

GOVERNMENT OF INDIA

DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY

**CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY**

CALL NO. **R** **JP 4K** **Hem-PR**

D.G.A. 79.

091.3.52/200

BOMBAY SANSKRIT SERIES

No. XVII

HEMACHANDRA'S DEŚĪNĀMAMĀLA

WILLIAM L. GARDNER & SONS

NEW YORK

WILLIAM L. GARDNER & SONS

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY, NEW DELHI.

Acc. No. 8732

Date. 17. 4. 57.

Call No. R JP 4K

Ham/P.R.

Printed by Mr. Anant Vinayak Patwardhan at the Aryabhushan Press,
Bhamburda Peth, H. N. 915/1 Poona No. 4 and Published by Dr.
V. S. Sukthankar, M. A., Ph. D. at the Bhandarkar Oriental
Research Institute, Poona No. 4

CONTENTS.

1.	Introduction to the second edition	...	...	1- 26
2.	Introduction to the first edition	...	...	27- 31
3.	Text of the Deśināmamālā	...	...	1-345
4.	Glossary	...	...	1- 92
5.	Appendices: I. Words considered as deśyas by			
	others	...	...	93- 98
6.	II. Verbal Substitutes	...	...	99-118
7.	III. Particles	...	...	119-120

Introduction

I

(to the second edition)

For the present edition of the *Deśināmamālā*, seven Mss. of the work have been kindly placed at my disposal by the authorities of the Bhandarkar Oriental Research Institute, Poona City. One of these is an index to the words in the *Deśināmamālā* arranged according to the number of syllables in them. Words containing two syllables are first given in the order in which they are found in the work, then of three syllables, and so on, ending with the four words containing eight syllables each. No attempt is made to arrange the words in further alphabetical order. The Ms. begins :

॥६०॥ श्री वीतरागाय नमः ॥ अहं ॥ श्रीहेमचंद्रसूर्यकदेश्यशब्दसमुच्चयात् । अकाराद्यादयः शब्दा लिख्यन्ते द्विस्वादिकाः । १ । ओदीङ्देवदनुस्वाराद्यं तत्र स्यादियोगतः । शब्दानामक्षराधिक्यमपि कपत्ययादिह । २ । अथ द्विस्वराः । अज्जो जिनः । गौरीति आ—
and ends :—

श्रीहेमसुरेरभिधानकोशाद्विधात्पदान्यर्थसमन्वितानि । उद्धृत्य वर्णक्रमतोऽखिलानि
लिलेप सूरिर्विमलभिधानः ॥ १ ॥ बाधजाद्व्यतमश्छन्नान् ग्रंथांतरगृहस्थितान् । अनेन
देश्यदीपेन पश्यन्त्वर्थान् जनाः स्फुटान् ॥ २ ॥ ॥ ग्रंथाग्रं १२०० ॥

It contains 18 foll. and is numbered 857 of 1886-92. It is a very recent copy and full of mistakes. It was of no practical use for the edition. Of the remaining Mss., two (Nos. 724 of 1875-76 and 281 of 1880-81) happened to be those used in the first edition, marked B and E, respectively, therein. A third (No. 159 of 1881-82) was the original of the Ms. marked C in the first edition. It was described by Dr G. Bühler in his first notice of the *Deśināmamālā* in the *Indian Antiquary* (vol. ii. p. 17 ff. 1874). The remaining three Mss., described below, have been utilized for the present edition.

X. — A very carelessly written Ms. of the text and commentary. Complete. No. 856 of 1886-92, foll. 45 but actually 44, nos. 14 and 15 being marked on the same folio. The copyist is not well-versed in reading Jaina Mss., the characters peculiar to these being very often misread and in some places left blank. It has also considerable omissions in several places. It is not dated but contains some numerical figures at the end which are not clear. भा० १ and प्र० १३ which is struck off and प्र० १८ (?) is added. It is closely related to C of the first edition.

Y. — A complete Ms. of the text alone. No. 397 of 1895-98, foll. 21. This is a very carefully written Ms. with very few mistakes. It sometimes confuses the letters च, व and ब, उ and ओ, and छ and झ, but generally spells words correctly. It contains marginal notes, being the Sanskrit renderings of the meanings of some *deśi* words. It is dated Samvat 1636,

Friday, the fifth day of the bright fortnight of Phālguna (February-March). This Ms. is related to BF of the first edition. The Ms. was written by one Paṇḍitaratnanidhānaganī, pupil of Jinacandra Sūri.

Z. — A Ms. of the text and commentary. No. 438 of 1882-83, foll. 60. Incomplete. It stops with सङ्गिर in VIII. 12. The right hand ends of leaves from fol. 40 have been gnawed by rats but no letters have been lost. It is a fairly well-written Ms. and agrees in general with the Ms. marked G in the first edition. The Ms. is not dated, as the final leaves are probably lost, but it does not appear to be more than two hundred years old. Marginal corrections are found here and there. In this Ms., too, there is confusion between the same letters which have been mentioned in the Introduction to the first edition (p. 28).

The text of the *Deśināmamālā* may be considered to have been settled with considerable purity. I have, therefore, allowed the text to remain as it stood in the first edition. In a few places, however, a euphonic य has been substituted for अ to make the text consistent throughout, although personally, I hold a quite different view of the matter. Hemacandra in his grammar (I. 180) calls it ययुति and allows it after इ also. Mārkaṇḍeya in his grammar (II. 2) requires it after all vowels and remarks that it is a rule of पाठशिक्षा. It is, therefore, clear that the rules regarding the substitution of य for अ refer to pronunciation and not to writing. There are certain rules, though a few, which refer to the pronunciation of letters. Such, for instance, are *Prākṛtaprakāśa*, XI. 5 and *Prākṛtasarvasva*, IX. 27. The rule relating to ययुति is one of this kind. From the rules of Hemacandra and Mārkaṇḍeya, as well as from the practice of Jaina Mss. it will be seen that य is heard not only after अ or आ but also after other vowels and Mārkaṇḍeya says that इ is similarly to be pronounced as यि. The proper way, therefore, is to write अ in all cases and leave the reader to pronounce it according to his practice. A similar practice occurs with regard to the vowels ए and ओ. It is admitted on all hands that the Prakrits possess these vowels in the short and long forms. They are to be pronounced short when followed by a conjunct consonant. Both the long and short vowels are represented by the same character and the short vowels are only heard in pronunciation. In the same way, the vowel remaining after the elision of the consonants is always to be written as अ but it has to be pronounced as ए when preceded by अ or इ, short or long. In the text of the *Deśināmamālā*, Prof. Pischel has taken the trouble of correcting every अ into ए, when it is preceded by अ or आ. I have allowed them to stand as they are rather than take the trouble of rechanging every such ए into अ, and changed a few others which have been left by oversight in the first edition, although, as I have explained above it is not necessary to do so. I have done so for the sake of uniformity.

In a few other instances, I found that, on etymological considerations, the reading adopted in the text was not the correct one and that one of the readings noted in the critical notes was to be preferred. Thus, for exam-

ple, in II. 63, the reading adopted in the text is कुंडयं, while it is noted in the critical notes that G reads कुंडय. One of the meanings assigned to the word by Hemacandra is लघुगण्डम्, 'a small pot.' Now the word appears as *kuṇḍa* with the same meaning in the Telugu language. The reading कुंडयं is, therefore, to be preferred, and it is actually the reading found in the two additional Mss. XZ used in the present edition. Again in VII. 40 the Ms. C reads वटियं while the reading adopted in the text is वटियं. The word *velli* occurs in the Telugu language with the meaning assigned to it by Hemacandra, and by the addition of the suffix व we get the form वटियं. In VI. 24 पक्षेणयं and not पक्षेणय appears to be the correct spelling. The word signifies 'provisions for a journey.' It is evidently connected with पाथेय. The Mss. BF actually spell the word पक्षेणयं. In II. 41 कुडुबियं is the reading of all the Mss. both in the verse and in the example. In the commentary only B reads कुडुबियं while the other Mss. spell the word with a बि. Still, I venture to suggest, that as the word signifies sexual intercourse, it must be related to कुटुम्ब and the correct spelling of the Prakrit word may be कुडुबिभे or कुडुबियं as in B. In VIII. 64 all the Mss. read हृच्छिहृच्छो, except only C which spells the word with च्छ instead of छि. The meaning is वेषः, 'dress'. There is another deśī word अच्छिहृच्छो given in the first section, and this too, among other things, means 'dress'. As अ and ह at the beginning of words are liable to be interchanged and as the words, given above, should have come from Sanskrit *अक्षिहृच्छ, the reading हृच्छिहृच्छो is certainly to be preferred to the reading adopted in the text. Such cases as these are not numerous and I have not, therefore, thought it necessary to correct the text but left it as it stood in the first edition and suggested the corrections in the Glossary at the end.

Hemacandra, at the beginning of the work, explains what he considers to be a deśī word. Words which are not derived from Sanskrit in his grammar, which though derived from Sanskrit, are not found in that sense in the Sanskrit lexicons, which have changed their meaning in Prakrit, the change not being due to the secondary or metaphorical use of words, and which are used in standard Prakrit from times immemorial, are considered as deśī by Hemacandra (I 3, 4). Thus, he teaches in his grammar (IV, 2) that पञ्जर is one of the substitutes of the root कृ in Prakrit. In II. 136 he says that ऋत assumes the forms ह्रिव and तदु in Prakrit. The words पञ्जर, ह्रिव and तदु are not, therefore, deśīas and are excluded from the work. The Verbal Substitutes have been, as a matter of fact, considered as deśī words by Hemacandra's predecessors (I 11, 13, 20). Again the word अमयणिग्मो signifies the moon in Prakrit, and it is evidently a *bhava* of *अमृतनिर्गम which by some such analysis as अमृतनिर्गमो यस्य can denote the moon. But the Sanskrit word is not found in that sense in any of the lexicons and hence अमयणिग्मो is reckoned a deśīa and taught in this work. The word बड़ो is a regular derivative of बलीवद according to rules of Prakrit grammar, and as the latter word can by the force of लक्षण mean a 'fool', the word बड़ो in this sense is not considered a deśī word and, therefore, is not included in the work. Every provincial expression

is not considered a deśi word, but only those which have found entrance into the known Prakrit literature. Otherwise, the number of deśi words will be innumerable and it will be impossible to teach all of them. As Hemacandra himself says (I. 4)

वाचस्पतेरपि मातिर्न प्रभवति दिव्ययुगसहस्रेण ।

This definition of a deśi word does not appear to have been followed by the predecessors of Hemacandra; and therein consists, he says, the superiority of his work over that of others. He quotes in a number of places words which have been taught as deśi words by his predecessors and shows that they are derived from Sanskrit words. Thus in I. 37 Hemacandra says that the words अच्चेदण, अलिजरे, अमिलाये and अच्चेमल्लो are considered as deśi words by some authors, but he does not do so as they are evidently derived from Sanskrit words. Again in II. 89, he says that the word गमरी is taught as a deśi word by some authors but Hemacandra says that it is not a deśi word as it is derived from Sanskrit गर्गरी. But here our author shows some latitude and says that it may be considered a deśi word. Many such instances may be quoted and in most cases Hemacandra gives the Sanskrit equivalents to such words. The *Deśināmamālā* differs from similar works in some other respects also. Some of the lexicons simply enumerated the deśi words without giving their meanings. Such, for instance, is the *Pūyālacchī* of Dhanapāla. The words in the *Deśināmamālā* are arranged in alphabetical order according to the first letter of the word, so that there can be no doubt as to whether a word begins with a व or व or च. The words beginning with a particular letter are arranged according to the number of syllables contained in them, which will facilitate reference. Again, whereas each of the previous lexicographers assigned to the words meanings which he thought proper without reference to the others and thus sometimes each differed from the other, Hemacandra in his work took the trouble of fixing the proper meaning of words by reference to the works of others and pointing out the mistakes occurring therein. Thus in VIII. 12 and 17 Hemacandra enters into a long discussion and corrects the mistakes of others regarding the significance of the words सराहवे and समुच्छणी respectively. In the same way Hemacandra, by his vast knowledge of Prakrit literature, fixes the forms of many words which have been wrongly quoted by other lexicographers. Thus in I. 47 he says that अवतन्विजे is the proper form but not अवतन्विजे as quoted by others. He says he arrived at the form बहुतरपुस्तकानाम्बान. In the same way he favours the form अच्चेदण and not अच्चेदण or अच्चेदण as given by others in I. 41. Cf. also I. 26. So in a great number of instances. In fact there are innumerable mistakes in the अपुनातन्देसीकाराणां works and the object with which he wrote his deśikośa is मोदापसारणम्. In every case of difference of opinion, Hemacandra takes care to point out the forms or meanings of words favoured by other authors.

It remains to be seen how far Hemacandra conformed to the definition given by himself. The following examples will show that he consciously and unconsciously violated the principles laid down by himself. Although

he says he does not consider the Verbal Substitutes as *deśi* words, he includes some of them in his lexicon and says that he has consciously done so in accordance with the practice of previous writers. Thus in I. 13, he says that अजस्र is a *Prakrit* substitute for the *Sanskrit* root अज-कृ, but he has included the word अजस्र = अजकृ in his lexicon पूर्वोक्तानिपुरोचान्. In IV. 11 he says that दोल is a *deśi* word in the sense of 'a palanquin.' He has perhaps forgotten that in his grammar I. 217 he derived the word from Skt. दोल. So in V. 29 धेरो 'Brahman' is taught as a *deśi* word but in his grammar I. 166 it is derived from धृतिर. In a few cases he expressly says that a word taught by him is derivable from some *Sanskrit* word as for example in I. 18, 39, 43, II. 104, III. 2 etc. Hemacandra excuses himself by saying that he included such words in the work संस्कृतोच्चप्रसिद्धेः or संस्कृतानभिज्ञप्राकृतज्ञानवदुर्विदग्धजनान्वर्जनार्थम्. Again Hemacandra has included in the lexicon many words which are actually taught or derived from words taught by *Sanskrit* writers in their lexicons and other works. As Dr Bühler has observed in the introduction to the *Pāyālacchī* "a student of *Prakrit*.....who has the Petersburg Dictionary [or for the matter of that any good *Sanskrit* Dictionary such as that of Mr V. S. Apte or Paravastu Srinivasachari] at his disposal, can easily convict Hemacandra of numerous errors and show that he, too, in spite of his rare knowledge of *Sanskrit* and *Prakrit*, of his large library and numerous assistants, has mistaken scores of *tadbhavas* and *tatsamas* for *Deśi* forms because the passages where the *Sanskrit* words occurred, were not accessible to him or not present to his mind." (p. 13) Thus धरी 'a milkpail' is reckoned a *deśi* word in VI. 37 because Hemacandra does not happen to remember that it is used in *Sanskrit* in the same sense. Again in VI. 55 is found पुरिन्देवो in the sense of an *Asura*. This is clearly a *bhava* of पूर्वदेव (cf. Hc. Gr. II. 163) occurring in *Sanskrit* in the same sense. In VI. 90 वंमणी is said to be a *deśi* word in the sense of a lizard. But वंमणी in *Sanskrit* also signifies the same thing. And Dr Bühler in a note to his Introduction to the *Pāyālacchī* (p. 12) draws attention to the fact that प्रहपति, the *Sanskrit* prototype of महर्षे (II. 100), in spite of Hemacandra's denial, signifies also the moon. Hemacandra includes in the lexicon words whose *Sanskrit* equivalents can, by लक्षणा or metaphorical use, signify the meaning assigned by him to the *Prakrit* word. In II. 97 he teaches the word गोसृणो in the sense of पूर्व. The word is evidently derived from Skt. गोसृज, which like वलीवर्दे can mean a fool. Lastly Hemacandra includes in his work such words as अहिष, लज्ज, विरि etc. which he himself says in his grammar (II. 174) are provincial expressions, i. e. महाराष्ट्रदिग्भेदिदेश-प्रसिद्धाः. We thus see that neither Hemacandra nor his predecessors strictly follow the definition of *deśi* word formulated by him. The term *deśi* seems to have been understood in a very wide sense by the lexicographers. They seem to have denoted by the term all the words of the *Prakrit* dialects which are the *deśya* or vernacular languages of the time. Thus, for instance, Dhanañpāla calls his *Pāyālacchī* a *deśi* or *deśi* *sāstra*.

and includes in it more tatsama and tadbhava words than real deśi words. He even says that he has incorporated in his work all the words commonly used by the Prakrit poets in their compositions.

कव्वेसु जे रसद्वा सद्वा बहुसो कईहि वज्झंति ।

ते इत्थ मए रइया.....

Hemacandra, being a good Sanskrit and Prakrit scholar, has evolved a new definition of the term deśi which excludes all words derived from the Sanskrit source. In this he has chalked out a new line and risen above all the other lexicographers. But at times he has unconsciously slipped down and included words which show evident signs of derivation from Sanskrit and at times he had consciously done so, not being bold enough to go counter to his predecessors. But it must be said to his credit that Hemacandra inaugurated a new era in Prakrit lexicography and the experiment made by him was really a success. He has excluded a large number of tadbhavas and tatsamas from his lexicon because the former can be known from his grammar and the latter from the Sanskrit lexicons. The latter, in fact, have no place in Prakrit lexicons.

The words in the *Deśināmamālā* are arranged into eight *vargas*, according to the initial letter of the words. They contain in order words beginning with the vowels, the gutturals, the palatals, the cerebrals, the dentals, the labials, the semivowels and the spirants. In each section words with one meaning are given first and then the homonyms. In each again, the words are arranged according to the number of syllables contained in them in the order of disyllables, trisyllables, tetrasyllables and so forth. At the end of words of a certain number of syllables are added the Verbal Substitutes which contain the same number of syllables. As Hemacandra does not consider them as real deśi-words, he does not include them in the verses which form the body of the work but adds them in the commentary along with particles and other words taught in his grammar. Here and there words of unequal length are grouped together if they are synonyms, otherwise, as he himself has said, द्विरर्थेकीर्तने स्वात्. In a few instances, perhaps through oversight, he has given a homonymous word more than once and assigned different meanings to it in the different places. Thus in section VI the word पट्टित्तो is given once in stanza 19 with the meaning प्रतिक्रिया and again in stanza 28 with the meaning पूर्णः. In the same section, the Verbal Substitute पयब्ध is given twice, once under stanza 29 with the meaning प्रसरति and again under stanza 73 with the meanings शिथिलीभवति लम्बते च and the Verbal Substitute पद्धत्यद् is given twice under stanza 29 with two different meanings. But cases such as these are very rarely met with and Hemacandra is very careful in grouping the words in the different sections. Under the stanzas containing words with one meaning, Hemacandra adds examples to illustrate the use of the words taught in the stanza. As to these examples, refer to the Introduction to the first edition, p. 29.

A question arises here as to the nature of these Dhātuvādesas or Verbal Substitutes. They have been considered as deśi words by some authors but

Hemacandra clearly says both in his grammar (IV. 2') and in this work (I. 37) that he does not consider them to be so. He says there can be no distinction of प्रकृति and प्रत्यय in deśī words (I. 47), nor can there be the addition of उपसर्ग to them (I. 95), though with regard to the second point, in his eagerness perhaps to criticise others, he indulges himself in self-contradiction (III. 55). As a dhātuvādeśa as प्रकृति can receive different verbal suffixes according to the meaning to be conveyed, it forgoes the nature of a deśī word. When, on the other hand, a dhātuvādeśa is capable of receiving only one suffix and no other, it has every right to be regarded as a deśī word and therefore Hemacandra includes such words as कम्परिजं, कर्डताग्निं, (II. 20) अक्किं, अक्क्रे, अक्कस्सो, (I. 10) पच्चुप्पारो, पच्चोक्की (VI. 24) in the *Deśināmamālā* with the remark यद्यप्येते क्रियावाचिनस्तथापि त्वादेषु प्रयोगादर्शनादप्यप्येतेष्वस्माभिर्न पठिता इत्यत्र निबद्धाः In this respect Hemacandra, as has been remarked above, differs from the lexicographers who went before him. As he has made a new departure he could not completely exclude them from his deśīkosa, but added some, perhaps the more important, of them in his lexicon adding इत्यादयो धात्वादेष्वस्माभिः साधिता इति न संगृहीताः or some such remark. It should not be understood that because he enumerates some of them in this work, he considers them alone as deśī words and the rest as tadbhavas. As a matter of fact he does not consider any of them as deśī words, while his predecessors have said that all of them are deśī words.

We have next to consider the question of the nature of deśī words in Prakrit. All the Prakrit grammarians divide the words in the Prakrit languages into three classes, viz. tatsama, tadbhava and deśya. Tatsama words are those which, consisting as they do of letters which are not liable to any change in those languages, appear in the same form in the Prakrits as they do in Sanskrit, as e. g. कमल, तरु etc. Tadbhava words are those which are derived from Sanskrit by the application of the phonetic changes taught in the different grammars; that is to say, those words which show some change in their letters when they pass from Sanskrit into Prakrit are called tadbhavas; e. g. अक्की, घर etc. Deśya words are those which do not appear to have any connection with Sanskrit in accordance with the rules laid down in Prakrit grammars and hence show no distinction of प्रकृति and प्रत्यय, or in other words are underivable from Sanskrit but are current in the language from times immemorial and are freely used by poets in their compositions; e. g. पोट्टु, ऊरो etc. It is only the second class of words, the tadbhavas, with which the different grammars are concerned. The tatsamas are to be learnt from Sanskrit grammars and lexicons. The deśī words, similarly, which do not obey laws and are underivable from Sanskrit have to be learnt from the usage of the speakers of the language and from kosas compiled therefrom. Only two such Prakrit kosas have been discovered up to now, one of which, that of Dhanapāla is of very little use for a knowledge of deśī words as he mixes them with hoards of tatsama and tadbhava words. The present work of Hemacandra eliminates the other two classes of words to a great extent and gives a large number of deśī words.

As Dr Bühler has remarked in his introduction to the *Pūṇyalacchi* (p. 14) the deśi words "are all or nearly all derived from Sanskrit words." In the case of some words the relation to the Sanskrit word is so manifest that we are at a loss to know why Hemacandra has failed to notice it. If Pkt हलुञ्ज can be derived from Skt लघुक by metathesis (IL 122), why can we not derive Pkt अह्वारा by the same process from Skt अविरामा and yet Hemacandra calls हलुञ्ज a tadbhava and अह्वारा a deśi word? It cannot be said that Hemacandra was not conscious of the connection between the latter words for in L. 34 where he teaches अह्वारा he expressly says that the two words have nothing to do with each other. Some other words, again, are clearly of Sanskrit origin, though they cannot be derived from that source by the phonetic laws formulated by the Prakrit grammarians. As Dr Bühler has observed in the same place, "they are formed according to the more occult phonetic and grammatical laws differing from the obvious ones, which the grammarians have embodied in their Vyākaranas." Thus, e. g. the words कक्षा, क्वाँ, दुक्क, हेरिबो are very closely related to Skt कक्ष, कृचुक, दुकूल, and हेरंब. On the other hand, such words as गंडीवं, गंडिणी, etc. may by a slight change in meaning signify वन, वेनु: etc. and that अदंसणो, बलधोणो, भूमहार, मेहच्छीरे, परिहारहथिया, सुहरोमराई and similar words are derived from words in Sanskrit which though not synonyms of these, can still signify वीर, सुहृद्, गवाक्ष, उदकम्, वनमती and वृ. A large proportion of words in the *Deśināmamālā* are of this nature; but there are a certain number of words with a very un-Aryan look which show undoubted relationship with languages other than Sanskrit. A good many of them show close resemblance to words in the Dravidian languages. Some of the striking ones may be quoted here. उरो (Dr. ūru, 'a town') चिक्का (Can. cikka, 'small') छाणी (Tam. cāṇi 'cowdung') चिल्ले (Tel. cilli, 'a hole') दारो (Tel. dāramu, 'a cord') परलेडि (Tel. pari(p)di, 'gold') पट्टुवुवई (Tel. paṭucu 'a middle-aged woman') पोडै (Tel. poṭṭa 'the belly') पुल्लो (Dr. puli, 'a tiger') भावो (Tel. hāva, 'sister's husband') मटो (Tam. mottai, 'hornless or hairless') मम्मो (Tam. am-māmi, 'maternal uncle's wife') माविले (Tam. māṭi, Can. mahadī, Tel. meḍa, 'a storied house') वंगे (Tel. vāṅga, 'the egg-plant') वणो (Tel. oḍḍu, 'stout, large') सल्ल (Can. sūle, 'a harlot'). These and some others have been pointed out in the glossary. Mr K. Amrita Rao has shown (*Indian Antiquary* xlv. p. 33 ff.) that there are a number of Persian and Arabic words in the *Deśināmamālā*. Sir George Grierson has discovered (J. R. A. S., 1919 p. 235) another Arabic word in the work. Hemacandra's deśi, therefore, includes not only Sanskritic words but also non-Sanskritic, both Indian and foreign. By Sanskritic words we understand words evidently derived from Sanskrit but not according to the laws known from Prakrit grammars. These, too, we have every reason to exclude from deśi words, as some of the laws embodied in the Vyākaranas are themselves unconvincing. If Hemacandra can derive Pkt लङ्गो and लङ्ग from Skt यङ्गि and लङ्ग, we cannot understand why he cannot derive all Sanskritic deśya words pointed out above from Sanskrit. If we

exclude such words, there remains a residue of them which are not derived from the Sanskrit source. We have to discover the nature of these unknown words, the value of the mathematician's x , as Mr. J. Beames has put it.

Before doing so, let us see how the Dravidian grammarians have classified the words in their languages which may help us in our enquiry. These too divide the words in their languages into the same three classes as the Prakrit grammarians, viz. tatsama, tadbhava and deśya. Tatsama words are those which are borrowed from the Sanskrit language without any change in their form, as e. g. Tel. Rāmudu, vidya, pita; Can. vana, dhana, vastra; Tam. kamalam, kāraṇam etc. Here the words do not show any phonetic change except with regard to the final letters which follow the usage of the respective languages. Tadbhava words are those which undergo phonetic changes in their passage from Sanskrit into the Dravidian languages. Most of these changes are the same as those described in the Prakrit grammars or appear to be the continuations of those. The following are examples of tadbhava words. Tel. ākasamu (Skt. आकाश), megamu (Skt. मृग), vāṅkara (Skt. वक्त्र), maruḍu (Skt. मरु); Can. payana (Skt. पयण) bidi (Skt. बीदी) vine (Skt. वीण); Tam. cuttam (Skt. कूट), catṭi (Skt. कटि), piccai (Skt. पिच्छ). Words which do not belong to any one of the above two classes but which are current in the language of the country are called deśyas. Examples are: Tel. ūru 'a town', mēda 'a storied house', illu 'a house'; Can. mane 'a house', hola 'a field', nela 'the floor'; Tam. ūr, 'a town' manai 'a house' tarai 'the floor'. Deśya here means, therefore, words which have nothing to do or rather appear to have nothing to do, with Sanskrit; and hence even borrowed words, only if they are not loans from Sanskrit, are classed as deśya. Here the principle which the Dravidian grammarians followed is the same as that followed by the Prakrit grammarians; in fact the former imitated the latter. But there is this difference that whereas the Prakrit grammarians included certain Sanskr̥tabhavas in the deśyas since they do not conform to the arbitrary rules laid down by them, the grammarians of the Dravidian languages classed all words which show the least resemblance to Sanskrit as tadbhavas. The Dravidian grammarians, too, are strangely silent as to the nature of these deśyas. They say, like the Prakrit grammarians, that the origin of these words is wrapped up in mystery but they have been in use in the language of the country from times immemorial and are used by poets in their compositions.

On examining the nature of the deśya words in Prakrit, it will be seen that they consist chiefly of words denoting the parts of the body, relationship, common birds and animals etc.; that is to say just the class of words which, philologists say, are not generally borrowed from one language into another, and in every case the form regularly derived from Sanskrit is found beside the deśi word. We are, therefore, tempted to suppose that all the deśi words are indigenous to the languages. It is now generally ad-

mitted that Classical Sanskrit from which the grammarians derive the Prakrits is the literary form of a slightly different colloquial language, which is in fact the parent of the Prakrits. Some of these deśya words may have existed in the colloquial language before the Prakrits came into existence and might have been inherited by them from that language, and as the colloquial language was never admitted into literature, its words have not survived to us. We may also suppose that the Aryans came into India in successive waves but not all at once. In the interval between two successive waves certain words may have gone out of use in the original home or at an intermediate station. The people who entered this country in the early period may have retained words which have been given up by subsequent batches before they came to our country. Both the above classes of words, as Mr. J. Beames observed in his *Comparative Grammar of Modern Aryan Languages of India* (p. 24) "though not used in Indian literature, may have been in use in the mouths of the people and may be current under some slight disguise in the mouths of Lithuanian peasants even yet." It is, therefore, possible to suppose, from the nature of the deśya words, that they too are Aryan or Indo-European in origin and that they have left us no trace of their existence in Classical Sanskrit. In the case of some words, the relation between them and their Sanskrit prototypes may have been obliterated by the changes brought about by time and we are not able to discern the resemblance between the mother and the daughter though they stand beside each other before our eyes. This fact is brought home to us by the fact that the number of deśi words in a language varies in inverse ratio with the knowledge of Sanskrit and Prakrit possessed by the grammarians. Thus Hemacandra derives a large number of Prakrit words from Sanskrit, which according to other grammarians are pure deśyas; and may not what appeared to be a deśya word to Hemacandra appear as a tadbhava to another?

We have seen above that some of the deśya words are common to the Prakrits or the Indo-European vernaculars and the Dravidian dialects. In the Dravidian languages, the deśi words are considered as the distinctive or characteristic part of their vocabulary. But the above view of the origin of deśya words deprives these languages of what is considered as their heritage and makes the deśya words loans from the neighbouring Indo-European vernaculars, and places them on a level with the tadbhavas and tatsamas. It, therefore, results that the whole vocabulary of the Dravidian languages is derived from the Indo-European source. The inter-relations between the Dravidian and the Indo-European family of languages become closer and the Dravidians appear to be only the earliest wave of the Aryans to come to our country. This is the view of some Dravidian philologists in Southern India. But the grammatical structure of the Dravidian languages tells against the above conclusion. The Dravidian system of sentence formation, in which the finite verb always stands at the end is opposed to the Indo-European way in which the order of words counts for very little; but in this respect there is complete agreement

between the Dravidian and the so-called Modern Aryan languages. These latter show some other affinities with the Dravidian family. The employment of the same suffixes in both the numbers of the cases, of post-positions in the place of Sanskrit prepositions, the formation of tenses by the help of participles, the absence of a regular passive voice and the dative suffix with a K are all common to the two groups of languages. It is one of the fundamental assumptions of Comparative Philology that, as a general rule, one language may borrow words and idioms from another to any extent, but it does not adopt the morphological structure of another — i.e. the inflexions or methods of word-formation and syntax. These two sets of languages have incorporated Sanskrit or Aryan words to a great extent and the so-called Modern Aryan languages have gone a step further and borrowed many suffixes along with them, just as the English language, with the wholesale adoption of Latin words, has borrowed certain Latin plurals and the Latin structure of sentences. Owing to this difference in grammatical structure, we have to assign the Dravidian languages and the so-called Modern Aryan languages to a family different from the Indo-European. In such a case, although it is probable that many *deśī* words are Aryan, though not Sanskritic, in origin, there must remain a small residue of them, however small it may be, which has to be referred to the Dravidian source. The Aryans on entering our country found it already occupied by people of a different race and after a struggle extending over many centuries, they obtained possession of the major portion of the country. Some of the pre-occupants might have mingled with them and to some extent influenced their language. The Aryans, being intellectually superior to the conquered races, did not allow the words of their own language to die out although they adopted the words of the conquered, and this accounts for the fact that the two words, the Aryan and the non-Aryan-*deśī*, are found side by side in the Prakrits.

We thus arrive at the following conception of the expression *deśī*. Many of them are of Sanskritic origin ; but owing to the large amount of corruption they have undergone during the many centuries of their use, they do not conform to the phonetic laws recognised by the grammarians or in other words their connection with Sanskrit is obscured. Some others again may be of Indo-European though not of Sanskritic origin and may be found, with slight variations, in the spoken dialects of other Indo-European races. A small proportion of them are of non-Indo-European descent and may have been obtained from the language of the people who were inhabiting the country before the advent of the Aryans into it. In Hemacandra's *deśī*, a few recent borrowings from Persian and Arabic are also included, as they might have become current in the language of the country some centuries before his time. He is perfectly justified in doing so, as we have seen that *deśī* has come to mean not only the words current in the country but at the same time show no trace of connection with Sanskrit.

In assigning meanings to *deśī* words Hemacandra frequently differs from other lexicographers. He says that in many cases his predecessors

have gone wrong and he has taken great pains to fix the proper meaning of these words. In the second of the introductory verses he says that this is the very object with which he began his *kośa*. In some cases he admits the meaning assigned by others although he himself gives a quite different meaning. In every case in which there is difference of opinion, he takes care to give the opinion of the other lexicographers also. Besides referring to them by such general terms as पूर्वकाराः, चंदे, एके, अन्ये, कश्चिन् and केचिन् he quotes eight of his predecessors by name. Except perhaps a few, we know next to nothing about them from other sources. Their works have not come down to us, probably owing to the fact that they were superseded by that of our author, like the works of Śākalya, Gārgya, Gālava and other grammarians who went before Pāṇini, whose comprehensive work overshadowed their inferior productions. But in Southern India and elsewhere the examination of private libraries, which are lodged in out of the way places and zealously guarded from the inroads of visitors, is bringing to light ever and ever new works of ancient authors, some of which we have not seen while others we have not heard of, and who knows, further search into the libraries of India will not bring to light some of these Prakrit lexicons. The two lexicons which have been given to the world, the persent work and the *Pāṇinīyāśī* of Dhanapāla, have been discovered by Dr. Bühler only in the seventies of the last century. Till then no one dreamed that there were such works to be found. There are still many hidden treasures of literature in India which are worth the trouble of hunting after them.

The *deśikāras* quoted by Hemacandra are the following in alphabetical order.

1. अभिमानचिह्नः—His *deśikōśa* was in the form of *sūtra* to which he had added a gloss with illustrative examples. It was commented upon by उद्दलः, who, however, mis-interpreted the former in several places. Abhimānacihna has been quoted by Hemacandra in five places, in four (i. 144; vi. 93; viii. 12, 17) in support of his interpretation and in the fifth (vii. 1) to note a divergence of opinion. It is curious that in three places quoted, while Abhimānacihna agreed with Hemacandra, the commentator Uddākhala differed from him by misinterpreting his text. In these three places Hemacandra quoted him only to point out the slips of the commentator.

2. गोपालः—He was the author of a *deśi* lexicon in the form of *śloka*s, but unlike our author he gave the meaning of *deśi* words in Sanskrit. He is the oft-quoted of the authors. He is referred to in five places (vi. 58, 72; vii. 76; viii. 1, 17) in support of Hemacandra's interpretation and in other places to show that he differed from him, five times (i. 25, 45; iii. 47; vi. 26; vii. 2) with regard to the form of the word, once (ii. 82) in connection with the meaning and twice (i. 31; viii. 67) as to both. Hemacandra always quotes him approvingly but never criticises him.

3. देवराजः—He was the author of a metrical *kośa* in which he, like Hemacandra, gave the meanings of *deśi* words in Prakrit. He is quoted by

our author three times, twice (vi. 72; viii. 17) in support of his interpretation and once (vi. 58) to show that he differed from him. His work is divided into sections (prakarna) according to the nature of words taught, like the *Nāmaṅgīnuśāsana* of Amarasimha.

4. द्रोणः—He was the author of a lexicon; but we know nothing about the nature of the work except that he explained the *deśi* words, like Hemacandra, in Prakrit. Our author quotes him in support of his interpretation in viii. 17. In three other places he is quoted to show that he differed from Hemacandra — in i. 18, 50 with regard to the form of the *deśi* word and in vi. 7 in connection with the meaning.

5. धनपालः— Apart from the fact that he wrote a Prakrit *kośa*, we know nothing about him or his work. He is quoted by Hemacandra once (viii. 17) to support him, and four times to show that he differed from him, twice (iv. 30; vi. 101) as to the form of the word and twice (i. 141; iii. 22) in connection with the sense attached to the word. Dr Bühler in the introduction to his edition of the *Pāyālacchī* identifies this writer with the author of that work in spite of the fact that none of the five passages quoted by Hemacandra is to be found in the *Pāyālacchī* and in spite of the fact that our author quotes many words and meanings occurring in that work simply as those adopted by 'others' without specifying the name. Dr Bühler himself has drawn attention to the fact that in vi. 101 the author of the *Pāyālacchī* adopts the same form as Hemacandra and not the slightly different one attributed by the latter to Dhanapāla. He supposes that the author of the *Pāyālacchī* wrote another Prakrit *kośa* and Hemacandra's quotations are from that work. I venture to suggest that the Dhanapāla quoted by Hemacandra is quite different from the author of the *Pāyālacchī*. If they were identical, it would be impossible to conceive how one person could teach one and the same word in two different works, and that too in two different forms, as it would be necessary to suppose from vi. 101. Again I do not see any reason why he should compose two *kośas* of the same kind instead of one comprehensive one. The *Pāyālacchī* is a very meagre production and the number of *deśi* words taught in it is very small. The *kośa* of the other Dhanapāla must have been a work of considerable merit to deserve to be quoted by the name of the author by Hemacandra.

6. पादलिङ्गाचार्यः— We know nothing about him except that he wrote a *deśi* *kośa* (i. 2). He is not at all quoted by Hemacandra which shows that the latter never differed from him. We may suppose that the work of this author as well as that of the next formed the basis for Hemacandra's work.

7. राहुलकः— He is quoted in one place alone (iv. 4) and there too at second hand. We cannot be sure whether he wrote a *kośa* or not, but he carried great weight with Hemacandra. When all the other authorities agree in assigning to a word a meaning different from that of Rāhulaka, Hemacandra follows the single Rāhulaka and rejects all others. He must

have been a great authority in Prakrit to be followed by a scholar of Hemacandra's calibre. We may suppose that because our author does not quote from him, he closely follows Rāhulaka in his *Deśināmamālā*.

8. शल्लिङ्गः— He is also the author of a *deśikośa*, but we know nothing about his work. In the three places in which he is quoted by Hemacandra he differs from the latter, once (ii. 20) as regards the meaning and twice (vi. 96; viii. 40) with regard to the form of the word.

Besides the authors of the *deśikośas* referred to above, Hemacandra refers to two other Prakrit poets and notes their opinion wherever they differ from him. I have not included these in the list of lexicographers, because I could gather no definite evidence for saying that they composed *kośas*, for Hemacandra never quotes them in connection with the form of words but only as regards the meaning of words which can be known as well from their other works as from their lexicons. The first is अवन्तिसुन्दरी who is referred to in two places in the first section (81, 157). Hemacandra quotes her to show that she used certain words in senses other than those ascribed by him. Dr Bühler, in his introduction to the *Pāṇiyalacchī* (p. 8) identifies her with the sister of Dhanapāla for whom the latter composed his *kośa*. This latter fact shows that Sundari was not after all a scholar of a high order and in such a case I do not think Hemacandra would refer to her. I am, therefore, inclined to believe that Avantisundari quoted by Hemacandra is not the sister of the author of the *Pāṇiyalacchī*, but some other eminent Prakrit poetess. From the way in which he quotes her, she might have been the author of a *deśi* lexicon. The other is सातवाहनः, commonly called शालिकाहनः. He is variously known as कुतलो, चटरचिन्वी, पूसा or हाले. He was a patron of poets and himself a poet. He composed or collected a Prakrit anthology of 700 stanzas which goes by the name of the *Saptarśatī*. He is quoted seven times, every time to show that he used words in senses different from those of Hemacandra. But not one of the words is found in the index to Prof. Weber's edition of the work.

Bhāmaha is quoted once (viii. 39) to show that सुग्रीष्मकः in the sense of फाल्गुनेऋतवः, from which Hemacandra derives the so-called *deśi* word सुग्रीष्मश्लो, is used in the Sanskrit language. Similarly the *Kālāpa-Vyākaraṇa* is quoted in i. 6 to show that अमा in the sense of mother is used also in the Sanskrit language and is, therefore, a *tatsama* and not a *deśi* word. Bharata is referred to once (viii. 72). His definition of a particular posture of the hand called सर्पक्षिराः is quoted in explaining the meaning of the *deśi* word हृक्वाले. The quotation is found with an insignificant variation of व for नृ in the 9th Chapter (st. 80) of the *Nāṭyaśāstra* (ed. N. S. Press, Bombay). But Bharata does not say that the particular posture of the hand is used in prohibition. He only says:

एष शल्लिङ्गप्रदाने भुजगगतौ तोयसेचने चैव ।

आस्फोटने च योज्यः करिकुम्भास्फालनाद्येषु ॥

With such materials at his disposal and with his vast knowledge of Prakrit and Sanskrit literatures, Hemacandra undertook to write the

Deśinūmamālā and we may, therefore, confidently believe that he always hit at the right meaning of a word. The later lexicographers frequently misunderstood the older ones and gave wrong interpretations. In such cases Hemacandra followed the older *deśikāras* such as *Pādalīptācharya*, *Rāhulaka*, *Abhimānasoīhna* etc. and roundly abuses the later authors for their inadvertence. He remarks with disgust in the last section of his work (12).

अधुनातनदेशिकाराणां तस्मात्स्यात्पूर्णां च क्रियन्तः संमोहाः परिगम्यन्ते.

The glossary at the end includes only those words which Hemacandra considers as really *deśi*. All words considered as *deśi* by other lexicographers but derived from Sanskrit by Hemacandra in this work or in his grammar are relegated to another index at the end. The optional forms of words taught by other *deśikāras* which are quoted with approval by Hemacandra are also incorporated in the glossary but for their explanation they are referred to the forms admitted by Hemacandra. In the same way, the meanings assigned to words by other writers, if they are not objected to by Hemacandra, are also included in it. I have added English renderings to all the meanings. The references in this glossary as well as in the other indexes are to sections and stanzas of the work. Whenever I had occasion to think that the spelling of a word adopted in the text was not the correct one, I did not, as I said elsewhere, correct the text but added in parenthesis in this glossary what I considered to be the right form. The differences between *Trivikrama* and our author are also noted in parenthesis. Wherever possible I tried to suggest derivations to the *deśi* words in brackets. In doing so I have freely availed myself of the help of previous works and articles in the different oriental journals bearing on the subject. To the authors of these my thanks are, therefore, due. In arranging the *deśi* words in alphabetical order, the *anuvāra* before the mutes is given its legitimate place of the class nasal. As to the use of the *anuvāra* in *deśi* words, see Introduction to the first edition. p. 30.

The index of *Dhātuvādesas* or Verbal Substitutes has been prepared by me from this work and from Hemacandra's *Prakṛit Grammar*. In the *Deśinūmamālā*, Hemacandra gives only a small number of them and refers the reader to his grammar for the remaining ones. Since his predecessors have considered them as *deśi* words and he himself quotes some of them in this work, I thought it best to give a complete list of them prepared from his grammar. After I had completed the list and obtained the permission of the authorities of the Bhandarkar Institute to include it in this edition, Sir George Grierson's book *The Prākṛit-Dhātuvādesas* appeared in the *Memoirs* of the Asiatic Society of Bengal, Calcutta, (Vol. viii. No. 2) But as the plan on which I worked was quite different from that adopted by Sir George Grierson, I did not give up the idea of including it in the present edition. I arranged the *adeśi*-portion of the words in alphabetical order and gave under them their equivalent Sanskrit roots and the forms quoted in this work and in Hemacandra's Grammar with references to both

these works. Whenever there was any difference of spelling between the two works, I have invariably followed the spelling of the *Deśināmamālā*. For the forms not found in this work, the spelling of the grammar is adopted.

Lastly, the interjectional and other particles, like the Verbal Substitutes, have been taught by Hemacandra in his grammar; but as they have been included in deśi words by other writers, Hemacandra follows the same plan with regard to them as he did with regard to the Verbal Substitutes. I have added a list of these at the end collecting them from this work as well as from his grammar. In this way every word either in the text or in the commentary of the work, has been included in one index or other. In the last two indexes no attempt is made to suggest any derivation.

The life of Hemacandra is narrated in *Kumārapālāprabandha*, *Prabandhakōśa*, *Prabandhacintāmaṇi*, *Risimāṇḍalavṛtti*, *Prabhāvākacārila* and *Kumārapālācārila* (of Jinamandana). Dr Bhau Daji has given a short account of his life as narrated in the first of the above works in the Journal of the Bombay Branch of the Royal Asiatic Society (Pt. xxvi. pp. 222-224). A fuller account of his life is given in Forbe's *Rāsamūla* from which a few extracts have been given by S. P. Pandit in the introduction to his edition of *Kumārapālācārila*. Dr Bühler has given a complete account of his life in his *Ueber das Leben des Jaina Mönches Hemacandra* (1889), which was, however, not available to me.

But there is another work called *Kumārapālācārila* by Jayasimhasūri. It is a Mahākāvya in ten cantos consisting in all of over 6000 stanzas. A Ms. copy of the work is found in the Fort Library of H. H. the Maharaja Bahadur of Vizianagaram. It gives an account of the life and adventures of Kumārapāla from his birth to his death. A pretty long account of Hemacandra's life is also given therein. As the account given there differs in some details from that contained in any of the above works, I give below a few extracts from the work.

स सूरिः [देवचन्द्रः] विहरन्नाप मुर्तो धर्म इव स्वयम् ।
 पुरं गुर्जरदेशीयं धंषुक इति विश्रुतम् ॥ १३४ ॥
 तत्र मोढान्वयः प्रौढद्रुदिमा सुरशैलवत् ।
 आसोस्त्रे (?) प्रमतिः श्रेष्ठी धर्मिष्ठश्चाचिगाहयः ॥ १३६ ॥
 मेहिनी देहिनीव श्रीस्तस्याभूद्भाग्यमङ्गिभूः ।
 पाहिनी कामहर्कीलशीललीलावगाहिनी ॥ १३८ ॥
 अन्येषुः सुसमुत्ता सा स्वप्ने चिन्तामणिं शुभम् ।
 लब्ध्वा दत्त्वा गुह्यं च जगामास तत्क्षणम् ॥ १३९ ॥
 तथा स्वप्रफलं पृष्टो देवचन्द्रप्रभुर्जगौ ।
 भावी तव सुतः कोऽपि भद्रे लोकोत्तरस्थितिः ॥ १४० ॥

चिन्तारत्नं गुरुभ्यो यद्दे तेन तु वेदग्रहम् ।
 त्वत्सुतः सूरिराद् भावी जैनशासनभासनः ॥ १४१ ॥
 तामाचम्य गुरोर्वाचं सुधामिव मनोरमाम् ।
 अबद्राच्छकुनग्रन्थिं सैवमस्त्विति वादिनी ॥ १४२ ॥
 तस्यामेव निशीभिण्यां तस्याः कुक्षाववातरत् ।
 कोऽपि पुण्यनिधिर्जीवः सरस्यां राजहंसवत् ॥ १४३ ॥
 समये परिपूर्णऽथ सासुत सुतमुत्तमम् ।
 यथा मेरुमही कल्पद्रुमं विश्वजनेप्सितम् ॥ १४४ ॥
 तदा वागशरीरासीद्योमि भाव्येष तत्त्ववित् ।
 जिनवज्जिनधर्मस्य स्थापकः सूरिशेखरः ॥ १४५ ॥
 जन्मोत्सवं समाप्य द्वादशाहेऽथ तत्पिता ।
 चाचिमश्चङ्गदेवेति नाम पुत्रस्य तेनिवात् ॥ १४६ ॥
 लघीयसोऽपि तस्यासीत् प्रज्ञा विश्वातिशायिनी ।
 मोढचैत्येऽन्यदा देवचन्द्रसूरौ समेयुषि ।
 आजगाम तदा तत्र पाहिनी चङ्गदेवयुक् ॥ १४७ ॥
 गुरुः प्रदक्षिणीकृत्य यावद्देवान्नमस्यति ।
 तावद्गुर्वासने बाल्याच्चङ्गदेवो न्यविश्वत् ॥ १४८ ॥
 तद्दृष्ट्वा सूरिराचष्ट तत्सवित्रीं स्मरस्यदः (?) ।
 स्वप्ने चिन्तामणिं प्राप्य गुरवे त्वं प्रदास्यसि ॥ १४९ ॥
 स्वयमेवाधुना तेऽसौ सुतस्तदुचितं व्यधात् ।
 पुण्यनैपुण्यजः स्वप्नः प्रायो भवति नान्यथा ॥ १५० ॥
 तदयं दीयतां भद्रे पुत्रोऽस्मभ्यं पवित्रधीः ।
 यथार्हं धर्मसाम्राज्यं जनयेज्जगतीतले ॥ १५१ ॥
 त्वद्गृहे तस्मिन्नेव ज्ञास्यते कुत्रचिन्न वा ।
 सूरिर्जातिस्तु विश्वेऽपि यावच्छ्रीजिनशासनम् ॥ १५२ ॥
 इत्युक्ता सूरिणा प्रोचे पाहिनी भक्तिवाहिनी ।
 युक्तमुक्तमिदं किंतु प्रार्थ्यतां जनकोऽस्य सः ॥ १५३ ॥
 ततस्तं चाचिमं सूरिः प्रतिबोध्य कथंचन ।
 सर्वस्वमिव तद्दंशश्रियस्तत्पुत्रमग्रहीत् ॥ १५४ ॥
 तं चङ्गदेवमादाय दायादं तेजसा रवेः ।
 देवचन्द्रप्रभुः स्तम्भतीर्थं प्रति विचेरिवान् ॥ १५५ ॥
 प्रज्ञातिशयमालोक्य तस्य वाचस्पतेरिव ।
 शास्त्राब्धिपारदृश्वत्वं श्रीसूरिः समभावयत् ॥ १५६ ॥
 महस्वितेव माणिक्ये पुण्ये सुरभितेव च ।
 शास्त्रप्रवेशतस्तस्मिंश्चातुरी व्यलसत्स्वयम् ॥ १५७ ॥

अथ श्रीमालवंशीयं जिनशासनवत्सलम् ।
 आहूयोदयनामात्यं देवचन्द्रो गुरुर्जगौ ॥ १५९ ॥
 श्रेष्ठिचाचिगपुत्रोऽयं चङ्गदेवो व्रतेऽस्तिथीः ।
 त्वया विधाप्यतामस्य मन्त्रिन् दीक्षामहामहः ॥ १६० ॥
 तदात्मनीनं विज्ञाय स्पृहयालुः शुभाय सः ।
 पुण्याकृष्टिमिवोत्कुष्टां तत्सामग्रीमचीकरत् ॥ १६१ ॥
 अथ श्रीवर्धमानस्य प्रासादे सादितांहसि ।
 माघमासस्य धवले पक्षे चातुर्दशेऽहनि ॥ १६२ ॥
 रोहिण्यां शनिवारे च रवियोगे त्रयोदशे ।
 सप्तमहवलोपेते वृषलये शुभेऽशके ॥ १६३ ॥
 श्रीसूरिमन्त्रस्मरणस्मेरातिशयशालिना ।
 सूरिणा निजहस्तेन चङ्गदेवः स दीक्षितः ॥ १६४ ॥
 यशसा वदनेनापि द्विरनेन जितः शशी ।
 इतीव सूरिस्तस्याख्यां सोमचन्द्र इति व्यधात् ॥ १६५ ॥

Once when Hemacandra was about to go to Kashmir to prosecute his studies, the Goddess of Learning herself appeared to him and favoured him with a knowledge of all the sciences.

Thence Hemacandra with his guru went to Nāgapura. There was a Śreṣṭhin in that town, Dhanada by name. He was at one time very rich but now he became very poor. When he was rich he deposited wealth in different places in the ground but now when he took it out it was all turned into charcoal. He very much bewailed his condition and threw the charcoal in heaps outside his house. When he was in this wretched condition, Hemacandra with his guru went to his house for bhikṣā. At the sight of the former the heaps of charcoal changed into gold and when he touched them they remained permanently in that condition. Hemacandra with his guru then went to Anahilapattana.

तत्रास्ति सोमचन्द्रस्य मित्रं देवेन्द्रसूरिम् ।
 शुश्रुवे कर्हिचित्ताभ्यां गौडदेश्यजनाननात् ।
 कलानामाकरो गौडदेशो वारामिवार्षवः ॥ २३७ ॥
 ततस्तौ मन्त्रयेते स्म गौडदेशं प्रति स्वयम् ।
 गत्वा कोऽपि कलाभ्यासः क्रियते कौतुकास्पदम् ॥ २३८ ॥
 ततः कथंचिदावृच्छ्य स्वगुरुं तावुभौ मुनी ।
 प्रस्थाय पत्तनात्सायं तिरालूग्राममीयतुः ॥ २४१ ॥
 तयोः स्थितवतोस्तत्र यतिः कोऽपि जरत्तरः ।
 विद्यां सिद्ध इवाभ्येत्य कुतोऽपि मिलितः स्वयम् ॥ २४२ ॥
 स प्रोचे तौ कुतौचित्यौ व्रतं कं प्रस्थितौ युवाम् ।
 कथिते सत्यभिप्राये ताभ्यां वृद्धोऽभ्यधात्पुनः ॥ २४३ ॥

कलार्थमयमारंभो युवयोश्चेदिजुम्भते ।
 तर्हि देशभ्रमं मा स्म कार्ष्णं कष्टावहं तनोः ॥ २४४ ॥
 अहमेव प्रदास्ये वां कलास्ताः सकलाः कलाः ।
 ताभिर्भृतोऽस्त्ययं कायो राका झीतोऽशुवन्मम ॥ २४५ ॥
 परं तामुज्जयंताद्रिं कथंचिन्नयतं युवाम् ।
 परिचार्यौषधीः कुर्वे यथाहं युष्मदीप्सितम् ॥ २४६ ॥
 सत्पात्रविद्यान्यासेन समाहितमनास्ततः ।
 साधयामि परं लोकं भवत्कुसान्तिमक्रियः (?) ॥ २४७ ॥
 ततस्तौ हृषितौ ग्रामाधीश्वरेण सुखासनम् ।
 तद्वाहकांश्च प्रगुणीकार्यं रात्रौ निदद्रतुः ॥ २४८ ॥
 क्षणं सुप्तोत्थितौ तौ स्वं रैवताद्रिशिरःस्थितम् ।
 समालोक्य परं चित्रं बहतः स्म हृदन्तरे ॥ २४९ ॥
 क स ग्रामः क तद्धाम क स बुद्धस्तपोधनः ।
 क्वावां क चोज्जयन्तोऽयं किमेतत्सर्वमद्भुतम् ॥ २५० ॥
 ध्यायन्ताविति तौ साधू काचिद्देवी तदावदत् ।
 खण्डितोद्दण्डमार्तण्डरोचिर्मण्डलमण्डिता ॥ २५१ ॥
 कलासु लालसं चित्तं वीक्ष्य वां तत्प्रदित्तया ।
 ग्रामास्म्यहं भवद्भाग्यैः कुप्ता शासनदेवता ॥ २५२ ॥
 प्रपन्नोऽयं समस्तोऽपि बुद्धसाध्वगमादिकः ।
 चक्रे मयैव युवयोरत्रानयनवाञ्छया ॥ २५३ ॥
 इदं किल महातीर्थं श्रीनेम्येतस्य नायकः ।
 अत्रौषधानि दिव्यानि मन्त्राश्चातिफलावहाः ॥ २५४ ॥
 इत्युक्ता सा (?) वृषाकृष्टिदेवाकृष्टिपटीयसः ।
 मन्त्रान् पठितसंसिद्धांस्ताभ्यां तुष्टा व्यशिश्रणत् ॥ २५५ ॥
 सयःप्रत्ययकारीणि वक्ष्यादावौषधान्यपि ।
 भ्रमंभ्रमं गिरेः शृङ्गे देवी तौ पर्यचीचयत् ॥ २५६ ॥
 मा स्म विस्मरतामेतौ मन्त्राश्चमिति सा मुनी ।
 कमण्डलुं करे कृत्वा सुधापानार्थमार्थयत् ॥ २५७ ॥
 न सुधापानमप्यहं रात्राविति विविक्तधीः ।
 नैषीद्देवेन्द्रसुरिस्तद्दहो सस्पृहता व्रते ॥ २५८ ॥
 उत्सर्गबापवादञ्च विचार्य चतुराशयः ।
 अकुण्ठोत्कण्ठया कण्ठं सोमचन्द्रस्तु तां पपौ ॥ २५९ ॥
 सोमचन्द्रः सुधापानात्तत्सर्वं स्मृतवान् हृदि ।
 तद्दिनान्यस्तु न तथा मतिर्भाग्यानुसारिणी ॥ २६० ॥
 ततस्तौ तीर्थनमनात्कृतार्थौ सैव देवता ।
 निशाशेषे समुत्पाय मुमोच गुरुसंनिधौ ॥ २६१ ॥

The story then goes on—

सोमचन्द्रं गुरुरथ ज्ञात्वा गच्छधुरन्धरम् ।
 तस्मै सूरिपदं दातुमुदतिष्ठत सौधवात् ॥ २६३ ॥
 सङ्घानुज्ञां समासाद्य गणकानुपवेश्य च ।
 लग्नं व्यचीचरत्सूरिर्विश्वस्यापि शिवङ्कुरम् ॥ २६४ ॥
 अथ माधवमासस्य तृतीयस्यां तिथौ शुचौ ।
 कर्कलगे गुरौ मूर्तौ राहौ कन्याव्यवस्थिते ॥ २६५ ॥
 भौमे धनुःस्थिते शुक्रे मीनस्थे सवुधे रवौ ।
 मेषाश्रिते तुषारांशौ शनौ च वृषसंगते ॥ २६६ ॥
 लग्नेऽमुष्मिन् विधौर्गहे होराद्रेष्काणयोरपि ।
 वर्गोत्तमे नवांशे च द्वादशांशेऽतिशोभने ॥ २६७ ॥
 कवेस्तृतीये त्रिंशांशे क्षणेस्मिन् क्षेमकारिणि ।
 श्रीसङ्घेन प्रहृष्टेन कार्यमाणे महामहे ॥ २६८ ॥
 नान्दीविधिं विधायाग्न्यं सोमचन्द्राय दत्तवान् ।
 जिनशासनसर्वस्वमिवाचार्यपदं गुरुः ॥ २६९ ॥
 हेमवत्कान्तिमांश्चन्द्र इवाह्लादकरोस्त्ययम् ।
 इतीव हेमचन्द्रेति नाम तस्य गुरुर्व्यधात् ॥ २७० ॥
 वादित्राणि तदा रेणुर्दिवकुक्षिम्भरिभिः स्वनैः ।
 ज्ञापयन्तीव सूरिन्द्रं नवं मोहस्य भीतये ॥ २७१ ॥

One day, Siddharāja, the Calukya King, met him on the road and being struck by his wisdom invited him to his house. When Hemacandra went to see him, the King requested him to explain to him the real nature of dharma. With illustrative stories from the Purāṇas, Hemacandra taught him that kindness to living beings is the highest dharma.

हरति विपदं सुते कीर्तिं निवृन्तति वैरितां
 जनयति जने मानाधिक्यं वशीकुरुते रमाद् ।
 मदयति दयासारं धर्मं तनोति महोदयं
 किमिव सुधियां नाधत्तेऽसौ परोपकृतिः कृता ॥ ५७३ ॥

On another occasion he preached a sermon to Kumārapāla, who had been to see him, hearing of his proficiency in the arts and the sciences.

Hemacandra at the request of Siddharāja, accompanied him to certain places of pilgrimage and asked the Goddess Ambā to let him know who would succeed Siddharāja to the throne, to which she replied that the King would have no son and would be succeeded by Kumārapāla. Siddharāja ordered his men to kill Kumārapāla who fled from the country in the guise of a mendicant to save his life. In his wanderings, he came to Hemacandra, then at Stambhatīrtha, to find out from him his future. Hemacandra replied—

भविता कियतापि त्वं कालेन क्षितिनायकः ॥ १८१ ॥

When Kumārapāla suspected the veracity of his words,

विमृश्याभिदधे सूरिर्नवाङ्मुखवत्सरे ।

चतुर्थ्या मार्गशीर्षस्य श्यामायां पुष्यमे तिथौ ॥ १८४ ॥

अपराह्णे तवैश्वर्यं यदि नोर्जस्वि जायते ।

निमित्तालोकसन्त्यास (?) स्तर्द्धतः परमस्तु मे ॥ १८५ ॥

प्रतिज्ञायेति सूरिन्द्रस्तदा तद्दिनपत्रकम् ।

लेसित्वा प्रददौ तस्मै सचिवोदयनाय च ॥ १८६ ॥

तेन तस्य सुरस्येव ज्ञानेनातिचमत्कृतः ।

चौलुक्यस्तमुवाचेवं षट्तिताञ्जलिमञ्जुलः ॥ १८७ ॥

यद्वचेतत्त्वद्वचः सत्यं त्वमेव क्षितिपस्तदा ।

अहं तु त्वत्पदाम्भोजं सेविक्ये राजहंसवत् ॥ १८८ ॥

वदन्तमिति तं सूरिर्जगौ राज्येन किं मम ।

भानुनेव त्वयोद्भास्यं शश्वज्जैनमताम्बुजम् ॥ १८९ ॥

रङ्गादङ्गीकृते तेन तस्मिन्वाक्ये स सूरिराट् ।

अमात्योदयनं प्रोचे स्वरहस्यं रहस्यदः ॥ १९० ॥

तथा त्वयाप्ययं भाविराज्यो दुस्योऽधुना गतः ।

यथुपक्रियते स्वीयस्वामीव द्रविणादिना ॥ १९४ ॥

तदायमपि संप्राप्य स्वाम्यमाममहीन्द्रवत् (?) ।

उल्लासयन्मतं जैनं भूत्वैवं परमार्हतः ॥ १९५ ॥

In course of time Siddharāja, having come to know that Kumārapāla is living with Udayanamantri, sent messengers to seize and kill him. Kumārapāla sought protection of Hemacandra.

सूरिस्तद्वाक्यमाकर्ण्य दृष्ट्यौ कारुण्यनीरधिः ।

एकतो भूपतिद्रोहो रक्षणीयोऽयमन्यतः ॥ २०२ ॥

राजद्रोहे व्ययोजनानां (?) वातेऽस्मिन्पुण्यमुत्पन्नम् ।

अनयोः कृत्ययोर्मध्ये साम्प्रतं करवै किमु ॥ २०३ ॥

वृषः कुप्यतु गच्छन्तु प्राणा बाहं तदप्यमुष् ।

त्रास्ये यथा भवत्येष जिनशासनलालसः ॥ २०४ ॥

अथ तं वसतावेव न्यस्य भूमिगृहान्तरे ।

पुस्तकग्रन्थिभिस्तस्य द्वारं सूरिर्दीधपत् ॥ २०५ ॥

तावद्भूपभटाः कोपोत्कटा भ्रान्त्वाखिलं पुरम् ।

तत्रैत्य प्रोचिरे सूरिं कुमारोऽस्ति भवन्मठे ॥ २०६ ॥

प्राणित्राणं महत्पुण्यं मिथ्यावादस्त्वर्घं लघु ।

विदर्भित्यवदत्सूरिः सोऽत्र नास्त्येव सर्वथा ॥ २०७ ॥

भटैरुच्येऽत्र चेन्नास्ति राजाज्ञा कियतां तदा ।

अभितो भृगयामासुस्तं मठं सुभटा इडात् ॥ २०९ ॥

पुस्तकग्रन्थभिस्तालपत्रजालैश्च पूरितम् ।
 दृष्ट्वा भूमिगृहद्वारं नतैर्देवादिलोकितम् ॥ २१० ॥
 गतेषु [तेषु] निष्काश्य चोलुक्यं प्रभुरभ्यधात् ।
 गिरौ द्विषद्द्रोहीर्णास्त्वया शुश्रुविरे न वा ॥ २११ ॥
 स योजितकरोऽवादीत्तस्थुषापि मयान्तरे ।
 तदीया भवदीयाश्च गिरः कर्णातिथीकृताः ॥ २१२ ॥
 त्वया प्राणान्तमाहृत्य (?) गरुडाच्छङ्खचूडवत् ।
 जीमूतबाहनेनेव त्रातोऽहं सङ्कटादितः ॥ २१४ ॥
 दयामयो भवद्धर्मः श्रुत एवामवत्पुरा ।
 अनुभूतोऽधुना सोऽयं मया मज्जीवितावनात् ॥ २१५ ॥
 ये सुखेषूपकुर्वन्ति तेऽपि संप्रति पञ्चषाः ।
 यस्तु प्राणव्यये स त्वमेकः सत्त्ववदग्रणीः ॥ २१६ ॥
 मकोऽभवं पुराप्यग्न्यैर्भावत्कौ (?) भूरिभिर्गुणैः ।
 क्रीतो जीवितदानेन दास एवास्मि संप्रति ॥ २१७ ॥
 निमित्तकथनात्पूर्वं राज्यदानं प्रतिश्रुतम् ।
 इदानीं जीवितमपि त्वदर्थं भवतान्मम ॥ २१८ ॥
 इत्यादि निगदतं ति (?) कुमारं सूरिरालपत् ।
 पश्चाज्ज्ञायिष्यते सर्व किमिदानीं बहुकिमिः ॥ २१९ ॥
 अमात्योदयनात्तस्मै दापयित्वोरु क्षाम्बलम् ।
 निज्ञायाः पश्चिमे यामे प्रेषयामास तं प्रभुः ॥ २२० ॥

When Kumārapsā became king and established himself firmly on the throne,

अथ कर्णावतीपुर्यां धर्मधुर्यान् प्रमोदयन् ।
 राज्यातिं वा कुमारस्य हेमसूरिं (?) स शुश्रुवान् ॥ ५३२ ॥
 निमित्तोक्तिक्षणे जैनधर्मेऽहं भक्तिमद्भुताम् ।
 करिष्यामीत्यसौ पूर्वं प्रत्यश्रोषीन्मदगतः ॥ ५३३ ॥
 स्मरत्येतन्न वेत्यस्य चित्तजिज्ञासया ततः ।
 व्याहार्षीत्पत्नं सूरिमीनसं राजहंसवत् ॥ ५३४ ॥
 अमात्योदयनामात्यसंमुखं सङ्घसंयुतः ।
 अत्युत्सवेन सूरिन्द्रं (?) पुरमध्यमर्वाविशेत् ॥ ५३५ ॥
 पप्रच्छोदयनं सूरिर्विजनेऽसौ वृषस्तव ।
 मम स्मरालि (?) किं नो वा संप्रति प्राप्य वैभवम् ॥ ५३६ ॥
 उवाच सचिवः सर्वानुपकर्तृन् स्वबन्धुवत् ।
 उदारः सञ्जकारायं सस्मारापि प्रभुं न तु ॥ ५३७ ॥
 सूरिः शशंस तर्हि त्वं ब्रूयाः क्षितिपतिं रहः ।
 त्वयाय नैव स्वतन्त्रं नव्यराज्ञीगृहे निशि ॥ ५३८ ॥

केनोक्तमिति पृच्छेच्छेत्पातजतिचमत्कृतिः ।
 अत्याग्रहे तदा नाम मम तस्मै निवेद्य ॥ ५३९ ॥
 ओमित्यभ्युपगम्येतां वाचं सचिवपुङ्गवः ।
 शंसति स्म विशांपत्ये सोऽपि चक्रे तथैव तत् ॥ ५४० ॥
 निशि विद्युन्निपातेन दग्धे तस्मिन्नेव एहे ।
 मृतायां नच्यपत्न्यां च चमच्चक्रे महीपतिः ॥ ५४१ ॥
 प्रभाते पृष्ठवान् भूभुन्मन्त्रिन् केनेदमद्भुतम् ।
 आचख्ये ज्ञानमाचक्ष्व जीवातुमिव तं मम ॥ ५४२ ॥
 व्यजिज्ञपन्तुपं मन्त्री नार्यं तत्कथनक्षणः ।
 न पारयति यदेवस्तं श्रोतुं राजलीलया ॥ ५४३ ॥
 जगाद् सादरं स्वामी सचिवैतत्किमुच्यते ।
 प्राणत्राणकरो यो मे न शृणोमि तमप्यहम् ॥ ५४४ ॥
 निर्वन्धेऽभिदधे सौप्तम्भतीर्थपुरे पुरा ।
 कर्हि मे भविता स्वास्थ्यमिति देवस्य पृच्छतः ॥ ५४५ ॥
 राज्याप्तिपत्रिकादायि लिखित्वैकापरा मम ।
 येन तेनेदमावेदि ज्ञानं श्रीहेमसूरिणा ॥ ५४६ ॥
 इत्युत्काशीदृशन्मन्त्री पर्वी तां भूभुते तदा ।
 सोऽपि तां वाचयित्वा द्राम्बिस्मेरः सूरिस्मरतः (?) ॥ ५४७ ॥
 ऊचे च सचिवं कीदृक् सूरियं ज्ञानमद्भुतम् ।
 प्रत्याययन्मनो यन्मे राज्याप्तिदिवसेऽयं च ॥ ५४८ ॥
 स कास्तीत्यनुयुक्तः सन् जगाद्रोदयनो मुदा ।
 अधुनात्राप्तवानस्ति तवासीर्वितितीर्थया ॥ ५४९ ॥
 मन्त्री ततस्तदादिष्टस्तडुकं प्रणिगद्य तत् ।
 हेमाचार्यं सहादाय वृषास्थानीमुपास्थित ॥ ५५० ॥
 दृष्ट्वा सूरिन्दमायातं विनयैकावतिर्दृष्ट्वा ।
 अभ्युतस्थौ यथा शुक्लापाङ्गणे वार्षिकवारिदम् (?) ॥ ५५१ ॥
 मूर्ते स्वभक्तिप्रभार इव हेमासनेऽद्भुते ।
 निवेद्य तं नमश्चक्रे विधिवत्सविनेयवत् ॥ ५५२ ॥
 प्रांशुदन्तांशुरोचिभिर्दिशो धवलयन्निव ।
 इत्याशीर्वाद्यामास भूवासवमयं प्रभुः ॥ ५५३ ॥

The King, ashamed of his ingratitude at not remembering him as soon as he attained sovereignty, asked pardon of Hemacandra and said—

अनुगृह्णांस्व मामद्य राज्यलक्ष्मीपरिग्रहात् ॥ ५६३ ॥
 अथ भूभुन्मुखोद्भूतभक्तिमङ्गितरङ्गितैः ।
 प्रीणितात्मा प्रभुः प्रोचे सिञ्जन्निव सुधारसेः ॥ ५६४ ॥

इत्थं विकल्पासे कस्मात्स्वं मुधा वसुधाधव ।
 उपकारक्षणो यत्ते संप्रत्यास्ति समागतः ॥ ५६५ ॥
 त्वमेव मौलिमाणिक्यं कृतज्ञानां कृतिनासि ।
 स्वपूर्वज इवाभाति यस्येदृग्गौरवं मयि ॥ ५६६ ॥
 यच्चार्यसि राज्यार्थं तत्स्वद्भक्तेः कियत्किल ।
 परं न युज्यते देव तन्मे चारित्रचारिणा ॥ ५६७ ॥
 सर्वसङ्गपरित्यागश्चारित्रं जगदे जिनैः ।
 तत्प्रणश्यति राज्येन जलयोगेन चित्रवत् ॥ ५६८ ॥
 नियमश्रीं नृपश्रीश्च विदिषाते परस्परी (?) ।
 यदेकस्याः प्रवेशेऽन्या सपत्नीव पलायते ॥ ५६९ ॥
 कृतज्ञत्वेन चेद्भूय त्वं प्रत्युपाचिकीरासि ।
 आत्मनीने तदा जैनैर्धर्मे घेहि निजं मनः ॥ ५७० ॥
 मदप्रतस्त्वया प्रागप्येतदस्ति प्रतिश्रुतम् ।
 उक्तं सत्याप्यतां तत्स्वं महती न हि गीर्मुषा ॥ ५७१ ॥
 अलोलुपत्वं सूरिन्दोर्निस्पृहस्येव वीक्ष्य तत् ।
 कुमारपालो विस्मैरास्तमूचे विनयाध्वितः ॥ ५७२ ॥
 भवदुक्तं करिष्येऽहं सर्वमेव शनैःशनैः ।
 कामयेऽहं परं सङ्गं निधिरेव तव प्रभो ॥ ५७३ ॥
 भवत्सङ्गायथा किञ्चित्त्वं बुध्ये स्वचेतसि ।
 सत्सङ्ग एव यत्तत्त्वप्राप्तावोपधिकं विदुः ॥ ५७४ ॥

He then preached a sermon to Kumārapāla. On another occasion, in order to win over the King to the Jain faith, Hemacandra even bowed to Somanātha in his presence. Kumārapāla thus became a disciple of Hemacandra and under his direction did many things to spread the Jain religion. He forbade animal slaughter, spirituous drinks, dice-playing and such other vices in his kingdom. A number of vihāras were built.

At last when his end was drawing near, Hemacandra narrated to Kumārapāla the previous history of the King and himself. And

अथ नूतनशब्दानुशासनप्रमुखैः शुभैः ।
 त्रैविद्याधिष्ठितैर्ग्रन्थैर्ज्ञानसत्रं प्रवर्तयन् ॥ १२२ ॥
 स्वयं तिष्ठन् क्रियामार्गे स्थापयन्नपरानपि ।
 षष्ठाष्टमप्रभृतिभिस्तपोभिर्द्धर्ममेधयन् ॥ १२३ ॥
 उद्धासयन्मतं जैनं शशीव कुमुदाकरम् ।
 आयुश्चतुरशीत्यब्दान् हेमाचार्यः समापयन् ॥ १२४ ॥
 सम्पक्कं ज्ञानेन केनापि ज्ञात्वा पर्यन्तमात्मनः ।
 गच्छशिक्षां च विश्राण्य भ्रातृप्रशन्नसूरये ॥ १२५ ॥

आहूय सङ्घं भूपं च तत्प्रत्यक्षं यथाविधिः ।
 वैराङ्गिकः स्वगात्रेऽपि शिश्रियेऽनशनं गुरुः ॥ १२६ ॥
 अवीक्षितमिवाजन्म वीक्षितुं तन्मुखाभ्जुजम् ।
 अहंपूर्विकया लोका मिमिलुः सकलास्तदा ॥ १२७ ॥

Kumārāpāla then fell at his feet and lamented very much that the guiding star of his life was setting. Hemacandra encouraged him and spoke as follows.

आजन्म राजन् निर्व्ययभक्तेऽहं हृदि तावके ।
 समुत्कीर्णं इव स्वर्गं गतोऽपि स्यां पृथग्गं हि ॥ १८५ ॥
 मनःशुद्ध्या समाराद्धजिनधर्मस्य ते पुरः ।
 मोक्षोऽति नातिदुर्लभः सहस्रस्तु किमुच्यते ॥ १८६ ॥
 अस्मदुक्त्यार्हते धर्मं प्रपद्य क्षितिमण्डले ।
 कृत्वा च तस्य सङ्ग्राज्यं नापर्णस्त्वमभूः कथम् ॥ १८७ ॥
 कुर्वाणस्य क्रियामार्गं क्रियाभ्रष्टान् परास्तव ।
 सत्क्रियास्थापनाचार्यं का शिक्षा युज्यतेऽधुना ॥ १८८ ॥
 जगज्जनसमक्षं यः पराजिग्ये पुरा त्वया ।
 पर्यन्तेऽपि कथं मोहः स त्वामभिभविष्यति ॥ १८९ ॥
 ततः सहजधैर्येण संवर्मेय निजं मनः ।
 यतोऽस्मन्मृत्युना मृत्युर्न दूरे तव वर्त्तते ॥ १९० ॥
 तदा सम्यग्वितन्वीथाः क्षामणानशनाविकम् ।
 यद्भस्मनिहृतमिव तद्दिना प्राक्तनं शुभम् ॥ १९१ ॥
 स्वयमेव च कुर्वीथाः सर्वामामुष्मिकीं क्रियाम् ।
 निरपत्यतया कर्ता न पश्चात्कश्चनापि ताम् ॥ १९२ ॥
 ऊरीकृत्य गुरुकृतं तत् स्तक्रवत् (?) क्षितिनायकः ।
 उदतिष्ठत भूधिप्रभक्तिः कर्तुं प्रभावनाम् ॥ १९३ ॥
 कुमारं ननुतुः स्वैरं श्रावका रासकान् ददुः ।
 भट्टा भोगावलीः पेटुर्जगुर्गीतानि गायकाः ॥ १९४ ॥
 कर्मव्ययेऽभिदधिरे भूपाद्याः परिपार्थिकाः ।
 परोलक्षान्नमस्कारान् पुष्पाणि च सहस्रशः ॥ १९५ ॥
 अत्यासन्नं व्ययं ज्ञात्वा सूरिध्यानविधित्तया ।
 कोलाहलं प्रसृमरं समन्तात् प्रत्यर्वापिधत् ॥ १९६ ॥
 निवृत्तिवल्गयात्युच्चैरुध्वाक्षाण्युत्कटाश्ववत् (?) ।
 बध्ना च ध्यानपाशेन चित्तं लोलं ध्रुवद्ववत् ॥ १९७ ॥
 चिन्तयन् सुचिरं किञ्चित्परमात्ममयं महः ।
 ब्रह्मरन्धाध्वना प्राणान् हेमाचार्यो विमुक्तवान् ॥ १९८ ॥

"Hemacandra was born on the full-moon of Kārtika, Samvat 1145 (A. C. 1088). In Samvat 1154 (A. C. 1097) he was initiated into the priestly orders; in 1166 (A. C. 1109) he obtained the degree or title of Sūri and died in Samvat 1229 (A. C. 1172) at the age of 84" (JBBRAS, xxvi, p. 224).

Hemacandra is the author of the following works :—

- i. Śabdānuśāsana called Siddhahemacandram.
Dhātupāṭha; Dhātupārāyana, Dhātumālā.
Upādisūtravṛtti
Lingānuśāsana.
- ii. Abhidhānacintāmaṇi; Nāmamālā, Nāmamālāśeṣa.
Anekārthasaṅgraha; Anekārthāśeṣa.
Nighantūśeṣa; Śeṣasaṅgraha, Śeṣasaṅgrahastoddhāra.
Deśābdaśaṅgraha.
Ekākṣaranāmamālā.
- iii. Chandonuśāsana.
Kavyānuśāsana with Alāṅkāraśūcāmāṇi.
- iv. Pramāṇamīmāṃsā.
Bālābalaśūtrabṛihadvṛtti.
- v. Yogasāstra.
- vi. Dvyākṣarayakāvya.
Śalākāpuruṣacarita.
- vii. Vibhramasūtra. (?)

In concluding this introduction, I think I will be permitted to say a few words in explanation of the delay which has occurred in preparing this edition, as it may also partly account for some shortcomings of it. The work was entrusted to me early in May 1921 and I expected it would be ready by the end of the following year. But with eighteen hours and sometimes more of teaching work in the College and other duties attached to my position, coupled with the poor state of my health, I had very little time to spare for the work and had, therefore, to extend the time, though reluctantly, year after year. The delay was, therefore, unavoidable but in the interests of the work I wish it were longer. My best thanks are due to the authorities of the Bhandarkar Oriental Research Institute who have been, I should say, too kind to me by deferring to my conveniences and extending the period not only for the preparation of the edition but also of the loan of the seven Ms. lent to me.

'Vidyāsadma' }
1st February 1926 }

P. V. RAMANUJASWAMI.

P. S. I am indebted to my friend and former pupil, Pandit P. Perayya Sastri, Siromani and Vidyapravina, of the local Maharajah's English College for helping me in reading the proofs of this work.

11-11-1937.

P. V. R.

a great loss of time I have succeeded in identifying nearly all the fragments. The Ms. ends with ॐस्वस्ति in viii. 21, the rest being entirely lost.

After I had worked out the text and the greater part of it had been sent to India for being printed, I received two more Mss. from Dr Bühler, viz.—

H. — A Ms. bought at Ahmedabād for Government in 1879, foll. 62. Samvat 1628. Text and commentary. The Ms. is very carelessly written and of no value at all.

I. — A Ms. belonging to Pandit Bhagvanlal Indrajī, foll. 86. Text and commentary; incomplete, foll. 8-27 and the end from वदाह भरतः in viii. 72 being wanting. The Ms. is a copy of the same codex archetypus from which G is copied. It agrees with G in almost all particulars. As it is written very distinctly, it would have saved me much time and trouble, and greatly facilitated my task, had I got it a year earlier. I have consulted it in all doubtful cases when correcting the proofs, but I could no more give its readings in the notes.

All the Mss. are written in the characters peculiar to the Jainas. Hence it was very difficult to hit the true reading in all cases where च, व and ब, ल and ल्ल, य and घ, ज्ञ and ज्ञ, इ, ई, ऊ, ऋ were concerned. There are not many words in which all the Mss. agree in the use of these letters. In order to ascertain the correct reading I was very often obliged to have recourse to etymology. Where that failed me, I had nothing to guide me but the best Ms., which, however, is by no means quite trustworthy. A few examples will best illustrate the method I have adopted in constituting my text, and at the same time show the difficulties I had to grapple with.

At vi. 139, the Mss. ABCDEFGI read मेडम्भो, a reading which is twice repeated in the commented Ms. H reads मेडेम्भो (text), मेडम्भो (commentary), मडम्भ (example). Only E has मेडम्भो, a reading I have adopted for etymological reasons. There can be no doubt that मे stands for मड, the Prakrit equivalent of मृगी (compare vi. 121, मडहरो and मेहरो in which the same contraction has taken place). डम्भ represents Sanskrit दम्भ with the change of द to ड according to Hemacandra's Prakrit grammar I. 217. Thus मेडम्भो, which is stated to mean 'a doe-snare,' properly signifies "a thing which deceives (or injures) does." In support of the reading here adopted, I may point to the critical notes to Hemacandra i. 217, where two of the Mss. read डम्भो, though there डम्भो is the only possible form. At iii. 43, the majority of the Mss. read जङ्घोहणो. Since this word represents a Sanskrit * यङ्गपहन् (cf. यङ्गहन्), I have adopted the reading जङ्घोहणो. Here the authority of the best Ms. led me to the correct reading. In a great many cases, however, I was deprived even of this help. Thus vi. 46, the Mss. ABCEFG read जले पिचं, GHI पिचं. In the commentary, all the Mss. except H, read पिचं; in G the word is torn off. In the example, which is wanting in G and I, BF read अपिचं, C अपिचि, H is doubtful. Thus पिचं seems to be the correct reading. Yet I could not admit it into my text. The word is apparently deriv-

ed from सिबति "to drink," and hence it must be written सिब्वं. I have since found the word actually spelled सिब्वं in Trivikrama's Prakrit Grammar, the Mss. of which are written in the Grantha character. Sometimes the Sanskrit was my only guide. Thus in i. 98, the authority of the Mss. seems to call for the reading उल्लोच, which is also given by the Mss. of the Pāyālaśchhī v. 317. The Sanskrit उल्लोच, however, decides in favour of च. Likewise in ii. 11, it was alone the Sanskrit which moved me to write किलिचं and not किलिवं. In other cases I had recourse to the modern Indian languages. Thus in viii. 29, which is wanting in E and G, I have written सिडा and not सिटा, or सिडा, only in consideration of Sindhi सिह fem. 'a whistle, whistling,' a reading which is confirmed by L.

The Mss. often agree remarkably in blunders of all kind. Thus at p. 68, 14, (p. 78, l. 14 of this ed.) they all, without exception, read पुरः स्थिते, though there cannot be any doubt that पस्तः स्थिते must be written. It was more difficult to make out the correct reading in cases like that of vi. 127. Here AEF read महालवक्खो, the rest महालवक्खो, and with a singular persistence this reading is repeated by all the commented Mss. (except I) in the commentary and the example. Here again etymology helped me. The Sanskrit equivalent is *महालयपक्ष ; so महालवक्खो had to be chosen.

Now I am fully aware that after all etymology is no safe guide ; and I fear that I have adopted more than once a wrong reading, misled by a false etymology. To get the original meaning of a word was often very difficult, and in the present state of our knowledge of the middle and modern Indian languages not rarely quite impossible. In such cases I was quite left to my linguistic instinct. Thus at l. 144, example 111, I have written युद्धकिञ्जमुद्दी. Here BG read युद्धकिञ्ज, OH युद्धकिञ्ज, F युद्धकिञ्ज. As I could make nothing of any of these readings, I supposed that व was a mistake for य ; and turning to this letter I found the word in question at v. 31, but at the same time almost as many various readings as I had Mss. at my disposal. In the text A has युद्धकिञ्ज, BF युद्धकिञ्ज, C युद्धकिञ्ज, D युद्धकिञ्ज, E युद्धकिञ्ज, G युद्धकिञ्ज, H युद्धकिञ्ज I युद्धकिञ्ज. In the commentary BCF read युद्धकिञ्ज, G युद्धकिञ्ज, H युद्धकिञ्ज, I युद्धकिञ्ज. Taking into consideration the various readings of l. 144, 111, युद्धकिञ्ज seemed to me to be the correct spelling, which I adopted accordingly. Words of this kind occur very frequently, and I hope I shall be pardoned if sometimes I should have failed to hit the correct reading.

Another great difficulty was raised by the examples which Hemacandra adds at the end of the commentary on each stanza of the Ekārthāśābhas. These examples are either void of all sense, or of an incredible stupidity. It was not indeed easy to compile examples from words combined in the same stanza by the mere chance of alphabetical arrangement and the equal number of syllables. But even granting this, Hemacandra might, I think, have done his task far better ; or, if the examples were composed by his disciples, he should not have admitted them into his work. In a few cases he has given two examples on one stanza, and had he done this throughout, we should not have to complain so much of the extreme

absurdity of these verses. It was a most disgusting task to make out the sense, or rather nonsense, of these examples, some of which have remained rather obscure to me. But as they often are the only means of ascertaining the correct meaning of a Deśīśabda, and besides contain some valuable material for Prakrit lexicography and grammar, I have spared neither time nor labour to make them as readable as their purport will allow.

In general, I have strictly observed the rules of sandhi often violated by the Mss. But I have not hesitated to follow the Mss. when this seemed to me desirable for the sake of clearness. With reference to the nasals, I have adopted a method which I hope will in some way facilitate understanding. I have written throughout anusvāra in Deśīśabdas in accordance with the practice of the modern languages, but the nasals of the several Vargas in Tatsamas and Tadbhavas. I am, however, very far from believing that Hemacandra himself has done so, and that this method should be followed in all Prakrit works. On the contrary, there are traces which show that even in Deśīśabdas the nasals are preferable to the anusvāra. Thus from i. 26, it follows that अरिप्पो, and not अरिपि, is the correct spelling. At i. 18, I have only reluctantly written अरिपु instead of अरिपु, and likewise at iv. 31, अरिपु instead of अरिपु, since this word is used as a Tatsama in the commentary on ii. 20, 90, vi. 133. But cases like these are very rarely met with, and they could, therefore, not move me to give up my method, which, as I have experienced myself, is a great help for the reader. It is well known that in Jaina Mss. ण, when standing in the beginning of a word, or when doubled in the middle of it, generally is not changed to न. Hemacandra himself has laid this down as a rule in his Grammar, l. 229. Some of the Mss. of the *Deśināmamālā*, especially G, adopt the same spelling, but without consistency: sometimes they all agree in writing ण or न. I have always corrected this to न or न्, since Hemacandra at the end of the fifth varga expressly states that no Deśīśabda begins with ण, but that the rule कदी given in his grammar only applies to Prakrit words which have their origin in Sanskrit. Strange as this remark is, considering the modern languages, in which ण never is used in the beginning of a word, yet I saw no reason to go counter to Hemacandra's distinct statement. I have also followed throughout Hemacandra's own rule on the use of the euphonic ण (Grammar l. 180). There is no Ms., either of the *Siddhahemacandram* or of the *Deśināmamālā*, which strictly observes it. They all write ण, also after other vowels than ण, ए, especially after इ, ई. As Hemacandra makes no exception with regard to the Deśīśabdas, I have patiently undertaken the tedious task of correcting the many hundreds of instances in which the rule has been infringed by the Mss. I have not, however, made even the slightest correction without giving the reading of the Mss. in the critical notes.

I have called the work देशीनाममाला. Properly it ought to have been called राजावली, as this is the name given to the work by Hemacandra himself (viii. 77). देशीनाममाला it is termed in the best Mss. of the text,

AE, and in the margin of the single folios of H. In l. 2 and viii. 77, it is styled देशीशब्दसंग्रह, a name which is also intimated by the Mss. BCDFGI, as they call the vritti देशीशब्दसंग्रहवृत्ति. स्नावली being too unexpressive a name, and देशीनाममाला the usual appellation of works of this kind, I have followed the best Mss.

The *Deśināmamālā* has been discovered by Dr Bühler. In the *Indian Antiquary* II, p. 17 ff. (1874) he has given the first notice of it from the only Ms. then in his possession, the original of C. By his indefatigable researches which have already so much promoted Sanskrit philology, he succeeded afterwards in finding the materials described above, and in October 1877 he proposed to me by letter to publish the work in company with himself. I gladly accepted this offer, and we agreed that I should publish the text while Dr Bühler took upon himself to work out the glossary. Though I am fully aware of the deficiencies of this volume, yet I hope that in some degree at least, it will justify the confidence placed in me by Dr Bühler. My best thanks are due to him not only for his making over to me the Mss. he had collected with so much labour and care, but also for his reading one proof of this volume and communicating to me some valuable remarks on my text. I have also to thank Mr Banks, the Superintendent of the Bombay Education Society's Press, for the extraordinary care with which he has carried on the printing and executed my corrections. Since I could read myself but one proof, it is chiefly due to him that comparatively few misprints will be found in these pages.

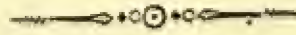
R. FISCHER.

Kiel, 15th of March 1880.

॥ देशीनाममाला ॥

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

अथ देशीनाममाला प्रारम्भ्यते

देशी दुःसंदर्भा प्रायः संदर्भितापि दुर्बोधा ।

आचार्यहेमचन्द्रस्तत्तां संदभति विभजति च ॥

समग्रशब्दानामनुशासने चिकीर्षिते संस्कृतादिभाषाणां वण्णां शब्दानुशासने सिद्धहेमचन्द्रनाम्नि सिद्धिरुपनिबद्धा । इदानीं लोपागमवर्णविकारादिना क्रमेण पूर्व- 5 रसाधितपूर्वा देश्याः शब्दा अवशिष्यन्ते । तत्संग्रहार्थमयमारम्भः । तत्रादौ शिष्टसमय इत्यधिकृतदेवता नमस्क्रियते ।

गमणयपमाणगहिरा सहिअयहिअयहिअयंगमरहस्सा ।

जयइ जिणिन्दाण असेसभासपरिणामिणी वाणी ॥ १ ॥

गमास्तात्पर्यभेदिनः सदृशपाठाः । नया वस्त्वेकदेशग्राहिणः स्याद्वादाविरो- 10 धिनोऽभिप्रायविशेषाः । नैगमसंग्रहव्यवहारजुसूत्रशब्दसमभिरुद्धैवंभूताभिधानाः । सप्त प्रमाणानि स्याद्वादगोचराणि प्रत्यक्षादीनि । तैर्गभीरा मन्दबुद्धीनामस्तावाः । अथ च सहृदयं सचेतनं हृदयं येषां तेषां हृदयंगमरहस्या । अत एव जयति निःशेष- तैर्यिकभाषोत्कर्षेण वर्तते । जयत्यर्थेन च नमस्कार आक्षिप्यते । अयमपर उत्कर्षो यदशेषभाषारूपत्वेन परिणमते । यदाह ।

15

देवा देवीं नरा नारीं शवराश्चापि शाबरीम् ।

तिर्यञ्चोऽपि हि तैरर्श्वीं मेनिरे भगवद्विरम् ॥

सैवंभूता जिनेन्द्राणामर्हतां वाणी जयतीति संवन्धः ॥ [१]

L. 1. A opens with अर्हं BY with एद् । अर्हं D with श्रीगुरुदेभ्यो नमः G with ओ नमः सर्वज्ञाय X with एद् Z with एद् । ओ नमः सर्वज्ञाय. L. 2. X दुःसं add 2. hd. दुर्भा. L. 3. C विभजति च. L. 4. BC 2. hd. सनयशब्दा D संस्कृतादि वण्णां भाषाणां X भाषणं. L. 5. BCF सिद्धिरुपनि D सिद्धरुप. L. 6. X देश्याः. L. 7. add. इति अधिकृत. L. 8. Y गमनय ACDG (F!) YZ सहिअयहिअयहिअय- गम B हिययंगम. L. 10. X गमणगमास्ता. L. 11. B अभि D नैगमादयः ; om. from संयद् to मिथानाः BCFX हाकजुसूत्रशब्दसमभिरुद्ध एवं. L. 12. X स्यादाद् XZ तैर्गभीरा G om. मन्द B नामस्तावा C बुद्धिनामस्तावा D बुद्धनाम F नामस्ताया misread) X नामस्तयो. L. 13. X सहृदयं & येषां. L. 14. C अर्हं B कारः add. उत्कर्षः. L. 15. Z यदशेष. L. 16. XZ देवी. L. 17. D adds इति शेषपदत्रया. L. 18. add. सा एवं (Z सा इत्यं) D om. अर्हतां.

व्युत्पित्तुप्रवृत्तयेऽभिधेयप्रयोजने आह ।

णीसेसदेसिपरिमलपल्लविअकुऊहलाउलत्तेण ।

विरइज्जइ देसीसइसंगहो वण्णकममुहओ ॥ २ ॥

देशीशब्देन देशीशास्त्राण्युच्यन्ते । निःशेषदेशीशास्त्राणां परिमलेन परिशील-
 5 नेन पल्लवितं प्रादुर्भूतं कचिदर्थसमर्पकत्वेन कचिद्वर्णानुपूर्वीनिश्चयाभावेन कचित्सर्व-
 देशीविसंवादेन कचिद्वतानुगतिकतानिबद्धशब्दार्थतया यत्कुतूहलं तेन यदाकुलत्वमा-
 कथमयमपम्रष्टशब्दपङ्कमगो जनः समुद्धरणीय इति परोपचिकीर्षारभसस्तेन हेतुना
 देशीरूपाणां शब्दानां संग्रहो विरच्यते । अस्माभिरिति शेषः । पादलिप्ताचार्यादि-
 विरचितदेशीशास्त्रेषु सत्त्वप्यस्यारम्भे प्रयोजनं विशेषणद्वारेणाह वण्णेति । वर्णा
 10 अकारादयो हकारावसानाः प्राकृतप्रयोगयोग्याः । तेषां पदादिभूतानां सुखग्रहण-
 धारणनिमित्तं क्रमः परिपाटिः । तेन वर्णक्रमेण व्यक्षरव्यक्षरचतुरक्षरादिपदक्रमेण च
 सुखदः सुभगो वा । वर्णक्रमेण हि निर्दिष्टाः शब्दा अर्थविशेषसंशये सति सुखेनैव
 स्मर्यन्तेऽवधार्यन्ते च । वर्णक्रमातिक्रमेण च निर्दिश्यमाना न सुखेनावधारयितुं
 शक्यन्त इत्यर्थवान् वर्णक्रमनिर्देशः ॥ [२] .

15 पुनरितरदेशीभ्यो वैलक्षण्यमाह ।

जे लक्खणे ण सिद्धा ण पसिद्धा सक्कयाहिहाणेसु ।

ण य गउणलक्खणासत्तिसंभवा ते इह णिवद्धा ॥ ३ ॥

L. 1. C व्युत्पित्तु BCDX अभि. L. 2. B 'देसी' C 'देशी' X 'देस' C 'पर'
 ABDEFGXYZ 'पल्लवि'. L. 3. C 'इज्जइ जइ देशी' Y वज्जकम BDX 'सुहउ. L. 4.
 BCFG, D 2. hd. X परिमल्लेन C om परिशी. L. 5. D 'धंसम' X 'धम्मामप' X
 कचिद्व B 'वर्णानुपूर्वीकत्वनि' D 'पूर्वा' X कचित् पूर्व. L. 6. GZ 'गतिकतया निबद्ध' G
 'शब्दार्थतया' D 2. hd. 'गतिकतया BDF यत्कुतू DX आ for आ: Z 'लम्ब आ: कथमयं.
 L. 7. B 'रभस' D 'रभसेन हे'. L. 8. CDGXZ 'स्माभि'. L. 9. GZ 'विरचितशब्दश-
 स्त्रेषु D 'देशीशब्दश' BCDFF सत्त्वपि अं C विशेषेण D 'वर्णा'. L. 10. CX
 हकारान्ताः D हकारान्ता CDGZ 'योग्यास्तेषां X 'योग्योस्तेषां B पदादिभूतां Z 'ग्रहणनिमित्तं.
 L. 11. BD 'धारण' CDGXZ 'परिस्तेन X om. from व्यक्षर' to च incl. Com.
 चतुरक्षर. L. 12. X om. from निर्दिष्टा: to क्रम l. 14. BG शब्दा. L. 13.
 cdd. अवधा. L. 16. G ये CF लक्खणे GZ न पं CDE सक्क्याभि. L. 17. G न
 CD गभोजलक्खं FX 'सति' CDFY निबं.

लक्षणे शब्दशास्त्रे सिद्धहेमचन्द्रनाम्नि ये न सिद्धाः प्रकृतिप्रत्ययादि-
विभागेन न निष्पन्नास्तेऽत्र निबद्धाः । ये तु वज्जर-पज्जर-उष्काल-पिसुण-
संघ-बोद्ध-चव-जंप-सीस-साहादयः कथ्यादीनामादेशत्वेन साधितास् [सिद्ध-
हेमचन्द्रम् ४, २] तेऽन्यैर्देशीषु परिगृहीता अप्यस्माभिर्न निबद्धाः । ये च
सत्यामपि प्रकृतिप्रत्ययादिविभागेन सिद्धौ संस्कृताभिधानकोशेषु न प्रसिद्धास्तेऽप्यत्र 5
निबद्धाः । यथा । अमृतनिर्गम-च्छिन्नोद्भवा-प्रहानटादयश्चन्द्र-दुर्वा-हरादिष्वर्थेषु ।
ये च संस्कृताभिधानकोशेष्वप्रसिद्धा अपि गौण्या लक्षणया बालङ्कारचूडामणिप्रति-
पादितया शक्त्या संभवन्ति । यथा । मूर्खे बड्डो । मङ्गातटे मङ्गाशब्दस्त इह देशी-
शब्दसंग्रहे न निबद्धाः ॥ [३]

इदानीं नानादेशप्रसिद्धभाषास्वतिव्यामिपरिहारार्थं देशीलक्षणमाह ।

10

देसविसेसपसिद्धीइ भण्णमाणा अणन्तया हुन्ति ।

तम्हा अणाइपाइअपयट्टभासाविसेसओ देसी ॥ ४ ॥

देशविशेषा महाराष्ट्रविदर्भाभीरादयस्तेषु प्रसिद्धा । मगा पश्चात् । निकड्डला
जितः । उक्खुरुहुंचिओ उत्तिष्ठः । प्रेयंडो धूर्तः । हिंमो जारः । विड्डो प्रपञ्चः ।
ददमुडो मूर्ख एकग्राही । इत्येवमादयः शब्दा यद्युच्येरन्तदा देशविशेषाणामनन्त- 15
त्वात्पुरुषायुषेणापि न सर्वसंग्रहः स्यात् । तस्मादनादिप्रवृत्तमाकुतभाषाविशेष एवायं
देशीशब्देनोच्यत इति नातिव्याप्तिः । यदाह ।

L. 1. D om. न. L. 2. X भागेत B निष्पन्नाः BF ते इत्यत्र X निष्पन्नास्ते CD
निबद्धा BCFGZ वज्जर Z om. पज्जर BFGXZ उष्काल C उष्काल. L. 3.
BCFGZ बोद्ध X बोद्धेव BDF चव Z व B ताः. L. 4. cdl. ते अन्ये, illegible in G.
CF गृहीताः D 2. hd. del. अप्य L. 5. G सिद्धास् BCF द्वाः G ते अप्यत्र B ते पि अप्र.
L. 6. X add यथाः before यथा B द्वाव D द्वावा, illegible in G. B नटादयः.
L. 7. cdl. कोशेषु अप्र D गौण्या गौणसारोपसम्पन्ननाम्नौ लक्षणालक्षया cdl. वा अलं.
L. 8. BF पादितया B मूर्खे Z तटे शब्दस्त G शब्दास्त B शब्दाः D शब्द cdl. ते.
L. 10. X इदानीं cdl. भाषासु अति. L. 11. X पसिद्धीअ भिन्न Y पसिद्धीए.
L. 12. ABCFGYZ पाइय D अणाइपाइय A वित्तु BCXZ विसेसत्. L. 13. B
शेषाः G मांभीरास्त B दयः G मगा G निकड्ड (!) CZ निकड्ड X निकड्ड D तिकाइलाजितः
(sic). The reading is very doubtful. Perhaps it should be निकड्डला जितः ।
L. 14. B उत्तं CF उत्तत्तं D उत्तं X उत्तपुरु Z उत्तुडं BDZ चित्तु X चित्तु D पेडो
CDX धूर्तो G विड्डो प्रपंचो Z विड्डो प्रपंच. L. 15. C om. मूर्खे X मूर्खे एकग्राही B शब्दाः
BCDEFX पादे cdl. उच्येरन्तदा DGZ पाणामान्न्यात्. L. 16. B तस्मात्. L. 17. X
देशीशब्दे BCF, D 1. hd. X च्यते.

वाचस्पतेरपि मतिर्न प्रभवति दिव्ययुगसहस्रेण ।

देशेषु ये प्रसिद्धास्ताञ् शब्दान् सर्वतः समुच्चेतुम् ॥ [४]

अत्र अकारादयो व्यक्षराः शब्दाः संगृह्यन्ते ।

अजो जिणम्मि अल्लं दिअहम्मि अणू अ सालिभेअम्मि ।

5 अंको णिअहे अल्ला अच्चा अम्मा य अम्वाए ॥ ५ ॥

अज्जो जिनोऽर्हन् बुद्धश्च । यदाहुः । अर्हन्तं पति देवज्जो ॥ यदि तु स्वामि-
पर्यायअर्यशब्दसमुद्भवोऽयं तदा मङ्गलार्थमस्योपादानम् । अज्जा गौरीति केचित्संगृ-
ह्यन्ति । तदयुक्तम् । तस्य संस्कृत आर्याशब्दादेव सिद्धेः । यदाह । आर्याम्बिका
मृडानीति ॥ [हलायुधः १, १५] अल्लं दिनम् । अणू शालिभेदः । अंको
10 निकटम् । अल्ला अच्चा अम्मा च अम्वा । जननीत्यर्थः ॥ यथा ।

वीरज्जरवी अल्लं विरयन्तो भिण्णमोहतिमिरोहो ।

अणुगोविमिज्जमाणो गिरिअंके जयइ विहरन्तो ॥ १ ॥

जगअव्वअम्बिआए पाए दंसेसि जइ ण उज्जिन्ते ।

तो तुह अहं ण धूआ अल्ले अम्मा तुमं पि ण हु मज्झ ॥ २ ॥ [५]

15 अंको दूए अक्का वहिणी अप्पो पिआ अहं दुक्खे ।

अंगुट्ठी अवगुण्ठणमगयअयक्कायगा दणुए ॥ ६ ॥

L. 1. X om. मतिः D साहस्रेण B सहस्रेण. L. 2. B सिद्धा cdd. नान्
G सत्त्वान् for शब्दान् BF सर्वतम् C समुच्चयतुं. L. 3. XZ तत्र X व्यक्षरा B शब्दा.
L. 4. BCDF जिणम्मि and so generally, a v. l which will not be noted any
more hereafter. CDF दिव्यं X दिअहम्मि CFY य C सालं BDF भेयंमि
GY भेयम्मि. L. 5. cdd. णियडे (Y नियडे) BDGZ अच्चा Y अच्चा. L. 6.
B अहं X ज्जेर CFGZ यदाहुः D यदाह । आर्या अंभिति देवज्जो (sic) G अर्हन्तं X
देवयो (!). L. 7. BDG आर्यं D गौरी तु केचि तु (sic) X संल्लंति BG
गृहं CDF गृहं. L. 8. D संस्कृतस्यार्यां CG आर्यशं X सिद्धाः BDX आर्या
अंभिं CF आर्यां अम्बिं G आर्याभिं. L. 9. CGX सालिं. L. 10. cdd अच्चा (Z अच्चा).
L. 11. X चीं C रवी G विरयन्तो BF विरहन्तो BGZ भिन्नं. L. 12. C अणुगोवि-
मिज्जं D निज्जां G जजइ D जयाइ X तिहरन्तो. L. 13. BCF अच्चां Z अच्चां
cdd पाए X जणइ D उज्जिं C उज्जितो. L. 14. BCFX ता CDX न CDGX धूया
CX न C मज्झ D मज्ज Z ज्जा. L. 15. Z विरु for दूए A विरु BCFXY पिया
C दुक्खे D adds इति व्यक्षरकांड (sic, l. ६) समाप्तम् । L. 16. Z मगउअयक्काय
X मंगवं D यक्कायगादगा दणुए D adds इति व्यक्षरकांडव्याख्यानं ॥

अक्को दूतः । अक्का भगिनी । अन्वार्थस्तु संस्कृतसमः । यत्कालापाः । हे
अक्क ॥ [कातन्त्रम् २, १, ४०] अप्पो पिता । अहं दुःखम् ॥

॥ अथ त्र्यक्षराः ॥

अंगुट्टी अवगुण्ठनम् । शिरोऽवगुण्ठनमिति यावत् । त्र्यक्षरप्रस्तावान्वंगुट्टीत्यनु-
वाद्यम् । अवगुण्ठनं त्वर्थनिर्देश इति सामानाधिकरण्येऽपि न विध्यनुवादसंदेहः । 5
अगओ अयक्को अयगो इति त्रयो दानवार्थाः ॥ यथा ।

कयअंगुट्टी अक्के अयगअयक्कारिअप्पमहहरणं ।

जमअक्कसमे कमढाण् वि करुणापरं णम सुपासं ॥ ३ ॥

अत्र च । अह असौ । अणं ऋणम् । अडो कूपः । अण नञर्थे । अइ संभावने ।
एते शब्दानुशासन एवास्माभिः साधिता इत्यत्रैव नोपात्ताः ॥ [६] 10

अंकेल्ली अ असोए अज्जेल्ली दुहिअदुज्जधेणूए ।

अंवेट्टी मुट्ठिज्जए अण्णाणं विवाहवहुदाणे ॥ ७ ॥

अंकेल्ली अशोकतरुः । अज्जेल्ली दुग्धदोह्या धेनुः । या पुनःपुनर्दुह्यते । अंवेट्टी
मुष्टिवृतम् । अण्णाणं विवाहवधूदानम् । विवाहकाले बध्वै यदीयते । यद्वा विवाहार्थं
बध्वा एव वराय यद्दानम् । मौख्यवाचकस्त्वण्णाणशब्दोऽज्ञानशब्दमेव ॥ यथा । 15

अंकेल्लितलासीणो मा रम अंवेट्टिआइ पुत्त तुमं ।

अज्ज तए दायव्वा अज्जेल्ली बहिणिअण्णाणे ॥ ४ ॥ [७]

- L. 1. Z अंवायास्तु X संस्कृतम्. L. 2. X हे अक्क हे L. 3. D त्र्यक्षराशब्दाः ।
L. 4. X 'गुट्टेण' C om. शिरोऽवगुण्ठनम् GZ. om. त्व BCDEFX 'वास्तु अंगु'
cdd. अंगुट्टी (P अंगु C 'ठी') इत्यं L. 5. BCFX तु अर्थं D om. त्व G om. न
L. 6. G अगउ BCDF अगवो X दानवार्थाः. L. 7. G 'गुट्टी' C 'गुट्टी' CDX
अयक्कअयगारि G 'अज्जक्का' Z अयगअयक्कारि. L. 8. X कमड. L. 9.
cdd. अपि. L. 10. Z एवाज्जमा cdd. इत्यन्येति नो (X इत्यन्येति च नो).
L. 11. FGY य A अज्जेण्णी GZ अज्जेल्ली C 2. hd. अज्जे DX अज्जे (!) F अज्जे
XYZ दुहियं G om. दुहिअ A 'दुज्जधेणू' C 'दुज्ज' DG 'दुद्ध' L. 12. ABG. अंवे
CF अंवे X अंवेट्टी G मुट्ठि C अट्ठि CDGZ 'जुए BFY 'जुए X 'जए G अज्जाणं
ACXYZ 'बहु' C 'दाणे. L. 13. GZ अशोकः G अज्जे CD अज्जे F अज्जे Z अज्जे
CFX धेनुर् B या पुनःपुनर्दुह्यते CF पुनः पुनः X om. पुनः G अंवे B अंवे CDF अंवे
L. 14. G मुष्टिधूपतं G अज्जा X वजे C वध्व cdd. 'वाचकस्तु' अ G अज्जा BCDEFX
अज्ञानं X धा for यथा. L. 16. G अंवे B अंवे CDE अंवे G 'आए B वाइ D
'वाइ C पुत्ते Z तुम. L. 17. D अज्जेल्ली F अज्जे G बहिं B बहिं GZ 'अज्जा'.

अद्वंतो परंते अरुणं कमले अकासि पज्जत्ते ।

अग्घाडो अवमग्गे अवेसि अंवेसि घरफलेहे ॥ ८ ॥

अद्वंतो पर्यन्तः । अरुणं कमलम् । अकासि पर्याप्तम् । कृतमलमिति यावत् ।
अग्घाडो अपामार्गः । अवेसी तथा अंवेसी गृहद्वारफलहकः । अवेसि अंवेसीति लुप्त-
5 विभक्त्यन्ती समाहारो वा ॥ यथा ।

अंवेसिपएसठिआ अग्घाडअवेसिलग्गवत्थमिसा ।

णयणारुणअद्वंतेण णिअसि जं तं अकासि लज्जाए ॥ ५ ॥ [८]

अंकारो अत्थारो साहिजे अत्थुडं लहुए ।

अकंतं च पवुड्डे अंवेची पुप्फलावीए ॥ ९ ॥

10 अंकारो तथा अत्थारो साहाय्यम् । अत्थुडं लघु । अकंतं प्रवृद्धम् ।
अंवेची पुष्पलावी । यदाम्प्रपुष्पाण्येवोच्चिनोति तदा न देशी ॥ यथा ।

कुसुमाउहअंकारं अंवेचीणं च कुणइ अत्थारं ।

मलयसमीरो अइअत्थुडो वि काही किमकंतो ॥ ६ ॥ [९]

धणवन्तम्मि अहिल्लो अविअं भणिए गयम्मि अट्टट्टो ।

15 अज्झत्यो आगयए अइणं गिरिअडमणत्तमोमाले ॥ १० ॥

L. 1. C अद्वंतो C पज्जंते. L. 2. B अग्घा° Y °मगे (!) AB अवे° C अंवेसि DF
अंवे° L. 3. C अद्वंतो. L. 4. B अग्घा° D °मार्गे G अवे B अंवे° X अंवेसी CF
अंवे° D अंवे° D अवेसी G अवे° B अंवेसीति (sic) CDE अंवे° X अवेसि अवेसी (!)
L. 5. G °मकपेतो C °न्तो X य for यथा. L. 6. BG अंवेसि° CF अंवे° D अंवे°
CX °एसि° *add.* °ठिआ B अग्घा° G °इयवे° X °सिलप° B °वत्थमि. L. 7.
C अद्वंतेण FX °अद्व° BGZ णियसि C णिअसं D णिआसि C लज्जा. L. 8.
DX अत्थारो D आत्थुडं. L. 9. C अकंतं व CGZ पवुड्डे X पवुड्डे D °ट्टो F, Y (!)
°ट्टे BFG अंवे° C अंवेची *superscr.* ची D अंवेची X अंवेची BDF पुष्प° XZ पुष्प° Y
°लार्ए. L. 10. C अत्थारो D अत्थार° X सहाय्यं D अत्थुडं Z अकंतं. L. 11. BFG अंवे°
C अंवेची D अंवेची C पुष्पलावी D पुष्प° GXZ पुष्प° G यदा पुष्पाणि पुष्पाण्येव° B
यदा आम्प्रपुष्पाण्येव° CF यदा आम्प्रपुष्पाण्यवचिनोति D यदाप्पणि पुष्पाण्येव चिनोति X यदा
आम्प्रपुष्पाण्यवचिनोति Z यदा आम्प्राणि पुष्पाण्ये°. L. 12. X °अंकारो BG अंवे° CF अंवे°
D अंवेचीणं D आत्थारं. L. 13. G मलय° D मलयमीरो वि अट्टट्टु. L. 14. CGYZ
अट्टट्टो. This reading is as correct as अहिल्लो DGXYZ अविअं C अविअं Y गयम्मि
CF अट्टट्टो. L. 15. AD अज्ज° C आज्ज° G असे° आगयए D आगयए C अयण ABCFY
गिरिवडं GZ गिरिवण (Z ड) मणत्तमो° BF °मोमाले D °मोमाले X °मोमाले.

अहिलो ईश्वरः । अविअं उक्तम् । अहट्टो यातः । अज्झत्थो आगतः ।
यद्यप्येते त्रयोऽपि क्रियावाचिनस्तथापि त्यादिषु प्रयोगादर्शनाद्धात्वादेशेष्वस्माभिर्न
पठिता इत्यत्र निबद्धाः । एवमन्यत्राप्युद्धम् । अङ्गणं गिरितम् । अणत्तं
निर्माल्यम् ॥ यथा ।

अज्झत्थो अहट्टो स किं अहिलो वि इअ मए अविअं ।

5

अङ्गणे वि जस्स रण्णो सिरे अणत्तं व वुच्चइ ण आणा ॥ ७ ॥ [१०]

आले अलग्गमलिणो विंचुअए अंबुसु सरहे ।

अकुट्ठं अज्झासिअमंकिअअवरुंडिआ य परिरम्भे ॥ ११ ॥

अलग्गं कलङ्कारोपः । अलिणो वृश्चिकः । अंबुसु शरभः । अकुट्ठं
अध्यासितम् । अंकिअं तथा अवरुंडिअं परिरम्भः । अवरुंडिअशब्दस्य पञ्चाक्षर- 10
स्याप्यर्थानुरोधात् व्यक्षरेषु पाठः । अन्यथा द्विरर्थकीर्तनं स्यात् । अयं च यद्यपि
क्रियाशब्दः । अवरुंडइ । अवरुंडिज्जइ । अवरुंडिऊण । इत्यादि प्रयोगयोग्यश्च
तथापि पूर्वाचार्यैर्धात्वादेशेषु न पठित इत्यस्माभिरपि तदनुरोधात्तत्रापठित्वेह
निबद्धः ॥ यथा ।

L. 1. DGZ अहेल्लो GZ अविअ (Z वं) CX अविअं D अविअ BF अज्झत्थो D आज्जच्छो
corr. 'त्थो. L. 2. C 'क्रि-रुता क्रिया' BF 'वाचिनः G प्रयोग' BZ 'नात् G नात्
इ' GZ 'शेषु अ'. L. 3. GZ इति अत्र G निबद्धाः D 'व्यन्मूहं GZ अयणं G अणत्ते C अणत्तं
D अणत्तं XZ अणत्तं. L. 5. G 'त्थो D अज्जच्छो G. अहं D अहट्ट X हिं (sic) for
किं BDFGZ अहेल्लो X दि for वि *edl.* इय (X एय Z यइ) BCFGZ अविअं D अविअं
X अविअं. L. 6. C अयणे GXZ अणत्तं D अणत्तं BF वुच्चइ DZ वुच्चइ C तुच्चइ CXZ ए
for ण. L. 7. Y अलग्गं A विंचुअए BF विंचुअए C विंचुअए D विंचुअए G विंचुअए X विंचुअए
Z विंचुअए ARG अंबुं C (F!) अम्बुं. L. 8. C अकुट्ठं D अकुं A अज्जासिअमंकि-
अवरुं Y अज्जासिअं X 'सिअमं' B 'वरुंडि' C 'अमंकिअअ' D अज्जासिअमंकिअअवरुं-
डिया G अज्जासिअमंकिअअवरुंडिया Z अज्जासिअमंकिअअवरुंडिया BF परिरम्भे Z
परिरम्भो. L. 9. Z अलंकां BG अंबुं CF अम्बुं D अम्बुं X अम्बुं G अकुट्ठं C 'इं
X अकुट्ठं. L. 10. CGZ अंकिअं BFX 'नं DGZ 'डिअं X अविअं D अविअं BCDF 'डिअं
L. 11. D 'थानिरो' X 'रोधात्तु. L. 12. X अवरुंडइ RF अवरुं च C 'रुडिअइ BF अविअं-
ऊण G इत्यादिप्रयोगयोग्यपि BF इत्यादिप्रयोग्यश्च D 'योग्यः Z प्रयोग्यश्च. L. 13. X धापि
Z पठिता GZ इति अ' X नदनुरोधात्तु' CX 'पठित्वादिह BDFGZ 'पठित्वा इह.
L. 14. G निबं X निबद्ध.

अकुटकोवअंबुसुअलिणाण भयम्मि केवलमलग्गं ।

महिलावरुंडिआओ बीहन्ति विवेअअंकिआ मुणिणो ॥ ८ ॥ [११]

स्वग्गम्मि अणप्पो अल्लओ परिचिए पसुम्मि अक्कोडो ।

कयलीइ असारा आवणे अवारो अवारी अ ॥ १२ ॥

5 अणप्पो खड्डः । अल्लओ परिचितः । अक्कोडो छामः । असारा कदली ।
अवारो तथा अवारी आपणः ॥ यथा ।

णिव मा अक्कोडअसारअल्लयं कुण अणप्पमिणिणा हि ।

भरिआ अरिकरिमुत्ताहि दिसि अवारा विदिसि अवारीओ ॥ ९ ॥ [१२]

मोरे अल्लओ कुक्कुडे अलंपो अयालि दुडिणए ।

10 णिण्णेहम्मि अअंसो अज्झस्सं सविअमक्खए अणहं ॥ १३ ॥

अल्लओ मयूरः । अलंपो कुक्कुटः । अयाली दुर्दिनम् । अयालीति इका-
रान्तो लुप्तविभक्त्यन्तो निर्देशः । अअंसो निःस्नेहः । अज्झस्सं आकुटम् । अयं
धात्वादेशः । अज्झस्सइ । अज्झस्सिअं । इत्यादिप्रयोगदर्शनात् । पूर्वाचार्यनिरोधात्विह
निबद्धः । अणहं अक्षतम् ॥ यथा ।

15 अणहो अयालिमत्ताल्लेसु वि तं अअंख पिअपासं ।

गन्तुमसहो अलंपो अ्व अप्पमज्झस्सइ ति पहिअजणो ॥ १० ॥ [१३]

L. 1. CFX अकुं BG अंबुं CDF अम्बु BFX लग्न. L. 2. BFG
वरुंडणाउ CDXZ व(Zच)रुंडियाउ OG बीहन्ति B बीहन्ति or बीहिं F बीहन्ति Z वाहन्ति
C विवेव CDFGZ अंकिआ X अंकिणा. L. 3. Z अणणो cdd. (C1)
अल्लउ. L. 4. RF कयलीउ ACEFYZ य. L. 5. X खड्डः BF, C. 1, bd.
GXZ अल्लउ. X कयली. L. 6. From अवारो to अवारीओ l. 8 is
lost in X. L. 7. G. सा GZ अल्लअं C इणिणा. L. 8. RCF भरिया D मुत्ताहि
ABCFGZ मुत्ताहि GZ विदिस G अवारी BF, C1. hd. (D1) अवारीउ. L. 9.
X अल्लो कुक्कुडे C कुक्कुडो GZ डो CDY अल्लप्पो X अल्लवो GYZ अयालि.
L. 10. AG णिण्णे A अअंसो G अयं ADG अज्झस्सं F अस्सं BCDFGY सविअं X
सविअं. L. 11. CF अल्लप्पो X अल्लवो BDFX कुक्कुटः B अयालि GZ अयाली GZ अया-
लीति X इयालीति G इकां. L. 12. X निर्देशः BCDF निस्नेहः D अज्झस्सं. L. 13.
BF अज्झस्सइ D अज्झं R अज्झस्सित्तं CFX सित्तं D अज्झं G धानिं
BCDFXZ रोषासु इह G. om. इह. L. 15. D अयालिं G मेत्तालं CXZ मेत्तालं RF
मेत्ताल्लहमुदितं D मेत्ताल्लं Z वि D अयं cdd. पिअं. L. 16. CF अल्लप्पो X अल्लवो BCF य
D अज्झस्सइ F अस्सइ cdd. पहिअं X अज्जे.

अंजसमुज्जू अद्वाओ मुकुरे अंछिअं च कड्ढिअए ।

असिअं दत्ते सवसे अप्पज्झोऽणवसरम्मि अत्थक्कं ॥ १४ ॥

अंजसं ऋजु । अद्वाओ दर्पणः । अंछिअं आकृष्टम् । असिअं दात्रम् ।
अप्पज्झो आत्मवशः । अत्थक्कं अनवसरः ॥ यथा ।

अद्वायकराइ तुमं अंजसमइ असिअवंकमुमयाए ।

5

अंछिअहिअओ तम्मसि किं अत्थक्के अणप्पज्झो ॥ ११ ॥ [१४]

अक्कंदो आरक्खे अम्बकडक्खेसु अंवरिअवंगा ।

चन्दे अमयामयणिग्गमा य अद्दण्णअद्दणा विहुरे ॥ १५ ॥

अक्कंदो परित्राता । अंवरिं आम्रम् । अवंगो कटाक्षः । अमओ तथा
अमयणिग्गमो चन्द्रः । अमयणिग्गमशब्दस्यामृताभिर्गमो यस्येति व्युत्पत्तौ सत्यामपि 10
संस्कृतेष्वपसिद्धेर्देशीत्वम् । अद्दण्णो तथा अद्दणो आकुलः ॥ यथा ।

अंवरिअक्कंदाए मयणद्दण अमयणिग्गममुहीए ।

अमउग्गमम्मि खेळसु तरलअवंगच्छडाइ अद्दण्ण ॥ १२ ॥ [१५]

मच्छम्मि अंडओ अहरो आउत्तम्मि अंवडो कडिणे ।

अलयं विहुममडणी मग्गे अलिआत्थयारिआ य सही ॥ १६ ॥ 15

L. 1. CF °समज्जू D °समुज्जू X °समूज्जू Z समज्जू ABCFXZ अद्वाउ G अद्वा DY
अंछिअं FX अंछिअं G अतिअं C (F!) कड्ढिअए DZ कड्ढिं G कड्ढिं Y °पए. L. 2. DGY
असिअं C (F!) सवसे X सवसे A अप्पज्झो BF इणवत्तं C अणवत्तं Z om. ५ L. 3.
AB, Cl, hd. EGXZ अद्वाउ B अंछिअमां CDXZ अंछिअमां F अदियं आं G अंछिअ-
मारुत्तं CDFGXZ अतिअं. L. 4. D अणज्जो. L. 5. CDX अद्वाउ GZ °कराव D °कराउ
G अत्थमेज्जत D अजसम CGXZ अतिअं. L. 6. BCF अंत्थविहिअव GXZ अंछिअविहिअव
D अंछिअविहिअओ, corr. 2 hd. to अंत्थिं D अत्थक्के C अणपज्झो D अणपज्झो.
L. 7. C आरक्खे X आक्खे BCF अम्बं C °इक्खे G अंपकडक्खेसु X अंयडक्खेसु
BCDE अंवरिं G अंवरिं. L. 8. A °णिग्गमा Y °णिग्गमा (!) C °णिग्गमवे X अधणं C
°अद्दण्णा. L. 9. GZ अंवरिं C अंवरिं BF अंवरिं om. आच्छम् BF आवंगे cdd. अमउ
corr. 2. hd. C. L. 10. X अम्मयणिग्गमो cdd. °शब्दस्य अम् CG °मृतात् निं X
सत्तामपि L. 11. C (F!) अद्दणो तथा अद्दणो X अद्दणो. L. 12. G अंवरिं B अंवरिं CF
अंवरिं Z अंवरिं CDF °आहं C मयणद्दण BDG °णिग्गं X °गमुहीए Z °मुहीए. L.
13. C अमउं G °उगं G °गव्वडाइ CFGZ अद्दण्णा D अद्दण्ण. L. 14. A अंक्कं
BF अहउ CGXZ अंडउ AGZ अंवडो B अंवरिं CDF अम्बं. L. 15. C
अल्लयं A अल्लियाडयारिआ BF अल्लियाडयारिआ CZ अल्लियाअत्थयारिआ (Z आ) D अल्लया-
अच्छरिआ G अल्लियाडयारिआ Y अल्लियाडयारिआ X अल्लिआअच्छरिआ D om. य.

अंडओ मत्स्यः । अहरो आयुक्तः । ग्रामेशादिः । अंबडो कठिनः । अलयं
विद्रुमः । कुटिलकेशवाचकस्त्वलकशब्दभव एव । अडणी मार्गः । अलिआ तथा
अत्थयारिआ सखी ॥ यथा ।

कृण अंडयच्छि भणिआइ अत्थयारीण अंबडा किमसि ।

5 कामाइरा किमलिए किं अडणीए स तुम्ह अलउडि ॥ १३ ॥ [१६]

अहरो असमे अजुओ सत्तच्छए अज्झओ सइज्झम्मि ।

अवगणणाए अगिला अवण्णअण्णत्तिअग्गहणा ॥ १७ ॥

अहरो असमर्थः । अजुओ सत्तच्छदः । अयमयुक्शब्दभव इति न वाच्यम् ।
संस्कृते ह्ययुक्पर्ण इति दृष्टम् । यदि च पदैकदेशेन प्रयोगस्तदा सहृदयाः प्रमाणम् ।
10 अज्झओ प्रातिवेशिकः । अवगणना अवज्ञा । तस्यामगिला अवण्णं अण्णत्ती अग्ग-
हणं इति चत्वारि पदानि ॥ यथा ।

अजुअकुसुमे व्व कमले अगिला तीए विओअअहराए ।

अज्झय ण्हाणेऽवण्णं असणेऽण्णत्ती सहीसु अग्गहणं ॥ १४ ॥ [१७]

अयडोंऽधंधू कूवे अणडअणाडाविणयवरा जारे ।

15 अविणयवईड अडया तहा अहव्वा अडयणा य ॥ १८ ॥

L. 1. *cdd.* अंडउ corr. C 2. *hd.* X मत्स्यः X आयुः D आयुकयामे BCFG अंबडो D अम्ब. L. 2. CX विद्रुमं D 'म *cdd.* 'कस्तु अलक' G *om.* अडणी मार्गः Z मयः *cdd.* अलिआ. L. 3. BF अच्छ' G अछआरिया C अत्थयारिया D अच्छरिया X अत्थयारिआ. L. 4. Z अंडमं *cdd.* भणिआइ BFX अच्छ' C *om.* अत्थयारीण D अच्छरियाइण G अंबडा CD अम्ब. L. 5. GZ कामाइरा C *om.* किमलिए G एडणीए G अलउडि C 'उड F 'उड्डी. L. 6. AX अजुउ BCFG अजुउ C सत्तच्छए i.e. 'स्यए ADG अजुउ BCXZ अज्झउ F उज्झउ ADG सइज्झ C 'ज्झमि. L. 8. *cdd.* अजुउ; corr. 2. *hd.* C (X अजु) D अयुग् श' C 'भव एव इति. L. 9. *cdd.* हि अयु' C दृष्ट दि व पदे BFG 'योगः. L. 10. BGCF(?)X अज्झउ; corr. 2. *hd.* C. D अज्झओ *cdd.* अवगणणा CXZ अवण्ण G असत्ती *cdd.* अग्गहणमिति. L. 12. CX अजुय' BFG विउअमइ' C विउअमइ' D विउअमइ' X विउअमइराए. L. 13. GZ अज्झअ BF अज्झय ण्हाणे C ण्हाण्णो Z ण्हावण्णं D अज्झयचणं असणे (sic). In BF the avagraha here and in other passages is represented by इ. Compare note on p. 9, 2. CGZ अण्णत्ती DX अण्णत्ती. L. 14. A अयडो अयु' BF अयडोंऽधंधू C अयडोंऽधंधू DX अयडोंऽधंधू C अडण' C 'विणयवरा Z 'विणयवरा A जारे. L. 15. C 'णवईड D 2. *hd.* GZ 'इए A तह C (F!) अइआ.

अण्डो तथा अंधं कूपः । अन्धश्चासावन्धुश्चेति विग्रहे शब्दमवो अंधं-
शब्दः । केवलं सोऽन्धकूपवाची । अयं तु कूपमात्रवाचीतिह निबद्धः । ये त्वौणा-
दिकमंधंशब्दमिच्छन्ति तैरपि संस्कृते प्रयोगादर्शनादयं संग्राह्य एव । अण्डो
अणाडो अविणयवरो त्रयोऽप्यमी जारार्थाः । अविणयवई इति द्रोणः । अविनयवर
इत्यस्य व्युत्पत्तौ सत्यामपि संस्कृतेष्वप्रसिद्धेर्देशीत्वम् । एवं वक्ष्यमाणे अगुञ्जहर- 5
अचिरजुवई-इत्यादावपि वाच्यम् । अयं च षडक्षरोऽप्यर्थानुरोधात्पक्षरेषूपान्तः ।
एवम् अडयणा-अण्णइअ-अक्कसाल-अणुदवि-अणोलय-अणुअल्लादिवपि वाच्यम् ।
अडया अहवा अडयणा त्रयोऽप्येते असतीवाचकाः ॥ यथा ।

अडए सुणाहि अयडे अणाडअडयणंपिण सरसि काले ।

अंधंभुमविणयवराहव्वाठाणं तमित्थ अण्डो किं ॥ १५ ॥ [१८] 10

अग्घाणो अण्णइओ तित्तम्मि हडे अडाडअणुवा यं ।

गोसम्मि अणिहं तह अणोलयाणुदविअणुअल्ला ॥ १६ ॥

अग्घाण-अण्णइअशब्दौ तृमार्थौ । अण्णइओ दर्शनादावपि तृप्त उच्यते ।
तेनान्वित इति व्युत्पत्तिरनुयोक्तव्या । अडाडो तथा अणुवो बलात्कारः । अणिहं
अणोलयं अणुदवि अणुअल्लं एते चत्वारः प्रमातवाचकाः ॥ यथा । 15

मणमणुवेण हरन्तो अणुदविफुल्लारविन्दमयरन्दं ।

परिमलपाणग्घाणो व्व अणिहसमीरणो खिवइ ॥ १७ ॥

- L. 1. C अंधं C अंधं D ^{धं} G अंधं Z ^{भवंधं} L. 2. B ^{शब्द} Z
केवल CFX अंधं B अं G ^{वाचीदूतीह} BCDEFX ^{चीति इह} Z ^{वाची इती} G
निबं C यत्तौणादिकमधं. L. 3. Z. ^{प्रयोगदर्श} L. 4. G अणाडो. G अविणयं twice.
edd. अविणयवर. L. 5. C ^{सिद्धे दे} edd. वक्ष्यमाण CX अगुञ्जं D अगुञ्जं L. 6.
CFXZ अचिरं CX ^{जुव इत्यं} BCFX अपि अर्थो CDX ^{रेषु पठितः} L. 7. DG
अडयणा X अडयणाअक्कं OG अन्नइय BDFZ ^{इय} C अअक्कसाल D अणुदवि CZ
आणालय X यणोलय D अणुयल्ला. L. 8. X वयोप्येते G वाचका. L. 9. CDX
अडवे G अणायं Z अणाडयअडवे CF ^{पिवे}. L. 10. G अंधंभुविं Z ^{भुअविणयं} (1)
CF ^{इवा} GZ ^{इवागमजे} CX ^{वणं} D ^{गमणे} GZ अडणो CX अणोड. L. 11. A
अल्लइड BCDFGX अण्णइड A तित्तम्मि (sic) C तित्तम्मि X तित्तम्मि ADX
हडे C अडडे अणुं D अणाड (sic). L. 12. BF ^{अल्ले}. L. 13. BF अग्घाण-
इयशब्दो OG अन्नइय XZ अण्णइय D अग्घाणाअण्णइय OG अन्नइड BFXZ अण्णइड
D अण्णइड X ^{भादावपि} C वक्ष्यते. L. 14. edd. तेन अन्नं Z ^{कव्याः} CDG 2. hd. Z
अडाडा OG अणुड C 2. hd. Z अणुओ. L. 15. CX अणोदयं Z अणुदव BCF अणुअल्ल
D अणुयल्ला, corr. from ^{ल्लो}. L. 17. DGZ ^{ग्घाणु} G च CX व.

रविणो अडाडखण्डितमरिउणो दंसणामयणइआ ।

अलिणाएहि कमलिणी गाइ च्व अणोलएसु अणुअल्लं ॥ १७ ॥ [१९]

अप्फुण्णं अहिंसायं आपुण्णे अवडओ अ तिणपुरिसे ।

अवगूढं विलिए खणरहिए अवरिकअणरिका ॥ २० ॥

- 5 अप्फुण्णं तथा अहिंसायं पूर्णम् । आक्रान्तवाचकस्त्वप्फुण्णशब्दः केनाप्फुण्णा-
दय [सिद्धहे० ४, २५८] इति सिद्धः । अत्र च व्यक्षरप्रकरणेऽन्यैरन्येऽपि शब्दा
उपात्ताः । ते चास्माभिः शब्दानुशासन एव साधिता इति नेह संगृहीताः । तथा हि ।
अच्छलं अनपराध इति संस्कृतसमः । अलसी क्षुमेत्यतसीशब्दभवः । अलाहि निवा-
रणे इति निपातेयुक्तः । तथा । अण्वइ राजते । अण्वइ भुङ्क्ते । अहेसि आसीत् ।
10 अण्वइ कथति । अण्वइ गच्छति । अण्वइ कर्षतीत्यादयो धात्वादेशेषूक्ताः ॥ अथ अहिंसाय-
शब्दादारभ्य चतुरक्षराः ॥ अवडओ तृणपुरुषः । अवगूढं व्यलीकम् । अपराध इत्यर्थः ।
अवरिको तथा अणरिको क्षणरहितः । निरवसर इति यावत् ॥ यथा ।

धणअप्फुण्णो कलअहिंसाउ अवडउ च्व सावगूढो सो ।

ता तस्स कहसु मं सहि अणरिक्कं अणवरिक्कं पि ॥ १८ ॥ [२०]

15

अण्हेअओ अ भन्ते खिण्णम्मि अवडिअमणुइओ चणए ।

अंतोहुत्तमहोमुहमहिहाणं वण्णणाए अ ॥ २१ ॥

- L. 1. BFGZ °संडिय GZ °मल्लइया BF °मयणइया O °मयणाइया D °मइणइया X °मयण्णचया. L. 2. BCDF णाएहिं GZ गाव C om. अणोलएसु D अणुअल्लं. L. 3. A अप्फुण्णं G अप्फुल्लं D अकुणं A आपुण्णे Y आवुण्णे G °न्न cdd. अवडउ GZ व C °पुल्ले. L. 4. C °गूडिं D विलिए A वत्तणं G om. अणरिका. L. 5. B अप्फुण्णं D अकुण्णं GZ अप्फुल्लं X अहिंसायं Z आकांतं cdd. °वाचकस्तु अं GZ अप्फुल्लं CX °वक्कणां. D. °कुणां L. 6. BF °दयः G °प्रकारणे D °माकं X °प्रकारले BCFX अन्ये D om. °अण्वेर् X om. अन्ये. L. 7. CDGXX °त्तास्ते G शासनम् B °ने. L. 8. C अत्थल्लं Z अथल्लं Z °रावः cdd. क्षुमेति In B अलसी वुं twice. L. 9. Z निपातेयुक्तः D अण्वइ C अण्णइ X अण्वइ X अहेहि. L. 10. D अण्व DX कथयति X गच्छ इति X अण्वइ G °पुका इति Z °शेष्यका इति. For all these words compare the Index of the Siddhahemacandram. G अथ हिं. L. 11. cdd. अवडउ X अवगूढं XZ व्यलीकम् X °राधमित्यर्थः. L. 12. X °रहित. L. 13. BF धणुं D धणयअकुणो GZ अप्फुल्लो D अहिकलसाउ Z °साओ CX वडउ D वाडउ GZ अवकडो. L. 14. BF यणरिक्कं G °रिक्क. L. 15. D उण्णे G अन्ने X अण्णे ACDFX °अउ AGYZ व GZ खिण्णम्मि ADXYZ °डियमं BF मडणुइउ G अवडिओयनं BCDFGX °इउ. L. 16. C °मुह-विभिहाणं ACDGXYZ °मविहां C वण्णणाएसु D वण्णणाए Y वत्तणाए ACDGXYZ व.

अण्हेअओ भ्रान्तः । अवडिअं खिन्नम् । अणुइओ चणकः । अंतोहुत्तं अधो-
मुखम् । अहिहाणं वर्णना । यद्यप्यभिधानशब्दः संस्कृतेऽपि दृश्यते तथापि
संस्कृतानभिज्ञप्राकृतज्ञमन्यदुर्विदग्धजनार्जनार्थं संगृहीतः । एवमन्यत्रापि संस्कृत-
भवाच्चसंग्रहे न्यायोऽभ्यूहः ॥ यथा ।

अंतोहुत्तो चिन्तसि अहिहाणं तीइ वणिअउत्त सया ।

अणुइअविक्कयणे अवडिओ अ अण्हेअओ तओ तुमयं ॥ १९ ॥ [१९]

अवहेअं अणुकम्पे अवत्थरा पायघार्याम्म ।

अवलिअमसच्चमरिहइ णूणं अम्माइआ य अणुगाए ॥ २२ ॥

अवहेअं अनुकम्प्यम् । अवत्थरा पादघातः । अवहत्थरा इत्यन्ये । अवलिअं
असत्यम् । अरिहइ नूनमित्यर्थे । अम्माइआ अनुमार्गगामिनी ॥ यथा ।

10

अम्माइआइ दिण्णावहेअ तुह रे अवत्थरारिहइ ।

णावलिअं जं जाव य रसेण तं किसलिओ असोउ व्व ॥ २० ॥ [२२]

अत्थुवडं भल्लाए छीरे अलिआरमवलयं गेहे ।

अवहट्ठो गव्विअए अणुसुआ णिअडपसवाए ॥ २३ ॥

L. 1. G अण्णैयउ X सेअओ Z अण्णैयओ BFX 'अउ C अण्णैयउ D उण्णैयओ G अवडिओ
X अवडिअं Z अवडिअं BF खिण्णं X खिन्नम् CDFGX अणुइउ G अंतोहुत्तमधो C अंतोहु
X अंतोहुत्तं D अंतोमुहत्तां Z 'हुत्तमधो'. L. 2. DGXZ अभिहाणं C अभिहाणी BCDFX
यद्यपि अभि X om. शब्दः BF om. अपि दृश्यते तथापि X om. दृश्यते. L. 3. G
संस्कृतानभिज्ञप्राकृतज्ञमन्ये दुर्विदग्धजनार्जनार्थं BF संस्कृतानभिज्ञप्राकृतज्ञमनादुर्वि C संस्कृतान-
भिज्ञप्राकृतन्यमज्ञादुर्वि D संस्कृतानाभिज्ञप्राकृतज्ञादुर्वि X 'प्राकृतन्यमज्ञ' Z संस्कृतानभिज्ञाज्ञमन्ये
दुर्विदग्धजनार्थं X संगृहीताः. L. 4. Z संग्रहोक्तो X अभ्यूहः. L. 5. CDX आभि
BCFGXZ वणिअं D वाणायां Z मया. L. 6. cdd. अणुइव X 'विक' BFGZ अवडिउ
CX अडिउ D अचडिउ GZ य OG अण्णैयउ BF 'अउ Z 'यओ X अण्णैय BCFGX तउ
D तुमइ. L. 7. cdd. अवहेअं DXY अवच्छरा A 'रे. L. 8. BCFGXYZ अवलिअं G
'सङ्ग' Y 'मरहइ X मूणं A णूणं G अम्मा cdd. 'इया D इ for य X मणुगाए. L. 9.
cdd. अवहेअं From अवहेअं तू नूनमित्यर्थे 1. 10. is omitted in X. B अणु D अवच्छरा D
अवहच्छरा BCFGZ अवलिअं D अचलिअं. L. 10. D वनमित्यर्थे G 'यं CZ 'यं: BCDFX
अम्माइया G 'इया Z 'इया. L. 11. cdd. 'इयाइ G दिन्ना cdd. 'हेय G अवच्छरा D
अवच्छरा. L. 12. G गोव Z गोव cdd. 'लिअं D om. जं D इ for य CX किमलउ Z
किमलओ BDFG 'लिउ BF om. असोउ D असेलिउअ C 'य. L. 13. ADG अचट्ठ
C 'छी D अचट्ठो G लरे BCFXZ अलिअं D अल्लार D 'वलिअं X 'मावलयं.
L. 14. C अवहेट्ठो DGZ 'ट्ठो C गव्विअ GZ 'एए cdd. अणुसुआ णिअइ.

अत्युवडं भल्लतकम् । अलिआरं दुग्धम् । अवलयं गुहम् । अवहटो गर्वितः ।
अणुसूआ आसन्नप्रसवा ॥ यथा ।

जइ अलिआरं वञ्छसि ता अवलए रक्ख धेणुमणुसूअं ।

अवहट अण्णहा सा मरिही अत्युवडसंकुले रण्णे ॥ २१ ॥ [२३]

5 अरिअल्ली सडूले कडुणरज्जुम्मि अवयाणं ।

सिरचित्तपट्टिआए अणराहो अइणिअं च आणीए ॥ २४ ॥

अरिअल्ली व्याघ्रः । अवयाणं आकर्षणरज्जुः । अणराहो शिरसि चित्रपट्टिका ।
अइणिअं आनीतम् ॥ यथा ।

चालूक तमवगण्णइ दिसअणराहिअ जसाणुरायं जो ।

10 णरअरिअलि सकण्ठे अवयाणं अइणिअं तेण ॥ २२ ॥ [२४]

अहिविण्णा कयसावत्ता दुद्धन्तोसहे अलमलो अ ।

अणुसुत्ती अणुकूले अहोरणं उत्तरिज्जम्मि ॥ २५ ॥

अहिविण्णा कुतसापत्त्या । अलमलो दुर्दान्तवृषभः । अलमलवसहो इति सप्ताक्षरं
नामेति गोपालः । अणुसुत्ती अनुकूलः । अहोरणं उत्तरीयम् । अवरिद्धशब्दस्तूत्तरीय-
15 वाचकः शब्दानुशासने साधित इतीह नोक्तः ॥ यथा ।

L. 1. B अत्युवडं D अच्छुं *edd.* अलियां DGZ 'हटो O 'हटो X गर्जितः.
L. 2. BCFGXZ अणुसूआ D 'सूआ. L. 3. *edd.* अलियां (X अलिपारि) DZ
तावलये C अवलये रक्खं D धेणू अणुसू BCFGXZ 'सूयं. L. 4. G 'हटमज्झा C 'हट
अण्णवा Z 'हटमण्णहा C मरिही DG अच्छुं C अडुं G 'संकुलरज्जे. L. 5. CG
कडुणं XZ कडुणं C 'रज्जुम्मि. L. 6. G 'पट्टिं *edd.* 'याए G अणराउ From
हो in अणराहो to अ in अणुसुत्ती L. 12 omitted in X. ABCFGYZ
अइणियं D अइणीयं C वाणिए. L. 7. G अरिअल्ली व्याघ्रा X व्याघ्रः CX सिरसि
G 'पट्टिं. L. 8. C अइणीयं । आणीयं । आणीतं । D अइणीं X अइणीतं BFGZ
'णियं. L. 9. B वाचुकं X वाउकं D चालुकं 'गणइ BCFX 'गहिव. L. 10. X नरं BF *om.*
स *edd.* अइणियं. L. 11. G 'विता D 'वण्णा GY व. L. 12. ACG अणुसुत्ती Y अणुसुत्ती
X अणुसुत्ती 'रिज्जम्मि. L. 13. ZG 'विता D 'विणा X 'वण्णा G 'सापत्त्या B 'पत्त्या
CF 'पत्त्या D 'पत्त्या GZ 'वसहो B *om.* इति. L. 14. C अणुसुत्ती G अवरिद्धं
अहोरणं च उत्तं In GZ the words from अवरिद्धं to नोक्तः are omitted here, but
given after तीए in line 2, p. 15. Z *om.* साधित BCDFX 'वदस्तु उत्तं.

अलमलसम अणुसुत्ती कहं तुमं मुञ्च मञ्ज अवरिल्लं ।

मूढ तण परिहिअमहिविण्णाइ अहोरणं इमं तीए ॥ २३ ॥ [२५]

अवहुअअवअण्णा उक्खलए चीरीइ अरलाया ।

अइरिम्पो कहवन्धे कच्छावत्थम्मि अवअच्छं ॥ २६ ॥

अवहुओ तथा अवअण्णो उदूखलम् । अवअण्णं इत्यत्र तृतीयाक्षरं हकारं केचि- 5
त्यटन्ति । अरलाया चीरी । अइरिम्प इति मकारपकारसंयोगान्तः कथावन्धार्थः ।
लिपिदोषापभ्रष्टास्तु पकारद्वयसंयोगं केचित्यटन्ति । अवअच्छं कक्षावस्त्रम् । कक्षे-
त्यन्ये ॥ यथा ।

अवअण्णघटणमवहुअकण्डणमवअच्छमित्तपरिहाणं ।

अरलायगुञ्जिरणिउक्खवत्तणमिअ तुह रिऊण अइरिम्पो ॥ २४ ॥ [२६] 10

अक्खलिअं पडिफलिए अलीसओ सागरुक्खम्मि ।

अहिरीओ विच्छाए अग्गक्खंधो रणग्गधुरा ॥ २७ ॥

अक्खलिअं प्रतिफलितम् । अलीसओ शाकवृक्षः । अहिरीओ विच्छायः । अग्ग-
क्खंधो रणमुखम् ॥ यथा ।

अग्गक्खंधपलायणअहिरीआ कुमारवाल तुह रिउणो ।

ओवीहन्ति अलीसयणिउक्खअक्खलिअअण्यसदे वि ॥ २५ ॥ [२७] 15

L. 1. G अणुसुत्ती C °सं G तुमं X तुमं BF सुचं. L. 2. *edd.* °हियमं
C °हियविं X °विणाइ. L. 3. ABCFY अवहुयं A °अवउत्ता BDF ओक्खलए
C उक्खलं BCDE चीरीइ Z अरलाया. L. 4. B अइरिपो X इरिपो Z
कथायं AGZ अवअर्थं C अवअच्छं X अवयत्थं. L. 5. CDG अवहुउ
X अवमुउ G °अत्तो BD उदूखलं X उदूखलणं BCDEFZ °अणमिस्सय G °अन्नमिस्सय
X °अणमिस्सय X केचित्...ति L. 6. Z अरलाया BCF चीरी BFZ अइरिपो
CX अइरिम्प corr. C 2. *hd.* X °संदेगान्तः L. 7. C °दोषो X °पाठंति X
अवअर्थं. L. 8. G °त्यन्यं. L. 9. G अवं GZ °अन्नं D °यन्नं BCDF अवहुयं GZ
°अर्थं CX °यच्छं. L. 10. BCFX °गुणं G °णिबोअं D °णिबोअं Z °णिबोअं *edd.*
इय (D इया) GZ अइरिम्पो B अइरिपो F अइरिपो. L. 11. *edd.* अक्खलं लिपं (C अक्ख
and so generally) ACDFX अलीसउ. L. 12. AFXZ अहिरीउ C अहिरीओ
D अहिरीउ C कित्थाए G मिच्छाए A °क्खंधो C. 1. *hd.* °क्खंधो A °धुरं. L. 13.
edd. °लिपं (X °लिपं) BCFGX अलीसउ D अलिप्तओ X साकं BCFGX
अहिरीउ D अहिरीओ. L. 14. C °संधो. L. 15. BCF अग्गक्खंधं CGXZ °अहिरीया
D °रिआ D कुमारं Z कुमारदाल. L. 16. DG ओवीहन्ति BZ उवीं (F1)X उवीं
C अलिं *edd.* °लिपं C बी.

अण्णमयं पुणरुत्ते अंगालिअमुच्छुसयलम्मि ।

अवरोहो अवराहो अ कडीइ अवालुआ सिक्के ॥ २८ ॥

अण्णमयं पुनरुक्तम् । अंगालिअं इक्षुखण्डम् । अवरोहो तथा अवराहो कटी ।

अवालुआ मृक औष्ठपर्यन्तः ॥ यथा ।

5 अण्णमयं अंगालिअरसणेण अवालुआ फुडं फुडइ ।

इअ अवराहिणि अहरं अवरोहठिआ तुह पिआमो ॥ २९ ॥ [२८]

पूरम्मि अग्गवेओ अहिआरो लोगजत्ताए ।

चोरे अदंसणो कविकच्छूए अप्पगुत्ता य ॥ २९ ॥

अग्गवेओ नदीपूरः । अहिआरो लोकयात्रा । अदंसणो चौरः । अप्पगुत्ता
10 कपिकच्छूः ॥ यथा ।

सरिआण अग्गवेओ अदंसणा तह य अप्पगुत्ता य ।

दूमन्ति ज्ञत्ति लोअं अहिआरविरोहिणो हि खला ॥ २७ ॥ [२९]

अवगदमुरुम्मि दिट्ठे अज्झसिअं चञ्चले अणेकज्झो ।

गहभयरुण्णे अहिसिअमवदुसं उक्खलाइम्मि ॥ ३० ॥

15 अवगदं विस्तीर्णम् । अज्झसिअं दृष्टम् । अणेकज्झो चञ्चलः । अहिसिअं ग्रह-
शङ्कारुदितम् । अवदुसं उलूखलादि शूर्पशायमुपकरणजातम् ॥ यथा ।

L. 1. D अण्णमयं GZ अन्नमय C 1. hd. om. ण्णमयं पुण A पुण्हं F पुन्हं G आंगां D इंगलिं X अगालिं cdd. 'लियं C 'मुछं X 'मिछुसंइम्मि. L. 2. ACF अवरोहो अवरोहो D 'रोहो 'रोहो Y च GZ कडीइ चवा ABCFYZ 'लुया. L. 3. GZ अन्नमयं BCFGXZ अंगालियं D इंगालियं D अवरोहो तथा अवरोहो X अवराहे In C तथा अवरा is wanting. L. 4. BCFGZ अवालुया DGX उहं BCF उहं G 'पवतः C 'पवंताः. L. 5. GZ अन्नं cdd. अंगालियं CX 'रसेण C अवालुया X अवालुया BDFGZ 'लुया BF फुडं G फुडइ C फुडइ. L. 6. X इ for इअ cdd. 'ठिया G पिआमो BF पिआमो CXZ पिआमो D पिआमो. L. 7. ACDX अग्गवेड G 'चोरे ABCFYZ अहिआरो D अहिआरो Y लेयजत्ताए. L. 8. C 'गुत्ताए G 'वु'. L. 9. cdd. 'वेड cdd. अहिआरो G चोर CF चोर. L. 10. G 'कच्छू B 'कच्छू. L. 11. cdd. सरिआण cdd. 'वेड G अदंसणा CD अदंसणो. L. 12. cdd. लोअं BCFGXZ अहिआरं. L. 13. G दिट्ठे D अज्झं cdd. 'सिअं X चले A 'कज्झो CD 'कज्झो. L. 14. AZ गवं G 'रुत्ते cdd. 'सिअं G 'यअयं A 'वदुसं D 'वदुसं X 'वदुसं Y 'वदुसं Z 'वदुसं G 'लायम्मि. L. 15. D अज्झं cdd. 'सिअं CD 'कज्झो G अण्हिं cdd. 'सिअं. L. 16. B 'संकां X 'शंकादिउदिं Z अवदुसं C सूर्णं X 'करणं.

चइअ अवहुसकम्मं कामग्गहअहिसिअं कुणन्तीए ।

अज्झसिअमणेकज्झं अवगदणयणाइ संभरिमो ॥ २८ ॥ [३०]

अच्चायत्तो पच्चागयम्मि अच्चक्खणं अजसे ।

कावालिए अगहणो अंगुत्थलमङ्गुलीअम्मि ॥ ३१ ॥

अच्चायत्तो प्रत्यागतः । अच्चायत्यो पश्चाद्गत इति तु गोपालः । अच्चक्खणं 5
अकीर्तिः । अगहणो कापालिकः । अंगुत्थलं अङ्गुलीयम् ॥ यथा ।

अच्चक्खणमगणन्ता विमुक्कअंगुत्थलाइआहरणा ।

अगहणवेसा रणओ अच्चायत्ता भमन्ति तुह रिउणो ॥ २९ ॥ [३१]

उच्छुअदन्तवणछणे अवयारो अवहडं मुसले ।

अंगुलिणी फलिणीए अहिसंधी पुणपुणक्करणे ॥ ३२ ॥

10

अवयारो माध्यामुत्सवविशेषो यस्मिन्निमुदन्तधावनाद्याचारः क्रियते । अवहडं
मुसलम् । अंगुलिणी प्रियङ्गुः । अहिसंधी पौनःपुन्यम् ॥ यथा ।

अगुलिणिसामलेहिं अवहडदसणेहि कुक्करिन्देहिं ।

अहिसंधिउच्छुअसणे को अवयारे वि कुणइ पडिसिद्धि ॥ ३० ॥ [३२]

अहिवणं पिअरए पायत्ताणम्मि अद्धजंघा य ।

13

अक्काभरणे मोत्तिअरयणा अज्झोल्लिआ णाम ॥ ३३ ॥

L. 1. BF चइअव° G चइयमव° Z चइयमवहुस° X कामगाइ° C °मोइ° GZ °महि° cdd.
°सियं (X °सिय) C कुण°. L. 2. D अज्ज° cdd. °सियम् CD °कज्ज° CX °नयणाइ° Z °गाइ°.
L. 3. A अत्ताअत्तो CXY अज्झाअत्तो D °अत्तो A अमक्खणं BCF अज्ज°. L. 4.
DX अंगुच्छल° cdd. लीपंनि (GYZ °यम्मि). L. 5. C अज्झाअत्तो D °अत्तो X °येतो
GZ अच्चाअत्तो BF अच्चायच्छो C अज्झाअत्तो D अच्चाअच्छ X अज्झा BGX °द्रतः C
अज्झक्खणं X अज्झक्खणं D om. अच्च°. L. 6. D गुच्छलं X अंगुच्छलं C अंगुलीयं.
L. 7. C अज्झणम् X अज्ज° C विहुं D विमुक्क° DX °गुच्छ°. L. 8. CFGX एणउ
D रणाइ CX अज्झाअत्ता D अच्चाअत्ता G भमन्ति D गमेति X भवन्ति G रिउणा Z रिउणे.
L. 9. cdd. उच्छुय°. L. 10. C पुणक्करणे. L. 11. X माण्णं उ cdd. °विशेषः X
°दन्तवनायाधारः BCDF °याधारः. L. 12. C om. अंगु° वि° BCDF °पुण्णं. L. 13.
G अवयणं cdd. °दसणेहिं B कुंत° C °दिहिं X °दिहिं. L. 14. BCF अहिसंधिउ°
C °कुपसणे C वि B पडिं F पडिसिद्धि G °सद्धि D °सिद्धं Z °सद्धि. L. 15. Y अहिनज्जं
G विजए D पायत्ताणं वि BCF पायात्ता C अद्धजंघा F अद्ध X जंघर. L. 16. C
अक्काभणे cdd. मोत्तिव° (Y मुत्तिव°) A अज्जो° D उज्जोल्लिआ ABCFGYZ °जिवा
X °लिवा X नाम Z गोमा.

अहिवर्णं पीतरक्तम् । अद्धजंघा मोचकाख्यं पावत्राणम् । अज्जोद्धिभा
क्रोढामरणे मौक्तिकरचना ॥ यथा ।

पुसिणाहिवर्णिजाओ अज्जोद्धिअभूसिआउ जाउ पुरा ।

तुह रिउवहुउ ताओ भमन्ति चइअद्धजंघिआउ वणे ॥ ३१ ॥ [३३]

५ अइहारा विज्जू सण्णिअमद्धक्खिअमसंगयं वत्थे ।

अद्धक्खणं पडिक्खणमवत्तयं तह विसंतुलयं ॥ ३४ ॥

अइहारा विद्युत् । अइराहा इति त्वचिराभाशब्दभवः । अद्धक्खिअं संज्ञा-
करणम् । असंगयं वस्त्रम् । अद्धक्खणं प्रतीक्षणम् । परीक्षणमिति केचित् । अवत्तयं
विसंस्थुलम् ॥ यथा ॥

10 अइहारुज्जोए णं कस्स वि अद्धक्खिण्ण चलिआ सि ।

सहि कुण अद्धक्खणयं अवत्तयमसंगयं च संठवसु ॥ ३२ ॥ [३४]

कञ्चीइ अंतरिज्जं अहिकखणं तह उवालम्भे ।

अंतीहरी अ दूईइ दिसाए अक्खवाया वि ॥ ३५ ॥

अंतरिज्जं कटीसूत्रम् । अहिकखणं उपालम्भः । अभीक्ष्णमित्यन्ये । अंतीहरी
15 दूती । अक्खवाया दिक् ॥ यथा ॥

आलि गलिअंतरिजे अहिकखणं तस्स मे कहन्तीइ ।

उवगरिअं अंतीहरि किमक्खवाया पुलोएसि ॥ ३३ ॥ [३५]

- L. 1. G अहुजंघा CFX अद्ध D अज्जो cdd. °ह्रिया. L. 2. C °भरणा.
L. 3. CDFGX °वर्णिपाउ BC 2. bd. Z °बाओ D अज्जो cdd. °ह्रियं cdd.
°भूसिपाउ. L. 4. P रिजो° CD °वहुउ° CGX ताउ, om. D. CDX वइ CFX °अद्ध°
BCF °जंघिपं G °जंघापाउ (sic) D °जापायाउ X °जंघियाउ Z °जंघियाउ G ण for वणे.
L. 5. D विज्जु G विज्ज ABCFY सण्णिअयमं D सान्निअयमं G सान्निअयमं X सण्णिअयमं
C मत्तिअयमं G मत्थअसि न्नअयमसंगयं (sic) F °अद्ध° Z °अमक्खिअयमं° ABDXY °विअयमं°
C वत्थो D वत्थि Z वत्थे. L. 6. C (F !) अद्धसणं G अद्ध° C पडिअ° X पडिअणं
पडिअणं° G °वत्तणं A विसे । मुलपं Z विसंतुलयं. L. 7. cdd. इति तु अवि° D °शब्दा
(om. भवः) C अक्खिअं Z अक्खिअं F अद्ध° BDFGX विअयं. L. 8. CF अद्ध°
G अवत्तणं X अवत्तयं. L. 9. OG °स्थूलं BZ विअं F विअस्थूलं. L. 10. X अइर-
हुज्जो° G °ज्जो णं CF अद्ध° CFGXZ चलिआ B चलिआ D चलिआ. L. 11. BX
सहि कुण GZ मद्ध° CF अद्ध° B व BF संववसु D संववसु. L. 13. Y य X अंताह दूईइ
G दूर. L. 14. C कटि° G उवा°. L. 15. X दिवु. L. 16. BCFGX गलिअं°
DGXZ कटंतीए. L. 17. cdd. °गलिअं D वलो° C °एमि.

अवरिञ्जो अद्विज्जे कोवे अहिअलमवलुआ य ।

अवठंभो तम्बोले विरहे अवहायअवयरिआ ॥ ३६ ॥

अवरिञ्जो अद्वितीयः । अहिअलं अवलुआ च कोपः । अवठंभो ताम्बूलम् ।
अवहाओ तथा अवयरिओ विरहः । अयं च पञ्चाक्षरोऽप्यर्थानुरोधाच्चतुरक्षरेषु निबद्धः ।
एवमुत्तरत्रापि ॥ यथा ।

5

अवठंभेऽहिअलो कमलेऽवलुआ तीइ हवइ अवहाए ।

सुहयावरिञ्ज तुह पुण अवयरिए होइ किं ति ण हु मुणिमो ॥ ३४ ॥ [३६]

अंजणिआंजणईसं अंजणइसिआ य ताविच्छे ।

अंवसमी अवसमिआ तिम्मिअपरिउसिअकणिकाए ॥ ३७ ॥

अंजणिआ अंजणईसं अंजणइसिआ च ताविच्छम् । अंवसमी तथा अवसमिआ 10
स्तीमितपर्युषितकणिका । अंवसमीत्यत्र सकारमकारयोर्व्यत्यये अंवसमीति केचित्पठन्ति ।
तत्र केषांचिद्भ्रमोऽभ्रमो वेति बहुदृष्टवान एव प्रमाणम् ॥ यथा ।

- L. 1. Z अद्विज्जे G कोवे D कोवि ABDGYZ अहिअलं *add.* लुपा. L. 2.
AB अवठंभो G अवठंभो D अवठंभे X अवहाए ABCDEFYZ परिआ E आरिअ. L. 3.
C अद्वितीयः G अहिअलं BF अहिअलं C अल D अहिआ XZ अलं *add.* लुपा G अवठंभो
BF अवठंभो C अल. L. 4. C. 1. *hd.* GXZ अवहाउ B अवयरिओ O अवयरिओ
2. *hd.* तिओ DX अवयरिउ G अवयरिउ BDX ति जं CDGZ रोषात् चतुं X
रोषात् चतुं. L. 6. BCFGX अहिअलो Z अहिअलो D तिआ C कमले BCFGZ
वलुआ D वलुआ C ताइ CGZ एवाए (*sic*). L. 7. C सुहयाव X रिउजं OG तुह
D मुज C होइ BDEFX किं तु *add.* न X मुणिमा. L. 8. A अंजणिआ अंजणं BF
अंजणिआ अंजणइसं CYZ अंजणिआ अंज D अंजणिआ अंजणाईसां E अंजणया
अंजणं G आ अंजणं X अंजणिआ अंजणई A अंजणइसिं ABCDFGYZ तिआ
E ईसिआ Z अ C ताविच्छे. L. 9. ABF अंव DG अम्व Com. from
अंव to कणिकाए ABCDFGXYZ तमिआ A तिम्मिअ BDE तिम्मिअ
BFYZ परिओसिअ D परिओसिअ E परिओसिअं AXYZ कणिकाए. L. 10.
Com. from अंजणिआ to ताविच्छं BDEF अंजणिआ X अंजणई BF ईसिं D ईसि
BF अंजणमिआ च D ईसिआ य ताविच्छो X इसिआ य ताविच्छं G
य ताविच्छं DG अम्व B अंव C (F1) अम्व D om. तथा G अवसमी XZ तमिआ.
L. 11. X स्तीमितपर्युषितं Com. पूर्वोक्त BCFGZ कणिका BG अंव CD (F1)
अम्व G वकारं G अम्व B अंव CD (F1) अम्व. L. 12. X अत्र केषांचिद्
अमो वेति BD अम्वो, C 1. *hd.* om. अमो D बहुदृष्टा.

अंजणिअरुइं कण्हं अंजणइसिआलयाहरे दहुं ।

मुच्चइ गोववहूए अंवसमी अद्धपक्का वि ॥ ३५ ॥

विअलन्तवाहकज्जलकलुसिअअवसमिअपिण्डयं पइणो ।

अजणईससवण्णं पाहिज्जे किज्जइ वहूए ॥ ३६ ॥

- 5 अत्र केचित् । अच्छोडणं मुगया । अलिंजरं कुण्डम् । अमिलायं कुरण्टककु-
सुमम् । अच्छमल्लो ऋक्षः । इत्यपि संगृह्णन्ति । तत्संस्कृतभवत्वादस्माभिर्नोक्तम् ।
यत्तु । अच्छमल्लो वृक्ष इत्याह तद्बहुभिरनुक्तत्वादस्माभिरुपेक्षितम् । तथा । अइ-
च्छइ अकुसइ गच्छति । अवक्खइ पश्यति । अप्पाहइ संदिशति । अक्खोडइ अंसि
कोशात्कर्षति । अच्चिडइ संगच्छते । अग्घाडइ अग्घवइ अंगुमइ पूरयति । अडुक्खइ
10 क्षिपति । अवहेइ रचयति । अवुक्कइ विज्ञापयति । अणच्छइ अयंछइ कर्षति ।
अल्लत्थइ उत्क्षिपति । एते धात्वादेशेषु शाब्दानुशासनेऽस्माभिरुक्ता इति नेहोपात्ताः ।
न च धात्वादेशानां देशीषु संग्रहो युक्तः । सिद्धार्थशाब्दानुवादपरा हि देशी साध्वार्थ-
पराश्च धात्वादेशाः । ते च त्यादि-तुम्-तव्यादिप्रत्ययैर्बहुरूपाः संग्रहीतुमशक्या इति ।
तथा अवज्झाओ उपाध्याय इति उपाध्यायशब्दस्य प्राकृतमपभ्रटमिव रूपमिति
15 नेहोपात्तम् ॥ [३७]

L. 1. *cdd.* 'गिब' *cdd.* 'इसिया' G दहं C दहुं D दह. L. 2. DG मुच्चइ GX अंव B
अव्वं CD (FI) अम्मं C अहपिका X अडुपिका F अद्धं DZ 'विका'. L. 3. BDFX विअलन्तं
C बिल्लन्तं BCFGX 'वाह' D 'कललं' Com कज्जल *cdd.* 'कलुसिय' *cdd.* 'समिय' (X
'सामिय') X पइणे. L. 4. X सवणं पइणजं किज्जए. L. 5. GZ अंजिलयं
D अमियालं BF कुण्डकं DX कुरंटकु. L. 6. C अम्मं Z अच्छमल्लो D *om.*
here from इत्यपि to अच्छं but has these words after नेहोपात्तम् 1. 15. G 'गृह्ण'
X 'वेळि'. L. 7. CDGZ यत्तु X अत्तु D 'मिल्लो' G अक्षः Z वृक्षः D शाला. L. 8.
C अकुसइ X अलुसइ G गच्छइ X अवक्खइ G पश्यति for संदि. L. 9. G अच्छोडइ
CX अजिहं DG अप्पावइ C अडाइ D अंगुमाइ GZ पूरये G अडुक्खइ B अहुं or अहुं
CF अहुं D अहुं Z अचुक्खइ. L. 10. G क्षपति D आवह्वारवइ रचं G
अवुक्कइ BFX अचुं C अचुं D अक्कोइ Z अचुक्कइ D आणच्छइ BF अच्छइ Z अणिच्छइ
G अयंछइ C अयंछइ D अयांछइ, *om.* BF. L. 11. BF अल्लत्थइ C अल्लोत्थइ D
अल्लत्थइ XZ अल्लत्थइ, *om.* G. G *om.* उत्क्षिं X अस्मार्नि. L. 12. X
'वादापरा'. L. 13. CDGZX 'देशास्ते' X 'स्यादि-तु-तवादि' C 'तु- B संग्रही' DX
संग्र. L. 14. G अवज्झाओ CX उवज्झाओ D अवज्जं BF 'ध्यायः' X 'मण्युण्'.
L. 15. X नेहो.

॥ अथ अवसमिआशब्दादारभ्य पञ्चाक्षराः ॥

अवकीरिअं विरहिण् अंकुसइअमङ्कुसायारे ।

अवलावम्मि अवल्लावओ अ अणहारओ खल्ले ॥ ३८ ॥

अवकीरिअं विरहितम् । अंकुसइअं अङ्कुशाकारम् । अवल्लावओ कपत्यया-
भावे अवल्लावो अपलापः । अणहारओ खल्लम् । निम्नमध्यमित्यर्थः ॥ यथा । 5

किं कुणसि अवल्लावं भाले अंकुसइआ णहा तुज्झ ।

अणहारमण्डजीए तं मा अवकीरिअं कुण खणं पि ॥ ३७ ॥ [३८]

अवपुसिओ संघडिण् अवच्छुरणं कोहभङ्गिगमणिअम्मि ।

अच्छिवडणं णिमीलणमण्णोसरिअं अइक्कन्ते ॥ ३९ ॥

अवपुसिओ संघटितः । अवच्छुरणं कोधे सति भङ्ग्या मणितम् । अच्छिवडणं 10
निमीलनम् । यद्यप्यक्षिपतनशब्दस्येदं रूपं संभवति तथापि संस्कृते तदपसिद्धमितिह
निबद्धम् । अण्णोसरिअं अतिक्रान्तम् ॥ यथा ।

पसिअ सहि किमिह जुत्तं चिरअवपुसिए पिअम्मि अवच्छुरणं ।

कायव्वमच्छिवडणं अण्णोसरिआवराहस्स ॥ ३८ ॥ [३९]

अवयक्सिअमवयच्छिअमज्झवसिअमवि णिवाइअमुहम्मि । 15

असरासओ खरहिण् अगंढिगेहो अ जोव्वणुम्मत्ते ॥ ४० ॥

- L. 1. CDX *om.* अव BDE 'समिषा' CX 'समिष' G 'मिषादार'. L. 2.
ABCDFGXYZ 'कीरिष' GZ विरहिण् X विरहिण्णि ABCDFGYZ 'सइय'. L. 3.
C 1. *hd.* DGXZ 'वड' ADGYZ य; *om.* X. ACGXZ 'हार' X 'खिल्ले'. L. 4.
add. 'कीरिष' GZ विहूने X विरहिण् BCFGXZ अंकुसइअं CGXZ अंकुशा-
कारं CX अवलावड GZ 'वड' D अवल्लावा. L. 5. G अवल्लाव Z अवल्लाओ CDGX
'हार' BCFG खल्लं Z निम्नं मध्य'. L. 6. D वजे (*sic*) CX लाने D तदया D
तुज्झ. L. 7. X ने for ने *add.* 'किरिष' (G 'व') Z कु for कुण G खणं पि X has
'कारिअ throughout for 'कीरिअ. L. 8. ABCFGX 'पसिअ A अवच्छुरणं X
अवच्छिडणं) रणं AGYZ 'मणिअम्मि BCF 'वणि D 'पामि. L. 9. X अतिवच्छिडिण् णिवाणि
DEGXZ निमील In C णमण्णोस is wanting. X 'मन्त्रोस' ABCDFGYZ 'सरिअं'.
L. 10. CGX 'सिअ X अवच्छुरणं After अच्छिड C has again कोधे सति भङ्ग्या मणितं ।
अच्छिवडण and *om.* निमीलनम् । य G 'वडणान्'. L. 11. C यस्ससि D 'स्व ददं'.
L. 12. D अणो Z अण्णो *add.* 'रिष' X तथा. L. 13. *add.* पसिअ (X पसिअ)
GXZ 'सिअ GZ विरहिण् BCDFFX 'विहिण्. L. 14. G अन्नास' BCDFFX 'रिवा'
L. 15. G 'अक्खेयम' ABD (F 1) YZ 'अक्खिअम' C निम्नं अव ABCDFYZ
'अच्छिअम' ACD अज्जव' ABCDFY 'सियम' AX मव ABCDFGYZ 'वाइअ' X
'वाइअ'. L. 16. E अण्णो A 'सड' DG, C 1. *hd.* XZ 'सड' CZ 'विण्ण' E अण्णो
X 'नेहेसो GY व XY तुज्झ' C 'पुणसि F 'पुणसि'.

अवयक्खिअं तथा अवयच्छिअं तथा अज्झवसिअं निवापितं मुखम् । असरा-
सओ खरहुदयः । अगंढिगेहो बौवनोन्मत्तः ॥ यथा ।

तमगंढिगेहमसरासयं च अवयक्खिएण हिण्डन्तं ।

अज्झवसिएण किं सहि भरेसि अवयच्छिएण पुक्करिमो ॥ ३९ ॥ [४०]

३ अच्छिहरुल्लो वेसे अच्छिविअच्छी परोप्परायड्डी ।

पडिजागरिए अडखम्मिअं च अणुवज्जिअं तह य ॥ ४१ ॥

अच्छिहरुल्लो द्वेष्यो वेषो वा वेशशब्दस्योभयार्थत्वात् । केचित् हस्थाने च पठन्ति ।
अच्छिहरुल्लो । केचित्प्रेकमिकारान्तं पठन्ति । अच्छिहरुल्लो । तदेवं अन्यकृद्विप्रतिपत्तौ
बहुज्ञाः पमाणम् । अच्छिविअच्छी परस्परमाकर्षणम् । अडखम्मिअं तथा अणुवज्जिअं
१० प्रतिजागरितम् । अणुवज्जिअं गतमिति तु गमिधात्वादेशसिद्धम् ॥ यथा ।

अच्छिविअच्छीदुहिआ अच्छिहरुल्लो तण् कयपहारा ।

पिअणुवज्जणरहिआ अडखम्मिज्जन्ति सवरिआहि वणे ॥ ४० ॥ [४१]

अम्मपिसाओ राहू अब्बुद्धसिरी अचिन्तफलपत्ती ।

पुरिसाइअमडउज्झिअमंगवलिज्जं च तणुवल्लणं ॥ ४२ ॥

L. 1. BCFX 'विसयं; In G the words तथा अवयक्खिअं are written twice.
D om. from अक्खिअं to मुखम् BCFX 'विसयं Z तथा is given twice. BCFGXZ
'सिपे but corr. in Z to 'सिअं GZ निवापितं CX निवा'. L. 2. CG 'सुठ X
'साड D असठ 'हुदय C अगंढि' D 'गिहो X तथा. L. 3. X तमसंढि' C om.
सरा B 'असिएण D 'अक्खिवक्खण Z हिण्डनं X om. हिण्डन्तं. L. 4. C अज्झ-
सिएण किं सहिहि D अज्जा' X om. अज्झवसिएण D अक्खिएण X 'अक्खिए' रिसो.
L. 5. AEY अच्छे ABCDEFGYZ 'विपल्ली AG, C 2. hd. D (F 1) Z 'वड्डी
C 1. hd. 'वड्डी X 'वड्डी. L. 6. A अडखम्मियं CEGYZ 'विजयं BDF 'सोमियं X
'कलम्मियं BG अणुव' ABCFYZ 'विजयं D 'वा. L. 7. G om. वा BCFGZ
'शब्दस्य उभया' X 'वय उभयत्वात्; om. कोचत् X वा for यं. L. 8. BCF 'केचित्
रे' D 'वचि. L. 9. G अच्छे' odd 'विपल्ली X अडखम्मियं GZ 'मियं BCF
'सोमियं D 'सोम odd. 'विजयं G 'वजियं BCDEFXZ 'विजयं. L. 10. X गमि-
त्वादेश G तथा. L. 11. G अच्छे BCDEFXZ 'विपल्ली' odd. 'दुहिआ C
'अच्छिहरुल्लो. L. 12. odd. विप' रड्डिया GZ 'अम्मिअम्मि CX 'ज्जन्ति BF सवरिआहि
CDG 'रियाहि X रिपडि Z रिपडि C वणो. L. 13. A अज्जसिंसाड C 1. hd. GX
'साड E राहू AGZ अब्बुद्ध' BCFX अब्बुद्ध' D अब्बुद्धिसिरी E अब्बुद्धिसिरी (sic) Y
अब्बुद्धिसिरी D अचिन्त' G 'प्रचित'. L. 14. A पोर ABCDEFGYZ 'साहयम'
A 'उज्झिअण' C 'उज्झयण' BDFGYZ 'उज्झियण' BF 'उज्झयण' X 'उज्झयण' Y
Y 'उज्झयण' E 'उज्झयण' A तणुवल्लण BF तणुवल्लण C तणुवल्लण.

अम्भपिसाओ राहुः । अम्बुद्धसिरी मनोरथाधिकफलप्राप्तिः । अहउस्सिअं पुरुषायितम् । विपरीतरतमिति यावत् । अंगवल्लिज्जं अङ्गवल्लनम् ॥ यथा ।

अहउस्सिअमंगवल्लिज्जं दूरे अ इह वत्तणं पि किर ।

अम्भपिसायवहूणं अम्बुद्धसिरी सिरीणाह ॥ ४१ ॥ [४२]

अद्धविआरं मण्डणमपारमग्गो अ बीसामो ।

अपडिच्छिरो जडमई रहस्सभेई अगुज्झहरो ॥ ४३ ॥

अद्धविआरं मण्डनम् । कश्चिदद्धविआरं मण्डलकमित्याह । अपारमग्गो विश्रामः । अपडिच्छिरो जडमतिः । अगुज्झहरो रहस्यभेदी । अस्यागुह्यधररान्दम्बत्वे युक्तिरुक्ता ॥ यथा ।

मा कुण अद्धविआरे अकिवे अपडिच्छिरे अगुज्झहरे ।

जं सो तइ णाणुणिओ अपारमग्गो महच्छीण ॥ ४२ ॥ [४३]

अवयणिओ अणमिलिए रिक्तम्मि पुढे अभिण्णपुढो ।

हिकाए अणुबंधिअमणच्छिआरं च अच्छिण्णे ॥ ४४ ॥

अवयणिओ असंबटितः । अभिण्णपुढो रिक्तपुटः । शिगुभिः कीडया जन-प्रलोभनार्थं विपणिमार्गे रिक्ता पुटिका या सिप्यते सैवमुच्यते । अणुबंधिअ हिका । 15
अणच्छिआरं अच्छिन्नम् ॥ यथा ।

- L. 1. *edd.* 'पिसाउ, corr. C. 2. *hd.* CX राहु G अबुद्धं BCDFXZ अबुद्धं BCFGXZ 'उत्तिष्ठं D 'उज्जितं. L. 2. BF 'वल्लिज्जं. L. 3. B (F !) G अहउस्सिअ-अंगं D अहओ'ज्जयमं Z अहउस्सिअयमं X 'उज्जितवनेगवा...जं करो. L. 4. G 'विमोषं CXZ 'बहूणं *edd.* जपुद्धं G अबुद्धकिरीण (यु not quite distinct) X 'सिरी णाह Z सिरीणीह. L. 5. C *8° 2. *hd.* महं *edd.* 'दियां BFY च. L. 6. X अपडिच्छिरो E जडमई GZ 'भेदी A अगुज्झ'. L. 7. C अद्धं *edd.* 'निवारं (X 'र) BCFGZ काश्चत् जद्धविआरं (C अद्धं X अहुं) D केचित् जद्धविआरं G मंडयमि D 'निवाहुः G *om.* मग्गो. L. 8. C अपरिं X अगुज्झहरो G अस्य पुं BCDFXZ अस्य जपं. L. 10. C इद्धं *edd.* विवारं GZ अपडिच्छि. L. 11. X ज G महं CDGXZ 'जितं CX महत्थीण. L. 12. ACGX 'अणितं G असंणमि Z असंणिलिए EX 'मिलिए DEGXZ अभिञ्जं. L. 13. X हिकाए B अणुबंधं GZ अणुबंधं ABCDFGYZ 'विपणच्छिआरं C अच्छिण्णो EGZ 'जे X 'जो. L. 14. D, C 1. *hd.* (X 'जितं D संव X 'वरिन RDXZ अभिञ्जं B 'पुढो GZ रिक्तः पुटः X रिक्तः पुटः C 1. *hd.* रिक्तः पुटः corr. 2. *hd.* L. 15. D 'प्रलोभनार्थं X 2. *hd.* पुटिक GZ अणुबंधं BCFGZ 'विपं DX बंधे (*hic*). L. 16. XZ 'च्छिआरं BD अच्छिण्णं.

अवयणिअवह्णणं वेरीणमभिण्णपुडयसुण्णाणं ।

तुह श्चि णामकित्तणमणच्छिआराणुबंधिअं हरइ ॥ ४३ ॥ [४४]

अवरत्तयाजराउरअरविंदरमणुसउण्हदीहम्मि ।

अणरामयमरई अड्डयकली तह य कडिहत्ये ॥ ४५ ॥

- 5 अवरत्तओ पश्चात्तापः । अवरत्तेअं इति गोपालः । यदाह । अवरत्तेअं पश्चात्तापेऽपि पौच्यते तज्ज्ञैः ॥ अजराउरं उष्णम् । अरविंदरं दीर्घम् । उभयत्र समाहार-द्वन्द्वः । अणरामओ अरतिः । अड्डयकली कट्यां हस्तनिवेशः ॥ यथा ।

अरविंदराजराउरणीसासन्तं कयड्डयकलिअ ।

अगणन्तो अवरत्तयअणरामयदुत्थिओ हवसि तं पि ॥ ४४ ॥ [४५]

- 10 सीदुम्मि अवकरसो अवयड्डिअमाजिहरिअम्मि ।

अवयासिणी अ णासारज्जू अलमंजुलो अलसे ॥ ४६ ॥

- अवकरसो सरकः । अवयड्डिअं रणहतम् । अवयासिणी नासारज्जुः । अलमंजुलो आलस्यवान् । केचिदलमंजुलयमलसमाचक्षते । तदयुक्तम् । कप्रत्ययस्यातन्त्रत्वात् । कवयो हि छन्दःपूर्णार्थं कादाचित्कं कप्रत्ययं प्रयुज्जते । अत एवास्माभिरयं 15 पञ्चाक्षरेषु निबद्धः ॥ यथा ।

- L. 1. CX अवअणिहं BD णिचं G ण्ण C वरीं GZ रीण अभिञ्जं D मिञ्ज DGZ सुञ्जाणं. L. 2. BCF व्कत्ति X पुत्ति Z नामं BCDFX विट्ठपां X राउणुवं G णुवं BDFGZ धियं C 1. hd. विट् 2. hd. धिओ X विट्. L. 3. ODY रत्तयअजरां Z रत्तयाअजरां C जराउअरं 2. hd. राओ EX मणत्तं. L. 4. AX अणुरामं A अड्ड (sic) C (F !) XZ अहं DG अहं [1] G केडिं C ड्डयो. L. 5. C अवरत्तइ BGX त्तउ D अवरत्तयअजराउर पाश्चात्ताप-उष्णयोः CGXZ रत्तेयमिति BF रत्तेयमिति D रत्तयमिति G रत्तिवं BF रत्तेवं CX रत्तेवं DZ रत्तवं. L. 6. X ति for ऽ पि X त्तोः D om. अजरां उष्णम् B उभय. L. 7. CDGX गमउ corr. 2. hd. C. G अरत्तिः C (F !) GZ अहं B (!) D अहं X अड्डकली. L. 8. X णीतासंतं GZ कअहं CD (F !) कयड्डं BFX लिय CDGZ लिया. L. 9. X अगणन्तो D अणुरां Z अणरामयं BDF दुत्थिओ X दुत्थिउ. L. 10. A अवअट्ठिचं B यड्डियं C (F !) यट्ठिचं EX अट्ठिअं G यट्ठिअं Y अट्ठिचं Z यट्ठिअं D अवट्ठियमं AGYZ हरियम्मि BCDF हरिवंमि. L. 11. ABCFYZ च DEX नातां A रज्जू GX मंजलो BF मंजु (om. लो) AX अलओ. L. 12. GZ अवअट्ठिअं C (F !) अट्ठिचं B यड्डियं X अट्ठिचं D अवट्ठिअं G रुनं C 2. hd. इतं CGXZ अवजां CX रज्जुः. L. 13. G मंजलो cdd. केचित् अलं. L. 14. X कदाचित्कं X om. अत X एवास्माभिः.

अवडहिआ मडेहिं षडिअ अवयासिणि णडिज्जन्ता ।

मुअमयअवक्करसफलमरिणो अलमंजुला तुह लहन्ति ॥ ४५ ॥ [४६]

अवडाहिअमुकुट्टे पवायणिहएऽवडक्किओ तहं य ।

रोगम्मि अंगवड्डणमयतंचिअमुवचिए चेअ ॥ ४७ ॥

अवडाहिअं उत्कुट्टम् । प्रपातः कूपादिः । तत्र निहतो अवडक्किओ । अन्ये तु ५ अवडाहिअं अवडक्किअं इत्यन्योन्यपर्यायशब्दावुक्त्वा गजनिमीलिकया गताः । अस्माभिस्तु सारदेशीनिरीक्षणेन विवेकः कृतः । अंगवड्डणं रोगः । अयतंचिअं उप-चितम् । मांसलमित्यर्थः । अवअञ्चिअं इति केचित्पठन्ति । तत्र केषां लिपिभ्रमः केषां नेति न विद्वो नियामकाभावात् । वर्णानुपूर्वीविज्ञानं तु प्रकृत्यादिविभागमन्तरेणा-शक्यक्रियम् । बहुतरपुस्तकप्रामाण्याच्च नियते वर्त्मनि पठ्याः स्म इत्यलं बहुमा-10 पितया ॥ यथा ।

अवडाहेमि दुरासय परिणिअ पवसन्तएण जं तुमए ।

अयतंचिअविसमसरंगवड्डणा सावडक्किआ बाला ॥ ४६ ॥ [४७]

L. 1. GZ अवअहिं C °अदिया BF °यड्डिया D अवाअदिया X °अड्डिया BCFGXZ षड्डिय D षलिअ C °सिणीणडिज्जन्तो X °सिणीणडिज्जन्ता D °तो. L. 2. C तुषं B, C 2. hd. DFGXZ मुषं X °य...वाक् G °लसरिं. L. 3. ABCDEFGYZ °डाहियं EX °मुक्कं Z °मुक्कुटे G °ट्टे X °ट्टु D णिहिए ACDGZ °क्किउ X °कउ. L. 4. BF रोगं CDFGXZ °वट्ठणं C °मवतंचिं cdd. °तंचियमुं A °वचियं ABFGZ चेय C वेव D वेय XY चेव. L. 5. BCFGXZ °डाहियं G कुषं (sic) B उत्तुरुहं (sic) CDFXZ उत्तुरुहं BF °पातं cdd. कूपादित्तर (CX °दिनूत्र misread) DG निहतो GZ अवडं CDGXZ °क्किउ (corr. C 2. hd.). L. 6. BCFGZ °डाहियं D °डाहियं cdd. °डक्किअ (XZ य) मिति अन्मो C °शब्दावुक्त्वा X °उक्ता Z °डुक्ता BCF गता D गतास्मां X गजनिगा...कया. L. 7. X °निरसरेण GZ विविकः X क्षतः G °वट्ठणं CD (F!) XZ °वट्ठणं G रागः C अयतं cdd. °चियं. L. 8. G अवअञ्चियमिति (°चिं 1) Z °अदियमिति C °अञ्चियमिति DX °अञ्चियमिति BF °यमिति X चियपठन्ति (om. के) D अत्र C तेषां लिं Z कपां. L. 9. CX विद्वो Z विद्वो GZ °भाषाद्. L. 10. C वन्तरं X om. बहु X °पु...कप्रामाण्य...मिं CX पठ्या GX स्मा D स्मा D °भाषितेन । L. 12. D अवडाहिमि cdd. परिणिव X एवसंतं. L. 13. X अयतं cdd. °चिय D सिविसमं FG °वट्ठणा DZ °वट्ठणा C °णो X °ड...या cdd. °क्किया G बाला.

अणुबहुआइरजुवई अणहप्पणयं अणट्ठम्भि ।

अजुअलवण्णाम्बिलिआ अल्लट्ठपलट्ठमङ्गपरिवत्ते ॥ ४८ ॥

अणुबहुआ नववधूः । सामानाधिकरण्यनिर्देशोऽन्योन्यं विध्यनुवादार्थः ।
तेन अइरजुवई अणुबहुआ इत्यप्यर्थः संगृहीतः । अत्र । अवज्जसइ गच्छति ।
5 अवयवखइ अवयज्जइ पश्यति । अहिरेमइ पूरयति । अहिऊलइ दहति । अवहेडइ
मुञ्चति । अवहोवेइ कृपां करोति । अहिलंखइ अहिलंघइ काङ्क्षति । इत्यादयो
धात्वादेशोऽस्माभिः साधिता इति न संगृहीताः ॥ अथ अइरजुवइराब्दादारभ्य षडक्षराः ॥
अणहप्पणयं अनट्ठम् । अजुअलवण्णा अम्लिकावृक्षः । अजुअलवण्णो सप्तच्छद इति
त्वयुगलवर्णशब्दभवः । अल्लट्ठपलट्ठं पार्श्वपरिवर्तनम् ॥ यथा ।

10 अणहप्पणयच्छाए अजुअलवण्णायलम्भि पेहिअस्स ।

अणुबहुसंभरणेणं अल्लट्ठपलट्ठयं पेच्छ ॥ ४७ ॥ [४८]

अणुगमणेऽम्मणुअंचिअमहिपच्छुइअं च णायच्चं ।

अइसयदुएमु अच्छं तयआदरणिज्जछट्ठिएमु अयं ॥ ४९ ॥

L. 1. AZ अणुव^० G अणुत^० ABCDEFGYZ °हुया^० B °हुया अइ^० EX °हुआ अइ^० and superser. नववधू G °हुया अइरजुवई Z °हुया अइ^० AX °जुवई X अगिहंभि. L. 2. ADGZ अजुपल^० Y अजुवल^० B °वण्णा अंबिलिया EX °वण्णा अंबि^० AYZ °ण्णाअंबिलिया^० CG °ण्णाअंबिलिया D °ण्णाअंबिलिया G अल्लट्ठ^० X अलट्ठ^० A °पलट्ठ^० BF om. पलट्ठ CZ °पलट्ठ^० BCF °परिवत्ते E °चित्ते X °पां^०. L. 3. BF अणवहया CDGXZ °हुया X समाना^०. L. 4. GXZ जुवई BDEFGXZ °हुया C °हुया X इत्यर्थः GZ अवज्जसइ. L. 5. C अइरखइ DX अवयवइ G अवयवज्जसइ, om. X. CDF om. °अज्जइ D °रेमय GZ पूयंते CX अहंऊ^० F °लइ. L. 6. After मुञ्चति C ins. अवहेडइ चति CX क्षपां GZ °तीत्यादयो BF इत्यादेशो. L. 7. G धात्वादेशोऽस्मा^० C °षिताः G मुहीताः X अथ रज्जुवई G °जुवई Z °जुवई. L. 8. X °वण्णाव अनिपं G अजपल^० D अजुपलवणा Z अजुपल^० C अम्लिकावृक्षः (1) CX अजुल^० DZ अजुपल^० G °वच्चो BCDFXZ इति नु अयं. L. 9. G om. त्व B अल्लट्ठ F अल्लट्ठ (om. both पलट्ठ) X °भवः अः अल्लट्ठ CZ °पलट्ठ^० D अल्लट्ठपट्ठ X °वर्तने. L. 10. C अणत्त-णयं CG अजपल^० X अजुपल^० D अजुपलालवणोपलपि GZ °वण्णा-इयम्भि X °वण्णापलं odd. पहिअस्स. L. 11. CDXZ °पलट्ठयं GZ पिच्छ C पेत्ता. L. 12. G °णे मणयंविचमं D °णे मणयंविचमं BF अम्मणु^० EX अणु^० CZ म्मणुयं^० ABCDEFGYZ °विचमं X °विज्जमई^० ABEFGYZ °वच्छुइयं C °वच्छुइयं D °वच्छुइयं BDF व C णादिच्चं Y adds अभानेकार्थाः ॥ L. 13. GZ अइसइ^० X °दुसएमु Z अच्छं तज्ज and given twice. G तज्ज Y °आदरज्जं GZ °णिपलं C °लट्ठिं GZ अप D अं.

अम्मणुअंविअं तथा अहिपच्छुइअं अनुगमनम् ॥ यथा ।

दुइं अम्मणुअंसि जस्स कए बहिणि चन्दबिम्बमुहि ।

तं किं ण णिअसि मुद्धे दइअं अण्णाहिपच्छुइअ ॥ ४८ ॥

॥ अथ ब्रह्मरादिक्रमेण अकारादयोऽनेकार्थाः ॥

अच्छं अत्यर्थं शीघ्रं च । अयं विस्तारितमादरणीयं त्यक्तं चेति व्यर्थम् ॥ इहानेका- 5
येषु शब्देषु वैषम्याच्छिष्यमतिच्यामोहो मा भूदित्युदाहरणानि नोपदर्शयिष्यन्ते ॥ [४९]

असइमुहाणववहुआतरुणीमु इमाइ तह अज्झा ।

किसगुरुमुगमुहधट्टालसेमु सइ असच्चए अट्टं ॥ ५० ॥

अज्झाशब्दो असती शुभा नववधूस्तरुणी एषा चेति पदार्थः । एषेति सर्व-
नामवाच्या या काचित्पत्यक्षनिर्देशया । अज्झो एष इति द्रोणः । अट्टं इत्यष्टास्वर्धेषु । 10
कृशो दुर्बलः । गुरुर्महान् । शुक्रः पक्षी । सुखं सौख्यम् । धूटो वियातः । अलसः
शीतकः । शब्दो ध्वनिः । असत्यमनृतम् ॥ [५०]

अण्णी अ देअराणी पइवहिणिपिउच्छिआसुं च ।

माइपिउच्छासासूसहीमु अत्ता णिहे मुहे अणिहं ॥ ५१ ॥

अण्णी व्यर्था । कप्रत्यये अणिआशब्दश्च । देवराणी देवरमार्या । पति- 15
महिनी ननान्दा । पिउच्छिआ पितृवसा । अत्ता चतुरर्था । माता जननी । पिउच्छा

- L. 1. X अणुअंविअं DGZ 'णुअंविअ' (Z 'अं') C 'विअं' G 'तहिआ' X 'पच्छुइअं' BDFGZ
'पच्छुइअं' C 'इअं'. L. 2. GZ दुइं X om. अम्मणु G 'बहिणि' C 'बहि' G 'विअं' BF 'विअं'
C 'विअं' D 'वाहविअं'. L. 3. GZ न D म C मुद्धे CDX 'दइअं' DGZ 'अज्झाहि'
BCDFXZ 'पच्छुइअं'. L. 4. D 'मेणाकारा' X 'अनेकार्थाः'. L. 5. X om.
अच्छं X 'विस्तारितं' च आइ Z 'जिनं' आइ D 'अ' व्यर्थः X 'व्यर्थः'. L. 6. BF 'एषा' 'मि'
BCFGXZ 'भूदिनि' उदा X 'ध्वनि'. L. 7. A 'मुहा' DGZ 'मुहा' DGZ
नव AY 'वहु' B 'नवहु' BCFGYZ 'दुषा' A 'अज्झा'. L. 8. X 'सुअसुइ' Z
'रुमुवासइ' A 'पह' DE 'पिह' BDG 'नह' Y 'अट्टं'. L. 9. BCFX 'गच्छः'
अमनी GZ 'असती' B 'सुभा' B 'गच्छ' add. 'वपुः' (X om.). L. 10. X 'काचित्'
प X 'निर्देश्याः' add. 'अहमित्य' AZ 'अह' D 'अह' L. 11. X 'ह...लः'. L. 12. G 'समुलं'.
L. 13. G 'अज्झा' अ 'देव' Z 'देवराणी' AXYZ 'बहि' D 'बहि' C 'हिणीपिउ' D
'च्छासुं' ABCFGYZ 'छिआसुं'. L. 14. BF 'मासु' B 'महीसु' GX 'मुहे' X 'अणिहं'.
L. 15. X 'अणी' add. 'व्यर्थः' (Z 'त्यर्थः') add. 'अण्णिया' (X 'अणिआ') CX 'देअरा'.
L. 16. C 'कच्छा' BCFGZ 'छिआ' X 'छिआ' add. 'चतुरर्थः'.

पितृष्वसा । स्वभूः स्वशूरमार्या । सखी वयस्या । अब्बोशब्दः सूचनादिवेकादश-
स्वर्थेषु शब्दानुशासने पठित इतीह नोपात्तः । अणिहं सदृशं मुखं च ॥ [५१]

चीरिमसएमु अरलं अलसं सित्थयकुसुम्भरत्तेसु ।

पसुकढिणेसुं अविलो अणुओ आयावधण्णभेएसु ॥ ५२ ॥

- 5 अरलं चीरी मशकश्च । अलसं सित्थकं कुसुम्भरत्तं चेति द्वयम् ।
अविलो पशुः कठिनश्च । अणुओ आकृतिर्धान्यविशेषश्चेति द्वयः । अणुआ
यदिरित्यन्ये ॥ [५२]

घरउत्तपच्छिमङ्गणणिट्ठरविरसेसु अचलं च ।

अवडो कूवारामेसु अग्गिओ इन्दगोवमन्देसु ॥ ५३ ॥

- 10 अचलशब्दः पञ्चार्थः । घरं गृहम् । उत्तं उक्तम् । पच्छिमङ्गणं गृहपश्चिमप्र-
देशः । णिट्ठरो निष्ठरः । विरसो नीरसः । अवडो कूप आरामश्च । कप्रत्यये अवडओ
इत्यपि । अग्गिओ इन्द्रगोपकीटो मन्दश्चेति द्वयः ॥ [५३]

अत्थग्घं अत्थाहं अगाहआयामठाणेसु ।

सुरसगुरेडेसुं अज्जओ जलहङ्गदेसु अल्लत्थं ॥ ५४ ॥

- 15 अत्थग्घं अत्थाहं इति च प्रत्येकमगाधादिषु त्रिषु । अज्जओ सुरसगुरेटकयो-
स्तृणभेदयोः । अल्लत्थं जलाद्रा केयूरं च ॥ [५४]

L. 1. C पितृपिजसा X स्वसू B स्वसुर CX स्वसुर X वयस्या. L. 2. X
'दशब्दर्थे' D om. the rest of the commentary from सने C 'पात्ता: X सखं
मुखं. L. 3. चीरि C 'मगरसु A सित्थयकु' X सित्थय BFG 'रत्तेसु' X 'रत्ते' is given
twice. L. 4. E अविलो G पशुड ACX अणुड Y आकारधण्ण GZ 'धन्न' G
'भोएसु. L. 5. The commentary on this stanza is wanting in D. C चीरि
CGZ मसकश्च BF सिकुं GZ सिककं C सित्थकं. L. 6. OGX अणुड, corr. 2. hd.
C. B 'ति: धा' C 'शेषेति X द्वयं. L. 8. D 'उत्तर' ADEXZ 'निह' C 'णिह' BF
'निट्ठ' G 'निह' CD अवलं (corr. 2. hd.) C व (corr. 2. hd.). L. 9. D अवडं
BF 'रमेसु' AGX अग्गिड C अविड X om. 'इन्दगोवम' BF 'मन्देसुं. L. 10. X
om. उत्तं. L. 11. X 'मदृशं A निट्ठरो BDFXZ नि' C निह' cdd. निट्ठर: BCFGX
Z कूप: OGXZ अवडर. L. 12. cdd. अग्गिड. L. 13. BF 'धं G 'ग्घा' D अल्लत्थं
अल्लत्थं A अगाहमाया' Z 'आयाम'. L. 14. D सार' A सुरसगुरे' B 'डेसु' ABCDFGXZ
अज्जड X 'हरेसु' D अल्लत्थं. L. 15. BF 'धं C अगाहं D अल्लत्थं अल्लत्थं cdd.
अल्लत्थं अगा' X 'आदीपरधानादिषु cdd. अज्जड D सारसगुरेदयो: वृ' G गुरे-
दयो:स्तृण (sic) Z 'गुरेदयो' X 'गुरेदयो:'. L. 16. C अल्लत्थं D अल्लत्थं अल्लत्थं.

अवणो वहवरफलहेसु अण्णओ तरुणधुत्तदिअरेसु ।

अंतेल्ली मज्झोअरलहरीसु असंगिओ हयचलेसु ॥ ५५ ॥

अवणो परीवाहो गृहफलहकश्चेति द्वयर्थः । अण्णओ तरुणो धूर्तो देवरश्चेति
त्रयर्थः । अंतेल्ली मध्यं जठरं तरङ्गश्चेति त्रयर्थः । असंगिओ अश्वोऽनवस्थितश्च ॥ [५५]

गयभाविवासरेसुं दिवसारम्भे अ अवरज्जो ।

कडिकडिणेसु अवज्झसमलिअल्ली मिअमए अ वग्घे अ ॥ ५६ ॥

अवरज्जो अतिक्रान्तं भविष्यच्च दिनं दिनमुखं चेति त्रयर्थः । अवज्झसं कटी
कठिनं च वस्तु । अलिअल्ली कस्तूरिका व्याघ्रश्च ॥ [५६]

देउलरप्फेसुं अहिहरमहिलिअमभिभवे अ कोवे अ ।

अद्धानपच्छभागे समागए अइगयं पविट्ठे अ ॥ ५७ ॥

अहिहरं देवकुलं वल्मीकश्च । अहिलिअं अभिभवः कोपश्च । अइगयं मार्ग-
पश्चाद्भागः समागतं पविट्ठं चेति त्रयर्थम् ॥ [५७]

अइराणी इन्द्राणीइ तच्चयासेविणीए अ ।

छणणिअमेसु अवसहं हडेसिमत्तासु अकसाला वि ॥ ५८ ॥

अइराणी इन्द्राणी सौभाग्यार्थमिन्द्राणीव्रतासेविनी च स्त्री । अवसहं उत्सवो
नियमश्च । अकसाला बलात्कार ईषन्मत्ता च स्त्रीति द्वयर्थः । अत्र च । अञ्चुत्तइ
स्नाति प्रदीप्यते च । अल्लिअइ आलीयत उपसर्पति च । एतौ द्वावपि द्वयर्थे धात्वादेशो-
ष्वस्माभिरुक्ताविति नोच्येते ॥ [५८]

L. 1. D 'कलएसु' ABCFGXZ अण्णउ E अन्नओ D अरुणलं C तरुणं D 'धतुं' (1)
edd. 'दियं' D 'रेतुं'. L. 2. A मज्जो D मज्जोपात् XY 'य' ACGX 'गिउ' X
हयच is given twice. L. 3. C परि BFX 'कलकश्चेति' D 'कलकधति' edd.
अण्णउ. L. 4. X अयो for त्रयर्थः X मध्यजं edd. त्रयर्थः (X om. C. 1. bd.
GX 'गिउ' BCFGXZ अश्वः अन्न D अन्न जन. . L. 5. YZ च D अवरज्जो. L. 6.
G 'वट्टणेसु' Z 'कट्टणेसु' E अवज्झ D अवज्ज D अल्ल DGZ मियं G 'मएसु' वं Z 'मएसु'
व ABCFGY व D वग्घो ABCDFGYZ व. L. 7. BF इति X भविष्यदिनं. L. 8. GZ
om. वस्तु. L. 9. edd. 'लियं' ABCDFGYZ 'स्वे' च edd. कोवे व. L. 10. X अद्धान
Y पच्छभागे Z 'पत्थ' X अइयं edd. 'हे' व. L. 11. C 'कुलं'. The commentary
on this and the following two stanzas is mutilated in D. edd. 'लियं'.
L. 13. Y तच्चभा C 'सेवणीए' YZ व. L. 14. C छण्ण edd. 'नियं' A अञ्चुत्तइ (?)
X स्नेहसम. L. 15. G om. इन्द्राणी सौभाग्यार्थम् BF om. इन्द्राणी Z 'मिन्द्राणीद्विता'
C 'वती' CX 'सेवनी' C व. L. 16. X अकसल BGXZ 'त्कारः' B इषं edd. द्वयर्थः
CX अञ्चुत्तइ. L. 17. BCFX अल्लिअइ edd. आलीयते G एते X द्वावपि C om. द्वावपि.
L. 18. B 'कका' नि GX नोच्येते.

अविरयहिक्कासुं अणुसंधिअमविहाविअं च दीणम्मि ।

अणआलवणे तं चिअ अक्खणवेले रयप्पओसेसु ॥ ५९ ॥

अणुसंधिअं अविरतं हिक्का च । अविहाविअं दीनमनालपनेऽपि तदेवेति व्यर्थम् ।
अक्खणवेले सुरतं पदोपश्च । अत्र च । अवयच्छइ ह्वादते ह्वादयति पश्यति च ।
५ अवआसइ पश्यति श्लिष्यति च । अवसेहइ गच्छति नश्यति च । एवम् अवहरइ ।
इत्यादयो धात्वादेशेष्वस्माभिरुक्ता इति नोपात्ताः ॥ [५९] ॥

भणिओ अकंडतलिमो णिण्णेहाकयविवाहेसु ।

अवकिन्तीइ असच्चे दाणम्मि अ अवरिहइपुसणं ति ॥ ६० ॥

अकंडतलिमो निःसेहोऽकृतविवाहश्च । अत्र च । अहिपच्चुअइ गुह्णाति आम-
१० च्छति चेति धात्वादेशोपूक्त इति नोक्तः । अवरिहइपुसणं अकीर्तिरसत्यं दानं चेति
व्यर्थम् ॥ [६०]

॥ अथ आकारादयः शब्दा व्यक्षरादिक्रमेण प्रस्तूयन्ते ॥

आहू घूए आऊ सलिले तह विंचुअम्मि आलासो ।

आणिक्कं तंसुरए आयल्ली झाडभेअम्मि ॥ ६१ ॥

१५ आहु इत्युकारान्त उलकवाची । आऊ सलिलम् । आलासो वृश्चिकः ।

L. 1. cdd. 'संधियम' A 'धिपमह' cdd. 'विचं B व. L. 2. Z अलआ^१ ABGYZ
चिप C मुक्कण^२ cdd. रत्तण^३ A, C 1. hd. GX 'णउ' X 'सेसु'. L. 3. BCF
'संधिप' X 'संधेय' cdd. 'हाविप'. L. 4. BFG om. ह्वादते L. ५. BF अवआसइ CX
अवआसइ BF अवसेइ. L. 6. BD 'पात्ता'. L. 7. CDGX भणिउ E अकंड
A अकंड^४ E णिणे^५ GZ निचं^६ D 'विवा' Y 'इसु'. L. 8. C अवकिन्तीइ E 'सीअ
XYZ य X अवर' BCDIFY 'हइ' GZ 'हइ' X 'हिइ' X नि Y नि. L. 9. X
अकंडलिमो BCFGZ निसेहो D निसेहो CDX अकण^७ X 'विवाहय' G 'पइयु'
BF 'पच्चुअइ Z 'पल्लुअइ X 'पच्चइ D अवेपच्चुइ BX गुह्णाति CF गुण^८. L. 10.
X चति G अवरिहइ BX 'हइ' D 'हइ' C 2. hd. 'हइ' Z 'हइ' X 'पुसण'. L. 11. C
व्यर्थः (sic). L. 12. GZ अयाका^९ BCFX शब्दाः X व्यक्षराणि^{१०} Y has only आकारादिः ॥
L. 13. BF विंचुयंमि C विंचु^{११} D विंचुयंमि EX विंचुअंमि Y विंचुयंमि Z विंचु^{१२} X आलोसो.
L. 14. AX तंसुरए D तिसुरए Z तंसुरण EX आइल्ली GZ आपल्ली X काडभे-
नेमि CDEFGYZ 'मेयंमि BE 'भेयंमि. L. 15. B आहू D आहुगित्यु^{१३} B 'कारातं X
अहू^{१४} G 'वासी BD 'वासी X अलोसो.

आणिकं तिर्यक्सुरतम् । आयल्ली झाउभेदः ॥ यथा ।

आयल्लिआहुआलाससंकुलं आउरहिअगिरिसरिअं ।

आणिकजाणि तुह कारणे अडविमडइ सो सुण्णो ॥ ४९ ॥ [६१]

आहच्चं अच्चत्ये मुहमाणुअमाउलं रण्णे ।

आवंगो अवमग्गे जूडे आमोडआमेला ॥ ६२ ॥

5

आहच्चं अत्यर्थम् । आणुअं मुखम् । आकार इत्यन्ये । आउलं अरण्यम् ।
आवंगो अपामार्गः । आमोडो तथा आमेलो जूटः । शेखरवाचकस्तु आमेलो
आपीडशब्दमवः ॥ यथा ।

लहसिआमोडमिलाणाणुआण तुह रिउवहूण आमेलो ।

आहच्चमाउलमहीलुडिआणावंगमज्जरी लिअइ ॥ ५० ॥ [६२]

10

आरिल्लो आरा आरोहो अ यणम्मि आफरो जूए ।

आगत्ती कूवतुला आसंघेच्छाइ सिच्चमाविद्धं ॥ ६३ ॥

आरिल्लो अर्वाक् । अर्वाकालोत्पन्न इत्यर्थः । आरोहो स्तनः । नितम्बवाची
त्वारोहशब्दः संस्कृतसमः । आफरो द्यूतम् । आगत्ती कूपतुला । आसंघा इच्छा ।
आस्थेत्यन्ये । आविद्धं प्रेरितम् ॥ यथा ।

15

L. 1. X आइल्ली Z आयल्ली BFGZ झाडं C डार्ड. L. 2. In GZ this
example runs thus : आअडिआहुआलाससंकुलं (Z संकुलं) अडइमडइ सो सुण्णो
(Z सुण्णो) । आणिकजाणिउ (Z जाणि) तुह कारणेण आउरहिअगिरिसरिअं ॥ X
आइल्लि D आअडिआहुआलाससंकुलं B आओर D आऊरहिगिरि BCFG रहिअ
X रहिअ cdd. सरिअं (X सरिअं) L. 3. C आणक्क DG जाणिउ
cdd. कारणेण BF अडवि अडइ CX अविमडइ D अडविडइ D सुण्णो. L. 4. B, C.
1. hd. DFY आहच्चं Z आहच्च A अचछे D आचछे G अचछे Z अचछे
CEZ मुहमा D गुणम EGX रणे. L. 5. Z जूडे (?). L. 6. BDF
(G !) Z आहच्चं C आहच्चं X अत्यर्थं twice given. CDG आणुअं CD आरण्यं.
L. 7. G डो त आ C जूडः (1) X जूट B घसर C घेपर. L. 8. C पीड X
om. मवः ॥ यथा । L. 9. cdd. लहसिआ C मोडे cdd. गुणण (Z गुणण) G रुह
X गुह Z वरूण GZ आमेले. L. 10. BFG आहच्चं CXZ आउर C. 2. hd. च्च
C लुडीया DX लुडिया BFGZ लुडिया CX लिअइ D लिअइ. L. 11. D अर Y
य X यणम्मि. L. 12. A असं D आसंघा इच्छा Y सेच. L. 13. X अवाक् is given
thrice. BF अर्वाकालो त्ययः C स्वनः X अनः. L. 14. GZ संस्कृतशब्दमवः C सुतं
CG असंघा. L. 15. C आस्थेत्यन्ये DX आस्थेत्य.

आरिष्ठमयण आगतीददभुअ मुञ्च आफरं सुहय ।

मरइ तुहासंधाए कामाविद्धा वरारोहा ॥ ५१ ॥ [६३]

आणाई सउली आणूवो सबचे हडम्मि आडाडा ।

आयङ्गीआमोआलंवा वित्थारहरिसभूछत्ता ॥ ६४ ॥

- 5 आणाई शकुनिकाख्यः पक्षी । आणूवो श्वपचः । आडाडा बलात्कारः । आयङ्गी विस्तारः । आमोओ हर्षः । परिमलवाचकस्त्वामोदशब्दभवः । आलंवं भूमिच्छत्रम् । यदर्थासु परोहति ॥ यथा ।

हणिऊण पउत्थजणं आणाइकुलं व रइअआडाडो ।

आलंवायङ्गिमिसा आमोआ हसइ पाउसाणूवो ॥ ५२ ॥ [६४]

- 10 आलत्थो मोरे आसयमासण्णे बलम्मि आयामो ।

आलीलं णिअडभए आउरमाजिम्मि आउसं कुचे ॥ ६५ ॥

आलत्थो मयूरः । आसयं निकटम् । आयामो बलम् । दीर्घं इत्यन्ये । आलीलं निकटं भयम् । आउरं संग्रामः । आउसं कूर्चम् ॥ यथा ।

सायामासयसेण्णं तुह पेच्छिअ जायआउरालीला ।

- 15 आलत्थपिच्छछत्ते छड्डिअ रिउणो अणाउसा जन्ति ॥ ५३ ॥ [६५]

L. 1. CDGXZ "दिद" BCDFFX "भुय C आकुरं GZ सुहअ D सुहेहिव. L. 2. G अरइ त्वाहा C om. इ तुं G "पासाए. L. 3. D सउए E सओली BF सवाच X सचे C इयम्मि D छड्डि D आडा. L. 4. CD आयङ्गी Y आयङ्गी GXZ "ही D "मोयोली" B "लंवा G "लंवा D "चिच्छा" G "रोहमि. L. 5. G अणूउ G बला" G ओचही CDXZ "ही. L. 6. D, C 1. hd. GZ आमोउ C परिमल" cdd. "कस्तु आ" BG आलंवं D आलंवं. L. 8. D हणिऊण X इमिऊण G पउच्छणं D पउच्छ" BCFGXZ खयं D खअ. L. 9. BG आलंवं D आलवं CFXGXZ "षडि" D "षाडि" B "यडि" (sic) G "निवा X सइ G "णूउ. L. 10. D आलच्छो X आपस" DEX "सन्ने GZ बलम्मि. L. 11. A पियड" BCFY णियड" DFGZ नियड" X निअड" DEX माउसं C कुचे X कूचो. L. 12. D आलच्छो X आयसं G has twice आयामो बलं. D वीर्यमित्यन्ये. L. 13. DGXZ निकटभयं. L. 14. C सासयलयामसयसेण्णं X सासवलयामसयसेण्णं BCDFFXZ पेच्छिय G मेच्छिय. L. 15. D आलच्छपिच्छछत्ते GZ "पिछि" BFGZ छड्डिय C छड्डिय D छड्डिय X छड्डिय.

आसंगो आसवणं आलयणं वासगोहम्मि ।

आमोरओ विसेसणुअम्मि आहुंदुरो बाले ॥ ६६ ॥

आसंगादयस्त्रयो वासगृहार्थाः । अत्र च । आलिङ्गशब्द आश्लिष्टशब्दभवः ।
आहइ काङ्क्षतीति धात्वादेशोपूक्त इति नोपात्तः । आमोरओ विशेषज्ञः । आहुंदुरो
बालः । आहुंदुरू बाल इत्यन्ये ॥ यथा ।

5

आमोरय सिरिआसंग तए आहुंदुरा करिहरीण ।

मित्तासवणअमित्तालयणदुवारेसु संघडिआ ॥ ५४ ॥ [६६]

कमलम्मि आरणालं आसिअओ लोहघडिअम्मि ।

आसक्खओ सिरिवए आमलयं णेउरघरम्मि ॥ ६७ ॥

आरणालं कमलम् । काञ्चिके आरणालं संस्कृतभवम् । आसिअओ लोहमयः । 10
केचिदयसा निर्वृत्त आयासिकस्तदपञ्चश आसिअओ इत्याहुः । आसक्खओ श्रीरिति
वदतीति श्रीवदः प्रशस्तः पक्षिविशेषः । आमलयं नृपुङ्गवम् ॥ यथा ।

लीलारणालआमलयकेलिआसक्खए इमे तीए ।

जं विरहम्मि णिअन्तं हिअय ण फुट्टेसि तं सि आसिअयं ॥ ५५ ॥ [६७]

L. 1. C आसणं X आसवणं X वासगेहम्मि. L. 2. B अमो^० AD, C 1. hd. X
मोरउ A सणुअ^० EA (1) न्नु^० B FY णुय^० D न्नुअ^० GX न्नुय^० Z तुय^० A आहुन्दु^०
D हुंदुरो B, C 2. hd. DXY बाले E वामे. L. 3. B शब्दः X om. आश्लिष्ट-
शब्द. L. 4. D नेहोपात्तः CDGX मोरउ D आहुंदुरो X om. आहुंदु रोबालः. L. 5.
BDZ बालः CGZ आहुंदुए D आहुंदर X आहुंदुं CDZ बाल. L. 6. G आमोदण Z
आमोवय D आहुंदरा D हरीया. L. 7. D दुवारियासु सांपट्टिया BCFGX हिया.
L. 8. CDEGZ आरनालं ACFX आसिअउ G आसियउ D आसिओ Z आसिअओ A
लोउय^० cdl. घडियं (X लोहपयडंमि). L. 9. BDFY आमक्खओ ACGXZ उ ACG
om. सिरिवए ACG आमलयं X आमलय DEX नेउर. L. 10. DGZ आरनालं D काञ्चिके
X om. काञ्चिके CGXZ आरनालं G आसियउ CX अउ corr. 2. hd. D आसिउ Z
आसिअओ D मयं C मय. L. 11. BCFGX केचिन् B निवृत्तं अं D निवृत्तमायं^०
X निवृत्त GZ सिकः वंस Z भेसः DG आसियउ Z आसिअओ C 1. hd. X अउ BF
आमक्खउ D आमलाउ CGXZ कसउ (C 2. hd. ओ). L. 12. CDFX वदति यो^०
CX शस्तपक्षिं X नूपर. L. 13. CGXZ नालं D णालनालयं BF मलयं केलिं^०
D केलिपासासाए BF मक्खए. L. 14. X णियंतं BF हिअ X हिअय Z हिअय C फुट्टे^०
D फुट्टिणि G ने DGZ आसिययं.

आयड्डिअं परवसचलिए आऊडिअं च ज्ञअपणे ।

आलंकिअं च खञ्जीकयम्मि आमंडणं भण्डे ॥ ६८ ॥

आयड्डिअं परवसचलितम् । यस्तु व्यापेराअड्ड इत्यादेशोऽस्माभिरुक्तः स व्यापार-
मावार्थः । आऊडिअं द्युतपणः । आलंकिअं खञ्जीकृतम् । आमंडणं भाण्डम् ॥ यथा ।

5 रयणामंडणमवर्णिं जो सहि आऊडिअं खणे कुणइ ।

सो आयड्डिअआलंकिएहि कह अहिसरेअव्वो ॥ ५६ ॥ [६८]

आरोग्गिअआसीवयआहुडिआ भुत्तमुइअपडिएमु ।

मीसत्तमाहुआली आसरिओ संमुहाआए ॥ ६९ ॥

आरोग्गिअं मुक्तम् । आसीवओ सूचीजीवकः । आहुडिअं निपतितम् । आहु-
10 आली मिश्रीभावः । आसरिओ संमुखामतः ॥ यथा ।

आरोग्गिआहुआलीसत्तुणं तुह णरिन्द सत्तुणं ।

आहुडिआणमरणे पत्तपुडासीवअत्तमासरिअं ॥ ५७ ॥

इह च आयड्ड-आऊड-आरोग्ग-आहुआल-आहुडप्रभृतीनि धात्वादेशप्रतिरूप-
काणि नामानि । तेषां करोत्यर्थे णिचि नामधातुत्वमपि । तेन । आयड्डइ । आऊडइ ।
15 आरोग्गइ । आहुआलइ । आहुडइ । इत्याद्यपि सिद्धम् । एवं सर्वत्र क्रियावाचिषु
योजनीयम् ॥ [६९]

L. 1. X अडिअं ADYZ °डिअं B °डिअं CF °डिअं Z °बलिए ABCFGYZ °डिअं
D om. आऊ° च नू° Z व CZ नू° Z °पणो. L. 2. cdd. °किअं Z भडे. L. 3.
GZ आपडिअं B °डिअं D °डिअं X °डिअं CG °बलित Z °बलितः GZ °रायड्ड C °अड्ड D °अड्ड
X °अड्ड. L. 4. cdd. °डिअं C द्युत° cdd. °किअं. L. 5. BCF °मवर्णिं X °वमर्णिं
cdd. °डिअं D सणं. L. 6. GZ आऊडिअं BF °अडिअं C अडिअं D °अडिअं (sic) X
°अडिअं BCDFX °किएहि CX अहिसारयव्वो (misread) D अहिसरेअव्वो F अह° Z अहिसरे°.
L. 7. ABCDFYZ आरोग्गिअं E आरोग्गीअं X °गिअं cdd. °हुडिया ARCDFEYZ
°मुइय° G °मुइय°. L. 8. C मीसत्तम° D मीसुत्तम° Y °माहुआली AG, C 1. hd. X
°रिड Y सन्मुहाआए. L. 9. cdd. आरोग्गिअं GZ °सीवड C °सावड 2. hd. °वओ
X आ...वड BCDFXZ °डिअं. L. 10. D आहुआली cdd. आसरिड, C 2. hd. °रिओ Z
सन्मुहा°. L. 11. cdd. आरोग्गिआहुआ° CX °डु° GZ °वाल्लिअं BF °वाल्लि° XZ
नारिड. L. 12. cdd. आहुडिया° CX °सीवअत्त° BCDFGXZ °सरिअं D °सरिड.
L. 13. G आपड्डाआऊडआ° C आऊडु° D आऊडु° X अड्डु° (om. आ) Z आयड्डु°
BCFX °आहुआल D °आहुआलइ G °आहु° B भभिततिनि. L. 14. BDY णिचि.
L. 15. CD आऊडु BCDFX आहुआलइ CD om. आहुडइ.

आयावलो अ बालायवम्भि आवालयं च जलणिअडे ।

आडोविअं च आरोसिअम्भि आराइअं गहिण् ॥ ७० ॥

आयावलो बालातपः । आवालयं जलनिकटम् । कप्रत्ययाभावे आवालं इत्यपि ।
आडोविअं आरोपितम् । आराइअं गृहीतम् । आसदितमित्यन्ये ॥ यथा ।

आयावले पसरिण् किं आडोवसि रहङ्ग णिअइअं ।

5

आराइअविसकन्दो आवालठिअं पसाणसु ॥ ९८ ॥ [७०]

मालायारे आरंभिओ अ आइसणमुज्झिअए ।

आलीवणं पलिन्ने करिआए आवेरइआ चेअ ॥ ७१ ॥

आरंभिओ मालाकारः । आइसणं उज्झितम् । आलीवणं प्रदीपम् । प्रदीपनक-
मित्यर्थः । अत्र च । आहम्मिअं आगतमित्याङ्पूर्वस्य हम्मेः सिद्धम् । आइग्वइ 10
आजिघति । आहोइइ ताडयति । आसंघइ संभावयति । आअइइ व्यापियते ।
अउइइ मज्जति । आरोलइ पुञ्जयति । आयंघइ आयज्झइ वेपते । आहवइ
आरमते । आलिहइ स्पृशति । आइछइ कर्षति । आरोअइ उल्लसति । आहप्पइ

L. 1. G आइआवलो DE °बलो AGYZ य AEGY बाला° A °लायम्भि BF °लायनम्भि
Z °लायचम्भि D अवालयं E आवाल (sic) om. च B य EX जहनिवडे ABCDEFGZ
°णिघडे Y °नियले. L. 2. cdd. °वियं ABCDEFGYZ °नियम्भि ABDEFGYZ
आराइयं CX आरोइये. L. 3. D °बलो BG बाला° D °तपो C आसा° BFGZ आवाल-
मित्यपि C आवालमित्यपि D आवाल इत्यपि. L. 4. cdd. आडोविमगोपितं (X °पितं).
cdd. आराइये. L. 5. C परिमाए C 1. hd. DGZ °णिय° DGZ °दइये. L. 6. cdd.
आराइयविस° BF °कंदे C °आवाल° GZ आबले BCDF °ठिवे Z °ठिई; broken off in G.
L. 7. C अरंभिउ 2. hd. °ओ DGX °उ ACDGYZ य AD °मुज्झियए C °मुज्झिअए
BFGYZ °यए. L. 8. ABDEFXYZ कारियाए C °यए XZ आचरे° cdd. °देया
ABF चेय C वेव (2. hd. चेव) EGXYZ चेव. L. 9. DGX °मिउ C om. ओ
B आइसणं D उज्झितं X प्रदीपं is given twice. Z प्रदीपम् D प्रादीपनमित्यर्थाः. L. 10.
cdd. आहम्मियमागतमिति BCDF आइपू° X जहपू° DG हम्मे. L. 11. G om. आसं-
घइ सं G आअइइ C °अइइ D °अइइ. L. 12. G अउइइ B अओइइ or °दुइ C आउइइ
D आउइइ F आउइइ OGX आरोलेइ GZ आअंघइ R आयम्भइ CDF आयम्भइ GZ आअ-
अइइ C आइज्झइ om. D. X आइज्झइ C आडालइ X आइचइ. L. 13. G अलिमूक. Z
आलिज्झइ DGXZ आयंछइ C आयंघइ BCDFX आरोयइ Z om. from आरोअइ to
आवेइआ in 1. 2. next page CX उल्लसइ C आइणइ.

आरभ्यते । इत्यादयो धात्वदेशेषुक्ता इति नोच्यन्ते । आरालिओ सुपकार
इत्यारालिकराब्दभवत्वाच्चोक्तः । आवरेइआ करिका । मध्यपरिवेषणभाण्डम् ॥ यथा ।

कस्त व विओअआलीवणम्मि आरंभिए तुमं पडिआ ।

जे महराविमुहीए आइसणं आवरेइआइ कयं ॥ ५९ ॥ [७१]

5 आयासलवो णीडे आयासतलं च हम्मपुट्टम्मि ।

आणंदवडो पढमे वहुइ रुहिरारुणे वत्थे ॥ ७२ ॥

आयासलवो पक्षिगृहम् । आयासतलं हर्म्यपृष्ठम् । आणंदवडो प्रथमं वच्चा
रुधिरारुणितं वस्त्रम् । प्रथमपरिणये भर्त्रा कौमारे गृहीते यत्तत्पारिमलरुधिररञ्जितं
वस्त्रम् बान्धवानानन्दयति तत् आणंदवडाख्यम् ॥ यथा ।

10 आयासतलोवरि वल्लहस्स चरिअं वयंसि णिण्हवसु ।

आणंदवडो आयासलवडिअसारिआ य तं कहइ ॥ ६० ॥

अत्र च । आविलुंषिअं अभिलषितमिति यदन्यैरुक्तं तत्काङ्क्षेरादेशः । आसे-
अणयशब्दश्चावितृप्तदर्शनार्थ आसेचनकशब्दभव इति नोक्तौ ॥ [७२]

॥ अयानेकार्थाः ॥

15 पसवदुहणिच्चदिट्ठेसु आवि आलं वडोलमउएसु ।

अच्चत्यदीहविसमेसु लोहमुसलेसु तह आयं ॥ ७३ ॥

L. 1. X 'पुक्ताः DG, C 1. bd. X 'लिउ C सुपकार F 'कारः. L. 2. CDFGX इति आरा B इति अरा cdd. 'देवा G मज्ज'. L. 3. G विउअ C विउअआला D कस्त विनिओआआला F विउअ X विउअ BDFGXZ पडिआ C पडिआ. L. 4. C 'सुहीए G आवरोइ B आवरे cdd. 'इयाइ. L. 5. DEGNZ नोडे B व E 'कुह G 'जडम्मि. L. 6. G आणाद C 'वणो A पुढमे C पुढमे D पाढमे G पुढमे D बहुर Y बहू D वत्थे. L. 7. C आयास corr. 2. bd. B हर्म्यपृष्ठ CDFGX 'पृष्ठ CZ वच्चाः प्रथमं D वत्तः प्रथमं X om. from प्रथमं to प्रथम incl. L. 8. D रुधिरारुणं Z रुधिरारुणित BDF भर्त्रा X भत्त C कौमारी. L. 9. G बान्ध C बान्धा D तात X तत् BCFGXZ आनंद D आनाद. L. 10. BFGXZ चरिअं CD वरिअं GZ निण्ह D णिहू. L. 11. C अयास BDFG 'द्विअ CZ 'डिआ X 'द्विआ BCFGXZ 'सारिआ D 'सारिआ. L. 12. C आविलुमिअं BFGZ 'विअ DX 'लुमिअं G अलिल C 'लसि X अभिलषति. L. 13. G आसेय Z असेण्य GZ 'नार्थः CX आसेवनक 2. bd. 'व D असेवनकशब्दभाव DZ नोक्तः. L. 14. C अथ अनेका G 'था. L. 15. E 'दुणि Z 'णिअ OG आल A बडोल E बडोल D बडोल G 'मउसेसु. L. 16. A अच्चत्य दीह C आच्चत्य 2. bd. 'ब D अचाच्छ E 'मुसलेसु G reads: दीहलोहमुसलविसमेसु तह आलं । Z आलं.

आविशब्दः प्रसवदुःखे नित्ये दृष्टे चेति व्यर्थः । आलं अत्यस्रोतो मृदु च ।
आयं अत्यर्थं दीर्घं विषमं लोहं मुसलं चेति पञ्चार्थम् ॥ [७३]

आणिअमाडिअमिट्ठे गणणिज्जे अप्पमत्तगाढेसु ।

सिक्कारे पणिए आहुडमायरमुक्खले कुच्चे ॥ ७४ ॥

आणिअं आडिअं च इष्टं गणनीयमप्रमत्तं गाढं चेति प्रत्येकं द्वावपि चतुरर्थौ । अहुडं ५
सीत्कारः पणितं च । आयरं उद्धुखलं कुच्चं च ॥ [७४]

आयल्लो रोगचलेसु विलविए चित्तिए अ आराडी ।

आरद्धं च पवुड्ढे सयणहगेहागएमुं च ॥ ७५ ॥

आयल्लो रोगश्चलश्च । आराडी विलपितं चित्रयुतं च । आरडिअं इत्यन्ये ।
यदाह । चित्तलिअं विलविअं च आरडिअं ॥ आरद्धं पवुद्धं सतृणं गृह आगतं १०
चेति व्यर्थम् ॥ [७५]

आरणमहरफरेमुं आविअमिन्दोवमहिअपोएसु ।

आऊरमइसउण्हेसु चलिअकुविआउलेसु आहित्यो ॥ ७६ ॥

आरणं अधरः फलकश्च । आविअं इन्द्रगोपो मथितं प्रोतं चेति व्यर्थम् । आऊरं
अतिशयमुष्णं च । आहित्यो चलितः कुपित आकुलश्चेति व्यर्थः ॥ [७६] 15

L. 1. DG 'दुत्ते X 'दुःख G नित्यदृष्टे X 'दृष्टे BDF 'स्रोतो. L. 2. GZ मुशलं.
L. 3. ABCDEFGYZ आणिसव' ABCDEFGYZ 'डियमि E 'डिअ' G 'ई' D
'गादेसु. L. 4. Z पणए B आहुडं A 'माआरमुक्खले BGZ 'माया' D 'माआरमाउल्ले
GZ 'मुल्लुल्ले BF कुच्चे. L. 5. *add.* आणियं आडियं G इष्टं *add.* गणनीयं अप्र'
R *om.* प्रत्येकं BF आहुडं. L. 6. BCFGXZ आअमुद्धं CX 'दुपल्ले. L. 7. X
चित्तिए DG चित्तिए Z चित्तिए D च. L. 8. CX पवुड्ढे D पवुड्ढे G पवुड्ढे
G सयणं D सयणं E सयणं BFX 'गेहाएमुं Z 'गएमुं. L. 9. B रोगः D रोगे
X रोगचंचलश्च G आरीडी C आरा—*add.* आरडिअमित्य. L. 10. C (F!) विलल्लं
2. *hd.* चि' XZ विलल्लं D विलल्लियं BG 'ल्लियं DGXZ विलल्लियं BF विलल्लियं
C विलल्लं *add.* आरडियं G पवुद्धं X पवुद्धं BCFGXZ गृहे D गृहे. L. 11. B वेति G
om. चेति X थं for थथं. L. 12. X 'कलेसु ABCDEFGZ आविअमि Y आविअमि' G
'दोवगणियं' Z 'दोव' X 'दोव' ABCDEFXYZ 'महिअ'. L. 13. X आऊरमइ-
सयउ' Z 'उण्हेसु D चल' ABCDEFGY चलियं Z चलियं ACDY 'कुविअ' AGZ
आहित्यो X अहित्यो DY 'च्छो. L. 14. G थः XZ आविअमिद्धं G 'गोव G मथितं BF
मथितं C मथितं चे, 2. *hd.* मथितं च D मथितं G मथितं B वेति. L. 15. Z अतिशयं
उ' X अनिशयं D आहित्यो B कुपितः X *om.* कुपित आ' G आकुलितश्चेति.

आरेइअं मजलिए मुक्के भन्ते सरोमञ्चे ।

णववहुपरतन्तासुं आवडिअआविअज्झाओ ॥ ७७ ॥

आरेइअं मुकुलितं मुक्तं भ्रान्तं सरोमाञ्चं चेति चतुर्थम् । आवडिआ तथा आविअज्झा नववधूः परतन्त्रा चेति प्रत्येकं द्वयर्थे ॥ [७७]

५ आइप्पणं च पिट्ठे छणघरमण्डणछुहाछडाए अ ।

अविवित्तसंकडे आरंदरमावडिअमाब्भिडिअसारे ॥ ७८ ॥

आइप्पणं पिष्टमुत्सवे गृहमण्डनार्थं सुधाछटा च । तन्दुलपिष्टक्षीरं गृहमण्डनमाइप्पणं इत्यन्ये । आरंदरं अनेकान्तं संकटं च । अविवित्तसंकडे इति समाहारः । आवडिअं संगतं सारं च । अब्भिडिअं संगतं समा अब्भिड इत्यादेशात् । अत्रापि समाहारः ।
10 अत्र आलुंखइ दहति स्पृशति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [७८]

॥ अथ इकारादयो व्यक्षरादिकमेणैवोच्यन्ते ॥

इग्गो भीए इच्चो वणिए उच्छुसयलम्मि इंगाली ।

इक्कुसमुप्पलमिरिणं कणयं इन्दिन्दिरम्मि इदंडो ॥ ७९ ॥

इग्गो भीतः । इच्चो वणिक् ॥ इणं इणमो एतत् । इण्हि इदानीम् । इर किलार्थे ।
15 एते शब्दानुशासन एवोक्ता इतीह नोच्यन्ते ॥ इंगाली इक्षुखण्डम् । इक्कुसं सामान्याभिधानेऽपि नीलोत्पलम् । इरिणं कनकम् । इदंडो भ्रमरः । कैश्चिदिन्दिन्दिर-

- L. 1. ABCDFGYZ आरेइअं E भन्ते. L. 2. EFGXZ नव G नववधू C भे-
नासु B आवडि (1) G हि X डिआवि BCGY कञ्जा D डिमाआ C आज्झाड,
2. hd. आविज्जाओ ADGZ ज्जाड X अज्झाड. L. 3. BDGXZ आरेइअं C (Ft)
आरेइ X रोमांचेति GZ आवडि BCDFF डिआ. L. 4. G आविअज्झा C अज्जा
2. hd. अज्झा D आविअज्जा Z अद्धा (1) B व्यर्थे CDFGXZ व्यर्थे. L. 5.
D आइप्पणं E छहाए ABCDFGYZ च. L. 6. AG, C. 2. hd. Z
अविवित्तं Z संक्राड BF कडरा A मावेडिअसंगिण्डियसारे X मावेडिअसंगणसारे B
माचडि BDGYZ डिअमल्लिअडि C डिअमल्लिअडि E सारो. L. 7. D आइप्पणं
G पिट्ठं BCDFFX पिट्ठं Z तंदुल. L. 8. cdd. णणमित्तं XZ आरंदरमने
GXZ अविवित्तं cdd. आवडिअं. L. 9. BDF, C. 1. hd. अब्भिडिअं G अब्भिडि
X डिअ. L. 10. BF लालुंखइ. L. 11. CF अथेइसारे Y has only इकारादि.
L. 12. CF इच्चो X इच्छुसंइमि. L. 13. A इक्षुखं D इदंडिअ इदंडो. L. 14.
Z इग्गो CF इच्चो BF इण BF इण्हि X इण्हि C (Ft) इल. L. 15. BDZ शासने
B एवोक्ताः GZ इक्षुखं BDF इक्षुखं. L. 16. BF न्यानिधा X मिथुने G त्वली
DGX कैश्चिदिन्दिर C कैश्चिदिन्दिर BF दिदिं.

शब्दोऽपि देश्य उक्तः । अस्माभिस्तु संस्कृतेऽपि दर्शनादनया भङ्ग्या निबद्धः ॥ यथा ।

इच्छाणमिरिणमिक्कुसमिदंवाणं मयाण इंगाली ।

इग्गाण य माभेसीसदो हरिसं समुव्वहइ ॥ ६१ ॥ [७९]

इक्कणइरावइग्घिअइरिआ चोरकरिभच्छिअकुडीसु ।

5

ओसिंघिअम्मि इंघिअमिंदग्गींदग्गिधूममवि तुहिणे ॥ ८० ॥

इक्को चोरः । इरावो गजः । इग्घिअं भस्सितम् । इरिआ कुटी । इंघिअं प्रातम् । इंदग्गी तथा इंदग्गिधूमं तुहिनम् ॥ यथा ।

मणइक्कण वलइग्घिअइराव पण्णइरिआठिआ मुणिणो ।

इंदग्गिणगे इंदग्गिधूमधवलं जसं तुहेविन्ति ॥ ६२ ॥ [८०]

10

कोमारे इंदमहो इंदोवत्तो अ इन्दोवे ।

कीडेसु इंदगाई जुएसु इरमंदिरो करहे ॥ ८१ ॥

इंदमहो कीमारः । कुमायां भव इति व्युत्पत्तेः । इंदमहं कीमारमित्यवन्तिसुन्दरी । यदुदाहरति स्म ।

उवहसए एराणि इन्दो इन्दीवरच्छि एत्ताहे ।

15

इंदमहपेच्छिए तुह मुहस्स सोहं णिअच्छन्तो ॥ ६३ ॥

- L. 1. D om. अपि X देश्यः. L. 3. C "मिक्कुसुमि" D "मिक्कुसु" X गवणे (miread!) >
L. 4. C हरिसं X हरिसं D, C. 2. hd. G समुव्वहइ. L. 5. BF इक्कण
G इक्कणं X इक्कणसाव Z "इरावमिया" add. "इग्घिय" ABCDEGY "इरिया BDF
चोर" C चोरे add. "मच्छिअ" C "कुडीसु. L. 6. AGX उत्तिविअम्मि BCDF ओत्तिविअं
YZ "विअम्मि E अंघि" ABCDEFGYZ इंघियं CDZ "दग्गींद" G "दग्गीसु (om.
दग्गी) X "दग्गीइमि" E इहिणे G डु. L. 7. B इक्कोणो BD चोरः X चोरः
XZ इग्घियं XZ इरिया C कुटी X कुटी XZ इंघियं. L. 8. G प्रातं CZ
इयाप्रातं. L. 9. BF "इक्कण CGZ वलं C "इक्किय" D "इक्किया" BFGZ "इग्घियं
X "इग्घियं" GZ पत्तं X पणं add. "इरिया BDFGXZ "ठिया C om. ठिया BF मुणिणो.
L. 10. X इंदग्गिणइं Z "धवलं G तुहं पति BF तुहंकिंति C तुहंपति DX तुहंपति (equally
correct as "वि") Z तुहंपति. L. 11. C कोमारे X इंदमहो C इंदोवत्ते अ and
twice. AGYZ य. L. 12. X इंदगाई BCF "गाइ G "गाई G जएसु X जुएसु A
इरमंदिरो X इरिमंदिरो G मुं करहे. L. 13. C कीमारः BF इंदमहं CX "महो D
"माहो BF कामां C "गमित्यवन्तिसुन्दरः D "गमिति चनिसुंदरा X "मित्यवं वदति सुंदतिसुंदरी.
L. 14. C इंदोवरच्छि D एत्ताहे. L. 6. BF इंदम वे C इंदोमहोत्थिए X मुहस्स add.
णिपल.

इंदोवत्तो इन्द्रगोपकः । इंदगाई युताः कीटाः । ये कीटाः संलग्ना भ्रमन्ति । इरमं-
दिरो करमः ॥ यथा ।

इरमंदिरेंदगाईइंदोवत्ताइजन्तुणो वि वरं ।

इंदमहो पुण्ण लज्जं हासं च जणइ जणे ॥ ६४ ॥ [८१]

5 इन्दुद्ववणे इंदङ्गलओ इंदमहकामुओ साणे ।

इल्लो दरिद्रकोमलपडिहारलवित्तकसिणेसु ॥ ८२ ॥

इंदङ्गलओ इन्द्रोत्थापनम् । इंदमहकामुओ श्वा ॥ यथा ।

इंदङ्गलओ सरए पयाणचलिणभगज्जिणहि तए ।

रइओ रिऊहि रण्णे सहयरइंदमहकामुअरवेहिं ॥ ६५ ॥

10

॥ अधानेकार्थाः ॥

इल्लो दरिद्रः कोमलः प्रतीहारो लवित्रं कृष्णवर्णश्चेति पञ्चार्थः ॥ [८२]

सद्वलसीहवुट्टीणिवारणेसुं तहा इल्ली ।

विसिवुट्टिरकसणेसुं गेहद्वारे अ इल्लीरं ॥ ८३ ॥

इल्ली शार्दूलः सिंहो वर्षत्राणं चेति त्र्यर्थः । इल्लीरं वृत्ती वृट्टिवारणं गृहद्वारं चेति
15 त्र्यर्थम् ॥ [८३]

- L. 1. B 'गाइ CDX om. कीटाः after ये. L. 3. C 'वेत्ताइ. L. 4. D om. पुण्ण C om. जणइ RF जणो D जेण. L. 5. E इडुं D इंदुदं Z इंदुदं A om. इन्दुं A इंदुदलउ C इंदुदलहु D इंदुदओलउ EX 'ददं GZ 'ददं GX 'लउ E 'कासुओ C 1. hd. GX 'मुउ E उसाणे Y add अधानेकार्थाः ॥ L. 6. E 'कसणेसु. L. 7. CGZ इंददं D इंददं CGD 'लउ C 2. hd. 'लओ G 'च्छाए CX 'कामउ C आ. L. 8. CGZ इंददं X इंददं CGX 'लउ D इंददलए, this stanza is totally corrupt in D. C 'वलिएम' add. 'गज्जिणहि. L. 9. CGZ रउ X इउ add. रिऊहि X 'इंदमहं GZ 'गहि. L. 11. add. प्रतीहारः From इरः to अति broken off in G. C रुण्णं वं. L. 12. Before this stanza D inserts अधानेकार्थाः A 'बुट्टी B 'बुट्टि E 'बुट्टी add. 'निवारं C इल्लो. L. 13. ABCFGXYZ विसिं D विसं E विसिं X 'णेसु C गेहे ABCDFGYZ च C छीरं. L. 14. इ to गृहं broken off in G. BCDFXZ वृष्णी. L. 15. CD त्र्यर्थः.

॥ अथ ईकारादयः ॥

ईसं कीले रोज्झम्मि ईसओ ईसरो मयणे ।

सवरसिरपण्णपुडयम्मि ईसिअं तह वसाइअए ॥ ८४ ॥

ईसं कीलकः । ईसओ रोज्झारूयो मृगः । ईसरो मन्मथः ॥ यथा ।

मुक्केसरेहि णिचं भमिरेहिं ईसएहि व चुलुक्क ।

5

दलमोअणेहि ईसीकया तुहारीहि रण्णदुमा ॥ ६६ ॥

॥ अधानेकार्थाः ॥

ईसिअं शवरशिरःपत्रपुटं वशायितं चेति व्यर्थम् ॥ [८४]

॥ अथ उकारादयः ॥

उडं गहिरे उच्छू वाए उक्कं च पाडवणे ।

10

उच्छो अन्तावरणे उडो कूवाइखणयम्मि ॥ ८५ ॥

उडं गम्भीरम् । उच्छू वातः । इक्षुवावकस्तु संस्कृतमव एव । उक्कं पादपतनम् ।

उच्छो अन्त्रावरणम् । ओज्झरीति प्रसिद्धः । उडो कूपादिखनकः ॥ यथा ।

उच्छू उण्हो खणिआ उड्देहिं कूवया य अइउंडा ।

उच्छं दहइ अ तण्हा उक्कमिणं तुज्झ मरुथलिए ॥ ६७ ॥ [८५] 15

- L. 1. X has only ईकारः Y ईकारादिः. L. 2. B ५ ले X कीलो A रोज्झम्मि D रोज्झसम्मि ACGX ईसउ Y adds अधानेकार्थाः. L. 3. Y सवरं X सवरपत्तपुडयम्मि C सिरपुत्तं EY वत्तं BF पुडयम्मि *add.* ईसियं DX विसां D इयाए XYZ इयाए. L. 4. C. 1. hd. GX ईसउ D ईस C रोज्जा In G रूपो मृगः is broken off. BF ईसरोगे Z om. यथा. L. 5. C मुक्केसरेहि Z मुक्केसरेहि BDFGXZ रोहिं C भमरेहि CX ईसरेहि G ईसएहिच BF ईसरेहि twice D इहिच वुं CZ च चुलुक्क X चुलुक्क. L. 6. BF देलं CDGZ भोयणे *add.* नेहिं BCFXZ गहिं. L. 8. *add.* ईसियं BCFG शवरं D सवरं X सवरं C सिरपुत्तं X सिरपत्तं G विसां F पुटं च वशायितं चेति RD चेति Z व्यर्थः. L. 9. Y has only उकारादिः ॥ L. 10. C उडं F उडं BF उत्थू C उत्थू 2. hd. उत्थू G has again उत्थू for उक्कं Z व BF पाडवणे. L. 11. C उत्थो G अच्छो EGX अत्ता. L. 12. CF उडं BFZ गभीरं X गंभीरः BCF उत्थू X उत्थू वल X पादपत्तं. L. 13. CZ उच्छोअं G उत्तं BFXZ उत्तं CD उत्तं Z प्रतिद्धिः. L. 14. C उत्थू *add.* सणिआ C उण्होहिं D उड्देहिं BF कूवाया B अइं D अइं (sic). L. 15. XZ व for अ.

उरमारम्भे उच्चं णाहितले बन्धने उवा ।

तिणपरिवारणयमुह उवी उण पिककगोहमे ॥ ८६ ॥

उरं आरम्भः । उच्चं नाभितलम् । उवा बन्धनम् । उहु तृणपरिवारणम् । तृणाव-
च्छादनमित्यर्थः । उवी पिकगोधूमः ॥ यथा ।

5 कुन्तलउडुछण्णेणं जणणयणमिगाण उवखायं व ।

मयणेण उरे रइअं तुह उच्चं उविमोरङ्गि ॥ ६८ ॥

अत्र च । उच्चं ऊर्ध्वम् । उम्भे यूयम् । उअ पश्य एते शब्दानुशासने साधिता
इति नोक्ताः । उस्साशब्दस्तु धेनुपर्याय उस्साशब्दमवः ॥ [८६]

उकका उककंदी कूवतुला चुल्लीइ उल्लिउदाणा ।

10 उव्वाउव्वरउव्वाहा उककोलो अ घम्मम्मि ॥ ८७ ॥

उका तथा उकंदी कूपतुला । उकंदी कूपतुलेत्यन्ये । उल्ली तथा उदाणा चुल्ली ।
उव्वा-उव्वर-उव्वाह-उकोलाश्वत्वारोऽपि धर्मार्याः ॥ यथा ।

जलिअग्निउल्लिउव्वासंतत्ता उणह्यालउकोले ।

कासयधुआ वच्चइ ओ उककोकडिअजलम्मि ॥ ६९ ॥

15 उदाणं व समुदं लइइ वडवाणलुव्वरं जिगइ ।

कस्सुव्वाहं ण जगइ उकंदिमुओ पई मज्झ ॥ ७० ॥ [८७]

L. 1 C उच्चं YZ उच्चं EX नाहिं G बंधने A उवा ABGZ उवा D उव्वा E उव्वा.
L. 2. GYZ उवी E ण for उग BDX पक्कं A गोहमे. L. 3. X भ for आरंभ-
CZ उच्चं BG उवा CF उव्वा D उव्वा X तले च G बंधने BF रुणं. L. 4. Z तृणाः
च्छादनं X मित्यर्थ B (F!) G उवी C उव्वा D उवी धूमो नाम. L. 5. X कुन्तल
C कुन्तलउडुछण्णेण D कुन्तलउडुछणो, the rest of this verse is corrupt. X च्छण्णेणं C
मिगाणमि BG उव्वं C (F!) उव्वा X उव्वं CZ च. L. 6. *edd.* रइअं *edd.* उच्चं (I)
(X उच्च) BG उविं CXZ गोहमि D गोहमि. L. 7. D *om.* अत्र च to भवः X
ऊर्ध्वं B ऊर्ध्वे G इते Z शासने G शासनसाधे. L. 8. X नोक्ताः C धेनु पर्याय X पर्यायः
L. 9. C कूपं वृण्णाइ 2 *hd.* उण्णाइ E उल्लिउदाणा Z उदाणा. L. 10. CX उव्वा
AX उव्वरं C उव्वाहा GZ इह ABFGXYZ च. L. 11. X उका G उका तथा
उवा उकंदी C उका तथा उका उकंदी C वल्ली. L. 12. C 12 *hd.* X उव्वाउव्वरउव्वाहं
C 1. *hd.* उव्वरउव्वाहं G उकोलाश्वत्वां X मेषि Z धर्मार्याः. L. 13. CDGZ जलि-
अग्निं C निउव्वा (sic) BDF तंतत्रा C बालकोले. L. 14. C कास्यं BCFGXZ
धुआ G वच्चइ *edd.* उ (X *om.* ओ) DGZ कडिपं BFX कडिपं C कडिपं.
L. 15. X च for व G वडवाणलु BCDZF वड. L. 16. C कस्सुव्वाहं DX उव्वाहं
edd. न BF जिगइ G मुउ B उकंदीमुओ F मुओ CX भउ D मुउ.

उररी पसुम्मि किसराइ उण्हिआ उण्णमो समुण्णयए ।

उलिअं णिकुणिअच्छे उअअं उज्जुम्मि उक्खली पिढेरे ॥८८॥

उररी पशुः । उण्हिआ कृसरा । उण्णमो समुन्नतः । उलिअं निकुणिताक्षम् ।
उअअं ऋजु । उक्खली पिठरम् ॥ यथा ।

उअउण्णमदेहलिमुल्लहिअ बाहिमुलिअं णिअच्छन्ती ।

5

उक्खलिउण्हिअमुररी उअ रोरवरम्मि उल्लिहइ ॥ ७९ ॥ [८८]

उल्लुट्ठं मिच्छाए उविअं सिग्घम्मि दूसणे उसुओ ।

धत्तुरे उम्मत्तो उलित्तमुच्चट्ठिए कूवे ॥ ८९ ॥

उल्लुट्ठं मिथ्या । उविअं शीघ्रम् । उसुओ दूषणम् । उम्मत्तो धत्तूरकः ।
एरण्ड इत्यन्ये । उलित्तं उच्चस्थितः कूपः ॥ यथा ।

10

उल्लुट्ठं जं कणयं पेच्छसि उम्मत्तउसुअविहुरो सि ।

ता रे पयपाणकए वज उविअमुलित्तकण्टघोसम्मि ॥ ७९ ॥ [८९]

उग्घट्ठिउआलीओ अवयंसे फालिए उरत्तं च ।

बहुअम्मि उंवरं उच्छुरमविणसिरे खलम्मि उण्फालो ॥ ९० ॥

L. 1. ABCFYZ उण्हिया D °को G उण्णिया A उण्णमो EX उन्नमो D उणामो EG समुन्नयए X सन्नयए. L. 2. ABCFGXYZ उलयं D ओलिउं BF णिकुणिं C णिकलिं D निकुलिं EX लिं G णं ABDEFGYZ °बच्छे C °यन्थे X °अच्छो C उअं AD उज्जुं C अज्जुं C उक्खला G पढे D पिढेरे. L. 3. AGXZ उण्हिया BF उण्हियं C om. 1. bd. 2. hd. उण्हिया GZ रुआग C °गे GZ उत्तमो CDX उन्नमो edd. उलियं C णिकुणि- ताक्ष G °ताक्षयं. L. 4. G कज FX ऋजुः G पिठरं. L. 5. CXZ उअअं उण्णं D उआअं उणामां X °उण्णमां BFGXZ °लंघिय C °लंघय D °लियंघिया GZ बाहिं CX बाहिरमुं D बाहिरमुं C °मुलि...स्थन्ती, 2. hd. °मुलिआ and then the gap. X °मुलिअ DGZ °लियं BDEFGZ णिवं. L. 6. G उक्खणिउण्हियमुं BF उक्खलिउण्हियमुं CX °उण्हियमुं D उक्खलियामुं Z °उण्हियमुं GZ उल्लिहइ BF only ह. L. 7. ADEZ उल्लट्ठं C मिच्छाए ACDGYZ उविअं BF उविअं ACGXZ उसुउ. L. 8. A उम्मत्तो C (G 1) उअं. L. 9. G उल्लुट्ठं D उल्लट्ठं X उल्लट्ठं BF (AD 1) X उविअं CZ उविअं BCFG उभुउ X उत्तउ GZ शीघ्रं for दूषणम् BDG उम्मत्तो. L. 10. CX उल्लित्त D उल्लित्तां G इत्थे 0 1. hd. D उअं X om. यथा. L. 11. D उल्लट्ठं. L. 12. X °पाणिक्क edd. उविअमुं GZ °कंठेसम्मि D °देवाम्मि. L. 13. B उअं G °ट्ठिवं E ट्ठिओआलीओ A °उपालीउ BDYZ °उपां CFG °उपा- लीउ X °लीउ C वत्तरं X उत्तरं D उत्तरं व. L. 14. G बहुव C बहुव ABEFGXYZ बहुव D जाडुयाम्मि AG उंवरं CD उंवरं BE उंवरमुल्लं C उअं 2. hd. उच्चु X उअं Z खलम्मि corr. into खलम्मि E उण्फालो.

उग्वट्टी तथा उआली अवतंसः । उरत्ते स्फाडितम् । उंवरं बहु । यस्तु देहल्यर्थ
उंवरशब्दः स उदुम्बरशब्दभवः । उच्छुरं अतिश्वरम् । उष्कालो दुर्जनः॥ यथा ।

रे उष्काल उरत्ते पेम्मे सुर्वहुउआलिजोगेहिं ।

किं णाम उंवरुच्छुरणवकुसुमेहिं पि उग्वट्टी ॥ ७३ ॥ [९०]

5 उड्डल्लउड्डला उल्लासे तह उम्मलं थीणे ।

उकुंडो मत्ते उग्गमम्मि उड्ढायउष्कोआ ॥ ९१ ॥

उड्डलो तथा उड्डलो उल्लासः । उम्मलं स्नानम् । उकुंडो मत्तः । उड्ढाओ तथा
उष्कोओ उद्गमः ॥ यथा ।

तिणउष्कोउकुंडवसहुड्डलुक्खायउम्मलुप्पङ्के ।

10 सरए तुह बेरीहिं मुक्का उड्ढायउड्डला ॥ ७४ ॥ [९१]

उकोडा उकुंडा लञ्चाए तुड्डयम्मि उल्लुकं ।

उष्कुण्णं आउण्णे उच्छाहो सुत्ततन्तुम्मि ॥ ९२ ॥

उकोडा तथा उकुंडा लञ्चा । उल्लुकं व्रुडितम् । उष्कुण्णं आपूर्णम् । उच्छाहो
सूत्रतन्तुः ॥ यथा ।

15 विरहोष्कुण्णे उकोडयणिउणे देसु तस्स उकुंडं ।

उच्छाहेहि ण मुद्धे संधिज्जइ पेम्ममुल्लुकं ॥ ७५ ॥ [९२]

L. 1. B ओग्वट्टी CGZ ट्टी B ओयाली OGXZ उयाली CX उतरं D उतर CD
उम्बरं Z उंवरं GX बहु G येस्तु B र्वधं. L. 2. G उंवरशब्दमरुदंवरशब्दावः (sic)
CD उम्बरं C सन् दुंबधभवः (sic) BF उंवरं CX उच्छुरं. L. 3. Z उष्काल C उरत्ते
GZ पिम्मे X पेम्मे CZ बहू D बहूपालिं BCFGXZ उयालिं. L. 4. BDFGZ
नाम CX नाम BFG उंवरं GZ मिहिं C उरुं D ओं G ट्टी X उग्वट्टी Z उग्वट्टी.
L. 5. AEGZ उड्डलं X उड्डलोउड्डला E उड्डला D उड्डाला G उड्डला Z उड्डला C
उड्डु (sic) D तहा X थीणे. L. 6. ABCFXZ उकुंडो E उकुंडो X मत्ते for
मत्ते G उड्डां X उड्डायं Z उड्डालं D उड्डाओउष्कोआ E उड्डायउष्कोआ GXZ उष्कोआ.
L. 7. DGZ उड्डलो X उड्डला D तथा उड्डलो C उड्डालो G उड्डलो Z उड्डलो CX उम्मलं
B उकुंडो G उड्डाओ C उड्डाउ 2. hd. ओ D उड्डुव X उड्डुव Z उड्डुव. L. 8. G,
C 1. hd. Z उष्कोउ X उष्कुण्ण. L. 9. Z विणउष्को B उष्कोओकुंडं X उष्कोउकुंडं
C उकुंडं G उड्डुक्खां Z उड्डुल्लुं D उकुंडवासुड्डलुक्खायउम्मलुप्पङ्को CX उल्लुकं.
L. 10. C तुह X तुम् Z उक्का उड्डायउड्डला G उड्डायउड्डला D उड्डायउड्डाला. L. 11. E
उकुंडो CD लंचाए E लंचाए C तुड्डं Z तुड्डिं D तुड्डियम्मि G तुड्ड. L. 12. E
उष्कुण्णं X उष्कुण्णं BF सुल्लतं G मुत्तं. L. 13. X उकोडा G लंचा BF लंचा C 1.
hd. D लंचा D उष्कुण्णं X उष्कुण्णं. L. 15. G उच्छाहो C उच्छाहोणे D नात्तु. L. 16.
GX उच्छाहो C पे CX सुद्धे G मुल्लु (sic).

संमदे उत्थग्घो हेट्टामुहयम्मि उम्मत्थं ।

परिवत्तणम्मि उत्थल्ला उवदेहीइ उदेही ॥ ९३ ॥

उत्थग्घो संमदः । उम्मत्थं अधोमुखम् । विपरीतमिति यावत् । उत्थल्ला परि-
वर्तनम् । उदेही उपदेहिका ॥ यथा ।

जणउत्थग्घे उत्थल्लिऊण मा पेच्छ वारि उम्मत्थ ।

5

उदेहितिक्वतुण्डं किं अणुइन्ति ण पेक्खसे महिलं ॥ ७६ ॥ [९३]

उक्कोडी पडिसदे विसे उसीरं डरम्मि उप्फेसो ।

उम्मल्ला तण्हाए अतडे कूवम्मि उत्तूहो ॥ ९४ ॥

उक्कोडी पतिराक्षः । उसीरं विसम् । उप्फेसो त्रासः । अपवादार्षोऽप्ययं
लक्ष्येषु दृश्यते । यथा ।

10

असरिसजणउप्फेसया ण ह्व सहिअच्चा कुले पसूएण ॥ ७७ ॥

उम्मल्ला तुण्णा । उत्तूहो अतटः कूपः ॥ यथा ।

तुह हयहेसोक्कोडीउप्फेसा बेरिणो गया रण्णे ।

उम्मल्लाइ उसीरं असन्ति पविसन्ति उत्तूहं ॥ ७८ ॥ [९४]

उज्जमगुण्ठिअछिदेसु उज्जसुअभग्गउच्छिल्ला ।

15

उच्छुअउम्मरउम्भंता भयचोरिअयदेहलिगिलाणा ॥ ९५ ॥

L. 1. BF उल्लग्घो C उल्लउग्घो D उल्लग्घो G हेट्टो Y हिट्टा C उम्मत्थं D उम्माच्छं.
L. 2. X परिवत्तणम्मि BCF उच्छल्ला D उच्छला A उल्लेही C उदेह. L. 3. D
उल्लग्घो G. om. उम्मत्थं C उम्मत्थं D उम्माच्छं B उल्लल्ला D उच्छाला X उत्थल्ला
corr. into धा. L. 5. D उल्लग्घे CD उच्छल्लि C वित्थ DX पिच्छ BF
चारि GZ उम्मत्था CX उम्मत्थं D उम्मत्थं. L. 6. G उदेहिं G om. किं BFXZ
अणुइन्ति D आणुइन्ति D न. L. 7. E परिवहे ABCEFGXZ विसे D विसो
A उप्फेसो E उप्फे X उप्फेसो. L. 8. E ओमल्ला E अनरे BF उत्तूहो C अत्तू.
L. 9. old. विसं GZ दार्ये. L. 11. G प्फेत्ताया X प्फेत्ताया DGGZ
सहिअच्चा C पच्चा G कुलपसूएण. L. 12. D उम्मल्ला L. 13. GZ हेट्टको
DX सेको. L. 14. C अम्मं GZ हाए C उसां GZ पइसंति. L. 15.
BDEFGXYZ गुंदिबं C गुंदिपं A उज्जसुं D उज्जसउब्धिग्गं CX उज्जस-
उब्धि E उज्जसग्गो BF उज्जल्ला. L. 16. A उत्तूहं Y उत्तूहं BF उत्तूहअनुम्मरं
ABEFGYZ भयचोरियदेहं X चोरिअदेहं D चोरिअचोरिा B गिलाण Z गिलाण.

उज्जसप्रभृतयस्त्रयो यथासंख्यमुद्यमाथर्थाः । उज्जसो उद्यमः । उज्जग्गो गुणितः । उच्छिल्लं छिद्रम् । इह छिल्लशब्दच्छिद्रार्थो वक्ष्यते । तस्य उत्पूर्वकस्येदं रूपमिति न शङ्कनीयं छिल्लउच्छिल्लशब्दयोः स्वतन्त्रत्वात् । न हि देशीशब्दानामुपसर्गसंबन्धो भवति । एवं केसउप्फेसादिष्वपि वाच्यम् । उच्छुआदयोऽपि त्रयो यथा-
5 संख्यं भयचौर्याथर्थाः । उच्छुअं भयचौर्यम् । उम्मरो गृहदेहली । उम्भंतो ग्लानः॥यथा ।

तिमिरोज्जग्गणिसाए उम्मरउच्छिल्लखलणउम्भंता ।

उच्छुअरयउज्जसओ उअ असई विसइ खण्डदेवउलं ॥ ७१ ॥ [१५]

सुण्णे उज्जडमुक्केरो अ बली उडुसो अ मक्कुणए ।

सन्तम्मि अ उम्माओ उद्धत्यो विप्पलद्धे अ ॥ ९६ ॥

10 उज्जडं उद्धसम् । उक्केरो उपहारः । समूहवाचकस्तु उक्केरशब्द उत्करशब्दभव एव । उडुसो मत्कुणः । उम्माओ शान्तः । उद्धत्यो विप्रलब्धः ॥ यथा ।

बोलन्ति तुज्ज रिउणो सोडुससयणे णिसं पि उद्धत्या ।

उम्माया दिअहं कयउज्जडदेवउलदेवउक्केरा ॥ ८० ॥ [१६]

उज्जल्ला उम्मड्डा हडम्मि विमलम्मि उच्चारो ।

15 विउले उच्चाडो पयडे उच्चेवो दडम्मि उच्चथो ॥ ९७ ॥

L. 1. D उज्ज B 'तय त्रयः D त्रयो वि GZ 'मुद्यमाथर्थाः GX उज्जसो D उज्जसो D om. उद्यमः. L. 2. D गुणितः C 'शब्दः छि', L. 3. BE छिण्णउछि', L. 4. G पेसं D om. केस Z वाच्ये C उच्छु', L. 5. BFX उच्छुअं C उच्चुअं D उच्छुअं G 'चौवं BF om. भय D उंचारो X उंचरो X ग्लानः. L. 6. X 'ज्जग्गणिसाए (but ज्ज not clear). BF 'णिणिसाए Z 'उज्जत्ता. L. 7. BFGZ उच्छुअं C उच्छुअं CGXZ 'रुड X रुई for असई. L. 8. G सुण्णे C उडुसो 2. hd. उअ Y व DEGZ बली Y व. L. 9. AGYZ व A उम्माउ C 1. hd. GXZ उम्माउ ARDFGX Y उद्धत्यो C उद्धत्यो A विप्पलद्धे Z विप्पलद्धो C 'लद्धो; 2. hd. 'लद्धो XYZ व. L. 10. BD उज्जडुं D उपहारः BF उक्केरशब्दः D om. उक्केरशब्द X om. उत्करशब्द G 'शब्दभवः om. एव. L. 11. X उडुसो D, C 1. hd. G उम्माउ X उम्माउ add. उद्धत्यो. L. 12. G बोलन्ति Z बोलन्ति G उज्ज C तुज्ज 2. hd. तुज्ज D तुज्ज B रिउणो add. उद्धत्या X उद्धत्या. L. 13. DGZ दिअहं X 'उज्जणं Z 'देवउलं C 'देवउक्केरा X 'उक्केरो. L. 14. B उम्मड्डा X इमेणि BF उच्चारो C 1. hd. DY उच्चारो. L. 15. X वि for विउले AGYZ उच्चाडो C उच्चाडो D उच्चेवो AGYZ उच्चेवो BF उच्चेवो C उच्चेवो D उच्चेवो A उच्च YZ उच्चथो.

उज्जला तथा उम्मडा बलात्कारः । उच्चारो विमलः । उच्चाडो विपुलः । उच्चेवो प्रकटः । उच्चन्थो दृढः ॥ यथा ।

उच्चारो उच्चेवो उच्चाडकरे ससिम्भि जं कामो ।

उज्जलोच्चन्थवलो ता उम्मडाइ रमसु इमं ॥ ८१ ॥ [९७]

उअह त्ति पेच्छहत्ये उडिदो मासम्मि साइणी उअरी ।

5

उल्लोचो अ विआणे छिम्पयकारुम्मि उंछओ होइ ॥ ९८ ॥

उअह पश्यत । उडिदो मापधान्यम् । उअरी शाकिनी । उल्लोचो वितानम् ।

उंछओ छिम्पकाख्यः कारुविशेषः ॥ यथा ।

उंछयवाडे मज्जारिरूवयाओ भमन्ति उअरीओ ।

उअहोडिदसामाओ तमिस्सउल्लोचिए गयणे ॥ ८२ ॥ [९८]

10

उड्ढासो तावे उम्मुट्टं पुंसिअमरिम्मि उल्लोलो ।

दरिए उत्तुणउम्मुहउच्चुंउच्चुउत्तुरिद्धीओ ॥ ९९ ॥

उड्ढासो संतापः । उम्मुट्टं पुंसितम् । उम्मुट्टशब्दस्य उद्बुट इति व्युत्पत्तौ सत्यां विशेषार्थरूढेरिह पाठः । उल्लोलो शत्रुः । उत्तुणो उम्मुहो उच्चुंचो उच्चुच्छ उत्तुरिद्धी एते पञ्च शब्दा दृष्टार्थीः । उत्तुरिद्धी गर्व इत्यन्ये ॥ यथा ।

15

L. 1. G उम्मडा तथा बलात्कारः Z उच्चारो C om. उच्चारो to विपुलः D उच्चेडो Z उच्चाडो DGZ उच्चेवो. L. 2. X उच्चन्थो Z उच्चन्थो. L. 3. C 1. hd. DGZ उच्चारो BF उच्चो Z उच्चेवो C om. उच्चो GZ उच्चाडः D उच्चारो C ससिम्भि D सुसिम्भि. L. 4. GZ उच्चन्थो BF उच्चन्थवलो CX उच्चन्थवलो D उच्चन्थवलो Z उच्चन्थवलो DX ताव GZ उम्मडाइ. L. 5. ABCDEFGYZ उअहेति EX उअहेति Y पिच्छहत्ये Z पेच्छहत्ये D उअदो A मासम्मि A सायणी C साइणी AXY उअरी E ओअरी. L. 6. BCDEGYX उल्लोचो AGYZ य D om. अ ABCEFGXYZ विआणे D याणे (sic) X छंयं D छिम्पाइकरिमे C उंछमि उ होइ (sic) AGXZ उंछड D उंछओ E उंछओ. L. 7. X पश्यति G उडिदो मापदो मापः X उडिदो BFG उअरी C उअरी शाकिनी । उअरी शा (sic) BDFG उल्लोचो C ल्लोचो. L. 8. BDF, C 1. hd. GX उंछउ. L. 9. BF उंछयवाडे X मज्जारिं G om. मज्ज CGX उंछयवाडे BF उंछयवाओ D उंछयवा G अअरी Z उअरी CX उंछउ D उंछओ. L. 10. CDG उंछओ X माठ तम्मिस्स BCFGZ उल्लोचिए D उल्लोचिए. L. 11. A उल्लोचो D उड्ढापोसो A संतावे BEFX संतावे A उअदो EX उंछ ACGYZ पुंसिअमं BF पुंसिअमरिं D पुंसिअमं C उल्लोचो. L. 12. A इअरि ABDEG उअरुणं X उअरुणउम्मुहउच्चुउत्तुरिद्धी A उअरुणउच्चुउत्तुरिद्धी BF उअरुणउच्चुउत्तुरिद्धी C उअरुणउच्चुउत्तुरिद्धी 2. hd. ओ D उअरुणउच्चुउत्तुरिद्धी E उअरुणउच्चुउत्तुरिद्धी G उअरुणउच्चुउत्तुरिद्धी Y उअरुणं Z उअरुणउच्चुउत्तुरिद्धी. L. 13. G उड्ढासो Z उम्मुट्टं BF पुंसितं X पुंसितः GZ उम्मुट्टं C उम्मुट्टं BF उम्मुट्टं GZ उअरु X उअरु CDGZ इति सत्यां व्युत्पत्तौ X इति सत्यां विपत्तौ. L. 14. X पश्यति BDFGX उत्तुणो G उअरुं Z उअरुं C उअरुं D उअरुं G उअरुं C उअरुं D उअरुं X उअरुं for उअरुं उअरुं BFG उअरुं CX उअरुं, om. D. L. 15. Z उअरुं BFG उअरुं C उअरुं D उअरुं.

विज्जोच्छुच्छुकुलुम्मुहवयउच्चुंचसिरिउत्तुरिद्धिणिं ।

उग्गुहमुत्तुणत्तं उल्लोलाणं तए कउड्ढासं ॥ ८३ ॥ [११]

आरूढे उल्लूहो उच्चप्पोच्चुप्पिआ तह य ।

उव्वीढं उहरिअं उम्मरिअं चेअ उक्खाए ॥ १०० ॥

5 उल्लूहो उच्चप्पो उच्चुप्पिओ त्रयोऽप्येत आरूढार्थाः । उल्लूहो अङ्कुरित इत्यन्ये ।

उव्वीढं उहरिअं उम्मरिअं चेति त्रयोऽप्येत उत्खातार्थाः ॥ यथा ।

उव्वीहस्वग्गउम्मरिअसत्तुणिवहो गुणेषु उल्लूहो ।

उहरिउच्चप्पखलो उच्चुप्पइ तिहुअणं पि चालुक्को ॥ ८४ ॥ [१००]

उच्छट्ठो उड्डहणो चोरं दुअचोरिआइ उच्छट्ठो ।

10 उत्तालोव्वेत्ताला अच्छिण्णारावरुणम्मि ॥ १०१ ॥

उच्छट्ठो । ओत्संयोमे [सिद्धहे = १, ११६] इत्युत ओति ओच्छट्ठो ।

तथा उड्डहणो द्वावप्येतौ चोरार्यौ । उच्छट्ठो द्रुतचौर्यम् । उत्तालं उव्वेत्तालं द्वावप्येतौ

निरन्तरस्वरुदिते । उद्धतार्थवाची तूत्तालशब्दः समसंस्कृत एव ॥ यथा ।

- L. 1. D विज्जोच्छुच्छु^० C कुलम्मु^० D कुलम्मु^० CX वयउच्छं व^० GZ उव्वीव^० B उव्वुव^० F उच्चुव^० D उच्छुव^० GZ उद्धरि^० BF उव्वु^० CX उत्तं^० D उत्तरिद्धावाणं GZ उद्दीण. L. 2. GZ उग्गुहं^० X अंगुहं^० BFG मुव्वु^० D सुत्तणत्ता G उल्लोलाणं CX चए D वाए GZ कउड्ढासं C कउड्ढासं D कउड्ढासं. L. 3. C उच्चुपो A उच्चपो^० CD एवोचु^० EG एवेच^० X उच्चुप्पोव्वं^० Z उच्चप्पोव्वं^० cdd. एणिया. L. 4. BF C 2. hd. उव्वीढं^० X उ^० D उहरिउ^० GZ उद्धं^० ABCDEFGXYZ एविवं C उम्मि^० cdd. एविवं ACEY चेव BF चेव DZ वेव G व X वेव E अक्खाए. L. 5. C उच्चुडो Z उच्चप्पो उव्वु^० B उच्चप्पिओ D उव्वण्डिउ CGX एण्डिउ cdd. एयेते. C 1. hd. उव्वुडो 2. hd. उव्वुडो GXZ अङ्कुरितः G om. इत्यन्ये. L. 6. BF, C 2. hd. उव्वीढं^० D उद्धरिउ^० BCFGXZ एविवं D उम्मरिउ^० BCFGXZ एविवं cdd. एयेते X उत्तीतार्थाः. L. 7. BF उव्वीढं^० D उम्मरिअं^० BCFGXZ उम्मरिअं^० RG सचु^० D सानु^०. L. 8. C उद्धरि^० GZ उव्वणं^० D उव्वपा-
साहो GZ उव्वुप्पइ D उव्वपाइ BCFGZ तिहुअणं D तिहुअणं CDXZ चालुक्को. L. 9. A उव्वडो BF उच्छट्ठो C उच्छट्ठो EX उच्छट्ठो Z उच्छट्ठो A उड्डहणो DE उड्डहं^० G उड्डहं^० A दुअं^० Y दुअ BF दुअवोरि^० D चोरिउ^० AGYZ एवियाइ EX एवियाइ E उच्छट्ठो Z उच्छट्ठो. L. 10. AX लोवेत्तालो DZ वेत्ता^० C 2. hd. वेत्ता^० C ला अच्छिण्णंमि Z अच्छिण्णं^० X रुणंमि Z रुद्धवम्मि. L. 11. D उच्छट्ठो X उच्छट्ठो BCFGXZ उत्तं^० D उत्तं^० cdd. उति उत उति (D उत्ति) उच्छट्ठो (D उच्छट्ठो). L. 12. G उड्डहणो D उड्डहं^० X om. from चोगार्यो to द्वावप्येतौ C चोरं^० C उव्वयो ह्वं^० BDF उव्वेत्तालं C उव्वेत्ता^०. L. 13. C तूत्ता^० X उत्तालं^० G शब्दमवः.

गुणिगणहिअउच्छट्टय उड्डहणुच्छंढमीसिआ रण्णे ।

पयडिअझाडुत्ताले उव्वेत्तालन्ति तुज्झ रिउवहुआ ॥ ८५ ॥ [१०१]

खिण्णे उव्वाउत्तंपिआ य हासम्मि उल्लेवो ।

उब्भुग्गोऽफंदोला चलम्मि मूढम्मि उम्मइअं ॥ १०२ ॥

उव्वाओ तथा उत्तंपिओ खिन्नः । उत्तम्मिअं खिन्नमित्यन्ये । उल्लेवो हासः । 5
स्वार्थे के उल्लेवओ इत्यपि । उब्भुग्गो उफंदोलो द्वावप्येतौ चलोर्थौ । उम्मइअं मूढम् ॥
॥ यथा ।

उव्वायमणा उब्भुगलोअणा चइअचारुउल्लेवा ।

उफंदोलोत्तंपइ तुज्झ कए सा विओअउम्मइआ ॥ ८६ ॥

अत्र च । उत्थारो उत्ताहः । उच्छुण्णं विमर्दितमित्युत्ताहउत्सुण्णशब्दप्रभवौ । 10
उन्दुरउच्चयशब्दावाखनर्वीवाचकौ संस्कृतसमौ । उंघइ निद्राति । उग्गइ उद्गादयति ।
एतौ धात्वादेशेषूक्तावित्येतेऽन्यैरुक्ता अपि नोक्ताः ॥ [१०२]

L. 1. CD गुणगुणं GZ गुणिगुणं BDFGXZ °द्विषं C °विषं G °उल्लंय C °उव्वट्टय
X, C 2. hd. °उच्छं D °ओच्छट्टय Z उच्छंय G उड्डहणुलंय Z उड्डहणु C उड्डहणुलंय
D उड्डहणाच्छंय X उड्डहणुलंय add. °मीसिआ D रण्णे. L. 2. CDGXZ पयडिअं
BF पयडिअं GXZ °काडुं BF °इत्तामं D °मुत्तालं C उव्वेत्तां D उव्वेत्तां X
उव्वेत्तां (f) C तुज्झ X °रिउवया C °वहुया G °वहुया BF °वहुया D °वाहुआ. L. 3.
The whole stanza is omitted in X. CD खिन्ने A उव्वाउत्तं D उव्वा-
रउत्तं OG उव्वं add. °विआ. L. 4. E °गोफं C om. फंदो D उब्भुग्गो उफं
C चलंमि add. उम्मइअं (D °म्मा) L. 5. G उव्वाउ C उव्वाउ 2. hd. °ओ D उव्वारउ
X उव्वा G उत्तम्मिओ Z उत्तम्मिओ C 1. hd. X °विउ BCFX खिण्णाः G खिन्नः C खिण्णमि
BF खिणमि, illegible in G. L. 6. X om. from के to उफंदो C उल्लेवउ CD
उब्भुग्गो C उण.... Z चलामो BCFGXZ उम्मइअं D उम्मइअं. L. 8.
add. उव्वायं C उव्वमणं D उव्वमयं CDGXZ °लोवणा GXZ चइयं BCF वइयं D
वेइयं C °वाउल्लेवा D °वारुं X °चाउं. L. 9. X उफंदो CX °तंपिय BF उज्झ
C तुष X विउअं Z विओअउम्मइया D has again उब्भुग्गोऽफंदोला चलंमि मूढम्मि उम्मइअं
(sic) instead of L 9. L. 10. D उत्थारो उच्छाहः B उत्ताहः G उग्गाहः B उत्थुण्णं
D विमर्दिं add. °तमिति उत्तां X om. शब्द C °भवो. L. 11. G उंदुरुं C उच्छुण्णं
X उच्छुण्णं G (D!) उव्वयं Z उव्वयं C °नीचीं X °नीवाचको. L. 12. G °विति
इते Z °विति एते C °वित्ये BCXZ अन्यैरं G नोक.

उच्मालणमुष्पणणे पलायणत्थम्मि उज्झमणं ।

उच्छविअं सयणीए उइंतणं उत्तरिज्जम्मि ॥ १०३ ॥

उच्मालणं शूर्पादिनोत्पन्नम् । उच्मालणं अपूर्वमिति केचित् । उत ओति ओच्मालणं
इत्यपि । उज्झमणं पलायनम् । उत ओति ओज्झमणं इत्यपि । उच्छविअं शयनीयम् ।
5 उइंतणं उत्तरीयम् ॥ यथा ।

विअलिअउइंतणाए सुण्णं उच्मालणं कुणन्तीए ।

तह पुलइअमुच्छविअं जह काउं सक्किमो ण उज्झमणं ॥ ८७ ॥ [१०३]

उल्ललिअं सिडिलठिइम्मि णिउणगहिअम्मि उग्गहिअं ।

उल्लेहडो अ लोले रइजोग्गे तह य उवसेरं ॥ १०४ ॥

10 उल्ललिअं शिथिलस्थिति । उग्गहिअं निपुणगृहीतम् । उग्गहिअं रचितमिति
तु रचिधात्वादिरासिद्धम् । उल्लेहडो लम्पटः । उवसेरं रतियोग्यम् ॥ यथा ।

उल्ललिअदोसतुस तह उग्गहिआ कुमरवाल तइ लच्छी ।

उल्लेहडा वि जह सा ण मण्णए अण्णमुवसेरं ॥ ८८ ॥ [१०४]

L. 1. C उज्मालणसुं X "मुणलणे As to उष्पणणं compare Marāthi उष्पणणं,
Gujarātī उष्पणुं, Sindhi उष्पणु to winnow. E पलायणम्मि X "णत्थम्मि AZ उज्झमणं
C 1. *hd.* उज्जं 2. *hd.* उज्जं D उज्जामाणं G उज्जामणं. L. 2 A उच्छविअं C उच्छ-
विअं D उच्छविअं G उच्छवणं XYZ उच्छविअं X उइतणं. L. 3. D उष्मालणं *edd.*
शूर्पादिना उत्पं X उत्पत्तये CX उज्झां B उच्मालणमपू CDFGX उत उति BFGZ
उच्मालणमित्यपि C उज्झातणमित्यपि X उच्मभणमित्यपि D *om.* from ओच्मां to
ओति. L. 4. BFX *om.* from उज्झमणं to इत्यपि C उज्जं C 2. *hd.* उज्जं
G पलायणं C उति G उज्झवणमित्यपि CZ उज्झमणमित्यपि A उज्झविअं BXZ "विअं
CDF "विअं. L. 6. BFGZ विअलिअं C विलउअं D विलविअं X विलवइ "णीए Z
मुण्णं X उज्मालणं (1). L. 7. G पुलविअमुच्छविअं BF पुलइअमुच्छविअं D पुलइअमुच्छा-
विअं XZ पुलविअमुच्छविअं X जं जह XZ कामं X सक्किमो D साक्किमो ण उज्जमाणं.
L. 8. *edd.* उल्ललिअं (X उल्ललिअं) D लिडिं G "डिअं X "डिअं Z "डिअं
ABDFY "गडिअं Z "यम्मि C "गडिअं *edd.* उग्गहिअं In C 2. *hd.* only. L. 9.
G "हलो ADGYZ य. L. 10. BDFGZ उल्ललिअं CX उल्ललिअं CZ "स्थितो X
"स्थितो *edd.* उग्गहिअं X "यहीतम् G उद्गाहयं B "डिअं CXZ "डिअं. L. 11. G *om.*
तु गचे X रचिअं C "धत्तादेसो मिं X उवउवसेरं. L. 12. BFGZ उल्ललिअं CX
उल्ललिअं D उल्लालउ दोसं X "तुह तुह उग्गं G उग्गलिअं BCDFXZ उग्गहिआ C तइ डी
L. 13. C उल्लेहडो X मण्णए.

उल्लुरुहो लहुसङ्गे ततोच्छलिअम्मि उब्भुआणं तु ।

उंदुरओ दीहाहे उक्खोडिअयम्मि उत्तुहिअं ॥ १०५ ॥

उल्लुरुहो लघुराङ्गः । उब्भुआणं यदग्न्यादिना तप्तं दुग्धादि भाजनादुच्छलति ।
उंदुरओ दीर्घमहः । उत्तुहिअं उत्खोदितम् । तकारसंयोगस्थाने ढकारसंयोगं केचित्-
ठन्ति । स च लिपिभ्रम एवेत्यनेकदेशीपरिशीलनेन निश्चितमस्माभिः ॥ यथा । 5

उत्तुहिअजीविआसाइ उल्लुरुहकण्ठ तीइ तुह विरहे ।

अइउब्भुआइअरई उंदुरया हुन्ति सिसिरे वि ॥ ८९ ॥ [१०५]

उद्धरणं उच्छिष्टे उवदीवं अण्णदीवम्मि ।

उद्धवउच्चड्डिअउत्ताहिअउव्वाहिआ य उक्खित्ते ॥ १०६ ॥

उद्धरणं उच्छिष्टम् । उवदीवं अन्यदीपम् । उद्धवओ उच्चड्डिओ उत्ताहिओ 10
उव्वाहिओ इत्येते चत्वार उक्खित्तार्थाः ॥ यथा ।

उव्वाहिअमुअ उच्चड्डिआसि उत्ताहिओवदीवेस ।

हरिणो अ लिहन्ति विगा उद्धवयकरा णिवा तुहुद्धरणं ॥ १०॥ [१०६]

L. 1. E उल्लुरुहो लहुसङ्गे *add.* "लिप्यम्मि ABCEFGXYZ उब्भुआणं D अम्भुआणं
CDZ च. L. 2. OG उंदुरउ E औंदुरओ D औंदुरउ X उंदुरउ ABCEFGXYZ
"दिययम्मि D "दियामि ABE उतु" X उतु" *add.* "दिवं. L. 3. BCFGZ उम्भुआणं
D अम्भुआणं X उम्भुआण D यदग्निना तप्तं G दुग्धादि BF दुग्धादि C दुग्धादिना तप्तं दुग्धादि.
L. 4. GZ उंदुरउ CDX उंदुरउ C 2. *hd.* "ओ BG उतु" DX उतु" *add.* "दिवं.
L. 5. XZ लिपिभ्रम X "त्यमेकपरिशीलनेन. L. 6. BGX उतु" D वुतु" *add.*
"दियजीविआसाइ. L. 7. BGXZ अइउब्भुआइअ" C (F!) अइउत्तवा" D अइउत्तिआउअ"
X उंदवा. L. 8. C उद्धरण उच्छिष्टे D उद्धरण F उद्ध" D ओविच्छिष्टे G "हे Z उच्छिष्टे E
अन्न". L. 9. GX उद्धवउच्च" BY उद्धवओच्च" C उद्धवउच्च" 2. *hd.* "उच्च D उद्धवउच्च"
E उद्धवउच्च" F उद्धवउच्च" ABFX "उच्चड्डि" Z "उच्चड्डि" CE "दिय" D "दिव" A "उच्चा"
Z "उच्चा" *add.* "दिव" ABFX "उच्चादिया CDEYZ "उच्चाहिया E उक्खि". L. 10. C
उद्ध" 2. *hd.* उद्ध" GX "यउ B उद्धवओ C उद्धवउ 2. *hd.* "ओ F उद्धवओ Z उद्धविओ
OG उच्चड्डिउ C 2. *hd.* "ओ Z उच्चड्डिओ BF "ड्डिउ X "ड्डिउ. BF उत्ताहिओ C उव्वाहिउ
2. *hd.* "ओ GXZ "ड्डिउ. L. 11 C उव्वाहिउ 2. *hd.* "ओ G "ड्डिउ X उव्वाहिउ C इति
एते DX *om.* इत्यु. L. 12. DG उव्वाहिअ" (!) X उव्वाहिअ" Z "दिय" CD "भुय G
(1)Z उच्च" C उव्वाहियासि D उव्वाहि" X उव्वाहियासि *add.* "यासि CDXZ उत्ताहिउव" G
"दिवदी". L. 13. D हरिणो य G विगा CDX विगा C उद्धव" X "यकरा तुहु"
C तुहुद्धरणं.

उद्धविअमग्घिए उवलुअं सलज्जे घरम्मि उत्थलिअं ।

उलुखंडो अ अलाए उअक्किउच्छंगिआ पुरोठविए ॥ १०७ ॥

उद्धविअं अर्धितम् । उवलुअं सलज्जम् । उत्थलिअं गृहम् । उत्थलिअं उन्मु-
खगतमित्यन्ये । उलुखंडो उन्मुकम् । उअक्किअं उच्छंगिअं द्वावप्येतौ पुरस्कृ-
5 तार्थौ ॥ यथा ।

उत्थलिअवई उच्छंगिअविणओ ता उअक्क सहि विणयं ।

अलमुलुखंडपहारेहि उवलुआ हविअ अप्पमुद्धवसु ॥ ११ ॥ [१०७]

उरुमिळ्ळं उरुसोळ्ळं च पेरिए अवगए अ उअचित्तो ।

उवउज्जो उवयारे दोहणहारीइ उअहारी ॥ १०८ ॥

10 उरुमिळ्ळं उरुसोळ्ळं च द्वावप्येतौ प्रेरितार्थौ । उअचित्तो अपगतः । उवउज्जो
उपकारः । उअहारी दोग्ध्री ॥ यथा ।

उअचित्ताणं उअहारीणं मग्गोरुमिळ्ळणयणाणं ।

उरुसोळ्ळुरुवसणो पवणो तरुणाण कुणइ उवउज्जं ॥ १२ ॥ [१०८]

संचुणिअम्मि उलुंदिअं च कागम्मि उलुहंतो ।

15 नेमीए उंचहिआ उप्पेक्खिअयम्मि उदिसिअं ॥ १०९ ॥

L. 1. ABDXYZ उद्धविअम् CF उद्धविअम् G उच्छविअम् X °मग्घिए *add.* उवलुअं
(X °लं Z ओं) ACDF उच्छलियं BEGXYZ °लियं. L. 2. E अलुं CD °दे
C ललाए D ललाए उअक्किउउं X उअक्किउउं *add.* °गिआ F °अविये. L. 3. C उद्धविए
उद्धविअं BGXZ °विअं F उद्धविअं CF अर्धितं *add.* उवलुअं C सलज्जे C 2. *hd.* सलज्जे
B, C 2. *hd.* D उच्छलियं FGXZ °लियं CF उच्छलियं *om.* D₁ ABXZ °लियं.
L. 4. After °त्यन्ये X *adds* उलुखंडो उलुखंडो उन्मुखगतमित्यन्यन्ये *add.* उअक्किअं उच्छंगिअं
G संस्कृता°. L. 6. CD उच्छं *add.* °लियं *add.* उच्छंगिअं CDFGXZ
विणय. L. 7. *add.* °पहारेहि BFGXZ उवलुआ C उवलुआ D उवलिया *add.* हविअ CF °द्धवसु.
L. 8. A उअं X उरुसोळ्ळं BF व परिं G परिं Y अवगए व C *om.* अवगए GZ
°चित्ते X चित्तो (*om.* उज्ज). L. 9. A उवउज्जो G उवउज्जो Z दोहणहारी In A a
gloss on दोहणं = दोग्ध्री E उअहारी. L. 10. C °मिळ्ळं उव (*sic; om.*
सोळ्ळं च) Z ओअचित्तो X उवउज्जो L. 11 G दोग्ध्री BCFX दोग्ध्री D दोग्ध्री.
L. 12. X °हरीण BFX °णयणाण. L. 13. F °उअं C °करवसणां C उउउज्जे G
adds : संचुणिअयम्मि णाण कुणइ उवउज्जं ॥ X has only उरुसो कुणइ उउज्जं ॥
L. 14. A संभुं BDF संभुं C संभुं *add.* °यम्मि AXYZ उलुंदिअं BF उलुअं C उलुं
D उलुं E उलुं. L. 15. EGXZ नेमीए ABDFZ उवहिआ CZ उवहिआ EG उंच-
हिआ Y उंचहिआ CGZ उणिं EX उअं D उप्पेक्खिअयम्मि ABCDFGXZ °विसयं *add.*
उदिसिअं.

उल्लुटिअं संवूर्णितम् । उल्लुहंतो काकः । उंचहिआ वक्रधारा । उदिसिअं
उत्प्रेक्षितम् ॥ यथा ।

असुरेहिं उवरि परिभमन्तउल्लुहंतविरसरोलेहिं ।

हरिचक्रउंचहिअउल्लुटिअमुदिसिअमप्यवलं ॥ ९३ ॥ [१०९]

उच्चासुअं विसोहे गरुआवेसम्मि उव्वहणं ।

5

उल्लरयं च कवड्डाहरणे रासिमि उक्कुरुडी ॥ ११० ॥

उच्चासुअं गतशोभम् । उव्वहणं महानावेशः । उल्लरयं कपदाभरणम् । उक्क-
रुडी अवकरराशिः । उक्कुरुडो रत्नादीनामपि राशिः ॥ यथा ।

उच्चासुअ सा मेळ्ळइ उव्वहणं ता खु अग्गओ तीए ।

उल्लरयभूसणो जइ रे णच्चसि चडिअ उक्कुरुडिं ॥ ९४ ॥ [११०]

10

उच्छल्लिअमुक्खोडिअतजम्मि उच्चिवलं जले कलुसे ।

उद्धच्छिअं णिसिद्धे वंकीभूअम्मि उज्जणिअं ॥ १११ ॥

उच्छल्लिअं छिन्नत्वक् । उच्चिवलं कलुषजलम् । उद्धच्छिअं निषिद्धम् । उज्ज-
णिअं वंकीभूतम् ॥ यथा ।

उच्चिवला णईओ तरुणो उच्छल्लिआ य दन्तीहिं ।

15

उज्जणिअचावउद्धच्छिआरिमण्डल कहन्ति तुह सिविरं ॥ ९५ ॥ [१११]

L. 1. DGZ उल्लुटिअं BF उल्लुटिअं C उल्लिडिअं X उल्लुटिअं *add.* उंचहिआ
(X उचं) BF उद्धे *add.* सियं. L. 3. Z असुरेहिं DX *om.* उवरि D लोलोहिं.
L. 4. C 1. *hd.* वक्कं G चक्कं X चक्किं BCDFZ उंचहिअं G उंचहिअं X उंचहिअं
BDGXZ उल्लुटिअं C उल्लिडिअं F उल्लुटिअं *add.* सियं G वलं. L. 5.
add. उच्चासुअं (Z मवं) G सोह Z सोए CDEGXYZ गरुआं. L. 6. BF
व C रोसिं C उक्कं. L. 7. *add.* उच्चासुअं Z गतशोभं BF उव्वहणं C उव्वहणं
C 1. *hd.* कपदाभरणं C 2. *hd.* कपदाभरणं C उक्कुरुडी D उक्कुरुडी X उक्कुरुडी. L. 8.
C उक्कुरुडी X उक्कुरुडी D *om.* from उक्कुरुडी to राशिः ॥ L. 9. *add.* उच्चासुअं G
उव्वहणं X उ...हणं Z उव्वहणं CZ अग्गउ G अग्गाउ X अग्गाउ L. 10. X उत्तरयं C
णच्चसि X णोमसि Z णच्चसि G चडिअ BFX चडिअ CZ चडिअ D चडिअ C उक्कुरुडी.
L. 11. A उच्चल्लिअं BCEGXYZ उच्छल्लिअं D उच्छल्लिअं ABCEFGXYZ
उक्खोडिअं D उक्खोडिअं E उज्जज्जिमि AGYZ उच्चिवलं BCF उच्चिवलं C 2. *hd.* वलं D
उच्चिवलं E उच्चिवलं X उच्चिवलं. L. 12. ADXYZ उद्धच्छिअं R उद्धच्छिअं F उद्धच्छिअं
C उद्धच्छिअं C णिसिद्धे D णिसिद्धे *add.* भूयम्मि *add.* उज्जज्जिमं. L. 13. G उच्चल्लिअं
BDF ल्लिअं C ल्लिअं XZ ल्लिअं GZ उच्चिवलं BX उच्चिवलं D उच्चिवलं G उद्धे *add.*
उच्चिवलं. L. 14. *add.* णिअं BFX चक्किं. L. 15. GZ उच्चिवलं BF उच्चिवलं
C उच्चिवलं D उच्चिवलं X उच्चिवलं CDGYZ णईउ GZ उच्छल्लिअं BDFX ल्लिअं C
ल्लिअं G दन्तीहिं X दन्तीहिं. L. 16. *add.* उज्जज्जिमं XZ वाव *add.* च्छिअं DX सिविरं.

णिचमच्छिअम्मि उज्जीरिअं च उज्जूरिअं क्षीणे ।

उक्खंडिअमक्कन्ते चोरिअवत्थुम्मि उच्छडिअं ॥ ११२ ॥

उज्जीरिअं निर्मत्सितम् । उज्जूरिअं क्षीणम् । शुष्कमित्यन्ये । उक्खंडिअं
आक्रान्तम् । उत ओति ओक्खंडिअं इत्यपि । उच्छडिअं चोरितं वस्तु ॥ यथा ।

5 तुह गुणउच्छडिअमणा विरहोज्जूरिअतणू अ तणुअङ्गी ।

उज्जीरेइ सहीओ कुसुमसरोक्खंडिआ कए तुज्झ ॥ १६ ॥ [११२]

णीचीकियम्मि उज्जाणिअमुवसग्गो अ मन्दम्मि ।

उप्फुंडिअमत्थुरिए उज्जग्गुज्जं अकलुसम्मि ॥ ११३ ॥

उज्जाणिअं निम्नीकृतम् । उवसग्गो मन्दः । उप्फुंडिअं आस्तृतम् । उज्जग्गुज्जं
10 स्वच्छम् ॥ यथा ।

अणउवसग्गपयावयउज्जाणिअरिउ कुमारवाल णिव ।

उप्फुंडिआ तिहुअणे उज्जग्गुज्जा रमेउ तुह कित्ती ॥ १७ ॥ [११३]

उद्धच्छवी विसंवाइअम्मि उप्फुंकिआ य रजकीए ।

तह उट्ठिअम्मि उक्कासिअं च उच्चारिअं गहिए ॥ ११४ ॥

L. 1. C णिज्जत्थियम्मि Y निचमच्छि° ABDEFGYZ °च्छियम्मि C उज्जूरिअं G
उज्जूरिअं च XZ °रिअं cdd. °रिअं EX(Z 1) क्षीणे. L. 2. C उक्खं D उक्खं X
उक्खमिअिअं cdd. °डियमं cdd. चोरिअं ABCFGXYZ उच्छडिअं D °डिअं E उक्खडिअं.
L. 3. cdd. °रिअं (twice, but X उज्जूरिअं) G लीणं CX उक्खं cdd. °डियं. L. 4. D
om. from डत to इत्यपि CGXZ उति FGZ उक्खं CX उक्खं cdd. °डियमित्यपि cdd. °डियं.
L. 5. cdd. °डियं XZ विरहोज्जूरि cdd. °रिअं X तणूअङ्गी. L. 6. X उज्जूरिइ cdd.
सहीउ (X सहीउ) G °सरोक्खंडि X °सरोक्खंडि Z °सरोक्खंडि C °लं cdd. °डिया
BF कएज्ज C तुज्झ. L. 7. CDEXZ णीची° ABDEFGXYZ उज्जाणिअमु° E °णिअमुमं
DGYZ य A मुंदम्मि E संदम्मि X मन्दम्मि. L. 8. AGYZ उप्फुंरियमं BF उप्फुंरियमं C
उप्फुंरिअं D उप्फुंरियमं E उप्फुंरियमं X उप्फुंरियमं BCEFGXZ °च्छुरिए D °च्छुरिए CEGX
°गुज्जं D उज्जाग्गुज्जग्गुज्जं. L. 9. cdd. उज्जाणिअं G °कलः G मदः X उप्फुं CGXZ
°डियं BDE °डियं C उज्जुं CDG °गुज्जं X °गुज्जं. L. 11. BCFGXZ
°उज्जाणिअं X कुमारवाल. L. 12. CGX उप्फुंरिया Z उप्फुंरिया BF °डिया D उप्फुंरिया
BCFX तिहुअणे D तिहुअणो G उज्जग्गुज्जा C °गुज्जा D उज्जग्गुज्जा X °गुज्जा रमेउ.
L. 13. CF उद्धं D उद्धाच्छविअ cdd. °इवम्मि AD उक्खं E उक्खं G उप्फुं Z उप्फुं
cdd. °किआ X रजकीए. L. 14. D तह ABCDFY उट्ठिअम्मि E उच्छिअिअं GZ
उट्ठिअं X उच्छिअम्मि A उक्कासिअं BDEFGXYZ °सिअं C °सिअं A य C 1. hd.
ADZ उज्जूरिअं B C 2. hd. EXY उच्चारिअं F °डियं In G वा is torn. A गहिअं
D माहीए.

उद्धच्छवी विसंवादितः । उप्फुंकिआ रजकी । उक्कासिअं उत्थितम् । उच्चारिअं गृहीतम् ॥ यथा ।

उक्कासइ उप्फुंकिअघरम्मि वत्थाण घल्लणमिसेण ।

उच्चारिअयणउद्धच्छविसंकेअं वहू सरिउं ॥ ९८ ॥ [११४]

कण्डिअए उक्खणिअं संछण्णे उच्छुआरं च ।

5

उज्जोमिआ य रस्सीए उल्लसिअं च उलुकसिअं ॥ ११५ ॥

उक्खणिअं कण्डितम् । उच्छुआरं संछन्नम् । उच्छुआरिअं छादितमिति त्वनेनैव गिजन्तेन सिद्धम् । उज्जोमिआ रश्मिः । उल्लसिअं उलुकसिअं द्वावप्येतौ पुलकितार्थाविन्योन्यपर्यायत्वेन निबद्धौ । उद्धसिअशब्दस्तु उद्धुषितशब्दभवः ॥ यथा ।

उज्जोमीइ वि वद्धं गिसि उल्लसिअं पिअं सहि सरन्ती ।

10

उक्खणणवावडा वि हु उलुकसिअत्तं कहोच्छुआरेमि ॥ ९९ ॥ [११५]

उच्छेवणं षए उच्चंपिअमुवजंगलं च दीहम्मि ।

उप्पेहडउल्हसिआ उम्मच्छविअं च उम्मडए ॥ ११६ ॥

L. 1. X °वादिनः D उणुं BCDFXZ °किआ G °सिआ *add.* उक्कासिअं (X उक्कासिअं) *add.* उच्चारिअं. L. 3. D उणुं G उल्लकोघरम्मि Z उप्फुंकीघरम्मि X उप्फुंकिअं CD वत्थाण X घल्लणं. L. 4. *add.* उच्चारिअं CX °उच्छविं *add.* °संकेअं C वहू D वहू X वहू. L. 5. *add.* कंठिअए E उज्जं *add.* °गियं E सत्त्वण्णे G संछण्णे C °अरे A उच्चुआरं C उच्छुआरं G उच्छुआरमि. L. 6. ABCDFGXYZ उज्जोमिआ E °मि (*om.* आ) X रस्सी (*om.* ए) A उल्लु *add.* °सिअं (*twice*) X *adds* उल्लसिअं after उल्लसिअं. L. 7. G उक्कासिअं BCDFXZ °गियं BF उल्लु C उच्चु *add.* °आरं C उच्चुआरिअं G °आरं X °सिअं Z °आरिअं. L. 8. *add.* इति तु अनेनेव *add.* उज्जोमिआ (X उज्जोमिआ) BF रश्मिः D रश्मि *om.* C 1. *hd.*; 2. *hd.* रज्जू X रश्मि D उल्लुमिआ BFGZ °सिअं X उल्लसिअं CDGXZ °कसिअं. L. 9. G पुलकितार्थो अन्यो° (*sic*) Z °ताया अन्यो° DX उद्धसिअं BCFGZ उद्धुषिअं C °स्तुद्धु. L. 10. BDFGXZ वहू C वि.....सि उल्लं X उल्लं *add.* °सिअं X पिअं CXZ भारती D भारती. L. 11. G उच्छण्णं Z उच्छण्णं CX उल्लं BDFGZ °कसिअं B कहोच्छु G °च्छुआं Z कहोच्छिआ. L. 12. A उच्छेवणं BC उच्छं D उच्छं Z उच्छं *add.* °पिअमुव (G °मव). L. 13. E उप्पेह X उप्पेह ADYZ °उल्लसिआ BCFGX °उल्हसिआ A उम्मच्छं ABCDEFXY °विअं GZ °सिअं.

उच्छेवणं धृतम् । उच्चंषिअं उवजंगलं द्वावप्येतौ दीर्घायौ । उपेहडं उल्ह-
सिअं उम्मच्छविअं त्रयोऽप्येत उद्गदार्थाः ॥ यथा ।

उच्चंषिअउपेहडभुअजुअ उवजंगलच्छ उल्हसिआ ।

उम्मच्छविअपयावाणलम्मि उच्छेवणं व तुह रिउणो ॥ १०० ॥ [११६]

5 उज्जग्गिरमोणिदे उच्छुरणुच्छुअरणाइ उच्छुवणे ।

उम्हाविअउवललय मुरए तित्तिरहिअम्मि उलुहलिओ ॥११७॥

उज्जग्गिरं औज्जिद्यम् । उच्छुरणं उच्छुअरणं च इक्षुवायः । उच्छुरणं इक्षुरिति
केचित् । उम्हाविअं उवललयं च सुरतम् । उम्हाविअं सुरतमिति तु रमेरुम्हावादेशसि-
द्धम् । अत्र च । उप्फालइ कथयति । उद्धुइ विरेचयति । उल्लालइ उपेलइ उन्नमयति ।

10) उन्वेल्लइ प्रसरति । उम्मच्छइ वज्जति । उम्भुसइ मार्षि । उल्लुरइ तुडति । उम्भुत्तइ
उत्क्षिपति । उत्थारइ आक्रामति । उक्कुसइ गच्छति । उम्मत्थइ अभ्यागच्छति । उद्धु-
माइ पूर्यते । इत्यादयो धात्वादेशेष्वस्माभिरुक्ता इति नोच्यन्ते । उलुहलिओ तृप्तिर-
हितः । यः कदापि तृप्तिं न जानाति ॥ यथा ।

उम्हाविअउलुहलिअय वयंस माणेसु तत्थ गन्तूण ।

15 उच्छुरणेसोज्जग्गिरओच्छुअरणमोविआइ उवललयं ॥ १०१ ॥ [११७]

L. 1. *add.* णियं C दीर्घौ D दीर्घौ C उल्ह. L. 2. *add.* णियं, *om.* G. C उम्मत्थं
add. णियं *add.* ण्येते. L. 3. G उच्चंषिअं Z उच्चं GXZ णियं D
मुयानुया Z मुय (*om.* जुअ) X *om.* जुअ *add.* सिया. L. 4. C उम्मत्थं
add. णियं Z ववाणं GZ णलणम्मि C ववाणं G उच्छिषणं BCF च्व X च.
L. 5. *add.* मोणिदे AX उल्लु GZ उच्छुरं CDEXYZ णादे. L. 6. *add.*
उम्हाविअं *add.* रहिअम्मि C उल्लुहलिउ DGYZ उल्लुह AGX लिउ D लि. L. 7.
G उज्जिअं BF औणिं C 1. *hd.* उणिं 2. *hd.* औणिं X उज्जिं D उज्जिअं X उच्छुअरणं
C *om.* उच्छुअरणं D *om.* च इत्तु Z इत्तुवाटं G अच्छुं C उच्छं. L. 8. *add.* णियं
G *om.* from उवललयं to उम्हाविअं *incl.* BF उम्हाविअं CDX णियं Z *om.* उम्हाविअं
OGZ रमेरुम्हां X तु रमेरुम्हां C वदेथो मि. L. 9. CX उप्फेलइ D उप्फेलइ Z
उल्लालइ X उल्लालइ विरेचयति BX उन्नमति D उन्नममिअ. L. 10. C उच्छेवणं X उच्छेवणं
X वंचइ C उच्छुत्तइ. L. 11. G आकां C आकमं X आक्रामति C गच्छइ
BDFGZ उम्मच्छइ, *om.* C X अन्वोणं. L. 12. C पूर्यति OGX हलिउ.
L. 13. G *om.* यथा. L. 14. CZ तुम्हाविं *add.* णियं *add.* हलिअय (X हलिय)
C गत्तं. L. 15. C उच्छुरणेसोज्जग्गिरं X उच्छुरणे OGXZ गिरउं C उच्छुरं XZ
उच्छुरणं *add.* गोविआइ G उवललयं.

हिअयरसोच्छलणे उग्गुलुंछिआ य उवएइआ करिआ ।

मुसलिम्मि उसणसेणो तह उप्पिगालिआ करुच्छंगे ॥ ११८ ॥

उग्गुलुंछिआ हृदयरसोच्छलनम् । उवएइआ मध्यपरिवेषणभाण्डम् । उसणसेणो बलभद्रः । उप्पिगालिआ करोत्सङ्गः ॥ यथा ।

जं जस्स रोअए किर ण हु तस्स तमुग्गुलुंछिअं कुणइ ।

5

उअ उप्पिगालिअठिअमुवएइअमुसणसेणस्स ॥ १०२ ॥ [११८]

उवकयउद्धच्छविअं सज्जिअमुत्तलहओ विडवे ।

उलुउंदिअं पलुट्टे उंवरउप्फं अहूअअचमुदए ॥ ११९ ॥

उवकयउद्धच्छविअं इति समाहारद्वन्द्वः । उवकययं । कप्रत्ययामावे उवकयं । तथा उद्धच्छविअं सज्जितम् । यस्तु उवहृत्पिअशब्दः सज्जितार्थः स समाचयतेरादेश 10 इतीह नोक्तः । उत्तलहओ विटपः । उत ओति ओत्तलहओ इत्यपि । उलुउंदिअं पलुटितम् । विरोचितमिति यावत् । उंवरउप्फं अभूताभ्युदयः ॥ यथा ।

उद्धच्छविउत्तलहयतलम्मि उलुउंदिओरुपेम्माणं ।

रइउवकयाण मिहुणाणोवरउप्फं व संगमो भाइ ॥ १०३ ॥ [११९]

L. 1. *add.* हिअयं G उलुंछिआ Y उग्गुलुं ABCDEFXYZ °छिआ *add.* उवएइआ करिआ. L. 2. X मुसलिम्मि On मुसलिम्मि a gloss in A = बलभद्र BF उप्पिं C पिगां G उप्पिगां ABCDEFGXYZ °गालिआ E °गालिआ C करुच्छंगे. L. 3. GZ उग्गुं *add.* °छिआ Z °रसोच्छलणे *add.* उवएइआ. L. 4. G बलभद्रः *add.* °गालिआ X om. from उप्पिगालिआ to उअ in l. 6. L. 5. GZ रोअए C रोअए BCF °लुंछिअं DGZ °लुंछिअं. L. 6. *add.* उप्पिगालिअठिअमुवएइअमुसं (X °डिअमुवएइअं). L. 7. A °उहुं BCEFGXYZ °विअं *add.* सज्जिअयमुं BFY °मुत्तलहउ (Y °ओ) ACDGXZ °लहउ. L. 8 B उलउं E उलुओडिव ABCFGXYZ °डिवं D °डिउ E पलुट्टे A उंवरं CDE उंवरं B पुणं E °उप्फं D अहूअं A अहूअं with a marginal gloss : अभूताभ्युदये Y अभूयं. L. 9. *add.* °च्छविअमिति X समाहारः XZ उवकयअं. L. 10. C om. तथा *add.* °च्छविअं C सज्जितं. यतीस्तु G उवहृच्छिविअं BDFZ उवहृच्छिवं CX °विअं G °रययतेरं BCDF °रययतेरं. L. 11. X उत्तलहउ B °इलओ CF °इलउ G °लहउ D उच्छलहओ C उत उ (sic) DG उति X उति उत्तलहउ CDGZ उत्तं C °इलउ DG °लहउ O उलुउंदिअं BDFGXZ °डिवं. L. 12. GZ पलुटितं BF om. विरोचितमिति यावत् BGZ उंवरं C उम्मारणं (sic) D उम्मारणुणं F उवउत्तपं. L. 13. X °उत्तलहउ C उमुंदिं *add.* °डिउरं GZ °पिम्माणं. L. 14. CX रइउकयां C मिहुणाण उंवरउप्फं G °णाणोव वणं X मिहुणाणं उंवरं Z णाणोववरं.

बलएसु उवलभत्ता उवलयभग्गा य णायच्चा ।

अलिऐरण्डेसूण्होदयभंदोत्ताणपत्तया चेअ ॥ १२० ॥

उवलभत्ता तथा उवलयभग्गा बलयानि । अत्येरण्डयोः र्थासंख्येन द्वौ शब्दौ ।
उण्होदयभंदो भ्रमरः । यस्तु उण्होदयभंदशब्दः पिठरवाची कैश्चिन्निरुद्धः सोऽस्माभिः
5 संस्कृतमवत्वादुपेक्षितः । उत्ताणपत्तयं ऐरण्डम् । ऐरण्डस्येदमैरण्डम् । पत्रप्रायम् ॥ यथा ।

इढोवलभत्ताए उवलयभग्गा सहन्ति तुञ्ज करे ।

उण्होदयभंदा कमलम्मि व उत्ताणपत्तसामलया ॥ १०४ ॥ [१२०]

छुरिअग्गमुक्कपुणं घेत्तुअ पायङ्गुलीहि उप्पयणं ।

तं उड्डिआहरणमुच्चुलउलिअं कोउअत्तुरिए ॥ १२१ ॥

10 क्षुरिकाग्रमुक्तं पुष्पं पादाङ्गुलीभ्यां गृहीत्वा यदुत्पतनं तदुड्डिआहरणं । यदाह ।

कुसुमं यत्रोड्डीय क्षुरिकाग्राह्याधवेन संगृह्य ।

पादाङ्गुलिभिर्गच्छति तद्विज्ञातव्यमुड्डिआहरणं ॥

उच्चुलउलिअं कौतूहलेन स्वरितयातम् ॥ यथा ।

तुह छुरिअग्गफुरन्तारिमोलिकुसुमुड्डिआहरणं ।

15 गिद्धा कुणन्ति उच्चुलउलिअकरं खेअरवहूणं ॥ १०५ ॥ [१२१]

L. 1. A बलयेसु AG om. उवलभत्ता AX उवलभग्गा C उवल. L. 2. B 'सूण्हो' C 'मूण्हो' C 'भंदो' उत्ताणया Z 'भंदोपत्ताण' ADGZ 'वत्तया X 'वत्तिया वेअ AY 'चेय C 'वेय D 'वेय GZ 'चेव. L. 3. A 'इत्ता तथा उवलयउग्गा Z 'इत्ता X om. भत्ता तथा उवल BE 'अत्येएरंड' XZ 'अत्येएरंड'. L. 4. X उण्होदयभंदो X अस्माभिः. L. 5. BDFGXZ एरंड om. C. C 'ऐरंडस्वे' D 'इस्वेदं एरंड X 'इस्वेदं ऐरंड. L. 6. C इढो' X इड्ढल' C कुञ्ज. L. 7. X उण्होदयभंदा C उत्ताणे' GZ उत्ताणपत्तालपत्त' X उत्ताणे'. L. 8. G क्षुरिकाग्ग' ABCEfZ छुरियग्ग' D च्छुरियग्ग' DG 'मुक्कमुक्क' AZ 'पुणं EX 'पुणं D घत्तुअ CGYZ घेत्तुय X घत्तुय Y पायंगु cdd. 'लीहि' BF उप्पयण. L. 9. E ते C उड्डिपा' ABFXYZ उड्डिपा' D उड्डिया' E उड्डिया' A 'मुसुल' C 'मुदुल' 2. hd. 'लओ D मुबल । उलियं (sic) E 'मुबलउ GZ 'मुबुल' X 'मुबुल' cdd. 'लियं C om. 'लियं कोउ X कोऊलत्तुरिए BF 'त्तुरिए C 'छुरिए D 'तुरिए. L. 10. C पुणं X पुणं B 'ङ्गुलि' BX तत् उ' cdd. उड्डिपा'. L. 11. Z क्षुरिकाह्याधवेन. L. 12. cdd. 'ड्डिपा'. L. 13. GZ उच्चु' DX उच्चु' BCFGXZ 'लियं D 'लुचं X कौतूहलेन. L. 14. C मुह च्छु' X छुरियग्गफुरन्ता' Z छुरिग्ग' cdd. 'रियग्ग' G 'रन्ताणि' X 'कुसुमा' cdd 'ड्डिपा' (X 'ड्डिपा'). L. 15. GZ उच्चु' C उच्चु' D उच्चु' CD 'लियं' BFGXZ 'लियं' DGZ लेपर' C 'बहूणं X खेअरवहूणं (sic).

पासदुएणं परिवत्तणम्मि उत्थल्लपत्थल्ला ।

उत्तिरिविडि उद्धुद्धे उत्तरणवरंडिआ उडुवे ॥ १२२ ॥

उत्थल्लपत्थल्ला पार्श्वद्वयेन परिवर्तनम् । उत ओति ओत्थल्लपत्थल्ला इत्यपि ।
उत्तिरिविडी ऊर्ध्वोर्ध्वम् । भाण्डादेः स्थापनम् । उत्तरणवरंडिआ उडुपः । समुद्रनद्यादौ
जलतरणोपकरणं प्रवहणादि ॥ यथा ।

भवउत्तरणवरंडिं संभर सव्वण्णुमण्णहा तुज्झ ।

णरमोत्तिरिविडिमज्जे होही उत्थल्लपत्थल्ला ॥ १०६ ॥ [१२२]

॥ अथ अक्षरादिक्रमेणैवानेकार्थाः ॥

उद्धं जलणरकउहेसु उडुणो दीहउसहेसु ।

उव्वुण्णं उव्विग्गे उच्छित्ते उम्मडे सुण्णे ॥ १२३ ॥

10

उद्धं जलमानुषं ककुदं चेति द्वयम् । उडुणो दीर्घो वृषमश्व । उव्वुण्णं उद्दिग्ग-
मुत्सिक्कमुद्गदं शून्यं चेति चतुर्थम् ॥ [१२३]

विसमोण्णयप्पएसे सिण्णे णिवहे अ उद्धाओ ।

विकिसत्तोक्सित्तेसुच्छित्तं उम्मंडमवि हडोव्वत्ते ॥ १२४ ॥

उद्धाओ विषमोज्ञतप्रदेशः श्रान्तः संपातश्चेति व्यर्थः । उच्छित्तं विकिसमुत्सिप्तं
च । उम्मंडं हठ उद्धूतं च । हडोव्वत्ते इति समाहारः ॥ [१२४]

L. 1. E पासुं C उडल्लं F उत्थल्लं OG पच्छल्ला X पत्थल्ला D अच्छल्लपाच्छल्ला.
L. 2. GZ उत्तरिं B चिडि X विडि GZ उद्धे F उद्धे X उडुवे E उत्तरविं D रणरवां
X रणवरं ABXYZ डिआ A उडुवे CGXZ उडवे D उडपा. L. 3. C उत्थल्लपच्छं
G छल्ला B ओउति OGXZ उति *edd.* उत्थल्लं C *om.* पत्थल्लं G *om.* इत्यपि. L. 4.
Z उत्तरिविडी X उत्तरिं G चिडि C उर्ध्वोर्ध्वमाणां B भाडादेः BGZ डिआ CGXZ
उडपः X *adds* उत्तरणवरंडिआ उडपः *again after* उडुपः. L. 6. X भवत्तणं
BF वरिडिं C *om.* संभर CGX सव्वण्णुमं DGZ मन्त्रहा C तुज्झ X तुज्जुं Z तु. L. 7.
GZ नरमो CX जमोत्तिं Z गोत्तरिं C मज्जे 2. *hd.* मज्जे C उडल्लपच्छल्ला.
L. 8. B क्रमेणैव अनेकां Y has only अयानेकार्थाः ॥ X अयानेकार्थाः ॥ L. 9.
E जलणरकउं C उडुणो. L. 10. A उव्वुण्णे D उव्विण्णं X उव्वुण्णं C उव्वुण्णं C
उच्छित्ते G सुण्णे. L. 11. C जलं मानुषं X ककुदं Z ककुदं GZ उडुणो C उडुणो B दीर्घः
BF उव्वुण्णं C उडुण्णं X उव्वुण्णं. L. 12. Z मुत्सिक्किहामुद्गदं. L. 13. G
विसमुत्तयं Z मुण्णवं G सिण्णे Y निवहे YZ च A उद्धाउ C 1. *hd.* D उद्धाउ
ZX उद्धाउ. L. 14. A विकिसत्तोक्सिं BF विकिसत्तेसुच्छित्तं (*sic*) C विकिसत्ते-
सुच्छित्तं (*sic*) DE विकिसत्तोक्सित्तेसुच्छित्तं (E सत्तोक्सिं) X विकिसत्तोक्सित्तेसुच्छित्तं उम्मंडं
Z मुच्छित्तं ADF हडो E हडो BF व्वत्ते E व्वत्ते X हडोव्वत्ते. L. 15. CXZ
उद्धाउ C *om.* उत्सिप्तं. L. 16. X उम्मंडं C हटुं F हठं GZ उद्धं B उद्धं F उद्धं G
हडोव्वत्तं C 2. *hd.* व्वत्ते BF हडोव्वत्ते X हडोव्वत्ते Z व्वत्तं.

उक्खंडो अ अलाए णिअरे वत्थेगदेसे अ ।

उम्मच्छमसंबद्धे भङ्गीभणिअम्मि कोहे अ ॥ १२५ ॥

उक्खंडो उल्लुक्कं निकरो वल्लेकदेशश्चेति व्यर्थः । उम्मच्छं असंबद्धं भङ्गी-
भणितं क्रोधश्चेति व्यर्थम् ॥ [१२५]

५ उक्खंडो उप्पीलो उग्घाओ तह य उद्दामो ।

संघायत्थउडेमुं उच्चूरो समहिअत्थे वि ॥ १२६ ॥

उक्खंडो उप्पीलो उग्घाओ उद्दामो इत्येते चत्वारोऽपि शब्दाः संघातार्थाः
स्थपुठार्थाश्च । उच्चूरो अधिकार्थः । अपिराब्दात्संघातस्थपुठार्थश्चेति व्यर्थः । स्थपुठो
विषमोन्नतप्रदेशः ॥ [१२६]

१० खिण्णे सुण्णे भीए तहोच्चभङ्गन्तपयडवेसेमु ।

उच्चिंवं उच्चुल्लं पुण उच्चिग्गाधिरूढभीएमु ॥ १२७ ॥

उच्चिंवं खिन्नं शून्यं भीतिमुद्भूतं क्रान्तं प्रकटवेपं चेति षडर्थम् । उच्चुल्लं तु
उद्विग्नमधिरूढं भीतं चेति व्यर्थम् ॥ [१२७]

पडिसदकुररविट्ठागव्विट्ठमणोरहेमु उट्ठाणो ।

१५ उच्चुक्कं पलविअए संकडए तह वलक्कारे ॥ १२८ ॥

L. 1. A उक्खंडो BCFX उक्खंडो D उक्खंडो Y व ABCDFXYZ निचरे CDG
वच्छेग^१ ABCDFGXYZ व. L. 2. X उम्मच्छं Z उम्मत्थं BEG संवद्धे F
संवद्धे odd. भणिअम्मि ABCDFGYZ व. L. 3. BF उक्खंडो C उल्लंडो X उक्खंडो
G उल्लंडं GZ उम्मच्छमसंबंधं X असंबद्धं. L. 4. Z भणित. L. 5. A
उक्खंडो C उल्लंडो F उल्लंडो G उक्खंडो ACDX उग्घाउ. L. 6. AXZ उच्चूरो
BF उच्चूरो (Thus to be read!) C उल्लंडो D उच्चूरो EGY उच्चूरो ABDFGZ
समहिअं C समहिउ. L. 7. C उल्लंडो उप्पीलो CGXZ उग्घाउ G उच्चूरो X उद्दामे B शब्दा.
L. 8. C स्थपुठार्थं G उच्चूरो BFZ उच्चूरो CX उच्चूरो D उच्चूरो GZ अधिकं G संघातः
G स्थपुठ. L. 9. GZ निमोन्नतं B विषमोन्नतो देशः X om. स्थपुठो विषमोन्नतप्रदेशः.
L. 10. GX खिन्ने A तहोच्चभं Y तहुवमडं. L. 11. A उच्चिंवं C उच्चिक्कं 2. hd.
उच्चिंवं D उच्चिंवं GZ उच्चिंवं XY उच्चिंवं BF om. line 11. A उच्चुल्लं GXY उच्चुल्लं D
उच्चुल्लं A उच्चुल्लं. L. 12. BCFGXZ उच्चिंवं D उच्चिंवं BF खिण्णे C om. शून्य
C मुक्कटं G क्रांत BF क्रांत C प्रकटं चेति Z पड्यं GC 1. hd. Z उच्चुल्लं BF उच्चुल्लं X
उच्चुल्लं GZ उल्लं पुनरुद्धं G पुनरुद्धं. L. 13. X भीतं चेति व्यर्थ. L. 14. E पडिसिद्धं
C विट्ठां D विज्जं D उच्चिंवं CG उच्चिंवं X उच्चिंवं E उद्दामो. L. 15. A
उच्चुक्कं BEFYZ उच्चुक्कं CD उच्चुक्कं (i.e. उच्चुक्कं) G उच्चुक्कं X उच्चुक्कं C पलक्कं
ABCDGYZ निचए AG पलक्कं.

उड्डाणो प्रतिशब्दः कुरो विष्टा गर्विष्ठो मनोरथश्चेति पञ्चार्थः । उन्मुक्तं प्रलपितं
संकटं बलात्कारश्चेति त्र्यर्थम् ॥ [१२८]

मञ्चणिअरेसु उडलमुप्पित्तं तद्गुविअविहुरेसु ।

णीरागे गलिण उच्चत्तं उव्वाहमुरुगयदुहेसु ॥ १२९ ॥

उडलं मञ्चो निकरश्चेति द्व्यर्थम् । उप्पित्तं त्रस्तं कुपितं विधुरं चेति त्र्यर्थम् । 5
उच्चत्तं नीरागं गलितं चेति द्व्यर्थम् । उव्वहं दान्तमिति केचित् । उव्वाहं विस्तीर्णं
गतदुःखं चेति द्व्यर्थम् । केचिद्विपूर्वमेतं पठन्ति विउव्वाहं इति ॥ [१२९]

उक्खिण्णं अवक्किण्णे छण्णे पामप्पमिडिले अ ।

पङ्कोच्छेहममूहेसु बहलए तह य उप्पंको ॥ १३० ॥

उक्खिण्णं अवकीर्णं छन्नं पार्श्वप्रशिथिलं चेति त्र्यर्थम् । उत ओति ओक्खिण्णं 10
इत्यपि । उप्पंको पङ्क उच्छ्रयः समूहो बहलं चेति चतुरर्थः ॥ [१३०]

उत्तप्पो गव्विअवहुगुणेसु णीविस्समेसु उच्चोलो ।

अणुवायसमेसुच्छुल्लो णिवघणपीवरेसु उम्मल्लो ॥ १३१ ॥

उत्तप्पो गर्विताऽधिकगुणश्च । उच्चोलो नीवी खेदश्च । उच्छुल्लो अनुवादः
खेदश्च । उम्मल्लो नृपो मेघः पीवरश्चेति त्र्यर्थः । उम्मल्लो बलात्कार इति केचित् ॥ [१३१] 15

L. 1. X उड्डाणो G कुरा CGX विष्टा X गर्विष्ठो G om. गर्विष्ठो X 'रथ'श्चेति G उन्मुक्तं BF
उन्मुक्तं C उच्छुल्लं C 2. hd. उच्छुल्लं D उच्छुल्लं XZ उच्छुल्लं X प्रलपितं. L. 2. G बलात्कारं.
L. 3. B, C 1. hd. DF मन्वं ABCDEFXY 'निव' GZ 'निव' CDY 'पिच्छं' A
तडुं BF तहं D तडुं EX तथ' edd. 'कुविच' BF 'विहुरं'. L. 4. AC णीरागे A
उच्चत्तं BCFXZ उच्चत्तं A उव्वाहं G उव्वाहं D उव्वाहमयामुरुगयदुहेसु. L. 5. C उप्पिच्छं
BF उप्पं X च्चत्तं. L. 6. BFXZ उच्चत्तं C उच्चत्तं C नीरागं BF उव्वहं G उव्वत्तं
CXZ दान्तं F 'मिति यावत् BCFX उव्वत्तं. L. 7. B वेति G केचित्तीद्विमेतं (sic)
edd. केचित् बिं Z 'मेतं edd. विउव्वाहमिति (XZ (G ?) 'व्वा'). L. 8.
EG उक्खिण्णं A अवक्किण्णे G अक्. किन्ने (sic) E 'किन्ने BF om. छण्णे
CD छिण्णे X गोतणं ABFYZ य C आ D अ. L. 9. E कंयो A 'उहं' CD
'उहेदं' ACDGY बहलए X बहलए Z बहलय. L. 10. GZ उक्खिण्णं BF छण्णं CX
छिण्णं C उत CGX उति Z उव उति edd. उक्खिण्णमित्यपि (G 'चमि'). L. 11 B
ओप्पंको पङ्कः G पङ्क उच्छ्रयः CGX बहलं B वेति. L. 12. X उत्तप्पो A गलितं
BCDEFGXYZ गलितं G 'पङ्क' ACGX उच्चोलो L. 13. E अणुवायं X
'वायसेदं' C 'सुच्छुल्लो' D 'मेतच्छु' D 'पीवारो उम्मात्तो. L. 14. X उत्तप्पो B गर्विताः
अपि CFX अपि B 'गुणश्चे' C उच्चोलो X उच्चोलो. Z उच्चोलो CX उच्छुल्लो.
L. 15. G बलात्कारं XZ बलात्कारः.

उण्णुइओ हुंकारे गयणुम्मुहसाणसदे अ ।

अहिअअवच्छिअणिच्छिअतावागणिएसु उव्वरिअं ॥ १३२ ॥

उण्णुइओ हुंकारो गगनोन्मुखस्य शुनः शब्दश्च । उव्वरिअं अधिकमनीप्सितं निश्चितं तापोऽगणितं चेति पञ्चार्थम् ॥ [१३२]

5 काणच्छिदिद्विविक्खित्तस्वित्तवत्तेसु उज्झरिअं ।

उव्वाडुअं परम्मुहणिम्मज्जाएसु सुरएसु ॥ १३३ ॥

उज्झरिअं काणासिदृष्टं विक्षितं क्षिप्तं त्यक्तं चेति चतुर्थम् । उत ओति ओज्झरिअं इत्यपि । उव्वाडुअं पराङ्मुखतुरतं निर्मर्यादसुरतं च ॥ [१३३]

गीआरामेसूव्वाउलमुरुपुल्लो अपूवस्सिच्चेसु ।

10 अहिअप्पमाणवज्जिअमज्जाएसुं च उव्विडिमो ॥ १३४ ॥

उव्वाउलं गीतमुपवनं च । उरुपुल्लो अपूपो धान्यमिश्रा च । उव्विडिमो अधिकप्रमाणो विमुक्तमर्यादश्चेति द्वयर्थः ॥ [१३४]

L. 1. A उण्णुइउ CDX उण्णुइउ E उण्णुइओ Z उण्णुइउ AD गयणुमुहं C गयणुमुह-
ज्जाणं cdd. य. L. 2. AYZ अहिअं E अचोछिअं G अवच्छिअं Z अवच्छिअं
cdd. अणिच्छिअं (X अणिच्छिअं Z चिच्छिअं) E भावां G ततोणं C नावगाणिं
ABFX उच्चरिअं G उव्वरिअं CDEY उव्वरिअं Z उच्चरिअं. L. 3. A अण्णुइउ C
उण्णुइउ X उण्णुइउ Z उण्णुइओ X हुंकारः X शब्दस्य BCFX उच्चरिअं Z मनीप्सितं. L. 4.
C om. निश्चितं Z तापो cdd. अगणितं (Z गणितं) X पञ्चार्थः. L. 5. B
काणप्पिअं A विविद्धित्तंमत्तेसु D om. तित्तं DZ वत्तेसु C विविद्धित्तित्तवत्तेसु
X चित्तंमत्तेसु A उज्झरिअं CD उज्झरिअं C 2. hd. उज्झरिअं cdd. रियं (E रियं). L. 6.
A उव्वाडुअं BCDX उव्वाडुअं EGYZ उव्वं C णिमं A सुरएसु X एसु. L. 7.
BFGX उज्झरिअं C उज्झरिअं 2. hd. उज्झरिअं XZ om. क्षिप्तं CGXZ उति cdd. उज्झरिअ-
मित्यपि (C अज्जं) L. 8. cdd. (G 1) उव्वाडुअं (Z व्वा) X परामुहं B पराङ्मुखं C
निर्मर्यादं. L. 9. ABCDEFGXYZ गीआं ABF सूव्वाउलं A मुरुपुल्लो G अपूवस्सिच्चिअं E
वक्खेच्चे तु X अपूवस्सिच्चिअं Z अपूवस्सिच्चिअं As to लिच्च compare Marāṭhī लिचडा
and लिचडी, ० Gūjarātī लिचडी, ० डो. लिचो Sindhī लिचु, लिचिणी Urdu लिचडी, a
mixture of rice and pulse, medley (as of various grains) &c. L. 10.
ABCFGYZ अहिअं AG पमाणं X प्पमाणं ABCDEFGXYZ वज्जियं BF
उव्विडिमो. L. 11. BF, C 2. hd. (G 1) X उव्वां CZ गीतसुपं Z उरुपुल्लो CX
मिश्रा BF उव्विडिमो GZ अधिकं.

उच्छुडिओ सपत्तिअहरिणसूज्जंगलं हंड दीहे ।

उप्पिंजलं च सुरण धूलीए तह अकित्तीए ॥ १३५ ॥

उच्छुडिओ सपत्तिः । बाणादिनातिव्यथितः । अपहृतश्चेति द्वयः । उज्जंगलं बलात्कारो दीर्घं च । उप्पिंजलं सुरतं रजोऽकीर्तिश्चेति व्यर्थम् ॥ [१३५]

रणरणयाणिट्टेसूच्चाहुलमुण्णालिअं किसोण्णमिण ॥

उच्चेल्लरं अस्सेडिअभूमीए जहणरोमे अ ॥ १३६ ॥

उच्चाहुलं औत्सुक्यं द्वेष्यं च । उण्णालिअं कृशमुन्नमितं च । किसोण्णमिअं इति समाहारः । उच्चेल्लरं खिलभूमी जघनरोमाणि च । उत ओति ओच्चेल्लरं इत्यपि ॥ [१३६]

रुमिआकुलेसु उम्मच्छिअमुडुहिअमूढकुविअउच्छिडे ।

उग्गाहिअं च गहिण उक्खित्तपवट्टिएसुं च ॥ १३७ ॥

उम्मच्छिअं रुपितमाकुलं च । उडुहिअं ऊढायाः कुपितमुच्छिष्टं च । उढकुविअउच्छिडे इति द्विपदः समाहारः । पाकृते द्वित्वमपि । तेन उडुहिअं इत्यपि । उग्गाहिअं गृहीतमुत्क्षिप्तं पवर्तितं चेति व्यर्थम् ॥ अत्र । उस्सिकइ मुञ्चति उत्क्षिपति च । उत्थंघइ रुणद्धि उत्क्षिपति चेति धात्वादेशोपूकाविति नोक्तौ ॥ [१३७]

- L. 1. A उच्छुडिउ BCFX उच्छुडिउ D ओच्छुडिओ Z उडि ABCDEFGYZ सपत्तिव
A हरिणसूज्जं X हरि B एसु C गल BF दीहे. L. 2. G तह य कित्तीए.
L. 3. CX उच्छुडिउ G उडि add. उचितो GX बाणा C दिना अति X दिना अति
and om. अपहृतश्चेति द्वयः. L. 4. X बलात्कारो X उप्पिंजलं X om. ५.
L. 5. O रणरणयाणि X गिट्टोसु BD, C 1. hd. सूच्चा G सूच्चाहुलमुण्णालि Z
सूच्चाहुलमुण्णालि add. लिअं X किसोण्णमिण Y न्नमिण Z ण्णमण. L. 6. AG (D ?)
YZ उच्चेल्लरं E उच्चि or उच्चि X उच्चि C लरं BX जहणे Z आठ ABCDEFGYZ
दियं Cf. Gajaratī सेइवु Sindhi सेइवु to cultivate, to plough. BF रोमे A य
BCFGYZ य D यां. L. 7. X द्वेष्य GZ उतालिअं add. लिअं G only
रुशमुन्नमितमिति समाहारः BF किसोन्नमितं इति C न्नमयं DZ न्नमिणमिति X न्नमिण.
L. 8. GXZ उच्चि C लरं X अखिलभूमी G उति CXZ उति B ओच्चेल्लरमित्यपि
ACXZ उच्चेल्लरमित्यपि D उच्चेल्लरमित्यपि E उच्चेल्लरमित्यपि. L. 10. ABCDEFGXYZ
रुमियां add. उच्छिअमु add. उडुहिअं (X उडि) add. कुविअ ADEY
उच्चिडे G उच्चिट्टो Z उच्चिट्टे. L. 11. A उच्चि BCFDEFGXYZ उच्चि BF
उच्चि C उच्चि. L. 12. add. उच्चि (X उच्चि) add. उडुहिअं B om.
च. L. 13. add. कुविअ B उच्चिडे CF उच्चिडे G उच्चिडे Z उच्चिडे G
द्विपदसमा Z त्वमपि is given twice. G उडुहिअमित्यपि BFX उडुहिअमित्यपि C उडुहिअ-
मित्यपि D उडुहिअं Z उडुहिअमित्यपि add. उग्गाहिअं (X गा) om. D. L. 14. X मुक्षिअं
G चे CX मुञ्चर. L. 15. BCDF उच्छंघइ.

उवकसिओ सण्हिए परिसेविअसज्जिएसुं च ।

उलुङ्कुटिअं च विणिवाडिअम्मि उवसन्तयम्मि तहा ॥ १३८ ॥

उवकसिओ संनिहितः परिसेवितः सर्जितश्चेति व्यर्थः । उलुङ्कुटिअं विनिपातितं पशान्तं च ॥ [१३८]

5 उच्चत्तवरत्तं पासत्थूलम्मि अणवत्थभमणे अ ।

ऊआ जूआ ऊलो गइभङ्गो ऊसणं च रणरणए ॥ १३९ ॥

उच्चत्तवरत्तं पार्श्वयोः स्थूलमसमञ्जसविवर्तनं च ।

॥ अथ अक्षरादिक्रमेणैव ऊकारादयः ॥

ऊआ यूका । ऊलो गतिभङ्गः । ऊसणं रणरणकः ॥ यथा ।

10 ऊआउलवत्थाणं रिऊण गिरिभमणजायऊलाणं ।

पिअविरहऊसणेणं तइ कुविए कह सुहं कुमरवाल ॥ १०७ ॥ [१३९]

ऊसारो कूसारे ऊसयमुवहाणमूसलं पीणे ।

ऊहट्ठं ऊहसिअम्मि ऊरणी तह उरञ्चम्मि ॥ १४० ॥

ऊसारो गर्तविशेषः । ऊसयं उपधानम् । शयने मस्तकोत्तम्भनाय यन्निवेश्यते ।

15 ऊसलं पीनम् । ऊहट्ठं उपहसितम् । ऊहसिअं इति तु उपहसितशब्दभवं रूपम् । ऊरणी

उरञ्चः ॥ यथा ।

ऊसलऊसयतूलिं मोत्तुं सहि णइतडे अहिसरन्ती ।

होहिसि ऊहट्ठपयं पखलन्ती ऊरणि व्व ऊसारे ॥ १०८ ॥ [१४०]

L. 1. C उवकसिउ. 2. *hd.* °ओ E °कित्तओ ABDEFGX °सिउ EGX सन्ति C °दिए ABCEFGXYZ परिसेविअ D परिसेविअ G °एसु X °सच्चिरत्तुं Z °एसुं. L. 2. CF उलं BF °कुटिअं ACEGXYZ °कुटिअं D उलुङ्कुटिअं (sic) *add.* °डियम्मि. L. 3. C उवकसिउ GX °सिउ G °सेचितः X °सेवित सज्जितं CDGZ सज्जितश्चेति *add.* °दिये. L. 4. B व. L. 5. ADGYZ उवत्तं AGXZ °परत्तं CX °स्थूलम्मि D °च्छलं E °थूलं CD अणवच्छं ABDEFGXYZ व C या. L. 6. EXY have ऊकारादिः (X °दि) before ऊआ. D has here line 8. BF ऊआ A ऊआ G जूआ E गमणे. L. 7. GZ उच्चत्तपरत्तं D उवत्तिं X उच्चत्तपरत्तं वधूपरत्तं पार्श्वयोः BF पार्श्वयोः XZ स्थूलं असं D *adds.* °थीः ॥ थीः ॥ थीः ॥ L. 9. G अआ G रणरणको. L. 10. G ऊआ °वच्छाणं C °भमणं. L. 11. *add.* विअ C तुविं BF कुविए X कुवि C कुमारं. L. 12. BFGXYZ ऊसयमुं X °मूहाणं. L. 13. A ऊहट्ठं C ऊहट्ठं पीहसिं BF कसिं ABCDFGYZ °सिअम्मि A उरञ्चम्मि. L. 14. GZ ऊसयं. L. 15. Z ऊहट्ठं *add.* ऊहसिअमिति. L. 16. C ऊरयः G उरयो. L. 17. C °ऊसुवत्तलिं X मोत्तु BF णइतडे CGZ णइतडे X °अडं वडिं C अडिं. L. 18. C ऊहट्ठं GZ पसलितं BCF च X ड; *om.* D.

आणन्दिअम्मि ऊणंदिअमूसलिअं सरोमअं ।

विक्खित्ते ऊसाइअमूसायंतो अ सेअसिडिलम्मि ॥ १४१ ॥

ऊणंदिअं आनन्दितम् । ऊसलिअं सरोमाञ्चम् । ऊसलिअं उल्लसितमिति तु
उल्लसिधात्वादेशसिद्धम् । ऊसाइअं विक्षिप्तम् । ऊसाइअं उत्क्षिप्तमिति धनपालः ।
ऊसायंतो खेदे सति शिथिलः ॥ यथा ।

5

ऊसायंतसरीरं ऊसाइअवलयाणिबडणभण्ण ।

उद्धकरं ऊसलिअं ऊणंदय सुहय विरहतणुइं तं ॥ १०९ ॥ [१४१]

ऊसुक्किअं विमुक्के ऊमुत्तिअमवहपासघायम्मि ।

ऊसुंभिअऊसुरुसुंभिआ य रुद्धगलरुण्णम्मि ॥ १४२ ॥

ऊसुक्किअं विमुक्तम् । ऊमुत्तिअं उभयपार्श्वघातः । ऊसुंभिअं तथा ऊसुरुसुंभिअं 10
रुद्धगलं रोदनम् । ऊसुंभिअं उल्लसितमिति तु उल्लसिधात्वादेशसिद्धम् ॥ यथा ।

ऊसुक्किअहासाण ऊमुत्तिअदुत्थिआइ तुह विरहे ।

ऊसुंभिण्ण तीण कयमूसुरुसुंभिअं सहीणं पि ॥ ११० ॥ [१४२]

॥ अथानेकार्थाः ॥

- L. 1. *edd.* आणंदिअम्मि ऊणंदिअमूसलियं. L. 2. *edd.* ऊसाइअम् GX 'सायन्तो
Z 'सायन्तो Y य BGYZ 'सेय' X 'स्तेअ'. L. 3. *edd.* ऊणंदिअं *edd.* ऊसलियं twice.
L. 4. G 'धात्वादेशसिद्धं' C 'देशे सि' X उल्लसिधात्वादेशं *edd.* ऊसाइअं twice X
om. ऊसाइअं विक्षिप्तम् । B इति च धनं. L. 5. GZ ऊसायंतो X *om.* from ऊसायंतो
to यथा incl. L. 6. X ऊसायंतं *edd.* ऊसाइअं B *om.* वलय BCFX 'निबडण'
L. 7. BZ रुद्धं C उद्धं *edd.* ऊसलियं G ऊणंद GZ सुभय BF सुह B 'तणुइ' X तः for ते.
L. 8. *edd.* ऊसुक्किअं (X ऊसक्किअं) C विसुक्के 2. *hd.* 'मु' G *om.* मुक्के ऊ *edd.*
'तिअ' BF 'मुहवपास' E 'मभयपास' DX 'मुनय' C 'पासघमि. L. 9. *edd.* ऊसुंभिअं
G 'ऊसुर' E 'सुं' Z 'मु' *edd.* 'भिआ E रुद्धं C 'रुण्णमि Z 'रुणम्मि. L. 10. BFG
ऊसुक्किअं CZ ऊमुत्तिअं X ऊसक्किअं *edd.* ऊमुत्तिअं C पार्श्व घातः *edd.* 'भियं G ऊसुर' BF
'सुंभिअं GX 'सुंभिअं Z ऊसुरमंभियं C ऊसुंभिअं रुद्धं C 2. *hd.* रुद्धं. L. 11. BFG
ऊसुंभिअं CX ऊसुंभिअं Z ऊसुंभिअं C उल्लसि' X तु लसि'. L. 12. *edd.* ऊसुक्किअं
(X ऊसक्किअं) GZ ऊमुत्तिअं BFXZ 'तिअ' C ऊसुत्तिअं *edd.* 'दुत्थिआइ C तु.
L. 13. CX ऊसुंभिण्ण C कयमूसुरुसुं X कयल्लसुरुसुं G 'सुर' *edd.* भियं.

गामे सङ्गे ऊरो जिम्भिअपञ्जाउलेसु ऊसत्थो ।

ऊसविअं उच्चन्ते तहेअ उद्धीकए होइ ॥ १४३ ॥

ऊरो ग्रामः सङ्गश्च । ऊसत्थो जुम्भितमाकुलश्च । ऊसविअं उद्धान्तमूर्ध्वी-
कृतं च ॥ [१४३]

5 ॥ अथ एकारादयो व्यक्षरादिक्रमेण प्रस्तूयन्ते । ऋवर्णलृषर्णयोः प्राकृते प्रयोगामावात् ॥

एलो कुसले एक्को णेहपरे चन्दणम्मि एककंगं ।

एत्तोप्पं एअप्पहुदि अ पविसन्तम्मि एमाणो ॥ १४४ ॥

एलो कुशलः । एक्को स्नेहपरः । एककंगं चन्दनम् । एत्तोप्पं एतत्प्रमृतीत्यर्थः ।
यस्तु एत्तोप्पं एदहमेत्तं इति व्याचष्टे सोऽभिमानचिह्नसूत्रं विवृण्वंस्तदभिप्रायं नाव-
10 बुध्यते । यतो देश्यन्तरेष्वपि एत्तोप्पं एअप्पहुदि एतावदेव दृश्यते । उदाहृतं चाभि-
मानचिह्नेनैव स्ववृत्तौ । यथा ।

दिअहं थुङ्किअमुही जूरइ अहए तुमं वहु दिअर ।

अम्हं सह कायंदि एत्तोप्पं मा करिज्जासु ॥ १११ ॥ इति ।

एमाणो प्रविशन् ॥ यथा ।

15 एमाणमयणवाणोद्धिप्पं जरे तीइ तुज्ज एकाए ।

एत्तोप्पंएलाणं एकंगरसो वि णाहिमओ ॥ ११२ ॥

अत्र च । एत्ताहे इदानीम् । एदहं इयत् । एकारो अयस्कारः । एते शब्दानु-
शासने साधिता इति नोक्ताः ॥ [१४४]

L. 1. EXYZ ऊरे CX जंभियं D जंभियं ABCEFGYZ जिम्भिअं E पञ्जाउलेसु
C 2. hd. ऊसत्थो E ऊसत्थे X ऊसत्थो. L. 2. add. ऊसविअं C उच्चन्ते 2. hd
उच्चन्ते ABCFGYZ तहेय Y तहेव D तहं य AZ उद्धीं G उद्धीं. L. 3. GX
जंभितं add. विअं G उद्धान्तः XZ उद्धान्तं कं. L. 4. BFX उद्धीकृतं C उद्धीकृतं
L. 5. X om. अथ X प्रस्तूयते ऋवर्णयोः Y has only एकारादिः ॥ L. 6. E कुसले
E एककंगं. L. 7. Z एत्तोप्पं ABCFGYZ एव D एअप्पं A एअहुदि C एअहुदि
BCDEFGXYZ य. L. 8. G कुसलः B चन्दनं X चन्दनं. L. 9. CGZ मेत्त-
मिति BF एदहमिति D एदहमित्तमिति X एदमित्तमिति CX जम्भितं G om. चिह्नं Z चिह्नं
add. विवृण्वन्तं (X विवृण्वन्तं तद्) L. 10. CGXZ एअप्पहुदि BF पवणं. L. 11.
GZ चिह्नेन GXZ om. यथा. L. 12. GZ दिअहं BCF दिअहं X निदिअ BGZ थुङ्कि-
अं C थुङ्किअं F थुङ्किअं X संथुङ्किअमुही CDX अहो Z वहु BFX दिअर C दिअरे.
L. 13. X अम्हं C कायंदि GZ दो G करेज्जासु G om. इति. L. 14. X एमाणो.
L. 15. GZ वाणो C तुज्ज ए (sic). L. 16. BCF एत्तोप्पं add. हिमवत्. L. 17.
BF एत्ताहे C ताहे X शब्दं for एदहं CX स्कार.

एकेककममण्णोण्णे एककणडो तह य कहयम्मि ।

सा एमिणिआ जीए मुत्तेण पमिज्जए अङ्गं ॥ १४५ ॥

एकेकमं अन्योन्यम् । एककणडो कथकः । एमिणिआ वस्याः स्त्रियाः सूत्रेण शरीर्यमाणं गृहीत्वा दिक्षु प्रक्षिप्यते कस्मिंश्चिद्देशे आचारविशेषे सैवमुच्यते ॥ यथा ।

एमिणिआए तीए रूवं इडूण कामसरविद्धा ।

5

एकेकमं कहन्ता तरुणा जायन्ति एककणडा ॥ ११३ ॥

अत्र एकवई रथ्येत्येकपदीशब्दमवत्वान्नोक्तम् ॥ [१४५]

एककघरिल्लो दिअरे सहोसिए एककसाहिल्लो ।

सा एककसिंवली जा सिंवलिपुप्फेहि णवहलिआ ॥ १४६ ॥

एककघरिल्लो देवरः । एककसाहिल्लो एकस्थानवासी । एकसिंवली शास्त्रलीपुष्पैर्नव-10 फलिका ॥ यथा ।

एककघरिल्ल ण लज्जसि किमेकसाहिल्लमाणसाणं पि ।

जं एकसिंवलिमिसा पुणो पुणो णिअसि मालारिं ॥ ११४ ॥ [१४६]

एककल्लपुडिंगं विरलम्बुकणे एणुवासिओ भेके ।

एराणी इन्दाणी पुरंधिआ तव्वयत्था य ॥ १४७ ॥

15

- L. 1. B एकेकममण्णोणे X एकेकममण्णोणे C एकडो GZ एककणडो. L. 2. ABGYZ एमिणिआ D जाए Z मुत्तेण A पमिज्जए C पमिज्जए X पमिज्जए Z ममिज्जए. L. 3. X एकेकं GZ एककणडो C णको *add.* एमिणिआ C *om.* स्त्रियाः X सूत्रेण. L. 4. *add.* 'द्वेणे C 'द्वेणे पे *om.* आचारविशेषे, 2. *hd.* विशेषे *add.* सा एवमु. L. 5. *add.* एमिणिआए (X माएमिणाव) BF इत्थं C 'विद्धा. L. 6. X तहंता GZ एककणडा BF एककण. L. 7. X अत्रे BF एकवई XZ रथ्येति एकं X 'नवान्नोक्तं. L. 8. ABCDEFX दिअरे C सहोसिड Z, C 2. *hd.* 'सिओ G 'सि X एककसाहिल्लो. L. 9. C एकं GZ एत्थं BCFGYZ 'सिंवली BEFG 'सिंवलिपु (E 'लिं) ADXZ 'पुप्फेहि BCFGY 'हिं *add.* तव्वं C नवहिं E 'लिंआ ABCDFGYZ 'लिया. L. 10. G एककस्थानं C एककसंभली BFGZ 'सिंवली X शास्त्रलेपु. L. 12. X एककसाहिल्लं (*omitting* किम्). L. 13. B 'सिंवलिं X 'सिंवलिं C *om.* पुणो once BCFXZ णियसि G णियसि. L. 14. A 'लंक्कणे व एणुं E 'कणे Y 'लंक्कणे D विरलम्बिंदुचरसाण (*hic*) X एणुं ADG, C 1. *hd.* XZ 'वासिड After भेके EXY *add.* अमानेकायाः L. 15. E पुप्फिं *add.* 'सिवा BCF तव्वयं CD 'च्छा य.

एकलपुडिंगं विरलविन्दुवर्षः । एणुवासिओ भेकः ॥ यथा ।

सुन्दर मोरङ्गीए गोरी अजेअ तीइ सुपसण्णा ।

एकलपुडिंगं हु एणुवासिण आगओ सि जं काले ॥ ११५ ॥

अत्र एकसरिराब्दः शीघ्रार्थे निपातेष्वस्माभिरुक्त इति नोक्तः ॥

5

॥ अथानेकार्थाः ॥

एराणी इन्द्राणी तद्वत्स्था च स्त्रीति द्वयार्थाः ॥ [१४७]

एलविलो धणिओसहा अधम्मरोरप्पिएमु एकमुहो ।

ओली कुलपरिवाडी ओज्झमचोक्खम्मि विमलणे ओप्पा ॥ १४८ ॥

एलविलो आह्वो वृषभश्च । एकमुहो निर्धर्मो दरिद्रः प्रियश्चेति व्यर्थः ॥

10

॥ अथ ओकारादयः । ऐकारस्य प्राकृतेऽभावात् ॥

ओली कुलपरिपाटी । पट्टिकवाचकस्वालीशब्दभवः । ओज्झं अचोक्षम् । ओप्पा शाणादिना मण्यादेर्मार्जनम् ॥ यथा ।

णिवमउडोप्पिएपयणह किची तुज्झ भवलेइ ओज्झं पि ।

ससिकुलभवाण अहवा ओलिसहावो अयं कुमरवाल ॥ ११६ ॥ [१४८]

13

ओअं वत्ता ओरं रुचिरे करिवन्धस्वायमोवं च ।

ओसारोसक्का गोवाडोसरिआ हिमम्मि ओग्गीओ ॥ १४९ ॥

- L. 1. B एकलपुडिंगं C ० डिनि G ० विंदु X ० विंदु C एणि X एणं C 1. hd. GX ० वासिउ C भेका. L. 2. BFGXZ अजेअ C अहेअ GZ तीए Z मुपं GZ सन्ना. L. 3. CGX आगउ. L. 4. cdd. एकसरिअ GZ ० ग्रार्थे X ० रुकः. L. 5. B अथा- नेका. L. 6. C 1. hd X च C 2. hd. व्व F व cdd. स्त्री इति C om. द्वयार्था BDFGXZ द्वयार्थः. L. 7. C एलं ABCEFGYZ ० विला ACDFGXZ ० उत्तहा C अधम्मारा ० मुहे 2. hd. ० मुहे. L. 8. Before this line EY insert ओकारादिः D अथ ओकारादायः X उकारादि The MSS. constantly confound उ and ओ in the beginning of the words. This v. l. will not be noted in this chapter. E ० उडिवाडी A उवज- मयो BDF ० को C मरुतमरोकम्मि E उरुतमरोक्कं G वरुमचोक्खं (sic) Z कथमचो- C ओप्पा Z उप्पा. L. 9. C एलविलो C एकमुहो X निधर्तो B दरिद्रश्च. L. 10. X एकारस्य CX अभावात्. L. 11. cdd. ० वाचकस्तु ओली C ओहसं अवोहं Z उरुतं C ओप्पा. L. 12. X शोणादिना G मण्या. L. 13. cdd. ० णिवं X ० पयणं Z ० पयणं C ओहसं. L. 14. BCDF ० कउडोप्पि X ० तुज्झावण B अहवा य अहवा ओलिस- L. 15. E वत्ता BG ० व्व X वा for च. L. 16. E ० ओग्गी गोवाडो X गोवडो cdd. सरिआ E दिइवि ADEFG, C 1 hd. XZ उग्गीउ.

ओअं वार्ता । ओरं चारु । ओवं गजादेर्वन्धनार्थं स्वातम् । ओसारो गोवाटः ।
ओसको अपसृतः । ओमीओ नीहारः ॥ यथा ।

चइआजिओवओअं रिउणो ओमीअओरजस तुज्ज ।

मीआ ओसारसुं वसन्ति समराउ ओसका ॥ ११७ ॥ [१४९]

केशविवरणे ओच्छिअमोडलमवि केशगुम्फम्मि ।

5

ओसिअमबले ओणीवी णिव्वे ओत्थरो वि उच्छाहे ॥ १५० ॥

ओच्छिअं केशविवरणम् । ओडलं केशगुम्फो धम्मिद्धपायः । ओसिओ अबलः ।
ओणीवी नीवम् । ओत्थरो उत्साहः ॥ यथा ।

अणओत्थरोसिआणं जरउडओणीविसङ्गजडिलेसु ।

तुज्ज रिउणं रणे कहमोच्छिअमोडलं च केरोसु ॥ ११८ ॥ [१५०] 10

ओग्गालो ओआलो बहोलए ओत्थओ अ अवसण्णे ।

ओक्किअमुसिए रप्फे ओणिव्वो णीविआइ ओवड्डी ॥ १५१ ॥

ओग्गालो तथा ओआलो अल्पं स्रोतः । ओत्थओ अवसन्नः । ओत्थयं पिहि-
तमित्यन्ये । ओक्किअं उषितम् । वान्तमित्यन्ये । ओणिव्वो बल्मीकः । पिपीलिको-
त्वातो मृदाशिरित्यर्थः । ओवड्डी परिधानैकदेशः ॥ यथा ।

15

- L. 1. X उअ for ओअ G उवे for ओवं. L. 2. G अपसृतः X उमीओ. L. 3. BFG वड्यार्जि CX चइया Z चइयार्जि G उवउव (sic) X निउवअ रिणो Z ओवं *edd.* उमीय CXZ उरजस C तुज्ज. L. 4. *edd.* मीया Z ओसारसुं CZ समराओ. L. 5. *edd.* ओच्छिअम (X उच्छि Z डोडि) E डणनवि C गुंफिमि. L. 6. A ओसियमं बले BDGXZ उसियमं CY ओसियमं GZ बले C ओणीवी AC णिव्वे AB, C 1. *hd.* DFG उच्छरो E, C. 2. *hd.* ओच्छरो. L. 7. G उअचं and has यथा before it. BX उच्छिअं CFZ च X केसं (twice) उडलं R मुको In C the words from केस-
मुको to केसेसु 1. 10 are written twice BFGZ अबलः. L. 8. C नोद्रे Z तीव्रं *edd.* ओच्छरो C उच्छाहे X उच्चाहे. L. 9. BDFGX अणओच्छरो *edd.* सियार्ण GZ जरउडवोणो C 1. *hd.* उड् C 2. *hd.* उड्णोवि GZ जडिलेसु X जडिलेसु. L. 10. C तुज्ज C. 1. *hd.* कहमोच्छिअम C 2. *hd.* कहमोत्थियमं X कहमो BFGXZ च्छियमं Z व C. 1. *hd.* *om.* च केसेसु. L. 11. ADX उयालो BCIFY ओयालो C बहोल बहोलए A उत्थउ C ओच्छउ DGX उच्छउ Y व OGZ *om.* अ CE अवसन्ने G, C. 2. *hd.* Z जे X असन्नो. L. 12. *edd.* कियमु A णिव्वो C ओणिव्वो G डणवो *edd.* णोविआइ GZ धए BCFXY ओवड्डी D उवड्डी E उवड्डी GZ उवड्डी. L. 13. CFY उयालो B ओयालो B श्रोतः BCFX ओडओ BF अवसण्णः CX ओच्छउये. L. 14. *edd.* ओवड्डी (Z उवड्डी) BF ओणिव्वो C ओणिव्वो. L. 15. X मृदाशिरित्यर्थः *edd.* (C?) ओवड्डी (Z उवड्डी) X परिधानैक C नैकविशेषः.

बाहोमगालधणोआलपूरिओणिज्वणिग्गयाहिमया ।

गलिओवही तुह रिउवह वणे ओत्थओक्किआ लुइइ ॥ ११९ ॥ [१५१]

ओसाओ पहररुजा ओच्छत्तं दन्तधावणए ।

ओसीसं अववत्ते ओवट्ठो मेहवारिसेमम्मि ॥ १५२ ॥

5 ओसाओ प्रहारपीडा । ओच्छत्तं दन्तधावनम् । ओसीसं अपवृत्तम् । ओवट्ठो मेघजलसेकः ॥ यथा ।

ओ ओच्छत्तमिसेणं पहिओ ओसीसिऊण जन्तो वि ।

णवमयणसरोसाओ मोइइ ओवट्ठुकुल्लणीवलयं ॥ १२० ॥ [१५२]

ओहंकोहट्ठेलिप्पा हासे छण्णरमणमोलुंकी ।

10 ओलिंभा उदेही ओचुल्लं चुल्लिएगदेसम्मि ॥ १५३ ॥

ओहंको ओहट्ठो ओलिप्यं हासः । ओलुंकी छन्नरमणम् । नट्वा यत्र शिरावः क्रीडन्ति । चक्षुःस्थगनक्रीडेति केचित् । ओलिंभा उपदेहिका । ओचुल्लं चुल्ल्येकदेशः ॥ यथा ।

ओहंकिरि ओहट्ठं च य ओलुंकिं च सारवेसु घरं ।

ओचुल्ले ओलिंभं दट्ठं ओलिप्पिही तुह णणन्दा ॥ १२१ ॥ [१५३]

L. 1. *cdd.* पाठो *cdd.* 'धणोवाल' G 'पूरिउणिज्वणया' X 'पूरिउ' C 'णिच' X 'णिगाया'. L. 2. G गलिउवही XZ गलिउ BX 'वही' C 'उट्ठो' FZ 'वही' C रिओहूण X णे for वणे Com. वणे B ओवट्ठुकुल्लणीवलयं OG 'कुल्लिया' X उव्वउक्किया Z उव्वउक्किया RF लुइइ C लुइइ. L. 3. Z ओच्छत्तं. L. 4. G उसीसं *cdd.* अववत्ते AX उवट्ठो C आट्ठो EG उवट्ठो A मेहवारि Z om. मेह ABY 'सेवम्मि' G 'वारिवारिसम्मि'. L. 5. Z ओसाओ C ओच्छत्तं G उल्लत्तं BF ओसात्तं Z ओसीसं C ओवट्ठो X उव्वट्ठो Z उवट्ठो. L. 6. [X मेघजल] L. 7. GZ इ X om. ओ G उच्छत्तं C ओच्छत्तं G 'मिसेण' G उसीसिऊण. L. 8. G 'सरोसाउ' Z 'ताओ' X 'साउ' CZ ओवट्ठं G उवट्ठं X उव्वट्ठं C 'णावलव'. L. 9. A 'हो' EX 'हो' A 'लिंभा' GXZ 'छन्न' G 'रमण' C 'लुंका'. L. 10. C ओलुंभा Z ओलिंभा C ओहंको BF ओचुल्लं CZ ओचुल्लं D उव्वल्लं E उव्वल्लं G उव्वल्लं X उव्वत्तं C चुल्लि ABCDF 'एक'. L. 11. G उल्लो Z ओहंको ओहट्ठो C ओलुंका G उल्लो G उल्लवणं C 'रणं' 2. *hd.* 'रणं' CX नट्वा. L. 12. CZ ओलिंभा G उलिंभा X उलंभा BF ओचुल्लं C ओचुल्लं C चुल्ल्येकं G चुल्ल्ये C 1. *hd.* om. यथा. L. 13. C ओहंकिरि G उहंकिरि Z ओहंकिरि C हं (sic) X उहं Z व for च (first time) C सारवेत्तं X घर. L. 14. C ओचुल्लं X चुल्लं (sic) C ओलुंभं दट्ठं जो X ओहंकिरि C वु for तुह.

बलि ए ओज्जल्लो गज्जिअम्मि ओअंकओज्जाया ।

दीहरमुहरझुणीए ओरल्ली ओल्लणी सिहरिणीए ॥ १५४ ॥

ओज्जल्लो बलवान् । ओअंको तथा ओज्जाओ गर्जितम् । ओरल्ली दीर्घमधुरध्वनिः ।
ओल्लणी मार्जिता ॥ यथा ।

ओज्जल्लमडोज्जाअं करिओअंके च सुणिअ संगामे ।

ओल्लणिमहुरोरल्लीमूहला जे हुन्ति ते पुरिसा ॥ १२२ ॥ [१५४]

ओसणमुच्चेअम्मि अ ओरिल्लो अइरकालम्मि ।

ओड्डणमुत्तरिए ओइत्तं ओइत्तणं च परिहाणे ॥ १५५ ॥

ओसणं उद्वेगः । ओरिल्लो अचिरकालः । ओड्डणं उत्तरीयम् । ओइत्तं तथा
ओइत्तणं परिधानम् ॥ यथा ।

ओरिल्लमयणवत्तोसणाइ ओइत्तणम्मि ल्हसिअम्मि ।

परिहिअमोड्डणमोड्डिअमोइत्तं तुज्झ दंसणतुराप ॥ १२३ ॥ [१५५]

ओड्डं रत्ते ओलत्थो दलिए णयम्मि ओहत्तो ।

ओसणं तुडिए ओरुंजं णत्थि ति भणिअकीलाए ॥ १५६ ॥

ओड्डं रक्तम् । ओलत्थो विदारितः । ओहत्तो अवनतः । ओसणं व्रुटितम् । 15
ओरुंजं नास्तीति भणितगर्भा कीदा ॥ यथा ।

अण्णोड्डो दइओ तुह ओहत्तो वि णवणहोलत्थो ।

ओरुंजं मुक्कलिओ मा मह ओसणणेहिआ होसु ॥ १२४ ॥ [१५६]

L. 1. BCEFGZ बलि ए ओज्जल्लो CX गज्जि^० cdd. 'बम्मि G उयंकं Z ओयंकं C
'उज्जल्लया ABCDFGXY 'ज्जाया. L. 2. A 'मुहरझुणीए E 'मूहा' [1] XYZ 'महुर'
G उरणी ABCDFZ सिहरणीए. L. 3. C ओसल्लो 2. hd. 'सु' C ओसल्लो 2. hd. 'ओ
B 'द्विनि. L. 4. G उत्तणं. L. 5. C ओल्लल्ल GZ 'ल्लो' CX 'झाथ Z 'ज्जाय' X om. च
.BCF सुणिअ GZ मुणिअ. L. 6. GZ 'मुहला' CX 'मुहला G डि for ने, om. Z. G om.
ने. L. 7. G 'मुच्चेअम्मि DYZ 'वयम्मि A 'मुच्चेअ' ABCDFGYZ च G उइल्लो Y
'अचिर'. L. 8. E ओड्डणं GZ उड्डणं Z 'मुत्तरिए A उड्डणउड्डणं X om. ओइत्तं.
.L. 9. G om. ओसणं G उड्डणं Z उड्डणं. L. 10. CGZ ओइत्तणं च परि. L. 11.
(G 'वत्तो' C 'सुणिअयंमि BFGZ 'सिअमि X 'णत्थिअमि. L. 12. cdd. परिहिअमोड्डण'
(C 'दु' X 'हु') BFGZ 'मोड्डिअम' C 'द्वि' Z 'मोइत्तं C 'मुक्कलि. L. 13.
B ओड्डं G उड्डं Z ओड्डं cdd. ओलत्थो GZ दलिए अ AEXY णयम्मि PCF
णयम्मि D णयम्मिअ. L. 14. B ओसणं G उरुंजं Z ओसणं B ओरुंजं X उरुंजं CG
णत्थि cdd. भणिअ. L. 15. C ओड्डं G ओड्डं Z ओड्डं cdd. 'ल्लो B 'रि' GZ
ओसणं. L. 16. Z उरुंजं X उरुंजं. L. 17. BF 'दो' C 'दु' G 'दु' X 'दो' Z
'दु' G उणत्तो X उणत्तो Z ओणत्तो G णवणहोणत्तो BCF 'ल्लो' Z 'णत्थो. L. 18.
X उरुंजं C मुक्कलिओ G 'लि' G उरुंजणं Z ओसणं cdd. 'हिआ.

विहलम्भि ओहुडं ओहुरं च खिण्णम्भि ओवरो णिअरे ।

ओसुद्धं विणिवडिअम्भि ओज्झरी अन्तआवरणे ॥ १५७ ॥

ओहुडं विकलम् । ओहुरं खिन्नम् । ओहुरं अवनतं स्रस्तं चेत्यवन्तिसुन्दरी ।
यदुदाहरति स्म ।

- 5 खणमिचकलुसिआए लुलिआलयवल्लीसमोत्थरिअं ।
ममरभरोहुरयं पक्कयं व भरिमो मुहं तीए ॥ १२५ ॥
किं तं पि हु वीसरिअं णिक्खि व जं गुरुअणस्स मज्झम्भि ।
अहिधाविऊण गहिओ तं ओहुरउत्तरीआए ॥ १२६ ॥

ओवरो निकरः । कप्रत्यये ओवरओ । ओसुद्धं विनिपतितम् । ओज्झरी
10 अन्तावरणम् ॥ यथा ।

पहरोसुद्धहओज्झरिओवरस्वलणोहुरा रणा रिउणो ।

तुह कुमरवाल ओहुडमुअदण्डा जन्ति रण्णेषु ॥ १२७ ॥ [१५७]

ओसिचं ओलिचे अहिदूए ओहुओगिओणुणया ।

ओइल्लं आरूढे ओसीओहाइआ य हेट्टमुहे ॥ १५८ ॥

- 15 ओसिचं उपलिप्तम् । ओहुओ ओगिओ ओणुणओ एते त्रयोऽप्यभिभूतार्थाः ।
ओइल्लं आरूढम् । ओसीओ तथा ओहाइओ अधोमुखः ॥ यथा ।

ओइल्ले गयमोगिअगिरिं मओसिचमुहमणोसीअं ।

तइ ओहुअहरिचरिए ओणुणओहाइआ हुआ रिउणो ॥ १२८ ॥ [१५८]

- L. 1. X उहुडं A खिण्णम्भि G खिन्नम्भि Z खिन्णम्भि *cdd.* णियरे (X °रे). L. 2. X उसद्धं *cdd.* विहपम्भि A ओज्झरी E उज्झरिय C ओइसरी X उज्झरियंअन्तं C पंतआव°. L. 3. G ओहुडं X उहुडं *cdd.* ओहुरमवनतं (Z °न) C वेत्थं G चेति वंतिं Z चेति अवाते. L. 5. *cdd.* कलुसिआए BFGZ लुलिया BCFXZ समोउद्वं G समो. छरिये. L. 6. GZ °हुरियं BF च भरिमो GZ मुहुरे (sic). L. 7. C विसं *cdd.* °रियं GZ गुरुअणस्स. L. 8. G *om.* तं C 1. *hd.* ओहुरओत्तरीआए 2. *hd.* °उत्तरं G °उत्तरी BFGZ °रिआए X °रिज्जाए. L. 9. X निकरयेति C ओइसरीयं शवरण 2. *hd.* आवरणं X उज्झरीअं. L. 11. C पहरोसुद्धहओवस्सरिओवरस्वलणो (sic. all) X पहरोसुद्ध-हमुकनुउसरिउउवरस्वलणो Z °मुद्धमुआउज्जं Z रिउणा. L. 12. X उहुडं C जन्ते. L. 13. X उत्तिअ GZ अवलिचे X अहिदू C 1. *hd.* वहुअं G °गिअणुणया X °गोवउं X °णुणया Z °गुणया. L. 14. *cdd.* °इदया BF हेट्टमुहे C 1. *hd.* °सुहे. L. 15. G उहुवं उग्गीउ Z ओहयं उग्गीओ C ओहु *om.* ओ ओगिओ C 2. *hd.* has ओगि GX उणुउ *cdd.* त्रयोऽपि अभि°. L. 16. G कसीउ C अधोमुखम्. L. 17. *cdd.* °मोगियं CX °गिरि C °मुहम्. L. 18. CX वेद हुअहरिचरिए X उणणं *cdd.* °इदया X इ for हुअ.

ओलिन्ती ओलिपन्ती असिदोसम्पि ओक्कणी जूआ ।

ओज्झायं ओहट्टिअमण्णं पेल्लिअ करेण जं गहिअं ॥ १५९ ॥

ओलिन्ती तथा ओलिपन्ती खट्वादिदोषः । ओक्कणी युका । ओज्झायं तथा ओहट्टिअं अन्ये प्रेर्य यत्करेण गृहीतम् ॥ यथा ।

छुरिओलिन्ती असिओलिपन्ती ओक्कणी अ णववत्थे ।

5

कहइ रिऊण तए जसमोहट्टिअयं सिरिं च ओज्झायं ॥ १२९ ॥ [१५९]

मेणे ओलयओलावया य फलहग्गलाइ ओहडणी ।

ओलयणी णववहुआ ओलइणी दइअमूआ य ॥ १६० ॥

ओलओ तथा ओलावओ श्वेनपक्षी । ओलओ अपलाप इत्यन्ये । अत्र । ओहइ अवतरति । अयं धात्वादेशोक्तत्वात्नोक्तः । ओमाल-ओज्झर-ओसत्तराच्चा 10 निर्माल्य-निक्षर-अवसत्तराच्चा इति नोक्ताः । ओहडणी फलहकार्गला । ओलयणी नववधूः । ओलइणी दयितीमृता ॥ यथा ।

ओलइणी ओलयणी रिऊण ओलयपिए रणे खग्गो ।

ओहडणिदीहमुअ तुह मडचडओलावओ रुआवेइ ॥ १३० ॥ [१६०]

L. 1. A उल्पन्ती G उलिपन्ती Z ओलिपन्ती E जुआ. L. 2. C ओज्झायं Y ओज्झायं C ओहट्टिअमण्णं A हट्टिअमण्णं BFX Y हट्टिअमण्णं D ओहट्टिअमण्णं GZ हट्टिअमण्णं C पेल्लिअ ABDFGYZ पेल्लिअ X पेल्लिअ AD गहिअ BCFYZ गहिअं. L. 3. GZ ओलिपन्ती C ओज्झायं. L. 4. BXZ ओहट्टिअं CG(F 1) हट्टिअं. L. 5. C लन्ती G लिपन्ती Z लिपन्ती G णववत्थे C णववत्थे Z वत्थे. L. 6. B हट्टिअयं G हट्टिअं X हट्टिअं Z हट्टिअं C सिरिं च ओज्झायं X उज्झाउ. L. 7. X तुलावया This stanza is given twice in X. CGZ फलहग्गलाइ. L. 8. C ओलइणी D ओलइणी GXZ ओलयणी A णववहुआ D णववहुआ E णववहुआ BCGXZ वहुआ Y वहुआ A ओलइणी G ओलइणी दइअमूआ twice. X om. लइणी दइअमूआ first time. ओलइणी दइअमूआ in its place second time. add. दइअं EYZ मूआ X अ. L. 9. Z om. तथा B श्वेनपक्षी GZ श्वेनः पक्षी Z अउ for अउ. L. 10. C अवतरि C देवूकं BFX धात्वादेशोक्तत्वात्नोक्तः C ओज्झरं X उतत्तराच्चा. L. 11. B निर्माल्यं C निर्माल्यं G अवसत्तरं Z अवसत्तरं C ओलयणी GXZ ओलयणी. L. 12. C ओलयणी G ओलइणी X ओलइणी दयिती. L. 13. CGXZ ओलयणी C ओलयणी GZ ओलयणी X ओलयणी G ओलयणी Z ओलयणी CX तिए. L. 14. B ओहडणी CX मुअ Z om. मड G चडउरुलावउ B रुआवेइ GZ रुआवेइ.

ओमुंखिअं च उपेक्खिए अलिन्दम्मि ओसरिआ ।

ओआवलो अ बालायवम्मि ओहाडणी पिहाणीए ॥ १६१ ॥

ओमुंखिअं उत्प्रेक्षितम् । ओसरिआ अलिन्दः । ओआवलो बालातपः ।
ओहाडणी पिधानी ॥ यथा ।

5

ओमुंखिअ पिअमिन्तं ओआवलमोसरिं सरन्तं च ।

णन्दीह खिविअ जारं असई ओहाडणि देइ ॥ १६२ ॥ [१६१]

ओआअवो वि अत्थक्खणम्मि ओवड्डिअं च चाहुम्मि ।

ओअग्घिअमोसिंघिअमङ्गापिणद्धम्मि ओलइअं ॥ १६२ ॥

ओआअवो अस्तसमयः । ओवड्डिअं चाहु । ओअग्घिअं । ओसिंघिअं घातमि-
10 त्यर्थः । ओसिंघिअशब्दोऽपि देश्य एव । अनया तु भङ्ग्या निबद्धः । ओलइअं अङ्गे
पिणद्धम् ॥ यथा ।

ण हु ओअग्घइ कमलं ओलइअं ण सहए जलइं पि ।

ओवड्डिएहि ओआअवे वि ओसिंघए ण सा असणं ॥ १६२ ॥ [१६२]

ओलुंअओ अ तविआहत्थे ओहीरिअं च उग्गीए ।

15 मुत्ते ओल्लुरिओ विहिकयम्मि ओसाणिहाणं च ॥ १६३ ॥

L. 1. A ओमुंखिअं X उत्प्रेक्षितं YZ ओसिअं AE उपेक्खिए C अलिन्दम्मि ABCDEFGXYZ
रिआ. L. 2. E बलो G उआवलो Z ओआवलो A व BCFG बाला E चम्मि Y बला-
क्खम्मि E पिहाणीए Z पिहाणीणीए. L. 3. *add.* ओमुंखिअं BCFX ओसरिआ
C अलिहः G बाला. L. 4. C ओहाडणा. L. 5. *add.* ओमुंखिअं पिअमिन्तं
(X पिअमिन्तं) C लमोसार X सरन्तं. L. 6. BGZ खिविअ C देइ. L. 7. BF
ओआअवो C ओआअवो Y ओआअवो C अच्छं G उहाडिअं AY णिअं BCFGX
णिअं D णिअं Z ओअग्घिअं BCF वाहुं EX चहुं. L. 8. *add.* ओअग्घिअमोसिंघिअमं
C णहुंमि E णवम्मि EGXYZ ओलइअं. L. 9. C ओआअवो G ओआ B ओवड्डिअं
CF णिअं G उअड्डिअं Z ओअग्घिअं C वाहुं *add.* ओअग्घिअं BCFX ओसिंघिअं. L. 10.
BX ओसिंघिअशब्दो C उलिअिअं CZ ओलइअं X उलइअं G अंगपिणद्धं Z अंग-
पणद्ध. L. 12. BF ओअग्घइ C ओअग्घि CZ ओलइअं G उअड्डिअं X उलइअं *add.* न C
जलइअं. L. 13. G उअड्डिअं CX णिअं Z ओअड्डिअं *add.* एहिं BF ओआअवेहिं C ओआ-
अव पि G उआवे GZ ओसिंघिअं. L. 14. X ओलुंअओ Y व A ताविआं BFDEGYZ
ताविआं C ताविआं X ताविअं BF ओदीं E ओहं *add.* णिअं G उग्गीए. L. 15. G
मुत्तेणं E णिअं Y निहाणं.

ओलुपओ ताणिकाहस्तः । ओहीरिअं उद्दीतम् । अवसानमित्यन्ये । यस्तु ओहीरिअशब्दो निद्रार्थः स धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । ओलुरिओ सुप्तः । ओसाणि-
हाणं विधिवदनुष्ठितम् ॥ यथा ।

णिसि ओलुरणे ओसाणिहाणिअं किं पि तीइ जं तुमए ।

तं चिअ ओहीरइ सा ओलुपयकम्मवावडा वि दिणे ॥ १३३ ॥

5

अत्र । ओरुम्माइ उद्वाति । ओहामइ तोलयति । ओलुंडइ विरेचयति । ओसु-
कइ तेजयति । ओग्गालइ रोमन्थयति । ओरसइ अवतरति । ओअंदइ ओंढालइ
आच्छिन्नति । ओअग्गइ व्याप्नोति । ओहावइ आक्रामति । ओवासइ अवकाशते ।
ओअक्खइ पश्यति । ओवाहइ अवगाहते । एते धात्वादेशेष्वस्माभिरुक्ता इति
नोच्यन्ते ॥ [१६३]

10

॥ अधानेकार्थाः ॥

णिमजलहिमेसु ओसा सेवयअपहावलेसु ओलुग्गो ।

ओआली असिदोसोली ओलुट्टमघडन्तमिच्छासु ॥ १६४ ॥

ओसा निशाजलं हिमं वेति द्वया । ओलुग्गो सेवको निरुद्धायो निःस्थामा
वेति त्र्यर्थः । ओआली खड्गदोषः पंडिक्कथेति द्वया । ओलुट्टं अघटमानं
मिथ्या च ॥ [१६४]

ओअल्लो पल्हत्थप्पकम्पगोवाडलम्बमाणेसु ।

ओरत्तो वि विदारिअगच्चिट्टकुसुम्भरत्तेसु ॥ १६५ ॥

L. 1. C ओलुओ X उलुएउलुएउ BCF ओहीरिअं X उद्दीतं. L. 2. BCF
ओहीरिअं GXZ 'रिअ' X उमाणिहाणं. L. 3. GX 'नृष्टिन्'. L. 4. C
ओलुरणे X उसाणिहाणिअ BF तिइ C तीइ जं तुमए X तुमए. L. 5. *edd.*
चिअ (C 1. *hd.* विअ) G उल्लिपयं Z ओल्लिपयं CX 'पइ' BF 'वाचडा'. L. 6.
C ओरुम्माइ G 'म्मा X *om.* ओरुम्माइ C ओलुद्वाति C ओसकइ Z ओसुकइ. L. 7. C (F!)
GZ ओरसइ G उअतरइ. L. 8. C ओअग्गइ व्याप्नोति । ओअग्गइ व्याप्नोति आक्रामति
(*sic*) X उअगाइ व्याप्नोति G 'काशति'. L. 9. BF ओअक्खइ X 'देशेष्वस्माभि'
L. 11. B *om.* अय. L. 12. BDFGYZ णिमजलं C निमि E हिमेस C *om.*
from ओसा to 'बलेसु E सेवयपहा' ADEGZ 'बलेसु AC ओलुग्गो. L. 13. Y ओआली
CX 'दोसोली GZ 'दोसो *om.* लो A उलट्टमघडन्तमिच्छासु XZ ओलुट्टं E 'मघटन्त'. L. 14.
G निमि C द्वयाः XZ द्वयः CFXGXZ निरुद्धायः B निरुद्धायः BFGX निरुद्धायः C
निरुद्धायो. L. 15. Z द्वयः G अआली CX ओआली X खड्गदोष G पंडिक्कथेति C *om.*
अथेति द्वया G ओलुट्टं XZ अघटमानं. L. 17. A पल्हत्थं C पल्हत्थं EX पल्हत्थं
C 'गोवडे' A 'लंबमाणेसु. L. 18. X उरको; *om.* वि Z ओरणो A BFGYZ
विदारिअं C विदारिअं A 'गच्चिट्टं C 'गच्चिट्टं A 'मघेसु Z 'रणेसु.

ओअट्टो पयस्तः कम्पो गोवाटो लम्बमानश्चेति चतुर्थः । ओरत्तो विदारितो
गर्विष्ठः कुसुम्गरक्तश्चेति त्र्यर्थः ॥ [१६५]

ओहट्टो ओसरिए अवगुण्ठणीवियामुं च ।

गामेसहरिअआणाबन्धणत्ताएसु ओआओ ॥ १६६ ॥

5 ओहट्टो अपमृतोऽवगुण्ठने नीवी चेति त्र्यर्थः । ओआओ ग्रामाधीशोऽपहृत
आज्ञा हस्त्यादीनां बन्धनार्थं स्वातं चेति चतुर्थः ॥ [१६६]

ओहारो कच्छवए अन्तरदीवम्मि भागे अ ।

ओविअमारोविअरुण्णचाट्टुमुकेसु हरिए अ ॥ १६७ ॥

ओहारो कच्छपो नद्यादीनामन्तर्दीपमंशश्चेति त्र्यर्थः । ओविअं आरोपितं रुदितं
10 चाट्टु मुक्तं हृतं चेति पञ्चार्थम् ॥ [१६७]

ओहित्थं च विसाए रहसम्मि विआरिए तह य ।

चन्दणसिलामु ओहंसो ओसव्विअमसोहसादेसु ॥ १६८ ॥

ओहित्थं विषादो रमसो विचारिते चेति त्र्यर्थम् । ओहंसो चन्दनं चन्दनघर्ष-
णशिला चेति द्व्यर्थः । ओसव्विअं गतशोभमवसादश्च ॥ [१६८]

L. 1. X पयस्तकंपं C कंपा C गोवाटः BF गोवाटो X उरत्तो. L. 2. BGX गर्विष्ठः
L. 3. C ओहट्टो A "गुण्ठणं" XYZ "णीवियामुं" C व. L. 4. A गामेसं ABCFGYZ
"हरियं" G "कंपणं" Y "साएसुं. L. 5. C 1. hd. GZ ओअट्टो C अपमृतः
अव" Z अपगुंठने C "धीराः अप". L. 6. X हस्तादीनां. L. 7. A भागेसु
BCFGYZ व. L. 8. A उविअमं BCEFGXYZ ओविअं add. "नेविअं"
C "रुण्णे" E "चाट्टु" C 1. hd. "मुकेसु" BCFGYZ व. L. 9. CF ओविअं BGXZ
ओविअमारो C om. रुदितं. L. 10. B चाट्टु C हृतं 2. hd. हृतं GXZ पंचार्थः.
L. 11. A उहिह्ल ष विभाए (sū) C ओहिह्लं G ओहिह्लं Y रमसम्मि BCEFGXYZ
विचारिए. L. 12. A उसत्तिगमसोहं BF ओसत्तिगमसोदेसु C ओसत्तिअमसोहसोदेसु
DE ओसत्तिअमं X उसत्तिगमसाहमवसादेसु YZ ओसत्तिअ. L. 13. C ओहिह्लं B
त्र्यर्थः X om. चन्दनं. L. 14. BCFX ओसत्तिअं Z ओसत्तिअ G "सादश्चेति" CXZ
सादश्चेति द्व्यर्थम् ।

ओसिंघिअम्मि चन्दणघसणसिलाए अ ओहरिसो ।

ओत्थरिओ अक्कन्ते अक्कममाणे अ णायव्वो ॥ १६९ ॥

ओहरिसो घातश्चन्दनघर्षणशीला च । ओत्थरिओ आक्रान्त आक्रम-
माणश्च ॥ [१६९]

ओसाअंतो जिम्भालसम्मि सीअन्तसविअणेसुं च ।

5

ओघसरो अ अणत्थे घराण वारिप्पवाहे अ ॥ १७० ॥

ओसाअंतो जृम्भालसः सीदन् सवेदनश्चेति व्यर्थः । ओघसरो अनर्थो गृह-
वारिप्रवाहश्च ॥ [१७०]

हेट्टामुहकाणेक्खिअआकिण्णेसुं च ओसरिअं ।

ओदंप्पिअं च ओरंप्पिअं च अक्कन्तणहेसु ॥ १७१ ॥

10

ओसरिअं अधोमुखमक्षिनिकोच आकीर्णं चेति व्यर्थम् । ओदंप्पिअं आक्रान्तं
नष्टं च । एवं ओरंप्पिअं । चकारौ द्वयोरपि व्यर्थतासूचकौ । यदाह । ओदंप्पिअ-
ओरंप्पिअशब्दौ नष्टे तथाक्रान्ते ॥ न चात्र यथासंख्यभ्रमः । ओदंप्पिअं ओरंप्पिअं इत्य-
न्योन्यपर्यायतया सर्वैरभिधानात् । भिन्नार्थानां ह्यन्योन्यपर्यायत्वं न घटत
इति ॥ [१७१]

15

L. 1. A ओसिंघिअम्मि BYZ °विअम्मि CF ओसंघिअम्मि G उत्तिप्पिअम्मि E ओसिंघिअम्मि X
उसंघवम्मि A चंदणमिसणसिलाए G °सिलाए A त BCFGYZ य. L. 2. A उच्छरेउ C
ओच्छरिओ G अछरिओ A अकुच्चि (sic) अक्कममाणे X अक्कसमाणे cdd. य
C णेयणेयव्वो. L. 3. B °सिला OG ओच्छरिओ Z आक्रान्तः L. 5. In Z
the whole stanza is omitted. X उसाअंतो A सीअन्त° BCEFGXY सीअंत°
A °सवेअणेसुं य BCFY °सविअणेसुं G °सविअ° X °सवेअ° L. 6. C 1. hd.
अणसरो EGY य BF अणत्थे G अणत्ते A चराण वारिणवाहेयं E वारिणवाहेयं BCEFX य.
L. 7. X उसाअंतो C जम्भा अलसः B °लस X जंभालसं सीतल सवेदन° GZ सचेतनश्चेति.
L. 9. E हेट्टा° C हेट्टेमुहकण° AEX °क्खिअ° BCFYZ °क्खिअ° G °क्खिअ° C
°आहि° E °जेसुं ACEXYZ ओसरिअं BF उरिअं. L. 10. cdd. °विअं (twice) A
च °विअं and in margin चउ to be inserted before ° G °णहेसु. L. 11.
BCFX °विअं Z °रिअमधे° B °निकोचिक्कोच cdd. विअं. L. 12. XZ एवमोसं° cdd.
°विअं. L. 13. CGX °विअओरंप्पिअं Z °विअउरंप्पिअं G °अंते X यत्संख्य° GXZ
°विअं C °विअंत cdd. ओरंप्पिअमिति अन्यो° (X उरिअमिति अन्यो°). L. 14. cdd.
हि अन्यो° BCFX घटते. L. 15. CX om. इति.

ओअग्निअमहिहए केसाईपुअकरणे अ ।

अण्णासत्ते तण्हापरे अ ओलेहडो पवुड्डे अ ॥ १७२ ॥

ओअग्निअं अभिभूतं केसादीनां पुञ्जीकरणं च । ओलेहडो अन्यासक्त-
स्तृष्णापरः प्रवृद्धश्चेति व्यर्थः ॥ [१७२]

5

चन्दणरइजोग्गे ओवसेरमोहसिअमंमुअधुएमु ।

ओसिक्खिअं च गमणव्वाघाए अरइणिहिए अ ॥ १७३ ॥

ओवसेरं चन्दनं रतियोम्यं चेति व्यर्थम् । चन्दणरइजोग्गे इति समाहारद्वन्द्वः ।
ओहसिअं वस्त्रं धूतं चेति व्यर्थम् । उपहसितार्थस्तु ओहसिअशब्दः संस्कृतभव एव ।
ओसिक्खिअं गतिव्याघातोऽरतिनिहितं च ॥ [१७३]

10

ओहरणं विणिवाडणमत्थस्सारोवणं चेअ ।

परओ ठिअसंजोए उकारओकारविणिमओ हांड ॥ १७४ ॥

ओहरणं विनिपातनमसंभवतोऽप्यर्थस्य संभावनं च । अत्र ओवालड
छादयति ध्वायति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोच्यते । इह च कचिदुकारस्थान
ओकारं पठन्ति ओकारस्थाने च उकारम् । तत्र विषयविभागो दृश्यते । परतः स्थिते
15 संयोग उकारओकारयोर्विपर्ययो भवति । यथा । उकंदी ओकंदी । उक्खली

- L. 1. BCEFGXYZ 'गिषम' GZ 'भूर' X 'रिहू' 'काणा' ABCFGXYZ च.
L. 2. BGZ अन्ना' X अण्णा' EX 'सण्णे' Y च B पवुड्डे CEFGXZ पवुड्डे *cdd.* च.
L. 3. BCFX ओअग्निअं BF अभिभूते X *om.* च GZ 'ज्या' GX 'सक्तः'.
L. 5. E जुग्गे *cdd.* 'हसियम' ABCFGXYZ 'सुष' X 'पुएमु'. L. 6. X
उत्तक्खि' *cdd.* क्खिअं X गमणि' अरइणिहिए ABCFGXYZ च. L. 7. X *om.*
from ओवसेरं to व्यर्थम् X चन्दनं G 'जोग्ग'. L. 8. BGXZ ओहसिअं X धूतं
BZ ओहसिअं C उपहसिअं GX उहसिअं. L. 9. *cdd.* 'क्खिअं' RCFXZ अरति'.
L. 10. E ओहरणं BCF 'मच्छस्ता' G 'मच्छस्ता' Z 'मत्थस्त' ACFGYZ चेअ BX
वेअ. L. 11. ABCDFGZ परउ ABFZ द्विअं CEY द्विअं G द्विअं D त्रिअं (i.e.
द्विअं) X विअं G 'संजोए' Y 'संजोए' Z 'संजोए' X उकारउकारं Z ओकारउकारं E विणि-
मिअो F विणिमयो C छेइ. L. 12. G *om.* च BG ओवालड C उम्वालड Z उम्वालड.
L. 13. C धात्वादेशेषूक्तं CX *om.* च *cdd.* 'स्थाने' C *ins.* ओकारस्थाने. L. 14. Z
उकारं Z उकारस्थाने BF *om.* च X विषयविभागे *cdd.* पुरः instead of परतः. L. 15.
cdd. संयोगे BCFXZ उकारयोर्वि' G उकारउकारयोर्वि' X *om.* ओकंदी Z उक्खलीइ.

ओक्खली । इत्यादि । एतच्चोपलक्षणमिकारएकारयोरपि । यथा । इल्लो एल्लो दस्सिद्रः ।
इत्यादि । यदस्मराम । ओत्संयोगे । इत एट्ठा । ह्रस्वः संयोगे । इति च ॥ [१७४]

॥ इत्याचार्यश्रीहिमचन्द्रविरचितायां स्वोपज्ञदेशीनाममालायां प्रथमो वर्गः ॥

L. 1. X *om.* ओक्खली X एतच्चाप *edd.* लक्षणं इकारं G इकारयोरं C
एकागतिं पि (2. *hd.* ११) *edd.* दस्सिद्र. L. 2. CZ स्मरामः *edd.* उत्संयोगे C *om.*
इत Z इत् C एनट्ठाव X ह्रस्वसंयोगे (*sic*) see Siddhant, 1, 116, 85, 84. L. 3.
A adds in margin: स्वरवर्गः RDEFGZ read इत्याचार्यश्रीहिमचन्द्रविरचितायां स्वोपज्ञ-
देशीनाम्संप्रवृत्तौ प्रथमः स्वरवर्गः । ग्रन्थात् (D य G ग्रन्थाः) ॥ ८०२ ॥ EY only इति
प्रथमः स्वरवर्गः ॥ X देशीनाम्संप्रवृत्तौ प्रथमस्वरवर्गः ॥ ग्रन्थात् ८०२ ॥

संगृहीताः स्वरादयः शब्दाः । इदानीं व्यञ्जनादयः संगृह्यन्ते । तेऽपि वर्गक-
मेणेति कवर्गादयो द्वक्षरादिक्रमेण स्वरक्रमेण च प्रस्तूयन्ते ।

अन्धिकवाडिआमुं कत्ताओ मूलए कंदी ।

कंतू कामे कंची मुसलाणणलोहवलयम्मि ॥ १ ॥

- ५ कत्ता अन्धिकायूतकपर्दिका । कंदी मूलकशाकम् । कंतू कामः । कंची मुसल-
मुखे लोहवलयम् ॥ यथा ।

मुसलमुहं कंचीए कच्छपणसो अ कंदीहिं ।

कत्ताहि बड्जूअं रईइ कंतू अ सोहन्ति ॥ १ ॥ [१]

कल्ला कविसं मज्जे कलिकल्लोला विवक्खम्मि ।

- १० कच्चं कोटुवं कज्जे कस्सो कच्छरो अ पड्कम्मि ॥ २ ॥

कल्ला तथा कविसं मयम् । कल्लाराब्दः कल्याणशब्दमवोऽप्यस्ति । स तु कवीनां
नातिप्रसिद्धः । कली तथा कल्लोलो शत्रुः । कच्चं तथा कोटुवं कार्यम् । कस्सो तथा
कच्छरो पङ्कः ॥ यथा ।

पिअ कविसकच्छर तुमं कल्लं कस्सं व मुञ्ज इमिणा हि ।

- १५ कल्लोलाकलिकच्चाकोटुंवाणं मुणिज्जइ ण भेओ ॥ २ ॥ [२]

L. 1. X संगृहीताः GZ शब्दा X व्यञ्जनादयः. L. 2. X om. स्वरक्रमेण च. L. 3.
A अंधियं BCEFGYZ अंधियं X अंधिविधं C 'बहिं' GZ 'बहिं' *edd.* 'वासुं' D अंधि-
वासुं (sic) ADX कत्ताउ E मूल G कंदी. L. 4. E 'लोहवलयम्मि'. L. 5. X
अंधिकाद्वान् BF 'इतं' X कंतू कामंची मुसं B कंची G मुसल. L. 6. BFG 'मुखं'.
L. 7. G मुसलं मुहं B कंचीए Z कच्छपणसो GZ च C कंदीहिं G का. L. 8. *edd.*
कत्ताहि (Z कत्ताहि) B बड्जू (!) GZ पड्कं Should it be वड्? cf. Skr. वट ! DGXZ
'नृप'. L. 9. Z कल्लो C मज्जे corr. 2. *hd.* L. 10. BF कच्चकोटुवं CXZ कच्चं E कोटुवं
Z कोटुवं X कोटुच C कस्सं AX कच्छरो ABCFGYZ च. L. 11. G कापसं G om.
from कत्ता to अस्सइ in the next line BOG कल्यां D कल्या. L. 12. *edd.*
कच्चं BF कोटुवं CZ कोटुवं G कोटुवं X कस्सं. L. 14. *edd.* पिअ C तुमं कल्लं व
BFX च X मुख. L. 15. C कल्लोलाकलिकच्चकोटुंवाणं X 'कलिकच्चकोटुंवाणं' Z 'कच्चा'
B 'कोटुंवाणं' G 'टुंवाणं' C मुणिज्जइ *edd.* व C L. *hd.* GXZ भेओ.

कवयं भूमिच्छत्रम् णालिअवल्लीइ अ कलंबू ।

उवसप्पिअम्मि कमिओ कीडीभेए करोडी अ ॥ ३ ॥

कवयं भूमिच्छत्रम् । यद्वर्षासु प्ररोहति । कलंबू नालिकाभिधाना वल्ली । कमिओ उपसर्पितः । करोडी कीटिकाभेदः ॥ यथा ।

किं ते रिद्धिं पत्ता पिसुणा जे पणइणो वि ताविन्ति ।

5

कवयकलंबूड वरं कमिअकरोडीण दिन्ति जे छाहिं ॥ ३ ॥ [३]

कयलं अलिञ्जरे कंदलं कवाले छुरीइ कड्वारी ।

कसरो अहमवइल्ले कंडाली रिंगणीए अ ॥ ४ ॥

कयलं अलिञ्जरः । कंदलं कपालम् । कड्वारी क्षुरिका । कसरो अधमवल्ली-
वर्दः । कंडाली कण्टकारिका ॥ यथा ।

10

तुह सिअकड्वारीकुडकंदलो वच्चरा कयलतुन्दो ।

कसरो व सिद्धणरवइ लुदेइ कंडालिसंकुलणईए ॥ ४ ॥ [४]

कउहं णिच्चे कणई लयाइ कलहं च पडिआरे ।

कक्किं कडम्मि करेडू कवामकविसा य अद्धजंघाए ॥ ५ ॥

कउहं नित्यम् । कणई लता । कलहं प्रत्याकारः । असिपरिवार इति यावत् । 15
करेडू कृकलासः । कक्किं डराब्धोऽपि देश्यः । पर्यायमङ्गत्वा तूपात्तः । कवासो तथा
कविसा अर्धजङ्घा । मोचकमित्यर्थः ॥ यथा ।

- L. 1. X कवलं GZ णालिवं ABCEFXY णालयं D णालायां GZ य B कलंबू C
कलम्बू. L. 2. *edd.* णियंमि ACGX कमिउ ABCDEFGYZ य. L. 3. BF
पटरोइति BG कलंबू C कलम्बू B नालिका X काप्रमिषा G C 1. *hd.* X कमिउ.
L. 4. C उवसं G करोडी X करोटी. L. 5. C ते हिं X कड्वि C पणो CX तावन्ति
GZ ताविन्ति. L. 6. OG कलंबूड G वरि After वरं X *adds* कवियकलंबूड
वरं B कमियं G कमिअं Z कमियं X कवियकरोडीणा दिन्ति. L. 7. BF
कअलं E कयलं G कलयं X कायलं Z अलिञ्जर X कदलं C छुरीण G कड्वारी. L. 8.
X कसरो BGZ वइल्ले G कंडाली BCEFGXYZ रिंगणीए AGYZ य. L. 9.
C कलये G कायलि C ञरं । कदलं B कपाल G कड्वारी CX क्षुरिका G वली. L. 10.
BF ककारिक. L. 11. *edd.* निचं G कड्वारीकुडं C कुडकंदरो X कुडकदरो BCF
वच्चरो GX वच्चरो Z कच्चरो. L. 12. C व सिद्धणरवइ X सिद्धणरवइ लुदेइ BFX ञई.
L. 13. GZ णिच्चे C कल्ले Z व *edd.* पडिआरे (G र). L. 14. C कक्किंमि C अद्धं
L. 15. G असिपर. L. 16. B तूकलाश X तूपात्तः. L. 17. Z अद्धजंघा.

तुह जयसिरिकणईतुम कलहुग्गयखग्ग कउहमरिणिवहो ।

अकवासो कविसं संभरइ करेडु व्व वोरिवणमिन्तो ॥ ५ ॥ [५]

किंसारुअम्मि कणिसं कसिआ कसई अ रण्णचारिफले ।

कविलो साणे करमो क्षीणे कडसी मसाणम्मि ॥ ६ ॥

- 5 कणिसं किंसारुः । धान्यशीर्षवाची तु कणिसशब्दः संस्कृतभवः । कसिआ तथा कसई अरण्यचारीफलम् । कविलो श्वा । करमो क्षीणः । कडसी श्मशानम् ॥ यथा ।

कसिआकुलम्मि गामे कसईकणिसेसु वद्धसंतोसो ।

अलस ण लज्जसि किं तं करमो कविलो व्व कडसीए ॥ ६ ॥ [६]

कंटोलं कंकोडं करणी रूवे करीसए कउलं ।

- 10 अयदव्वीइ कडच्छू पहिअगुहासुं च कंपडकफाडा ॥ ७ ॥

कंटोलं कंकोडं । अन्योन्यविध्यनुवादभावो द्वयोरपि देश्यत्वात् । करणी रूपम् । आकार इत्यर्थः । एष यदि संस्कृते न दृश्यते तदा देशी । कउलं करीषम् । तच्च गोमयपण्डं तच्चूणी च । कडच्छू अयोद्वी । कंपडो अधिकः । कफाडो गुहा ॥ यथा ।

- 15 कंपडकरणीउ तुहारिवहुउ करेण मुग्गकंटोलं ।

कडन्ति कउलजलणा कओ कडच्छू कफाडम्मि ॥ ७ ॥ [७]

L. 1. BF "हुम X कलहुगाव" C "सग्ग उहओमरि" B "निवहो. L. 2. G भरइ C करेडु च वोरिवमिन्तो 2. hd. करेडु वोरिवमिन्तो G om. वोरि X चोरिवण" Z वोरिवणमिन्तो. L. 3. CEYZ "रुपमि G "रुम्मि add. कसिया Y कसई C "वरि" X "कला. L. 4. X करिमो E मसाणम्मि. L. 5. BF कणिसं add. किंसारु CZ कणिश" G कणिशशब्दभवः संस्कृतशब्दभवः X कणिशशब्दः Z संस्कृतशब्दभवः add. कसिया. L. 6. C "वारी" F "चारि" G कविला C क्षाणः B कडमो GZ कडसी. L. 7. add. कसिया" C "कुलमि BGZ पद्" F पद्. L. 8. GZ न C च BF कडसी. L. 9. Y कंटोलं E कंकोडं. L. 10. BEF अयदव्वीइ add. पहिअ" Z "गुहासुं च and omits from कंपड to देशी in L. 12. G कंफड" C "कफाडो. L. 11. BCFX अन्योन्य विध्य". L. 12. X रूपमाकार. L. 13. C om. तच्च OGZ "संडे X "संडनचूर्णं Z om. च B, C 1. hd. "दव्वी G कंपडा C कंकोडो G कंफाडो. L. 14. G om. यथा. L. 15. C 1. hd. "करणीओ BF C 1. hd. "वहुओ X "वहुउ G om. करेण. L. 16. BCFXZ कट्टि G कट्टि Z "जलणी BFGXZ कउ C कंकोडमि.

कमणी निस्सेणीए सुकृतजाए करंजो अ ।

कज्जालं सेवाले मालिअवंसेसु कन्हिअकलंका ॥ ८ ॥

कमणी निःश्रेणिः । करंजो शुष्का त्वक् । कज्जालं शेवालः । कन्हिओ मालिकः । कलंको वंशः ॥ यथा ।

कमणीकलंककज्जालिओ वि सकरंजओ वि धण्णो सि ।

५

उच्चतरकुसुमगहणे कन्हिअ तरुणीइ छिप्पसि सया जं ॥ ८ ॥ [८]

कविडं च पच्छिमङ्गणमुप्पलए कलिमकंदोडा ।

कल्होडो वच्छयरे वगम्मि कंदूरकाउल्ला ॥ ९ ॥

कविडं गृहपश्चिमाङ्गणम् । कलिमं तथा कंदोडं नीलोत्पलम् । कल्होडो वत्स-
तरः । वत्सतरी चेत्कल्होडी । कंदूरो तथा काउल्लो वकः । अकारान्तककारादिशब्द- 10
प्रस्ताव आकारान्तककारादेर्निर्देशोऽर्थातिशयोक्त्या ॥ यथा ।

कंदोडच्छी कविडे उड्डिअकंदूरकलयलं सोउं ।

कल्होडपायणमिसा सरं सकाउल्लकलिममाहितरइ ॥ ९ ॥ [९]

णालिअरम्मि कडारं वंसङ्कुरए करिल्लं च ।

कब्बाडो दाहिणए हत्थे चौरम्मि कलमकुसुमाला ॥ १० ॥

15

कडारं नालिकेरम् । करिल्लं वंशाङ्कुरः । कब्बाडो दक्षिणहस्तः । कलमो तथा
कुसुमालो चौरः । कलमशब्दः संस्कृतसमोऽपि कवीनां नातिप्रसिद्ध इति निबद्धः ॥ यथा ।

सेलम्मि करिल्लकडारणसु वावारिऊण कब्बाडं ।

कुच्छिभरी हव तुमं मुच्चसु कुसुमाल कलमत्तं ॥ १० ॥ [१०]

- L. 1. C निस्सेणीए G तज्जाय ADYZ प. L. 2. ACE कज्जालं E सेवाले
ABCEFGXYZ मालियं E वंसेसु X वंसेसु ABCFGXYZ कन्हियं E कन्हियं D
कसिअं. L. 3. BF निश्रेणी CX निश्रेणिः BF कज्जालः CX कज्जालं BCFXZ शेवालः
G C 2. hd. X कन्हिउ. L. 5. GZ कमणी CX कज्जालिउ 2. hd. कज्जालिओ Z
लियो BF पि तं C विकरंजउ 2. hd. जओ XZ जउ Z om. वि BF धण्णो GZ धण्णो.
L. 6. C उच्चं G उच्चं X उच्चं cdd. कन्हिय Z तरुणीए. L. 7. G
मुप्पलए Y कलम AOGX कंदूडा E लंदुडा Z कंदुडा. L. 8. E
कल्होडो वत्सपरे Y वच्छयरे CEGZ वगम्मि C काउल्लो. L. 9. C कंदोडं X कंदोडं.
L. 10. C वकः corr. 2. hd. G वकः B अकारान्तकारादि. L. 11. cdd. प्रस्तावे X
आकारान्तकारादि C ककारादिनिवेशो. L. 12. X कंदोडच्छी BGXZ उड्डियं C
उड्डियं C कलयं B सोओ X सोउ. L. 13. C कल्होडे BF पायणम्मि सा BF सरइ.
L. 14. ABCDEFGYZ णालियं E कुरिए Z वं for च. L. 15. G (A!) कब्बाडो
C हत्थो E हत्त. L. 16. G कडारं X णालिकेरं Z कब्बाडो. L. 17. C कुसुममालो
GZ चौरः X कलमशब्दः G निबद्धः. L. 18. GZ कडिल्लं C om. करिल्लं G वारेऊण
(sic) G कब्बाडो (1). L. 19. C कुसुमालमत्तं.

पुजे कयारकज्जवकतवारा कक्सडो पीणे ।

तह य कलिंजकिलिंचा लहुदारु कच्छुरी वि कविकच्छू ॥११॥

कयारो कज्जवो तथा कतवारो तृणाद्युत्करः । कज्जवो विष्टेत्यन्ये । कक्सडो पीनः । कर्कशवाची तु संस्कृतमव एव । कलिंजं तथा किलिंचं लघुदारु । कच्छुरी
५ कपिकच्छूः ॥ यथा ।

मुणइ मणीउ कयारं कज्जवमिन्दुं विसाइ कतवारं ।

खलइ किलिंचे कक्सडथणिआ कच्छुरिकलिंजछित्त ज्व ॥ ११ ॥ [११]

कस्सयकोसलिआ पाहुडे कराली अ दन्तवणे ।

कंकेल्ली अ असाए तुम्बिकरइकम्मि कलवुकुउआओ ॥ १२ ॥

10 कस्सयं तथा कोसलिअं प्राभृतम् । कोसलिआ इत्याकारान्तमित्यन्ये । लकारस्य द्विर्भावे कोसल्लिअं इत्यपि । कोसलिअशब्दस्यात्र पाठोऽर्थानुरोधात् । एवमन्यत्रापि । कराली दन्तपवनकाष्ठम् । कंकेल्ली अशोकवृक्षः । कलवू तथा कुउआ तुम्बीपात्रम् ॥ यथा ।

कंकेल्लिहिकोअण्डकस्सयं नूअबाणकोसलिअं ।

15 उवणेइ वसन्तसिरी जमजयकामस्स कामस्स ॥ १२ ॥

अज्व वि को वि करालिं ण करइ कलवूकरो तुमं भमसि ।

भिकखू को तुह कुउअं पूरिस्सइ पिण्डवाएण ॥ १३ ॥ [१२]

L. 1. C 'कस्सय' E कडकडो. L. 2. A किलिंज' BF 'किलिंचा C 1. hd. D 'किलिंचा C 2. hd. 'चा E 'किलिंचा X 'किलिंचा BCFX लहुदारु Y लघुदारु C कच्छुरी GZ 'कविकच्छू. L. 3. C कज्जवो G om. तथा C कज्जवो OG विष्टेत्य' X विष्टेत्य. L. 4. CX किलिंचं G किलिंचं D कलवू X कच्छुरी. L. 5. G 'कच्छू. L. 6. C 1. hd. मणीओ F मणीउ X मणीइ F कयारं C कक्सड' BF विसाइ. L. 7. B किलिंचे C 2. hd. 'चे F किलिंचे BCFZ 'थणिआ GX 'थणिआ G कच्छुरिकलिंज' X कच्छुरी' Z 'किलिंज' BF 'छित्तं च CX 'छित्तं च G 'छित्तं च Z छित्तं च. L. 8. Y कस्सयं' cdd. 'कोसलिआ AGYZ च. L. 9. OGYZ च C असाए A तुम्बि' F तुम्बि' G तुम्बि' Z तुम्बि' BF कलवू E कलवू C 2. hd. E 'कुउआओ GZ 'कडवाउ X कुउआउ. L. 10. BF कस्सयं CX कस्सयं C कोसलिअं BFGXZ 'लियं C प्राभृतं' cdd. 'लिआ G इत्येके । रांतमि' C 'रान्त इत्य'. L. 11. X द्विर्भावे cdd. कोसल्लियमित्यपि cdd. कोसल्लियशब्द'. L. 12. X दन्तपवन' B 'काए OGX 'काए C कंकेल्ली G कंकेल्ली X केलि BF 'कुल Z कलवू BCFX कुउआ G कुइया Z कुइया. L. 13. BF तुम्बीपात्रं X तुम्बीपात्रं. L. 14. BF कंकेल्ली' G कंकेल्ली' BF 'कोयंडकस्स । अंभूअ' CGZ 'अं X 'कोयंडकस्स' GZ 'वू' OGXZ 'बाण BFGZ 'लियं C 'लियं. L. 15. G जमजयं GZ om. कामस्स. L. 16. C अज्व BF वि X को वि twice. BF कर BF कलवू C कवू Z कलवू. L. 17. B भिखु Z पूरिस्स.

णिअरे कडप्पकइअंका कइअंकसइकुक्कुरुडा ।

विण्णाणे कंवरकोत्थरा य तरुणे कहेडो अ ॥ १३ ॥

कडप्पो कइअंको तथा कइअंकसई तथा कुक्कुरुडो एते चत्वारः शब्दा-
निकरवाचकाः । कडप्पो कटप्रशब्दमवोऽप्यस्ति । स च कवीनां नातिप्रसिद्ध इति
निबद्धः । कडप्पो वस्त्रैकदेश इति केचित् । कंवरो तथा कोत्थरं विज्ञानम् । उदो- ३
तोऽर्थ्यत्यये कुत्थरं इत्यपि । कहेडो तरुणः ॥ यथा ।

अवकंवरय कहेडय कोत्थरकइअंकसेवणा लहसि ।

गुणकइअंकसई तह जसकुक्कुरुडं सिरीकडप्पं च ॥ १४ ॥ [१३]

मज्जपरीसणभण्डे करिआ तह कोत्तलंका य ।

कण्णासोऽन्तम्मि करम्बे कक्कसकक्कसारा वि ॥ १४ ॥ 10

करिआ तथा कोत्तलंका मयपरिवेषणभाण्डम् । कण्णासो पर्यन्तः । कक्कसो तथा
कक्कसारो दध्योदनः ॥ यथा ।

मयकोत्तलंक सउणं रच्छाकण्णासयम्मि ददुण ।

मणरुइअकक्कसासव मयकरिअं लहसि कक्कसारं च ॥ १५ ॥ [१४]

L. 1. BCFGXYZ णियरे BF "कइअंक" GZ "कइअंका" X "कवअंक" BF *om.* कइअंक
(only सह) GZ "कइअंक" BF "कुरुडा" CE "कुक्कुरुडा" X "कक्कुरुडा". L. 2. GZ
विण्णाणे A कंवरं B कंवरं C कंवरं G कंवरं Z कंवरं ABCFGXYZ "कोच्छरा
CEGXYZ" य. L. 3. GZ कइअंको C कइअंकसई GZ कइअंक BF "सई BF कुरुडो
C कुक्कुरुडो X कक्कुरुडो BCF शब्दाः. L. 4. X "वाचकाचका" X "शब्दमात्रो" Z "प्रसिद्धः.
L. 5. GX निबद्धः BF कडपो GZ तथा कंवरो B कंवरं F कंवरं C कंवरं *cdd.* कोच्छरं.
L. 6. BF कुच्छरमित्यपि C कच्छरमित्यपि GZ कोच्छरमित्यपि X कुच्छरमित्यपि X कहेडो.
L. 7. B "कंवरयं" C "कंवरं" GZ "कंवरं" X कहेडय कहेडय B कोच्छरिं CFG कोच्छरं GZ
"कइअंक". L. 8. GZ "कइअंक" C "सई अ तह BF "कुक्कुरुडोमि C "कुक्कुरुडं X "कक्कुरुड
X वा. L. 9. C मज्जं *cdd.* करिया. L. 10. GZ कण्णासो B अन्तं C अन्तं E अन्तं GZ
अन्तं C कंवे BF करि C कक्कसं BF *om.* कक्कसं E वि. L. 11. BCFXZ करिया
G करिया G कोत्तलंका Z कोत्तलंका BG "गाई" G कण्णासो. L. 12. G दध्योदनः
L. 13. GZ "कोत्तलंक" C सउणं G "कण्णासं". L. 14. *cdd.* "रुइअं" C "कसास" (*om.* क)
cdd. "करिअं".

देवारिअम्मि कंठिअकडइल्लो तह य कडअल्लो ।

कडअल्लो कण्ठे कदमिओ महिसम्मि करमरी बन्दी ॥ १५ ॥

कंठिओ कडइल्लो कडअल्लो एते त्रयो देवारिकवाचकाः । कंठिअ इत्यत्र
उकारयुक्तं उकारं केचित्पठन्ति । अत्र । कम्मणं वश्यादि । कलावो तुणः । कच्चाओ
५ राक्षसः । इति कामेण—कलाप—कच्चाद—शब्दमवत्वान्नोक्ताः । कडअल्लो कण्ठः ।
कदमिओ महिषः । करमरी हठहता स्त्री ॥ यथा ।

कडइल्लणं मज्झे कडअल्लो कंठिणं तोरविओ ।

कदमिओ च सरोसो करमरिकडअल्लिअं लेइ ॥ १६ ॥ [१५]

थूलम्बरे करयरी कडंतरं जुण्णमुप्पाई ।

कच्छुरिअं ईसिअए कणोवअं उण्हतोअम्मि ॥ १६ ॥

करयरी स्थूलवस्त्रम् । केचिदन्त्यरेकस्थाने उकारं पठन्ति । कडंतरं जीर्ण-
शूर्पाद्युपकरणम् । कच्छुरिअं ईर्षितम् । कणोवअं उष्णोदकम् । उदकमुपलक्षणम् । तेन
धृतैतलाद्युष्णं कणोवअं ॥ यथा ।

करयरिकडंतरपरिगहकहिअसइत्तणाइ कच्छुरिए ।

सावजलं व विलोअणकणोवअं होइ दुसहं मुद ॥ १७ ॥ [१६]

L. 1. *edd.* 'रियम्मि C कंठिय' E कंठिय' ABFGXYZ कंठिय' BF 'कडइल्लो GZ अ.
L. 2. GZ कडइल्लि य E कंठे twice AGXZ कदमिउ BFGZ बन्दी. L. 3. GX
कंठिउ In C कडअल्लो only ३. *hd.* C त्रयोऽपि देवा' XZ त्रयोऽपि देवा' BCFX कंठिय
GZ कण्ठिय. L. 4. C कलावो G कलावा Z तुणः GX कच्चाव. L. 5. *edd.* राक्षस
G 'मवत्वान्नोक्ताः Z' न्नोक्ताः GZ कडइल्लो G कंठा Z कंठ. L. 6. G कदमिउ XZ कदमिउ. L. 7.
X कडअल्लणं C मज्झे CX कडइल्लो GZ कडइल्लो X कंठेण B तोरविओ C 2. *hd.* X विउ.
L. 8. CGXZ कदमिउ C च C 'कडअल्लि' X 'कडिअल्लि' *edd.* 'ल्लियं. L. 9.
AB थूलम्बरे C 1. *hd.* FYZ 'लंब' Y करयरी BF कडंतरं C जुण्णं ABCFX
'छुत्तादि. L. 10. ABCFY कच्छुरियं ABCFGYZ इतिअए CY कणोवयं X कणोवमं
edd. 'तोयम्मि. L. 11. BF *om.* स्थूल X केचित् अ' BF 'स्थाने तु इ' X उकार
C जीर्ण. L. 12. *edd.* शूर्पा' *corr.* 2. *hd.* C. BCF कच्छुरियं X कच्छुरियं C इषियं *edd.*
कणोवयं (X कणोवमं) G *am.* उदकम् BF ने. L. 13. X तैलादिपुष्णं *edd.* कणोवयं
(X कणोवमं). L. 14. GZ करयरी *edd.* 'कहिअ' C कच्छुरिए X कच्छुरिए. L. 15.
G 'जलं BCF च GZ विलोअणं BFGZ 'कणोवयं B नूहं X नूहा.

कज्जउडो अ अणत्थे कण्ठयपोअम्मि कंठउच्चो अ ।

कडिखंभो कडिहत्ये करइल्ली मुक्करुक्खम्मि ॥ १७ ॥

कज्जउडो अनर्थः । कंठउच्चो कण्ठकपोतः । कडिखंभो कटीन्यस्तो हस्तः ।
कट्याघात इति केचित् । करइल्ली शुक्कवृक्षः ॥ यथा ।

कज्जउडसील विरइअकडिखंभो हिण्ड कंठउच्चियओ ।

5

करइल्लि अ कटोरा ण तुमं सिविणे वि सा महइ ॥ १८ ॥ [१७]

कल्लविअकराइणिकरयंदी तिम्मिअयसिंवलीमल्ली ।

कण्ठे वत्थाईणं णिवद्धगण्ठिम्मि कंठकुंची अ ॥ १८ ॥

कल्लविअ तीमितम् । विस्तारितमित्यन्ये । कराइणी शाल्मलितरुः । कराय-
णीति कश्चित् । करयंदी मल्लिका । कंठकुंची वस्त्रादीनां कण्ठे निबद्धो ग्रन्थिः । 10
कंठकुंची कण्ठे समुत्तुङ्गो नाडिमन्थिरित्यन्ये ॥ यथा ।

अणुकरयंदिकराइणितलम्मि इअमंसुकल्लविअअल्ली ।

बन्धेइ कंठकुंची तं ण सुहं धरसु बाहुम्मि ॥ १९ ॥ [१८]

L. 1. C 2. *hd.* कज्ज^१ Y य *edd.* 'वोयंमि BF (E1) YZ कंठउच्चो X कंठउच्चो
ABCFGZ य. L. 2. X कडिखंभो G 'हच्छे BF कडइल्ली Z मुक्करुक्खम्मि, L. 3.
BF अयोः BFZ कंठउच्चो X कंठउच्चो C कडो' C कडि' G म्वस्तः *om.* इतः L. 5. B
कज्जउडु' F कज्जउडु' C कज्जउडो' 2. *hd.* 'उड' C चिरह' GXZ विरइय' BF विरइयि' C
'कडिखंभो डिहिड Z 'कडिखंभो GZ *om.* हिण्ड CXZ कंठउच्चि' C 2. *hd.* कंठउच्चि' X 'पउ
Z 'पउ. L. 6. G करइ अ C च च CX करइ G कटोरा Z कटोरा C महइ BF *om.* महइ.
L. 7. *edd.* 'विअ' Y 'कुरावणि' C 'करयंदी X 'करयंदी EGYX तिम्मियव' AZ
तिम्मिय' C तिम्मिअअ' BF 'तिचलो' G 'सिंवली'. L. 8. X कंठे C वत्थाईणं BF
निबद्ध' EGX णिवद्ध' A निबद्धे BY 'गंठम्मि F 'गंठम्मि C 'गविम्मि E 'हि' E कटु' G कंठ-
कुंची BF 'कुंची Z 'कुंची ABCFGYZ य. L. 9. *edd.* 'विअ' G तीमितं C कराइणि
C शाल्मलितरुः X शाल्मलि' C कराय'. L. 10. G केचित् X करयंदी BF कंठकुंची C
'कुंची G 'कुंची Z 'कुंची G वेसा' G निविडो X यथे. L. 11. X *om.* कण्ठे X समुत्तुङ्गो
BF नाडि' C नाडि' G 'याधि' X नाडयेधि'. L. 12. G 'करयंदी' GXZ 'करावणि'
BFGZ इयम' CX इयम' *edd.* 'विअ' C 'अंगा. L. 13. C वधेइ G वधेइ BF 'कुंची X
'कुचि त BFG नण्ण CX न CX मुहं G सुह BCF बाहुम्मि G बाहुम्मि X बाहुम्मि,

सहिआइ कक्खडंगी आउहमेए कडतला य ।

कण्णच्छुरी कुडुगिलोइआ य घरगोहिआए अ ॥ १९ ॥

कक्खडंगी सखी । कडतला वक्रमेकभारं लोहायुधम् । कण्णच्छुरी तथा कुडु-
गिलोई गृहगोधा ॥ यथा ।

५ जाणेइ कक्खडंगी कडतलवकाइ तुज्झ चरिआइ ।

कण्णच्छुरिआलावं कुडुगिलोइ च्चिअ मुणेइ ॥ २० ॥ [१९]

कण्णोड्डिआ णिरंगी मुअवहणे कंठमल्लं तु ।

कप्परिअकडंतरिआ दलिअम्मि कडंभुअं च कुडकण्ठे ॥ २० ॥

कण्णोड्डिआ नीरङ्गिका । कंठमल्लं मृतप्रवहणम् । येन मृतकमुह्यते ।

10 सामान्येन यानपात्रमिति केचित् । कप्परिअं कडंतरिअं च दारितम् । कडं-
भुअं कुडकण्ठः । कुटस्येव कण्ठो यस्य स कुम्भग्रीवास्त्वो भाण्डविशेष इत्यर्थः ।
कडंभुअं घटस्येव कण्ठ इति शीलाङ्कः ॥ यथा ।

दन्तकडंतरिआहर णहकप्परिअङ्ग मुअ कण्णोड्डिं ।

तं चिअ कडंभुअधणिं वच ण जा कंठमल्लजुग्गासा ॥ २१ ॥ [२०]

L. 1. ABEEFGXYZ सहिआइ C चाई C कक्खं C 1. hd. कतला 2. hd. कडला Y
कडतला. L. 2. GZ कक्खं C च्चुग EGZ कुडं C कुडं 2. hd. कुडं Y कुडं [१९]
is here required by the metre] G गिलोया ABCEFGXYZ लोडया G घरगा
ABCEFGYZ द्विआए *edd.* य. L. 3. C कक्खं C 1. hd. चक्रमे G वजमेकं Z वज-
मेकं BF बुधा C 1. hd. कण्णच्छुरी C कुडुं G कुडुं. L. 5. C जा जाणेइ
BF कडडंगी C कक्खं C तुज्झ BF चरिआइ C चरिआइ X चारवाइ Z चरिआइ. L. 6.
GZ कक्खं *edd.* च्चुरिआ G लावं *edd.* च्चिअ (Z चिअ) Z मुणेइ. L. 7.
AC (1) द्विआ BFX द्विआ E ह्वा GZ द्विआ Y द्विआ GYZ मुअं C वहाणं
G कंठमल्लं X कंठमल्लं. L. 8. ABCEFGYZ कप्परिअं X कण्णोड्डिअं AG कडतं *or*
कडन्तं 1 C कडन्तं Z कडन्तं (*om.* आ) ABCEFGYZ द्विआ *edd.* दलिअम्मि E कडं G *om.*
कडं *edd.* मुअं C कुडं GZ कंठे. L. 9. BEFGXZ द्विआ C द्विआ 2. *e.* द्विआ C
नीरङ्गिका X नीरंगी CX मृतं BF मृतमुह्यते C मृतकम् X मृतमुह्यते. L. 10. BF सामान्ये-
न्यन *edd.* कप्परिअं *edd.* कडंतरिअं C दारिअं BF कडंभुअं CX मुअं G कडंभुअं. L. 11.
G कुडकण्ठं X कुडं G *om.* कुटस्येव कण्ठो BX विशेषतः. L. 12. BCFX कडंभुअं C
घटस्येव. L. 13. BF दन्तकडन्तरिआहर C दन्तकलणं X दन्तकलन्तं CGXZ द्विआ *edd.*
दिवं (X दिवं) CX कणो BF द्वि = द्वि CGZ द्वि X द्वि. L. 14. BF चिअ
CGXZ चिअ BFX कडंभुअधणिं C कडंभुअधणिं GZ मुअं Z धणिं वच C वचधणिं वच
G जग्गा.

कणइल्लुकीरकुंता मुगम्मि कइउल्लुकीलया थोवे ।

गुआए अ कणेड्डिअकाहेणूकाइणीओ वि ॥ २१ ॥

कणइल्लो कीरो कुंतो त्रयोऽपि शुक्रवाचकाः । कइउल्लं तथा कीलं स्तोकम् ।
कणेड्डिआ काहेणू काइणी त्रय एते गुञ्जार्थाः ॥ यथा ।

अग्मिकणकाइणीणं आसमकणइल्लपल्लिकुंताणं ।

५

कइउल्लं पि ण जाणसि जमन्तरं तं कणेड्डिमिन्नमई ॥ २२ ॥

कीलयमई कई जह काहेणू सीअहारिणिं सिसिरे ।

तह कीरपादमन्विअ अबिज्जमवि मण्णसे विज्जं ॥ २३ ॥ [२१]

थवडम्मि कइओ कग्घायलकरघायला किलाडम्मि ।

कण्णोदत्तीकण्णोच्छडिआओ दिण्णकण्णाए ॥ २४ ॥

10

कइओ म्थपतिः । कग्घायलो तथा करघायलो किलाडाख्यः क्षीरविकारः ।
कण्णोदत्ती तथा कण्णोच्छडिआ दत्तकर्णा । या भाषणार्थं परवाक्यं गृह्णाति ॥ यथा ।

कग्घायलं कइओ परवरमुत्तकरघायलो कहइ ।

कण्णोदत्तिपिआए कण्णोच्छडिआ ण सा विसंसेइ ॥ २४ ॥ [२२]

- L. 1. GZ मुगम्मि X कीलिया C 1. hd. X जोव. L. 2. ABCFGYZ य A कणेड्डियं BFYZ कणेड्डियं (कलेहेयं) E कणेड्डियं G कणेड्डियां X कणेड्डियं C काइणीः GX नीउ G वि [1] but Z which generally agrees with this ms. has य. L. 3. G वाचकः G कइउल्लं Z कइउल्लं. L. 4. BFGXZ कणेड्डिया C द्विआ CX कायणी C धेः L. 5. CX कणिका C om. पल्लि X कुंताणं. L. 6. B न G कले जेड्डिमिन्नं BF कण्डि C कणेड्डि Z कणेड्डि BF मई. L. 7. X कीलयमई BF कई C काहेणू GZ सीअ CX सिसिरे Z तमिरे. L. 8. X कारणाडं BF गच्चिय C गच्चिय 2. hd. गच्चिय GXZ गच्चिय C विज्जमवि मण्णसे GZ मन्त्रसे C 2. hd. विज्जं. L. 9. EX थवडम्मि GZ थवडम्मि A, C 1. hd. GX कइउ Z कग्घायलं E प्रापला GZ करघोइला A किराहोमि. L. 10. GZ कण्णोदत्ती G कण्णोच्छडि E कण्णाडं BFYZ द्विआओ AEG द्विआड X द्विआड A दिहोणकण्णाए GZ दिन्नं G कन्नाए. L. 11. X om. कइओ म्थपतिः । कग्घाय. C कइओ C १. hd. G इउ G कयोइलो Z इलो C रम्भाः. L. 12. GZ कण्णोदत्ती add. च्छडिआ CX कणं BFGX नपणां Z भाषणार्थं BF गृह्णाति CX गृह्णाति. L. 13. GZ कइडिउ X कइउ C भुत्ते. L. 14. GZ कण्णोदत्ति add. पिआए B कणो GZ कणो add. च्छडिआ C मई.

कण्णाआसं कण्णंवालं कण्णस्स आहरणे ।

कण्णाइंधणमित्थं य कसणसिओ सीरपाणिम्मि ॥ २३ ॥

कण्णाआसं कण्णंवालं कण्णाइंधणं त्रयोऽप्येते कर्णस्याभरणे कुण्डलादौ वर्तन्ते । अत्र करंजइ भनक्ति । कम्मवइ उपमुङ्क्ते । कम्मवसइ स्वपिति । इत्यादयो ५ धात्वादेशेषुक्ता इति नोच्यन्ते । कसणसिओ बलभद्रः ॥ यथा ।

भग्गं कण्णंवालं कण्णाइंधणपिण्णं जइ तुहेक्कं ।

कसणसिअस्स वि कण्णा कण्णाआसं तुहं दाहं ॥ २५ ॥ [२३]

छिद्दम्मि कंठदीणारकुडिअकुणिआकुडीरकुच्छिद्धा ।

कणिआरिअकण्णस्सरिआ काणच्छी वई कलंकवई ॥ २४ ॥

10 कंठदीणारो कुडिआ कुणिआ कुडीरं कुच्छिद्धं एते षड् इतिविवरार्थाः । कणिआरिअं कण्णस्सरिअं काणच्छी त्रयोऽप्येतेऽन्योन्यपर्यायतया काणाक्षिद्वट्-वाचकाः । कण्णोस्सरिअं काणाक्षिद्वटमित्यन्ये । कलंकवई वृत्तिः ॥ यथा ।

आवन्ति कंठदीणारणं कुडिअममिरा मुअङ्गा ति ।

कुच्छिद्धपूरणे तं कण्णस्सरिआइ किं कुणसि ॥ २६ ॥

15 अजेअ कलंकवई तुह पइणा णिक्कुडीरिआ रइआ ।

तुह कणिआरिअवित्तेहि तेहि कुणिआसयं कयं तत्थ ॥ २७ ॥ [२४]

L. 1. G throughout कन्न in this and the next lines. O "आसं" ABCFGZ "वालं" X कण्णवालं B आहरणे EX "रण" Y आभरणे corr. 2. hd. Z रणो. L. 2. E कण्णा C "मिच्छ" C om. य A कसिणसिउ YZ कसिणं X "सिउ" Z "सीओ" C सारपाणिम्मि X सारपाणिम्मि. L. 3. G अन्नाआसं Z अण्णाआसं add. "वालं" G कण्णास्वा. L. 4. X वर्तन्ते C रजइ Z भनक्ति G कम्मवई X कम्मवसइ स्वपिति इ स्वपिति Z स्थपिति. L. 5. G om. इत्यादयो G नोच्यते GX "सिउ" Z कसणसिओ BF बलिभद्रः F बल. L. 6. BCFX कण्णंवालं Z कण्णवालं G कन्नवालं. L. 7. BF कण्णासिणं जयस्स (sic) C कलणा CGXZ "सियस्स" X कण्णाआसं (om. कण्णा). L. 8. G छिद्दम्मि कंठणा add. कंठ but cfr. vi. 67 The meaning attributed here to the word is probably due to an error. C "कडिप" BF "कुडिया" AEGYZ "कुडिप" add. "कुणिपा" E "कुडिद्धा. L. 9. EGXZ कणिआरिअं C कण्णारिअं Y "रिअ" G "कन्नस" Z "कण्णस" CEGXYZ "रिआ" GZ काणच्छे X काणच्छि B वई C कलंकवई Z कलवई. L. 10. add. कंठदी add. कुडिआ कुणिआ C om. वृत्ति X वृत्ति. L. 11. add. कुणिआरिअं C. 1. hd. Z कण्णस G कन्नस add. "रिअ" add. अन्योन्य. L. 12. GZ कण्णोच्छ add. "रिअ". L. 6. BF कलंकवई CFX वृत्ति. L. 13. add. कंठदी add. कडिप X "ममिरा" add. मुअङ्गा. L. 14. BF कण्णस्सरिआइ GZ कन्नास CGXZ "रिआ". L. 15. BFGXZ अजेअ C अस्सेअ CXZ णिक्कुडी add. "रिआ" रइआ. L. 16. CGXZ कणिआरिअं GZ "रिअ" add. "वित्तेहि" (Z "वित्तेहि") CXZ तेहि add. कुणिआ BF कयं twice C तच्छ Z सत्था.

जवणीइ कंडपडवा कइलवइलो अ सदरवसहम्मि ।

पासजुअलाववचे कडाहपल्हत्थिअं चेअ ॥ २५ ॥

कंडपडवा यवानिका । कइलवइलो स्वच्छन्दचारी वृषभः । कडाहपल्हत्थिअं पार्श्वद्वयापवृत्तम् ॥ यथा ।

कइलवइलो व्व तुमं धरा धरं किं भमेसि णिल्लज्ज ।

5

कंडपडवाइ मज्जे कडाहपल्हत्थिअं णिअसु तिस्सा ॥ २८ ॥ [२५]

॥ अथ आकारान्तककारादयः ॥

कावी णीला काओ लंखे कालं तमिस्सम्मि ।

काराकोणू लेहा कारं कडुअम्मि काहली तरुणी ॥ २६ ॥

कावी नीलवर्णा । काओ लक्ष्यम् । वेध्यमित्यर्थः । अन्ये तु लक्ष्यशब्देन 10
यो येन गुणेन लक्ष्यते तमुपमानभूतं पदार्थमाहुः । कालं तमिस्सम् । कारा तथा कोणू
लेखा । कारं कडु । काहली तरुणी ॥ यथा ।

हयकाविकाललहरीइ विरहिकाराइ चन्दकाराए ।

मयरद्वयधाणुको काहलितणुकोणुकाय माहणइ ॥ २९ ॥ [२६]

कारिममवि कित्तिमए कासारं भीसपत्तम्मि ।

15

काहारो परिसंधे कासिजं कागथलदेसे ॥ २७ ॥

- L. 1. E जवणीइ A कंडपडवा *add.* °वइलो AGYZ च. L. 2. A पासु G °जपला°
C जुपअला° 2. *hd.* °सु° YZ °जुपला° *add.* °लापवचे C °पह्लिअं E °पह्ल° ABFGXYZ
°थियं AGZ चेव C चेव C 2. *hd.* Y चेव E चेअ X चेअ. L. 3. X कंडवा C 1. *hd.*
जवनीका G यमनिका *add.* °वइलो C °पह्लिअं X °पह्लिअं BFGZ °थियं. L. 4.
BF °यावृत्ते G °यावृत्तं. L. 5. BFGZ °वइलो C च BFG चरि BF निहज्जे.
L. 6. C मज्जे C °पह्लिअं X °पह्लिअं BFGZ °थियं BCFX निपसु GZ निपसु X तिस्सा.
L. 7. G अथाकारातः कका° L. 8. C णाला G कड B ओ (sic) X कड G लखं
B तमिस्सम्मि A °स्तम्मि X निमिस्सम्मि. L. 9. X काराकाणू *add.* लेहा C 1. *hd.* कोइ
BOFGYZ कडुअम्मि X कडुअम्मि. L. 10. X नीलवर्णा OGX कड G लक्ष° X
लक्षणा°. L. 11. X यान B *om.* गुणेन GZ तदुप° B तमिस्सम्मि G काला X काणू for
कोणू. L. 12. G *om.* कारं कडु. L. 13. G °काविकाललहरीइ X °काविकाललहरीइ Z °ए
BF विरहिकापीइ GZ °कागए C वंइ°. L. 14. CX °तनु° G °कोणु°. L. 15. GZ
°पत्तम्मि. L. 16. G परिसंधे C 2. *hd.* कासिजं A °देसे.

कारिमं कृत्रिमम् । कासारं सीसपत्रकम् । काहारो परिखंधो । जलादिवाही
कर्मकर इत्यर्थः । कासिज्जं काकस्थलाभिधानो देशः ॥ यथा ।

कासिज्जदेसलुण्ठणकादाराणिज्जमाणकणयाई ।

कासारं च बुहाणं अकारिमं देसि चालुक ॥ २० ॥ [२७]

5 कायंदी काणद्धी परिहासे काहिलो अ गोवाले ।

धुनामहणधणुसं कालयकावलिअकालवट्टाई ॥ २८ ॥

कायंदी तथा काणद्धी परिहासः । काहिलो गोपालः । कालओ धूर्तः ।
३क इत्यर्थः । कावलिओ असहनः । कालवट्टं धनुः । कालपृष्ठशब्दो यदि धनुर्मात्र-
वाची संस्कृते रुद्रस्तदा संस्कृतमव एवायम् । अन्यथा तु देश्य एव । अस्माभिस्त्वेक-
10 देशीष्वविमानेन दर्शनादयं निबद्धः ॥ यथा ।

चय हरिअं मज्ज मण कालय का काहिलाहि काणद्धी ।

कायंदीइ वि मयणो कावलिओ हणइ कालवट्टेण ॥ २१ ॥ [२८]

काणत्येवो विरलम्बुकणे कालिंजणी अ ताविच्छे ।

कायंधुओ अ कायंचुलो अ कामिंजुलविहङ्गो ॥ २९ ॥

- L. 1. BFX सीसकं GZ सीसपत्रं C परिखंधो. L. 2. C कासिज्जं X कासिज्ज.
L. 3. C कासिज्जदेसलुण्ठणका BFGZ लुण्ठणं X लुण्ठणं C निज्जमाणं GXZ वाई.
L. 4. GZ व CX बुहाणं C अकारिमं BF देसु X देस BF चालुक. L. 5. Y
कायंदी AXZ काणद्धी C द्धी Y gives from काणद्धी to ताविच्छे L. 13
after विहङ्गे. L. 14. EG कायो Z काण्डिलो AGZ व E गोवालो X गोवालो.
L. 7. Z धुनामहणं BCF धणुसं X धणुसं odd. कावलिअं BEF वट्टाई
C वट्टाई. L. 7. C (G1) XZ काणद्धी G काहिलोयो धुनामहण इत्यं X कालय Z
कालयो BCFZ धूर्तश्चक इत्यं X वनं बदकं. L. 8. BF कावलिओ GX लिड B
वट्टं Z पृष्ठं X धनुर्मात्रं. L. 9. GZ रुद्रा नदा X रुद्रस्तथा X मव चायं Z एव (om.
अयम्). L. 10. C 2. hd. विमानेन X विमानेन G निबद्धः. L. 11. BCFX
चय BFGZ हरिअं CX हरिअं C 1. hd. G मज्ज C. 2. hd. मज्ज BF काहिलाहि Z काहिलाहि
CX लाहि काणद्धी. L. 12. C 1. hd. मयण्ये corr. 2. hd. GX लिड om. हणइ X
कालवट्टेण. L. 13. AC काणच्छेवो BG लंबुं GZ कालंजणी E लिंजणी GZ वि for
अ X इ. L. 14. C कायंधुओ C 2. hd. GX धुज Y व Q कायंचुलो 2. hd. मुडो X
कायंचुलो Z कायंचुलो G तुलं Y व E विहङ्गे.

काणत्थेवो विरलाम्बुकणवृष्टिः । कालिजणी तापिच्छलता । केचित्कालिजणं
तापिच्छमित्याहुः । कालेनं तापिच्छकुसुममिन्यन्ये । कायंधुओ तथा कायंचुलो कार्मि-
जुलाख्यः पक्षी । कार्मिजुलाख्योऽपि देश्य एव भङ्ग्या निबद्धः । एते त्रयोऽपि
जलपक्षिविशेषवाचकाः ॥ यथा ।

कालिजणिसामलघणकाणत्थेवे रुअन्ति विरहिजणा ।

5

रे कायंधुअ कायंचुलीइ सहिओ सि कुजसु तुमं ता ॥ ३२ ॥ [२९]

कारंकडो अ फरुसे कायपिउच्छा य कलकण्ठी ।

कामकिसोरो अ खरे किण्णं सोहन्तए किरो कोले ॥ ३० ॥

कारंकडो । कपत्पये कारंकडओ परुषः । कायपिउच्छा कोकिला । काम-
किसोरो गर्दभः ॥

10

॥ अथ इकारान्तककारादयः ॥

किण्णं शोममानम् । किरो सुकरः ॥ यथा ।

सा कत्थ ललिअकिण्णा किरो ख कारंकडहुग कत्थ तुमं ।

कह कलकायपिउच्छा कामकिसोरो कहुञ्जुणी कत्थ ॥ ३३ ॥ [३०]

किंबोडो खलिए किंकिअं च धवलग्मि किंपओ किबणे ।

15

किंजक्खो अ सिरीसे रच्छाए किलणिर्कालिणिआ ॥ ३१ ॥

L. 1. C कोणच्छेवो X लत्थेवा G "लां" G कालिजणो X केचित् का. L. 2. G
"जणि CX कालिजं G कायंधुअ X कायंधुअ Z कायंचुलो C कायंचुलो BF "चुलो
Z कायंचुलो GZ कार्मिजल. L. 3. BF कार्मिजल GZ कार्मिजल C एवं G
निबद्धः. L. 4. C "विशेषः X om. विशेषः. L. 5. C कालेनं X कार्मिजं GXZ
"जलि C "नामणं C "काणच्छेदे G "च्छेदे Z "काणत्थेवो GZ रुअन्ति X विरहज and
om. from रे to सहि next line. L. 6. CZ कायंधुअ BF कायंचुलीइ Z "चुलीइ
G सहिउ X उ (om. सहि) CZ कुजसि X कुजसि G om. कुजसु. L. 7.
GZ य C 2. hd. पुरुसे GZ कहसो X एसे A कलकण्ठी C "कंवी G "वंवी YZ
"वंदी. L. 8. X कामसोकिरो Z "किसेरे Y य G किजं Z कितं X कि for किरो E
कोलो. L. 9. G कारंकडो X कारंकडु BF परुषः CG पुरुषः. L. 12. GZ किजं
CGXZ शूकरः. L. 13. C कच्छ X का for कत्थ add. ललिअ G "किन्ना GZ किरो X
किरो C य C कच्छ G कत्थ. L. 14. GZ कह G किलकायं C कयकायं GZ "पिउग्ग्या
C कहुञ्जुणी X कहुञ्जु C कच्छ. L. 15. AC किंबोडो BF किबोडो GZ किंबोडो A खलिए
GZ ललिअं X संखलिए ABEFGXYZ किंकिअं C 1. hd. om. य ACGX किंपउ E
किबणे GZ किबणे. L. 16. C किंजक्खो X किंजरेका (misread) AGYZ य B रत्थाए
E रच्छाए add. कीलमिया.

अत्र किर किलार्ये । किणो कीस यभे । किडी सूकरः । एते राञ्चानुरासने
सिद्धा इति नोक्ताः । किबोडो स्खलितः । किंकिअं धवलम् । किपओ कृपणः ।
किजक्खो शिरीषः । किलणी तथा कीलणिआ रथ्या ॥ यथा ।

कीलणिकिजक्खतले वेसं ददूण किंकिअदुगूलं ।

5 किपय तुमं मुह बिअ किलणीए भमसि किबोडो ॥ ३४ ॥ [३१]

लहुमच्छे किंधरकुंधरा य सप्पम्मि किंकिंडी ।

कहिए किलिम्मिअं तह लक्खारत्ताम्मि किमिरायं ॥ ३२ ॥

किंधरो तथा कुंधरो लघुमत्स्यः । किंकिंडी सर्पः । किलिम्मिअं कथितम् ।
किमिरायं लाक्षारक्तम् । यस्तु रुधिरोद्भवकीटमुखोद्धान्ततन्तुनिष्पन्नं तद्वाची किमि-
10 रायशब्दः कुमिरामशब्दभव एव । अत्र च । किलिंकिचइ रमते । इति भात्वादेशेषूक्त
इति नोच्यते ॥ यथा ।

किंकिडिवेणि किमिरायणिवसणे किंधरच्छि तुह विरहे ॥

तम्मइ थोवजले कुंधरो व्व सो इअ किलिम्मेमि ॥ ३५ ॥ [३२]

किमिहरवसणं कोसेअए णववहुइ कीलकुकुंलाओ ।

15 वेणुमयउच्छुपीडणकण्डे कुंडं च कुहुमच्छरिए ॥ ३३ ॥

किमिहरवसणं कौशेयं वस्त्रम् ॥

अथ ईकारान्तककारादिशब्द एक एव ॥ कीला नववधूः ।

L. 1. X om. किर C किच C कीणो BF किरि CGZ सूकरा. L. 2. X सिद्धा: BFG
किबोडो C किम्बोडो C 1. hd. G सखलितः X स्खलितः odd. किंकिअं C 1. hd. GX किपउ
C 2. hd. कृपणः L. 3. B किजक्को F किजक्को X किजोका (misread) C किलणि
odd. °णिआ. L. 4. CX कीलणियं किज° X किजक्कतले C ददूण BF
किंकिअं C किंकिअं GXZ किंकिअं CGZ °दुगूलं. L. 5. BF वेप CGX बिप Z
बिप G कीलणिए CFGZ किबोडो B किबोडो X किवाडो. L. 6. X लहुमच्छे
AE किंकिंडी G किंकिंडी Y किंकिंडी. L. 7. C किलिम्मिअं ABEFGXYZ
°म्मिअं. L. 8. BF लघुमत्स्यः X °मच्छः odd. °म्मिअं. L. 9. G किमिरायं
XZ यस्तु G रुधिरोद्भवकीट° X रुधिरोद्भव° Z रुधिरोद्भवकीट°. L. 10. X om.
एव BF °किचइ Z °पूकमिति. L. 12. GZ °निवसणे. L. 13. BF थोवजले
C थोवजले G कुपड Z कुंधर CX च odd. इय CX किलिम्मेमि. L. 14. C
किमिअं GY कोसेअए Z कोसेअएव A °अडि C 1. hd. णववहुइ A °वहुइ X कीला° C
1. hd. °ककुंलाओ A °कुंलाओ GX °लाड. L. 15. E °उच्छ° GZ °वाणं° X कुंडे
C कुट्टम°. L. 16. GZ कोसेयं X कोसेयवस्त्रम्. L. 17. C अथ ईकारान्तशब्द BF
°शब्दः G om. एक X नववधूः.

॥ अथ उकारान्तककारादयः ॥

कुकुला नववधूरेव । कुंडं वेणुमयं जीर्णमिक्षुपीडनकाण्डम् । यदाह । वेणुमय-
मिक्षुपीडनकाण्डं जीर्णं विदुः कुंडं ॥ कुंडं आश्चर्यम् । केचित्कोडं इत्याहुः । तत्र
परओ ठिअसंजोए इत्यादिना (१, १७४) उकारओकारविनिमये सिद्धम् ॥ यथा ।

उअ पायरकीलाए कुंडं पेच्छन्तिआइ परिलहसइ ।

5

किमिहरवसणं कुडा छिपन्तं हलिअकुकुलाहिं ॥ ३६ ॥ [३३]

कुक्खी कुच्छी कुल्हो अ सिआले पोड्डले कुंटी ।

कुंभी सीमन्ताई कुदं बहु मज्जरी कुंती ॥ ३४ ॥

कुक्खी कुक्षिः । कुक्षिराब्दस्य प्राकृतेऽस्यादिपाठाच्छब्दे कुच्छी इत्येव भवतीति
कुक्खीराब्दो देश्यः । कुल्हो शृगालः । कुंटी पोड्डलम् । वल्लनिबद्धं द्रव्यम् । 10
कुंभी सीमन्तालकादिः केशरचना । कुदं प्रभूतम् । कुंती मज्जरी ॥ यथा ।

वेतुं सम्बलकुटिं चइअ पिआकुंभिकुंतिकम्माइं ।

रणम्मि कुदकुल्हे तुह रिउणो खामकुक्खिणो जन्ति ॥ ३७ ॥ [३४]

कुट्टाकुमारिकुट्टयरीकोसट्टइरिआउ चण्डीए ।

कुहिअं लिच्छम्मि कुहेडो अ गुरेडम्मि तीमणे कुसणं ॥ ३५ ॥ 15

कुट्टा कुमारी कुट्टयरी कोसट्टइरिआ एते चत्वारश्चण्डीवाचकाः । अत्र कुडो घट इति
संस्कृतकुट्टराब्दभव एवेत्युपोक्षितः । कुहिअं लिप्तम् । कुहेडो गुरेडकाख्यो हरितकवि-
शेषः । कुसणं तीमनम् ॥ यथा ।

L. 1. BF अथ उकारादयः. L. 2. X वणुमय. L. 3. C कुंडं *add.* कोडमित्याहुः
(C स्तच X स्तबा) L. 4. OGX परउ BF विअं X ठियं G द्वियसंजोए Z ठियसं-
जोए G *om.* इत्यादिना BFX *om.* ओकार. L. 5. GZ उप X पायरीकीलाए GX पेच्छ-
न्तिपाइ BFGZ न्तिपाइ X परिलहसइ. L. 6. X कुडा GZ छिपन्तं C छिपितं *add.* हलियं BF
कुकुलाहिं. L. 7. X कुक्खी कुक्खी कुच्छी A कुल्हो GYZ य ABFGXYZ सिआले C सिआलो
EX पोड्डले C पोड्डलो. L. 8. A सीमन्ताई BF सीमन्ताइ. L. 9. BF *om.* कुक्खी कुक्खिः
C कुक्षिं X क्षिराब्दस्य *add.* अहयां (X अह्यां) BCF पाठात् छब्दे X पाठात् छब्दे C
कुल्हो X कुच्छीत्येव BCFXZ भवति इति. L. 10. G *om.* इति BF कुक्खी २ देश्याः Z
कुक्षीराब्दो C कुहेडो G गालः BCFX पोड्डल. L. 11. X सीमन्तां CX लकादिकेशं G
om. केशरचना X *om.* यथा. L. 12. BFG संबलं X संबलकुटिं Z संबलिं BFGXZ
चइअ C 1. *hd.* विअ 2. *hd.* विअ *add.* पिआं G कम्माइ. L. 13. C कुदं कुहे-
L. 14. C कुट्टां E कुट्टां *illegible in G.* Z कुट्टाकुम्मलिं BF इरियाओ ACEGYZ
इरियाउ X इरिउ. L. 15. *add.* कुहिअं AGYZ य C गुरेडम्मि EG डम्मि AE तीमणे
C ती-ये Z तीणे. L. 16. G कुट्टां X *om.* from कुट्टा to इरिया OGZ कुमारी GZ
कुट्टयरी GZ कोसट्टं *add.* इरिया B चत्वारो चण्डीं X कुट्टो. L. 17. BFX भव इत्युपे-
OGZ भव एव इत्युपे *add.* कुहिअं B गुरेडं (sic) C गुरेडकां BF हरितकं. L. 18.
G लीनं यमनं.

कोसद्वदरीपिउणो कुमारिसिहरे सकुट्टमच्च हला ।

कुडयरिवदं सकुसणवलीहि धुसिणकुहिअं कुहेडेहिं ॥ ३८ ॥ [३५]

हालम्मि कुंतलो कुकुसो तुसे कुप्पढो घरायारे ।

कुहडो खुज्जम्मि मणोरहे कुतत्ती अ कुंचलं मउले ॥ ३९ ॥

- 5 कुंतलो सातवाहनः । कुकुसो धान्यादितुषः । कुप्पढो गृहाचारः । समुदाचार इत्यन्ये ।
कुहडो कुज्जः । कुतत्ती मनोरथः । कुंचलं मुकुलम् । कुंपलं इति तु कुट्टमलशब्दप्रभव-
मितीह नोक्तम् ॥ यथा ।

अहरिअकुंतलकुप्पढ अदोसकुकुस कुमारवाल णिव ।

कुहडिअसतुकुतत्ती दिसासु जसकुंचलं विआसेसु ॥ ३९ ॥ [३६]

- 10 मत्तम्मि कुकुडो कुंदओ किसे कुंडिओ वि गामेसे ।

कुट्टाओ चम्मयरे कुडयकुडंगा लयाहरए ॥ ३७ ॥

कुकुडो मत्तः । कुंदओ कृशः । कुंडिओ ग्रामाधिपतिः । कुट्टाओ चर्मकारः ।
कुडयं तथा कुडंगं लतागृहम् ॥ यथा ।

कुंडिअपुत्तो कुडया कुडंगए ममइ तुज्ज अणुरत्तो ।

- 15 कुंदयकुट्टाअं पिव णेच्छसि जं कुकुडा सि तं पुत्ति ॥ ४० ॥ [३७]

L. 1. C "वाहिरेम" C "कुट्टमच्च" X "कुट्टमच्च" BF "कुट्टमच्च" GZ "कुट्टिमच्च." L. 2.
BFGZ "कुट्टिमच्च" G "वा" Z "वा" From सकुसण to कुहि broken off in G. XZ "वलीहि"
add. "कुहिण" (X "कुहिण") L. 3. E कुंतलो C कुकुसो E कुकुसो A तुसे तुसे BF तुसे C बुडोमा.
L. 4. C "सुवत्त" AGZ "य" X "मउले" मउले Z "मचले." L. 5. BF तुंतलो C नालवाहणः
broken off in G. X कुप्पण L. 6. C कुहडो X कुहु (?) दो B कुज्ज Z कुहु; B मनो-
रथ Z कुंचलं X मुकुल XZ कुप्पलमिणि BCFX om. तु C कुसलं X कुट्टमलं GZ "शब्द-
वध." L. 8. BFGZ "अदोसच्च" X "कुण्डु; om. कुकुस BF कुवार" X "वाल." L.
9. add. "कुहिण" C 2. hd. "हिज" C "सतु" BF कुंतले X कुंचलं add. विआसेसु (X
विआसेसु) L. 10. AGZ कुंदउ X कुंदउ A किसि G किने X कुसे AIGX कुंडिउ X गामेसे.
L. 11. E कुट्टाओ AIGZ उ X कुट्टाओ BF चम्मयो A "चारे" B "कुंडेया." L. 12. CX कुकुडा
GX कुंदउ X कृशः GX कुंडिउ G कुहडउ X om. कुट्टाओ चर्मकारः. L. 13. C "कुडयं"
X कुंग. L. 14. add. "कुंडिण" C कुडंगए X कुडंग C तुज्ज अणुरत्तो. L. 16. C
कुट्टाओ CGZ "कुट्टाण" X "कुट्टाण" C विहा.

गत्ताइ कुंभिणी कुंतली करोडीइ कुदणो रासे ।

णीवीए अ कुऊलं कुत्थुहवत्थं च कोसलं चेअ ॥ ३८ ॥

कुंभिणी जलमार्तः । कुंतली करोटिकारुथं परिवेषणोपकरणम् । कुदणो रासकः ।
कुऊलं कुत्थुहवत्थं कोसलं इत्येते त्रयोऽपि नीवीवाचकाः । कुऊलं परिहितवस्त्रपान्त
इति केचित् ॥ यथा ।

5

वरणाही कुंभिणिकुंतलिकम्मं चइअ खेळ कुदणयं ।

ददकोसलसहिआहिं कुत्थुहवत्थं ददेसु सुकुऊले ॥ ४१ ॥ [३८]

कुंभिळं खण्णे कुंदीरं कोल्हाहलं च विम्बम्मि ।

अणइठम्मि कुरुच्चं कुमुली कुलसंतई अ चुल्लीए ॥ ३९ ॥

कुंभिळं खननीयम् । कुंदीरं तथा कोल्हाहलं विम्बाः फलम् । कुरुच्चं अनिष्टम् । 10
कुमुली तथा कुलसंतई चुल्ली ॥ यथा ।

ददं कुंदीरोट्टिं पहिआ कोल्हाहलाइ चुण्डन्ति ।

कुलसंतइमवि खणिरो कुरुच्चकुंभिळकुमुलिओ हवइ ॥ ४२ ॥ [३९]

कुररी पसू मिलाणे कुम्भणकुंदारकुरुमाणा ।

पिसुणे कुसुंभिलो कोडिल्लो अ कुडिल्लयं कुडिले ॥ ४० ॥

15

L. 1. E कुदणो C रोसे. L. 2. BX नीवीए BCFGY च G कुरुच्चं A कोत्थुइ C
केचुइ E कुत्थुहवत्थं Y कुत्थइ Z om. from कुत्थुइ to इत्थु incl. in l. 4. AGY
चेअ BFX वेअ C चेय. L. 3. X रासः. L. 4. G कुऊलं कुत्थुं (sic) X कुऊलं
कुत्थुं C कुत्थुइ च X च कोसले G om. इत्थु G कुऊलं X कुऊलं X विखोपात. L. 6.
BF कंम GZ चइअ CX कुदणयं. L. 7. add. सहिआहिं (X सां) BF कुत्थइ
CX कुत्थुइ G सुऊले. L. 8. GZ खणे In BF कुंभिळं खण्णे twice B हलिं G विम्बम्मि
X म्मि only. L. 9. EX अणइठम्मि CZ कुरुच्चं C corr. 2. hd. E कुरुच्चं X कुरुच्चं
AC कुसली X कुमुली C कुलसंतई AGYZ च A चुल्लीया B चु. L. 10. G विम्बाः C
विम्बाः 2. hd. विम्बाः X विम्बाफले C 1. hd. Z कुरुच्चं X कुरुच्चं. L. 11. CX कुमुली
G कुमइ BF चुल्ली. L. 12. G ददं X रोट्टि BF पहिओ CGZ पहिआ X पहिआ GZ
कुन्दाइ add. हलाइ B चुंन्ति CF चुंन्ति. L. 13. BF खणिरो C खणिरो CXZ कुरुच्चं
X कुंभिलं i.e. कुंभिलं GX. लिड BF इव. L. 14. E पसू X पसू C कुम्भण GX
कुंदार. L. 15. C पिसुणा कुसुं AGYZ च GZ कडिं.

कुररी पशुः । कुम्भणं कुंटारं कुरुमाणं त्रयमपि म्लानार्थम् । अत्र कुप्सि
कञ्चुक इति कूर्पाशचन्दभवः । कुसुमिलो तथा कोडिलो पिशुनः । कुडिलयं
कुटिलम् ॥ यथा ।

अकुसुमिला कुडिलयकेसी कोडिल सा खु कुरुमाणा ।

5 कुंटारेइ सहीउ वि अकुम्भणो पुण तुमं कुररी ॥ ४२ ॥ [४०]

कुरुचिल्लं गहणे कुसुमणं घुसिणे कुडुच्चिअं सुरए ।

गच्चिणिकुलीरकन्दइआ कुच्छिमइकुरुचिल्लकुल्लरिआ ॥ ४१ ॥

कुरुचिल्लं ग्रहणम् । कुसुमणं कुङ्कुमम् । कुडुच्चिअं सुरतम् । कुच्छिमइ
गर्भिणी । कुरुचिल्लो कुलीरः । कुल्लरिओ कान्दविकः ॥ यथा ।

10 ओ कुरुचिल्लइ पहिओ कुरुचिल्लणिहो कुडुच्चिअस्स कए ।

वणकुसुमणविलित्तं कुल्लरिअं कुच्छिमइअं पि ॥ ४४ ॥ [४१]

कुसुमालिओ अ सुणमणे कुरुकुरिअं च रणरणए ।

कुलफंसणो कुलकलइकम्मि छहाए अ कुडुलेवणिआ ॥ ४२ ॥

कुसुमालिओ शून्यमनाः । कुरुकुरिअं रणरणकः । कुलफंसणो कुलकलङ्कः ।

15 कुडुलेवणी सुधा ॥ यथा ।

L. 1. BF कुप्सा X कप्सातो. L. 2. X om. from इति to कुसुमिलो Z कूर्पोसं
G पिशुनः X कुटिलयं. L. 3. GZ om. यथा. L. 4. X अकुसुमिया CX कोडिलया के GZ
ल्लयकेसी C कुरुमाणा GZ कुरं X रुमाणा. L. 5. BCF सहीओ GZ om. वि CX विष
कुम्भं X तुमं कुनं कुररी. L. 6. ABCDFGYZ कुरुचिल्लं E कुरुचिल्ल A गहणेअं E कुसुमणं
X कुसुमिलं Y कुसु- मन्ने A कुडुं B कडुं Z कुडुं X कुडुं ABEFGXYZ विचं. L.
7. A गच्चिणि AG कन्दइआ BF कन्दइआ CYZ इया E इय X काडुइया C कुरुचिल्लं
A विल्लं Z विल्लं ABCFY कुल्लं cdd. रिआ. L. 8. cdd. कुरुचिल्लं GZ कुसुमन्ने
X कुसुमणं B कुडुच्चिअं CFGXZ विचं. L. 9. BFZ कुरुचिल्लो X विल्ले B कुल्लरि-
ओ CFGXZ कुल्लं GX मिउ X कान्दविकः. L. 10. C L. hd. GX उ CZ कुरुचिल्लइ
GXZ पडिउ C कुरुचिल्ल CGXZ विचस्स. L. 11. C कुसुमिणं G मल्लं X मणं
BCFX कुल्लुरियं GZ कुल्लुरियं CX मल्लं BFGZ मल्लं. L. 12. BXZ मालिउ
AEGXYZ व GZ सुद्धं B कुरिक् cdd. रिअ (X रिअ). L. 13. GZ सुद्धं AGYZ
व cdd. लेवणिआ. L. 14. BGX लिउ CGZ अशून्यमनाः X मनाः B कुरिक् CGXZ
रिअ C कुलफंसणो Z कुरुफंसणो. L. 15. BFX कुडुलेवणी

मा कुडुलेवणीववलकुडिमे परवहुं निण्ऊण ।

कुसुमालिअ कुरुकुरिअं करेसु कुलफंसणो होही ॥ ४५ ॥ [४२]

कुंडिअपेसणकुंतीपोडुलया वम्भविट्ठिचउकोणा ।

कूलं वलपच्छा कूडो पासे कूवलं जघणवसणे ॥ ४६ ॥

कुंडिअपेसणं ब्राह्मणविट्ठिः । कुंतीपोडुलयं चतुष्कोणम् ॥

5

॥ इत ऊर्द्धमूकारान्तककारादयः ॥

कूलं सैन्यस्य पश्चाद्भागः । कूडो पाशः । अत्र कूरं भक्तमिति संस्कृतसमत्वाभो-
क्तम् । कूवलं जघनवसनम् ॥ यथा ।

कुंडिअपेसणकारीइ कुसुमसरकूलकूवलवईए ।

कुंतीपोडुलमवणे उअ पडइ दिओ कडक्खकूडम्मि ॥ ४७ ॥ [४३] 10

कूणिअमीसिमउलिए गत्ताकारम्मि कूसारो ।

केआ रज्जु केली असई केऊ अ कन्दम्मि ॥ ४८ ॥

कूणिअं ईषन्मुकुलितम् । कूसारो गर्त्ताकारः ॥

॥ अथ एकारान्तककारादयः ॥

केआ रज्जुः । केली असती । केऊ कन्दः ॥ यथा ।

15

कूसारखलन्तपओ केउकए पहिअ मा ममसु कच्छे ।

जं केलीए कूणिअपेच्छिअकेआण पडसि पासेसु ॥ ४९ ॥

- L. 1. C "लेवणा" BFX "कुडिमे C परवहुं X निण्ऊण. L. 2. C कसुमा" BCFXZ "लिय CGZ "रियं X "रिय C होहा. L. 3. The whole line is wanting in A. EGXYZ "कुडिय" BF "कुडिअ" C "कुडियकेस" BEFGY "पोटलया C "पोट" X "पोट" Z "पोटलिया BF "वम्भविट्ठि" G "वम्भविट्ठि" Z "वम्भविट्ठि" C "विट्ठि". L. 4. A कंकूलं वपया GZ वलं X कूडो पासे twice. E कूवलं C कूवडं. L. 5. BFGXZ "कुडिय" C "कुडिय" C ब्राह्मणं BGZ ब्राह्मणं X ब्राह्मणानां *add.* "वृत्तिः BFG "पोट" C "पोट" X "पोट" GZ चतुःकोणं X "कोणा. L. 6 X ऊर्द्ध ऊर्का Z ऊर्द्ध ऊर्का. L. 7. BF भक्तमन्ति. L. 8. X कूलं B "वसनं X "वसनम् यथा twice. L. 9. BF "कुडिय" C "कुडिय" XZ "कुडिय" CGXZ "कारी G. "सरकूवकूवलवईए Z "सरकूवकूवलवईए X *om.* कूल. L. 10. *add.* "पोटल" C "मवणा ओअ पडइ X पडइ *add.* दिउ C "कूलम्मि C. 2. *hd.* X "कूलम्मि Z "कूडम्मि. L. 11. GYZ "कूणिअम" A "पडलिए. L. 12. ABCEFX "केआ GZ कया BF रज्जु G रज्जु G कऊ GYZ य. L. 13. BF "कूणिअ" CGXZ "कूणिअ. L. 14. G एकारान्तक. L. 15. BCFX "केआ X रज्जु G कोई for केली G केऊ. L. 16. CGX "वड C पडि BFGXZ पडिय. L. 17 G ज BF केनीलीए *add.* "कूणिअ" (Z "कूणिअ") CX "विच्छिअ" BFGZ "विच्छिअ" *add.* "केआण B पडिसि F पासेसु.

अत्र केदहं कियदिति शब्दभवम् । केलायइ समारचयतीति धात्वादेश इति नोक्तौ ॥ [४४]

केआरबाणकोट्टा किंसुअणयरेमु कसिणए कोणो ।

कोलो गीवा कोप्पो अवराहे गेहकोणए कोण्णो ॥ ४५ ॥

5 केआरबाणो पलाशः ॥

॥ अथ ओकारान्तककारादयः ॥

कोट्टं नगरम् । कोणो कृष्णवर्णः । लकुट इत्यन्ये । कोलो ग्रीवा । कोप्पो अप-
राधः । कोण्णो गृहकोणः ॥ यथा ।

केआरबाणओडयकोण्णे कोणाणणा णमिअकोला ।

10 मण्णन्ति हरिअकोट्टा तुह सिउण्णे कोप्पमप्पणयं ॥ ४८ ॥

अत्र कोओ चक्रवाक इति कोकशब्दभवत्वान्नोक्तः ॥ [४९]

कोच्चप्पं अलिअहिए इत्थिरहस्सप्पि कोज्जप्पं ।

कोलीरं कुरुविन्दे कोहल्ली ताविआए अ ॥ ४६ ॥

कोच्चप्पं अलीकहितम् । कोज्जप्पं स्त्रीरहस्यम् । कोलीरं कुरुविन्दम् । कोहल्ली
15 तापिका ॥ यथा ।

दइअप्पि सावराहे इन्ते कोलीरत्तणयणेअं ।

कोहल्लिपूरयणा कोच्चप्पं कुणइ अहह कोज्जप्पं ॥ ४९ ॥ [४६]

L. 1. X केलाइ BF समारचयति X °रसयति BFG °ति इति CZ om. इति CX धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तौ. L. 3. cdd. केयार° ABCFG °बाणो X °बाणं YZ °बाणं OGYZ किंसुय° C °णाय° X कोणो. L. 4. A कोट्टो X कोला X कोपो X गृहकोणए E °केणए °केणो Z कोणो. L. 5. cdd. केयारबाणो G पलाशः. L. 6. BF om. this line. X उकारात्°. L. 7. X कोपों. L. 8. X अवरायः । कोणो. L. 9. cdd. केयारबाण° CX °उडय° GZ °उण्णय° X °कोण्णे cdd. णमिअ°. L. 10. GZ मन्त्रंति BF इत्ति° OGXZ इत्ति° GZ °कोट्टा. L. 11. GX कोउ X चक्रवाकः C °न्नोक्कम् G °कं L. 12. E कोच्चप्पं GXYZ कोच्चप्पं ABCFGYZ अलिअ° X अलिअ° AC इत्ति° C कोज्जप्पं. L. 13. C क्वेली corr. 2. hd. G कोहल्लं for कोलीरं E कुरुविन्दे cdd. ताविआए ACEGYZ च X आ. L. 14. XZ कोच्चप्पं X अलीकहितं C कोहल्लयं X कुरुविन्दे. L. 16. cdd. दइयंमि (X इदयंमि) BFGZ °णयणेयं CX °णेयं In G from कोलीरं to °रयणा L. 6. twice. L. 17. CXZ °कोच्चप्पं C कोहल्लयं.

कोलंबकोल्लरा पिठरे कोसयकोडिआ लहुसरावे ।

कोडिंबो दोणीए कोडुंभं करहए तोए ॥ ४७ ॥

कोलंबो तथा कोल्लरो पिठरम् । कोलंबो गृहमित्यन्ये । कोसयं तथा कोडिअं लघुशरावः । कोडिंबो द्रोणी । कोडुंभं कराहतं वारि ॥ यथा ।

कोल्लरकोडिअवाणिअ छड्डिअकोलंबकोसओ कीस ।

णिवडसि कयकोडुंभो णईइ कोडिंबडिअमिमं णिअ वि ॥ ५० ॥ [४७]

कोट्टम्मि कोत्थलो कोमुई तहा पुण्णमासीए ।

मेएण गामभोत्ता य कोडिओ कोउआ करीसग्गी ॥ ४८ ॥

कोत्थलो कुशुलः । कोमुई सर्वा पूर्णिमा । शरदेव पौर्णमासी कौमुदी रुदा । इह तु या काचित्पूर्णिमा सा कोमुई । अत एव च देरी । यदाह ।

कोमुइमाह च शाम्बो या काचित्पौर्णमासी स्यात् ॥

कोडिओ भेदेन ग्रामभोक्ता । ऐकमत्यं ग्रामीणानामपात्य यो मायया ग्रामं भुनक्ति । कोउआ करीषाभिः ॥ यथा ।

कोत्थलकम्मणिउत्ता कोडिअपुत्तस्स दिण्णसंकेआ ।

मण्णइ गामणिबहुआ कोमुइजोण्ह पि कोउअसरिच्छं ॥ ५१ ॥ [४८] 15

L. 1. A कोलम्ब° B कोलंब° CEF कोलम्ब° Z कोलंबा° X पिठरे C कोसया° GZ कोसय° X कोसिब° *add.* °डिआ BF लसगवे A °सरावे. L. 2. AXY कोडिंबो BFGZ कोडिंबो C कोडिंबो E कोडिंबो E कोडुंभं GZ कोडुंभं Y कोडुंभं X कोडुंभं करा°. L. 3. BFGZ कोलंबो C कोलम्बो X *add* तंबो after कोलंबो BF कोल्लरं G पिठरं BFG कोलंबो C कोलम्बो X कोसिबं C. 1. *hd.* कोडिंबं BFGXZ °डिअ. L. 4. GZ °सरावः C कोडिंबो BF कोडिंबो G कोडिंबो XZ कोडिंबो C कोडुंभं G कोडुंभं X कोडुंभं Z कोडुंभं X कराहतं. L. 5. C कोल्लार° *add.* °कोडिअवाणिअ छड्डिअ° BFG °कोलंब° C °कोलम्ब° C. 2. *hd.* GX °कोसउ C कत 2 *hd.* कोस. L. 6. C °कोडुंभो G °कोडुंभो X °कोडुंभो Z °कोडुंभो G णईए XZ णईण BF कोडिंब° CX कोडिंब° G कोडिंब° Z कोडिंब° *add.* °डिअमिमं BCF निअ GZ निअ X निअ G रि. L. 7. E कोट्टम्मि Z कोट्टम्मि C कोच्छलो. L. 8. Y गामभोत्ता CG कोडिअ C 2 *hd.* °ओ AX कोण्डिअ E कोण्डिअो Z कोडिअो C 2. *hd.* कोओआ GZ कोडिआ Y कोउआ. L. 9. C कोच्छलो कुशुलः X कुशुलः X पूर्णिमासी. L. 10. C काचित्पौर्णमासी Z काचित् पूर्णिमा CX *om.* सा CX कौमुदी BF ते for उत X *om.* च. L. 11. BCFZ व BFG रांबो C रांबो X सापो C °माता X °पूर्णिमासी. L. 12. C कोडिओ. GX °उ G आमभोक्ता X ग्रामः भोक्ता BCFXZ एकमत्यं. L. 13. C कोओआ G कोओआ Z कोडिआ. L. 14. C कोच्छलि° X कोत्थलि° BF °कमा° C °णिपुत्ता X °णिपुत्ता *add.* कोडिअ° Z कोडिअ°) GZ दिण्णसं *add.* °केया. L. 15. G मन्नेइ GXZ गामिणि° BFGXZ °बहुआ C °बहुआ GZ °जुण्हं BFX कोउअ° C 1. *hd.* कोओअ° G कोउअत्तसिच्छं Z कोउअत्तसिच्छं.

कोंडुलू अ उलूअम्मि सिवाए कोविआ होइ ।

कोलिचं च अलाअम्मि कोइला कटअङ्गारा ॥ ४९ ॥

कोंडुलू उलूकः । कोविआ शृगाली । कोलिचं उल्लुकम् । कोइला कावा-
ङ्गाराः ॥ यथा ।

5

णिसि णइमिन्ती कोविअकोंडुलूणं डरेमि तस्स कह ।

कोलिचकोइलेहिं इअ लिहिअं दुइआइ कहइ वहू ॥ ५० ॥ [४९]

कोलाहलो खगरुए साविहजन्तुम्मि कोंडलिआ ।

कोक्कासिअं विअसिए आपूरिअअम्मि कोञ्जारिअं ॥ ५० ॥

कोलाहलो खगरुतम् । तुमुलमात्रवाची त्वयं संस्कृतसमः । कोंडलिआ श्वावि-
10 त्संज्ञः पाणिविशेषः । कोंडलिआ कीट इत्यन्ये । कोक्कासिअं विकसितम् । कोञ्जारिअं
आपूरितम् ॥ यथा ।

कोक्कासिअच्छि सायं जलमाणिन्ती ण किं तुमं डरसि ।

कोलाहलकोंडलिआकोञ्जारिए एत्थ तुहम्मि ॥ ५१ ॥

L. 1. BCFXY कोंडुं damaged in G. Z कोण्डलू YZ व E उलू X अलूअम्मि Y
उलूअम्मि BF सिवा EXY कोविआ GZ कोइया. L. 2. C कोहिनं X कोलिच BF
आलाअम्मि C आलाअम्मि EGXYZ अलाअम्मि A कटुं GZ वटुं. L. 3. BF कोडुलू
C कोडुं [U] G कोण्डुलू X कोडुलू Z कोण्डलू BCFX कोविआ GZ कोइया BX शृगाली
GZ कोइया. L. 4. C काशं From घां to णं 1. 5 gnawed off in G. L. 5.
X णिस BF णइमिन्ती काविअं CX कोविअं GZ कोविआं B कोडुं F कोडुं G कोण्डुलू
X कोडुलूणं Z कोण्डलू RCFX कहा. L. 6. GZ लेहिं cdd. इअ लिहिअं (Z
लिहिउं) GZ दुइयाइ. L. 7. A वसणं C कए X साविअं From म्मि to सिअं 1. 2.
gnawed off in G. BFYZ कोंडलिआ A कोडलिआ C कोडलिआ EX कोडलिआ. L.
8. ABCFGXYZ सिअं ACGXYZ विअसिए ACGZ आपूरिअम्मि Y आपूरिअम्मि EX
रिअम्मि A कोसिअं C कोइअं cdd. रिअं. L. 9. X कोलाहलं C 1. hd. X तुमलं
C त्वं यं 2. hd. व BF त्वयं यं BF कोडलिआ (F यं) C कोण्डलिआ GZ कोडलिआ X
कोडलिआ. L. 10. X श्वाविसंज्ञः C कोण्डलिआ BFZ कोंडलिआ G को rest gnawed
off. X कोंडलिआ C कील cdd. सिअं C कोइअं cdd. रिअं. L. 12. X कोक्का
BCFX सिअच्छि GZ सायं जलमाणिन्ती B किं. L. 13. BFZ कोंटं C कोंटं G
कोण्टं cdd. लिआं C कोइअं BFX इत्थं C इच्छ BF तुहम्मि CX तुहम्मि.

अत्र कोहण्डीकोहलीशब्दौ कूष्माण्डीशब्दमवौ । कोहइ व्याहरति । कोआसइ विकसति । कोडुमइ रमते । एते धात्वादेशेषुका इति नोकाः ॥ [५०]

॥ अथानेकार्थाः ॥

कंदो दढमत्तेसुं कंडो दुब्बलविवण्णफेणेसु ।

कंडो सुअरसीमामु कडो झिणे उवरए अ ॥ ५१ ॥

5

कंदो दडो मत्तश्च । स्तरणेऽपीत्यन्ये । कंडो दुर्वलो विपन्नः फेनश्चेति व्यर्थः ।

कंडो सूकरो मर्यादा च । कडो क्षीणो मृतश्च ॥ [५१]

णिच्छिद्धे कडिवत्थे दारत्थविवक्खआसीसु ।

गहणे वणे कडिल्लं कम्मन्तघरेसु कच्चालं ॥ ५२ ॥

कडिल्लं निच्छिद्रं कटीवत्तं दौवारिकः शत्रुराशीर्गहनं वनं चेति समार्थम् । कच्चालं 10
कर्मस्थानं गृहं चेति द्वयर्थम् ॥ [५२]

कङ्कालकरालेसु कलेरो थेवोल्लवहलेसु ।

वण्फे अ कसच्चं कग्घाडोऽग्घाडे किलाडे अ ॥ ५३ ॥

L. 1. BF कोहंटी BCF कूष्मा°. L. 2. C कोडुमइ GZ कोडुमइ X कोडुमइ
B °काः om. इति नोकाः X नोका. L. 4. Z om. from कंदो to व्यर्थः in l. 6. E
कंदो for कंडो BEEF दुब्बलं C दुब्बलं G °विवन्त्रं Y °विपन्नफेणेसु. L. 5. X कंडो
BFY सुपरं E झीणि A inserts व after झीणि ABCFGY व. L. 6. G मत्तश्च C
1 hd. G सुरणं C 2. hd. स्तरणो X शूर्णे X अर्थः for व्यर्थः L. 7. X सूरो C मर्यादा X
कंडो. L. 8. CY °वच्छे C दारत्थं EX वारत्थं Y वारत्थं E °क्खयासीसु X °क्खया-
सीसु. L. 9. C om. कम्मं कं 2. hd. notes उगर्हिने लेसः। कच्चालं कम्मठणं व गेइनि A
कच्चाले GZ कच्चालं. L. 10. BF कडिल्लं निच्छिद्रं CX निच्छिद्रं G निच्छिद्रं C कटिं X
दौवारिक OGZ शत्रुः C आशीः X शत्रुराशीर्गहनं B कच्चालं. L. 11. B वंति GZ °थं (sic)
L. 12. BF कंकालो कगलेसु A °करालेसु कलेसु कलेरो G °कराले करालेसु कलेरो X
°करालेसु YZ °करालेसु B वणो E थेवल्लं C 1. hd. थेवल्लं 2. hd. थेवल्लं X थेवाल्लवहलेसु
Y थेवल्लवहलेसु. L. 13. A वण्फे BFGZ वण्फे C वण्फे E वण्फे Y वण्फे ABCFGYZ
व BF C 2. hd. कसच्चं A कसच्चं X कसच्चं C कग्घाडो BF om. ऽग्घाडे BF किलाडे twice
X किलाडे cdd. व C adds कालेरे and om. कलेरो.

कलेरो कङ्कालः करालश्च । कसत्वं स्तोकमाद्रं प्रचुरं वाष्पश्चेति चतुर्थम् । कग्घाडो अपामार्गः किलाटश्च ॥ [५३]

णालिअरकागउसहेसु करोडो पिठरपडहेसु ।

मुहहरिणेषु अ कमलो कलओऽञ्जुणतरुसुवण्णयारेसु ॥ ५४ ॥

5 करोडो नालिकेरं काको वृषभश्चेति त्र्यर्थः । कमलो पिठरः पटहो मुखं हरिणश्चेति चतुर्थः । कलओ अर्जुनवृक्षः सुवर्णकारश्चेति त्र्यर्थः ॥ [५४]

मिक्खापत्तअसोएसु करंकं वग्घलट्टासु ।

सवले वि अ करडो कमडो मन्थणिपिठरहलधरमुहेसु ॥ ५५ ॥

करंकं भिक्षापात्रमशोकवृक्षश्चेति त्र्यर्थम् । करडो व्याघ्रो लट्वा कर्बुरश्चेति त्र्यर्थः । 10 काकादिवाची तु करडो करडशब्दभव एव । लट्वायां तु लिङ्गपरिणामे करडा । कमडो दधिकलशी पिठरं हलमुन्मुखं चेति चतुर्थः । कच्छपे भिक्षुमाजने दैत्ये च कमडशब्दभव एव ॥ [५५]

मूलयमुसलेसु कडंतं कुसुमुच्चयइसुसु कणओ अ ।

गन्विअणउलसहीसुं कलिओ कउअं पहाणचिन्धेसु ॥ ५६ ॥

15 कडंतं मूलकराकं मुसलं च । कणओ कुसुमावचय इषुश्च । कलिओ गर्वितो नकुलः सखी चेति त्र्यर्थः । सख्यां लिङ्गपरिणामे कलिआ । ज्ञातार्थस्तु कलितशब्दभव एव । कउअं प्रधानं चिह्नं च । अत्र कम्मइ

- L. 1. X कंकाल BF कसत्वं C^{द्रं} च प्रचुरं BFG वाष्पश्चेति Z वाष्पश्चेति O^{श्वाति}.
 L. 2. GZ अपामार्गः. L. 3. *cdd.* णालियर[°] BEF[°] कागजोसं[°] A कडोगे C
 करोडो A पितुरं C[°] पहेसु L. 4. BF *om.* अ YZ व A कलउ जुणं BF कालउ
 ञ्जुणं C कलओ (2. *hd.* °लु°) जुणं G कलउ । ञ्जणत्तरुमुं X कलउ ञ्जुणं Y °सुवन्न-
 यारेसु. L. 5. G काको °थति C त्र्यर्थः. L. 6. CZ कलुओ X कलउ G कर्णिकारश्चेति.
 L. 7. BF °पत्तं C करंकं A करधलं G वग्घा[°]. L. 8. C सवले EXY सवले
cdd. व G मंथणिं A °पिठरं. L. 9. C *om.* वृल्ल G °थेः G करोडोव्याघ्रो BF लट्ठी
 C लट्ठा X लट्वा (*śiō*) BF कर्बुरं C कर्बुरं G कर्बुरं. L. 10. B करडो F करंटो C °मवः
 CX *om.* एव BF लट्वायां C लट्वायां BF करटा X करडाः. L. 11. BF इधे CX
 °कलसी C पिठरं Z पिठरं BCFX हलभूत CX कच्छपि Z भिक्षुमाजने. L. 12. B °शभव.
 L. 13. A °मुसलेसु E °मुसलेसु BF °मुसले A कडंतं G °चअं EGX ईसुसु Z °वग्घइसुसु
 C 1. *hd.* GX कणउ BF कणए ABCFGYZ व X *om.* अ L. 14. E *om.* गन्वि-
 अ CGXYZ गन्वि[°] BF °णओलं C 1. *hd.* GX कलिउ Z कउअं C अं (*om.* कउ)
 BF °विधेसु. L. 15. G °शाकः GX मुसले X कणउ BF °माववायः X °माववाय C
 °चय GX कलिउ. L. 16. C संख्या XZ सख्या *cdd.* कलिया. L. 17. CX
 ज्ञातार्थश्च BF कलितशब्द एव GZ कउअं B *om.* च C कम्मइ.

क्षुरं करोति मुङ्क्ते चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [५६]

चञ्चूत्तंसेसुं कण्णोल्ली घण्टझसएसु कडुआलो ।

अल्लयकयचित्तिअकण्णइण्णेसुं कणइअं चेअ ॥ ५७ ॥

कण्णोल्ली चञ्चुरवतंसश्च । कडुआलो घण्टा लघुमत्स्यश्च । क्षपराब्दाद्भवस्वार्थे
कप्रत्यये क्षपक इति रूपम् । कणइअं आर्द्रं कृतं चित्रितं कणाकीर्णं चेति 5
चतुर्थम् ॥ [५७]

पाडलिपसिद्धएसुं कलयंदी काहलो मिउठगेसु ।

कायकलन्तरमेहेसु कालिआ कायलो पिए काए ॥ ५८ ॥

कलयंदी पाडला प्रसिद्धश्च । केचित्पाडलायां कणयंदीत्याहुः । अत्र काही इत्य-
तीते भविष्यति च प्रत्यये कृगो रूपमिति नोक्तम् । काहलो मृदुष्कश्च । कातरवाची 10
तु कातरशब्दभव एव । कालिआ शरीरं कालान्तरं मेघश्चेति व्यर्था । कायलो प्रियः
काकश्च । केचित्प्रिये कायरो इत्याहुः ॥ [५८]

वयगरणताविआसुं काहल्ली तणुघणेसु कालिंबो ।

कासिअकिण्हा सण्हे वत्थे तह सेअवण्णम्मि ॥ ५९ ॥

L. 1. Z मुक्ते. L. 2. BF वंचूत्तं Z चञ्चूत्तं GXZ सेसु ACX कण्णोल्ली G
कण्णोल्ली A घंटकुत्तं BEF ज्ञातं C सुरसु BF कटुं X कडुं GY घालो Z घाले.
L. 3. GZ अल्लय C चित्तिअ BEFGXYZ चित्तं A कण्णां C कण्णं GZ
इल्लेसुं EX सेसु odd. कणयं A वेप BFGYZ वेप X वेअ. L. 4. CX कण्णोल्ली
G कण्णोल्ली Z कण्णोल्ली BF वंचुरं C कटुं X कडुं GZ घालो Z om. लघु odd. भाब्दाव
ह्वरा. L. 5. C कण्णं BCFX इपे BF आर्द्रं X आर्द्रं X कणाकीर्णं.
L. 7. C सिद्धएसु C मिउठगेसु E उगेसु GZ वेगेसु Y उगेसुं. L. 8. C कायलन्तरं
ABCEFX कालिआ GZ कायला Y काए. L. 9. G लीयां BF कणयंदीत्याहुः G
कलयंदीत्याहुः. L. 10. G इत्यती भविं X भविष्यति C मृदुष्कश्च G मृदु-
वृक्षश्च X मृदुठगश्च. L. 11. odd. कालिआ BCFZ व्यर्थः X व्यर्थाः BF प्रिय.
L. 13. XZ चयं GZ कण्णं odd. विचां A सेसु BCF घणेसु A कालिंबो C कालिंबो
BF कालिंबो E कालिंबो. L. 14. Z om. from कासिअं to कालिंबो in l. 1.
p. 106 ABCFGXY कासिवं G किण्णो X सण्णे C वच्चे GY सेवं.

काहली न्ययार्थं धान्यादि तवणीति प्रसिद्धमपूपादिपचनभाण्डं च । कालिबो
शरीरं मेघश्च । कासिअं तथा किण्हं सूक्ष्मवस्त्रं श्वेतवर्णं चेति द्वावपि द्वर्थौ ॥ [५९]

किविडी पासदुवारे घरपच्छिमअङ्गणे चेअ ।

किविडं तह णिदिट्ठं धण्णखले तत्थ जाए अ ॥ ६० ॥

5 किविडी पार्श्वद्वारं गृहपश्चिमाङ्गणं चेति द्वर्थौ । किविडं धान्यखलं तत्र धान्य-
खले यच्च जातम् ॥ [६०]

कण्णोवगणिआए कोऊहलए अ किरिइरिआ ।

कुल्लो गीवाइ तहा असमत्थे छिण्णपुच्छे अ ॥ ६१ ॥

किरिइरिआ कर्णोपकारिका कौतूहलं च । कुल्लो ग्रीवा असमर्थच्छिन्नपुच्छश्चेति
10 त्र्यर्थः ॥ [६१]

हरिआणुगमे हरिअच्छडुवए तह य कुडकुवा ।

कुहिणी कुप्पररच्छासु कुंभिलो चोरपिसुणेसु ॥ ६२ ॥

कुडो तथा कूबो हतानुगमनं हतत्याजकश्चेति द्वावपि द्वर्थौ । कुहिणी कुर्परो
रम्या च । कुंभिलो चौरः पिशुनश्च ॥ [६२]

L. 1. G कोहली BF प्रसिद्धो G °इ X °इ BCFGX अर्ण° BF (G†) °पवन°. BFG कालिबो C कोलिम्बो. L. 2. In B का° श° मे° are written twice. Z शरीरं twice. cdd. कासिअं X श्वेतवर्णश्चेति CX द्वावप्येतौ Z द्वावपि एतौ. L. 3. C किचिडी G °दुवारेसुं X घरपश्चिम° A चेन्व C चेय Y चेया corr. into चेय Z वेअ. L. 4. BF आकिविणं X किविडं G णिदिट्ठं GZ धन्न° C तच्छ ABCFY य. L. 5. C किचिडी X °पश्चिमाङ्गणं C द्वर्थौ X द्वर्थौ: C om. धान्यखलं तत्र G inserts यच्च before तत्र. L. 6. CX धान्ये खले. L. 7. G °गण्हि° cdd. °वाए ABCFGYZ य GZ किरिअ° cdd. °रिआ. L. 8. B गीवाए C छिन्नपुच्छि Z छिन्न° ACGYZ य. L. 9. G किरिकिं Z किरिअंकिं cdd. °रिआ X has कण्णोवगणिआ कौतूहलकिआ द्वर्थः for किरिइ-रिआ to च BCF °थे: छिन्न° X °यं छिन्न°. L. 11. ABCFGXY हरिआ° Z हरीया° ABCFGYZ हरिअ° Z °छडवए B कुड° C (F†) कुड° X कुड° Z कुडकुवो. L. 12. BF कुहिणी C कुहिणी A °रम्याकु Y °रम्यासु G सु (†) Z °सुं A सुंभिलो BF °सुण्णेसु. L. 13. CX कुडो Z कूबो X हतानुगमनं Z °गमन X कुल्बो. 13c L. 14. G चोर.

चुल्लीए लहुभाण्डे अ कुंडयं कुल्लडं चेअ ।

अदयणिउणेसु कुरुडो कुरुलो पुण कुडिलकेसे वि ॥ ६३ ॥

कुंडयं तथा कुल्लडं चुल्ली लघुभाण्डं चेति द्वावपि द्वयौ । कुरुडो निर्दयो निपुणश्च ।
कुरुलो पुनरदयनिपुणयोः कुडिलकेशोऽपीति व्यर्थः ॥ [६३]

कीलाघाए समुआचारे णम्मे अ कुप्परं भणिअं ।

छिदकुडीतुडिएसु कुडिच्छं कोट्टी इ दोहखलणामु ॥ ६४ ॥

कुप्परं कीलाघातः समुदाचारो नर्म चेति व्यर्थम् । कीला सुरत उरःग्रहणनविशेषः ।
कुडिच्छं वृत्तिविवरं कुटी वृद्धितं चेति व्यर्थम् । कोट्टी दोहो विपमास्खलना च ॥ [६४]

कोसो कोमुम्भजलहिमु कोलिओ तन्तुवायलूआसु ।

उच्छुणिवीलणजन्तम्मि कोल्लुओ तह सिआलम्मि ॥ ६५ ॥ 10

कोसो कुसुम्भरक्तवस्त्रं जलविश्व । कोलिओ तन्तुवायो जालकारकृमिश्च ।
कोल्लुओ इक्षुनिपीडनयन्त्रं शृगालश्च ॥ [६५]

॥ अथ स्वरक्रमेण व्यक्षरादिक्रमेण च स्वकारादयः ॥

खड्डा खाणी खल्ला चम्मे खड्डं च मंसुम्मि ।

खण्णं खत्तं खाए तिलपिण्डीए खली चेअ ॥ ६६ ॥ 15

खड्डा खानिः । पर्वतखातमित्यन्ये । खल्ला चर्म । खड्डं श्मश्रु । खण्णं तथा खत्तं
खातम् । खली तिलपिण्डिका ॥ यथा ।

L. 1. B बुड्डीए G मंड AGYZ व GXZ कुंडयं which is perhaps the reading
to be adopted cfr. Tel. कुंड C कुल्लडं Z कुल्ल ACYZ चय BF वेअ G चय. L. 2.
E आदयं X दयं (om. अ) Z अवयं G अणुणसु Y निउणेसु. L. 3. GZ कुंडयं
X कुंडयं तथा कुल्लडं BF बुड्डी BG नाडं Z om. द्वावपि. L. 4. X कुरुलो X पुतर Z
पुनरुदयं G णयाः C केशो BF व्यर्थ. L. 5. X कीलाघाते BCFZ समुदाचारे Y
समुयां A चरे BF om. अ AGYZ व ACEGXYZ भणिवं. L. 6. C मुडिएसु
GXZ सुं GZ कुडिच्छं BF om. कोट्टी X कोट्टी Z कोट्टी GZ णेसु X णासुं. L. 7.
CX चारे BF चारो चारो नर्म C वेति for चेति X व्यर्थः CGXZ सुरते BF सुरतेः BF
om. उरः G ग्रहणं. L. 8. F कुडिच्छं Z कुडिच्छं CFX कुत्तिं X विवर तुटी वृद्धितं
C मुद्धितं BG वेति Z कोट्टी odd. दोहवेचमां C 2. hd. लता. L. 9.
C कुसुंमं A हिसु AG, C 2. hd. X कोलिउ BCFZ लूवासु E लूआसु. L. 10.
AGZ निवीलणं C निवीलं BF कोल्लुओ AG उ X कोल्लुओ C त for तह CEXY
सिया. L. 11. CXZ रक्तं वं GX कोलिउ G काराकृमिश्च. L. 12. BF कोल्लुओ
G कोल्लुओ X कोल्लुओ. L. 13. A ॥ अथ सादि ॥ EY ॥ अथ सादिः ॥ BFX om.
व्यक्षरां BF व. L. 14. C खड्डा G खड्डा BF चम्मे X मंसुम्मि. L. 15. BF वेय
ACGYZ चय X वेअ. L. 16. G खल्ला C पर्वतखानिः पर्वतं G पातनिं G चर्म C
सण्डं CX श्मश्रु GZ सत्तं. L. 17. C om. सातं.

खडा धरेसु खत्तं वप्पे खण्णं च वासभवणम्मि ।

खलिमोअणाण खल्लम्बराण तुह वेरिआण धी खड्दं ॥ ५४ ॥ [६६]

खट्ठं कडिआइ खड्दं तिणम्मि खद्धसरिआ य भुत्तम्मि ।

खवओ खन्धे असईइ खंडई खड्डिओ मत्ते ॥ ६७ ॥

- 5 खट्ठं तीमनम् । खड्दं तृणम् । खद्धं तथा खरिअं भुक्तम् । खद्धं प्रचुरार्थेऽपि लक्ष्येषु दृश्यते । खवओ स्कन्धः । खंडई असती । खड्डिओ मत्तः । खल्लमंडिओ मत्त इत्यन्धे ॥ यथा ।

खंडइ तइआ जन्ती णच्चिरखवया ण देसि वरकिडिअं ।

खरिअखडखड्डिअवसहखद्धं खट्ठं णिएसि किं इण्हि ॥ ५५ ॥ [६७]

- 10 खड्डुआ मुत्ता खणुसा मणदुक्खे खंजरो वि मुक्कड्डमे ।

खट्ठंगं छाया खव्वुल्लं वयणम्मि खण्णुओ कीले ॥ ६८ ॥

खड्डुआ मौक्तिकानि । खणुसा मनोदुःखम् । खंजरो शुष्कद्रुमः । खट्ठंगं छाया । खव्वुल्लं मुखम् । खण्णुओ कीलकः ॥ यथा ।

दुक्खव्वुल्ले का तुह खणुसा खड्डुआवलि ण जं लहसि ।

- 15 खण्णुअभूए सहि खंजरम्मि किं होइ खट्ठंगं ॥ ५६ ॥ [६८]

L. 1. GZ सन्ना BFZ धरेसु BF इप्पे GZ सत्तं ॥ BF व. L. 2. GZ 'भोय' X om. from 'जाणण to खरिअं भु in l. 5 B 'ल्लंवरणे CFGZ 'ल्लं' Z 'ल्लंवरणे (misread) cdd. वेरिआण G धीरच्छु (i. e. धिरच्छु!) instead of धी खड्दं Z धी रयु C खंडं. L. 3. CX खड्दं G खद्धं cdd. कडिआइ (X'डि') BCFX खद्धं Z खत्तं cdd. 'सरिआ BF मुत्तं X भुत्तम्मि Z भुत्तम्मि. L. 4. AGXZ खवउ C खंडिई AX खड्डिउ BCFYZ खडिओ G खंडिउ E मत्तो G मत्ते. L. 5. C खद्धं Z तथो CGZ खरिअं X om. खद्धं C मखद्धं. L. 6. G खवउ X खचउ Z खवंओ BCF खंडिओ X खंडिउ G खंडिउ मत्त CZ 'खंडिओ GX 'डिउ Z खल्लमंडिओ X मत्तः L. 8. BCFX तइआ GZ खडिआ G खचिरं Z खचिरं cdd. 'किडिअं. L. 9. BFGZ खरिअं CX खरिअं GZ 'खड्डि' om. खड्डिअ BF 'खंडिओ वसह' CX 'खंडिअ' GZ 'उसह' C 'खद्धं BF खण्णं for खट्ठं X खद्धं. L. 10. In X this line is also given in the commentary to the last stanza after इण्हि with the following readings: खड्डुआ-खल्लुसा-मुक्कड्डमे A खड्डुआ BCFGXYZ खड्डुआ X मोत्तिअ for मुत्ता In G मणं खं is torn off. A C 1. hd. Z मुक्कड्डं. L. 11. A छाया AC खव्वुल्लं A खणुउ C खणुओ G खणुउ X खण्णउ. L. 12. cdd. खड्डुआ X खणुता X अ-द्रुमः L. 13. BGX खचउल्लं (!) In G from मुत्तं to दुक्खं l. 5. incl torn off. X खणुउ Z om. यथा. L. 14. BCFX 'खुल्ले G 'खुल्ले Z 'खुल्ले G खणुता इं खं cdd. खड्डुआ. L. 15. BF खणुअभूए C (X!) Z खणुअभूए G खणुअभूए सहि जं खं G कि BG 'खट्ठंगं.

खच्चलो रिच्छे सप्परो वि लुक्खे उडुम्मि खज्जोओ ।

खच्चोलखंजणा वग्घकदमा खग्गिओ वि गामेसे ॥ ६९ ॥

खच्चलो अच्छमल्लः । खप्परो रुक्षः । खप्परो इत्यन्ये । खज्जोओ नक्षत्रम् ।
खच्चोलो व्याघ्रः । खंजणो कर्दमः । खज्जरीटवाची तु संस्कृतभव एव । खग्गिओ
ग्रामेशः ॥ यथा ।

खच्चला खच्चोला खंजणविसमा मही जहिं गामे ।

खप्परखग्गिअदुत्थे मा वस तस्सिं मुखज्जोअ ॥ ५७ ॥ [६९]

खट्टिको सृणवइम्मि खल्लिरी खुल्लिरी अ संकेए ।

थूलेन्धणअग्गीए संधग्गी खोडपज्जाली ॥ ७० ॥

खट्टिको सैनिकः । खल्लिरी तथा खुल्लिरी संकेतः । संधग्गी तथा खोडपज्जाली 10
स्थूलेन्धनाग्निः ॥ यथा ।

गुणखल्लिरी तए खुल्लिरिं अग्निन्तेण कम्मखट्टिक ।

सा विसइ विरहसंधग्गिपीडिआ खोडपज्जालिं ॥ ५८ ॥ [७०]

लहुवारम्मि खडकी तह खवडिअखुंडया खलिंए ।

वाहुम्मि संधयट्ठी अ संधमंसो अ खलइअं रिन्ते ॥ ७१ ॥ 15

खडकी लघुद्वारम् । अत्र खसिओ खचित इति खचितशब्दभवः । खडइ

L. 1. XYZ खच्चलो BF अच्छे Y रुच्छे E सप्परो In G from म्मि in उडुम्मि to
"खंजणा । 2. torn off. C खक्षोओ AXZ "उ. L. 2. ABCFGY खच्चोल" X
खच्चोल" Z खच्चोल" AX "खंजणो A कसविउ GXZ खग्गिउ E गामेसो. L. 3. XZ
खच्चलो CX सप्परो इत्यन्ये Z सप्परो C खक्षोओ GXZ "उ. L. 4. C 1. hd. XZ
खच्चोलो In G खच्चो illegible G खंजणो From ति" to संस्कृत torn off in G
X खग्गिउ. L. 6. GXZ खच्चला G (1) Z खच्चोला. L. 7. सप्परखग्गिअ illegible
in G. BF "स्वणिय" CXZ "खग्गिव" OGZ "खुच्छे BF तम्मि BFGZ सुखज्जोव C
सुखल्लोव X सुखज्जोया. L. 8. X खल्लिरी Z खट्टिको BF "वग्घि CX सृणवइम्मि CX
खल्लिरी In G खल्लिरी is torn off. ABCFGXY खुल्लिरी Z खुली AY व. L. 9. RF
थूलेन्धण" C थूलेन्धण" GXZ थूलेन्धण" C 1. hd. संधग्गीयाडपज्जाली Z खोडपज्जाली.
L. 10. B खट्टिको Z खट्टिको GZ सैनिकः BF खल्लिरी BOFXZ खुल्लिरी BF संधग्गी.
C "पक्षाली. L. 11. X "नाग्निः L. 12. BF खुल्लिरी OX खल्लिरी G खुल्लिरिमणित्तिण
Z खुल्लिरिमणित्तिण OGZ "खट्टिका X "खट्टिका. L. 13. B "पीडिआ CFG "पीडिआ [1]
XZ "पीडिआ BFZ "पज्जालि C "पक्षालि. L. 14. BOFZ लहुवारम्मि EG "वारम्मि
BEZ खडिय" ACEGXY खवडि". L. 15 A वाजम्मि BFG वाहुम्मि AB (E) FGXZ
"पट्ठी AGYZ व X om. अ BF कंधमंसो AGYZ व AXYZ खलइअं BF खलियं E
खइयं G थूलयं. L. 16. GXZ खसिउ BFG इति शब्दभवः BFGX खडइ.

मृदातीति धात्वादेशेषूक्त इत्येती नोक्तौ । खवडिअं तथा खुंडयं स्वलितम् । खुडिअं खण्डितमिति तु खण्डितशब्दभवम् । खंधयही तथा खंधमंसो बाहुः । खलइअं रिक्तम् ॥ यथा ।

सा ललिअखंधयही तमाखुंडयलोअखलइए मगो ।

5 सहिदिण्णखंधमंसा अखवडिअमहिसरिआ खडकीओ ॥ ५९ ॥ [७१]

तरुमकडे खडहडी संधीधारो अ उण्हजलधारा ।

खडइअखवलिअखरहिअसदा संकुचिअकुविअपोत्तेसु ॥ ७२ ॥

खडहडी तरुमकटः । संधीधारो अत्युष्णजलधारा । खडइओ संकुचितः । खवलिओ कुपितः । खरहिओ पौत्रः ॥ यथा ।

10 उअ विहि खरहिअणन्दणउज्जाणे खडहडी खडइओ वि ।

सीआलोअणखंधीधारं दट्टण खवलिओ तुज्झ ॥ ६० ॥

अत्र खउरइ क्षुभ्यतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [७२]

सारयखाइअसारंफिडीउ तह मउलपरिहगोहासु ।

साडइअं पडिफलिअम्मि सिक्सिखरी डुम्बचिन्धलट्टीए ॥ ७३ ॥

L. 1. C मृदातीति G मृदातीति X मृदातीति C 'क इति नोक्तः add. खवडिअं OGZ तथा खुडिअं. CX खुडिअं BFGZ खुडिअं L. 2. BF संचितमिति GZ खडिअमिति CXZ संखडितशब्दभवः (X 'व) C खडिअहडी BFGXZ 'यट्टी BFG वल्लुः X बाहु X खलइअं Z खलइअं. L. 4. BCFX ललियं GZ लइअं B 'संधी GXZ 'यट्टी C 'यट्टी F 'संधी X नमखुंडयं Z तमखुंडयं GZ 'लोयं BF मगो. L. 5. GZ 'दिन्नं G 'मसा BFGXZ असवडिअं C अखखडिअं add. 'रिया G 'कटि X खडचवीड. L. 6. संधी C 2. hd. only BF 'वारो X संधीधारा GZ य C नुण्णं E उण्णं L. 7. add. खडइअखवलिअं AB खवलिअं twice ABCEFXYZ 'खरहिअं G 'खरहिअं BF संकुचिअं AEGXY संकुचिअं Z संकुचिअं E om. कुविअं AGXYZ 'कुविअं E 'पुत्तेसु. L. 8. C 'मकटः BF संधीधारो X संधीधारा GZ अत्युष्णं C अनुष्णं X अनुष्णं Z 'जलधारा BF खडओ C खडओ GX 'इड. L. 9. GXZ 'लिड X 'हिड पोत्रः L. 10. BF उअ C 2. hd. ओअ add. 'हिअं C 1. hd. 'ओअज्ञाणे BF om. खडहडी G खडहडी Z खडहडी BF खडहडी G 'इड GZ य for वि. L. 11. CXZ भीयां BFG सीयां GZ 'लोयणं GXZ 'लिड C तुज्झ. L. 12. X 'यूक्त इति. L. 13. C साइअं add. 'साइअं E 'सागकिडो C 1. hd. Y 'डीओ GZ मउलं. L. 14 C साडिं add. 'इयं G 'पालिअम्मि Z 'पालिं BCFXYZ 'लिअं E सिक्सिखरी C सिक्सिखरी AX 'डो BF डुम्बचिअं C डुम्बं A डुम्बचिअं G डुम्बं G 'लट्टीए.

खारयं मुकुलम् । खाइआ परिखा । खारंफिडी मोधा । खाडइअं प्रतिफलितम् ।
खिक्खिखरी डुम्मादीनां स्पर्शपरिहारार्थं चिह्नयटिः ॥ यथा ।

खाइअलङ्घण खारयमुहिआ खिक्खिखरिका तुहारिवहू ।

खाडइअणिअरवेसु वि डरिआ खारंफिडि अ लुकेइ ॥ ६१ ॥ [७३]

खिज्जिअसिंखिणिखिक्खिखंडा य उवालम्भमसुअकिक्किंडा । 5

कुडिलहुतुडेमुं खुल्लुखुडुखुडा चहुडए खुत्तं ॥ ७४ ॥

खिज्जिअं उपालम्भः । खिंखिणी शृगाली । खिक्खिखंडो कृकलासः । अत्र खिरइ
क्षरतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । खुलं कुटी । खुडं लघु । खुडं व्रुडितम् ।
खुत्तं निमग्नम् ॥ यथा ।

खिक्खिखंडो अ व तया तुममुग्गीवो खिंखिणीइ व भमेसि । 10

किं अज्ज खुडुखुले खिज्जेसि विहिं अखुडुदुहखुत्तो ॥ ६२ ॥ [७४]

खुण्णं मडिए खुपा वुट्ठिचाणम्मि खुड्डिअं सुरए ।

खुलुहो गुण्के खुवओ गण्डुअसमकण्टकिल्लुतिणे ॥ ७५ ॥

खुण्णं परिवेष्टितम् । खुपा तृणादिमयं वृष्टिनिवारणम् । खुड्डिअं सुरतम् ।
खुलुहो गुल्फः । खुवओ गण्डुत्तंसंतृणसदृशं कण्टकितृणम् ॥ यथा । 15

- L. 1. C om. खारयं मुकुलं Z खारयं BF कुमुले GZ नकुलः cdd. खाइया BF °विडी
cdd. खाइयं in G twice. L. 2. C खिकिरी Z लिक्खिरी BF दुवा° C डुंवा° 2. hd.
डुंवा° C डुंवा° G स्वास° L. 3 cdd. खाइयं cdd. °मुड्डिया C किक्खि° X विक्खि° Z
तुहारिवहू L. 4. GZ सोड° cdd. °इवतिव° BF °वेसु cdd. डरिया C °विडि° BF C
1. hd. अ C लुकेइ. L. 5. ABEFGXYZ खिज्जियं C खिक्खियं B °खिक्खिडा
F °खिक्खिडा X °खिक्खिडा G उवाललः A °लंमसुयं CEGYZ °मसुयं BF °भमुर्ह° X
°लंमसियालिककिंडा AEY °ककिंडा C 2. hd. G °खिक्खिडा. L. 6. BF °लहुं X
°लहुंहुडेमु A सल्ल° C वल्लल्ल° BF °कुडुं OG om. खुडु BF °खुडा E °खुडा X °खुडु BF
वहुडए CZ वहुत्तए X चउहुडए. L. 7. BFGXZ खिज्जियं C खिक्खियं GZ उवा° BF शृगाली
B खिक्खिडो BFG °लायाः B सरइ L. 8. G नोकाः B खुडु X लघुः C खुडुं
for खुटुं X कटितं. L. 10 BFG खिक्खिडो X खिक्खिक्खिडो CXZ व BF अ X खिक्खिणीइ
Z खिक्खिणीइ BF भवेसि. L. 11 C अइअ BF खुडुखुले C खुडुले खिक्खेसि CGZ विडियसु°
GXZ °खुडुं. L. 12. GZ खुत्तं A मडिएसु E खुडुं ABFGXYZ खुडियं CE खुडियं
C 1. hd. घुत्तए. L. 13. X खुल्लुहो A गुण्के C गुण्को EX गुण्के AGX खुवओ BF वओ
(sic) Y गंधुव° BF °तिण्णे C °किल्लनेणे. L. 14. GZ खुत्तं X खुणं G °छितं BCFX
खुडियं GZ खुडियं. L. 15. C खुल्लुहो. BF गुल्लुः X गुल्लुः (misread) C लघुजो GX
°वउ B गंधुत्तंसंताः F गंधुत्तंसंताः GZ °संतां CX गंधुत्तंसंताः BF °सदृशः CX कंटक° GZ कंटकिल्लं
तृणं X om. यथा.

खुंपाखुण्णतणूओ खरखुवयप्फाडिअन्तखुलुहाओ ।

वासारत्ते कुलडाउ खुडिअत्थं अहिसरन्ति ॥ ६३ ॥

अत्र । खुप्पइ मज्जति । खुट्टइ खुडइ तुडति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [७५]

5 खुंखुणिखुंखुणयखुणुकखुडिआओ रच्छणक्कसिरघाणा ।

पणयपकोवे खुरुडुकखुडी तहा खेल्लिअं हसिए ॥ ७६ ॥

खुंखुणी रथ्या । खुंखुणओ घ्राणसिरा । खुणुकखुडिआ घ्राणम् । खुरुडुकखुडी पणयकोपः । खेल्लिअं हसितम् ॥ यथा ।

खुरुडुकखुडिअपणत्थीपयघायच्छुडुखुंखुणो मटो ।

10 खुंखुणिआइ खुणुकखुडिमुअ धोअन्तो जणेण खेल्लिअइ ॥ ६४ ॥ [७६]

खेआलू असहे खोड्डी दासी दन्तुरम्मि खोसलओ ।

खल्लं वइविवररईसु वामकररासहेसु खव्वखवा ॥ ७७ ॥

खेआलू निःसहः । असहन इत्यन्ये । अत्र खेड्डइ रमते धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । खोड्डी दासी । खोसलओ दन्तुरः ॥ यथा ।

- L. 1. G खुपाखुन्नं X^१खुण्णां BF^२नणूओ GX^३णूउ BF^४यफाडियत्तं CX^५यफाडियंतुं Z^६यफाडियंतुं C 2. hd. GXZ^७हउ. L. 2. BCF कुलडाओ BFGX खुडियत्थं C खुडिपच्छं. L. 3. O जुडइ जुडइ B जुडति CF जुटति XZ जुटति BF पूकाः om. इति नोक्ताः CX इति नोच्यन्ते. L. 5. BF^८खुंखणिं G^९खुंखुणियं Y^{१०}खुंखणवं BF^{११}खुणुखुडिया C^{१२}खुणुखुडियाओ AEX^{१३}खुणुखुडियाउ GZ^{१४}खुणुकखुणियाउ Y^{१५}खुणुकखुडियाउ E^{१६}णिक्कं BF^{१७}सिण्णं. L. 6. EX^{१८}पकोपे B खुरुडुखुडी X खुरुखुडी Z खुरुडुकखुडी CGZ खिल्लिअं ABEFY खेल्लिअं X खल्लियं. L. 7. B खंखुणी GXZ^{१९}णउ BF^{२०}धिरा BCFX खुणुखुडिया G खुणुकखुणिया Z खुणुकखणिा BF घ्राणे C^{२१}डुखुडी X खुरुखुडी Z खुरुडुकखुडी. L. 8. X^{२२}कोपाः C खिल्लियं BFGZ खेल्लियं X खल्लियं. L. 9. B खरुडुं Z खुरुडुं C खुरुडुखुडीयं BFGZ^{२३}डियं X^{२४}खुडियं BFG^{२५}पणेळीं X^{२६}पणत्थीं BCF^{२७}खंखुणो. L. 10. C खुखुं X खुखुं^{२८}edd. णियाइ (Z^{२९}णिया) C खुणुखुडिं X खुणुखुडिं GZ^{३०}डिखुप BF^{३१}धोअतो GZ^{३२}धोपतो C जणाण X जलणेण BF खिल्लियं CGXZ^{३३}खिखइ. L. 11. ABCFGZ खेपाळु C खोड्डी Z खोड्डी BF खोमसलओ AGX^{३४}लउ E addः ॥ अथाज्ञेकार्यः XY अथाज्ञेकार्याः ॥ L. 12. C^{३५}खसु G om. वामकररासहेसु Z^{३६}राहेसु corr. in margin. C खव्वखवा 2. hd. खवा G^{३७}खथ. L. 13. edd. खेपाळु BF निस्तहः BF रमते इति धा^{३८}. L. 14. G खोड्डी (!) GX^{३९}लउ.

रे खेआलुअ खोसल इमाण खोटीण मज्झमावडिओ ।
 छुट्टिस्ससि कह व तुमं अकुट्टिओ ठक्कराहि फुडं ॥ ६५ ॥

॥ अथानेकार्थीः ॥

खल्लं वृत्तिविवरं विलासश्च । खच्चो तथा खवो वामकरो रासभश्चेति द्वावपि
 द्वर्थौ ॥ [७७]

खंडं सिरसुरभण्डेसु खंडिओ मागहाणिवारसु ।

खरथउडेसु खरुल्लं जिण्णोवालद्धएसु खज्जिअयं ॥ ७८ ॥

खंडं मुण्डं मद्यभाण्डं चेति द्वर्थम् । खंडिओ मागधोऽनिवारश्च । खरुल्लं कठिनं
 स्थपुटे च । खज्जिअं जीर्णमुपालब्धं च ॥ [७८]

रणमण्डुहेसु खम्मकस्समो खरडिअं च लुक्खभग्गेसु ।

खल्लइअं संकुइअमुइएसु खित्तयमणत्थदिनेसु ॥ ७९ ॥

खम्मकस्समो संघामो मनोदुःखं च । मनोदुःखविशेषोऽनुशयनिःश्वसितमित्यन्ये ।
 खरडिअं रुक्षं भग्नं च । खल्लइअं संकुचितं प्रहृष्टं च । खित्तयं अनर्थो दीप्तं च । दीप्तं
 प्रज्वालनमित्यर्थः ॥ [७९]

खोडो सीमाकट्ठे धम्मिअए खज्जए चेअ ।

खोलो लहुगद्धए वत्थस्स य एगदेसम्मि ॥ ८० ॥

- L. 1. C से सआ° BF सेयालुअ GZ सेयालुअ C मज्झमावडिओ G °डिउ X °आवडिउ.
 L. 2. C 2. bd. X बुट्टि° GX अकुट्टिउ Z अकुट्टिउ BF ठक्कराहि G फुडं X फुड.
 L. 4. C वृत्ति° CX °विवरणं G विलासश्च C सच्चो Z om. सच्चो. L. 6. A
 °संदेसु C °भंदेसु BFGX खंडिउ E वागहा°. L. 7. BFZ खरथउडेसु E °सउडेसु G
 °खउ° C खरुल्लं X खरुल्लं A °वालद्धरसु BF °वालद्धएसु C °लद्धएसु 2. bd. यसु G °लद्धएसु
 BF खज्जियय C खज्जिययं AEGXYZ °ययं. L. 8. G सुंडं B °भाइ B द्वर्थौ GX
 खंडिउ Z खंडिउ BCFX अनिवारश्च CX खरुल्लं. L. 9. BFXZ खज्जियं C °खज्जियं B
 °लब्धं य G °लब्धं च. L. 10. CEX °समो GZ °कस्समो य cdd. °डिपं GZ om. च A
 °भग्नो य. L. 11. C खेडं cdd. इयं G संकुइ° ABCFGYZ °कुइयं EX °कुइयं X
 °सुइएसु E खेत्ययं B °यमाणत्थं A °मणत्थं C °मणच्छ°. L. 12. G सभं BCF
 °समो X समो for सम्मकस्समो CGZ संघामः C °विशेषोऽनुशयः नि° G °पो । अनुशयः निःश्व° BF
 अनुशय° Z अनुशयः BCFX °निश्व°. L. 13. BF खरडि CGXZ °डिपं cdd. खल्लइयं G
 संकुचितं B व B खित्तियं GZ खित्तियं. L. 14. G प्रहृष्टं BFX प्रज्वालनमित्यर्थः.
 L. 15. C 1. bd. सीता° G °कट्ठो C धम्मिअए BYZ धम्मिअए GYZ चय X om. चेअ.
 L. 16. Y लघुगद्धए AC वच्छस्स.

खोडो सीमाकाष्ठं धार्मिकः खड्गश्चेति व्यर्थः । खोलो लघुगर्दभो वस्त्रैक-
देशश्च ॥ [८०]

॥ अथ व्यस्तरादिक्रमेण स्वरक्रमेण च गकारादयः ॥

गंजो गल्ले गड्डी सयडे गज्जो जवे गढो दुग्गे ।

5 गडुं सयणे गलिअं सुमारिअमक्खवलए गणेत्ती अ ॥ ८१ ॥

गंजो गल्लः । गड्डी गन्त्री । गज्जो जवः । गढो दुर्गम् । गडुं शय्या । गलिअं
स्मृतम् । गणेत्ती अक्षमाला ॥ यथा ।

मयणगढं गज्जस्स वि गंजं गडुम्मि गड्डिचक्ककडिं ।

गलिअं गलिउं भिक्खू गणिअगणेत्ती वि मुच्छेइ ॥ ६६ ॥ [८१]

10 गहणं अजलहाणे गंडीरी उच्छुखण्डम्मि ।

गत्ताडी तह गाणी गवायणी कडुसुणिम्मि गह्वो ॥ ८२ ॥

गहणं निर्जलस्थानम् । गंडीरी इक्षुखण्डम् । गत्ताडी तथा गाणी गवादनी ।
गत्ताडी गायिकेति गोपालः । गह्वो कटुध्वनिः ॥ यथा ।

गह्वसइकरहोविअम्मि गहणम्मि भवल मा वच्च ।

15 तत्थ ण दुव्वागाणी दूरे गंडीरिगत्ताडी ॥ ६७ ॥ [८२]

- L. 1. CGX °काष्ठं GZ लघु° BF °गर्दभः. L. 3. om. A; EY only गकारादिः
G °क्रमेण च स्वर°. L. 4. BF गजो E गड्डी C गहो a ४. L. which will not be
noted any more. GZ गज्जे E जवे B गढो G दुग्गे. L. 5. A गडुं BCFGZ गडुं
XY गहं add. गलिअं ACEGXYZ °रियम° A °क्खवलए C om. कखवलए गणे, 2. hd.
remarks अपूर्णं वयं C श्री for गणेत्ती C om. च ABFY च GZ ९ X आ. L. 6.
BCF गजो C 2. hd. गहो X गंजा Com. from गल्लः to गज्जो incl. 2. hd. remarks
उपरितो लेखः । गंजो गल्लं गड्डी शकटं च BF यथा BF गढो BF गहं CGZ गहं X गहं
शज्जा BFZ गलिअं C गलिअ G. गलिता. L. 8. G गज्जस्स Z गज्जत्थ BF
गडुम्मि CGXZ गहं BF गडुि चक्क C गहिं G °वक्क°. L. 9. BCFX गलिअं GZ गणिअं
Z गलिअो C भिक्खू BCFX गणिअं GZ गलिअं. L. 10. G °हाणे Z °दुहाणे X इच्छु°. L. 11.
E गत्ताणी Y गवायणी C 1. hd कडुसुणिं E °ज्जुणम्मि X °छणम्मि. L. 12.
B निर्जलं स्थानं G गंडीरी BF गत्ताणीडी G गवादना. L. 14. BCFX °होविअं GZ
°होविअं B वद्ध F वद्ध Z वच्च. L. 15. C दुव्वा° BF गड्डी C गंडीरी.

गंधिअगदिअगदहसदा दुग्गन्धदरिअकुमुएसु ।

गंदीणी चक्खुयगणकीला गंजिल्लगाडिआ विहुर ॥ ८३ ॥

गंधिओ दुर्गन्धः । गदिओ गर्वितः । गदहं कुमुदम् । गंदीणी चक्षुःस्थगनकीडा ।
गंजिल्लो तथा गाडिओ विधुरः ॥ यथा ।

गंधिअ गदिअ उडए गदहणाहम्मि कामगंजिल्लो ।

5

भमिअ किमिमाइ गोसे करसि विरहगाडिआइ गंदीणिं ॥ ६८ ॥ [८३]

गडुरिगामेणीओ छगलीए गंछओ वरुडे ।

गहणी तह बन्दीए गहरो गिद्धे धणुम्मि गंडीवं ॥ ८४ ॥

गडुरी तथा गामेणी छागी । गंछओ वरुडः । गहणी हठहता स्त्री । गहरो गृध्रः ।
गंडीवं धनुः ॥ यथा ।

10

गंछ ख्व दलिअ वंसं गहणिं गामेणिअं च ताडन्ति ।

धी गडुरिभोअणया पावा गंडीविणो गहरघोरा ॥ ६९ ॥ [८४]

गहिअगवत्ता वंकिअघासा गहिआ य कम्ममाणाए ।

णासाए गंधलया य गडयडी वज्जणिग्घोसे ॥ ८५ ॥

L. 1. A गंधिय^० or गंधिय^० BCEFGXYZ गंधियगद्विय^० G^० कगट्टं A^० सन्धा cdd.
द्विय^० C 1. hd. कुमु. L. 2. G गंदीदीणी A चक्खुयगण^० C चक्खुयग^० Z चक्खुयग^०
G^० च्वगण^० E^० कीला जिह्वा^० Y गंमेह^० cdd. गदिआ (X^० गदिआ). L. 3. X
गंधिउ X गद्विउ BF कुडुवां G कुमुदां G गंधिणी. L. 4. X गाडिउ. L. 5. cdd.
गंधिय गद्विय. L. 6. cdd. भमिअ BF किमिमाइ Z^० माइ C गरसि cdd. गदिआइ X गंदीणि.
L. 7. C गडुरी ABFGX^० गाउ AGX गंछउ X वरुडे. L. 8. BCEFGZ
बंदीए C गिद्धे. L. 9. X गडुरी From णी to व in वरुडः torn off in G. X गंछउ
वरुडः C वरुडः BF वरुडः L. 11. BCF ख cdd. दलिय BF गेहणि Z गहणे BF गामेणि
ये XZ गामेणिवं Z व X ताडमि. L. 12. B गडुरी CGZ^० भोअणया X^० भोअणया BF
पावा In G गहरघोरा is torn off. L. 13. A गद्वियं गव^० BCEFGXYZ गद्वियं In G
from गद्वियं to पासा excl torn off. A वंकिअघासा BF वंकिअ^० CEXYZ वंकिअ^० C
घोस X^० घोसो cdd. गदिआ Z^० साणाए. L. 14. BF साणाए C गंधलयाए गडयडी BCFY
निग्घो^० C^० सा E^० निग्घो.

गहिअं वक्रितम् । गवत्तं घासः । गहिआ काम्यमाना स्त्री । अत्र गहिलगगरशब्दौ
ग्रहिलगद्वदशब्दभवौ । गज्जिओ कल्पपाल इति गाज्जिकशब्दभवः । गज्जा हि सुरागृह-
मुच्यते । इति नोक्ताः । गंधलया नासा । गडयडी वज्रनिर्घोषः ॥ यथा ।

मेहम्मि गडयडन्ते अगहिअचित्तं विणा गहिअजुवई ।

5 सिंचइ गंधलयाए को णु गवत्तं व मालईदामं ॥ ७० ॥ [८५]

गोठ्ठीरए गणसमो गल्लप्फोडो डमरुअम्मि ।

गहकल्लोलो राहु विवाहगणए गणायमहो ॥ ८६ ॥

गणसमो गोठीरतः । गल्लप्फोडो डमरुकः । अत्र । गन्धुत्तमा सुरेति संस्कृतभवः ।
गण्ठिच्छेओ ग्रन्थिच्छेदक इति ग्रन्थिच्छेदशब्दभव इति नोक्तौ । गहकल्लोलो राहुः ।
10 गणायमहो विवाहगणकः ॥ यथा ।

गणसम गल्लप्फोडं मुहेण वाएसि किं गणायमह ।

गहगणविवरीअगइं गहकल्लोलं जया जेसि ॥ ७१ ॥ [८६]

गणणाइआ य चण्डीइ गलत्थलिअं गलत्थिअए ।

गयसाउलो विरत्ते गंधपिसाओ अ गन्धिअए ॥ ८७ ॥

L. 1. BF गह्मियं CXZ गहिअं From गहिअं to घासः incl illegible in G. BF
om. गवत्तं घासः CX घोषः cdd. गहिआ From हिल° to दशब्द torn off in G.
L. 2. X °गर्गर् X गंजिउ BCFX कल्पपालः (C °ल) BF °मव G °मवेः. L. 3.
From च्यते to नोक्ताः incl illegible in G. CXZ नोक्ता Z गंधूल्या CX नासा G om.
नासा CX गडअडी X वज्रनिर्घोषः. L. 4. From इम्मि to अग° excl. torn off in
G. cdd. अगहिअं G चिणा cdd. गहिअं G °जवई X °जुवई. L. 5. CX गंधलियाए
X गवत्तं वत्तं C च. L. 6. A गोहाए Y गोठ्ठीरए BF गणसमो E गल्लप्फोडो BFY
डमरुअम्मि. L. 7. X गहकल्लो C om. विवाह A नणायं E °महे. L. 8. CGX
गोठ्ठीं G डमरुः X गंधुत्तमा GZ सुग इति. Z संस्कृतसमः L. 9. BF गंदिओछेओ X
°छेउ X °छेदकः X om. शब्द GZ °मवः G गयकल्लोलो X °कल्लोलोलो X राहु. L. 11.
C मुहे X गणायमहं Z गणायमहा. L. 12. cdd. °विवरीव (X विवरीइ) C 1. bd. मह°.
L. 13. cdd. गणणाइया EZ इ for य, but य superscr. G गहं C गलच्छनियं E
गलधं ABFGXYZ °लियं A गलत्थिए C गलच्छयए BFGYZ° लियए. L. 14.
C °किताओ AGX °साउ AGYZ य cdd. गंधियए.

गणणाइआ चण्डी । गलत्थलिओ क्षिप्तः । गलत्थिअं इति तु धात्वादेशेषु क्षिपेधातोः
सिद्धमित्यनेनार्थनिर्देशः कृतः । गयसाउलो विरक्तः । केचित् गयसाउल्लो विरक्त इत्याहुः ।
तत्र साउल्लो अनुरागो वक्ष्यते । स गतो यस्य स गयसाउल्ल इत्येव सिद्धम् । गंधपि-
साओ गान्धिकः ॥ यथा ।

गणणाइआइ भत्तोसवम्मि ण समागउ त्ति वेसाए ।

5

गयसाउलचित्ताए गंधापिसाओ गलत्थलिओ ॥ ७९ ॥ [८७]

गयणरई मेहे गज्जणसद्धो हरिणवारणरवम्मि ।

गागेज्जं गेज्जं मन्थिअम्मि णवपरिणिआइ गागेज्जा ॥ ८८ ॥

गयणरई मेघः । गज्जणसद्धो मृगवारणध्वनिः । गागेज्जं तथा गेज्जं मथितम् । गागेज्जा
नवपरिणीता ॥ यथा ।

10

गागेज्जवावडा गागेज्जा गेज्जारवं मिउं कुणइ ।

गयणरइगज्जिगहिरं गज्जणसद्धं सुणन्तिआ पइणो ॥ ७९ ॥ [८८]

गाहम्मि गाहुली मायरिगोआ गरगरीए अ ।

गामपहाणे गामणिगामउडग्गामगोहगोहा य ॥ ८९ ॥

L. 1. *cdd.* गणणाइआ B (F1) गलत्थलि उक्षिप्तः C गलच्छलि उक्षिप्तः C 2. *hd.*
°लिओ उक्षिप्तः GX °लिउ BZ गलत्थियमिति OG (F1) गलच्छियमिति X गलत्थलियमिति
BFX क्षिपेः सि°. L. 2. G *om.* कृतः GZ केचिद्वय° X विरक्तः. L. 3.
XZ गयसाउल्लो Z इत्यव C 1. *hd.* गंधवि° GX °साउ. L. 5. *cdd.* °इयाइ (X °इयाव
Z °इया) C भत्तोसव° C 1. *hd.* गण 2. *hd.* गण C वि for त्ति X वेसाउ. L. 6. GX
°साउ C गलच्छ° GX °लिउ. L. 7. C 1. *hd.* गयणाइ° X गयणाइ° A मिहे E °वारण°
GZ °वाहण° G °रवेण A °रवम्मि C °वरम्मि. L. 8 C गहिरं EX मिउं C मन्थि°
ABEFGXYZ मन्थि° ABCFGYZ °जिवाइ EX °णीवाइ A गारोज्जा. L. 9. BF
गयणरई CGXZ °शब्दो C *om.* from गागेज्जं to मथितं incl; 2. *hd.* remarks अपूर्णेव
रीका. L. 11. C गेज्जा for गागेज्जा C कुणइ. L. 12. C °रई G °गज्जिय° C
°रहिरं X °गहिरज्जं गज्जणसद्धं C °सई GZ सुणन्तिआ Z पइणो. L. 13. AY गाभरि° X
गोयरि° Z गाभरि° GZ °गोया A गयरीए C गरीए ACGYZ य. L. 14 GZ गामिणि° C
2. *hd.* गामणी° 1. *hd.* *om.* नि BF °गामउग्गा A °उडगाम° G °गामगोमा (sac) C °गामगोहा
य; C 2. *hd.* °गोहागोहा य Z °गोहागोमा य.

गाहुली कूरजलचरः । गायरी तथा गोआ गर्गरी । गग्गरीशब्दोऽपि केषांचिदेश्यः ।
अस्माभिस्तु गर्गरीशब्दमवत्वान्नोक्तः । यदि भवति तदा पर्यायभङ्ग्या दारतोऽस्ति ।
गामणी गामउडो गामगोहो गोहो एते चत्वारोऽपि ग्रामप्रधानार्थाः । गोहो भट इत्यन्ये ।
पुरुष इत्येके । गामणिसुअशब्दोऽपि ग्रामप्रधानवाचीत्यन्ये ॥ यथा ।

- 5 गामणिसुएण केण वि गोहसुआ भग्गगायरी कहइ ।
गामउडगामगोहवरिणीण गाहुलिहयं गोअं ॥ ७४ ॥ [८९]

गामहणगामरोडा गामट्टाणछलगामभोईसु ।
गुंफो कारा गुम्मी इच्छा गुंठी अ नीरङ्गी ॥ ९० ॥

गामहणं ग्रामस्थानम् । गामरोडो छलेन ग्रामभोक्ता । अन्तर्भेदं कृत्वा यो मायया
10 ग्रामं भुनक्ति । गुंफो गुप्तिः । गुम्मी इच्छा । गुंठी नीरङ्गी ॥ यथा ।

तइआ तं कयगुंठिं गामहणे सुहय गामरोडवहुं ।
उवमुञ्जसि गुम्मीए इण्हि लजेसि किं गुंफे ॥ ७५ ॥ [९०]

गुंफी अ सयवईए गुलं गुडोलद्धिआ य चुम्बिअए ।
मुत्थसमुत्थम्मि तिणे गुंडं तुरयाहमे गुंठो ॥ ९१ ॥

- 15 गुंफी शतपदी । गुलं तथा गुडोलद्धिआ चुम्बनम् । गुंडं मुस्तोद्भवं लचकाख्यं
तृणम् । गुंठो अधमहयः ॥ यथा ।

L. 1. X गोयरी GZ गोया BFZ गर्गरीशब्दो CX गर्गरी G गर्गरीशब्दोऽपि GZ देश्य
एव केषांचित् (Z केषां) O चित् दे L. 3. BF गामउडो G गामगाहो BG (F1) om.
गोहो. L. 4. X गामणिसुअ GZ घुय L. 5. BF गोअ C गोहेसुआ GXZ
सुया C कायरी BF कहइ. L. 6. G गोहोहोणीण C गाहुविहं GZ गाहुलियं X गाहुविहय
GZ गोय. L. 7. A गामरोडा C रोडो A गामदु—छल E गामडाण. L. 8. E गुंफे
GZ कारी E इथा गुंठो नो XYZ य G नीरङ्गी. L. 9. G गामरोडो. L. 10. BF
गुम्मी C गुंठो BF निरङ्गी C नारगी. L. 11. cdd. तइया BF कहुगुंठिं G गुंठि C वहु.
L. 13. AGYZ य C गुल G गुडं C गुडो B लद्धिआ F लद्धिआ G लद्धिआ EYZ
द्धिआ X लद्धिआ GZ om. य AYZ चुम्बिअए BFG चुम्बिअए. L. 14. CY मुच्छस-
मुच्छसि G मुच्छ A समुच्छसि तिणे BF गुडं GZ गुंइ A गुंडो or गुंठो. L. 15. B
गुलोडोलद्धिआ F गुलोडोलद्धिआ CGZ लद्धिआ X लद्धिआ BCFX गुडं FZ गुंइ BCFZ
लचका A लचकाक्ष. L. 16. BF गुंठो GZ अधमहयः.

गुफिसमाए जीए रत्तो गुंठु व्व गुंढिणिमहीए ।

तीए च्चिअ कुणसु गुलं मज्झ गुडोलद्धिअं मुञ्च ॥ ७६ ॥ [११]

मूलोच्छण्णभमिअभासेसुं गुम्मिअगुलुच्छगुत्थंडा ।

गुंजेल्लिअं च गुडदालिअं च पिण्डीकयत्थम्मि ॥ १२ ॥

गुम्मिअं मूलोत्सन्नम् । गुलुच्छं भ्रमितम् । गुत्थंडो भासपक्षी । अत्र गुलुञ्छो गुञ्छ 5
इति संस्कृतसमः । तथा । गुंठइ उद्धूलयति । गुमइ भ्रमति । गुंजइ हसति । गुम्मइ
मुह्यति । एते धात्वादेशेषूक्तौ इति नोक्ताः । गुंजेल्लिअं तथा गुडदालिअं पिण्डी-
कृतम् ॥ यथा ।

गुंजेल्लिअणीसासं गुडदालिअहणुकरं च गुत्थंड ।

विरहगुलुच्छं तह गुम्मिअं च उड्डिअ कहेसु मं तस्स ॥ ७७ ॥ [१२] 10

गुत्तण्हाणं पिउजलदाणे गुलुगुंछिओ वयन्तरिए ।

गुफगुमिओ सुरही गेंडगेंडुआ य थणवत्थगण्ठीए ॥ १३ ॥

L. 1. B गुकिं C गुकीं F गुकीं C गुण च X गुंड व्व BF गुंढिणिं C गुंढिणिं GZ
गुंढिणिं X गुंढिणिं C मंहाए. L. 2. BCFX तीइ cdd. चिप G गुल X मज्झ गुंढोलद्धिं
BF लद्धिं CGZ लद्धिं. L. 3 G मूलुच्छन्नं C च्छन्नं Z मूलच्छन्नं ACEGXZ
भमिअं BFGZ भासेसु cdd. गुम्मिअं X गुलुच्छं BFXXY गुच्छंडा C गुच्छंडा. L. 4.
A गुंढे X गुंजे ABCFGYZ ल्लिअं E जिअं X लिअ A ए गुडु cdd. दालिअं A
कयत्थम्मि C कयत्थम्मि. L. 5. cdd. गुम्मिअं BF च्छण्णं OGXZ च्छन्नं B गुलुच्छं
X गुलुक्षं BF गुत्थंडो CX गुच्छंडो BF गुलुछो X गुच्छ. L. 6. C गुमइ CX भ्रमयति
B गुजइ X गुमाइ. L. 7. BF गुजिल्लिअं CXZ ल्लिअं G गुंजेहेयं BCFX
दालिअं G दालिअं Z दालिअं. L. 9. BF गुंजे cdd. ल्लिअं C गुंड cdd. दालिअं
G कः Z व C गुलुछं BF om. गुत्थंड. L. 10. BF om. विरह BF गुच्छं C गुलुच्छं G
गुलुच्छं Z गुलुछं BF गुंमिअं OGXZ गुम्मिअं BFGZ उड्डिअ C उड्डिअं X उड्डिअ B काइहु.
L. 11. A गुत्तण्हाणं E गुत्तण्हाणं X गुत्तण्हाणं EX गुलुगुं BCF ल्लिउ G ल्लिउ X ल्लिउ
Y ल्लिउ. L. 12. A गुलुगुंमिउ BCFGYZ गुपं CX मिउ GZ गुम्मिउ A गेंड-
गेणया BF गेंडगेंडया C गेंडगेणया E गेंडगेणया G गेंडगेणया X गेंडगेणया Y गेंड-
गेणया GZ om. य C थणवत्थगण्ठीए E वत्थगण्ठीए GZ गण्ठीए.

गुत्तण्हाणं पितृभ्यो जलाञ्जलिदानम् । अत्र गुञ्जहरो रहस्यभेदीति गुह्यहरराचमवः ।
तथा । गुल्लइ चाटु करोति । गुंजुल्लइ उल्लसति । गुम्भइइ मुह्यति । एते धात्वादेशोष्का
इति नोक्ताः । गुलुगुंछिअं वृत्त्यन्तरितम् । उन्नामितार्थं तु उन्नमेरुक्षिपेर्वादेशसिद्धम् ।
गुफगुमिअं सुगन्धि । गेंडं तथा गेंठुअं स्तनयोरुपरि वस्त्रग्रन्थिः ॥ यथा ।

5

गुलुगुंछिअ मयगुफगुमिअङ्को महसि किमगेंडमिमं ।

गुत्तण्हाणकए छुट्टगेंठुआ जाइ जं सरिअमेसा ॥ ७८ ॥ [९३]

गेंठुल्लं गोविल्लं कुप्पासे गेण्हिअं च थणमुत्ते ।

कीलाइ गेंडुई गेज्जलं च गेवेज्जए वणे गोंडं ॥ ९४ ॥

गेंठुल्लं तथा गोविल्लं कञ्चुकः । गेण्हिअं उरःसूत्रम् । गेंडुई कीडा । गेज्जलं ग्रैवे-
10 यकम् । गोंडं काननम् ॥ यथा ।

गेंडुइगोंडे गेरिं सगेज्जलं पुलयफुट्टगोविल्लं ।

उअ वट्ठु रइतिसिओ गेंठुल्लं गेण्हिअं च अवहरइ ॥ ७९ ॥ [९४]

गोच्छागोंठीगोंडीगोंजीओ मज्जरीए अ ।

गोलो सक्खी गोल्हा विम्बी गोली अ मन्यणिआ ॥ ९५ ॥

L. 1. G गुत्तण्हाणं X गुत्ताणं C गुक्क (i. e. गुञ्ज) BFX om. इति. L. 2. Z गुल्ल BCFX गंजुल्लइ B °पुक्काः. L. 3. X नोक्ता G तथा गुलुगुंछि (sic) Z तथा गुलुगुंछिअं X °गुंछिअं X उन्नमित् G °पेर्वा आदेशसिद्धा X °पेर्वा आदेश. L. 4. C गुपगुमिअं BFGZ गुपगुमिअं X गुपगुमिअं Z सुगन्धिः गेण्हं X गेंडं BFXZ गेंडं C गेण्हं G गेण्हं CX °गन्धिः. L. 5. X गुलुगुंछिअं cdd. °छिअगुपगुमिअं गो BFGXZ किं अगेंडं C किं आगेंडं Z °गेंडमिम. L. 6. X गुत्तण्हाणकए Z उन्नण्हाणं CX छुट्टगेंठुआ BF छुट्टगेंठुआ G °गेंठु (sic) CX जाव C सं जरियमेसा BFX सरियमेसा Z °मेस. L. 7. BFZ गेंठुल्लं A गेंडल्लं X गेंठुल्लं ABCEFFXY गेण्हिअं X व थणमुत्ते C 1. hd. वणं. L. 8. X कीलाइ BCFZ गेंडुई Y गेंडुई Z व for च Y गेवेज्जए X वामणे for वणे. L. 9. BCF गेंडुल्लं G गेविल्लं B गोविल्लं X कञ्चुकगेणिअं उरसूत्रम् BCF गेण्हिअं BCF गेंडुई GZ गेंडुई. L. 10. C गेवेयके X वामनं. L. 11. B गेंडुई C (Ft) गेंडुई G °गोंडे BFG गेरि X गरि CX सगेणं BF सगेणं BF पुलपुट्टं G पुलपुट्टं Z पुलपुट्टं. L. 12. CX उअ C वट्ठु X रयतिं GX °तिसिअं Z °तिसिअं B गोंडुण्ण CXZ गेण्हल्लं F गेंडुण्ण G गेंडुल्लं BCFX गेण्हिअं GZ गेंडुअं BF व X अवहरइ. L. 13. G गोच्छागोच्छीगोंडीगोजीवगोजीउ AXZ °जीउ E °गोओओ Z गोंछा B °गोंडी BF °गोञ्जीउ ACXYZ व. L. 14. X सक्खी C गोण्ण Z गोल्ही BFZ विबी G विबी E बिबी AEGXYZ व cdd. °णिआ.

गोच्छा गोंठी गोंडी गोंजी एते चत्वारो मञ्जरीवाचकाः । गोलो साक्षी । गोल्हा विन्वी । गोली मन्यनी ॥ यथा ।

गोंडी गण्डे गोच्छा भाले गोंठी उरे थणे गोंजी ।

गोलीसमजलफुसिआउ एत्थ गोल्होहि को गोलो ॥ ८० ॥ [१५]

गोवी वाला गोसं गोसग्गं गोवरं करीसम्मि ।

5

गोमदा गोअग्गा रच्छाए गो रं च गोविट्ठा ॥ ९६ ॥

गोवी वाला । गोसं प्रमातम् । गोसर्गशब्दो यदि संस्कृते रूढस्तदा तद्भवो गोसग्ग-
शब्दः । अन्यथा तु देशी । पर्यायमङ्गत्वा त्विहोपात्तः । गोवरं करीषम् । गोमदा तथा
गोअग्गा रथ्या । गोहुरं गोविट्ठा ॥ यथा ।

गोवरगोहुरकज्जे गोअग्गं गोवि मा भमसु गोसे ।

10

विप्पिज्जसि जं तस्सि केण वि गोमद्वसहेण ॥ ८१ ॥ [१६]

गोंदीणं सिहिपित्ते गोणिको गोसमूहम्मि ।

पवयणजडेसु गोच्चयगोसण्णा गोविओ अजंपिरए ॥ ९७ ॥

गोंदीणं मयूरपित्तम् । गोणिको गोसमूहः । गोच्चओ प्राजनदण्डः । गोसण्णो
मुखः । गोविओ अजल्पाकः ॥ यथा ।

15

गोसण्ण गोविअमिमं गोणिकं गोच्चएण किं हणसि ।

मेरं कडक्खमाणिं गोंदीणपिअं णिवारसु विडालिं ॥ ८२ ॥ [१७]

L. 1. C गोच्छा G गोंठी गोण्डी BF om. गोंजी XZ चत्वारोवि. L. 2. BF विवी
G विवी X विवी । गोलो BF मंघनी G मन्यनी. L. 3. G गोण्डी B मंडे Z गोंडा X भाला
CX गोण्डी C ओरे CX वणे BFG गोंजी. L. 4. BFGXZ °सियाउ C °सियाओ BFX
इत्थ C इच्छा GZ एत्थ C कोल्होहि X कोल्होहि GZ °हि. L. 5. ABCFGXZ वाला A
गोव्वरं BF गोवरं E गुव्वरं GXZ गोवरं Y गोव्वरं. L. 6. C गोमद्वो E गोमुदा BFGYZ
रथ्याए C गोहुरं. L. 7. cdd. वाला C तद्भावो. L. 8. CG गोसग्गशब्दः CZ गोवरं G
°व्व° or °व्व° X गोवरं C om. गोमदा तथा. L. 9. X रवा GXZ °विट्ठा X has गोहुरं
गोविट्ठा । यथा twice. L. 10. GZ गोवरं C °कड्ढो. L. 11. G डिपि°. L. 12.
CXZ गोदीणं A °दीणं C सहिं EX °पत्ते. L. 13. C गोव्वव om. गोसण्ण XZ गोव्वव°
GZ °गोसन्ना AGXZ गोविउ G य अंपिरए Z अजंपिरए. L. 14. BCF गोदीणं X
मयूरपित्तं गोंदीणं BF (G1) Z गोव्वओ X गोव्वउ G °उ GZ गोसन्तो. L. 15. X गोविउ.
L. 16. GZ गोसन्न cdd. गोविअमिमं OGZ गोच्चएण but in C व्व is corrected from
व्व X गोव्वए. L. 17. BF गोरं G मोर BF कडक्खमाणिं C कडक्खमिंतं X कडक्खमिंतं cdd.
गोंदीणपिअं (X गोंदीण°) Z णिवारिस्सु cdd. विडालिं.

गोअंटा गोचरणेसु गोअला दुद्धविक्रदणी ।

गोआलिआउ पाउसकीडा गोरंफिडी गोहा ॥ १८ ॥

गोअंटा गोचरणाः । गोअंटो स्थलशृङ्गाट इत्यन्ये । गोअंटगोखुरल्लशब्दौ वृद्धत्व-
वाचकाविति तु पञ्चाप्रमादः । गोअला दुग्धविक्रयकर्त्री । अत्र गोइलो गोमानिति
5 मतोरिद्धादेशसिद्धम् । तथा गोमुहं उपलेपनमिति गोमुखशब्दमवत्वाचोक्तम् । यदाह ॥
गोमुखमुपलेपनेऽपि स्यात् ॥ इति (हलायुधः ९, ११) । गोआलिआ प्रावृषि कीट-
विशेषः । गोरंफिडी गोधा ॥ यथा ।

रेल्लिअ गोअंटपयं गोआलिपिण वणम्मि वरिसन्ते ।

गंतीसु गोअलासुं गोरंफिडि मा कुणासणिणिवार्यं ॥ ८३ ॥ [१८]

10

॥ अथानेकार्थाः ॥

धुम्मिअमुए गयं वणतलारवालमिगण्हाविण गंडो ।

गत्तं ईसापङ्केसु इच्छरयणीसु गंधोल्ली ॥ १९ ॥

गयं धूर्णितं मृतं च । गंडो वनं दाण्डपाशिको लघुमृगो नापितश्चेति चतुर्थः ।
समाहारत्वादेकवचनम् । गत्तं ईसा पङ्कश्च । गंधोल्ली इच्छा रजनी च ॥ [१९]

L. 1. C गोअंटा X गोअंटा BF (A) गोवरं GZ गोइला A दुडुं C दुडुं C 2. hd.
दुडुं C विक्रयणी. L. 2. BF गोअलिं C गोआलीं GYZ गोवां add. पाउ G पाउ-
कंसकीला Z कीला C गोरंफिडी C 2. hd. गोरं G गोधहा. L. 3. G गोवंटा G स्थूल-
शृंगद CX गादः C गोखुरल्लं C वृहत्त्व. L. 4 X om. तु C om. पञ्चा Z गोयला
BFGX कर्त्री C 1. hd. कत्तण 2. hd. कर्त्ता Z वाची for कर्त्री. L. 5. X सनो-
रिद्धां C छोदे C गोमुखं BF नमिति तु G मवत्वात् G नो om. यदाह. L. 6.
BFGXZ स्यादिनि In G गोआलिआ या torn off. CXZ गोवां BCFX रल्लिया.
L. 7. X विशेषाः G गोधरंफिडां Z गोडरंफिडी. L. 8. BFZ रेल्लिय CX रल्लिय G
गोअंटा GZ गोवां C मृणमि संतो. L. 9. CX गेत्तीसु GZ सुं C margin adds
च CGXZ गोयलासुं BF गोरं मा कुणासं (इ = s) C मक्कणासं G फिणि Z वार्ज
From वाचं to मुए 1. 11 torn off in G. L. 11. BCFXZ धुम्मियं C 1. hd.
धुंए A चणं ABCFGZ बालं A मितं BF विजो. L. 12. C गोत्ते A गत्तं BF
पंके E इत्थं E गंधुल्ली G गंधोल्ली X गंधोल्ली L. 13. From णितं to वनं excl torn
off in G. CX च मृतं च C दाण्डपाशिका G मृगः From नां to हारं 1 14. torn off
in G. L. 14. BF गत्तं X गंधोल्ली.

गंधेल्ली छायासरहामु गहवई अ गामिअससीसु ।

गंजोल्लिअमुद्धुसिअं हासट्टाणे अ अङ्गमालिद्धं ॥ १०० ॥

गंधेल्ली छाया मधुमक्षिका च । गहवई ग्रामीणः शशी च । ग्रहपतित्वमादित्य एव
रूढं न शशिनीति नायं ग्रहपतिराचक्षुमुद्भवः । गंजोल्लिअं रोमाञ्चितं तथा हास्यस्थाने
ऽङ्गस्पर्शो यत् मिलिगिलाविअं इति लोके रूढमिति व्यर्थम् ॥ [१००] 5

बिन्दुअहमेसु गुंपागुंदागुंछाउ दाढिआए वि ।

गुत्ती बन्धणइच्छावयणलयामउलिमालामु ॥ १०१ ॥

गुंपा तथा गुंदा बिन्दावधमे चेति प्रत्येकं व्यर्था । गुंछा तु बिन्दुधमयो-
रुत्तरोष्मश्रुणि चेति व्यर्था । गुत्ती बन्धनमिच्छा वचनं लता शिरोमाल्यं चेति
पञ्चार्था ॥ [१०१] 10

सेज्जाए संमूढम्मि गोविए तह य गुप्पंतं ।

गुमिलं मूढे गहणे पक्खलिआवुण्णएमुं च ॥ १०२ ॥

गुप्पंतं शयनीयं संमूढं गोपितं चेति व्यर्थम् । गुमिलं मूढं गहनं प्रस्खलितमापूर्णं
चेति चतुर्थम् ॥ [१०२]

L. 1. BFY गंधेल्ली C हासां Y सरपासु AEGXYZ च *cdd.* गामिवं (Y गामियं)
Z सीसुं. L. 2. GZ गंधो *cdd.* छिपमुं C मुद्धु *cdd.* सियं Z हासट्टाणे CXYZ च
In G अङ्गमालिद्धं is torn off. C 1. hd. लिद्धं 2. hd. लिद्धं. L. 3. GZ पतिमां.
B मादित्ये. L. 4. G रुढः न शशीति BCFX छियं L. 5. BCFX अंगं X
स्पर्शो GZ यद्विलिं BFG वियमिति CXZ विअमिति X लोकद्वडं C व्यर्था. L. 6.
BCFG बिंदुं G om. गुंपां Y गुंकां Z om. गुंदा BFZ गुंछाओ C गुंछाओ E
गुंछाउ X गुंकागुंछाउ *cdd.* दाढिआए. L. 7. C गुत्ता G बंधणं X इन्धीव
L. 8. BX गुंका Z गुपा BFG बिंदाव C दावधमेति XZ चेति CX प्रत्येकं द्वावपि व्यर्थाः
C 2. hd. बिंदो अधमश्च प्रं द्वावपि व्यर्थाः Z व्यर्थाः B बिद्धव्यनं C बिद्धमयोरुत्तरोष्मश्रुणि
G बिद्धमयोरुत्तरोष्मं X बिद्धमयोरुत्तरोष्मश्रुणि. L. 9. XZ व्यर्थाः BFG बंधनं C
वचनलता. L. 10. BX पंचायां. L. 11. BF सेज्जाए CGZ सज्जाए G समू BF
om. च In C from गुप्पंतं to च l. 2. twice. L. 12. A मूढ *cdd.* पक्खलिआ
AX पुण्णं CGZ बुज्जं E चण्णं C 1. hd. एसं च. L. 13. BF समूढं X व्यर्थाः
C 1. hd. मंगुलि corr 2. hd. X प्रस्खलितं B लितं मापूर्णं.

बुसिआविलोडिएसुं कण्डुअथवएसु तह गुलिआ ।

संचलिअखलिअविहडिअपूरिअ मूडेसु गुम्मइओ ॥ १०३ ॥

गुलिआ बुसिका विलोडितं कन्दुकः स्तवकश्चेति चतुर्थी । गुम्मइओ संचलितः
खलितो विवटितः पूरितो मुहश्चेति पञ्चार्थः ॥ [१०३]

5 पङ्कजवेसुं गेहुं गोगोदाणइसहामु गोला य ।

सीअक्खिग्गीवासुं गोरा गोणो अ सक्खिउसहेसु ॥ १०४ ॥

गेहुं पङ्को यवश्च । गोला गौर्गोदावरी सामान्येन नदी सखी चेति चतुर्थी । गोरा
लाङ्गलपद्धतिश्चक्षुर्धीवा चेति व्यर्थी । गोणो साक्षी वृषभश्च । अत्र गोलाशब्दः संस्कृत-
समोऽपि कवीनां नातिप्रसिद्ध इत्युपात्तः । गोणशब्दस्तु गवि शब्दानुशासने साधितोऽपि
10 गोणादिप्रपञ्चत्वादय प्रबन्धस्येहोपात्तः ॥ [१०४]

॥ अथ वादयः ॥

घण्णा उरत्थले घल्लो अणुरत्ते घरे घंघो ।

घडिघडिअघडा गोठी घरगोलीए घरोली अ ॥ १०५ ॥

घण्णो उरः । घण्णो रक्त इत्यन्ये । घल्लो अनुरक्तः । घंघो गृहम् । घडी तथा
15 घडिअघडा गोठी । घरोली गृहगोलिका ॥ यथा ।

L. 1. AEX बुसिआ^० BFGYZ बुसिआ^० C 1. hd. तुसिआ^० 2. hd. चुसिआ^० BF
°विलोडिएसुं A कंडुअ^० BFY कंडुअ^० C कंडुअ^० GZ कंडुअ^० ABCFGXYZ गुलिआ.
L. 2. ABFZ संचलिअ^० E सचलिअ^० GY संवलिअ^० C °खलिअ^० ABCFGYZ °खलिअ^०
GZ °विहडिअ^० ABFY °डिअ^० ABFGXYZ °पूरिअ^० C गुंमइओ E °ईओ AG °इउ
X ईउ. L. 3. BCFXZ गुलिआ G गुलिका BFGXZ बुसिका C चुसिका C कण्डुक
GX कंडुक BFG स्तव^० X स्तवु^० G चतुर्थे X °रथाः Z °रथः GX गुम्मइउ G संवलितः X
संचलितः L. 4. BF om. खलितो C खलितो XZ पंचार्थाः. L. 5. A पङ्क^० X
जवेसुं BFY गेहुं C गेहुं Y गोगोदाण^०. L. 6. G सीअ^० Z सिय^० AGYZ य BFZ
सक्खिओस^०. L. 7. BF गेहुं C गेहुं CX जवश्च C गोलो X om. चेति C चतुर्थीः
X चतुर्थाः BF गोला. L. 8. GZ °पद्धतिः चसु^० B °सुधीवा X °सुधीवाश्चेति C
2. hd. व्यथाः Z गोणी GZ वृषभश्चेति. L. 9. X इत्युपात्तः. L. 10. Z °दृस्यायघंघं^०
L. 11. A om. अथ वादयः EX अथ वादिः. L. 12. C 1. hd. घणो A उरछले C
गवमो G घरे घं (sic) X om. घे^० पं for घंघो. L. 13. G घडि^० add. °घडिअ^० C °घड
गोडी E गोडी G गोठी ABCFGYZ य. L. 14. C 2. hd. adds स्थले after उरः
X adds स्थलः G घण्णा C घणो. L. 15. G घडीय तथा घडा BCFXZ घडिअ^० BF
गोठी CGX गोठी CGZ गृहगोलिका X °शोधिका.

घल्लस्त घंघवङ्गो घण्णे लग्गाइ कह घडीरुङ्गो ।

घडिअघडा णीसङ्का भमइ जमत्ता घरोलि व्व ॥ ८४ ॥ [१०५]

घरभोअणे घरोलं सधम्मिणीए घरिल्ली अ ।

घंघोरो हिण्डणए घम्मोई गण्डुअतिणम्मि ॥ १०६ ॥

घरोलं गृहभोजनभेदः । घरिल्ली पत्नी । घंघोरो भ्रमणशीलः । घम्मोई गण्डुत्संज्ञं ५
तृणम् ॥ यथा ।

सह तीए हिण्ड तुमं घम्मोईसदलाइ घंघोर ।

भुंजिहिसि घरोले पुण सुरसे दिण्णे घरिल्लीए ॥ ८५ ॥ [१०६]

जहणत्थवत्थभेए घग्घरमादरिसयम्मि घरयंदो ।

घणवाही इन्दे घरघंटो चडए अ सउलिआ घारी ॥ १०७ ॥ 10

घग्घरं जघनस्थवस्त्रभेदः । घरयंदो आदर्शः । घणवाही इन्द्रः । घरघंटो चटकः ।
घारी शकुनिकाख्यः पक्षी ॥ यथा ।

घणवाहिधणुमणहरे काले घरघंटघारिसंघरणे ।

सयलकलाघरयंदो को जं सिडिलन्तवग्घरा सरसि ॥ ८६ ॥ [१०७]

पायारम्मि अ घारो घारंतो घेवरे चेअ ।

15

गाणम्मि घायणो भच्छिए विअं खुज्जए विट्ठो ॥ १०८ ॥

- L. 1. BF घवल्लस्त C घल्लस्त G घडीरुङ्गो. L. 2. *cdd.* घडिय GZ जमत्ता G घ.
L. 3. CEGXYZ °भोयणे ABCFGYZ घ. L. 4. C चिंचोरो A गंदुअ° CYZ
गंदुण° G गंदय° X °तणंमि. L. 5. X घघो After घम्मोई B repeats the words
from गण्डुअ° l. 4. to घम्मोई l. 7. and for the second time reads घम्मोई BF
गंदुत्संज्ञे CXZ गंदुत्संज्ञे°. L. 7. B घम्मोई° BF °सदलाइ BF घंघोर CXZ घंघोर G
घघोर. L. 8. BF भुजिहिसि C भुंजि° BCFX सुरासदिण्णे B घरिल्ली घ. L. 9.
C 1. *hd.* जहणच्छ° C °वच्छभेदे C 1. *hd.* घरमा° 2. *hd.* *corr.* घग्घरा° G
°रिसियम्मि CEGZ घरइंदो Y घरअंदो. L. 10. BFX चटए C चलिए Z चडइ BF *om.*
अ AGYZ घ *cdd.* °लिया. L. 11. C 2. *hd.* Z घरइंदो G घरअंदो X घनवाही X
घरघरघंटो. L. 12. C शकुनीकाख्यः. L. 13. BF °धणमहरे C कोले. L. 14.
XZ °घरइंदो C सिधिलंत°. L. 15. C पायारम्मि ABFGYZ घ Z घोरो A घारंतो E घेवरे
C 2. *hd.* खुज्जरे वेआ ABFX चेय GYZ चेव. L. 16. C गाणम्मि EX गाणवम्मि C
घायलो EX घायरो BFGYZ भच्छिए ABF विअं CEXY विअं BF खुज्जए X खुज्जए
AGZ विट्ठो.

घारो प्राकारः । घारंतो घृतपूरः । घायणो गायनः । धिअं भस्तिंतम् । धिटो कुञ्जः ॥ यथा ।

घारंते भिक्खन्तो गेहदुवारे धिओ परिअणेण ।

ओ विट्ठघायणो विट्ठयाइ पारम्मि आरुहइ ॥ ८७ ॥

5 अत्र । विसद ग्रसते । इति धात्वादेशोपूक्त इति नोक्तः ॥ [१०८]

भेके घुग्घुरिघुरुघुरिणो घुत्तिअघुसिणिआ गविट्ठम्मि ।

घुंघुरुडो उक्केरे घुग्घुस्सुमयं ससङ्कभणिअम्मि ॥ १०९ ॥

घुग्घुरी तथा घुरुघुरी मण्डूकः । घुत्तिअं तथा घुसिणिअं गवेपितम् । घुंघुरुडो उत्करः । घुग्घुस्सुमयं साशङ्कभणितम् ॥ यथा ।

10 पसरिअघुग्घुरिघुरुघुरिणिरेवे सां घुत्तिएह घुंघुरुडे ।

ता घुसिणसु इइ तुमं इअ घुग्घुस्सुसइओ चवइ को वि ॥ ८८ ॥

अत्र घुसिणं कुङ्कुममिति घुसृणशब्दभवम् । तथा । घुइइ पिबति । घुलइ घुम्मइ घूर्णते । घुसलइ मध्नाति । एते धात्वादेशोपूक्ता इति नोक्ताः ॥ [१०९]

कण्णोवअणिआए घुणघुणिआ घुसिरसारमवण्णहणे ।

15 घुट्ठघुणिअं गिरिगंडे घुग्घुच्छणयं च सेअम्मि ॥ ११० ॥

L. 1. BFZ घेतो G घाण BCF घाअणो X घायरो गायन *add.* धियं G घटो Z घिटो. L. 3. G घारंते C 1. *ld.* GX घिड *add.* परिअणेण. L. 4. *add.* उ X घिट्ठघणो Z घिट्ठ C °घायणो BF °घाअणो BF घिट्ठ C घिट्ठ B घरंति. L. 5. C घस इति GXZ घसत इति. L. 6 Z भेके A घुग्घुरि° BF घुग्घुरिघुरिणो GZ °घुरिघुरिणो *add.* घुत्तिव° C *om.* from घुसिणिआ to घुसिणिअं *excl.* L. 8. ABFGXXYZ °णिआ G गविट्ठम्मि. L. 7. EX घुपु° Y घुंघुरुडो X °सुसयं EX ससङ्क° BFGYZ °भणिअम्मि. L. 8. BFGXZ घुत्तिव° *add.* घुसिणिअं. L. 9. BFG घुग्घुस्सुसं X घुग्घुस्सुसं CX घुपु°. L. 10. CGZ पसरिअ° BFX पसरिअ° GZ °घुरिघुरिणि° GZ *om.* सा CX घुत्तिपति (X °वि°) निरपुंघुच्चे BF घुंघुरुडो GZ घुंघुरुणे. L. 11. C तो BF घुसिणसु Z इइ G तुम *add.* इअ X घुग्घुसं Z घग्घुस्सं BFGXZ °सइउ BFG चवइ CNZ चवइ. L. 12. X कुकुममिति C °शङ्कदसंभवं BF पिबति G पिबति C घुम्मइ. L. 13. C घुसलइ BF रुध्नाति G मध्नाति X नोक्ता. L. 14. CGZ °कण्णि° *add.* °घाए AGZ घणपु° Y घणपु° ABCFGXXYZ °णिआ GZ घुसिण°. L. 15. GZ घुट्ठ C °घुणिअं ABFG XYZ °घुणिअं E °णिअ Z गिरं GZ °गंडे EX घुपु° G °णव X °च्छयं Z °त्थणवं BCF व EGYZ सेअम्मि.

घुणघुणिआ कर्णोपकर्णिका । घुत्तिरसारं अवस्नानम् । मसूरादीनां पिठम् । घुट्ट-
घुणिअं गिरेर्मडम् । पृथुशिला । घुग्घुच्छणवं खेदः ॥ यथा ।

तुह आगमघुणघुणिअं सोउं चइऊण घुत्तिरसाराइं ।

घुट्टघुणिणसु घुग्घुच्छणेण वच्चन्ति रिउवहुआ ॥ ८९ ॥

अत्र घूओ उलूक इति घुकराब्दभवः ॥ [११०]

5

घोरी सलहविसेमे घोसाली सरयवल्लिभेअम्मि ।

घट्टो कुसुम्भरत्ते सरिआतुहम्मि वंसे अ ॥ १११ ॥

घोरी शलमविशेषः । अत्र घोडो अम्ब इति घोटशब्दभवः । घोसाली शरदुद्भवो
वल्लिभेदः ॥ यथा ।

सिरिकुमरवाल णरवइ तुह तुरया घोरिणो च्च अगणिज्जा ।

10

कवलन्ति वेरिपत्थिववलाइ घोसालिआदलाइ च ॥ ९० ॥

अत्र । घोलइ पूर्णते । इति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

घट्टो कुसुम्भरक्तं वस्त्रं नदीतीर्थं वेणुश्चेति त्र्यर्थः ॥ [१११]

- L. 1. GZ घुण्णुं *edd.* णिका GZ घुणिणं BFGXZ तारमपन्नानं X मसूरादीनां ।
L. 2. B घुण्णुय CG (F) XZ घुणिचं G गिरेर्मडं Z गिरेर्मडं B सिला G घुग्घुच्छणिवं ।
L. 3. G घुण्णुणिम Z घुण्णुं X *om.* घुण BCFXZ णिवं C चइऊण Z घुत्तिणं ।
L. 4. G घुट्टघुण्णुसुए X घुत्तिणसु X च्छलेण CGXZ चहुवा । L. 5. C घूओ
GX घूउ BX उलूकः G घुक् । L. 6. EGYZ भेवम्मि EXY insert here अथाजे-
कार्थाः । L. 7. A घट्टो B कुसुमं ABCFGXZY सत्थिं A निहम्मि C सलहम्मि X
सलहम्मि Z वंसे ABFGYZ च । L. 8. CXZ सलमपत्थिवविशेषा X घोडा X शब्दमवा-
L. 9. B शरदु । L. 10. X *om.* तिरि GZ नरवइ CG कुइ XZ तुरिया BF
घोरणि GZ घोरिणा BCF (G) च B अगणिज्जा । L. 11. Z कवलन्ति BF पच्छिववलाइ
C पच्छिवं G वलाइ Z वलाइ BCFXZ घोसालिपां G धात्वापत्थिवां CX च । L. 12.
BFZ पूर्णतं C पूर्णीतं G पूर्णतं । L. 14. B कुसुमं ।

घम्मोडी मज्झण्हे मसए गामणितिणे चेअ ।

घोरो णासिअगिद्धेसु घोलिअं सिलयले हठकए अ ॥ ११२ ॥

घम्मोडी मध्याह्ने मराको ग्रामणीसंज्ञं तृणं चेति व्यर्थः । अत्र घत्तइ क्षिपति
गवेपयति चेति घात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । घोरो नाशितो गृध्रपक्षी च । घोलिअं
5 शिलातलं हठकृतं च ॥ [११२]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां द्वितीयो वर्गः ॥

L. 1. A मज्झणे EG मज्झण्हे C मज्झण्हे (i. e. = मज्जं) X मसिए CGZ गामणिं
AY चेअ BF वेअ C चेअ Z वेअ. L. 2. E घोरा add. णासियं (Y नासियं) C
°गिद्धेसु G °गिद्धेसु ABEFGXYZ घोलिअं C घोलिअं C सिलयलि G हठकये ACGYZ य X
adds इति द्वितीयो वर्गः ॥ L. 3. BCFX मध्याह्ने G मध्याह्ने C रामको X °संज्ञं णंवृ
CGXZ व्यथाः C क्षपति. L. 4. C °देशेषुक इति BF °पुक्कं इति BF घोरे BF नाशिता
G नाशितो add. घोलिअं. L. 5. G य for च CXZ add. उमय २७४. L. 6. BCFGXZ
read : इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां स्वोपज्ञदेशीशब्दसंयोजिता द्वितीयो वर्गः । यथा (G यथ Z यथ)
४६० (C ४६० यथाचं X यथाचं ४६०) श्री (om. CGXZ) E only has ॥ इति द्वितीयो
वर्गः ॥ Y ॥ द्वितीयो वर्गः ॥

॥ अथ चादिः ॥

चत्तो तक्क चंगं चारुं चडचोद्विआउ सिहा ।

चड्ड अ दारुहत्थे चंभो चासो अ सीरसीमन्ते ॥ १ ॥

चत्तो तर्कुः । चंगं चारु । चडो तथा चोद्वी शिखा । चड्ड दारुहस्तः । चंभो तथा चासो हलस्फादितभूमिरेखा ॥ यथा ।

5

रे चंगचोद्विअ चडं तोडिस्सं चड्डण्ण य हणिस्सं ।

चासकलमं धडकुत्तिं ण हु चंभं करइ चत्तमित्तकुसी ॥ १ ॥ [१]

चत्थरिचड्डचंडिका हासणिमग्गरोसेमु ।

चंदिलचउक्कचकोडा णाविअचच्चरग्गिभेएमु ॥ २ ॥

चत्थरी हासः । चड्ड निमग्गम् । चंडिको रोपः । चंदिलो नापितः । चण्डिल 10 इति तु संस्कृततसमम् । चउक्कं चत्वरम् । चकोडा अग्निभेदः ॥ यथा ।

तीइ विरहचकोडाजलिओ सो चंदिलो सहि इआणि ।

हियाचउक्के चत्थरिचड्डण्णक्खो वि कुणइ चंडिकं ॥ २ ॥

चत्थरिचतुक्कशब्दी येषां संस्कृतेऽपि संमतौ तन्मते चत्थरिचउक्करादौ न देश्यौ ॥ [२]

पीणच्छिण्णविगाणेमुं चंडिलचंडिअचवेणा ।

15

जुअकरपुडे चवेडी तजा चकण्णा चुडुण्णा य ॥ ३ ॥

L. 1. om. A; BCFGXZ ॥ अथ चकारादिः ॥ Some of the Mss. constantly confound च and च in the beginning of the words. This v. l. will not be noted in this varga. L. 2. AX तक्कु E चक्कु E चंग ACGX चारु Z चारु BF चडचोद्विआउ E चडिआउ C चडिआओ AXYZ चड्ड. L. 3. C चड्ड (sic) EX चड्ड AEGXYZ य E दारुहत्थे BF चड्डे X दारुहत्थे Z दारुहत्थो A चंभो AGYZ य C सीमन्ते. L. 4. G तर्कुः X तर्कुः Z तर्कुः C चड्ड. L. 5. CX हलस्फादितं L. 6. cdd. चड्डि BF तोडिअं G चडिस्सं C चड्डण FZ चट्टण G चड्डण. L. 7. GZ धरकुत्तिं cdd. न. L. 8. B चच्छरि CF चच्छरि X चंडिका A हासणि Z चण्डिण्ण C चण्डिण्ण. L. 9. C चकोडा Z चकोडा C 1. hd. जोविअ ABFGYZ णाविअ A णाविअचच्चरि-भेएमु. L. 10. B चच्छरी CF चच्छरी B चड्डे X चड्डे BFX चंडिको चंडो रोपः BF चंदिलो नापिः. L. 11. C चारं X om. from अग्निभेदः to चकोडा in l. 12. L. 12. CGZ तीए G चलिउं X चलिउं GZ om. सो GZ चंडिलो cdd. इआणि. L. 13. BCFX हियाचउक्के C चच्छरि GZ चच्छरि इ C कुणइ. L. 14. C चच्छरि BCF चच्छरि X चच्छरि BF चच्छरि X चच्छरि. L. 15. BF चच्छरि GZ चच्छरि E चिगांरुं G चण्डिण्ण सद्धा चंडिकं X चण्डिण्ण Z चंडिकं E चण्डिलचिण्डिअं ABFGXYZ चच्छरि. L. 17. BF जुअकरपुडे EGYZ जुअं C चवेडी X चवेडी EX तथा G चकण्णा BF च From चुडुण्णा t. 1. 1. illegible in G.

चंडिलो पीनः । चंडिओ कृत्तः । चवेणं वचनीयम् । चवेडी श्लिष्टं करसंपुटम् । चवेडी संपुटमित्यन्ये । चकप्पा तथा चुडुप्पा त्वक् । चुडुप्पं त्वग्विदलनमित्यन्ये ॥ यथा ।

चंडिअचकप्पवसणा चुडुप्पकन्दासणाहुअचवेणा ।

रिउणो अचंडिला तुह कुणन्ति भिल्लाण वि चवेडिं ॥ ३ ॥ [३]

5 चच्चिकचित्तला मण्डिअम्मि कुमुअम्मि चंदोज्जं ।

चक्खुड्डुणं च पेक्खणए चंचप्परमसच्चम्मि ॥ ४ ॥

चच्चिकं तथा चित्तलं मण्डितम् । चित्तलं रमणीयमित्यन्ये । चंदोज्जं कुमुदम् । स्वार्थे के चंदोज्जयं । अत्र चन्दिमा चन्द्रिका । चवला विद्युत् । इति चन्द्रिकाच-
पलाशब्दभवा । चवइ कथयति । चयइ शक्नोति । चज्जइ पश्यति । चच्छइ तक्ष्णोति ।
10 इत्यादयो धात्वादेशेषूक्ता इति नोकाः । चक्खुड्डुणं प्रेक्षणीयम् । चंचप्परं अस-
त्यम् ॥ यथा ।

चंचप्परं ण भणिमो कुणोसि चक्खुड्डुणे कडक्खेहिं ।

चंदुज्जयचच्चिका दिसाउ मयणाहिचित्तलकवोले ॥ ४ ॥ [४]

मोरम्मि चंदइल्लो चउक्करो कत्तिकेअम्मि ।

15 चडिआरो आडोवे अहिभेए चक्कुलंडा य ॥ ५ ॥

L. 1 Z चंडिलो X चंडिउ C कृत्तः X क्षतः BF चवेणं X चवेण C चवनीयं X वचनी
BF चवेडि From वेडी to 'संपुटम् excl. torn off in G. BF 'संपुट. L. 2. BF
चुडुप्पा X चुडुप्पा C चुडुप्प C 1. bd. त्वक् C चुडुक्क G त्वग्विदल G मित्यन्ये । यथा is
illegible. L. 3. In G चंडिअ is illegible. BCFXZ चंडिय C चंडियकप्प
BCFX 'डुव' चवेणा illegible in G. L. 4. From रिउणो to कु torn off in G.
B रिउणो X भिल्लाणि G चवेडि. L. 5. BF चच्चिकचित्तला E मण्डि ABCFGYZ
मंडियमि GXYZ कुमुअम्मि. L. 6. EG चक्खुड्डुणं C चक्खुड्डुणं Z चक्खुड्डुणं X 'ड्डुणं
BFZ व BF पेक्खणए A चच' Z चंच', L. 7. B चच्चिकचित्तला From मण्डितं to त्यन्ये
torn off in G. L. 8. cdd. विद्युदिति. L. 9. From चज्जइ to च्छइ torn off
in G XZ चथइ GZ तक्ष्णोतीत्यादयो. L. 10. B 'पूकाः G नोकाः X नोकाः BF चक्खुड्डुणं
G 'ड्डुणं (1) BXZ 'परमसत्तयं C चप्परमसत्तयं. L. 11. Z om. यथा. L. 12. C 1.
bd. चंचप्परं G चच' CX व G भणिमो C कुणोसि C कडक्खेहि. L. 13. Z 'चच्चिका C
दिसाओ BF 'लवोले Z 'कवोले. L. 14. EY कत्तिकेयम्मि ABCFGXZ 'केयम्मि.
L. 15. ABCFGXYZ 'चारो G चक्कुलंडा X चक्कुलंडा Z चक्कुलंडा C या.

चंदइल्लो मयूरः । चउकरो कार्तिकेयः । चडिआरो आदोपः । चकुलंडा सर्प-
विशेषः ॥ यथा ।

गणवइगजिअणचन्तचउकरचंदइल्लसदेहिं ।

तटगलचकुलंडो णचइ रुदो सचडिआरं ॥ ५ ॥ [५]

णामम्मि चरुल्लेवं चक्खडिअं जीविअच्चम्मि ।

5

चंदट्टिआ य खवए उम्मीए चक्कणाहयं चेअ ॥ ६ ॥

चरुल्लेवं नाम । चक्खडिअं जीवितव्यम् । चंदट्टिआ भुजशिखरम् । स्तवक इत्यन्ये ।
यदाहुः ॥ स्तवकश्चंदट्टिआसंज्ञः ॥ इति । अत्र । चञ्चरीओ भ्रमरः । चंदसाला जालकृता
गृहोपरि कुटिका । इति चञ्चरीकचन्द्रशालाशब्दभवौ । चच्चुण्णइ अर्पयति । चमदइ
भुङ्क्ते । चक्कमइ भ्रमति । इत्यादयो धात्वादेशेषूक्ता इति नोच्यन्ते । चक्कणाहयं 10
ऊर्मिः ॥ यथा ।

णीसासचक्कणाहयताविअचंदट्टिआइ तुह विरहे ।

कण्ठम्मि तीइ वट्टइ चक्खडिअं तुह तहा चरुल्लेवं ॥ ६ ॥ [६]

हालम्मि चउरचिंधो णारङ्गफलम्मि चक्कणभयं च ।

चंदवडाया अट्टावरिअङ्गी चक्खुरक्खणी लज्जा ॥ ७ ॥

15

चउरचिंधो सातवाहनः । चक्कणभयं नारङ्गफलम् । चंदवडाया अर्धप्रावृतदेहा ।
चक्खुरक्खणी लज्जा ॥ यथा ।

L. 1. Z चंदइल्लो BF चंडियारो C 2. hd. GX चडियारो Z चट्टियारो GZ चकुलंडा
L. 3. BF गणवइगजिअणं C °गजिअणं GXZ °गजिअणं CX °नचंतं Z °णचंततचं
°BF °चउकरं चंदं X °चउह्वरं. L. 4. BFGZ वट्टं C °गलकुलंडो X °लंडो G
°चकुलंडो Z °चकुलंडो cdd. °डियारं (X °डिआरं). L. 5. C चरुल्लेवं Y चक्कं cdd.
°डियं C जीविअं Y जीविअं XZ जीविअं. L. 6. GZ चंदिं cdd. °ट्टिआ (Z °ट्टिआ)
cdd. चक्कणां BFX वेअ A चेपं C चेय Y चेय (!). L. 7. C चरुल्लेवं B वक्खुं F
चक्खुं cdd. °डियं GZ चंदिं cdd. °ट्टिआ BFG स्तवक CX सूचक. L. 8. CX यदाह
BF स्तवकत्वं G स्तवकचंदं C सूचकत्वं X सूचकत्वं BCFXZ °ट्टिआं G °ट्टिआं cdd.
°संज्ञा G °रीउ चंदसाला Z चंदशाला B °रुनो X °रुत्. L. 9. cdd. कुरिकेति X
चउण्णइ Z चमदइ. L. 10. X मुक्ते CX चक्कमइ G चक्कमइ Z चक्कमइ B °दुक्काः GZ
इति नोक्ताः X चक्कणाहयं Z चक्कणाहयं. L. 12. B नीसातं X °चक्कणां cdd. °ताविअं
(X °तोविअं) BFX °ट्टिआइ C °ट्टिआइ GZ °ट्टिआइ. L. 13. G वीइ cdd. °डियं BF
हइ. L. 14. ABC 1. hd. Z °विंधो E नागं E चक्कभयं. L. 15. X चंदवडाया C
अट्टा cdd. °वरिअं गी CX °रक्खणी. L. 16. C 1. hd. Z °विंधो X चउचिंधो C 1. hd.
°वाहनाः BF नागरं वकलं X नागरिं C चंदवडाया. L. 17. CX °रक्खणी.

वदूण तुमं चकणभयत्थणी अवरचउरविंधं व ।

तम्मइ चंदवडाया मुद्धा वि हु मुक्कचक्खुरक्खणिआ ॥ ७ ॥

अत्र चलणाउहो कुक्कुट इति चरणायुधशब्दभवः ॥ [७]

चडुलातिलयं कञ्चणसङ्कुलिआलम्बिरयणतिलयम्मि ।

5 सडतण्डुलसिरभूसासु चाडचाउलयचालवासा य ॥ ८ ॥

चडुलातिलयं काञ्चनशृङ्खलालम्बिरत्नतिलकम् । चडुला रत्नतिलकमित्यन्ये । चाडो मायावी । चाडला तण्डुलाः । चालवासो शिरोभूषणभेदः ॥ यथा ।

जीए तुज्झ णिहितं चडुलातिलयं च चालवासो अ ।

तं चेअ चाड अणुसर किं चाउलखण्डणीइ मए ॥ ८ ॥ [८]

10 गण्ठिच्छेअयगिम्हाणिलेसु चारणयचारवाया वि ।

चिल्ला सउलीए चिविडणासए चिच्चिच्चरया ॥ ९ ॥

चारणओ ग्रन्थिच्छेदकः । कप्रत्ययाभावे चारणो । चारवाओ ग्रीष्मानिलः । चिल्ला शकुनिकाख्यः पक्षी । चिच्चो तथा चिच्चरो विपिटनासः ॥ यथा ।

ण हु मेल्लइ पहरन्तो ही चिच्चं चिच्चरं च चिल्लं च ।

15 उअ मयणो माणिणि माणगण्ठिचारणयचारवायसहो ॥ ९ ॥ [९]

- L. 1. C वदूण Z चकणभयं C मयच्छणी G त्थणे Z विंधं BCFXZ च. L. 2. C चंदं C मुद्धा G मुद्धा G मुक्कं CX रक्खुं *edd.* णिया. L. 3. X कुट्ट for कुक्कुट. L. 4. BF कंचणकलिं *edd.* लिपां B लंविं AG लंविं. L. 5. E तंडुलं BX तंडुलं EX *om.* सिर X मूत्तामुं चाडइं G वामुचाउलयमालं. L. 6. B वडुलां GZ चटुं BF लंबिरत्तं BG चडुला (I) Z चडुला B लिलकं. L. 7. X तंडुला C रोभूषणं 2. *hd.* delete रो. L. 8. C तुज्झण णिहितं R चडुला (I) GZ य L. 9. X त for तं BF रेअ. L. 10. E गंठिं BF छेअयं G छेअयं YZ च्छेअयं E गेम्हां X णिलेसुं B वारिवाया Z चारवाया. L. 11. C चिल्लो X चिल्ली BF चिच्चिच्चरया YZ चिच्चिच्चरया. L. 12. GX णउ BF छेदः GX वाउ X ग्रीष्मानिलः B चिल्लः F चिल्लः. L. 13. BFGZ चिच्चो C चिल्लो C तथा BF चिच्चो G चिच्चिच्चो Z चिच्चिच्चो CZ नासिकः X नासिकः. L. 14. BCF न BF चिच्चं चिच्चरं च GZ चिच्चं GX चिच्चिं C चिं Z चिच्चरं. L. 15. BCFX उअ GZ मयणो C माणिणि X माणिणि.

बालम्भि चिल्लचेडा चिच्चं रमणे हुआसणे चिच्ची ।

चिंचिणिचिंचा अम्बलिआए तह चिंचणी घरट्टीए ॥१०॥

चिल्लो तथा चेडो बालः । चिच्चं रमणम् । चिच्ची हुतारानः । चिंचिणी तथा चिंचा
अम्बिका । कैश्चित् चिंचिणिचिंचाशब्दः समस्त एव अम्बिकावाचकत्वेन प्रोक्तः ।
चिंचणी घरट्टिका ॥ यथा ॥

5

चिंचवणे चिंचिणिआचट्टिए चेडम्भि चिच्चट्टिअचिल्ला ।

उअ धावइ जणणी चइअ चिंचणीचिच्चिकम्माइ ॥ १० ॥ [१०]

मसयम्भि चिल्लिरी रोमसम्भि चिमिणो कुडीइ चिरया य ।

चिक्खल्लो कइमए मुसले चिल्लूरचेलुं पा ॥ ११ ॥

चिल्लिरी मशकः । चिमिणो रोमशः । चिरया कुटी । चिक्खल्लो कर्दमः । चिल्लूरं 10
तथा चेलुं मुसलम् ॥ यथा ।

चिक्खल्लिअचिरयाए चिल्लिरिडसिआ तुहारिणो चिमिणा ।

कण्डन्ति सयं चिल्लूरएण चेलुं पपाणितुल्लबला ॥ ११ ॥

अत्र चिंचइ मण्डयतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [११]

L. 1. BEFGXZ बालम्भि C चिल्लाचेडा X चिल्ला° BF चित्तं E चित्तं GZ चिच्चं
ABCFGYZ हुतासणे E चिच्ची Z चिच्ची. L. 2 C चिंचिणि BF चिंचिणिचिंचा Z °चैचा
ABFG अवि° X अच° cdd. °लियाए BF चिंचणी ACEFG चिंचिणी X चिंचिणा G
घरट्टीए. L. 3. BFGXZ बालः G चिच्चं Z चिच्च B चैचा F° चैचा. L. 4. X
कैश्चित् Z कैश्चित् BF चिंचिणिचिंचाशब्दः G °चिंचाशब्दः कैश्चित् समस्त एव अम्बिकावाच°
X °चैचाशब्दः समस्तमेव. L. 5. OGXZ चिंचिणी. L. 6. G चिंचि° cdd. °णिपा°
X चेडिम्भि BF चिच्च° GX चिच्च° C च° cdd. °ठिय°. L. 7. BF उअ C उअ धाव BF
वइय C चइ (sic) GZ रइय X चइय BF चिंचिणी° G चिंचिणी° X चिंचण° BF °चिंचि° C
°चिच्च° BF °कम्माइ C °कम्माइ. L. 8. B मसयम्भि G मसयम्मे X चिंचिरी AGZ कुडीए
C या. L. 9. E चिक्खल्लो G चिक्खल्लो E मुसले A चेलूर° C चिल्लूर° GZ चेल्लूर°
X °चेलुं पा. L. 10. BF चिल्लिरी X चिंचिरी G चिल्लिरी रोशः । चिंचिरीया कुटी । G
चिक्खल्लो In C चि° क° from 2. hd. only CX चिच्चूर° G चिक्खरं. L. 11. X
चेलुं पा OGX मुसलं. L. 12. G चिक्खल्ल° cdd. °ठिय° BF °दसिय OGXZ °दसिया-
L. 13 Z सय C चिच्चूरएण GZ चिल्लूरएण X चिल्लूरएण चेलुं पा BF °पाणितुल्लबला CX
°बलो G °वल Z °बलो. L. 14. BF चिंचइ X om. मण्ड.

उल्ले चिलिच्चिलचिलिच्चीला परितोमिअम्मि चित्तठिओ ।

चिरिहिट्टी अ चिणोट्टी महुपडले चित्तदाऊ अ ॥ १२ ॥

चिलिच्चिलं तथा चिलिच्चीलं आर्द्रम् । चित्तठिओ परितोषितः । चिरिहिट्टी गुञ्जा । चिणोट्टीराब्दोऽपि देश्यः । पर्यायमङ्गत्वा तूपात्तः । चित्तदाऊ मधुपटलम् । केचित् ।
5 तिणिसम्मि चित्तदाऊ इति पठन्ति तिणिसं च वृक्षविशेषमाचक्षते । अस्माभिस्तु सारतर-
देशीदर्शनेन तिणिसराब्दो मधुपटलार्थो व्याख्यातः । तत्र युक्तयुक्तत्वे बहुदृश्वानः
प्रमाणम् ॥ यथा ।

सवरो सेअचिलिच्चिलमंसुचिलिच्चिलमरिवहुं तुञ्ज ।

चिरिहिट्टिलोअणो महइ चित्तदाऊं च चित्तठिअचित्तो ॥ १२ ॥ [१२]

10

चण्डातकम्मि चिंफुल्लणी चिरिचिराचिरिचिरा धारा ।

चलिअम्मि अ चिंचइओ णिण्णासिअयम्मि चिद्विओ ॥ १३ ॥

चिंफुल्लणी स्त्रीणामर्धोरुकवस्त्रम् । चिरिचिरा तथा चिरिचिरा जलधारा । चिंचइओ
चलितः । चिंचइओ मण्डित इति तु मण्डितात्वादेशो सिद्धः । चिद्विओ
निर्नाशितः ॥ यथा ।

L. 1. C 2. hd. ओल्ले A चिलिच्चिलचिलिच्चिला BF चिलिच्चिलचिलिच्चिला C चिलिच्चिल-
लिच्चिला C 2. hd. चिलिच्चिलचिं E चिलिच्चिलचिलिच्चिला GZ चिलिच्चिलचिलिच्चिला (Z °चीला)
X चिलिच्चिलचिलिच्चिला Y चिलिच्चिलचिलिच्चिला ABCFGYZ °सिपम्मि AXZ चित्तविउ
BF चित्तविओ OGY चित्तविओ. L. 2. A चिरिहिट्टी C °हिट्टी EX °हेट्टी Y °हेट्टी
Z °हिट्टि AGYZ व C चिणोट्टी Y महुपडले E चित्तदाऊ X चित्तदाऊ Z चित्तदाऊ
ABCFGYZ व X आ. L. 3. BF चिलिच्चिलं तथा चिलिच्चिलं G चिलिच्चिलं Z चिलि-
च्चिलं X आर्द्र BF चित्तविओ CZ °विओ GX °विउ B चिरिहिट्टी CGXZ चिरिहिट्टी. L. 5.
BCFX तिणिसम्मि G चित्तदाऊ X om. पठन्ति BCFX तिणिसं G तिनसं Z तिनसं. L. 6.
X तिणिसराब्दो GZ चित्तदाऊराब्दो. G व्यासः cfr. 5. 11. X युक्तत्वेन. L. 8. odd.
सेयं B °चिलिच्चिलं C (F1) °चिलिच्चिलं G °चिलिच्चिलं BF °चिलिच्चिलमरिं C
°चिलिच्चिलं G °चिलिच्चिलं Z °चिलिच्चिलं GZ °वहु C तुञ्जं X कुञ्ज. L. 9. CXZ
°हिट्टिं G °हिट्टिं GZ °लोयणो C महइ BF व चित्तविविओ C व CGXZ चित्तविओ.
L. 10. A चिंफुल्ल EX °छिणी X वि चिरिचिरां BF चिरिचिरां C चिरिचिरां Y °चिरिचिरा
C om. धार. L. 11. ABCFGXYZ चलिपम्मि AGYZ व C वि BC चिंचइओ F
चिंचइओ AG, C 1. hd. X °इउ BFY णिण्णासिपम्मि (Y °यम्मि) GZ निन्नासिप-
°ACEGXY °सिपं C चिण्णविओ AGXZ °विउ. L. 12. X °महुपडलं वस्त्रम् B
(F1) चिरिचिरा C twice तथा चिरिचिरा G तथा चिरा (sic) X तथा चिरिचि BF om. जल
BF चिंचइओ GX °इउ. L. 13. B चलितः C 1. hd. GX °इउ BF मण्डितः BCFX
om. तु मण्डि G °देशसिद्धः CXZ सिद्धं X चिद्विओ.

धणजलचिरिचिराचिद्विआ पवसिअवहूउ चिचइआ ।

णयणंसुचिरिचिरोल्लिअचिफुल्लणिआउ पिअहुत्तं ॥ १३ ॥

अत्र चिचिल्लइ मण्डयतीति धात्वादेशोपूक्त इति नोक्तः ॥ [१३]

दहिए चिरिडिहिल्लं चीही मुत्थासमुत्थतिणे ।

चीवट्टी भल्लीए चुक्को मुट्टीइ चुज्जमच्छरिए ॥ १४ ॥

5

चिरिडिहिल्लं दधि । चीही मस्तोद्भवं तृणम् । चीवट्टी भल्ली । चुक्को मुट्टिः । चुज्जं आश्चर्यम् । ओत्संयोगे । इति चोज्जं इत्यपि ॥ यथा ।

सा हिण्डरे तइ धिरिडिहिल्लमत्त णवचीहितमयम्मि ।

ददचुक्ककामचीवट्टिताडिआ जं जिण्ड तं चुज्जं ॥ १४ ॥ [१४]

परिसोसिअम्मि चुंछो ससिणेहे चुप्पचोप्फुच्चा ।

10

चुल्ली सिलाइ चुडुली उक्का चुणिओ विधारिए ॥ १५ ॥

चुंछो परिशोषितः । चुप्पो तथा चोप्फुच्चो ससेहः । चुल्ली शिला । अत्र । चुच्छं तुच्छम् । इति तुच्छराब्दमवत्वान्नोक्तम् । चुडुली उल्का । चुणिओ विधारितः ॥ यथा ।

सुन्दर तइ चोप्फुच्चा अचुप्पविरहगिचुडुलिचुंछा वि ।

वालधरिअ अ चुल्ली सा अच्छइ आसतन्तुचुणिअप्पा ॥ १५ ॥ [१५] 15

L. 1. BF °जलचिरिचिरि° *edd.* °विआ C एवसिअ° BF पसिप° GXZ पवसिप° BCFZ °वहूओ BF विवइया OGXZ °इया. L. 2. CX °चिरिचि° *edd.* °ल्लिप° BF °चिफुल्ल° X °चिफुल्ल° BFX °णिआउ O °णिआओ GZ °णिआहु *edd.* पिप° G °हुत्तं. L. 3. X चिल्लइ मंडयतीति B °पूकः X °पूकः. L. 4. B चिरिडिहिल्लं C चिरिडि° FXY चिरिडि° A चीहं C मुत्थासमुत्थं X मुत्थां A °चिणे. L. 5. OG चीवट्टी Z चीवट्टी In C चह्हां only 2. hd. margin. E चुट्टो ABEFX मुट्टीए A मुत्तम°. L. 6. B चिरिडि° C चिरिडि° X चिरिडि° X मुत्तोद्भवो GZ चीवट्टी BF मुट्टि. L. 7. X आश्चर्यं GZ उत्सयोगे X उत्सयोगे *cf.* Siddhah. १. ११६. C °संयोग BF व इति BF वोज्जमित्थरि C चोक्कमित्थरि GXZ चोज्जमित्थरि. L. 8. GZ तइ BF चिरिडि° CX चिरिडि° G चिरिडि° G णवचीहि° X णवचीहि°. L. 9. CZ °चीवट्टि° G °चावट्टि° X °चीवट्टि° *edd.* °तडिया BCFX चोज्जं. L. 10. BF परिसोसयम्मि AOGYZ °सियम्मि X परिपरिसोसिअम्मि BF चुंछो C 1 hd. मुंछो *corr* 2. hd. AY °चैप्पुच BF चुप्पचोप्फुचा C चोप्पचोप्फुचा E °चोप्फुचा G °चोप्फुचो X °चोप्फुच्चा Z °चोप्फुच्चा. L. 11. C 1. hd. चुल्ला C चुडुली E चुडुली X चुडुली BF चुणिउ E चुणीओ X चुणीउ Z चुणिउ BF निषा° ACFGYZ °गिवए C 1. hd. *om.* विधा° C 2. hd. reads विधारिए. L. 12. X चुवो C 2. hd. margin चुंछो परिशोषः with the remark मूलपुस्तके नास्ति; *om.* C 1. hd. G °वित C चिणो C ओक्कचो BFGX चोप्पुचो Z चोप्पुचो Z चुप्प. L. 13. G चुप्पमित्थि XZ तुच्छमित्थि X चुणिउ Z विधारितः. L. 14. C तइ B चोप्पुचा C चोप्फुचा G चोप्पुच्चा Z चोप्पुच्चा X अचुप्प° BF °वुड्डिलि° C °वुड्डिलि° X °वुड्डिलि°. L. 15. *edd.* वाल° G °धरिअ Z °चरिअ C चच Z मिच्च *for* अ BF आसतन्तु° Z °तुणिअप्पा.

चुण्णासी दासी चुंचुअचुप्पलचुंभला य सेहरए ।

चुण्णाया य कलाए छागम्मि अ चुकुडचुलुप्पा ॥ १६ ॥

चुण्णासी दासी । चुंचुओ तथा चुप्पलो तथा चुंभलो शेखरः । चुण्णाया कला ।
चुकुडो तथा चुलुप्पो छागः ॥ यथा ।

5 चुण्णासीइ सचुण्णायाए चुप्पलचुलुप्पिदुद्धाई ।

रे जडचुंभलचुकुड अप्पसु किं चुंचुआइणा मज्झ ॥ १६ ॥

अत्र चुकुड अश्रयतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोच्यते ॥ [१६]

चुप्पालओ गवक्खे वत्थे णवरत्तयम्मि चुप्पलिअं ।

चुल्लोडओ वि जेट्ठे चुण्णप्पहयम्मि चुण्णइओ ॥ १७ ॥

10 चुप्पालओ गवाक्षः । चुप्पलिअं नवरक्तं वस्त्रम् । चुल्लोडओ ज्येष्ठः । चुण्णइओ
चूर्णाहतः । चुण्णिओ रेणुविच्छुरित इति तु चूर्णितशब्दमवः ॥ यथा ।

चुप्पालयदारेणं णवचुप्पलिआइ पिच्छपहरन्ती ।

ओ चुल्लोडयजाया चुण्णइआ देअरेण फग्गुछणे ॥ १७ ॥ [१७]

अलसम्मि चुंचुमाली चुंचुलिपूरो अ चुलुअम्मि ।

15 वलयावलियणसिहवामणएमुं चूडचूअचोला य ॥ १८ ॥

- L. 1. AZ चुंचुव^० BF चुंचुव^० C चुम्बअ^० E चुंचुअं^० G चुंचुय^० C चुंचुपलं^०. L. 2.
C चुण्णाया GZ अ X कलए AGYZ म्मि य BCF चुकुडं^० E चक्कुडं^० R चुलुप्प X
चुलुप्पा. L. 3. BF चुंचुओ C चुम्बओ G चुंचुउ X चुल्लुड BCF om. तथा चुप्पलो
R, C 1. hd. X शेखरः. L. 4. CX चुकुडो G चुल्लो G om. यथा. L. 5. B
चुलुप्पि^० X चुलुप्पि^० C दुद्धाई. L. 6. R चुकुड CFX चुकुड BF चुंचुआइणा G
चुंचुआ^० C मज्झं Z मज्झं. L. 7. BF अश्रयतीति C धम्पतीति G पश्यतीति X जम्पतीति
B देवूक्कं^० G मिति नोक्तः । Z नोक्तं. L. 8. G लउ X णउ CY वत्थे G नव^० Z
नवरत्तं^० edd. चुप्पलिअं. L. 9. AGX इउ C जेट्ठि E जेट्ठे AX इउ In G from
इओ to वाक्षः l. 10 torn off. L. 10. X चुण्णाणउ edd. लिअं GX इउ ज्येष्ठः GX इउ.
L. 11. X चूर्णाहत GX चुण्णिउ In G तु चूर्णितशब्द is illegible. L. 12. C नवचुण्णं^०
X नवचुप्पं^० CXZ लिआइ BF लिआइ In G from वचुं^० to ओ l. 13 incl. torn off. Z
पिच्छपहरन्ती. L. 13. CX उ edd. चुण्णइया CX देअरेण G देअरेणे Z फग्गुछणे.
L. 14. A अलसम्मि BF अलसं C चुंचुमाली A मीली X चुंचुमाली EXY चुंचुं^० B चुंचुं^०
CE चुंचु In G चुंचु is illegible AGYZ य ABFGZ चुलुयम्मि C चुलुयम्मि Y चुलुयम्मि
X लुअम्मि (om. चु). L. 15. BCEF वलया^० X वलिया^० CE वलियणं^० XZ
वणं^० BF वावणेमुं^० E सिहमणएमुं^० X मणएमुं^० From वामं to य torn off in G. E
चूडं^० BF चूडचूअचोला Z अ.

चुंचुमाली अलसः । चुंचुलिपूरो चुलुकः । अत्र चुलुचुलइ स्पन्दत इति धात्वादेशो-
पुक्तमिति नोक्तम् । चुडो बलयावली । चुओ स्तनशिखा । चोलो वामनः ॥ यथा ।

तुह जलचुंचुलिपूरो वि दुल्लहो चुंचुमालिणो चोल ।

मणिचूडमण्डिआ चारुचूअआ कामिणीउ किं महसि ॥ १८ ॥ [१८]

मालूरतोत्तणहसिइचोइसिआ चोइचोत्तचोरलिआ ।

5

चच्चा य हत्थविम्बे तलप्पहारि अ णायव्वा ॥ १९ ॥

चोटो बिल्वः । चोत्तं प्रतोदः । चोरली श्रावणकृष्णचतुर्दशी ॥ यथा ।

चोरलिपविच्चयछणे चोइदलेहिं तण हरो महिओ ।

मयणसरचोत्तणुण्णा जं तुममेसा अहिसरेइ ॥ १९ ॥

चोप्पडइ म्रक्षतीति धात्वादेशोपुक्तमितीह नोक्तम् ।

10

॥ अथानेकार्थाः ॥

चच्चा स्थासकः प्रमृतहस्ताघातश्च ॥ [१९]

चंडिज्जो खलकोवेसु चप्फलं सेहरे असच्चे अ ।

कुण्डलवड्डुलदोलाफलयविसालेसु चकलयं ॥ २० ॥

L. C (G1) चुंचु C चुंचुलि cdd. चुलुकः BFX om. अत्र BF चुलुचुलइ C चुलुचुल इति X चुलुचलइ G स्पन्दत om. C. L. 2. C चलयावली BF चुओ XZ चुड BF स्तनशिखा C 2. hd. also चुओ From चोलो to यथा torn off in G. L. 3. C च for वि C चुंचु G मणिणो. L. 4. BF मणिचूड cdd. मंदिआ BF चारुअआ G चूअआ CX चूअआ Z चूअआ C कामिणीओ G किं. L. 5. G चित्ति BF चोइसि-
सिआ X चोइ ABCEFXYZ चित्ति In G सिआ चो torn off. BF चोरलिआ G चोत्तलिआ XYZ लिआ EXY insert ॥ अथानेकार्थाः ॥ L. 6. GZ चच्चा BFG विम्बे B तलप्प GYZ च C णायव्वा. L. 7. BF चोटो BFG बिल्वः X बिल्वः X चतुर्दशी. L. 8. GZ पविचयछणे GXZ महिउ. L. 9. C चत्ता GZ चूण्णा X ज BF तुममेसा. L. 10. CX चोइप्पड Z म्रक्षयतीति CX कमिति नोक्ते GZ चुक्क इतीह नोक्तः. L. 11. om. A and E here. L. 12. BF चच्चा G प्रमृत CX प्रमृति. L. 13. BF कोनेसु A कोवेसु B चप्फलं E चुक्कलं B जच्चे ABCFY च. L. 14. BF चड्डुल C चड्डुल E चड्डुल Z चड्डुल B दोलाफलं C चकलयं G चकलयं.

चंडिजो पिशुनः कोपश्च । चकलं शेखरविशेषोऽसत्यं च । सामान्यशब्दा अपि
विशेषे वर्तन्त इति हि न्यायः । चकलं कुण्डलं वर्तुलं दोलाफलकं विशालं चेति
चतुर्थम् । अत्र चड्ड मृद्राति भुङ्क्ते पिनटि चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [२०]

चारो पिथालगुचीच्छासुं चिक्काप्पतणुअधारासु ।

5 चम्ममयवारिभण्डे तणुधारादिणमुहेसु अ चिरिक्का ॥ २१ ॥

चारो पियालवृक्षो बन्धनस्थानमिच्छा चेति व्यर्थः । चिक्का अल्पं वस्तु तनुधारा
चेति द्वयार्थः । चिरिक्का चर्ममयजलभाण्डं तनुधारा प्रत्युपश्रैति व्यर्थः ॥ [२१]

चिंधालं रम्मे उत्तमे अ चुल्लो सिमुम्मि दासे अ ।

पाणप्पवालमुक्कच्छन्दारुइवइअरेसु चुणओ वि ॥ २२ ॥

10 चिंधालं रम्यं मुख्यं च । चुल्लो शिशुर्दासश्च । चुणओ चण्डालोऽल्पो वालो मुक्त-
श्छन्दोऽरोचको व्यतिकरश्चेति सप्तार्थः । चुणओ विअरओ इति धनपालः । आघ्रातार्थे-
ऽपीति केचित् ॥ [२२]

चञ्चुचुल्लएसु चुंचुलि अवगमिअसइण्हयासु चुंचुलिअं ।

चुंचुणिआ चुअपडिरवरमणम्मिलिमुट्टिज्जूअजूआसु ॥ २३ ॥

L. 1. B वणलं X चुंकुलं BX शेपरं BCFX असत्यं. L. 2. XZ वर्तते BX
om. हि. L. 3. BFG चड्ड Z चड्ड or चड्ड C 1. hd. मृद्राति G मृद्राति X मृद्राति
X पिनाटि BF 'पूक' इति X 'पूकः' इति BFG नोक X नोक. L. 4. CZ चोरो
ABCFGXYZ पियालं C 'गुर्भीच्छासुं' E 'गुचीत्थासुं' GX 'छासु' Z 'च्छसु' BF
चिक्का अप' Y चिक्काप्प' Z चिक्कणे' OGYZ 'तणुप'. L. 5. BF 'वाडिभंडे' E
'भंडे' Z 'मुहे' (om. सु) Y व. L. 6. CZ चोरो C पियालं X अल्पवस्तु. L. 7.
X द्वयार्थः B त्वर्थः X त्वर्थः L. 8. ABCFGYZ व (twice). L. 9. A
पाणपावा' ABCFGZ 'वाल' Z 'छंद' ABCFGXYZ 'वइपरेसु' E 'चइपरेसु' X चुणउ
Z चुणउ. L. 10. G रम्य om. G; X मुख्यं BF व CZ वा B शिशुः दासश्च C शिशुर्दो'
G युणउ X चुणउ XZ चंडालः अल्पो BFGZ वालो GZ मुक्तछंदो BX मुक्तः छंदो.
L. 11. B आरोचको CX अरोचको CGZ चुणउ X चुणउ BF विअरओ Z चिअ'
C 1. hd. GXZ 'रउ. L. 13. ABCEF 'चुल्लएसु' GZ 'चुल्ल' X only. चंचुल्लएसु
ABCEGY अवगमिय' E 'गमिय' CGZ 'सइण्हि' cdd. 'यासु' AC चंचुल्लियं B चुंचुल्लियं
EFGXYZ 'लिअं' L. 14. C 'चुंचु' cdd. 'पिया' BF वुअ' Y चुंचु' X पुअ' C 1.
hd. 'पडिअर' X 'पडिअर' ABFGZ 'णम्मिलि' C 'णम्मिलि' X 'णम्मिलि' A 'मुह' E 'मुह'
G 'मुह' X 'मुह' X adds ॥ अथ छादिः ॥

चुंचुली चञ्चुचुलुकश्च । चुंचुलि इति लुप्तविभक्त्यन्तो निर्देशः । चुंचुलिअं
अवधारितं सतृष्णता च । चुंचुणिआ च्युतं प्रतिरवो रमणमल्लिका मुष्टिद्यूतं यूका चेति
पदार्था । प्रतिरव इति सामान्यशब्दोऽपि विशेषे गोष्ठीप्रतिरवे वर्तते । यदाह ॥ चुंचु-
णिआ प्रतिरवो गोष्ठ्याम् ॥ केचित् चुंचुणिअं चलितेऽप्याहुः ॥ [२३]

॥ अथ छादिः ॥

5

छल्ली तजाइ छदी सेज्जाए वज्जुलाइ छडा ।

कविकच्छ छंकुइछुंछुईउ छलिआ छइल्लछप्पण्णा ॥ २४ ॥

छल्ली त्वक् । छदी शय्या । छडा विद्युत् । अत्र छणो उत्सव इति क्षणशब्द-
भवोऽयमिति नोक्तः । छंकुई तथा छुंछुई कविकच्छूः । छलिओ छइल्लो छप्पण्णो
इत्येते त्रयोऽपि विदग्धार्थाः । अन्योन्यपर्यायभङ्गचा तु निबन्धाः ॥ यथा ।

10

कयलीछल्लिं छंकुइमम्बुजछदिं पि छुंछुईं मुणइ ।

छलिएण छइल्लपिआ तेण विणा छडचलेण छप्पण्णा ॥ २० ॥ [२४]

छवडो चम्मं छप्पंती णिअमो जत्थ लिहिअए पउमं ।

तणुए छउअच्छिक्कोलिआ छमलओ अ सत्तछए ॥ २५ ॥

L. 1. C चुंचुली G om. चुंचुली C चुञ्चुलुकश्च (sic) BFGZ चुंचु चुं GZ चुलुकश्च
X चुंचुअ BCFX चुंचुलीति GZ चुंचुलीति Z चुंचुलीति C चुंचु G Z लिच. L. 2. X
धारितमृत् C चुंचु edd. णिआ X only चुणिआ B च्युते C 1. hd. च्युते 2. hd. च्युतं
X च्युते X मल्लिका. L. 3. BCFXZ पदार्थाः G पदार्थं C परोपे 2. hd. परोपे BF
विशेषगोष्ठीं CG गोष्ठीं GZ रवे पि G चुंचुणिआ BCFXZ णिआ. L. 4. BFGX
गोष्ठां C om. केचित् BCFX णिवं G चुंचुअं चलिते X चलते. L. 5. om. A,
BCFXZ छाद्यः Y om. अथ. L. 6. GZ तजाए B विज्जुलाइ C विजुं A विज्जं Y
लाए. L. 7. A कत्थं E छुंछुइओ BGXY छुंछुं C ईओ X इव ABCFGYZ
छलिया X छइल्लं Y छप्पन्ना. L. 8. BF छण्णा उत्त इति C छाणा उत्सव इति.
L. 9. B छंकुइ B छुंछुइ BF छल्लिउ GXZ छल्लिउ. L. 10. CX om. इव
B म्भार्या B चडा. L. 11. BF छंकुण्डमंछुल्लिं GX ईमंजुं Z ईमंजुं C छट्ठि
BF छुंछुई CX छुंछुई G छुंछुये Z छुंछुई. L. 12. CX छलियेण edd. णिआ Z विण
वलेण. L. 13. C 1. hd. चम्मं edd. णियमो (Y नियमो) OGXYZ लिहिअए E पउमो
L. 15. A छउअच्छिक्कोलिआ BCEF छओअं GYZ छउअं X छउलं C छिक्कोलिआ
ABFGYZ लिया ABFGXZ छमलउ AEY च BF सत्तछ.

छवडी चर्म । छपंती नियमविशेषो यत्र पद्यं लिख्यते । छउअं तथा छिकोलिअं
तनु । छमलओ सप्तच्छदः ॥ यथा ।

जस्स कए छपंतिं करेसि छउअङ्गि सो वि तुज्ज कए ।

छमलयतलम्मि छिकोलिऊण मिल्लेइ मिगछवडिं ॥ २१ ॥

६ अत्र । छड्डइ मुच्चति । छज्जइ राजति । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [२५]

खन्दे छडक्खरो वि हु छासी तकम्मि रिच्छए छारो ।

छाही से छाईओ माईओ लहुअमच्छए छिदो ॥ २६ ॥

छडक्खरो स्कन्दः । छासी तकम् । छारो अच्छमल्लः । छाही गगनम् । छाया-
वाचकस्तु छाहीशब्दश्चायाशब्दभव एव । छाईओ मातरः । छिदो लघुमत्स्यः ॥ यथा ।

10 छाइछडक्खरछाहीमणी ण पणमेसि कहसु कस्स कए ।

छासीहारिणि धूए छारसिरे छिदगन्धिहे ॥ २२ ॥ [२६]

छिल्ली सिहाइ छित्तं छिविए जारेमु छिण्णछिण्णाला ।

छिच्चं कारिममुच्छुदले छिविअं वाहलीइ छिंछोली ॥ २७ ॥

छिल्ली शिखा । छित्तं स्पृष्टम् । छिण्णो तथा छिण्णालो जारः । जारेष्वित्येक-
15 शेषाद्भववचनात् छिण्णा छिण्णाली स्त्रीत्यपि । छिच्चं कृत्रिमम् । छिविअं इक्षुखण्डम् ।
छिंछोली वाहली । वाहलीशब्दश्च लघुजलप्रवाहवाचको देश्य एव वक्ष्यते ॥ यथा ।

- L. 1. B छपंती C पमं X पय GZ छउअं G लिक्को^० add. °लिचं. L. 2. C तनु
X तनुः GXZ °लउ. L. 3. B छपंति C छपंती X छपनी GZ छउअंणि. L. 4.
BF छिकोलिओ ण X °लिउण G मिल्लोइ C °च्छिवडिं X °च्छिवडिं G °छिउडिं Z °छउडिं.
L. 5. BF छड्डइ G छंइड X मुंचड GX राजते C °पूको इति X °पूका इति. L. 6.
A छडक्खरो Y कडक्खरो B त्यासी BF रिछुए G छारो. In G छ and ल are frequently
confounded in the beginning of the words. L. 7. BF छाईओ AX छाईउ
Z लाईउ BF माईओ AZ माईउ X माईउ G om. माईओ CGYZ लहुअं A °मत्स्यए C 1.
hd. विदो E छिदो. L. 8. BX कषंदः G स्कंदः G °मल्लं L. 9. BCF
°शब्दः छां X °शब्द छां BF छाईओ X छाईउ Z छेदो G लपं. L. 10. C
छाईं BCF °मणि. L. 11. C °हारिणी X °हारिणि GZ छारसिरे G छेदं C °गंधिहे.
L. 12. Z छित्त X छिविए GZ छिन्नछिन्नाला. L. 13. GX छिच्चं Z छिच्च C °ममुच्छुदले
छिडिं ABCEFGXYZ छिविअं E वाहलीइ. L. 14. BF छिह्हा GZ छिन्नो तथा छिन्नालो.
L. 15. C °त्येकशो वहुं BCFX °पट्टहुं X °वचनांत G °नाच्छिन्ना छिन्नाली इत्यपि Z
छिन्ना छिन्नाली स्त्री इत्यपि X छिच्चं BCFXZ छिविअं G लेविअं. L. 16. Z छिंछोली X
वोहलीं CX °शब्दस्तु.

छिब्वसिणेहच्छित्तच्छिलिं छिविएण भोलिऊण सिंसुं ।

जं चलसि घडकरा तं छिण्णे छिंछोलिआइ छिण्णालो ॥ २३ ॥ [२७]

छिप्पीरं च पलाले छिप्पालो सस्ससत्तउसहम्मि ।

छिल्लरमवि पल्ललए मुहविक्रोणे अ छिब्वोल्लो ॥ २८ ॥

छिप्पीरं पलालम् । छिप्पालो सस्यासक्तो गौः । छिल्लरं पल्ललम् । छिब्वोल्लो ५ निन्दार्थं मुखविकृणनम् । विकृणितं मुखमेवेत्यन्ये ॥ यथा ।

तुज्झ कए वाहेहिं सा छिल्लरयं भरेइ दुड तुमं ।

छिब्वोल्लेण तमिक्खसि छिप्पीरतिणं व छिप्पालो ॥ २४ ॥

अत्र । छिवइ छिहइ स्पृशति । एतौ धात्वादेशोपूक्ताविति नोक्तौ ॥ [२८]

छिप्पालुअछिकोअणछिहंडया पुच्छअसहनदहिसरा ।

10

छिण्णोअम्भा य दुव्वा तह छिण्णच्छोडणं सिग्घे ॥ २९ ॥

छिप्पालुअं पुच्छम् । छिकोअणो असहनः । छिहंडओ दधिसरः । छिण्णोअम्भा दूर्वा । छिण्णच्छोडणं शीघ्रम् ॥ यथा ।

वरछिप्पालुअ छिण्णोअम्भाछिहंडेहि धवल पुटो सि ।

छिण्णच्छोडणगमणे हक्काछिकोअणो हवसु इण्हि ॥ २५ ॥ [२९] 15

- L. 1. C सिब्वसिणेहं X छिब्वं Z om. चित्त B °छित्तस्थिलिं CX °छित्ता छिलिं G °छित्तं छिलं Z °छिलं B छिविएण C विएण F छिविएण BF भोलिऊण G °वण X भोजिऊण.
L. 2. CGXZ बलसि C 2. hd. दलसि C घडकरां GZ छिंछो BCFX °लियाइ GZ °लियाइं GZ छिप्पालो. L. 3. F छिप्पीरं C om. च BF व G सस्ससत्तं Z सस्ससत्तउसहम्मि.
L. 4. C छिण्णरमवि G °विक्रोणे X °विक्रोणो Z om. अ BFY व G वि BCF छिब्वोल्लो AGDX छिब्वोल्लो Z विब्वोल्लो. L. 5. GZ सस्यासक्तो X सस्यासस्यासक्तो BXZ छिब्वोल्लो C (FG!) छिब्वोल्लो D छिब्वोल्लो. L. 6. G मुत्तविं X °विकृणनं Z °विकृणनं BF विकृमुत्तं or विकृमुत्तं X विकृणितं Z विकृणितं CZ मुत्तसेवें X मुत्तसेवें (I). L. 7. BCFXZ वाहेहिं G वाहेहिं C छिल्लरं X छिल्लरं B दुड C दुव्व F दुइ G दुइ Z पुट C तमं.
L. 8. BF छिब्वोल्लेण C छिब्वोल्लेण D विब्वोल्लेण GZ छिब्वोल्लेण CXZ °तिणे G °निण C च. L. 9. X छिवइ छिइ छिइ G स्पृशति स्पृश्यति धात्वाविति नोक्तौ (sic) Z स्पृशति स्पृश्यतीति धात्वादेशे B °पूक्ता नोक्तौ. L. 10. GYZ °लुपं BFG °छिहंडोणं Z °छिहंडोणं GZ °छिहंडया A पुत्थं C दहिसरा X adds य. L. 11. GZ छिन्नो B छिण्णोदया Y छिण्णुं EX °भाण BF दुव्वा GZ चित्तं. L. 12. G °लुपं पुच्छ Z °लुपं X °लुपं पुच्छ BF विक्रोअणं X छिहंडिड B छिण्णोदया XZ छिन्नोदया C छिन्नोअम्भा G छिन्नोअम्भा.
L. 13. GZ तथा चित्तं. L. 14. GZ °लुपं BX छिण्णोदया Z छिन्नोदया G छिन्नो BF °छिहंडेति CX °देइ GZ °देइ BX पुटो F पुटो. L. 15. GZ चित्तं.

दहिए छिहिंडिभिल्लं छिछटरमणं च मिंचणकीला ।

छुंदं बहुअम्मि बलायाइ छुई लिच्छ छुहिअं ॥ ३० ॥

छिहिंडिभिल्लं दधि । छिछटरमणं चक्षुःस्थगनक्रीडा । छुंदं बहु । छुई बलाका ।
छुहिअं लिप् ॥ यथा ।

५

छुंदधणच्छुहिअं णहमुडीणछिहिंडिभिल्लधवलछुइं ।

जाव हुअं ता तीए छिछटरमणं सहीहि कयं ॥ २६ ॥ [३०]

छुरिअछुरमडिछुंछुमुसया मट्टिछुरहत्थअरईसु ।

छेंडी लहुरच्छाप छेली थोवप्पसुणमालाप ॥ ३१ ॥

छुरिआ मृत्तिका । छुरमडी क्षुरहस्तः । नापित इति यावत् । छुरहत्थशब्दोऽपि
१० देश्यः । पर्यायमङ्गत्वात्प्राक्तः । छुंछुमुसयं रणरणकः । छेंडी लघुरथ्या । छेली अल्प-
प्रसूना माला ॥ यथा ।

जुत्तं छुंछुमुसयं करोसि छुरमडिआइ छुरहत्थ ।

छेलि चिअ अणुरुवा छुरिआवडिअस्स छेंडिजक्खस्स ॥ २७ ॥ [३१]

L. 1. GYZ छिंहिं BF बिचटं G छिछटं BF मिचणं EG मिचणं This is no
doubt the correct form. cfr. M. मिचकणें, मिचकविणें etc. G. मीचवुं U. मिचना It
does not, however, suit the metre. L. 2. BCFG बहु CEGYZ 'यम्मि
BCFG बलायाइ Y बलायाइ BF छुइ X च्छइं A लिच्छ BF छिहिं ACEFGXYZ
छुहिअं. L. 3. X छिंहिं दधिः BF बिचटं Z छिछटं G छुंछु BX बहु G बहु X छइं GZ
बलाका. L. 4. GXZ छुहिअं X om. यथा. L. 5. GZ छुंदधणं X छुंदधणं
BFG छुहिअं XZ छुहि (om. अं) C om. च्छुहिअं णह GZ णहु BF 'मुडीणं C 'मुडीणं'
Z मुडीणं X णहुडीणं Z 'छिहिं'. L. 6. CGZ ह्यं X ह्यं C ताए add. सहीहि.
L. 7. add. छुरिअं BF 'छुरमडिछुंछुमु' C 'छुरिमडिछुंछुमुसया G 'छुरमडिछुंछुमुसय X
'छुरमडिछुंछुमु' Y 'छुरमडि' Z 'छुंछुमुसया E नहिं B 'आइसु. L. 8. E छेंडी G
छिंडी YZ छिंडी BX थोवं BF 'मालासुए. L. 9. add. छुरिया Z om. छुरिआ मृत्तिका
BCF छुरमडी X क्षुरमडी add. क्षुरहस्तो (X क्षुरहस्तो) C 1. hd. जुरं BF छुरहस्तं.
L. 10. BCFX छुंछुमु GZ छुंछु X रणरणकः BFZ छेंडी C छेण्डी G छेण्डी X छेडी
In G छेली अल्प is torn off. Z अपसूता. L. 12. BCF छुंछु G छुंछु GZ
'मसयं X 'पुसयं BF करोसि X करंति BF 'मडिवाइ CX 'मुंडियाइ GZ 'मडियाए BF
छुरहत्थ. L. 13. BF, C 1. hd. X चिअ G चिअ Z चिअ add. छुरियावडिअस्स
C छेंडिजक्खस्स.

छेत्तरमणव्वसुप्पाइ छेमओ हत्थविम्बम्मि ।

छागम्मि छेलओ सेत्तजागरे छेत्तसोवणयं ॥ ३२ ॥

छेत्तरं जीर्णं शूर्पाद्युपकरणम् । छेमओ स्थासकः । छेलओ छागः । कप्रत्ययाभावे
छेलो इत्यपि । छेत्तसोवणयं क्षेत्रे जागरणम् ॥ यथा ।

मसिछेमइल्लवसणं परिहरिउं छेत्तरं व मं बहिणि ।

तीइ कए सो छेलो णिसि वच्चइ छेत्तसोवणमिसेण ॥ २८ ॥ [३२]

5

छोच्चो पिमुणे दासम्मि छोइओ अप्पिअम्मि छोच्चत्थं ।

छंटो जलच्छडासिग्घेमुं छाओ अ भुक्खिअकिसेमु ॥ ३३ ॥

छोच्चो पिशुनः । केचित् छोच्चो खल इति पूर्वदेशीषु पाठं दृष्ट्वा खलशब्द-
विप्रलब्धाः खलं पिण्याकं व्याचक्षत उदाहरन्ति च । अस्माभिस्तु सारतरदेशीपर्या-
लोचनेन छोच्चो पिशुन इति दृष्टमुदाहृतम् । तत्र बहुदृश्वानः प्रमाणम् । छोइओ
दासः । छोच्चत्थं अप्रियम् । ह्रस्वः संयोगे । इति छुच्चत्थं इत्यपि ॥ यथा ।

तीए कडिल्लवत्थं उत्तरिअं करिअ मज्झ दंसन्तो ।

किं काहिसि इह अण्णं रे छोइअ छोच्च छोच्चत्थं ॥ २९ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

15

L. 1. From रम° to छेम torn off in G. C छेत्तरमणव्वसुप्पाइ C 2. hd. °सु BF
°सुप्पाइ AGX छेमउ BF °विंविं G °विंविं. L. 2. AGXZ छेलउ. L. 3.
BF जीर्णशूर्पा° C 1. hd. GX °तूर्पा° Z तूर्पा° From दुप to स्थासकः incl. not legible
in G. X छेमउ GX छेलउ In G from कप्र° to इत्यपि torn off. L. 4. C छेत्ता-
सवणयं C क्षेत्रजागरणं. L. 5. C °छेमलइल° X °छेमउइल° BF परिउं C परिहरिउं X
परिहरिउं GX च Z निव for व B बहिणि C (F1) बहिणी G बहिणी X विहिणि. L. 6.
BF तीसे Z लेलो From ण in मिसेण to मु in भुक्खिअ l. 8. torn off in G.
L. 7. CZ छोमो A छोइउ X छोइउ add. अप्रियम्मि BF छोच्चत्थं C छोच्चत्थं Y
छोच्चत्थं Z छोच्चत्थं E here inserts अथानेकार्या (sic) X अथानेकार्याः Y अनेकार्या.
L. 8. X छोइ C जलच्छडा° E °च्छडा° X °छडा° Z °च्छडा° AX छाउ CZ व BCFGYZ
मुक्खिय. L. 9. CGZ छोमो G om. केचित् CGXZ छोमो Z छोमो केचित् X पूर्वदशेपु
From दृष्टा to दे in देशी l. 10. torn off in G. L. 10. BF खलपिण्याकं BCFXZ
°क्षते X उदाहरितस्म (sic). L. 11. CGZ छोमो C दृष्टमुं G दृष्ट उदां Z दृष्ट उदां
From णम् in प्रमाणम् to कडिल्ल° l. 13. torn off in G. CX छोइउ. L. 12. C
छोच्चत्थं F छोच्चत्थं X छोच्चत्थं Z छोच्चत्थं BCFX °ह्रस्व C संयोग C 1. hd. वुच्चं
BFX °च्छमित्यपि CZ °त्थमित्यपि. L. 13. C कडिल्ल° X कडिल्ल° add. उत्तरिअं करिअ
(Z उत्तरिअ करिअ) Z दंसन्ता. L. 14. X काहिसि corr. into काहिसि BFX अह
GZ अन्नं C र BF छोइअय छोअम्म CX छोइय C छोच्च छोच्चत्थं. L. 15. om. ABEF.
In G only अथ, the rest being torn off.

छेदो जलच्छया शीघ्रश्चेति अर्थः । छाओ बुभुक्षितः कृशाश्च । ननु । छातोदरी
युवदृशां क्षणमुत्सवोऽभूत् ॥ इत्यादौ छातशब्दस्य कृशार्थस्य दर्शनात्कथमयं देश्यः ।
नैवम् । छेदनार्थस्यैव छातशब्दस्य साधुत्वात् । न च धात्वनेकार्थता । उत्तरमत्र ।
अनेकार्थता हि धातूनां लोकप्रसिद्ध्या । लोके च छातशब्दस्य छेदनार्थं मुक्तास्यैव
5 कवेः प्रयोगो नान्येषामित्यलं बहुना ॥ [३२]

धण्णार्णं मलणे गोमयवत्थेसु तद् छाणं ।

छाया किन्नीभमरीसु छारयं उच्छुसकमउलेसु ॥ ३४ ॥

छाणं धान्यादिमलनं गोमयं वस्त्रं चेति अर्थम् । छाणीत्यपि केषांचित्पाठः । छाया
कीर्तिर्भ्रमरी च । छारयं इक्षुरालकं मुकुलं च ॥ ३४ ॥

10 छाइल्लो अ पईवे सरिसे ऊणे मुरूवे अ ।

छिदकुडीसुं छिल्लं छिंडं सिंहछत्तधूवजन्तेसु ॥ ३५ ॥

छाइल्लो प्रदीपः सदृश ऊनः सुरुपश्चेति चतुरर्थः । छिल्लं छिद्रं कुटी च । छिंडं
वृत्त्यन्तरमपीति केचित् । छिंडं चुडा छत्रं धूपयन्त्रं च । संयोगे पर इदतोः कामचार
इति छेडं इत्यपि ॥ [३५]

15 छिप्पं भिक्खापुच्छेसु छित्तछीप्पसु छिक्कं च ।

छिवओ समूहणीवीसु छिंछओ देहजारेसु ॥ ३६ ॥

L. 1. Z छेदो From छेदो to छाओ incl. torn off in G. BF जलच्छया C
जलच्छय X छ ॥ उ बुभुक्षित CG न तु. L. 2. Z युवदृ for युवदृशां B °दृशा BCFX
मुदित्यादौ L. 3. In G नैवम् to न in छात is torn off. BF om. from साधुत्वात्
to छेदनार्थं excl. l. 15. GZ साधुत्वात् X व for च. L. 4. X om. डि C °प्रसिद्धय
G °प्रसिद्ध्या च लोको छात° L. 5. X के for लोके C छातशब्दस्य साधुत्वात् छेदना°
BCFX मुक्ता अस्यैव G मुक्तास्यैव. L. 6. C धण्णार्णं GZ धन्ना° BF मल्लिणे BF
om. from गोमय. to °मलनं incl. l. 8. C °वच्छेसु Z च्छाणं. L. 7. A °मुक्क°.
L. 9. XZ इक्षुः शल्कं X चा. L. 10. C छाइल्लो AY व GZ वि B मुरूवे
ABCFGYZ व. L. 11. A छिद्धं A छिद्धं E छिडे G छिड X छिडुं G °धूवजन्तेसु Y
धूपजन्तेसु Z °धूवजन्तेसु. L. 12. CX सदृशः B सुरुपश्चेति. L. 13. G वृत्त्यन्तरं X छिडुं
C संयोगारे. BFGXZ परे BCFXZ इदतोः G इदतोः L. 14. RFX छेडमित्यपि
CGZ छेडमित्यपि. L. 15. C छित्तछाप्पसु. L. 16. AGX छिवउ Z छिनओ C °नीवीसु
GZ °नीवीसु AGX छिंछउ.

छिप्यं मिसा पुच्छं च । छिक्कं स्पृष्टं क्षुतं च । छिवओ समूहो नीवी च । छिछओ
देहो जारश्च । केचित् छिछयं शलाटुकलमाहुः ॥ यथा ।

धूआइ पढमगम्भं व रक्खए उअह आदिआ वरिणी ।

तुग्गीइ पढमणिग्गयमावन्धुरवन्धणं छिछं ॥ ३० ॥ [३६]

छिप्पंती वयऊसवभेए पिट्ठे वि छिप्पिंडी ।

5

छिक्कोट्टली अ पयरवपामहाछाणखण्डेसु ॥ ३७ ॥

छिप्पंती व्रतभेद उत्सवभेदश्चेति व्यर्था । छिप्पिंडी व्रतोत्सवभेदी पिटं चेति व्यर्था ।
छिक्कोट्टली अंहिरवः पादाभ्यां धान्यमलनं गोमयखण्डं चेति व्यर्था ॥ [३७]

छिप्पंदूरं गोमयखण्डम्मि तहेअ विसमम्मि ।

सिसुससिसु छुट्ठहोरो छेओ अन्तम्मि दिअरे अ ॥ ३८ ॥

10

छिप्पंदूरं गोमयखण्डं विषमं चेति व्यर्थम् । छुट्ठहोरो शिशुः शशी च । छेओ
अन्तो देवरश्च ॥ [३८]

छेधो थासयचोरेसु सिहाणोमालिआसु छंडा वि ।

छोहो गणविकखेवा छोन्भाइत्ती अछेप्पवेसासु ॥ ३९ ॥

L. 1. G मिसा C 1. hd. चि, del. 2. hd. GXZ छिक्क GXZ छिछउ. L. 2.
R केचि च G om. from केचित् to छिछ incl. 1. 4. L. 3. BF धूपाव CZ धूपाइ
X only धूय BF °गम्भं च BF om. रक्खए Z रक्खण C ओअह cdd. आदिआ (Z अदिआ).
L. 4. BF तुग्गीइ X °णिगाय° B °मावंधु° L. 5. G छिप्पती BF om. वय
BF °भेएसु BFGX पिट्ठे E पोट्ट BEFGZ छिप्पंडी X छिप्पंती. L. 6. GZ छिक्कोट्टली
ABCFGYZ व Y °छाणाखंडेसु. L. 7. B व्रतभेदः Z °भेदः X व्यर्थाः BF छिप्पंडी C
छिप्पिंडा X छिप्पंती C °भेदो X om. पिटं X व्यर्थाः twice. L. 8. C अहिअ°.
L. 9. A °सण्डम्मि ABFY तहेय CGXZ तहेय C 1. hd. विसमम्मि X विसमम्मिसिमम्मि.
L. 10. Y ससु° C om. ससिसु C छुट्ठहोरो X छिट्ठहोरो AGX छेउ X अन्तम्मि ABFY
दिअरे C दिअरे ABCFY व. L. 11. X छिप्पंदूरं BC गोमयखंडंमि तहेय विसमंमि चेति
(sic!) C व्यर्थं C 1. hd. वृट्ठहोरो C 2. hd. छुट्ठ° C शिसुः X शिशुत्तशी GXZ
छेउ. L. 13. B छेधो Y छेधो C थासय° cdd. °णोमालिपासु ACZ छेडा E छंडा X छंडा.
L. 14. BYZ छोहा C (F!) छोहा E छोवम् G छोभ° BF अउण° E अवणा° Y
अणिण° cdd. °वेसासु.

छेधो स्थासकश्चौरश्च । छेडा शिखा नवमालिका च । छेहो समूहो विक्षेपश्च ।
छोन्माइत्ती अस्पृश्या द्वेष्या च ॥ [३९]

॥ अथ जादयः ॥

जंगा गोअरभूमी जच्चो पुरिसे तुसे जंभो ।

5 जयणं हयकवचम्मि जरंडो वुड्डम्मि जण्हली नीवी ॥ ४० ॥

जंगा गोचरभूमिः । जच्चो पुरुषः । जंभो तुषः । जयणं हयसंनाहः । जरंडो
वृद्धः । जरंडो इत्यन्ये । जण्हली नीवी ॥ यथा ।

जयणेहि हया गामा जंगाहि कणा य जंभभावेण ।

महिलाओ जण्हलीहि सहन्ति गेहा जरंडजच्चेहि ॥ ३९ ॥ [४०]

10 जडिअं खचिए जगलं पङ्कसुरं जंबुलो अ वाणीरे ।

णङ्कलसिहाइ जवणं जडम्मि जंमलजहाजाया ॥ ४१ ॥

जडिअं खचितम् । जगलं पङ्किला सुरा । पङ्किलसरको जगलं इत्यन्ये । जंबुलो
बानीरः । जंबुलं मयभाजनमिति सातवाहनः । जवणं हलशिखा । जंमलो तथा जहा-
जाओ जडः ॥ यथा ।

15 मणिजडिअवासभवणे जगलं जंबुलघरोचिअं णिन्तो ।

जहजाय कीस लज्जसि जवणोचिअहत्यजंमलत्तेण ॥ ३२ ॥

L. 1. GZ °कञ्चोरश्च X °कचौरश्च CGZ छेडा X छिंडो CX समूहो. L. 2. G
छेधोन्माइत्ती BF अस्पृश्या C अस्पृश्य द्वेष्या च X अस्पृशा. L. 3. om. A; EXY

जकारादिः. L. 4. CEGYZ गोचर° C l. hd. Z जच्चो A तुजे. L. 5. BF जय
हय° G °कवचम्मि X °कवचम्मि ABCFG जरण्डो E जरंडो X जरंडो C वुड्डम्मि GZ वुड्डम्मि
वण्हली CX नीवी. L. 6. X जं for जंगा C गोचर° BFZ जवो BF पुरुष Z जंभो B

तुसः C °सन्नाहा BCF जरण्डो G जरण्डो Z जरण्डो. L. 7. Z जरंडो GZ जण्हली GZ
नीवी. L. 8. BCFX जयणेहि CZ हय C गोमा G जंगाहि X जगाहि. L. 9.

GXZ महिलाउ BF जण्हलीहि CX °लीहि G जण्हलीहि Z जण्हलीहि B जरण्ड° G °जच्चेहि Z
°जच्चेहि. L. 10. cdd. जडिअं B, C l. hd. Y खचिए GZ लडर GZ थंके सुरं BY

जंबुलो C जंबुलो G(I)Z जंबुलो X जंबुलो GYZ च E वाणीरे A वाणीरो. L. 11. BF
जंगलं C णंणंगलं C 2. hd. णंणंगलं A °सिहाइ G जवणं X om. जडम्मि X जंमलजडहाज-

हाजाउ BF °जाहा Y °जाआ. L. 12. cdd. जडिअं CZ °सुरको G om. from पङ्किलं
to इत्यन्ये BFX जगलमित्यन्ये CZ जलमित्यं. L. 13. X जंबुलो G वाणीरः BCFX

जंबुलं G जंबुलं L. 14. X जहाजाउजाउ. L. 15. C मडि° cdd. °जडिअं BF insert
जंबुलं after जगलं cdd. जंबुलं (X जंबुलं) B °धरोविषं C °धरोविषं F °धरोविषं GZ

°धरोविषं. L. 16. BCFZ जवणोविषं G जवणोविषं.

अत्र जगरो संनाह इति संस्कृतसमः । जंपइ कथयति । जवइ यापयति । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [४१]

जहिमा विअडुगाहा जवयजवरया जवङ्कुरए ।

जंधामओ अ जंधालुअम्मि जंबालयं च जलणीली ॥ ४२ ॥

जहिमा विदग्धरचिता गाथा । जवओ तथा जवरओ यवाङ्कुरः । जंधामओ तथा ५
जंधालुओ द्वावप्येतावन्योन्यपर्यायतया जङ्गलवाचकौ । जंबालं जलनीली । शेवाल-
मित्यर्थः । जलनीलीशब्दो यदि संस्कृते न रूढस्तदा देश्यः ॥ यथा ।

जंधालुए णइअहं गया मि जं तुह तणुम्मि जंबालो ।

तह जवरयगोवीओ तुह जहिमं तत्थ गायन्ति ॥ ३३ ॥

तं जवयगोरयङ्किं भरिउं जंधामओ हविअ वच्च ।

10

जलणीलिदुग्गमग्गो ण विअम्भइ पाउसो जाव ॥ ३४ ॥ [४२]

जच्छंदओ सतन्तम्मि जक्खरत्ती अ दीवाली ।

जण्णोहणो णिसिअरे जंधाळेओ अ चच्चरए ॥ ४३ ॥

जच्छंदओ स्वच्छन्दः । कप्रत्ययामावे जच्छंदो । जक्खरत्ती दीपालिका । जण्णो-
हणो राक्षसः । जंधाळेओ चत्वरम् ॥ यथा ।

15

- L. 1. BCFXZ जगरः G जगर X सन्नाहः. L. 3. BX जहमा A विअडु°
BCEFXZ विअडु° GZ विअहं B °जवरया E जंबंकुरए B °कुरए. L. 4. CGXZ
जंधामउ GYZ य GYZ °लुयम्मि BCFGY जंबालयं C जवणणीला YZ जलनीली. L. 5.
BX जहमा CX विदग्धरचिता X जवउ C om. तथा X जवरउ BGXZ जंधामउ. L. 6.
G °लुउ X °लउ X °पर्याय (om. तथा) B जंबालं CG (F1) जंबालं. L. 7. CX
सेवा° CX जलणीली° X om. चेदि F° संस्कृत BF om. न, GZ have it after तदा.
L. 8. X जंधालुग् CX णइअहं GZ णइअहं G गयालि BF जंवण्णो CDG जंबालो I do not
think it necessary to correct this to जंबालं The word may also be a mascu-
line. L. 9. G °गोवीहिं XZ °गोवीउ X जहमं जत्थ. L. 10. BFX जवअ° C
जवअ° GZ °गोरयमिं C °अगि C 1. hd. भरिओ C 2. hd. भरिउ C 1. hd. GX °मउ
edd. हविअ Z वच्च. L. 11. C om. ण CZ विअम्भइ G विअम्भइ. L. 12. B जत्थेअओ
AGX °दउ ABCFGYZ य E दीवाली. L. 13. A जण्णोहणो BCFG जण्णोहणो
ABFGYZ णिसिअरे C णिसिअरं AX °छेउ GYZ य BF वच्चए C 2. hd. चत्तरए.
L. 14. G जुच्छंदउ X जच्छंदउ स्वच्छंदकः C जत्थरत्ती. L. 15. edd. जण्णोहणो G
जंधाळेउ X जंधाळेउ BF वच्चरं C. 1. hd. चत्वारं.

मणिवलएहि कुणन्ती जंवाछेअम्मि जकखरति व ।

जण्णेहणाण वि तुमं गिसि जच्छंदेण किं डरसि ॥ ३५ ॥ [४३]

विद्विअम्मि जगडिओ जंमणआई जहिच्छमणिराई ।

जरलद्धिअजरलविआ गामीणे ऊरुए जहणरोहो ॥ ४४ ॥

- 5 जगडिओ विद्रावितः । कदर्थित इत्यर्थः । जंमणओ यथेष्टवक्ता । जंमणमणो इति केचित् । उभयत्रादिग्रहणात् । जंपिच्छओ यथादृष्टमभिलषिता । जंपेच्छिरमग्निरो यो ययदृष्टं तदेव मृगयते । इत्यादि । अत्र । जयडइ त्वरते । इति धात्वादेशोपूक्तमिति नोक्तम् । जरलद्धिओ तथा जरलविओ ग्रामीणः । जहणरोहो ऊरुः ॥ यथा ।

जरलद्धिआइ दहुं पवणत्तंसन्तंसुअं जहणरोहं ।

- 10 ओ कामसरजगडिआ जरलविआ हुन्ति जंमणया ॥ ३६ ॥ [४४]

जहणूसवमद्धोरु जंकयसुकओऽप्पसुकयगिज्झम्मि ।

जाँडी गुम्भं जाई मुरा कविट्टम्मि जाऊरो ॥ ४५ ॥

- L. 1. *cdd.* 'बलएहि' GZ 'डेवम्मि' G जकखरति BCFX च. L. 2. CGXZ जण्णेहणाण G तुमा. L. 3. A विद्वं *cdd.* 'वियम्मि' AGX 'डिउ' A जंमणउ वि जहिछ-मणिरे य C जंमणिआई BEG जहिच्छं Y जहच्छं X जहत्थमणिरोय G 'मणिराई. L. 4. C जरलद्धिं BFX 'द्वियं' AEGYZ 'द्वियं' C 'जरलवि' (sic) ABEEFGXYZ 'विआ' GZ गामीणे CX ऊरुए C जहणरोहा. L. 5. X जगडिउ G विद्रावितः X has द्रावि twice. C जंमणेओ GZ 'णउ' X 'णोउ' B जमणं G 'मणे. L. 6. B उमघावियं X उभयत्रादि यइ GXZ 'च्छउ' BFX 'लखिता' BF जंपेच्छिरं G जंपेच्छरं X 'मणिरोउ. L. 7. CGXZ *om.* यो BFX *om.* यदु once. C reads यत्तदृष्टं CG मृगयत CX अत्र च । C 1. *hd.* जयड C 2. *hd.* X अडइ GZ जयडइ त्वरयतीति. L. 8. C जरलद्धिओ C 2. *hd.* 'द्विओ' F 'लद्धिओ' X 'लद्धिउ' Z 'लद्धिउ' C *om.* तथा C जरलविओ XX जरलविउ G जरविउ BF ग्रामीण C जहणरोहो उरु X ऊरु. L. 9. B 'द्वियाई' CX जरलद्धियाई C 2. *hd.* 'द्वि' G 'द्वियाए' Z 'द्वियाए' C दहुं G दहु BF पवणत्तंसन्तं X 'हत्तन्तं' G 'धुवं' Z 'धुवं. L. 10. C 1. *hd.* GX उ C कावां X रावासरजगडिआ *cdd.* 'द्विया' CX जरलं *cdd.* 'विआ' BF *om.* हुन्ति जं CGZ जंमणिया. L. 11. AG 'मद्धोरु' BF 'मद्धोरु' C 'मद्धोरु' G 'सुकयो' BF 'कयो' AGXZ 'कउ' A 'गिज्झम्मि' C 'गिज्झम्मि' Y 'गेज्झम्मि. L. 12. E कविट्टम्मि.

जहणूसवं अधोरुक्कम् । जंकयसुकओ अल्पसुकुतघाहाः । जाही गुल्मम् । जाई
सुरा । जाऊरो कपित्थः ॥ यथा ।

जाऊरजाडिकण्टयफट्टिरजहणूसवा वि तेण समं ।

जाईलुद्धा वच्चसि जंकयसुकया सि तं पुत्ति ॥ ३७ ॥ [४५]

जालघडिआ सिरहरे जिग्घिअमोसिंघिअत्थम्मि ।

5

जिण्णोअम्भवा य दुव्वाइ जीवयमई अ वाहमई ॥ ४६ ॥

जालघडिआ चन्द्रशाला । जिग्घिअं घ्रातम् । अत्र जिमिअं भुक्तमिति भुजि-
धात्वादेशाभवम् । जिण्णोअम्भवा दूर्वा । जीवयमई मृगाकर्षणेहेतुर्व्याधिमृगी ॥ यथा ।

जालघडिआइ जा तं ण णिअसि जीवयमई व मयणस्स ।

ता भम हरिणो अ तुमं कुलडाजिण्णोअम्भावउ जिग्घन्तो ॥ ३८ ॥

10

अत्र जीहइ लज्जते । इति धात्वादेशोपूक्तमिति नोक्तम् ॥ [४६]

जुण्णो छेगे जुअलो तरुणे अपरिग्गहम्मि जुंजुरुडो ।

जुअलिअजुरुमिल्ला दुगुणिअगहणा जूअओ अ वप्पीहे ॥ ४७ ॥

जुण्णो विदग्धः । जुअलो तरुणः । जुंजुरुडो अपरिग्रहः । जुअलिअं द्विगुणितम् ।

जुरुमिल्लं गहनम् । जूरुम्मिलयं इति गोपालः । जूअओ चातकः ॥ यथा ।

15

L. 1. BF जहणूसवमद्रोरुक्कं (F ६६) G जहणोसवं XZ अद्रोरुक्कं GX ६६ From
जाही to ऊ torn off in G. X जाही. L. 3. From टव to तवा illegible in G. Z
०पट्टिरजहणू BF ०जहणूसवा X रि BF तेण. L. 4. G जोई C ०लुद्धा X ०वद्धा
CX वुच्चसि Z वच्चसि G ०सुकया In G from तं to बिअं l. 5 torn off.
L. 5. cdd. ०घडिआ X तिरिहरे Y सिरिघरे ABCFGYZ जिग्घियं X जग्घिअं BF ०मोसंघि
ABCFGYZ ०घिवं A ०यल्लम्मि and then adds again l. 8. X ०अत्थयिम्मि. L. 6.
EY जिण्णोअम्भवा BF ०अम्भवा X इ for य B दुव्वाइ A दुव्वा व X दुव्वा In G व्वाइ जी is
illegible. A जीवियं Y जीवयं Z जीवियं cdd. य C om. अ वाहमई 2. hd. remarks
अपूर्णम् G थाहं X ०मपी. L. 7. cdd. ०घडिआ BF चन्द्रशाला BCFXZ जिग्घियं In
G from गिअं to दूर्वा incl. l. 8. torn off. BCFXZ जिग्घियं. L. 8. BF om.
भुजि X भुजिधादेशं X जिण्णोद्रवा Z निणोअम्भवा GZ जीवियं, the next word in G is
illegible down to म B ०हेतुर्व्याधं. L. 9. BFGXZ ०घडिआइ C ०पट्टियाइ From
ण to जिग्घन्तो l. 10. incl. torn off or illegible in G. BCFXZ जिग्घियं Z जीवियमयं च
मअणस्स C मणं यस्स. L. 10. C रिणो X कुलडाजिण्णोअम्भावउ C ०अम्भवाओ. L. 11.
अत्र जी लं torn off in G. C लज्जत. L. 12. From जुण्णो to णा in गहणा l. 13.
torn off in G. BCFXY छेगे YZ जुअलो Z तरुणे BCF परिग्गं A जुंजुतडो X जुंजुरुडो.
L. 13. EX जुअलिअं Y जुअलिअं Z जुअलिअजुरु BF दुगुणिअं CYZ दुगुणिअं E ०गहणो
BF जुअउ GZ जुअउ X जुअउ ABFGYZ य G ज CG वप्पीहे C 2. hd. च. L. 14.
G जिग्घिलो Z जुअलो From ण in तरुणः to कः in चातकः l. 15 torn off in G. BF
जुंजुरुडो X जुंजुरुडो C जुअलिअं Z जुअलिअं. L. 15. B गहणं BCF ०मिल्लयमिति X
०मिल्लयमिति Z ०मिल्लयमिति B गोपाल Z जुअओ.

जंजुरुडाए घणरवजुअलिअविसमसरवेअणाइ मह ।

दुहजुरुमिल्लावत्थं कह जूअय तस्स जुण्णजुअलस्स ॥ ३९ ॥

अत्र । जूरवइ वञ्चति । इति धात्वादेशोपूक्तमिति नोक्तम् ॥ [४७]

जेमणयं दाहिणए अंङ्गे जो रं च जो किरत्थम्मि ।

5 जोक्खमचोक्खे जोओ चन्दे जोग्गा य चाडुम्मि ॥ ४८ ॥

जेमणयं दक्षिणमङ्गम् । हस्तादि । जो रं यः किरेत्यर्थे । जोक्खं मलिनम् । जोओ चन्द्रः । जोग्गा चाटु ॥ यथा ।

जंयसिरिणिवासजेमणमुअ तुह गुणवण्णणम्मि का जोग्गा ।

जो रं जसेण चालुक्क जोक्खमवहरसि जोअस्स ॥ ४० ॥ [४८]

10 णक्खत्ते जोडं जोइसं च जोई अ विज्जुए ।

खलिअम्मि जोइरो जोइक्खो दीवम्मि जोडिओ वाहे ॥ ४९ ॥

जोडं तथा जोइसं नक्षत्रम् । जोई विद्युत् । जोइरो स्खलितः । जोइक्खो दीपः । जोडिओ व्याधः ॥ यथा ।

मेहम्मि पिहिअजोइसवइजोडे रुइरजोइजोइक्खे ।

15 हिण्डन्ति अजोइरया बम्महजोडिअसराहया कुलडा ॥ ४१ ॥ [४९]

L. 1. C जंजुरुडाए BF जंजुरु G जंजरु G जंयलियं Z जंयलियं CX लिषं BFZ वेयणाइ X वेइणाइ In G from अणाइ to कमिति l. 3. torn off. L. 2. BF दुरुजुरु C वच्छं C जुअअ Z जूयय Z जुन्नजुयलस्स. L. 3. CXZ वंचत्तीति. L. 4. A जेमणचं. L. 5. From जोक्खं to कसं in जोक्खं l. 6. torn off in G. BX जोड E जाओ E जाणा X जोग्गे Z जोया E चाडुम्मि. L. 6. X दक्षिणं । जोरं हस्तादि । Z हस्तादिति BF कः for वः C व C 2. hd. अ, om. DX. Z किरेत्यर्थे, this is perhaps the correct reading, the form किर being foreign to Sanskrit, though usual in Pāli and Prakṛit. As to जो रं cf. *os pa*. L. 7. GX जोडे C जेण्णे G चाटु. L. 8. CX निवासं CXZ भुव From भुअ to जोअस्स l. 9. torn off in G. Z गुह Z णवणम्मि for गुणवण्णणम्मि X वण्णणम्मि. L. 9. C हरेणि X हरेसि CX जोअस्सं. L. 10. B नक्खत्ते In G ण is torn off. E जोडं A जोइमं BCFGYZ य BF विज्जु G विज्जुए. L. 11. cdd. खलिअम्मि AX जोडिउ GZ वाहे. L. 12. From जोई to स्खलितः incl. torn off in G. BF स्खलितः. L. 13. GX जोडिउ. L. 14. ABCEFGZ पिहियं C पिहियां X पिहियाइ G om. वइ B om. जोइ. L. 15. G हिइति य जो Z हिमिति य जोवरया BFGZ जोडिअं CX जोडिअं BF सराहया G सराहोडिअसराहया as it seems.

णयणम्मि जोअणं तह सज्जोए जोइअं जाण ।

जोइंगणे अ इन्दोवे जोवारीइ जोण्णलिआ ॥ ५० ॥

जोअणं लोचनम् । जोइओ स्वद्योतः । जोइंगणो इन्द्रगोपः । जोण्णलिआ जोवारी ।
धान्यम् । जोवारीशब्दोऽपि देश्य एव ॥ यथा ।

चलजोइअजोइंगणमिक्खिअ जोण्णलिअकारणं कालं ।

5

कासयवहूउ हरिसा उण्फुल्लयजोअणा हुन्ति ॥ ४२ ॥ [५०]

जोव्वणणीरं तह जोव्वणवेअं जोव्वणोवयं च जरा ।

जण्हं लहुपिटरे कसिणए अ जंणमक्किच्चियणेषु ॥ ५१ ॥

जोव्वणणीरं तथा जोव्वणवेअं तथा जोव्वणोवयं वयःपरिणामः । जोव्वणणीरो
जोव्वणोवओ ऋक्ष इति चतुष्पदवर्गे यत्केनचिदुक्तं तस्य संमोह एव ॥ यथा । 10

जोव्वणणीरं तरुणत्तणे वि विज्जिण्णदिआण पुरिसाण ।

जोव्वणवेए वि ण जोव्वणोवयं होइ इअराण ॥ ४३ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

जण्हं लघुपिटरं कृष्णं चेति द्वर्थम् । जंणं अकीर्तिर्वक्त्रं च ॥ [५१]

वेडिसवरुणेषुं जंबुओ अ गामणिविडेसु जणउत्तो ।

15

जच्चंदणमगरु कुङ्कुमं च जोवो अ विन्दुयोवेसु ॥ ५२ ॥

L. 1. BCFGYZ जोयणं A जोइअं BEFGXYZ जोइयं Z जाणं. L. 2. BF
जोइंगणे X जोइंगणो ABCFY य GZ वि A इंदोवि G इंदोवे A जोवारी G जोवारी वि Z
जोवारी वे E रीइ cdd. °लिआ. L. 3. CGXZजोयणं X लोचनं BFGX जोइउ cdd.
°लिआ. X युगधरा for जोवारी L. 4. C जोवारी° X जावारी.° L. 5. C (F!)
G बल° Z बल° B °जोइवा° CG (F?) XZ जोइय° cdd. °मिक्खिअ जोण्णलिय° X °कारण.
L. 6. C °बहूओ BF उण्फुल्लिय° C ओण्फुल्लिया° X उण्फुल्लिया° Z उण्फुल्लय° CGXZ °जोयणा.
L. 7. C 2. bd. जोव्वणणीरं GZ °नीरं A तह cdd. °वेयं A °जोव्वयं After जरा EX
add. अथाऽनेकार्थाः Y अथानेकार्थाः. L. 8. Y लघुपिटरे X °पिटरे ABCFGYZ य.
L. 9. C om. तथा cdd. °वेयं (X °वियं) X °वय. L. 10. C °जोव्वओ G °वउ X
°वउ. L. 11. BF तरुणत्तमिणे C जिइदि° GX °जिइदि° Z तिजिइदि° cdd. °दिपाण.
L. 12. C °वेए वि न जोव्वणवेए वि न जोव्वणोवयं X ति न Z om. वि ण BF जोव्वणोवयं
add. इयराण. L. 13. om. A, and E here. L. 14. cdd. जंणमक्कोति° G
°तिक्खं च Z °ति वक्खं. L. 15. BF जंबुओ G जंबुउ XZ जंबुउ AEGXYZ य BCFX
गामिणि° G °विडेसु. L. 16. B जच्चंद° G जच्चंद° EG °गरु X °गुरु BF कुङ्कुमं
ABCFGYZ य G बिट्ट° GZ °ओएसु.

जंबुओ वेतसवृक्षः पश्चिमदिक्पालश्च । जणउत्तो ग्रामप्रधानपुरुषो विटश्च । जञ्च-
दणं अगुरुः कुङ्कुमं च । जोवो बिन्दुः स्तोके च । अत्र जूरइ खिद्यते कुप्यति चेति
धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [५२]

॥ अथ ज्ञादयः ॥

5 संततवरिसम्भि झडी झंखो तुट्टे झला य मयतण्हा ।

झंटी लहुद्धकेसेसु पीलुमायासु झंडुअझमाला ॥ ५३ ॥

झडी निरन्तरवृष्टिः । झंखो तुष्टः । झला मृगतृष्णा । झंटी लघूर्ध्वकेशाः । झंडुओ
पीलुवृक्षः । झमालं इन्द्रजालम् ॥ यथा ।

ण झडिं झंखो वि रवी कुणइ झलं चेअ इत्थ मरुदेसे ।

10 मुञ्च झमालाइ लुलन्तझंदिओ झंडुआइ चुण्टेसु ॥ ४४ ॥ [५३]

झंडलिझंखरझरया अमईसुकतरुमुण्णआरेसु ।

झज्झरिझरुआ खिक्खिरिमसएमुं झंपणी पम्हे ॥ ५४ ॥

झंडली असती । झंखरो शुष्कतरुः । झरओ सुवर्णकारः । झज्झरी स्वर्णपरिहारार्थं
चण्डालादीनां हस्तयष्टिः । खिक्खिरीति । झरुओ मशकः । मशकवाचकशब्दाश्चीर्यामपि
15 वर्तन्ते । यदाह । मशकाख्याश्चीर्यामप्युच्यन्ते काव्यतत्त्वज्ञैः ॥ इति । झंपणी पद्म ॥ यथा ।

L. 1. BF जंबुओ G जंबुउ X जंबूउ G पश्चिमदिग्भा° Z °दिक्वा° L. 2. BF
वञ्चदणं GX जञ्चदणं CGZ अगुरु X om. form ६: in अगुरु: to स्तो in स्तोके B कुङ्कुमं
BF बिन्दुः B om. चेति. L. 4. A. om. EY ॥ शकारादिः ॥ L. 5.
X सततं C °वरिस्सामि BF झुडी A कडी G om. झडी A कंठो G झखो X महतण्हा. L. 6.
A कंडी C लहुद्ध° G लहुद्ध° Z लहुद्ध° X °कोसेसु A °माया य Z °मायासु झंडुअ° BF झंडुअ°
C झंडुअ° EX झंडुअ° GY झंडुअ°. L. 7. BF, C 1. hd. X झंखो G गंखो G झटी.
X °केशाः B झंडुओ FZ झंडुओ G झंडुउ om. C; C 2. hd. झण्टु X झंडुउ L. 8. C om.
पीलु° C 2. hd. पीलुः. L. 9. X झंपो cdd. चेअ (Z वेअ) BCFX °देते. L. 10.
CFGXZ झमालाइ C °झंदिओ G °झंदिउ X °झंदिउ BFG झंडुपाइ C झंडुपाइ X झंझुपाइ Z
झंडुपाइ BF चुण्टेसु C चुण्टेसु. L. 11. B झंडलि° G °झरया X असुइ° BF °मुण्णतरु° GZ
मुञ्जआरेसु C °मुण्णया° X °मुवण्ण°. L. 12. A झज्झरि° B झझरि° C झझरि° C °झआ
GYZ °झरुया AX किरि° BF खिक्खिरि° C खिक्खिरि° E किरिक्खिरि° B °मसएसु Z झंपणी X
पम्हे. L. 13. X झंडलि C झलरो G झंखउ X झरउ G om. झरओ सुवर्णकारः C झझरी G
झझरी X झझरी CX add. खिक्खिरी. L. 14. C 1. hd. चण्डाला° F चाण्डा° G om.
हस्त CX om. here खिक्खिरीति BCF झरओ GX झरउ BF °ओवं° C °ओवां° X °अ ओवां°
L. 15. B °वर्तते BF °ओवां° C °ओवां° G काण° BCFXZ °होरिति G
°होरिति.

झरुआउलमि मीलिअझंपणिअं झञ्जरीकरविरुवं ।

झंखरतलमि झरयाहमं हहा झंडली रमइ ॥ ४५ ॥ [५४]

वयणिज्जे झकिअझिंखिआ झरंको अ तिणपुरिसे ।

झंठिअझंटलिआओ पहरिअचङ्क्रमणअत्येसु ॥ ५५ ॥

झकिअं तथा झिंखिअं वचनीयम् । उज्झिंखिअं वचनीयमिति तु उत्पूर्वेण झिंखि- ३
अशब्देन सिद्धम् । झरंको तृणमयः पुरुषः । झरंतो इति केचित् । झंठिअं पङ्क्तम् ।
झंटलिआ चङ्क्रमणम् ॥ यथा ।

ण कुणान्ति झंठिअं ण य झंटलिअं झकिआइ अगणन्ता ।

तुह कुमरवाल रिउणो अझिंखिअ रणाजिरे झरंक व्व ॥ ४६ ॥

अत्र । झडइ शीयते । झंपइ भ्रमतीत्यादयो धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [५५] 10

दङ्गुमि झलुमिअं तह झलुंकिअं झामिअं चेअ ।

झंकारिअझंसरिआ अवचयणे झोलिआइ झलझलिआ ॥ ५६ ॥

L. 1. BF गङ्गायां CX कसआं Z सस्यां BCGXZ नीलिपं F नीलिपं G झपणिय
BCFXZ णियं BF झसरीं C झसरीं G झसरीं. L. 2. BF झ झ G हडा.
L. 3. cdd. सङ्गियं (Z सङ्गियं) E संक्षिप्तया G झिंखिआ X झंखिआ ABCFYZ
झिंखिआ A झंखो BCFGYZ य C पुक्ते G पुरितो. L. 4. BFZ झटियं ACGY
झंटियं X झटियं C झंखलिआओ ABFGXZ झिंखिआ Y झिंखिआओ ABFGXYZ
पहरियं C पहरियंचकं BFGZ झयेसु X अत्येसु. L. 5. cdd. सङ्गियं ABCEFXZ
झिंखियं G झिंखियं G om. वचं उज्झिं C उज्झिंखियं BF झियं XZ उज्झिंखियं BF उत्पूर्व-
यझिंखियं G उत्पूर्वस्य X उत्पूर्वेण CXZ झिंखियं G झिंखिलशब्देन सिद्धः. L. 6. BX
मयपुरुषः G झरता X झरंतो G om. केचित् cdd. झंटियं BF पङ्क्तं G पङ्क्तं. L. 7.
cdd. झिंखिआ. L. 8. cdd. झंटियं G अ CXZ झियं G झणिआइ BF याइ CXZ
याइ GZ अगणन्ता. L. 9. C तुमरं C 2. hd. तुमरं BCFZ असंक्षिप्तं CX असंक्षिप्तं
B सङ्गं C सङ्गं G व्व. L. 10. BFGZ शीयते BF भ्रमेतीं C भ्रमतीं C 2. hd.
भ्रमतीं G भ्रमत्यादयो BFGZ पूकाः X पूकं G om. इति नोक्ताः. L. 11.
AXZ दङ्गुमि BFG दङ्गुमि C दङ्गुमि C 2. hd. झलुं cdd. झियं A झलुं
ABCEFXZ झियं BF झामि (sic) ACEXY झामियं A मेरं EY चेय. L. 12.
ABFGXYZ झंकारियं AEGYZ झंसरिआ BF झंसरियं C झंसरिआ X झंसरिआ
BF अवचयणे A झोलिआइ BFG झोलिआइ CEXYZ झोलिआइ cdd. झलिआ C
2. hd. झलिआ.

शुलुसिअं शुलुकिअं शामिअं त्रयमपि दग्धार्थम् । संकारिअं तथा संखरिअं अवच-
यनम् । शलशलिआ शोलिका । शोलिकाराब्धो यदि संस्कृते न रुढस्तदायमपि
देश्यः ॥ यथा ।

तावशुलुकिअदवशुलुसिओ तुह पयावशामिओ अ रिऊ ।

३ फलसंकारिअदलसंखरिआइं कुणइ शलशलिअहत्यो ॥ ४७ ॥ [५६]

झाडं लयगहणे शामरो जरी झाउलं च वउणिफले ।

झारुअझिरिंडझीरा चीरीजरकूवलज्जामु ॥ ५७ ॥

झाडं लतागहनम् । शामरो प्रवयाः । झाउलं कर्पासफलम् । झारुआ चीरी । झिरिंडं
जीर्णकृपः । झीरा लज्जा ॥ यथा ।

१० झाउलनुण्टणकजे अझीर कह शामरं णिओएसि ।

झारुअझाडच्छण्णे झिरिंडए एत जं पडिही ॥ ४८ ॥ [५७]

झुंखो वज्जविसेसे झुत्ती छेअम्मि झुट्टमलिअम्मि ।

झुलुरिझुंणझुंझुंमुसया गुम्मप्पवहमणइहेमु ॥ ५८ ॥

L. 1. BFXZ शुलुसिअं C शुलुसिअं G शुलुसिअं BZ शुलुकिअं C शुलुकिअं F शुलुकिअं
GX शुलुकिअं *add.* शामिअं BF त्रयमपि ये त्रयमपि दग्धार्थं CXZ दग्धार्थं *add.* संकारिअं (X
संकारिअं) Z *om.* तथा CXZ संखरिअं. L. 2. BFG C 1. *hd.* XZ °शलिया C. 1.
hd. फलं C. 2. *hd.* °शुलिया BFZ शोलिका *add.* शोलिकाराब्धो *add.* तदा अपमपि
G न देश्यः. L. 4. BFGZ °शुलुकिअं X °फलुकिअं C °किअं B (F !) Z
°शुलुसिउ [C 1] °शुलुसिओ G °शुलुउ X °शलुसिउ C पयावो X पयवो GXZ °मिउ BX
रिउ C रिओ. L. 5. *add.* °रियं *add.* °रियाइं (X °रियाइ) G *om.* कुणइ BF शलि-
शलियां G शलइं CGXZ °लिअं. L. 6. C लगइणे C 2. *hd.* लतां C जरी जाउलं
C 2. *hd.* झाऊलं BF व A वयणिं BF वउलिं X उणिफले. L. 7. C झारअं GZ
झाउयं Y झारवं X झारअं B °झिरिंडं A °रिरिंडं B °इज्जीरा X °इझीणा ABEF
झीरी. L. 8. Z प्रवयाः C झाऊलं C कर्पासं फलं F कर्पां X चीरी B झिरिंडं X झिरिंडं
L. 9. G कर्पांकूवर्गद्वयः C झारी. L. 10. BF °वुंठकजे B अज्जीर Z अझीर BFGX
णिउएसि. L. 11. CX झारवं C °च्छण्ण G °इअच्छजे Z °छजे X झिरिंडए C पडिही.
L. 12. B झुखो AEX संखो A झुत्ती Y जुत्ती CGYZ छेअम्मि RFXZ झुट्टम BCFGYZ
°लियम्मि. L. 13. AC शुलुरिं BF °सुदणं C 2. *hd.* °सुदणं *om.* C 1. *hd.* BF
°शुलुसुनुं XZ °झुंझुं E °मुसया X °मणुइहेमु.

शुंखो तुणयाख्यो वाचविशेषः । शुन्ती छेदः । शुद्धं अलीकम् । शुद्धरी गुल्मः ।
शुंठणं प्रवाहः । अत्र शुणइ जुगुप्सते । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । शुंशुमुसयं
मनोदुःखम् । शुमुशुमुसयं इत्यन्ये ॥ यथा ।

तुह णत्थि शुद्धशुन्ती शुंठणतडशुद्धरीसु णाओ सि ।

शुंशुमुसयवईए मह कहिअं तत्थ शुंखवाएहिं ॥ ४९ ॥ [५८]

5

झूरं कुडिले झेरो जरघण्टे झेंडुओ वि कण्डुअए ।

अद्धमहिसीइ झोड्डी झोडप्पो चणयधण्णम्मि ॥ ५९ ॥

झूरं कुडिलम् । अत्र झूरइ स्मरतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । झेरो जरघण्टः ।
झेंडुओ कन्दुकः । झोड्डी अर्धमहिषी । झोडप्पो चणकधान्यम् । शुष्कचणकराक-
मित्यन्ये ॥ यथा ।

10

झोडप्पछेत्तकण्टे झोड्डीओ कण्ठवद्धझेराओ ।

उअ चारइ गोववहू खेळन्ती झेंडुएण झूरगई ॥ ५० ॥ [५९]

वाहम्मि झोडिओ झोंडलिआ रासयसरिच्छकीलाए ।

टङ्कछिण्णाजसतडतडत्थदीहगहिरेसु झससद्धो ॥ ६० ॥

- L. 1. BF शुंखो X शंखो CX तृणया° BF छटं X शुद्धं GZ शुद्धमलीकं CGXZ शुद्धरी
GZ गुल्मं. L. 2. C शुंठणं BF प्रवाह C प्रवाहाः GZ जुगुप्सत OGZX शुंशुमुसयं.
L. 3. BF शुंशुमुसयमित्यन्ये CX शशुशुमुसयमित्यन्ये Z शुम् (मु!) शुमुसयमित्यन्ये
G °सयमेत्यन्ये. L. 4. CG णत्थि B ज्जुइ° XZ धुइ° G °जुन्ती X शुंठण
CX °तहं GZ °तणुं CX °शुद्धरीसु B °ज्जुइ° Z °शुद्धरीसु GXZ णाड. L. 5.
add. शुंशुम् (Z शुंशुम्) Z म for मह add. कहिअं B ज्जुइ° and so several times
अ instead of श in the beginning of the words. BF °वाएहि. L. 6.
BF ज्जेरा X झुरो Y झुरो AXY जरघण्टो E चरं GZ झरघण्टो AX झेंडुअ BF
ज्जेंडुओ E झेंडुओ G झेवुअ Y झेंडुओ Z झेवुओ C अ for वि Y च BEFG कंडुअर Y कंडुअए
cfr. II, 103. L. 7. AF अद्धं C अद्धं A °सोर EG झोटी A झोडणो BF चणय°
AGZ °धम्मि. L. 8. B (F) GX कुडिलं Z झरइ CX स्मरति इति X झुरो BF ज्जेरो
BFZ झरघण्टः C जरघण्टः X जरघण्टः. L. 9. BF झेंडुओ C झेंडुओ G झेंडुअ X झेंडुअ
Z झेंडुओ BF कंडुकः C कण्डुकः G कंडुकं X झोटी From झोटी to प्पो torn off in G. C
झोडप्पो G °चणकधाया°. L. 11. Z °कडे G झोटीअ XZ झोटीअ BF °वद्धं G
°वद्धं C °झेरोओ GX °राउ. L. 12. BCFX उअ BFZ वारव X चारव From
खेळन्ती to लिआ L. 13. torn off in G. BF झेंडुएण X झेंडुएण Z झेंडुएण. L. 13.
AX झोडिअ C झोडं Y झोटं add. °लिआ BF °सरिच्छं C °सरिच्छं EX add ॥
अधाजेकाथाः ॥ Y ॥ अधानेकाथाः ॥ L. 14. C टङ्कछिण्णा° BFGZ °छिन्ना° E °छिण्णा°
X om. तड X °गुहिरेसु शसंसद्धो.

झोडिओ व्याधः । झोडलिआ रासकसदशी कीडा ॥ यथा ।

झोडलिआए खेळन्तु ताव चालाउ हरिणिआउ न्व ।

आरोविरुण चावं पहरै ण कामझोडिओ जाव ॥ ५१ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

5 असो दङ्कच्छिन्नमयशस्तदस्तदस्थो दीर्घगम्भीरश्चेति पञ्चार्थः ॥ [६०]

गयणट्टेसुं अत्थं च संपिअं तुट्टघाट्टिएसुं च ।

झसुरं तम्बोलत्थेसुं झंडुली असइकीलासु ॥ ६१ ॥

अत्थं गतं नटं च । संपिअं व्रुडितं घट्टितं च । झसुरं ताम्बूलमर्थश्च । झंडुली असती
कीडा च ॥ [६१]

10 पल्हत्थाकुट्टेसुं झसिअं चीहिमसएसु झिल्लिरिआ ।

अङ्गकिडएसु झीणं अच्चत्थे अच्छए अ झूसरिअं ॥ ६२ ॥

असिअं पर्यस्तमाकुटं च । अत्र झंखइ संतप्यते विलपति उपालभते निःश्वसिति
च । झरइ स्मरति झरति चेति धात्वादेशोपूकमिति नोकम् । झिल्लिरिआ चीहीतृणं
मशकश्च । झीणं अङ्गं कीटश्च । झूसरिअं अत्यर्थं स्वच्छं च ॥ [६२]

15 ॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देरीनाममालायां तृतीयो वर्गः ॥

L. 1. X झोडिउ From डिओ to उ in चालाउ l. 2. torn off in G.
BF ज़ोडलिया C झोडलिया XZ °लिया B की (sic). L. 2. BF ज़ोडलियाए
X झोडलियाए Z °लियाइ C डलियाए (sic) Z खेळन्तु BF ताव चालाउ CX चालाउ
cdd. °णिआउ BF च्वा C च. L. 3. BF चावं cdd. न GXZ °डिउ Z जाव In G जाव is
torn off. L. 4. BF om. this line. In G from this line to डिअं l. 6.
torn off. L. 5. CX °छिणमं cdd. om. तदन् CX पञ्चार्थाः. L. 6. A °हेसु
C सच्छं cdd. संपिअं X तुट्टिघाट्टि BF °घट्टिओसुं G °घट्टिएसुं. L. 7. BF झसुरं BFGZ
तंबो° X तंबो° GZ °लच्छेसुं B झंडुली C(FI) झंडुली EG झंडुली X झंडुं Y झंडुली Z झंडुली
EX असइ° From इकी° to त्थ in पल्हत्थं l. 10 torn off in G. L. 8.
CX सच्छं cdd. संपिअं C च्छट्टितं for व्रुडितं B झंडुली CX झंडुली G झंडुली Z झंडुली.
L. 10. BF पल्हत्थकुट्टेसुं C लच्छाकुट्टेसुं EZ °कुट्टेसुं G °कुट्टेसुं cdd. ससिअं BCFGZ
कीहिं C 2. hd. ins. तिण X झिल्लिरिआ cdd. °रिआ. L. 11. G अगकि, from इएसु
to लभते l. 12 torn off B °कडएसु C(FI) °कीडएसु XZ °किडिएसु E ज़ीणं X झीणवाच्छे
A सछंए for अच्छर Y अत्थए ABCFGY च C झनिं cdd. °रिअं. L. 12. cdd.
ससिअं C मारुअं च X °माकुटं C संपइ X ससइ CX उपलभते BF निःश्वसितं C निश्वसिति X
निश्वसति G om. निःश्वसिति. L. 13. BF स्मरेति BF om. झरति From मिति to चन्द्र
l. 15 torn off in G cdd. °रिआ BCFXZ कीहिं. L. 14. B मसकश्च C झीणमङ्गकण्टश्च
XZ झीणमङ्गं C 2. hd. °कीटः BFXZ कटश्च C 1. hd. ससिअं BF, C 2. hd. X °रिअं.
L. 15. C स्वरथं च । CXZ add उभवं ३३५० BCFGXZ इत्या° स्तोपज्ञदेवी-
शब्दसंघट्टितौ (C om. संपइ). वर्गः is torn off in G. BCFZ add संयायं (C only ये
X संय) २५७ EY (X in text) have only इति वृ° ३°.

॥ अथ टादयः ॥

टमरो केशचए टंकिअं पसरिए विमोडणे टसरं ।

टसरोट्टं सेहरए टट्टइआ जवणिआए अ ॥ १ ॥

टमरो केशचयः । टंकिअं प्रसृतम् । टसरं विमोदनम् । टसरोट्टं शेखरः । टट्टइआ तिरस्करिणी ॥ यथा ।

5

मा संठवेसु टमरे टसरिअचुअङ्कुराण टसरोट्टं ।

टंकिअमयङ्कजुण्हाइ अन्तरे देसु मामि टट्टइअं ॥ १ ॥ [१]

टंवरओ भारिए करालकण्णम्मि टप्परओ ।

अरणिअकुसुमे टक्कारिआ य टारो अहमतुरए ॥ २ ॥

टंवरओ भारिकः । गुरुत्वर्थः । टप्परओ करालकर्णः । टक्कारी अरणिकुसुमम् । 10
टारो अधमतुरङ्गः ॥ यथा ।

टारम्मि चडिअमित्तो टंवरओ टप्परो अ वामणओ ।

सुत्ति पडिओ हसिज्जइ टक्कारीचुण्ठणीहि वणे ॥ २ ॥ [२]

टिप्पी टिक्कं तिलए टिंवर तुम्बुरु च टिग्घरो थेंरे ।

टुंटो छिण्णकरे टेंटा जूअपयम्मि टेकरं च थले ॥ ३ ॥

15

L. 1. *om.* AE. Y has only टक्कादिः In G from अथ to टट्टइ l. 3. incl. torn off. L. 2. Z केशचए *add.* टंकिअं X पसरिए BF विमोडणे ACEXYZ °टणे Z पसरं. L. 3. EX टट्टइया ABCFGYZ °इया BF जवणि EY जम्ब° G जम्ब° ABCFGYZ °गियाए X जवणि अ ABFGYZ य C व. L. 4. PCFX टंकिअं B प्रभुतं In G from सरं to अङ्कुरा l. 6. incl. torn off. B शेखरः BCFZ टट्टइया X टट्टइया तिरस्करिणी. L. 6. BF टसरिव°. L. 7. *add.* टंकिअं C °जुण्हाइ BF अंत-टट्टइयं (sic) *add.* °इयं. L. 8. A टवरउ B(F)G टंवरं C टम्ब° E टम्ब° X टवरउ In G from रओ to इ in अहमं l. 9. torn off. ABCFGYZ भारिए Z °कण्णम्मि E टप्परओ AXZ °रउ. L. 9. ABEFX Y अरणिअं C अरणीअं Z अरणिअकुसुमेसु BFZ टक्कारिअ ACEY °रिया X टक्कारिअ Z *om.* य. L. 10. B(F!) टंवरओ C टम्ब° G टंवरउ X only टंवर Z टंवरउ *add.* भारिको (X only रिको) GX °रउ BF टिक्कारी X टक्कारी C अरणी°. L. 11. X °तुरेगः In G from यथा to अ incl. l. 12. torn off. L. 12. BF टांति BF चडि° CXZ चडिअं B(F!) टंवरं C टम्ब° X °रउ BFZ य BF वामणओ GX °णउ. L. 13. C पडिओ X पडिउ Z पडिउ BF °चुण्ठणीहि CX °णीहि GZ °चुटिरीहि. L. 14. E टुंवरु BF टिंवरु A टिंवरु C टिंवरु E टिंवरु B तुंवरु CZ तुम्बुरु EX तुम्बुरु F टुंवरु G तुंवरु BFGXZ थेंरे C थेंरे 2. *hd.* थेंरे E थेंरे. L. 15. CGZ छिन्न° BF °करो CG टेंटा X टेंटा Y टिंटा Z टेंटा *add.* जूअ° BF टेकरं य EY टिक्कं Z टक्करं A थले X थले.

टिप्पी तथा टिकं तिलकम् । टिकं शिरसि स्तवक इत्यन्ये । टिंवरु तुम्बुरु । टिंघरो
स्थविरः । अत्र । टिविडिकइ मण्डयति । टिरिटिलइ भ्राम्यति । एतौ धात्वादेशेषूक्ता-
विति नोक्तौ । टुंयो छिन्नकरः । टेंटा दूतस्थानम् । टेकरं स्थलम् ॥ यथा ।

चन्दणटिकिअपरवहुमिह टेकरए रमन्तिअं दूढं ।

5 टिंवरुजोगाय टिंघरटुंदयटेंटिअ करेसि किं टिप्पि ॥ ३ ॥ [३]

टोलो सलहे टोलंबटोकणा महुअमज्जमण्डेसु ।

असिछिण्णखायजङ्गखणिन्नभिचीतडेसु टंको वि ॥ ४ ॥

टोलो शलभः । टोलो पिशाच इत्यन्ये । यदाह ॥ टोलं पिशाचमाहुः सर्वे शलभं
तु राहुलकः ॥ टोलंबो मधूकः । टोकणं मद्यपरिमाणमाण्डम् । केचित् टोकणखंडं
10 मद्यमानमाण्डमाहुः ॥ यथा ।

टोलो अब मा पड तुमं उजाणे वाणिणीउ जं पुरओ ।

टोलंबवणे टोकणहत्था मयणमिजालाओ ॥ ४ ॥

॥ अधानेकार्थाः ॥

टंको खड्गच्छिन्नं खातं जङ्गा खनित्रं भित्तिस्तटं चेति समर्थः ॥ [४]

L. 1. B टिप्पी G स्तवक BF, C 2. hd. सूचक BG टिंवरु C(F1) टिम्बुरु X
टिंवरु B तुंबुरु G तुंबुरु Z तुंबुरु X तुंबुरु Z तुटिम्बरो L. 2. B टिंघरु. CX टिरिटिलइ
BF भ्राम्यति X भ्राम्यति L. 3. CX छिण्णं BF टेंटा CX टिंटा 2. hd. टिंटा Z
प्रतस्थानं X टिंकरं. L. 4. CX चन्दनं cdd. टिंक्कियं X om. the words from
टिंक्कियं to टिंवरुनो incl. L. 5. and substitutes in their place टिरिटिलइ भ्राम्यति एतौ
धात्वादेशेषूक्ताविति Z टिंवरुहुं C टिंवरु टिंक्कियं रमं दूढं BFGZ रमन्तिं G दूढं. L. 5. B टिंवरु
C(F1) टिम्बुरु Z टिंवरु C टिंवरु G टिंवरु Z टिंवरु cdd. टिंवरु (om. Z) Z किं G टिप्पि
X टिप्पि. L. 6. BFG टोलंबं Z टोलंबं C टोलंबटोकणा E टोलंबो A महुअं EGXYZ महुअं
X मयं BF मयं Y adds अधानेकार्थाः X अधानेकार्थाः. L. 7. GZ छिन्नं G
छाणिन्नं EX सण्णं C तडेसु BF टंको. L. 8. Z om. टोलो शलभः B पिशामाहुः.
L. 9. BF राहुलकाः । आचार्यः ॥ BF टोलंबो C टोलंबो G om. टोलंबो G om. मधूकः.
L. 10. Z मयपानं. L. 11. X टोलंबो मा C अब X पडं C उजाणे 2. hd. ओजाणे BF
टिंणीओ C टिंणीओ GX पुरओ. L. 12. BF टोलंबतले C टोलंबं G टोलंबं X तणे C
टिंक्किया BFGX जालाउ. L. 14. BF सडं CX सडं CX छिण्णं X जगा G तनित्रः
GZ भित्तिः.

॥ अथ ठादिः ॥

ठल्लयठइअट्टविआ णिद्धणउक्खित्तपडिमासु ।

ठाणो माणे ठाणिज्जो गोरविअम्मि सिण्हए ठिकं ॥ ५ ॥

ठल्लो निर्धनः । ठइओ उत्क्षिप्तः । ठइओ अवकारा इत्यन्ये । ठविआ प्रतिमा ।
ठाणो मानः । ठाणिज्जो गौरवितः । अयं दन्त्यादिरपीत्येके । थाणिज्जो । ठिकं 5
शिअम् ॥ यथा ।

ठाणो ण ठल्लयाणं ठाणिज्जत्तं ण यावि ठइआणं ।

ण य ठिकं सण्ढाणं अठविअउवलाण ण य पूआ ॥ ५ ॥ [५]

॥ अथानेकार्थाः ॥

गोरविउद्धेसुं ठरिअं ठिविअं उद्धणिअडहिकासु ।

10

दन्तग्गहिए डक्कं डच्चो डावो अ वामकरे ॥ ६ ॥

ठरिअं गौरवितमूर्ध्वस्थितं च । ठिविअं ऊर्ध्वं निकटं हिक्का चेति व्यर्थम् । उध्वार्थं
ठिअअं इत्यन्ये ॥

॥ अथ डादयः ॥

डक्कं दन्तगृहीतम् । दट्ठार्थं तु दट्ठशब्दभवम् । डच्चो तथा डावो वामकरः ॥ यथा । 15

डच्चे फरयमडावे खग्गं गहिऊण तुह पई समरे ।

पहुपच्चत्तं पसरइ अमरिसडक्काहरो एसो ॥ ६ ॥ [६]

L. 1. om. A. Y has टकारादिः. L. 2. A °ठइवं B C E F G X Y Z °ठइवं C °ठविआ
B G Z °ठविआ A B F X Y °ठविआ B णिद्धण° F णिद्धण° A C °उक्खित्त° E °उक्खित्त°. L. 3.
B F G Y Z °वियम्मि B F सिण्हए C सिण्हए. L. 4. Z निर्धनः G X ठइउ (twice) B F
ठविअ O G X Z ठविआ. L. 5. C l. hd. ठाणा X दन्त्यादिरपीत्यन्ये B F ठाणिज्जो for था°
G °णिज्जो. L. 6. C 2. hd. शिल्लं. L. 7. C ठाणा Z वल्लयाणं B C F X ठाणिज्जत्तं
B F G Z ठइयाणं C X ठविआणं. L. 8. C णिक्कं B F G Z संढाणं C सण्ढाणं X सण्ढाणं B F
अठविअउवलाण C °वियओव° C 2. hd. °डव° X °वियउ° G Z °वियउविलाण B F (G) पूव C पूया
X भूया. L. 9. B °कार्याः [!] X °कार्या Y Z °कार्यो. om. A. L. 10. C गोरवि° C F
°उद्धेसुं X °उद्धेसुं Z उद्धेसुं add. ठरिअं (X ठरिअ) A B F Y ठिवअं C E X ठविअं Z ठिविअं,
om. G. C उद्धं A B C F G X Y Z °णिअड° E °डिअडसु E adds ॥ अथ डकारादिः ॥ X Y
डकारादिः only. L. 11. E X °गहिए G om. डक्कं B C F डच्चो E डवो X डवो
A B C F G Y Z व E चाम° B F वात्त° Y वामपरे. L. 12. B C F X ठरिअं X गौरवित-
मूर्ध्वस्थितं G X Z ठविअं B F ठिवअं C G Z ठिविअं X ऊद्धं C ऊध्वार्थं X ऊद्धार्थं. L. 13.
B F डिअअमित्तं° C विविअग्गि° 2. hd. डि° G Z ठियअमित्तं° X ठविअमित्तं°. L. 14.
om. A and E here. L. 15. X दट्ठशब्द° C डच्चो B om. यथा. L. 16. X
डक्कं C डच्चे फार° C खग्गं. L. 17. C °पहुपच्चत्तं B X एस.

डंडं डिंडी सीविअकप्पडसण्डेसु तह डलो लोट्टे ।

डप्फं सेल्ले डल्लं पिडिआइ अलिज्जरे डहरी ॥ ७ ॥

डंडं तथा डिंडी सूच्या संप्रितानि वल्लखण्डानि । डंडीत्यप्यन्ये । डलो लोटः ।
डप्फं सेल्लाख्यमायुधम् । डल्लं पिठिका । डहरी अलिज्जरम् ॥ यथा ।

5 डंडपरिहाणडिंडीपाउरणा चइअ डप्फया तुज्झ ।

रिउणो पल्लिवणिहरे डहरीडल्ले वहन्ति डलखलिरा ॥ ७ ॥ [७]

डहरो सिस्स सिरहरम्मि डग्गलो दवपहम्मि डड्ढाडी ।

रच्छाड डंडओ डंभिओ अ कितवम्मि डंवरो धम्मो ॥ ८ ॥

डहरो शिशुः । डग्गलो भवनोपरि भूमितलम् । डड्ढाडी दवमार्गः । डंडओ रथ्या ।
10 डंभिओ यूतकारः । डंवरो धर्मः ॥ यथा ।

मिण्हअ डहरे उत्तरिअ डग्गला डंडण तुह रिउणो ।

डड्ढाडिडंवरिल्ले जन्ति वणे डंभिअ व्व जरवसणा ॥ ८ ॥

अत्र । डल्लइ पिबति । डरइ अस्यति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [८]

डाली साहाए णयणे डायलडोलडोअणया ।

15 डिअली थूणा भेगम्मि डिडुरो डिंफिअं च जलपडिए ॥ ९ ॥

L. 1. C डंडी Y डिंडी ABCFGXYZ सीविअ B °कडण° C °डसण्डेसु G डलो GZ लोट्टे Y लोट्टे. L. 2. BCEF डप्फं A सेल्लो BFGZ सिल्ले Z डप्फं for डल्ले ABFGXYZ पिडिआइ C पिडिआइ E पिडिआइ BF अलंजरे. L. 3. C अम्मा X अम्मा G संप्रितानि X संप्रितानि CX डंडीत्यन्ये. L. 4. BF डप्फं C डस्यं Z डप्फं BF डहरी X अलिज्जरे. L. 5. C °डंडी° BFGZ चइअ C चइअ BCFXZ डप्फया C तुज्झ G तुज्झा. L. 6. CX पल्लिवणि° G परिह्वणि° or परिह्वि° BF डलखलिरा. L. 7. AX सिरि° BF सिरहरम्मि E डल्लेगो G डग्गलो AE डड्ढाडी BF डंडाली C डड्ढाली GZ डड्ढाडी X डड्ढाली. L. 8. BF डंडिओ XZ डंडड AGXZ डंभिउ ABCFGYZ य BF डंवडो C डंभरो G डंवरो. L. 9. X भवनोपरि BF डंडाली C 1. hd. डड्ढाली 2. hd. डड्ढाली G डड्ढाडी X डड्ढाली Z डड्ढाडी GXZ डंडड. L. 10. GX डंभिउ C °कारकः BFG डंवरो G धम्मो. L. 11. cdd. मिण्हव C डरे cdd. उत्तरिय BF तु for तुह. L. 12. B डंडालि° C (F1) X डड्ढालि° GZ डड्ढाडि° BG °डंव° C (F1) °डंभ° BF वण्णे cdd. डंभिउ C य X य. L. 13. C1. hd. डल्ल BF पिचमि G पिचमि C डरइ स्वति X धस्यति Z एते. L. 14. G साहाइ Z साहाइ A डोअल° EGZ डायल° X डोअल° A °डोल° C 1. hd. om. डोल C 2. hd. डोलो GZ °डोअणया C 2. hd. °डोअणया. L. 15. B डिअली ACEGXYZ डिअली F डिअली B थूणे CX थूणा F थूणे A भेगम्मि X भेगम्मि A डिडुरो EXY डिडुरो I should have preferred this reading but for Sindhi डेडुर cfr. Gujarātī डेडको GZ डिडुरो BF फिअं (sic) ACEXYZ डिफिअं G डिफिअं BF °वडइ Y °वडिए.

डाली शाखा । डायलं डोलो डोअणं त्रयोऽपि लोचनार्थाः । डिअली स्थूणा ।
डिडुरो भेकः । डिंकिअं जलपतितम् ॥ यथा ।

गयडोल डोअणेहिं ण णिअसि डालिं लुणेसि डिअलिकए ।

ता तरलिअडायलओ गुत्तिद्वहे डिडुरो च्व डिंफेसु ॥ ९ ॥

अत्र । डिंभइ संसते । इति धात्वादेशोपक्रमिति नोक्तम् ॥ [९]

5

डिंडिल्लिअं च खलिए वत्थे डीरं च कन्दलए ।

ओइण्णम्मि अ डीणं तहेअ डीणोवयं उवरि ॥ १० ॥

डिंडिल्लिअं खलिखचितं वस्त्रम् । डिंडिल्लिअं खलिते हस्ते इति केचित् । यदाह ॥
डिंकिअडिंडिल्लिअया पतिते च खलितहस्ते च ॥ डीरं कन्दलः । डीणं अवतीर्णम् ।
उद्दीनवाचकस्तु संस्कृतभव एव । डीणोवयं उपरि ॥ यथा ।

10

विण्हू डीणो सि तुमं बलिणिवडीणोवयं पयं देसि ।

डीरं लिहन्ति डिंडिल्लिअं च परिहन्ति तेण तुह रिउणो ॥ १० ॥ [१०]

डुंओ सवचे डुंघो उअअणे डुंगरो सेले ।

घण्टम्मि डुंडुओ डोला सिविआ दारुहत्थए डोओ ॥ ११ ॥

L. 1. C 1. hd. GZ डायलं X डोजलं C 1. hd. डोअलो C डोअणं GZ
डोअणं BFGZ डियली C स्थूणी G स्थूणार्थाः L. 2. CX डिडुरो G डिडुरो Z डिडुरो
BCFZ डिंकिअं G डिंकिअं X डिंकिअ. L. 3. Z डयडोल GZ डोअणेहिं *add.* णिअसि CGXZ
डियलिं. L. 4. CGXZ तरलियं BF तरलिडां GZ °डायलउ C °डाअरओ X °लउ BCFXZ
गुत्तिद्वहे G डिडुरो Z डिडुरो C च डिंफेसु X डिंफेसु. L. 5. B डिंभ (sic) X संसते B *om.*
संसते. L. 6. CX डिंभ G डिंभियं *add.* खियं B व A ए (*om.* खलि) X खलिए CZ वच्छे
GZ कंदलेए. L. 7. AY उइण्णम्मि C उइणम्मि GZ उइणम्मि X उइणम्मि ABCFGYZ य
Z डीण ACY तहेय GZ तहेय Z डीणोवय EX उवरि. L. 8. CX डिंभ *add.* °खियं
(X °लिखियं) C 2. hd. खलिते खचितं X *om.* खलि GX डिंभ *add.* °खियं CX खलिते
In G इस्ते twice. Z वस्त्रे for इस्ते X वेति for इति. L. 9. *add.* डिंकिअं BF
°डिंडिल्लियया C °डिंडिल्लियया GZ °डिंडिल्लियया X °डिंडिल्लियया G खलिते BF पक्के C वा G
°इस्ते व G डीरं च. L. 10. G *om.* संस्कृ 6. G उवरि. L. 11. BF विण्हू
G विण्हू BF डीणो BCF बलिणिव° GXZ बलिं BCF °डीणोवयं B देसी. L. 12.
BF लिहन्ति Z डिंभ *add.* °खियं BF परिहन्ति Z परिहन्ति X रिउणो. L. 13.
BFG डुंओ E कुंओ BF सवचे BF डुंघो C डुंघो E डुंघो X डुंघा C उदंअणे GZ
उदंअणे E डुंघुरो but delet ~ (u) under ग AX सेलो. L. 14. C घण्टम्मि B डुंडुओ
AGXZ डुंडुउ *add.* सिविआ AX डोउ GZ डोओ.

हुंओ श्वपचः । हुंओ उदब्रनविशेषो नालिकेरमयः । हुंगरो शैलः । हुंडुओ जीर्ण-
पण्टः । डोला शिविका । अन्दोलनवाचकस्तु दोलाशब्दभवः । डोओ दारुहस्तः ॥ यथा ।

हुंगरआणिअडोलाडोए विक्किन्तयस्स तुह रिउणो ।

हुंडुअसरस्स हुंओ त्ति छिविअ हुंघयजलेण लेइ जणो ॥ ११ ॥ [११]

5 तम्बोलभायणे डोंगिली तहा डोलिओ कसिणसारे ।

डाऊ फलिहंसदुमे गणवडपडिमाविसेसे अ ॥ १२ ॥

डोंगिली ताम्बुलभाजनविशेषः । डोंगिली ताम्बुलिनीत्येके । डोलिओ कृष्ण-
सारः ॥ यथा ।

दइअम्मि सावराहे एन्ते डोलिअविसालणयणाए ।

10 डोंगिलिणिहित्तवीडयकडुणमिसओ परंमुहीइ ठिअं ॥ १२ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

डाऊ फलिहंसकवृक्षो गणपतिप्रतिमाविशेषश्च ॥ [१२]

डोंगी अ हत्थविम्बे तम्बोलट्टाणभेए अ ।

ढड्डो भेरी ढंको अ वायसे ढंढणी अ कविकच्छू ॥ १३ ॥

L. 1. B हुंओ G हुंओ Z स्वपचः C हुंओ G हुंओ BF ओदंचन° G om. हुंगरो शैलः.
BF हुंडुओ GX हुंडुउ C जीर्णपटः L. 2. X °पंटा G शिविका BF °वि° GZ आंदो-
लवाच° X अंदोलवाच° GX डोड. L. 3. cdd. °आणिअ° G °डोलाए OG
विक्किंतयस्स. L. 4. C हुंडुय° GXZ हुंडुप° BFG हुंओ cdd. छिविअ.
L. 5. BFG तंबोल° AEZ डोंगिली BF डोंगिली GX डोलिउ E adds ॥ अथानेकार्थाः ॥
X adds अथानेकार्थाः ॥ Y ॥ अथानेकार्थो ॥ L. 6. Z माऊ C फलिहंस° A डमे Z
°दुमे X °विसेसे ABCFYZ च G ये. L. 7. C डोंगिली G डोंगिली From त्वेके to एण
torn off in G. B डोलिओ X डालिउ. L. 9. cdd. दइअंमि C सावरोहे BCFX
इति Z पंते cdd. डोलिअ° B °नयणाए. L. 10. BF डोलिणि° C डोंगिलि° CX °निहत्त°
GZ °निहत्त° BF °वीडाय° C °वाडय° X °वीडया° BF °कंडिण° CZ °कडण° GX °कडण°
C 2. hd. GX °मिस्सउ cdd. ठिअं (X ठिअं). L. 11. om. A and E here. In G
from कार्थाः to शेषश्च l. 12 torn off. L. 12. C °हंसवृत्तो X °हंसवृत्तो गणपतिप्रतिमावि°.
L. 13. C डोंगी ABCFGYZ च B °विंवे E °विंवे G विंवी G तंबो° B °लट्टाण° F
°लट्टाण° ABCFGYZ च E ins. here ॥ अथ ढकारादिः ॥ XY ins. here ॥ ढकारादिः ॥
L. 14. BF ढड्डो CXY ढंको G ढड्डो E ढड्डो for ढंको ABCFGYZ च (twice) From
कवि° to सः in वायसः l. 3 next page torn off in G.

डोंगी स्थासकस्ताम्बुलभाजनविशेषश्च ॥

॥ अथ दादयः ॥

ढड्डो भेरी । डंको वायसः । डंदणी कपिकच्छूः ॥ यथा ।

गोसुद्धिअडंकउले देउलवाइजमाणढड्डो अ ।

उड्डविओ वेसाए डंदणिछित्तो व्व तम्मइ मुअड्डो ॥ १२ ॥ [१२] 5

मंकुणए डंकुणडंकुणा तहा डंकणी पिहाणीए ।

डंसयमजसे वीणाइ डंसरी डकयं तिलए ॥ १४ ॥

डंकुणो तथा डंकुणो मत्कुणः । डंकणी पिधानिका । डंसयं अयराः । डंसरी वीणाभेदः । डकयं तिलकम् ॥ यथा ।

डंसरिअ डंकुणहरे इमाइ मा वच्च डकयं ददुं ।

10

डंकुणखड्डो डंकणिहणिओ णीहरसि डंसयं लहिअ ॥ १४ ॥

अत्र । डकइ छादयति । डंसइ विवर्तते । इति धात्वादेशोपूकाविति नोकौ ॥ [१४]

चिक्खल्ले डंदरिओ डंदसिओ गामजक्खम्मि ।

णिच्चम्मि डिकयं डिंदयं जलगए बलाइआ डंकी ॥ १५ ॥

L. 1. BF डोंगी स्थासकः X om. च. L. 3. BFX डंको C डड्डो Z डड्डो C डेको
BFX डंकणी BF कवि° X कपिकच्छू. L. 4. BCF गोसुद्धिप° GZ गोसुद्धिप° X गोसु-
द्धिप° G देवल° From णडड्डो to मुअड्डो torn off in G. BF °डंको वि CX °डंके Z °डडे
CXZ य. L. 5. C उड्डविओ X उड्डविड Z उड्डविओ C वेसण C °छित्तो च X मुयंगो.
L. 6. AXYZ मक्कुणए C मत्कुणए CY °डिकुणा X °डंकुणा C तहा BF om. डंकणी
In G this line down to णीए is torn off. L. 7. E वीणाइ BF वीणोइ C
डंसरी X डकरी for डंसरी A तिलये. L. 8. In G from था in तथा to कु in डंकुण
l. 10 torn off. X डंकुणा for डंकुणो X डंकनी C अयः X अयसः X हड्डरी.
L. 10. cdd. डंकयि (X डकुरि) C चच्च BF डंकयं Z डंकयं C ददुं. L. 11. C डेकुण°
XZ डंकुण° CF °सद्धो G °सद्धो (I) Z डंकणिडणीड From कणि° to नोकौ l. 12 torn off
in G. CX °इउ C डकिसंयं F डंसियं BFZ लहिय CX लहिवा. L. 12. C विवर्तत.
L. 13. CGX °रिउ AGX °सिउ Z गोम°. L. 14. EXZ निच्चम्मि From थं in
विक्कयं to व in डंदसिओ l. 1 next page torn off in G. ABCF विक्कयं E विडियं BZ
बलाइया AC (F1) बलाइया EX बलाइया C l. hd. om. डंकी C 2. hd. X डंकी Y डिकी.

ढंढरिओ कर्दमः । ढंढसिओ ग्रामयक्षः । केचित् ग्रामवृक्ष इत्याचक्षते । यदाहुः ॥
ढंढसिओ ढंढरिओ ग्रामतरौ कर्दमे चारुये ॥ अत्र । ढंढलइ भ्रमति । ढंढोलइ गवेपयति ।
इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । ढिक्कयं नित्यम् । ढिंढयं जलमव्यपतितम् । ढेकी
बलाका ॥ यथा ।

- 5 ढंढसिअपूअणपरा ढेकीओ मणइ ढिक्कयं का वि ।
ढिंढो कह वि मह पई ढिंढो ढंढरिअखुत्तो वा ॥ १५ ॥

अत्र । ढिक्कइ वृषभो गर्जति । ढुमइ ढुसइ भ्रमति । इति धात्वादेशेषूक्ता इति
नोक्ताः ॥ [१५]

- अधणे ढेल्लो ढेढिअढोंघरया धूविअब्भमिरएसु ।
10 ढंढो पङ्कणिरत्थे ढंढरढयर पिसायईसासु ॥ १६ ॥

ढेल्लो निर्धनः । ढेढिओ धूपितः । ढोंघरो भ्रमणशीलः ॥ यथा ।
सिरिकुमरवाल रिउणो तुह दवडञ्जन्तपीलधूमहया ।
णवअगरुढेढिआणं सुमरन्ते ढेल्लढोंघरा रण्णे ॥ १६ ॥
॥ अथानेकार्थाः ॥

- 15 ढंढो पङ्को निरर्थकश्चेति समाहारः । ढंढरो तथा दयरो पिशाच ईर्ष्यायां चेति
द्वावपि व्यर्थौ ॥ [१६]

L. 1. X °रिउ °सिउ X ग्रामय (om. क्षः) Z केचिद्ग्राम°. L. 2. G ढंढसिउ
ढंढसिउ कर्दमे चारुये (sic) X °सिउ °रिउ Z ढंढसिओढंढओ C चारुयो X वाच्ये
C ढंढोलइ X ढलइ From इ in ढंढोलइ to यथा incl. l. 4. torn off in G.
edd. गवेपयतीति धा°. L. 3. BF ढेकी CXZ ढंकी BF बलाका. L. 5. edd.
ढंढसिप° CGXZ °पूषण° BF ढेकीउ C ढंकिओ G ढिंकीउ X ढंकिउ Z ढिंकीउ X ढक्कयं.
L. 6. G ढिंढो From वि to इति excl. l. 7 torn off in G. B ढिंढो B ढिंढरिप° C(FI) ढिंढरिअ°
X ढिंढरिअ° Z ढंढरिप°. L. 7. edd. भ्रमतीति C °पूक्ताविति नोक्तौ. L. 8. X नोक्ता.
L. 9. BF अधण Y ढिल्लो BEF ढेडिप° AYZ ढेडिप° G ढेडिडों X ढेडिप° Z °ढोव°
X °ढोव° C °घरिया BF धूलिप° Z धूविपभूमि° EXY add ॥ अथानेकार्थाः ॥ (Y om. s).
L. 10. Z ढंको From ढो in ढंको to ण in भ्रमण° l. 11 torn off in G. A °णिमडे X
°निरत्थे Z °निरत्थे ढंढप° BF ढंढरा BF पिसाईसासु. L. 11. Z निर्धनः B ढेढिओ X
ढेडिउ BF ढंढरो X ढंढरो. L. 12. G तुव G ढवडञ्जन्त° X दत° Z तुवडञ्जन्त° C °ढल्ल-
तपीलधूमहया X °पीलइया GZ °मरया. L. 13. GZ णवअगरु° BF ढेडियाणं CZ °ढेडि-
याणं GX ढेडिया From णं to हुं l. 15 torn off in G. BF °ढोपरा Z °ढोपरा. L. 15.
CGZ पिशाचे.

पिठरोहजलेमुं डमरं डंका हरिसकूवयतुलामु ।

णत्था नासारज्जू आउत्ते णव्वणोव्वा य ॥ १७ ॥

डमरं पिठरमुष्णजलं चेति द्वयर्थम् । अत्र । हुंदुल्लइ भ्रमति गवेषयति चेति धात्वा-
देशेषूक्त इति नोक्तः । डंका हर्षः कूपतुला चेति द्वयार्थः ॥

॥ अथ णादिः ॥

5

णत्था नासारज्जूः । णव्वो तथा णोव्वो आयुक्तः ॥ यथा ।

मक्खन्तेणं गामं णत्थारहिओसहेण व समग्गं ।

णव्व तए णोव्वाणं अण्णाण वि भञ्जिओ मग्गो ॥ १७ ॥ [१७]

णद्धो आरूढे णंदाणंदीणंदिणीउ गाईए ।

परिवञ्चिअम्मि णडिओ अ णच्चिरो रमणसीलम्मि ॥ १८ ॥ 10

णद्धो आरूढः । णंदा णंदी णंदिणी त्रयोऽप्येते गोवाचकाः । अत्र । णक्खा
नखाः । णवि वैपरीत्ये । णइ अवधारणे । एते शब्दानुशासने साधिता इति नोक्ताः ।
णडिओ वञ्चितः । खेदित इत्यन्ये । णच्चिरो रमणरीलः ॥ यथा ।

अम्बरणद्धे मेहे णंदावालीण णंदिणीगोटे ।

ण सुणेसि णच्चिराणं जइ मीअं णंदिपुत्त णडिओ सि ॥ १८ ॥ [१८] 15

L. 1. BF पिठरो X पिठरोहजं Z om. डमरं AY डंका BF डंका EX डंका BF
“कूवयं” EX ॥ अथ णादिः ॥ Y ॥ णकादिः ॥ L. 2. X नासां GZ आवसे C (AG)
णव्वणोव्वा X “णाव्वा.” L. 3. BF पिठरमुष्णजलं G पिठरमुं X हुंदुल्लइ X om.
चेति L. 4. BF “शेषूकमिति नोक्तं BCF डंको X डंको BCF द्वयर्थः X द्वयार्थः.
L. 5. om. A, and E here. C गादयः. L. 6. C (G!) णव्वो C 1. hd. णोद्धो C 2.
hd. (G!) णोव्वो. L. 7. B मक्खन्तेणं G गाम CGX “रहिउसहेण. L. 8. C 1.
hd. णव्व G णत्थ C 1. hd. (G!) णोव्वाणं BF अण्णाण ण वि GZ अण्णाण G भंजित X
भंजित C मग्गो. L. 9. C 1. hd. णद्धो 2. hd. णद्धो GZ om. णंदी C “णंदिणीओ. L.
10. BF परिवेचियंति CGZ परिवेचियंति AEXY “वचियंति AGX णडिउ ABCFGYZ च X
om. अ GZ णच्चिरो. L. 11. C णद्धो X आरूढे B णंदीणी CX णंदिनी RCFX त्रयोऽपि गों X
णक्खा. L. 12. B नखा X विपरीत्ये G णवइ वधारणे Z णय for णइ BF इति for एते
G णोक्ताः L. 13. GX णडिउ BF खेदित Z णच्चिरो. L. 14. BFG अवरं C “णद्धे X
“णद्धो C णंदोवां GZ णंदीवां B (F!) “वालीणं G “गोटे. L. 15. edd. गोवं C णंदी-
पुत्त GXZ णडिउ.

मलिणम्मि णज्जरो णंदणो अ भिच्चाम्मि णज्झरो विमले ।

णलयमुसीरे सीहे णंदिक्खो णंदिअं च सीहरुए ॥ १९ ॥

णज्जरो मलिनः । णंदणो भृत्यः । णज्झरो विमलः । णलयं उशीरम् । णंदिक्खो सिंहः । णंदिअं सिंहस्तम् ॥ यथा ।

5 णज्जरजस तुह रिउणो णरवइणंदिक्ख णंदिअं साउं ।

णज्जरवत्था णलयकरा मालिअणंदणा हविअ जन्ति ॥ १९ ॥ [१९]

दुहिअम्मि णदिओ णडुरी अ भेगम्मि मन्दिरे णलिअं ।

णहरी छुरीइ णडुली कच्छवए णहमुहो घूए ॥ २० ॥

णदिओ दुःखितः । णडुरी भेकः । णलिअं गृहम् । णहरी क्षुरिका । णडुली 10 कच्छपः । द्वित्वे णडुली इत्यपि । णहमुहो बृकः ॥ यथा ।

णहमुहणलिए रण्णे रुण्णं सोऊण तुह रिउवहूणं ।

णहरीहय व्व णडुरिणडुलीउ वि णदिआ हुन्ति ॥ २० ॥

अत्र । णवर केवले । णवरि आनन्तर्ये । एतावव्ययौ । णव्वइ णज्जइ ज्ञायते । णडइ गुप्यति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [२०]

L. 1. A णज्जुरो E णंदरो BFGYZ य C om. अ ABCF णज्जरो. L. 2. C णयलमुं G सीहो cdd. णंदियं BF सीहरए C ०रए. L. 3. C मलिना BCFX णज्जरो C णयलं CX उसीरं G णलयमुसीरं Z णलयमुसीरं G णंदिक्खो. L. 4. BX सीहः G सिंहः cdd. णंदियं BX सीहरुं C ०रुंत. L. 5. BCFX णज्जरजस cdd. णंदियं BF सोओ X सोउ. L. 6. CG ०वच्छा cdd. मालिअं BF ०णंदिणा cdd. हविअ. L. 7. ABCFGYZ दुहिअम्मि E दुहअम्मि AGX णदिउ E णदिओ AC णडुरी a form which is perhaps equally correct. E णहरी G णंदुरी Y णंदुरी Z णंदुरि ABCFGXYZ च E भेगम्मि X भेकम्मि cdd. णलियं. L. 8. BF छुरी GZ छुरीए AC णडुली A कच्छवए Z कच्छवए. L. 9. GX णदिउ X दुगितः C णडुरी GZ णंदुरी BCFXZ णलियं G ललियं. L. 10. G om. णडुली कच्छपः Z कच्छप G णडुली PCF णडुलीव्वरि X णडुलीव्वरि. L. 11. G णमुहं CZ रणे G रण्ण B रुणं F रुण GZ रिऊण वहू (Z वहू). L. 12. C 1. hd. च BF णव्वरिणडुलीओ C च डुरिणडुलीओ G णडुरि-डुलीउ Z ०लीओ BFG णदिआ GXZ णदिआ. L. 13. BF णवरं BF णवरि C वरि यानंतवं X यानंतर्ये BCF णवइ G णवइ BF णडुइ. L. 14. BF णरइ X नोक्ता.

जत्थ पलासलयाए जणेहि पइणाम पुच्छिआ जुवई ।

अकहन्ती णिहणिजइ णिअमविसेसो णवलया सा ॥ २१ ॥

यदाह ॥ नियमविशेषश्च णवलया ज्ञेया । आदाय पलाशलतां आम्रयति लोको-
खिलो यस्याम् । पृष्टा पतिनाम स्त्री निहन्यते चाप्यकथयन्ती ॥ यथा ।

दोलाविलाससमए पुच्छन्तीहिं सहीहि पइणाम ।

5

लट्ठीहि हणिजन्ती बहुआ णवलयवयं भरइ ॥ २१ ॥ [२१]

णवरिअ सहसा ओआइए णमसिअं तडिम्मि णहवल्ली ।

णव्वाउत्तो भोगी कण्हे णक्खत्तणेमी अ ॥ २२ ॥

णवरिअ सहसा । णमसिअं उपयाचितकम् । णवसिअं इत्यन्ये । णहवल्ली विद्युत् ।
णव्वाउत्तो ईश्वरः । नियोगिसुत इत्यन्ये । णक्खत्तणेमी विष्णुः ॥ यथा ।

10

णमसिअसएहि पाविअसिरीइ णक्खत्तणेमिसममणं ।

णवरिअ णव्वाउत्तय मा मुण णहवल्लिचल्ला एसा ॥ २२ ॥ [२२]

जलभवफलभेए णइमासयमुच्चिट्टए णवोद्धरणं ।

णाओ गव्विट्ठे णाउल्लो गोमी विलम्मि णारोद्धो ॥ २३ ॥

L. 1. In X, which gives the text and gloss separately, this stanza is omitted in the text portion and given in the gloss. C पलासलया E जणेहि ABCFXYZ जणेहि G जणेइ X पयणाम *edd.* पुच्छिआ AE जुवई B जुवइ. L. 2. CX णिहणजइ BF नियमं C णियमे विसेसे AEGXYZ णियमं Z विसेसे E णवमया Z *om.* सा. L. 3. Z नवलया G सा for ज्ञेया The first verse is incomplete. BF आदाय X पलाशतां C का for लोको. L. 4. X *om.* खिलो C निहन्यते BF चाप्य-
कथयन्ती C चाप्यकथं. L. 5. BF विलासमये BFGZ सहीहि CX सहीहि BF पइणाम.
L. 6. BFG लट्ठीहि X लट्ठं हि BF बहुआ OGXZ बहुया BF णवलयवयं Z णवलयवयं
CX पावयं. L. 7. BF णवरिअ Y णवरिअ AC उआइए GZ उवपाइअए X उपाईए *edd.* णम-
सियं (X णुमं) BF तडिम्मि. L. 8. ACGX णव्वाउत्तो Y णव्वाउत्तो X कण्हे BF णक्खत्त-
णामी ABFY य E या. L. 9. BFX णवरियं C णवरियं *edd.* णमसियं (X णुमं)
BF उपयाचितकं C 1. *hd.* तक्खं 2. *hd.* ततं *edd.* णवसियमित्यन्ये B णणइ. L. 10.
C (G1) X णव्वा G उत्ता X णेमा. L. 11. *edd.* णमसियं CGX तएहि *edd.*
पावियं GZ सिरीए BF णपत्तं BF सममणं C प्य X समणं. L. 12. BF णवरियं
C चरियं GXZ णवरियं CXZ णव्वाउत्तय CXZ मुण C बल्लं BF वंचल्ला एसा-
L. 13. BF णइमासयं CEX णवमा A मुव्विट्ठए BFG चिट्ठए Y चिट्ठि Z चिट्ठि
AY णवुद्धं GZ णवो C उद्धरणं. L. 14. AGX णाउ BF गव्विट्ठे E गव्विट्ठो GZ उट्ठे
X गव्विट्ठे C 1. *hd.* णाउल्लो *edd.* विलम्मि C उट्ठो E ट्ठे.

णइमासयं जलोद्भवः फलभेदः । णवोद्धरणं उच्छिष्टम् । णाओ गर्विष्ठः । णाउल्लो
मोमान् । णारोडो विलम् । कूसार इत्यन्ये ॥ यथा ।

णाउल्ल णवोद्धरणेण तूस् मा विससु णायउडुणयं ।

दुलहणइमासयकए सया वि गोहा ण होइ णारोडे ॥ २३ ॥ [२३]

5 णालंवी जूडे णाहिदाममुल्लोअमज्झदामम्मि ।

णालंपिअमकन्दे जहणम्मि अ णाहिविच्छेओ ॥ २४ ॥

णालंवी कुन्तलः । णाहिदामं उल्लोचमध्यदाम । णालंपिअं आकन्दितम् । णाहि-
विच्छेओ जघनम् । णाहीए विच्छेओ इति वाक्यमपि जघनवाचकम् । यदाह ॥
णाहीए विच्छेओ जघनं कैश्चित्तु णाहिविच्छेओ ॥ यथा ।

10 पुणजम्मे कुसुमाइं गथाइ णालंविणाहिदामेसु ।

इअ णालंपन्ते तुह रिऊण पिहुणाहिविच्छेओ ॥ २४ ॥ [२४]

णामोक्कसिअं कज्जे णिज्जणुवण्णा य मुत्तम्मि ।

भूए णिडो हलिद्धा णिग्गा णिहसो अ वम्मीए ॥ २५ ॥

णामोक्कसिअं कार्यम् । णिज्जो तथा णुवण्णो सुप्तः । णिडो पिशाचः । णिग्गा
15 हरिद्रा । णिहसो वल्मीकः ॥ यथा ।

L. 1. CX णयमासयं BGZ णवुद्धरणं F णवुद्धं C णवोद्धं C उच्छिष्टं GX णाउ
BFG गर्विष्ठः C 1. hd. om. णाओ गं 2. hd. गर्विष्ठः. L. 2. C नारोडो G णारोडो
BFX नारोडं BFG विलं Z विल. L. 3. CX णोउल्ल B णवुद्धरणेण F णवुद्धरणेण C णवुद्धं
GXZ णवुद्धं which is of course equally correct. BF, C 1. hd. तस
G विससु CX उल्लणयं GZ उडुणयं. L. 4. GZ दुलहं GZ नारोडे X नारोडो.
L. 5. A णेवंवी BFG णालंवी A जूडे A मज्जं C मज्झं A दामम्मि. L. 6.
BCEFGZ णालंपियमं X णालंपियमं Y लंपियमं A णियमुक्कंदे BF जहमि ABCFGYZ
य AGX च्छेउ. L. 7. B णालंवी G णालंवी G दामः BF उल्लोडं X दामी B
णालं BCFX विधं. L. 8. GXZ च्छेउ After जघनं G inserts णाहीए विच्छेउ
जघनं GX च्छेउ. L. 9. GX च्छेउ X के-तु GX च्छेउ. L. 10. BF कुसुमाइ
CXZ गथाइ BFGZ णालंविं C om. णालंविं. L. 11. edd. इअ C णालपन्ते G णालपन्ते
BF विच्छेय CGXZ विच्छेया. L. 12. EXY णामुक्कं edd. सिधं BFणिधं GXY
णिज्जं Z णिज्जं GZ णुवण्णा G इ for य X लुत्तम्मि. L. 13. E; णिडो C 1. hd. om.
हलिद्धा 2. hd. हरिद्रा ABCFGYZ य. L. 14. edd. सिधं Z कार्यं GXZ णिज्जो BF
णुव Z सुवण्णो X लुप्तः. L. 15. G हरिद्रा BF णिहसोओ G वल्मीक.

णामोकसिअं तुमए किं रे णिड णिगराम णिहसमुह ।

तीए चिअ जं णामं लवसि णुवण्णो अणिज्जो अ ॥ २५ ॥ [२५]

णिहुणं वावारे कामिआइ णिहुआ य णिज्जरं जुण्णे ।

णिवहो सामिद्धीए णिअडी डम्मे णिहुअमवि सुरए ॥ २६ ॥

णिहुणं व्यापारः । णिहुआ कामिता । णिज्जरं जीर्णम् । णिज्जरं इत्यन्ये । 5
णिवहो समृद्धिः । णिअडी दम्भः । यदि निकृतिशब्दस्य प्रत्यादौ [सिद्धहेम० १,
२०६] पाठ इष्यते तदा न देश्यः । णिहुअं सुरतम् ॥ यथा ।

णिहुआणिहुअयाणं मा संभर मुच्च णिअडिणिहुणाइं ।

जं णिज्जरो सि इण्हि कुणसु मणं पुण्णणिवहम्मि ॥ २६ ॥ [२६]

तुण्हिक्कम्मि णिउक्को णिरुली मयराकिइग्गाहे ।

10

णिहणं कूले णिगडो घम्मे णिसुअं णिसामिअं च सुए ॥ २७ ॥

णिउक्को तूष्णीकः । णिरुली मकराकृतिग्राहः । णिहणं कूलम् । णिगडो घर्मः ।
णिसुअं तथा णिसामिअं श्रुतम् ॥ यथा ।

णिसुए णिरुलीरावे णिसामिए सउणिकलयले अ वहु ।

णइणिहणागयजारं मुणिअ णिउक्काहिसरइ णिगडे वि ॥ २७ ॥ [२७] 15

L. 1. *edd.* °सिअं Z रि for रे BCF *om.* णिड. L. 2. BF (Gt) X चिअ
C 1. *bd.* (Gt) Z चिअ CX जुण्णामं G गुमण्णो अणिज्जो Z गुमन्त्रो XZ अणिज्जो *edd.* य.
L. 3. X णिहुअं वावारे *edd.* कामिआइ OGXYZ णिहुआ BEF अ X *om.* य A रिज्जरः
BCF णिज्जरं E जुण्णो G जुण्णे X जुणे. L. 4. OGXYZ णिअडी A डेले BF दम्भे
C णिवहमं EX णिवहमं GZ णिवहमं. L. 5. X णिहुअं CGXZ णिहुआ BCFX
णिज्जरं BCFX णिज्जरमित्यन्यं G णिज्जरमित्यं Z णिज्जरमित्यं. L. 6. G *om.*
णिवहो समृद्धिः B समृद्धिः F समृद्धिः *edd.* णिअडी. L. 7. GXZ णिहुअं C *om.* णि
अ यथा. L. 8. CX णिहुआणिहुआयाणं (X °ण) GZ °हुअआणं X
संभर *edd.* णिवहिं CX °निहुं. L. 9. BCFX णिज्जरो Z णिज्जरो In G from
वि to ण in कुणसु torn off. X इण्हि BX °निवं X °इम्म. L. 10. BF
तुण्हिक्कम्मि BF मयकाराकिइं Y मयराकिइं C मइग्गाहे (sic) GZ मइरां A
°ग्गाहे. L. 11. A णिहणं RF णिहणं G णिहणं CZ णिगडो GZ णिसुअं ACEXY °सुअं
edd. °सिअं. L. 12. *edd.* तूष्णीकः BF णिउक्को C णिहुणं X णिणं. L. 13. *edd.*
णिसुअं *edd.* णिसामिअं. L. 14. BF णिरुलो G °रावे From सामिए to वि L. 15 torn
off in G. BCFXZ य. L. 15. CX णवं X °णिहुआगयं BFZ मुणिअ CX पुणिय
X णिउक्काहिं Z °क्काहिसरइ B णिगडे.

णिरुग्मि णिअलमविसेसिअम्मि णिरिअं च णिक्खुडमकम्पे ।
णिब्बेदणिब्बटा णग्गे निज्जूहो अ णिब्बम्मि ॥ २८ ॥

णिअलं नृपुग्मम् । णिरिअं अविरोपितम् । णिक्खुडं अकम्पम् । णिब्बेदो तथा णिब्बटो
नमः । निज्जूहो नीव्रम् ॥ यथा ।

5 णिरिअहाणाठाणय किं णिअले णिअसि णिक्खुडो चोर ।
अरणिज्जूहम्मि घरे णिब्बेदो णिब्बदेण पेळ्ळिअइ ॥ २८ ॥ [२८]

अरिभवनम्मि णिआरं णिब्बूढं पच्छिमङ्गणए ।
कटिणम्मि णिक्कडं तह णिप्फेसो सद्दणिग्गमणे ॥ २९ ॥

णिआरं रिपुगृहम् । णिब्बूढं गृहपश्चिमाङ्गनम् । णिक्कडं कठिनम् । णिप्फेसो
10 शब्दनिर्गमः ॥ यथा ।

धणुकट्टणणिक्कडमुअ चालुक्क तुहं णिआरणिब्बूदे ।
णीसक्कविलसिराणं सिवाग उल्लसइ णिप्फेसो ॥ २९ ॥ [२९]

णट्टम्मि णिरादो णिच्छिण्ण णिरुत्तं णए णिरिंको अ ।
संतुट्टम्मि णिसत्तो वि णिमेलं दन्तमंसम्मि ॥ ३० ॥

L. 1. *cdd.* णियलं B °विशे° ABCFGXYZ °सियम्मि ABCEFX Y णिरियं GZ
णिणियं From पे to छे l. 3 torn off in G. L. 2. A णिद्देहं BF, C 1. *hd.*
णिच्चेहं A °णितडा C 1. *hd.* °णिचडा X गटे C 1. *hd.* निज्जूहो A णिज्जूहो ABCFY Z व
BCF णिचम्मि E णिबम्मि. L. 3. CXZ णिलयं BCFZ णिरियं X णिणिरियं BF
णिच्चेदो C णिच्चेदो BF णिच्चेदो C णिच्चेदो X णिच्चेदो नमः. L. 5. BF णिरिहा°
CGXZ णिरियं From हा° to पेळ्ळिअइ incl. torn off in G. Z °हाणोठाणय CX
°हाणाणय BCFXZ णियले णियसि BF णिक्खुडो चोर. L. 6. CX °निज्जू°
X घर BCF णिच्चेदो णिचडेण B पेळ्ळयइ C (F 1) XZ पेळ्ळयइ. L. 7. E अणिभव°
ABCFGXZ णियारं ABCFY णिच्चेदं X णिच्चेदं A पश्चिम°. L. 8.
From इ in कटि° to न in कटिनम् l. 9 torn off in G. X णिब्बइ तहं तह णेप्फेसो
E णेप्फेसो. L. 9. BCFXZ णियारं BCF णिच्चेदं X णिच्चेदं C 1. *hd.* °ङ्गणं X
णिब्बइ. L. 11. BF धणुकट्टणं C धणुकट्टणं GZ धणुकट्टणं X °कट्टणणिब्बइ° BF
°इधुअ C °इधुअ In G from इ to णिच्छिण्ण l. 13 torn off. BF चालुक्कं Z चालुक्कं BFX
तुहं BCFX णियारं BF °णिच्चेदो C °णिच्चेदो X °णिच्चेदो. L. 12. C णीसंका° X
°विलसि° X सिवाग BF णिप्फेसो. L. 13. A णमे BCEFGXYZ णते AC (F 1)
णिरिंको ABCFGYZ व. L. 14. A संत्थट्टम्मि E °हम्मि AX णिसत्तो C णिसत्तो
From मेलं torn off in G. A दत्त°.

गिरादो नष्टः । गिरुत्तं निश्चितम् । गिरिको नतः । गिसत्तो संतुष्टः । गिमेलं
दन्तमांसम् । गिमेलो इति धनपालः ॥ यथा ।

तुद् वायगिमेलुच्छुद्धदन्तया रिउगया गिरिकमुद्वा ।

जानि गिरादा तद् वि हु जण गिरुत्तं तुमं सि ण गिसत्तो ॥ ३० ॥ [३०]

गिल्लंकागिलंका पडिगहम्मि गिज्जोमिणोमिणो रस्सी ।

5

अंगुट्टीइ गिरंगीणीरंगीउ अहिअम्मि गिप्पट्टो ॥ ३१ ॥

गिल्लंको तथा गिलंको पतद्ग्रहः । गिज्जोमी तथा णोमी रस्मिः । रज्जुरित्यर्थः ।
गिरंगी तथा णीरंगी शिरोऽवगुण्ठनम् । गिप्पट्टो अधिकः ॥ यथा ।

गिज्जोमिखंचिओसहरहओइण्णे पिअम्मि लेइ वहु ।

गिप्पट्टेप्पेममविरइअणिरंगिआ करयगिल्लंके ॥ ३१ ॥

10

किं मामि रोअसि तुमं णीरंगिं चइअ आचम गिल्लंके ।

पेक्खसि ण चिरा दइअं णोमीवद्धं पुरो वइल्लं व ॥ ३२ ॥ [३१]

गिम्मंमु तरुणे गिब्भुग्गो भग्गम्मि गिक्खयं गिहए ।

सुत्तोट्टिअम्मि गिच्चित्तो गिस्संको अ गिच्चरण ॥ ३२ ॥

L. 1. C गिरादो In G from गिरादो to इति 1. 2. torn off. C (F) X गिरिको X
गिमुत्तो. L. 2. G धनपालो. L. 3. BFG वायं GZ 'लुच्छुद्ध' C 1. hd.
गिज्जोगया From या in 'गया to गिज्जोमि' 1. 5 torn off in G. X गिरिकमुद्वा. L. 4.
Z गिरादा C नमि सि ण गिसित्तो. L. 5. Z गिल्लंका Y पडिगहम्मि X गिज्जोमिणो corr.
'मिणो (om. मिणो), L. 6. A अङ्गुटीइ E अंगुट्टीइ GZ अंगुट्टीउ A गिरंगी X गिरंगी
G om. गिरंगी ACE 'गीओ ABCFGYZ अहिअम्मि BF गिप्पट्टे G गिप्पट्टो Y गिप्पट्टो.
L. 7. In G from गिल्लंको to शिरो' torn off. C om. तथा गिलंको X रस्मिः X रज्जुरित्यर्थः.
L. 8. B गिप्पट्टो X गिप्पट्टो. L. 9. BF गिज्जोमि OGX 'खंचिउसह' OGX 'उइण्णे Z 'उइल्लं
B पिअसि OGZ विअमि F विअसि. L. 10. CZ गिप्पट्टं Z गिप्पट्टं From गिप्पट्टं to
मामि 1. 11 torn off in G. BF 'विम्मं BFZ 'विरइयं C 'विरइयं BCFXZ 'गिरंगिया Z
करइं C 'गिल्लंके. L. 11. BF नमि GZ रोयसि C गीरंगी add. चइय BF आचम.
L. 12. C om. ण BF चिरा GZ दइयं X दइयं G णोमी BG 'वद्धं X 'वट्टे om. पुरो BFG
वइल्लं (G 'ल्लं) BF वा CXZ च. L. 13. A गिम्मस्स B तरुणे A वरुणे In G
गिब्भुग्गो भं गिं are torn off A गिब्भुग्गो BF गिब्भुग्गो C गिब्भुग्गो A लेगम्मि BF गिक्खयं
C गिक्खयं Z गिहए. L. 14. G सुत्तोट्टिअम्मि BCFYZ 'ट्टिअम्मि CX गिच्चित्तो GZ गिच्चित्तो
ABCFGYZ य A गिच्चरण.

णिम्मंसु तरुणः । णिब्भुग्गो भग्गः । णिक्खयं निहतम् । णिव्वित्तो सुप्पोत्थितः ।
णिस्संको निर्भरः ॥ यथा ।

णिस्संककामसरणिक्खया इमा सिविणए तुमं वहुं ।

णिम्मंसुअ णिव्वित्ता णिब्भुग्गमणोरहा होइ ॥ ३३ ॥ [३२]

5 णिज्जोओ पयरे परिहिण णिअत्थं चलम्मि णिक्कज्जो ।
णिव्वाणं दुहकहणे थड्डे णिट्ठहणिव्वूढा ॥ ३३ ॥

णिज्जोओ प्रकरः । पुष्पावकर इत्यन्ये । णिअत्थं परिहितम् । णिक्कज्जो अनब-
स्थितः । णिव्वाणं दुःखकथनम् । णिट्ठहो तथा णिव्वूढो स्तब्धः ॥ यथा ।

णिक्कज्जे जं मण्णसि णिअत्थहारं फुलिङ्गणिज्जोअं ।

10 णिट्ठहे णिव्वाणं कुणसु अणिव्वूढयाण तं अम्ह ॥ ३४ ॥ [३३]

गयकुमलोवकिईसुं णिम्मयणिग्घट्टणिज्जाया ।

सेदोचिअउज्जाणा णिवायणिव्विट्ठणिब्भग्गा ॥ ३४ ॥

L. 1. C णिट्ठग्गो C 2. hd. °धुं G णिग्गयं X भग्गः Z णिययं BCF णिव्वित्तो X
णिव्वित्तो G °त्ते सुत्तः । L. 2. Z निव्वरं. L. 3. GZ °क्खयाई मा सि°. L. 4.
add. णिम्मंसुव (Z °व्व°) BF णिव्वित्तो C णिव्वित्ता G णिव्वित्तो BFG °मणोरहो C होइ.
L. 5. BFGXZ णिज्जोओ G परिहिणस्सित्तयत्थं चलम्मि CE णिअत्थं XYZ णियत्थं C
चलम्मि B णिक्कज्जो XY णिक्कज्जो. L. 6. C °कहणा X °करणे A थड्डे BF थडे C
महे G थडे X थडे Z चडे B णिट्ठहं CF णिट्ठहं Y णिट्ठहं Z णिव्वूढाणिव्वूढा G om. णिट्ठहं
BF °णिव्वूढा A °णिट्ठह (1) C °णिव्वूढा G °णिट्ठह E °णिव्वूढा, L. 7. GXZ
णिज्जोओ B प्रकरः BF पुष्पावकर X पुष्पावकरः Z णियत्थं G om. णिअत्थं परि X परिहितं
G णिक्कज्जो X णिव्वज्जो. L. 8. GZ जव° G णिज्जोणं (1) B णिट्ठहो C 1. hd.
णिक्कज्जो 2. hd. °इं G णिक्कज्जो Z णिव्वूढो GZ om. तथा OG णिक्कज्जो G स्तब्धः । C 1. hd.
X om. यथा. L. 9. B णिक्कज्जो BGZ मन्नसि add. णियत्थं G पुल्लिगं BF °णिज्जोय.
L. 10. BF om. णिट्ठहो C णिट्ठहो G णिट्ठहो Z णिव्वूढो C णिव्वाणं BF अनि° C अनिक्कज्जो G °इं
X अनिक्कज्जो X om. नं. L. 11. E °कुशलो° Y °लोवकईसुं G °छिईसुं X °किईसुं C
णिम्मिय EX णिम्मयं Y णिम्मअ° BF णिम्मयग्घट्टं A णिग्घट्ट EX °णिग्घट्टाणिज्जाया
(X om. हा) GZ णिव्वाया Y °णिज्जाया. L. 12. C 1. hd. सेदा° ACZ °विय°
BFGY °विय° E °विअ° BFY °उज्जाणे A °णिव्विट्ठ° BE °णिचिचट्टं F °णिचिचट्टं
BF °णिज्जग्गा.

णिम्मओ गतः । णिग्घट्ठो कुशलः । णिज्जाओ उपकारः । णिवाओ स्वेदः ।
णिच्चिहं उचितम् । उपभुक्तार्थं तु निर्विदशब्दभवम् । णिच्चगं उद्यानम् ॥ यथा ।

णिच्चगणिम्मयं तं ददुं पयडिअणिवायसिदिल्लि ।

तम्मइ तुज्झ कए णिच्चिहयणिज्जायणिग्घट्ठ ॥ ३५ ॥ [३४]

सुत्तपसुत्तम्मि णिसायं चामुण्डाड णिम्मंसा ।

5

णिद्धम्मो एगमुहम्मि णिंदिणिणिआणिआ कुतिणहरणे ॥ ३५ ॥

णिसायं सुप्तपसुप्तम् । चण्डालवाचकस्तु णिसायशब्दो निषादशब्दभवः । णिम्मंसा
चामुण्डा । णिद्धम्मो एकमुखयायी । णिंदिणी तथा णिआणिआ कुतृणोद्धरणम् ॥ यथा ।

केआरणिंदिणिकए णिआणिआमुल्लजंणमिसेण ।

णिम्मंसदेउलं णिद्धम्म पिआ वच्चइ णिसाए ॥ ३६ ॥ [३५]

10

णिण्णाला णोलच्छा णोलइआ चेअ चञ्चुम्मि ।

णिग्गिण्णं णिल्लसिअं च णिग्गए पाडिए णिसुद्धं च ॥ ३६ ॥

णिण्णाला तथा णोलच्छा तथा णोलइआ चञ्चुः । णिग्गिण्णं तथा णिल्लसिअं
निर्गतम् । णिसुद्धं पातितम् ॥ यथा ।

णोलइआइ हणन्तो णोलच्छिवरो विसालणिण्णालो ।

15

णिग्गिण्णजिओ हूओ आसमणिल्लसिअरावणिसुद्धो ॥ ३७ ॥ [३६]

- L. 1. GX णिम्मउ G गतः G णिग्घट्ठो कुशलः G णिज्जोउ XZ णिज्जाउ GX णिवाउ.
L. 2. BF णिच्चिहं GZ णिच्चिहं G णिच्चगं. L. 3. BF णिउग्गं GZ
“णिम्मियं cdd. पयडियं BF om. णिवाय C has it twice. C “इअ. L. 4. C
तुम्मइ तुज्झ BF णिच्चिहयिं C 1. hd. णिच्चिहं 2. hd. णिच्चिहं CX अणिज्जा
BF “णिज्जाइ” BCF “णिच्चिहं G “णिग्घट्ठ Z “णिग्घट्ठा. L. 5. Z सुत्तए
C “पसत्तामि X चामुंडाय. L. 6. In X णिं ए are added in the
margin. C णिद्धम्मो Y एगमुहम्मि C एगमुहं णिग्गंदिं A “दिणीं ABCFGZ “णिया-
णिवा EXY णिआणिआ Z “हरणेणि. L. 7. C 1. hd. om. सुप्त C चाण्डालं.
L. 8. BF णिहंसो C णिद्धम्मो CG तथा णिया कुं BFXZ णियाणिआ X
कुतृणो. L. 9. BFGXZ केआरं C कयारं BF “णंदिणिं X “णिंदिणिकार BFX
णिवासिवां CGZ णियाणिआं C “मुल्लजंणं G “जणं. L. 10. C णिद्धम्म cdd. पिआ BF
णिसारं. L. 11. BF णिल्लाला BFZ णोलइया om. C 1. hd. cdd. णोलइया ABFY चेअ C
चेअं B चंचुमि F चुंचुमि Z वंचुम्मि. L. 12. BZ णिग्गिण्णं C (Ft) णिग्गिलं E णिग्गिण्ण
cdd. “सियं EX णिसुद्धं C 2. hd. GZ णिसुद्धं. L. 13. BF णिल्लाला G “ल cdd.
णोलइया BCFX णिग्गिण्णं cdd. “सियं. L. 14. C णिसुद्धं. L. 15. cdd. णोलइयाइ
(X जोभं) C णोलच्छिवरो B “णिल्लालो. L. 16. BX णिग्गिण्णं C (Ft) णिग्गिण्णं GX
“जिउ CGX हूउ cdd. “णिल्लसियं B “णिसुद्धे C “हो F “द्वे.

णिज्झाओ णिच्छुंडो णिराहणिग्घोरणिष्करिसा ।

णिद्धंधसो अ णिव्वेरिसो अ अदए णिमेणमवि ठाणे ॥ ३७ ॥

णिज्झायादयः सप्त शब्दा निर्दयवाचकाः । णिव्वेरिसशब्दोऽत्यर्थेऽपि दृश्यते ।
णिमेणं स्थानम् ॥ यथा ।

5 णिग्घोरे णिच्छुंडो अणिराहे को च ण हु अणिष्करिसो ।

णिद्धंधसे अणिव्वेरिसो अणिज्झाय कथं वि णिमेणे ॥ ३८ ॥ [३७]

अविभिण्णगेहए णिद्धमणिद्धयणिद्धमाया वि ।

णिअरट्टिए णिअरिअं णिअंधणणिअंसणा वत्थे ॥ ३८ ॥

णिद्धमो तथा णिद्धओ तथा णिद्धमाओ अविभिन्नगृहः । अत्र । णिअइ पश्यति ।
10 णिन्वाइ विश्राम्यति । णिमइ न्यस्यति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । णिअरिअं
निकरेण स्थितम् । णिअंधणं तथा णिअंसणं वस्त्रम् ॥ यथा ।

णिअरिअगुण सुणिअंसण णिअंधणं कट्ठ णिद्धमो हविअ ।

णिद्धय वयम्मि रमिमो किं पेम्ममणिद्धमायाण ॥ ३९ ॥ [३८]

L. 1. A णिज्झाउ BF णिआउ GX णिज्झाउ BF णिहडो C णिचंडो BF णितहं C
णिरोहं A णिष्करिसा BF णिष्करिसा E णिष्करिसा Y णिन्करिसा. L. 2. BF णिद्धा-
धसो C णिद्धंधसो BFGY व ABCFG णिव्वेरिसो G णिव्वोरिसो Z णिच्चोरिसो X om. अ
AY व G दए ABCEFX चदये X णिगेणं EX ठाणे. L. 3. BF णिज्झादयः G
णिज्झाओ आदयः X णिज्झाउ अदय C शब्दाः G पदा BCF णिच्चेरिसं BCFX अन्यं G
णिव्वेरिससद्वेऽत्यर्थं. L. 4. G णिमेळणं X णिगेणं Z णिमेसं. L. 5. BF णिच्चोडे
X णिच्चोरो BF णिच्छुंडो G णिच्छुंडो C अणिराहे CX को CZ च्च G हु व णिं BF
अणिष्कुं Z वणिष्कं C णिष्कणिसो. L. 6. C णिद्धंधसे BCF अणिव्वेरिसो CX
अणिज्झाअ णिच्छ वि णमेणा BF णिमेणं GZ णिमेणो. L. 7. EGZ 'भिन्नं'
C 'गेहं' णिद्धमणिद्धयणिद्धमाया 2. hd. णिद्धमणिद्धओणिद्धमाओ X 'गेहे' अणिद्धम-
णिद्धयं G णिद्धम्मं. L. 8. C 1. hd. निं EXY णियरं E 'ट्टिए' ABF
णिअरिअं CEGXYZ णियरिअं BF णियधणं CEGXZ णियंधणं EGYZ 'णियंसणा' C
वत्थे. L. 9. C णिद्धमो C निद्धओ G णिट्टुउ X णिट्टुउ C निद्धमाओ G 'माउ' X
निद्धमाउ. L. 10. C णिन्वाइ X णिन्वाव विश्रान्ति BF न्यस्यति C न्यस्वान्ति BF 'पूकाः'
C om. इति नोक्ताः X नोक्ता GZ णिअरिअं X णियरिअं. L. 11. X णियंधणं GZ om.
तथा CGXZ णियंसणं. L. 12. Z णियरिअं CGZ णियंधणं B कंठ CGXZ कट्ठ F कंठ
C णिगेमो GZ णिगेमो X reads all अ's in this line as व and om. मो हविअ । णिद्ध
BF हविअ CZ हविआ. L. 13. CZ णिद्धय G णिट्टुअ F णिट्टुअ BFX वयम्मि X रमिमो
C किं BF पेम्ममणिं X 'मणिद्धमणिद्धमायाण' F 'णिद्धं' BFG 'याणा' C om. पेम्म.

णिद्धमणं ओघसरे णिअकलं वदुले चेअ ।

णिव्वमिअं परिहुत्ते पाणिग्गहणम्मि णिव्वहणं ॥ ३९ ॥

णिद्धमणं गृहजलप्रवाहः । णिअकलं वर्तुलम् । णिव्वमिअं परिमुक्तम् । णिव्वहणं विवाहः ॥ यथा ।

गन्धर्व्वे णिव्वहणे तुह णिव्वमिअं णिअकलधणीए ।

5

विरहे सुमरन्तीए बाहेहिं वहइ णिद्धमणं ॥ ४० ॥ [३९]

अदढम्मि अ णिक्खुरिअं णिरन्तरे चेअ णित्तिरिडी ।

ओआरणे णिवच्छणणेवच्छणया चुअम्मि णिस्सरिअं ॥ ४० ॥

णिक्खुरिअं अदढम् । णित्तिरिडी निरन्तरम् । णिवच्छणं तथा णेवच्छणं अवतारणम् । णिस्सरिअं स्रस्तम् ॥ यथा ।

10

णित्तिरिडिविरहणिक्खुरिअतणू णिस्सरिअ अंसु पत्तपिए ।

णेवच्छणगहखलिआ सयमेव णिवच्छणीहुआ वहुआ ॥ ४१ ॥

अत्र । णिअच्छइ पश्यति । णिरप्पइ तिष्ठति । णिम्माणइ णिम्मवइ निर्मिमीते । णिज्जरइ क्षीयते । णिहुवइ कामयते । णिआरइ काणेक्षितं करोति । णिरिग्गइ निलीयते । णिव्वइइ

L. 1. C णिद्धमणं AG उप° C उपरे X उपरे Z उंचसरे BFY णिघ° G णिक्कजलं BFY चेय Z वेअ. L. 2. C णिच्च° ABCEFXXY °मियं OYZ °मुत्ते G °हुत्ते C °हम्मि G °हम्मि C 1. hd. णिच्च° Y निव्व°. L. 3. C णिद्धमणं Z om. गृह GZ णियकलं G चदुलं C 1. hd. णिच्चमिअं BFX °मियं G °मिअ C 1. hd. णिच्चहणं. L. 4. CG जल-प्रवाहः G om. यथा. L. 5. BF गंधर्व्वे C 1. hd. णिच्चहणे BCFZ णिच्चमियं G णिव्व-हणं X °मियं edd. णियकलं. L. 6. BF सुमरन्ती C °रताए edd. बाहेहिं C निद्धमणं. L. 7. ABFGYZ व C om. अ C 1. hd. नि° 2. hd. णिक्खुरियं ABEFYZ °रिचं C णिरंते 2. hd. णिरंते A वेअ C 2. hd. वेय BFY चेय GZ णित्तिरिडी. L. 8. BFG C 1. hd. X उआरणे Y ओआरणे C 1. hd. णिव्वच्छणया 2. hd. णिच्च° om. णेव-वच्छ G णिवक्खुणणाचुच्छणया Z णिवत्थणणेवच्छ° C सुयमि EY चुयमि ABCEFXYZ °रियं G °रणं. L. 9. G णित्तिरिअं BCFX °रिचं BGZ णित्तिरिडी C 1. hd. X णित्ति-रिडी Z णिरंतरं C 2. hd. णेवच्छणं Z णिवत्थणं C om. तथा णे° BF णेवच्छणं Z णेवत्थणं X अवतारणं L. 10. BCFX °रियं. L. 11. BCFX णित्तिरिडि° G णित्तिरिडि° BCFX °रियं B णिस्सरियं अंसु C (F1) X °रिअंसु C पत्ते पिए. L. 12. Z णेवत्थणं edd. खलिआ Z णिवत्थं Z वहुआ G om. हुआ. L. 13. BF णिच्छइ OGXX णियच्छइ BFGX निष्ठति BF णिम्माण BF om. णिज्जरइ क्षी° । णि° कामं C णिज्जरइ. L. 14. GZ णिहुवइ BCFX णिआरइ BCFX निरि° G णिरिग्गइ CX निव्व° Z णिव्विइइ.

पृथक् स्पष्टो वा भवति । णिदुहइ निटम्भं करोति । णिब्बोइइ मन्युनोष्ठं मलिनं करोति ।
णिद्धुइइ मुञ्चति । णिउइइ मज्जति । णिच्छइइ णिज्जोइइ णिद्धइइ छिनत्ति । णिसुइइ
भाराकान्तो नमति । णिहुइइ क्षरति । णिदुहइ विगलति । णिम्मइइ गच्छति ।
णिल्लइइ उल्लसति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [४०]

5 णिदुहिअणिकखसरिअणिरुवक्कया थुक्कमुसिअअकएसु ।

णित्तिरडिअं च तुइ णीसारो मण्डवे चेअ ॥ ४१ ॥

णिदुहिअं थूकृतम् । निष्ठयूतमित्यर्थः । णिकखसरिओ मुषितः । अपहृतसार इति
यावत् । णिरुवक्कयं अकृतम् । णित्तिरडिअं व्रुदितम् । अत्र । णिरुवारइ गृह्णाति ।
णिरिणज्जइ पिनटि । इत्येतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । णीसारो मण्डपः ॥ यथा ।

10 तुह णित्तिरडिअथामा रिउणो णिकखसरिआ वसन्ति वणे ।

णिरुवक्कयणीसारे तण्हाइ सुसन्तणिदुहिआ ॥ ४२ ॥ [४१]

णीसंपायं परिसन्तजणवए तह झुणिम्मि णीहरिअं ।

णीसीमिओ अ णिब्वासिअम्मि बाणम्मि णीलकंठी अ ॥ ४२ ॥

L. 1. om. वा BF णिदुहइ C निदुहइ G णिदुहइ X निदुहइ G निदुंन Z निष्ठंभं.
Q (F1) निब्बो° BG निब्बो° X निब्बो° BCFX मन्युना ओष्ठं (C ओष्ठं X उष्ठं) GZ मलि-
नीकरोति X मलिनं L. 2. BF णिउइइ X णिलुंछइ C निउइइ 2 hd. °इइ Z णिकइइ Z om.
मज्जति G णिल्लइइ C निज्जो° X निज्जो° Z निज्जो° BF °ज्जो° L. 3. C °कान्तेन नमति BF
णिहुइइ G णिदुइइ or णिदुअइ Z णिदुअइ C क्षरति BCF णिदुहइ G णिदुहइ X णिदुइइ Z णिदुहइ.
L. 4. X उल्लइइ. L. 5. C णिदु° G णिदु° Z णिदु° ABCEFY °द्विष° G °सरिअ ABCEFYZ
°सरिअ° X °सरिअं° E °णिरुव° C °णिरुवक्कया BF थुक्क° X थुक्क° Z थुक्क° cdd. °मुसिअ°.
L. 6. BFGZ णित्तिरि° X णित्तिरि° ABCEFY °द्विष° XY °द्विष° A तुइ BCFG तुइ BFY मंडवो
ABCFGY चेअ. L. 7. C णिदु° BCFXZ °द्विष° G णिदुद्विष BF थूक्क° C थूक्कं G
थूक्कं X थूक्कं BF निट्ठू° G निज्जु° (1) X निट्ठू° BF णिकखस° X णिकखरिउ OGZ °सतिउ
BFX मुखितः C मुडितः 2 hd. मुडितः. L. 8. यावत् । णि° अ° torn off in G.
C णिरुवक्कयं Z °वक्कयं GZ णित्तिः° X णित्तिरि° BFX °द्विष° Z णित्तिरारइ B C 1. hd.
गृह्णाति X गृह्णाति. L. 9. GZ पिनट्टीति एतो CX om. इत्थं BF इति From यथा
to स in वसन्ति torn off in G. L. 10. BFZ णित्तिरि° X णित्तिरि° BCFXZ
°द्विष° BCFX °सरिया. L. 11. C तण्हाइ cdd. °द्विषा. L. 12. E परिसन्तं From
जणवए to णीसंपायं incl. 1 1 next page torn off in G. XYZ झुणिम्मि BCFXY
°रिअं. L. 13. X णीस° AX °निउ° YZ व BF णिब्बाणिमि A णिबा° ACEXYZ
°सियम्मि BEFZ बाणम्मि C नील° A नील° X णीलकंठी ABCFY व.

णीसंपायं परिश्रान्तजनपदम् । णीहरिअं शब्दः । णीसीमिओ निर्वासितः । णील-
कंठी बाणवृक्षः ॥ यथा ।

बोलिअबहु णिसमुहं णीसंपाए अणीहरिअकञ्ची ।

अहिसरइ णीलकंठीवणम्मि णीसीमिअस्स तस्स कए ॥ ४३ ॥ [४२]

णीसणिआ णिस्सेणी णीआरणमवि बलिघडीए ।

5

णूला साहाए पट्टवासिआए अ णेडाली ॥ ४३ ॥

णीसणिआ निःश्रेणी । कप्रत्ययभावे णीसणीत्यपि । णीआरणं बलिघटी । अत्र ।
णीइ णीणइ णीलुक्कइ गच्छति । णीरंजइ मनक्ति । णुव्वइ प्रकाशयति । एते धात्वादे-
शेषूक्ता इति नोक्ताः । णीहम्मिअं निर्गतमिति तु निपूर्वस्य हम्मिधातोः सिद्धम् । णूला
शाखा । अत्र णूमइ छादयतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । णेडाली पट्टवासिता । 10
शिरोमुषणभेदः ॥ यथा ।

णेडालिसुन्दर तुमं पुत्तय मा चडसु उच्चतरुणूलं ।

जं णीसणिपडिएसु वि णीआरणबल्लहा ण होइ छलं ॥ ४४ ॥ [४३]

णेउड्डो सञ्भावे कूवतुलाए अ णेलिच्छी ।

रविवणिअसच्चिवसण्ढा णेसरणेसत्थिणेलच्छां ॥ ४४ ॥

15

L. 1. X णीसंपा रिश्रान्तं C°आतं जनं cdd. °रिचं X चनिः for शब्दः G णीसीमिउ X णीसमिउ.
BCFX नीलं X णीलकंठी From ल torn off in G. L. 2. BF बाणं. L. 3. From
बोलिअ° to मि in °वणम्मि l. 4. torn off in G. BCFX बोलिअ° Z बोलिअ° C°बहु C
°मुहं X णीसंपाए BCFXZ °हरिअ° C°कंठा. L. 4. X °कंठीवणंणि cdd. °मिअस्स B (F)
om. तस्स. L. 5. cdd. °णिआ From णीआरण° to णीसणी° L. 7 torn off in G. CYZ
णीआरण° A बलिघडी य C°बडिइ BFX Y बलि° BF °बडिइ. L. 6. B वट्टं ABCEFX YZ
°वासिआए ABFY Z य A णेडाली. L. 7. BCFXZ °णिआ BFX निश्रेणी CGXZ
णीआरणं BF बलिघडी GX बलि°. L. 8. C om. अत्र णीइ X om. णीइ X णीलइ
From णीलुक्कइ to मिनि l. 10 torn off in G. L. 9. B णीहंसिअं F णीहंसिअं X णीहं
मिअ Z णीहम्मिअं निर्गतं Z निपूर्वं X °धातो From णूला to दर l. 12 torn off in G.
L. 10. X °पूकामिति. L. 12. C णेलाडि° CXZ °सुंदरि BF वडसु X
°तरुमूलं. L. 13. In G from जे to णेसर° incl. l. 15 torn off. C ज
X om. जं X णीसणिआपडिएसु; BF °पडिअ X णीआरण° C च्छलं Z छणं. L. 14.
BF णेउड्डो A णेउड्डो BF सञ्भावेः BF कूवतुलाए cdd. य BCF णेलच्छी E
णेलिच्छी Z णेलिच्छी. L. 15. X रवि° A °वणिअ° BCFY Z °वणिअ° BF °सच्चिब°
BCF °जेसच्चि, G not quite legible. BX °णेलत्था.

गेउडो सद्भावः । गेलिच्छी कूपतुला । गेसरो रविः । गेसत्थी वणिक्सत्थिवः ।
गेलच्छो षण्डः । वृषभ इत्यन्ये ॥ यथा ।

गेसत्थि अगेलच्छो तं गेउड्डेण गेसरत्थमणे ।

गेलिच्छिरवं सोउं वच्चइ जं जलमिसेण तुह जाया ॥ ४५ ॥

5 अत्र गेडुं नीडमिति तु नीडशब्दमवमिति नोक्तम् ॥ [४४]

भद्वओज्जलदसमीऊसवमेअम्मि गेडुरिआ ।

उच्छुणिवीडणकण्डे तहेअ कुण्डम्मि णंदं च ॥ ४५ ॥

गेडुरिआ भाद्रपदोज्ज्वलदशम्यां कश्चिदुत्सवविशेषः ॥ यथा ।

संकेअमागए उववइम्मि दूईइ झत्ति संलविआ ।

10 अहिसरइ णावरवहू गेडुरिआदंसणमिसेण ॥ ४६ ॥

अत्र णोल्लइ शिपतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ।

॥ अथानेकार्थाः ॥

णंदं इक्षुनिपीडनकाण्डं कुण्डाख्यो भाण्डविशेषश्चेति व्यर्थम् । केचित्तु । इक्षुनि-
पीडनकाण्डवाचकावेत्तं णंदकुंडशब्दी देश्यावित्वाहुः । सदाह ॥ इक्षुनिपीडनकाण्डं णंदं

15 कुंडं च गो णंदी ॥ न तु कुण्डाख्यभाण्डवाची णंदशब्दो देश्यः । अस्माभिस्तूभयमपि
दृष्टमित्यनेकार्थेषूपानिबद्धम् ॥ [४५]

L. 1. BF गेउरो BFZ सद्भावः From गेलिच्छी to रवं l. 4 torn off. in G. BCFX गेलच्छी Z गेलिच्छी C 1. hd. गेसच्छा C 2. hd. X °च्छी Z वणिक्स्°. L. 2. Z गेलच्छो शंडः X णंदः X वृषभः. L. 3. BF गेसत्थि C गेसत्थि Z सगेसत्थो X om. तं C वं BF गेउत्तोणे X गेउड्डिण CX °च्छमणे. L. 4. CX गेलिच्छि° Z गेलिच्छि° Z वचल X जलमिसेण. L. 5. BF गेरो CX गेडं G णडु cdd. णडिमिति GX om. तु From ड in नीडं to डे in °कण्डे l. 7 torn off in G. L. 6. ABCFX Y भद्वओज्ज (C उज्ज) Z भद्वओज्ज Y °मेयम्मि BF गेडुरिआ C गेडुरिआ AEYZ °रिआ E ius. here अथानेकार्थाः XY अथानेकार्थाः. L. 7. C उच्छु° YZ °णिवीडण° ABCFY तहेअ G तह अ C कुंडमि X व for च. L. 8. C गेडुं 2. hd. गेडुं BCFGX °रिआ. L. 9. GZ संकेयः From मागए to बहू l. 10. torn off in G. BF संकेअमाए उववइम्मि X उवव° BCF झत्ति X उवइत्ति Z संलविआ BCFX °विआ. L. 10. Z °बहू G गेडुरिआ° C गेडुरिआ° BFXZ °रिआ. L. 11. In X from अत्र to भाण्डविशेष l. 13 omitted here and given after दृष्टमित्यने in l. 16. L. 12. GZ °कार्थः. L. 13. BF णंद From इन to शेप° torn off in G. B °पीडण° C °कांड B °पन्ने इय° BF om. तु. L. 14. From काण्ड to °निपीडन omitted in X. B °नीपीडण° X °कांड X नंदकुंडं L. 15. BFGZ नदो CX नदी X तु । कुं । कुंडां C जंहाख्य° G कुडां CGX नंदशब्दो Z नदशब्दो G देश्य CX °भिस्तु उभयम् L. 16. C 1. hd. °दमिमि नेकां X °मित्यन्येकां G °वदां ।

धाणे मूके णक्को णण्णो कूवे खलग्गजेसुं च ।

कद्धमिए वइविवरे पओअणे णल्लयं णिमित्ते अ ॥ ४६ ॥

णक्को घ्राणं मुकश्च । ग्राहे तु णक्कशब्दो नकशब्दमव एव । णण्णो कूपो दुर्जनो ज्येष्ठो भ्राता चेति व्यर्थः । णल्लयं कर्दमितं वृत्तिविवरं प्रयोजनं निमित्तं चेति चतुर्थम् ॥ [४६]

5

रयदुद्धिणेषु णडुलमह णद्धं च वयमधिणानिन्दासु ।

सम्भावेऽभिप्पाए णाउड्डो चोरकञ्चणे णिक्खो ॥ ४७ ॥

णडुलं रतं दुर्दिनं च । णद्धं वक्तव्यं अधृणा निन्दा चेति व्यर्थम् । णाउड्डो सद्भावोऽभिप्रायश्च । मनोरथ इत्यन्ये । णिक्खो चोरः काञ्चनं च ॥ [४७]

कउहछउमेसु णिव्वं णिअयं रयसयणसासयघडेसु ।

मुत्तोदिए गिरासे उच्चडअकिवेसु अ णिविद्धो ॥ ४८ ॥

10

णिव्वं ककुदं व्याजश्च । पटलान्ते तु णिव्वशब्दो नीत्रशब्दमव एव । णिअयं रतं शयनीयं शाश्वतं घटश्चेति चतुर्थम् । णिविद्धो सुप्तोत्थितो निराश उद्धो नृशंसश्चेति चतुर्थः ॥ [४८]

- L. 1. BF धाणे B णण्णो A वखलणं C °जेसुं corr. 2. hd. L. 2. A कद्धमिए E °चिचरे AX पडअणे OGZ पडअणे Y पओअणे A णल्लयं BF निमित्ते G निमित्ते ABFYZ य G यं; om. C. L. 3. X नवः; om. एव G णक्को for णण्णो. L. 4. B ज्येष्ठो GX ज्येष्ठो X चत for घाता G णल्लयं Z णल्लयं C वृत्ति°. L. 5. Z चेति व्यर्थं चतुर्थम् । L. 6. G °दुद्धिणेषु AC णडुलं X णेडुलं C णद्धं च वयं BF णद्धं च वयं Z णद्धं च वयं AEGXY णद्धं च वयं A °मधिण°. L. 7. BF सम्भावे G सम्भा YZ om. s A विप्पाए BF भिप्पा णाउड्डो. L. 8. C णडुलं X णेडुलं G रवं X adds. 1. मह. after: च C णद्धं BF °चचयं CGX °चचयं Z °चचयं G अधृणा BF सम्भावः G सम्भावो भिपा°. L. 9. X अभिप्रायं BF om. णिक्खो चोरः Z चोरः X काञ्चनं. L. 10. B कद्धं BF °छउतेषु C 2. hd. (A) Y णिव्वं E नियय OGXZ णिव्वं Y णिअयं BF रयसयणसासयघडेसु C रयसयणे. L. 11. E मुत्तोदिए C °दिओ Y मुत्तोदिए E निराए C गिरासे C उच्चडअकिवेसु X °चकिवेसु Y य ABF णिविद्धो G णिविद्धो CXY णिविद्धो Z णिविद्धो. L. 12. BF, C 1. hd. Z णिव्वं CX कुकदं C पडलं BCFX तु नीत्रशब्दमव (BF नीत्रं) एव णिव्वशब्दः । cdd. णिव्वं L. 13. Z शाश्वतीयं X घटश्चेति च चतुर्थं BCF णिविद्धो G णिविद्धो Z णिविद्धो C निराश BF उच्चडो C उच्चडो C नृशंसश्चेति L. 14. G °रथाः.

सेअगणेसु णिहाओ पुढे उब्बेडिए णिरप्पो अ ।

चोरट्ठिअपुढेसुं णिरक्कमुज्जुअदहेसु णिप्पिच्छं ॥ ४९ ॥

णिहाओ स्वदेः समूहश्च । णिरप्पो पृष्ठमुद्घेदितं च । णिरक्को चोरः स्थितः पृष्ठं चेति
व्यर्थः । णिप्पिच्छं ऋजु दृढं च ॥ [४९]

5 पयडोज्जुरिऊसु णिराओ णिट्ठकं च टक्किए विसमे ।

णिहुअं णिव्वावारे तुण्हिक्के तह य सुरयम्मि ॥ ५० ॥

णिराओ प्रकट ऋजु रिपुश्चेति व्यर्थः । णिट्ठकं टक्कच्छिन्नं विषमं च । णिहुअं
निर्व्यापारं तूष्णीकं सुरतं चेति व्यर्थम् ॥ [५०]

णिव्वलिअं जलधोए पविगणिए विहडिए चेअ ।

10 वायसमूकेसु णिउक्कणो णिहेलणमगारजघणेसु ॥ ५१ ॥

णिव्वलिअं जलधौतं प्रविगणितं विषदितं चेति व्यर्थम् । णिव्वलेइ दुःखं मुञ्चति
निष्पद्यते क्षरति चेति धात्वादेशो सिद्धम् । णिउक्कणो वायसो मूकश्च । णिहेलणं गृहं
जघनं च । अत्र । णिव्वरइ दुःखं कथयति छिनत्ति च । णिहोडइ निवारयति पातयति
च । णिलुक्कइ तुडति निलीयते च । णिवहइ णिरिणासइ भच्छति पिनटि नश्यति च ।

L. 1. BF सेयागं ACFGYZ सेयं X गणासु AGX णिहाउ A उब्बेडिए C उब्बेडिरे
E उब्बो GXZ णिरप्पो Y णिरिप्पो cdd. य. L. 2. A चोरं C चोरे ABCEFXYZ
°द्विष G °द्विषं GZ °पुढेसुं X °पुढेसु ACFGYZ णिरिक्कं BF °मुज्जुअं C °धुज्जुअं 2. hd.
°कज्जुअं X °मुज्जुअं (1) Y °मुज्जुअं BF इडिअ C णिपिच्छं Z णिपित्थं. L. 3. GX
णिहाउ GXZ णिरप्पो cdd. पृष्ठमुं GZ णिरिक्को BCFX चोर Z चोरः cdd. पृष्ठं (X पृष्ठं)
and चयर्थ L. 4. G om. from णिणि to च incl. X णिणिपिच्छं Z णिपित्थं.
L. 5. X पयडो A पयडोज्जु BF पयडोसु Y पयडुज्जु CGXZ °डोअ E °कोज्जु
AGX णिराउ GXZ णिट्ठकं X टक्किए. L. 6. CEXY णिहुअं. L. 7. GX
णिराउ Z प्रकटः cdd. ऋजुः (X ऋजु) GXZ णिट्ठकं cdd. णिहुअं L. 8. G चयर्थः.
L. 9. cdd. °लियं A पविगलिए O विगणिए BF वेय ACFGYZ वेय C 2. hd. वेय.
L. 10. X वासयं BF °मूहेसु Z णिउक्को A °लणमगरे जं X °मगरे AC °णेतुं. L. 11.
G णिचं (1) cdd. °लियं X प्रविगणितं BCF णिचलेइ. L. 12. BF om. क्षरति G
°देशसिद्धं C 1. hd. °शे दिं X °देशे पूका । णिउक्को काक मूकश्चेति । L. 13. O जघन्यं
C 2. hd. णिचरइ G णिव्वइ B (F!) X om. च X णेहोडोइ. L. 14. BF तुडयति
X तुडति Z झुडति X णिवणिषइ णिरिणोसइ.

णीलुंछइ निष्पतति आच्छोडयति च । णीरवइ बुभुक्षते आक्षिपति च । णीहरइ
निःसरति आक्रन्दति च । णुमइ न्यस्यति छादयति चेति धात्वादेशेषूक्ता इति
नोक्ताः ॥ [५१]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां चतुर्थो वर्गः ॥

5

L. 1. B निष्प^० X निःस्प^० BF णीरवइ C णारवइ. L. 2. C 1. hd. निःसति
X निःसरति C आक्रन्दति G लादयति B ीपूकाः L. 3. X नोक्ता. L. 4. C इत्यायं^०
BCFGXZ^०तायां स्वोपज्ञदेशीभाष्यद्वयं ह्युक्तौ च^० व^० । ग्रंथायं (G ीयंयाः) २३२ (X २३३) । E has
only : ॥ इति चतुर्थवर्गः ॥ Y ॥ चतुर्थो वर्गः ॥ ७ ॥ X has चतुर्थो वर्गः at the end of stanza 51.

॥ अथ तादयः ॥

तंवा गाई तंटं पुट्टं सुत्तोप्पलेसु तग्गतणा ।

तट्टी वईइ सोगम्मि तमो तवणी अ भक्खम्मि ॥ १ ॥

तंवा गौः । तंटं पृष्ठम् । तग्गं सूत्रम् । सूत्रमिति सामान्याभिधानेऽपि सूत्रकङ्कण-
5 मुच्यते । यदाह ॥ तग्गं च सूत्रकङ्कणकम् ॥ तणं उत्पलम् । तट्टी वृत्तिः । तमो शोकः ।
तवणी भक्षणयोग्यम् । कणादि ॥ यथा ।

तंटवहणतट्टिविहीहि तंवचारणय तग्गवलणेहिं ।

तणलोअणा ण तवणिं कुणन्ति विरहे तमं जडा जन्ति ॥ १ ॥ [१]

तमणं चुल्ली तहरी वहलसुरा वावडे तवओ ।

10 तसिअं मुक्के सयणे तल्लडमोल्लम्मि तण्णायं ॥ २ ॥

तमणं चुल्लिः । तहरी पङ्क्तिः सुरा । तवओ व्यावृतः । तसिअं शुष्कम् । तल्लडं
शय्या । तण्णायं आर्द्रम् ॥ यथा ।

विरहम्मि तुज्झ सूहव तसिए तण्णायकमलतल्लडए ।

तमणं व तप्पइ सही तहरीतवओ ण जाणसि तुमं तु ॥ २ ॥ [२]

L. 1. om. A, E ॥ अथ तादिः ॥ Y ॥ तकादिः ॥ L. 2. ABFGX तंवा
C 1. hd. तंवा 2. hd. तंवा E तम्वा C तंटं E तंटं A पोडुं C 1. hd. मुट्टं GZ तुट्टं AXY
सुत्तुणं E सुत्तुणं GZ ०वणेसु E तणुं GZ om. तग्ग. L. 3. X तट्टी E तट्टी वई च
odd. च X भिक्खम्मि. L. 4. BFG तंवा X तंवा BF गोः X तंटं odd. पृष्ठं CX ०मिति
तु सां C सूत्रं कं Z सूत्रकङ्कणं BX ०कणाङ्कमुच्यते L. 5. X तु for च G तट्टी X
तट्टी CX वृत्तिः. L. 6. X कणादिः. L. 7. BF ०विहिं CGXZ ०विहीहिं BF
तंवचारणय C तववारं X तंववार Z तंववार G तंववार or चार BCFX ०चरणेहिं. L. 8.
CGXZ ०लोअणा X तुमं BF जरा C जडा. L. 9. B तहरी ABCFG वहलं E
वावडे B, C 2. hd. तवओ GX तवउ. L. 10. odd. तसिअं Z मुक्के E तल्लडं Y ०मुल्लम्मि.
L. 11. C चुल्लिः 2. hd. चुल्ली BGX तवउ odd. तसिअं G मुक्कं L. 12. B
तन्नायं. L. 13. BCF तुज्झ BCF सूड X सूहव C तवसिए BF तण्णायं G तन्नायं.
L. 14. CX च C om. तहरी CXZ ०तवउ G तवउ X इति for जाणसि
X om. तु.

तच्छिडं च कराले णयरारक्खे तलारो अ ।

तच्छिडो तल्लिच्छो अ तप्परे तणचए तणेसी अ ॥ ३ ॥

तच्छिडं करालम् । तलारो नगरारक्षकः । तच्छिडो तथा तल्लिच्छो तत्परः । तणेसी
तृणप्रकरः ॥ यथा ।

दोसगवेसणतच्छिड तलारमया तणेसिअन्तरिआ ।

5

उअ तइ तल्लिच्छा सा तमतच्छिडे पडिच्छइ कुडङ्गे ॥ ३ ॥ [३]

तरसं मंसे तंवेहितंबटकारिआउ सेहाली ।

इच्छाइ तक्कणा तंतडितोंतडिआ करम्बम्मि ॥ ४ ॥

तरसं मांसम् । तंवेही तथा तंबटकारी शेफालिका । तक्कणा इच्छा । तंतडी तथा
तोंतडी करम्बः ॥ यथा ।

10

चय तंवेहिकुडङ्गं ण तंबटकारित्तवसणोऽअं ।

ण हु तरसतक्कणं कङ्कुतंतडी कलमतोंतडी अ हरे ॥ ४ ॥ [४]

गोहुमकुङ्कुमिआए अ तंबिरा तंबरत्ती अ ।

तरवटो पउमाडम्मि तडवडा आउलितरुम्मि ॥ ५ ॥

- L. 1. E त for च A णगतं Z णयरारक्खे G करालो X तरो *edd.* च. L. 2. BF तच्छिडो *edd.* च BF तप्पर ACZ तणचए X तणए Y तिणचए ABCFGXYZ च.
L. 3. Z तस्सिडं B °डं च करालं G तणारो CX नगरारक्षकः C तल्लिच्छो; *om.* GX. L. 4.
X तृणप्रकारः G *om.* यथा. L. 5. B °भाया CX तणेसिअन्तं *edd.* °रिया. L. 6.
BF ओअ CZ तइ CX तल्लिच्छा G तमतच्छिडे Z तमतच्छिडे BF °च्छिडो BF कुडङ्गे.
L. 7. A तम्बेहि° BCFGXYZ तंवे° E तम्बे° BFGZ °तंबट° X °तंबट° C तंम्ब° E
तम्ब CX (F!) °टकारि° ABFGXZ °रियाउ C °रियाओ. L. 8. E इच्छा च C(F!)
तंतडिआ *om.* तोंतडि X °तोंतडिआ ABFGXYZ °डिआ A करम्बम्मि C करम्बम्मि BFZ
करम्बम्मि. L. 9. C 1. *hd.* मंसे 2. *hd.* अंसे C(F!)GXZ तंवेही B तंवेहि C(F!)
तंबटकारी X तंबटकारिका G तंबट° BZ तंब° B इच्छा L. 10. X तोंडडी G करम्बः.
L. 11. CX वय BF तंवेहि° CGXZ तंवेहि° BGZ तंबट° C(F!) तम्बट° X तंबट° C
°वसाणो BCFX वं G वं Z वं. L. 12. G णं C त्तरसं X तारसं BF कंङ्कुतंतडी
CZ कंङ्कुतोंतडी G कंङ्कुतोंतडी GZ कमलतंबडी C °तोंतडी BFG च CXZ °डी हरे.
L. 13. EFGXYZ °मियाए *edd.* च A तंबिरा BF तंबिरा C तंबिरा E तंबिरा GYZ
तंबिरा BFGZ तंबरत्ती ACE तम्ब° *edd.* च. L. 14. BF पउमाडम्मि C पउमा° E
पउमारम्मि Y पउमाडम्मि C °तरम्मि.

तंविरा तथा तंवरी गोधूमेषु कुङ्कुमच्छाया । तरवडो प्रपुनाटः । तडवडा आउ-
लिवृक्षः ॥ यथा ।

सहि तंवराचिरम्मे छेते सुत्तम्मि तंविरच्छि पिए ।

तरवडतडवडाउलकुडङ्गए कीस चलिआ सि ॥ ५ ॥

5 अत्र । तलिणं सूक्ष्ममिति तलिनशब्दभवम् । तरइ शक्नोति । तच्छइ तक्ष्णोति ।
तडइ तडुइ तडुवइ तनोति । एते धात्वादेशेषुक्ता इति नोकाः ॥ [५]

इन्दोवे तंवकिमी तणसोळी मल्लिआए अ ।

सुरयम्मि तत्तुडिळं पसारिए चेअ तणरासी ॥ ६ ॥

तंवकिमी इन्द्रगोपः । तणसोळी मल्लिका । तत्तुडिळं सुरतम् । तणरासी प्रसा-
10 रितम् ॥ यथा ।

जइ तत्तुडिळपण्डिअ तणसोळीवळहो गओ कालो ।

तुह विरहे तणरासिअतंवकिमी पाउसो कहं तीए ॥ ६ ॥ [६]

सालिम्मि तलप्फलतालहला खुहिए तडमडो अ ।

तंतुक्खोडी अ तुरी उडुवे तरिअव्वतणवरंडीओ ॥ ७ ॥

L. 1. BFGXZ तंविरा C तम्बिरा G तचा BFGZ तंव° C तम्ब° G °धूमेष्कुङ्कु°
B तरवडो GZ तरवडो X प्रपुनाटः (1). L. 3. X संडे BFZतंव° G तम्ब° X तम्बर°
C तम्बरम्मे GZ लिप्ते सुत्तम्मि BCF तंविर° G तंविर° X तंविरि°. L. 4. X वरवट°
In G तरवट is torn off. C °कुङ्गए CGZ चलिआ. L. 5. X अ for अत्र G तलिणं
X चलिणं X शक्नोति. L. 6. C om. तडुवइ, in G it is torn off. From
एते to सो in तणसोळी l. 7. torn off in G. X वि for इति. L. 7. A तम्ब°
C तम्ब° BF तंव A तणम् X °सोली cdd. मल्लिआए ACEGXYZ च. L. 8. A C
1. hd. EGX तत्तुडिळं BF तत्तुडिळं X पसारिच AGXYZ चेष BF वेव CE वेव EX तणरासी.
L. 9. BFGX तंव° C तम्ब° From तणसोळी to छी° in l. 11. torn off in G.
BF का for मल्लिका B C 1. hd. FX तत्तुडिळं. तण° प्र° twice in B. L. 11.
X तत्तुडिळं BCFG तत्तुडिळं cdd. °पंडिय B °वळओहो CGX गउ. L. 12. cdd. °रुहिय°
From यतंव to रं in °वरंडीओ l. 2. next stanza torn off in G. BFZ तंव C °किमा
B पासो. L. 13. X सलम्मि BFZ सालम्मि BF तलहला A तलप्फला° Z तलप्पलला° E तलप्पल-
तालफला X तलप्पलोतालहलो ABCFYZ च. L. 14. B तंतुसोडी C (F!) तंतुक्ख°
X तंतुक्खोडी cdd. च BFX Y तरियव्व° C (E!) तरियव्व° (E °व्व!) Z तडियव्व°
AGXZ °डीउ.

तलफलो तथा तालहलो शालिः । तडमडो क्षुभितः । तंतुक्खोडी वायकत्तन्वोप-
करणम् । तरिअन्व तथा तणवरंडी उडुपः ॥ यथा ।

कास तलफलगोवीतडमडिओ जासि तालहलछेत्त ।

तंतुक्खोडिअ वच्चसु तरिअन्वणिउत्त तणवरंडीए ॥ ७ ॥ [७]

तदिअसं अणुदिअसे तहल्लिआ चेअ गोवाडे ।

5

तदिअचयं च णच्चे तलयागत्ती अ कूवम्मि ॥ ८ ॥

तदिअसं । अदुरविप्रकर्षात् तदिअसिअं तदिअहं इत्यपि । अनुविबसम् । तह-
ल्लिआ गोवाटः । तदिअचयं नृत्यम् । तलयागत्ती कूपः ॥ यथा ।

तरुणतहल्लिअरक्खय भुमयातदिअचण तदिअसं ।

तलयागत्तिं वच्चइ णिसि बहुआ पाणिअमिसेण ॥ ८ ॥ [८]

10

तडफडिअं परिचलिअम्मि कुरवए तंवकुसुमो अ ।

गालिअअङ्गुलिएसुं तलसारिअतणयमुदिआओ अ ॥ ९ ॥

L. 1. Z तलफलो From लिः in शालिः to जासि L. 3. torn off in G. Z तममडो BFX क्षुभितं C तंतु° BFX व वायक°. L. 2. C तरियचं XZ तरियचं Z उडुपः. L. 3. C किलतल° X कासलतलफल° C °गावी° X °तलमडिउ Z °मडिउ. L. 4. C तंतु° cdd. °डिय BF वच्चसु From च to णि in पाणिअं L. 10. torn off in G. BF तरियच° X तरिअन्व C तरियचचणिउत्तचण तणवरंडीओ Z तरियणिउत्त तणवरंडीणि. L. 5. ABCFG तद्वियसं ABCFGX अणुदियसे Z अणुदियसे ABCFGXZ तहल्लिआ BFZ चेअ C वेय Y चेय. L. 6. cdd. तद्विय° CXZ °वचं EZ णच्चे Z तलया° BF °मत्ती X °गत्ता CEXZ च In A the whole stanza is omitted. L. 7. cdd. तद्वियसं अं तद्वियसियं तद्वियहं Z अनुदिवसः. L. 8. cdd. तहल्लिआ cdd. तद्वियच (X व) वं Z तलयागत्ती. L. 9. C वरुणवहं cdd. °डिय° X भुमया° cdd. °तद्वियच (XZ व) एण तद्वियसं. L. 10. BF वच्चइ C उच्चइ BF ओ for णिसि Z उ for णिसि BFZ बहुआ CX बहुआ cdd. पाणिय°. L. 11. A तडफडिअं BFXYZ °कडिअं G °कलियं From परि° to वकः in कुरवकः L. 1. next page torn off in G. BFXYZ °चलियंमि A कुरवए E कुरवए Y कुरवए Z कुरवए BF तंवकुसुमो C तलकुसुमो XZ तंव° cdd. n. L. 12. E गोलियं ABCFXYZ गालियं X °अणुलिएसु cdd. °सारिय° BF °तणय° BEFYZ भुदियाओ CX भुदियाउ cdd. व Y नि.

तडफडिअं परितश्चालितम् । तंबकुसुमो कुरवकः । तलसारिअं गालितम् । अन्ये तु तलसारिओ नालिक इति पठन्तस्तलसारिअं मुग्धमाचक्षते । तणयमुदिआ अङ्गुलीय-
कम् ॥ यथा ।

अइ तलसारिअपेम्मय तुह विरहे तीइ इत्थ तडफडिअं ।

5 तंबकुसुमस्स मूले ओपडिआ तणयमुदिआ कहइ ॥ ९ ॥

अत्र । तलपंडइ भ्रमति । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [९]

ताला लाजा रम्मम्मि तामरो रोअणम्मि ताडिअयं ।

तारत्तरो मुहुत्ते जलभवफुल्लम्मि तामरसं ॥ १० ॥

ताला लाजाः । तामरं रम्यम् । ताडिअयं रोदनम् । तारत्तरो मुहूर्तः । तामरसं
10 जलोद्भवपुष्पम् । पद्मवाचकस्तु तामरसशब्दः संस्कृतसम एव ॥ यथा ।

ताडिअयपरं बालं कुलडा तालाहि भोलविअ जाइ ।

तारत्तरेण तामरतामरसे सरिअतुहम्मि ॥ १० ॥ [१०]

तालप्फली अ दासी तिची सारम्मि दुसहे तिब्बं ।

तिरिडो तिमिरे तिणिसं महुपडले तिमिणमल्लुदारुम्मि ॥ ११ ॥

L. 1. *add.* °फडिअं BF तंब° XZ तंब° C चकुसुं B कुरवक C (F) X कुरव (X व) कः BFGXZ °सारिअं From तु to तीइ excl. 1. 4. torn off in G. L. 2. X लसारिउ (omitting त) Z तलसारिउ B नालिकनालिक X पठन्तुल° *add.* °सारिअं Z °सारिअ *add.* °मुदिआ. L. 4. *add.* अवि BF तणसारय° CXZ °रिअं C दम्भ; illegible in G. Z एत्थ *add.* °डिअं. L. 5 BFGX तंब° C तंब° X °कुसुमस्स BF ओपडिआ CZ उपडिअ GX उपडिआ *add.* °दिआ From कहइ to णम्मि in l. 7. torn off in G. L. 6. X अत्र अंतइ Z तलपंडइ. L. 7. C लाज C 1. hd. रेम्मंमि X तामरसो BF ताम रोअणम्मि Z रोरोअणम्मि AEX ताडिअयं GZ °डिअअं Y °डिअअं. L. 8. C तारत्तरो X तारत्तरो C 1. hd. मुहुत्ते BF मुहुत्ते E जलवरकु°. L. 9. B लाजा, From: to चक्रस्तु l. 10. torn off in G. X तामरसं BFZ ताडिअयं X तारत्तरो. L. 10. C °द्रवं पुं B °कुणं. L. 11. BXZ ताडिअयं C (F) ताडिअयपरं *add.* बालं B कुडला X कुलडा CGXZ तालाहि BFZ भोलविअ X तोलविअ GZ जाइ. L. 12. GXZ तारत्तरेण CX *om.* तामरं Z मरतामरसे From तामरसे to सी in दासी in l. 13. torn off in G. BFZ सरिअं X सरिइ° F °तुहम्मि C °तडम्मि X °तुहम्मितामरसं. L. 13. BZ तालाफली ABFYZ प E दुसरो G (A) तिब्बं E तिब्बं. L. 14. ABEFGXZ तिणिसं C तिणिंसं cfr II 1, 12. G महुपडले BF तिमिण दासम्मि A तिमिणदामल्लुम्मि X तिमिण° C °दासम्मि GZ °दामम्मि.

तालफली दासी । तिची सारम् । तिचं दुर्विषहम् । तिचं अत्यर्थमिति सात-
बाहनः । तिरिडो तिमिरवृक्षः । तिणिसं मधुपटलम् । तिमिणं आर्द्रदारु ॥ यथा ।

वयणाई तालफली असुणन्ती तिणिसतितिमहुराई ।

तिव्वाविलिअस्स पइणो ओ पहरइ तिरिडतिमिणेण ॥ ११ ॥

अत्र । तालिअंठइ भ्रमति । इति धास्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [११]

5

उण्हपवणे तिरिड्डी तिंमिच्छी तिंमिआ य कमलरए ।

तिविडी पुडिआ गुरु तिचुअं च ण्हाणोल्लिअम्मि तित्तिरिअं ॥ १२ ॥

तिरिड्डी उण्णवातः । तिंमिच्छी तथा तिंमिआ कमलरजः । तिविडी पुटिका ।
तिविडा सूचीति केचित् । तिचुअं गुरु । तित्तिरिअं स्नानार्द्रम् ॥ यथा ।

तिंमिच्छिसुरहिजसभरणिव कलुसिअतिमिण तिरिड्ढम्मि ।

10

तिचुअदुहा तुह रिऊ णइतित्तिरिआ जिमन्ति तिविडीए ॥ १२ ॥ [१२]

तिमिरिच्छतिमिच्छाहा करअपहिआ तिंमिगिलो मीणे ।

तिण्हीकयम्मि तिकस्वालिअं तह तिरोवई वयन्तरिए ॥ १३ ॥

L. 1. XZ तालफली G om. तालफलीदासी G तिच X om. तिचं दुर्विषहम् cdd. तिचमत्यर्थमिति X तिचं मित्यर्थः मिति. L. 2. G वाहनः GZ तिणसं X मधुपटलं BF तिमिरं. L. 3. PCF तिणसं CX महुराई. L. 4. CGXZ विलियस्स B (F!) विलियस्स X वयणो OG उ Z तिरिड्ढतिमिणेण. L. 5. BF तालिअंठइ C 1. hd. बालि BF भ्रमयतीति CGXZ भ्रमयतीति G ति ति धा BFCX शेपूक इति नोक्तः (B नोक्तः). L. 6. A तिरिड्डी C तिरिड्डी C तिंमिच्छी E तिंमिच्छी GZ तिंमिच्छी ABFGXYZ तिंमिआ C तिंमिआ X कमलर. L. 7. cdd. पुडिआ ABXY तिचुअं C (F!) GZ तिचुअं A ण्हाणुत्तिअंमि Y ण्हाणुत्तिअम्मि Z णोत्तिअम्मि EX णोत्तिअं च A तित्ति BF तित्तिरिअं GZ तित्तिरिअं ACEXY लिं. L. 8. C तिरिड्डी BF तिंमिच्छी GZ om. तथा C तत्त्वा (sic) BF तिंमिआ CGXZ तिंमिआ GZ च कमल. L. 9. BCFX थूरत्ति BX तिचुअं CG (F!) Z तिचुअं B तित्तिरिअं C (F!) X रिअं G ज्ञानाद्री. L. 10. C तिंमिच्छि G तिंमिच्छि Z तिंमिच्छि C सिड्डुलिअं G कलु XZ कलु BFGXZ तिअं BF तंमिए C तिरिड्ढि X ट्टुमि. L. 11. BF तिचुअं CZ तिचुअं GX तिचुअं X दुहा C रिणक णइत्तिअं Z तित्ति cdd. रिआ. L. 12. ABFGXYZ तिमिरिच्छि E च्छाडा cdd. पहिया C 1. hd. पहिया B तिमिगिलो F तिमिगिलो Y तिंमिगिलो. L. 13. ABFGXYZ लिअं C लयं E विरो G वइ Z वयन्तरिए.

तिमिरिच्छो करञ्जप्रुमः । तिमिच्छाहो पथिकः । तिमिच्छओ इति कश्चित् । तिमि-
गिलो मीनः । मत्स्यविशेषवाचकस्तु संस्कृतसमः । तिक्खालिअं तीक्ष्णीकृतम् । तिरो-
वई वृत्त्यन्तरितः ॥ यथा ।

हणिओ तिमिगिलधण्ण एस्स तिक्खालिण्ण व सरेण ।

5 मुच्छइ तिमिरिच्छतले तिरोवइपिओ तिमिच्छाहो ॥ १३ ॥ [१३]

तुंगी रयणी तुण्ही अ मूअरे तुच्छमोमुक्के ।

तुलसी मुरसलयाए तुंडीरं मधुरविम्बम्मि ॥ १४ ॥

तुंगी रात्रिः । तुण्ही सूकरः । तुच्छे अवशुष्कम् । अत्र तुदं उदरम् । तुंडं आस्यम् ।
तुंबी अलावूः । एते संस्कृतसमत्वाजोकाः । तुलसी मुरसलता । तुंडीरं मधुरविम्बम् ॥ यथा ।

10 तुंडीरउट्ठि तुमए अतुच्छतुलसीहि अचिआ चण्डी ।

तुंगीवइपुण्णकलं जमाइतुण्हीवलं वरं लहसि ॥ १४ ॥ [१४]

तुण्हिक्को मिउअचलम्मि तुलग्गं कागतालीए ।

तुच्छयतुच्छइआ रजिए जरघडम्मि तुंडूओ ॥ १५ ॥

तुण्हिक्को मृदुनिश्चलः । तुलग्गं काकतालीयम् । तुच्छयं तथा तुच्छइअं रक्षितम् ।

15 तुंडूओ जीर्णघटः ॥ यथा ।

- L. 1. *cdd.* तिमिरिच्छो GZ करंजः GXZ तिमिच्छउ. L. 2. G तिमिगिलो X
तिमिगिलो X °विशेषः वा° *cdd.* °लियं. L. 3. G वृत्त्यन्तरितः. L. 4. GX हणिउ B
तमिगिलोधण्ण F तमिगिलो° X तिमिगिलण्ण G स BF सरंमि. L. 5. C. मुच्छइ
BFGZ तिमिरिच्छ° C तिमिरिख्व° CGXZ °विउ C तिमि° G °च्छाउ Z °च्छाओ.
L. 6. BCF तुण्णी EGXYZ तुण्णी GYZ ५ BGXYZ सूये C (F1) सुये X
तुच्छमवमुक्के ABC 1. hd. (F1) °मोमुक्के. L. 7. A सरस° BF °मलयाए Z तुंडीरं
G °विबंमि. L. 8. BCF तुण्णी G तुंगी X तुण्णी Z तुण्णी Z तुंथं BFGXZ तुंदमुदरं
C तुंदरं *cdd.* तुंडमारयं. L. 9. BFG तुंबी BFG अलावूः C 1. hd. अलावूः X
अलावू B °त्वात् नो° G तुंडी मधु° G °विबं. L. 10. C तुंडीरउट्ठि B °उट्ठि
FZ °उट्ठि G उट्ठि or उट्ठि *cdd.* °तुलसीहि BFGZ अचिआ C अचिआ. L. 11. *cdd.*
तुण्णी BFGXZ °वलं C वरं. L. 12. Y मिओअ C °वलंमि Y काकतालीए. L. 13. Y
तुम्भयतुम्भया B °तुम्भयदया F °तुम्भया ACEGXZ °इया X निरघडंमि A तुंडू BFX
तुंडूओ (X उ) E तुंडूओ Z तुंडूओ. L. 14. B काग° B *om.* तुच्छयं G तुम्भयं
BCFXZ तुच्छइयं G तुम्भययं. L. 15. BFX तुंडूओ (X उ) OZ तुंडूओ *om.* 2.
hd. in C. G तुंडूउ GZ *om.* यथा.

अस्मि तुल्यगदिहे तुच्छइआ भेदिरुण तंदुअं ।

किं अहिसरसि सहि तुमं ण तुच्छओ एस होहि तुण्डिआ ॥ १५ ॥ [१५]

तुणओ तूरविसेसे तंतुक्खुडिओ तुराजुत्ते ।

दारु तुसेअजंभं तूओ तह उच्छुकम्मयरे ॥ १६ ॥

तुणओ सुंस्वारुयस्तूर्यविशेषः । अत्र तुरो रसविशेष इति संस्कृतसमत्वाजोक्तः । तंतु- 5
क्खुडिओ त्वरायुक्तः । तुसेअजंभं दारु । तूओ इक्षुकर्मकरः ॥ यथा ।

तूओ वायइ तुणयं उच्छुणिवीडणतुसेअजंभठिओ ।

तं सुणिअ गोववहुआ तंतुक्खुडिआ अहिसरेइ ॥ १६ ॥

अत्र तूहो सरिदवतार इति तीर्थशब्दभवत्वाजोक्तः ॥ [१६]

पुरिसम्मि तूहणो तोलणो अ सिंवलितरुम्मि तूलिणिआ ।

10

तेंदुअमवि तुम्बुरुए तोसं दव्वम्मि तोमरी वल्ली ॥ १७ ॥

तूहणो तथा तोलणो पुरुषः । तूलिणी शाल्मलिः । तेंदुअं तुम्बुरु । अत्र तेअवद
पदीप्पत इति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । तोसं धनम् । तोमरी वल्ली ॥ यथा ।

तूहण तूलिणितेंदुअतोमरिगहणे गिरिम्मि किं ममसि ।

मुत्तुण तोलणवयं ण ह तोसं लम्मए कह वि ॥ १७ ॥ [१७]

15

L. 1. CX अस्मि BF अस्मि BF तुलाणं X तुलगिं G दिहे BF तुम्बुरया
CGZ तुच्छइया X तुच्छया B भेदिरुण BFX तंदुअं CZ तंदुअं (Z अं). L. 2. X
सहसि C छडओ G तुत्तुअ X तुत्तु BFX होइ (X इ) X तुण्डिओ. L. 3.
AGX तुणउ AC तं C विसेस BF तंतुक्खरिओ E सुडिओ G कुडिअ AX
डिअ C 2. hd. डिअ C जने E जुत्ते G जुत्ते. L. 4. BEFXZ दारु OGYZ
तुसेयं C तउ A, C 2. hd. तओ GX तूव BF तूओ BF तुच्छं C उच्छुं, corr 2. hd.
GZ तुक्खुं X इच्छुं C कम्मयो. L. 5. G तुणउं X तुणउ BF उच्छुं C कुंभां
(!) X जंभां C रुयमुयं Z तुरो XZ विशेषः. L. 6. B तंतुक्खुडिओ F तंतुक्खुं
XZ डिअ C तंतु त्ताणं (sic) G om. तंतु त्वाणं CGXZ तुसेयं X दा for दारु
C तूओ G तूइड X तूड. L. 7. C तूव GX तूव CX वायइ BF उच्छुं CX
नीवीडणं GZ तुसेयं BF विओं GXZ डिउ. L. 8. BCFXZ सुणिय G सुणिवि
cdd. वहुया BCFX तंतुक्खुं cdd. डिवा. L. 9. C 1. hd. चहो BZ ताणः.
L. 10. Y तोणो ABCFGYZ य BCFGY सिंवलिं E चरुम्मि BCFGXZ तूलं
cdd. णिया. L. 11. AGY तेंदुअमवि BF तेंदुअमं C तेंमयं 2. hd. तेंपुयं E तेंमयं
X तेंदुअं Z तेंदुअं BF तुंबुरं G तुंबुं E तुम्बुं X तुंबुं BF तासं E दव्वम्मि. L. 12.
BF तथा तोहणो BFX तूलणी C 1. hd. तलिं BF तेंदुअं C तंदुअं 2. hd. तेंपुअं G
तेंदुअं Z तंदुअं BCF तूवुरु X तुंबुरु BF तेवइ. L. 13. G पूकः X दव्वं for धनम्.
L. 14. BF तोहणं C तूहणि XZ तूहणि C तलणिं 2. hd. तूलणिं X तूलणं BF तेंदुअं
GZ तेंदुअं X गिरिम्मि. L. 15. B मूत्तुण BF तोलवयं GZ न.

अणिमित्तत्परे तोक्कओ तहा तोडणो असहणम्मि ।

तोअयतोमरिआ बप्पीहयसत्थप्पमज्जएसुं च ॥ १८ ॥

तोक्कओ अनिमित्तत्परः । तोडणो असहनः । तोअओ चातकः । तोमरिओ शस्त्र-
प्रमार्जकः ॥ यथा ।

5 वम्महसरतोमरिण् माणंसिणिमाणतोडणे काले ।

तोअय मज्झ अवत्थाकहणे दइअस्स तोक्कओ होहि ॥ १८ ॥ [१८]

॥ अधानेकार्थाः ॥

तंडं स्वलीणलालयसिरहीणसराहिएसुं च ।

गामणिसेज्जामु तलं तल्लं पल्ललयवरुअसेज्जामु ॥ १९ ॥

10 तंडं कविकालालकं शिरोविहीनं स्वराधिकं चेति व्यर्थम् । तलं ग्रामेशः शय्या च ।

तल्लं पल्लवं वरुकाख्यवृणं शय्या चेति व्यर्थम् ॥ [१९]

तप्परआएसेसुं तत्ती तमणी अ वाहुमुज्जेसु ।

तलिमो कुट्टिमसेज्जाघरोद्धभूवासभवणभट्टेसु ॥ २० ॥

तत्ती तत्परता आदेशश्च । तमणी भुजो भुजं च । तलिमो कुट्टिमं शय्या गृहोर्ध्व-

15 भूमिर्वासभवनं भ्रातृश्चेति पञ्चार्थः ॥ [२०]

L. 1. EX अणमित्तं X °तप्परे B तोक्क GXZ तोक्क Z तोडणा. L. 2. Y तोअअ°
BF om. तोअय edd. °रिया BFGZ वर्णीह°. L. 3. GZ तोक्क Z X तोक्क BCFX
अणिमित्तं तत्परः BF अहनः G तोअ Z तोअ Z तोअओ GX °रिउ. L. 5.
C °सिणि°. L. 6. C अवत्था° BCFX दइअस्स CGX तोक्क Z BCFX होइ.
L. 7. om. A; X °बानेका° given twice. E °था°. L. 8. E स्वलीलाल° AX
°लालय°. L. 9. EGXZ गामणि B °सिज्जामु G तल C तं; corr 2. hd. GZ om.
तल्लं C तल्लं EX पल्लय° BFX °वरुअ° GZ °वहअ° Y °वरुप°. L. 10. BFG कविकला°
G °लालकं X °लालकं Z °लीलकं X चतुरर्थे for व्यर्थम् BF शय्या व. L. 11. C तल्लं
पल्लय BFZ चरुका° GX वरुका° BF शया G भेति. L. 12. BF तमणा for
तमणी BFY य G तमणीइ om. अ BFG वाहु°. L. 13. A °घरोज्ज° C °परोद्ध°
G °घरोद्ध° X °परोद्धभूमावा° CGX °भट्टेसु X °सहोद्ध°. L. 14. G भुजो C भुजं
Instead of भुजं च one should expect to find भुजंअ edd. गृहोर्ध्व°. L. 15. C
°भूमिवासिभ° G °भूमिवास° C भ्रातृश्चेति G भ्रातृस्तेति X शब्दश्चेति.

कण्णाहरणविसेसे वरङ्गए चेअ तलवत्तो ।

तालूरो फेणकविट्टेसु तिरिडिअं सतिमिरविचिएसु ॥ २१ ॥

तउवत्तो कर्णाभरणविशेषो वराङ्गं च । तालूरो फेनः कपित्थतरुश्च । तालूरो आवर्त-
श्रेति केचित् । तिरिडिअं तिमिरयुतं विचितं च ॥ [२१]

कोउअविवाहसरिसवहविअसिणिद्धकुतुंवसु तुप्पो वि ।

पीणम्मि तुरीसदो उवगरणे तूलिआणं च ॥ २२ ॥

तुप्पो कौतुकं विवाहः सर्पणो म्रक्षितः श्लिग्धः कुतुपश्चेति षडर्थः । तुरी पीनं
तूलिकानामुपकरणं चेति द्वयार्था ॥ [२२]

णायव्वा तुंविल्ली महुपडले उक्खले चेअ ।

तेड्डो सलहपिसल्ला तउवट्ठिअकण्णिआसु तोवट्ठो ॥ २३ ॥

तुंविल्ली मधुपटलमुदूखलं चेति द्वयार्था । तेड्डो शलभः विशाचश्च । तोवट्ठो त्र्युपट्टि-
कारण्यः कर्णाभरणभेदः कमलकर्णिका चेति द्वयर्थः ॥ [२३]

॥ अथ थादिः ॥

थग्घो गाधे णिलए थहो थरो दहिसरे थरु छरए ।

थवं विसमे थक्कोऽवसरम्मि पसुम्मि थट्ठियवा ॥ २४ ॥

15

L. 1. Y कण्णाभरणं BF वेय C चेव AGYZ चेय. L. 2. cdd. °डियं (X डयं)
A समिमि° Z मतिमि° G °चिचिएसु. L. 3. X वगोः (sic) G कपित्थश्च. L. 4.
cdd. °डियं BF विचं C om. विचितं. L. 5. E कोउवि° ABCFXYZ
°द्वियं G °द्विचि° G सणिब्ब°. L. 6. C उवकरणे X °गरणा ABFXYZ
तूलियाणं C तल्लियाणं G तल्लियाणं. L. 7. cdd. म्रक्षितं CFX श्लिग्धं BF
कुतप° C 1. hd. छुतुप° X कुमप° X तुरो सदो पीनं From तुरी to द्वयार्था torn
off in G. L. 8. Z मूलिकानां C °कानामुपकरणं BCFXZ द्वयार्था. L. 9.
C णायव्वा तुम्बिल्ली E तुम्बिल्ली GZ तुंवेल्ली BF महुपडवे C °पडिले ACFY चेय
B वेय. L. 10. BF तेरो C तेड्डु GZ तिड्डो cdd. °वट्ठि (X ट्टि) थकण्णिआसु E तोवट्ठो
C °ट्ठो (I) From तोवट्ठो to वट्ठो l. 11. torn off in G. L. 11. BF तेवेल्ली C तुम्बे°
2. hd. तुम्बि° X तुवेल्ली Z तुवेल्ली B °लमुदूखलं F °लमुदू BFX द्वयार्था BF तेराः CXZ
तिड्डो X शलभः G बाओपु चपु°. L. 12. B °पट्टिकारण्यकण्णां GZ °भरणविशेषः.
L. 13. om. A. Y थकरादिः In G from थय to पसुम्मि l. 15 torn off. L. 14.
A वग्घो BF घप्पा C घग्घो. It will not be noted in this chapter that some of
the Mss. very often confound थ and घ in the beginning of the words.
X गाध ABF णिलवे Z निरए E थरो थरो दहि° AC थरु EY छरए. L. 15. C
1. hd. थये ABC 2. hd. EFGZ थवं X थये Z om. °C पसुम्मि BEFY थंवे° X थति°
Z थट्ठि° C थरी.

थग्यो गाधः । थहो निलयः । थरो दधिसरः । थरु त्तरुः । थवं विषमम् । थको
अवसरः । थट्टी तथा थवो पशुः ॥ यथा ।

दहिअं थरेण खग्गा थरूहि कूवा य थग्घसलिलेहिं ।

सोहन्ति थंवथक्का भडेहि थट्टीथवेहि गामथहा ॥ १९ ॥ [२४]

5 वित्थिण्णम्मि थसथसलथामा थविआ पसेविआए अ ।

थंडिल्लथमिअथलया मण्डलविम्हरिअमण्डवेसुं च ॥ २५ ॥

थसो थसलो थामो एते त्रयोऽपि विस्तीर्णार्थाः । थवी पसेविका । थंडिल्लं मण्ड-
लम् । थमिअं विस्मृतम् । थलओ मण्डपः ॥ यथा ।

थामत्थणथंडिल्ले थसकडि तुह थविअसुण्णहिअयाए ।

10 थलयामओ वि दइओ थमिओ किं थसलदोसो व्व ॥ २० ॥ [२५]

भल्लायए थउडुं वीसामे थत्तिअं चेअ ।

चञ्चुइ थग्गया थवइल्लो दीहोरुजुअलउवविट्ठो ॥ २६ ॥

L. 1. BF थवो C थग्यो X गाधः From निलयः to अ L. 3. torn off in G.
CXZ दधिसरः XZ थरु BF om. थरु त्तरुः BF थवं CXZ थवं. L. 2. B
थेटी F थंटी C om. यथा. L. 3. cdd. दहिअं CZ थग्गा C थरूहिं X थरूहिं Z कूवा
B थग्घं Z पग्घं X थग्घसलिलेहिं. L. 4. BF थवं C थवं X थवक्का From व
to थसलो l. 7. torn off in G. B भडेहिं B थंडीं F थंटीं cdd. थवेहिं CZ
गामथहा. L. 5. ACX विच्छिं Y वित्थं Z विच्छिण्णम्मि BF थवथसलं E थंसथसलं
E थामो C 2. hd. थसो ABCFXYZ थविआ ABCFXYZ पसेविआए
ABCFYZ व. L. 6. A थंडिल्लमिअं BEXYZ थमिअं F थमविं C थलियं BF
मंडलया मंडलविम्हरिअं X मंडलं ACEXYZ थविं. L. 7. X थसो G थसलो From
विस्तीं to गओ l. 10. torn off in G. L. 8. BFZ थमिअं CX थमिअं X थलउ.
L. 9. C थामत्थणं BF थमिअं C थडिअं X थडिअं Z पडवं BF थउडुं Z थउडुं
cdd. थिययाए. L. 10. CGX थगउ C दओ C 2. hd. X दउ C 2. hd. XZ थमिउ
Form ओ in थमिओ to सुजं l. 3. next page torn off in G. C 2. hd. व.
L. 11. Y रुडाअए Z भल्लायए थउडुं BFYZ थत्तिअं X थत्तिअं BF चेअ YZ चेअ.
L. 12. Z थंथुअ X om. चञ्चुइ X थग्गासया AY थुपलं BF थजसलं C दीहोरुजुअं
C 2. hd. Z थोसज्जुं BF उवविट्ठो.

थउडुं भल्लतकम् । यत्तिअं विश्रामः । थग्गया चञ्चुः । थवइल्लो प्रसारितोरुद्धयो-
पविष्टः ॥ यथा ।

णिव तुह भएण णहा भुज्जिअ सुअथग्गअद्धखद्धफला ।

रिउणो कुणन्ति खिण्णा थवइल्ला यत्तिअं थउडुतले ॥ २१ ॥ [२६]

थरहरिअं कम्पिअए घणम्मि थारो थिरे थिमिअं ।

5

थिरणामो चलचित्ते दरिए थुण्णो अ वट्टिए थुल्लो ॥ २७ ॥

थरहरिअं कम्पितम् । थारो घनः । थाणयं आलवाल इति स्थानकशब्दभवः ।
थिमिअं स्थिरम् । थिरणामो चलचित्तः । यः कचिदपि धूर्तिं न वध्नाति । थुण्णो
दमः । थुल्लो परिवर्तितः ॥ यथा ।

थुण्णत्तणथुल्लमुहो माणिणिलोओ पिअम्मि थिरणामो ।

10

थारत्थाणिअं सोउं थरहरिअतणू हवेइ थिमिअमणो ॥ २२ ॥ [२७]

थुल्लमो दूसे थुक्किअमुण्णयए थुडुहीरमवि चमरे ।

थुरुणुल्लणयं सेज्जा वाअयभण्डम्मि थूरी अ ॥ २८ ॥

थुल्लमो पटकुटी । थुक्किअं उन्नतम् । अम्बूकृते तु थुक्किअं थूत्कृतशब्दमवमेव ।
थुडुहीरं चामरम् । थुरुणुल्लणयं शय्या । थूरी तन्तुवायोपकरणम् ॥ यथा ।

15

L. 1. C 1. hd. Z थउडुं C 1. hd. मल्लकं cdd. यत्तिअं BF om. थग्गया
चञ्चुः X थग्गो अनुदिनः C चञ्चु B प्रसरि X °बद्धयो°. L. 3. cdd.
भुज्जिय BCFX सुव° CF अद्धखद्ध° BFX °फले From ला to ल्लो in थुल्लो
l. 6. torn off in G. L. 4. B रिउणो cdd. यत्तिअं X थउडुतल. L. 5.
Z थरि° cdd. °हरिअं AEXY केपियए C केपियपयणंमि A थणंमि C om. थिरे E
थिमिय ABCFXYZ थिमियं. L. 6. C 1. hd. चलचित्ते 2. hd. चलचित्ते Z दरिअ E
थुण्णो XZ थुणो Y व CZ वट्टिए A वट्टि X वट्टिए A थुल्लो E थुल्लो. L. 7. cdd.
°हरिअं BF थनः From नः to तः in परिवर्तितः l. 9. torn off in G. C थालयं. L. 8.
B थमिये C (F!) XZ थिमियं B व BX थुणो. L. 9. XZ थुल्लो. L. 10. G
थुल्लत्तण° BF थुणत्तण° X पुणत्तण° X माणिलोउ C 1. hd. GX °लोउ cdd. पिअंमि
From थिर° to रमवि l. 12. torn off in G. L. 11. C थारत्थ° X थारथ°
cdd. °णियं B सोओ F ताओ BF थरथरियं CXZ °हरिअं cdd. थिमियं C गणो.
L. 12. C दूसे C 1. hd. थुक्केपसुण्णये 2. hd. °णय ABC 2. hd. FXYZ थुक्किअं
BEYZ °मुन्नयए X थुडुहीरं C 1. hd. °रमवि. L. 13. C थुरुणुल्लं 2. hd. °णुल्लं
E थुरुणुल्लयं GZ थुरुणू° Y थरणू° X °णय GYZ वायव° A थूरी ABF या GXYZ व.
L. 14. F °मो पटकुटी torn off in G. X पटकुटी C °कुटी cdd. थुक्किअं From नं in
उन्नतं to शय्या l. 15 torn off in G. BF अंकु हने cdd. थुक्किअं X थूरुल्ल° L. 15.
C थुडुडु° X थुपुडु° C °णुल्लं Z °णुल्लं B शय्या °X शज्जा C थूरी.

तुह धुक्किअंसरिउणो धुरुणुल्लणधुइहीरधुलमाई ।

ओमुत्तूण णण्ठा थूरिकरा तन्तुवायवेसेण ॥ २३ ॥ [२८]

थूणो तुरए कोलम्मि थूलघोणो अ बिन्दुए थेवो ।

थेरो के थेरासणथेवरिआ पउमजम्मतुरेसु ॥ २९ ॥

- 8 धूणो अश्वः । थूलघोणो सूकरः । थेवो बिन्दुः । स्तोकवाचकस्तु थेवशब्दः स्तोक-
शब्दभव एव । थेरो ब्रह्मा । थूणो थेणो चोर इति स्तेनशब्दभवौ । थेरासणं पद्मम् ।
थेवरिअं जन्मनि तूर्यम् ॥ यथा ।

उक्कणिअ रविथूणाइ थूलघोणं अणज्जयणथेरं ।

थेरासणक्कजिअ तुह थेवरिअं जणइ हरिसजलथेवे ॥ २४ ॥ [२९]

10

कमपिहुवट्ठे थोरो बलम्मि थोहं च खोलए थोलो ।

ठाणोण्डपिहुसु थाहो णिण्णेहदयदरिणसु थिण्णो वि ॥ ३० ॥

थोरो कमपृथुपरिवर्तुलः । स्थूलार्थस्तु स्थूलशब्दभव एव । थोहं बलम् । थोलो
वस्त्रैकदेशः ॥ यथा ।

13

थोरमुअथम्म इण्हि तुह थोहेणं रणे हयवईओ ।

सुअभिकखणिमित्तं रिउसुद्धन्तवहुउ थोलमुहुन्ति ॥ २५ ॥

L. 1. B धक्किअंसं C (F!) X धुक्किअंसं G धुक्किअंसं Z सक्किअंसं BF धुरु-
णल्लणं G ०णुल्लणं C ०धुइहीरं X ०धुइहीरं. L. 2. C 1. hd. GX उमुत्तूण
From वायं to लम्मि L. 3. torn off in G. L. 3. F थूणो BF तुरए X तुरए
CE थूलघोणो AB EFGXYZ य BG बिन्दु EX थेवो C 2. hd. थेवो. L. 4.
C 1. hd. थेवो C क cdd. ०रिया C ०जम्मवुरेसु. L. 5. BGZ अश्वः X थूलघूणो
G सूकरः C थेवो X om. शब्दः स्तोक. L. 6. BFX ०भवः om. एव C थेरा.
X थेरो B चोर C (F!) चोरः X चोरः C थेरोसणं X ०सण. L. 7. GXZ ०रियं
C (F!) ०रयं C सर्पा 2 hd. तूर्पो G तूर्यं X तूर्यं. L. 8. BCFZ उक्कणिअ G उक्कणिअ
X उक्कणिअ BF थूमवोणंमि C थूमवोणं X थूमवोणं C अणज्जयणं X अज्जयणं B थेरं
C ०थेरां F ०थेरं. L. 9. X थेरासणक्कजिअ G त्वेवं Z स्वेवं cdd. ०रियं X ०जलथेव.
L. 10. E ०पिडि BF ०चट्टे EXY थेरो BF बलम्मि GZ बलम्मि C 1. hd. Z थोहं G
थोल C व G च रे बालो (sic) Z च रे बालर Z थालो EXY ins. here प्रधानकार्यः
(Y om. s). L. 11. BF थोणोवपिहुसु C 1. hd. वाणइवि 2 hd. दणउडं E ठाणोण्डं
GZ वाणोण्डं Y थाणोण्डं X दणोउडविट्ठेसु थाहं GZ निज्जेइं X om. दय G ०दत्तेसु A थिणो
GZ थिलो. L. 12. X थेरो BF स्थूलार्थं तु Z स्थूलशब्दं BCFX ०भवः om. एव.
Z बलं X थेलो Z थालो. L. 14. BCFX ०तूर्यं G ०याम G चोएण CG ०वईउ
X ०वई. L. 15. cdd. सुअं BCF ०बहुओ BF थोलमुहुन्ति G थोलमुहुन्ति X थोलमुहुन्ति.

॥ अथानेकार्थाः ॥

तत्र थकइ तिष्ठति फकति चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । ठाणं स्थानम् ।
उण्डं गम्भीरजलम् । पृथु विस्तीर्णम् । तत्र त्रयेऽपि थाहशब्दः । थाहो दीर्घं
इत्यन्ये । थिण्णो निःश्लेहदयो दृप्तश्चेति द्वर्थः । थिण्वइ विगलति तृप्यति चेति धात्वा-
देशेषूक्तमितिह नोक्तम् ॥ [३०]

5

भयरहिअणिच्चरेसुं वद्धसिरक्क अ थिरसीसो ।

दरकुविअवयणसंकोअणमोणेसुं थुडुंकिअं चेअ ॥ ३१ ॥

थिरसीसो निर्भीको निर्भरो वद्धशिरस्त्राणश्चेति त्र्यर्थः । थुडुंकिअं दरकुपितवदन-
संकोचनं मौनं चेति द्वर्थम् ॥ [३१]

पासायसिहरवप्पीहएमु रप्फे तहा थूहो ।

10

थेणिल्लिअं हरिअभीएमु रजगमूलएमु थोओ वि ॥ ३२ ॥

थूहो पासादशिखरं चातको बल्मीकं चेति त्र्यर्थः । थेणिल्लिअं हतं भीतं च ।
थोओ रजको मूलकश्च ॥ [३२]

॥ अथ दादिः ॥

दरमद्धे दयमम्बू दंतो कडए दवो अ गगगरए ।

15

दच्छं तिवस्से सुत्तकणयम्मि दंडी दसेरो अ ॥ ३३ ॥

L. 1. *om.* A. L. 2. XZ तिष्ठति BF 'देशेषूक्त इति X 'देशेषूक्त' BFG नोक्तः
G *om.* धात्वादेशेषूक्तमिति B थाण. L. 3. GZ पणीरं जल (Z 'लं) GZ त्रयो X
'शब्दाः । थोहो. L. 4. BF थिण्णो C थिण्णो 2. *hd.* थिण्णो X थिण्वो *add.*
निःश्लेहं X निःश्लेहः द्रिपो X विण्वह. L. 5. B 'शेषूक्त इतिह. L. 6.
add. 'रहियं' C 'निःश्लेहो' BEFGZ वद्धं C (F!) वद्धं *add.* य C 'सीमो.
L. 7. *add.* 'कृत्वियं' GYZ 'संकोचनं' EZ 'मोणेमु' G 'मोणेमु' Y 'मउणेमु' A थुडुंकियं BF
थुडुंकियं C थुडुंकियं E थुडुंकियं GXZ थुडुंकियं Y थुडुंकियं AYZ चेष BF चेष C
चेष G चिय. L. 8. C 2. *hd.* 'सीमो' BCF निर्भीको *corr* C 2. *hd.* G निर्भीको
BFG *om.* निर्भीको CXZ निर्भीको C वसतिरं G वसंतिरं XZ सतिरस्त्राणं BCEFZ थुडुंकियं
GX थुडुंकियं X दरसंकुपितं. L. 9. Z *om.* चेति. L. 10. C सौरसिहरं
CEGZ 'वल्मीकं' E एवे X रक्के. L. 11. A थणिल्लियं X थिणिल्लियं BCEFGYZ
'ल्लियं' *add.* हरियं Z हरिभीएमु G 'भीए' XY रजकं GZ थोओ X थोओ A वि.
L. 12. X त्र्यर्थं *add.* थेणिल्लियं. L. 13. GZ थोओ X थोओ. L. 14. *om.* A.
Y has दकारादिः. L. 15. E दरमद्धे C 'मद्धे' Z 'मद्धे' AY दजनं B 'मम्बू' G 'मंबू'
E 'मम्बू' X 'मंबू' BF दंतो A दंतो *add.* य C गगगरए. L. 16. Z दच्छं BF
तिरेकसुत्तकर्षाणि ABCFGYZ य.

दरं अर्धम् । दयं जलम् । दयं शोक इत्यन्ये । दंतो पर्वतैकदेशः । दवो मद्रदः ।
परिहासवाचकस्तु दवो द्रवशब्दभवः । वनवह्निवाची तु संस्कृतसमः । दच्छे तीक्ष्णम् ।
दंडी तथा दसेरो सूत्रकनकम् । दंडी डंडीवत्सूचीसंघटितवस्त्रयुगलमपीत्यन्ये ॥ यथा ।

दच्छतवं केण कयं दंते सहि दरदयम्मि को पडिओ ।

5 जो दंडिमण्डिअउरो सवसेरं दवसरं तुमं रमइ ॥ २६ ॥ [३३]

सोअम्मि दसू दयरी सुराइ दमओ दरिदम्मि ।

दत्थरदक्खज्जा करसाडयगिद्धेसु दंतिओ ससए ॥ ३४ ॥

दसू शोकः । दयरी सुरा । दमओ दरिद्रः । दत्थरो हस्तशाटकः । दक्खज्जो
गृध्रः । दंतिओ शशकः ॥ यथा ।

10 दक्खज्जेण झडपिअदत्थरसंछण्णदंतिअयमंसे ।

कुणइ दसुमारइन्ती दयरीपाणाउला दमयवेसा ॥ २७ ॥ [३४]

दवरदहिट्ठा तन्तुकविट्ठेसु दइअदयाइआ अविए ।

दडवडदहिउप्फदयावणा य धाडिणवणीअदीणेसु ॥ ३५ ॥

दवरो तन्तुः । दहिट्ठो कपित्थः । अत्र । दरिओ द्रप्त इति द्रप्तशब्दभवः । दंसइ
15 दरीयतीति धात्वादेशोपूक्त इति नोक्तौ । दइअं तथा दयाइअं रक्षितम् । दडवडो धाडी ।
दहिउप्फं नवनीतम् । दयावणो दीनः ॥ यथा ।

- L. 1. XZ अर्द्धं CX दवं B अं (sic) CGZ दवं शोक X दवं G पर्वतो पर्वतैकं. L. 2.
B वह्निवाची Z दत्थं C दी तथा Z दंती. L. 3. BFX डंडीवत् C दण्डीवत् see IV.
7. BF दंत्थी G दंत्थी BF संघटितवस्त्रमित्यन्ये (F दंतिं). L. 4. BF दच्छंतवं G
दच्छत्थवं Z दत्थतवं G मेहि BF दरदअम्मि CXZ दरिदअम्मि G दरदम्मि GX पडिउ.
L. 5. X जे BF om. जो दंडि BFGZ मंडियं C मंडिं X मंडिउरो CX रमइं GZ
रमइ. L. 6. GZ सोअम्मि BF om. दसू GXZ दमउ Z दरिदम्मि. L. 7. CG दच्छरं X
दत्थरं B दंक्खत्ता F दंक्खत्ता C गिद्धेसु X गिद्धेसु G om. गिद्धेसु A दंतिउ G दंतिउ X
दंतिउ C 1. bd. समए X नसउए. L. 8. G शोक cdd. दयरी G दमउ X दम्मिउ C
दच्छरो BF दत्थं BF दंक्खज्जो. L. 9. GX दंतिउ X ससकः. L. 10. BF दंक्खं
G दक्खं BCFZ झडपियं C दच्छरं CGXZ संछन्नं BF दंतिपसंसे C दंतिपवं GZ
दंतिपियं X दंतिपमंसे. L. 11. Z कुणइं C मारइन्ती G रदंती BCF दयरीं GZ दमअं.
L. 12. E दहिट्ठा A कविट्ठेसु E कविं cdd. दइय (C वं) दयाइ (C इं) या C आदिए.
L. 13. BF दहिउप्फं C दयावणो BF धाडिं G वारिं ABCEFX Y णवणीयं. L. 14.
GXZ दरिउ Z द्रप्तः GX om. द्रप्त इति X द्रप्तः शब्दं B. om. शब्दं X दंसय दरायतीति.
L. 15. C नोक्तो cdd. दइयं तथा दयाइयं B धाडी.

दइअ दयावणय तुमं दवराहतणू दहिहवट्ठणी ।

दहिउप्फकोमलल्ली विरहदडवडा दयाइउं जोग्गा ॥ २८ ॥ [३५]

दवहुत्तं गिम्हमुहम्मि दहित्यारो दहिसरम्मि ।

दहवोल्ली थालीए दरवल्लदयच्छरा य गामेसे ॥ ३६ ॥

दवहुत्तं ग्रीष्ममुखम् । दहित्यारो दहिसरः । दहित्यरो इत्यन्ये । दहवोल्ली स्थाली । 5

दरवल्लो तथा दयच्छरो ग्रामस्वामी ॥ यथा ।

सदहित्यारदहिणा णवदहवोल्लीइ विरइअकरम्मं ।

दवहुत्ते अलहन्तो दरवल्ल दयच्छरो सि कहं ॥ २९ ॥ [३६]

णिविडम्मि दरुम्मिल्लं दरमत्तदरंदरा हडोल्लासा ।

दरवल्लहो अ दइए दरवल्लणिहेलणं च सुण्णघरे ॥ ३७ ॥ 10

दरुम्मिल्लं धनम् । दरमत्ता बलात्कारः । दरंदरो उल्लासः । दरवल्लहो दयितः ।

दरवल्लणिहेलणं शून्यगृहम् ॥ यथा ।

दरवल्लहाइ तुह तइ ण सिणेहदरंदरो दरुम्मिल्लो ।

ता जइ दरमत्ताए दरवल्लणिहेलणम्मि तं रमसि ॥ ३० ॥

अत्र । दब्बीअरो सर्प इति दर्बीकरशब्दभवः । दक्खवइ दर्शयतीति धात्वादेशेपूक्त इति नोक्तौ ॥ [३७] 15

- L. 1. *add.* दइय BF °तणू X दहिह° L. 2. Z दहिउप्फ° C दयाइउ X दयाइउं.
 L. 3. E नेम्ह° X गिह° C °सुहंमि Z °मुहंमि E दइत्यारो C दहिच्छारो. L. 4.
 ABFGXYZ °बोल्ली C °बोल्ली EX थालीए GZ सालीए BFY °दअत्थरा C °दअच्छरो GZ
 °दयत्थरा C गामेसु X गामेसो. L. 5. C °सुहं C दहिच्छारो X दहित्यारा C दविच्छरो
 BFG C 1. *hd.* XZ °बोल्ली C 2. *hd.* °बोल्ली G छली. L. 6. BX दअत्थरो C (F!)
 दयच्छरो GZ दयत्थरो. L. 7. C सदहित्यार° XZ °एदहिणा *add.* °बोल्लीइ *add.* विर-
 इअ° X विरइं° BFG °करं. L. 8. G दवहुंने X अलहन्तो BFGXZ दअत्थरो.
 L. 9. A निविड° X गिवड° CEX दरुमिल्लं C दरमत्त° E दरमल्ल° E हवो°. L. 10.
 GZ °वल्लरा BCFGYZ च A *om.* दर BFG सुणघरे Y सुण्णघरे Z सुणघरे. L. 11.
 CG दरुमिल्लं BF दरमत्ता C °मत्तो X दरवल्लाहो. L. 12. X सुण्णगृहं G *om.* यथा.
 L. 13. X तुह त ण तणेह° C दरुमिल्लो. L. 14. G °मत्ता X दक्खल° C °वलिं X न G
 रमसि. L. 15. X *om.* अत्र B दर्बीकर° CG दब्बी° GZ दर्शयति C °पूक्ताविनि X
 पूकमिनि. L. 16. G इति नो (sic) Z नोक्त.

दाओ पडिहु कञ्जीइ दारदोरा य दालिअं णयणे ।

दारिअदारद्धंतादादलिआ वेसपेइअङ्गुलिआ ॥ ३८ ॥

दाओ प्रतिभूः । दारो तथा दोरो कटिगूत्रम् । दालिअं चक्षुः । दारिआ वेश्या ।
अत्र दावइ दर्शयतीति धात्वादेशेनूक्तमिति नोक्तम् । दारद्धंता पेडा । दादलिआ
५ अङ्गुलिः ॥ यथा ।

चलदालिअदादलिआण रणिरदाराण दारिअजणाण ।

दोररवो दारद्धंताए जणचत्थघळ्ळणयदाओ ॥ ३९ ॥ [३८]

दिअहम्मि दिओ मृण्णाराणत्येसुं दिअज्झदिप्पंता ।

दिव्वासा चामुण्डा जडे दिअलिओ दिआहमो भासे ॥ ३९ ॥

10 दिओ दिवसः । दिअज्झो सुवर्णकारः । दिप्पंतो अनर्थः । दिव्वासा चामुण्डा ।
दिअलिओ मूर्खः । दिआहमो भासपक्षी ॥ यथा ।

पुरिसदिआहम दिअलिअदिअज्झ दिक्खसि ण तीइ दिप्पंतं ।

जं दिव्वासाभवणे दिअन्तसमयम्मि णागओ सि तुमं ॥ ३९ ॥ [३९]

L. 1. AGX दाउ A पडिहुं G पडहु X दारोदोरा BF °दोरो X om. च cdd. दालिअं BF
नयणे. L. 2. ABCFGXYZ दारिअं E दोरिअं A °दारद्धंता BX °दारिद्धंता F
दारिद्धंता C °दारद्धंता B E F X Y Z °दादलिआ C °दाइलिआ G om. दाद E वेसापइ G
वेसा अंगुलिम्मि दंदलिआ A B E F Y Z °लिआ. L. 3. AG दाउ X दाऊ G प्रतिभू ।
दाउ तथा BFGZ दालिअं cdd. दारिआ. L. 4. X दावचइ B दारद्धंता F दारद्धंता C दारद्धंता
Z पेडा G om. पेडा and has here again । दारिआ वेश्या । G दंदलिआ C 2. hd.
दाइलिआ B F X Z °लिआ. L. 5. G अंलिः (sic). L. 6. cdd. °दालिअं
G दंदलिआण Z °दंदलिआण cdd. दारिअं. L. 7. G दारउ Z दोररवो C
दोरद्धंताए GZ °ताइ BF जणचत्थलणं C जणजच्छं BFGX °दाउ. L. 8. E
दिअंमि ABCFGYZ दिअंमि X दिउ G दिवो GZ तुन्नागां A C (F !) दिअज्झं B
दिअयं EGZ दिअज्झं X दिअज्झं. L. 9. B दिव्वासा ABCFGYZ दिअं C 1.
hd. X °लिउ cdd. दिअं E °इमे Z भासो. L. 10. GX दिउ B दिअज्झो C (F !)
दिअज्झो GXZ दिअज्झो X चामुण्डा From चामुण्डा to इमी torn off in G. L. 11.
Before दिअलिओ C 2. hd. margin inserts जइअव्दो. cdd. दिअलिओ (X उ) CZ
om. मूर्खः X जइ for मूर्खः cdd. दिआहमो X भासा for भासपक्षी X om. यथा and
illustrative stanza following it. L. 12. cdd. °दिआहम दिअलिअं BF °दिअयं
OGZ °दिअज्झ BF दिअज्झंति. L. 13. C °नवं णे In G वणे दिअन्तसम is torn
off. BCF दिअन्तं Z °सवणम्मि G °णम्मि BF णोमओ C णागउ From णओ to °हुत्तं
L. 1. next page torn off in G.

सइभोअणे दिअसिअं पुव्वण्हयभोअणे अ दिअहुत्तं ।

बाले दिळ्ळिंदिलिओ अ दुद्धगंधिअमुहो चेअ ॥ ४० ॥

दिअसिअं सदाभोजनम् । दिअसिअं अनुदिनमित्यन्ये । दिअहुत्तं पूर्वाह्णभोजनम् । दिळ्ळिंदिलिओ तथा दुद्धगंधिअमुहो बालः ॥ यथा ।

मह दुद्धगंधिअमुहा दिळ्ळिंदिलिअस्स तस्स सेवाए ।

5

दूरे दिअसिअवत्ता दिअहुत्तकप्प वि तग्गन्ति ॥ ३३ ॥ [४०]

दिअधुत्तओ अ कागे कक्किंडे दीवओ चेअ ।

सङ्गम्मि दीहजीहो दुल्लं वत्थम्मि दुत्ति सिग्गम्मि ॥ ४१ ॥

दिअधुत्तो काकः । अत्र दिवाइत्ती चाण्डाल इति दिवाकीर्तिशब्दमवत्वान्नोक्तः । दीवओ कृकलासः । दीहजीहो शङ्खः । दुल्लं वस्त्रम् । दुत्ति शीघ्रम् ॥ यथा ।

10

ओ दीहजीहउज्जलदुल्लो गामणिजुआणओ दुत्ति ।

दिअधुत्तमुक्कमलकलुसमत्थओ दीवओ व्व उम्मुहइ ॥ ३४ ॥ [४१]

दुत्थं दुक्खं जहणे दुली अ कुम्मम्मि दुद्धओ णिवहे ।

माघण्हाणे दुक्करमवि दुव्वाल्लो उवालम्भे ॥ ४२ ॥

L. 1. BCFNZ रूपं BEFY 'भोषणे YZ 'णे दिव' BCEFX Y 'सिषं C पुव्वण्हं E पुव्वण्हियां X पुव्वण्हिय cdd. 'भोषणे Y भोषणम्मि and om. अ. cdd. य दिव' ABCFY दिपइत्तं EF दिवहुत्तं. L. 2. BCFGZ बाले CGZ दिळ्ळं X 'दलिउ AC 'लिउ ABCF (G!) YZ य C दुद्धं A 'गंधिय' BEFX YZ 'गंधिय' G 'गंधय' BF 'मुहं G 'मुहं AGYZ चेय BF वेय C चेय. L. 3. B दिव' XZ दिवत्तिअे BGX 'सिषं B दिवत्तियं From दिअं अनु' to गंधिय L. 4. torn off in G. Z 'मित्थेके BF दिवइत्तं Z दिवहुत्तं CX 'इत्तं C पूर्वाण्हं L. 4. Z दिळ्ळिंदिलिउ X 'दलिउ F दुद्धं BZ गंधिय' C 1. hd. 'मुहो BF बालः. L. 5. BFGZ 'गंधिय' In G दिळ्ळिंदिलिअ is illegible. BCFNZ 'लियस्स C सेवाए X सेवाए. L. 6. From रे to दिग्ग in el. L. 8. torn off in G. BFX दिअसियं Z दिवत्तियं C दिवत्तेवत्ता cdd. दिव' इत्तं C तग्गन्ति X तग्गन्ति. L. 7. ABCFX YZ दिव' E पदिव' XZ 'धुत्तउ cdd. य X कक्किओ BF दीवओ य चेय X दीवउ वेअ CZ चेय AY चेय. L. 8. C वत्थम्मि X वत्थम्मि Z पुत्ति E 'सिग्गम्मि. L. 9. cdd. दिव' X कागः From य to मणि L. 11. torn off in G. Z चेडालः C om. शब्द. L. 10. C दिवओ X दीवउ X शलः. L. 11. C om. ओ XZ उ BF 'जीहभोज्जल' BF 'जुआणउ Z 'जुआं CGX 'णउ. L. 12. BFX दिव' BF 'धुत्तमुक्कं C दिवधुत्ति' C 'मत्थओ X 'मत्थउ CXZ दीवउ cdd. य X om. व्व BF उम्मुहइ CX मुहइ (sic) In G from धुत्त to तथा ! L. next page torn off. L. 13. C दुव्वाउ X दुव्वे F दुत्तं X दुक्ख EX दुल्लि cdd. य BF कम्ममे A दुद्धउ C दुद्धं X दुद्धउ C णिवहे. L. 14. X माघण्हाणे A दुक्करं BCF 'मवि A दुव्वाल्लो BFXZ दुव्वालो EY दुव्वां C दुव्वां EX उपां X 'लंभो.

दुत्थं तथा दुक्त्वं जघनम् । दुली कूर्मः । अत्र दुहं असुखमिति दुःखशब्दभवत्वा-
नोक्तम् । दुद्धो समूहः । दुक्करं माघे रात्रौ चतुर्यामस्नानम् । दुब्बोल्लो उपा-
लम्भः ॥ यथा ।

दुक्करवेविरतणुं पिह्नुदुत्थे णिअयदुक्खभारेण ।

5 जइ दुलिदुद्धयखुद्धा पढासि तुमं ता णु कस्स दुब्बोल्लो ॥ ३९ ॥ [४२]

दुदोली अ दुमाली दुल्लगं अघटमाणम्मि ।

दुहवजणम्मि दुत्थोहदूसला दूहलो चेअ ॥ ४३ ॥

दुदोली वृक्षपङ्क्तिः । दुल्लगं अघटमानम् । दुत्थोहो दूसलो दूहलो त्रयोऽप्येते
दुर्मगवाचकाः । दुहवशब्दस्तु दुर्मगशब्दभव इति नोपात्तः ॥ यथा ।

10 दूसल अदूहलाणं पेम्मं दुत्थोहणं सुदुल्लगं ।

किं कह वि कया वि मरुत्थलम्मि पल्लवइ दुदोली ॥ ३६ ॥ [४३]

दुम्महदुमणीओ कविलुहामु दुग्घुदुदूणया हत्थी ।

दुज्जायं वसणे दुक्कुहो असहणम्मि दुदमो दिअरे ॥ ४४ ॥

दुम्महो मर्कटः । दहिमुहराब्दोऽपि देश्यः कृपिवाची कैश्चिदुक्तः । दुमणी मुथा ।

15 दुग्घुदो तथा दूणो हस्ती । दुज्जायं वसनम् । दुक्कुहो असहनः । अरोचकिन्यपि
लक्ष्येषु दृश्यते । दुदमो देवरः ॥ यथा ।

L. 1. C दुच्छं तथा तदुक्त्वं X जघनं From कूर्मः to वि^० l. 4. torn off in G. X
दुक्खशब्द^०. L. 2. CX दुद्धो (X ^०उ) C 1. hd. दुक्करं BFXZ दुब्बोल्लो C
दुब्बोल्लो. L. 4. BF दुक्कवेविरतणुं C 1. hd. दुक्करं X दुक्करं X पिह्नुदुत्थे CG ^०दुच्छे
BF निययं CX निययं Z णिअयं G णे and then torn off from अयं to
दूसला l. 7. L. 5. CX ण BFZ दुब्बोल्लो C दुब्बोल्लो X दुब्बोल्लो. L. 6. cdd. च
X दुल्लगा. L. 7. ACX दुच्छोहं A ^०दुसहा A दूसलो AY चेअ BC 1. hd. F
वेअ X वेअ. L. 8. B दुदोली G दुल्लोली From क्षणङ्कः to पया l. 9. torn off in G.
C दुच्छोहो. L. 9. C दूहवं Z ^०मवः BF om. मव X om. इति. L. 10. GZ
दुत्थलपदुहं cdd. दुच्छोहणं G सुदुल्लगं. L. 11. From किं to दुग्घा incl. l. 15
torn off in G. X ह for कह C मरुच्छं Z रुत्थलम्मि B दुदोली. L. 12.
BF दुम्महं C 1. hd. दुम्मदुमं 2. hd. दुम्महोदुमं AXZ ^०णीउ B दुग्घुदं Y दुग्घुदं Z
^०दूणया. L. 13. A दुक्कुहो X दुक्कुहो B दुदमो G दिअरे ABCEFXXY दिअरे. L. 14.
BFX दुम्महो BF मर्कटः From ^०कंटः to दुक्कुहो l. 15. torn off in G. B दृश्यं
Z दुमणी. L. 15. X दुग्घुदो Z दुग्घोहो BF दुक्कुहो X दुक्कुहो BF अरोचकिन्यपि CX
अरोचकिन्यपि. L. 16. G लक्ष्ये.

दुग्धुद्वृणतद्वा दुमणिसिअघरे तुह पिआ णद्वा ।

ता दुम्मुहवलदुद्दम विसेसु मा दुक्कुहत्तदुजायं ॥ ३७ ॥

अत्र दुमइ धवलयतीति धात्वादेशोपूक्तमिति नोक्तम् ॥ [४४]

दुहओ खुण्णे दुण्णिक्कदुण्णिस्सिन्ना य दुच्चरिआ ।

दुंदुमिणी रूववई गलगज्जिअयम्मि दुंदुमिअं ॥ ४५ ॥

5

दुहओ चूर्णितः । दुण्णिक्को तथा दुण्णिस्सिन्नो दुश्चरितः । दुण्णिस्सिन्नो दुर्दर्श इत्यन्ये । दुंदुमिणी रूपवती । दुंदुमिअं गलगर्जितम् ॥ यथा ।

दुण्णिक्क दुण्णिस्सिन्नं भज तं चिअ मयणवाणदुहयक्को ।

सुकुलम्भवदुंदुमिणिं दहं किं करसि दुंदुमिअं ॥ ३८ ॥ [४५]

दुल्लसिआ दासीए दुरंदरं दुक्खउत्तिण्णे ।

10

दुद्धोलणी दुहिअदुज्झाए तिमिरे दुरालोओ ॥ ४६ ॥

दुल्लसिआ दासी । दुरंदरं दुःखोत्तीर्णम् । दुद्धोलणी या दुग्धापि दुह्यते । दुरालोओ तिमिरम् ॥ यथा ।

रक्खसु दुद्धोलणिअं दुल्लसिआपुत्त षणदुरालोए ।

जीइ पसाएण सया दालिइदुरंदरा अम्हे ॥ ३९ ॥ [४६]

15

L. 1. G दुग्धुद्वं X दुग्धुद्वं Z दुग्धुद्वृणतद्वा BFX दुग्धिं C दुग्धितद्वा CX इमणिं GZ दुग्धिमिं BCFX सिव C चरेसु BF विद्या CXZ विद्या From विद्या to मा L. 2. torn off in G. CX नद्वा. L. 2. BX दुग्धुद्वं B वलं Z चलं G इक्कुहत्तं X इक्कुहत्तं Z हुत्तं C om. दुक्कुहत्त CX दुग्जाय. L. 3. B नोक्तः. L. 4. AX दुग्धुद्वं GZ दुग्धिक्कदुग्धिं AE विस्सत्ता BF 2. hd. चाइ दुं BFGZ दुक्खं ABCEFFXYZ रिवा. L. 5. B दुंदुमिणी X दुंदुमिणी G मिणी चई (रूव being torn off) EX गज्जिचंमि C 1. hd. गज्जिचं ABC 2. hd. FGYZ गज्जिचं cdd. दुंदुमियं Z दुंदुमियं. L. 6. GX दुग्धुद्वं G दुग्धिक्को GZ दुग्धिसिन्नो X दुग्धिसिन्नो and om. दुश्चरितः G दुग्धिसिन्नो X om. दुग्धिसिन्नो X दुग्धं L. 7. G दुग्धिणी BFX दुंदुमणो cdd. दुंदुमियं C om. गल. L. 8. G दुग्धिक्क दुग्धिं B विस्सत्तं G रज Z त विद्य cdd. विद्य cdd. वाणं. L. 9. X सुकुलम्भवं G लुपुचं G मिणि X दहं C करसि cdd. दुंदुमियं. L. 10. cdd. सिवा A उत्तिण्णे C उत्तिण्णे. L. 11. C दुद्धोलणी X दुद्धोलणी G णो वा दुहिया वि दुग्जाए Z णो वा दुहियावि दुग्जिए ABCEFF XY दुहियं C 1. hd. उज्झाए 2. hd. ओज्झाए AX दुग्जाए G तिमिरे AC 2. hd. GX लोव E लोए. L. 12. cdd. सिवा X दुरोदुरं B दुक्खो G दुवो X चीणं C 1. hd. दुद्धोलणी 2. hd. दुद्धोलणी G लण्णि FZ लाणया X दुद्धोलणीया Z om. या B दुग्धापि L. 13. GX लाउ L. 14. C दुद्धोलं GX दुद्धोलं cdd. निचं cdd. सिवा X om. षण C लोओ 2. hd. लोव (sic). L. 15. BF जीए CX दुरंदरा BF अम्हे ण.

सण्डे दुअक्खरो तह दुमंतओ केसवन्धम्मि ।

दुम्मइणीदुत्थुरुहंडाओ तह कलहसीलाए ॥ ४७ ॥

दुअक्खरो षण्डः । दुमंतओ केशवन्धः । दुम्मइणी तथा दुत्थुरुहंडा कलहसीला
स्त्री । दुत्थुरुहंडो पुरुषोऽपि ॥ यथा ।

5 दुत्थुरुहंडदुअक्खर दुम्मइणीए दुमंतए तीए ।
बन्धसु कुसुमामेलं अम्हे ण हु तुज्झ जोग्गाओ ॥ ४० ॥

अत्र । दुगुच्छइ दुगुच्छइ जुगुप्सते । दुहावइ छिनत्ति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति
नोक्ताः ॥ [४७]

सरिआइ दुंबवत्ती दुक्कुक्कणिआ पडिग्गहए ।

10 लज्जदुमणम्मि दूहट्टो देहणिदोहणीउ पक्कम्मि ॥ ४८ ॥

दुंबवत्ती सरित् । दुक्कुक्कणिआ पतद्ब्रह्मः । दूहट्टो लज्जादुर्मनाः । अत्र दूमइ परिता-
पयतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । देहणी तथा दोहणी पङ्कः ॥ यथा ।

मा लज्ज दुंबवत्तीदोहणिसुत्ता चिरेण आविन्ति ।

धोएमि देहणिं तुह पयाण दुक्कुक्कणीइ दूहट्टु ॥ ४१ ॥

15 अत्र देक्खइ पश्यतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [४८]

L. 1. X सण्डे E दुअक्खरो AZ दुमंतओ G दुमंतउ X तउ BFG वंधम्मि. L. 2.
C दुम्मइणी X दुम्मणीइ A दुत्थुरुहं BFY दुत्थुरुहं C दुत्थुरुहं G दुत्थुरुहं Z दुत्थुरुहं
AG इउ X इउ BF तह य. L. 3. C षण्डः 2. hd. शण्डः GZ दुमंतउ (Z ओ) X
तउ G वधः B दुत्थुरुहं F दुत्थुरुहं Z दुत्थुरुहं C पुत्थुरु 2. hd. पुत्थुरु G पुत्थुरुहं
X इंडी B सीला. L. 4. BF दुत्थुरुहं C दुत्थुरुहं G दुत्थुरुहं (sic) Z दुत्थुरु-
हं X इंडः. L. 5. BF दुत्थुरुहं C दुत्थुरु G दुत्थुरुहं Z दुत्थुरुहं BF दुम्भक्कणि।
G om. दुम्भक्कणि C दुमंतए तीए. L. 6. BFG वंधसु C om. from अम्हे to जो X उ
for हु BF तुज्झ G जुग्गाओ X जोग्गाउ. L. 7. B यथा । अत्र BF दुगुच्छइ X दुगुच्छइ
X दुहावइ C पूकाः om. इति नोक्ताः. L. 9. E सारि ACEFGXYZ रिवाइ BF
रिवाइ BF दुवं CE दुव GZ दुम्भ ABCFX दुक्कुक्कणि edd. जिवा. L. 10.
AX लज्जा A दुम्भ BF दूहट्टो ACGY दूहट्टो A व्हं C देहणीओ (sic; om. निदोहं).
L. 11. B दुम्भ C(F) दुम्भ GZ दुम्भ BCFX दुक्कुक्कणि edd. जिवा C एतद्ब्रह्मः 2. hd.
परिषदः BCFX दूहट्टो BF लज्जदुं CX मना BF दुमइ. L. 12. G पयति वां Z
पयति इति B पूकः C(F)Z पूक X पूका edd. इति नोक्तः X दहणी. L. 13. BF
लज्जा BF दुवं C दुम्भ G दुम्भ Z दुम्भत्ता C दोहणीसुत्ता C आविन्ति X अविन्ति.
L. 14. BF दोहणी C 1. hd. दुक्कुक्कणि BC 2. hd. FGXZ दुक्कुक्कणि G जिवा Z जीए BCF
(G)XZ दूहट्टु. L. 15. X अत्र for अत्र B पूक इति नोक्तः.

पिक्कम्मि देवउप्फं पुप्फे दोग्गं च जुअलम्मि ।

कूवयसवउसहेसुं दोद्धिअदोहूअदोआला ॥ ४९ ॥

देवउप्फं पक्कपुप्फम् । दोग्गं युग्मम् । दोद्धिओ चर्मकूपः । दोहूओ शवः ।
दोआलो वृषभः ॥ यथा ।

दोहूअमुहा दोआलवाहणा गलिअबाहुदोग्गवला ।

5

जीअन्ति दोद्धिअवहा तुह रिउणो महुअदेवउप्फेहिं ॥ ४९ ॥ [४९]

दोवेली सायंभोअणम्मि तह दोणओ अ आउत्ते ।

जुण्हाइ दोसिणी कडिअडम्मि दोहासलं चेअ ॥ ५० ॥

दोवेली सायंभोजनम् । दोणओ आयुक्तः । हालिक इत्थन्ये । दोसिणी ज्योत्स्ना ।
दोहासलं कटीतटम् ॥ यथा ।

10

तुह दोहासलदंसणपरव्वतो गामदोणओ बहिणि ।

ता एहि मह धरे दोवेलिमिसा दोसिणी ण जा कुरइ ॥ ४९ ॥ [५०]

दोसाणिअं च विमलीकयम्मि दोणक्किआ सरहा ।

दोसाकरणं कोवे दोसणिजंतो अ चन्दम्मि ॥ ५१ ॥

दोसाणिअं निर्मलीकृतम् । दोणक्का सरधा । दोसाकरणं कोपः । दोसणिजंतो
चन्द्रः ॥ यथा ।

15

L. 1. B पिक्कम्मि X पुक्कम्मि C उप्फं E उप्फं A उप्फं EXY पुप्फे X दोग्गे ABEFYZ
जुअलम्मि G जअलम्मि. L. 2. Y कूअअं AY सवं BF ओसहेसुं C ओउसं BEY
दोद्धिअं F दोद्धिअं om. C 1. hd., C 2. hd. दोद्धिअं G दोद्धिअं X दोद्धिअं Z दोद्धिअं
BF दोहूअं Y दोहूअदोआला. L. 3. B पक्कपुप्फं F पक्कपुप्फं X पक्कपुप्फं X दोग्गं C
(BF) X दोद्धिओ (X व) GZ दोद्धिउ (Z ओ) B दोहूओ F दोहूओ XZ दोहूउ.
L. 5. X दोआलं G बावुणा odd. गलिअबाहुदोग्गवला. L. 6. BCXZ जीअन्ति
G जीअन्ति BF दोद्धिअं CXZ दोद्धिअं G दोद्धिअं GZ मुहा X रिउणो B पुप्फेहिं. L. 7.
OGYZ भोयणम्मि E भोअणम्मि GX दोणउ ABCFGY ष C आउत्ते. L. 8. A
जुण्हा ष XY जण्हाइ Z जुण्हाइ ACEXY कडिअडम्मि G कडवं Z कडिअम्मि X दोहासल
BF चेअ ACY चेअ. L. 9. B सावं G भोयणं GX दोणउ. L. 10. X
दोहासलं C कटितटं. L. 11. G दोहासणं C 1. hd. परव्वतो C 1. hd. GX दोग्गउ
odd. बहिणि. L. 12. X तो एहि. L. 13. BF दोसासिअं ACEGXYZ णियं odd.
क्किआ Y सरधा. L. 14. C दोसणं AZ जंतो odd. ष. L. 15. BF दोसालिअं C
GXZ णियं C 2. hd. सरधा Z दोसणिजंतो.

दोसणिजंतयदोसाणिअसीलाए इमाइ अहरदलं ।

दोणक्काए दहुं दोसाकरणं करेसि किं इत्थं ॥ ४४ ॥ [५१]

॥ अथानेकार्थाः ॥

दलिअं णिकूणिअच्छे दारुम्मि अ अङ्गुलीए अ ।

5 दीहविरलेसु दरविंदरं च पसवणयणेसु दामणिआ ॥ ५२ ॥

दलिअं निकूणिताक्षं दारु अङ्गुली चेति व्यर्थम् । दरविंदरं दीर्घं विरलं च । दामणी पसवो नयनं च ॥ [५२]

उदेहिवाहहरिणीसु दीविआ दुहकडीसु दुग्गं च ।

जहणाट्ठिअम्मि वत्थे जहणे वि अ दुण्णिअत्थं च ॥ ५३ ॥

10 दीविआ उपदेहिका मृगाकर्षणी व्याधमृगी चेति द्वयार्था । दुग्गं दुःखं कटी च । दुण्णिअत्थं जघनस्थितवस्त्रं जघने च ॥ [५३]

दुच्चंवालो कलही दुच्चरिओ फरुसवयणो अ ।

णेहट्ठावणभण्डे तुम्बीए तह य दुद्धिणिआ ॥ ५४ ॥

दुच्चंवालो कलहनिरतो दुश्चरितः परुषवचनश्चेति व्यर्थः । दुद्धिणिआ कप्रत्यया-
15 भावे दुद्धिणी स्नेहस्थापनभाण्डं तुम्बी चेति द्वयार्था ॥ [५४]

L. 1. Z दोसणिजंतयं BF दोसणिवं CGXZ दोसणिवं X अहरदलं. L. 2. C दहे BF नं for किं G अत्थ X इच्छा. L. 3. om. A; BE कार्था. L. 4. cdd. दलिअं CY निकू BF णिवत्थे ACEGXY णिवत्थे cdd. य ABCFY लए च. L. 5. X दरविंदरे C या C 1. hd. पसव 2. hd. पसव ABCFGXY दामणिअ. L. 6. cdd. दलिअं निकू X निकूणिताक्षं X अर्थ for व्यर्थ G दरं च दीर्घ. L. 7. X दामिणी. L. 8. B उदेहि ABCFXXY दीविआ GZ दीविआ G कडी. L. 9. EX जहण BF णिअट्ठि ACEGXYZ णिअम्मि C वत्थे BF om. अ EXZ य CY ह C दुण्णिअत्थं E दुण्णिअत्थं G दुण्णिअत्थं X दुण्णिअत्थं Z दुण्णिअत्थं. L. 10. cdd. दीविआ G कषणी BFZ मृगाणि द्वयार्था X मृगाणि द्वयार्था C मृगी X दुगा. L. 11. BF दुण्णिअत्थं C दुण्णिअत्थं GZ दुण्णिअत्थं X दुण्णिअत्थं. L. 12. Z दुग्गं ABCFY चालो G चालो AGX रिउ AGZ वयणे ABFGY य C om. अ. L. 13. A नेह C om. ने X ट्ठावणभण्डे G तुम्बी AX णीआ C दुद्धि E दुद्धि F दुद्धि BCEFGYZ णिआ. L. 14. Z दुग्गं BCF चालो G चालो कलहनिरतः दुग्गं Z निरतः दुग्गं G वचनं X वचनेति अर्थः C दुद्धि F दुद्धि X दुग्गं cdd. णिआ. L. 15. C दुद्धिणी F दुद्धिणी BFG तुम्बी X तुम्बी BX द्वयार्था.

दुच्चंडिओ अ दुल्ललिअम्मि तहा दुव्विअड्डम्मि ।

दुप्परिअल्लमसक्के दुउणम्मि तहा अणव्वसिए ॥ ५५ ॥

दुच्चंडिओ दुर्ललितो दुर्विदग्धश्च । दुप्परिअल्लं अशक्यं द्विगुणमनभ्यस्तं चेति
व्यर्थम् ॥ [५५]

दूणावेढमसक्के सरे अ दोसोऽद्दुकोवसु ।

5

दोहणहारी पाणिअहारीए पारिहारिणीए अ ॥ ५६ ॥

दूणावेढं अशक्यं तडागश्च । दोसो अर्थं कोषश्च । दोहणहारी जलहारिणी पारि-
हारिणी च ॥ [५६]

॥ अथ धादिः ॥

धरधव्वा तूलरया भमरे धंगधुअगायधूमंगा ।

10

धययंधा णरलज्जा धवलो जच्चोत्तमे घरे धयणं ॥ ५७ ॥

धरं तूलम् । धव्वो वेगः । धंगो धुअगाओ धूमंगो एते त्रयोऽपि भ्रमरार्थाः । धओ
पुरुषः । धंधा लज्जा । धवलो यो यस्यां जातावुत्तमः । धयणं गृहम् ॥ यथा ।

धयणधरसयणधंधा धयधवले चइअ कत्थ चलिआ सि ।

णिसि धंगकेसिधव्वा परिमलममिरधुअगायधूमंगि ॥ ५८ ॥ [५७]

15

L. 1. AG दुच्चंडिउ or दुव्वड्डिउ X दुच्चंडिउ BF दुव्वड्डिओ Y दुव्वड्डिओ Z दुव्वड्डिओ
EGXYZ च *cdd.* 'लिपंमि A दुव्विअड्डम्मि BEFYZ दुव्विअ C दुव्विअड्डम्मि GX दुव्वि-
अड्डम्मि. L. 2. ABEFGZ 'रिपल्लं BF दुउणम्मि Y दुगुणम्मि E तहा च णं C
अणव्वसं. L. 3. G दुव्वड्डिउ X दुव्वड्डिउ Z दुव्वड्डिओ C 1. *hd.* दुप्परि, *corr.* 2. *hd.*
BF 'वल्लं G 'वल्लमशक्यं । Z 'वल्लमशक्यं X 'मनस्यस्तं. L. 4. G चय्या. L. 5. C
'मसद्धो *cdd.* च X दोसो A लद्धकोवेसुं XYZ द्दुकोवेसु. L. 6. BCFG पाणो X
पाणिअ Y पाणिअ Z पाणिअहारी B 'हारी C 'हारी पाणिअहारी Z पाणिअहारी ABCFX Y च.
L. 7. B दूणावेढमशक्यं GXZ 'वदमशक्यं GZ दोहणं GZ 'हरी C 'हारिणी च. L. 10.
C 'धवा Z तूलरया A भमरे धंगं BFY धंगं C 2. *hd.* X धुंगं E गंधं *cdd.* 'धुयगा
X 'धुयगा Z 'धूमगा. L. 11. ABCFGZ नरं AC धवले A जच्चो C जच्चुं X
जानो Y जच्चुं Z जच्चो A धयणं GZ धयणं. L. 12. C (G) धवो CX धुंगो
OGXZ धुयं GX 'गाउ GZ भ्रमरार्थाः एते त्रयोपि BGX-धउ. L. 13. X पस्ये B
धयणं G एही. L. 14. *cdd.* चइअ C कच्छ BCFZ चलिआ X चलिआ From चलि
to मलं l. 15. torn off in G. L. 15. BF धुयकेसि C 'धवा OGXZ 'धुयं
BFX 'धूमग्नि.

धणिअधरग्गा ददकप्पासेसु पिहुम्मि धसलधुत्ता य ।

धणिआ पिआइ धण्णाउसो कहिज्जन्तआसीसे ॥ ५८ ॥

धणिअं गाढम् । धरग्गो कार्पासः । धसलो तथा धुत्तो विस्तीर्णः । धणिआ प्रिया ।
धण्णाउसो कथ्यमानाशीर्वादः । धण्णाउसो आशीरेवेति केचित् ॥ यथा ।

5 धणिअधसलयणकलसं धुत्तणिअन्नं धरग्गसिअहसिअं ।

धणिअं लहिअ जुआणो मण्णइ धण्णाउसत्तणं सहलं ॥ ५९ ॥ [५८]

धंसाडिओ ववगए हंसे धवलसउणो लहुं धारं ।

धाराजिमुहे धाडी अ णिरसिए धाडिओ अ आरामे ॥ ५९ ॥

धंसाडिओ व्यपगतः । मुक्तार्थस्तु मुचिधात्वादेशासिद्धः । धवलसउणो हंसः । धारं
10 लघु । धारा रणमुखम् । धाडी निरस्तम् । धाडिओ आरामः । अत्र धाडइ निःसरतीति
धात्वादेशोक्तमिति नोक्तम् ॥ यथा ।

धाराइ धाडिअङ्गा अधारणिवधवलसउण तुह रिउणो ।

धंसाडिअसयलदुहा रमन्ति सुरधाडिए सुरवह्हिं ॥ ५७ ॥ [५९]

फलभेए धाणूरिअमिन्दाणी धुंधुमारा य ।

15 धुकुद्धअधुकुद्धुगिआ उल्लसिए गजे धूणो ॥ ६० ॥

L. 1. A धणिवंवरया ददकप्पासेसु BCFGXYZ धणिअं C 1. hd. G धवलं In G
धुत्ता य is torn off. X यं. L. 2. *add.* धणिआ पिआइ Z धन्नाउसो From धण्णाउसो
to विस्तीर्णः in l. 3 torn off in G. X कहिज्जन्तं Y आसीसे. L. 3. *add.*
धणिवं BFXZ कर्पासः *add.* धणिआ G प्रिया. L. 4. G धन्नाउसो BX धण्णाउसा Z
धन्नाउसो G धन्नाउ and then torn off to इ in मण्णइ l. 6. Z धन्नाउसा X आरामेवेवि.
L. 5. BFXZ धणिअं C धणिआधसलयणं B णिअन्नं Z णिवं BFXZ णिवं BCFGXZ
हसिअं. L. 6. *add.* धणिवं लहिअ Z जुआणो CX धण्णाउसं. L. 7. E साडिओ
AGXZ षडि A हन्ते X हन्ते From धवलं to धवलं l. 9. torn off in G. C 1. hd.
धरं. L. 8. C धाराजिमुहे Z जमुहे X धाडि ABEFGXY य Z इ C om. अ
ABCFGZ निरसिए E निरसिओ X निरसिए C 1. hd. X धाडि Y य X आरामे Z
आरामो. L. 9. X धंसाडिउ C स्तु पिआ 2. hd. पि X पिआ BF मुविं C धात्वादेशो
सिद्धं X हंसः. L. 10. From लघु to धवलं l. 12. torn off in G. BF रणमुखं
B निस्तं X ति इति. L. 12. Z धाडिअङ्गा BF अङ्गा धारणिवधवलं तुह रिउणो From
उणो to मारा l. 3. next page torn off in G. L. 13. BFZ धंसाडिवं CX
णिवं C रमन्ति Z सुरधारिए. L. 14. E फलभेए *add.* रिपमिं BF धुधुं. L. 15.
C धुकुद्धुगिआ (sic) BF धुकुद्धुअधुकुद्धुगिआ X धुकुद्धुअधुकुद्धुं AEZ धुकुद्धुवं E धुकुद्धुं
AEXYZ णिआ E उच्चिए गजे.

धाणूरिअं फलमेदः । धुंधुमारा इन्द्राणी । धुकुद्धुअं तथा धुकुद्धुमिअं उल्लसितम् ।
धूणो गजः । अत्र धूआ दुहितेति दुहितृशब्दभवत्वान्नोक्तम् ॥ यथा ।

धूणगय धुंधुमारापइसमविक्रम तुहारिणारीओ ।

धुकुद्धुअधाणूरिअमडान्ति धुकुद्धुमिअमया अडविं ॥ ४८ ॥ [६०]

णीहारे धूमरिधूमिआउ धूमसिहधूममहिमीओ ।

5

धूलीवट्टो तुरए धूमद्वारं गवक्खम्मि ॥ ६१ ॥

धूमरी धूमिआ धूमसिहा धूममहिमी एते चत्वारो नीहारार्थाः । धूलीवट्टो अश्वः ।
धूरिअवट्टो इत्यन्ये । धूमद्वारं गवाक्षः ॥ यथा ।

धूममहिमीइ धूमरिअजले को चडइ धूमिआकाले ।

धूमसिहाओ भीओ धूलीवट्टे अ धूमद्वारे अ ॥ ४९ ॥ [६१]

10

धूरिअअं दीहे धूमद्धयमहिमीउ बहुलासु ।

भज्जापज्जत्तीसुं चद्धयणीसङ्कए अ धणी ॥ ६२ ॥

धूरिअं दीर्घम् । धूमद्धयमहिमीओ कृत्तिकाः ॥ यथा ।

धूमद्धयमहिमीसुं गए दिण्णसे अधूरिआओ वि ।

पिअविरहविहुरिआणं रयणीओ जुमसमा हुन्ति ॥ ५० ॥ [६२]

15

L. 1. *add.* 'रिअं BF धुंधुमारा BF धुकुद्धुअं C धुकुद्धुयं X धुकुद्धुअं Z धुकुद्धुयं BF धुकुद्धुयं C धुकुद्धुयं X धुकु (क्री) धुगियं Z 'गियं. L. 2. C धूआ.
L. 3. F धुंधु In G पइसम is illegible. BF तुहारि BCF 'णोरीओ XZ णारीओ
From णारीओ to गव' incl. L. 6 torn off in G. L. 4. BF धुकुद्धुअं C
धुकुद्धुयं X धुकुद्धुयं Z धुकुद्धुयं *add.* 'रिअं C 'मंडति X 'मडति Z 'मडति BF
धुकुद्धु C धुकुद्धु X धुकुद्धु BCFXZ 'गियं X डवि. L. 5. ABFY 'धूमिआउ Z
'धूमिआओ C 1. *hd. om.* धूमिआउ धूमसिहा 2. *hd.* धूमिआ धूमसिहा ANXZ 'सीउ. L. 6.
C धूलीं A 'धट्टो BY 'वट्टो BF 'द्वारे E गवक्खम्मि L. 7. GZ धूमिआ X धूमिआ C
धूमसिहा धूमसिहा From मन्डि to निआकाले L. 9 torn off in G. CXZ चत्वारोपि
C धूलीं. L. 8. BF धूरिअवट्टो CX धूरिअवट्टो Z धूरिअं B धूमद्वारं. L. 9. CX
'महिमीय Z 'महिमीय *add.* धूमरिअं *add.* धूमिआं. L. 10. GX 'मिहाउ मीउ C धूरिअं
BF (G !) 'वट्टे *add.* व. (twice, in Z only 1st.) From दारे to दीर्घम् incl. L. 13.
torn off in G. L. 11. BCF धूरिअं E धूरिअं A धूरिअं Y धूरिअं Z
धूरिअं C धूमद्धयं CEY 'सीओ EXY *add.* ॥ अधानेकार्थाः ॥ L. 12. A 'पज्जत्तीसुं
B 'वट्टो BFZ वट्टं C वट्टं BF *om.* अ ACEXYZ व. L. 13. BFZ धूरिअं
X धूरिअं CG धूमद्धयं X 'महिमी G 'सीउ X कृत्तिका. L. 14. C धूमद्धयं C
दिणो स Z दिण्णसे व धूरिआओ From येसे to पवति L. 1. next page torn
off in G. BF, C 2. *hd.* 'रिआओ C 1. *hd.* X 'रिआउ. L. 15. *add.*
पिअविरहविहुरिआणं C 1. *hd.* X रयणीओ BF जुमसमा.

॥ अथानेकार्थाः ॥

धणी मार्या पर्यामिर्वद्धोऽपि निःशङ्कश्चेति व्यर्थो धणीशब्दः ॥

चउरङ्गुलहत्यवणे चण्डिणरवलिम्भि धम्मओ तह य ।

धारावासो घणभेगेसुं धूमद्धओ सरे महिसे ॥ ६३ ॥

5 धम्मओ चतुरङ्गुलो हस्तवणश्चण्डीपुरुषोपहारश्च । यदाह ।

चोरा दुर्गापुरतो हत्वा पुरुषं तदङ्गरुधरेण ।

गहने कुर्वन्ति बलिं धर्मार्थं धम्मअं तं तु ॥

धारावासो भेघो भेकश्च । धूमद्धओ तटाको महिषश्च ॥

नकारादयस्तु देश्यामसंभविन एवेति न निबद्धाः । यच्च वादाविति सूचितमस्माभि-

10 स्तत्संस्कृतभवप्राकृतशब्दोपेक्षया न देश्यपेक्षयेति सर्वमवदातम् ॥ [६३]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां पञ्चमो वर्गः ॥

L. 1. *om.* A. L. 2. BCFX पर्यामिः B बद्धो G बद्धो F बद्धो GZ *om.* अपि Z निःशङ्कश्चेति X °श्चेति चतुर्थो शब्दः. L. 3. C °इच्छ° X चण्डिणरवलिम्भि C °णल्लिम्भि E °णल्लिम्भि BFGZ °वलिम्भि AG, C 2. *hd.* X धम्मउ From पण° to इत्त° 1. 4. torn off in G. L. 4. XY °भेकेसुं O(F) धूमद्धओ C 2. *hd.* °इउ X °इउ C भे X महिसे X *adds* ॥ इति पंचमो वर्गः संपूर्णः ॥ L. 5. XZ धम्मउ X °वणन्वद्धी°. L. 6. B चोरा °पुरुषो X चोरा चण्डीपुरतो पुरुषं हत्वा तदंग°. L. 7. OG *om.* बलि B धर्मार्थं धम्मअं GZ धम्मअं. L. 8. G *om.* भेकश्च C धूमद्धओ G धूमद्धओ X धूमद्धउ GZ तटाको. L. 9. X °मसंभविन CX सूचितम् [*cf.* सिद्धहेमच° I. 229.]. L. 10. Z °भवः प्राकृत° X देश्यः पेश° XZ *add* at the end of line उभयं (Z य) २२७ ॥ L. 11. BCFGXZ °तायां स्वोपज्ञदेशीशब्द (X देशीशब्द) संप्रहृतो B वर्गः । छ । यं २२९ ॥ G ॥ छ ॥ ॥ श्लो. २२९ ॥ छ ॥ X ॥ संघासं २२९ ॥ Z ॥ श्लो २२९ ॥ E has only ॥ इति पंचमो वर्गः ॥ Y has only ॥ पंचमो वर्गः ॥

॥ अथ पादिः ॥

पड्डी पडमपमूआ पच्छी पिडिआ पलं पसेअम्मि ।

गामढ्ढाणे पडं धवले पड्डमहिरोहिणी पज्जा ॥ १ ॥

पड्डी प्रथमप्रसूता । पच्छी पिडिका । पलं स्वेदः । पडं ग्रामस्थानम् । पड्डं धवलम् ।
पज्जा अभिरोहिणी । अधिकारवाचकस्तु पज्जाशब्दः प्रबन्धभेदवाचकपर्यायशब्दमव एव । ५
मार्गवाचकस्तु पद्वाराब्दमवः ॥ यथा ।

पड्डीपयपड्डजसो पडवई एस जुवइपलजणो ।

गुणपच्छी जससंसे भुजपज्जाए चडेइ जयलच्छी ॥ १ ॥ [१]

पत्तिपसाइअपत्तपसाइअसदा पुलिन्दसिरपणो ।

पत्तपिसालसमित्थ य पंती वेणी गुहाइ पडुंसो ॥ २ ॥

10

पंती तथा पसाइआ तथा पत्तपसाइआ तथा पत्तपिसालसं इत्येते चत्वारः शब्दाः
पुलिन्दशिरसि यत्पर्णपुटं तद्वाचकाः । पंती वेणी । केशरचना । पडुंसो गिरिगुहा ॥ यथा ।

पडुंसे पत्तिकरो पत्तपसाइअसिरो रिऊ तुज्झ ।

पत्तपिसालसहत्थं सपसाइअपंतिअं रमइ सवरिं ॥ २ ॥ [२]

L. 1. Y has प्रकारादिः. L. 2. BF पंती CGZ पटी Z मडम^० ABCFGXYZ
पसूआ E पसूआ BX पडिआ ACE(F)GZ पिडिआ Y पडिआए ABCFGYZ पत्तेयम्मि
X पत्तयम्मि. L. 3. E गोमं BFZ °द्वाणे C °द्वाणे G °द्वाणे BCFGYZ पडं E पडं
X पडं BCF पंडमडिं GZ °मडिं X °माडिं GXYZ °रोडणी. L. 4. BF पंती CZ
पटी G पिडिका GZ प्रस्वेदः cdd. पट्टे. BCFX पंड L. 5. G रोडणी Z °रोडणी. G
°पसाशब्द^० X पज्जाशब्द एव. L. 6. CZ °भल एव. L. 7. BF पंती C पटी X
पड्डी is given twice. G °पेय^० X °पय^० BF °पंडजसो X °मंडं C °पडं cdd. पडवई
X पंडवई X एसु जवई. L. 8. XZ गुणपत्थी BFX चडेइ BF जयलच्छी C मुजलच्छी.
L. 9. cdd. °पसाइपं (twice Z om. १ second time) E पुलिण्डं. L. 10. A
°तमिनु BCFG °समिच्छ C गुहाइ पडुंसो X पडुंसे. L. 11. G पत्तिपसाइया तथा पत्तपसा-
इया तथा पत्तपिसालसं तथा इत्येते X पसाइआ Z पसाइया C om. तथा पत्तपसाइआ Z पत्त-
साइया PFX °पसाइया (twice) X पित्तपित्ता C °लस X शब्दा. L. 12. BX °सिरुसि
C यत्पर्णापुटं BX °का. L. 13. C पडुंसे GZ पत्तिकरा BF om. पत्त cdd. °पसाइय^०
X °पसायसिरो G °सिरा C तुज्झ. L. 14. BCF °ह्मच्छं GZ सपित्ता cdd. °साइयं C
पत्तिचं BFGXZ °पंतिचं Z रमइ CXZ सवरिं.

पलसू सेवा पणिआ करोडिआ पण्हओ अ थणधारा ।

पडिवेसिए पएसो पम्हारो पम्हरो अ अवमच्चू ॥ ३ ॥

पलसू सेवा । पणिआ करोडिका । पण्हओ स्तनधारा । पएसो प्रातिवेशिकः ।
पम्हारो तथा पम्हरो अपमृत्युः ॥ यथा ।

5 जह पण्हओ तहेही पम्हरभीए सुओ अपम्हारो ।

किज्जउ अज्ज पएसिणि सुरपलसु चइअ पणिअकम्माइं ॥ ३ ॥ [३]

कप्पासम्मि अ पलही पविआ खगपाणपत्तम्मि ।

पउठपऊढा गेहम्मि मिगविसेसम्मि पसओ अ ॥ ४ ॥

पलही कर्पासः । पविआ पक्षिणां पानभाजनम् । पउठं तथा पऊढं गृहम् । पउढो
10 गृहस्य पश्चिमप्रदेश इति केचित् । पसओ मृगविशेषः ॥ यथा ।

कत्थं यं गुणमणिपउठं लायण्णणिही कलापऊढं सा ।

पसयसमपलहिदसणो पविआपाणो अ कत्थं तुमं ॥ ४ ॥ [४]

परडा सप्पविसेसे पडलं णिव्वे रविम्मि पच्चूहो ।

पहणं कुले दिणे पउओ पहणी संमुहागयणिरोहे ॥ ५ ॥

L. 1. G पलसू *edd.* पणिआ ABEFGXYZ °डिआ C °डिका 2. *hd.* °डिका C पण्हपण्हओ AX पण्हउ *edd.* य. L. 2. BF पडिवेसिओ पएसो or पएसो ABCFGXYZ पम्मारो BF पम्हरो ACGYZ य. L. 3. *edd.* पणिआ X करोडिआ GX पण्हउ X °वेशिकं. L. 4. *edd.* पम्मारो BF पण्हरो X पम्हारो अपमृत्यु. L. 5. C कुह GX पण्हउ BF तहेही X पम्हारो C 1. *hd.* GX सुउ GZ य पम्मारो BCF अपम्मारो X अम्मारो. L. 6. C किज्जओ X किज्जूर Z किज्जओ From पएसिणि to चइअ *incl.* is given twice in X. *edd.* चइअ Z चइअ BF पण्य° X विणिच्च° Z पणिच्च° CX °कंमाइं. L. 7. C प्यात्तंमि X °संम्मि *edd.* य ABF कलही EX पहली *edd.* पविआ X °पत्तंमि L. 8. C पउठपऊढओ X पउढा Y मिगविसेस° G °वेसेस° X °विसेसमि ABCFGX पसउ. C या ABEFGYZ य. L. 9. BF कलही *edd.* पविआ C °भोजनं B पओढं. L. 10. BF गृहपश्चिम° X पश्चिमदेशः G पसवो X पसउ. L. 11. BFGXZ °निही C °निहा X उढं. L. 12. BF °दसणे BFGXZ पविआ° C पविआप् X °वाणो GZ य. L. 13. E पडलं G पडल X पडल BF, C 2. *hd.* णिव्वे A निव्वे or निव्वे. L. 14 C 1. *hd.* पुले BF पओओ GXZ पउउ Y पओउ ABCF °गजं G °निगेहे Z °निरोहं.

परडा सर्पविरोधः । पडलं नीत्रम् । पञ्चूहो रविः । पहणं कुलम् । पडओ दिनम् ।
पहणी संमुखागतनिरोधः ॥ यथा ।

तइ पहणिअरिउवहुआ परडाउलजुणपडलउडएसु ।

पडअम्मि लिअन्ति सया डरिआ चालुकपहणपञ्चूह ॥ ५ ॥ [५]

पयला णिद्वा पययं अणिसं पडवा पडकुडीए ।

5

पहिअं महिए पसिअं पूगफले पडुसं सुसंजमिए ॥ ६ ॥

पयला निद्रा । पययं अनिशम् । पडवा पडकुडी । पहिअं मयितम् । पसिअं पूग-
फलम् । पडुसं सुसंयमितम् ॥ यथा ।

पडवन्तरे धणिवहू पयलं मुत्तूण पडुसिअणीवि ।

वहिएहिअं विरयन्ती पययं पसिएण कागमुडवइ ॥ ६ ॥ [६]

10

पणिअं पयडे परिहो रोसे पणओ अ पडुम्मि ।

पयलो णीडे विपुले पइण्णपेडालपेज्जाला ॥ ७ ॥

पणिअं प्रकटम् । विकेतव्ये तु संस्कृतमवमेव । परिहो रोषः । पणओ पङ्कः ।
पयलो नीडम् । पइण्णो पेडालो पेज्जालो एते त्रयोऽपि विपुलार्थाः । पेडालं वर्तुलमिति
द्रोणः ॥ यथा ।

15

L. 1. Z °विरोधः BF तीव्रं G णीवि C 1. hd. नीलं 2. hd. नित्यं G पञ्चूहो Z
रेविः. BZ पओओ GX पडउ. L. 3. GZ तइ cdd. पहणिय° BFGXZ °बहुया C
°बहुया BF, C 2. hd. परडाओल° Z परडल° C °लजुण° GZ °जुण° BF °उडुएसु.
L. 4. C पडयंमि X पडयंमि CX लिहंति GZ लिहंति cdd. डरिया. L. 5. B णिद्वा
GZ निद्वा In A द्वा पय is illegible Y पअअं BF om. पडवा. L. 6. A पहिय
BCEFGXYZ पहियं cdd. पसियं A पडुसे BF पडसं. L. 7. X पयं X पडवा om.
पडकुडी cdd. पहियं. G मंथितं cdd. पसियं L. 8. BF पडसं X पडसं BCF सुसंयमितं.
L. 9. BF धणिवहू C सुत्तुण BF पंडलिय° CGX पडुसिय° Z पडुसीय° X °णीवि.
L. 10. cdd. °पहियं G विर° BCFX विरदंती Z पयं BF कागमुडवइ. L. 11. cdd.
पणियं AGX पणउ cdd. य. L. 12. BF णीडे CGYZ णीडे A डे (sic) X णीड C
पयण्ण° G पडन° Z पडसं In A डाले is illegible. BF °पेज्जाल C °पेज्जालो.
L. 13. cdd. पणियं BFGX पणउ. L. 14. C पय नीडं GX पयण्णो Z पडलो X
om. पेडालो. G पडालं वर्तुलमिति L. 15. X om. यथा.

पेढालखन्ध पेञ्जालवच्छ चालुक तइ पणिअपरिहे ।

रिउणो पइण्णपणए वसन्ति पयलाउले समुद्धतडे ॥ ७ ॥ [७]

चोरणिवहे पडीरो पत्तवहोलेसु पंखुडिपरक्का ।

चोरम्मि पलाओ पत्थरपडुलपडुआ चरणघाए ॥ ८ ॥

- 5 पडीरो चोरसमूहः । लिपिभ्रष्टास्तु चोरणिवहे पडीरं इति तरुवर्गे पठन्ति । पंखुडी पत्रम् । परक्कं अल्पं स्रोतः । पलाओ चोरः । पत्थरा पडुला पडुआ त्रयोऽप्यमी चरण-घातवाचकाः ॥ यथा ।

एस परक्कपडीरो पत्थरकुसलेण पड्डुअं दिन्तो ।

पंखुडिअ व्व विकिण्णो पलायरक्खेण पडुलार्हि पि ॥ ८ ॥ [८]

- 10 दरिअम्मि पड्डो बालम्मि पडोओ पयामणुपुव्वे ।

कुसुमे पसूअमोलिजलणभेएसं पडालिपप्फाडा ॥ ९ ॥

पड्डो दृप्तः । पडोओ बालः । पयामं अनुपूर्वम् । पसूअं कुसुमम् । पडाली पाङ्क्तिः । पप्फाडो अग्निभेदः ॥ यथा ।

जिणइ पसूअसरो वि हु भुवणपडालि पयामथोरोह ।

- 15 एस पड्डो मयणो अपडोअपयावपप्फाडो ॥ ९ ॥ [९]

L. 1 BFZ °वत्थ BF बालुक C बाउलुक X चाउलुक *edd.* पणिय°. L. 2. X रिउणो G पइन् G पविसन्ति Z विसत्ति G पयइमाउले X °तटे. L. 3. BF चोर° C 1. *hd.* चार° C °निवहे EX °णिविहे G पत्तंडीरो E °बडोलेसु Y पंखुडि°. L. 4. A पलाउ GXZ पलाउ A पत्थरपडुलपडुलआ BF °पंडलपडआ C पच्छरपडुवा (sic) E °पडुवा GZ °पडुआ X °पडुवा Y °पडुवा BF वरणणोए C चरणपाए L. 5. B चोरसमूह CX °बडास्तु Z °चडास्तु BF चोर° CGZ चोर° X चोर° CX °निवहे *edd.* पडीरमिति G *om.* तरुवर्गे Z तरुवर्ग. C पडन्ति X पंखुली L. 6. BCFX श्रोतः GX पलाउ Z चौरा. C पच्छरो G पत्थला BF पंडला G पडुला BCF पडुआ G पडुवा Z पडुवा C एते त्रयो पि चरण° BF त्रयो पि व्यमी वरण° X त्रयोव्येते L. 7. G *om.* घात. L. 8. Z पस C °पडीरो पच्छर° BF पंडुअं GXZ पडुअं G दिन्तो Z दित्तो. L. 9. *edd.* पंखुडिअ BCF च GZ विकिण्णो CX °रिक्खेण BF पंडलार्हि. L. 10. *edd.* दरिअम्मि EGXZ पड्डो which is equally correct. *cf.* Siddhab. I, 130. BEFGXYZ बालम्मि BF पडोओ AXZ पडोड G डोड (sic). L. 11. A कुसुमे EX पसूअ° GYZ पसूअ° GZ °जलण° E °जलभेएसु GXZ °सु E °पप्फाडा GZ °पप्फाला BF °पप्फारा. L. 12. C पड्डो GXZ पड्डो BF पडोओ GX पडोड BFGX बालः G आनुपूर्व Z आनुपूर्व *edd.* पसूअ° L. 14 G *om.* हु G भुवणपडालि Z भुवण° CGX °रोह. L. 15. C. पस पड्डो X पड्डो BF अफडोअ° G अपडोआवपप्फाडो BCF° पयाच°.

पत्थिअपसंडिपम्भोआ सिग्घसुवण्णभोएसु ।

पद्धरमुज्जू सददिट्ठे प्हदं पक्खरा तुरयकवचे ॥ १० ॥

पत्थिओ शीघ्रः । पसंडि कनकम् । पम्भोओ भोगः । पद्धरं ऋजु । प्हदं सदादृष्टम् ।

पक्खरा तुरगसंनाहः ॥ यथा ।

पक्खरिअपत्थिअहओ पसंडिगोरो रणे जयसिरीए ।

5

पम्भोअए प्हदो सि पद्धरं कुमरवाल तुमं ॥ १० ॥ [१०]

सुरस्त्रायम्मि प्हम्मं पत्थीणं थूलवत्थम्मि ।

पव्विद्धं पेरिअए घणे पवद्धो अ पज्जणं पाणे ॥ ११ ॥

प्हम्मं सुरस्त्रातम् । पत्थीणं स्थूलवस्त्रम् । सामान्येन पत्थीणं स्थूलमित्येके । पव्विद्धं
पेरितम् । पवद्धो घनः । लोहकुट्टनोपकरणमित्यर्थः । पज्जणं पानम् ॥ यथा ।

10

एसो पवद्धहत्यो पत्थीणीं तह य तेण पव्विद्धा ।

हयकामिणि किं वच्चसि प्हम्मजलपज्जणमिसेण ॥ ११ ॥ [११]

पडिअपरेआ विहडिअपिसल्लएसुं च पंपुअं दीहे ।

पप्पीओ वप्पीहे पच्चूहो परिअली अ थालम्मि ॥ १२ ॥

L. 1. ABFFXYZ पत्थिअ° CG पच्छिअ° Z °पसंडे° B (F!) °पम्भोअ BF °मुवण्ण
X °सुवण्ण° GZ °भेएसु. L. 2. C पद्धरमुज्जू 2. hd. °रक्खू X °रक्खु E °सुज्जू G
°दिट्ठे G पक्खारा C तुरअं BF °कवचे X °कवए Y °कवए. In G कवचे is torn off.
L. 3. C पच्छिओ X पत्थिअ X om. from पसंडि to ऋजु incl. B reads: कनकं । पद्धरं
ऋजु । पम्भोओ भोगः Z पक्खोअ C पद्धरं ऋजु. L. 4. C पक्खारो BF तुरसंनाहः.
L. 5. cdd. पक्खरिअ° BF °पत्थिअहओ C °पच्छिअ° GX °पत्थिअहओ Z °पत्थिअ° BF पेसंडि°
From जय° to सुर° l. 7 torn off in G. L. 6. BFZ पम्भोओ C पद्धरं. L. 7.
A पत्थीणं BCF पच्छीणं E थूलवत्थम्मि. L. 8. C पव्वद्धं E पव्विद्धं XZ पव्विद्धं F पव्विद्धं
cdd. पेरिअए (X परि°) BZ पवद्धो C पवद्धो F पवद्धो A om. अ BCEFXZ च From अ
to रितम् l. 10. torn off in G. BF दयणं. L. 9. C पच्छीणं CX थूल° C पच्छीणं.
C पव्विद्धं F पव्विद्धं X पव्विद्धं L. 11. From एसो to परेआ l. 13 torn off in G.
C °हच्छो पच्छीणीं X पत्थीणं C (F!) पव्विद्धा B पव्विद्धा. L. 12. X वप्पति प्हम्मि°
CX °पज्जल°. L. 13. BF पव्विअ° ACExYZ पव्विअ° cdd. °परेआ ABFFGX
YZ विहडिअ° C विहडिअ° X °पिसल्ल° BCF च GZ पंपुअं Y दीए. L. 14. E वप्पीओ
AX °उ From वप्पीओ to ली l. 2. next page torn off in G. Y वप्पीहे C पच्चूहो
BF परिअलि AZ परिअली ABFFYZ च C वा घामि (sic, corr. 2. hand).

पडिअं विवडितम् । परेओ पिशाचः । पंपुअं दीर्घम् । पणीओ चातकः । पच्चूढो
तथा परिअली स्थालम् । भोजनमाण्डमिति यावत् ॥ यथा ।

अपडिअंपुअपिम्मं जीइ समं मुत्तमेक्कपच्चूढे ।

तं किं परेअ णेच्छसि परिअलिपडिअं जलं व पणीओ ॥ १२ ॥ [१२]

5 पच्चुत्थं पडिवविए पद्धारो छिण्णणङ्गुले ।

पम्हलपसरेहा केसरे पवसिअम्मि परिउत्थो ॥ १३ ॥

पच्चुत्थं प्रत्युप्तम् । पद्धारो छिन्नलाङ्गूलः । पम्हलो तथा पसरेहो किञ्जल्कः ।
परिउत्थो प्रेषितः ॥ यथा ।

परिउत्थ चलसु काले केअइपसरेहणीमपम्हलिए ।

10 पच्चुत्थदुहा मरिही तुह दइआ चमरिअ व्व पद्धारा ॥ १३ ॥ [१३]

जीवाइ पडंचपडंसुआ य भल्ली पलासिपासाला ।

पत्तलपडुवइआ पत्तिसमिद्धं चेअ तिकस्वम्मि ॥ १४ ॥

पडंचा तथा पडंसुआ ज्या । प्रतिश्रुतिवाचकस्तु पडंसुआशब्दः प्रतिश्रुत-शब्द
भव एव । पलासी तथा पासाला भल्ली । पत्तलं पडुवइअं पत्तिसमिद्धं एते त्रयोऽपि
15 तीक्ष्णार्थाः । पत्तलं क्लृप्तमित्यन्ये । पत्तलं पत्रबहुलमिति तु पत्रलशब्दभवम् ॥ यथा ।

L. 1 CXZ पडिअं X परेउ B पिशाचः X पिशाच XZ पणीओ. L. 2. Z परिअली
X परिअली C थालं । भोजं X °मांडमिमिति From यावत् to °रो 1. 5 torn off
in G. L. 3. CXZ अपडिअ cdd. °पंपुअं C जाइ CX °मेकं X °पणुसि Z °पच्चूढे.
L. 4. X om. from तं to णेच्छसि incl. cdd. परेअ BFXZ परिअलि C परिअडिं cdd.
°पडिअं CZ च BF om. व BF पणीओ X पररिउ Z पणीओ. L. 5. A पच्चुत्थं C
पच्चुच्छं X पच्चत्थं Z पच्चुत्तं A °क्वए पद्धारो Z छिन्नं C लंगूले From गूले to काले 1. 5.
torn off in G. L. 6. X पम्हलं AE पविं X पवे° EX सवम्मि ABC FYZ
°सिअम्मि C परिउच्छो. L. 7. C पच्चुच्छं Z पच्चुत्तं BF प्रलुअं C प्रत्युप्तं C °लांगूलः C
C पम्हलो X पम्हलो. L. 8. C परिउच्छो X प्रेषितः L. 9. C परिउच्छं चलसु
XZ चलसु Z कयइ° BF केअइपसरेहणीमिति From सरेहं to °व in पडुव° 1. 12 torn
off in G. X °पम्हलिए. L. 10. C पच्चुच्छं X पच्चत्थं Z पच्चुत्तं cdd. दइया
BF चमलिए XZ °रिअ cdd. चं CF पद्धारा. L. 11. E जीवाइ X जीवाय BF
°पडंसुआ ACEXY °सुआ Z अ BF °पासाला. L. 12. A °पडुवइआ C 1. hd. °वडु°
2. hd °पड° E °पडुव° BCEFXYZ °वइया In G इआ is torn off. ACXY पत्तं
CF °समिद्धं ABCFGYZ चेअ From तिकस्व to इं 1. 5 torn off in G. L. 13
BFZ पडंचा BF तथा पडंसुआ जना CXZ °सुआ C °श्रुतवाचं X. प्रतिश्रुतिवाचकस्तु पडंसु° Z
°श्रुद्वाचं cdd. °सुआ° cdd. °श्रुतशब्दं (X °श्रुति°) Z पडंसुआशब्दस्तद्वत्. L. 14.
C पडं° cdd. °चइयं (X °चइय°) cdd. पत्तं L. 15. From मित्वं to ण in खण
1. 2. next page torn off in G. BF °बहुलं Z पत्रशब्दभव.

महुमासे ममरोली वम्महवीरस्त धणुपडंच च ।

सहयारमञ्जरी उण पत्तिसमिद्धा पलासि च ॥ १४ ॥

तद्वा रणाउ रिउणो पडंसुअण्कालणे वि चालुक्क ।

पत्तलकोवो पडुवइपासालाहिं करेसि किं तुमयं ॥ १५ ॥

अत्र । पवित्रो धर्मः । पयरो शरः । इति पवित्रप्रदरशब्दमवौ । पल्लवो पल्लवो पर्यस्त 5
इति पर्यस्तशब्दमवौ । तथा पडुइ पिबति । पंगइ गृह्णाति । परइ भ्रमति । इति धात्वादे-
शेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [१४]

पच्चेडं पच्चवरं मुसले पग्गेज्जपहयरा णिअरे ।

पलहिअपुरोहडा विसमे परिअट्ठो अ रजगम्मि ॥ १५ ॥

पच्चेडं तथा पच्चवरं मुसलम् । पग्गेज्जो तथा पहयरो निकरः । पलहिअं तथा पुरो- 10
हडं विषमम् । यदाह ॥ पलहिअं विषममसमं च पुरोहडं गदितम् ॥ इति । अत्र
चतुरक्षरपकारादिशब्दप्रस्तावे उकारसहितपकारादिपुरोहडशब्दपाठोऽर्थानुरोधात् । अन्ये
तु पलहिअं पुरोहडं इत्यन्योन्यपर्यायतया आवृतमहीवास्तुवाचकावित्याहुः । यदाह ॥
आवरिअमहीवत्थू पुरोहडो पलहिओ तह य ॥ पुरोहडं पच्छोकडमिति तु सातवाहनः ।
परिअट्ठो रजकः ॥ यथा ।

15

L. 1. X 'वीरस्त' *add.* 'पडंच'. L. 2. X उणा *add.* पत्तं CF 'समिद्धा' XZ पलास
C पलासव च Z च्च. L. 3. CGXZ तद्वा Z रणाउ BFX पडंसुव' C पडचण्कालणो
X 'कालणे' Z 'णो' From शुजं to ग in शरः l. 11 torn off in G. X चालुक्क Z 'कं'.
L. 4. X पडुवइया' Z 'पासालाहिं' C करेसि BF तुमय. L. 5. Z पवित्रो BFZ
पयरो CGZ शर C om. पल्लवो G पल्लवो C पल्लवो. X पल्लवो. L. 6. From नि
to डं in पच्चेडं l. 8 torn off in G. C पर्याल' B पिबति Z परइ Z एते for इति.
L. 8. C 2 hd. XZ पच्चेडं C 2. hd. Z पच्चवरं E मुसले C पगेस' Z पग्गेज्ज' *add.*
णिअरे (Y निअरे) L. 9. ABCEFXYZ पलहिअं G पल्लिहिअं Δ 'पुरोह' *add.*
परिअट्ठो य A रजगम्मि C रजगं Y रजगम्मि From गम्मि to ज्जो l. 10 torn off in G.
L. 10 XZ पच्चेडं Z पच्चवरं C पगेसो C पयहरो. *add.* पलहिअं BF पडुइ L. 11. G
om. यदाह । पलहिअं विषमम् BCFXZ पलहिअं विषमं अत्तं XZ गदितमिति BFG इति च.
L. 12. In G रत्तहित is torn off. *add.* 'पाठः अथो' (Z पाठः अनुरो') BF 'रोधाच'
L. 13. *add.* पलहिअं BCFX 'हडमिति अन्यो' (Z 'हडमित्यन्यो') CX आहतं G om.
मही. L. 14. C तदाह BF आचरिअं C आवरिअं GXZ आवरिअं C 'महवीरवडू' G
'कथं' BF पल्लिअो G पल्लिअं CX पल्लिअं X पुरोहडं Z पत्थो' GZ 'कडमिति' B नुसा सातं
L. 15. *add.* परिअट्ठो.

परिअइ सिलापहयरपुरोहडाओ जलं णईतूहा ।

सविलम्बं आणिज्जइ सुन्दर मा कुप्पसु इमाइ ॥ १६ ॥

तुह गयविसाणपचेडखण्डिआ पलहिआ वि रिउवप्पा ।

हयमडपगेजा हुन्ति पच्चवरपाणितुल्ल चालुक ॥ १७ ॥ [१५]

5 पडिसारपाडिसारा पडुआइ पडिच्छओ समए ।

पलिहस्सं पलिहाओ अ उद्धदारुम्मि पयवई सेणा ॥ १६ ॥

पडिसारो तथा पाडिसारो पटुता । पाडिसारो पटुरित्यन्ये । पडिच्छओ समयः ।
पलिहस्सं तथा पलिहाओ ऊर्ध्वदारु । पयवई सेना ॥ यथा ।

पलिहायत्थमिआए अपाडिसाराइ कह वि तुह विरहे ।

10 तीइ णिसा वोलीणा कह गोसपडिच्छए होही ॥ १८ ॥

तुह कुमारवाल पयवइदंसणमित्तेण थम्मिअ व्व रणे ।

रिउणो गयपडिसारा जाया पलिहस्ससंठाणा ॥ १९ ॥ [१६]

एरण्डदुमे पंचंगुली अ धग्घरगलम्मि पडिसाओ ।

पंफुल्लिअं गविट्ठम्मि पडिअरो चुल्लिमूलम्मि ॥ १७ ॥

15 पंचंगुली एरण्डवृक्षः । पडिसाओ धर्षरकण्ठः । पंफुल्लिअं गवेपितम् । पडिअरो
चुल्लीमूलम् ॥ यथा ।

L. 1. BFXZ परिवट्ट C पट्टि G परिवट्ट CZ सिलाए (Z प) इयपुरो GX °इउ CX
जलण्णइसहा BF नई L. 2. B °लंभं G °लंभं X अलिज्जइ G पमाइ. L. 3. Z
°दब्बेइ G °कंभंदिआ BCFXZ °डिआ cdd. °डिआ Z रिउवप्प. L. 4. Z इयमड° XZ
पयवप° X चालुक. L. 5. GZ °पाडिसारा पडिसारा BFGXYZ पडुआइ AGZ पडि-
च्छउ BF पडिछओ C पडुछओ X पाडिच्छउ. L. 6. C om. पलिहस्सं GX °इस्स °हाउ
ABEFGXYZ य C उद्ध° G पयवई X पयवई C सेणो. L. 7. BF परिच्छओ GX
°च्छउ. L. 8. X यथा for तथा X पालिहाइ G °हाउ C °हाओ अ. L. 9.
BFZ पलिहायत्थि° OG °हायच्छ° X °हायच्छि° BF °मिसाए CGXZ° मियाए GZ °सारा वि.
L. 10. C ताइ G णेसा CX मोस° L. 11. cdd. थम्मिय (X थम्मिय) C वा 2.
hd. व्या. L. 13. X एउ° E °गुलीइ ABCFGXYZ °ली य Z धग्घरी° पड° AGX
°साउ. L. 14. A पंफुल्लियं C कंफु° cdd. °ल्लियं A गविट्ठम्मि E गवि° Z गविट्ठम्मि C
गविट्ठं पेटिअरो ABEFGXYZ पडिअरो ABF, C 1. hd. वुल्लि° Y वुल्लि° C °मूलम्मि.
L. 15. B पंचंगुली B पडिसाओ X पडिसाउ G °साउ BF धग्घरः कंठः G धग्घरि° cdd
°ल्लियं XZ पडिअरो. L. 16. B वुल्ली° C °मूल.

पडिसाइल्ले पंचंगुलीसु किं कञ्चुअं गवेसेसि ।

पडिअरकम्मयरि तए वि कीस पंफुल्लिओ णलेसु इमो ॥ २० ॥ [१७]

पडिसुत्ती पडिसूरो पडिसंतं चेअ पडिकूले ।

पायवडणे परेवयपाडवणा पूअलम्मि पहएल्लो ॥ १८ ॥

पडिसुत्ती पडिसूरो पडिसंतं एते त्रयोऽपि प्रतिकूलार्थाः । पडिसंतं अस्तमितमिति तु ५ सातवाहनः । परेवयं तथा पाडवणं पादपतनम् । पहएल्लो पूषः ॥ यथा ।

पडिसुत्ती पडिसूरे परेवयपरम्मि जो अपडिसंतो ।

पाडवणं पहएल्ला य तस्स दिज्जन्तु गामजकस्स ॥ २१ ॥ [१८]

इन्दुसुए पइहंतो लक्खारत्तम्मि पल्लविअं ।

पडिहत्थी वुड्डीए पडिहत्थपडिकया पडिकिदीए ॥ १९ ॥ 10

पइहंतो जयन्तः । पल्लविअं लाक्षारक्तम् । पल्लविअं पल्लवाकारमिति तु पल्लव इवाचरतीति क्विबन्तसिद्धत्वाजोक्तम् । पडिहत्थी वृद्धिः । पडिहत्थो तथा पडिकओ प्रतिक्रिया । पडिहत्थो वचनमिति तु सातवाहनः ॥ यथा ।

तुमइ पडिकयकुसले पइहंतसरिच्छपत्तपडिहत्थि ।

पल्लविउल्लणिवसणा णमन्ति पडिहत्थअक्खमा रिउणो ॥ २२ ॥ [१९] 15

पंडविअं पांडविअं जलउल्ले पल्लवम्मि पत्थरिओ ।

पक्खडिअं पप्फुरिए जडे पलिहओ पडित्थिरो सरिसे ॥ २० ॥

L. 1. Z पंचंगुलीसु C 2. hd. कंचुअं G कंचुअं (1) X कंचुअं. L. 2. BFGXZ पडिपरं C पडिपरं G, C 2. hd. X °ल्लिउ X नलेछु. L. 3. X पडिसुत्ती is given twice. B परिसंतं ABCFGXYZ चेअ Z पडिकूले L. 4. BCF परेवयं EGZ पूअलम्मि A पहएल्लो C 2. hd. Z पडपल्लो. L. 5. C परिसूरो X पडिसेवं CGXZ एते त्रयोः प्रति° X अस्तमिते सानं° BCF om. तु. L. 6. CZ पहएल्लो. L. 7. X पडि-सुत्ती C पडिसूरो B परेवअं G परेवअं L. 8. C पडपल्लो. L. 9. A इन्दुसुए BF पइहंतो C पडि G पाइहंतो ABEFGYZ °विअं X °विअं. L. 10. C °इच्छी BF वुड्डीए E वुड्डीए G इड्डीए BF °परिकया A °कउ BF पडिकिदीए. L. 11. X पइहंतो BFGXZ पल्लविअं C om. पल्ल° लाक्षा° add. °विअं L. 12. X क्विबन्तं BF °इत्थिः CG °इच्छी C पडिइच्छो GXZ °कउ. L. 13. C पडिक्किओ पतिवचनमिति X जडिक्कउ पतिवचनं Z पतिवचनं BFG om. तु. L. 14. BF परिकयं GZ पडिक्कनं B °कुशले X पइहंतं Z सरित्थं CX °पल्लपडिइत्थो (X °त्थे) BF °पडिपत्थि Z °इत्थे. L. 15. BCFX °उण्णं G °नणा ण पडि° L. 16. add. °विअं (twice; Y only first time) E पल्लिबम्मि C 1. hd. Z पच्छं GX °रिउ. L. 17. G पक्खडिअं ABCFX YZ °विअं BF पक्कुडिं C पणुरिए E पक्कुडिं B पडिहओ AGXZ इउ AG, C 1. hd. Z पडिइच्छो G सने.

पंडविअं तथा पांडविअं जलाद्रिम् । पत्थरिओ पल्लवः । पक्खडिअं प्रस्फुरितम् ।
पलिहओ मुखः । पडित्थिरो सदराः ॥ यथा ।

पत्थरिअसत्थरे वि हु पंडविण् अंसुपांडविअसिहिणा ।

सा तप्पइ तुह पलिहय पक्खडिण् मिहिपडित्थिरे विरहे ॥ २३ ॥ [२०]

5 पडिवेसो विकसेवे पचत्तरं चाहु परिहणं वसणे ।

परिहट्टी आयट्टी पडिहारीए पडिच्छिआ चेअ ॥ २१ ॥

पडिवेसो विस्रेषः । पचत्तरं चाहु । परिहणं परिधानम् । परिहट्टी आकृष्टिः । पडि-
च्छिआ प्रतीहारी । पडिच्छिआ चिरप्रसूता महिषीत्यन्ये ॥ यथा ।

किं परिहणं जलोल्लसि सयणे किं करसि कमलपडिवेसं ।

10 कुणसु पचत्तरणिउणे पडिच्छिण् हिअयसल्लपरिहट्ठिं ॥ २४ ॥ [२१]

पण्फिडिअं पडिफलिए पडोहरं पच्छिमङ्गणए ।

पडुवत्ती पडिसारी जवणीइ पसेवओ वम्भे ॥ २२ ॥

पण्फिडिअं प्रतिकलितम् । पडोहरं गृहपश्चिमाङ्गणम् । पडुवत्ती तथा पडिसारी
जवनिका । पसेवओ ब्रह्मा ॥ यथा ।

15 बाहपडिसारिडुउणं पडोहरे चन्दिमाइ पडुवत्तिं ।

कुणइ मणोपण्फिडिए तइ मुणइ दिणं पसेवअदिणं सा ॥ २५ ॥ [२२]

L. 1. *add* °विअं (twice) X नलद्रं C पच्छं GX° रिउ *add*. °डिवे X प्रस्फुरित.
L. 2. GX °हुउ X मुखः BF पडिअरा C पडिच्छिओ, L. 3. C (F1) पच्छ-
रिपसच्छरे RGX °रिय° BCFXZ °विअ° G °विअ° X अंसुपांड° Z °विहसि° X °सिहिणा.
L. 4. X वेषय for तप्पइ G पक्खलि Z पक्खलिए CGXZ °पडिनिहरे. L. 5. BF पडि-
सेसो A पचत्तरी BFZ पचत्तरं C पचत्तरं X पत्तरं Z चाहु A परिहणं L. 6. C °हुट्टी A
आयट्टी B आयट्टी C (F1) आयट्टी GZ आयट्टी X आयट्टी G पडिहारी EX पडिच्छया
ARCFGYZ °च्छिया A चेअ BF वेय C वेया X वेअ Y वेय Z वेआ. L. 7. BC
FZ पचत्तरं X पचत्तरो C 1. *hd*. X चाहु X परिहणं X पारिटो आकृष्टि BF आकृष्टि G
आकृष्टिः L. 8. *add*. °च्छिया CGXZ पडिहारी B पडि° *add*. °च्छिया. L. 9. CX
°ल्लसि य सय° G किं. L. 10. BF पचत्तरणिउणे CXZ पचत्तरं *add* द्वियसं (Z°द्विय°)
G °परिवट्टि Z °परिहट्टि. L. 11. E पण्फि° G पण्फि° *add*. °डिवे E पडोहरं. L. 12.
BF जवणीइ Y जवणीइ A पसेवओ C 1. *hd*. GXZ °वउ BF वनेका G वने. L. 13.
B F पसेवओ *add*. °डिवे BZ om. गृह CX °गले. L. 14. X पडो-री जवनिका GX
°वउ. Z वनेका. L. 15. *add*. वाइ BF °पडिसारिडुउणं X °सारिडुउणं C 2. *hd*. वेदि°
X वेदि° CG पडिवेसि X पडुवत्ति. L. 16. C °ककडिए X न for तइ GZ पसेवयो°
X पसेवयो°.

परिवाहो दुर्विणयस्मि पट्टिसंगं च कउहस्मि ।

रुद्रस्मि पंडरंगो पक्कगाहो अ मयरस्मि ॥ २३ ॥

परिवाहो दुर्विनयः । पट्टिसंगं ककुदम् । पंडरंगो रुद्रः । पक्कगाहो मकरः ॥ यथा ।

तद् पंडरंगविसपट्टिसंगसमखन्ध कुमरवाल णिव ।

सासिअजप् जइ परं पक्कगाहद्धपस्स परिवाहो ॥ २६ ॥ [२३] 5

परिलिअपडिछंदा लीणमुहा पच्छेणयं च पाहेज्जं ।

समुहागमणे पच्चुद्धारो पच्चोवणी चेअ ॥ २४ ॥

परिलिओ लीनः । परिअरो लीन इत्यन्ये । पडिछंदो मुखम् । पच्छेणयं पाहेज्जं ।
पाषेयमित्यर्थः । द्वावि देश्यावन्योन्यप्रापयतया निवद्धौ । पच्चुद्धारो तथा पच्चोवणी
संमुखगमनम् । क्रियाशब्दावेतौ । तेन संमुखगते पच्चुद्धरिओ पच्चोवणिओ इत्याद्यपि 10
भवति ॥ यथा ।

लोअणचओरपच्छेणअन्तपडिछंदचन्दिमा कुणसु ।

हिअपरिलिआ वि पच्चुद्धारं पच्चोवणीपरे दइए ॥ २७ ॥ [२४]

पच्चुहिअं पण्हविए पडचरो सालसरिसम्मि ।

परिहायपरिच्छुद्धा झीणोक्खित्ता पडिक्खरो कुरे ॥ २५ ॥ 15

L. 1. BF दुर्विणयस्मि BEFGXZ पट्टिसंगं C पट्टि BEF कउहस्मि G कउहस्मि Z
कउस्मि. L. 2. C पंडरंगो BF पक्कगा (sic) C पक्कगाहो ABEFGYZ व A मयरस्मि.
L. 3. BFG पट्टिसंगं Z पट्टिसंगं C 2. hd. पंडरंगो G पंडरंगो C पक्कगाहो X पक्कगाहो.
L. 4. X तइ BF पडिछंदसंवे CZ पडिछंदं G पडिछंदं C णिव X निवा. L. 5.
edd. सासिअ Com. जप् X जइ परं पक्कगाहं C (F 1) इद्धपस्स. L. 6. edd. परि-
लिअ C पडिछंदं X परिछिंदं BF पच्छेणयं E पच्छेणयं X पच्छेणयं Y पच्छेणयं BFY
पाहेज्जं C 1. hd. पाहेज्जं 2. hd. इत्तं. L. 7. X समुहा A पच्चु C 1 hd. पच्चुद्धारो
F, C 2. hd. पच्चुद्धारो X पच्चुद्धारो Z पच्चु G पच्चोवणी X पच्चोवणी ABEFGYZ चेअ.
L. 8. GX लिउ BCFX परिअरो GZ परिअरो In G न्ने पडि मु is torn off. BFX
परिछंदं CZ पच्छंदं BF पच्छेणयं GZ पच्छेणयं X पच्छेणयं C पाहेज्जं. L. 9. edd. देश्यौ
अन्यो C (F 1) द्वारो GZ पच्चु X पच्चोवणी Z पच्चोवणी संमुखो L. 10. X
पचनक्रिया From कउवे to इत्था torn off in G. Z संमुखगमने पच्चुद्धरिओ C (F 1)
द्वरिओ X द्वरिउ Z पच्चोवणिउ C णिवो X णिउ. L. 12. OG लोअणं Z लोअणं
OGXZ चउरं Z पच्छेणयंतं G णयंतपडिछंदं Z परिछंदं BE छंदं BFGZ चउरिवा
CX चउरिवा. L. 13. edd. हिअपरिलिआ Z पच्चुद्धारं C (F 1) द्वारं From पच्चु to
दिवसं l. 15 torn off in G. B परं देइ. L. 14 A पच्चु Z पच्चु edd. द्विं C
द्विं C 1. hd. Z पडचरो. L. 15. C परिहायपरिच्छुद्धा Y परिच्छुद्धा ABF द्वुवा
BF जीणो C द्विणो E जीणो X जीणे Y जीणु BZ सित्ता E कुवे.

पच्चुहिअं प्रसृतम् । पच्चुअं प्रसृतमित्यन्ये । पडच्चरो श्यालप्रायो विदूषकादिः ।
परिहाओ क्षीणः । परिच्छूदो उत्क्षिप्तः । पडिक्खरो क्रूरः ॥ यथा ।

किं तं छुहपरिहाओ परिच्छूदकरो पडच्चर रडेसि ।

अपडिक्खरपच्चुहिआइ गद्दीए थणंधओ होहि ॥ २८ ॥ [२५]

5 खेत्तसए परिवासो पयट्ठिओ तह पवट्ठिअए ।

पज्जत्तम्मि प्होइअमह खेत्ते पल्लवायपोरयया ॥ २६ ॥

परिवासो क्षेत्रशायः । पयट्ठिओ प्रवर्तितः । प्होइअं पर्याप्तम् । प्रभुत्वमित्यन्ये ।
पल्लवायं तथा पोरयं क्षेत्रम् । पल्लवायं इति दन्त्योडचादि(प्ययामिति गोपालः
॥ यथा ।

10 परिवास सालिपोरयमोवीदंसणपयट्ठिअमणो जं ।

ण णिएसि दिवा वि मिगे प्होइअं पल्लवायरक्खाए ॥ २९ ॥ [२६]

पञ्चाहिअपण्णासाए पंचावण्णपणवण्णा ।

पप्फोडिअं च पक्खोडिअम्मि मुरयम्मि परभाओ ॥ २७ ॥

L. 1. GZ पच्चु^१ X पच्चु^२ *add.* "द्विषं C प्रसृतं GXZ प्रसृतं C पच्चुयं G (1) Z पच्चुयं
X पच्चुयं BXZ प्रसृतं CF प्रसृतं G प्रसृत or प्रसृतं C पडच्चरो Z पडच्चरो From इच्छरो
to कगे । 3. torn off in G. X विदूषादिः L. 2. X परिहाउ B परच्छूदो X उत्क्षिप्तः.
L. 3. XZ परिहाउ BXZ परच्छूदं CZ पडच्चरो Z डेसि for रडेसि. L. 4. BCFX
पच्चुहिआइ Z पच्चुहिआइ In G from पच्चु to पयट्ठिओ । 7. torn off. C गद्दीएथणंधउ
2 hd. थओ XZ चउ. L. 5. C परिहासो पयट्ठिओ 2. hd. "उ A पयट्ठिउ X पयट्ठिउ
Y पयट्ठिओ *add.* पयट्ठिए (Z पयट्ठिए). L. 6. BF पज्जत्तंमि C पज्जत्तंमि *add.* प्होइ-
अमह C खेत्ते A चोरयया E पोपरया Y पोपरया L. 7. BF पयट्ठिओ C पयट्ठिओ
GX पयट्ठिउ From ५: to द्विषं । 9. torn off in G. BCFXZ प्होइअं. L. 8.
C(F 1) XZ पल्लवायमिणि B यमिणि C(F 1) द्वंतो B दंत्योड्या^३ XZ दंत्योड्या^३ X
दंत्ययामिति X यथा: L. 10 *add.* "पयट्ठि" (X "द्वि") OX "जणो GZ जं.
L. 11. X जण for ण From णिएसि to तथा । 1. next page torn off in G. Z
द्विषा मितिगे प्हो^४ X मिगे for मिगे *add.* प्होइअं (X प्होचं) C रवसा य Z रक्खयए.
L. 12. *add.* "पंचाहि" Y पंचासाए A वण्णा व पणं X पंचवण्णा य वणवण्णा YZ
पणवण्णा. L. 13. E पक्खो^५ *add.* "द्विषं Z om. च *add.* "द्विषमि A भाउ.

पंचावण्णा तथा पणवण्णा पञ्चाधिकपञ्चाशत् । पण्फोडिअं पक्खोडिअं निज्झादि-
मित्यर्थः । परमाओ सुरतम् ॥ यथा ।

रद्धपण्फोडिअ परमाथलुद्ध वेसाइ देसु दीणारे ।

पञ्च वि पणवण्णसमे पंचावण्णं पि मा खु पञ्चसमं ॥ ३० ॥ [२७]

पडिअलिपविरइआ तुरिए पुण्णम्मि पडिहत्थपोणिअया ।

5

पडिखंधं पडिखंधी जलवहणे मत्थयम्मि पवरंगं ॥ २८ ॥

पडिअली तथा पविरइओ त्वरितः । पडिहत्थो तथा पोणिओ पूर्णः । पडिखंधं
पडिखंधी जलवहनम् । जलमुह्यतेऽनेनेति जलवहनम् । इत्यादि । अन्ये जलवाहमाहुः ।
पवरंगं शिरः । उत्तमाङ्गत्वं शिरोवाचकत्वेन नायं कवीनां रूढ इति देश्येषु निबद्धः ॥
यथा ।

10

अणपडिअलि पविरइअं अपोणिए कुण जलेण पडिहत्थे ।

पडिखंधे पडिखंधीणिउत्त किं कण्डुएति पवरंगं ॥ ३१ ॥ [२८]

णगरम्मि पडट्ठाणं रुक्खे पमुहत्तपरमुहत्ता य ।

पाणिअणिग्गमणम्मि अ परिहालो परिहलाविओ चेअ ॥ २९ ॥

L. 1 CX पणवण्णा GZ 'पञ्चा From पञ्चाशत् to ण्णसमे । 4 torn off in G. *edd.*
'डिअं C *om* पक्खो BFXZ 'डिअं X निज्झादि' L. 2. X परमाइ. L. 3. *edd.*
'डिअ B परिभाषा C 'लुद्धा F 'लुद्ध. L. 4. OX 'पण्णसमे BFZ 'पञ्चसमे G 'अ'
X पेवाणं for पंचावण्णं G 'वन्ने From समं to ओ त्वरितः । 7. torn off in G.
L. 5. *edd.* पडिअलिपविरइआ (Y 'अलि') B तुरिए A पडहत्थं C पडिहत्थं E पडहत्थं
edd. पोणिअया (X 'पोणिअ Y 'पोणिअआ) L. 6. AO (E) 'खंध B परिखंधी E 'वहणा
X पवरंगं Z पवरंगं. L. 7. BF पडिअली CXZ पडिअली X पविरइइ BG पडहत्थो G
पोणिओ X पाणिउ Form डिअंधं to सवेत् । 9 torn off in G BCF खंध. L. 8. Z
om. जलवहनम् B जलवह X जल-एते BXXZ अनेनेने X इत्थादि X जलवाहमाहुः. L. 9.
Z 'मागवच्छिरो' B रुद्धः. L. 11. *edd.* 'पडिअलि BCF 'रइयं G 'इअ X 'वत्तं
From ए to ता । 13. torn off in G. CX कुणउ Z जणेण पड' X पड'अं C 'इच्छे.
L. 12. RF 'णिउत्त C 'णिउत्तसि X 'णिउत्त The above is D's reading. BF किं.
L. 13. CXY णयरम्मि C *om.* इत्तपरम्भु BF 'परमइत्ता C 'इत्ता. L. 14. *edd.*
पाणिअ' X 'णिग्गमणम्मि BF 'णधि *edd.* य C 1. *hd.* GXZ 'विउ ABCFGXY
वेय Z. *वेय.*

पड्डाणं नमरम् । पमुहत्तो तथा परसुहत्तो वृक्षः । परिहालो तथा परिहलाविओ
लानिर्ममः ॥ यथा ।

महिकप्परसुहत्तय गुरुभुअपसुहत्त तुह पड्डाणे ।

वरपरिहलाविआ करिमदपरिहालेहि हुन्ति अप्फुण्णा ॥ ३२ ॥

- 5 अत्र पंगुरणं पावरणमिति पावरणशब्दभवत्वान्नोक्तम् । तथा । पञ्जरइ कथयति ।
पव्वायइ म्लायति । पल्हत्थइ विरेचयति । पलावइ नाशयति । पणामइ अर्पयति । पयरइ
पम्हुइ स्मरति । पयलइ प्रसरति । पहलइ धूर्णति । पण्णाइ मृदाति । पड्डुइ क्षुभयति ।
पञ्चारइ उपात्मते । पञ्चइ पच्छइ पदइ गच्छति । पल्लइ पल्हत्थइ पर्यस्यति ।
पजलइ पचति । पञ्जरइ पञ्चइ क्षरति । इत्येते धात्वादेशोपूक्ता इति नोक्ताः ॥ [२९]

- 10 पणयत्तिअं पयडिइ इत्थीपणए पणामणिआ ।

परिवारिओ अ घडिइ पुलोअणे पसवडकं च ॥ ३० ॥

पणयत्तिअं प्रकटितम् । पणामणिआ स्त्रीषु प्रणयः । परिवारिओ घटितः । पसवडकं
विलोकनम् ॥ यथा ।

तीए रइत्तवस्सं पणयत्तिअपसवडकलीलाए ।

- 15 कहलहसि णिट्ठुरक्खर अणपरिवारिअपणामणिओ ॥ ३३ ॥ [३०]

पव्वइमेल्लं वालमयकण्डए तरुणिआइ पड्डुजुवई ।

चिरसुअमहिसी परिहारिणी अ पडिअज्झओ उवज्जाए ॥ ३१ ॥

L. 1. X पयडाणं From पड्डाणं to सुहत्तय L. 3. torn off in G. B पमुहत्तो
C 2. hd. 'हुत्तो X 'विड. L. 3. BF 'वरमुह' GZ गुरुभुअ C गुरुभुअ G पड्डाणे G
पड्डाणे X पयडाणे. L. 4. X वरः परि' BCFXZ 'विआ In G आ is torn off. B
'हल्लेहि Z हल्लेहि From लि to वृ 1. 5. torn off in G. BF अप्फुण्णा. L. 5. X
'नोक्त. L. 6. B, C 1. hd. FG पञ्चारइ X पञ्चावइ. L. 7. X पञ्जरइ In G प्रय-
ज्जर अतरमि is torn off B पड्डुइ X पड्डु CX पण्णाणइ G मृदाति X मृदाति C (FG)
पड्डुइ (FG पड्डु 1) Z पड्डु L. 8. GZ पञ्चारइ cdd. पच्छइ B पजइ X पजइ G om.
पदधइ. L. 9. B पओलइ C पजलइ. 2. hd. पओलइ BCF पञ्जरइ XZ पञ्चइ X
नोक्ता L. 10. EX पणय' cdd. 'त्तिअं C 1. hd. 'इच्छो' cdd. 'णिआ. L. 11. Z
परिवारिअओ घडि' C 1. hd. GX 'रिड cdd. य C पुलोअण BEF पलोअणे GZ पुलोअणं
X विलोअणे Y पलोअणे. L. 12. C पणय' G पणय' cdd. 'त्तिअं X पणाम' cdd.
'णिआ GX 'रिड X घटिः X पतरइकं. L. 14. X 'तव्वमं GZ पणय' cdd. 'त्तिअं
X 'इक' L. 15. G लहसि X कहसि BF णिट्ठुरक्खर cdd. 'प्रमियं GXZ 'णिउ.
L. 16. In Z the whole stanza is omitted. A पञ्चय' or पञ्चय' XY पञ्चय' C
पञ्चय' BF वालमए कंडए ABCFG तरुणिआइ E तरुणिआइ A पड्डुजुवई G पड्डुजुवई B 'जुवई.
L. 17. C कोट्टुअ' AGY 'मुय' cdd. य A पडिअज्जउ BFG पडिअज्जउ C पडिअज्जओ
X पडिअज्जउ Y पडिअज्जओ AC उवज्जाए BF पञ्जाए.

पञ्चइसेलं बालमयकण्डकम् । पडुजुवई तरुणी । परिहारिणी चिरप्रसूता महिणी ।
पडिअज्जओ उपाध्यायः ॥ यथा ।

पडिअज्जयं तुह सीसो परिहारिणिदुद्धपाणदुल्लिओ ।

पडुजुवईण णिमित्तं पञ्चइसेलाइ गुम्फेइ ॥ ३४ ॥ [३१]

पडिएल्लिओ कयत्थे भग्गे पडिरंजिअं चेअ ।

5

पज्जुणसरमुच्छुसरिसतिणम्मि पडिअंतओ अ कम्मयरे ॥ ३२ ॥

पडिएल्लिओ कृतार्थः । पडिरंजिअं भग्नम् । पज्जुणसरं इक्षुसदृशं तृणम् । पडिअंतओ
कर्मकरः ॥ यथा ।

पडिरंजिअपडिमाए किं रे पडिएल्लिआइ होइ फलं ।

पडिअंतय किं दिट्ठो पीडिअपज्जुणसराउ उच्छुरसो ॥ ३५ ॥ [३२] 10

पडिसारिअं सुमरिए परिह्ववासो अ अमुणिअमइम्मि ।

वम्मीअयम्मि पडिलगगलं वसन्तम्मि पउमलओ ॥ ३६ ॥

L. 1. C पञ्चइसेलं XZ पञ्चमं C बालमयं All the four Mss BCFG (also XZ) read कंडके (sic), D has कांडके Perhaps 'काण्डकम्' to be read! Z परिहारिणी C चिरप्रसूता L. 2. BCF पडिअज्जओ GX 'अज्जओ B om. यथा, L. 3. BCF पडिअज्जयं C 'डुइ' GX 'लिउ, L. 4. C पडिजुव' CX निमित्तं C पञ्च' X पञ्चय' Z पञ्च' cdd. 'सेलाइ, L. 5. A पडि'लिउ RF पडिअलिओ C 2. hd. पडियलिओ G 'वेलिउ X 'पलिउ Z 'पलिओ A कयत्थे BEF कयत्थे QG कयत्थे BF रुणे cdd. 'रंजिअं ABFGXYZ चेअ C चेअ, L. 6. C 'सरमुव' cor. 2. hd. A 'सरमुसरिअं' BF 'रंजिअं ABXYZ पडिअं' AG, C2. hd. X 'तउ ABCFGXYZ व C कम्मयरे, L. 7. C पडियलिओ X पडिअं' Z 'पडिओ GX 'लिउ cdd. 'रंजिअं' (X रंजिअं) BF मव' BF इक्षुसदृशतृणं X 'सदृशतृणं GX 'तउ, L. 9. X पडिसारिअं' cdd. 'रंजिअं' X किं G पडे' X पडिअं' cdd. 'लिवाइ, L. 10. C पडिअंयय GZ पडिअंयय BFX पीडिअं' C पडिअं' GZ पीडिअं' BF 'पज्जुअं' X 'पज्जुअं' B वल्लं X डेअ' BF रते, L. 11. cdd. 'सारिअं' C 1. hd om. अं सुमरिए परि E पडिल' cdd. वं E 'अमुणिअं' ABCFGXYZ अमुणिअं AX 'अयम्मि C 'गइमि, L. 12. BF अम्मिअं' A वम्मीअं' G वम्मीअंमि X वम्मिअंमि Z वम्मीअं' BF पडिलगगलं X 'लगगल Between 'ग and लं the whole passage from 'निरिओ to मावसने (at 37 l. 5= st. 42 l. 3) is inserted in G. A वसन्तम्मि Z वसन्तंमि BF पउमलओ AGXZ 'लउ,

पडिसारिअं स्मृतम् । परिह्ववासो अज्ञातगतिः । पडिलग्गलं वल्मीकम् । पउमलओ
वसन्तः ॥ यथा ।

हिण्डसि परिह्ववासो पउमलए सुहय कत्थ जं तीए ।

पडिलग्गलं व अरई पडिसारिअत्तगुणाइ वट्टेइ ॥ ३६ ॥ [३३]

5 पवहाइअं पयट्टे पडिपिंडिअमवि पवुडुम्मि ।

पच्चवलोको पाटच्चरो अ आसत्तच्चित्तम् ॥ ३४ ॥

पवहाइअं पवृत्तम् । पडिपिंडिअं पवृद्धम् । पच्चवलोको तथा पाटच्चरो आसक्त-
चित्तः । चोरवाची तु पाटच्चरशब्दभवः ॥ यथा ।

पाटच्चरा तए सा पच्चवलोको तुमं सुहय तीए ।

10 अण्णोण्णं पवहाइअरसाण पडिपिंडिओ चिअ सिणेहो ॥ ३७ ॥ [३४]

पंधुच्छुहणी जा सामुराउ आणिज्जए वहू पढमं ।

पच्छुच्छुहणी पढमसुरा गुज्झहरे पलोडुजीहो अ ॥ ३५ ॥

पंधुच्छुहणी श्वशुरकुलात्प्रथममानीता वधूः । पच्छुच्छुहणी नवसुरा । पलोडुजीहो
रहस्यभेदी ॥ यथा ।

L. 1. CGXZ °रियं GS ज्ञात° X अज्ञान° GX °लउ. L. 2. G om. यथा.
L. 3. BFX °वासो C कच्छ C ताए L. 4. CXZ च B अइ G परिसाइत्तम्° Z
°सारिअत्तम्° BF वट्टेइ C वट्टेइ GXZ वट्टेइ. L. 5. BF पचहा° cdd. °इयं (G °इय)
X पवहायपट्टे पडि° CZ पवट्टे G पवट्टे B पविपि F पविपं° X पडिपि° cdd. °डियमं° (X °डियंमं°)
A पवुडुम्मि E °डुम्मि G °डुम्मि X पवट्टुंमि° L. 6. ACFGXY पचव° B पचव° Z
पचव° G °लोको BF पापाइच्चरो A पडच्चरो C पडच्चरो BCEFGXYZ य A om अ BF
°वित्तम्. L. 7. cdd. °हाइयं cdd. °डियं B पचव° CG (F) XZ पचव° G °लोको.
X असक्त°. L. 8. BF° वित्तः BXZ चोर° BF पाटच्चर° C पाटच्चर° G पाटच्चर° X
पाटच्चरि°. L. 9. B पाटच्चरो X पाटच्चरा B पच्चवलोको CG (F) XZ पचव° BF
मुहुप X सहय G तीते. L. 10. CXZ अन्नोअं G अन्नुअ cdd. °हाइयं° X परिपेडिउ
OGZ °डिउ BFZ चिय OGX चिय. L. 11. A पंधुच्छु° BF पंधुच्छु° C पंचुच्छु° G
पंधुच्छु° XZ पंधुच्छु° E समुग्ग A सामसउ G इ (sic.) Y वइ AEG पदुमं. L. 12.
BF पडुच्छु° G पडुच्छु° or पञ्जुच्छु° C 2. hd. पन्नुच्छु° X पच्छुच्छु Z पच्छुच्छु° BF गुज्ज° C
गुज्ज° 2. hd. गुज्ज° From पलोडु to °णी 1. 13. torn off in G cdd. य. L. 13
X om. lines 13 and 14. BF पंधुच्छु° C पंधुच्छु° Z पंधुच्छु° BF स्वसुर° C °ममनीता BF
पडुच्छु° Z पच्छुच्छु° G पच्छुच्छु.

ण हु महुपच्चुच्छुहणी पिज्जइ ता कह पलोड्डीजीहाहं ।

इअ कुलपंथुच्छुहणी सासुअगइपुच्छिराण कुप्पेइ ॥ ३८ ॥

अत्र पडिअम्भिअं मण्डितमिति प्रतिकर्मितशब्दभवमिति नोक्तम् । परिवाडइ वट-
यति । परिवालइ वेटयति । परिहडइ मृदाति । परिअलइ परिअलइ गच्छति । परि-
अंतइ स्थिप्यति । परिसामइ शाम्यति । इति धात्वादेशोपूक्ता इति नोक्ताः ॥ [३५] 5

पयलायभत्तपरिअड्डलिआ मोरपरिछिण्णेसु ।

कलकलिए पत्थरभल्लिअं पडिणिअंसणं च णिसिबत्थे ॥ ३६ ॥

पयलायभत्तो मयूरः । परिअड्डलिअं परिच्छिन्नम् । पत्थरभल्लिअं कोलाहलकरणम् ।
पडिणिअंसणं रात्रौ परिधेयवस्त्रम् ॥ यथा ।

पयलायभत्तसण्हय तीइ पडिणिअंसणं इहाणेसि ।

10

पत्थरभल्लिअमच्छउ परिअड्डलिओ सि चित्तेण ॥ ३९ ॥ [३६]

परिहारइत्तिआ रिउमईइ चूलाइ पासिपिच्छीओ ।

पारी दोहणभण्डे पाओ चक्के दिसाइ पाली अ ॥ ३७ ॥

L. 1. BF न CZ दु X जेवानेदु महुपच्चु° BF महुपड्डु° Z °पच्चुत्थु° From
उज्जइ to राण l. 2 torn off in G. C °जहाहं हं XZ °जहा हं. L. 2. cdd. हय
X कुसलपच्चुत्थु° BF °पंछुच्छुहणी C l. hd. °पछुत्थु° 2. hd. पच्चुत्थु° Z °पच्चुत्थु° cdd.
सासुप Z पत्थिराण. L. 3 BF पडिअंनिअं C °अंभिअं GXZ °अंभिअं X पडिवाडइ
From परिवाडइ to परिसामइ l. 5 torn off in G. CXZ वयनि L. 4. B
परिवालं चेटयति BF गृह्णाति X गृह्णाति C परिहडइ परिअलइ (2 hd. परिअलइ) Z
परिहडइ परिअलइ X adds परिहडइ before the two froms given above. BF
om. परिअलइ. L. 5. Z परिअंतइ. BF शाम्यनि. B °पूक्ताः om. इति नोक्ताः G °काविति.
L. 6. From पयलाय° to °त्तो l. 8 torn off in G. A °सत्त° E °रुत्त° cdd.
°परिअड्डलिआ (Y °अड्ड°) X मोरपरिछिण्णेसु ABF °छिअंनेसु CZ °छिअंनेसु. L. 7. CZ
कलिकलिए A पत्थरभल्लिअं BCFEXYZ °मल्लियं BCFYZ °णिअंसणं X °णिअंसणं B, E
2. hd. Y णिस.° L. 8. CZ °लाइय° X °लाइभत्तो BCFXZ परिअट्ट° G परिअट्ट° cdd.
°लियं B °उत्तं BF °मत्थड° C पत्थर° BFX °भल्लियं CZ °मल्लियं Form पत्थर° to °ओ
सि l. 11 torn off in G. L. 9. BF °णिअंसणं CXZ °णिअंसणं. L. 10. C
ताइ cdd. °णिअंसणं. L. 11. C पच्छा° cdd. °मल्लियं BF °उओ X °वउ Z °त्थउ
cdd. परिअट्ट° C. l. hd. GX °लित Z स for सि. L. 12. CZ परिअरि° cdd. °इत्तिआ
From आ to °ण्डम् l. 1 next page torn off in G. C चूला पडि° X
चूलाइ A °विहोउ (t) XZ °विहोउ. L. 13. C पारि A दोहण° A णउ BCFXZ
पाउ BF चक्के X दिसाय ABCFYZ य X यः.

परिहारइत्तिआ ऋतुमती । पासी तथा पिच्छी चूडा । पारी दोहनभाण्डम् । पाओ
रथचक्रम् । पाली दिक् ॥ यथा ।

पारीहृत्यो पाअन्तरिओ पालीउ किं णिअसि गोव ।

चलपासिअ तुह पिच्छि लुणेमि परिहारइत्तिअं महसि ॥ ४० ॥ [३७]

5 पावो सप्पे सवचे पाणो पाणाअओ अ पुणई अ ।

णयणम्मि पायलं पाउअं हिमे पारयं सुरामण्डे ॥ ३८ ॥

पावो सर्पः । पाणो पाणाअओ पुणई इत्येते त्रयः श्वपचार्थाः । पायलं चक्षुः । पाउअं
हिमम् । पारयं सुरामाण्डम् ॥ यथा ।

पारयहृत्यो पाणो पाणाअयवाडयम्मि पुणइजुओ ।

10 पाउअपावयभीओ रत्तीए रत्तपायलो गाइ ॥ ४१ ॥ [३८]

पाडुंकी वणिसिविआइ पाइअं तुण्डवित्थारे ।

पाणद्धी रच्छाए पाडुच्ची तुरयमण्डणए ॥ ३९ ॥

L. 1. BF पारि° CXZ °इरि cdd. °इत्तिआ BFZ चूला C तली 2. hd. तलीओ
X तूला X दोहन° BFG, C 1. hd. X पाउ. L. 2. From कृ to स्तरिओ 1. 3
torn off in G. See note to stanza 331. 2. L. 3. Z परिहृत्ये णअंत° X
पाउअंत° GX °रिउ BF वलिओ C पालिउ Z पालीओ C णयसि BFGXZ णियसि.
L. 4. CX वल° cdd. °पासिय Z इ तुह C पिच्छि BF लुणेसि X परिहारि° cdd. °इत्तिअं.
L. 5. G पाउ BF सवचे C 1 hd. सवचे EZ सवचे C 1. hd. X °अउ GZ
°अवो. A om. अ BCEFGXYZ व E पुणइ cdd. व. L. 6. BF पायालं
CY पायलं X णयण AEGXZ पाउयं C पाउअं. L. 7. G पाउ Z पाओ G पाणयउ
Z पाणायओ X °अउ B पुणइ GZ om. इत्तू Z पन्वचार्थाः BCF पाअलं X पाअणं. GZ
पाउयं. L. 8. X विहिमं G °मांडो. L. 9. C °इच्छो G पाणोयय° B पाणाअअ°
Z पाणायय° C °वाडंमि X °चाडयंमि. GX °नुउ. L. 10. BF पाओअं G पाउयं Z
पाओयं BF सावअं CX °पावअं CGX °मीउ BCFX °पाइलो. L. 11. A पाडुंकी
E पाडुंकी G पाडुंकी वणि° X वण° CXZ °सिवि° cdd. °पाइ पारयं (X पं) C
विच्छारे. L. 12. C पाणद्धी X रत्तीए Z रत्थाए X पाडुच्ची C °मंडण.

पाडुंकी वणिशिविका । पाइअं वदनविस्तारः । पाणद्धी रय्या । पाहुन्ची तुरग-
मण्डनम् ॥ यथा ।

तुह विरहे पाडुंकीजोगगा सा पाइअं ण पावेइ ।

मल्हसि पाणद्धीसुं तुमं तु पाहुच्चिअहएहिं ॥ ४२ ॥ [३९]

पायडमङ्गणए तह पामद्दा पायधण्णमलणम्मि ।

5

हत्थजुअलप्पहारे पाणाली पाहुणं च विक्रेज्जे ॥ ४० ॥

पायडं अङ्गनम् । पामद्दा पादाभ्यां धान्यमर्दनम् । पाणाली हस्तद्वयप्रहारः ।
पाहुणं विक्रेयम् ॥ यथा ।

खलपायडपामदं मोत्तुं पाहुणरइत्थिमालविरो ।

पाणालीइ हणिज्जइ हलिओ विट्ठापयाइ जायार ॥ ४३ ॥ [४०] 10

पारंकं सुरमाणयभण्डे मग्गीकयम्मि पाउकं ।

पाउग्गो सन्धे पासणिओ पासणिओ अ सक्खिम्मि ॥ ४१ ॥

पारंकं सुरामानभाण्डम् । पाउकं मार्गकृतम् । पाउग्गो सन्धः । पासणिओ तथा
पासाणिओ साक्षी ॥ यथा ।

पासणिआ खु पमाणं भज्जइ पासणिएहि दिव्वं पि ।

15

पारंकयसङ्खभमे इअ पाउग्गेहि पाउकं ॥ ४४ ॥

L. 1. B पाडुंकी X पोडुंका BFX वणं BFG °शिविका *edd.* पाइयं B वणद्धी F
वणद्धी C पाणद्धी. L. 3. B पाडुंकी GZ पाडुंकीजाया C सा य पाइयं BFGXZ पाइयं
GZ न BF पावेइ. L. 4. CF पाणद्धीसुं BGXZ पाहुच्चि° C (F1) पाहुच्चिअहएहिं.
L. 5. GZ पामद्दा GZ °पन्नं EY °मल्लिणम्मि. L. 6. E हत्थुं G हत्थं BFY
°जुवळं GZ °जयळं C °प्यहागे B पाणाली GZ पाहुडं A विक्रिज्जे. L. 7. GZ
अंगणं पामद्दा X पामद्दा. L. 8. B पाहुणयं. L. 9. GZ °पामदं Z मोत्तुं BF पाहु-
णयं GZ °रत्थिं C °रत्थिं CX °विगे. L. 10. BF पायालीइ C इणिज्जइ CX इलिउ.
L. 11. C 2. hd. °पाणयं X °भडे E माग्गी X मग्गी L. 12. E पाउग्गेसं
Z पाउग्गे BF सन्धे X मग्गे BF पत्तीणजो पाणिओ च Z पासणिओ AGX °णिउ A पास-
णिउ य GX °णिउ *edd.* य B सक्खिने C सक्खिम्मि. L. 13. G पारंकं CX °पानं BF
माग्गी C 1 hd. माग्गी GZ पाउक्को GX °णिउ (twice). L. 15. G पासं *edd.*
°णिवा BFGXZ °णिएहिं C दिव्वं. L. 16. *edd.* इय पाउग्गेहिं.

अत्र पामरो कुटुम्बीति संस्कृतसमः । पाहुडं प्राभृतमिति प्राभृतशब्दभवम् । तथा पाडिकं पाडिक्कं प्रत्येकमिति शब्दभवौ । पारइ शक्नोति । पासइ पश्यति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [४१]

पाउग्गिओ अ सहिए खलीणजुनाइ पाडिसिरा ।

5 पाहुहुओ पडिहुए मालाए पारिहच्छी अ ॥ ४२॥

पाउग्गिओ सभिकः । द्यूतकारयिता । अन्ये तु सहिअं सोढमाचक्षते । यदाह । पाउ-
ग्गिओऽपि सोढः ॥ पाडिसिरा खलीनयुक्ता । पाहुहुओ प्रतिभूः । पारिहच्छी माला ।
पाडिहच्छी शिरोमाल्यमित्यन्ये ॥ यथा ।

पाउग्गिअ सारविउं पाडिसिरामणिअपारिहच्छीओ ।

10 पाहुहुअं पुण मग्गसि किमेस पडिहाइ तुह णाओ ॥ ४५ ॥ [४२]

पाउरणी कवचे पासावयपारावरा गवक्खम्मि ।

जो पिउहरा पइहरं णेइ वहुं पाडिअज्झो सो ॥ ४३ ॥

पाउरणी कवचम् । पासावओ तथा पारावरो गवाक्षः । पाडिअज्झो यः पितृगृहात्पति-
गुहं वधूं नयति ॥ यथा ।

L. 1. B कुटुम्बीति X कुटुम्बीति G om. प्राभृतमिति BF om. प्राभृत cdd. °भवः
L. 2. X पाडिकं Z पाडिक्कं BFGZ पाडिअक्कं X शक्नोति B एते. L. 3. X
°देशेषूक्ता°. L. 4. BF पाउग्गि (sic) AG, C 1. hd. X पाउग्गिउ cdd. य
(X ५) X °जत्ताइ Z °जण्णइ X पाडिसिरा Z पामिसिरा. L. 5. A पाहुहुओ
B पाहुहुउ F पडिहुउ X पाहुहुउ Y पाहुहुओ G पाहुहु AXYZ पारिहच्छी cdd. य.
L. 6. GXZ °ग्गिउ cdd. सभिको BF °कारपिता X °करइता cdd. सहिवं From
माचक्षते to °मित्य° l. 8 torn off in G. BF पाउग्गिओ C पाहुग्गिउ (2. hd.
°ओ) विग सोढ XZ °ग्गिउ X सोढ. L. 7. Z सोढा C खलीन° C पडुहुओ C
2. hd. पा° X पाहुहुउ Z पाहुहुओ BF प्रतिभूः BFXZ पारिहच्छी C 1. hd. पाडि° XZ
°हच्छी. L. 9. From पाउ° to °म्मि l. 11 torn off in G. cdd. °ग्गिप
BCFX °विचं B पाडिसिरा° cdd. °मणिव° (X °मा°) XZ °हच्छीउ. L. 10.
BFXZ °हुयं C °हुयं BF पारिहाइ X णाउ. L. 11. BF °पारा गव° C °परोवरा X
°पारावरा A गवक्ख°. L. 12. E पिउरा From इ to वहुइ l. 5 torn off in G.
ACY वहुं AC °अज्झो E °अध्मो YZ °वज्झो X व for सो. L. 13. X पाउरणी
X पासावउ C गवाक्षे C °अह्मो i. e. °अज्झो X °यज्झो य X पितृगृहात्.

पासावयप्पइहो वहुइ पारावरोवविडाए ।

रोमोगमपाउरणीइ पाडिअण्णो हुओ मलयपवणो ॥ ४६ ॥ [४३]

पायव्वा वीसामम्मि पाडिअग्गो अ पारुअग्गो अ ।

पारंपरो णिसिअरम्मि पारुअण्णो पहुंकम्मि ॥ ४७ ॥

पाडिअग्गो तथा पारुअग्गो विश्रामः । पारंपरो राक्षसः । पारुअण्णो पृथुकः ॥ यथा । 5

रे हलिअ पाडिअग्गं कुण इण्हिमपारुअग्गदाइ तुमं ।

पारंपरो व्व तित्तिं ण मण्णसे पारुअण्णअसणम्मि ॥ ४८ ॥ [४४]

पालीहम्मं च वई मालीकयमाहु पारुहल्लं च ।

पालीबंधो अ सरे पायप्पहणो अ कुकुडए ॥ ४९ ॥

पालीहम्मं वृत्तिः । पारुहल्लं मालीकृतम् । पालीबंधो तटाकः । पायप्पहणो 10
कुकुटः ॥ यथा ।

लड्वइ जलहिं गरुडो पालीबंधं च पारुहल्लोम्मिं ।

पायप्पहण तुमं पुण पालीहम्मं पि कुडसि दुक्खेण ॥ ४८ ॥ [४५]

पाडलसउणो हंसे पिण्ही स्रामा जले पिच्चं ।

पिंचू पिक्ककरीरे पिल्हं लहुपक्खिरुअम्मि ॥ ४६ ॥

15

- L. 1. BCF पासावय° Z °णइहो. L. 2. G रोमु From गम° to पहुंकम्मि l. 4 torn off in G. Z रोमगमपाउर° X °गममपा° C अहो Z °वण्णो C. 1 hd. X हुउ. L. 3. C पायव्वा विसा° A वीसामम्मि CEX पाडिअग्गो *add.* य (X अ) C 1. hd. *om.* पारुअग्गो य 2 hd. marginal note and X पारुवग्गो A पारु° E °वग्गो *add.* य. L. 4. AE पारंपरो A °वरम्मि BCEFX Y °यरम्मि BF पारिअण्णो CEX पारुवण्णो G पहुंकम्मि. L. 5. CX पाडिअग्गो From विश्रामः to से l. 7 torn off in G. L. 6. *add.* इलिव पाडिअग्गं (Z °अग्गं) BF इण्हिमपा° CX इण्हिप° Z °पारुवग्गं. L. 7. Z पारंपरु BF तत्तिं C तित्तिं णं BFZ मण्णसे G तुसिणम्मि. L. 8. From वई to रुतम् l. 10 torn off in G. X पारुहल्लं. L. 9. BF °बंधो *add.* य (*om.* X) C सरो X पायप्पहणो *add.* य (*om.* X) BF कुकुडओ C कुकुडए. L. 10. CX वृत्तिः BFGX °बंधो CX तटाकः GZ तटाकः. L. 11. C कुकुटः G कक्कुट° X कुक्कुटा. L. 12. G लड्वइ C जहिं X लहिं BX गरुडो In G लहिं गरु is torn off. BFG °बंधं य C पारमल्लं X पारुह° BCFX °ल्लोम्मि Z °ल्लोम्मि From इहो° to पाडल° l. 14 torn off in G. L. 13. BF °इणे BF *om.* पि BF कडसि C प्फुडसि. L. 14. A पाउल° C पाडुल° X हुसे G पिण्णो ABCFX YZ पिचं G पिचं. L. 15. B पिंचू EX पक्कं GZ पेक्कं E पिचं G पिहं Z वित्तं B °रुअम्मि C °रुयम्मि Y °रुवम्मि.

पाडलसउणो हंसः । पिण्ही क्षामा । पिच्चं जलम् । पिच् पककरीरम् । पिल्हं
लघुपक्षिरूपम् ॥ यथा ।

पाडलसउणयपिल्हय तुमयं मरुमण्डलम्मा मा वच्च ।

5 तत्थ अपिच्चे पिच्चुअभिक्तफले होसि पिण्हितणू ॥ ४९ ॥ [४६]

पिंडी अ मञ्जरीए पिरिडी सउलीइ पिच्छिली लज्जा ।

पिहुलं पिंसुलिपिंछोलीओ मुहपवणभरिअतिणवज्जे ॥ ४७ ॥

पिंडी मञ्जरी । पिरिडी शकुनिका । पिच्छिली लज्जा । पिहुलं पिंसुली पिंछोली
त्रयोऽप्येते मुखमारुतापूरिततृणवाद्यवाचकाः ॥ यथा ।

10 रमिरं पिहुलेण समं पिंछोलिमुहीहि पिंसुलिकराहिं ।

पिंडीहि पलोहन्तो अपिच्छिलीपिरिडिलोल किं महसि ॥ ५० ॥ [४७]

पिअणं दुद्धे आणाइ पिणाई दाडिमम्मि पिंडीरं ।

उण्णापिपीलिआए अ पिप्पडा मक्कडम्मि पिंगंगो ॥ ४८ ॥

पिअणं दुग्धम् । पिणाई आज्ञा । पिंडीरं दाडिमम् । पिंडरयं इत्यन्ये । पिप्पडा ऊर्णा-
पिपीलिका । पिंगंगो मर्कटः ॥ यथा ।

15 लिह पिंडीरं पिअणं पिप्पसु मा कुणसु पिप्पडासङ्गं ।

जाव पिणाई दिन्तो पिंगंगमुहो ण एइ धणिमद्धो ॥ ५१ ॥ [४८]

L. 1. In G पिड्वं चलम् 1 पि is torn off. BCFXZ पिच्चं X पिच् Z पिच्चं
for पिच्. L. 2. G करीरः GZ पिळ. L. 3. BF पडलं CX पाडलिं X
सउणल्लिय. L. 4. C तच्छ अपिचि पिच्चुअपिचे पि नित्तं BF अपिचे पिच्चुउं X यपिच्चे
पिनुजं GX om. the whole verse. L. 5. CE पिंडि cdd. य (X इ) X
मजगीए पिरिडी Z पिरिडी C सउणेइ GZ सउली य X पिच्छली C लिज्जा. L. 6. BF
पिंसुलं पिंछो C 1. hd. लं सुलि पिंछो 2 hd. पिंसुलि Z पित्तलिं AGX लीड C
मुहपवणं E पवभरिअं ABCFGXYZ मरियं Y तणं BF वज्जो. L. 7. B
पिछली G पिच्छिली X पिच्छली. L. 8. Z पिंछिली चयो B सुत्तं BF वाद्यं C
om. वाद्य X om. यथा. L. 9. BF रमिरं or चे C पिछलिमुहीहिं X पिच्छोलिं
GXZ पीहिं C पिंसुलीं Z पिंसुलिं L. 10. BFGXZ हिं C पिंडीहिं GZ
पलोअन्तो य पिच्छिं (Z पिंछिं) BCFX पिरिडिं BF महसि. L. 11. cdd. पिअणं
(Z as above) B दुद्धं C दुद्धं F दुद्धं CX आणाई Z पिणाइ. L. 12. cdd.
लिवाए cdd. य C पिणाइ Z पिण्णल C पिंगंगो X पिंगो. L. 13. cdd. पिअणं F दुद्धं
B दुद्धं C पिणाइ cdd. पिंडरयमित्यन्ये BF पिण्डा GX ऊर्णा. L. 14. BFZ पिंगंगो.
L. 15. cdd. पिअणं (X पं) C पिणाडा. L. 16. BF पिणाइ C पिण्णलं X पिणाई
CX दंतो BF पिंगंगो मुहो C पिंगंगमुहो G पिंगमुहो G एइ धणं X धणिमद्धो.

बलकारम्मि पिणाओ पिअमा फलिणीइ पिंजिअं विहुए ।

पिलणं पिच्छिलदेसे सही पिडच्छा गुदम्मि पिट्ठंतं ॥ ४९ ॥

पिणाओ बलात्कारः । पिअमा फलिनी । पिंजिअं विधुतं । पिंजिअयं इत्यपि ।
पिलणं पिच्छिलो देशः । पिडच्छा सखी । पिट्ठंतं गुदः ॥ यथा ।

पिअमासामाई इमाइ एस उअ पिंजिओ पिणाअपरो ।

5

पुरओ वि पिडच्छाणं पिट्ठंतभरेण पडइ पिलणम्मि ॥ ५२ ॥

अत्र पिहडो पिठरः । पिडच्छा पितृष्वसा । इति शब्दभवौ । तथा पिज्जइ पिबतीति
धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [४९]

पिंजरुडो भेरुण्डे जंकिंचिप्पडिअयम्मि पिप्पडिअं ।

तणुए पिहोअरो पङ्कसुरे पिट्ठखउरा य पेडा य ॥ ५० ॥

10

पिंजरुडो भेरुण्डः । वदनद्वयोपेतो भारुण्डाख्यः पक्षी । पिप्पडिअं यत्किंचित्पटि-
तम् । पिहोअरो तनुः । अत्र पिहुरोमो मीन इति पृथुरोमशब्दभवः । पिणुणइ कथय-
तीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । पिट्ठखउरा तथा पेडा कलुषा सुरा ॥ यथा ।

पिंजरुडो व्व दुवयणो पेढामत्तो सि पिट्ठखउरपिआ ।

सा तुह विरहुम्मत्ता पिहोअरा पिप्पडइ जिअं ॥ ५१ ॥ [५०]

15

L. 1. AGZ बलं BF बलं GXZ पिणाउ ABCDEFXY पिअमा GZ पिअमा Y
फलिणीइ ABDEFGXYZ पिंजिअं C पिंजिअं विहुए. L. 2. A पिलिणं B पिल्लिलदेशे C
(F!) X पिच्छलं A पिच्छिणं X पिडिच्छा A अदम्मि X गुदम्मि ACGZ पिट्ठंतं E पेडंतं X
पेडंतं. L. 3. GX पिणाउ cdd. पिअमा B फलिणी BFGXZ पिंजिअं C पिंजिअं विधुतं.
BF पिंजिअमित्यपि CGXZ पिंजिअयमित्यपि. L. 4. X पिपिलयं B पिडयो X पिच्छलो
GZ पिट्ठंतं. L. 5. cdd. पिअमा C om. इमाइ BF पत्त ओअ cdd. पिंजिउ GZ पिणायं.
L. 6. BFG पुरउ X पुरउ BF पिडिच्छा Z पिडिच्छाणं पिट्ठंतं G पिट्ठंतं. L. 7. BF
पिहुरो X पिबतीति. L. 8. B "पूका इति नोक्ताः. L. 9. GZ पिंजुण्डो BFY
भारुण्डे X भेरुण्डे BF जंकिंचि A "पडि" ABDEFGXYZ "डिअयं" cdd. "डिअं". L. 10.
CGZ पिहोअरो E पेडा X पिट्ठखउरा B "बलउरा C 1. hd. om. पेडा य 2. hd. adils
विडा after "खउरा BF पेडा EX पेडा Y विडा. L. 11. BF भारुण्डो CGZ भेरुण्डो X
भेरुण्डे B "पेते cdd. पिप्पडिअं. L. 12. X तनु C पेसुणइ X कथयति. L. 13.
B "पूका इति CXZ पूकाविति G "पूकामिति. BCFXZ नोक्ताः. GZ पिहं BF पेडा
CG पेडा. L. 14. BF पिंजिअरो C पिजं BX दुवयणो CG पेडा BF पिट्ठखपिआ
CG पिहं X पिट्ठखउरं CX "पिआ. L. 15. C तुह विरहुम्मत्तो पिहोअरा C 1. hd.
(G!) पिअं X पिअंवि Z पिअं.

पिअमाहविपीणा पिकिचउरंसा पीढमुच्छुजन्तम्मि ।

पीई तुरए पीलुट्टपीढरइआ य डडुचोरवहू ॥ ५१ ॥

पिअमाहवी कोकिला । पीणं चतुरस्रम् । पीढं इक्षुनिपीडनयन्त्रम् । पीई तुरंगमः ।
पीलुट्टं प्लुट्टम् । पीवलं पीतामिति तु पीतशब्दभवम् । पीढरई चोरमार्या ॥ यथा ।

5

पीणउरपीइरोहे पीढविआ पिकिखऊण पीढरई ।

पिअमाहविकालमुही पीलुट्टं मण्णए पळि ॥ ५४ ॥ [५१]

पुंढे वच्चत्ये पुंढो गत्ते पिउसिआइ पुप्फा य ।

पुत्थं मिउ मेले पुंपुअं च पुव्वाडपुप्पुआ पीणे ॥ ५२ ॥

पुंढे इति शब्दो व्रजेत्यस्मिन्नर्थे । पुंढो गर्तः । पुप्फा पितृष्वसा । पुत्थं मृदु ।
10 पुंपुअं संगमः । पुव्वाडे तथा पुप्पुअं पीनम् ॥ यथा ।

पुव्वाडखन्ध पुप्पुअमुअ पुत्थालाव अण्णओ पुंढे ।

ण सहइ पुंपुअमन्हं पइपुप्फा पुंढसमगळा ॥ ५५ ॥ [५२]

L. 1. *add.* पिअं BF पडिमुडं Z "मृत्यु" A जेममि. L. 2. B पीई A
पीलुट्टं BEXZ पीलुट्टं CF पीलुट्टं G *om.* पीलुट्टं BF पीई A "रईया E "रईया BCF
GYZ "रईया ABF दडु" GZ दडु" X "पुट्टं Y डडु" B चोर" E रोववाहू X "चोखडू
Z "वहू. L. 3. *add.* पिअं B चउरस्यं X चतुरस्रं F चउरस्रं BF रक्षुनिपीडणं.
B पीई. GZ *om.* पीई तु" L. 4. X पीलुट्टं G प्लुट्टं C "लं पीमिति GZ
पीई G चोचोर" XZ चोर". L. 5. BF "डरु" C पीई BFG "सिया CXZ "दिया
C "रई. L. 6. *add.* पिअं X "महवि" X पिल्लट्टं C मए GZ मण्णए X मयूए Z पळि.
L. 7. C पुण्डे E पुण्डे C 1. *hd.* वच्छे 2. *hd.* वचच्छे G वचच्छे Z वचच्छे BXZ पुंढो.
CE (F!) पुण्डो G मुंढे BF पिसियाइ ACGXY "सियाइ EZ "सिया य AX पुप्फा BF
पुष्पा E पुत्था GZ पुष्पा. L. 8. CZ पुच्छं X पिच्छं C मउ E मिओ PF पुप्पुअं
C 1. *hd.* पुप्पुअं 2. *hd.* पुप्पुअं Y पुंपुअं C 1. *hd.* *om.* पुव्वाड 2. *hd.* पुव्वाड G "ई" X
"पुप्फा Y "पुप्पुआ. L. 9. X मज्झादो BCFXZ पुंढो G *om.* पुंढो गर्तः BF पुष्पा.
BCFX पुच्छं L. 10. GZ पुंपुअं संगमः C पुव्वाड BF तथा पुण्णओ X पुप्पुअं G पीनः.
L. 11. C पुव्वाड C पुप्फां FG पुक्कुअं Z पुक्कुव GZ *om.* मुअ BCFX पुच्छालाव C
1. *hd.* X अण्णउ G अन्नउ Z अन्नओ. L. 12. CX रुई G पुंपुअं X "महं Z
एइपुप्फा X पुंढसगळा.

तरुणम्भि पुअंडो पेंडओ अ पवरे पुरिल्लो अ ।

असईए पुण्णाली अ पुण्णवत्तं पमोअहिअवत्थे ॥ ५३ ॥

पुअंडो तथा पेंडओ तरुणः । पेंडओ णण्ड इत्यन्ये । पुरिल्लो पवरः । पुण्णाली असती । पुण्णवत्तं पमोदहृतवस्त्रम् ॥ यथा ।

पुण्णालिपुण्णवत्तं पुरिल्लपेंडय तुमं परिहिऊण ।

5

मल्लसु पुअंडमण्णो मुहयत्तणमन्विओ किमम्हेहिं ॥ ५४ ॥

अत्र पुक्खरो सारस इति पुक्करशब्दभवः । पुंडइ पुंसइ पुसइ मार्टि । पुलोइ पश्यति । इति धात्वादेशोष्का इति नोकाः ॥ [५३]

पुडइअपुंडइआ तह पेकल्लीपेंडवालपेंडलिआ ।

पिण्डीकए पुआइणिपूआओ पुण पिसायगहिआए ॥ ५४ ॥ 10

पुडइअं पुंडइअं पेकल्ली पेंडवालं पेंडलिअं एते पञ्च पिण्डीकृतार्थाः । पिंडलइअं इत्यपि । पुआइणी तथा पूआ पिशाचगृहीता । पुआइणी उन्मत्ता दुःशीला चेत्यन्ये ॥ यथा ।

पुंडइआ पेकल्लीसदा पुंडइअपेंडवालकचा ।

अपूआइणी वि पूअ व्व तुहारिवहू रुअन्ति पेंडलिअं ॥ ५७ ॥ [५४]

पुरुहूओ धूए पुडइणी अ णलिणी पुलसिओऽग्गिकणे । 15

असुरे पुरिल्लदेवो उक्कण्ठाए अ पुरुपुरिआ ॥ ५५ ॥

L. 1. E पुअंडो E पिंडओ AG, O 1. hd. पेंडइ X पिंडइ ABCEFY य (twice) X य (second time) L. 2. C अल्लए C लीए CGZ om अ ABEFX Y य BF पुण्णवत्तं GZ वत्तं AEY पमोयं BFGYZ 'द्वि' C 'वच्छे'. L. 3. BF पेंडओ GX पेंडइ Z पेंडओ BF पिंडओ णं G पेंडइ लेंड X पेंडइ Z पेंडओ पेंड. L. 4. G पुण्णवत्तः. L. 5. G 'पुण्णवत्तं' BF पुण्णवत्तं C 'पुण्ण' वं X विरिहिकणे. L. 6. X मल्लसु C 'गच्छिओ' X 'गच्छि' Z 'गच्छि' (om. ओ) X किमम्हेहिं. L. 7. C पुक्खरो X सारसः C इति पुक्करस इति पुक्करशब्दभवः। G om पुंडइ CX पुंसइ C om. पुसइ XZ पुसइ. All mss read पुलोइ. L. 8. GZ पश्यति धात्वा G नोका. L. 9. ABEFGYZ पुडइयं C पुंडइयं A पुंडइया X पुंडइयं E पुण्ड BCFGYZ 'इया E नया पर' X पेकली ABCFGXYZ 'वाल' A पिंड GZ पेंड cdd. 'लिआ. L. 10. E पिण्डी A पूआइ GZ पुआइणि AX 'पूआइ GZ 'पूआइ X पिनावा' cdd. 'गहिआए. L. 11. cdd. पुडइयं BFGXZ पुंडइयं G om. पेकली BFX पेंडवाली C 'वाल' G पेंडवालं Z पेहुवालं BF पेहुवालं C पुण्डलिअं GX पेंडलिअं Z पेहुलिअं. L. 12. B पिंडलिअमित्थपि CG (F1) Z पिंडलिअमित्थपि X पिंडलिअमित्थपि BF पुआणी Z पूआणी GZ पूआ C पुआइणा. CX पेण्णये. L. 13. cdd. पुंडइया GZ पेकलीसदा (Z 'इया') cdd. पुडइयं BC FX अपिंड cdd. 'वाल' C 'कचा' GZ. 'कचा' X 'कचा'. L. 14. BF अपुइणी GZ पुव G व्वा CX मुहयि BF पेहु BCFXZ 'लिअं. L. 15. AY पु' GX 'इउ C पुओ cdd. य A पुणा AG, O 1. hd. XYZ 'सिउ BF अणि' L. 16. ACEYZ य AEGXYZ 'पिआ.

पुरुहूओ पुकः । पुडइणी नलिनी । संस्कृते तु पुटकिनीशब्दं केचिदेव निबध्नन्ति ।
पुलासिओ अग्रिकणः । पुरिल्लदेवो असुरः । पुरुपुरिआ उत्कण्ठा ॥ यथा ।

पुरुहूअपिए काले पुरिल्लदेवारिविरहिआ राही ।

मयणपुलासिअतत्ता पुडइणिसयणे करेइ पुरुपुरिअं ॥ ५८ ॥

5 अत्र पुलअइ पश्यतीति धात्वादेशोपक्रमिति नोक्तम् ॥ [५५]

आसीइ पुरिल्लपहाणा पूणी पिचुलया करी पूणो ।

पूरी वायगभण्डे पूअं दहिअम्मि पूरणं सुप्पे ॥ ५६ ॥

पुरिल्लपहाणा अहिदंष्ट्रा । पूणी तूललता । यन्मध्यात्सूत्रतन्तुर्निःसरति । पूणो
हस्ती । पूरी तन्तुवायोपकरणम् । पूअं दधि । पूरणं शूर्पम् ॥ यथा ।

10 पत्रअपूरीपूरणपूणीहिं जे जिअन्ति ते वि वरं ।

खुत्तपुरिल्लपहाणो मरसि अलं मारुडेण णरपूण ॥ ५९ ॥ [५६]

पूरोट्टी कज्जवए पुंडरिअं पेसणं च कज्जम्मि ।

पेल्लिअमवि पीडिअए पेआलं पेज्जलं पमाणम्मि ॥ ५७ ॥

पूरोट्टी अवकरः । पुंडरिअं तथा पेसणं कार्यम् । पेल्लिअं पीडितम् । पेआलं तथा
13 पेज्जलं प्रमाणम् ॥ यथा ।

- L. 1. GX "इउ B गलीणी. C केचिदेव Z केचिदेव L. 2. BF मुला° GX "सिउ
X अग्रिकणो. BF पुरुपुरिया X "पुरिया Z उत्कंठा. L. 3. BF पुरुहूओअपिए O "हूव°
X पुरुहूअपिए काले *add.* विरहिया. L. 4. *add.* "पुलासि" (X "स") BF पुडइणी°
C पुहाविणि° X पुडवाणि° *add.* "रिवं L. 5. X *om* the whole line. L. 6.
A दुगिह° In G पूणी° पूणी is torn off. C पूणी. L. 7. C पूरी A वायग° Y वायक°
A पूअ B C E F G X Y Z पूअ B C E F G Y Z दहिअम्मि. L. 8. X "पहाणो In G णी तू°
is torn off. X पिचुलया B यन्मध्या° B "तंतु C (F!) X "तंतु G "ने and then
torn off to यथा *incl* 1. 9. L. 9. X पूअ B C F Z तूर्णं X तूर्णं L. 10
G Z पूअपपूर्णपूरणं° X पूरी is given twice. X "पूणीहिं B C F X जिअन्ति C ते चि
L. 11. X "परिल्ल° From णो to पेज्जलं 1. 2 next stanza torn off in G. C मलमि
वं मा° X मारुडेण B C F X Z नर° L. 12. A B F Y पूरोट्टी C पूरोट्टी Z पूरोट्टी BF
कज्जवए C कज्ज° 2. *hd.* कज्ज° BF पुंडरिअ ACE पुंडरिअं X पुंडरिअं Y पुंडरिअं Z पुंडरिअं
X पसणं. L. 13. E X पेल्लिअम° A B C F Y Z पेल्लिअम° BF पीडिअए C E X Y Z पीडिअए
add. पेआलं G पेज्जलं पमाणम्मि. L. 14. B F G Z पूरोट्टी C पूरोट्टी B पुंडरिअं C (F!)
X पुंडरिअं Z पुंडरिअं C 1. *hd.* पसणं 2. *hd.* पसणं In G from पसणं to अपेज्जलं
L. 17 torn off. C (F!) पेल्लिअं B X पेल्लिअं. B C F X Z पेआलं.

पूरोष्टिमपेआलं पेसणअणहिज्जं वल्लसु सखेत्ते ।

दारिदपेल्लिअ अपेजलकणिसेहि जइ अत्थि पूंडरिअं ॥ ६० ॥ [५७]

पेरिज्जं साहिज्जम्मि पेच्छओ दिट्ठमिअहिलसिरे ।

पिच्छम्मि पेहुणं पेंडलो रसे गोवयम्मि पेंडारो ॥ ५८ ॥

पेरिज्जं साहाय्यम् । पेच्छओ दृष्टमात्रामिलापी । पेहुणं पिच्छम् । पेंडलो रसः । ५
यदाह गोपालः ॥ पेहुणपेंडलशब्दौ पिच्छे च रसे च बोद्धव्यौ ॥ पेंडलो अरस इति तु
अकारप्रश्लेषो मूढानाम् । पेंडारो गोपः । पेंडारो महिषीपाल इति देवराजः ॥ यथा ।

सिहिपेहुणावयंसो पीणो पयपेंडलेण पेंडारो ।

वम्महकयपेरिज्जो भन्तयहारीण पेच्छओ जाओ ॥ ६१ ॥ [५८]

पेंडोलीपेरणपेंडधवा कीलोद्धटाणसग्गेमु ।

10

पेडइओ कणवणिण पेसणआरी अ दृईए ॥ ५९ ॥

पेंडोली क्रीडा । पेरण ऊर्ध्वस्वानम् । अत्र । पेच्छइ पश्यति । पेडइ क्षिपति । एतौ
धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । पेंडधवो खड्गः । अत्र पेंडवइ प्रस्थापयति । अयं धात्वा-
देशेषूक्त इति नोक्तः । पेडइओ कणादिनिक्केता वणिक् । पेसणआरी दूती ॥ यथा ।

L. 1. BXZ पूरोडिं C (F1) पूरोडिं BCFXZ पेआलं BF पेसणहिज्जं CX
पेसणअणहिज्जं वल्लसु BF सुखेत्ते. L. 2 BF दारिदं BFXZ पेेल्लिअ GZ व पेज्जलं
BF कलिकेहिं GZ सेहि X कणिसे हज्जि C 2. hd. अत्थि From अत्थि to एमाचां
L. 3. next stanza torn off in G. CZ पूंडं X फुंडं edh. रिअं (Z as above).
L. 3. BF पेसिअं B साहिज्जंमि X साहिज्जंमि A पेयउ BFX पिच्छउ E पेच्छओ Z
पेहुओ. L. 4. BY पेच्छम्मि X पेच्छम्मि Z पेहुलं A पेंडलं BF पेंडलं EXZ पिंडलो BFX
रसो X गोवयंसि A पेंडारो BCFY पिंडारो X पेडारो. L. 5. B साहाय्यं C पिच्छओ XZ
पेच्छउ BF भिलासः BFX पेडं. BFX पिंडलो. L. 6. C पिडरशब्दो X पिंडलशब्दो
X व for च (twice). BF बोधव्यो X बोधव्यो BCFX पिंडलो In G from पेंडलो to
महिषीं L. 7. torn off L. 7. BF पेंडारो गोपः । पिंडारो X पिंडारो (twice) CZ
पालः From यथा to सग्गेमु L. 10. torn off in G. L. 8. BF सिहू BF
पेडलेण Z पेंडलेण BFZ पेंडारो CX पिंडारो. L. 9. C 1. hd. X पेच्छउ X जाउ.
L. 10. BF पेडां C पिडां X पडां Z पेडां BF पेडधवा X पेडधरो EX कीलाउइ
C लोइ Z कोलोइ BCFE ट्ठणं. L. 11. E पेडांअं X पेंडइअं ACG इउ BF
कणकणवणिण C कणवणिण (sic) From यथा to सङ्गः L. 5 torn off in G. YZ पेसण-
आरी ABEFGX व Y उ BZ दृईए F दृईए. L. 12. BF पेडोली BF उईं X ऊईं
B क्षिपति ति एते L. 13. BF पेडधरो X पेंडधरो, C पचइ X पिचइ Form यन्ति to स
L. 13 torn off in G. L. 14. B पुका व नोक्तो X पुकावन्ति नोक्तो. CX पेंडवइ 2.
hd. ओ X वणिणु BFZ जयारी X पूली.

पेडइअधुअपेडोलिलम्पडो पेरण कुणसि कीस ।

ण विणा पेसणआरिं हवन्ति कज्जाइ पेडधवहन्थ ॥ ६२ ॥ [५९]

पोट्टं उअरे पोच्चं मुकुमारे जूहणायगे पोंडो ।

काचम्मि होइ पोत्ती गामपहाणम्मि पोआओ ॥ ६० ॥

5 पोट्टं उदरम् । पोच्चं सुकुमारम् । पोंडो यूथाधिपतिः । पोत्ती काचः । पोआओ ग्रामप्रधानः ॥ यथा ।

तं पोच्चं तणुपोट्टिं मेळ्ळिअ पोआअपोड पिअघरिणि ।

हालिअमहिलं एअं रमसि ण तं मुणसि पोत्तिमणिभेअं ॥ ६३ ॥ [६०]

दुत्थम्मि पोसिओ पोणिआ य मुत्तभरिअम्मि तक्कम्मि ।

10 पोअंडो मुक्कभयम्मि पोउआ करिसअग्गिम्मि ॥ ६१ ॥

पोसिओ दुःस्थः । पोणिआ सूत्रमुत्तर्कः । पोअंडो मुक्कभयः । पण्ड इत्यन्ये । पोउआ करीषाभिः ॥ यथा ।

हालिअजालिअपोउअधुमं दट्टण पोणिअं चइअ ।

पोसिअघरिणी छेत्तं उअ पोअंडा णिसाइ अहिसरइ ॥ ६४ ॥ [६१]

L. 1. BCFZ पेडइयं X पेडइयं X धुयधुयपेडोलिं C धुयपेडोलिं Z धुयं BF पेडोलिं. L. 2. BFGZ पेसणआरिं X पेसणआरिण C आरि य BCFXZ कज्जाइ From कज्जाइ to मारम् L. 5. torn off in G. BF पेडं C इच्छा X इच्छा. L. 3. A पोट्ट EX ऊअरे Y उअरे Z उआ A पोच्चं X पेच्च Z पुच्चं X सुकुमार A जूहणा BF पोंडो C पोंडं. L. 4. X कचेमि X पुत्ता A पोहाउ EX उड Z पोषाओ. L. 5. X पोदं BF पोडो X पेडो In G not quite legible. X कचे X पोहाउ Z पोषाओ From आओ to त्यम्मि L. 9. torn off in G. L. 7. Z तपोच्चं X तणं BF, C 2. hd. पोट्टि BF मिळ्ळिअ C मेळ्ळिअ Z मेळ्ळिअ C पाआअं Z पोषाअं B निव C (F1) XZ णिवं BX पणि. L. 8. BCFZ हालियं X होलियं BCFXZ एवं C रमहिलं BF न X म for ण BCFXZ भेयं. L. 9. C दुत्थंमि AGX पोसिउ cdd. पोणिआ BCFGZ om. य cdd. भरिअम्मि BF तक्कमि From म्मि to पोउआ L. 2 torn off in G. X तक्कम्मि. L. 10. X पोअंडो Z पोअंडो BFY पाउआ In G कटिं not legible. L. 11. X पोसिउ In G पोसिओ not legible, from दुःस्थः to पोउआ L. 12. torn off. BCF दुःस्थः X दुःस्थः BCFXZ पोणिआ B सूत्रभृतकर्कः C (F1) भृतर्कं C 2 hd. भृतर्कं XZ भृतर्ककर्कः B पंड X पंड. L. 12. BF पाउआ. L. 13. BF होलियं XZ हालियं C जालिपोउअं Z जालियपोउअं X जालियं In G जालिपोउअधुमं दं is torn off. C दट्टण X दट्टण BF पोणिअं Z पाणिअं BCFX चइअ GZ चअ. L. 14. cdd. पोसिअं B चरणी X चरं C उअ From उअ to पोसिअं L. 2. next page torn off in G. C णिसाइ X णिसाइ C अहिसरइ Z आसरइ.

पोआलो वमहे पोअंतो सवहम्मि पोत्तओ विमणे ।

पोलिअपोहणपोरच्छा सोणिअलहुअमच्छपिसुणेसु ॥ ६२ ॥

पोआलो वृषभः । पोअंतो शपथः । पोत्तओ वृषणः । पोलिओ सौनिकः । पोहणो लघुमत्स्यः । पोरच्छो दुर्जनः ॥ यथा ।

तं रे पोहणमन्धि सपोत्तपोआलउ ज्व रमिऊण ।

5

पोरच्छकम्म पोलिअ इण्हि पुण कुणसि पोअंते ॥ ६५ ॥ [६२]

पोइअपोअइआ णिइयरिलया पोइओ अ कन्दुइए ।

पोलच्चा खेडिअभू कुमुम्भरत्तम्मि पोमरयं ॥ ६३ ॥

पोइआ तथा पोअइआ निद्राकरी लता । पोइओ कान्दविकः । खयोत इत्यन्ये । पोलच्चा खेडितभूमिः । पोमरं कुमुम्भरकं वस्त्रम् । अत्र पोइइ व्याहरतीति धान्वादेशो-10
श्रुतमिति नोक्तम् ॥ यथा ।

पोइअचुण्णमिसओ पोअइअवणम्मि पोइअधरिल्ली ।

पोलच्चछेत्तकण्ठे सुपोमरा पेच्छ अहिसरइ ॥ ६६ ॥ [६३]

॥ अधानेकार्थाः ॥

इरिअक्खमेसु पक्को पत्तणमिमुफलपुब्बेसु ।

15

पइअं भच्छिअचक्केसु पप्फुअं दीहिउड्डिअन्तेसु ॥ ६४ ॥

L. 1. X पोआले Z पोआलो BCF वमहो A पोअंतो (?) E सवहम्मि AXZ पात्तउ.
L. 2. BF पोमि^० CEGYZ पोलिअ^० AZ पोमि^० X पोरिच्छा *add.* सोणिअ^० CZ लहु.
मच्छ^० EGXY लहुअ^० BF मरयं^०. L. 3. GX पोत्तउ X पोलिउ In G पोलिओ
सोनि is torn off. BFX शोनिकः CZ शोनिकः L. 4. Z पोरत्थो. L. 5. X गो GZ
पोआलउ X पोत्तपोआलउ BF, C 2. *hd.* XZ च. L. 6 Z पोरत्थ^० *add.* पोलिय.
L. 7. BCEFGXZ पोइअपोअइया Y पोअइया Z णइए^० AX पोरि^० G अरि^० AGX
पोइउ E पोइओ C *om.* अ ABEFGXYZ व A कंदुर BF कपेदुर EX ईए. L. 8.
Z पोलिअ *add.* खेडिअभू A कुम्भ^० E कुम्भ^० A पोमरयं GZ रजं. L. 9. *add.*
इया twice; (Z only 2nd time) B पोरि GX पोइउ X कान्दविकः B ययोत.
L. 10. BFGZ पोलिअ C को BF खेडित^०. L. 12. CGXZ पोइअ^० C वृण^० CGX
मिसउ X पाइयवणंमि CGZ अउव^० *add.* पोइअ^०. L. 13. BFZ पोलिअ^० BF वेत्त^०
CX वेत्त^० Z पेत्थ C रइ. L. 14. *om.* A. L. 15. ABCFEFYX इमि^०
C पत्तणमिमु BF पुत्तासु L. 16. *add.* पइअं ABCFGYZ माच्छअ^० E मधिअ^० X
मधिअ^० Y चक्केसु AGZ पप्फुअं E पप्फुअं Y पप्फुअं BF उडीयेनेसु ACGYZ उड्डिअन्तेसु.

पको द्रुमः समर्थश्च । पत्तणं वाणस्य कलं पुङ्खश्चेति व्यर्थम् । पइअं भर्त्सितं रथ-
चक्रं च । पण्कुअं दीर्घमुड्डीयमानं च ॥ [६४]

वइजवणीसु पडिल्ली पउणो वणरोहणिअमभेएसु ।

अइसोहन्ते भग्गे पिअंवण पक्कणी चेअ ॥ ६५ ॥

- 5 पडिल्ली वृत्तिस्तिरस्करिणी च । पउणो वणपरोहो नियमभेदश्चेति व्यर्थः । पक्कणी
अतिशयशोभमानो भग्नः प्रियंवदश्चेति व्यर्थः ॥ [६५]

गायरसविरलमग्गेसु पइट्ठो गणगुहासु पच्चारो ।

कोकिलजारसु पंसुलो पउत्थं घरप्पवसिएसु ॥ ६६ ॥

- पइट्ठो ज्ञातरसो विरले मार्गश्चेति व्यर्थः । पच्चारो संचातो गिरिगुहा च । पंसुलो
10 कोकिलो जारश्च । पउत्थं गृहं प्रोषितं च ॥ [६६]

वइविवरे तह मग्गे दुरुमीले कण्ठदीणारे ।

कण्ठच्छिदम्मि तहा य दीणणाए पएरो अ ॥ ६७ ॥

पएरो वृत्तिविवरं मार्गो दुःशीलः कण्ठदीनाराख्यभूषणभेदः कण्ठे विवरं दीननाद-
श्चेति पदार्थः ॥ [६७]

- 15 लहुपिडरम्मि पडुल्लं तह चिरकालप्पसूअम्मि ।

पत्तट्ठो णायव्वो बहुसिक्खिअमुन्दरेसु च ॥ ६८ ॥

पडुल्लं लघुपिडरं चिरप्रसृतं च । पत्तट्ठो बहुशिक्षितः सुन्दरश्च ॥ [६८]

अमहणममत्थएसुं च पच्चलो पक्कणो चेअ ।

पच्चजो णहसरसिसुमिएसु गणमत्थरेसु पत्थारी ॥ ६९ ॥

L. 1. X द्रुमः BFG वाणस्य X वाणफलं CX व्यर्थः *edd.* पइअं X भर्त्सितं
L. 2. GXZ पणुअं X दीर्घमुड्डीयमान. L. 3. E *om.* वइ BCF चइ^१ ABFGYZ
“णिपमं” C “णिपमं”. L. 4. G भग्गे अंवण (*sic*) XYZ पिअंवण ABCF वेव C 2
hd. Y वेव. L. 5. BCF वृत्तिरि. Z “स्करणी” GZ वणरोहो. L. 6. B “सोमं” B
दश्चे (*sic*). L. 7. A नाथं X तइट्ठो Y पइट्ठो BEF गणगुहासु X पाउगणगुहासु A
पत्तारो. L. 8. G “जासेसुं” X “जारसुं” Z “जासेसुं” C पंसुले C पउत्थं Z य उत्थं G “एवं”
L. 9 G पइट्ठो BF संचातः C गिरिगुहा संचातश्च. L. 10. X कोकिलो C पउत्थं X
प्रोषितं. L. 11. BCF चइ^१ Z “विवरे” X कठं. L. 12. C 1. hd. “छिदम्मि” X
“छिदम्मि” तहा AOGYZ च. L. 13. C पएरो च BFX दुःशील C दुःशीले X “दीनारख”
Z गमय भूषणं C “भेदे. BF *om.* दीन. L. 15. E “पिडरं” BCF पडुल्लं X पडुल्लं
GYZ “सूअम्मि. L. 16. GZ पत्तट्ठो EX नाथव्वो C 1. hd. “जो G बहु” BF बहु-
सिक्खियसु च X “सोवसयं” YZ “सोवसयं”. L. 17. BFX पटुल्लं C पटुल्लं C लहुं X
पत्तट्ठो BG बहु^१ B “सोवसयं”. L. 18. C “समत्थएसुं” BF *om.* च G पच्चणो Z पच्चलो
G पक्कणी ABCFY वेव. L. 19. C (A1) पच्चजो Y “मिगेसुं” C गणमत्थरसु X
“सहसरं” C पत्थारी.

पञ्चलो तथा पञ्चणो असहनः समर्थश्चेति द्वावपि द्वार्थौ । पञ्चज्जो नखः शरो
बालमृगश्चेति त्र्यर्थः । पत्थारी निकरः पस्तरश्च ॥ [६९]

कप्पासे सेए पलसं पीडियपडियभीरुमु परद्धं ।

पडुत्थी बहुदुद्धाए पारीहारिणीए अ ॥ ७० ॥

पलसं कर्पासफलं स्वेदश्च । परद्धं पीडितं पतितं भीरु चेति त्र्यर्थम् । पडुत्थी बहुदुग्धा 5
दोहनहारिणी चेति द्वार्था । अत्र परीड भ्रमति क्षिपति चेति धात्वादेशोपूक्तमिति
नोक्तम् ॥ [७०]

परिहक्कं च विमाले एगन्ते तह य मुण्णम्मि ।

परिहच्छं पडुमणूसु भीअभग्गेसु पडिसिद्धं ॥ ७१ ॥

परिहक्कं विशालमेकान्तं शून्यं चेति त्र्यर्थम् । परिहच्छं पटमन्युश्च । पडिसिद्धं 10
भीतं भग्नं च ॥ [७१]

पयलाओ हरसप्पेसु परिब्भंतो णिसिद्धभीरुसु ।

दाथायड्ढीमहिमीसु पयड्ढणिपारिहट्ठीओ ॥ ७२ ॥

L. 1. BF (G 1) Z पञ्चलो C पञ्चज्जो C नख X नख L. 2. BFGX पल
X मगश्चेति C पञ्चज्जो GZ सस्तारश्च. L. 3. X ने for सेए *add.* पीडिय BCF
पीडिय YZ पीडिय X पीडिय A भीरु E भीरु G भीरुसु. L. 4. AY पडुत्थी
BF पडुत्थी C पडुत्थी GZ पडुत्थी X पडुत्थी G पडुत्थी A दुद्धाए C दुद्धाए X दोहनहारिणीए
ABCFGXYZ य. L. 5. C कर्पास X कलः B स्वेदश्च B परिद्धं C परद्धं F परिद्धं
CX भीरुश्चेति. BF पडुत्थी CX पडुत्थी G पडुत्थी Z पडुत्थी BF बहुदुग्धा L. 6. Z
दोहनहारिणी B द्वारीणी X द्वार्थाः Z द्वार्थाः CXZ परीड. BF *om.* क्षिपति
GZ दूक L. 7. OGXX नोक्तः. L. 8. E *om.* च BF मुण्णं वि C मुण्णं 2 *hd.* मि G
सुत्तं Z मुत्तम्मि. L. 9. ABFYZ परिहक्कं CX परिहक्कं BF पडुमणूसु E पडुत्थी A
मणूसु C 1. *hd.* मणूसु 2. *hd.* मणूसु GZ मणूसु X मुण्णत्त Y भीय B परिसिद्धं C
(F 1) सिद्ध. L. 10. GZ कान्तः BFZ परिहक्कं CX परिहक्कं. BF
पटमन्युश्च or पटुत्थी X पटुमन्युश्च BF पेडि. L. 12. C पयलाओ AGX पयलाओ Y
पयलाओ BF परिब्भन्तो A पयत्तो GYZ परं X परिब्भन्तो C णिसिद्धं B भीरुसु. L. 13.
A दाथा BCFGYZ दाथा X दाथा C (F 1) पडुत्थी GXZ पडुत्थी E माहिमी
GXYZ पयड्ढणि C (F 1) पयड्ढणि C पडुत्थी E पडुत्थी GZ पडुत्थी AX पडुत्थी.

पयलाओ हरः सर्गश्च । परिच्यतो निविद्धो भीरुश्च । द्वाःस्था पतीहारी । आकु-
 ष्टिराकर्षणम् । महिषी सामान्योक्तापि चिरपसूतेह गुह्यते । एषु द्वाःस्थादिषु त्रिच-
 र्थेषु पयङ्गुणिपारिहृष्टिश्च । यदाह गोपालः ॥ पयङ्गुणी स्यात्पतीहारी । आकृष्टिः
 पारिहृष्टी पयङ्गुणी चेति विज्ञेया ॥ द्वाःस्था च पारिहृष्टी आकृष्टिः
 5 पारिहृष्टी स्यात् ॥ इति च । गोकुलप्रकरणे देवराजस्त्वाह । परिहारिणीपयङ्गुणिपडि-
 च्छिआ पारिहृष्टीए ॥ [७२]

वडमुक्सेसु परिअडी पहेणयं लाहणोसवेसुं च ।

पडुआलिअं पडुकयपरिताडिअधारिएसुं च ॥ ७३ ॥

परिअडी वृत्तिर्मुखश्च । पहेणयं भोजनोपायनमुत्सवश्च । अत्र । पञ्चालइ प्लाव-
 10 यति छादयति च । पयलइ शिथिलीभवति लम्बते च । पण्डसइ विस्मरति प्रमृशति
 प्रमुष्णाति च । पक्खोडइ विकोशयति शीयते च । पलोडइ प्रत्यागच्छति पर्यस्यति च ।
 पाडिसाइ शाम्यति नश्यति च । एते धात्वादेशोक्ता इति मोक्षाः । पडुआलिअं पडु-
 कृतं ताडितं धारितं चेति व्यर्थम् ॥ [७३]

परिहुत्तवडुविअपालिएसु पडिअग्गिअं चेअ ।

15 पविरंजिओ अ मणिओ सिणिद्धए कयणिसेहे अ ॥ ७४ ॥

L. 1. C पयलाओ G लाउ X पयलाउ हर X परिच्यतो B भीरुश्च BF द्वाःस्था-
 च्छी C द्वाःस्था GXZ द्वाःस्था. L. 2. B 'रुवि' X रुदिगि (om. आ) B om. वि
 BFXZ द्वाःस्था C द्वाःस्था G द्वाःस्थादि BFX om. त्रिचर्येषु C त्रिचर्येषु L. 3. BCX
 पयङ्गुणि F पयङ्गुणि GZ 'वट' B पारिहृष्टि F 'हृष्टि' C 'हृष्टि' BF om. शब्दो.
 X गोपाल BF पायन्डणी CX 'हि' GZ 'हि' BX आकृष्टि L. 4. B पारिहृष्टी G पारिहृ
 X पारिहृष्टी BF 'च' C 'हि' GXZ 'हि' X जेवा BFGXZ द्वाःस्था C द्वाःस्था BCF
 व B 'ह्वी' (twice) B 'दि' G om. आकृष्टि पारि L. 5. add. स्यादिति. G om.
 च G गोपाल CX 'प्रकरणे' B द्वारणी X पारिहारिणी Z परिहारणी B पयन्डणि CG
 X 'हि' Z 'हि'. L. 6. BCF 'पडिस्थिया' GZ 'स्थिया' X 'पविस्थिया' BF 'हृष्टीए'.
 L. 7. C 1. hd. 'मुक्सेसु' add. परिअडी (X as above) X पहेणयं C 1. hd. X
 लाहे C 2. hd. मोच. L. 8. EX पडु Z पडु add. 'लियं' B पडु add. 'डिच' GZ
 धाडिएसु च X धारिएसु. L. 9. BCFX परिअडी G पडि PCF वृत्ति C 'मुक्से' G 'मुक्से' X
 पहेण BF पञ्चालइ C पञ्चालइ GXZ पञ्चालइ L. 10. CX पयलइ B सिधि X 'मयति'
 BFG लम्बते. GZ पण्डसइ X पण्डसइ L. 11. BF om. च after 'ष्णाति' CZ विकोशयति.
 C पलोडइ X 'गच्छति' च C om. पर्यस्यति च X पर्यस्यति L. 12. G दिसाइ (sic) BFX
 पडिशाव. B om. च B 'युक्ता' BF पडु add. 'लियं' BF पडुकृतं C पडु L. 13.
 X 'कृत' परिअडिने. L. 14. BF परिमुक्त CX परिमुक्त AEXY 'वडुविच' B 'वडु-
 विच' C (F1) 'वडुविच' 2. hd. 'द्व' GZ 'वडुविच' AEXY पडिच ABCFXFY
 'मिथं' From पडि to सेहे अ 1. 2 written twice in C. A चेष BF चेष C चेष य
 CY चेष X जेअ. L. 15. ABF 'गजिउ' C परिगजिउ 2. hd. 'ओ' C पविगुजिउ E
 पवि G रजिउ X पडिगजिउ CEGYZ व ABFG, C. 2. hd. गजिउ B सिणिद्धये C (F1)
 'द्व' X मणिद्धए A कयणिसेहे EX 'गिहे' C 'गिनिहे' ABCFGXYZ च.

पडिअग्गिअं परिमुक्कं वर्धापितं पालितं चेति व्यर्थम् । पडिअग्गिअं अनुव्रजित-
मिति तु अनुव्रजिधात्वादेशसिद्धम् । पविरंजिओ स्निग्धः कृतनिषेधश्च । पविरंजिओ
भम इति तु भञ्जिधात्वादेशसिद्धः ॥ [७४]

सरहे वग्घम्मि अ पक्कसावओ पासमच्छिविरुवेसु ।

पालो सुण्डिकजुण्णेसु भत्तउच्छसु पाऊ अ ॥ ७५ ॥

5

पक्कसावओ शरमो व्याघ्रश्च । पासं अक्षि विशोभं च । दन्तकुन्तयोरपि पासं
इच्छन्त्यन्ये । पालो शौण्डिको जीर्णश्च । पाऊ भक्तमिक्षुश्च । स्वार्थं के पाउअं
इत्यपि ॥ [७५]

चच्चपडुसु पाडुको विण्णुअपडिसारएसु पालप्पो ।

हंसो विसेअब्बुजे पाडलो द्वारतिरिएसु पासल्लं ॥ ७६ ॥

10

पाडुको समालम्भनं पटुश्च । पालप्पो विद्रुतः प्रतिसारश्च । पाडलो हंसो वृषभः
कमलं चेति व्यर्थः । पासल्लं द्वारं तिर्यक् च ॥ [७६]

पुव्वकयकम्मपरिणइआहेइअपीडिणसु पारद्धं ।

तुल्लणिसेह सरिमे समुआचारे अ पाडिसिद्धी अ ॥ ७७ ॥

पारद्धं पूर्वकृतकर्मपरिणाम आखेटकः पीडितश्चेति व्यर्थम् । पाडिसिद्धी स्वर्धा 15
सदृशः समुदाचारश्चेति व्यर्थः ॥ [७७]

L. 1. G परि° *edd.* °आंगव (Z as above) C वद्ध° XZ वद्ध° In G पालित
twice. *edd.* °गिधं (X as above). C *add* च after गिधं X °व्रजत° L. 2.
X *om.* तु अनुव्रजि° CXZ °देशे सिद्ध BFX पडि° GX °गंजित. CX परि° GX °रंजित
L. 3. BX भंजित्वा°. CGXZ °रुद्ध. L. 4. BF वग्घम्मि ABEF GYZ व C २ X
ये AGX °वउ C पासमिच्छि° A विस्सेसु BF °विरुवेसु CX °विरुवेसु G °विरुवेसु Z विरुद्धेन.
L. 5. A मुण्डि° C मुण्डिकजुण्णेसु E भत्तओ उच्छसु C °उच्छसु E पाओ ABCEFX च Y
या. L. 6. X °सावउ In G सावओ थ° is torn off. B सरमो BF पार°, BF
देहकंन° X दन्° C °पि णत्तमहंमिअ° X पासमिच्छि° Z पासमिच्छि° L. 7. CX शौडि°
B शौडि° C भका° In G मिक्षुअ is torn off. F भक्त इत्थुअ BCFX पाउअमिच्छादि G
पाउअमिच्छादि Z पाऊअमिच्छादि. L. 8. BF वग्घ° CZ वग्घ X चच्चपड पाडुको From दुको
to विसे 1. 10 torn off in G. C विक्कअ° C 2 hd. E विण्णुअ° XY विण्णुअ° C °पवि-
पसा X °पडित्तएसु. L. 10 X हंस A विसेवुजे E अब्बुजे X अबुजे In G जे पा° दुआ
is torn off. BEF दुआ° E तिरिएसु BF पासल्ल Z पासल्ला. L. 11. BG पाडुको
Z पाडुको B समालने *om.* पटुअ From थ to पडि° torn off in G. B हंस वृमअ कमलं.
L. 12 From मल्ले to रद्ध 1. 13 torn off in G. C व्यर्थोः X ज्वयोः X द्वार B
निषक्क X निषक्क. L. 13. BF °परिणय° ACXYZ °द्वय° E °इड° A °पीणसु BF
°पीणसु F पाडु. L. 14. E उल्ल° X वुल्ल° CY समुअ° GZ समुअ° BF. C 1. hd.
°वग्घे ACIGGXYZ व C °सिद्ध From पाडि° to १ l. 1. next page torn off in
G. *edd.* व L. 15. X पूर्ववत् L. 16. Z वद्धि. ज्वयोः read all Mas
(except X व्यर्थः).

पाहुंगोरी विउणे मज्जामत्तम्पि दहवदं ए अ ।

मसउम्मत्तेसुं पिप्पओ अ पिच्चुपुणिआसु पिउली अ ॥ ७८ ॥

पाहुंगोरी विगुणो मयासक्तो दहकृतावेष्टना च वृत्तिरिति व्यर्थः । यदाह ॥
पाहुंगोरी च वृत्तिर्दीर्घं यस्या विवेष्टनं परितः ॥ पिप्पओ मशक उन्मत्तश्च । पिउली
५ कर्पासस्तूललतिका च ॥ [७८]

गण्डुतिणचीरिषम्मेसु पिळ्ळिरी पिप्परो विसे हंसं ।

वज्जविसेसविण्णेषु पिहंडो वग्घसीहया पुल्ली ॥ ७९ ॥

पिळ्ळिरी गण्डुत्तंसं तृणं चीरी घर्मश्चेति व्यर्थः । पिप्परो वृषभो हंसश्च । पिहंडो
बाघविशेषो विवर्णश्चेति व्यर्थः पुल्ली व्याघ्रः सिंहश्च ॥ [७९]

10 तरुणोम्मत्तपिसल्लेसु पुआई वयणाविन्दुसु पुडिंगं ।

पूसो हालमुगेसुं पेडा भित्तिद्वारमहिमीसु ॥ ८० ॥

पुआई तरुण उन्मत्तः पिशाचश्चेति व्यर्थः । पुडिंगं वदनं विन्दुश्च । पूसो सातवाहनः
शुकश्च । पेडा भित्तिद्वारं महिषी चेति व्यर्थः । केचित्पेडाशब्देन महिषमाहुः ॥ [८०]

L. 1. X पाहुंगोरी E °गेणो वि° Y विगुणे A °णो B °वदं From ए to दं । 4.
torn off in G. ACEYZ च. L. 2. BF मसजोउम्म° C 2. hd. °ओम्म° X मस-
उम्मत्तेसु Z °उम्मत्तेसुं ABGXZ पिप्पउ cdd. य (twice). C °पुणि° cdd. °वासु.
L. 3. Z पाहुंगोरी B मज्जा° C (F!) XZ °कृतवे° X °वेष्टना BF °ना य वृत्तिरिति CX
वृत्तिरिति B व्यर्थः (sic) Z वृत्तिरिव्यर्थः । L. 4. Z पाहुंगोरी B वृत्तिर्दीर्घं (sic) C
वृत्तिर्दीर्घं F वृत्तिर्दीर्घं (1) X वृत्तिर्दीर्घं Z °य च यस्या G °एन BX पिप्पउ. B मशकः
From उन्मत्तश्च to ण्णिरी L. 8 torn off in G. L. 5. Z च twice.
L. 6. BF गुंडु° E गुंडु° C °वीरि° 2 hd. °वारि° Z °वीरि° X °घम्मेसु BF पिळ्ळिरी
Y पिळ्ळिरी Z पेपरो X हंसे. L. 7. BF विसेविसेविण्णेषु C 1. hd. वज्ज° C °विसेसु°
X °विण्णेषु. L. 8. X पिळ्ळिरी. C गण्डुत्तंसं X गण्डुत्तंसं Z गण्डुत्तंसं C बागी In
G. from घर्मश्चेति to पुडिंगं L. 11 torn off. CX व्यर्थः. L. 9. B °विशेषश्च X
विवाणंश्चेति X व्यग्र सिद्धः व्यर्थः. L. 10. A तरुणोम्मत्तं CYZ °णुम्म. EX
°णोम° CZ पुआई E पुां B वयणाविन्दुसु E °विन्दुसु BF पुडिंगं C पुडिंगं E पुडिंगं.
L. 11. E इले° A °सु From लसु° to रं L. 14 torn off in G. BF पेडा C पेडु महिमी-
दुवाम° X पेडु Z पेडु (1) मोहिनीद्वार° X महिमी (sic) L. 12. CZ पुआई X
तरुणोम्मत्तः B व्यर्थः X व्यर्थः BF वदनं X विन्दुश्चेति BF विन्दुश्च । पूसो सातवाहनं विन्दुश्च ।
पूसो सात° य° L. 13. BF पेडा C पिडा X पिडा BFX भित्तिद्वारं C °द्वारं.
L. 13. BX व्यर्थः From केचित् to णोजो L. 3 next page torn off in G. BF
°तेव° C °एव° X °एव°.

खण्डवलण्मु पेंडं पोओ धवरुक्खलहुअसप्पेसु ।

अस्सिणमामोसवए अपुअए तह य पोअलओ ॥ ८१ ॥

पेंडं खण्डं वलयश्च । पोओ धवरुक्षो लघुसर्पश्चेति द्वर्थः । पोओ बाल इति तु पोतशब्दभवः । पोअलओ आश्विनमासोत्सवोऽपूपश्च । यदाह ॥ भर्ता भुङ्क्तेऽपूपं यत्र गृहिण्याः करात्समादाय । आश्वयुजे पोअलओ स उत्सवोऽपूपमेवश्च ॥ पोअ- 5 लओ बालवसन्त इत्यभ्ये ॥ [८१]

॥ अथ फादिः ॥

फग्गू महुच्छणे फलही ववणी फमुलफंसुला मुक्के ।

फरओ फलयम्मि अ फंसुली अ णोमालिआए अ ॥ ८२ ॥

फग्गू वसन्तोत्सवः । फलही कर्पासः । फंसुलो तथा फंसुलो मुक्तः । फरओ 10 फलकः । फंसुली नवमालिका ॥ यथा ।

किं रे फरेसि फरयं फलहीलयहत्थ फंसुलहिरी अ ।

फग्गुम्मि फंसुलिघणे स्सलन्ति कामफसुला सरा णेत्य ॥ ६७ ॥ [८२]

फलिआरी दुव्वाए फसलिअफसलाणिआ कयविहसे ।

फंफसओ लयमेए फिक्की हरिसम्मि कारिमे फिण्यं ॥ ८३ ॥ 15

L. 1. X खडं E खलण्मु BF खु पेंडं X पेंडो Z पेंडं BFXZ पेंड E खडं EXY खलण्मु Z असप्पेसु. L. 2. E वे य एए ABCFY अपूपए X अपूप य Z अपूप BF तह अ EZ पोअलओ Y पोअलओ X लड. L. 3. B पेंडं X पेंडो X पेंड (twice) CX सर्पश्च om. द्वर्थः From द्वर्थो to वचुने l. 5 torn off in G. B बाल. L. 4. BXZ लड C (F!) अश्विन X मासोत्सवो अपूप Z अपूपश्च. L. 5. B गृहिण्याः B पोअओ स ओत्सवो CGX लड B अपूप From अ to लिआए l. 9. torn off in G. L. 6. X लड BX बाल. L. 7. om. A X has अथ फादिः in com. L. 8. A फग्गू X फग्गू अ BF फग्गू महुच्छणे फलही ववणी C ववणी E ववणी Z ववणी BF फंसुला C फंसुला Z मुक्को. L. 9. E फरओ A फरड E फलयम्मि Y फलयम्मि Z फलयम्मि add. य BF फंसुलि वाए अ (sic) E फंसुली AECXYZ य लिआए य. L. 10. X उत्सव । फही From फलही to लाहरी l. 12. torn off in G. C कर्पासः BFX फंसुलो C फंसुलो BF om. तथा BF फंसुलो CX फंसुलो X फरड. L. 11. B फंसुली X फंसुला. L. 12. C कि BF फासि CZ फासि BCFZ फंसुलो X फंसुलो add. य. L. 13. C फग्गू X फंसुलो Z स्सलन्ति In G फंसुला सरा णेत्य is torn off. L. 14. add. कलिआरी E दुव्वाए add. खलण्मु From लाणिआ to इति l. 15 torn off in G. ABCEFXYZ गिणा BF कयविहरो. L. 15. A फंसुलडं XZ लड Y फिक्की From मि to लिआरी l. 1 next page torn off in G. XY फिण्यं.

कलिआरी दुर्वा । कसलिओ तथा कसलाणिओ कुतविभूषः । कंससओ लताभेदः ।
किक्की हर्षः । कियं कृत्रिमम् ॥ यथा ।

कंसयमालकसलाणिओ अ कलिआरिआकसलिओ अ ।

किप्पगहिलो जणाणं विरइअ हासं जणइ किक्किं ॥ ६८ ॥ [८१]

5 फिड्डो वामणए फुक्का मिच्छा केशबन्धणे फुंटा ।
फुक्की रजई फुरिअं च णिन्दिए फुंफुआ करीसग्गी ॥ ८४ ॥

फिड्डो वामनः । अत्र । फिड्डइ फिड्डइ अश्रयति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ।
फुक्का मिश्रया । फुंटा केशबन्धः । फुक्की रजकी । फुरिअं निन्दितम् । चलितदीप्तयोस्तु
स्फुरितशब्दभवमेव । फुंफुआ करीषामिः ॥ यथा ।

10 संकेअफुक्किअहरे फुक्काफिड्डं पियमफुरिअफुंटा ।
वड्डुं विओअफुंफुअतत्ता तरुणी सुहाइ व णिवुडा ॥ ६९ ॥
अत्र फुड्डइ फुड्डइ अश्रयतीति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [८४]

फुल्लंधुओ अली फूओ लोहारे दलिदए फेल्लो ।
माउलवड्डइ फेलाया वरुणे फेणबंधफेणवडा ॥ ८५ ॥

15 फुल्लंधुओ अमरः । फूओ लोहकारः । फेल्लो दरिद्रः । फेलाया मातुलानी ।
फेणबंधो तथा फेणवडो वरुणः ॥ यथा ।

L. 1. *cdd.* कलिआरी GX °लिउ GX °णिउ X कंससउ. L. 2. CG (F1)
XZ किक्कं X कृत्रिमं From यथा to सल्लं 1. 3. torn off in G. L. 3. C L. hd.
GXZ °णिउ BCFX व GZ उ *cdd.* कलिद गिया° X °लिउ *cdd.* व (X अ) L. 4.
CG (F1) XZ किक्कं GZ °गहिलो *cdd.* विरइय BF °हासो BF किक्के C फक्किं (sic)
L. 5. BF किडो C किडो E वामणाए Z मुच्छा BF °वेधणे G °बंधणे X फुंटा.
L. 6. B रजयी *cdd.* फुरियं (Z °व) ABF फुंफुआ CEGXYZ फुंफुआ X करीसग्गी.
L. 7. BF किणो C फिड्डइ for फिड्डइ X फिड्डइ CGZ अश्रयति. L. 8. BF फुंटा X
फुंटा BFG बंधा. *cdd.* कुरियं. L. 9. GZ फुंफुआ. L. 10. *cdd.* संकेय°
BF °वुक्किं CGXZ °फुड्डिव° BFZ °विड्डुं C °विड्डि X विड्डि *cdd.* पियमफुरियं B वड्डुं.
L. 11. BCF विओअ° GZ विड्डय° X विड्डअ° BF फुंफुअं C °फुंफुअं GZ °फुंफुअं BF
णिवुड्ड C णिवुड्डा G णिवुड्डा X णिवुड्डा Z णिवुड्डा. L. 12. X अब BF फुड्डइ for फुड्डइ
CGZ अश्रयतोमि X अश्रयतीति BF °नि इति CX एतौ धात्वा°. L. 13. AGX °घउ E
धओ ACGX फूट BF फूओ G लाहारे C दलिदुओए 2 hd. °दुउए Y दग्दिदए X फेल्लो.
L. 14. E °वड्डइ Y फेलाआ C वरुणे बंध° G फेणबंध° BCF फेणवडा. L. 15. C फुल्लं
GX °धउ F °धओ BF फूओ G पूट X फूट X फेल्लो G फेलाया. L. 16. G
फेणवणो Z फेणवडो C *om.* तथा फेण° G तथा फेणबंधो Z तथा फेणबंधो.

उअ फेलायाइ मुहं फेणवडिदिसाइ फेळफअहरे ।

फुळंधुओ व्व चुम्बइ एस गए फेणवंधत्तिसमके ॥ ७० ॥ [८५]

फेळुसणं पिलणे उगमम्मि फोसो भयदरवे फोफा ।

फडमहिभोगफणेमुं फली अ लिङ्गम्मि उसेहे अ ॥ ८६ ॥

फेळुसणं पिच्छिलो देशः । फेळुस इति पतनार्थः । क्रियाशब्दोऽयम् । स यदा 5
अधिकरणसाधनस्तदा फेळुसणं पिच्छिलो देशः । यदा तु भावसाधनस्तदा फेळुसणं
पतनमुच्यते । एवं च । फेळुसइ । फेळुसिऊण । इत्यादयो द्रष्टव्याः । फोसो उद्गमः ।
फोओ इत्यन्ये । फोफा भीषयितुं शब्दः ॥ यथा ।

भूछत्तफोसकाले तरुणि दृढण करइ तह फोफ ।

जह फेळुसणे खलियं धरेइ धुत्तो णिअम्बम्मि ॥ ७१ ॥

10

॥ अथानेकार्याः ॥

फडं सर्पस्य सर्वशरीरं फणश्च । फली लिङ्गे वृषभश्च ॥ [८६]

जुनमलिणेमु फंमणमह सारे थासए अ फसलं च ।

फेसो डरसच्चावेसु मुक्कवित्यारिएसु फोइअयं ॥ ८७ ॥

फंसणं युक्तं मलिनं च । फसलं तारं स्थासकश्च । अत्र । फंसइ विसंवदति 15
स्पृशति च । फुसइ माष्टि भ्रमति चेति धात्वादेशोपूकाविति नोक्तौ । फेसो त्रासः
सद्भावश्च । फोइअयं मुक्तं विस्तारितं च ॥ [८७]

L. 1. BF ओअ CX उअ C फेलायाहि X मुहं G 'वयंदिसाइ X 'दिताइ पेहं
GZ 'कय.' L. 2. CGXZ 'धुउ C च B धुवइ G धुवइ BF गए चंचदिसं X एग
for गए GX 'बंध' L. 3. X फेळुसण C फेसो G फोसो AX भवदा OGXZ फोफा
EXY add here ॥ अथानेकार्याः ॥ L. 4. BF 'महिभं' C 'गकसुंरुहुं' REFXXZ
फलि cdd. य (X उ) BF लिगंमि cdd. च L. 5. B पिच्छिलो X पिच्छिलो BCFX
फेळुसण इति (X 'छ') C पाननार्थः X पाननार्थ. L. 6. G 'नण. L. 7. CX
फेळु X फेळुसिऊण B 'व्या L. 8. GX फोड BFX फोफो CZ फोफो G फोफा.
C माच' X भीषयितुं G 'यितु. L. 9. GZ भूछत्त' G तरुणि C 'णि नंद' G दृढण
X तह cdd. फोफ (X फोफं). L. 10. X फेळुसणे cdd. खलियं CX धरिए B णिअम्बम्मि
C (F1) णिअम्बम्मि G णिअम्बम्मि Z यम्मि. L. 11. om. A. L. 12. Z फडं G सर्वस्य
GZ सर्व शरीरं X वृषभश्च. L. 13. X फंसणमहि X वासर AREFGXYZ य C
कमलं वा. L. 14. E फोसो BCF फोइयं AEGXZ पोइययं Y फोइअयं. L. 15.
B मलिणं X मलिणं G फासलं X सार BF फसइ. L. 16. C फुसइ Z फुसइ.
OG (F1) फोसो फासो L. 17. BX फोइयं.

फोडिअयं राई धूमिअं च सीहाइरक्खणविही अ ।

बंधो मिच्चे बम्भो वद्धे वप्पवलिआ मुहडपीणा ॥ ८८ ॥

फोडिअयं राजिका धूमितं । शाकादि । रात्रावटव्यां सिंहादिरक्षाप्रकारश्च ॥

॥ अथ वादिः ॥

5 बंधो भृत्यः । बम्भो वर्धः । वप्पो सुभटः । पितेत्यन्वे । वलिओ पीनः ॥ यथा ।

कासणिअबंधय तुमं गहीए चइअ बम्भकम्माइं ।

रे वलिअवप्पपरिणि जंपन्तो लहसि ज्ञत्ति फले ॥ ७२ ॥ [८८]

बंधोल्लो मेलयए बव्वाडो दाहिणकरम्मि ।

बहलं पङ्के हामम्मि वक्करं वद्धओ अ तउवट्टे ॥ ८९ ॥

10 बंधोल्लो मेलकः । बव्वाडो दक्षिणहस्तः । बहले पङ्कः । वक्करं परिहासः । वद्धओ त्रपुण्ड्राख्यः कर्णभिरणविशेषः ॥ यथा ।

बव्वाडगगणहणणे बन्धुरबंधोल्लयम्मि तुज्झ पिए ।

चलवद्धयाण मयमयबहलिअआलीण वक्करं भरिमो ॥ ७३ ॥ [८९]

वप्पीहबंधणीओ चाअयहालाहलेमुं च ।

15 तुमुले बमालबोला य वच्चरी केसरयणाए ॥ ९० ॥

- L. 1. CZ फोडिअयं BGX फोडिअयं *edd.* धूमिअं C ^{विहा} *edd.* च (*om.* X) EX add here ॥ अथ वादिः ॥ Y वकागदिः ॥ L. 2. Some of the Mss. constantly confound व with व or च in the beginning of the Deśī words of this varga. This will not be noted in detail. R विले BF वचं Y वपो Z वम्भो E वट्टे X वट्टे (1) YZ वणं A ^{वलिआ} BCFGYZ ^{वलिआ} EX ^{वलीआ} G मुहं R मुहपीणा. L. 3. CGZ फोडिययं X फोडियअयं X शाकादिः. L. 4. *om.* A. G वादिः. L. 5. X मृः for मृत्यः CX वधः G बहलं. GX वलिउ Z पीनः. L. 6. *edd.* कासणियं *edd.* चइअ G ^{कम्माइं}. L. 7. BGZ वलिषं C (F1) वलिषं X *om.* वलिअ B ^{वगिणि} CG (F1) X ^{वगिणि} CX जंपत्तो B ज्ञत्ति. L. 8. BF मेलवअए ACY मेलअए AB (G1) ववाडो C 1. *hd.* Y ववाडो 2. *hd.* वव्वाडो. L. 9. B वलहं A वक्करं च X वक्करं C वट्टउ 2. *hd.* ओ G वट्टउ X वट्टउ Z वट्टओ *edd.* च A तउवट्टे BF तओवट्टे C तउवट्टे G तउवट्टे Z तउवट्टे. L. 10. BFG ववाडो C ववाडो C वेहलं X वेहलं X वक्कर. BG वट्टउ C (F1) वट्टओ X वट्टउ. L. 11. BF त्रपुण्ड्राख्यः C त्रपुण्ड्राख्यः X त्रपुण्ड्राख्यः. L. 12. BG ववाडं C (F1) ववाडं G वंचुरं Z ^{बंधुल्लं} X ^{बंधुल्लयं} C तुज्झ. L. 13. C वलं GZ वलं BCFXZ ^{वलिषं} G ^{वलिषं} X भरिमो. L. 14. AGXZ ^{वणं} BF वाअयं AY वाअअ CG वाअयं Z वाअहालां CGZ ^{इल्लामुं}. L. 15. EX तुमुले X ^{बोलाबोला} A वचरी BF वचरी GZ वचरी X वचरी Y वचरी BF केश.

बप्पीहो चातकः । बंमणी । स्वार्थे के बंमणिआ । हालाहलः । बमालो तथा
बोलो कलकलः । बच्चरी केशरचना । अत्र बप्पीहबमालबोला दन्त्योष्ठचादयः
कैश्चिद्व्यन्ते ॥ यथा ।

सा बंमणि व्व तप्पइ तुह विरहोम्हाइ लुलिअवच्चरिआ ।

बप्पीहबोलघणघणबमालकाले वि णेअ णिव्वाइ ॥ ७४ ॥ [९०] 5

उच्छुममतिणे वरुअं गोकमलेमुं बडल्लबंमहरा ।

बलवट्टीबहुराणा सहिअसिधारा सिवाइ बहुरावा ॥ ९१ ॥

वरुअं इक्षुसदरातुणम् । बडलो बलीवर्दः । बंमहरं कमलम् । बलवट्टी सखी ।
व्यायामसद्वेत्यन्धे । बहुराणा खड्गधारा । बहुरावा सिवा । अत्र वरुअबलवट्टिशब्दै
दन्त्योष्ठचादी कैश्चिन्निबद्धौ ॥ यथा ।

10

कत्थुच्छु कत्थ वरुअं बंमहरं कत्थ कत्थ बहुराणा ।

बलवट्टी कत्थम्हं बडल्लबहुरावसद् कत्थ तुमं ॥ ७५ ॥ [९१]

बप्पाउलमइउण्हे हडे बलामोडिबलमट्टा ।

बहुमुहवालयावाउल्ली खलवणिउत्तपुत्तिआमुं च ॥ ९२ ॥

बप्पाउलं अतिशयोक्तम् । अवाण्याकुलेऽपि वृत्तेर्नाथं बाण्याकुलशब्दभवः । बलामोडी 15

- L. 1. Z बंमणी Z बंमा^० *add.* "णिथा CGZ हालाहलः X हल G बंमालो.
L. 2. Z बालो G कलकलः BF बच्चरी G बच्चरी X बच्चरी Z बच्चरी GZ *om.* अत्र. B
"हमाल" X "बमाल" CXZ दन्तो^० BGXZ "हया" B "दिश्यते. L. 4. BCF अ GZ
विरहम्हाइ X "ह्माइ *add.* लुलिप^० BF "वच्चरिया C "बच्चरिया G "बच्चरिया X बच्चरिया Z
"बच्चरिया. L. 5 X "बोल" X "यणावमाल" Z "बंमाल" BFGZ णेअ CD णेअ C (G1)
णिवाइ. L. 6. EX अच्छु^० C उच्छुसमतिणे EY वरुअं X वरुअं Z वरुअं C बडल्ल.
L. 7. G बलवट्टी^० BF सडिडिडिडि^० C सहिअरि^०. L. 8. BG बली^०. L. 9. BF
व्यायामसद्वे^० BF बड्ढाया B सिवा GZ वरुअं^०. L. 10. CXZ दन्तो^०. *add.* "ह्यादी.
L. 11. BF कड्डु CX कच्छुउच्छु GZ कच्छुउच्छु CX कपु वरुअं BF कपु and X वरु for
वरुअं BF इहं कत्थ रवदराणा C कच्छु कच्छु वरु^०. L. 12. X बलवट्टो BF बल्यम्हं C
कच्छुम्हं G कत्थ इय^० X कच्छुम्हं BF कडल्ल^० GZ *om.* सद् C कच्छु X तुवं. L. 13
BCFX बप्पाउलं E बप्पा^० Y "मइउण्हे X हडे Y दडे G "मोलि" BF बलामट्टा Y
"बलमट्टा. L. 14. C बेल^० E "बणिउत्त" Y "बणिउत्त" *add.* "पुत्तिपासुं (Z "मुं).
L. 15. B बप्पा^० C (F1) X बप्पा^० X "उलमत्तुण्णे. B "वोणं X *om.* from अवाण्या
(15) "रवद्वयः C अवाण्याकुलेऽपि वृत्तेर्नाथं BF बाण्याकुल CGZ *om.* बाण्याकुल and वरु,
they have only शब्दः X बलामोडि^० *om.* तथा.

तथा बलमडा बलात्कारः । बहुमुहो दुर्जनः । अत्र । बजरइ कथयति । बडबडइ विलपति । एतौ धात्वादेशेषूकाविति नोक्तौ । तथा बाहिं बहिरिति शब्दभवत्वान्नोक्तम् । बालओ वणिक्पुत्रः । बाउली पञ्चालिका । अत्र बप्फाउलबाउल्लीशब्दौ केषांचिदन्त्योष्ठवादी ॥ यथा ।

5 अमरिसवप्फाउलिआ बहुमुह बाउलिअ न्व तुण्हिका ।
ण बलामोडीजोग्गा बालय पेम्मं खु हणइ बलमडा ॥ ७६ ॥ [९२]

बिग्गाइविआया जुअदो कीडा बीलओ अ ताडइके ।

असणम्मि बीअओ बीजमलणखलयम्मि बीअजमणं तु ॥ ९३ ॥

बिग्गाई । स्वार्थे के बिग्गाइआ । तथा विआया युतौ कीटौ । यदाह । यौ
10 कीटौ संलग्नौ भ्रमतो बिग्गाइआ ख्यातौ ॥ यस्तु । बिग्गाइआ विआया । इत्य-
भिमानविह्वसुत्रे सति बिग्गाइआ चलाचित्तेति व्याचष्ट उदाहरति च । यथा ॥

जहिमं तिरो बईए गुलुगुंछिअ गोविआ पुलोणसि ।

बिग्गाइआइ काहिसि कायं नह कामवाणाण ॥ ७७ ॥

इति । स महासाहसिकः । यदभिमानविह्वेनैव स्ववृत्ताबुदाहृतम् ॥ यथा ॥

L. 1. C बलमडा BF 'मुहो कतिः । ति बड' वि' torn off in G. BF बडइ C बडबडइ X बलबडइ. L. 2. G बाहिंवि X न्नको. L. 3. G बालउ X बलउ X वणिक्पुत्र Z वणिक्पुत्रः In G पुत्रः । बाउली प is torn off. BFX बप्फाउलीशब्दौ C बप्फाउल' Z बप्फाउलबाउली' G बप्फाउलीबाउली' and then torn off to अ अ L. 6. L. 4. Z 'द्वौ' BCFXZ 'इया' L. 5. BCF 'बप्फाउलिआ X 'बप्फाउलीया Z 'बप्फाउलीया B बहुमुहु BF 'ह्रिय Z 'ह्रिय CX 'ह्रिया च BF तुण्हिका. L. 6. CX न C 2. hh. च CX om. च Z बलामोडि' C बाइय X बडय. L. 7. ABEF 'विआया C 1. hd. X 'विआ C 2. hd. 'विआया Y 'विआआ Z 'विआय AEXYZ जुअदो Z कील AZ बलिउ BF बिलओ C बीडओ X बलउ EXYZ च. L. 8. X असणाम BFY बीअओ X बीअउ BF 'खलयं विअ' Y 'खिलयाम्म बीअ' Z बीअजमणं. L. 9. B बिग्गाइ add. 'इया BXZ विआया C (F 1) विआया From आया to चित्त' 1. 12 torn off in G. CXZ युतौ द्वौ कीटौ (C कीटौ misread for कीटौ). X चो for चो. L. 10. BF भ्रमतः CX भ्रमतौ BCFZ 'इया Z इयारूपे नो for ख्यातौ BCFXZ 'इया From बिग्गाइआ to सति 1. 12 omitted in X. BFXZ विआया C विआविआया L. 11. Z इति अभिमान' add. 'इया B इति बल' X बलचित' CX 'चितता चित, add. व्याचष्ट C om. च. From च to ह्येनैव 1. 3 next page torn off in G. L. 12. CX जइयं D जाइयं Z जइम add. 'ह्रिय BFZ गोविआ C गोविआए लोएसि X गोविआए लोएसि Z पुलोणसि. L. 13. BFXZ 'इयाड C 'इयाइया BFZ जाहिमि BF काम-वाणाण CX कामवणाण Z कामवाणाणेति. L. 14. C om. न BF om. यद् BF स्ववृत्त्यात् From यथा to बीलओ 1. 3 next page torn off in G.

सम्भावसंदिआओ णिअं चिअ संगयाउ होजाह ।

ण मुअन्ति एकमेकं पुत्तय बिगाइआओ वि ॥ ७८ ॥

अत्र विसकण्ठी बलाकेति संस्कृतसमावाचोक्तः । बीलओ ताडङ्कः । बीअओ असनवृक्षः । बीअणो इत्यन्ये । अत्र बीहइ विभेतीति धात्वादेशोक्तमिति नोक्तम् । बीअजमणं बीजमलनखलम् । अत्रापि बीलयबीअजमणशब्दौ दन्त्योष्ठचादी केपा- 5
चित् ॥ यथा ।

बिगाइआ वि हु वरं विणा पिअं बीलएहि किं इत्य ।

इअ बीअजमणबीअयतलम्मि सलहइ बिआइअं बाला ॥ ७९ ॥ [९३]

बुत्ती पुप्फवईए बुक्का मुट्ठीइ बुक्कणो कामे ।

विन्दम्मि बुंबुअं बुंदिणी कुमारीसमूहम्मि ॥ ९४ ॥

10

बुत्ती ऋतुमती । बुक्का मुष्टिः । बीहिमुष्टिरित्यन्ये । बुक्कणो काकः । बुंबुअं बुन्दम् ।
बुंदिणी कुमारीसमूहः ॥ यथा ।

अज्ज वि ण हु बुत्ती सा बुंदिणिमज्झम्मि खेळए मुद्धा ।

दासीबुंबुअबुक्को विअ बुक्कण मा खु होहि उत्तालो ॥ ८० ॥

L. 1. 'संदिआओ CX 'संदिआउ Z निअं *eddl.* चिअ (X विअ) B संगयाउ Z हुआह.
L. 2. C ओ Z न BF मुअन्ति C सुअन्ति X पुअन्ति एकमेकं BF पुत्तिय *eddl.* 'इयाओ
(X 'इउउ). L. 3. B विसकण्ठी C (F 1) विसकण्ठी B संस्कृते समं BF बीहओ C
बाउओ G बीलउ XZ बीलउ G ताडङ्कः BFX बीअउ From ओ to पगशब्दो l. 5. torn
off in G. L. 4. BF सन् Z असनसंज्ञो वृक्षः । बीअणो X इत्यन्ये B विभेति धात्वा
L. 5. Z बीअजमणं X 'मलणं C 'खंलं Z बीअजमणं CZ दन्तो B 'एषादो X
इत्येषादी Z 'एषादी From वचित् to ईए l. 9. torn off in G. L. 7. BCFZ
'इया X 'इया BFX थं REZ पिअं C बालं CXZ 'एहिं C किं एहिंय. L. 8.
BCFXZ इय Z बीअजमणबीअयं BF 'बीअयसमिहं C सलहइ वे बाला BFXZ बिपाहं
X .. ले for बाला. L. 9. B पुप्फं EXZ पुक्कं D 'वइए A बुट्ठीइ G बुट्ठीइ X मुट्ठीइ
From कामे to मूः l. 12 torn off in G. L. 10. A बिंदुम्मि C (F 1) बिंदुम्मि
A बिंबुअं BF बिंबुअं C बिंबुअं X बिंबुअं Z बिंबुअं L. 11. C l. 1. *bd.* 'मला X
पुक्कणो Z कामे C बिंबुअं BCFZ बुंदं X बुंदं. L. 12. B बुंदिणी L. 13. B
अज्ज C अज्ज From ची to शेपू l. 1 next page torn off in G. B 'मज्झंमि C
(F 1) 'मज्झंमि C (F 1) X मुद्धा. L. 14. BF 'बुंबुअं C 'बुंबुअउक्को Z 'बुंबुअमुक्को
X 'मुक्को *eddl.* विअ C खु ओ होहि, X उत्तालो.

अत्र । बुकड गर्जति । बुहुइ मज्जति । एतौ धात्वादेशोबुक्ताविति नोक्तौ ॥ [९४]

बुक्कासारो भीरु बुलंबुला बुब्बुए चेअ ।

बेली थूणा बेडो तरीइ मंसुम्मि बेहुवाहुइया ॥ ९५ ॥

बुक्कासारो भीरुः । बुलंबुला बुद्बुदः । बेली स्थूणा । बेडो नौः । दन्त्योष्ठचादिरयं
५ केपांचित् । बेहुा तथा बोहुर् भ्रश्रु ॥ यथा ।

रे बेडिअसुअ बोक्कडबोहुइ किं तुज्झ उगगया बेहुा ।

णइजलबुलंबुलाओ बुक्कासारो सि बेलिबिडिओ वि ॥ ८१ ॥ [९५]

धम्मिट्ठयम्मि बोडो बोव्वं सेत्ताम्मि चूचुए बोंडं ।

छागम्मि बोक्कडो बोदरं पिहु पवहणम्मि बोहित्थो ॥ ९६ ॥

10 बोडो धार्मिकः । तरुण इत्यन्ये । बोव्वं क्षेत्रम् । बोंडं चूचुकम् । बोंटणं इति
शीलाङ्कः । बोक्कडो छागः । बोदरं पृथु । बोहित्थो प्रवहणम् ॥ यथा ।

बोडाण पुण्णबोव्वे बोदरसंसारसिन्धुबोहित्थं ।

अवलम्बन्ताण समं वरबोंडा बोक्कडि न्व पडिहाइ ॥ ८२ ॥ [९६]

L. 1. X वअत्र C बुहुनाः । इ (sic) 2. hd. बुहुनाइ X °पूकाविति. L. 2. E
बुक्क° BCEF भीरु From भीरु to नौः L. 4. torn off in G. A बुलंबुला Y °बुला A
बुहुए BF बुब्ब C बुहुए 2. hd. बुहुए E बुब्बुए X बुब्बुए Y बुब्बुए Z बुब्बुए A चेव
BF चेव CYZ चेव. L. 3. A छूणा A बिड° BE बेड° C बेड° X बेहुइया (om.
बोहु) A °बोदरया BYZ °बोण्डरया C बोडरिया F बाण्डरया. L. 4. C भीरु X
बेहु. Z दुंते° BGXZ °स्था° L. 5. C बेडो X बेडा From तथा to वि 1. 7. torn
off in G. B बेण्डर CX बोण्डर F वण्डर Z बोण्डर CX स्मश्रु. L. 6. BFZ बोहेय° C
बेडिअसुअ X बेडिअसुअ Z °सुअ B बोक्कडबोण्डर C बोक्कडबोण्डर F बाक्कडबोण्डर X बोक्कडबोडर
Z °बोण्डर C तुज्झप X बेडा Z बोहु. L. 7. B °बुलंबुलाओ Z °बुलंबुलाओ X °बुलाड
C °ला उक्कासागे X बुक्कासा° BF °बिडिओ C बिडिड D °बिडिड X °बिडिड Z °बिडिओ.
L. 8. C °हु° G °हु° X °हुि° E बेडो G बोडो X बेडो AY बोचं BCFX बोचं Z
बाव्वं E सिचि° BF वूधुए C चुवुए E चुचूए Z बुब्बुए G चचु and then torn off to म्मि
बोक्क° 1. 9. A बोटे BF बोटे C बोडे E बोण्डं X बोटं Y बोटं Z बोण्टं L. 9. C बुक्कडो
AXZ बोदरं G बोदरं BFX पिहु C °हुए वड° From गम्मि to बोंटणं 1. 10. torn off in
G. A बोडे° EX बोह° L. 10. BCFX बोचं Z बोव्वं BF बोटं X बोडं CZ बोण्टं
C चूचुकं B बोदणमिति CZ बोदणमिति G बोदणमिति X बोदणमिति The correct reading
is probably बोंडणं इति. L. 11. G बोदरं Z बोदरं C वुयः BF प्रवहणः L. 12.
Z बोव्वे X °बोचे In C बोव्वे, in G बोव्वे to हित्थं torn off. C बोदरं Z बोदरं
L. 13. BF अवलंबन्ताण G °लंबन्ताण समः BZ °बोण्डा C °बोण्ट FG °बोण्डा C बोक्कडि
च पडिच पडिहाइ 2. hd. न्व for च X पडिहाइ.

सम्मज्जणीइ बोहारी बोहहरो अ मागहए ।

बहुणो चोरे धुत्ते अ सुहयपणसेमु वाणो अ ॥ १७ ॥

बोहारी संमार्जनी । बउहारी इत्यन्ये । अत्र । बोहइ कथयति । इति धात्वा-
देशेषूक्तमिति नोक्तम् । बोहहरो मागधः ॥ यथा ।

बोहहरमङ्गलज्जणीइ झत्ति मिहुणाण उट्टमाणाण ।

5

रयतुट्टहारमुत्ता उअ बोहारीहरीउ गेण्हन्ति ॥ ८१ ॥

॥ अधानेकार्थाः ॥

बहुणो चोरो धूर्तश्च । वाणो सुभगः पनसश्च ॥ [१७]

विबोवणयं खोहे विकारऊसीसएमुं च ।

चुम्बिअकिडीमु बुंदी बुंदीरो महिसगरुएमु ॥ १८ ॥

10

विबोवणयं क्षोभो विकार उच्छीर्षकं चेति व्यर्थम् । बुंदी चुम्बनं सूकरश्च । बुंदीरो
महिषो महोश्च ॥ [१८]

रूवमुहतणुमु बोंदी भूमिअआडोवएमु बोंगिल्लो ।

भल्लू रिच्छे भगं लित्ते भंभी अ असईए ॥ १९ ॥

बोंदी रूपं मुखं शरीरं चेति व्यर्था । बोंदं मुखमित्यन्ये । बोंगिल्लो भूषित 15
आटोपश्च ॥

L. 1. BF सम्मज्जइ C सम्मज्जणीइ EX ०वीए G ०ज्जणीइ *edd.* य X मागहिए EXY
add here अधानेकार्थाः. L. 2. BF बहुणे X बहुणो A बहुणो भोणे धुत्ते यो BDEF
GXZY य X सुहयपणसेमु Z ०वसणसेमु A वाणे *edd.* य. L. 3. B सम्मज्जणी X सम्म-
ज्जणी CX बउहारीत्य GZ ०रित्य X बोहइ C *om.* इति GXZ ०यतीति. L. 5. B
०ज्जणीइ X ०ज्जणीइ BF ०ज्जति C ०ज्जत्तं X मिहुणेण C उट्टमाणाण GZ उट्टमा. X मुट्टमाणा.
L. 6. X रयमुट्टहारं C ०मुत्ता *edd.* उअ C बोहारी BF गिण्हन्ति CX भि. L. 7. *om.*
A. L. 8. X चोरो BF पनसपुक्षअ X पनसअ. L. 9. C बलिअं Z ०वयणं ABF
GXZ ०उसीसएमुं (X ०मु) C ०उसीसु EY ०ओसी. L. 10. ACE (F1) YZ
चुम्बियं BG चुम्बियं X चुम्बियं A ०किरीमु C ०कीडीमु BF ०किडी C चेंदी EX बुंदी E बुंदीरो
X बुंदीरो A सुकरमु. L. 11. BF विबो G विबो G उच्छीर्षकं Z उच्छीर्षं X चुंकेदं
GZ सूकरश्च BF बुंदीरो G महोश्च. L. 13. BF रूपं E रूपं A ०मुहं C 1.
hd. ०महं 2. hd. ०महं C वणसु AE बोदी ABCFGXZY भूषियं E भूषिताडो
C ०आरोपिणमु A बोंगिल्लो BF बोंगिल्लो CE ०ला X adds here ॥ अथ भादिः ॥ Y
॥ नकारादिः ॥ L. 14. BF लिच्छे C रिच्छे *corr.* 2. hd. X लिच्छे EXY य C असईए.
L. 15. BF बोदी C सुभं B भोरे BF व्यर्थाः CGXZ व्यर्थं BF बोदं C बोदं सुभमि B
बोंगिल्लो X बोंगिल्लो. B भूषियः. L. 16. BF आरोपिणसु CX आरोपितश्च ।

॥ अथ भादिः ॥

मङ्गु ऋक्षः । भगं लिप्तम् । भंभी असती ॥ यथा ।

मङ्गुसारिच्छकेसे वड्मि अलसे सयालुए भंभी ।

चन्दणरसभगगतणू उववइमहिसरइ जुण्हीए ॥ ८४ ॥ [९९]

5

भंभा भेरी भव्वो वह्णिणीतणए वड्ढुगणे भंडं ।

भंडुं मुण्डणए भइं आमलयम्मि भट्ठिओ कण्हे ॥ १०० ॥

भंभा तूर्यविशेषः । भव्वो भागिनेयः । भंडं वृन्ताकम् । भंडुं मुण्डनम् । भइं आम-
लकम् । भट्ठिओ विष्णुः ॥ यथा ।

कयभंडुसिरो भंभासद्धो रे भव्व लिहइ तुह जणओ ।

10

भट्ठिअमत्तिविउत्तो भइयएगारसीइ भंडाइं ॥ ८५ ॥ [१००]

वरुअम्मि भमासो भल्लुंकी भसुआ भुरुंडिआ य सिवा ।

पखलन्तम्मि भलंतं कलहावत्तेमु भंडणभममुहा ॥ १०१ ॥

भमासो इक्षुसट्टशतृणम् । भमसो इति धनपालः । भल्लुंकी भसुआ भुरुंडिआ इत्येते
त्रयोऽपि शिवावाचकाः । अत्र भुरुंडिआराब्धो मुकारादिरर्थानुरोधात्पठितः । भलंतं
15 पखलत् । भंडणं कलहः । अत्र भसलो भ्रमर इति भ्रमरशब्दभवः । भरइ भलइ
स्मरतीति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्ता । भममुहो आवर्तः ॥ यथा ।

L. 1. om. A. L. 2. B रुक्षः X भगं. L. 3. BZ 'सगिय' BCF 'केसे X
पर्यमि BF सयालुए. 4. G जण्डाण. L. 5. C मच्चो G मच्चो AB वह्णिणीं G वाह्णिणीं
X वह्णिणं AGZ वचंगणे ABCFYZ भंडं which is probably equally correct,
see Amarakos' a II, 4, 4, 2. G भंडं E भण्डं X भंडे. L. 6. CGXZ भंडं E भण्डुं
From गणं to नम् l. 7. om G. A भइं Z आमलयम्मि BEFY भट्ठिओ C भचिओ X
भट्ठिउ Z भट्ठिउ. L. 7. C मच्चो CXZ भंडं B भुइं CXZ भंडं F भुइं. L. 8. BC
FX भट्ठिओ (X 'उ) G भट्ठिउ. L. 9. CGZ 'भंडं C भस्तासद्धा C (G!) भव्व X
जणितु Z जणउ. L. 10. BCFX भट्ठियं CX 'एगारि' C 'सीइ' G 'रसोइ' cdd. भंडाइं.
L. 11. ABCF वरुं E वरुं GZ वरुवम्मि A भल्लुंकी X भल्लुंकी ACEGXY भसुवा Z
भसुवा CE भुरुंडिआ ABFGXYZ भुरुंडिआ X सिवो. L. 12. E पखलन्तं X पखलन्तं A
कलहवत् CZ भंडणंभमुहा X 'भमुहा. L. 13. CZ 'सट्टशे' वृणं X भमसो C om. इति
BF वनपालः G भल्लुंकी BFZ भसुवा. CGX भसुवा C भुरुं X भुरुं BCFGXZ
'डिआ L. 14. BF शिवाचकाः C भुरुंडिआ BFGZ भुरुंडिआ X भुरुंडियं C भकागं
B 'वानुपरोधाप' C भल्लं X भल्लं L. 15. BF पखलन्तो X भंडणो. C भमसो BFX
om. भ्रमर इति BF भइं लइ (sic) GZ भलइ भइं रमं L. 16. BF 'देशेषूक्ताः
om. इति नो' G रुममुहो CX भममुहो.

भण्डमममुहपाडिअं पेक्खिअ भलुंकिआइ सह मसुअं ।

णेइ भमासमलंतं तुह हयवेरिं भुरुंडिआ अण्णा ॥ ८६ ॥ [१०१]

भदाकरिभदसिरी दीहमलयजा भरोच्छयं तालं ।

भयवग्गामो मोढेरयम्मि जेहवहिणीवई भाओ ॥ १०२ ॥

भदाकरी प्रलम्बः । भदसिरी श्रीखण्डम् । भरोच्छयं तालफलम् । अत्र भम्मडइ ६
भमाडइ भमडइ भ्रमतीति धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । भयवग्गामो मोढेरकम् । भाओ
ज्येष्ठभगिनीपतिः ॥ यथा ।

भदाकरिभुअदण्डं भयवग्गामम्मि भदसिरिहत्थो ।

वीरजिणमच्च भाउअ भरोच्छयफलं चयणसुरसेवं ॥ ८७ ॥

अत्र भाइ विभेतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [१०२]

10

भासलभाविअभाउज्जा दित्तगहिअयभाउजायासु ।

भासुंडी णीसरणे भाउअमासाहगोरिकुसवण ॥ १०३ ॥

भासलं दीप्तम् । भाविअं गृहीतम् । भाउज्जा भ्रातृजाया । भासुंडी निःसरणम् ।
भाउअं आषाढे गौर्या उत्सवविशेषः ॥ यथा ।

ओ पिच्छ जारभाविअसंकेआ मयणअग्गिभासलिआ ।

15

भाउअमिसेण भवणा भासुंडइ तुज्झ भाउज्जा ॥ ८८ ॥ [१०३]

L. 1. BF 'मममुहं पं C 'मुहं X 'ममुहं cdd. 'वडिअं BFX पेक्खिय CGZ
पिक्खिय G भलुं X भलुं cdd. 'किवाइ G ममुयं X ममुहं Z ममुयं. L. 2. X भमा-
इममलंतं Z भमासलमंतं BCF मरुंडिवा GXZ मुरुंडिवा C 1. hd. अत्ता 2. hd. GZ अन्ना.
L. 3. BGZ भरोन्धयं X भगच्छयं. L. 4. X भयवग्गामो Z भगवग्गामो EX
जिह्वं AGXYZ 'वहिं E 'वई AGZ भाऊ X भाउ. L. 5. BF सदाकरी अलंबः
C om. महुं प्रं G प्रलंबः Z प्रवेधः BF भदसिरी CX 'गे चन्दनं । BF सरोन्धवं XZ 'खयं,
X om. from अत्र to नोक्ताः । 6. L. 6. B भमाडइ भमाडइ भमड भमति । एते C मोढे
मोढेरकावन्धं स्थानं XZ मोढेरकावन्धं स्थानं GX भाउ L. 7. BGX ज्येष्ठं L. 8.
X भदाकरिं BF 'करिसुअं C 'म्वं G 'देइ Z 'मुअदंइ C 'ग्गामंमि. L. 9. BF भासय
CGXZ भाउय C भागेत्थयं G मोत्थयं X भरोन्धयं Z भागेत्थयं G चयत्तुं Z चयत्तुसुग्गुरं
BF 'णसुसेवं. L. 10. B विभेति इति G विभे. L. 11. cdd. 'भाविअं BF
'भाउण्णा (1) cdd. 'गहिअं (Y 'हिं) against metre. L. 12. BF भासुंडी B.
C 2. hd. F भा भो भमा EGYXZ भाउय. L. 13. G om. मां गृं BCFXZ भाविअ
C भातृ C 1. hd. भासुंडी. L. 14. GXZ भाउयं B आसाहो X गोवा. L. 15.
GXZ उ Z पिच्छला C जामाविआ BFGXZ 'भाविअं cdd. 'संकेआ BF 'भासलिआ C
'भासलया X 'लिवा. L. 16. CXZ भाउयं C भासुंड BF तुज्झ भाउज्जा X भाउज्ज.

भायलभासिअभाइल्ला जच्चतुरंगदिण्णहल्लिएसु ।

भावइआ धम्मिअगेहिणीइ भिंगं च कसिणम्मि ॥ १०४ ॥

भायलो जात्यतुरंगमः । भासिअं दत्तम् । भाइल्लो हालिकः । अत्र भाइरो भीरुरिति विभेतेभीदेशे तृण इरे सिद्धमिति नोक्तम् । भावइआ धार्मिकगृहिणी । भिंगं कृष्णम् ॥ यथा ।

5 इन्दिअभायलविवसो भावइआण णिअडे भम तुमं मा ।

भाइल्ल ताहि भासिअत्तावो कह होसि पाव भिंगमुहो ॥ ८९ ॥ [१०४]

भिसिआ विसी भिसंतमणत्थे चीरीइ भिंगारी ।

वारम्मि भित्तरं टक्कुच्छिण्णे भित्तिरूवं च ॥ १०५ ॥

भिसिआ वृत्ती । भिसंतं अनर्थः । दीपार्थस्तु भासेभिंस इति धात्वादेशे सिद्धः ।

10 भिंगारी चीरी । मशक इत्यन्ये । भित्तरं द्वारम् । भित्तिरूवं टक्कुच्छिजम् ॥ यथा ।

भिंगारिसंकुलभित्तिरूवमुहभित्ते वसन्ताणं ।

भिसिआपरिग्गहाणं मुणीण कत्तो भिसंताइं ॥ ९० ॥ [१०५]

भुजे भुअं छुहाए भुक्खा कोलम्मि भुंडभुंडीरा ।

भुत्तुणो भिच्चे भुरुहुंडिअमुद्धलिए चेअ ॥ १०६ ॥

L. 1. X भाउव^० Y भाअल^० cdd. °भासिअ^० Y °भाइल्ला Z जच्च^० E °तुरंगं GZ °दिन्नं. L. 2. cdd. °इया B घमेव^० CEF GYZ घम्मिअ^० C °गेहिणीइ C भिंगं X मंगं A omits the whole verse. L. 3. BF भायलो C मायजो C 1. hd °तुइवः 2 hd. X °तुरङ्गः cdd. भासिअं. BF मतइगे CX भावगे Z भाइरो X भीरुरिति L. 4. G विभेतेभीदेशे X विभेते CX तृण X इतरे for इरे. cdd. °इया BCF भिंगं. L. 5. CGXZ इदिव^० BFGZ °भाइल्ल^० X चल is given twice. C °दिवसो cdd. °इयाण BF जियरे CGZ जियडे X जिवममडे for जिअडे GZ मव X om. from म in भम to भोसिअ incl. 1. 6. L. 6. BCF ताहि cdd. भासिअ^० X पाव. L. 7. cdd. भिसिआ विसी X मसंतं GZ °णच्छे C 1. hd. भिंगारी. L. 8. BF, C 1. hd. वारम्मि AG, C 2. hd. Z वारम्मि E भित्तरं Z भित्तिरं Y डंकं AGZ °च्छिण्णे C °रूवं E °रूवं. L. 9. B भिसि CGXZ भिसिआ F भिसी cdd. वृत्ती BGXZ भिसंतमनर्थः B दामा^० G भासेभिंस इति °देशसिद्धः X भिद्धं L. 10. BF चारो C om. चारो X चीरी is given twice. Z °भित्तिरं X भित्तिरूवं BCF °च्छिण्णं. L. 11. G °रूवं CX °गहं Z °भित्तिरे BF वसन्ताणं X वसन्ताण. L. 12. cdd. भिसिआ^० X मुणीमु Z कात्ता BGX °ताइ. L. 13. C 1. hd. भुअं Y मव^० X बुहाइ Z छुहाइए XZ भुअं B °भुडीगं X °भुंडीगे. L. 14. BF भिच्चो Y भिभिच्चे Z भिच्चो BF भुरुहुंडियमु^० ACEG XYZ °हुंडियं ABG °हुल्लिए (1) F °हुल्लिए E हुल्लिए ABF चय C चया GYZ चय.

भुअं भूर्जम् । भुक्खा क्षुत् । भुंडो तथा भुंडीरो सूकरः । भुत्तूणो । ओत्संयोगे इति भोत्तूणो इत्यपि । भृत्यः । अत्र । भुमइ भ्रमति । भुलइ भ्रमयति । भुकइ भषति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । मुरुहुंडिअं उद्धुलितम् । मुरुकुंडिअं इत्यन्ये ॥ यथा ।

धूलिमुहुंडिआ जे भुक्खाए भुअकिसा य भुत्तूण ।

किं जाणहि बहूहि वि भुंडीरेहिं च तेहि भुंडीए ॥ ९१ ॥ [१०६] 5

भुओ अ जन्तवाहे भूअण्णो किट्ठखलजण्णे ।

भूमिपिसाओ ताले भयालुए भेडभेज्जभेज्जलया ॥ १०७ ॥

भूओ यन्त्रवाहः । भूअण्णो कृटे खले यज्ञः । भूमिपिसाओ तालः । भेडो भेज्जो भेज्जलओ त्रयोऽप्येते मीरुवाचकाः । भेडशब्दो भेरशब्दभवोऽप्यस्ति ॥ यथा ।

भूमिपिसाए भुअं चडिअमभेडं बहू णिएऊण । 10

भूअण्णपिक्खणमिसा अमेज्जला जाइ भेज्ज व्व ॥ ९२ ॥ [१०७]

भेरुंडो दीवी भोअभोइआ भाडिगामपवरेसु ।

अहिआरिसम्बले भोल्लयं च भारुण्डयम्मि भोरुडओ ॥ १०८ ॥

भेरुंडो चित्रकः । भोओ भाटिः । भोइओ ग्रामप्रधानम् । भोल्लयं पबन्धप्रवृत्तं पाथे-
यम् । भोरुडो भारुण्डपक्षी ॥ यथा । 15

L. 1. BCF भुअं X भुअं भुअं । C भुअं Z भुअं CX भुंडीरो G सूकरः । भुत्तूणो भोत्तूणो X भुत्तूणो. *edd.* उत्संयो C ग G om. इति भो L. 2. B भुत्तूणो G भ्रमति for भं. CGZ भ्रमयति X om. भषति । भुक C भुकइपति 2. *hd.* इपति L. 3. C उद्धुलितम् From इति to रुकुंडिअं torn off in G. BF उद्धव CXZ उद्धव B उद्धव B मुरुकु *edd.* उद्धवित् (X ल्या). L. 4. Z धूलिमुहुंडि BF उद्धविया CGXZ उद्धविया X वे for जे GZ उद्धविया ए C भोत्तूण. L. 5. In G नां वं वि is torn off. BCFX जाणहि BZ बहूहि C (F1) बहूहि Z om. वि X भुंडीरेहिं व *edd.* तेहि. L. 6. From भूओ to डभेज्ज 1. 7 torn off in G. C 1. *hd.* X भूओ Z भूओ ABCFYZ य X जतं E बाहे BCF किट्ठ BF जलं L. 7. Z भूमिपिसाओ AX सात BF भयालुए Z भयालुए X भेडभेज्ज BCEFGZ om. भेज्ज. L. 8. GX भूओ X भंजवाहनः । भूअण्णो जे BF खले From जे to विसार 1. 10 torn off in G. X भूमिपिपिसाड. L. 9. BF भेज्जलओ X भेज्जलड Z त्रयोऽप्यर्मा C भेरिशब्दं X शब्दोभवो. L. 10. BF त्रजे GXZ भुअं *edd.* चडिअम G भमयेयं CZ बहू CX णिएऊण From ण to च 1. 13. torn off in G. L. 11. Z भूअण्णं C भेर BF व C वा 2. *hd.* वा. L. 12. XZ भोवं OXYZ मोहवा. L. 13. CEYZ अडिपारिं BF संचले CXZ संचले X भोल्लयं E भारुण्डमि X भारुण्डमि BGXZ भोरुडड. L. 14. C भेरुंडो X भो रुंडो (sic) From रुंडो to विज 1. 1. next page torn off in G. X भोड XZ मोहड. Z पबन्धवृत्तं L. 17. CXZ भेरुंडो B उडो भारुंडो पक्षी X भारुंडं Z भेरुंडं

अणुतिथं कथमोवा एकमुहीहविअ मोहयं लेह ।

मोहअभेरुंडा दोमुहमोरुडयाण पेच्छह अवायं ॥ १३ ॥ [१०८]

॥ अधानेकार्थाः ॥

छिण्णसिरवन्दिभूसासहिदोहिचेसु भंडो अ ।

5 भंडी सिरीसरुक्खो अडई असई अ गड्डी अ ॥ १०९ ॥

भंडो छिन्नमूर्धा मागधो मण्डनं सखा दौहित्रश्चेति पञ्चार्थः । भंडी शिरीषवृक्षोऽयं
असती गन्त्री चेति चतुरर्था ॥ [१०९]

भंभलसदो अप्पिअजडेसु भित्तं च देरगेहेसु ।

साणे सुरमाणे भुक्कणो अ आणतरिचेडिआ भेली ॥ ११० ॥

10 भंभलं अप्रियम् । भंभलो मूर्खः । भित्तं द्वारं गृहं च । भुक्कणो श्वा मयादिमानं च ।
भेली आज्ञा वेडा चेटी चेति त्र्यर्था । वेडायां भेलओ इत्यपि केचित् ॥ [११०]

॥ अथ मादयः ॥

मंती विवाहगणए मंटो सण्ठे पिहाणिआ मंडी ।

मंचो बन्धे मग्गो पच्छा मच्चं मले मलो सेए ॥ १११ ॥

15 मंती विवाहगणकः । मंटो शठः । मंडी पिधानिका । मंचो बन्धः । मंटो बन्ध
इति केचित्पठन्ति । मग्गो पश्चात् । मच्चं मलः । मलो स्वेदः ॥ यथा ।

L. 1. C °तिच्छं (1) कथं मूआ Z °मोवा इक्कं X एकमुहं (om. ही) cdd. °हविअ
C om. मोहयं लेह BF मोहय X लेह. L. 2. BCFXZ मोइयं In G from
अमे° to डुी अ l. 5 torn off. C मोइयमेडा B °भेरुंडयाण C (F!) X °भेरुडयाण BCF
पेत्थह Z अवीअं. L. 3. om. A. L. 4. Z छिन्नं BCF °सिरचेदिं Z °वंदिं
C °सिंहुं AEXYZ य. L. 5. B अडई cdd. प (twice) C गंदि या G हो य.
L. 6. Z छिन्नमूर्धा C मागधो From मागधो to मानुलानी° l. 4 stanza 112 torn
off in G. C संख्या C पञ्चार्थाः X शरीरं cdd. °वृक्षः BZ अटवी C (F!) अडवी X
अडई. L. 7. BFX भंडी BCFXZ चतुर्थः. L. 8. cdd. अप्रियं (X as
above) BF य ACXZ द्वारं BF °देहेसु. L. 9. X सुरमाणो cdd. य (Z अ)
A °मणिं A °भेडिया CEXYZ °चिडिया X मल्ली Z भेडी. L. 10. CXZ मूर्खः.
L. 11. BF भेलिया C भेला X भल्लिआ for भेली C वेडा 2. hd. वेडा C भेडी 2. hd. वेडा
C त्र्यर्थाः X त्र्यर्थाः BF वेडाथ C वेडायां 2 hd. वे° X भेलउ. L. 12. om. A. Y
has only मकारादिः. L. 13. E विवाहं A मंडो AEX मंडे but see Hemach,
Abhidhānacintāmaṇi V. 376 com. BF पिता cdd °णिया Y om. from आ in
णिआ to मग्गो incl l 14 A मंडी L. 14. C. 2. hd. मंटो E मंचो B बंधे Z पेत्था
C. 1. hd. मच्छं Z मच्चं X om. मले. L. 15. BF मंचो X om. मंटो शठः C om.
मंचो बन्धः BF मंटो मंध L. 16. Z मच्चं B मल. B स्वेदः X स्वेदः

मंडीइ हणेमि सिरं जं मुण्डेऊण धम्मजायमलो ।

रे मंचजोगमच्चिअ मंतिं पुच्छेसि मग्गओ मंठ ॥ १४ ॥ [१११]

सिद्धविहीणे मट्टो मट्टमराला य अलसम्मि ।

मंखोऽण्डे मम्मि मल्लाणी मामा य मामीए ॥ ११२ ॥

मट्टो श्रृङ्गविहीनः । मट्टो तथा मरालो अलसः । मरालो हंस इति सातवाहनः । 5
मंखो अण्डः । मम्मि मल्लाणी मामा त्रयोऽप्यमी मातुलानीवाचकाः । मामीशब्दोऽपि
देश्यः । पर्यायमङ्गत्वात् तूपात्तः ॥ यथा ।

रेहसि मराल ण घरे मंखिल्लो मट्टमट्टउसहो व्व ।

इअ एस मम्मिमज्जे मामाहसिओ हणेइ मल्लाणि ॥ १५ ॥ [११२]

मइराइ मई मइमोहणी अ सीमाइ मज्जमेराओ ।

10

सेले मऊ इडे मत्तल्लिमिणायाइ अक्खमे महरो ॥ ११३ ॥

मई तथा मइमोहणी सुरा । मज्जा तथा मेरा मर्यादा । मऊ पर्वतः । मत्तल्ली तथा
मिणायं बलात्कारः । महरो असमर्थः ॥ यथा ।

मत्तल्लिमुक्कमज्जो मउमेराघोसदंसिअमिणाओ ।

पिअइ मइं गइमहरो मुसली मइमोहणीकुडयहत्यो ॥ १६ ॥ [११३] 15

L. 1. B मट्टइ B सिं C जं ऊण BF मुंडेऊण धम्म° X मुंडेऊण. L. 2. X
मंचजोगमच्चेय B °गमं BCF चिय Z °चिय BX मंति Z पुच्छसि X मग्गाउ BF मंच.
L. 3. BF विट्ठणे मट्टो Y °विट्ठणे C मट्टमराला X मट्ट° E मट्ट From ला in मराला to
मामीए omitted in X. L. 4. ABF मंखो डे CZ अं डे CZ मल्लाणी E मल्लाणी BF
मामा C मा (sic) या E मामीए. L. 5. CX मट्टो C मल्लो इंतः BF om. इंत
इति. L. 6. BF मंखो डः BF मल्लाणी X मा for मामा Z एते त्रयो पि for
त्रयोऽप्यमी X °उत्ते BF मामीशब्दो dele मो before मो From च्छे to छणि l. 9 torn
off in G. L. 8. CXZ रहसि मराला C मट्टमट्ट° X मट्टमट्ट Z मट्टमट्ट° BF
°ओत्तसहो C °ओत्तहे X °उत्तहे Z °उत्तहा C च. L. 9. add. इय BF °मज्जे ममा° C
माता° CX °हसिउ हणेहि In G णि is torn off. L. 10. X om. from मइराइ to
अ incl. BF मइरा A मइराइ C 1. hd. °मोहणा ABCFGYZ व E इ X सीमाय B
मज्जे C (F !) मज्जे In G from मज्जे to मऊ l. 11. torn off. AXZ °मेराउ.
L. 11. BF सेले Z सेरे G ड मऊ YZ °मिणाआइ G °मिणाआ, from इ to मत्तल्ली l. 12.
torn off. ABCF °वाइ X म्मक्खमे Z महरो. L. 12. C मइ X मइरामई तथा C
°मोहणी B मज्जा. L. 13. X बलात्कारः L. 14. BF मत्तल्लिमुक्को मऊमेरा° C
°मेरो BCFXZ °दंसि° G °दंस, from अमि° to सली l. 15. torn off. X °मिणाउ.
L. 15. Z तियइ मइ X मयं C मयं गयमइरो.

मडिआ समाहयाए मउअं दीणम्मि पिउहरे महणं ।

मरुलो भूए मइअं च भच्छिण मंडलो साणे ॥ ११४ ॥

मडिआ समाहता । मउअं दीनम् । महणं पितुर्गृहम् । मरुलो भूतम् । पिराचादि ।
मइअं भर्त्सितम् । मंडलो श्वा । ॥ यथा ।

5

काममरुलमडिआ सा मउआ महणम्मि वसइ मइअसही ।

तं मंडलो व्व कत्थ वि भमेसि जाणसि ण वेअणं तीए ॥ १७ ॥ [११४]

मडयंमयडो उववणे चण्डिलए मज्झओ चेअ ।

सिरमालांइ मआई मउली अ हिअयरसोच्छलणे ॥ ११५ ॥

मडओ तथा मयडो आरामः । मज्झओ नापितः । मआई शिरोमाला । मउली
10 हृदयरसोच्छलनम् ॥ यथा ।

मज्झय मच्छयगन्धिअ हवेइ मउली तुमं णिअन्ताण ।

महसि सुअन्धिअआई मडयठिअं तं कहं मयडवालं ॥ १८ ॥ [११५]

मंजीरं हिअरे वल्लिविसेसे मयाली अ ।

जारम्मि महालो मंजुआ य तुलसीइ मंतुआ लज्जा ॥ ११६ ॥

L. 1. *add.* मडिआ Y मउयं X पिउइ (om. रे) A 'हं. L. 2. C मरुलो X
मेरुलो Y भूते ABCFGXYZ मइयं E मइयं C साणो. L. 3. BF मंडिया XZ मडिआ
C om. मडिआ स In G मं is torn off. X 'हताः BF पितु (sic) C 2. hd. मरुलो.
L. 4. BF मइअं GZ मइयं X मइयं. L. 5. *add.* मडिआ X om. सा मउआ
GZ मउया *add.* मइयं C सहा, L. 6. G त मइं C व कच्छ C विअणं GZ वेअणं.
L. 7. BEF मंडअं Z मयडं C मउडा X मडया Z उववणे C चंडिलए GZ चडि-
लए X चंडिलए A मज्झओ C मसं GXZ उ ACY चेव BFX वेव GZ चेव. L. 8.
BF मउआ GXZ मयाई *add.* म (Y अ) BF हिअरसो ACEGXYZ हिअयं Y 'मुच्छ-
लणे. L. 9. GX मउड C 2. hd. तथा मउडो X अरामः B मयओ C मरुओ GX
मज्झउ B मयाइ C (F1) GXZ मयाई B सिते. L. 11. BF मज्झ C मयय XZ
मत्थय BFX मंथिय C मंथिया G मंथअ C हेवेइ *add.* णियंताण. L. 12. C 'मुयधि'
X सुयवे BCFXZ मयाई G मयाइ BCFXZ ठियं BF कयं मउयं. L. 13. *add.*
व. L. 14. BCF मंतुम ABCETZ अ [1] G मंतुआ Y मंतुया.

मंजीरं शृङ्खलकम् । मयाली निद्राकरी लता । महालो जारः । मंजुआ तुलसी ।
मंजिआ इत्यन्ये । मंतुआ लज्जा ॥ यथा ।

तइआ मयालिग्रहणे मंजुअदलचुण्डिरिं रमसि सुण्हं ।

विरयसि मंतुअमिण्हि महाल मंजीरचल्लिओ कीस ॥ १९ ॥ [११६]

करहम्मि महंगो मंडिल्लो पूवे लहुम्मि मडहं च ।

5

मउडी मुकुंडी मुरुमुंडो मोडो अ जूडम्मि ॥ ११७ ॥

महंगो उट्टः । मंडिल्लो अपूपः । मडहं लघु । मउडी मुकुंडी मुरुमुंडो मोडो इत्येते
चत्वारो जूटवाचकाः ॥ यथा ।

तीइ सुमुक्कुंडीए मुरुमुंडं णिअ वि किं सुमोडकए ।

मंडिल्लमत्त मोडसि मडहं णिअकुमउडिं महंगोड ॥ १०० ॥ [११७] 10

मज्जोक्कमहिणवे मंगुसमुग्गुसुमुग्गसा णउले ।

मंगलमसिणा समरम्मा अग्घाडम्मि मउरमउरंदा ॥ ११८ ॥

मज्जोक्कं प्रत्ययम् । मंगुसो मुग्गुसु मुग्गसो त्रयोऽप्येते नकुलवाचकाः । मंगलं सह-
शम् । मसिणं रम्यम् । मउरो तथा मउरंदो अपामार्गः ॥ यथा ।

मंगुसमुअप्पमंगल मुग्गुसुमुग्गसिजुअं मसिणपुच्छं ।

15

मउरंदवणे मज्जोक्कमउरकण्ठयण्हं हणन्तमहिं ॥ १०१ ॥ [११८]

L. 1. Z मेडालो BCF मंजिआ for मंतुआ Z मंजिआ. L. 2. G om. मंजिआ
इत्थं BF मंतुआ CX om. मंतुआ लज्जा. L. 3. ead. तइया (Z as above) G
मेजआ B वुट्टिरिं L. 4. CX मंतुवमिं C मंजारपल्लीओ X पल्लिउ G ड L. 5. Y
करहम्मि X हागे for महंगो X लअम्मि C महं च. L. 6. BFG मउली BEF
मुकुंडी X मुकुंडी A मुरुमुंडो E मोडो BEFGXYZ व Y जूडम्मि. L. 7. X मंडिल्लो
X लघुः BF मुकुंडी GZ मुक्कुंडी X मुकुंडी मुरुमुंडो. L. 8. B om. मोडो X जूड
L. 9. BF सुमुक्कुंडीए C सुमुक्कुं X सुमुक्कुं C मुरुमंडं 2 hd. X मुरुमंडं C नय X निव
Z णिय G किं. L. 10. C मंडिल्लम (sic) C 1. hd. माडसि BCFX णियकुमउडिं
C महंगोच G महंगोच XZ गोव्व. L. 11. C मडो X मडिणवेसु A मुतुसं E
मंगुसु A मंगुसुग्गसा X मंगुसुग्गसा C मुग्गसु 1. hd. om. मुग्गसा 2. hd. मुग्गसो A
णउलो C णउले. L. 12. AX मसुणा C मसुणा EGYZ मसुणा X समरम्मा A अपा
C अग्घाडं A मउरंदा X मउरंदा. L. 13. C मज्जोक्क BF गुभूस् CZ मुग्गसु G मुग्गसु
X मंगुसु CX मुग्गसो C प्येवे X प्येवे. L. 14. X सदस ead. मसुणं (X मसुणं)
X मउरंदो X अपामार्गः. L. 15. CX मंगल X om. मुग्गसु C मंगुसिं G जयं
X जूअं Z जूअं ead. मसुणं (X मसुणं) B पय्ये. L. 16. C मडो BX मज्जोक्क
C कण्ठयण्हं X कण्ठयण्हं Z मडि.

मंतेल्लीमयणसलाया सालहिआइ मल्हणं लीला ।

मंथायमहायत्ता अडे पङ्के महेडो अ ॥ ११९ ॥

मंतेल्ली तथा मयणसलाया सारिका । मल्हणं लीला । मंथाओ तथा महायत्तो
आह्वयः । महेडो पङ्कः ॥ यथा ।

5 एन्तम्मि महायत्ते मल्हन्ती णवमहेडुरुहणयणा ।

पाडइ मंथायवहू मयणसलायापिएत्थ मंतेल्ली ॥ १०२ ॥

अत्र । मक्कडो जालकारकुभिः । मडलो मुरजः । इति मर्कटमर्दलराचदभवौ । मलइ
मडइ मडइ मृदाति । मडइ काङ्कति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [११९]

गव्वे मरट्टमडहरमडप्फरा मलहरो तुमुले ।

10 महिसंदो सिग्गुतरुम्मि महासदा सिवाए अ ॥ १२० ॥

मरट्टो मडहरो मडप्फरो त्रयोऽप्येते गर्ववाचकाः । मलहरो तुमुलः । महिसंदो
शिशुतरुः । महासदा शिवा ॥ यथा ।

महिस महिसंदमोडणमडहरिअ मडप्फरा मलहरेसु ।

हत्थिमरट्ट घरटे होसि महासदमोअणं सीहे ॥ १०३ ॥ [१२०]

15 मज्झम्मि मज्झआरं महाविलं खे महाणडो गिरिसे ।

मडहरमलंपिआ गामणिगव्वीसु तरुणे महालक्खो ॥ १२१ ॥

- L. 1. BF मंतेल्ली C साहं X सालां ABCEFXXY °द्वियाइ GZ द्वियाए. L. 2.
G मंथाजं A महाजंता CY °महायत्ता BF अडे CEG अडे AC महेडो Y महेडो ABCE
XY य. L. 3. BF मंतेल्ली BF शारिका GX मंथाउ. BF महायत्तो GZ महायत्तो X
महायत्तो. L. 4. BF आयः C आह्वयः BF महेडो CX महेडो. L. 5. BF इत्तंमि
CX इत्तंमि Z एन्तम्मि GZ महा मंते X महायत्ते CX मण्डनी C णवइ X °महेडु. L. 6.
F पाडय CXZ मंथाइ G om. मंथाय BFG °पिए एत्थ C °पिएच्छ BF मंतेल्ली. L. 7.
G °किमिः X °कुमि B मडलो CZ मुरज X मरुज GZ मर्कटमुरजराचद. L. 8. BF om.
मडइ BF गृह्णाति C मुडइनि G मुड्ढाति X मुद्राति. L. 9. C °मण्फरा E मडण्फरा G
°मंडं A मडमलङ्गो G मडहरो X मलरो EX तुमुले. L. 10. X महिसिंदो E सिग्गं X
सिग्गं A महासदा ABCEFGYZ य. L. 11. C मडहो GZ मडहो X मरदो X पङ्करो C
एते त्रयोऽपि X तुमुलः. B महिसंदो G महिसंदो L. 12. CX सिग्गं L. 13. C °मो-
णमडणमडइ cdd. °रिय L. 14. C 2. hd. इच्छं BCF थडे GXZ घरटे GZ °मोयां.
L. 15. A मज्झम्मि C 1. hd. मज्झं 2. hd. मज्झंमि A मज्झआरं C 1. hd. मज्झं 2.
hd. मज्झं EGXZ मज्झआरं AEGZ महाविलं B गिरिसे. L. 16. X मडहरं Y मयहो
Z मडहरं G om from मडहरं to महाणडो l. 1 next page BCEFGXZY °द्विया
BF गामणिं E गोमणिं Z तराण.

मज्झआरं मध्यम् । महाविलं व्योम । महाणडो रुद्रः । मइहरो ग्रामप्रवरः । मेहरो
इत्यन्ये । मलंपिओ गर्वी । महालक्खो तरुणः ॥ यथा ।

दिण्णा महाविलचरीसमा पिआ तुह महाणडपिआए ।

मइहर मलंपिओ तो ममसु महालक्खमज्झआरम्मि ॥ १०४ ॥ [१२१]

णलिणीइ महावल्ली मडवोज्झा जप्पजाणम्मि ।

5

मत्तम्मि मत्तवालो तह महुमुहमासिआ पिसुणे ॥ १२२ ॥

महावल्ली नलिनी । मडवोज्झा शिविका । मत्तवालो मत्तः । महुमुहो तथा मासिओ
पिसुनः ॥ यथा ।

रे मत्तवाल महुमुह मडवोज्झाजोग तुज्झ वि विओए ।

तम्मैइ महावल्लीसयणम्मि अमासिआ खु सा बाला ॥ १०५ ॥ [१२२] 10

कुसुमरए मयरंदो मम्मणिआ णीलमक्खिआए अ ।

मत्तालंबो तह मत्तवारणे महयरो णिउज्जवई ॥ १२३ ॥

मयरंदो कुसुमरजः । पुणरसवाचकस्तु संस्कृतभव एव । मम्मणिआ नीलमक्षिका ।
मत्तालंबो मत्तवारणः । महयरो गह्वरपतिः ॥ यथा ।

कमलमयरंदोऱि मत्तालंबे इमं ण जइ रमसि ।

15

मम्मणिआउलरणे महयरमिच्चो व्व ता वरं भमिउं ॥ १०६ ॥ [१२३]

L. 1. C मज् 2. hd. मइह^२ Z मज्झआरं *edd.* 'विलं (X as above) X याः मप्रवरो
GX मइह BCFZ मेह. L. 2. GX 'पिउ BFGX गव्वी C गर्वः X महालक्खो.
L. 3. GZ दिज्जा CG 'विलं X 'वलं C 'वरी *edd.* विषा *edd.* 'दियाए. L. 4. CG
XZ 'पिउ BFXZ 'मज्झया^२ C 'मसया^२ 2. hd. 'मइहया^२. L. 5. A नलिणीइ A
मडवेज्जो C 'बोक्खा E 'बोक्खा X 'देक्खो. L. 6. In G मत्तम्मि is written twice
ABCFGXYZ मत्तवालो BF महुमुह^२ EGZ महुमुह^२ C महुमुह^२ *edd.* 'मासिया.
L. 7. B नलिणी X णलिनी C बोक्खा X 'बोक्खे B सिविका G शिविका X सिविका BF
मत्तवालो CXZ 'वालो G मत्तवालो. C रुहुमुहो 2. hd. महुमुहो X महुमुहो GZ मासिउ
L. 8. BG विज्जुनः. L. 9 *edd.* मत्तवाल C महुमुह G महुमुह X मुहुमुह C 'बोक्खा^२
C तुज्झ G om. वि CX वि उए G पिउए (sic) Z विओए. L. 10. B तंमैइ C 'वल्ली^२
edd. सिषा *edd.* बाला. L. 11. B कुसुमरए C 1. hd कुसरए 2. hd. कुहम^२ ABFG
XZ 'णिषा C 'णीषा E भम्मिया *edd.* 'नक्खिआए ACEGXYZ य. L. 12. BG
'लंबो E लम्बो E चारणे GZ महयरो Y महायरो BF णिउंजुवई Y णिउंजुवई. L. 13.
X मयरंदो X पुइहरसं BX भंमणिवा C (F1) 'णीषा GZ 'णिषा. L. 14. *edd.* 'लंबो
(XZ as above) GZ मयहरो. L. 15. BF 'मइरिदं G 'गोएरि G 'लंबे CX न.
L. 16. BF संमालिवाउलरणे CGXZ 'णिषा^२ GZ 'रत्ते BCFX महुअरि^२ GZ महुअरं^२ C
1. hd. 'मिच्चो Z 'मिच्चु In G 'व्वो व्व is torn off C ता रवं तामिओ X भा for ता
BF भमिओ X भमिउं.

मज्झंतिअं च मज्झंदिणम्मि मग्गणिरो अ अणुमिरे ।

मलवद्धी तरुणीए महिसिकं महिसिणिवहम्मि ॥ १२४ ॥

मज्झंतिअं मध्यंदिनम् । मग्गणिरो अनुगमनशीलः । मलवद्धी तरुणी । महिसिकं महिषीसमूहः ॥ यथा ।

5

मलवद्धिसमं कीलन्तयस्य मज्झंतिअम्मि बोलीणे ।

ओ वच्चइ महिसिकं इमस्स मग्गणिरो हवसु गोव ॥ १०७ ॥ [१२४]

भण्डम्मि महत्थारं मज्झिमगंडं च उअरम्मि ।

महुरालिअं परिचिए रयस्सलाए मयलवुत्ती ॥ १२५ ॥

महत्थारं भाण्डम् । महत्थारं भोजनमिति सातवाहनः । अत्र । मयगलो हस्ती ।
10 मयवुत्तो क्रोष्टेति मदकलमुगधूर्तशब्दभवौ । मज्झिमगंडं उदरम् । महुरालिअं परि-
चितम् । मयलवुत्ती रजस्वला ॥ यथा ।

उअह महत्थारसरिसमज्झिमगंडं पुलोइअ भुअङ्गं ।

वेसा संमलिमहुरालिअं पि ण रमेइ मयलवुत्तिमिआ ॥ १०८ ॥ [१२५]

मंगलसज्झं तह बीअवावसेसम्मि खेत्तम्मि ।

15 मणिरइआ कञ्चीए कन्दप्पे मयणिवासमित्तलया ॥ १२६ ॥

L. 1. A मज्झं C मज्झं 2 hd. मज्झं *edd.* 'तियं A om. च A मज्झं C मज्झं 2
hd. मज्झं C 'दिणम्मि A मग्गणिरो GZ मज्झन्निरो EXY च G अणुमग्गे (1) L. 2.
C 'वद्धी BCEFGXY महिसिकं G महिसिं X 'णिवहम्मि. L. 3. C मज्झं 2. hd. मज्झं
G मज्झं *edd.* 'तियं B मग् GZ 'न्निरो From नुगमनं to हिसिकं torn-off
in G. X मलवद्धी *edd.* महिसिकं. L. 5. C 'वद्धी Z कीलन्तयस्स C मज्झं *edd.*
'तियम्मि CX बोलीणे. L. 6. CGX उ In G, वच्चइ मं is torn off. CXZ महिसिकं
B मग्गणिरो X मग्गणिरो GZ 'न्निरो C हवसु. L. 7. From भण्डम्मि to तौ 1. 8
torn off in G. C भण्डम्मि महत्थारं A मज्झिमं C मज्झिमं BCF ओअरम्मि EXY
उअरम्मि. L. 8. *edd.* 'लियं Y च यरि A रयस्सला Y मडलं ABCFYZ 'वुत्ती
X 'वुत्ती. L. 9. CG महत्थारं G मांइ । महत्थारा, from रं to खेत्तं 1. 3 page 264
torn off in G. X महत्थारं X om. इस्ती. L. 10. X मेदकलं B om. शब्द. C
मज्झिमं X मधुरां *edd.* 'लियं. L. 11. CX मलयं *edd.* 'वुत्ती C 2. hd. 'भुत्ती X
'भुत्ती. L. 12. C महत्थारसरिसं मज्झिमं BF om. सरिस X 'समित्तं Z 'सरिसं *edd.* पुलोइय
edd. भुयंगे (XZ as above) L. 13. C संमलिं *edd.* 'लियं (X as above) C
मलयं *edd.* 'वुत्तिं (X 'वुत्तिं) BF 'मित्त. L. 14. ABXYZ 'सज्झं C (F!)
'सज्झं ABEF बीअं C बीयं YZ वायं E 'वायं Z 'सेहम्मि BF वित्तंमि X खेत्तम्मि Z
भुत्ताम्मि. L. 15. *edd.* 'इया E मयणं CXYZ 'मेत्तलया E 'मत्तं

मंगलसज्जं बीजवापरोषं क्षेत्रम् । मणिरइआ कटीसूत्रम् । मयणिवासो तथा मित्तलो
कन्दर्पः ॥ यथा ।

मंगलसज्जे मलिआ मणिरइआ तुज्ज पंसुलि सहेइ ।

मित्तलपिआणुहारिणि किर मोब्बी मयणिवासधणुहस्स ॥ १०९ ॥ [१२६]

धूअम्मि महासउणो महालवक्खो अ सद्धपक्खम्मि ।

5

मकडबंधं गीवाविहसणे सङ्कलारूवे ॥ १२७ ॥

महासउणो उलूकः । महालवक्खो भाद्रपदे श्रद्धपक्षः । मकडबंधं शृङ्खलारूपं
श्रीकभरणं सव्यापसब्धं यज्ञोपवीताकारम् ॥ यथा ।

सरणं महासउणो महालवक्खेण बम्मणा तह य ।

णवमकडबंधेण य मोअन्ते उप्पलच्छीओ ॥ ११० ॥

10

अत्र महमहइ गन्धः प्रसरतीति धात्वादेशोक्तमिति नोक्तम् ॥ [१२७]

मणिणायहरं जलही माला जुणहाइ रोमसे माई ।

माहं च कुन्दकुसुमे मायंदोऽम्बम्मि माडिअं गेहे ॥ १२८ ॥

मणिणायहरं समुद्रः । माला ज्योत्स्ना । माई रोमशः । माहं कुन्दकुसुमम् । अत्र ।
माई मार्थे । मामि सख्यामन्त्रणे । एतौ शब्दानुशासन उक्ताविति नोक्तौ । माढी संनाह 15
इति माढीशब्दभव इति नोक्तः । मायंदो आम्रः । माडिअं गृहम् ॥ यथा ।

गुणमणिणायहर चुलुक तुज्ज मायंदकुञ्जमाडिअए ।

माएइ पुलयमाई खयरिजणो माहमालधवलजसं ॥ १११ ॥ [१२८]

L. 1. BFXZ 'सज्जं C 'सज्जं BFX बीजं X 'सेवे cdd. 'यथा C (F 1)
कटिं. Z मित्तलो. L. 3. BFXZ 'सज्जे C 'सज्जे cdd. मलिआ 'इया C तुष X
सहइ. L. 4. BF मित्तललं Z मित्तलं cdd. 'पिआं Z 'णुकारिणि BF मोरब्बी C मोब्बी
X वी (sic) BF मयणवासं. L. 5. CEYZ धूअम्मि BF धूअम्मि E तहा सउं B
महावलसो C (F 1) महावलक्खो cdd व (X अ) C सद्धं. L. 6. A मकडो Z 'विभू-
सणे E 'रुदि. F. 7. B 'वलसो C (F 1) 'वलक्खो X 'वलकी. L. 9. X सरणं
Z 'सउणा cdd. महावलक्खेण (Z as above) BF अ. L. 9. X जेवं Z मोयंते BCFX
उप्पलच्छोए Z उप्पलच्छीउ. L. 11. C महमहइं X महमह (sic) B 'देवकं X नोक्ता.
L. 12. Y मणिणायहरं A जण्णाइ Y जण्णाइ EX जुणहा य A रोमसे. L. 13. A
कुंदकुसुमे X कुदं BF अम्मि Y अम्मि Z अम्मि A 'दोम्बम्मि E 'दो म्ब (sic) AB
C 2 hd. FXYZ माडिअं C 1 hd याडिअं BF गेहेइ C 1- hd ये (sic). L. 14. X
मणिणायहरं (sic) X कुंद is written twice. L. 15. BF माहं मायें X माहं written
twice. BCFX शासने BX उक्ता om. इति नोक्ता. CX मढी for माढी X माढी
L. 16. CXZ नोक्ता CX माहं दो B जघा: cdd माडिअं. L. 17. BF 'णावर C पुत्तुह
X पुत्तुह C तुष BF माहंइ cdd 'माडिअए (Z 'वि) L. 18. X पुलइमाई.

सिअवडपव्वइआए मायंदी आमलीइ माइंदा ।

माउए माइलिमाउच्छा माभाई अभयदाणे ॥ १२९ ॥

मायंदी श्वेतपटा प्रव्रजिता । माइंदा आमलकी । माइली तथा माउच्छो मृदुः ।
माउक्कं मृदु इति तु मृदुकशब्दभवम् । माभाई अभयप्रदानम् । अदूरविपकर्षात् माभी-
५ सिअं इत्यपि ॥ यथा ।

किं माइंदवएणं करेसु मरणभयमाइलिमणाण ।

माभाई माउच्छो इअ मायंदी उवदिसेइ ॥ १२९ ॥ [१२९]

मालूरो अ कविट्ठम्मि माहिलो महिसिवालम्मि ।

मंसुम्मि मासुरी माणिअमणुहूअम्मि माहुरं साके ॥ १३० ॥

१० मालूरो कपित्थः । विल्ववाची तु संस्कृतसमः । माहिलो महिषीपालः । मासुरी श्मश्रु ।
माणिअं अनुभूतम् । माहुरं शाकम् ॥ यथा ।

जं सुअसि सुरयसमए माणिअमालूर माहुरयभोज्जो ।

ता माहिल तुज्ज मुहे किमुगया मासुरी एसा ॥ १३० ॥ [१३०]

अम्वाए मादलिआ सिसिरसमीरम्मि माहिवाओ अ ।

१५ माअलिआ माउच्छाइ मारिलग्गा य कुच्छिइआ ॥ १३१ ॥

L. 1. *cdd.* सिअवडपव्वइआए ABEFX माअंदी BF आगलीइ BFXZ मायंदी.
L. 2. C *om.* माइलि ABFYZ 'माउत्था C साउच्छा. L. 3. CX माइंदी BF 'वत'
GZ मायंदी X माइंदी From आमलकी to लि 1. 5. torn off in G. BFZ माउत्थो C
L. 1. *hd.* माच्छो. L. 4. X मदुः CXZ *om.* तु X मदुकं C अदूरे विपं Z 'कषाण्मां'
BF सार्वास्त्रियं XZ 'सिअं C माभीस्त्रियमित्यपि. L. 6. C माइणिमणाणा Z 'माइणिमणाण
X 'लिममाण In G लिममाण is torn off. L. 7. In G मा is torn off. G माई Z
माभाई BFXZ माउत्थो *cdd.* इय B माइंदी C (F 1) X माइंदी C उवदिसेइ X उवदिसेइ In
G from दिसेइ to अनुभूतम् l. 11. torn off. L. 8. *cdd.* य (X अ) C कविट्ठमि 2.
hd. ठमि (sic) X कविट्ठम्मि X माहिलो महिओ महिं BF महिसि E 'वालाम्मि. L. 9.
C मासुरी *cdd.* माणिअमं C 'णुहू' EXYZ 'हूअम्मि. L. 10. C मासुरी BF श्मश्रुः
CX श्मश्रु L. 11. *cdd.* माणिअं G साकं. L. 12. CXZ सुपसि BF सुसुरवं G
'सए BF माणिअमालूर CX साणिअं G माणेअं Z माणिअं BFX माहुरयअज्जो. L. 13.
C तुज्ज X किमुगया In G एसा is torn off. L. 14. 'A अम्वाए B अंवाए C (F 1)
अंवाए *cdd.* 'लिया (X as above) E सिसिरं X सस्तिरं CGX 'बाउ ACEGXYZ य.
L. 15. ABEFGX माअलिया CGZ माअलिया A माउच्छा Z माउत्थाइ C मारिलग्गा Z
इ for य ABEFGZ कुच्छिइया C कुत्तिइया X कुच्छिइया.

मादलिआ माता । माहिवाओ शिशिरवातः । माअलिआ मातृप्पसा । मारिलग्गा कत्तिता ॥ यथा ।

सुन्दर अमारिलग्गा तुज्झ कप्प मयणअग्गिजलिआ सा ।

मादलिआमाअलिआ खेअकरी जलइ माहिवाए वि ॥ ११४ ॥ [१३१]

मालाकुंकुममाहारयणा वरघुसिणवत्येसु ।

5

मिरिआ कुडी घणगणे मिहिआ जेट्टम्मि मित्तिवओ ॥ १३२ ॥

मालाकुंकुमं प्रधानकुङ्कुमम् । माहारयणं वस्त्रम् । वस्त्रविशेष इत्यन्ये । मिरिआ कुडी । मिहिआ मेघसमूहः । मित्तिवओ ज्येष्ठः ॥ यथा ।

मालाकुंकुममाहारयणेहिं भूसिआ वि कुलमुण्हा ।

मिहिआचुअन्तमिरिआइ लिअइ मित्तिवयदंसणसलज्जा ॥ ११५ ॥ [१३२] 10

समकाले मीअं घरवलए मुच्चो मिगीइ मुंडा य ।

मुंडी नीरङ्गी चुम्बणम्मि मुदी मुणी अगत्थिदुमे ॥ १३३ ॥

मीअं समकालम् । मीसालिअं मिश्रमिति तु मिश्रराज्यभवम् । मुच्चो गृहमध्ये तिर्यग्दारु । मुंडा मृगी । मुंडी नीरङ्गी । अलम्बुपायां तु मुण्डितमुण्डसादृश्यान्मुंडी-
राज्यो लाक्षणिकः । मुदी चुम्बितम् । मुणी अगस्तिद्रुमः ॥ यथा ।

15

मुंडच्छीइ समुंडीइ मुणिवाणे पत्थिआइ फुल्लकए ।

मुदीलुद्धो मीअं मुच्चाणयणमिसओ जुवा चलइ ॥ ११६ ॥ [१३३]

L. 1. *cdd.* °लिया (twice) BF महि° GX °वाउ L. 3. CGZ छंदरि C तुस
cdd. °जलिवा. L. 4. *cdd.* °लिया (twice) X °साअलिया C °लिया सा माद-
लियामाअलिया *cdd.* सेव° L. 5. A चर° C °वच्छेनुं YZ °वच्छेसु. L. 6. ABC
FGYZ मिरिया EX मिहिया A घणणे BF घणगणे C °गणे AEGXY मिहया BF मिहय
C महिया Z मिहिया BF जिह्मि X जिह्मि AGX °वउ. L. 7. C पथलं *om.*
कुङ्कुमम्. X वस्त्रविशेषः *cdd.* मिरिया L. 8. BCFZ मिहिया C मिहया X महिया X
मित्तिवउ BFGX ज्येष्ठः L. 9. BF च्छां C मालाकुंकुममाहारयण° X °माहारयण° BF
°रणणिं GZ °नेहि BF भूसिआ CGXZ भूसिया. L. 10. BF सिह्माचुअन्तं C सिह्माचु-
अन्तं GZ मिहयाचुअन्तं X मिहयाचुअन्तं *cdd.* मिरियाइ BF लिह्मि CGXZ लिपइ BF °सिलज्जा.
L. 11. C मीअं X घरवलए मुत्तो BF मुच्चो मिगीव BF अ Z इ. L. 12. B
नीरंगि ACE (F!) GZ नीरंगी A पुन° G मुं° ABFG अगच्छि° G °इमे. L. 13.
CGXZ मीअं CGXZ °लिपं BF *om.* मिश्रमिति तु. BF मुच्चो X मुत्तो L. 14.
C निर्यक् दारु X मुंडी B निरंगी. G अर्द्धं *cdd.* °सायां CX च for तु G मुंअन्तं BC
FX सादृश्यात्. L. 15. X प्रलाक्षणिकः. G अगस्तिद्रुमा. L. 16. BF मुच्छीइ
X मुंडस्थीइ मुंडि C मुणिवाण BCF वच्छिवाइ GXZ पत्थिवाइ G फुल्लकए. L. 17. B
FX °लुद्धो CG °लुद्धो B मुच्चाणयणि° C (F!) X मुच्चाणयणि° GXZ °मित्तउ C जुवा X
जुवा B चलओ C (F!) चलइ.

मुहलं मुहे मुअंगी कीडी हिकाइ मुट्टिका ।

मुसहं मणआकुलया मुहिअं एमेअकरणम्मि ॥ १३४ ॥

मुहलं मुखम् । मुअंगी कीटिका । मुट्टिका हिका । मुसहं मनस आकुलता ।
मुहिअं । मुहिआ अन्येषाम् । एवमेवकरणम् ॥ यथा ।

5 विरहमुसहम्मि जाए डसइ मुअंगि अ पउममुहलं तं ।

दाहिणपवणो मुहिअं जरमज्जे एस मुट्टिका ॥ ११७ ॥ [१३४]

मुक्कयमणवहूवीवाहे मुरिअं च तुडिअम्मि ।

मुरई असई मुलासिओ फुलिङ्गे मुआइणी डुम्बी ॥ १३५ ॥

मुक्कयं यासौ वोढुं प्रकृता तद्वर्जितानामन्यासां निमन्त्रितानां वधूनां विवाहः ।
10 मुरिअं त्रुटितम् । मुरई असती । अत्र । मुणइ जानाति । मुरइ हासेन स्फुटति । एतौ
धात्वादेशोपूकाविति नोक्तौ । मुलासिओ स्कुलिङ्गः । मुआइणी डुम्बी ॥ यथा ।

अमुरिअतेअमुलासिअ जयसिखीवाह मुक्कया तुज्ज ।

मुरइ अ ममइ किन्ती मुआइणी किं ण पल्लिदेसे वि ॥ ११८ ॥ [१३५]

मुग्घुरुडो मुक्कुरुडो रासीइ मुहत्थडी अ मुहवडणे ।

15 मुरुमुरिअं रणरणए भुमया मुहरोमराई अ ॥ १३६ ॥

L 1. A मुहलं GZ मुअंगी X कीडी GZ हिकाए X हिकाए C मुट्टिका E मुट्टिका G
मुट्टिका L 2. BF आकुलया X आकुलिया ACEGYZ मुहिअं AGYZ एमेअ
L 3. X मुहल BF मुअंगी GZ मुअंगी X अंगी (sic) C मुट्टिका Z मन आकु (1)
L 4. *add.* मुहिअं मुहिआ BXZ अन्येषानेव BZ करणं X कारणं. L 5. X
मुसहम्मि BEFGZ मुअंगि L 6. X दाहिणपवणो CGXZ मुहिअं C मज्जे G मुट्टिका.
L 7. BF मुक्कयमणं C मुक्कयमणं GZ मज्जे X चड् BCFGXYZ मुरिअं
BCFGXYZ तुडिअम्मि. L 8. E मुरई C असती E असई व G मुलासिअ AX
सिअ B फुलिङ्गे मुआइणी BX डुम्बी E डुम्बी G डुम्बी. L 9. GZ वोढुं X वोढुं G *om.*
अन्यासां L 10. *add.* मुरिअं C मुरइ X अण for अत्र. C स्फुटवति G स्फुटति B
om. एते. L 11. BF मुलासि GX सिअ. G डुम्बी. L 12. BXZ अमुरिअं C
(F1) अमुरिअं *add.* सिअ Z जइसिअ C मुहत्थ 2 *hd.* मुहत्थ. L 13 B मुरइ B च
G च C (F1) *om.* व ममइ BF किण CX किण GZ किं न B देतो. L 14.
E मुग्घुरुडो BFY मुक्कुरुडो C मुक्कुरुडो E एतो Y रासीइ BF मुहत्थडी CX मुहत्थडी E मुहत्थडी
BE *om.* अ ACG (F1) XYZ व E मुहवडणे, perhaps the better readings; *cfr.*
पाहवणं X मुहवडणे. L 15. X मुरु *add.* रिअं BEFGZ भुमया *add.* व.

मुग्धुरुडो तथा मुक्कुरुडो राशिः । मुहत्थडी मुखेन पतनम् । मुरुमुरिअं रणरणकः ।
मुहरोमराई भ्रुः ॥ यथा ।

सा सुमुहरोमराई तुह विरहे पाव दोसमुग्धुरुड ।

गुणमुक्कुरुडा वणमुरुमुरिण मुहत्थडि पत्ता ॥ ११९ ॥

अत्र मुसुमुरइ भनकीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [११९]

5

मूसामूसआइं लहुअदुवारम्मि मूसरी भग्गे ।

पीणम्मि मूसलो तह मूअल्लो मूअलो मूके ॥ १२७ ॥

मूसा तथा मूसाअं लघुद्वारम् । मूसरी भग्नः । मूसलो उपचितः । मूअल्लो तथा
मूअलो मूकः । अत्र मूरइ भनकीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ यथा ।

मूअल ण अत्थि मूसाअसंचरी जेण मूसरी मूसा ।

10

मूअल्लिअणितरा वि हु कह सा मूसलथणी अहिसरेउ ॥ १२० ॥ [१२७]

मेंठी मेण्ठी मेली अ संहई वणिसहायए मेढो ।

हत्थिवए मेंठो मेअरमेअज्जा असहणधण्णेसु ॥ १३८ ॥

मेंठी मेण्ठी । मेण्ठीशब्देऽपि यदि देश्यस्तदा पर्यायभङ्ग्या निबद्धः । मेळी संहतिः ।
मेढो वणिकसहायः । मेंठो हस्तिपकः । मेअरो असहनः । मेअज्जं धान्यम् ॥ यथा । 15

मेअज्जहद्वारे मेंठेणं कुञ्जराहिरुद्धेण ।

मेंठीए हणिआए मेअरमेढाण हुन्ति मेलीओ ॥ १२१ ॥ [१३८]

- L. 1. BF मुक्कुरुडो C मुक्कुरुडो X राशिः C मुहत्थडी X पतने X मुरं BCFXZ °रिचं
G °रिच. L. 2. BF °रोमरां. L. 3. X कुह. L. 4. BF °मुक्कुरुडा C °मुक्कुरु-
रणा GZ मुक्कुरुडो X °मुक्कुरुडा X °मुरइएण L. 5. C मूसमुरइ X मुसमुरइ B भनकि
इति. L. 6. G °आई X °आइ B, C 2. hd. EX लहुव° E °दुवार°. L. 7.
A मूसलो Z om. मूअल्लो EX मूअलो. L. 8. BF मूसी तथा अं GZ मूसावे X भग्गः
G °लो पा उप°. L. 9. C मूरइ B भनकि इति X om. इति X पूका. L. 10. G
XZ °संचरी. L. 11. G मूअल्लिअ° Z मूअल्लिअ° BCF °णिओरा C कल CXZ °वणी C
°सरेसई X सरेइ. L. 12. E मेण्ठी मेण्ठी G मेण्ठी BFX मेळी Z मेण्ठी B मेळि Z मेळि
corr. °ली ABCFGXYZ प E om. अ Y °सहाअए E मोढो GZ मेढो. L. 13. E
°हत्थिवए X हत्थिविए A मेंठो CX मेंठो E मेण्ठो GZ मेण्ठो GZ °मेज्जा C °मेअज्जा Y
°मेअज्जा GXZ °धण्णेसु L. 14. G मेण्ठी मेण्ठी X मेंठी मेढी Z मेण्ठी मेण्ठी BF मेंठी-
शब्दो CZ मेंठी° BF om. यदि BFX देश्यः L. 15. CZ मेंठो G मेण्ठो X वणिग
Z हस्तिपकः BF मेअज्जं C मेअज्जं. L. 16. BF मेअज्जा° C 1. hd. मेअज्ज° 2. hd. °रुह
°BFGZ °वारे CX °चारे C मेरेणं GZ मेंठेण B °रुद्धेण. L. 17. C मेंठीए G मेण्ठीए Z
मेण्ठीए BCFX हणिआए G हणिआ Z हणेआए BCF मेअर° BFGX मेलीउ.

मेडंमो मिगतन्तू मेहच्छीरं च णीरम्मि ।

मोचं च अद्धजङ्घी मोग्गरो चेअ मउलम्मि ॥ १३९ ॥

मेडंमो मृगतन्तुः । अत्र मेहइ मुञ्चतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । मेहच्छीरं जलम् । मोचं अर्धजङ्घी । मोग्गरो मुकुलम् ॥ यथा ।

5 मेडंमल्लिज्जन्ता मेहच्छीरं पि कह वि अपिअन्ता ।

भयमोग्गरिअमुहा तुह रिउणो मयमोचया वणे जन्ति ॥ १४० ॥ [१९९]

सवचम्मि मोरमोरत्तया कसिणकणिआइ मोक्कणिआ ।

मसओलूणसु मरो महुा बलकारआणासु ॥ १४० ॥

मोरो तथा मोरत्तओ श्वपचः । मोरत्तओ चण्डाल इत्यन्ये । यदाह ॥ मोरत्तओ
10 श्वपाकश्चण्डालः केषुचिद्दुः ॥ मोक्कणिआ असितं पद्मोदरम् ॥ यथा ।

रे कम्ममोर वम्मह णण्णो मोरत्तओ विरहिणीण ।

तावोवयारणिहयाइ मोक्कणीए वि ताउ जं डहसि ॥ १४१ ॥

अत्र । मोरउल्ला मुधा । इत्यन्येषु । मोट्टायइ रमते । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्ता ।

L. 1. ABCFGXYZ मेडंमो X 'तंतु मिहं' YZ मेहच्छीरं B णीरं पि C नीं
L. 2. A, C. 2 hd. मोचं Z व C 1 hd. अद्धं F अद्धं C 'जंघाइ' BCEFY चेव AZ
येव X चेव. L. 3. *edd.* मेडंमो CX 'पूकमिति नोक्तं. BX मेहच्छीरं L. 4.
BFZ मोचं G मोचं F अर्धजंघी XZ अर्धजंघी C मोचरो BF मुकुलं X यथा is given twice.
L. 5. *edd.* मेडंमो C 'ल्लिज्जं' XZ 'ल्लिज्जन्ता In G लिज्ज is torn off. X पि
for पि BCF अपिअन्ता X अपिअन्ता Z य पिअन्ता. L. 6. *edd.* 'रिपं' X 'मुहं, om.
तुह C तुहज In G रिउणो is torn off, Z 'मोचया. L. 7. C om मोर ABE
XZ 'कणिआइ (X F !)' कणिआइ G कणिआइ C. 1 hd. मोणिआ ABEFG, C
2. hd. XZ 'णिआ Y मोक्कलिआ In G from आ to आणसु l. 8 torn off.
EXY *add* here अथाजेकाथाः (X om s). L. 8. X मकरउलूणसु A 'उलूणसु
Z 'उलूणसु A महुा E महुो X महुो CZ बलं EX बलकारं X 'आणसु. L. 9.
In G मोरत्तओ 'व' मो' is torn off. C 'मोरत्तओ 'व' Z 'तउ 'व' X 'तउ (twice)
Z मोरउ. BCFX मोरत्तउ In G 'व' is torn off. L. 10. X 'आण्डालः B 'चिद्रूपः
edd मोक्कणिआ In G from अशितं to याइ l. 12. torn off. X पयोदरी. L. 11.
X कम्ममो BF वम्मह C वम्मह Z णण्णो BFXZ मोरत्तउ CX विरहिणीण. L. 12. X
तातो' B 'वारहयाइ G... यावि Z 'वारणिहियावि X 'णिहयाइ BCF मोक्कणीए BF तातो G
om. ताउ BFZ दहसि CX दहसि G द and then torn off to वाचकस्तु l. 15 page
270. L. 13. BF मोरओल्ला Z मोरओल्ला CX नुयेव्यव्वं BF इति अर्थं X om.
इति after रमते.

॥ अथानेकार्याः ॥

मरो मशक उलूकश्च । मडा बलात्कार आज्ञा च ॥ [१४०]

कण्ठे मुअम्मि अ मडो लज्जादुक्खेसु मंतक्खं ।

सिङ्खलमन्थाणेसु मंदीरं मम्मणो मयणरोसा ॥ १४१ ॥

मडो कण्ठो मृतश्च । मंतक्खं लज्जा दुःखं च । मंदीरं शृङ्खलं मन्थानश्च । मम्मणो 5
मदनो रोषश्च । अव्यक्तवचनार्थस्तु मन्मनशब्दभवः ॥ [१४१]

तुमुलमलिणेसु मइलो सारसिदूईसहीसु अ मराली ।

मकोडझुणी उणापिपीलिआजन्तगुम्फरासीसु ॥ १४२ ॥

मइलो कलकलो गततेजाश्च । मराली सारसी द्वीती सखी चेति व्यर्था । मकोडा
ऊर्णापिपीलिका । मकोडो यन्त्रगुम्फनार्थं राशिश्च । यदाह ॥ मकोडोऽपि हि राशिर्यन्त्र- 10
ग्रथनाय यः क्रियते ॥ इति ॥ [१४२]

मम्मका णायवा उक्कण्ठाए अ गव्वे अ ।

वुड्डे णिवहे पिहुले मुहले जलहिम्मि अ महल्लो ॥ १४३ ॥

मम्मका उत्कण्ठा गर्वश्च । महल्लो वृद्धो निवहः पृथुलो मुखरो जलपिश्रिति
पञ्चार्थः ॥ [१४३]

15

सिरिवयसगवन्दीसुं महुओ कडओवणेसु मलओ अ ।

लहुअक्खित्ते कुण्डे मलिअं मज्जिअमुदक्खिए पीए ॥ १४४ ॥

L. 2. C मेरो X मकर for मशक X बलात्कार Z बलत्कारः L. 3. BFZ
मुवंमि C मुअंमि Y मयम्मि ABFYZ च BF लज्जा L. 4. B सिंघलं F सिंघलं
X सिक्खलं BF 'मम्मणा C मंमण EYZ मम्मणा C 'रोसो L. 5. BF लज्जा दुक्खं च
C दुक्खं X थुंयलं Z थुंयलला C मंमणो. L. 7. X तुमलं BF 'मलिणासु Y मयलो
C सारसी YZ च. L. 8. A 'रणी Z 'कुणी XYZ उण्णापिपीलिआ BF 'पिपी-
लि नंतं L. 9. X मलयो BF कलमलो C कलकलकलो X गतेजाश्च X सखी for सखी
CX व्यर्थाः L. 10. Z ऊर्णा B राशिश्च X ह for हि B राशिर्यन्त्र L. 11.
BCFXZ क्रियत. L. 12. C णायवा ACENYZ च B गव्वे cdd. च L. 13. C
वुड्डे E वुड्डे Z वुड्डे AEYZ मुहरे X मुहरे Z जलहिम्मि C om. जल cdd. च. L. 14.
X उत्कटा. L. 15. X पंचार्थाः L. 16. E 'पण' BCEFXZ 'वंदीसुं BF महुओ
X महुव Z महुव EX कडउव Z कडउणेसुं C l. hd X मलउ Z मओव EY च XZ वा.
L. 17. B लहुअक्खित्ते C (F1) लहुअक्खित्ते YZ लहुअ cdd मलियं BF मधियमुदक्खिए C
मधियमुदक्खिए AEYZ मज्जियमुं X मेज्जियमुं EX 'मुदक्खिए.

महुओ श्रीवदाख्यः पक्षी मागधश्चेति द्वर्थः । श्रीरिति वदति । वाश्यते । स श्रीवदः । मलओ गिर्येकदेश उपवनं च । मलिअं लघुक्षेत्रं कुण्डं चेति द्वर्थम् । मज्जिअं अवलोकितं पीतं च ॥ [१४४]

मल्लयमपूवभेए सरावकोसुम्भचसएसु ।

5 मंगुलमणिट्टपावेसु मंथरं बहुकुसुम्भकुडिलेसु ॥ १४५ ॥

मल्लयं अपूपभेदः शरावं कुसुम्भरक्तं चपकश्चेति चतुर्थम् । मंगुलं अनिटं प्रापं च । मंगुलो चौर इत्यन्ये । मंथरं बहु कुसुम्भं कुडिलं चेति त्र्यर्थम् । मन्दवाची तु संस्कृतसमः ॥ [१४५]

ऊढाकुविए कलुमे असुइम्मि अ होइ महुहिअं ।

10 महुवइअं हयतिकखे मालो आराममञ्जुमञ्चेसु ॥ १४६ ॥

महुहिअं परिणीतायाः कोपः कलुषमशुचि चेति त्र्यर्थम् । महुवइअं हतं तीक्ष्णं चेति द्वर्थम् । मालो आरामो मञ्जुर्मन्त्रश्चेति त्र्यर्थः ॥ [१४६]

माणंसी माइअचन्दवहुसुं माउआ सहिउमासु ।

मुकलमुचिए सइरे अ मम्मुरो करिसकरिसअग्गीसु ॥ १४७ ॥

15 माणंसी मायावी चन्द्रवधूश्चेति द्वर्थः । मनस्विवाचकस्तु मनस्विशब्दभव एव । माउआ सखी दुर्गा च । मातृवाचकस्तु मातृकाशब्दभवः । मुकलं उचितं स्वरं च । मम्मुरो करीषं करीषाग्निश्चेति द्वर्थः ॥ [१४७]

L. 1. X मुहुउ Z पक्ष X मागधश्चेति Z सो वदति CX वदिति BF वाश्यते CZ वाशने. CX श्रीवद L. 2. X मलउ गिर्येकदेशे Z देशः BZ मलियं BZ मज्जियं C (F!) नक्षिपं X मेज्जियं. L. 4. E 'पूवने य X 'पूचनेए YZ 'पूपभेए BF सगच' ABF, C 1 hd. Z 'वसएसु. L. 5. X मंगलं C मंथरं BCF बहु E 'कुडिलेसु BF 'कुडिले. L. 6 Z मल्लयं X अपूपभेदाः B चपकश्चेति X चतुर्थ्याः L. 7. C चौर C मंथरं F मथरं B बहु X सुभं (sic). Z मंथवाची. L. 9. A ऊढो BEF ऊढो X बुढो Y ऊढककुविए BF असुयंमि Y असुचिम्मि *edd.* य A महु or मट्ट B मट्ट C मजु F महु FZ महु X मजु Y महु C 1. hd 'हि ABFF C 2 hd. XYZ 'हियं L. 10. CE (A!) महु *edd.* 'वइयं C 'तिकखो C 'संजु' L. 11. B महु C मजु Z महु X मम्मुरियं BCFZ 'हियं Z *om.* कोपः BF कलुषं अशुचि CXZ 'यं अशुचि X अर्थ for त्र्यर्थ B महु Z महु BCFXZ 'वइयं. X इयं L. 12. B मंजुः मं X मंजुमंथ L. 13. BF माणंसी BCEFFXYZ माइयं A माइचंद BXZ 'वहुसु EY 'वहुसु EXYZ माउया Z सहिउमसु. L. 14. A मोकल BF मुचिए C स्वरं X सयरे ACXYZ य BF व E इ BF तुस्सरो Z मम्मुरो BF कविसकरिस ACXZ *om.* करिस Y 'अग्गीसु. L. 15. C मनस्वी X मनस्वि *edd.* *om.* मनस्वि C शब्द-शब्दभव. L. 16. CGZ माउया X मातृवाचक (*om* स्तु) BF मुकलं From उचितं to करीषा L. 17 torn off in G. C स्वरं. L. 17. B मम्मुरो X करीषो करी

सालीमाउलधूआपिउच्छपुत्तेसु मेहुणयसद्दो ।

मोओ अ अहिगयत्थे गिरिम्मि तह चिच्चडाईण ॥ १४८ ॥

मेहुणिआ पत्त्या भगिनी मातुलात्मजा च । मेहुणओ पितृवमुसुत इति लिङ्गपरि-
णामेन व्याख्येयम् । मोओ अधिगतश्चिभिंटादीनां बीजकोशश्चेति अर्थः ॥ [१४८]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां षष्ठो वर्गः ॥

5

L. 1. Z माली In A लघूना illegible. BEFGXYZ 'धूणा' Y 'पितृव' BF
'लिङ्गमुत्तेसु' X मेहुणिआ for मेहुणयसद्दो L. 2. ACGXZ मोउ A om अ CEGXZ
च BGEFZ 'गवच्छे' E गिरिम्मि BF चिण्णइण EZ विवम' X 'ईणा. L. 3. add.
मेहुणिआ CX मेहुण GZ 'णउ BF 'वसुसुत C 'वसु'. L. 4. GX मोउ Z माओ BF
'चिभिंटा' G बीज' ॥ L. 5. BCFGXZ 'तायां स्वोपज्ञादेशीशब्दसंघट्टतो (GZ
om. स्वोपज्ञा) E. X (in text), only ॥ इति षष्ठो (-sic) वर्गः ॥ Y ॥ षष्ठो (sic) वर्गः ।
B adds संभार्य ७०४ GZ संख्या ७०४.

वर्गसंज्ञा चेह न व्याकरणप्रसिद्धा किं तु ज्योतिःशास्त्रप्रसिद्धचेहादृता । ते च
अकचटतपयशा इति । तत्र प्रथमः स्वरवर्गस्ततः कवगादयः पञ्च । सप्तमो वर्गो यका-
रादिः । यकारस्य प्राकृतेऽसम्भवात्ततो रेफादयः प्रस्तूयन्ते ॥ तत्र रादिः ।

रंगं तउए रत्ती आणा रण्फो अ वम्मीए ।

5 रंभो दोलाफलए कङ्गुए रल्लरालराअलया ॥ १ ॥

रंगं त्रपु । रत्ती आज्ञा । रण्फो वल्मीकः । रंभो अन्दोलनफलकम् । अभिमान-
चिह्नस्तु । अन्दोलनफलकयसिन्दुरं रंभो ॥ इत्याह । रल्ला तथा राला तथा राअला
पियङ्गवः ॥ यथा ।

मेळिअ राअलदलणं भज्जिअ रत्तिं च रल्लभोज्ज तुमं ।

10 रण्फमुह रंभचडिअं रालकरो रंगकुण्डलं णिअसि ॥ १ ॥ [१]

रङ्गी वरे रसाला य मज्जिआ ण्हाविअम्मि रत्तीओ ।

भमरे रसाउरोलंवा य रसदं च चुल्लिमूलम्मि ॥ २ ॥

रङ्गी प्रधानम् । रसाला मार्जिता । रत्तीओ नापितः । रसाऊ तथा रोलंबो भ्रमरः ।
रसाअशब्दोऽयमित्यन्ये । यद्रोपालः ॥ अलिरपि रसाओ स्यात् ॥ इति । रोलंबशब्दं
15 संस्कृतेऽपि केचिद्वतानुगतिकतया प्रयुज्यते । रसदं चुल्लीमूलम् ॥ यथा ।

L. 1. G वर्गसंज्ञा X व्याकरणे B ज्योतिः° C 1. hd. ज्योतिशा° G °तिःज्योशास्त्रमा°
CXZ °सिद्धा इहा° BG (F !) तिष्ठ्या इहा° GZ °दृताः X °दता. L. 2 BGX
प्रथमस्वर° XZ °वर्गः नतः L. 3. B यकादिः X यकारादि BCFX असंभ° BX
om. ततो. E अथ for तत्र. X adds अयगादिः Y रादिः L. 4. E तउए X तउय
A रण्फो cdd. य (om. X). L. 5. X विंगुए for कङ्गुए C गल्ला° C 1. hd.
om. राल, 2. hd. राला GYZ °रायलया X °राअलाराला. L. 6 BX त्रपुः G अंदोलन°
L. 7. BCFX अंदोलन° (O अदो°) GZ °फलअ° X °सिंदूर° X रल्ल X om.
तथा राला B राल OGZ रायला. L. 9. BCFXZ मेळिय CGZ रायल° cdd.
मंजिय. L. 10. C रण्फमुह BCF रंभचडियं GZ °वडियं X °वडियं cdd. नियसि.
L. 11. C रङ्गी Z वर BFGXYZ मज्जिया C 1. hd. मज्जिया 2. hd. °विष्ण° cdd. ण्हाविअम्मि
AGXZ रत्तीउ. L. 12. C रसाओरोलम्भा AG °लंवा E °रोलम्बा BF रासध्वं वा चुल्लि°
Y चुल्लि° L. 13. C रङ्गी X गिद्धो C रसाला मार्जित । रत्तीओ BF रत्तिओ GX रत्तीउ
X रसाउ B रोलम्बो C °लम्बो G °लंबो L. 14. GZ रसाव° GXZ रसाउ XZ स्वादिति
B रोलंब° C रोलम्ब° G रोलंब° X °शब्द L. 15. BCFX केचिद् गता° X °गतिकया,
G रसद्वी B चुल्ली° X चुल्ली°.

रोलंबो व्व महुषिओ रसाउवणाइ तीइ पिअ अहरं ।

रद्धिरसालं पुच्छसि रत्तीअ रसइवावडं किमिह ॥ २ ॥ [२]

रत्तयरग्गयरंजणरवया वन्धूअघट्टघडमन्या ।

रंदुअरयवलिरइगेल्ला रज्जुसिमुत्तणाहिलासेमु ॥ ३ ॥

रत्तयं वन्धुकम् । रग्गयं कौसुम्भवस्त्रम् । रंजणो घटः । रंजणं कुण्डमिति केचित् । ३
रवओ मन्यानः । रंदुअं रज्जुः । अत्र । रंभइ गच्छति । रंपइ रंफइ नक्षणीति । एते
धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । रयवली शिशुत्वम् । रइगेल्लं अभिलषितम् । रइगेल्ली
रतितृष्णेति केचित् ॥ यथा ।

रंजणथणिमरयवलिं रग्गयवत्थं वहुं रवयहत्थं ।

रत्तयउट्ठिं रइगेल्लन्तो वज्झिहिसि रंदुएण हरे ॥ ३ ॥ [३]

10

रच्छामयरत्तक्खररप्फडिआ साणसीहुगोहासु ।

रयणिद्धयं च कुमुए राओ चडए रणे राडी ॥ ४ ॥

रच्छामओ श्वा । रत्तक्खरं सीधु । रप्फडिआ गोघा । अत्र रंखोलइ दोलयतीति
धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रयणिद्धयं कुमुदम् । राओ चटकः । राडी संधामः ॥ यथा ।

L. 1. C लम्बो G लंबु X लंको Z लवु C व X महु CX पिउ GZ महपिउ BF
“यणइ” C रसाओ GZ “वणाउ om. ती CGZ पिअ GZ य इरं. L. 2. C रद्धि X
गिद्धि BF रत्तीअ सद्धं Z रत्तीअ C रत्तीअ रत्तीअ रसइवा” L. 3. C रत्तेय E “रंजण”
C “णचया AEYZ वंधूव” B वंधूअ G वंधूव BF “घट्टघट” E “घट्टघर” X “वन्धघट”
C “मंज्या. L. 4. A रंदुअ BCFXZ रंदुअ Y रंदुअ BEF “रअवलि” C “रयवलि”
C “गेल्ली G “गेल्लो Y “गिल्ला C रज्जु A “सिमु” BF “डिलासे” L. 5. BF रत्तअ BF
वंधूक C वन्धुक G वं GZ रग्गअ BF कौमवखं GZ कुसुमं X कोसुमं. L. 6.
GX रवउ CF रंदुअं X रंदुअं BF रयः BFGZ रभइ वं GZ रंपइ रंभइ L. 7. C
रलवली. cdd. रइगिल्लं BFX अभिलिखितं C अभितरिखितं CX “गिल्ली. L. 9.
BF “थणिपरमवलि C “थणिमरवथणिमरवलि X रंजणिथणिमयरवलि BF रंमव C “वच्छं
CX चड्ठे GZ रचपं X “हत्थं. L. 10. GZ रज्जु (Z तु) हि रयगिल्लन्तो C “गिल्लितो X
रइगिल्लितो BF वज्झियसि C वज्झिहसि GZ वज्झिहसि X वज्झहसि BF रंदुएण CX रंदुएण.
L. 11. Z रत्थामय C “मया” E “पररत्त” C “वसरत्त” cdd. “डिया A “नीड” C “साहु”.
L. 12. A “णिच्चयं C गिद्धयं BF कुसुर EX कुमए C 1. hd. GXZ राउ A वडइ X
वटए. L. 13. Z रत्थामओ GX “मउ B शीधु X रक्” cdd. “डिया BF गोफा. L. 14.
B गिद्धय C (F1) “गिद्धयं GX राउ. X वटकः.

रच्छामयरफ्फडिआरयणिद्धयमोअणे खणे के वि ।

राय व्व कामअन्धा पिअन्ति रत्तक्खरं रइअ राडिं ॥ ४ ॥ [४]

राविअमस्साइअए रायगई तह जलोआए ।

रिंढी कन्थप्पाया रिप्पं पट्टे पवेसए रिग्गो ॥ ५ ॥

- 5 राविअं आस्वादितम् । राविअं रञ्जितमिति तु रञ्जे राव इति धात्वादेशे सिद्धम् ।
रायगई जलौकाः । रिंढी कन्थापाया । रिप्पं पृष्ठम् । रिग्गो प्रवेशः ॥ यथा ।

रायगइराविअस्सं पि तं जरो मन्द जं ण मिह्णेइ ।

रिंढीढंकिअरिप्पो ता कुण रिग्गं णिवायहरे ॥ ५ ॥ [५]

रिक्खो रिच्छो वुट्ठे रिक्कं थोवम्मि वायसे रिट्ठो ।

- 10 रिद्धं पिक्के रिद्धी संघाए रिग्गिअं भमणे ॥ ६ ॥

रिक्खो तथा रिच्छो वृद्धः । ऋक्षवाचकौ तु रिक्खरिच्छशब्दावृक्षशब्दभवौ ।
रिक्खो वयःपरिणाम इति केचित् । रिक्कं स्तोकम् । रिट्ठो काकः । रिद्धं पकम् । रिद्धी
समूहः । रिंढी खड्ग इति रिट्ठिशब्दभवः । रिग्गिअं भ्रमणम् ॥ यथा ।

रिक्खो वि खलोऽरिच्छो वि रिट्ठो रिद्धलिम्बरिद्धी अ ।

- 15 रिक्कं पि हु किं महुरा रिगन्तेहिं इमे विट्ठा ॥ ६ ॥ [६]

L. 1. BF रच्छारफ्फं Z रत्थामयं *edd.* 'डिवा' BF 'रवणियं' C 'णिद्धयं' GZ
'मोवणे B के बि X को. L. 2. B राओ F राउ C च BF कामं OX विवन्ति G
रत्तक्खर BFGXZ रइय C रइया. L. 3. *edd.* रावेयमं BEFGXZ 'स्ताइयए
C 'म्माइयए E राइगई *edd.* जलोयाए. L. 4. BF 'पया GZ 'प्याआ C पडे 2. *hd.*
पडे G हेडे. L. 5. *edd.* राविअं (twice) B रावमिति G 'देशसिद्ध. L. 6. BX
'गइ BF जलूका X जलौका *edd.* पट्टे (Z as above). L. 7. BF रायमई X
रोयगई Z राइगयं *edd.* 'राविअस्सं B तं C तं (स !) X च. L. 8 GZ रिंढी
edd. 'ढंकिअं' GZ 'रिक्को X वा for ता G रिक्कं X रणं. L. 9. X रिट्ठो C 1. *hd.*
वुट्ठे 2. *hd.* वुट्ठे G वुट्ठे GZ थोवम्मि X थोवम्मि E रिट्ठे. L. 10. ABCF रिट्ठे BF
पिक्के E पेक्के X पक्के ABCF रिट्ठो ACEXYZ रिग्गिअं BFG रिग्गिअं. L. 11. X रिट्ठो
GZ ऋच्छो X 'वायकस्तु BF तु रिच्छरिक्खशब्दभवौ G तु ऋक्ष. L. 12. X रिट्ठो BF
रिट्ठे BCF रिट्ठो समूहः L. 13. G रिट्ठो खड्ग X रिट्ठो Z रिट्ठो BF रिट्ठिशब्दं GZ
ऋट्ठिशब्दं. *edd.* रिग्गिअं (X रिग्गिअं...) BF चमणं. L. 14. BCF बि CX वसलो *edd.*
रिक्को C रिट्ठो GXZ 'उ B रिट्ठं X रिट्ठिहिं C (F1) रिट्ठं B 'लिन्व' C 'लिबि'
F 'लिन्व' GX 'लिब' BFX 'रिट्ठो C 'रिट्ठलिबरिट्ठो *edd.* य. L. 15. BF रिगन्तेहिं
C विट्ठा.

रिरिअं लीणे सडिअम्मि रिक्किअं रोविरम्मि रिमिणो अ ।

रिंछोली पंतीए अ रिच्छमल्लो अ रिच्छम्मि ॥ ७ ॥

रिरिअं लीनम् । रिक्किअं शयितम् । रिमिणो रोदनशीलः । रिंछोली पाङ्क्तिः । अत्र रिअइ प्रविशतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रिच्छमल्लो ऋक्षः ॥ यथा ।

रिमिणत्तरिक्किअच्छीउ रुक्खरिंछोलिमञ्जरिरिआओ ।

5

मुच्छन्ति रिच्छमल्लयभीआ तुह कुमरवाल रिउवहुआ ॥ ७ ॥ [७]

रिचूडिअं च साडिअमवगणणा रीढमक्खिए रूढो ।

सहलम्मि रूढिअं रूंचणी घरट्ठी रुअरुइ उक्कण्ठा ॥ ८ ॥

रिचूडिअं शातितम् । रीढं अवगणनम् । अत्र रीरइ राजतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रूढो आक्षिप्तः । कितव इत्यर्थः । रूढिअं सफलम् । रूंचणी घरट्ठी । अत्र 10 रूंचइ रौतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रुअरुइआ उत्कण्ठा ॥ यथा ।

रुअरुइआए रूढो गओ इमाए घराउ णीहरइ ।

ओ कयरीढं रूंचणिहत्थयरिचूडिओ अरूढिअओ ॥ ८ ॥ [८]

रूअं तूलेऽकडुमे रूवी रूववइआइ रूवमिणी ।

रेणी पङ्के छिण्णम्मि रेसिअं रेवयं पणामम्मि ॥ ९ ॥

15

L. 1. *cdd.* रिरिअं *cdd.* सडिअम्मि रिक्किअं (Y रिक्कअं) ABCFGYZ रोडरम्मि BF रिमिणो *cdd.* य (X अ). L. 2. E रिंछोली *cdd.* य (om. X) Z रिच्छमल्लो *cdd.* य Z रिच्छम्मि. L. 3. *cdd.* रिरिअं *cdd.* रिक्किअं CX सादितं. L. 4. *cdd.* रिउवहु BGZ 'पूक्त इति नोक्तः X नोक्त BF कच्छं Z रिच्छं. L. 5. CXZ रिमिणत्ति *cdd.* 'रिक्किअं' (X 'रिक्किअं') B 'ओ X 'ठीउ Z 'न्योओ रिक्कअं BFZ 'गिरिआओ G 'याउ X 'आउ. L. 6. GZ अच्छन्ति X मुच्छन्ति X 'मल्लं Z 'मल्लोय' BFGZ 'मोणा C 'वइआ GZ 'वहुया X 'वहुआ. L. 7. AEY रिचूडिअं B रिचूडिरिअं CXZ रिचूडिअं F रिचूडिरिअं G रिचूडि and अं च torn off. *cdd.* साडिअमं (X 'डो') C 1. *hd.* रीढं ACG (F!) XYZ रूढो B रूढो. L. 8. X सहलम्मि YZ सहलम्मि ABFG रूढिअं C 1. *hd.* रूढि 2. *hd.* Z रूढिअं E रूढिअं XY रूढिअं ACG रुअरुइ X रुअरुअरुइय Y रुअरुइया Z रुअरुइय A उक्कण्ठा C 1. *hd.* उक्कण्ठा In G उ' torn off. L. 9. BF रिचूडिअं CXZ 'रिअं G रिचूडिअं BF शांतिः X शादितं Z सादितं G रीढ X अवगणितं X घराउ In G राज is torn off. L. 10. In G from रोषू' to कः torn off. BCFZ रूढो X रूढो BXZ रूढिअं C (F!) रूढिअं G रूढिअं. In G णी पर is torn off. L. 11. C रुअरुइ In G from जड to रूंचणी 1. 13 torn off X रुअरुअं *cdd.* 'रूडया (Z as above). X उक्कण्ठा. L. 12. CXZ 'रूडयाए CXZ रूढो BCFX गउ Z णीहरिअं. L. 13. CXZ उ X कइरीढं C रूंचणी GZ 'इत्थअ' B 'रिन्' X 'रिउ In G from चूडिओ to रूढो 1. 16 page 277 torn off. B 'रिअउ CZ 'रिअओ FX 'रिअउ. L. 14. BCEF रुअं C चूले ABCFX कडुमे E कडुमे B रूवी Z रूडं BEF रूव' A 'य' ACEZ 'इयइ X रुववइ BF 'सिणी. L. 15. Z छिण्णम्मि ABCFXYZ रेसिअं.

रुअं तूलम् । रुवी अर्कद्रुमः । रुवमिणी रूपवती । रेणी पङ्कः । रेसिअं छिन्नम् । रेवयं
पणामः ॥ यथा ।

मयरेणी रेसिअरुविरुभ्रगुणभूसणे मुहा वहसि ।

सम्बद्धरेवयं कुण रुवमिणिमिमं जइ महेसि ॥ ९ ॥ [९]

३ माईसु रेवईओ रेवलिआ वालुआवट्टे ।

रेवज्जिअं उवालद्धे रेहिअअं च छिण्णपुच्छम्मि ॥ १० ॥

रेवईओ मातरः । अत्र रेहइ राजतीति धात्वादेशेपूकमिति नोक्तम् । रेवलिआ
वालुकावर्तः । रेवज्जिअं उपालब्धम् । रेहिअं छिन्नपुच्छम् ॥ यथा ।

रेहिअएण वि ण चलइ रेवलिआभिवडिओ जइ वइल्लो ।

१० ता रेवईउ रेवज्जिएहि भो बम्मण भणेसु ॥ १० ॥ [१०]

रेअविअं खणगरिए तन्दुलपिट्टम्मि रोइं च ।

रोइं घरमाणे रोररोघसा रौकणो अ रङ्गम्मि ॥ ११ ॥

रेअविअं क्षणीकृतम् । मुक्तार्थे तु मुचिधात्वादेशो सिद्धम् । रोइं तन्दुलपिट्टम् ।

रोइं गृह्यमाणम् । रोरो रोघसो रौकणो त्रयोऽप्येते रङ्गार्थाः ॥ यथा ।

१५ रेअविअसंपया तइ रिउणो रोरा अरोघसघरेसु ।

रौकणमिलिआ कम्मन्ति रोइसुत्ताइ महिअ रोहकए ॥ ११ ॥ [११]

L. 1. BCF रुअं C om. तूलम् B रुवी Z रुई B रुविं रुव° BCFXZ रेसिअं
CX छिण्णं Z रेवयं L. 2. B मानाणः. L. 3. BCFXZ रेसिअं BF रुचिरुअं
CX °रुचिरुअं X मुहा. L. 4. C °मिम जइ. L. 5. X माईसु AXZ °ईउ E
स्वे° cild. °लिवा E वालुवा° ACXYZ वालुवा° C वट्टे. L. 6. ACEYZ रेवज्जिअं
OXF1) रेवज्जिअं B रेवज्जिअं C °लद्धे BF °गिडिअं OY रेहिवयं X रेहिअं BF व E व BF
छिन्नपुच्छम्मि AZ छिन्न. L. 7. B रेवईओ XZ रेवईउ BF रेनइ BF रेवलिअं CXZ
°लिवा. L. 8. BF °ज्जिअ C °सिअ Z ज्जिअं BCFXZ रेहिवं B पुच्छं. L. 9.
BCFXZ रेहिवएण CXZ om. ण B चलइ BCFXZ °लिवा° Z °निध° XZ °डिउ RF
जइ ल्लो. L. 10. BF रेवईओ X रेचई BF रेवज्जिएहि Z °जिएहि C °सिएहि रे वं भणेसु
X ते for भो BF बम्मण. L. 11. BF रेवविअं EX °सिअं Y रेवविअं YZ तन्दुल
B °पिट्टे F °पिट्टे C °पिट्टिमि E °पिट्टिमि BF om. रोइं CZ रोइं BF व. L. 12.
A °रोघसरौकणा X °रोघसरौकणा CYZ रौकणो ACEXYZ व. X वल्लम्मि. L. 13.
BE रेवविअं CXZ °विअं BF तु मुवि° BFXZ °धात्वादेशादिइ B° लं पिट्टं L. 14.
BF रोR X रोरोरो BCF रौकणो. BFX अवि रंका° C अवि एने. L. 15. BFXZ
°विअं B लई X ता for लइ C रोरो Z यरोघस° L. 16. BF रोह्वण° BCF XZ
°मिलिआ CXZ °सुत्ताइ BCFXZ महिअ.

रोञ्जो अ रोहिओ रोमराइरोमूसला जहणे ।

रोअणिआ डाइणिआ रोमलयासयमुदरयम्मि ॥ १२ ॥

रोञ्जो रोहिओ इत्यन्योन्यपर्यायावश्यवाचकौ । अत्र रोज्ज विनष्टीति धात्वादेशो-
पूक्तमिति नोक्तम् । रोमराई तथा रोमूसलं जघनम् । रोअणिआ डाकिनी । अत्र
रोसाणइ मार्शीति धात्वादेशोपूक्तमिति नोक्तम् । रोमलयासयं उदरम् ॥ यथा । ५

पिहुरोमराइ तणुरोमलयासइए कया वि इत्थ तुमं ।

रोञ्जि अ विअडरोमूसलरोअणिवाडयम्मि मा वच ॥ १२ ॥ [१२]

॥ अधानेकार्थाः ॥

हंसे वग्घे रत्तच्छो रइजोअजहणेसु रइलक्खं ।

दइअणिरन्तरसोहिअसणाहपलिएसु राहो वि ॥ १३ ॥

10

रत्तच्छो हंसो व्याघ्रश्च । महिषे तु संस्कृतमवः । रइलक्खं रतिसंयोगो जघनं चेति
व्यर्थम् । राहो दयितो निरन्तरः शोभितः सनाथः पलितश्चेति पञ्चार्थः ॥ [१३]

रायंबू वेडिससरहा रिक्खणमहिगमम्मि कहणे अ ।

विउलमुहलेसु रुंदो रेंकिअमक्खित्तलीणलज्जामु ॥ १४ ॥

रायंबू वेतसट्टमः शरमश्च । रिक्खणं । इत एति रेक्खणं इत्यपि । उपलम्भः 15
कथनं च । रुंदो विपुलो मुखरश्च । अत्र रुंदइ भ्रमति रौति चेति धात्वादेशोपूक्तमिति
नोक्तम् । रेंकिअं आक्षिप्तं लीनं व्रीडितं चेति व्यर्थम् ॥ [१४]

L. 1. A रोञ्जो C रोहो ABCFXYZ य A रोहिउ In C रोहिओ twice. X रोहिउ
twice. A °राई°. L. 2. A रोआणिआ CX रोअणिआ YZ रोअणिआ cdd. डाइणिआ
(Y डाणिणिआ) BFZ रोमलिया°. L. 3. C रोहो X रोहिउ C °पयांसदूरय° XZ
°दूरय° BF रोवइ BF विनष्टि इति. L. 4. BF (1) °पूक्त इति नोकः CZ °देशे
सिद्धा इति नोकः X रोमरोमाराई CZ रोव° BCFZ °णिआ. L. 5. B मार्शी इति X
मार्शीणि BZ °पूक्त इतीति नोकः L. 6. X तुम. L. 7. C रोहि C 1. hd. च BC
FXZ विमड° BF °रोइणिआडयम्मि Z °रोअणि C °वाडयम्मि B वचच Z वच. L. 8.
om. A. L. 9. A वग्घो E वग्घे स AE रत्तच्छो C रय° 2 hd. रयि° cdd °जोग°
(Y° जोग°) Y °जघणेषु A रई° L. 10. cdd. दइअणिरन्तरसोहिअ (Y °गिरन्तर°)
C °पडिएसु X °फलिएसु E राह. L. 11. X रत्तच्छ Z रत्तच्छो X हंस L. 12. X
व्यर्थः X निरन्तरः L. 13. A रायंबू BF रायंबू C रायंबू E रायंबू Z रायंबू A वेडिससरे
E °सरहा cdd. य. L. 14. CXY विपुल° Z वेउल° E °मुक्खलेसु ABEFXZ रिक्खणम°
C रेंकिअम° Y रेंकिअम° E °मक्खित्त° Y °त्तलीणलज्जामु X °लज्जामु. L. 15. BF
रायंबू C रोवंच्छ X रायंबू Z रोवंचू वेतसो ट्टमः X रिक्ख (sic) Z रिक्खणइ । तपति । रेक्खणं
BF इति for इत एति BCFXZ रेक्खणमित्यपि. L. 16. BF विपुलो B मुखरश्च.
X चेति is given twice. BZ °पूक्त इति नोकः (Z om. :) X °डिनि for °निनि In G
from देशे to किअं torn off. L. 17. BCFXZ रिक्खि In G from हिमे to
व्यर्थम् incl. torn off. BF नीली for लीनं X व्रीडितेति व्यर्थः.

अच्छिणिकोचकरोडीमु रसणी कलिरवेमु रोलो अ ।

रोडी इच्छसिविआसु कूणिअच्छे मले रोद्धं ॥ १५ ॥

रसणी अक्षिनिकोचः करोटिकास्य कांस्यभाजनं च । रोलो कलहो रवश्च । रोडी इच्छा वणिशिविका च । रोद्धं कूणिताक्षं मलश्च ॥ [१५]

५ रोहो पमाणणमणेसु रोकणी सिद्धिकूरकम्पेसु ।

णवदंपईण अण्णुण्णणामगहणोसवम्मि लयं ॥ १६ ॥

रोहो प्रमाणं नमनं च । प्रतिरोधवाची तु रोधशब्दभवः । रोहो मार्गण इत्यन्ये । रोकणी । के रोकणिओ । शुद्धी नृशंसश्चेति द्वर्थः ॥

॥ अथ लादिः ॥

10 लयं नवदंपत्योः परस्परं नामग्रहणोत्सवः ॥ यथा ।

तुह कुमरवाल सेणं इन्तं दृण णिसि पलायन्ता ।

अण्णोण्णणामगहणा रिउदंपईणो लयस्स सुमरन्ति ॥ १३ ॥ [१६]

लक्खं काए लग्गं चिन्धे लंचो अ कुकुडए ।

गण्डुअतिणम्मि लचयं लट्ठयलडहा कुसुम्भरम्पेसु ॥ १७ ॥

L. 1. Z अक्षि^० C 'निकोच' E 'कोच' G 'करोडिसु' C रेसणी X रसिणी C रोला *add.* व. L. 2. C इच्छसिविआसु ABEFGYZ 'सिविआसु' X सिविआसु *add.* कूणिअच्छे (Z 'न्धे) X मल AY रुद्धं C रोद्धं. L. 3. C सणी (sic) G रसली X रसिणी JG कास्व^० C (F1) X कास्व^० B *om.* च after 'भाजनं'. Z सेडी L. 4. X *om.* वणि G 'शिविका' C रोद्धं BF कूणिकास्व^० X मलअश्व. L. 5. B रोक^० सिद्धि^० twice. X adds अथ लादिः ॥ Y ॥ व ॥ लकागादिः ॥ L. 6. Y नव^० RX अण्णुण^० C अण्णुणाम^० G अण्णुण^० Y अण्णोण^० Z अण्णुण^० C 'सवम्मि' A, C 2. *hd.* 'सवम्मि' Y लभं. L. 7. G 'भव'. L. 8. BFG *om.* रोकणी के X *om.* के BF रोकणीड GX रोकणीड X नरांस^०. L. 9. *om.* A. L. 10. X परस्परे i. e. परस्परे X 'ग्रहणो' BF 'णोत्सवः' C 1. *hd.* 'णोत्सवः'. L. 11. C तुमरं CX सेणं G सेणं Z सिन्धं C इति X इति C दृण F दृण. L. 12. G अण्णुण^० Z अण्णुण^० X 'ग्रहणे' रिउ^० X लयस्स BF सुमरन्ति. L. 13. C कावे B चिन्धे E दिधे ACX लंचो E लंचु Z लंचो G 'मेवो' *add.* व X कुकुडए L. 14. A गंडव^० B गंडुज^० C (F1) गंडुव^० EGYZ गंडुव^० X गंडुज^० CGXZ लचयं BF लट्ठलडहा.

लक्षं कायः । लगं चिह्नम् । लगं अवदमानमित्यन्ये । लंचो कुकुटः । उत्कोच-
वाची तु संस्कृतसमः । लचयं गण्डुसंज्ञं तृणम् । लइयं कुसुम्भम् । लडहं रम्भम् ।
लडहो विदग्ध इत्यन्ये ॥ यथा ।

कालम्नि लचयलग्ने उड्डिअलंचो व्व गन्तुमसहो सि ।

तो तुज्झ लडहलक्खा लइयवसणा कहं होही ॥ १४ ॥ [१७] 3

लल्लकं भीमे लसई कामे परिहिण लइअं ।

लसुअं तेल्ले लइणी लयाइ लसकं तरुच्छीरे ॥ १८ ॥

लल्लकं भीमम् । लसई कामः । लइअं परिहितम् । लइअं अङ्गे पितृद्वामित्यन्ये ।
लसुअं तैलम् । लइणी लता । लसकं तरुक्षीरम् ॥ यथा ।

लइणीरसलसकलसुअपमुहेहिं किं इमाइ भेसज्जं ।

लल्लकलसइरोगे सो चिअ तरुणो तथा लइअहारो ॥ १९ ॥ [१८] 10

लंपिक्खो तह चोरे लंबाली पुप्फमेअम्मि ।

लउडम्मि लकुडं चिअ उमहे लइअल्ललाइल्ला ॥ १९ ॥

लंपिक्खो चौरः । लंबाली पुष्पमेदः । लकुडं लकुटः । अत्र । लइइ स्मरति ।
लहसइ संसते । इति धात्वादेशोपूक्तविति नोक्ती । लइअल्लो तथा लाइल्लो वृषभः ॥ यथा । 15

- L. 1. X लग् X लिहं (1) *C om.* चिह्नं । लगं CX नमित्येके । लंचो. L. 2.
X कुकुटः BCFX लचयं B गण्डुसं CGXZ गण्डुसं B मडहं. L. 3. After इत्यन्ये B,
and, as it seems, also F add: लंचो कुकुटो उत्कोचवाची तु संस्कृतसमः. L. 4.
CXZ कोलम्नि CX लचयं C (F!) उड्डिअं BZ उड्डिअं X उड्डिअं C (F!) X लंचु.
L. 5. X ता CX तुचयं XZ लडहलक्खा *C om.* लडहं BF लसा. After होही । CXZ
add: इति मूलपाठः । दोसक्ख (X व) बलमालकवच लहं (Z हि) अलड (X *om.* ड) इ
(Z adds लह) अ (X व) इरयं तुहणं जायां (X वाणं) । लचु (X लंचु Z च) उ (Z ओ)
इयवियमुणिण (X व) विव (X अ) विणेणलंबाइनोणिसंपत्ती. The same is found in D,
but still more corrupt. It is also found in HF. See Corrections at
the end. L. 6. A लल्लकं GZ लल्लकं B लसइ य कामे A लइयं BCEFXYZ
लइयं G लसयं. L. 7. A लसुअं EGXYZ लसुअं A तेल्ले Y तिल्ले C लयणी Y लयाइ
L. 8. G भीमे GXZ लइयं G परिहिंसं *C om.* लं परिं *cdd.* लइयं अंगे. L. 9.
CX नमित्यन्ये C लेइणी G लंणी. L. 10. GZ लसयलसुअं BF लसइहिं GZ लइहिं C
इमाइ G भोसज्जं. L. 11. BF विव C 1. hd. GX विव C 2. hd. Z विव BFGZ
लइयं X इरो. L. 12. E लंपेक्खो ABFG लंबाली X लंबाणी AEX पुप्फं C 1.
hd. Z पुप्फं 2. hd. पुप्फं GZ लंपेक्खि. L. 13. In B लउडम्मि twice. BF लकुडं
BCF विव GZ चिक्खु XY विव Z जोसइं EGXZ लइयल्लं. L. 14. G चोरे BF
GX लंबाली B पुप्फं GZ लकुडं X लउडं BF लकुडं OG लक्कुटः Z लक्कुडः CX लडहं
Z लडहं. L. 15. X संसते G पूका इति BFG लइल्लो तथा.

लंपिक्खहरिअलाइलधणे लइअल्ल कीस मूढो सि ।

लंवालीहिं जक्खं पूइअ अणुसरसु लकुडयहत्थो ॥ १६ ॥ [१९]

पउमकरा जत्थ वडू लिहिज्जए सो लयापुरिसो ।

लहुअवडो णग्गोहे लडहक्खमिअं विहडिअम्मि ॥ २० ॥

5 लयापुरिसो यत्र पद्मकरा वधूलिख्यते । लहुअवडो न्यग्रोधः । लडहक्खमिअं विध-
दितम् ॥ यथा ।

सा विस्ती लहुअवड क्खमसु तुमं तुह णमो लयापुरिस ।

लडहक्खमिअप्पेम्मे निअम्मि कह णाम जीविस्सं ॥ १७ ॥ [२०]

लामा य डाइणी लावंजमुसीरम्मि लाहणं भोज्जे ।

10 लालसलासयविहया मिउमोरेसुं वडोलए लिक्खा ॥ २१ ॥

लामा डाकिनी । लावंजं उशीरम् । लाहणं भोज्यभेदः । लालसं मृदु । लालसं
इच्छेत्त्यन्ये । लासयविहयो मयूरः । लिक्खा तनुस्रोतः । लिक्खं इत्यन्ये ॥ यथा ।

लामाउ लिक्खकण्ठे वणलावंजे कुणन्ति लाहणयं ।

तासिअलासयविहया अलालससरा विडालिरूवाओ ॥ १८ ॥ [२१]

15 बालम्मि लिंकलीवा लिन्ती खग्गाइदोसम्मि ।

तणुईकयम्मि लिसयं लिट्ठिअलोलंठिआ य चाडुम्मि ॥ २२ ॥

L. 1. X लंपिक्खो^१ cdd. हरिव^२ BF^३ भण्णे GZ लाइल. X अति. L. 2. BFG लंवा^४ X^५ लोहि BFG पूइव CX पूरिव^६ X^७ सारसु C लक्कुडइहत्थो X लक्कुडइहत्थो
L. 3. BF^८ करो EY वडू. L. 4. EGXYZ लहुव^९ BF जिम्भोहो C^{१०} पत्तमियं
X^{११} पत्तमियं ABIEFGYZ^{१२} मियं E चिहं cdd. डियम्मि (X^{१३} निअम्मि). L. 5. BFG वधूलि^{१४} C न्येग्रोधः X लडइत्त^{१५} cdd^{१६} मियं. L. 7. GZ लहुअवड BF ससु GZ
ससु X ससु BFGZ नमो. L. 8. BF^{१७} पत्तमियेम्मि C^{१८} पत्तमियेम्मि GZ^{१९} पत्तमिय
X^{२०} पत्तमियेम्मि Z^{२१} पत्तमि cdd. विवम्मि BCFX जीविस्सं. L. 9. G मा for लामा
EX लामाइ डा^{२२} C^{२३} मुशीरं. L. 10. C. लालसं^{२४} 2. hd. लालसं^{२५} A^{२६} विडिया BCFY
मिउमो^{२७} Y^{२८} मोरेसु E वडोलए लेक्खा corr. from लेक्खो BFZ लिक्खो. L. 11. X
लमा डाकिनी । लावंजे GZ लावंजमुशीरं BX उशीरं BF भोज्जं C भेदे G मृदुः L. 12.
cdd. लालसमिच्छे^{२९} (X om ला) GX^{३०} विहड C तनुः श्रोतः 2 hd. श्रोतः X तनुः श्रोतः
BF^{३१} श्रोतः BFGXZ लिक्खमिअं^{३२} C लिक्खमिअं^{३३} L. 13. X लामाइ GZ लोहणवं.
L. 14. cdd. तासिव^{३४} X^{३५} लासाय^{३६} CX अलाससरा Z अललत्त^{३७} OGXZ वि^{३८} BF^{३९} क^{४०} B
FGX^{४१} वाड. L. 15. BCFGXZ बालम्मि. L. 16. BF लसुअं C लिमियं A
(E!) लिट्ठिव^{४२} BFGZ लिट्ठिव^{४३} C लिट्ठिव^{४४} C^{४५} लोलंठिअं Z^{४६} लालठिया ABIEGY
ठिया E^{४७} ठिया X^{४८} ठिया C om. व CZ वाडु^{४९} X चाडुम्मि.

लिको तथा लीवो बालः । लिच्ची खद्वादीनां दोषः । लिसयं तनूकृतम् । लिट्टिअं
तथा लोलंटिअं चाटु ॥ यथा ।

लोलंटिअहि रच्चसि ण मुणइ सा लिट्टिअं लिसयपेम्म ।

लिका लीव मयच्छी सलित्तिट्टुरिअ व्व किं चत्ता ॥ १९ ॥

अत्र । लिक्कइ लिक्कइ निलीयते । लिसइ स्वपिति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति 5
नोक्ताः ॥ [२२]

लीलो जण्णे लुंखो णिअमे मुत्तम्मि लुंको अ ।

लूणम्मि लुअं भग्गे लुगं तह णिण्णयम्मि लुंखाओ ॥ २३ ॥

लीलो यज्ञः । लुंखो नियमः । लुंको । उत ओति लोको । सुप्तः । लुअं लूनम् ।
लुगं भग्नम् । लुंखाओ निर्णयः ॥ यथा । 10

लुअदम्भं लुगालयं णइपुलिणं कुणसु कीस लुंको सि ।

रे अलस इत्थ लीलो होहि ति सलुंखयाण लुंखाओ ॥ २० ॥ [२३]

लुरणी वज्जविसेसम्मि लुंकणी चेअ लयणम्मि ।

लूआ मयतण्हाए लेहुडलेहुकलेहुआ लोटे ॥ २४ ॥

L. 1. From लिको to यथा l. 2. only 2. hd margin in C. C लिक्को G
लिक्को X लीवोको BCFX बालः G वा (sic) X खद्वादीनां BCF लिस्सिय G लिस्सियः
X लिस्सियं X लिट्टिअं C लिट्टिअं F लिट्टिअं GZ लिट्टिअं L. 2. C om. तथा X om.
तथा लोलंटिअं BF लोलंटिअं (sic) C लोलच्छिअं GZ लिट्टिअं. L. 3. BCFX 'एहि
BF रच्चसि CZ रच्चसि B लिट्टिअं C (F1) लिट्टिअं GZ लिट्टिअं X लिट्टिअं BF लिस्सियं
C लिस्सियं X लिस्सियं CXZ 'पेम्म. L. 4. BF लिट्टिअं C लिट्टिअं X लिका BFZ लीव
BF मयच्छी CGZ सलित्ति X लिस्सियं BF 'ट्टुरिय C 'ट्टुरिय 2. hd. 'ट्टुरिस्सि GXZ
'ट्टुरिय BCF च Z चत्ता. L. 5. C लिस्सिय. L. 7. G लुंखो णियाम ABCEF
XYZ णियामे B लुंखो C (F1) लुंखो C 2. hd. लुंखो A लुंखो *old*. य L. 8.
CEGXZ लुअं X भग्गे E णिण्णयं X णिण्णयं Z णिण्णयं A लुंखाउ E लुंखाओ G 'उ
X लुक्काउ. L. 9. G लोको G लुंखो B ओत ओति CX उति G वत्ति Z ओत ओ इति
C लोखो B लोखो X लुंको G om. लोको. L. 10. X मुगं G लुंखाउ X लुक्काउ C
1. hd. निर्णयः G निस्सियः Z निस्सियः L. 11. G लुलुअं C लुगालयणं पुलिणं G om.
कुणसु, has a gap after कीस and then repeats कीस B लुंखो C लुंखो 2. hd.
लुंखो G om. सि. L. 12 GZ हो ति X होहि ति CX सुलंखं G 'याणं BF लुंखाओ
G 'उ X लुक्काउ. L. 13. C वज्जं X वज्जं B 'वित्तिं GZ 'सेम्मि BF लुलुणी or
लुलुणी CX लुंकणी E लुंकणी ABCEFX चय. L. 14. Z लेहुडं C 'लेहुडं E
'लेहुडं X 'लेहुडं In G लेहुडलेहु is torn off. G -या E 'लेहुमा YZ 'लेहुमा C om.
आ लोटे 2. hd. 'ओ E लोटे G लो.

लुरणी वायविशेषः । लुङ्गणी लयनम् । अत्र लुङ्गइ लुहइ मारीति धात्वादेशेषूक्त-
मिति नोक्तम् । लूआ मृगतृष्णा । अत्र लूरइ छिनचीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ।
लेहुडो लेहुको लेहुओ त्रयोऽप्येते लोटवाचकाः ॥ यथा ।

हर लेहुके मा कुण लूअमया लुरणिसालुङ्कणिअं ।

5 पेसणलेहुडलेहुअसलणं मा हुज्ज इन्तदइअस्स ॥ २१ ॥ [२४]

लेहिअमवि संभरणे लोले लेहडयलोहिह्ला ।

लोह्विअओ उवविट्ठे तह लोलुंचाविअं रइअतण्हे ॥ २५ ॥

लेहिअं स्मरणम् । लेहडो तथा लोहिह्लो लम्पटः । लोह्विओ उपविटः । अत्र लोह्वइ
स्वपितीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । लोलुंचाविअं रचितवृजम् ॥ यथा ।

10 महुरसलोलुंचाविअ लेहड णालिणीउ भसल चुम्बन्तो ।

इह लोह्विअस्स मह रयलोहिह्लपिअस्स लेहिअं रयसि ॥ २२ ॥ [२५]

॥ अथानेकार्थाः ॥

लुल्लं सप्पिहणूणेषु केसओसारएसु लंओ वि ।

अच्चासत्तमणोहरपिअंवएसुं तह य लट्ठो ॥ २६ ॥

L. 1. B लुङ्गणी C (F1) लुङ्गणी X लुङ्गणी BF लुङ्गइ X लुङ्गइ B मारीति.
L. 2. X मृगतृष्णा B छिनसि इति From स्वादे° to लेहु 1. 3 torn off in G. B °पूक
इति नोक्तः. L. 3. X लेहुडो लेहुड BF लेहुडो for लेहुओ. In G ने लो° यथा
is torn off. Z लोह° L. 4. From लेहु° to लोलुं° torn off in G. B
लेहुडो C (F1) लेहुड X लेहुडो Z लूअमया X लुरणिसालुङ्कणिअं BF °लुङ्कणिअं C
°लुङ्कणिअं Z °णिअं. L. 5. BF लेहुअसलण C सणं. C हुज्ज X हुज्ज BF इन्तदइअस्स
CZ °दइअस्स X धंतदइअस्स. From असलणं to °ह्वीवि° 1. 14 page 248 torn off
in G. L. 6. A लेहिअम° BCEFXYZ लेहिअ° BF °अवि EX लोले इड°. L. 7. A लोह्विउ BFXYZ लोह्विअं (X °उ) C लोह्विअओ E °ह्वि° BCF लोलुंचाविअं
Z लोलुंवा° AY °चाविअं E °वाविअं X °वाविअं BCEFXZ रइअ° Y रउअ° L. 8.
BCFXZ लेहिअं BF लोहिओ C लोहिओ XZ लोह्विउ Z उपविटः X लोहइ Z लोहइ.
L. 9. B स्वपिनि इति X स्वपितीति BZ °पूक इति नोक्तः X °पूकः ति. BFZ °चाविअं
CX °वाविअं B °वृणं X °वृ 1-1. L. 10. C (F1) लोलुंचाविअं Z °लोलुवाविअं X
°लोलुवा° B °वाविअं C लेहुड लिणीउ CX लसल C चुम्बन्तो. L. 11. BZ लोह्विअस्स
C (F1) लोह्विअस्स X लोह्विअस्स BFX °लोहिह्ल (X ल) स्स विअलेहिअं CZ °विअस्स
लेहिअं. L. 12. om. A. L. 13. C °वृणेषु E °हेत° ARX °उत्ता° B लंओ C
(F1) लंओ. L. 14. Z अच्चासत्त° cdd. °पिअंवएसुं X लट्ठो.

लहं सस्पृहं न्यूनं च । लंवा केरा लंवा गोवाटश्चेति द्वयोर् लंवाशब्दः । लट्ठो
अन्यासको मनोहरः प्रियंवदश्चेति व्यर्थः ॥ [२६]

लयणं तणुमिडवल्लीसु लाइआ भूसगहिअअजिणद्धा ।

लालंपिअं पवाले खलीणआकन्दिणमुं च ॥ २७ ॥

लयणं तनु सृदु वल्ली चेति व्यर्थम् । लाइअं भूषा गृहीतं चर्माथं चेति व्यर्थम् । ४
लालंपिअं प्रवालं खलीनमाक्रन्दितं चेति व्यर्थम् ॥ [२७]

लिहिओ तणुसइणमुं लिंकिअमक्खित्तलीणेसु ।

लुंवी थवयलया लेसा लिहिआसत्थणिइणीसद्दा ॥ २८ ॥

लिहिओ तनुः सुप्रश्न । लिंकिअं आक्षिप्तं लीनं च । लुंवी स्तवको लता च । लेसा
लिखितमाश्वस्तो निद्रा निःशब्दश्चेति चतुर्थः । अल्पवाची लेशशब्दभवः ॥ [२८] 10

लेडुको लम्पडलुट्टणमु लोढो अ भरिअसइणमु ।

वंगवयवंढवट्टा वाइङ्गणगिद्धवन्धगरुणमु ॥ २९ ॥

लेडुको लम्पटो लोटश्च । लोढो स्मृतः शयितश्च ॥

॥ अथ वादिः ॥

वंगं वृन्ताकम् । वओ गृध्रपक्षी । वंढो बन्धः । वट्टो महान् ॥ यथा ।

15

चञ्चुइ विण्णवंढे आवणपिडिआउ वडुवंगमिमं ।

उग्घेत्तुआण उड्डइ आमिसपिण्डञ्चमेण वओ ॥ २३ ॥ [२९]

L. 1. BF लंवा C लंवा 2. hd. लंवा B, C 1. hd. X लंवा BX लंवा C (F!)
लम्प° X °शब्द C लट्ठो Z लट्ठो X लट्ठो. L. 2. B अन्यास° Z अन्यासको B मनो°
L. 3. Y लअणं B °मिओ° ACEXZ लाइया cdd. °गहिणं C (F!) °णद्धा Z °णद्धा.
L. 4. ABEFXZ °पियं C लालिहपिं ABCFXYZ पवाले Z °आकंदिणमु. L. 5.
BCF लअणं X लाइणं B व्यर्थः X चर्माथः BCFXZ लाइणं X चर्माथं. L. 6. BCFX
°पियं BCFXZ प्रवालं B °मक्रंदि° L. 7. AX लिहिउ E °सुरएणं X °सुरएणु A
°णु cdd. लिंकिअम° A °क्खित्त° CX °वित्त°. L. 8. B लुंवी E लुंवी X लुंवी A
थवयणं X सूचयणं AX लेसा ACEXYZ लिहिया° BF हिलिया° C °सच्छ° BF
°णिसिद्ध. L. 9. C तणुः BCFXZ लिंकिअं B आक्षिप्तं B स्तवको X सूचको for
स्तवको C लेसा. L. 10. B °श्वस्ते X °अस्तो B चतुर्थः. B लेशशब्द°. L. 11.
Z लिडुको लपड° X लंपडुट्टणमु A °लुट्टणमु C °लुट्टणमु Y °लोडुणमु E लोढो X लेढो
cdd. व भरिणं (X सारिणं Z सारिणं) BF °सइणु X adds अथ वादिः ॥ Y ट ॥ वका-
रादिः L. 12. X °वउवड° A °वेंड° BF °वउ° C °वड° Z °वट्ट° BF °वट्टा BF
वाडगणं E वाइगणं Z वाइगणं X वाइगणगिद्धवट्टगुरुं C °गिद्ध° AB °वंध° L. 14.
om. A. L. 15. X वंग B ओ for वओ X वउ Z वंडो X वडो वट्टः BF महा व ॥
L. 16. C वंछ विंद° Z वंछ विटवंढे X विंढे for विण्णवंढे BCF °विंढे BCF °विडियाउ Z
°पडियाउ C वडुवंगमिमं. L. 17. BF ओवेत्तुआण C 1. hd. X वउ.

वद्धी अवस्सकिच्चम्मि वंकवंसा कलङ्कम्मि ।

वंसी अ सिरसि माला वच्छं पासे वऊ अ लायणणे ॥ ३० ॥

वद्धी अवश्यकृत्यम् । वंको तथा वंसो कलङ्कः । वंसी शिरसि माला । वच्छं पार्श्वम् । वऊ लावण्यम् ॥ यथा ।

5 वच्छे सवऊ दइआ सवंसिआ धम्मअत्यवद्धी अ ।

अण्णोण्णवाहवंको अवंसवंसाण ण हु होइ ॥ २४ ॥ [३०]

वम्हं रप्फे वत्थी उडए वल्लो सिमू वहु चिविडा ।

वहवट्टा खन्धव्वणमग्गा सीमाइ वत्तिवइवेला ॥ ३१ ॥

वम्हं वल्मीकम् । वत्थी तापसानामुदजम् । वल्लो शिशुः । वहु चिविडा । गन्धद्रव्य-
10 विशेषः । वहो स्कन्धव्रणः । सामान्येन वण इत्यन्ये । वट्टा पन्थाः । वत्ती तथा
वइवेला द्वावेतौ सीमवाचकौ ॥ यथा ।

वत्थीवइवेलाए वल्लयणिव्वत्तिआ मह वडल्ला ।

किं दिट्ठा वहुसयडे वट्टाए वम्हखुत्तया अवहा ॥ २५ ॥ [३१]

वज्जा अहिआरे वल्लिवल्लरीवल्लरीउ केसेसु ।

15 वतुविच्छट्टा णिवहे वलहीववणीउ कप्पासे ॥ ३२ ॥

वज्जा अधिकारः । वल्ली वल्लरी विल्लरी त्रयोऽप्येते केशवाचकाः । वतु तथा विच्छट्टो
निवहः । ऋद्धिवाची तु विच्छट्टो विच्छर्दशब्दभवः । अत्र वन्द्रे वृन्दमिति वन्द्रशब्द-
भवम् । वलही तथा ववणी कर्पासः ॥ यथा ।

L. 1. C (F!) वद्धी E वट्टो X अवत्तं E वंकं L. 2. *cdd.* य Y मालाए
AXYZ वत्थं E वच्छं X पासं C 1. *hd.* उऊ 2. *hd.* उवऊ YZ य BF लायणे Y लावणणे
L. 3. C (F!) वट्टो आवश्यं BF वंकी CX वंशी; C *corr.* 2. *hd.* BFZ सिरसि CX
शिरसि XZ वत्थं. L. 4. B लावणं. L. 5. X वत्थं BCFXZ दइया BF सवंसि CX
सवंसिया Z सवंसिया C अद्धं BCFX य. L. 6. BF वाहवं अवत्तं CXZ वाहं
B होइ. L. 7. X वल्लं E रप्फे C वच्छी C वेल्लो सिमु ABCF चिविडा X चिवडा Z
चिडा. L. 8. E वट्टं E (B!) वट्टा Y वट्टा C सन्धव्वणं L. 9. X वल्लं
CZ वच्छी B मुदजे B वल्ले BF वहु वीडा C चिविडा Z चिडा L. 10. X वल्लं X
सामान्ये BX पन्था. L. 11. C वइवेलो Z सीमा. L. 12. C वच्छी BF वइवेलाए
BF णिवत्तिया CX णिवत्तिया Z णिव्वत्तिया BZ वडल्ला. L. 13. C दिट्ठा CX वट्टं
C मुयडे Z वट्टाए C वट्टु X वल्लं Z वंमं. L. 14. C वट्टा 2. *hd.* वट्टा CXYZ
अहिआरे E विल्लरीवल्लरीउ C वल्लिवल्लरीओ Y रिउ From केसेसु to ववणीउ incl. l. 15
is given twice in Z. L. 15. A वत्तं Z वत्तं X वत्तं BF विल्लडा From वतु
to वत्तं torn off in G, and again from णिउ to इवहे 16. X वट्टणीउ
C णिओ. L. 16. C वट्टा C री वि व 2. *hd.* *del.* वि. GZ वट्ट C विच्छट्टो.
L. 17. In G वि is torn off. C विच्छट्टो BF विविच्छट्टं X विल्लडं BCF वट्टे X वट्टे
CZ णिवत्ति तु BCFZ वट्टे In G वट्टश is torn off. L. 18. CXZ वट्टणी.

वरवल्लीरिण विद्धरिवण्णवज्जाइ लज्जाइ कुवल्ली ।

वलहिवतुं चुण्ठन्ती ववणीविच्छदुमज्झम्मि ॥ २६ ॥ [२२]

वडहो स्वग्मेण वसलविडुविअलंबला य दीहम्मि ।

वप्पीओ वप्पीहम्मि वम्हलं केसरे चेअ ॥ २७ ॥

वडहो पक्षिभेदः । वसलं विडुं विअलंबलं त्रयोऽप्यमी दीर्घार्थाः । विडुस्थाने ५
वित्तं अन्ये पठन्ति । वप्पीओ चातकः । वम्हलं केसरम् ॥ यथा ।

पुच्छइ वडहं वप्पीअयं च णवणीमवम्हलं दट्टुं ।

वसलसरं विडुच्छी विअलंबलमगइन्तपइवत्तं ॥ २७ ॥ [२३]

णिद्राकरीलयाए वयली वेली अ वट्ठिमं अहिए ।

वडओ पीए वलिआविलमा जीवाइ चुण्णिणए वयरं ॥ २४ ॥ 10

वयली तथा वेली निद्राकरी लता । वट्ठिमं अतिरिक्तम् । वडओ पीतः । वलिआ
तथा विलमा ज्या । वयरं चूर्णितम् ॥ यथा ।

वइए वयरवयलिदलवेलिफलरसे वि वट्ठिमं णिदं ।

ण लहइ विलमज्जुणीहि च तणुई कामस्स किट्ठवलिअस्स ॥ २८ ॥ [२४]

L. 1. C वलं G चरं BF विलरिं G वल्लणं Z वज्जणं C वसल 2. hd. वसलइ
B लज्जाइ G, C 1. hd. कुवल्ली. L. 2. CX वलडं GZ वरं CG वुंठन्ती G ववणीं
X वउणीं. L. 3. C विडं GZ वडुं EX विअलं ABCFGXY लंबला.
L. 4. A वणीउ BF वणीहो GY वणीउ BF वणीहोनि CGZ वणीहं X वल्ललं E करे
ABIG (F ?) XYZ चय B वेय. L. 5. G वसल BFGX विडु BCFGXZ वियं
GXZ लंबलं X त्रयोऽप्यमी CX विडं G चिट्ठुं. L. 6. add. वित्तमन्ये C 1. hd.
वणीओ G उ X वणीहो CX वल्ललं G केशरचनं य ॥ L. 7. BF वडह X वणीहं
BF om च C व BCFX नवं X णीमंवल्ललं C दट्टुं G दट्टुं L. 8. BF सर Z
विडुच्छी GZ वियं BGXZ लंबलं C गइत्तं X गइत्तं BF वइ वत्तं C वमं X वनुं.
L. 9. GZ निद्रां Y वअली A वेल्ली B वेली E वेली add. य AY वट्ठिमं BF वट्ठिमं
X वडिमं. L. 10. AGXZ वइउ E वइओ Y पीने add. वलिआं C विमलना AC
चुण्णिणए ABGY वअरं C वरं F अवरं. L. 11. GZ वअली C करिलता BF वट्ठिमं
GX वइउ RZ वलिआ C (F ?) विलिआ. L. 12. G वइया X वलिय BF ज्जा BFX
वअरं C वअरं GX चूर्णिणं. L. 13. X वइउ BFGXZ वअरं C om. फल GZ वट्ठि-
मणिदं. L. 14. Z लंजइ C विमलं BF ज्जुणीहि CGZ हिं X ज्जुणीहि BFZ व add.
किट्ठवलिअस्स.

वयडो अ वाडिआए वंफिअवलिआ य भुत्तम्मि ।

वाहाकुले वणायं च वद्धलं वक्कडं च दुद्धिणए ॥ ३५ ॥

वयडो वाटिका । वंफिअं तथा वलिअं भुत्तम् । वणायं व्याधाकुलम् । वद्धलं तथा वक्कडं दुर्दिनम् । वक्कडं निरन्तरवृष्टिरित्येके ॥ यथा ।

5

तुह वाणवक्कडे वद्धले व्व हंसो रिऊ चइअ समरं ।

वंफिअसुअवलिअफलो सुमरइ वयडं गओ वणायवणे ॥ २९ ॥ [३५]

रज्जे वंदुअमोलीइ वडाली अ वरओ कलमभेए ।

गाईइ वल्लई वद्धयं वरं वड्डिआ य कूवतुला ॥ ३६ ॥

वंदुअं राज्यम् । वडाली पङ्क्तिः । वरओ शालिभेदः । योऽसावणुरिति पसिद्धः ।
10 वल्लई गौः । वीणागोपीवाचकस्तु वल्लकीवल्लवीशब्दभवः । वद्धयं प्रधानम् । वड्डिआ कूपतुला ॥ यथा ।

गोवाल किं ण रक्खसि वद्धयवरणु वल्लइवडालिं ।

किं वंदुअं व पत्तं वड्डिअणिअडे इमाइ जं लविओ ॥ ३० ॥ [३६]

वणवो द्वाणले वज्जरा णई वण्णयं च सिरिखण्डे ।

15

सण्हम्मि वद्धिओ तह वहडवणारा य वच्छयरे ॥ ३७ ॥

L. 1. *cdd.* य वाडिआए ABCFYZ वंफिअं EX विण्फियं G वंफिअं *cdd.* वलिआ. L. 2. E वाहा G वणाण Y वणाअं A *om.* च BF वद्धलं G वद्धलं C वक्कडं व C 1. *hd.* दुद्धि. L. 3. OGZ वंफिअं X विण्फियं *cdd.* वलिअं BF वणयं. C वद्धलं L. 4. C वक्कडं X वक्कडं B निरन्तरं GZ रित्तिवन्ने. L. 5. *cdd.* वाणं (X as above) BF च BFGZ चइअ CX चइअ. L. 6. CGZ वंफिअं X विण्फियं GXZ सुअं *cdd.* वलिअं G सुमरइ Z सुमरअ CGZ गउ C वणवोवणे GZ वणाअं X वणायवणे. L. 7. A वंदुअं BCFX वंदुअं E वंदुअं GYZ वंदुअं X मालीइ BF वराली ACEGX YZ च BF इ GZ वरउ. L. 8. A गोईर X गोईर A वण्णई BF वल्लयं Z वरुयल्लइ for वल्लई BF *om.* वद्धयं C वद्धयं G वद्धई E चरं ACX वड्डिआ BF वड्डिआ EY वड्डिआ GZ वड्डिआ Y च B तुलं F तुलं. L. 9. BCFX वंदुअं GZ वंदुअं B राज्ञं G वरउ X सावणुरिति B पसिद्धिः L. 10. X *om.* वल्लकां, G वल्लईअं C (F 1) वद्धयं B वड्डिआ C (F 1) X वड्डिआ GZ वड्डिआ. L. 11. B तुला. L. 12. X *om.* य B न (F 1) वद्धयं G वरए. L. 13. BF वंदुअं C वंदुअं G वंदुअं X वंदुअं Z वंदुअं C च B वड्डिअणिअडे C (F 1) वड्डिअणिअडे GZ वड्डिअणिअडे X वड्डिअणिअडे Z इमई G लविउ Z लविविओ. L. 14. ABCFY द्वाणले A वज्जरा B वज्जरा C. 1 *hd.* वसं 2. *hd.* वसं C वणयं X संतो. L. 15. C सण्हम्मि B वड्डिओ C वड्डिओ A उ A *om.* तह X तहा BFY वरुयवणे G अरे Z वरुयअरे.

वणवो द्वाभिः । वज्जरा नदी । वण्णयं श्रीखण्डम् । पिटातकचूर्णमित्यन्ये ।
वद्धिओ षण्डः । वहडो तथा वणारो दम्यो वत्सः ॥ यथा ।

वज्जरतडतिणमत्तो वहडिं मा सुंघ वद्धिअवणार ।

वणवापिलुटो पल्लवइ णेअ वण्णयतरु कह वि ॥ ३१ ॥ [३७]

वत्ताइ वगयं पउरे वग्गेज्जो दुमालिआ वणई ।

5

गोवन्द्रम्मि वणद्धी वच्चयमम्भोअमज्झम्मि ॥ ३८ ॥

वग्गयं वार्त्ता । वग्गेज्जो प्रचुरः । वणई वृक्षपङ्क्तिः । वणद्धी गोवृन्दम् । वच्चयं
कमलोदरम् ॥ यथा ।

वच्चयणिलीणभमरे वणद्धिसंछण्णवणइमूलम्मि ।

गइवग्गयं पि मा कुण पिअ वग्गेज्जम्मि मज्झदिणतावे ॥ ३२ ॥ [३८] 10

लहुजलवहे वहोलो वाहलिविरया य वज्जिअं दिट्ठे ।

अत्यम्मि अ वच्चाडो पमहेसुं तह य वंगच्छा ॥ ३९ ॥

वहोलो वाहली विरओ त्रयोऽप्येते लघुजलप्रवाहवाचकाः । वज्जिअं अवलोकितम् ।

वच्चाडो अर्थः । वंगच्छा प्रमथाः ॥ यथा ।

मा वाहलीउ विरयं भमेसु किं इत्थ वज्जिअं कहसु ।

15

तुट्ठे वंगच्छेसे समयवहोलम्मि होइ वच्चाडो ॥ ३३ ॥ [३९]

L. 1. B वज्जरा C वज्जरा G तिरिखंडं X श्रीखंडः G °वृण्णामि° X °वृण्णामि°
L. 2. B वद्धिओ C (F1) वद्धिओ G °उ खंडः X वटः. L. 3 C वटः 2. hd.
वटः C °तणनिडमत्तो Z °तिणमेत्तो X गा for मा BXZ वद्धि° C वटि° F वटि° C °वणारे.
L. 4. C वेणव° BX °पिलुटो C (F1) °ट्टो cdd. नेव BF वच्चयतरु CX वणई°.
L. 5. BF वत्ताइ CX वत्ता य Z वमइ BF वगयं C वणई X वगयं E वग्गेज्जा C
वग्गेज्जो A दुम्मा° cdd. °लिया B वणई. L. 6. A गोवडंमि BFZ °वटंमि C °वटम्मि
EX °वटंमि G °वटंमि Y °वटंमि CX वणद्धी E वणवद्धी A वसयम° BF °वसोय° E
°मच्चमोय° X °मच्चोय° Y °मच्चोज° A °मच्चमि G °मच्च° 2. hd. °मच्च° E °मच्चमि Y
°मच्चमि. L. 7. C वगइ C वगहो BFX प्रचुरं B वदद्धी F वदद्धी CX वणद्धी.
L. 9. X °णिलीन° CXZ वणद्धि° BEGZ °संछज° X °संछण° BEG °वणई° L. 10.
cdd. पिअ BF चग्गे° X वग्गेज्जमि C °ज्जमि मच्च° BCF °तावो. L. 11. X लहुजलवहे
A वहोलो E वहोलो वाहलि° A °विउ वि Y °विरजा AEGYZ वज्जिअं B वज्जिअं C वज्जिअं
2. hd. वज्जिअं C दिट्ठे. L. 12. C अच्छंमि cdd. य ABFFXY वच्चाडो C वच्छाडो
BF प्रमुहेसुं BEGY वंगच्छा. L. 13. G विरउ. B वज्जिअं C वज्जिअं 2. hd. वज्जिअं
XZ वज्जिअं L. 14. BCF वच्चाडो BF अर्थः B वंगच्छा X वंगच्छा BCFX प्रमथा.
L. 15. BF वाहलीउ C वाहलाइ X वाहलीइ CX विरइ BCFXZ वज्जिअं C वज्जिअं.
L. 16. C तुट्ठे Z तुट्ठे BEG वंगच्छेसे Z वंग° CX सयंवडो° Z समयं B वच्चाडो CZ
वच्चाडो G वच्चा (sic).

वप्पीहो थूवे बहुरा य सिवा वट्टिवं च परकज्जे ।

णउलम्मि अ वग्गोओ कणिट्ठसामू बहुव्वा य ॥ ४० ॥

वप्पीहो स्तूपः । मृदादिकूट इत्यर्थः । बहुरा शिवा । वट्टिवं परकार्यम् । वग्गोओ नकुलः । बहुव्वा कनिष्ठश्वश्रुः ॥ यथा ।

5 जं मण्णण बहुव्वाण वट्टिवं मज्झ कज्जवप्पीहं ।

तं सहि मग्गपयाहिणवहुरावग्गोअदंसणपहावो ॥ ३४ ॥ [४०]

वंजरवहुणिणवच्छीवा णीवीजेट्ठमज्जगोवेसु ।

वत्तारो वेडुल्लो अ गव्विए ववहिओ मत्ते ॥ ४१ ॥

वंजरं नीवी । बहुण्णी ज्येष्ठभार्या । वच्छीवो गोपः । वत्तारो तथा वेडुल्लो गर्वितः ।
10 ववहिओ मत्तः ॥ यथा ।

मा कट्ठ वंजरं मह ववहिअवच्छीव रूववेडुल्ल ।

ओ पेच्छइ कुडिलच्छी बहुणिआ मं सइत्तवत्तारा ॥ ३५ ॥

अत्र । वद्धणी संमार्जनी । वहरं वज्रम् । वसई रात्रिः । एते वर्षनीवज्रवसतिशब्द-
भवाः । वलवा वामीति वडवाशब्दस्य डस्य लत्वे सिद्धम् । वज्जइ त्रस्यति । वच्चइ
15 काङ्क्षति । इति धात्वादेशोपूकाविति नोक्तौ ॥ [४१]

L. 1. AE वप्पीहो C 1. hd. वप्पीहो 2. hd. वप्पीहो X थूवे AY बहुरा E चहुरा B शिवा AY वट्टिवं BF वट्टिवं C वट्टिवं GZ वट्टिवं X वट्टिवं C व पत्तये 2. hd. ०ज्जे X परकज्जे. L. 2. AEX नउलं Z णउलं cdd. व AGZ वग्गोओ In B णउं य वं is written twice. X कनिट्ठं AEY बहुं C बहुव्वा. L. 3. B वप्पीहो C ०कट्ठं C 1. hd. X बहुरा B वट्टिवं C (F!) वट्टिवं GZ वट्टिवं X वट्टिवं GZ वग्गोओ. L. 4. G कुकुलः BF बहुव्वा C बहुव्वा cdd. कनिट्ठं (Z ०व्) B ०व्थू C व्थूः X ०व्थूः. L. 5. GZ मज्झ C बहुव्वाण B वट्टिवं CX वट्टिवं F वट्टिवं GZ वट्टिवं C मज्झ. L. 6. C ०बहुरा cdd. ०वग्गोओ C ०पट्ठोओ. L. 7. C 2. hd. ०बहुण्णी GZ ०बहुल्लि XY ०बहुणि BF ०वत्थीवा X ०वत्थीवो C 1. hd. णाजेट्ठं 2. hd. णीवीजेट्ठं Z णीवीजेट्ठं C गोवेसु. L. 8. A वेडुल्लो cdd. व X गव्विए AG ०व्हिउ BFXZ मत्ते. L. 9. BF वंजरी X वंजूरं GZ बहुल्लो B ज्जेट्ठं CG (F!) X ज्जेट्ठं XZ वत्थीवो B वत्तारो. X वेडुल्लो. L. 10. G ०व्हिउ. L. 11. BXZ कट्ठ C (F!) कट्ठ G कट्ठ cdd. ववहिअ (Z ०व्हि) XZ ०वत्थीव B रूव. L. 12. G उ BF पेच्छइ OG पिच्छइ Z पिच्छं B बहुणिआ C (F!) X बहुणिआ GZ बहुल्लिआ BF ०वत्तारो. L. 13. C (F) बहुणी In G वट्टी स is torn off. X वट्टी BX वज्जं X रात्रि पतिः for रात्रिः । एते. B वज्जनीं XZ वट्टीनीं L. 14. X ०भवा. वलवा is torn off in Gand omitted in X. X वट्टीनीं Z ०भस्य (sic). BF वज्जइ GZ त्रस्यतीति OGX वज्जइ. L. 15. BZ ०नीति धां X एते for इति In C हति । इति धां is torn off. C (F!) X ०का इति C (F!) XZ नोक्ताः G नोक्ता.

वंगेवहुवम्मीसरवइरोडा कोलकामजारेसु ।

हहमालिअवायालीसुं ववसिअवहुहुल्लिवहडोला ॥ ४२ ॥

वंगेवहु सूकरः । वम्मीसरो कामः । वइरोडो जारः । ववसिअं बलात्कारः । वहु-
हुल्ली मालाकारः । वहडोलो वाताली । वात्येति यावत् ॥ यथा ।

कयववसिएण वम्मीसरेण वंगेवहु व्व सरविद्धो ।

5

अणु वहुहुल्लिपरिणिं किं वहडोलो व्व भमसि वइरोड ॥ ३६ ॥ [४२]

वलयणिवलवाडिवलगंगणिआवाडीओ अ वईए ।

वलअंगिवलगणिआवेगीओ वइमईए अ ॥ ४३ ॥

वलयणी वलवाडी वलगंगणी वाडी एते चत्वारो वृत्तिवाचकाः । वलअंगी वल-
गणिआ वेगी त्रयोऽप्यमी वृत्तिमतीवाचकाः ॥ यथा ।

10

समिडवलगंगणिआवेगी खन्तिवलवाडिवलअंगी ।

दिहिवाडिवलगणिआ मणविर्त्तीवलयणी सुविहिआण ॥ ३७ ॥ [४३]

वहुइओ चम्मयरे वच्छिमओ गम्भसेज्जाए ।

मूलप्पोइअमंसे वउलिअमहिणववरम्मि वरइत्तो ॥ ४४ ॥

L. 1. AX वंगेवडं BF वंगवहुमीसरं G वंगवडं E वंगेवडं Y वम्मीसरं In G
वम्मीं कोल is torn off. BF रोटो From जारेसु to अवहुं 1. 2. torn off in G.
L. 2. odd. मालियं C 1. hd. वायालिं 2. hd. वायालिं AX रीसु Y वायालीसुं BF
(G)XYZ ववसियं E सियं CEGZ वहुहुल्लि. X वहुहुल्लिं BF डोलो C वहुरोला.
L. 3. X वंगेवड From करः to मारणे 1. 9. page 291 torn off in G. B वम्मीसरो
BF ववसियं CXZ सियं. X बलात्कारः X वहुहुल्ली Z वहुहुल्ली. L. 4. Z वहडोलो.
L. 5. BF ववसिं C विवसिं C च BF सरे CF विद्धो. L. 6. C वहुहुल्लिं X
वहुहुल्लिपरिणि Z परिणि BF किं C डोलो च BF चइरोड. L. 7. BF चलवाडिं C
वडवाडिं E वडवाडिं Z वल्लुगुंगं A गिवा BEGXYZ गणिवाडीओ C (F!)
गणीवा Y च A वईउ. L. 8. E वलयणिवलं XZ वलयणिं A गिवावेगीउ BF
गिवागीउ CXYZ गिवावे E गिवावं X गाओ ACEXY च. L. 9. B वलयणी
वलयणी वलवाडी X वलगंगणि X चत्वारोणि C वृत्तिं Z वलयंगी. L. 10. BCFXZ
गिवा C वृत्तिमतिं X om. मती and यथा. L. 11. Z समइ BCFXZ गिवा Z
वंगी BF वंतिं C वाडीवलयंगी Z वलयंगी. L. 12. X दहिं C वलंगिवा Z वलग-
गिवा BFX गणिवा CX वत्तीं BFZ हिवाण C हिवाए X हवाए. L. 13. BF
वज्ज C वहुइओ 2. hd. वहुइओ AE इउ X वइओ Z वहुइओ AXZ वम्मयरे E वम्मउयरे
A वड्डिमउ Z वच्छिमओ B गज्जलिज्जाए F गज्जलिज्जाए. L. 14. BF मूलं CZ मूलं C
2. hd. मूलं odd. इपं BEF चउलिपं ACXYZ वउलिपं E वइत्तो Z वइत्ता.

वड्डइओ चर्मकारः । रथंकारवाचकस्तु वर्धकिराब्दभवः । वच्छिमओ गर्भशय्या ।
वच्छिउडो गर्भाश्रय इत्यन्ये । वउलिअं शूलप्रोतं मांसम् । वरइत्तो अभिनववरः ॥ यथा ।
वहिणिवरइत्त किवणत्तवड्डइअ वच्छिमयगउ अ तुमं ।

ण मुणेसि किं पि जं इह लिहेसि सूलं पि वउलिअपसज्जा ॥ ३८ ॥ [४४]

5 वल्लादयं च अच्छाअणम्मि वत्थासयम्मि वत्थउडो ।

वक्खारयं रइघरे वड्डाविअमवि समाविअए ॥ ४५ ॥

वल्लादयं आच्छादनम् । वत्थउडो वस्त्राश्रयः । वस्त्रनिर्मित आश्रय इत्यर्थः ।
वक्खारयं रतिगृहम् । अन्तःपुरमित्यन्ये । वड्डाविअं समापितम् ॥ यथा ।

णववत्थउडयवक्खारयम्मि वल्लादयल्लपल्लङ्के ।

10 लुडिआ णिएइ वड्डाविअण्णकज्जा वहू वइअमगं ॥ ३९ ॥ [४५]

वक्कल्लयं च पुरओ कयम्मि वग्गंसिअं जुज्जे ।

वहुमासो जत्थ पई ण जाइ वाहिं णवोढवहुघरओ ॥ ४६ ॥

वक्कल्लयं पुरस्कृतम् । वग्गंसिअं युद्धम् । बहुमासो यत्र पत्नी रममाणो नवोढवधू-
मृहाद्बहिर्न याति । यदाह ॥ प्रथमोढायाः सदनाद्यत्र पतिर्नापयाति बहिः । स स्याद्-
15 मणविरोषो बहुमासो ॥ यथा ।

- L. 1. BF वड्डइओ CXZ वट्टं C (F!) वड्डकिं XZ वड्डकिं X शब्दरुचः
XZ वत्थिमओ. BF गर्भशय्याया । वच्छिमओडो C om. गर्भशय्या । वच्छिउडो C 2. hd. adds
गर्भशय्या Z गडमशय्या L. 2. XZ वत्थिउडो C अश्रयः BCFXZ वउलियं. B वरेइत्तो
BF वरं Z वरः. L. 3. BCFZ वहिणिं X वेहिणिं BF वड्डइव C वड्ड इय X
वड्डय Z वड्डय वत्थिं X गओ C च X om. च. L. 4. G मुणेसि BF शूलं X
मूलं BFXZ वउलियं C ओवलियं L. 5. ACX अच्छाअणं Y वत्थाअणं Z
अच्छाअणस्मि BCF वत्थासयम्मि C वच्छउडो E उडे. L. 6. BF वक्खारयं Y रइघरे
A वट्टं BF वट्टां C वट्टां X वट्टां Z वट्टां cdd. वियमवि AYZ विवए.
L. 7. X आच्छादितं C वच्छउडो BCFXZ वस्त्राश्रयो. L. 8. BF वक्खारयं X अतः-
पुरं BF वट्टावियं C वट्टावियं X वट्टावियं Z वट्टावियं L. 9. C वच्छउडो BF वट्टादइ-
पल्लंके Z वट्टादइल्लंके L. 10. BCFX लुडिआ BF वट्टाविअं C वट्टावियण्णं X
वट्टावियण्णं Z वट्टावियण्णं BCFXZ वइअं L. 11. BF वक्कल्लयं om. च C पुरउ B
क्कल्लयं X कयम्मि (sic) BF वक्कल्लियं ACEXYZ वियं. L. 12. AEYZ बहुमासो
EX न B वाहि BCFXZ वाहि EX नवोढं A णवोढं AEXZ वट्टं A वरउ.
L. 13. B वक्कल्लयं BCFXZ वग्गंसियं X जुज्जे C 1. hd. XZ बहुमासो Z नवोढवधू.
L. 14. C पतिर्नापयाति X पतिर्नापयानि Z पतिर्नापयानि. L. 15. CXZ बहुमासो.

जयसिरिणववहुआधरवग्गंसिअङ्गणा बहिमणिन्तो ।

किं वक्कळयभुअवल बहुमासं कुमरवाल पुण कुणसि ॥ ४० ॥ [४६]

मेहम्मि बहुवासो मुअम्मि वरउप्फवामा य ।

चण्डिलए वच्छीउत्तवारिआ तह फले वरेइत्थं ॥ ४७ ॥

बहुवासो मेघः । केचिदोष्ठआदिमेनं पठन्ति । वरउप्फो तथा वामो मृतः । वामस्या- 5
स्थीनि वामट्टिआइं । अत एव वामट्टीओ मृतास्थीनीति न वक्ष्यते । वच्छीउत्तो तथा
वारिओ नापितः । वरेइत्थं फलम् ॥ यथा ।

वामम्मि वारिए इह वच्छीउत्ति व्व बाहिममिरि म्हि ।

मह बहुवास वरउप्फमारणे तुज्ज किं वरेइत्थं ॥ ४१ ॥ [४७]

वप्पीडिअं च खेत्तम्मि वलविअवलमयवारुआ सिग्गे ।

10

वंसप्फालं पयडे चुल्लीमूले वडिसरं च ॥ ४८ ॥

वप्पीडिअं क्षेत्रम् । वलविअं वलमयं वारुअं एते त्रयः शीघ्राधीः । वंसप्फालं
पकटम् । अज्वित्यन्ये । वडिसरं चुल्लीमूलम् ॥ यथा ।

वप्पीडिआ वलविअं किमागओ वच्च वलमयं तत्थ ।

वंसप्फालं वुच्चइ वडिसरकम्मे ण वारुआ अम्हे ॥ ४२ ॥ [४८]

15

L. 1. B °नव° C °बहुया° Z °बहुया° X बहुघर° BCF °सिय° XZ °सियअंगणा
B बहिम° BCFX °मणिन्तो. L. 2. B °सुअवल C °भुयवल F °सुयवल X °मुअवल
Z °भुयवल CXZ बहु°. L. 3 YZ मुयम्मि E वरउप्फवामा. L. 4. X चंडिलए
Z चंडिलए E वाच्छि° X वत्थि° YZ वार्थी° ACEXY °वारिआ C चरेइच्छं. L. 5.
BCFXZ केचित् B उठ्या° C 1. hd. उठ्या° XZ ओठ्यादि° X वरउप्पो. L. 6.
BZ वामाट्टिआइं C (F1) X °ट्टिआइं C वामोडिओ X वामाट्टिउ. B वक्षते XZ वत्थी°
L. 7. B वरइत्थं C (F1) चरेइच्छं Z चरेइच्छं. L. 8. BF वामग्गि CX वामनि Z
वामग्गि XZ वत्थीउत्ति BCFXZ बाहि° BFZ °भमग्गि X हि. L. 9. CX बहुवास
From तुज्ज to सिग्गे 1. 10 torn off in G. C तुज्ज C °इच्छं X चरेइत्थी.
L. 10. *edd.* डिअं X व BF शिक्खिं AEYZ वलविअ° X चलविअं EX °मय° AYZ
°वारुआ E °चारुआ X °चरुअं A सिग्गे G सिग्गे. L. 11. In G पयडे वु is torn off.
BE चुल्लीमूलं चडि° From वडिसरं to एते torn off in G. X वा for च. L. 12.
BCFXZ °दिअं B चलविअं CFXZ वलविअं C वलमं B चारुअं X वारुअं L. 13. B.
वं सप्फालं X पकट In G टम् । अज्वित्यन्ये । is torn off. X चुल्लीमूलं. L. 14. *edd.*
°ट्टिआ वलविअं CX कमागउ From गओ to वारुआ torn off in G. C वच्च लमयं तच्छ Z
वच्च. L. 15. X वत्त° BCF वुच्चइ BF चडिसरं CZ वडिसरकम्मे BF चारुआ C
वारुआ X वारुअं अम्हे.

थाममि ववत्थंभो कागे वसमुद्धविरसमुहा ।

कणमेअमि वरइओ वड्डणसालो अ छिण्णपुच्छम्मि ॥ ४९ ॥

ववत्थंभो बलम् । वसमुद्धो तथा विरसमुहो काकः । वरइओ धान्याविरोधः । अत्र बलम्गाइ आरोहति । वग्गोलइ रोमन्थयति । वमालइ पुञ्जयति । वसुआइ उद्धाति । एते ५ धात्वादेशेषूक्ता इति नोकाः । वड्डणसालो छिन्नपुच्छः ॥ यथा ।

वसमुद्धसइ किं तुह हल्लिअ ववत्थंमएण जं पडिआ ।

इह वरइएसु वड्डणसालवइल्ल व्व णेअ विरसमुहा ॥ ४९ ॥ [४९]

विमुवम्मि वओवत्थयवओवउण्फा वदिकलिअं वल्लिए ।

वहुहाडिणी वहुवरि ऊढा वहुवारिणी अ णववहुआ ॥ ५० ॥

10 वओवत्थं तथा वओवउण्फं विषुवत् । समरात्रिदिवः काल इत्यर्थः । वदिकलिअं वलितम् । वहुहाडिणी वध्वा उपरि या परिणीयते । वहुवारिणी नववधुः ॥ यथा ।

वहुवारिणिं च वहुहाडिणिं च मोत्तुं गओ वओवत्थे ।

मह पुत्तो दुइए वि हु वओवउण्फे ण इत्थ वदिकलिओ ॥ ४४ ॥ [५०]

L. 1. G थममि BF चव° C ववच्छंभो A वसमुद्ध° BF वुद्ध° C मुद्ध° X मुद्ध°. L. 2. E भेअमि GXYZ भेअमि CX विरइओ E वरइओ GZ इउ BF वण्डण° CX वड्डण° G वड्डण° Z वड्डण° ABEFYZ च From अ to काकः torn off in G. YZ छिन्न°. L. 3. C ववच्छंभो BF, C. 1 hd. वल्ले C मुद्धो X मुद्धो C om. तथा CF मुद्धो G वरइउ. L. 4. From सुमाइ to सालो torn off in G. X उद्धाति. L. 5. BF वण्डण° CX वड्डण° Z वड्डण°. L. 6. BFX मुद्ध° C मुद्ध° cdd. हल्लिए BF ववत्थेमएण C ववच्छं X ववत्थंमएण cdd. पडिआ. L. 7. Z वरइएसु B वड्डण° perhaps the correct from. CFX वड्डण° GZ वड्डण° BFZ वइल्ल CX वइल्ल व In G from वइल्ल to वउण्फा 1. 8. torn off. BCFXZ णेअ BF विरेत्त° L. 8. BF विमुवम्मि X विमुवम्मि AZ वउवत्थं B वओवत्थं C वउवत्थं X वउवत्थं वउवत्थं B वउवत्थं CEFZ वउवत्थं AE उण्फा C वण्फा G उण्फा X उण्फा cdd. कलिअं. L. 9. BF om. वहुहाडिणी AYZ वहु° E वहुवरि Z वहुवरि EX वहुवारि C 1. hd. वहुवारि C णी CG च Z व A वहुआ C वहुआ EGY वहुआ X वहुआ Z वहुआ. L. 10. BF वउवत्थं C वउवत्थं G वउवत्थं Z वउवत्थं BF वउवत्थं CGZ वउवत्थं C उण्फं X तुण्फं From थं to वहुहाडिणी torn off in G. X विषुवत् X रात्रिदिव C दिवकालः. L. 11. BC FXZ लिअं BF कलिअं Z वहुहाडिणी X ओवरि XZ वहुवारिणी. L. 12. B ववारि BG मोत्तुं C. 1 hd. गउ वउ° Z वउ° C वउ° Z वउ°. L. 13. C वि उ वउण्फे Z वउवउण्फे C इच्छ GZ लिउ.

वइरोअणो अ बुद्धम्मि वड्डणमिरं च पीणम्मि ।

वइवलओ दुण्डुहए वक्कडवंधं च कण्णआहरणे ॥ ५१ ॥

वइरोअणो बुद्धः । वड्डणमिरं पीनम् । वइवलओ दुन्दुमसर्पः । वक्कडवंधे कर्णा-
भरणम् ॥ यथा ।

करुणा वइरोअण तइ वड्डणमिरवाहुधरिअधरवलए ।

5

सेसो चलवक्कडवंधो वइवलउ व्व लुलउ जलहिम्मि ॥ ४५ ॥ [५१]

चूडम्मि वलयवाहु कलकण्ठी वणसवाई अ ।

वग्गोरमयं लुक्खे सरहे वणपक्कसावओ चेअ ॥ ५२ ॥

वलयवाहु चूडकाख्यं भुजामरणम् । वणसवाई कलकण्ठी । वग्गोरमयं रूक्षम्
वणपक्कसावओ शरभः ॥ यथा ।

10

वरवलयवाहु वग्गोरमयसरा तुह पुरो वणसवाई ।

तुज्झ पिअस्स य पुरओ ण सो वि वणपक्कसावओ सूरु ॥ ४६ ॥ [५२]

वाढी वणिअसहाए वायं गन्धम्मि उच्छुए वाऊ ।

मुहपुरिअतिणवज्जे वाली वामी अ इत्थीए ॥ ५३ ॥

L. 1. E वइरो C. 1. hd. °रोअणा 2. hd. रोअणा GYZ व C बुद्धम्मि G चु° BF
GZ वड्डणमिरं CX वड्डणमिरं Y °वड्डणमिरं E °मिणं C om. च. L. 2. B चरव° AGZ
°लउ ABFGXYZ दुण्डुहए C °भए B °वंधं C °वधं X °वंध A व G कण्ण° X °हरणा.
L. 3. From वइरो° to वक्कड° torn off in G. X बुद्धः BF वड्डण° CX वड्डणमिरं Z
वड्डणमिरं B वइवलओ B °वंधं. L. 5. cdd. वड्डणमिरवाहु° (X °तिर°) BF
°धुरिष° CGXZ °धरिष°. L. 6. CG (F!) Z om. चल X वल° B °वंधो X
°वलओ C व X लुलओ In G from डवंधो to हु कल° l. 7. torn off. L. 7.
ABCFYZ °वाहु E °वाइ cdd. य. L. 8. C 1. hd. उग्गोर° AGZ °सावउ
GZ चेव X वेय Y चेव. L. 9. BGZ °वाहु CX जलक° From जामर° to ओ
(G उ) शरभः torn off in G. B चण° X वेणसवाई BF °मया रूक्ष°. L. 10. X
°सावउ Z °सवउ. L. 11. B चलवलय° F वलवलय° BX °वाहु C (F!) °वाहु X
वग्गोर° BF °सरा पुरो तुह. L. 12. C तुज्झ cdd. पिअस्स (X पिअस्स) GZ वि for
य G पुउ° From पक्क° to ऊ in वाऊ l. 13 torn off in G. X सूरु Z सूरु.
L. 13. E वाढी BCEFZ वणिष° X वणव° E वायं Y वाअं BEF उच्छुए C उच्छुए
Z उच्छुए A वाहु BF वऊ. L. 14. ABFGXYZ °पूरिष° C पुरिष° C °वये X
°वज्जा F वाली cdd. य C इच्छीए.

वाढी वणिकसहायः । वायं गन्धः । वाऊ इक्षुः । वाली मुखमारुतापूरिततृणवायम् ।
वामी स्त्री ॥ यथा ।

वाउअवाडे वाढिअ वालीसदेण अण्णवामीओ ।

किं रे गिरास कोकसि वोक्कडवायं णिण्णि ण हु अण्वं ॥ ४७ ॥ [५३]

5 वारो चसए वाहा य वालुआ वाणओ वलयआरे ।

गीवाइ वाहणा वावडो कुडुम्बिम्मि वामरी सीह ॥ ५४ ॥

वारो चषकः । वाहा वालुका । अत्र वाइ स्लायतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ।
वाणओ वलयकारः । वाहणा ग्रीवा । वावडो कुटुम्बी । व्याकुलार्थस्तु व्यापृतशब्द-
भवः । वामरी सिंहः ॥ यथा ।

10 वाहामज्जे वामरिकडीउ वाणयवहूउ वारकरा ।

किं कम्बुवाहणाओ पेक्खिअ वावड विमूढो सि ॥ ४८ ॥ [५४]

वारिज्जो वीवाहे वासंदी वासुली अ कुन्दम्मि ।

वावयवावणिवासाणीओ आउत्तछिदरच्छामु ॥ ५५ ॥

वारिज्जो विवाहः । वासंदी तथा वासुली कुन्दः । वावओ आयुक्तः । वावणी छिद्रम् ।
15 वासाणी रथ्या ॥ यथा ।

L. 1. X वणिग् B चाअं F वाअं C 1. hd. om. वायं गन्धः C °मरुतापूरित° From
मारुता to सदेण l. 3 torn off in G. L. 3. BF वाओअवाडे XZ वाउयं BFX
वाडिय C om. वाडिअ OGX अज्ज°. L. 4. CX निरास C कोकसि वोक्कसि OGZ वोक्कड°
X वोक्कवायं. L. 5. ABEXF वसए CEXYZ वालुआ From लुआ to री सीहे l.
6 torn off in G. Z वालड E चलव° Y वलअरे Z °आरो. L. 6. Z गीवाइ A
कुडिबि (sic). B कुडंविम्मि C (F!) कुडंविम्मि E कुडंविम्मि X कुडंयम्मि वामरी B, C 2.
hd. सीहो. L. 7. BFX वषकः G वाला In X from वाइ to नोक्तम् is written
twice X स्लाययतीति for स्लाय° (twice) BGZ °पूक इति नोक्तः L. 8. G
वाणउ From. कारः to वः वामरी l. 9 torn off in G. B कुंडंगी C कुडुम्बी F कुंडंगी X
कुडुम्बी C 1 hd व्याकुला° X व्याकुला Z व्यावृत्त°. L. 9. BF वमरी. L. 10.
G °वाडा° BF °वजे C 1. hd. °वसे 2. hd. °वसे BF °वडीउ C °वहूओ B चार°
L. 11. BF किं किनुवा° C किं किनु° G कंबुवाहणाउ X कुवाहणाओ BFXZ पेक्खिय C
पेक्खिया G पक्खिय From इ वि° to वावय l. 1 next page torn off in G. CX
विमूढेउ. L. 12. AX वासुंदी odd य C कंदंभि. L. 13. Z वावाय. G वावयणि-
वणिवासा° ABFGX °णीउ C °णी उत्तच्छिद्व° G छिद्व° A म्हाउ. L. 14. G वारिज्जो
BF वासली C कुन्दः GZ कंदः B वाचओ. Z व वेगी From वावणी to वासुलि° l. 1 next
page torn off in G. L. 15. BF म्हा.

वावयकुमार वासंदिदन्त वासुलिदई वारिजे ।

जं दिक्खिओ सि ता मा वासाणि सुलहवावणि भमसु ॥ ४९ ॥ [५५]

वाउल्लो पलविरए वायारो मिसिरवायम्मि ।

वाणीरो जम्बू वायाडो कीरे किमिम्मि वाडिल्लो ॥ ५६ ॥

वाउल्लो पलपनशीलः । वायारो शिशिरवातः । वाणीरो जम्बूवृक्षः । वायाडो शुकः । 5
वाडिल्लो कृमिः ॥ यथा ।

वाडिल्लो व्व पुणो रम वाणीरवणम्मि तीइ असुचीए ।

तुममगणिअवायारो णिग्धिण वायाडवाउल्ल ॥ ५७ ॥ [५६]

वालप्पं विप्पं तह णङ्गूले वाविअं पसारिअए ।

गण्डयमिगम्मि वाडिमविडोमिआ वायणं च लाहणए ॥ ५७ ॥ 10

वालप्पं तथा विप्पं पुच्छम् । वाविअं विस्तारितम् । वाडिमो तथा विडोमिओ
गण्डकमृगः । वायणं भोज्योपायनम् । अत्र वासाहु मेक इति वर्षाभूशब्दमवत्वान-
नोक्तः ॥ यथा ।

वाडिम विडोमिएसुं वालप्पत्थोडणाइ ताव कुण ।

वाविअविप्पे सीहे पुण जम्बुअवायणं होसि ॥ ५१ ॥ [५७]

15

L. 1. B वाचयं BF °दत्तोइ GZ °दत्तोइ CX °दत्तोइ against metre.
L. 2. GZ दिक्खित BF सुलवावणि. L. 3. X वाउल्लो A पलवरए AY वाआरो
AB °वाअंमि In G. from वाचम्मि to वाउल्लो L. 5 torn off. L. 4. A वाणीरो
BG जंबू C जंबू वारो BF, C 2 hd. वायारो X वायाडो E किमिम्मि BF वारिल्लो.
L. 5. G जंबू. BFX वायारो BF वृक्षः. L. 6. G किमिः. L. 7. BF °ल्लोः
C च BF वाणीरमणम्मि BX असुचीए From वाडिल्लो to मगणिअ L. 8. torn off in G.
L. 8. B तुमगणि° BCFGXZ °गणियं G °वारा B णिग्धिणि Z °वाउल्ला. L. 9.
E वालप्पं C 2. hd. ळंगूले E णंगु ABFXYZ वाविअं C वाडिअं E वाविअं G वाविअं
cdd. °रिअए. L. 10. BF गड्डयं From म्मि to विप्पं L. 11. torn off in G.
B वाडिमं cdd. °मिआ A लाहणे. L. 11. B वाचिअं CFGXZ वाविअं GZ °मिउ.
L. 12. X गड्डकमृगः B भोज्यो G भोज्यायनयनं BF वसोहु From हु to मविडो L. 14.
torn off in G. C 1. hd. वर्षाभूशब्द° X वर्षाभूशब्द°. L. 13. CXZ °नोक्तव.
L. 14. BF विडामिएसुं BEZ °त्थोडणाइ C °च्छोडणाइ G °च्छोडणाइ X °च्छोडणाइ.
L. 15. cdd. वाविअं BF °विप्पे CZ जंबुयं G जंबुयं BF °वाहणं.

वाडंतरा कुडीरे वामणिआ दिग्घकट्टवाडीए ।

वावडयं वोच्चत्थं विवरीअरयम्मि णिदिट्ठं ॥ ५८ ॥

वाडंतरा कुडीरम् । वामणिआ दीर्घकाष्ठवृत्तिः । वावडयं तथा वोच्चत्थं विपरीतरतम् ।
केचियुगपत्परिवर्तितमुखयोः स्त्रीपुंसयोर्मुखेजघनकमाहुः । यदाह ॥ वोच्चत्थमौपरि-
५ ष्टकमाहुः स्त्रीपुंसयोः परस्परतः ॥ यथा ।

वामणिअन्तरवाडंतराइ सुण्णाइ तह तए रमिअं ।

जह सहि वावडयपिओ वोच्चत्थं अज्ज वि भरेइ ॥ ५९ ॥ [५८]

तुरयम्मि वासवारो सिरआहरणम्मि वालवासो अ ।

वावोणयं विकिण्णे णट्ठपडिग्गाहयम्मि वामणिओ ॥ ५९ ॥

10 वासवारो तुरगः । वालवासो शिरआभरणम् । वावोणयं विकीर्णम् । वामणिओ नष्ट-
प्रत्यादाता ॥ यथा ।

णट्ठाण रिउवहूणं वावोणयकणयवालवासाण ।

तुह वासवारवाला वामणिआ हुन्ति कुमरवाल णिव ॥ ५९ ॥ [५९]

साणम्मि वासवालो मुरणाहे वाणवालो अ ।

15 वारसिआ मल्ली कणए वालंफोसवालिआफोसा ॥ ६० ॥

L. 1. A कुडीए From कुडीरे to तरा कुडीरम् 1. 3 torn off in G. *add.* 'णिवा
E दिष् B °कट्ठं. L. 2. B वोच्चत्थं CX वोच्चत्थं E वोच्चत्थं Z वोच्चत्थं *add.* विवरीव°.
L. 3. BF कुडीरं C कुडीरं From टीरम् to यं तथा torn off in G. BCFXZ वामणिआ
X °काष्ठं BCFX °वृत्तिः BZ वोच्चत्थं. In G विपरीत° is torn off L. 4. X केचित
युग° From युगप° to द्वः विसी 1. 4. stanza 61 torn off in G. B °पुंसयोः मुखेज°
C °परेवज° X योः रेवज° Z °जघनमाहुः. C यदाहुः BZ वोच्चत्थं C (F 1) वोच्चत्थं
C (F 1) XZ °मौपरिष्टिक°. L. 6. C वामणियंतरवाडंतरगिबइ 2. *hd.* °तीराइ (sic) X
वामणिअं Z °वाडंतरम्मि सुत्तम्मि तह C सुण्णाइ BCFXZ रमियं. L. 7. X वावडयिउ Z
°यिउ BXZ वोच्चत्थं. L. 8. E सिरअहरणम्मि X °अहरणम्मि *add.* य. L. 9. E
वावो° Z वावो° X वावोणयं A णट्ठपडि° C णट्ठ° X णट्ठाहु° AZ °णिउ. L. 10. B
सिर°. X वामणिउ (°ठ 1). L. 12. C पट्ठाण B रिक्° X रिओ°. L. 13. CX
°वासवारा BCFXZ °णिवा Z *om.* हुन्ति X कुमरवाल. L. 14. BF सणंमि E
वासवालो *add.* य. L. 15. *add.* °सिया E वालं BF *om.* सवालिआफो A °वामिआ°
CEXYZ °वालिआ° XZ °फोसो.

वासवालो श्वा । वाणवालो इन्द्रः । वारसिआ मल्लिका । वालंफोसं तथा बालि-
आफोसं कनकम् ॥ यथा ।

वारसिआइ महाबल मुवासवालरह वाणवालपिअ ।

तुममच्चिऊण वालंफोसपिओ लहइ बालिआफोसं ॥ ५४ ॥

अत्र बाहिण्ड व्याहियते । बावंफइ श्रमं करोति । इति धात्वादेशेषूक्ताविति ५
नोक्तौ ॥ [६०]

बाहगणो मन्ती द्दुरडे वायडघडो विसी सारी ।

विल्हं च धवलवण्णे विपित्तविहसिब्विआ विअसिअम्मि ॥ ६१ ॥

बाहगणो मन्त्री । कपत्यये बाहगणओ । वायडघडो दुर्दुरकाख्यो वायविशेषो
भस्ते प्रसिद्धः । विसी करिशारिः । विल्हं धवलम् । अत्र विसो आखुरिति वृषशब्द- 10
भवः । विड्डा लज्जेति व्रीडाशब्दस्य तैलादिपाठात् डस्य द्वित्वे सिद्धमिति नोक्तौ ।
विपित्तं तथा विहसिब्विअं विकसितम् ॥ यथा ।

तुह णिव विपित्तगुण विहसिब्विअविल्हजस चत्तकरिविसिआ ।

बाहगणएहि मुक्का वायडघडवायणा हुआ रिउणो ॥ ५५ ॥ [६१]

विच्छोहो विरहे विरसं वरिसम्मि विसडो अ णीराए ।

15

कमलासणो विसारी विडणा पण्ही चमूइ विसरो अ ॥ ६२ ॥

L. 1. Z इन्द्रः BCFZ °सिया X °सिय. L. 2. BCFXZ बालिका° X पोसं.
L. 3. BXZ °सिबाइ C (F1) °सिबाइ BX महाबल X मुवासवालरह Z मुवासवालरह C वाणवालपिअ
(sic) Z °बालं XZ °पिय. L. 4. X तुहं Z °मल्लिकण C वालंफोसपिओ लहइ X
वसियओ for वालं Z °वेड BCFXZ बालिका° L. 5. CX बाहगणः. L. 7. E
बाइ° A °गणउ X °गणओ A द्दुरडाइ E द्दुरडे X द्दुर Z द्दुरडे A °घडो X °घडो
वित्तकरि सरी A सारे. L. 8. B व C °वण्णो A om. विपित्त Z विपित्त° B °विहसि° C
(F1) °विहि° ABEXYZ °बिआ Y बिअ° BCFXYZ °सिअभि. L. 9. X बाह-
गणओ Z °गणउ C बाया° X °विशेषः L. 10. C 2. hd. मारने C मासेट्टप C विशो X
वित्त C om. शारिः X विने for विल्हं. From तसुरिति to विपित्तं । 12. torn off in
G. X आखुरिति C वृथ्वं Z वृषमशब्द°. L. 11. BF विशा for विड्डा Z °पाठाड्डम B
द्वित्वे Z सिद्धे इति. L. 12. BFGXZ °सिअभि C °सिअभि X कथितं for विकसितं.
L. 13. GZ निव B °सिअभिर्विहं C 2. hd. FGXZ °विअ° C 1. hd. °विअ X °विल-
जस BCFX वत्त° C (F1) °वित्तया BFZ °वित्तिया. From विविसिआ to पो in रिउणो
l. 14. torn off in G. L. 14. BF °णएहि X हुआ. L. 15. B विच्छोहे A
वित्त AX वित्तम्मि E om. वित्तं edd. व. L. 16. BF पण्ही चमूइ XYZ व From
अ to नीरेण torn off in G.

विच्छोहो विरहः । विरसं वर्षम् । विसदो नीरामः । नीरोग इत्यन्ये । विषमवाच-
कस्तु विषमशब्दभवः । विसारी कमलासनः । विदणा पार्णिः । विसरो सैन्यम् ॥ यथा ।

विसद विदणा वि ण तुहं तप्पइ विच्छोहिआ तुमए ।

कामविसरेसमहुणो दिणं पि मण्णइ विसारिविरसं व ॥ ५६ ॥ [६२]

5 विहई वुन्ताकीइ विरुवे विक्खासविरुअवेलुंका ।

विलयविओलविहण्णा सूरत्याविग्गपिअणेसुं च ॥ ६३ ॥

विहई वुन्ताकी । विक्खासो विरुओ वेलुंको त्रयोऽप्यमी विरुपार्थाः । विलओ
सूर्यास्तमयः । विओलो आविग्रः । विहण्णं पिअनम् ॥ यथा ।

विक्खासविहइकच्छे विहण्णहत्थं पि सब्बविरुअं तं ।

10 विलए जं रमसि तओ वेलुंको तुह ण को वि अविओले ॥ ५७ ॥ [६३]

विग्गोवो आउलया विक्खणवितता य कज्जम्मि ।

विसिणो अ रोमसे फाडिए विरिक्कं च पिअिए विहयं ॥ ६४ ॥

विग्गोवो व्याकुलभावः । विक्खणं तथा विततं कार्यम् । विसिणो रोमशः । विरिक्कं
पाटितम् । विहयं पिअितम् ॥ यथा ।

15 महविक्खणविग्गोवे तं अणुणिन्तीइ तइ कयं विततं ।

विहयालया सि जं सहि णक्खविरिक्का य पुलयविसिणा ॥ ५८ ॥ [६४]

- L. 2. C विदणा X पार्णि, G सौम्यं. L. 3. From वि to कामं torn
off in G. BCFXZ विच्छोहिआ CZ तुहा तुमए. L. 4. CXZ °सुरेसुमहुणो C
दिणंमि मण्णइ X दिणंमि BF मन्नइ G मन्नइ G विसारि° X °विरस BCFZ च X व्वं.
L. 5. E वुन्ताकीइ Z वुन्ताकीइ BF विरुवे C विरुस° E विक्खास° A °विहअ° EY
°विरुव° X °विरुव° G °वेलुंका Z वेलुंका. L. 6. E विलयं ACEG (F!) XYZ
°विउल° From विहण्णा to विहई torn off in G. C सूरच्छा° C °पिअण्णेसुं चा. L. 7.
B om. विहई G विरउ GZ विलपो. L. 8. B सूर्यास्तमयः C (F!) XZ सूर्यास्त-
मयः odd. विउलो X आविग्रः. L. 9. X विक्खासं From सविहई° to व्ववि° torn
off in G. B विहण्णकच्छं BCF सच्च°. L. 10. G ज CX वओ G तउ B वेलुंको
BG अविउले C (F!) Z अविउलो X अविओला. L. 11. EX °विग्रता E कज्जम्मि.
L. 12. EX विसिणो BCEFGXYZ य From मसे to विहयं torn off in G. B विरिक्कं
A पंजारपि (sic) B पिअिए Z पिअियं E विहियं. L. 13. X विग्गोवो B °भवः G विसणं
X विवतं B विगिणो. X विसिणो BF विरिक्कं. L. 15. From णविग्गोवे to विततं
incl. torn off in G. Z om. तइ. L. 16. G विहियालया B लक्खविरिक्का X
णविरिक्का BF पुलयविसिणा XZ °विसिणा च.

लज्जाइ विलिअविदूणावेदूणा तहेअ वेलूणा ।

सम्भाणुम्मि विडप्पो विडओ अ विहुंदुओ चेअ ॥ ६५ ॥

विलिअं विदूणा वेदूणा वेलूणा एते चत्वारो लज्जार्थाः । यत्तु विलिअं विप्रियं तत् व्यलीकराब्दभवम् । केचित् वेलणयं लज्जेत्याहुः । विडप्पो विडओ विहुंदुओ त्रयोऽप्येते राहुवाचकाः । विज्जुला विद्युत् । विलया वनिता । एतौ शब्दभवौ । तथा विराइ ५ विलीयते । इति धात्वादेशोपूक्त इति नोक्तः ॥ यथा ।

गयविदूणे गयवेदूणो विलिअसहिए सवेलूणो ।

विडयारिबल विहुंदुअघोरम्मि विडप्पघोरो सि ॥ ५९ ॥ [६५]

धट्टे विसारओ तह विरिज्जयविलुंप्पिआ अणुगइट्ठा ।

भल्लायए विसमयं विप्पवरं तह य वेअडुं ॥ ६६ ॥

10

विसारओ धृष्टः । विरिज्जओ अनुचरः । विलुंप्पिअं अभिलषितम् । विसमयं विप्पवरं वेअडुं त्रयोऽप्यमी भल्लातकार्थाः ॥ यथा ।

अविरिज्जओ सि कुट्टिअ विसारय किम्मवए विलुंप्पेसि ।

विप्पवरोविअ गन्तुं वेअडुवणम्मि विसमयं मुज्ज ॥ ६० ॥ [६६]

L. 1. C लज्जाइ X लज्जाय ABCFGYZ विलियं EX विलयं E. (BG 1) 'विदूणा' X विदूणो C 'वेदूणा' E 'वेदूणा' A वेदूणाविदूणा Perhaps 'विदूणावेदूणा' is the correct reading. BCFGYZ तहेअ EX तह य A only य B वेलूणा E वेलूणा From लूणा to यत्तु torn off in G. X वेलूणा. L. 2. A विडउ C 1. hd. वितुउ cdd. य A विहंडउ CEFX विहुडओ YZ विहुंडओ ABCFY चेय X चेअ Z चेव. L. 3. BZ विलियं C (F!) विलयं X विलय BCF विदूणा (B 'हुं!') X विदूणा X वेदूणो BF वेदूणा BZ यत्तु BGXZ विलियं C (F!) विलय. L. 4. Z तद्यलीकं X om. शब्द CX अन्ये for केचित् Z केचित्हेलणयं B चेलणयं In G from वेलणवं to न अंसुअं l. 7. st. 71 torn off. Z विडउ C (F!) विहुंडओ Z विहंडुओ. L. 5. BF विटुली विज्जुव X विटुला Z विज्जुली BF विराइ. L. 6. B 'पूकः' C (F!) XZ 'पूका' इति नोक्ता. L. 7. B 'विदूणे' X 'वेदूणे' BCFXZ विलियं X सवेलूणो. L. 8. X om. विडयारिबल BCF 'यल' B विहंडुं X विहुंडुं Z विहंडुयं BF 'अप्पोरंभि'. L. 9. C विरिज्जय 2. hd. 'स्सय' cdd. विया C 'इहा'. L. 10. Z भल्लायए C विसमयं A वेसहं BCFX वेयहं EY वेयहं Z वेयहं. L. 11. BX विरिज्जओ C विहंडओ 2. hd. 'स्स' Z विरिज्जउ B अनुचर X विलुंप्पिवं BF अभिलिखितं. L. 12. BCF वेयहं X वेअहं Z वेयहं. L. 13. BX अविरिज्जओ C अविरिज्जउ 2. hd. 'इहा' Z अविरिज्जओ BCF कुट्टिय X कुट्टिय Z कोट्टिय BCFZ किम्मवए X किम्मवए C विलुंप्पेसि. L. 14. X विप्पवरोविणचरोविण BZ 'विण' CFX 'विण' BFXZ वेयहं C वेयहं वणं BF विमं मुज्ज C 1. hd. मुज्ज.

सूर्दविद्धे विम्बेइअं चउरगइहयम्मि विक्रमणो ।

कीडे विलुंअओ णिसि च विड्डिरिल्ला विडंकिआ वेई ॥ ६७ ॥

विम्बेइअं सूच्या विद्धम् । विक्रमणो चतुरगतिस्तुरगः । विलुंअओ कीटः । विड्डिरिल्ला रात्रिः । विडंकिआ वेदिका ॥ यथा ।

5

एअं विडंकिअठिअं पलोइउं विड्डिरिल्लवइवयणं ।

किमविम्बेइअकण्णय विलुंअ दलसि विक्रमणगमणो ॥ ६१ ॥ [६७]

पच्छातावम्मि विणिच्चरं च कोसुम्भयम्मि विरहालं ।

विच्चोअयविम्भवणा उवहाणे तह विआलुओऽसहणे ॥ ६८ ॥

विणिच्चरं पश्चात्तापः । विरहालं कुसुम्भरक्तं वस्त्रम् । विच्चोअओ तथा विम्भवणं
10 उपधानम् । विममणं इत्यन्ये । विआलुओ असहनः ॥ यथा ।

विम्भवणे विचोईकए मुए जूडके अ उल्लिहिए ।

जइ विरहालवईए कुवसि विआलुअविणिच्चरो होही ॥ ६२ ॥ [६८]

धाणा विलिंजराओ विअंगिअं णिन्दिअत्यम्मि ।

विकेणुअं च विकेज्जे विकराले विडिच्चिरं चेअ ॥ ६९ ॥

L. 1. C. om. विद्धे ABCFY इयं EXZ इयं BF चओरं. L. 2. B विलुंअओ C 1. hd. विलुं A एउ AC om. च BF व A विडिरिल्ल BF विड्डिरिल्ला C विड्डिरिल्ल Z विड्डिरिल्ला B विडंकिअ AC (F 1) XYZ किया E विडंकिआ BCF वेई. L. 3. BCFZ इयं X इयं सुन्हा C चतुरगः X स्तुरग. L. 4. X विड्डिरिल्ला B रिखो BCFXZ किया. L. 5. BCFXZ एयं BCFXZ विडंकिअ B रिखं CF रिखं BF इयं C पलोइ X पलोइयं Z पलोअं BCFX विड्डिरिल्ल Z विड्डिरिल्ल BF वइवइयं. L. 6. BF किमति C किमति BFXZ विम्बेइअ C विम्बेइअ X कण्णय Z विलुंअ C गमणे. L. 7. C पच्छता A विणिच्चरं BF विणिच्चरं C णिमूरंवरं 2. hd. विणिच्चरं Y कोसुम्भ E णाल. L. 8. A, C 2. hd. (B 1) XY विच्चो Z विच्चोययं add. विचा (Y as above) AZ लुउ BCEFXZ सहणे. L. 9. C विणिच्चरं X विरं C 2. hd. X विच्चो Z विच्चोअओ. L. 10. BF विममणमित्थं CX विमायणमित्थं Z विममणमित्थं BCFZ विआलुओ X विआलुओ. L. 11. BF, C. 2. hd. विच्चोई X विच्चोई Z विच्चोई X तूर for मुए Z व X उल्लिहिए. L. 12. BF विआलुअं CX विआलुअं Z विलुंअविणिच्चरो C विणिच्चरो X विणिच्चरो C उल्लिहिए. L. 13. E धाणो A एउ A विअंगंअं YZ रिखं ABEFXYZ णिन्दिअ A उम्मि E त्थामि. L. 14. B एअ EY एअं C विकिज्जे BF विडिच्चरं Z विडिच्चरं ABFYZ चेअ C वेअ.

विलिजरा धानाः । विअंगिअं निन्दितम् । विक्केणुअं विक्रेयम् । विडिच्चिरं विक-
रालम् । विडिंचिअं इत्यन्ये ॥ यथा ।

विरहविडिच्चिर अङ्गे तीइ विअंगिअसहीइ फुट्टन्ति ।

मुत्ता विलिजराउ व तुमं तु विक्केणुएत्थिरयसत्तो ॥ ६३ ॥ [६९]

कोमलअवलङ्गीए विलिच्चिली विहरिअं च सुरयम्मि । 5

विष्काडिअं च विड्ढिअं च विप्पिडिअं च णासिअए ॥ ७० ॥

विलिच्चिली कोमलनिःस्थामतनुः । विहरिअं सुरतम् । विष्काडिअं विड्ढिअं विप्पि-
डिअं त्रयोऽप्येते नाशितार्थाः ॥ यथा ।

विष्काडिअसाहिम विड्ढिअपारेवएहि कयरवं ।

विप्पिडिअमयलज्जं विलिच्चिलीविहरिअं भरिमो ॥ ६४ ॥ [७०] 10

पुव्वण्हभोअणजलोल्लेमु विआरिअविरल्लिआ चेअ ।

भच्छिअजलहिमु विमइअविसालया तह विहाडणमणत्थे ॥ ७१ ॥

विआरिआ पूर्वाह्नभोजनम् । विरल्लिअं जलार्द्रा । विस्तारितार्थं तु तनोतेरादेशे
सिद्धम् । विमइअं भस्मितम् । विसालओ जलधिः । विहाडणं अनर्थः ॥ यथा ।

- L. 1. Z विलिजराः X धाना X अंगिअ for विअं CZ °गियं X निन्दितार्थे X
विक्केणुअं Z °णुयं Z विडिच्चिरं. L. 2. BF विडिच्चियं C विड्ढिच्चियमित्यन्ये X विड्ढिच्चियं
Z विडिच्चियमित्यन्ये. L. 3. CDX विरहे BFZ °विडिच्चिरं CX °डिच्चिली Z वियं-
गियं BCFX °गियं CX मुट्टन्ति. L. 4. BF मुत्ता CDX मुत्ता Z विलजं BCFXZ
°राओ BF विक्केणुएत्थिरयसत्तो C विक्केणुएत्थिरयसत्तो D विक्केणुएत्थिरयसत्तो X विक्केणुअदु
(°ट्टु!) रियसत्तो Z °थिरयं. L. 5. BCFXYZ °अवलं E °लंगिए X लंमिए C
°चिली ACEXYZ विहरियं BF विरहियं. L. 6. X विष्का° cdd. °डियं ABEFXYZ
विड्ढिअं C °डिय प (delet 2. bd.) AY विष्किडिअं BF विष्ण्डिअं CEXZ °डिये B
णासिअए CE (F!) YZ णासिअए. L. 7. B विलिच्चिली C (F!) विलिच्चिली X
विलिच्चिली BCFXZ °निस्थामं BCFXZ विरहियं X म्भगतम् BF विष्काडिअं X विष्का°
CXZ °डियं BCFXZ °डियं. L. 8. BCFX विष्ण्डिअं Z विप्पिडिअं X नाशितनाशि-
तार्थाः. L. 9. X विष्का° BCFXZ °डियं (twice) X om. साहिम विड्ढिअं CZ
°सहिम BXZ °वएहि C (F!) °वोहि. L. 10. B °डिय C (F!) X विष्ण्डिअं Z
विष्किडिअं B विरल्लिअं C (F!) °चिरी X विलिच्चिली Z °विरहियं BCFX °रियं BF भरिमे.
L. 11. BF पुव्वण्णं CZ °मोयणं Y °जलोल्लेमु cdd. विआरियं C °विहिया ABEYZ
°हिया FX विरल्लिया ACYZ चेअ BF चेअ. L. 12. ABEFXYZ भच्छिअं cdd.
विमइयं C 1. bd. °मणत्थे. L. 13. BCFXZ विआरिया BCFX पूर्वाह्नं C 2. bd.
°र्धाण्हं BFZ विरल्लियं C वरिल्लियं 2. bd. विरल्लियं X विरहियं CXZ जलार्द्र. L. 14.
BXZ °देरासिद्धं BCFXZ विमइयं B भस्मितं CZ °डनं X विहाणनं.

गुणमणिविसालय तुहं विहाडणमयाण वेरिअसिसूण ।

विमइअगुरूण अंसुअविरल्लिआणं विआरिआ कत्तो ॥ ६५ ॥ [७१]

मलिणम्मि विसंवायं विअओलिअमवि विअंसओ वाहे ।

णट्टे विऊरिअं तह कोलाहलयम्मि विमलहरो ॥ ७२ ॥

- 5 विसंवायं तथा विअओलिअं मलिनम् । विअंसओ व्याधः । विऊरिअं नष्टम् ।
विमलहरो कलकलः ॥ यथा ।

मयणविअंसय विअओलिओ विसंवायकम्मणा तं सि ।

जलहरविमलहरविऊरिआ विरहिणीउ जं हणसि ॥ ६६ ॥

अत्र । विहोडइ ताडयति । विउडइ विप्पगालइ नाशयति । विच्छोलइ कम्पयति ।

- 10 विडवइ अर्जति । विरोलइ मथ्नाति । विअट्टइ विलोट्टइ विसंवदति । विसूरइ स्थिते ।
विसट्टइ दलति । विहीरइ विरमालइ प्रतीक्षते । विडविडुइ रचयति । एते धात्वादेशोपूका
इति नोक्ताः ॥ [७२]

काले कज्जअयाणे विलुत्तहिअओ तरङ्गए वीली ।

वीची लहुरच्छा वीसुं जुअए वीलणं च पिच्छिलए ॥ ७३ ॥

L. 1. Z विलडणं corr. विहाडणं C वरियसिसूणा X वेरियसिस्तण. L. 2.
BCFXZ विमइअं B 'गुरूण OGXZ अंसुअं cdd. 'ल्लिआणं BCFX विआरिआ. L. 3.
From वायं to लिअं L. 5. torn off in G. A विअउलिअं विअंसउ B विअलिअमवि C
(F1) Z विअलिअमवि C 2. hd. विउलिअं X विअउं Y वियओं EXY 'लियमं EXY
विअंसओ ABF 'सउ C वाहो E वाहे. L. 4. Z णट्टे cdd. 'रियं. L. 5. BZ
तथा विउलिअं C (F1) X तथा विउलिअं X मलितं CX वियंसओ G 'सउ B 'रिय CG
(F1) XZ 'रियं. L. 6. B 'कल. L. 7. G 'वियंसय Z 'विअंसिय G
विअ-उ X विअओलिओ G विसंवायं BCF कम्मणा. L. 8. BCF 'हराविऊरिआ X
'हरावि Z 'हराओविऊरिआ B विरहिं Z विरहं C 'जीउं. L. 9. X ताडयति BCF
विओडइ BF विप्पगालइ नोडुयति. L. 10. BF विडइ CXZ अर्जयति In G from
अर्जति to विलोट्टइ torn off. BF विअट्टइ C विट्टइ X विट्टइ Z विअट्टइ X तिलोट्टइ X
विसूरइ BFX स्थिति. L. 11. X विसट्टइ Z विसट्टइ C विहारइ C विडं X विहविडुइ
G 'विट्टइ Z 'विट्टइ. L. 13. काले क torn off in G. E कज्जअयाणे X कज्जअं
A विलितं G विलुक्कं ACEXY 'हियओ GZ 'हियउ Z ठीली. L. 14. X ची for
वीची A 'लया BFX जुअए C जुअए E जुअए BF पवीलणं च पिच्छिलए.

विलुत्तहिअओ यः काले कार्यं कर्तुं न जानाति । वीली तरङ्गः । वीची लघुरध्या ।
वीसुं युतकम् । पृथगित्यर्थः । सामस्त्यवाचकस्तु वीसुंशब्दो विष्वक्शब्दमवः । वीलणं
पिच्छलम् । अत्र । वीसालइ मिश्रयति । वीसरइ विस्मरति । एतौ धात्वादेशोपूकाविति
नोक्तौ ॥ यथा ।

जं णिसि वीचीए जलवीलीमयवीलणत्तणाइ तुमं ।

5

ण गओ सि हविअ वीसुं तं दइअं ता विलुत्तहिअओ सि ॥ ६७ ॥ [७३]

वुष्कं च सेहरे गहगहिए वेप्पो पमुम्मि वेँडी अ ।

वेलं च दन्तमंसे वेणो विसमे णईतूहे ॥ ७४ ॥

वुष्कं शेखरः । वेप्पो भूतादिगृहीतः । वेँडी पराः । वेलं दन्तमांसम् । वेलेत्यन्ये ।
वेणो विषमः सरिदवतारः ॥ यथा ।

10

वेँडिं हणितं जण्णे धावसि वेप्पो न्व विप्प जडवुष्क ।

तो वेणाओ पडिओ पडिअदसणमूलवेल लहसु फलं ॥ ६८ ॥ [७४]

वेत्तं च अच्छवत्थे विडम्बणाए अ वेलंबो ।

वयणिज्जे वेणिअवेसणा य मउअम्मि वेअल्लं ॥ ७५ ॥

L. 1. BF विलुत्तं C 1. hd. विलुत्तियत्तं C 2. hd. XZ °हियओ G °अउ X जानाति
From ली to युतकम् 1. 2 torn off in G. L. 2. BF वीसं GZ सामस्त्यवाचं
G वीसुं BF विष्वक्शब्दं G विष्वक् X विष्वग्. L. 3. CX पिच्छलं C विसालइ.
B मिश्रयवति C एते From पूकाविति to जलवीली 1. 5 torn off in G.
Z ७२ for यथा. L. 5. BCF निसि वीचीए Z वीचीइ C °मेव Z बालत्तणाइ.
L. 6. X ने BF गागओ न CG गउ cdd. हविअ BF दइ (sic) C दइउं GZ दइयं
X दइओ C °हियउ G °हियउ Z °हियओ. L. 7. A वुष्कं F वुष्कं B व AG वेप्पो
BF वेप्पो C विप्पो E वेप्पो X पमुं A वेँडी BCF वेँडी X वेँडा Y वेँडी From डी to
णईतूहे 1. 8 torn off in G. ABXYZ च C (F !) चा. L. 8. C 1. hd. X
च A दन्तमंसे Y दन्तमांसे which is equally correct C विसामणईत्तडे BF णईं A णईतारे
X णईतारे Y णईतूहे. L. 9. X शेखर B वप्पो C विप्पो X स्ततादिगृहीतः C (F !)
°हीताः BCFX वेँडी G वेण्डी CZ °मांसं B चेले. L. 10. G विप्पो X विषममपि.
L. 11. B वेँडि OG वेँडि X वेँडि B, C 2. hd. F हणितो Form उं to पडिअं om.
G. BF वेप्पो CX विप्पो Z विप्पु C च BF जलवुष्क. L. 12. cdd. वेणउ (X
as above) cdd. om. पडिओ cdd. पडियं BF °मूलं Z °सृणं X °मूणं G °मूण-
इत्तु X लसु. L. 13. E वित्तं Z अत्थं C °वच्छे BFZ विडंबणाए C विलंबणाए cdd.
च E वेलंबो B वेलंबो. L. 14. B विणिज्जे AEFGXYZ वेणिज्जे C वेणिजां G °वेसया
ण मं BF, C 2. hd. मओअं EX वेयल्लं.

वेत्तं अच्छवस्त्रम् । वेत्तं विडम्बना । वेणिअं तथा वेसणं ववनीयम् । वेअल्लं मृदु । वेअल्लं असामर्थ्यमित्यन्ये ॥ यथा ।

वेअल्लवेत्तमेअं अवेणिअं पामराण दंसन्तो ।

अण्णाणत्तणवेसणवेत्तं लहसि वणिउत्त ॥ ६९ ॥

5 अत्र वेसणं ओष्ठ्यादिकं केचित्पठन्ति ॥ [७५]

वेसाइ वेल्लरी वेइआ सलिलहारिणीए अ ।

वेडिअवेप्पुअवेरिज्जा वेडिअसेसवासहाएसु ॥ ७६ ॥

वेल्लरी वेश्या । वेइआ जलहारिणी । अङ्गुलिमुद्रावाचकस्तु वेदिकाशब्दभवः । वेडिअं वेदितम् । वेप्पुअं शिशुत्वम् । भूतगृहीतमित्यन्ये । वेरिज्जो असहायः । एका-
10 कीत्यर्थः । वेरिज्जं साहायकमित्यन्ये । यदाह गोपालः ॥ असहायं वेरिज्जं साहायक-
मपि च केचिदिच्छन्ति ॥ यथा ।

अन्धारवेडिआसुं दिसासु जं भमसि दिअर वेरिज्जो ।

गयवेप्पुअ तं णूणं तं वेल्लरिवेइआहि हरिओ सि ॥ ७० ॥

अत्र वेल्लइ रमते इति धात्वादेशोपूकमिति नोक्तम् ॥ [७६]

L. 1. BG वेत्तं F वेत्तं C विडम्बना *add.* वेणिअं X वसणं. In G नीयं वे^० torn off. L. 2. BGZ वेअल्लमसाम^० X वेअल्ल. L. 3. G ववनीयं Z वेअल्ल^० *add.* मेअं अवेणिअं (Z^० मेअं) X दंसन्तो. L. 4. BF अण्णाणत्तणं From णत्तण to चकस्तु L. 8 torn off in G. B वेत्तं C (F!) हसि Z वसि उत्ता. L. 5 BZ वेसणमोष्ठ्यादिक (Z^० कं) C (F!) वेसणेणो^० X वेसणमोष्ठ्या^०. L. 6. BF वसाइ AZ वेल्लरी C 1. hd. विल्ली EX विल्ली *add.* वेइआ X^० हरिणीए *add.* य. L. 7. A वेडिअं B वेडिअं CE (F!) Z वेडिअं X वेडिअं Y वेडिअं E वेप्पुवेरिज्जा ABCFXYZ वेडिअं X^० असहाएसु. L. 8. BCFZ वेल्लरी X विल्ली BF *om.* वेश्या BCFXZ वेइआ X सलिलहारिणी X *om.* from अङ्गुलि^० to मेअं incl. L. 9 BF वेडिअं C वेडिअं C 2. hd. वेडिअं GXZ वेडिअं B वेडिअं C वेडिअं GZ गृही-
तमित्यन्ये. From रिज्जो to असहायं l. 10 torn off in G. B असहायः CZ असहाय X असहा. L. 10. X वेरिज्जा हायकं B सहायकं X असहाय Z वेरिज्जं B साहायक-
मपि X साहायकं. L. 11. BCFX *om.* च C *om.* from दिच्छन्ति to दिअर l. 12. L. 12. BF वेडिआसुं GZ वेडिआसुं (Z^० सुं) X वेडिआसुं X नसि for भमसि CX दिअर X वेरिज्जे From रिज्जो to अ वेल्लइ l. 14 torn off in G. L. 13. C वेण्णअं यं X यं for तं Z वेण्णअं यं B णूणं F णूणं BF वेत्तं CZ वेत्तं BCF XZ वेइआहि B हरिओ सि C 1. hd. हरिउ. L. 14. C रमतेति X रमतेति Z रमत B^० पूक इति नोक्तः.

मणिआरघरोलीमुं वेडिअवेसंभराओ अ ।

वेलुलिअं वेरुलिए वेअडिअं तह य पच्चुत्ते ॥ ७७ ॥

वेडिओ मणिकारः । वेसंभरा गृहगोधा । वेलुलिअं वैदूर्यम् । वेअडिअं प्रत्युप्तम् ॥ यथा ।

वेसंभरासिरोमणिवेलुलिआहरणमुप्पलच्छीए ।

वेडिअ जइ देसि तुमं होसि तओ तीइ हियवेअडिओ ॥ ७८ ॥ [७७] 5

वेडइओ वाणिअए कलुससुराए अ वेडसुरा ।

भमरम्मि वेणुणासो संकडए वेडिकिल्लं च ॥ ७८ ॥

वेडइओ वाणिजकः । वेडसुरा कलुषा सुरा । वेणुणासो भ्रमरः । वेडिकिल्लं संकटम् ॥ यथा ।

महुपाणन्हे अम्हे णिए वि वेडइअ वेणुणासे व्व ।

10

किं लोअवेडिकिल्ले वेडसुरं देसि पाणिअं खिविअ ॥ ७९ ॥ [७८]

वेवाइअमुल्लसिए वेल्लाइअमवि अ संकुइए ।

वेसत्तणम्मि वेसक्खिज्जं उसहम्मि वोवालो ॥ ७९ ॥

वेवाइअं उल्लसितम् । वेल्लाइअं संकुचितम् । वेसक्खिज्जं द्वेष्ट्यत्वम् । अयमोष्ठ्यादिः प्रायेण । वोवालो वृषभः ॥ यथा ।

15

L. 1. BF मणिआरघरो CEGXYZ मणियार° E °लीसं *add.* वेडिअ° ABFG, C 1. *hd.* Z °राउ *add.* य. L. 2. A वेरुलियं BCEFXYZ °लियं G °लिअ ABFG XYZ °दियं From तह to संभरा 1. 3 torn off in G. X तह यं तह य EZ अ Z पच्चुत्त. L. 3. CG वेल्° BCFGXZ °लियं. XZ वेअडियं BF प्रलुप्तं. L. 4. C वेसमरा° X शिरोमणि° *add.* °लुलिपाइ° BF °णत्तुणल°. L. 5. *add.* वेडिय From मं हो° to अडिओ torn off in G. C होसी CX तउ BCFXZ हियवेअडिओ. L. 6. AG वेडइउ EXZ वाणियए G चाणियए B कलस° E कलसु° *add.* य AXY वेट° EG वेण्ड° X °सुवा. L. 7. BF वेणुणासो B संकडए E वेडिकिल्लं X विडिकिल्लं च. L. 8. G °इउ X वेडइओ BCFX वेडसुरा G वेण्ड° From लुषा to वेडि° torn off in G. C 1. *hd.* वेणुणासो 2. *hd.* वेणुणासो. L. 10. C अम्ह X अम्हे णिए C ति G वे BFGXZ वेडइय C *om.* वेडइअ C °ण्णासे C 1. *hd.* च G व्वं. L. 11. C किं *add.* लोथ° BCFX वेट° G वेण्ड° B °सुरा C (F!) °सुर BCFX पाणियं G पाणियं *add.* खिविय. L. 12 B वेवाविय° ACE (F!) XYZ वेवाइय° ABF वेल्लाइयम° C वेल्लाइयम° E वेल्लाइयम° In G from वाइअ° to वि torn off. *add.* य BF संकुयए Y संकुयिए. L. 13. ABCFY वेसत्त° EX वेसित्त° G वेसित्त° Z वेसत्त° BFG वेसत्तियं C 1. *hd.* °सिअं 2. *hd.* °सिअं E वेसित्तियं X °सिअं B उसहंसि Z ओसहम्मि E वोवा° X वोवाले. L. 14. *add.* °इयं (twice) C वेससेयं 2. *hd.* °इयं F °सिअं X °क्खेअं B अयमोष्ठ्या° Z °ष्ठ्या° From ठ्या° to यथा torn off in G. L. 15. Z वृषभो.

अमुणिअवेसक्खिज्जं लज्जावेलाइअं इमं बालं ।

वेवाइअरोमञ्चो किं रे वोवाल छिप्पेसि ॥ ७३ ॥

अत्र वेरुलिअं वैदूर्यमिति शब्दमवम् । वेअइइ खचति । वेहवइ वञ्चति । वेमयइ भनक्ति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [७९]

५ वोक्खिल्लो घरसुरे तह वोज्झयवोज्झमल्लया भारे ।

अणुचिअवेसम्मि अ वोमज्झो वोरच्छवोद्रहा तरुणे ॥ ८० ॥

वोक्खिल्लो अलीकरूरः । वोज्झओ तथा वोज्झमल्लो भारः । वोमज्झो अनुचितो वेषः । वोमज्झिअं अनुचितवेषग्रहणमिति तु अस्यैव णिमन्तस्य सिद्धम् । वोरच्छो तथा वोद्रहो तरुणः । वोद्रहो ओष्ठचादिः प्रायेण ॥ यथा ।

१० वोक्खिल्लय वोरच्छय असिवोज्झं फलयवोज्झमल्लं च ।

किं वहसि वोद्रहीणं मज्जे एसो खु वोमज्झो ॥ ७४ ॥ [८०]

वोहारं जलवहणं णहसि अ चोदसिछणम्मि वोरल्ली ।

वोसेअमुब्भुआणे भरिउल्लट्टम्मि वोसट्टं ॥ ८१ ॥

L. 1. *add.* अमुणिअं CX °सिज्जं G °सिज्जः BFGXZ °लाइयं C °लाइमं *add.* बालं (Z as above). L. 2. *add.* वेवाइयं C वोव BF छिप्पेसि C छिप्पेसि (1) X विप्पेसि. L. 3. BCFXZ °लिअं G °लिअं From ति to वइ torn off in G. X शब्दनवम् BF खञ्जति C विहवइ C विमअइ GZ वेमयइ. L. 4. B °वृत्ताः. L. 5. X वोक्खिल्लो G तथा BF *om.* वोज्झयं C वोसयं E वोज्झयं Y वोज्झयवो C °वोस Z °वोस EX भारे From भारे to च्छवोद्रहा l. 6. torn off in G. L. 6. ABEXFY °चियं CZ °विषं ABCFXYZ च BCFZ वोमज्झो C वोमज्झो YZ वोरत्थं C 2. *hd.* °वोड्डहा E °वोद्रह BF भरणे. L. 7. C वोक्खिल्लो X विक्खिल्लो BCFX °सुरः B वोज्झओ C वोस 2 *hd.* °इह (F1) also next word. G °उ From तथा to णः torn off in G. BF वोमज्झो C °सो. BF अनुचितो From तो to सिद्धम् l. 8. torn off in G. L. 8. X वेष BF °जिअमनु C °जियमनु X °जियमनु वितं Z °जिअमनु. Z वोरत्थो C *om.* तथा. L. 9. From मा to जलं l. 12. torn off in G. B ओष्ठा G उष्ठ्या Z प्रायेण. L. 10. CX वोक्खिल्लय Z वोक्खिल्लय वोरत्थअ B °वोज्झं C °वोस (F1) B °वोज्झमल्लं C °वोस (F1). L. 11. X वोद्रहीणं BF मज्जे C महे BF वोमज्झो C वोमज्झो. L. 12. E वोहारं A जलवहणं EG XYZ प A चोदसि E °चोदसि C °च्छणंमि E °छणम्मि चो X °च्छणंमि From चोदसि to काहुति l. 6. stanza 86 torn off in G. L. 13. ABCFXFY वांते. यमु (A सो 1) E वोसेयमु Z वांतेयमु ABCFXYZ °मुब्भुआणे E °मुब्भुआणे Z °उल्लट्टम्मि E वोसट्टं Z वोसट्टं.

बोहारं जलस्य वहनम् । बोरली श्रावणशुक्लपक्षचतुर्दशीमिव उत्सवविशेषः । केचि-
दिमामपि बोरलीमाहुः । बोसेअं उचुआणं । उन्मुखगतमित्यर्थः । बोसइं भुतोद्धृति-
तम् ॥ यथा ।

अंसयबोसइच्छी बोसेअहिआ य विरहतावेण ।

कह पेच्छे बोरलिं बोहारमिसा किमित्थ सहि पेसि ॥ ७५ ॥

5

अत्र । बोक्कइ विज्ञपयति । बोल्इ गच्छति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोकौ ॥ [८१]

बोकिलिअं च रोमन्ये तह बोभीसणो वरायम्मि ।

दारगेदसखेत्तेसु वडो अ वणोऽहिआरसवत्तेसु ॥ ८२ ॥

बोकिलिअं रोमन्यः । बोभीसणो वराकः ॥ यथा ।

उप्पाइउमसमत्था जे चन्विअचव्वणं कुणन्ति कई ।

10

बोभीसणा फुडं ते बोकिलिअकारिणो पसुणो ॥ ७६ ॥

॥ अथानेकार्याः ॥

वडो द्वारैकदेशः क्षेत्रं चेति द्वर्थः । वणो अधिकारः स्वपक्षश्च ॥ [८२]

वंठो अकयविवाहयणिण्णेहयस्सण्डगण्डमिच्चेसु ।

तणुवलिअभूअगहिण्णं वण्णो वण्णमच्छरत्तेसु ॥ ८३ ॥

15

L. 1. BZ om. पक्ष B उच्छव° B किंचिदिमामपि X केविदेमामावि. L. 2. Z
देनामपि BF बोरलीमाहुः C वेरेल्लामाहुः X बोरल्लामाहुः BCFZ बोसेवं X बोसेव BXZ
उचुम् (X उचम्) वाणं C (F!) उचुवाणं. B उन्मुख° X उन्मुख (1) X
भुतोद्धृति°. L. 4. BF अंसुअ° XZ अंसुय° BCFXZ इहिआ C विहर° (F!)
L. 5. BF om. बोरलिं C बोरलिं C किमिच्छ X कमिच्छ B सह X पे (sic).
L. 7. B बेक्कि° E बोकि° edd. लिपं B व X तेइ E बोभी° BF बोभीणो X बोभीसणे C
बिगयंमि XY add अथानेकार्याः ॥ L. 8. BF दारगेदत्त° B वडो BEFX व
C आ C 2 hd. वेणो ABF इहिआर° C अहिआर° Y अहिआर° Z हिआरसवत्तु Y सवत्तेसु.
L. 9. B बोकिलिपं C (F!) XZ लिपं. L. 10. BF उप्पाइयम् X उप्पाइयाम° C
समन्ता BF चव्विय° Z चव्विय° CX वचियवचणं B कई. L. 11 Z बोभीसणो BF कुं
B बोक्किलय° CZ बोक्किलिपं F बोक्किलिप° X लिपकारणो C पिसुणो. L. 12. E अथाऽ-
नेकार्था om. A. L. 13. C वेडो C वेणो BZ अधिकारः X अधिकार. L. 14. A
वण्डो E वणो Z वणो C विण्णेहत्त° C 2. hd. del त. Z निच्चेहयत्तइ° BF गंडमिभि°
Z गंडसिन्नेत्तु E भित्तेसु X भित्तेसु. L. 15. A वलिअं BCFZ वलिप° XY
वलिप° CX मूय° BF भूअगहिण्णं A एत्तु Z गहेत्तु X वणम् BZ मन्थरत्तेसु.

वंडो अकृतविवाहो निःश्लेहः खण्डो गण्डो भृत्यश्चेति पञ्चार्थः । वणो तनुर्वलवान्
भूतगृहीतश्चेति त्र्यर्थः । क्षेत्रवाचकस्तु वपराब्धभवः । वणं अच्छं रक्तं च । अत्र ।
वले निर्धारणनिश्चययोः । वणे निश्चयविकल्पानुकम्प्यसंभावनेषु । एतौ शब्दानुरासने
निपातावुक्ताविति नोक्तौ ॥ [८३]

5 झाडझडीसु वडप्पं वरडी तैलाडिदंसभमरेसु ।

विअसन्तकलयलेसुं वयलो सेणणउलेसु वल्लाओ ॥ ८४ ॥

वडप्पं लतागहनं निरन्तरवृष्टिश्च । वरडी तैलाटी दंशभ्रमरश्च । दंशश्चासौ भ्रमर-
श्चेति विग्रहः । यदाह । वरडी तैलाटी स्यादिति । दंशभ्रमरविशेषो वरडीति च ।
वयलो विकसन् कलकलश्चेति द्व्यर्थः । वल्लाओ श्येनो नकुलश्च ॥ [८४]

10 खेत्ते घरे अ वलयं सुन्दरबहुसिक्खिएसु वत्तद्धो ।

वयणं मन्दिरसेज्जामु वप्पिणो खेत्तउसिएसु ॥ ८५ ॥

वलयं क्षेत्रं गृहं च । वत्तद्धो सुन्दरो बहुशिक्षितश्चेति द्व्यर्थः । वयणं मन्दिरं
शय्या च । वप्पिणो क्षेत्रमुषितश्च ॥ [८५]

वल्लरमरणमहिसक्खेत्तजुवसमीरणिज्जलवणेसु ।

15 सालविडङ्केसु वरंडो साहेज्जविकचेसु वग्घाओ ॥ ८६ ॥

वल्लरं अरण्यं महिषः क्षेत्रं युवा समीरो निर्जलदेशो वनं चेति समार्थम् । वरंडो
पाकारः कपोतपाली चेति द्व्यर्थः । वग्घाओ साहाय्यं विकसितश्च । अत्र । वलइ आरो-
पयति गृह्णाति च । वंफइ वलति काङ्क्षति च । एतौ धात्वादेशोपुक्ताविति नोक्तौ ॥ [८६]

L. 1. Z वंडो अकृतं BCFX निस्लेहः X भृत्यश्चेति B 'र्वल'. L. 2. Z चेति
for च. L. 3. BF वलं C वेले X निर्धारणनिश्चययो C om. योः । वणे निश्चय. Z वण
BCFZ 'कम्पस' X 'ल्पानुकम्भावनेषु. L. 4. X निपातानुक्ता'. L. 5. BF
झाडझडीसु A 'झाडीसु C 'हंसभम' X 'दंतभम'. L. 6. ABEFXYZ विपसंतं
C विलसंतं X वयणो Y वअलो A वण्णाउ Z वल्लाउ. L. 7. Z 'वृष्टिश्चेति X
वरडी C तैलाटी X दंतभ्रमरश्च CX दंसणश्चा'. L. 8. X वरडी C तैलाटी. X वरडी-
दिति, om. च L. 9 Z वयलो. L. 10. cdd. य E वलयं BZ 'बहु' E सक्खि-
एसु ABCFXY वत्तद्धो (C 'द्धो !) Z वत्तद्धो. L. 11. Y वअणं BF मंदरं Z वयणो
EX सित्तं C खेत्ते E 'ओसिएसु. L. 12. X क्षेत्र घतं च BX वत्तद्धो C (F !) वेत्तद्धो
Z वत्तद्धो B बहु'. L. 13. X भज्जाम B 'मुक्षितश्च. L. 14. AD वअमरं BC
EF 'संश्लेप्तं B 'णियल'. L. 15. BF 'विडंकोसु E 'विटंकेसु BCFXZ साहिज्जं
EX 'विकसन्तेसु. L. 16. X अरण्यं BF निर्जलदेशो C निर्जरदेशो X निर्जलं. CZ समार्थः
X समार्थं BF वरंडो पाकार. L. 17. X वेति B द्व (sic) X साहाय्यं B विक शितश्च X
कित्तितश्च B चलइ. L. 18. B गृह्णाति C एण्णाति BF वंफइ चलति CX वंफइ C वलयति.
BF काङ्क्षति Z वा for च. From च to जं अर्द्ध L. 3 next page torn off in G.

अङ्गमि वट्टमाणं गन्धद्व्याहिवासभेए अ ।

वत्याहरणमि तहा अच्युदयावेअणमि वट्टवणं ॥ ८७ ॥

वट्टमाणं अङ्गं गन्धद्रव्याधिवासभेदश्च । वट्टवणं वत्याहरणमभ्युदयावेदनं चेति
द्वर्थम् । अत्र वरहाडइ निःसरति धातवोऽर्थान्तरेऽपीति [सिद्धहेम° VIII, 4, 259]
निषेधति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [८७]

5

वाउत्तो विडजारेसु विल्लमच्छे विलसिए अ ।

ठाणविचालेसुं विक्खंभो दीहजघणेसु विक्खिण्णं ॥ ८८ ॥

वाउत्तो विटो जारश्च । वायउत्तो इत्यन्ये । विल्लं अच्छं विलसितं च । विक्खंभो
स्थानमन्तरालं च । विस्तारवाचकस्तु विक्कम्भशब्दभवः । विक्खिण्णं आयतं जघनं च ।
अवतीर्णमित्यप्यन्ये ॥ [८८]

10

विडिमो सिमुमिअण्डेसु दिट्ठवीसन्तएसु विव्वाओ ।

खलभिक्षवेज्जवाविअदानेसुं विप्पयं चेअ ॥ ८९ ॥

विडिमो बालमृगो गण्डकश्चेति द्वर्थः । विव्वाओ अवलोकितो विश्रान्तश्च ।
विप्पयं खलभिक्षा वैद्यो वापितं दानं चेति चतुर्थम् ॥ [८९]

L. 1. B वट्टमाणं BF घंघं° C गंधं° ABEFX Y गंधद्व्या° Z गंधद्व्या° E
°भोए cdd. य. L. 2. C वच्छा° (F!) B °भरणमि A °णमि Y अच्युदयावे°
AEXYZ °वेयणमि ACXYZ वट्टवणं (F!) B वट्ट°. L. 3. C वट्टमाणं (F!)
B वट्ट° X वट्टमाणं Z °द्रव्यादिवात° BF वट्टवणं C वट्टजणं GXZ वट्टवणं From स्वाहरणं
to बोऽर्था° 1. 4. torn off in G. XZ °हरणं अभ्यु° L. 4. B धातवो अर्थोपीति
CX अर्था° L. 5. X निषेधयति G निषेधति धाव-चेति. X °पूकाः, om. इति नोक्तः.
L. 6. A वाउत्तो X विडजारे cdd. य. L. 7. From दानं° to घणेसु torn off in
G. AZ °विचालेसुं BCF °विचालेसु AGY °जघनेसु Z दीहजघनेसु AC विल्लितं BF विल्लिण्णं
GZ विल्लितं. L. 8. BCDF वाउत्तो X वाउत्तो GZ अर्था°. L. 9. From
विक्कम्भ° to यतं torn off in G. C °शब्दः । B विक्खिण्णं F विक्खिण्णं L. 10. X अव-
तीर्णी° CX °मित्यन्ये. L. 11. B सिमुं BCEFGXYZ °निव° C दिट्ठ° G दिट्ठ° C
विवाओ G वेव्वाउ Z वेव्वाओ A °उ. L. 12. BFX °विज्ज° C 1. bd. °विष्ठ° cdd.
°वाविष्ठ° GX °णेसु ABCFX YZ चेव From चेअ to कश्चेति 1. 13 torn off in G.
L. 13. BZ बाल° Z गंडकश्चेति BCF विवाओ G °उ. L. 14. X चतुर्थाः

विहिरमाभोगरउद्देसु विलासजघनेसु विच्छेओ ।

विह्रिगोसेसु विहाणो संझाचोरेसु अ विआलो ॥ ९० ॥

विहिरं आभोगो रौद्रं च । विच्छेओ विलासो जघनं च । विहाणो विधिः प्रमातं च । विआलो संध्या चौरश्च ॥ [९०]

5 विरहो रहकोसुम्भेसु वित्तई गव्विविलसिएसुं च ।

परिपाडिअम्मि विचिए विरलम्मि अ विच्छिअं होइ ॥ ९१ ॥

विरहो एकान्तं कुसुम्भरक्तवस्त्रं च । वित्तई गर्वितो विलसितं च । वित्तई गर्व इत्यन्ये । विच्छिअं पाठितं विचितं विरलं चेति व्यर्थम् ॥ [९१]

विमलिअमवि पण्णत्तं मच्छरमणिए ससदे अ ।

10 विसमिअममलोत्थरिएसु विलइअमहिज्जदीणेसु ॥ ९२ ॥

विमलिअं मत्सरमणितं सराब्दं चेति व्यर्थम् । विसमिअं विमलमुत्थितं च । विलइअं अधिज्यं दीनं च ॥ [९२]

हयविरलेसु विरिंचिरममलम्मि विरिंचिओ विरत्ते अ ।

फाडिअधारासुं विंचिणिअं वीअं च विहुरतकाले ॥ ९३ ॥

L 1. B विह्रिमा^१ C (F 1) विहिरमा^१ GZ विह्रिमा^१ C ^१जघनेसु From जघनेसु to सु विह्रि^१ 1. 2 torn off in G. BF विच्छेउं A विछेदउ. L 2. X विह्रिगोसेस A विहाणो विह्रिगोहाए संझा^१ E संजेहा^१ In A चोरेसु अ not legible. GYZ च BCEFGXZ विहालो. L 3. BF विह्रिगिहं C विह्रिं G विच्छेउ. L 4. *add.* विहालो B संध्या. L 5. C ^१कोसुं C वित्तई Z वित्तई In G from विरहो to गर्वि^१ torn off. L 6. EX परि^१ BCEFGXZ ^१डिअम्मि In G विचिए विर^१ twice. X विए विरलम्मि GYZ च BCFY विच्छिअं G विच्छिअ. L 7. X ^१रक्तं वस्त्रं B वित्तई C 1. hd. (F 1) X वित्तई From गर्वितो to छिअं torn off in G. C वित्तई L 8. *add.* विच्छिअं X परिपाठितं G चे (sic) L 9. *add.* ^१लियमं E पण्णत्तं C ^१णिए सदे In A ससदे not legible. *add.* य. L 10. *add.* ^१मियमं A ^१लोउं CX ^१लोउं Y ^१लोत्थरिएसु X ^१लोउंनिए (1) ABCEFGXYZ विलइअम In G from अनहिज्ज^१ to समिअं torn off. L 11. BCFXZ ^१लियं X पण्णत्तं मत्सरं *add.* ^१मियं G विमलं संमुत्थितं च वितं च । Z विमलं संमुत्थितं च । BF विलइअं C विवलिइअं GXZ विलइअं L 12. BF अविअं X च. L 13. BF विरिंचिरममलम्मि C विरिंचिर C विरिंचिओ G विरिंचिउ Z विरिंचिओ From विरत्ते to विरो 1. 1 next page torn off in G. *add.* य. L 14. B फाडिअ^१ ACE (F 1) YZ फाडिअ^१ X फाडिअ^१ ABF ^१गसु C ^१गसु नि BFZ विचिं C विरिं E विचिं X विचिं *add.* ^१जियं ABCFGY वीअं F वीअं Z *om.* वीअं C ^१रत्तकाले.

विरिचिरो अश्वो विरलं च । विरिचिरा धारेति केचित् । विरिचिओ विमलो विर-
कश्च । विचिणिअं पाठितं धारा च । अत्र विन्हरइ स्मरति विस्मरति चेति धात्वादेशो-
पूक्तमिति नोक्तम् । वीअं विधुरं तत्कालं चेति द्वर्थम् ॥ [१३]

वुण्णो भीओध्विग्गेसु चोरमुसलेसु वेल् अ ।

वेल्हो केसेसुं तह पल्लववल्लीविलासेसु ॥ १४ ॥

5

वुण्णो भीत उद्दिग्गश्च । ओष्ठ्यादिरयं प्रायेण । वेल् चौरा मुसलं च । वेल्हा केशाः ।
वेल्हो पल्लवः । वेल्हा वल्ली । वेल्हो विलासश्चेति चतुर्थो वेल्हाशब्दः । अत्र वेव्वे भयवा
रणविषादामन्त्रणार्थेषु प्राकृतलक्षणे निपातेपूक्त इति नोक्तः ॥ [१४]

वेइद्धो उद्धीकयविसंठुलाविद्धसिडिलयंगेसु ।

वेआलोऽन्धतमेसुं वेआरिअमवि पयारिअकचेसु ॥ १५ ॥

10

वेइद्धो ऊर्ध्वीकृतो विसंस्थुल आविद्धः शिथिलतां गतश्चेति चतुर्थः । वेआलो
अन्धोऽन्धकारश्च । वेआरिअं प्रतारितम् । वेआरिआ केशाश्चेति द्वर्थो वेआरिअ-
शब्दः ॥ [१५]

L. 1. C विरिचिरो X विरिचिरो GZ अश्वो BF विरिचिरेति कश्चित् CX विरिचिरा CX
विरिचिओ G 'विट्. L. 2. X विरश्च BFZ विचिणिअं C विचिणिअं X 'णिअं
From पाठितं to विलासि L. 4 next page torn off in G. XZ विहहरइ CZ om.
स्मरति X om. विस्मरति L. 3. BCFXZ वीअं X विधुरितं. L. 4. B वुण्णो
E वुण्णो Z वुण्णो AXYZ भीअ BF 'विग्गेसु Z 'विग्गे C 'ग्गेसु चोरमुसलेसु 2 hd.
'मुल' E 'मुधालेसु E वेल् X वेल्ह अं Y वेल्ह व. L. 5. A वेल्हा वेल्हो Y वेल्ह.
L. 6. BF भीतः CX भीओ C 2. hd भीतो BXZ ओष्ठ्या C वेल्ह चंगे B वेल्हा X
वेल्ह X मुगल. L. 7. C पल्लवश्च C वेल्हो. L. 8. C 'वाट्ठरण' 2. hd. 'वातेरण' C
'दामंअ'. C 'लक्षणा F 'लक्षणावि' X 'लक्षणातिपातेपूक्तः C 'पूक्तः X om. इति नोक्तः.
L. 9. A वेइद्धो C वेइद्धो उद्धी A 'विसंठुला B 'विइसुंठुला C 'विसुंठुलाविद्ध ABCFX
YZ 'सिडिलियंगेसु. L. 10. CEXYZ वेआलो, आलो not legible in A. BCFZ
अंअ' ACEFXZ वेआरिअमवि CY वेआरिअमवि ABEYZ 'रिअ' BCF 'कचेसु X 'रिअंके-
सेसु Z कचेसु. L. 11. C वेइद्धो BF उद्धी CX ऊद्धी BF विसंठुलः C विसंस्थुल Z
विसंस्थुलः B गतांश्चेति Z गतश्चेति B वेआलो Z विआल्लोअो. L. 12. X om. अश्वो BF
अंअंका CX अंधकारं च BFXZ वेआरिअं C वेआरिअं BF वेआरिअं के XZ वेआ CXZ
'रिआ C 2. hd. adds रिआ. B द्वर्थः BCFXZ वेआरिअं.

वेहविओऽणायरकोवणेसु वेलाइअं च मिउदीणं ।

वेळहलो मउअविलासीसुं वोज्जरमईअभीएसु ॥ ९६ ॥

वेहविओ अनादरो रोषाविष्ठश्च । वञ्चितार्थस्तु वञ्चिधात्वादेशसिद्धः । वेलाइअं मृदु
दीनं च । वेळहलो कोमलो विलासी च । अत्र वेळवइ उपालभते वञ्चति चेति धात्वा-
5 देशोपूक्त इति नोक्तः । वोज्जरं अतीतं भीतं च । अत्र वोज्जइ त्रस्यति वीजयति
चेति धात्वादेशोपूक्त इति नोक्तः ॥ [९६]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां सप्तमो वर्गः ॥

L. 1. X वेहविउ BCF अणायर° E णाय° *cdd.* °इयं BF, C 2. *hd.* मिओ°.
L. 2. X वेळहलो BF, C 2 *hd.* मओअ° EX मिउय° Y मउय° Z °विलासीसु B वोज्जर
मंतीमीण्डु F वोज्जमंतीमी° A वोज्जर° C वोसर° ACEXY °रमतीतमी° Z °रमतीतमी° X
adds ॥ इति सप्तमो वर्गः । L. 3. BF अनादरो वृष्टश्च After °विष्टश्च C 2. *hd.* inserts
on margin : वेलाइयं मृदु दिनं (sic) च. X °मिद्राः X वेलाइयं मृदु BF, C 1. *hd.* Z
om. वेलाइअं मृदु दिनं च; see preceding note; X has these words after °विष्टश्च
in the preceding line. L. 4. From वइ उपा° to त्वाचा° 1. 7 torn off in G.
L. 5. BF वोज्जरं C वोसरं C वोसइ XZ वोज्जइ X चेन्मयति C विजयति 2. *hd.* °यइ.
L. 7. In G विगधि and from देशी° to मुएसु 1. 2 next page torn off- BC
FXZ °तायां स्वोपज्ञदेशविशदसंयहवृत्तो (X *om.* वृत्तो). A वर्गं ACX add! समाप्तः B
adds ॥ पंधारं ॥ ३१५ ॥ ड ॥ द ॥ Z adds ॥ पंधारं ॥ ३१५ ॥ E only has ॥ इति सप्तमो
वर्गः ॥ ड ॥ Y only सप्तमो वर्गः ॥

अष्टमवर्गे प्राकृते शेषौ न संभवत इति सादयः प्रस्तूयन्ते ।

सीहकुमुएसु सडिसंफा सहसंधारिआ जोगे ।

सत्ती वंकतिवयवहुलदारु सत्यसेहिआ य गए ॥ १ ॥

सडी सिंहः । संफं कुमुदम् । सहो तथा संधारिओ योग्यः । सत्ती वकपादत्रयं वृत्तं दारु । यदाह ॥ पल्लङ्गपायसरिसं तिदारुअं उद्धणिमिअआयरिसं । तं जाणसु सत्तिं ॥ ५ इति । गोपालस्तु ॥ सत्ती कलसाधारो दारु भवेत्तल्पसमसमुच्छ्रयणम् ॥ इत्याह । सत्यो तथा सेहिओ मतः ॥ यथा ।

संफच्छी सडिमज्झा संधारिअसयणसेहिए दइए ।

सत्तीसत्थं कलसं रयन्तसहवारिणा भरइ वइआ ॥ १ ॥ [१]

संगा संडी वग्गा संपा कश्ची सरा माला ।

10

संखो वन्दी सरली चीरीइ सरत्ति सहसत्थे ॥ २ ॥

संगा तथा संडी वल्गा । संपा काञ्ची । सरा माला । संखो मागधः । सरली चीरिका । सरत्ति सहसा ॥ यथा ।

L. 1. Y has simply सकासदिः ॥ X अष्टमे X शेषौ. L. 2. A सीहे कुं X सीहे कुं C 1. hd. कुष्टं C १सडी B १संफा CEX १सन्का E १सवा A १रया BCFEX YZ १रिया From आ जो to कपादं l. 4 torn off in G. X जोगे. L. 3. EX १तिवयव C १वदुलं X १वदुलं BFX १दारु A सच्छं X सत्तिधं cdd. १सेहिआ. L. 4. BCFX संफं Z सहे X संधारिओ B चकं. L. 5. From इ-पल्लं to तिदारुअं torn off in G. X पल्लङ्गपायं BF १सरिकं तिदा कण्यससरिसं तिदारुअं GZ १रुवं BF उद्धमिमियं C उद्धमिमियं F उद्धमिमियं G उद्धमिमियं X उद्धमिमियं Z उद्धमिमियं From १आषं to समुच्छ्रयं l. 6 torn off in G. BF १आवरसं C आउरिसं Z १आहरसं L. 6. BCFXZ सत्तिमिति BF कलशा X यदारु BF मवेत्तल्पसमुच्छ्रयं G समुच्छ्रयं X च्छ्रयणमिति आह Z १च्छ्रयणमित्याह C सच्छो. L. 8. CXZ संफच्छी G स्फं From च्छी to यणं torn off in G. B १मज्जा C (F 1) १मज्जा BCFXZ १रिवं X om सच C १सहिए L. 9. From सत्ती to भरइ torn off in G. CX १सच्छं BF कलसं cdd. वइआ (X वया). L. 10. BF संडी CE कण्डी BF वग्गा E सन्का GX सन्का Z कंधी. L. 11. ABCFG वंदी Z चंदी A वीरीइ C १विइ. L. 12. GX संगा C सण्डी BX वला X सन्का From संगा to सरली torn off in G. L. 13. X वीरिका.

समरो संस्ववहूए सरलिझुणीइ ददसंपसरिआए ।

सुहडे सरत्ति वालिअसंगे संडीइ धरिअए तुरओ ॥ २ ॥ [२]

सज्जोकं पच्चग्गे सउणं रूढे पसूणए सडयं ।

सलली सेवा सभरो गिद्धे सद्धाइ सगयं च ॥ ३ ॥

- 5 सज्जोकं प्रत्यग्रम् । सउणं रूढम् । सडयं कुसुमम् । सलली सेवा । सभरो गृध्रः । सगयं श्रद्धा ॥ यथा ।

तुह सज्जोके सडए सभरो मंससगएण सललिपरो ।

होइ विलक्खो किंसुअसउणमिणं वा मलमिसमुहाणं ॥ ३ ॥ [३]

सत्थरसंगोल्लीसंगेहो णिअरम्मि संगहो मोच्चे ।

- 10 सत्तल्ली सेहाली पसवजरा संभवो सुरा सविसं ॥ ४ ॥

सत्थरो संगोल्ली संगेहो त्रयोऽप्येते समूहार्थाः । शय्यार्थस्तु सत्थरो स्रस्तरशब्द-
भवः । संगहो गृहोपरि तिर्यग्दारु । केचित्तु संगहो मुक्तो इति पठन्तः संगहशब्दं
मुक्तपर्यायं व्याचक्षते । सत्तल्ली शोफालिका । संभवो प्रसवजरा । सविसं सुरा ॥ यथा ।

जायवसंगोल्लीणं खयं सुणन्ता वि खीवसंगेहो ।

- 15 बुद्धिविहूणा संभवगयं च सविसं विसं ति ण मुणन्ति ॥ ५ ॥

L. 1. X संस्ववहूए सरलिझुं BF °घुणीइ C °डुणीइ X ददसम्प° cdd. °सरिवाए.
L. 2. BF सरत्ति BFGXZ वालि° C वालिवं BF संडीइ CX सण्डीइ BCFZ धरिपए
X धरिए From रिअए to उणं रूढे next line torn off in G. BF तुर (sic)
X तुपओ. L. 3. C ससो° 2. hd. °सो° Z पच्चग्गे सउणं BF सडियं Y सडअं.
L. 4. C गिद्धे A गिद्धाइ C सद्धाइ. L. 5. C सडोक्कं. From समरो to इ सज्जो° l. 7.
torn off in G. X गधः L. 6. B अद्धा. L. 7. C ससो° G संभवो X सत्तरो
G मंससगएण. L. 8. Z विलक्खओ BFGZ किंसुअ° C °सउणिमिउणं (C 2. hd.
del उ°) चा अरालामसमुहाणं. L. 9. C सच्छरं BF °संगिहो X °संगेहो From गेहो
to the end of the line torn off in G. BCFXY णिअरंणि Y मुच्चे. L. 10. E
सत्तली E पसव°. L. 11. C सच्छरो R संगेहो G संगेहो X गधार्थंस्तु. C सच्छरो BF
अस्तशब्द° C °शब्दरु-सवः G °शब्दमः X °शब्दरतः L. 12. From हो गृहो° to
संगहो torn off in G. C संगहो (F!) X संगहो. G पदंत C (F!) संगह° B
संगहं शब्द X संगहशब्द. L. 13. B सत्तली. L. 14. G जायवस and
then torn off to the end of the line. C खयं Z खीवसंगेहो X °संगेहो.
L. 15. BFG बुद्धिं CZ °विहूणा G °विहूणा X °विहूणो संभवगयं C च C 1. hd. Z
om. विसं GZ न.

बहुणो वि ण कापुरिसा वुन्ति महारम्भकज्जभास्वमा ।

सच्चलिसत्थरेहिं ण संगहो होइ कइआ वि ॥ ५ ॥ [४]

सण्णिअमोळे दप्पोन्दुरे सराहो दिए सवासो अ ।

संफाली पंतीइ सयग्घिसयत्ता घरट्ठिमुइएमु ॥ ५ ॥

सण्णिअं आर्द्रम् । सराहो दर्पोन्दुरः । सवासो ब्राह्मणः । संफाली पङ्क्तिः । सयग्घी 5
घरट्ठी । शतघ्नीशब्दो येषां संस्कृते प्रसिद्धस्तेषां न देशी । सयत्तो मुदितः ॥ यथा ।

होसि सराहसवासय ण सयत्तो भोअणेण जं तुज्झ ।

रदसंफालिसयग्घी ण हु थक्कइ सण्णिअम्मि सुके अ ॥ ६ ॥ [५]

सण्णेज्झो जक्खे सब्बला कुसी सम्भरम्मि संखालो ।

संकरसाहीओ रच्छाए णिअडे सगेइं च ॥ ६ ॥

10

सण्णेज्झो यक्षः । सब्बला कुशी । संखालो शम्भराख्यो मृगविशेषः । संकरो
तथा साही रथ्या । सगेइं निकटम् ॥ यथा ।

- L. 1. BFGZ बहुणो X णामो for ण. L. 2. C °सच्चरेहिं CX न C इ for होइ From हो in संगहो to हो दणो° L. 3. torn off in G. BCFXZ कइआ CX इ. L. 3. ABFZ सण्णिअमो° C सन्निय° E सल्लिमोळे X सल्लिय° Y सण्णिअमोळे दणु° G दणो° Z दणो° ABEGXY °दुरे C °दुरे F °दुरे cdd. य (X अ). L. 4. BCF सइच्चि° ABCFGZ °सइत्ता X परइ° BF °मुएच्च. C 1. hd.° छएच्च. L. 5. BFGZ सण्णिअं X सल्लियं C सन्नियं G दणो° X दणो° Z ब्राह्मणः From दणः to इी torn off in G. L. 6. B थट्ठी. cdd. सइत्तो L. 7. BFGXZ सइत्तो CXZ भोअणेण G भोअणेणं C तुज्झ. L. 8. Z रहं C °संफालिं Z न C सण्णिअय° BFZ सण्णिअय° X सण्णिअम्मि From रद° to म्मि torn off in G. CZ मुक्के cdd. य. L. 9. C सण्णेज्झो 2. hd. °इत्तो GZ सन्ने° X सण्णेज्झो A सम्भर° BCFGZ संवर° EX संवर° Y तवर°. L. 10. B °साहिउ AGYZ °हीउ X रच्छाए Z रथ्याए A णिअडे BCF XY णिअडे EGZ निअडे E सगेइं GZ सगेइं. L. 11. C सण्णेज्झो BF जक्खे Z सब्बला BF कुसी From लो to तथा torn off in G. BZ संवर° C (F!) संवर° L. 12. C सगेइं G सगेइं.

वेससगेदे संकरमज्जे णं आसि तं सुहडमाणी ।

सञ्चलहत्यो संखालभया किं भरसि साहिसण्णेज्जं ॥ ७ ॥ [६]

संखलिसंदेवा सङ्खपत्तसीमामु संगयं महे ।

सेणम्मि सवाओ संघाडी जुअले खलम्मि संभुल्लो ॥ ७ ॥

- 5 संखली शङ्खपत्रताडङ्कः । संदेवो सीमा । नदीमेलक इत्येके । संगयं मसृणम् ।
सवाओ श्येनः । संघाडी युगलम् । संभुल्लो दुर्जनः ॥ यथा ।

समरासंगय रिउखगसवाय गायन्ति मलयसंदेवे ।

चलसंखलिसंघाडीउ किण्णरी तुह जसं असंभुल्ला ॥ ८ ॥ [७]

अमुअन्धि संधिअं सउली चिल्ला वइअरम्मि संघोडी ।

- 10 संपण्णसंपणा घयउरत्थगोहूमपिट्टम्मि ॥ ८ ॥

संधिअं दुर्गन्धम् । सउली शकुनिका । संघोडी व्यतिकरः । संपण्णा तथा संपणा
घृतपूरार्थगोधूमपिष्टम् ॥ यथा ।

रक्खसु तुमं असंधिअसंपणपायम्मि सउलिसंघोडिं ।

जं अज्ज आगमिरस्तइ वल्लहसंपण्णभोअणो दइओ ॥ ९ ॥ [८]

L. 1. C वेसमगेदे ये (del. 2 hd.) X वेसमगेदे Z वसं B °गेदे B °मज्जे C °महे 2. hd. °इहे C असि. L. 2. C सञ्चलं G सञ्चलहत्यो C °सणेसं Z °सण्णेज्जं From ण्णेज्जं to मामु torn off in G. L. 3. B महे C महे F महे. L. 4. BF सवाउ X सवाओ B संघाडी X संघाडी EGYZ जुअले A संभुल्लो BCF संभुल्लो. L. 5. X om. संखली BFX संखपत्रं GZ °पत्रं X °रङ्कः X °मेलकः From संगयं to गलम् torn off in G. L. 6. BFZ सवाउ C 1 hd. संभुल्लो G संभुल्लो. L. 7. G °ल्लम्. L. 8. BCFX वलं B °सल्लिं cdd. °डीओ (X °उ) BX किन्नरी CFGZ किन्नरी C असंभुल्ला. L. 9. From अमु to वइअं torn off in G. A अमुअन्धि Z असुअन्धि ABEFYZ संधियं X यं (sic) BF चिल्ला C 1. hd. Z चिल्ली C 2. hd. चिल्ली BF वइअं EX वइअं C संघोडी. L. 10. A °संपण्णा पउरं C 1. hd. °रउरं C °विट्ठं EX °वेट्ठं G °विट्ठं. L. 11. cdd. संधियं (X °वे) BF संघोडी BF संपणा From ण्णा to वल्लह torn off in G. C संपणा L. 12. BF °पूयं CXZ पूयं गो L. 13. C रक्खसु BCFXZ अत्तधियं G असंधियं C °संधोडिं. L. 14. C अज्ज Z आगमिरस्तइ In G आगं वल्लहसंप is torn off. B संपणं C संपण्णे GX °भोअणो Z °भोअओयणो GZ दइउ.

संजुद्धं सप्फन्दे सच्छहसरिसाहुला सरिसे ।

संभलिसण्हाईसहउत्थिअसुहउत्थिआउ दूर्इए ॥ ९ ॥

संजुद्धं ससन्दम् । सच्छहो तथा सरिसाहुलो द्वावप्येतौ सदशार्धौ । संभली सण्हाई सहउत्थिआ सुहउत्थिआ चत्वारोऽपि द्वीतीवाचकाः ॥ यथा ।

संभलिसहउत्थिवरे सुहउत्थिअसच्छहेण कम्मेण ।

5

तं सण्हाई जं तुह मोणमसरिसाहुलं असंजुद्धं ॥ १० ॥ [९]

सत्तत्थो अहिजाए पडिवेसिअए सइज्जो अ ।

संजत्थो कुविए सद्दालं सिंदीरसिंखला णिउरे ॥ १० ॥

सत्तत्थो अभिजातः । सइज्जो प्रातिवेश्मिकः । सइज्जिअं तु प्रातिवेश्यम् । संजत्थो कुपितः । संजत्थो कोप इत्यन्ये । सद्दालं सिंदीरं सिंखलं त्रयोऽप्येते नूपुरार्थाः ॥ यथा । 10

किं सत्तत्थे दइए संजत्था होसि राणिरसिंदीरे ।

तुह सद्दालपडिरवो ण सइज्जे सिंखलारवोऽण्णाए ॥ ११ ॥ [१०]

L. 1. From संजुद्धं to सरिसे torn off in G. ABFYZ संजद्धं C 1. hd. संद्धं 2. hd. संजद्धं E संयुद्धं A संकद्धे E सफन्दे BEF C 2. hd. X सत्थहो X °सरिसाहुला सरिसे. L. 2. Z °सण्हा° BF सहउत्थिआउ (om. असुहउत्थि) CXY °सहउत्थियसुहउत्थि (Y °च्छि°) याओ (X °उ) C 1. hd. Z °उत्थियसु° A °छियसुहउत्थिआउ E °च्छिय° G सण्हाई स-हउत्थिआउ X दूर्इए (sic) In E fol. 19 containing stanza 9 from सुहउत्थि° to stanza 51 आसुं उल्लङ्घ्य is wanting. L. 3. BFGZ संजद्धं C संजद्धं X सजुद्धं From ससन्दम् to उत्थिआ सुह 1. 5 torn off in G. BF C 2. hd. Z सत्थहो BF सरिसाहुलो B द्वावप्येतौ. L. 4. BFGXZ °उत्थिआ C °उत्थिया BF om. सुह° CX °उत्थिया G °ऊत्थिया Z °उत्थिया C च चत्वारो. In G °पिद्वीती° is torn off. X द्वीचकाः L. 5. From उत्थिवरे to जुद्धं torn off in G. BF °उत्थि° X °सुहउत्थिवरे BCF °उत्थिय° X सुहउत्थियसत्थहेण Z सुहउत्थियसत्थ° C °हेण. L. 6. X वं for तं C मोणम° BF °साउलं BXZ असंजद्धं F °जद्धं. L. 7. add °च्छो (XYZ as above) In G अहिजो is torn off. From वेसि to तु torn off in G. C °विसिअए BFXYZ °सिअए AX सइज्जो C सइज्जो Y सयज्जो add य. L. 8. C सजज्जो X सद्दालं C संचीरं सिंखला X सिंजीरसिलारिं Z सिंजीर° L. 9. add °च्छो (XZ as above) C 1. hd. om सत्त° अमिं C 1. hd. सइज्जो 2. hd. °द्धो BFXZ सइज्जियं C °जियं BF om. तु. C संजच्छो From त्थो कु° to तु पा° 1. 16 page 319 torn off in G. L. 10. C संजच्छि कोप X इत्थे (sic) C 2 hd. सिंजीरं Z सिंजीरं. C सिंखलं B अपि नूपु° X त्रयोपि नूपु° L. 11. add °च्छो (X as above) Z दइए C संजच्छा BF °सिंदीरं. L. 12. C °पडिरवे ने BF सइज्जे C सइजे BCF सिंखला BCFX °बोण्णाए.

सयदा लम्बकचा संपत्थिअसयराहया सिग्घे ।

संपासंगं दीहे सलहत्थो दब्बिआइहत्थम्मि ॥ ११ ॥

सयदा लम्बकेशः । अत्र । सयली मीनः । सरडो कृकलासः । एतौ शकलिन-
सरडशब्दभवौ । तथा । संस्वाइ संस्त्यायते । सहइ राजते । इति धात्वादेशेषूक्ताविति
५ नोक्ताः । संपत्थिअं तथा सयराहं शीघ्रम् । संपासंगं दीर्घम् । सलहत्थो दर्व्यादीनां
हस्तकः ॥ यथा ।

संपत्थिअ सयराहं तीइ धरे सावराह मा वच्च ।

जं अच्छइ वरसयदा संपासंगसलहत्थहत्था सा ॥ १२ ॥ [११]

सण्णे सराहओ संवेळ्ळिअसंवट्ठिआ य संवरिए ।

10 सरिवाओ सीहरओ आसारे पेरिए सउलिअं च ॥ १२ ॥

सराहओ सर्पः । संवेळ्ळिअं तथा संवट्ठिअं संवृतम् । सरिवाओ तथा सीहरओ
आसारः । सउलिअं पेरितम् ॥ यथा ।

सरिवायम्मि सराहयधोरे संवेळ्ळिअं कुणसु माणं ।

जं सीहरयसउलिओ कुवइ असंवट्ठिअं मयणो ॥ १३ ॥

L. 1. A असट्ठः B असदा लंबं X असदा Z सयदा X लंबकचा ABF संपत्थिअं
CY संपत्थिअं XZ संपत्थिअं C 1. hd. om. सय BF सिण्णे. L. 2. C 1. hd.
सलहत्थो 2. hd. सलहत्थो BXYZ दीर्घयाइं X हत्थिअम्मि. L. 3. BF अदा (sic)
X असदा Z सयदा BF लंबं X लंबं Z केताः BF सरडो कृकलासः BF शकलिनं CXZ
शकलिनं. L. 4. CXZ शरट् CX यति CX वृका इति Z वृकाः, om. इति नोक्ताः
L. 5. BFXZ संपत्थिअं C च्छिअं. L. 7. BFXZ संपत्थिअं C सपत्थिअं
B तीइ. L. 8. XZ वरसयदा C सप्पां BF संगडलहत्था (om. इत्थं) L. 9.
A इड BF संवेळ्ळिअं XYZ संवेळ्ळिअं A संवरिया BCFXYZ संवट्ठिआ. L. 10.
ΔZ वाड A रउ RE रउ Z असारे C पेरिए add. लिअं Z ends with सउलिअं the
remaining leaves of the Ms. being lost. L. 11. X स्माइड सण्णं BF
संवेळ्ळिअं X संवेळ्ळिअं BCFX संवट्ठिअं C 1. hd. तीइओ आसारः L. 12. BCFX लिअं
L. 13. CX सरिवायम्मि C सराहयधोरे BCFX लिअं. L. 14. CX सीहरयसउ C कुवइ
B असं BCFX लिअं.

इह ॥ सराहयं जाण पयलायं ॥ इत्यभिमानचिह्नसूत्रपाठे स्थितेऽन्योन्यपर्यायतया
द्वावपि सर्पवाचकावित्यजानता पयलाओ सराहत इति व्याख्याय पाठोद्धृत्वालेन यदु-
दाहृतम् ।

सरडो व्व विविहरूवो कओ सि तं जीइ सुहय तं चेअ ।

अणुणयसु मयणपयलाइअं हि मा मं कयत्थेसु ॥ १४ ॥

5

मयणपयलाइअं मदनशराहतामित्यर्थः । तदेतदसमञ्जसम् । यत्पूर्वदेशीय पयलाओ
सराहओ इति सर्पनाममध्ये पठितम् । अभिमानचिह्नेनैव स्ववृत्तावुदाहृतम् ।

अइपच्चलो ति हसिओ वाहो पलीइ वाहवहुआए ।

दट्ठण अणिभिण्णं तिक्खपलासीइ पयलायं ॥ १५ ॥

एवं च । अधुनातनदेशीकाराणां तद्व्याख्यातृणां च कियन्तः संमोहाः परिगण्यन्ते । 10
किं वा परदोषोद्धृत्वेन । मोहापसारणार्थं त्विदमुक्तमित्यलं बहुना ॥ [१२]

संघासयसमसीसी फट्ठाइ समुग्गिअं पडिक्खिए ।

सत्थइअं साणइअं तेअविए सुमरिअम्मि सरभेअं ॥ १३ ॥

संघासओ तथा समसीसी स्वर्था । समुग्गिअं प्रतीक्षितम् । यदाह ॥ प्रतिपालितं
समुग्गिअं ॥ इति । अत्र प्रतिपालितशब्दस्य प्रतीक्षितमित्यर्थोऽस्माभिर्व्याख्यातः । 15
यदि तु पालनमात्रं प्रतिपालितशब्दस्यार्थस्तदप्यस्तु । केवलं सहृदयाः प्रमाणम् । सत्थ-
इअं तथा साणइअं उच्चेजितम् । सरभेअं स्मृतम् ॥ यथा ।

- L. 1. BCFX पयलायमित्य° BCFX अन्योन्य° L. 2. C पयलाउ सराहण.
C चदूतं. L. 4. C च C कउ C सुवइ BCF चेव X चेइ. L. 5. X
मणय° BFX °लाइयं C °पायलइयं C कपच्छेसु X कयच्छेसु. L. 6. BCF मयणपयलाइयं
X °लाइयं BCF मदनशराहतामित्यर्थः BF यवपूर्वदेशेषु C पलाइओ L. 7. C 2.
hd. °इउ X om. सराहओ C om. इति C 1. hd. om. स of तर्प° B पठितः X
स्ववृत्तावुदाहृतं. L. 8. BF अयच्चलो X अइपच्चलो C इसिउ C पाहोलीइ BCFX
°वहुआए. L. 9. C (F !) दट्ठण C अणिभिण्णं X अणिभिण्णं BF °ण्णं सपला°
C तिक्खपलासी य. L. 10. X अधुनातेन° X °कराणां BX° स्यात्तृणां C (F !) °तृणां.
L. 11. C °ट्ठेन X इनेन C गोहा X अपसारणार्थं तु इदं. L. 12. C संघासयसीसी 2.
hd. संघासओ A पच्चाइ B पट्ठाइ CF पट्ठाइ cdd. गिवं° ACFXY °क्खिए B °क्खिए.
L. 13. A सत्थइयं BCFXY सत्थइयं cdd. साणइयं A भेअविए BF तेअविए X तेयविए
Y तेअविए ABFX° °विअम्मि C 1. hd. सभेअं X सुमरिए Y सरभेयं. L. 14. X om
तथा C स्पट्ठे X स्पट्ठा BFX °गिवं C सिमुग्गिवं 2. hd. सिस्सुग्गिवं. L. 15. BCFX
समुग्गिवामिति. X अस्माभि° L. 16. From नमात्रं to घासप° 1. 1. next page
torn off in G. cdd. सत्थइयं L. 17. cdd. °इयं cdd. सरभेयं.

साणइए सत्यइओ संघासयउद्धरे ससमसीसी ।

समरसमुगिअखिण्णारिभुवसरभेअसत्थो सि ॥ १६ ॥ [१३]

संखद्रहो अ गोलाद्रहम्मि लद्धम्मि संपडिअं ।

सच्चिल्लयसंघयणा सच्चसरीरेसु सहरला महिसी ॥ १४ ॥

5 संखद्रहो गोदावरीहृदः । संपडिअं लब्धम् । सच्चिल्लयं सत्यम् । संघयणं शरी-
रम् । सहरला महिषी ॥ यथा ।

संपडिअवम्महाणलतावा पीणत्थणी सहरल व्व ।

सच्चिल्लयसंकेआ संखद्रहं सरइ चारुसंघयणा ॥ १७ ॥ [१४]

संगोविअम्मि संजमिअं णिविवरम्मि संकडिल्लं च ।

10 साविहजन्तुम्मि अ सरलीआ संसप्पिअं च मङ्किअए ॥ १५ ॥

संजमिअं संगोपितम् । संकडिल्लं निश्छिद्रम् । सरलीआ स्वावित्संज्ञः प्राणी । कीट-
भेद इत्यन्ये । संसप्पिअं मङ्कितम् । उत्प्लुत्य गतमित्यर्थः ॥ यथा ।

सरलीअसूलतिक्खिअणहक्खए संजमेसि जीइ तुमं ।

संसप्पिअं कुण पुणो तीए च्चिअ संकडिल्लपेम्माए ॥ १८ ॥ [१५]

L. 1. BF साणइओ X माणसए BF om. सत्यइओ C °च्छं C (F1) °उद्धरे
From सी to सहरला l. 4 torn off in G. L. 2. BCFX °गिव° BC
FX °मेव° L. 3. BFX Y संखद्रहो cdd. व (om X) BF °द्रहंमि X °द्रहम्मि
C लद्धम्मि cdd. °डिवं. L. 4. BFX सखिल्लव° A °लव° ABF C1. hd. X सव्व°.
L. 5. In G गोदा° is torn off. C गोदावरी° X गोदावरीद्रहः cdd. संपडियं G लव्व (sic).
B सखिल्लव° X सखिल्लव° From लव्व to हिषी L. 6. torn off in G. BF संखणव° X सत्त्व°
for शरीर°. L. 6. From यथा to व्यणी l. 7. torn off in G. L. 7.
cdd. संपडिय° X °वम्महाण° C पीणत्थणी G सहरले G च (1). L. 8. X सखि-
ल्लयसंकेआ In G यसंकेआ सं is torn off. BF °द्रहं CGX °द्रह C वारु° L. 9. B
संगोवि° ABCFX Y °वियम्मि In G from संगो° to विवरम्मि torn off. ABCFX Y
°मिवं C णिवि°. L. 10. BCF °जन्तुमि ABCFX Y व XY सरलीआ ACGXY
°वियं BF °प्पिय and om. च G संसप्पियं च given twice. A कंमिषए BCFGXY
मंकिषए. L. 11. cdd. °मिवं BF संगोपितं G संकोपितं B संकडिल्ल BF रलीआ (sic)
From आ to णी torn off in G. X स्वावित्संज्ञ. B केटभेद. L. 12. From न्ये
to या in यथा torn off in G. cdd. °णिवं (X संसाणय) BF संकिंतेमुत्प्लुतगतमि° C
अङ्कितमुत्प्लुत्य° 2. hd. मुत्प्लुत्य° X मंकिनमुत्प्लुत्य. L. 13. G सरलीवसूल° C °मूल°
BX °तिकसव° CC (F1) °तिक्खिअण° C मंजमेसि. L. 14. cdd. वियं (X °विय) C
कुण पाणा G पुणो X पुणो BF तीइ cdd. विय.

धूअम्मि सहगुहो तह सत्तिअणा आहिजाईए ।

संखलयं सम्बूए संसाहणमवि अ अणुगमणे ॥ १६ ॥

सहगुहो धूकः । सत्तिअणा आभिजात्यम् । संखलयं शम्बूकः । शुक्तयाकारो
जलजः प्राणिविशेषः शम्बूकः । संसाहणं अनुगमनम् ॥ यथा ।

संखलयदन्त हिण्डसि जं बाहिं सहगुहो व्व राईसु ।

5

ता तं गयसत्तिअणो किम्मह संसाहणं कुणसि ॥ १९ ॥ [१६]

संडोलिओ अणुगए सच्चविअं तह अहिण्पेए ।

संगोढणो अ वणिए समुच्छणी सोहणी अ वद्धणिआ ॥ १७ ॥

संडोलिओ अनुगतः । सच्चविअं अभिप्रेतम् । दर्शनार्थस्तु दृशेः सच्चवादेशासिद्धः ।
संगोढणो व्रणितः । समुच्छणी तथा सोहणी संमार्जनी । यस्तु ॥ वद्धणिअं जाण समु- 10
च्छणिं च बहुआरिअं तह य ॥ इति पाठे दृष्ट्वा वद्धणिसमुच्छणिशब्दौ बहुपर्यायत्वेन
व्याचष्टे स बहुआरीशब्दविप्रलब्धो बहुआरीशब्दं संमार्जनीवाचकं नावगच्छति । तथैव
च लक्ष्यमुपलक्षयति । यद्धनपालः ॥ समुच्छणिआ वद्धणिआ बोहारी ॥ इति । गोपा-
लोऽपि समुच्छणी वर्धनीत्याह । देवराजोऽपि ॥ वद्धणिआ सोहणिआ बहुआरी तह य
मज्जणिआ ॥ इत्याह । द्रोणाचार्योऽपि ॥ वद्धणिसमुच्छणीओ बोहारी ॥ इत्याह । अभि- 15
मानचिह्नेनापि स्ववृत्तावुदाहृतम् । यथा ॥

L. 1. CXY धूयंमि From अम्मि to ईए torn off in G. A सहगुहो X om. तह
A सत्तअणा Y सत्तिअणा B जाइए. L. 2. B संखलयं A संखलयं BG सम्बूए Y सम्बूके
cdd. व X अणुगमणा. L. 3. B 'अणाऽभिजा' X आभिजात्यम् BG शम्बूकः C (F!)
X शम्बूकः C 1. hd. 'काग' X शुक्तयाकारो. L. 4. From रो to हणं अनु^१ torn off
in G. B शम्बूकः. L. 5. cdd. बाहिं C सहगुहो च. L. 6. CX 'तियणो X
किस्स C संसाहस X संसाहसं. L. 7. From संडो to वेए torn off in G. A 'लिउ
BF 'लिए BX सच्च' ABXY 'विअं C अभिप्रेतम्. L. 8. A संगोढणो Y य (first
time) cdd. व (second time om. X) ACG वद्धणिआ B वद्धणिआ X वद्धणिआ Y
वद्धणिआ See VII, 41. L. 9. X सच्च' BCFX 'विअं X दर्शनार्थस्तु B दृशे C दृशोः
F दृश BFX सच्चवा' From देश^१ to च्छणी torn off in G. X देशः C om. सिद्ध.
L. 10. B वद्धणियं CG (F!) X वद्धणियं B समुच्छणिं L. 11. BX बहु^१ cdd.
'आरियं. X पाठः After दृष्ट्वा B erroneously inserts : वद्धणिसमुच्छणिं च बहुआरियं तह
च इति पाठे दृष्ट्वा BCFX वद्धणिं G वद्धणिं B 'समुच्छणिं G 'शब्दो BF 'पर्यायत्वं X
'पर्यायत्वं' From र्याय^१ to शब्द l. 12 torn off in G. L. 12. C स चहुआ^१ X
सच्चहुया^१ BF बहु^१ L. 13. C om. च C लक्षणमुप^१ GX लक्ष्यमुप^१ BCFX यत् धन^१
cdd. 'णिआ BG वद्धणिआ CX वद्धणिआ F वद्धणिआ cdd. बोहारीनि From मुच्छणी to वद्ध-
णिआ l. 14. torn off in G. L. 14. B वद्धणिआ CFGX वद्धणिआ cdd. सोहणिआ
(X 'णिण^१) BG बहु^१ L. 15. B मज्जणिआया C (F!) GX 'णिआ. B वद्धणिं C
(F!) वद्धणी^१ G वद्धणिं X वद्धणिआस B 'समुच्छाणव G 'णीउ cdd. बोहारीत्याह.
From पि to समुच्छणिं l. 1 next page torn off in G. L. 16. X वुदाहुतो.

मुणइ समुच्छणिसइ जह जह सुणहा सइज्झयवरेसु ।

छिछेण मुअइ तह तह पइ पहाए विसूरन्ती ॥ २० ॥

उअह पमुच्छन्तीए दवाइरित्ताइ जंपमाणस्स ।

वद्धणिआइ पहारो दिण्णो असईइ दिअरस्स ॥ २१ ॥ इति ॥

- 5 तदेवं बहुदेशीपर्यालोचनेन समुच्छणीप्रभृतयो बहुकारिकापर्याया इति निश्चित-
मस्माभिः ॥ यथा ।

संडोलिओ सि तइआ समुच्छणिकराइ सोहणीहत्य ।

लक्खिज्जइ सच्चविअं सिद्धं संगोदणाहरेण तुह ॥ २२ ॥ [१७]

परिताविअम्मि सण्णत्तिअं च संपत्तिआ वाला ।

- 10 संदट्ठयं च संलग्गयम्मि सच्चेविअं रइए ॥ १८ ॥

सण्णत्तिअं परितापितम् । संपत्तिआ वाला । पिप्पलीपत्रवाचकोऽपि संपत्तिआराध्दो
लक्ष्येषु दृश्यते । संदट्ठयं संलग्नम् । कप्रत्ययाभावे संदट्ठं इत्यपि । संदट्ठं संपट्ट इत्यन्ये ।
सच्चेविअं रचितम् ॥ यथा ।

L. 1. X सुणय G °सट्ठं C °सट्ठं सह सुणहा BF सहज्जय° C सयज्जय° X सयज्जय°.
L. 2. BFX छिछेण BFG मुअइ CX C सुअइ G ततह B पइ C पइ (F1) B
विसूरन्ति G विसुरन्ती. L. 3. BF ओअह CX उअह BF पउच्छन्तीए CX समुच्छन्तीए
BX °रित्ताइ C (F1) °रित्ताइ From पमाणस्स to असईइ torn off in G. L. 4.
B वद्धणिआइ C (F1) X वद्धणिआइ BCFX दिअरस्सोति G दिअरस्स and om. इति.
L. 5. B बहु° X वहु° C °प्रभृतयो (2. hd. °यः) किरिका° G बहु°. L. 6. X
निश्चितः and om. अस्माभिः X यथा. L. 7. C संडोलिओ From डो° to सोहणी
torn off in G. BCFX तइआ B समुच्छकराइ G सोहणीहणीहत्य. L. 8. BF सच्चविअं
CX °विअं C (F1) सिद्धं BF संगोदणा° X संगोदणा° C °णाइहरेण X °णाइहरेण BCF तुह.
L. 9. cdd. °वियम्मि A सणत्तिव° B संलग्गत्तिव° CF सण्णत्तिव° X सण्णत्तिव° Y सत्त-
ण्णिव° G सत्त च सं° (sic) cdd. °त्तिवा BG वाला. L. 10. C संदिट्ठयं BF °ट्ठं X
संवट्ठिव° Y संदट्ठयं BF व संल° From म्मि to पित्तम् । torn off in G. BY सच्चे°
ABC 1. hd. (F1) XY °विअं. L. 11. C सत्तत्तिव° BF °त्तिव° X संमत्तिव° cdd.
°त्तिवा BG वाला BF पिप्पलीपलीपत्र° X पिप्पली°, cdd. °त्तिवा° L. 12. BFG
°ट्ठं C संदिट्ठयं X संदिट्ठयं G च सं° C लप्पं BF om. भावे BFG संदट्ठमित्त्वपि CX संवट्ठ-
मित्त्वपि From दट्ठं सं° to धा in यथा torn off in G. BFX °ट्ठं C संपट्टमित्त्वन्वे°
L. 13. BX सच्चे° BCFX °विअं.

संपत्तिआइ सण्णत्तिअम्मि तुज्झ विरहग्गिणा हिएए ।

सच्चेविआउ माला संदइजलदया य सुक्कन्ति ॥ २३ ॥ [१८]

सइलंभं सइदिदं सइसुहसइदंसणाइ मणदिद्वे ।

संखवइल्लो हालिअच्छन्दोत्थाइरवइल्लम्मि ॥ १९ ॥

सइलंभं सइदिदं सइसुहं सइदंसणं एते चत्वारोऽपि चित्तावलोकितार्थाः । संखवइल्लो 5
हालिकच्छन्दोत्थायी बलीवर्दः ॥ यथा ।

सहि णिसि सइसुहसउहे सइदंसणसयणयम्मि सइदिद्वे ।

संखवइल्लो व्व पिओ सइलंभरई अ ता विहाणं जा ॥ २४ ॥

अत्र । संखुइ रमते । संदाणइ अवटम्भं करोति । सण्णामइ आद्रियते । संगलइ
संघटते । संदुमइ संघुक्कइ प्रदीप्यते । संभावइ लुभ्यति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति 10
नोक्ताः ॥ [१९]

ससराइअं च णिप्पिट्ठे समइच्छिअमइक्कन्ते ।

मोरे सइलासयसिंढा सन्दे सइसिलिंवो अ ॥ २० ॥

ससराइअं निष्पिट्ठम् । समइच्छिअं अतिक्रान्तम् । सइलासओ तथा सिंढो मयूरः ।
सइसिलिंवो स्कन्दः ॥ यथा ।

15

L. 1. *cdd.* °त्तिपाइ G संन° X मयण° *cdd.* °त्तिपम्मि C 1. *hd.* तुज्झ BFX °हिग्गिणा CX हिएए. L. 2. BX सच्चे° BCF° °विपाओ X °विपाउ BCFX सद्ध° CX सुक्कन्ति. L. 3. C 1. *hd.* *om.* सइदिदं C 2. *hd.* सइसुहं Y सइसंद° AC (F!) Y °णाइ From सुहं to हो torn off in G. L. 4. BCFXY °वइल्लो BCFY हालिय° GX हालिय° CY °दोच्छाइर° AX °न्याइवइ° BCFG °वइल्लम्मि. L. 5. G सयलंभं C 1. *hd.* *om.* सइसुहं 2 *hd.* adds it after सइदंसणं BFG °चित्ता° L. 6. *cdd.* °वइल्लो BF हालियच्छंदोत्थोपी C हालिकच्छंदोच्छाइ X! °छंदोछाइ In G from हालिक° to णिसि l. 7. torn off. B बलिबद्धः X ब्वलीवद्धः L. 7. X णिसि CX सइसुहसवहो CX °सइणयम्मि. L. 8. *cdd.* °वइल्लो B दृ C व F दृ OG पिउ X सिंढं C °रई *cdd.* य. L. 9. From सुहुइ to मइ भा° torn off in G. L. 10. C संघुक्कइ X संघुक्कइ In G इ लुभ्यति एते torn off, also from काः to पिद्वे l. 12. L. 12. ANY °राइयं B व C (F!) व G °इ X °दं *cdd.* °च्छियम° (X °थि°) L. 13. BFX सयलासय° C सयलासिण्ढा A °सिंढा G °सिण्ढा X °सिण्ढो ABY °सिलिंवो C (F!) मिलंवो G °सिलि and then torn off to समइ° *cdd.* य. L. 14. BF समरा° BCFX° इयं X निःपिष्ट From चिडअं to मयूरः torn off in G. BCFX °चिडयं CX सयलासओ C सिण्ढो X सिण्ढो. L. 15. BF सइसिलिंवो G °लिंवो From था to पिअ° torn off in G.

सइलासयपिअसमए समइच्छिअअवहिआगए दइए ।

ससराइअविरहदुहा सहि णच्चसु सइसिलिंसिंदो व्व ॥ २५ ॥ [२०]

कितवे सयकखगत्तो सेलूसो जलघरे समुद्धरं ।

सवडंमुहो अहिमुहे धम्मच्चत्तोसहे सइरवसहो ॥ २१ ॥

5 सयकखगत्तो तथा सेलूसो कितवः । समुद्धरं पानीयगृहम् । सवडंमुहो अभिमुखः ।
सइरवसहो धर्माय त्यक्तो वृषभः ॥ यथा ।

सेलूसहारिणहो सवडंमुहसइरवसहपकखलिओ ।

एसो सयकखगत्तो लुक्कइ वेसासमुद्धरे ॥ २६ ॥ [२१]

सत्तावीसंजोअणामिन्दुं सवयम्मि समरसदहयं ।

10 जाण विसीए सारिं सालं साहाइ केसरे साइं ॥ २२ ॥

सत्तावीसंजोअणो इन्दुः । समरसदहओ समानवयाः । सारी वृषी । ऋषीणा-
मासनमित्यर्थः । सारी मृत्तिकेत्यन्ये । साला शाखा । साइं केसरम् ॥ यथा ।

सत्तावीसंजोअणमुही समरसदहय तुह कए सा ।

सालतले सारिडिआ अच्चइ चण्डि ससाइपउमेहिं ॥ २७ ॥ [२२]

15 सामुद्धो वरुए सावओ अ सरहम्मि सामिअं दड्डे ।

सामंती समभूमीइ सामरी सिंवलीए अ ॥ २३ ॥

L. 1. B सरलासयं C (F!) X सयलासयं *edd.* 'विष' BCFX 'च्छिष' From
अअवहि to हदु torn off in G. CX 'द्विवागए'. L. 2. BCFX 'राइए' X
'विरहदु' (sic) From हा सहि to कितवे L. 3 torn off in G. X णच्च (sic)
BF 'सिलिंसि' C 'सिण्डो' F 'संदो' BCF च. L. 3. In G गत्तो सह् and जलघरे
समुद्धरं is torn off. A सेलूसो C 1. hd. नेहसे. L. 4. AX सवडंमुहो C इमुहो In
G सव and then end of the Ms., the rest being lost. AY अभिमुहे X धम्मच्चत्तो
(*om.* सहे) A सइरवसहो C 'वसेहो' X सयरवसहो. L. 5. B सेलूसे X कितः CX
सवडंमुहो. L. 7. X सेलूतं CX 'सयरवसहो'. L. 8. CX सवयम्मि. L. 9.
C सत्ताविसंजोअणमिन्दुं AX 'मिन्दु' Y 'सदुहअं'. L. 10. *edd.* विसीए A सायं X
साइं. L. 11. C सत्ताविसंजोअणो X 'जोअण' X समरसदहओ C 'वयः' X सारि. *edd.*
वृषी. L. 12. B मृत्तिकेत्यं C 1. hd. *om.* साला शाखा; 2 hd. adds it after
'मित्यर्थः' but reads साली X साखा C केसरं. L. 13. C सत्ताविसं. L. 14.
BFX सारिडिआ C सारिविआ BF अच्चइ चण्डि X अच्चइ. L. 15. C सामुद्धो ABF
वरुए X वरुए A सावओ XY य ACXY सामिअं BF सामिअ BF दत्ते X दिहे Y इहे.
L. 16. X समभू B सिंवलीए *edd.* य.

सामुद्रो इक्षुसदृशतृणम् । सावओ शरभः । सामिअं दग्धम् । सामंती समभूमिः ।
सामरी शाल्मलिः ॥ यथा ।

सामरिसामुद्रघणं दवग्मिणा सामिअं गइन्द वणं ।

इण्हि सामंतीण् सावयभीओ कहं होसि ॥ २८ ॥ [२३]

साराडी आडीए साणूरं देवहरयम्मि ।

5

साउल्लो अणुराए सालंकी सालही अ सारिइआ ॥ २४ ॥

साराडी आटिः । साणूरं देवगृहम् । साउल्लो अनुरागः । सालंकी तथा सालही
सारिका ॥ यथा ।

साराडि व्व णइं सा तरिउड्डिअसालहि व्व साउल्ला ।

सालंकिफुडालावा आवइ संकेअसाणूरं ॥ २९ ॥

10

अत्र । सामत्थं सामर्थ्यमिति शब्दभवम् । तथा । साहइ कथयति । सारइ पह-
रति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [२४]

साइअमवि सक्कारे सायंदूला य केअईए अ ।

सासवुलो कविकच्छू सारमिअं संभराविअए ॥ २५ ॥

साइअं संस्कारः । सायंदूला केतकी । सासवुलो कविकच्छूः । सारमिअं स्मारि- 15
तम् ॥ यथा ।

L. 1. CX सामुद्रो X इक्षुसदृशं BFX सामियं. L. 2. BF सामरी. L. 3.
BCFX सामियं X वणे. L. 4. X इत्ता for इण्हि X सावमीओ कहं. L. 6.
Y अणुरागे cdd. य (X इ Y उ) cdd. सारिइआ. L. 7. BFX आटिः X साणूरा
C 1. hd. दिवं B गृह. L. 8. BF सारिका. L. 9. X सोराडि BF तरिउड्डिअं
CX तरिउड्डिअ B 'सालहि व्व हि व्व तां C व. L. 10. BF 'कुडालावा X 'पुडालावा
BF अपइ BCFX संकेव'. L. 11. C सामच्छं BF 'मवः. L. 13. A सायमवि
BFY साइअमवि C सावियमं X सारियमवि BF सयंदूला BF om. य ABF केयईए cdd.
य (X अ). L. 14. C सासवुलो X सासवलो cdd. 'मिवं (X 'वियं) ABFX Y
'वियं. L. 15. BCF साइअं X सारियं BF सायंदूला C सायंदूला C सासेतुलो X
सासवलो कविकच्छू BFX सारमियं C 'मियं.

थिरतत्तसाइआण वि उप्पाअन्तीइ कामकण्डूइ ।

सारमिआ सासवुलं सायंदूले तए अम्हे ॥ २० ॥ [२५]

सालंगणी अ अहिरोहिणीइ साहेज्जओ अ अणुगहिए ।

साइज्जिअमवलम्बिअमवगयमोहम्मि साहरओ ॥ २६ ॥

३ सालंगणी अधिरोहिणी । साहेज्जओ अनुगृहीतः । साइज्जिअं अवलम्बितम् । साहरओ गतमोहः ॥ यथा ।

साइज्जिअणेमिजिणो अम्बासाहेज्जओ अहिरुहेसु ।

सगमारोहणसालंगणिं व साहरय उज्जिन्तं ॥ ३१ ॥ [२६]

सारिच्छिअसेआलीओ दुव्वा सारहम्मि साहिलयं ।

१० सालाणओ थुए साहंजयसाहंजणा य गोखुरए ॥ २७ ॥

सारिच्छिआ तथा सेआली दुर्वा । साहिलयं मधु । सालाणओ स्तुतः । स्तुत्य इत्यन्ये । साहंजओ तथा साहंजणो गोखुरः ॥ यथा ।

साहिलयवयण सेआलिसाम सालाणय प्पसिअ जमहं ।

साहंजणेहि सारिच्छिअण्णसाहंजए पहे खलिआ ॥ ३२ ॥

L. 1. C विर C 2. hd. °तत्त् BFX °साइयाण X उप्पायन्तीइ X °कंडूय.
L. 2. BF om. सारमिआ CX °मिआ C सासचूलं सायंदूले. L. 3. BFX सालंगणीइ
अ° CY य A om. ज ABY °रोहणीइ X अधिरोहणीइ A साइज्जओ C 1. hd. °सउ
2. hd. °इसउ X साइज्जओ Y य X om. ज. L. 4. BFXXY साइज्जियम° C 1.
hd. °सिय° 2. hd. °इसिय° BCF °मवि° BCFXY °लंघियम° X °मवगमोहम्मि A
साहरउ C सारहओ. L. 5. BX °रोहणी BF सहे° C साहिसओ BX साइज्जियं C
(F!) °इसिअ. B °लंघितं C सारहओ L. 6. B °मोह. L. 7. BF साइज्जिय°
C साइज्जियणेमिजिणो X साइज्जियणेमिजिणे B अंवा° X अंवा° C °हिआओ X °इज्जिओ.
L. 8. BF सगमारोह° C सुग्गा° BFX °सालिगणि BCF च X साहरइ C उज्जितं.
L. 9. A सारिच्छिअइरिआलीउ BFX °च्छिय° C °च्छिआसवलीउ X °सेयाली Y °सेया°
ABF °लीउ C ५ 2. hd. च दु° A दुवा BF दुवा BF साइइमि CY सारपंमि C साहि-
लियं. L. 10. A C 2. hd. °णउ X °णुओ A थुए BF थुए C थुए X थुए X
om. साहंजय A °जणो BCFY य ABF गोखुरए. L. 11. BCFX °च्छिआ तथा
सेयाली C साहिलियं X सारथी for मधु X °णउ BF स्तुतः । स्तुत्य X स्तुतः । स्तुत
L. 12. B साहंजओ X साहंजणओ. L. 13. BCFX सेयालि° C °याम BCFX
थसिय. L. 14. B °जणेहि CX °रिच्छियच्छण्ण° (X °ण्ण°) BCFX सलिया.

अत्र । साहरइ साहइइ संवृणोति । सारवइ समारचयति । सामग्गइ श्लिष्यति ।
सामयइ प्रतीक्षते । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [२७]

सिग्गो खिण्णे सिंदू रज्जू कुक्कुडकिमेसु सिहिंसिगा ।

मच्छम्मि सित्थिसीहंडया पलालम्मि सिप्पसिंबीरा ॥ २८ ॥

सिग्गो भ्रान्तः । सिंदू रज्जुः । सिही कुक्कुटः । सिंगं कृशम् । सिथी तथा ३
सीहंडओ मत्स्यः । यस्त्वेतौ सिद्धिपिण्डिकावाचकावाह स देश्यन्तरानभिज्ञो भ्रान्त
एव । सिप्पं तथा सिंबीरं पलालम् ॥ यथा ।

जगजय सीहंडद्वय सिद्धिधय तुह सिंदुबद्धसिप्पमरो ।

सिग्गो सिंगो सिंबीरसेवले लुलइ सित्थिओ व्व रिऊ ॥ ३३ ॥ [२८]

सिंदीसिंदोला खज्जूरी सईइ सिव्विसिब्विणिआ ।

10

सिंदं मोडिअए सिंढासिंवाडीउ णासिआणाए ॥ २९ ॥

सिंदी तथा सिंदोला खज्जूरी । सिंबी तथा सिब्विणी सूची । सिंदं मोदितम् ।
सिंढा तथा सिंवाडी नासिकानादः ॥ यथा ।

सिदिवणे सिंदोलतले सिंदं सुणिअ सिव्विसममइणो ।

सिव्विणिबुद्धी सिंदङ्गी सिंवाडीइ उत्तरं देइ ॥ ३४ ॥ [२९]

15

L 1. X साइड सं BF सारवइ X सामगाइ. L 3. X सग्गो C खिण्णे X खिण्णो
BX कुक्कुडं X क्किंतेसु. L 4. C सिच्छिं C सीष्णं (F1) A सिंबीरा BFY
सिंबीरा C सिंथिरा X संडीरो. L 5. C 1. hd. om. सिंदू रज्जुः 2. hd. adds it.
BF रज्जुः X रज्जु BFX सिंदी BF कुक्कुटः C सिच्छी. L 6. C सिहंडओ X मत्स्यः ।
यस्त्वेतौ B सिद्धिपिंडिकाव X सिद्धिपिंडिकावाचकावा C om. स. L 7. BF सिप्पं B
सिंबीरं CX सिंदीरं F सिंबीरं C 1. hd. पलालं. L 8. CX जयजग B सिहंडं C
(F1) सीहंडद्वय C सिद्धिधय BF वद्धं C वद्धं. L 9. B सिंबीरं BF सिद्धिधय C
सिच्छउ X सिच्छिउ BCF व. L 10. C सिंदोला X सिंदूला खज्जूरी BF om. सिब्वि
C 1. hd. सव्वि A सिब्वि (1) BF णिय ACXY णिया. L 11. A सिंरं C सिंढं
edd. मोडिअए (X om. ए) C 1. hd. सिंवा A, C 2. hd. X सिंढा A सिंवा BF
सिंवा Y सेवा C सिंवाडिउ BF, C 2. hd. XY डीओ edd. णासिआ. L 12.
B सिंदोला X सिंदूला B खज्जूरी C 1. hd. सिंदी X सिंदी BF सिंबिणी BF सूरी.
L 13. B सिंढा C (F1) X सिंढा BCF सिंवाडी B नासिकादयः X नासिका. L 14.
C सिदिवदे X सिदिवले सिंदूलं CX सिण्डं BCFX सुणिय BF सिव्विसममइणो C सिव्विसम-
इणो X सिव्विमइणो. L 15. B बुद्धि C बुद्धी सिण्डंणी B सिंवाडीइ C (F1)
X सिंवाडीइ.

परिपाडिअम्मि सिद्धं रजे सिञ्जूरसिंदूरा ।

भूथगहिअम्मि सिंपुअमुच्छे सिलओ सिमुम्मि अ सिलिंबो ॥ ३० ॥

सिद्धं परिपाटितम् । सिञ्जूरं तथा सिंदूरं राज्यम् । सिंपुअं भूतगृहीतम् । सिलओ उच्छः । सिलिंबो शिशुः ॥ यथा ।

5 सिद्धपरकुम्भिकुम्भत्थल हरिसिंदूरसारसिञ्जूर ।

सिंपुअरूवा रण्णे जिअन्ति सिलएहि तुह रिउसिलिंबा ॥ ३५ ॥ [३०]

सिंगयसिंधुअसिंगिणिसिद्धत्था तरुणराहुगोरुदा ।

सिसिरं दहिम्मि सिहिणा थणेमु वरुणे सिअंगमुरजेद्दा ॥ ३१ ॥

सिंगओ तरुणः । सिंधुओ राहुः । सिंगिणी गौः । सिद्धत्थो रुद्रः । सिसिरं दधि ।

10 सिहिणा स्तनाः । सिअंगो तथा मुरजेदो वरुणः ॥ यथा ।

सिद्धत्थसिअंगाण वि सिहणिज्जं सिंगिणीसिसिरखाय ।

पिहुसिहिणिं सिंगय सिंधुअमुह मुरजेदिसि णिअसु ॥ ३६ ॥ [३१]

डमरम्मि सिआली विडजलणेसु सिरिगंसिंदुवणा ।

हंसम्मि सिरिवओ सिरिमुहो मयमुहे सिरिदही पविआ ॥ ३२ ॥

L. 1. *cdd.* 'दियंमि (X 'डियम्मि) AC सिद्धं F' सिद्धं A *om.* गजे X रजे BF 'सिंदूरा C 'सिंदूरा. L. 2. XY भूथं *cdd.* 'हियंमि (X 'हियम्मि) B सिंपुअ X सिंपुअं Y भूथं BF 'मुच्छे A सिलउ B सिसिमुम्मि *cdd.* थ B सिलिंबो C (F 1) 'लिम्बो. L. 3. C सिद्धं BF परिपाडितं BF सिञ्जूरं C सिंदूरं B सिंपुअं. L. 4. BF ओछ B सिलिंबो C (F 1) 'लिम्बो. L. 5. C सिद्धं F सिद्धं BF 'कुम्भिकुम्भिकुम्भत्थल X 'कुम्भिकुम्भत्थल C हरिसिंदूरं. L. 6. BF सिंपुअरूवा C 'रूव C जिअन्ति X जिअन्ति B सिलएहि X सिलएहि A 'सिलिंबा C (F 1) 'सिलिंबा X 'शिलंबा. L. 7. Y 'सिंधुअं X 'सिंधुअसिंधिणिं C 'सिद्धत्था BF 'गोनद्दा C 1. *hd.* 'रुद्रा. L. 8. B दहंमि A थणेसु C 1. *hd.* मुरजेदु X थणासु BFX सिअंगं C मुरजेदु X 'जेदु. L. 9. C सिंधुओ X सिंधुओ C सिद्धत्था F सिद्धं BF रुद्रः X दधि. L. 10. BF सिहिणा स्तना X स्तना BF 'ज्वेहो C 1. *hd.* 'ज्वेहो. L. 11. C सिद्धत्थं X *om.* सिद्ध C 'सिंहं X सिंगिणीं CX 'सिसिरमाय. L. 12. C 'सिहिणं B सिंगय B थिअसु X अमु (sic). L. 13. *cdd.* सिआली BF सिरिगंसिंदुवणा C सिरिगं. L. 14. A हंसम्मि B सिरि A 'पउ X *om.* सिरिमुहो C मयमुहे X मयहे Y मयमुहे *cdd.* पविआ.

सिआली डमरः । सिरिंगो विटः । अत्र । सिहइ स्पृहयति । सिपइ सिञ्चति ।
एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । सिंदुवणो अग्निः । सिरिवओ हंसः । श्रीवदपाक्षि-
वाचकस्तु शब्दभवः । सिरिमुहो मदमुखः । मदो मुखे यस्येति विग्रहः । सिरिदही
खगपानभाजनम् ॥ यथा ।

ओ पिअइ रिऊ विरइअसिआलिए तुह पयावसिंदुवणे ।

5

सिरिमुहसिरिंगहसिओ पाथिव सिरिवयसिरिदहीइ जलं ॥ ३७ ॥ [३२]

सिहरिणिसिहरिल्ला मज्जिआइ सिंगेरिवम्ममवि रप्फे ।

सिरिवच्छीवो मुद्धो गोवाले सित्थए सीअं ॥ ३३ ॥

सिहरिणी तथा सिहरिल्ला मार्जिता । सिंगेरिवम्मं वल्मीकः । सिरिवच्छीवो तथा
मुद्धो गोपालः । सीअं सिक्कम् ॥ यथा ।

10

सिंगेरिवम्ममुहसिरिवच्छीवय मुद्धपुत्त एआए ।

सीअयमउअङ्गीए सिहरिल्लपिआइ सिहरिणिं देसु ॥ ३८ ॥ [३३]

पवरसिरक्कझडीसुं सीसयसीसक्कसीइआओ अ ।

सीउग्गयं मुजाए सीहलयं धूवजन्तम्मि ॥ ३४ ॥

सीसयं पवरम् । सीसकं शिरस्कम् । शिरस्त्राणमित्यर्थः । सीइआ झडी । निरन्तर-
वृष्टिरित्यर्थः । अत्र सीसइ कथयतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । सीउग्गयं मुजा-
तम् । सीहलयं वस्त्रादिभूषयन्त्रम् ॥ यथा ।

- L. 1. BCFX सिआली X विटः X सिपइ. L. 2. X नोक्ताः B डमरः.
B सिरिवओ. L. 3. X शब्दभवः L. 4. X om. यथा. L. 5. CX उ C
विय रिऊ X वियइ BCF विरइअसिआलिए X सिरिवयसिआलिए L. 6. C सिरि-
मुहसिओ B °सिरिंग° C पथिव BF सिरिव° C सरिव° X सिरिदहीइ (i.e. om. सिरिवय).
L. 7. ACXY मज्जिआइ (C 1 hd. °सि°) BF °याइ B रिणो C (F1) रप्फो.
L. 8. BF सिर° C (F1) मुद्धो C सिच्छिअ X सक्कए XY सीयं. L. 9. B सिहरिणी
F सिह° X सिहरिणी C सिहरिल्ला B सिंगेरि°, B सिर° L. 10. C (F1) मुद्धो C सिथं
सिच्छयं, 2. hd. सिच्छयं and adds घिसितं X सीयं सिक्कयं. L. 11. X सिंगेरिवम्म°
B °सिर° X °वल्मी° C (F1) मुद्ध° BCFX एआए. L. 12. B सिहरिल्ल° BX °पियाइ
C (F1) पियाइ C (F1) सिहरिणिं X सिहरिणिं. L. 13. BF °क्कझडीसुं C 1. hd.
°क्कझक्° B °सीसक्° B, C 2. hd. (F1) Y °सीइयाओ A, C 1. hd. X °इयाउ XY य.
L. 14. C मुउग्गयं Y मुजाते X साहलयं. L. 15. X om. सीसयं X साससक्क BX सिरक्कं
X शिरणमित्यर्थः BCFX सीइया, X om. झडी here. BF सडी X निरंतरवृष्टि झडीरित्यर्थः
L. 16. X कथयति B °दूकः. om. इति नोक्तः C सीउग्गयं L. 17. X °धूपितं,

उअ सीउगय तुह सरसीइअरइअविवराइ वेरीणं ।

रणंसिरिसीहलयाइ व सीसयसीसक्कसीसाइं ॥ ३९ ॥ [३४]

सीमंतयं च भणिअं सीमन्तालंकरणभेए ।

सीलुट्टयं च तउसे करवन्दीए अ सीहणही ॥ ३५ ॥

- 5 सीमंतये सीमन्ते भूषणभेदः । सीलुट्टयं । कप्रत्ययाभावे सीलुट्टं । त्रपुसम् । सीह-
णही करमन्दिका । तत्कुसुममित्यन्ये ॥ यथा ।

सीलुट्टयसीहणहीफलवणिअ मुणेसि किं ण अप्पाणं ।

जं आसत्तो तीए मणिमयसीमंतये पि मण्णेसि ॥ ४० ॥ [३५]

सीरोवहासिआ लज्जाए उक्का सुली सुई बुद्धी ।

- 10 सुहरा चडयाभेए सुढिओ सन्ते सुहे सुहेल्ली अ ॥ ३६ ॥

सीरोवहासिआ लज्जा । सुली उक्का । सुई बुद्धिः । सुहरा चटकाभेदः । यस्या
अधोमुखं नीढं भवति । सुढिओ श्रान्तः । सुहेल्ली सुखम् । सुहेल्लीत्यन्ये ॥ यथा ।

रण्णे दवसुलितत्ता गयसुइसीरोवहासिअसुहेल्ली ।

सलहन्ति तुज्झ रिउणो सुढिआ सुहरं पि णेइठिअं ॥ ४१ ॥ [३६]

- 15 सुंघिअसुलससुवण्णा य घाणकोसुम्भअज्जुणदुमेसु ।

संकेअम्भि सुवण्णा सुरंगिसोहंजणा य सिग्गुम्भि ॥ ३७ ॥

L. 1. BCF उअ BCFX 'सीदय' BFX 'रदय' C 'गदय' BCFX 'गइ'.
L. 2. B 'सिरी' BCF 'लयाइ च C सीसासक्क' X सीसइ. L. 3. *add.* भणिवं (X
नणिवं). L. 4. A सीलुट्टयं Y करवन्दीए *add.* व. L. 6. करमन्दिका (X कर-
वन्दिका) not करमन्दिका is the reading of all the Mss. : BCDEHF. L. 7.
X सीलुट्टयं C 'सीहणही' CX 'वणिअ C आप्पाणं. L. 8. C 'सीमंतयं. L. 9.
add. 'सिया B सुई X सुई BX बुद्धी C (F!) बुद्धी. L. 10. BF सुहर C 1. *hd.*
मुं CX *om.* सुहे *add.* व. L. 11. C 1. *hd.* सा *add.* 'सिया X सुती for सुली
BF सुई CX बुद्धि. L. 13. C देव' BCFX 'हासिय'. L. 14. C तुज्झ BCFX
सुविया C सुहरं BFX 'वियं C 'ठियं. L. 15. B सुघियं AC (F!) XY सुंघियं
X 'सुलस-वण्णा Y अ X 'अज्जण' C 'दुमेति. L. 16. BCF संकेवम्भि B (F!)
सुवण्णे X सुवण्णा BF सुरंगिसो' AX सुहं' X सिग्गुम्भि.

सुविअं घातम् । सुलसं कुसुमरक्तं वस्त्रम् । सुवण्णो अर्जुनतरुः । सुवुण्णा संकेतः ।
सुरंगी तथा सोहंजणो शिष्यतरुः ॥ यथा ।

मज्झसुवण्णसुवण्णं दाउं सुलसवसणाइ तीइ गओ ।

संकेअसुरंगिवणे भमेसि सोहंजणाइ सुवन्तो ॥ ४२ ॥ [३७]

किंसारु सुंकयं सुअलं च सुअणा य अणिउंत्ते ।

5

अन्वाइ सुव्विआ तह य सुद्धपूअम्मि सुद्धवालो अ ॥ ३८ ॥

सुंकयं तथा सुअलं किंसारुः । सुंकलं इत्यन्ये । सुअणा अतिमुक्तः । सुव्विआ
अन्वा । सुद्धवालो शुद्धपूतः ॥ यथा ।

सुअणावतंसिअमिमं दटुं किं करसि सुद्धवालत्तं ।

गाईसुव्विअ सुअलजीअण ण वहेसि सुंकए कीस ॥ ४३ ॥ [३८] 10

डुंवे सुदारुणो सुइओ अ सुविरे सुण्हसिअसोमइआ ।

सुज्झरओ धोवयए सुसंठिआ मुल्लमंसम्मि ॥ ३९ ॥

सुदारुणो तथा सुइओ चण्डालः । सुण्हसिओ तथा सोमइओ स्वपनशीलः ।
सुज्झरओ रजकः । सुसंठिआ शूलघोतं मांसम् ॥ यथा ।

सुण्हसिअसुइआए सुदारुणो रमइ सुज्झरअवहुअं ।

15

भसिरभसणस्स दिन्तो सुसंठिअं पुरजणम्मि सोमइए ॥ ४४ ॥

- L. 1. BCFX सुविअं BF, C 1. hd. सुवण्णा. L. 2. X सुंकंगी तथा सोहंजणो
CX सिपुं. L. 3. C मसं BCF सुवण्णसुवण्णं X सुवण्णं BF, C in corr. दाओ
X वसणाइ. L. 4. CX संकेयं BF जमेसि BCF जणाइ B सुवन्तो X सुषाता.
L. 5. A सुकअं BF सुंकउं X सुकयं Y सुंकयं BF सुअलं BF सुअणा CXY
सुवणा ABEY अणिउंत्ते C अणियुंत्ते X अइमुत्ते. L. 6. A अन्वाइ B अंवाइ C (F1)
अंवाइ C (F1) सुव्विआ A सुव्विआ or सुव्विआ BFX Y सुव्विआ C सुद्धपूअंमि F सुद्ध (1)
X सुद्धमयम्मि C (F1) सुद्धवालो X वालो BFX Y व. L. 7. BCF सुंकयं X सुकयं
B किंसारु X किंसारु BF सुंकलमित्यन्ये CX सुकुलमित्यं CX सुषणा. C सुव्विआ X सुविआ.
L. 8. BX अंवा RX सुद्धवालो C सुद्धं F सुद्धवाला. L. 9. BCFX सुवणावतंसि-
यमिअं BF दटु BF सुद्धं. L. 10. BCFX सुव्विअ C सुवल्लजोअ वहेसि X सुवल्लं.
L. 11. B डुंवे X सुदारुणा A सुइओ X सुइओ XY य A चिरे C सुचिरे BF सुल्लसिअं
ACXY सुण्हसिअं edd. इया. L. 12. BF सुज्झरओ C सुल्लं A उंउ A रयए BEY
धोयए X धवयए edd. दिया (Y विया). L. 13. X सुदारुणो C om. from सुण्हं to
सुज्झरओ excl. BF सुल्लं X सोमइओ. L. 14. C सुल्लं BCFX ठिआ BFX सुल्लं
C सुल्लं. L. 15. BF सुल्लसिअं CX सुण्हसिअं BF सइयाए C सुइयाए X सुइयाए
X सुदारुणो BF सुज्झरओ BF, C 2. hd. वहुअं X वहुअं. L. 16. BF भसिणस्स
BCF ठिअं X ठिओ.

। अब सुगिम्हओ फाल्गुनोत्सव इति सुग्रीष्मकशब्दमवः । दृश्यते चायं संस्कृते । यद्वा-
महः । सुग्रीष्मके न दृष्ट इति ॥ [३९]

कण्हे सुवण्णविंदू रूपवईए सुदुम्मणिआ ।

सुकुमालिअं सुघडिए तुलसीए सुलसमंजरीआ ॥ ४० ॥

5 सुवण्णविंदू विष्णुः । सुदुम्मणिआ रूपवती । सुदुम्मणिएति शीलाङ्कः । सुकु-
मालिअं सुघटितम् । सुलसमंजरी तुलसी ॥ यथा ।

णवसुलसमंजरीए तइ चण्डी अच्चिआ सुदुम्मणिए ।

सुकुमालिअङ्गि जं तुह सुवण्णविंदूवमो वरो एस ॥ ४५ ॥ [४०]

01 मूला वेसा सई अ मञ्जरी सूरणो कन्दे ।

10 सूरंगो अ पईवम्मि सुअरी जन्तवीडम्मि ॥ ४१ ॥

। मूला वेश्या । सई मञ्जरी । सूरणो कन्दः । सूरंगो प्रदीपः । सुअरी यन्त्रपीड-
नम् ॥ यथा ।

11 सूअरिअसूरणासणसूलाए लिहिअसूइमण्डाए ।

मयरद्वयसूरंगे मा तं सलहो व्व रे पडसु ॥ ४६ ॥ [४१]

15 मूलच्छं पल्लए मूलत्थारी अ चण्डीए ।

सूरद्वयो दिणे गणवडम्मि सेओ अ गामणी सेट्ठी ॥ ४२ ॥

- L. 1. X सुनिहओ B फाल्गुत्सव C °मव इति । B संस्कृतः X यद्वा नुमहः.
L. 3. X कण्हे A सुसुवण्ण° BF °विंदू or °विंदू BF रूपवईए A °वईए X सुदुम्मि° cdd.
°णिआ. L. 4. B सुकुमा° cdd. °लिअं (X °य) X तुलसीइ cdd. °णिआ. L. 5.
°BF सुवण्णविंदूः X °विंदूः C सुदु° BCFX °णिआ B रूप° BFX °जियेने. L. 6.
C सुकुतुमा° BFX °लिअं. L. 7. X °मंजरीए BCFX अच्चिआ BF व सुदु° C सुदु°
X सुदुम्मणिआ. L. 8. BF °लिअंणि C जं तु सुव° BF °विंदूव° C °विंदू° C वरो एस.
L. 9. B सई cdd. व. L. 10. BFX Y व C 1. hd. om. अ पईवम्मि 2. hd.
has पईवे BF पईवम्मि X पईवम्मि C 1. hd. अरी (sic). 2. hd. सुअरी X सुअरी CY
°पीडम्मि X °वाडम्मि. L. 11. BF om. सूरंगो प्रदीपः C 1. hd. सूरंगो 2. hd. सूरंगो.
CX सुअरी C यंत्रपीडं. L. 13. BF °णासलसूलाए BCFX लिहिअ° BF मंडाए.
L. 14. C मयरद्वय° C °द्वो आ १ X व CX कडसु. L. 15. XY मूलच्छं C पल्लए C
(F !) मूलच्छारी cdd. व. L. 16. A °द्वय C °द्वयो X गणवडम्मि ABF, C 1.
hd. सेव ACXY व A सेट्ठी.

सूलच्छं पल्लवम् । अत्र सूहवो सुमग इति सुमगराब्दमवः । तथा सूरइ सूडइ भन-
कीति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । सूलत्थारी चण्डी । सूरद्धओ दिनः । सेओ
गणपतिः । सेही ग्रामेशः ॥ यथा ।

सूलत्थारीसूरद्धए ससेआण पणमणमिसेण ।

सूलच्छतडकुडङ्गे ओ सेट्टिवहू अहिसरेइ ॥ ४७ ॥

5

अत्र सेहइ नश्यतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [४२]

सेवालसोमहिड्डा पङ्के कोकम्मि सेहरओ ।

चण्णुडिणाए सेंवाडओ अ सेज्जारिअं च दोलणए ॥ ४३ ॥

सेवालो तथा सोमहिड्डो पङ्कः । सेहरओ चक्रवाकः । सेंवाडओ चण्णुडिकानादः ।
यदाह ॥ अङ्गुष्ठमध्यमाङ्गुलिशाब्दः सेंवाडओ गदितः ॥ सेज्जारिअं अन्दोलनम् ॥ यथा । 110

सेज्जारिअं ण इच्छइ सेवालजयक्ख सोमहिडे अ ।

मरिही सेहरथणिआ कइवयसेंवाडएहि तुह विरहे ॥ ४८ ॥ [४३]

सेआलुओ उवाइअवमहम्मि धुरंधरम्मि सेरिभओ ।

सोत्ती गईइ सोअं णिदा मंसम्मि सोल्लुसोमाला ॥ ४४ ॥

सेआलुओ उपयाचितसिद्ध्यर्थं वृषभः । उपयाचितं केनापि कामेन देवताराधनम् । 115
सेरिभओ । कप्रत्ययाभावे सेरिभो । धुर्यवृषभः । सेरिभो महिषेऽपीत्यन्ये । सोत्ती
नदी । सोअं स्वपनम् । सोल्लं तथा सोमालं मांसम् ॥ यथा ।

L. 1. X सूलत्थं पल्लवं । X स्तइवी (l. e. सूहवी). L. 2. B भगकि इति X
भतकीति X °पूका इति नोक्ताः C नोक्तौ (F!). C (F!) सूलच्छारी. X वंडी C (F!)
सुरद्धओ X दिनकरः for दिनः L. 3. B सेही. L. 4. C (F!) सूलच्छारीसूरद्धए
BCFX ससेआण BF पणमिसेण. L. 5. X सूलत्थं X उ B सिट्टिवहू. L. 7.
AD om. dist. 43, but D has the commentary. Y °हेड्डा BF °हिड्डा पंको कमि
से L. 8. cdd. वण्णुडिं (X चण्णुडिं Y as above) C सिंवाडउ 2. hd. °इओ
X सेंवाडउ Y सेंवाडपओ cdd. य (om. Y) X सेज्जाविरे Y सेज्जावरिं cdd. °रियं.
L. 9. C °हिड्डा B चक्रवाचकः X वक्रवाकः C सेवाडओ. C वण्णुडिकां 2. hd. चण्णुडिं X
चण्णुडिकां L. 10. X अङ्गुलमध्यं C सेवा. BCFX °रियं. L. 11.
BCFX °रियं BF सेवालजयक्ख CX सेवालजक्ख BF सोमहिडे C °हिड्डा X °हिड्डा BCFX
य. L. 12. X मरिही B °धणिआ C (F!) X °धणिआ B कइवइ X कषययं B °इएहिं
C सेंवाएहिं F सेंवाडएहिं X °सेवागहिं. L. 13. BCFX सेआलुओ A उवाइयं BCF
XY उवाइयं C °धुरंमि A °भउ B सेरिभओ. L. 14. C सोत्तीअं X सोअ Y णिदा
B मंसंमि. L. 15. BCFX सेआलुओ X om. कामेन. L. 16. X सेरिभओ.
CX महिषो L. 17 C स्वअ स्व.

उवचिअसोमालो वि हु कुणेइ सेआलुओ सुहं सोअं ।

सोत्तीइ झीणसोहो वि सेरिमो खेअ कहुए भारं ॥ ४९ ॥ [४४]

सोसणसोमाणा पवणमसाणा सोव्वओ पडिअदन्ते ।

कडिउवकिदिउदरेसुं सोसणिसोवत्थसोमहिंदाइ ॥ ४५ ॥

- 5 सोसणो पवनः । सोमाणं श्मशानम् । सोव्वओ पतितदन्तः । सोसणी कटी ।
सोवत्थं उपकारः । सोवत्थं उपभोग्यमित्यन्ये । सोमहिंदं उदरम् ॥ यथा ।

अइ थूलसोमहिंदे सोव्वे सोसणयभग्गसोसणिए ।

सम्मलि कइआ तुमयं करेसि सोमाणसाणसोवत्थं ॥ ५० ॥

अत्र । सोमालं सुकुमारम् । सोअमल्लं सौकुमार्यम् । एतौ शब्दमवौ ॥ [४५]

- 10 सङ्खम्मि सोलहावत्तओ अ सोवण्णमक्खिआ सरहा ।

केसविसमयन्वेसुं सढो सिलाघुणिएसु सअयं च ॥ ४६ ॥

सोलहावत्तओ शङ्खः । सोवण्णमक्खिआ मधुमक्षिकामेदः ॥ यथा ।

चालुक सोलहावत्तसेअजस भग्गरज्जमहुत्ता ।

सोवण्णमक्खिआउ व दिसो दिसं जन्ति वेरिणो तुज्ज ॥ ५१ ॥

- 15 ॥ अथानेकार्थाः ॥

सढा केशाः । सढं विषमम् । सढो स्तम्बः । इति सदशब्दस्वर्यः । सअयं शिला
धूर्णितं च ॥ [४६]

L. 1. C उवचिआसा 2. hd. °सो° BFX °विब° B कुणेइ BCFX सेआलुओ BF
सोओ. L. 2. CX सुताइ C जणसोहो X जणसोहो BF थीण° B सेरिमो BF खेअ C
खेअ X खेइ BF कट्टए C कहुइ X कहुइ चरं. L. 3. CX सोमण° X °सोसोमाणा A
सोव्वउ C सोव्वओ add. पडिअ. L. 4. A सोसाणि° C °सोवच्छ° C °दाइ X °सोम-
हिंदाइ L. 5. C सोमणो X सोमणसो X सोमाण C श्मशानं C सोषओ. L. 6. C
सोवच्छं BFX सोवत्थमुपभो° C सोवच्छमुपभो° X °भोगमित्ये. L. 7. C सोषो X
सोव्वो CX सोमणय° BF °भग्गसणिए CX °भग्गसोसणिए. L. 8. BCFX कइआ
B तुमयं C °सोवच्छं. L. 9. CX सोउमलं BF सौकुमार्यो. L. 10. BF °वत्तओ
C 1. hd. °वत्तउ BCFXY व add. क्खिआ Y °तरपा XY add अथानेकार्थाः
L. 11. A °विसमयन्वेसु BF °यन्वेसुं C यन्वेसुं X °यन्वेसुं BF °घुणिएसु C 1. hd. °घुणिएसु
Y सअयं. L. 12. BCFX °मक्खिआ. L. 13. C चालुक °वत्तसोअजस BF सेवज्ज
X भग्ग C °रिखं BCFX °महुत्तो. L. 14. BCFX °मक्खिआओ (X °उ) CX
दिसिं C तुज्ज. L. 16. C सढो केशाः BFX स्तंभ इति C स्तम्ब इति 2. hd. सूय इति.
BX सिला.

सरहो वेडिससीहेसु सक्खिगामीणएसु सणिओ अ ।

ण्हाविअरजकपुरक्किअदिचेसुं सज्जिओ चेअ ॥ ४७ ॥

सरहो वेतसवृक्षः सिंहश्च । सणिओ साक्षी ग्राम्यश्च । सज्जिओ नापितो रजकः

पुरस्कृतो दीप्तश्चेति चतुरर्थः ॥ [४७]

हंसोघसरेसु सरेवओ अ संवाअआ णउलमेणा ।

5

सण्णिहिअमाविएसुं अणुणीए चेअ सण्णुमिअं ॥ ४८ ॥

सरेवओ हंसो गृहजलप्रवाहश्च । संवाअओ नकुलः श्येनश्च । सण्णुमिअं संनिहितं

मापितमनुनीतं चेति व्यर्थम् । प्रच्छादनार्थं तु च्छादिधात्वादेशसिद्धम् ॥ [४८]

तोसिअसारविअअलिकरणेसु समुच्छिअं चेअ ।

पडिवेसिपओसेसुं वज्जे अ समोसिओ होइ ॥ ४९ ॥

10

समुच्छिअं तोषितं समारचितमञ्जालिकरणं चेति व्यर्थम् । समोसिओ प्रातिवेष्मिकः

प्रदोषो वध्यश्चेति व्यर्थः ॥ [४९]

चिन्तिअसण्णिज्जे सण्णविअं समणिअरेसु समसीसं ।

अजसरएसु समुप्पिजलममएन्दुसु समुइणवणीअं ॥ ५० ॥

L. 1. Y वेडसं C गामिणएसु ACXY य. L. 2. *cdd.* ण्हाविषं C रजवं
ABFXY पुरक्खिषं C पुरक्खयं X विचेसुं A सज्जिउ C भिसिओ X सज्जिओ Y सज्जओ
BF वेअ CY चेय X वेय. L. 3. X वृक्ष B सिंहश्च X सर्प BFX ग्राम्य C सक्षिओ
BF नापितः L. 5. A हंसेषं X हंसोक्तं C घरेसु A सारवउ Y य C संवाअअ X
संवाअओ Y संवाअआ BF णओलं. L. 6. ABXY सण्णिहिषं C (F 1) संणिणाहिषं
cdd. चेय (X वेय) X सुण्णुं ACXY मिषं. L. 7. C सरवहो 2. *hd.* सरेवहो
C संवाअओ C 1. *hd.* सन्नुं X सुन्नुं BCFX मिषं. L. 8. X मापितं अनुं.
L. 9. BF तोसियतोसियसां A तोसिषं CXY तोसिषं *cdd.* विवेजलिं (X विं)
BF कुरेणेतु ABFXY समुच्छिअं C समच्छिअं ABFY चेय C चेयं X वेय. L. 10.
BF वेसिओपओं AC पउसेतु BF वज्जे AC वज्जे Y वउडे *cdd.* य C 1. *hd.* समोइओ
C होइ. L. 11. BCFX च्छिअं X तोषितं समारविअं अंजलिं. L. 13. ABXY
चिन्तिषं C चिन्तिषं F चित्तयं ABF, C 1 *hd.* सण्णेज्जे C 2. *hd.* सण्णिज्जे BCFXY
विषं C पिम्मं Y पिम्मं. L. 14. BF जलसमं X ममयेदुसु X णवणीयं.

सण्णविअं चिन्तितं सांनिध्यं च । चिन्तिअसण्णज्जे इति समाहारः । समसीसं
सदृशं निर्भरं च । अत्र समाणइ भुङ्क्ते समाप्नोति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोकः ।
समुप्पिजलं अयशो रजश्च । समुदणवणीअं अमृतं चन्द्रश्च ॥ [५०]

मरहट्टदेसपट्टणभेए दूरे अ सायं च ।

5 साहो अ वालुआसुं उलूअए दहिसरे चेअ ॥ ५१ ॥

सायं महाराष्ट्रदेशे पत्तनविशेषो दूरं चेति द्वयर्थम् । केचित्तु सायंदूरं इति चतुरक्षरं
नाम पत्तनभेदवाचकमाहुः । साहो वालुका उलूको दधिसरश्चेति त्रयर्थः । दधिसरो
दध्न उपरि सारम् ॥ [५१]

वत्थम्भुअसाहापिकिसरिससहीसु साहली चेअ ।

10 सम्बूअयम्मि सालुअमह मुक्कजवाइअसिरम्मि ॥ ५२ ॥

साहली वस्त्रं झुमेजः राखा पिकी सदृशः सखीचेति सप्तार्थः । सालुअं शम्बूकः
शुष्कयवादिशीर्षं चेति द्वयर्थम् ॥ [५२]

सामग्गिअं च चलिए अवलम्बिअपालिएसुं च ।

सित्था लालाजीआसु हिमोसाएसु सिण्हा वि ॥ ५३ ॥

15 सामग्गिअं चलितमवलम्बितं पालितं चेति त्रयर्थम् । आलिङ्गनार्थं तु श्लिषिधात्वा-
देशसिद्धम् । सित्था लाला जीवा च । सिण्हा हिममवश्यायश्च ॥ [५३]

L. 1. BFX विअं C 1. hd. only सण्ण X चिन्तित X च for च BFX चित्तिव°
C चित्तय° B सण्णज्जे इति C से इति F ज्जेति X सण्णज्जे C 1. hd. द्वाराः
L. 2. B निर्भरं CX क्का X नोकाः L. 3. BF जलमयशो C पिजलमयशो X
जल अजस X समुदणवणीयं BF अमृतं X अमृत. L. 4. C मरहट्टं X मरहट्ट°
BF दोसं X पदणं *edd.* य. L. 5. BF साहो आ C साहे CY य C वालु-
वासुं B दहसरे ACY चेव X वेअ. L. 6. BF सायं B त्रयर्थं C (F!) X द्वयर्थः.
BCFX सायंदूरमिति. L. 7. B मेदं वाचं B दधिसरश्चेति. L. 9. C वच्छ-
म्भुअं BF वम्भुअं E भुयं Y भुजं B सहीसुं X महासुं ABCFY चेव X
वेअ. L. 10. BF सम्बूअम्मि C संवूअम्मि X संवूअम्मि Y संवूअम्मि C 1. hd.
साच्छुअमह 2. hd. सालुअमह X सालुअमह Y सालुअमह *edd.* जवाइय°. L. 11. CX
भुजुजः B सप्तार्थाः X वशार्थाः C सालुं X सालुं CX संवूकः C 2. hd. adds संयतं च BF
शंवूकः L. 12. C शम्बूजवशीर्षं X शुष्कयवशीर्षं. L. 13. *edd.* ग्गिअं A न चलिए
ABCIFY अवलंबिय° E लम्बिय°. L. 14. C सौच्छा X लीला° EX जीवासु A
हिमोसोसां X हिममवसाएसु. L. 15. BCFX ग्गिअं X चलितं अव° X वेति.
L. 16. X देशसिद्धा C सिच्छा X लीला B सिण्हं.

सिंदुरयं णायव्वं रज्जुए तह य रज्जम्मि ।

बालम्मि दहिसरम्मि अ मोरे अ सिंहडइल्लो वि ॥ ५४ ॥

सिंदुरयं रज्जु राज्यं च । सिंहडइल्लो बालो दहिसरो मयूरश्चेति व्यर्थः ॥ [५४]

हिमकालदुद्धिणे तह झाडविसेसम्मि सीअल्ली ।

सीअणयं पारिमसाणा सिंहणोमालिआसु सीहलिआ ॥ ५५ ॥ 5

सीअल्ली हिमकालदुर्दिनं झाडविशेषश्चेति द्वयार्थः । सीअणयं दुग्धपारी श्मशानं चेति द्वयम् । सीहलिआ शिखा नवमालिका चेति द्वयार्थः ॥ [५५]

सुग्गं च अप्पकुसले णिव्विग्घविसज्जिएसुं च ।

रुप्परजगेसु सुज्जयमह वेसहरचडएसु सुहराओ ॥ ५६ ॥

सुग्गं आत्मकुशलं निर्विघ्नं विसर्जितं चेति व्यर्थम् । सुज्जयं रौप्यम् । सुज्जओ 10 रजकश्चेति द्वयार्थः । सुहराओ वेश्यागृहं चटकश्चेति द्वयार्थः ॥ [५६]

सूरल्ली मज्झणहे तिणभेए मसयरुवकीडे अ ।

मिगसिसुसरेसु सेल्लो दीहरभदाकिईसु सेरी अ ॥ ५७ ॥

सूरल्ली मध्याह्ने ग्रामणीतृणं मशकाकृतिकीटश्चेति व्यर्थः । सेल्लो मृगशिशुः शरश्चेति द्वयार्थः । सेरी दीर्घा भद्राकृतिश्चेति द्वयार्थः ॥ [५७] 15

गामपहाणे सण्णिज्झकारए तह य सेआलो ।

भूए भाविणि सोही सोवणमालयणसिविणमल्लेसु ॥ ५८ ॥

L. 1. A सिंदुरयं C सिंदूरयं णायव्वं A रज्जुम्मि C रज्जम्मि. L. 2. ABCF बालम्मि X दहिसारं cdd. रम्मि य ABCFY मोरे य EX मोरे इ C सिंहडं EX सहिडं. L. 3. BCFX सिंदूरयं X रज्जु B रायं य X सिंहडं B बालो दहिसरो C (F !) दहिसारो. L. 4. B काले दु C काडं EXY सीअल्ली. L. 5. A सीअणयं A सिद्धमालि cdd. लियासु सीहलिआ. L. 6. B झाडं CFX ताडं BX द्वयार्थः. L. 7. BCF लिया X द्वयार्थः. L. 8. A णिव्विग्घं BF विसज्जिएसुं. L. 9. A रूपं Y रजएसु AB सुज्जयं C (F !) सुज्जयं BF सुहरा C 1. hd. सहरा X हराओ A राड. L. 10. B निविघ्नं B सुज्जयं C (F !) सुज्जयं B सुज्जओ C (F !) सुज्जओ. L. 11. X व्यर्थः for द्वयार्थः (second time). L. 12. C (F !) मज्झणे A ज्जुं (?) Y मज्झणं A मसयं cdd. य. L. 13. A मिगसिसुसरेसु C सिसुसरेसु 2. hd. सिसुसं EX सिसुसु BF सिल्लो X सिल्लो BF किईसु Y निईसु cdd. य. L. 14. C सुगल्ली CX मध्याह्ने O तृणं (om. ग्रामणी) X तृणमेदः (om. ग्रामणी) X मशकरूपकीटं. B शिशुः BF शरश्चेति. L. 15. CX द्वयार्थः. L. 16. AB EF सण्णिज्जं C सण्णिज्जं cdd. सेआलो (X सेआलो Y सेआलो).

सेआलो ग्रामप्रधानं सांनिध्यकर्ता च यक्षादिरिति व्यर्थः । सोही भूते भाविनि च काले प्रयुज्यते । सामर्थ्यात्तदर्थं भवति । सोवणं वासगृहम् । सोवणो स्वप्नो मल्लश्रेति व्यर्थः सोवणशब्दः ॥ [५८]

॥ अथ हादिः ॥

5 हडं अट्टिमि हरी कीरे दूरे हणं हडं हरिए ।

हत्थं हल्लप्फलिअं हुल्लिअं सिग्घम्मि हणु ससेम्मि ॥ ५९ ॥

हडं अस्थि । हरी शुकः । हणं दूरम् । हडं हतम् । हत्थं हल्लप्फलिअं हुल्लिअं त्रयोऽप्येते शीघ्रार्थाः । हल्लप्फलिअं आकुलत्वमित्यन्ये । हणु सावरोपम् ॥ यथा ।

हरिणासहडिअ महं अहणुधणेणं हडेण हत्थो वि ।

10 ण हणं वच्चसि हल्लप्फलिअं चलिअम्मि मइ पवणहुल्लि ॥ ५९ ॥

अत्र । हंड गृहाणार्थे । हन्दी निर्वेदे । एतौ प्राकृते निपातेष्काविति नोक्ता ॥ [५९]

हत्थारं साहेजे कीलत्थं करगयम्मि हत्थल्लं ।

हक्कोद्धं अहिलसिए उप्पाडिअयम्मि हक्खुत्तं ॥ ६० ॥

हत्थारं साहाय्यम् । हत्थल्लं कीडया हस्ते गृहीतम् । हक्कोद्धं अभिलषितम् ।

15 हक्खुत्तं उत्पादितम् ॥ यथा ।

- L. 1. BCFX सेआलो C संनि=व° C भाविनी X व for च. L. 2. X साम-
र्थ्यात् नदर्थे F तोरणं BF रतिगृहं. L. 3. X सावणशब्दः. L. 4. om. A. Y
has only इकारादिः. L. 5. C हडं 2. hd. हडु BF अट्टमि C अट्टमि EX अट्टिमि
X हेरे for दूरे X om. हडं. L. 6. B हल्लं AXY °लियं BF °फलिअं C °फलिअं
E °फलिअं BF हुल्लियं CEXY हुल्लियं A सवसेम्मि X only सेसम्मि. L. 7. X
दूरं C हडं X हतं BCF हडं BF °फलिअं C हडफलिअं BF om. हुल्लिअं C हुल्लियं.
L. 8. X हक्फलिअं BF °फलिअं C °फलिअं B सावरोपं. L. 9. BC FX °इडिय
CX महं BCF हड्डो. L. 10. BCFX °लियं BCF चलिअम्मि X only मि
for चलिअम्मि BF मेद. L. 11. C °णार्थो हड्दी X °णार्था हन्दी F हड्दी CX निर्वेद.
L. 12. C हक्कोद्धं ACY साहाजे BF साहाजे C कीलत्थं करगयंनि हक्कोद्धं E हक्कोद्धं
L. 13. A हक्कोद्धं C °हं F °हं X सुप्पा° col. °डियप° (X °डियम्मि). L. 14. O
हक्कोद्धं X साहाय्यं C हक्कोद्धं X गृहीतं C हक्कोद्धं 2. hd. F °हं B °लियं. L. 15. C
(F !) X उत्पादिने.

अणवेक्खिअ हत्थारं हक्कोद्धजगज्जण कामेण ।

ससिवयणे हक्खुत्ता तुमं सि हत्थल्लभल्लि ज्व ॥ ५२ ॥ [६०]

सङ्गप्फंसयसवहम्मि हंजओ रासयम्मि हल्लीसो ।

हत्थल्ली हत्थविसी बहुजंपिरए हलप्पो अ ॥ ६१ ॥

हंजओ साङ्गस्पर्शः शपथः । हल्लीसो रासकः । मण्डलेन स्त्रीणां नृत्यम् । हत्थल्ली 5
हस्तवृत्ती । सारीशब्दो वृत्तीवाचक उक्तः । ततो हस्ते सारी हस्तसारीति न देश्येषु
वाच्यः । हलप्पो बहुभाषी ॥ यथा ।

तुह हंजओ अतुल्लं सोहगं तुज्झ ण हु हलप्पो हं ।

जं हत्थल्लीहत्था णिअन्ति मुणिणो वि तुज्झ हल्लीसं ॥ ५४ ॥ [६१]

गेहम्मि हम्मिअं तह चलिअसयणहेसु हल्लिअहलूरा ।

10

हासे हद्दयहसिरिअहासीआ मक्खिए हविअं ॥ ६२ ॥

हम्मिअं गृहम् । हल्लिअं चलितम् । हलूरो सतृष्णः । हद्दओ हसिरिआ हासीअं
त्रयोऽप्यमी हासार्थाः । हविअं ग्रसितम् ॥ यथा ।

गुणहम्मिअ तुह विरहे सा हविअहलूरहल्लिएकमणा ।

ण णिएइ कुडयहद्दयकेअहसिरिअकयम्बहासीए ॥ ५५ ॥

15

L. 1. *add.* "विचय C हच्छारं C हक्कोद्ध F हक्कोद्ध X हक्कोद्ध C जगज्जण.
L. 2. X मि for सि C हल्लल्ल. L. 3. X *om.* dist. 61, but gives the com-
mentary. BF संगसंसयं E संसंसयं A हंजउ. L. 4. C हच्छल्ली हच्छ ABCFY
विसी E विसी B बहु E बहु *add.* य. L. 5. B इजव CX रासको C नृत्यं X नृत्यं
X *om.* हत्थल्ली C हच्छल्ली हच्छ. L. 6. BCFX वृत्ती X *om.* सारीशब्दो वृत्ती
BCF वृत्ती X वाचक CX उक्तस्ततो Instead of हस्तसारीति we should expect
to find हत्थसारीति B देश्येषु. L. 7. X हल्लपो. L. 8. X जंजओ C तुह X
एलो for हल्लपो. L. 9. C हच्छल्लीहच्छा X मुणिणो C तुह. L. 10. X गेहम्मि
BF हम्मिअं CEXY हम्मिअं BCEFX Y चलिअं BX सजयणहेसु *add.* हल्लिअं.
L. 11. AX हद्दयं CF हद्दयं *add.* हसिरिअहासीया Y मंखिए *add.* हविअं. L. 12.
B हम्मिअं C (F1) X हम्मिअं BCFX हल्लिअं C हद्दओ F हद्दओ X हद्दय BCF रिया
X हसिरिअ BCF हासीयं X हासीयं. L. 13. B हविअं. L. 14. B हम्मिअं C
(F1) X हम्मिअं X *om.* रहे सा हवि BCF हविअं X यहलूरा. L. 15. X तडयं
CF हद्दयं BF केषयं BCFX हसिरिअकयं बहासीए.

अत्र । हणइ शृणोति । हक्कइ निषेधति । हरइ गृह्णाति । एते धात्वादेशोपूक्ता
इति नोक्ताः ॥ [६२]

गहमेण हत्थिवओ लउडे हरिमिग्गहिरिवंगा ।

वंमणिइन्द्रगजेसुं हलाहलाहत्थिमल्ला य ॥ ६३ ॥

- 5 हत्थिवओ ग्रहभेदः । हरिमिग्गो तथा हिरिवंगो लगुडः । हलाहला वंमणिका ।
हत्थिमल्लो इन्द्रगजः ॥ यथा ।

जो ण गणइ हत्थिवयं जो पडिमल्लो अ हत्थिमल्लस्स ।

सो किं हरिमिग्गकरो हिरिवंगेण हलाहलं हणइ ॥ ५६ ॥ [६३]

हत्थल्लिअं च हत्थोसारिए कलयलम्मि हलबोलो ।

- 10 हरिआली दुव्वाए हत्थिहरिल्लो अ वेसम्मि ॥ ६४ ॥

हत्थल्लिअं हस्तापसारितम् । हलबोलो कलकलः । अत्र । हलिआरो हरिताल इति
हरितालशब्दभवः । हक्खुप्पइ उत्क्षिपतीति धात्वादेशोपूक्त इति नोक्तौ । हरिआली
दूर्वा । हत्थिहरिल्लो वेपः ॥ यथा ।

हरिआलिकयत्थरणा हत्थल्लिअकण्टया य रणम्मि ।

- 15 णिन्दिअहत्थिहरिल्ला तुह रिउडिम्भा करन्ति हलबोलं ॥ ५७ ॥ [६४]

हट्ठमहट्ठो कल्ले हत्थच्छुहणी णववहूए ।

हरिचंदणं च घुसिणे हत्थिअचक्खुं च वंक्किट्ठम्मि ॥ ६५ ॥

L. 1. C (F1) X निषेधयति B गृह्णाति C गृह्णाति. L. 3. B गहमेण C
हत्थिवओ (F1) A वउ X हरिममाहिरि A हिरिवंगा BF हिरिवंगा C 1. hd. हिरि
L. 3. BF वंमणि C वंमणि E पद्मगजेसुं C इच्छिमल्ला. L. 5. C हत्थिवओ
X हरिमग्गो CX हरिवंगो B लगुडः. Instead of वंमणिका we should expect to find
वाह्मणिका; but cfr. viii. 75. L. 6. C इच्छि. L. 7. C जा C इच्छि
(twice) BCFX य. L. 8. B हरिमिग्ग X हरिमग्ग C (F1) हरिवंगेण BF हण
C हणई. L. 9. BFX हत्थि C इच्छि edd. हत्थि C इच्छि edd. रिए C कयलवमि
ABCFX बोलो. L. 10. edd. हरिआली E दुव्वाए C इच्छि edd. य. L. 11.
CX हत्थि BCFX हत्थि B बोलो OFX बोलो BF हत्थिआरो CX हरिआली. B om.
हरिताल इति. L. 12. X हरितालवद् BF हक्खुप्पइ C हक्खुप्पइ X हक्खुप्पइ. X पूका
BCFX हरिआली L. 13. C इच्छि. L. 14. BCFX हरिआलि C कयच्छरणा
X कयच्छरणी BFX हत्थल्लिअ C हत्थल्लिअ BFX अ for य BF रणम्मि. L. 15. BC
FX निदिव C इच्छि X रिउडिम्भा CX करिन्ति BCFX बोलं. L. 16. E महट्ठो C
हट्ठमुहणी EX हत्थच्छुहणी EX नव C वहुए Y वहुए. L. 17. X चंदण घुसिणी
(om. च) ABEXY हत्थिअ C इच्छिअ (F1) A दिट्ठम्मि C दिट्ठम्मि E दिवम्मि.

हठमहठो कल्पः । कल्पो नीरोगदक्षयोः । हत्थच्छुहणी नववधुः । हरिचंदणं कुङ्कु-
मम् । हत्थिअचक्खुं वक्कावलोकनम् ॥ यथा ।

हरिचंदणपिच्चरिअं हत्थच्छुहणिं सहीउ सिकखन्ति ।

हठमहठं दइअं हत्थिअचक्खुहि पिच्छ तुमयं ति ॥ ५८ ॥ [६५]

सालाहणम्मि हालो हारा लिक्खाइ हालुओ खीवे ।

5

हिलहिल्लाओ तह वालुआमु हिका य रजगीए ॥ ६६ ॥

हालो सातवाहनः । हारा लिखा । हालुओ क्षीवः । हिला तथा हिल्ला वालुकाः ।
हिका रजकी ॥ यथा ।

हालचउरं पि हु पिअं असई चइऊण दूइकयहिका ।

हारिल्लहिलावहहालुएहि ही रमइ हिल्लासु ॥ ५९ ॥ [६६]

10

हिड्डो वामणए हिज्जो कल्ले हित्थहीरणा लज्जा ।

विहुरे हिड्डो हिट्ठाहिड्डो अ लहरीइ हिल्लूरी ॥ ६७ ॥

हिड्डो वामनः । हिज्जो कल्पम् । मविण्णदत्तिक्रान्तं च दिनमित्यर्थः । हित्था तथा
हीरणा लज्जा । हित्थो लज्जित इत्यन्ये । यद्गोपालः । लज्जितभीतौ हित्थो ॥ वस्त-
वाची तु हित्थशब्दस्त्रस्तशब्दभवः । हिड्डो तथा हिट्ठाहिड्डो आकुलः । अधोवाचकस्तु 15
हिट्ठशब्दो अधःशब्दभवः । हिल्लूरी लहरी ॥ यथा ।

वम्महसरहिल्लूरीहिट्ठा सहि रमसि हिड्डमणहित्थे ।

हिज्जो आलीण पुरो वहसि अ हिट्ठाहिडा नु हीरणयं ॥ ६० ॥ [६७]

L. 1. BCFX कल्पः । कल्पो BX गव C वधु. L. 2. BX हत्थिअ C (F!)
हत्थिअ. L. 3. BCFX रिवं C 1. hd. हत्थच्छुहणि 2. hd. 'हु' X हत्थदुहणि.
L. 4. C हठमहठ BCFX दावं BF हत्थिअ C (F!) हत्थिअ BF वक्खुंहि X
वक्खुंहि X उमय. L. 5. CX हलंमि BF हालो लि X हालओ C खीवे.
L. 6. X हिल्लाओ Y वालुआमु BF रजगी XY रजकीए. L. 7. BF हारो X
लिक्खा C हालु उत्क्षीवः BFX क्षीवः CX वालुका. L. 9. X हालचउरं om पि हु
CX दूइकय. L. 10. C हिल्लाविहडा X विहडा BCFX लुएहि C हि CX राइ for
रमइ. L. 11. BCF हिड्डो C हिड्डो A हित्थं ही C हिच्छा. L. 12. B विहुरो B
हिट्ठाविड्डो E हेट्ठा X हिट्ठाहिड्डो cdd. य A हिल्लूरी. L. 13. BF हिड्डो X हिड्डो C
हिड्डो BCFX कल्पं B त्थर्थ C हिच्छा. L. 14. X हीरणा BCF भीतो BC
FX हित्था. L. 15. X शब्दः वस्त C हित्थाहिड्डो or हिच्छा X हित्थाहिड्डो.
L. 17. BF वम्महं C हिट्ठा BCFX हिड्डम. L. 18. BF हिज्जो C हिड्डो X हित्थे C
पुरो इमि X हिट्ठाहिडा X हीरणय.

एकपयगमणकीलाइ हिंचिअं हिंविअं चेअ ।

हिरडी सउली हिकिअहीसमणा हेसिअरवम्भि ॥ ६८ ॥

हिंचिअं तथा हिंविअं एकपदगमनक्रीडा । यदाह ॥ उत्क्षिप्य चरणमेकं यत्र
शिशुर्वल्गति कीडा । कथिता हिंचिअहिंविअनामभ्याम् ॥ इति । हिरडी शकुनिका ।

5 हिकिअं तथा हीसमणं हेणारवः ॥ यथा ।

तुज्झ रिऊ हिकिरहयचणहीसमणे रणे सहिरडिम्भि ।

भरिअसिसुहिंचिओ हिंविण्ण णस्सइ सकण्टएकपओ ॥ ६९ ॥ [६८]

हिकासहिरिंवा पङ्कपल्ललेसुं हिसोहिमा फद्धा ।

हिंडोलयं च हिल्लोडणं च सेत्तमिगवारणारावे ॥ ६९ ॥

10 हिकासो पङ्कः । हिरिंवं पल्लवम् । हिसोहिमा स्पर्धा । हिंडोलयं तथा हिल्लोडणं
क्षेत्रे मृगनिषेधरवः । हिंडोलं क्षेत्ररक्षणयन्त्रमिति केचित् ॥ यथा ।

हिंडोलण पइणो णहेसु मिगेसु तुह इह हिरिंवे ।

हिकासयच्छि हिल्लोडणेइ जारो हिसोहिसाइ व्व ॥ ६९ ॥ [६९]

हिरिमंथा चणएसुं हीरो सईणिहे हुडो मेसे ।

15 हुत्तोऽभिमुहे हुड्डा पणम्मि हुड्डअहुड्डुमा पवाहधया ॥ ७० ॥

L 1. EX एकवयं AXY हिंचिअं BF हिकित्तयं C द्विचिअं 2. hd. द्विचिअं E द्विचिअं
A द्विचिअं BF, C 1. hd. हिंचिअं C 2. hd. हिंचिअं EY द्विचिअं X om. हिंचिअं BCFXY
चेय. L 2. A सउली cdd. हिकियं cdd. हेसियं L 3. BF, C 2. hd. हिंचिअं
C 1. hd. X द्विचिअं BF तथा द्विचिअं CX द्विचिअं. L 4. CX शिशुर्वल्गति BF द्विचिअं
and om. हिंचिअं C द्विचिअं द्विचिअं X हिंचिअं रनाभ्यामिति X हिरिडी. L 5. BCF
हिकियं X हिकियं BF हेसमणं X हेणारवः. L 6. C तुज्झ X हिकिरहयचणहीसमणे
C om. रणे BCF सहिरिं X सहिरि. L 7. BCFX भरिअं BF सिसुहिंचिओ C
हिंचिअं BF हिंचिअं C द्विचिअं X द्विचिअं. L 8. BF हिकाहिं A रिंवा BEFY
रिंवा C 1. hd. रिंवा 2. hd. रिंवा X हरिंवा ABEFX ललेसु ABX फद्धा C
(F1) फद्धा E फद्धा. L 9. AX हिंडोलयं C 1. hd. हिसो E हिण्डो EX om.
च A हिंडोलयं X हिंडोलयं B च A सेत्तमिगं C सेत्तमिगं X सेत्तमिगं C रावे. L 10
X हिकासो B हिरिंवे C (F1) हिरिंवे X हिरिंवे BX फद्धा. L 11. X केचित्.
L 12. C णहेसु BF om. इह BF हिरिंवे C द्विचिअं X ग्वि (sic). L 13. X हिकास-
यच्छि CX हिकाडि C 2. hd. च. L 14. ACX हिरिमंथा A चणएसु X एसु C मासे.
L 15. E हुत्तो ABCFX om. s B हुड्डा ABEFY हुड्डअ C om हुड्डअ X हुड्डअहुड्डुमा.

हिरिमंथा चणकाः । हीरो सुचीमुखामे दार्वादिवस्तु । वज्रवाचकस्तु हीरशब्दः
संस्कृतसमः । हरवाचकस्तु हरशब्दभवः । केचित् हीरशब्दं भस्मन्यपि प्रयुञ्जते ।
हुडो मेघः । हुतो अभिमुखः । हुडा पणः । हुडुओ प्रवाहः । हुडुमो पताका ॥ यथा ।

हुडसिद्धहीर मइ कुण हुडं जसहुडुम तीइ तुह विरहे ।

णयणा जइ हिरिमंथ व्व णंसुहुडुण सूनया हुत्ता ॥ ६३ ॥ [७०] 5

हुरुडी विआउआ हुंकयहुंकुरुवा य अजलीए अ ।

पमवपराइ हुलुव्वी हुमो लोहारए जवे हेला ॥ ७१ ॥

हुरुडी विपादिका । हुंकओ तथा हुंकुरुवो अञ्जलिः । हुलुव्वी पसवपरा । हुमो
लोहकारः । हेला वेगः ॥ यथा ।

तुह हुंकुरुवो कामुअ इमाइ हुरुडीपयाइ हेलाए ।

10

जं करसि हुंकयं किर हुलुव्विआहूमिआइ रइलुद्धो ॥ ६४ ॥ [७१]

हेलुका हिका हेलुअं छिए गणवइम्मि हेरिंओ ।

सप्पसिरकरणिमेहे हेआलं हारणं वत्थे ॥ ७२ ॥

हेलुका हिका । हेलुअं क्षुतम् । हेरिंओ विनायकः । हेआलं सर्पशिरःसंज्ञेन हस्तेन
निषेधः । सर्पशिरा नाम हस्तकविशेषः । यदाह भरतः ॥ अङ्गुल्यः संहिताः सर्वाः 15
सहाङ्गुदेन यस्य तु । तथा निम्नतलश्चैव स तु सर्पशिराः करः ॥ हारणं वस्त्रम् ॥ यथा ।

- L. 1. C हरिमंथा X हरिमंथा X हीरः हरवाचकस्तु. L. 3. C 1. *hd. om.* हुडो
मेघः 2. *hd.* हुडो मासः X अभिमुख BF हुडाः पणः X पताका. L. 4. BF हुडुमिणं
L. 5. B जइ रि हिं C हिरिमंथ X हरिमंथ CX च. L. 6. AC विआउआ ABY
हुंकुरुवा E हुंकुरुवा *add.* लीए य. L. 7. BF पसवं ACY हुलुव्वी C हुमो AX
लोहारए X हेला. L. 8. B हुंकुरुवो C (F 1) X हुंकुरुवो BCFX हुलुव्वी X पसवपराः
C हुमो. L. 9. C हेला. L. 10. B हुंकुरुवो C (F 1) X हुंकुरुवो BF कामुव
X कोतुअ X उरुडी L. 11. X ज BF हुंकयं C किर BCFX हुलुव्विआं BFX
हुमिआइ C हुमिआइ BFX लुद्धो C लुद्धा. L. 12. C हेलुका BFY हिका A हेलुअं
E हेलुअं X हेलुअं Y हेलुअं AX छीए E छिए BF वयंमि E वयंमि X वयं (*sic*)
BF हेरिंओ C हेरिंओ E हेरिंओ X हेरिंओ. L. 13. ABCFY हेआलं X हेआलंआलं A
ज्जे C वत्थे E वत्थे. L. 14. X हेक for हिका BF क्षणं BF हेरिंओ CX हेरिंओ BC
FX हेआलं C *om.* सर्पं नाम हस्तकं X हस्तकविशेषः L. 15. X अङ्गुल्यसंहिताः सर्वा
C *om.* संहिताः L. 16. B सहाङ्गुदेन X सहाङ्गुदेन BF निम्नतलं C निम्नं.

हेलुकहेलुअमुहे दुल्लिए होरणञ्चलविलग्गे ।

हेरिबं पूअन्ती अम्बा बाले करेइ हेआलं ॥ ६५ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

तत्र हंदि विषादविकल्पश्चात्तापनिश्चयसत्यगुहाणार्थेषु । हरे क्षेपसंभाषणरतिकल-
5 ह्यु । एतौ प्राकृतलक्षणे निपातेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [७२]

हत्थे कीलागहिअम्मि हत्थलो हत्थलोले अ ।

हत्थाभरणे हत्थप्पाहुडए चेअ हत्थोडी ॥ ७३ ॥

हत्थलो हस्ते क्रीडार्थं गृहीतः पदार्थो हस्तलोलश्चेति द्वर्थः । हत्थोडी हस्ताभरणं
हस्तमामृतं च ॥ [७३]

10 तुमुलम्मि कोउए हलहलं हडहडोऽणुरायतावेसु ।

हरपच्चुअं सुमरिए णामोदेसेण दिण्णे अ ॥ ७४ ॥

हलहलं तुमुलः कौतुकं च । हडहडो अनुरागस्तापश्च । हरपच्चुअं स्मृतं नामोदे-
शेन दत्तं च ॥ [७४]

जङ्गालदीहमन्थरविरएसुं हाविरो होइ ।

15 हालाहलसदो तह मालारे वंभणीए अ ॥ ७५ ॥

हाविरो जङ्गवालो दीर्घो मन्थरो विरतश्चेति चतुर्थः । हावो जङ्गवाल इत्यपि
कश्चित् । हालाहलो मालिकः । हालाहला वंभणिका चेति द्वर्थो हालाहल-
शब्दः ॥ [७५]

L. 1. C °हेलुयमुहे X ° हेतुयमुहे B डल° F डुलि° C दुल्लिए BF °णंवल°
L. 2. BF हेरिबं CX हेरम्बं X पूयन्ती B अंबा CX अंबा BX बाले C (F !) वाली BFX
इवालं C वालं (sic). L. 3. om. A, E अर्थानि° L. 4. X अत्र C °निश्चयसत्य°.
L. 5. C °लक्षणा X °लक्षण. L. 6. A इल्लकोला BF इत्थकीलाए गु° but ए del.
in B. C इत्थकीला° Y इत्थकीला (om. ए) cdd. °गहिअम्मि (X °गिहिअम्मि) C इच्छलो A
इल्ललोले C इच्छलोले cdd. य (X या.) L. 7. C इच्छा° इच्छणा° or इत्थणा° ABCFX Y
चेय C इच्छोडी. L. 8. C इच्छलो हस्तक्रीडार्थं X गृहीत C इच्छलोलश्चेति C इच्छोडी.
L. 9. C °आवृत्तं च X इपामर्तं च. L. 10. X तुमलंमि C कोउ (sic) X इलं (om इल)
After इल्ललं C 2. hd. adds इलं BF इडइडो अणुराय° ACE om. ५. L. 11. A
हरपच्चुअं BF °पच्चुए E °पच्चुअ X पत्तपच्चुय BF सुसरिए A नामोदे° BX नामो° ABF
दिन्ने cdd. य L. 12. BF इलंइलं X इलं तुमल C तुमलः C इडइडा B °रागः ता° X
हरपच्चुयं. L. 13. X दत्तं for दत्तं L. 14. C 1 hd. °विरविरएसुं X हाविरो.
L. 15. C 1. hd. मालारे BF वंभणीए X वंभिणीए cdd. य. L. 16. BF वितरश्चेति.
L. 17. X हालाहलो As to वंभणिका cfr. note on VIII, 63. It is with purpose
that I have not written वंभणिका X द्वर्थे. L. 18. X °शब्दभवः.

GLOSSARY

ГЛОССАРИЙ

Glossary.

Abbreviations:— Can. = Canarese; cf. = compare; cogn. = cognate with; Dp. Pl. = Dhanapāla in his Pāṭalacchī; Dr. = Dravidian; f. = from; foll. = the following word; Hc. Gr. = Hemacandra in his Prakṛt Grammar; Mar. = Marāṭhī; Pehl. = Pehlavi; Pers. = Persian; prec. = the preceding word; prob. = probably; q. v. = which see; rt = root, Tam. = Tamil; Tel. = Telugu; Tr. = Trivikrama in his Grammar; ts. = tatsama or Saṁskṛtasama.

अ

अञ्ज i. 49. विस्तारितम्, extended; अदर्पणम्, respectful; त्यक्तम्, abandoned.
 अञ्जली i. 13 निःश्रेयः, unkind.
 अङ्गयं i. 57 मार्गपश्चाद्भागः, the back part of the road; समागतम्, met; प्रविष्टम्, entered. [f. अधिगत !]
 अङ्गणं i. 10 गिरितटम्, the slope of a mountain. [f. अजिन.]
 अङ्गिञ्च i. 24 आनीतम्, brought [f. अतिनीत !]
 अङ्गो i. 16 आयुक्तः । यामेशादिः, an agent, e. g. the headman of a village [f. अभिराट् !]
 अङ्गुवई i. 48 नववधूः, a newly married girl. [f. अचिरयुवति]
 अङ्गुणी i. 58 इन्द्राणी, the wife of Indra; इन्द्राणीव्रतसेविनी स्त्री, a woman engaged in an act of devotion, entitled Indrāṇī cf. प्राणी. [f. अधिराज्ञी !]
 अङ्गुलि i. 26 कथावन्धः, a tale.
 अङ्गुली i. 34 विद्युत्, lightning. [by metathesis f. अचिरामा.]
 अङ्गुलालम् i. 60 निःश्रेयः, unkind; अङ्गुलविवाहः, unmarried.
 अङ्गुलि i. 8 पक्षात्तम् । कृतमलमिति यावत्, enough.
 अङ्गुलि i. 9 वृद्धम्, increased. [f. आक्रान्त]

अङ्गुली i. 15 परित्राता, protector [f. आक्रान्त]
 अङ्गुली i. 58 चलान्कारः, force; ईषन्मत्ता स्त्री, a woman lightly intoxicated.
 अङ्गुली i. 6 भगिनी, sister [f. Dr. akka]
 अङ्गुली i. 11 अश्वत्थितम्, attributed [f. आरुह !]
 अङ्गुली i. 6 दूतः, a messenger.
 अङ्गुली i. 12 डगः, a goat.
 अङ्गुली i. 59 सुरतम्, sexual intercourse; प्रदीपः, evening. [f. अक्षय-वेले] Dp. अक्षयिणी = वाचस्पति q. v.
 अङ्गुली i. 27 यतिकलितम्, reflected.
 अङ्गुली i. 35 दिक्, a direction.
 अङ्गुली i. 6 दानवः, a demon [f. अङ्गुली HG ii. 174]
 अङ्गुली i. 40 यौवनोन्मत्तः, in the madness of youth. (but Tr. = सुरतम्, sexual intercourse)
 अङ्गुली i. 31. कापालिकः, a follower of a certain Saiva sect, characterized by carrying skulls of men in the form of garlands and eating and drinking from them [f. अङ्गुली !]
 अङ्गुली i. 17 अवगणना । अवज्ञा, contempt.
 अङ्गुली i. 43 रहस्यनेदी, one who discloses a secret. [Hc. f. अङ्गुली but Tr. f. गुह्य with prefixed अ]

- अग्नयस्त्रयो i. 27 अग्नयस्त्रयम्, van of an army.
[but Dp. = अग्नीक] [अग्नयस्त्रय]
- अग्नयेओ i. 29 नदीपूरः, a river which has
overflowed its banks [f. अग्नेय or
अग्नेयवेग]
- अग्नयं i. 17 अवगणता i. अवज्ञा, con-
tempt. [f. आग्रह (ण)]
- अग्निओ i. 53 इन्द्रगोपकीटः, a kind of
insect of red colour, मन्दः, slow.
[f. अग्निकाय]
- अम्पाडो i. 8 अपामार्गः, a kind of plant,
Achyranthes Aspera (Mar. आषाडा)
- अम्पाणो i. 19 तृप्तः, satisfied.
- अंकायो i. 9 साहाय्यम्, help (Hindi अंकार)
- अंकिअं i. 11 परिष्ठाः, an embrace.
- अंकुतइअं i. 38 अङ्कुशाकारम्, hookshap-
ed. [past. part. dem. f. अङ्कुश]
- अंकेली i. 7 अशोकतृणः, the Asoka tree.
[f. अंकेलि]
- अंको i. 5 निकटम्, proximity [ts]
- अंगवद्वणं i. 47 रोगः, disease
- अंगवलिज्जं i. 42 अङ्गवलनम्, motion of
the limbs [cogn. with अंगवलन]
- ✓ अंगलिअं i. 28 इक्षुसण्डम्, a piece of
sugarcane (Tr. अंगलिअं)
- अंगुहो i. 6 अवगुण्डनम् । शिरोजगुण्डनमिति
वाच्यम्, veil [cogn. with अवगुण्डन]
- अंगुचलं i. 31 अंगुलीयम्, a finger ring.
(Pers. angushtai, Pehl. angust.
Zend angusta) [cogn. with अंगुष्ठ !]
- अंगलिनी i. 32 विषहृणुः, a creeper [prob.
by contamination f. विषहृणु and
कलिनी]
- अचलं i. 53 गृहम्, a house; उक्तम्, spoken;
गृहपश्चिमपदेशः, the western part of a
house; निवृत्तः, harsb; नीरसः, without
juice.
- अच्छं i. 49 अत्यर्थम्, very much; शीघ्रम्,
quickly.
- अच्छिवदणं i. 39 निमीलनम्, shutting the
eyes [He. f. अक्षिपतन]
- अच्छिविअच्छो i. 41 परस्परमाकर्षणम्, mu-
tual attraction. [prob. f. अक्ष or
अक्ष for लक्ष in आकर्षणविश्वकर्षति]
- अच्छिहस्तो i. 41. द्वेषः, an enemy; वेषः,
dress [f. अक्षिहस्त]
- अजरातरं i. 45 उष्णम् heat.
- अजुअलवण्णा i. 48 अम्लिकावृक्षः, the ta-
marind tree. [f. अयुगलवर्ण]
- अजुओ i. 17 सप्तच्छदः, name of a tree,
Alstonia Scholaris [He. f. अजुक
(वर्ण)]
- अज्जओ i. 54 सुरसवृणम्, गुरेटकवृणम्, kinds
of grass.
- अज्जो i. 5 जिनः, Mahāvira [He. f. अर्थ]
- अज्जओ i. 17 पानिवेसिमकः, a neighbour.
- अज्जथो i. 10 आगतः, come (past part.)
- अज्जवसिअं i. 40 निवापितं मुसम्, shaven
face.
- अज्जसिअं i. 30 दृष्टम्, seen.
- अज्जस्सं i. 13 आकुप्यम्, censured. Cf.
index of verbal substitutes.
- अज्जा i. 50 असती, an unchaste wo-
man; सुभा, beauty; नववधूः, a bride;
तरुणी, a young woman; एषा, this
(fem.)
- अज्जोल्लिआ i. 33 कोडामरणे मौक्तिकरचना,
pearls in a chest-ornament.
- अज्जोहो i. 7 दुग्धदोहा वेतुः । या पुनः पुनर्दु-
हते, a cow giving milk several
times a day.
- अज्जिअं i. 14 आरुपम्, drawn near [a
variant of अञ्च q. v. in the index
of verbal substitutes, prob. f. अञ्च]
- अज्जणहसिआ i. 37 ताम्रिच्छम्, the Tamāla
flower.
- अज्जणइसं i. 37 ताम्रिच्छम् the Tamāla
flower.

अंजलिजा i. 37 ताम्रिच्छम्, the Tamāla flower.
 अंजसं i. 14 कज्जु, straight [f. अंजसा but Tr. f. कज्जु]
 अट्टं i. 50 रुपा, weak; गुरु, great; शुक्र, a parrot; सुखं, happiness; धृष्ट, bold; अलस, lazy; शब्द, a sound; असत्यम्, falsehood [f. अट्ट]
 अट्टो i. 10 गत, gone [f. अट् or अट्]
 अट्टुज्जिअं i. 42 पुरुषायितम् । विपरीतरतम्, reversed sexual intercourse.
 अट्टसम्मिअं i. 41 प्रतिजागरितम्, watchfulness
 अट्टणी i. 16 मार्ग, a way [f. अट्]
 अट्टवणा i. 18 असती, an unchaste woman [f. अट्]
 अट्टया i. 18 असती, an unchaste woman [f. अट्]
 अट्टाडो i. 19 बलात्कार, violence, force.
 अट्टाअकली i. 45 कट्यां हस्तनिवेश, placing the hand on the hips (Dp अट्टाअकली)
 अणच्छिअं i. 44 अच्छिन्नम्, unbroken
 अणहो i. 18 जार, an adulterer. [f. अणुत]
 अणत्तं i. 10 निर्गोल्पम्, flowers used and cast off.
 अण्णो i. 12 सङ्ग, a sword.
 अण्णमओ i. 45 अरति, dissatisfaction
 अण्णगहो i. 24 शिरसि विचयट्ठिका, a coloured cloth on the head.
 अण्णिको i. 20 क्षणरहितः । निरवसर, busy. [f. न-रित]
 अण्हं i. 13 अक्षतम्, unhurt [f. अणय]
 अण्हणयं i. 48 अनष्टम्, not lost.
 अण्हारओ i. 38 सल्लम् । निम्नमध्य, a pit.
 अण्णो i. 18 जार, an adulterer [a variant of अण्णो q. v.]
 अण्हिं i. 19 प्रभातम्, dawn.
 अण्हिं i. 51 नदराज, similar; मुख, the face, the mouth.

अणुअहं i. 19 प्रभातम्, dawn.
 अणुअ cf. अणुओ.
 अणुअओ i. 21 चणकः the chick-pea. [f. अणु or Dr. anumu.]
 अणुओ i. 52 आकृति, form; धान्यविशेष, a kind of grain (अणुआ चठिरित्तम्वे) [cf. prec.]
 अणुद्वि i. 19 प्रभातम्, dawn. (Tr. अणुद्वि)
 अणुबंधिअं i. 44 हिक्का, hiccough [f. अणु-बंध]
 अणुवज्जिअं i. 41 प्रतिजागरितम्, watchfulness. (Tr. अणुवज्जिओ)
 अणुवट्टा i. 48 नववधू, a bride (Tr. अणु-वट्ट) [Tr. by metathesis fr. नववधू]
 अणुवो i. 19 बलात्कार, violence, force (Tr. अणुओ)
 अणुत्तं i. 59 अविरतम्, continually; हिक्का, hiccough
 अणुमुत्ती i. 25 अनुकूल, favourable [f. अनु-म्.]
 अणुत्ता i. 23 आसन्नप्रसवा, about to be delivered [f. अनु-त्ता]
 अणु i. 5 शलिभेद, a kind of grain [f. अणु or Dr. anuma]
 अणोअओ i. 30 चञ्चलः, unsteady
 अणोलयं i. 19 प्रभातम्, dawn.
 अण्हओ i. 16 मत्स्या, a fish [f. अण्हज]
 अण्हओ i. 19 मृग, satisfied [Hc. अण्ह-चित Tr. अण्हव-]
 अण्णओ i. 55 तरुण, a young man; धर्म, a rogue. देवग, husband's brother. [f. Dr. anna]
 अण्णत्ती i. 17 अवगणना । अवज्ञा contempt.
 अण्णमव i. 28 पुनरुक्तम्, repetition. [f. अन्य-मव]
 अण्णणं i. 7 विवाहवधूदानम्, dowry or a present from the bride to the bridegroom for marriage.

- अणिआ i. 51 [formed by adding the suffix अ to अणो q. v.]
 अणो i. 51 देवनायां, wife of husband's brother; नान्द्रा, a husband's sister; पितृश्रमा, a father's sister.
 अणोसरिअ i. 39 अतिकान्तम्, past
 अणैअओ i. 21 धान्तः, mistaken
 अत्ता i. 51 जन्ती, mother; पितृश्रमा, a father's sister; श्वशुरमाया, mother-in-law; वयस्या, a female friend [ts. or f. Dr. attā]
 अत्थाई i. 14 अनवसरः, ill-timedness. [Hc. Gr. ii. 174=अकाण्डम्]
 अत्थमं i. 54 अगाधम्, very deep; आयमम्, length; स्थानम्, a place.
 अत्थवारिआ i. 16 सती, a female friend.
 अत्थारो i. 9 साहाय्यम्, help [f. स्तृ-पोतिगाल-मयोः + आ cf. Dp. 215]
 अत्थाई i. 54 अगाधम्, very deep; आयामम्, length; स्थानम्, a place [a variant of अत्थमं]
 अत्थई i. 9 लघु, light [f. तत्थूल !]
 अत्थुइ i. 23 मञ्जुलकम्, the marking-nut plant Semicarpus Anacardium.
 अर्दणो i. 29 चोरः, a thief [f. अर्दणः]
 अर्दणो i. 15 अकुलः, agitated
 अर्दणो i. 15 अकुलः, agitated [a variant of अर्दणः]
 अर्दणो i. 14 दर्पणः, a mirror [f. Tel. addamū]
 अर्दकसर्प i. 34 प्रतीक्षणम्, waiting for. परीक्षणमिति केचित्, examining
 अर्दकिसर्प i. 34 नञ्जाकरणम्, gesture [f. अर्धाक्षिक]
 अर्दजवा i. 33 मोचकम्, पादचानम्, a kind of shoe [f. अर्धजवा !]
 अर्दनी i. 8 पर्यन्तः, boundary.
 अर्दविआरे i. 43 मण्डनम्, ornamentation.
 मण्डलकमिति कश्चित्, a circular ring.

- अतरिज i. 35 कर्माश्रयम्, a woman's gir-
 dle. [f. अंतरीय]
 अंतोइरी i. 35 दूती, a female messenger.
 (Tr. अतिइरी f आर्तिइरी) [f. अंतिकइरी]
 अंतोइरी i. 55 मध्यम्, the middle; जठरम्, the belly; तरङ्गः, a wave [f. अन्तराल]
 अंतोदुत्तं i. 21 अधोमुखम्, having the face downwards.
 अंशु i. 18 कुपः, a well. [Hc. ts. or f. अन्व 'juice' i. e. water + अन्व]
 अपडिच्छिरी i. 43 जडमतिः, dull-witted.
 अपारमणो i. 43 विश्रामः, rest.
 अपगुत्ता i. 29 कपिकच्छुः, name of a plant, forget-me-not.
 अपपञ्चो i. 14 आत्मवशः, depending on one's own will.
 अपो i. 6 पिता, father [f. अम्बाः or Dr. appā]
 अप्कुणं i. 20 पूर्णम्, filled. [f. आ-म् !]
 (Hc. Gr. iv. 258 = आकान्तम्)
 अप्पुट्टिरी i. 42 मनोरथाधिककलंगतिः, obtaining more than what is desired [f. अपुट्टी]
 अरुमवतर्ण i. 31 अर्कातिः, infamy
 अरुमपिताओ i. 42 राहुः, Rāhu [f. अरु-
 पिशाच]
 अरुमायत्तो i. 31 प्रत्यागतः, returned. पश्चा-
 द्गत इति गोपालः, one who has gone after.
 अरुमिण्णुडो i. 44 रिक्तपुटः, an empty vessel made of leaves.
 अरुओ i. 15 चन्द्रः, the moon [f. अरुम्]
 अरुमणिगमो i. 15 चन्द्रः, the moon
 [Hc. f. अरुमणिगम]
 अरुडो i. 16 कठिनः, hard-hearted.
 अरुत्तमी i. 37 स्त्रीमितपर्यक्षितकणिका, cook-
 ed grain wet with being kept over a night [f. आरुत्तम or अरुत्तम]

अंबिरं i. 15 आम्रम्, a mango. [He. Gr. ii. 56 f आम्र]

अंबुसु i. 11 गरुडः, a fabulous animal, said to have eight legs and to be stronger than a lion.

अंबेटी i. 7 मुष्टिवृत्तम्, a kind of game.

अंबेसी i. 8. रुद्रद्वारकलङ्कः, a plank attached to the doorway.

अंबोच्ची i. 9 पुष्पलायी, a flower-gatherer. [He. f. आम्बोच्चि.]

अम्भण् अंबिअं i. 49 अनुगमनम्, following.

अम्मा i. 5 अम्मा, mother. [f. अम्मा or Dr. amma]

अम्माइआ i. 22 अनुमार्गगमिनी, going along the way.

अम्बळी i. 6 दानवः, a demon [f. अम्बळ]

अम्बो i. 6 दानवः, a demon [by metathesis f. अम्बो]

अम्बो i. 18 कूपः, a well [f. अम्ब]

अम्बेचिअं i. 47 उपचितम्, fleshy.

अम्बाली i. 13 दुर्दिनम्, a cloudy day.

अम्बलं i. 52 चीरी, a cricket; मरकः, a mosquito

अम्बलाया i. 26 चीरी, a cricket

अम्बिदं i. 45 दीर्घम्, long- [f. अम्बिद]

अम्बिअली i. 24 व्याघ्रः, a tiger [Tr. only अम्ब]

अम्बिह i. 22 नूनम्, certainly. [f. अम्बि]

अम्बणं i. 8 कमलम्, a lotus [ts. perhaps because it is red.]

अम्बणं i. 11 कलङ्कारोपः, attribution of fault.

अम्बण्जळी i. 46 आलसवान्, a lazy person.

अम्बल्लो i. 25 दुर्दान्तवृषभः, untamable bull (Tr. अम्बल्लवत्तलो) [f. अम्ब-ल]

अम्बो i. 13 कुक्कुटः, a cock.

अम्बो i. 16 त्रिदशः, a coral.

अम्बलं i. 52 मिवयम्, bees' wax; कुसुम्-रम्, saffron coloured.

अम्बिअली i. 36 कस्तूरिका, musk, व्याघ्रः, a tiger [in the second sense a variant of अम्बिअली]

अम्बिआ i. 16 सती, a female friend. [f. अम्ब]

अम्बिअं i. 23 दुग्धम्, milk (Tr. अम्बिअं)

अम्बिअो i. 11 वृश्चिकः a scorpion [f. अम्बि]

अम्बिअो i. 27 शाकवृक्षः, a teak-tree.

अम्बो i. 5 दिनम्, a day.

अम्बो i. 12 परिचितः, acquainted.

अम्बट्पल्लो i. 48 वायव्यवर्त्तनम्, turning round from one side to the other in bed (Tr. अम्बट्पल्लो)

अम्बण्ये i. 54 जलद्वारा, a fan wetted with water; केयूरम्, an armlet.

अम्बळो i. 13 मयूरः, a peacock [f. अम्ब]

अम्बो i. 5 अम्मा, mother. (ts.)

अम्बअम्बिअं i. 40 निवर्त्तितं मुखम्, shaven face.

अम्बअम्ब i. 26 कक्षावस्त्रम्, the lower garment. कक्षावम्बे, the waist.

अम्बअम्बिअं i. 40 निवर्त्तितं मुखम्, shaven face. [a variant of अम्बअम्बिअं]

अम्बअम्बिअो i. 44 चर्त्तवन्ति, disunited. (Tr. = अम्ब) [f. अम्ब-गणित]

अम्बअम्बो i. 26 इदूतलम्, a wooden mortar used for cleansing rice (from the husk etc.) अम्बअम्बो इति केचित्. [f. अम्ब]

अम्बकीरिअं i. 38 विरहितम्, separated from.

अम्बकुरो i. 45 सरकः, spirituous liquor [f. अम्बकुर]

अम्बण् i. 30 विस्तीर्णम्, extensive. [f. अम्बण]

अम्बण् i. 20 अम्बणिकम्, अपराधः, an offence [ts.]

अम्बो i. 15 कटाक्षः, a glance [f. अम्ब]

अम्बच्छरणं i. 39 कथं सति मङ्गला मणितम्, speaking in a round-about way with anger. [ts.]

अवज्जसं i. 56 कटी, the buttocks; कदिनं वस्तु, a hard substance.

✓ अवहंभो i. 36 ताम्बूलम्, betels with areca-nut (chunam and spices)

अवडो i. 20, 53 तृणपुरुषः, the form of a man made of grass; कूपः, a well; आगमः, a garden. [f. अवडो q.v.]

अवडङ्गिओ i. 47 कूपादो निहतः, killed in a well. (Tr. अवडङ्गिअं) [f. अवडो q.v.]

अवडङ्गिअं i. 47 उत्क्रुष्टम्, cried out. [f. अवडो q. v.]

अवडिअं i. 21 सिन्नम्, distressed.

अवडुओ i. 26 उदुत्तलम्, a wooden mortar used for cleansing rice (from the husk etc.)

अवडो i. 53 कूपः, a well; आगमः, a garden cf. अवडओ [f. अवट, अवन]

अवणो i. 55 परीवाहः, overflow; गृहफलहकः, the plank of a house.

अवण्णं i. 17 अवगणना । अवज्ञा, contempt [f. अवगण्]

अवत्तवं i. 34 विसंस्थूलम्, unsteady. [f. अ-वृत् !]

अवत्थरा i. 22 पादघातः, a kick. अवत्थारा इत्यन्वये.

अवटुसं i. 30 उदुत्तलादि शूर्पयावमुपकरणजातम्, domestic utensils.

अवपुत्तिओ i. 39 संघटितः, joined.

अवपट्टिअं i. 46 रणहृतम्, seized in battle.

अवपरिओ i. 36 विरहः, separation (Tr. अवसरिओ)

अवपारंणं i. 24 आकर्षणरज्जुः, a cord to draw anything near.

अवपारो i. 32 माघ्यामुत्सवविशेषो वसिन्त्रिलु-
दंतपावनायाचारः क्रियते, a festival in the month of Māgha (January-February)

अवपाणिणी i. 46 नासाज्जुः, nose-thread.

अवरज्जो i. 56 अतिक्रान्तं दिनम्, past day; भविष्यद्दिनम्, future day; दिनमुत्तमं, the dawn.

अवरत्तओ i. 45 पश्चात्तापः, repentance
अवरत्तेअं इति गोदासः [f. अपरक !]

अवरत्तेअं cf. prec.

अवराहो i. 28 कटी, the buttocks.

अवगिहो i. 20 क्षणरहितः निरवसरः, busy. [f. अवगिह]

अवरिज्जो i. 36 अद्वितीयः, matchless [f. अवर]

अवरिद्धपुसणं i. 60 अकर्मिणीः, infamy; जन्तव्यम्, falsehood; दानम्, a gift.

अवरोद्धिअं i. 11 परिस्मः, embrace. [f. अवरोद्ध]

अवरोहो i. 28 कटी, the buttocks [ts.]

अवलवं i. 23 गृहम्, a house.

अवलियं i. 22 असत्यम्, falsehood.

अवलुआ i. 36 कोपः, anger.

अवहावओ i. 38 अपलापः, concealment.
अवहावो अपि [cf. fol.]

अवहावो cf. prec. [f. अपलाप]

अवसमिआ i. 37 स्तीमिनपर्युषितकणिका,
cooked grain wet with being kept over a night. [f. आपः-सम !]

अवसहं i. 58 उत्सवः, a festival; नियमः, a vow

अवहहो i. 23 गर्वितः, proud. [f. अवभूह]

अवहहं i. 32 मुत्तलम्, a pestle used for cleansing rice. [f. अवभूत]

अवडण्णो cf. अवमण्णो.

अवहन्धारा cf. अवन्धारा.

अवडाओ i. 36 विरहः, separation. [f. अपभाण]

अवहेअं i. 22 अनुकम्प्यम्, pitiable [f. अवहेअ]

✓ अवारी i. 12 आपणः, a market [f. अपार]

अवारी i. 12 आपणः, a market. [cf. prec.]

अबालुआ i. 28 मुकः ओष्ठवर्धनः, the corner of the mouth.

अवित्रं i. 10 उक्तम्, spoken.

अविणयवर्द cf. fol.

अविणयवरी i. 18 जागः, an adulterer.

[He. f. अविनयवरा] अविणयवर्द इति द्रोणः

[f. अविनयपति]

अविलो i. 52 पशुः, an animal; कठिनः, hard.

अविहावर्जं i. 59 दौनम्, wretched; अनाल-
पनेऽपि दौनम् [f. अविमावित !]

अवेत्ती i. 8 गृहद्वारकलहकः, a plank at-
tached to the doorway.

अम्बा i. 5 अम्बा, mother. [f. Dr. avva]

असंगमं i. 34 वस्त्रम्, a cloth.

असंगिओ i. 55 अश्वः, a horse; अनवस्थितः,
fickle. [f. असंगित]

असरासओ i. 40 सरहृदयः, hard-hearted.
[f. अश्वराशय]

असारा i. 12 कदली, the plantain tree.

असिञ्जं i. 14 दात्रम्, a sort of sickle
or knife. [f. असि]

अहं i. 6 दुःखम्, sorrow [f. अघ]

अहो i. 17 असमर्थः, incompetent. [f.
अमर]

अहृत्वा i. 18 असती, an unchaste woman

अहिअलं i. 36 क्रोधः, anger. [f. अहिबल]

अहिअरो i. 29 लोकवात्रा, the course of
worldly life. (Tr. अवआरो)

अहिकरणे i. 35 उपालम्भः, censure. आनी-
क्ष्यमित्यन्ते, continued repetition
[f. अभीक्ष्य]

अहिपचुद्धं i. 49 अनुगमनम्, following.

अहिरीओ i. 27 विच्छाद्यः, pale.

अहिलिअं i. 57 अभिवदः, defeat, क्रोधः,
anger.

अहिलो i. 10 ईश्वरः, a rich man.

अहिद्विण्णं i. 33 पीतारकम्, orange-coloured.

अहिविण्णा i. 25 कृतसापत्न्या, a woman
whose husband has married an-
other wife.

अहिनेपी i. 32 पीनःपुन्यम्, frequent
repetition.

अहितायं i. 20 पूर्णम्, full. (Tr. अहिदेअं)

अहिसिअं i. 30 पद्मशङ्करादिनम्, crying for
fear of being possessed by a spi-
rit. [f. अभि-सद्]

अहिहं i. 57 देवकुलम्, a temple; वल्मीकः,
an ant-hill. [f. अहिगृह]

अहिहाणं i. 21 वर्णना, description [He.
f. अमिधान]

अहंरणे i. 25 उत्तरीयम्, an upper cloth.

आ

आअं i. 73 अत्यर्थम्, excessive, very
much; दीर्घम्, long; विषमम्, uneven;
लोहम्, iron; मुसलम्, a pestle, (used
for cleaning rice) (Tr. अतिदीर्घ
as one)

आअट्टिअं i. 68 परवराचलितम्, moving at
the instance of another.

आअरं i. 74 उदुसलम्, a wooden mortar
used for cleansing rice (from the
husk etc.) कूर्चम्, a brush. (Tr. only
मुसलम्.)

आअली i. 61 साटमेदः, a kind of bower.

आअलो i. 75 रोगः, a disease; चञ्चलः,
unsteady.

आअण्णं i. 78 पिष्टम्, a ground sub-
stance; उत्तवे गृहमण्डनार्थं सुधाजटा,
whitewash. तन्दुलपिष्टहोमं गृहमण्डन-
मित्यन्ये.

आअणं i. 71 उज्झितम्, abandoned.

आअरं i. 65 संघामः, a battle [f. आतुर !]

आअलं i. 62 अरण्यम्, a forest [f. आकुल]

आअसं i. 65 कूर्चम्, a brush.

आऊ i. 61 सलिलम्, water. (He. Gr. ii.
174 but Tr. आओ) [f. आप]

आऊडिअं i. 68 घृतपणः, a stake at
gambling.

आऊ i. 76 अतिशयम्, excess; उष्णम्, heat

आगत्ती i. 63 कृपनुला, a contrivance for

raising water from a well (in which a horizontal beam, from one end of which a bucket hangs, see-saws on a vertical post.)

आडाडा i. 64 बलाकारः, violence.

आहुआली i. 69 मिश्रभावः, the state of being mixed.

आहोषिअ i. 70 आरोषितम्, angered [f. आरोषित]

आडिअ i. 74 इष्टम्, wished; गणनीयं, to be counted; अग्रमत्तम्, careful; गाढम्, intense [f. आड्य]

आणद्वडो i. 72 प्रथमं वध्वा रुधिराकणितं वस्त्रम् । पथमपरिणये भर्त्रा कौमारं गृहीते यत्तत्परिमल-रुधिररञ्जितं वस्त्रम् बान्धवानामनन्दयति तत्, a cloth stained with the first menstrual discharge of a girl. [f. आनन्दप्रदः]

आणाई i. 64 शकुनिकारुचः पक्षी, a kind of bird.

आणिअ i. 74 इष्टम्, wished; गणनीयं, to be counted; अग्रमत्तम्, careful; गाढम्, intense. [a variant of आडिअ !]

आणिङ्ग i. 61 तिर्वेकसुरतम्, sexual intercourse in an oblique posture (Tr. = only तिर्वेक)

आणुअं i. 62 मुखम्, the face. आकार इत्यन्ये form, appearance [f. आनन]

आणुवो i. 64 श्वपचः, a man of the lowest caste. [Tr. भाडगे]

आफरो i. 63 खनम्, gambling.

आमडणं i. 68 पाण्डु, a pot.

आमलयं i. 67 नूपुरगृहम्, dressing room.

आमेलो i. 62 लटः, the mass of twisted hair. [f. आपीड]

आमोमो i. 64 ह्यं, joy [He. आमोद, but his remark is beside the point.]

आमोहो i. 62 लटः, the mass of twisted hair. [a variant of आमेलो q. v.]

आमोरओ i. 66 विशेषज्ञः, learned.

आयड्डी i. 64 विस्तारः, extension. [cogn. आयत]

आयामो i. 64 बलम्, strength. दीर्घं इत्यन्ये, long. [ts.]

आयाबलो i. 70 बालातपः, morning sun

आयाततलं i. 72 इम्पगृहम्, the top of a palace. [f. आकाशतल]

आयातलवो i. 72 वक्षिगृहम्, a nest, a cage-आरहिअं cf. आराडी.

आरणं i. 76 अधरः, the nether lip; कलकः, a slab [cogn. अरण]

आरणालं i. 67 कमलम्, a lotus. [f. आगत-माल]

आरद्धं i. 75 पबुद्धम्, full-grown; सतृष्णम्, thirsty; गृह आगतम्, come home.

आरदं i. 78 अनेकान्तम्, not alone; संकटम्, difficulty.

आरणिओ i. 71 मालाकारः, a garland-maker. (Tr. आरणिओ)

आरदअं i. 70 गृहीतम् taken. आसादितमित्यन्ये, obtained.

आराडी i. 75. विलपितम्, lamentation; चित्रयुतम्, decorated with paintings-आरहिअं इत्यन्ये.

आरिहो i. 63 अर्वाङ्ग । अर्वाङ्गालोत्पन्न इत्यर्थः, modren. (Tr. = वन्धः !)

आरेडं i. 77 मुकुलितम्, budded; मुक्तम्, released; घान्तम्, roaming; सरोमाश्रम्, horripilated. [f. आरचित]

आरोणिअं i. 69. मुक्तम्, eaten [prob. f. Can. ārogaṇa / f. आहरण !]

आरोहो i. 63 स्तनः, a breast. [f. आरोह]

आलं i. 73 अल्पस्रोतः, a small stream; मृदु, soft.

आलंकिअं i. 68 सज्जीकृतम्, made lame.

आलत्थो i. 65 मयूरः, a peacock.

आलंबं i. 64 भूमिच्छत्रम् । यद्वास्तु प्रोहति, the fungus [f. आलम्ब]

आलवणं i. 66 वासगृहम्, the bedchamber.

आलासो i. 61 वृश्चिकः, a scorpion.

आलीलं i. 65 निकटं भयम्, danger at hand.

आलीवणं i. 71 पदीप्तम् । पदीपनकमित्यर्थः, illuminating.

आवंगो i. 62 अपामागः, Achyranthes Aspera, a kind of plant.

आवृद्धिआ i. 77 नववधूः, a bride; परतन्त्रा, dependent [f. आ-वृत्]

आवृद्धिअं i. 78 संगतम्, united; सारम्, essence. [f. आपत्ति]

आवरेइआ i. 71 करिका । मद्यपरिवेषणभाण्डम्, a pot for distributing wine.

आवालं cf. fol.

आवालयं i. 70 जलनिकटम्, proximity to water. कप्रत्ययामावे आवाले इत्यपि.

आवि i. 73 पतवदुःखम्, the pangs of childbirth; नित्यम्, daily; दृष्टः, seen.

आविअं i. 76 इन्द्रगोपः, a kind of insect of red or white colour (found on rainy days); मथितम्, churned; प्रोतम्, stitched, pierced.

आविअज्ज्ञा i. 77 नववधूः, a bride; परतन्त्रा, dependent.

आविद्धं i. 63 प्रेरितम्, urged. instigated. [ts.]

आसकसओ i. 67 श्रीवदास्यः पक्षिप्रियः, a kind of bird.

आसंगो i. 66 वासगृहम्, the bedchamber. [ts.]

आसंघा i. 63 इच्छा, desire. आसंघेयन्वे, regard, care. [Tr. f. आसंघा]

आसवं i. 65 निकटम्, proximity. [f. आसवः]

आसविओ i. 69 संमुखगतः, come face to face.

आसवणे i. 66 वासगृहम्, the bedchamber. (Tr. आसवणं) [f. आ-वस् by metathesis]

आसिअओ i. 67 लोहमयः, made of iron. [Hc. by metathesis f. आयसिक]

आसीवओ i. 69 सूचीजीवकः, a tailor.

आह्वं i. 62 अत्यधनं, very much.

आह्वित्यो i. 76 चलितः, shaken; कुपितः, angry; आकुलः, confused, agitated. (Hc. Gr. ii. 174 calls it a भाषाशब्द) [f. आ + ह्वित् q. v.]

आहु i. 61 उलूकः, an owl.

आहुडं i. 74 शीकारः, a sound made by drawing in the breath; पणितम्, a wager. [f. आहुत]

आहुडिअं i. 69 निपतितम्, fallen.

आहुदुर cf. fol.

आहुदुरो i. 66 बालः, a tail. आहुदुर इत्यन्वे.

इ

इकणो i. 80 चोरः a thief.

इकुसं i. 79 नीलोत्पलम्, a blue lotus [Tr. इकुसं]

इग्गो i. 79 भीतः, frightened.

इग्धिअं i. 80 मस्तिनम्, reproached. (Tr. इग्धुओ)

इगाली i. 79 इखुसण्डम्, a piece of sugar-cane.

इविअं i. 80 घ्रातम्, smelled.

इद्देओ i. 79 चमरा, a bee.

इदगाई i. 81 पुताः कीटाः । ये कीटाः संलग्ना चमन्ति, insects which go about attached to each other.

इदग्धिअं i. 80 तुहिनम्, snow. [Tr. f. इन्द्रग्धिअं in one place but elsewhere he calls it a desi-word]

इदग्गी i. 80 तुहिनम्, snow [cf. prec.]

इदइलओ i. 82 इन्द्रोत्थानम्, awakening Indra.

इंदमडकामुजो i. 82 आ, a dog [f. इन्द्र-
मडकामुक]

इंदमडो i. 81 कौमारः, कुमारी भवइति व्युत्पत्तेः,
born of a maiden. इंदमडं कौमारमित्य-
वन्तिमुन्दरी, maidenhood. [f. इन्द्रमड]

इंदोवत्तो i. 81 इन्द्रगोपकः, a kind of insect
of red or white colour (found
on rainy days) [cogn. with इन्द्र-
गोप !]

इम्भो i. 79 बणिक्, a merchant [f. इम्भ !]

इमंदिरो i. 81 करमा, a young elephant.

इरावो i. 80 गजः, an elephant [f. ऐरावत]

इरिआ i. 80 कुटी, a cottage.

इरिणं i. 79 कनकम्, gold. [cogn. with
इरिण्य !]

इली i. 83 शार्दूलः, a tiger; सिंहः, a lion;
वर्षाशरणम्, a shelter from rain [f.
Dr. puli !]

इलीरं i. 83 वृत्ती, the seat of an ascetic;
वृष्टिवारणम्, warding off of rain; गृह-
द्वारम्, a house-door. [cogn. with
Dr. illu !]

इल्लो i. 82 दरिद्रः, poor; कोमलः, tender;
द्वारीहारः, a doorkeeper; लवित्रम्, a
sickle; रुष्णवर्णः, black colour. [f.
Dr. illa.]

इ

इंसं i. 84 कीलकः, a wedge.

इंतजो i. 84 रोगहाराण्यो मृगः, a kind of
animal.

इंतरो i. 84 मन्मथः, Cupid, the god of
love. [f. ईश्वर, Tr. connects with
स्मर]

इंसिअं i. 84 शमरशिरःपत्रपुटम्, a cup of
leaves on the head of a śabara;
कथयितम्, acting the part of a
woman.

उ

उअअं i. 88 कजु, straight [Tr. f. कजु]

उअक्किअं i. 107 पुरस्कृतम्, placed in
front. [f. पुरस्कृत !]

उअचित्तो i. 108 अपगतः, gone away.

उअरी i. 98 भाकिनी, a kind of female
demon or fairy.

उअइ i. 98 पर्यत, see, 2 pl. impv. (cf.
उअ=पर्य in the index of particles.)

उअहारी i. 108 दोषी, a milch cow.

उआली i. 90 अवतंसः, an ear-ornament.

उईतणं i. 103 उत्तरीयम्, an upper gar-
ment.

उईं i. 85 पादपतनम्, prostration.

उईडा i. 92 लब्धा, a bribe.

उईती i. 87 कूपतुला, cf. fol.

उईदी i. 87 कूपतुला, a contrivance for
raising water from a well (in
which a horizontal beam, from
one end of which a bucket hangs,
see-saws on a vertical post.)

उका i. 87 कूपतुला cf. prec.

उकासिअं i. 114 उत्थितम्, risen.

उक्कुडो i. 91 मत्तः, intoxicated.

उक्कुरुडी i. 110 अवकराशिः, a heap of
sweepings.

उक्कुरुडो i. 110 अवकराशिः । रत्नादीनामपि
राशिः, a heap of sweepings; also
a heap of precious stones.

उक्केरो i. 96 उपहासः, an offering.

उक्कोडा i. 92 लब्धा, a bribe.

उक्कोडी i. 94 प्रतिशब्दः, an echo.

उक्कोलो i. 87 धर्मः, warmth.

उक्कणिअं i. 115 कण्डितम्, threshed.

उक्कंडिअं i. 112 आकान्तम्, seized. उत
ओति ओक्कंडिअं इत्यपि.

उक्कंडो i. 126 सङ्ग्रहात्, a collection; स्थपुः ।
विषमोन्नतभेदेन, unevenly raised.

उक्कली i. 88 पिडरम्, a pot.

उक्लिप्तं i. 130 अवकीर्णम्, scattered;
छन्नम्, covered; पार्श्वपशिथिलम्, very
loose at the sides. उत ओति ओक्लि-
प्तं इत्यपि.

उक्लुङ्गो i. 125 उक्लुङ्गम्, a firebrand;
निकरः, a heap, collection; वस्त्रैकदेशः,
a part of a garment.

उग्रहिम्नं i. 104 निपुणगृहीतम्, cleverly
caught. [f. rt. पङ् 1]

उग्राहिम्नं i. 137 गृहीतम्, taken; उत्थितम्,
raised; प्रवर्तितम्, founded, set up,
established. [f. उग्राहित]

उगुलुङ्गिआ i. 118 हृदयरतोच्छेदनम्, dis-
turbance or upsetting of the heart.

उग्री i. 90 अवतंसः, an ear-ornament.

उपाओ i. 126 संपातः, a collection;
स्थपुटाः विषमोन्नतप्रदेशः, unevenly rais-
ed. [f. उद्पातः]

उपद्रो i. 99 पुत्तितम्, courage [Hc. f.
उद्पुट]

उवं i. 86 नाभितलम्, the navel.

उवृद्धिओ i. 106 उवृद्धिः, raised, thrown
up.

उवृत्तवरत्नं i. 139 पार्श्वयोः स्थूलम्, large at
the sides; असमञ्जसविवर्तनम्, turning
round in an improper manner.

उवृत्तो i. 97 दृढः, strong.

उवृत्तो i. 100 आरुहः, mounted.

उवृत्तिम् i. 116 दीर्घम्, long.

उवृत्तो i. 97 विपुलः, extensive [f. उवृत्
rt.]

उवृत्तिम् i. 114 गृहीतम्, taken.

उवृत्तो i. 97 विमलः, pure.

उवृत्तो i. 99 दृढः, proud.

उवृत्तिओ i. 100 आरुहः, mounted.

उवृत्तुलउलिम् i. 121 कौमुदलेन त्वरितपातम्,
hurrying with curiosity (Tr.
उपिलवेलिम्)

उवृत्तुल i. 127 उद्विग्नम्, grieved; अविस्तृतम्,
mounted; भीतम्, frightened.

उवृत्तुल i. 136 शिलमूनी, waste land; जप-
नरोमाषि, hair on the buttocks. उत
ओति ओवृत्तुल इत्यपि.

उवृत्तो i. 97 प्रकटः, apparent, undisguis-
ed.

उवृत्तो i. 131 नीवी, the knot of the
wearing garment; वेदः, sorrow.

उवृत्तिम् i. 107 पुरस्कृतम्, placed in
front [f. उवृत्तित.]

उवृत्तो i. 101 द्रुतचौर्यम्, sleight of
hand in stealing.

उवृत्तो i. 101 चोरः, a thief. उत ओति
ओवृत्तो इत्यपि.

उवृत्तिम् i. 112 चोरितं वस्तु, stolen pro-
perty.

उवृत्तिम् i. 111 छिन्नत्वक्, skin torn off.

उवृत्तिम् i. 103 शयनीयम्, a bed.

उवृत्तो i. 92 सूत्रतन्तुः, a thread.

उवृत्तिम् i. 124 विक्षिप्तम्, scattered; उवृत्ति-
सम्, raised. [f. उवृत्तिम्]

उवृत्तिम् i. 95 छिद्रम्, a hole [Hc. उवृ +
छिद्र q. v.]

उवृत्तिम् i. 95 भयचौर्यम्, stealing with
fear.

उवृत्तिम् i. 117 इक्षुवाटः, a garden of
sugar-canes. [f. इक्षु-आरण्य.]

उवृत्तिम् i. 115 सञ्छन्नम्, concealed.

उवृत्तिम् i. 99 दृढः, proud.

उवृत्तिओ i. 135 सपञ्चितः । बाणादिनात-
न्यथितः, wounded with an arrows
अपहृतः, taken away.

उवृत्तिम् i. 90 अविनश्वरम्, indestructible.

उवृत्तिम् i. 117 इक्षुवाटः, a garden of
sugar-canes. इक्षुरिति केचित्, sugar-
cane [a variant of उवृत्तिम् q. v.]

उवृत्तो i. 131 अनुवादः, repetition; वेदः,
sorrow.

उच्छ्र i. 85 वातः, wind.

उच्छेवणं i. 116 घृतम्, ghee (Tr. उच्छेवणं)

उच्छ्रो i. 85 अन्त्रावरणम्, the intestines.

उज्जगिरं i. 117 औन्निद्र्यम्, wakefulness.

[f. उज्ज-जायु.]

उज्जगुज्जं i. 113 स्वच्छम्, clear.

उज्जगलं i. 135 बलात्कारः, force; दीर्घम्, long.

उज्जडं i. 96 उद्वसम्, banished, desolate
[f. उज्ज्वल]

उज्जगिञ्चं i. 111 वक्रामृतम्, bent.

उज्जहा i. 97 बलात्कारः, violence (He. Gr. ii. 174 उज्जहो बली) [f. उज्ज्वल]

उज्जगिञ्चं i. 113 निम्नीकृतम्, made low, subdued.

उज्जगिञ्चं i. 112 निर्भीकृतम्, threatened.

उज्जगिञ्चं i. 112 क्षीयम्, thin. शुष्कमित्यन्ये, dry.

उज्जगिञ्चं i. 115 रश्मिः, a rope.

उज्जगणं i. 103 पलायनम्, running away.

उत ओति ओज्जगणं इत्यपि.

उज्जगिञ्चं i. 133 काणाक्षिरम्, looked askance; विक्षिप्तम्, scattered; क्षिप्तम्, thrown; त्यक्तम्, abandoned.

उज्जसो i. 95 उद्यमः, effort.

उज्जगिञ्चं i. 109 चक्रवारा, the periphery of a wheel.

उज्जगिञ्चं i. 98 छिम्बकास्त्यः क्रातुविशेषः, a dyer

उज्जगिञ्चं i. 98 माषधान्यम्, a kind of pulse, the black gram. [Tam. ulundu, Can. uddu.]

उज्जगिञ्चं i. 137 कदायाः कुपितम्, the anger of a married girl; कदायाः उच्छिष्टम्, the leavings of a married girl. उज्जगिञ्चं इत्यपि.

उज्ज i. 86 तृणपरिवारणम् । तृणावच्छादनमित्यर्थः covering made of grass.

उज्जगो i. 123 दीर्घः, long; वृषभः, a bull.
[f. वृद्ध !]

उज्जगो i. 96 मत्कुणः, a bug.

उज्जगो i. 101 चोरः, a thief.

उज्जगो i. 91 उद्गमः, rising

उज्जगो i. 128 प्रतिशब्दः, an echo; कुरगः, an osprey; निष्ठा, devotion, application; गर्विष्ठः, proud; मनोरथः, desire. (Tr. उज्जगो)

उज्जगो i. 99 सन्तापः, distress.

उज्जगिञ्चं i. 121 सुरिकायमुक्तं पुष्पं पादाङ्गुलिभ्यां गृहीत्वोत्पतनम्, catching hold with the toes of a flower thrown up by a knife [f. उज्जगिञ्च-आहरण]

उज्जगिञ्चं a variant of उज्जगिञ्चं q. v.

उज्जगो i. 85 कृपादिस्तनकः, men who dig wells etc. [f. Dr. oḍḍe]

उज्जगो i. 91 उल्लासः, joy

उज्जगो i. 91 उल्लासः, joy [a variant of prec.]

उज्जगो i. 85 गम्भीरम्, deep.

उज्जगो i. 129 मञ्जः, a bedstead; निःकरः, a heap, collection.

उज्जगो i. 88 समुन्नतः, high [f. उन्नम्]

उज्जगिञ्चं i. 136 रुग्णम्, lean, weak; उन्नमितम्, raised [cf. prec.]

उज्जगिञ्चं i. 132 हुङ्कारः, uttering a humming sound; गगनोन्मुखस्य शूनः शब्दः, the howl of a dog.

उज्जगिञ्चं i. 88 रुक्ता, a dish made of sesamum, rice and milk.

उज्जगिञ्चं i. 120 वमरः, a bee.

उज्जगो i. 131 गर्वितः, proud; अधिकगुणः, full of good qualities [f. उत्तल्य or उत्तल.]

उज्जगिञ्चं i. 102 सिन्धः, distressed उत्तमिञ्चं सिन्धमित्यन्ये. [f. rt. उत्तम्]

उज्जगिञ्चं cf. prec.

उज्जगिञ्चं i. 122 उज्जगः । समुद्रनद्यादौ जलतरणोपकरणं यवहणादि, a boat [f. उत्तरण-वरण्डक]

उत्तलहओ i. 119 विटपः, a bush उत्त ओति
ओत्तलहओ इत्यपि.

उत्ताणपत्तवं i. 120 ऐण्डम् । एण्डस्येदमेण्डम् ।
पत्रपायम्, of the castor-oil plant.

उत्तालं i. 101 निरन्तरस्वरुदितम्, incessant
weeping. [ts.]

उत्ताहिओ i. 106 उत्क्षिप्तः, raised, thrown
up.

उत्तिरिबिही i. 122 ऊर्ध्वोर्ध्वम् । भाषादेः स्थाप-
नम्, one above the other.

उत्तुणो i. 99 दमः, proud (Tr. उद्गणो [f.
उद्गदन])

उत्तुरिद्धी i. 99 दमः, proud. गर्व इत्यन्ये, pride.

उत्तुहिअं i. 105 उत्तोडितम्, broken (Dp.
उत्तुहिअं=उत्क्षिप्तं, but Hc. says तकारसं-
योगस्थाने डकारसंयोगं केचित्पठन्ति । स च
लिपिचम एव).

उत्तुओ i. 94 अतटः कूपः, a steep well.

उत्त्ययो i. 93 संमर्दः, crowd. [f. उत्-स्थम्]

उत्थलिअं i. 107 गृहम्, a house. उन्मुखगत-
मित्यन्ये, moved towards (Hc Gr.
iv. 174 = उत्थलितम्. cf. उत्थल in the
index to verbal substitutes.) [f.
उत्-स्थल]

उत्थलपत्थला i. 122 पार्श्वद्वयेन परिवर्तनम्,
turning on the sides. उत्त ओति ओत्थ-
लपत्थला इत्यपि. [f. उत्थलपत्थला].

उत्थला i. 93 परिवर्तनम्, turning round
[cf. prec.]

उद्दे i. 123 जलमानुषम्, the humanity
of water; ककुदम्, the hump.

उद्दरिअं i. 100 उत्खातम्, dug up. [f. उत्-
दारित].

उद्दणा i. 87 चुली, the fireplace.

उद्दामो i. 126 सङ्घातः, a collection;
स्थपुटः । विषमोन्नतपदेशः, unevenly rais-
ed. [ts.]

उद्दिक्षिअं i. 109 उत्प्रेक्षितम्, conjectured
[f. उत्-दिक्ष्]

उद्देही i. 93 उपदेहिक्का, a minor body
(which grows on the diseased
parts of the body) [f. उपदेह]

उद्दच्छविअं i. 119 तज्जितम्, made ready.

उद्दच्छवी i. 114 विसंवादितः, inconsistent.

उद्दच्छिअं i. 111 निषिद्धम्, forbidden.

उद्दत्तो i. 96 विपलवधः, disappointed (Tr.
उद्दत्तो, as all Mss of Hc. Dnm.)
[f. वृषा-अर्थ]

उद्दरणं i. 106 उत्छिद्यम्, leavings.

उद्दवओ i. 106 उत्क्षिप्तः, raised, thrown
up. [f. ऊर्ध्व]

उद्दविअं i. 107 अर्पितम्, made valuable
or venerable. [f. ऊर्ध्व.]

उद्दाओ i. 124 विषमोन्नतपदेशः, unevenly
high place; थान्तः, tired; संघातः, a
collection.

उद्दुरओ i. 105 दीर्घमरुः, a long day.

उर्णको i. 130 पट्टः, mud. उच्छ्वः, height.
समूहः, a collection. बहलम्, abun-
dant [ts.]

उर्णिगालिआ i. 118 करोत्तङ्कः, interior or
inner surface of the hand.

उर्णिजलं i. 135 सुरतम्, sexual inter-
course. रजः, pollen. अक्रोर्तिः, infamy.
[f. विअर].

उर्वित्थं i. 129 वस्तम्, frightened. कुपि-
तम्, angry. विधुग्म्, distressed, depri-
ved of.

उर्णीलो i. 126 संघातः, a collection. स्थपुटः ।
विषमोन्नतपदेशः, unevenly raised. [f.
उत्-नीड् or -पिण्ड्]

उर्णेहई i. 116 उद्भटः, excellent. (Hc.
Gr. ii. 174 calls this a भाषाशब्द)

उर्णदोलो i. 102 चलः, moving, unsteady.
[cogn. with सन्द.]

उर्णालो i. 90 दुर्जनः, a wicked person.

उर्णुकिआ i. 114 रजनी, a washerwoman

उर्णुहिअं i. 113 आस्तृतम्, spread.

- उष्णुर्णं i. 92 आपूर्णम्, filled. [probably a variant of अप्कुर्णं q. v.]
 उष्केतो i. 94 चातः, fear. अपवादाथोऽप्ययं
 सत्त्वेषु दृश्यते, censure [prob. f. केतो
 q. v. although Hc. Dnm. i. 95
 contradicts it.]
 उष्कोओ i. 91 उद्गमः, rising. [cogn. with
 स्कोड १]
 उर्विवचं i. 127 विन्नम्, distressed. भूयम्,
 empty. भीतम्, frightened. उद्भटम्,
 excellent. क्रान्तम्, gone. प्रकटवेपम्, un-
 disguised appearance. [f. उत्-विम्ब]
 उर्विवलं i. 111 कलुषजलम्, turbid water.
 (Dp. Pl. 89 उर्विवलं) [as prec.]
 उर्वुक्कं i. 128 प्रलपितम्, prattle. सङ्कटम्,
 difficulty. बलात्कारः, violence. (Tr.
 assigns only the first sense)
 उर्वुरो i. 126 अधिकः, more or greater,
 abundant. सङ्घातः, a collection.
 रघुपुत्रः । विषमोन्नतप्रदेशः, unevenly rais-
 ed. [f. Dr. ubbu ?]
 उवमगो i. 95 गुण्ठितः, covered
 उवमंती i. 95 श्लानः, weary.
 उवमाओ i. 96 शान्तः, tranquil [f. भाव १]
 उवमालणं i. 103 भूर्वादिनोत्पवनम्, winnow-
 ing. अर्धमिति केचित्, strange. उव ओनि
 ओवमालणं इत्यपि. [f. उद्रालन १] (Tr.
 Gr. = पूर्णम्)
 उवमामुञ्जं i. 110 गतशोभम्, devoid of
 beauty or grace.
 उवमुआणं i. 105 यदग्न्यादिना तप्तं दुग्धादि
 साजनादुचलति, overflow of milk etc.
 when heated.
 उवमुगो i. 102 चलः, moving, unsteady.
 उवर् i. 90 बहु, much.
 उवर्उक्कं i. 119 अमृताभ्युदयः, unreal for-
 tune.
 उवर्वा i. 86 बन्धनम्, a bond.
 उवर्वा i. 86 पक्वगोधूमः, (ripe) wheat.

- उम्मइअं i. 102 मूढम्, stupid, silly or
 confounded.
 उम्मच्छं i. 125 अतम्बद्म्, unconnected
 मङ्गीमणितम्, periphrasis. क्रोधः, anger.
 उम्मच्छविअं i. 116 उद्भटम्, excellent.
 उम्मच्छिअं i. 137 रुषितम्, enraged. आकु-
 लम्, agitated.
 उम्मड्डु i. 97 बलात्कारः, violence. [f. उत्-
 मर्द १]
 उम्मंडं i. 124 इतः, violence उद्भटम्,
 raised.
 उम्मत्तो i. 89 चतुरः, the thorn-apple.
 एरण्ड इत्यप्ये, the castor-oil plant [f.
 Dr. ummetta; उम्मत्त is also used
 in this sense.]
 उम्मत्वं i. 93 अथोमुत्तम्, with the face
 downwards विपरीतमिति वाच्यम्, oppo-
 site, reverse. (Dp. Pl. ओमत्वं) [f.
 अवमस्त]
 उम्मरिअं i. 100 उन्नातम्, dug up.
 उम्मरो i. 95 गृहदेहली, the threshold of a
 house [f. Tam. ummārapadi.]
 उम्मलं i. 91 सघनम्, thick.
 उम्मल्ला i. 94 तृष्णा, thirst.
 उम्मल्लो i. 131 नृपः, a king, मेघः, a cloud;
 पीषः, fat. बलात्कार इति केचित्, violence.
 [f. उत्-मल्ल]
 उम्मुरो i. 99 हतः, proud. [f. उन्मुत्त]
 उम्माविअं i. 117 मुरनम्, sexual inter-
 course.
 उरं i. 86 आरम्भः, beginning.
 उरत्तं i. 90 स्फाटितम्, burst.
 उररी i. 88 पशुः, an animal.
 उरुल्लो i. 134 अपूपः, a cake of flour
 mixed with sugar. धान्यमिश्रा, a
 mixture of rice and pulse, a med-
 ley (as of various grains)
 उरि मि ' i. 108 भेरितम्, instigated.

- उरुसोहं i. 108 वेरितम्, instigated.
 उल्लिङ्गं i. 88 निकृण्णितम्, closed eyes.
 ✓ उल्लिङ्गं i. 89 उच्चस्थितः कूपः, a well in a high place.
 उल्लुङ्गिञ्चं i. 119 प्रलुङ्गितम्, rolled. विरोचित-
 मिति यावत्, purged.
 उल्लुङ्गिञ्चं i. 115 पुलङ्गितम्, thrilled with joy.
 उल्लुङ्गो i. 107 उल्मुकम्, a firebrand.
 उल्लुङ्गिञ्चं i. 138 विनिपातितम्, thrown down, killed; प्रशान्तम्, calm, tranquil.
 उल्लुङ्गो i. 109 काकः, a crow [f. उल्लुङ्ग-
 इन्त्]
 उल्लुङ्गिञ्चो i. 117 वृषिर्हितः । यः कदापि वृषिं
 न जानाति, dissatisfied, one who
 is never satisfied with anything.
 ✓ उल्लर्यं i. 110 कपदाभरणम्, an ornament
 made of cowries.
 उल्लिङ्गं i. 104 शिथिलस्थिति, loose or
 severed condition.
 उल्लिङ्गं i. 115 पुलङ्गितम्, thrilled with
 joy [f. उल्लसित]
 उल्लो i. 87 पुच्छी, the fireplace. [f. पुच्छी]
 उल्लुङ्गं i. 92 बुद्धितम्, broken.
 उल्लुङ्गं i. 89 मिथ्या, false.
 उल्लुङ्गिञ्चं i. 109 सञ्चूर्णितम्, ground. [f.
 उत्-लुङ्ग]
 उल्लुङ्गो i. 105 लघुशंखः, a small conch-
 shell.
 उल्लुङ्गो i. 100 आरुढः, mounted. अङ्कु-
 रित इत्यन्त्ये, sprouted. (Hc. Gr. iv.
 259 उल्लुङ्ग = निःसरति) [f. उत्-लुङ्ग]
 उल्लेवञ्चो cf. foll.
 उल्लेवो i. 102 हासः, laugh. स्वार्थे के उल्ले-
 वञ्चो इत्यत्रि.
 उल्लेङ्गो i. 104 लंपटः, a libertine. [f. उत्-
 लिङ्ग]
 उल्लोचो i. 98 वितानम्, a canopy. [ts]
 उल्लोहो i. 99 शत्रुः, an enemy [ts]
 उल्लसिञ्चं i. 116 उद्भटः, excellent. [f.
 उल्लसित]
 उवउज्जो i. 108 उपकारः, help, favour. [f.
 उपरु.]
 उवण्डभा i. 118 मद्यपरिवेषणभाण्डम्, a pot
 for serving wine.
 उवकयं i. 119 सज्जितम्, made ready.
 कप्रत्यये उवकयं इत्यन्त्ये. [f. उपरुत]
 उवकसिञ्चो i. 138 संनिहितः, placed near;
 परिसेवितः, served; सर्जितः, acquired.
 उवजंगलं i. 116 दीर्घम्, long.
 उवदीर्घं i. 106 अन्यदीपम्, a different part
 of the world. [f. उप-दीप]
 उवलभत्ता i. 120 वलयानि, rings.
 उवलभमगा i. 120 वलयानि, rings.
 उवललयं i. 117 मुरतम्, sexual inter-
 course.
 उवल्लुञ्चं i. 107 सलज्जम्, bashfully.
 उवसुम्भो i. 113 मन्दः, slow. [f. उप-म्]
 उवसेरं i. 104 रुचिगोष्ठम्, fit for enjoy-
 ment.
 उविञ्चं i. 89 शीघ्रम्, soon.
 उव्वट्टं cf. foll.
 उव्वञ्चं i. 129 नीरागम्, without colour
 or affection; गलितम्, dropped down
 उव्वट्टं दान्तामिति केचित्. [f. उत् - वृत्]
 उव्वरिञ्चं i. 132 अधिकम्, more, abun-
 dant, अनीप्सितम्, undesired; निश्चितम्,
 settled; तापः, heat; अगणितम्, un-
 counted. [as prec.]
 उव्वगे i. 87 धर्मः, warmth.
 उव्वण्णं i. 110 महानावेशः, a great pa-
 ssion or anger.
 उव्वा i. 87 धर्मः, warmth.
 उव्वाञ्चो i. 102 विन्नः, distressed. [f.
 उत्-वै] cf. Hc. Gr. iv. 240.
 उव्वाउल्लं i. 134 गीतम्, sung, a song; उप-
 वनम्, a garden.

- उवाहुअं i. 133 पगङ्गमुत्सुरतम्, sexual intercourse with the faces averted; निर्मणदिसुरतम्, indecorous sexual union.
- उवाहं i. 129 विस्तीर्णम्, extensive; गतदुःखम्, free from sorrow. केचिद्विपूर्वमेनं पठन्ति विउवाहं इति.
- उवाहिओ i. 106 उल्लिख्य, raised, thrown up. [f. उव् - वह्]
- उवाहुलं i. 136 ओत्सुक्त्वं, eagerness; द्वेषम्, hateful. [f. उव् - ष्याकुल !]
- उवाहो i. 87 धर्मः, warmth.
- उल्लिखिमो i. 134 अधिकप्रमाणः, great in size; विमुक्तमण्डः, indecorous.
- उव्हीहं i. 100 उत्खातम्, dug up.
- उव्धुष्णं i. 123 उद्विग्नम्, afflicted; उस्त्रिक्तम्, sprinkled. उद्वटम्, excellent. धृन्धम्, empty. [f. उद्विग्न]
- उव्वेत्तालं i. 101 निरन्तरस्वरुदितम्, incessant weeping.
- उत्तणसेणो i. 118 बलमद्रः, Balarāma. [f. वृषण = strong !]
- उसीरं i. 94 विसम्, the fibrous stalk of a lotus.
- उमुओ i. 89 दूषणम्, censure.

ऊ

- ऊआ i. 139 यूका, a louse [f. यूका]
- ऊणदिअं i. 141 आलन्दितम्, rejoiced [f. आलन्दित]
- ऊमुत्तिअं i. 142 उभयपार्श्वघातः, struck on both sides.
- ऊरणी i. 140 उरगः, a ram. [f. ऊर्णा]
- ऊरो i. 143 ग्रामः, a village; संघः, a collection [f. Dr. ūru]
- ऊली i. 139 गतिभङ्गः, stoppage.
- ऊसअं i. 140 उपधानम् । शयने मस्तकोत्तन्मनाय यन्निवेश्यते, a pillow.
- ऊसणं i. 139 रणरणकः, Cupid, the god of love.

- ऊसथो i. 143 जृम्भितं, yawning; आकुलः, agitated. [f. अस्वस्थ]
- ऊसलं i. 140 पीनम्, fat, stout
- ऊसलिअं i. 141 सरोमात्रम्, thrilled with joy or horripilated [f. उल्लसित, cf. He. Gr. iv. 202]
- ऊसविअं i. 143 उद्बान्तम्, bewildered; ऊर्ष्वाकृतम्, raised [f. उव् - भ्रपयति]
- ऊसाअंतो i. 141 वेदे सति शिथिलः, broken down with sorrow.
- ऊसाइअं i. 141 विक्षिप्तम्, scattered. उल्लिखमिति धनपालः raised, thrown up.
- ऊसारो i. 140 गर्तविशेषः, a pit. [a variant of कूतार q. v.]
- ऊसुक्किअं i. 142 विमुक्तम् released [f. उव् - शुष्क]
- ऊसुंनिअं i. 142 रुद्रगलं रोदनम्, low weeping [f. उव् - सुम्]
- ऊसुसुंनिअं i. 142 रुद्रगलं रोदनम्, low weeping [cogn. with prec. q. v.]
- ऊहहं i. 140 उपहसितम्, ridicule. [f. उपहस !]

ए

- एकपरिलो i. 146 देवरः, a husband's brother. [f. एक-गृह]
- एकंगं i. 144 चन्दनम्, sandal. [f. एक - अङ्ग]
- एकणहो i. 145 कथकः, a story-teller. [f. एक-नट]
- एकमुहो i. 148 निर्धर्मः, unrighteous. इरिद्रः, poor. मियः, dear. [f. एक-मुह]
- एकल्लपुडिने i. 147 विरलविन्दुवर्षः, a shower of rain. [एक - स्कुल !]
- एकसाहिओ i. 146 एकस्थानवासी, dwelling at the same place.
- एकसिबली i. 146 शास्त्रमलापुष्पेनैवकलिका, the form of a woman made of silk-cotton flowers.
- एकैकने i. 145 अन्योन्यम्, mutually. [f. एक - एक]

एकः i. 144 स्नेहपरः, friendly. [f. एक]

एणुवासिओ i. 147 नेकः, a frog.

एतोष्य i. 144 एतत्पमृति, from now.

[cogn. with एतत्पमृति]

एमाणो i. 144 प्रविशन्, entering.

एमिणिआ i. 145 यस्याः स्त्रियाः सूत्रेण शरीर-
प्रमाणं गृहीत्वा दिक्षु परिपश्यते (कस्मिंश्चिद्देशे
आचारविशेषे) सा, a woman the mea-
sure of whose body is thrown in
all directions.

एगणी i. 147 इन्द्राणी, the wife of Indra;
इन्द्राणीव्रतस्या स्त्री, a woman, engaged
in an act of devotion, entitled
Indrani. [a variant of अद्राणी q. v.]

एलविलो i. 148 आङ्गारः, rich; वृषभः, a bull.
[f. ऐलविल or ts.]

एलो i. 144 कुशलः, clever.

ओ

ओअं i. 149 वार्ता, news.

ओअगिअं i. 172 अभिभूतम्, defeated;
केशादीनां पुत्रीकरणम्, collection of hair
(into a braid).

ओअगिअं i. 162 घ्रातम्, smelled. [f.
अव-आघ्रात]

ओअहो i. 154 गर्जितम्, thunder.

ओअहो i. 165 पर्यस्तः, scattered over,
कम्पः, shaking; गोपादः, a cowpen;
लम्बमानः, hanging. [f. अपचाल]

ओआअवो i. 162 अस्तसमयः, evening.
[f. अपातपः]

ओआओ i. 166 ग्रामाधीशः, the headman
of a village; अपहृतः, taken away;
आज्ञा, order. हस्त्यादीनां वन्धनार्थं खातम्,
a pit for catching elephants. (Dp.
Pl. 203 उवओ)

ओआली i. 164 तद्बद्धोपा, a defect in a
sword; पङ्क्तिः, a row.

ओआलो i. 151 अल्पं स्रोतः, a brook.

ओआवलो i. 161 बालातपः, morning sun

ओइसं i. 155 परिधानम्, a garment.

ओइत्तणं i. 155 परिधानम्, a garment. [a
variant of prec.]

ओइलं i. 158 आरुढम्, mounted.

ओइणी i. 159 यूका, a louse.

ओइनिअं i. 151 उपितम्, habitation. वान-
मित्यन्वे, vomited.

ओइसंदिअं, a variant of उक्त्तंदिअं q. v.

ओइत्तणं, a variant of उक्त्तणं q. v.

ओगलो i. 151 अल्पं स्रोतः, a brook. [f.
उद्गार]

ओगिओ i. 158 अभिभूतः, defeated.

ओगीओ i. 149 नीहारः, mist, fog.

ओघस्रो i. 170 अनर्थः, evil, misfortune.
गृहवाग्निदाहः, sewage of a house.

ओचुलं i. 153 चुल्लवेकदेशः, a part of the
fire-place. [f. अव-चुली !]

ओचेल्लं, a variant of उचेल्लं, q. v.

ओच्छट्रो, a variant of उच्छट्रो, q. v.

ओच्छसं i. 152 दन्तधावनम्, cleaning the
teeth.

ओच्छिअं i. 150 केशविवरणम्, displaying
the hair.

ओज्जहो i. 154 बलवान्, strong. [f.
उज्ज्वल]

ओज्जाओ i. 154 गर्जितम्, thunder.

ओज्जं i. 148 अचोक्षम्, impure, unclean
[f. अवध्य.]

ओज्जमणं, a variant of उज्जमणं, q. v.

ओज्जरिअं, a variant of उज्जरिअं q. v.

ओज्जरी i. 157 अन्त्रावरणम्, the intes-
tines.

ओज्जावं i. 159 अग्रे वेद्यं यत्करेण गृहीतम्,
anything first offered to another
and then grasped with the hand.

ओइहुं i. 156 एकम्, attached [f. अव-
दम्]

- ओढुणं i. 155 उत्तरीयम्, an upper garment.
- ओणिबो i. 151 बल्मीकः । विपीलिकोत्सातो मुद्राशः, an anthill.
- ओणीवी i. 150 नीवम्, the eaves.
- ओणुणओ i. 158 अभिमृतः, defeated [f. अप-अमुनय]
- ओडलं i. 150 केशगुण्को धम्मिल्लपायः, braided hair.
- ओत्तलहओ, a variant of उत्तलहओ q. v.
- ओत्थओ i. 151 अवसन्नः, ended; ओत्थजं विहितमित्यन्ये, covered.
- ओत्थरिओ i. 169 आक्रान्तः, seized. आक्रममाणः, seizing.
- ओत्थरी i. 150 उत्साहः, effort, exertion.
- ओत्थल्लपत्थल्ल, a variant of उत्थल्लपत्थल्ल, q. v.
- ओद्धुपिअं i. 171 आक्रान्तम्, seized; नष्टम्, lost.
- ओप्पा i. 148 शाणादिना मण्पादेमांजनम्, cleaning or polishing a precious stone with a touchstone [f. Can. oppu]
- ओम्मालनं, a variant of उम्मालनं q. v.
- ओम i. 149 चारु, lovely [f. अपर]
- ओरत्तो i. 165 विदारितः, split. गर्विष्ठः, proud. कुसुम्भरक्तः, coloured with safflower. [f. अप-रक्त]
- ओरपिअं i. 171 आक्रान्तम्, seized; नष्टम्, lost. (Dp. Pl. 198 = ओरत्तं i. e. विदारितम्.)
- ओरली i. 154 दीपमधुरावनिः, a long and sweet sound. (Dp. Pl. 204 ओरिल्ल)
- ओरिल्लो i. 155 अचिरकालः, a short period.
- ओरुनं i. 156 नास्त्येति मणितगमां कीडा, a gesture expressive of negation.
- ओलअणी i. 160 नववधूः, a bride. (Tr. adds इविताभूतायां च)
- ओलइअं i. 162 अङ्गे पिण्डम्, put on or worn on the body.
- ओलइणी i. 160 इविताभूता, beloved woman.
- ओलओ i. 160 श्वेनपक्षी, a hawk, falcon. अपलाप इत्यन्ये, concealment.
- ओलथो i. 156 विदारितः split.
- ओलावओ i. 160 श्वेनपक्षी, a hawk, falcon.
- ओलित्ती i. 159 सङ्गादिदोषः, defect in a sword etc.
- ओलिणं i. 153 हसः laughter. [f. अवलिण]
- ओलिणेतो i. 159 सङ्गादिदोषः, a defect in a sword etc.
- ओलिमा i. 153 उपदेहिका, a minor body (which grows on the diseased parts of the body)
- ओली i. 148 कुलपरिपाटी, a family custom [f. आवलि]
- ओलुणो i. 164 सेवकः, a servant; निश्छायः, devoid of lustre; निरधामा, powerless, feeble. [f. अवरुण]
- ओलुंकी i. 153 छन्नमणम् । नङ्गा यत्र शिखरा कोडन्ति । चतुःस्वयमक्रीडेति केचित्, the play of hide and seek.
- ओलुं i. 164 अघटमानम्, impossible, cannot be effected; मिथ्या, false.
- ओलुपओ i. 163 तपिक्काहस्तः, a go-between.
- ओलेइओ i. 172 अन्वास्तकः, attached to another (woman), तृष्णापरः, greedy; षष्ठः, full-grown.
- ओल्लणी i. 154 मार्जिता, curds with sugar and spices.
- ओल्लरिओ i. 163 सुप्तः, slept.
- ओवं i. 149 गजादेवंधनार्थं क्षातम्, a pit for catching elephants etc (Dp. Pl. उवओ)
- ओवट्ठिअं i. 162 चारु, pleasing, agreeable.
- ओवहो i. 152 मेघजल्लेका, a shower of rain.

ओवङ्गी i. 151 परिधानैकदेशः, a part of a garment esp. the knot.

ओवरो cf. foll.

ओवरो i. 157 निकरः, a heap, collection.

ओवसेरे i. 173 चन्दनम्, sandal; रतियोग्यम्, fit for enjoyment.

ओविअं i. 167 आरोपितम्, raised; रुदितम्, weeping; चटु, pleasing; मुक्तम्, released; हृतम्, taken away.

ओसङ्गी i. 149 अपसृतः, gone away. [f. अप-सक !]

ओसणं i. 155 उद्वेगः, agitation.

ओसणं i. 156 ध्रुतितम्, broken [f. अवसन्न]

ओसरीअं i. 171 अधोमुखम्, with the face downwards; अक्षिनिक्कोचः, contraction of the eye; आकीर्णम्, scattered. [f. अप-सृ or उप-सृ !]

ओसरिआ i. 161 अलिन्दः, a terrace before a house-door. [f. अप-सृ]

ओसविअं i. 168 गतशोभम्, devoid of beauty or grace; अवसादः, fainting.

ओसा i. 164 निशानलम्, dew; हिमम्, frost, snow.

ओसायंतो i. 170 जृम्भालसः, idle and yawning. सीदन्, sinking down; सवेदनः, suffering from agony.

ओसाओ i. 152 म्हाएपीडा, pain of blows.

ओसाणिङ्गणं i. 163 विधिवदनुष्ठितम्, performed according to law.

ओसारो i. 149 गोवाटः, a cowpen.

ओसिओ i. 150. अवलः, weak. [f. अप-थि-क].

ओसिक्किअं i. 173 गतिव्याघातः, stoppage or obstruction; अरतिनिहितम्, placed in anxiety.

ओसिपिअं i. 162 घ्रातम्, smelled.

ओसिअं i. 158 उपलिप्तम्, anointed. [f. अवसिक्त]

ओसीओ i. 158 अधोमुखः, with the face downwards.

ओसीसं i. 152 अपवृत्तम्, turned away. [f. उत्-शीर्ष !]

ओसुसिअं i. 161 उन्वेक्षितम्, conjectured. [cogn. with शंक !]

ओसुद्रं i. 157 विनिपतितम्, fallen down. (Dp. Pl 194 ओसद्रं=पानितम्).

ओइसो i. 168 चन्दनम्, sandal; चन्दनपर्यण-शिला, a stone for preparing sandal-paste.

ओइको i. 153 हासः, laughter.

ओइटिअं i. 159 अन्वं धेयं सङ्करोणं गृहीतम्, anything grasped with the hand having first offered it to another. [as foll.]

ओइहो i. 166 अपसृतः, gone away; अवगुण्ठनम्, a veil; नीवी, the knot of the lower garment. [f. अप-हृ]

ओइहो i. 153 हासः, laughter. [f. अव-हृत् !]

ओइङ्गी i. 160 कलङ्कगण्डा, a wooden bolt.

ओइत्तो i. 156 अवनतः bent down. [f. अव-इत]

ओइरणं i. 174 विनिपातनम्, throwing down. असम्भवतोऽप्यर्धस्य संभावनम्, fancying an impossible thing.

ओइरितो i. 169 घ्रातः, smelled; चन्दनपर्यण-शिला, a stone for preparing sandal-paste.

ओइसिअं i. 173 वस्त्रम्, a cloth; घृतम्, shaken.

ओइओ i. 158 अधोमुखः, with the face downwards.

ओइङ्गी i. 161 पिचानी, a lid.

ओइरौ i. 167 कच्छपः, a tortoise; नदादी-नामन्तर्द्वीपम्, an island in a river; अंशः, a portion.

ओद्विधं i. 168 विषादः, sorrow; रमसः, haste; विचारितम्, thought or considered.

ओहोरिअं i. 163 उद्गृतम्, sung aloud. अवसन्नमित्यन्ते, sunk down.

ओदुधो i. 158 अभिभूतः, defeated [अव- हृत]

ओदुडं i. 157 विफलम्, fruitless.

ओदुरे i. 157 सिन्नम्, distressed; अवनतं स्रजं चेत्यवन्तिसुन्दरी, bent down, dropped down.

क

कडअंकनई ii. 13 निकरः, a heap, collection.

कडअंको ii. 13 निकरः, a heap, collection. [a variant of prec.]

कडउलं ii. 21 स्लोकम्, a little.

कडलवइहो ii. 25 स्वच्छन्दचारी वृषभः, a bull roaming at will.

कडअं ii. 56 प्रधानम्, chief; चिह्नम्, a mark

कडलं ii. 7 करीषम् । तच्च गोमयमण्डं तच्चूर्णं च, (a lump of) dried cowdung (or its powder).

कडई ii. 5 नित्यम्, daily.

कडुसारे ii. 14 दध्पोदनः, boiled rice mixed with curds and spiced.

कडुसो ii. 14 दध्पोदनः, boiled rice mixed with curds and spiced [a variant of prec.]

कडिहो ii. 5 रुकलासः, a chameleon.

कडसरंगी ii. 19 सखी, a female friend.

कडसडो ii. 11 पीनः, fat, stout. [f. कर्कश]

कड्वाडो ii. 53 अपामार्गः a kind of plant, Achyranthes Aspera; किलाटः, coagulated milk.

कड्वाडलो ii. 22 किलाटः, क्षौरविकारः, coagulated milk.

कंकली ii. 12 असोकवृक्षः, Jonesia Asoka. [ts.]

कंकोडं ii. 7 (कंकोलम् !) a kind of plant.

कचं ii. 2 काव्यम्, work. [f. कृत्वा]

कच्छगे ii. 2 पट्टः, mud [a variant of कस्तो q. v.]

कच्छुरिअं ii. 16 ईर्ष्यन्तम्, envied.

कच्छुरी ii. 11 कपिकच्छुरः, a kind of plant, forget-me-not [f. कच्छ, of कपिकच्छुर !]

कज्जउडो ii. 17 अनर्थः, evil, misfortune.

कज्जपो ii. 11 वृणायुत्तरः, a stack of grass, etc. विष्टेऽन्ये, excrement.

कज्जालं ii. 8 शेवालः, moss

कंची ii. 1 मुसलमुले रोहडलवम्, the metal ring at the end of a wooden pestle. [Tel. kañchu.]

कटारो ii. 4 क्षुरिका, a knife. [f. Dr. ka- (t)hāri or rt. कृत् or कटार.]

कटिओ cf. कंडिओ.

कडअली ii. 15 कण्ठः, the neck.

कडअहो ii. 15 दौवारिकः, a door-keeper [a variant of कडइहो]

कडइओ ii. 22 स्वपतिः, a chief, king.

कडइहो ii. 15 दौवारिकः, a door-keeper. [a variant of कडअहो]

कडच्छु ii. 7 अघोदवी, an iron spoon. (Dh. Pl. 231 कडुच्छुओ)

कडतला ii. 19 वक्रमेकधारं लोहायुधम्, a sickle.

कडंतं ii. 56 मूलकशाकम्, a radish, an esculent root; मुसलम्, a pestle used for cleaning rice.

कडंतरं ii. 16 जीर्णशुष्यपुष्पकरणम्, worn out utensils.

कडंतरिअं ii. 20 दारितम्, torn, rent. [cogn. with prec.]

कडणो ii. 13 निकरः, a heap, collection वस्त्रकदेश इति केचित्, a part of a garment [f. कलाप and कपटं]

- कईमुअ ii. 20 कुटकठः । कुटस्वेव कण्ठो यस्य सः
कुम्भशोषास्थो भाण्डविशेषः, a kind of pot
परस्वेव कण्ठः इति शीलाङ्कः, the neck of
a pot.
- कडसो ii. 6 श्मशानम्, a cremation ground.
- कटारं ii. 10 नालिकेरम्, a coconut.
- कडाहपल्लवित्थिअं ii. 25 पार्श्वद्वयापवृत्तम्, turn-
ing on the sides.
- कडित्तंभो ii. 17 कटीन्यस्तो इतः, the hand
placed on the hips. कट्याघात इति
केचित्, striking on the hips. [f.
कटिस्तम्भ]
- कडिल्लं ii. 52 निखिलद्रुम्, without holes;
कटीवस्त्रम्, a lower garment; दौवारिकः,
a door-keeper; शत्रुः, an enemy;
आशीः, a benediction; गहनम्, dense,
thick; वनम्, a forest. [f. कटि]
- कडुआलो ii. 57 पण्टा, a bell; लघुमत्स्यः, a
small fish.
- कडो ii. 51 क्षीणः, thin, emaciated; मृतः,
dead.
- कणइअं ii. 57 आद्रं, wet; कृतम्, done; चिचि-
तम्, spotted; कणाकीर्णम्, overspread
with grain [f. कण]
- कणइल्लो ii. 21 युक्, a parrot. [cogn with
the foll.]
- कणई ii. 5 लता, a creeper [f. कन्]
- कणओ ii. 56 कुसुमावचयः, gathering flow-
ers; इपुः, an arrow [f. कन्]
- कणयंदी, a variant of कलयंदी, q. v.
- कणिआरिअं ii. 24 काणाक्षिदृष्टम्, looked a-
skance.
- कणिसं ii. 6 किशोरः, a heron.
- कणेड्डिआ ii. 21 गुञ्जा, the Guñja berry.
- कणोवअं ii. 16 उष्णोदकम्; उदकमुपलक्षणम् ।
तेन घृततैलाद्यप्युष्णं, hot water, ghee,
oil etc. [cogn. with कवोष्ण]
- कंटउत्ती ii. 17 कण्टकयोतः, pierced with
thorns [cogn. with कण्टक]
- कंटाली ii. 4 कण्टकारिका, Solanum
Jacquini.
- कंटोलं ii. 7 कंकोडं q. v. (Dp. Pl. 148
कंटुलं)
- कंटकुंची ii. 18 वस्त्रादीनां कण्ठे निबद्धो पन्थिः;
a knot of cloth etc. round the
neck कण्ठे समुत्पुङ्गे नाडिपन्थिः इत्यने, the
Adam's apple
- कंटमल्लं ii. 20 मृतपवहणम् । येन मृतकमुहाते, a
vehicle for carrying corpses. सामा-
न्येन यातपात्रमिति केचित्, a ship.
- कंठिओ ii. 15 दौवारिकः, a door-keeper
अत्र टकारपूकं टकारं केचित्पठन्ति.
- कंठदीणारो ii. 24 घृनिविवरम्, a hole, an
opening in a fence
- कंठो ii. 51 सुकरः, a pig; मर्यादा, limit.
- कंडपडवा ii. 25 पवनिका, a curtain (cogn.
with पट)
- कंठुरो ii. 9 बकः, a crane.
- कंडो ii. 51 दुर्बलः, weak; विपन्नः, dead;
केनः foam. (Tr. कंडो)
- कण्णच्छुरी ii. 19 गृहगोवा, a small house-
lizard.
- कण्णंवालं ii. 53 कर्णस्याभरणं कुण्डलादि, an
ear-ornament. [f. कर्ण + Dr. vāl]
- कण्णस्सरिअं ii. 24 काणाक्षिदृष्टम्, looked a-
skance. कण्णोस्सरिअं इत्यन्ये. [f. कर्ण-उत्तर]
- कण्णाआसं ii. 23 कर्णस्याभरणं कुण्डलादि, an
ear-ornament [f. कर्ण-आवास]
- कण्णाईधणं ii. 23 कर्णस्याभरणं कुण्डलादि,
an ear-ornament [f. कर्ण-आधिह]
- कण्णासो ii. 14 पर्वन्तः, border.
- कण्णोच्छिदिआ ii. 22 दत्तकर्णा । वा भाषणार्थं
परवाक्यं गृह्णाति, overhearing
- कण्णोड्डिआ ii. 20 नीरङ्गिका, a veil
- कण्णोडत्ती ii. 22 दत्तकर्णा । वा भाषणार्थं पर-
वाक्यं गृह्णाति, overhearing
- कण्णोह्णी ii. 57 चञ्चुः, beak; अवतंसः, an
ear-ornament [f. कर्णावलि or कणालि]

कण्णोस्तरिअं, a variant of कण्णस्तरिअं,
q. v.

कतवारो ii. 11 तृणाद्युत्तरः, a stack of
grass etc.

✓ कत्ता ii. 1 अन्धिकाद्युत्तरकपर्दिका, a cowrie
used in gambling.

कदूमिओ ii. 15 महियः, a buffalo. [f.
कर्दमित]

कंतू ii. 1 कामः, Cupid, the God of
love. [f. कान्त].

कंदलं ii. 4 कपालम्, the skull.

कंदी ii. 1 मूलकशाकम्, a radish, an escul-
lent root. [f. Tel. kanda]

कंदो ii. 51 दृढः, strong; मत्तः, intoxi-
cated; स्तरणेऽतीत्यन्वे, the act of scat-
tering.

कंदोटे ii. 9 नीलोत्पलम्, a blue lotus. [f.
कन्द-उट्ट or उत्थ, or ts.] (Hc. Gr.
ii. 174 कंदुटे = उत्पलम्)

कण्णरिअं ii. 20 दारितम्, torn, rent. [f.
सर्पर !]

कफाडो ii. 7 गुहा, a cave. [f. क-रकाट]

कमडो ii. 55 दधिकलशी, a jar to hold
curds; पिठरम्, a pot; हलभृत्. Bala-
rāma; मुखम्, mouth, face. [f. कमठ]

कमणी ii. 8 विःश्रेणिः, a ladder [f. कम]

कमलो ii. 54 पिठरः a pot; पटहः, a drum;
मुखम्, mouth, face; हरिणः, a deer.
[f. कमठ, thro' कमड; also ts.]

कमिओ ii. 3 उपसर्पितः, approached.

कंपडो ii. 7 पथिकः, a traveller.

कंबरो ii. 13 विज्ञानम्, wisdom.

कम्हिओ ii. 8 मालिकः, a florist.

कवलं ii. 4 अलिखरः, a water-jar.

कवारो ii. 11 तृणाद्युत्तरः, a stack of
grass-

करपडी, a variant of foll.

करपरी ii. 16 रघुलवसम्, a coarse cloth.

केचिदन्तरोक्स्थाने इकारं पठन्ति.

करहली ii. 17 शुष्कवृक्षः, a withered tree-

करकं ii. 55 भिक्षापात्रम्, a begging bowl;
अशोकवृक्षः, *Jonesia Asoka* [ts.]

करघापलो ii. 22 किलाटः । क्षीरविकारः, co-
agulated milk.

करंजो ii. 8 शुष्का त्वक्, dry skin or bark.

करडा ii. 55 लट्वा, a sparrow.

करडो ii. 55 व्याघ्रः, a tiger; कसुरः, spot-
ted, variegated. [f. Dr. karadi]

करणी ii. 7 रूपम् । आकार इत्यर्थः form.
[Hc. f. करण]

कर्मरी ii. 15 इठ्ठला स्त्री, a woman ab-
ducted by force [f. कर-मुदिन].

कर्मो ii. 6 क्षीणः, thin, emaciated.

करयंदी ii. 18 मलिका, a kind of jas-
mine.

कराइणी ii. 18 शाल्वलितरुः, the silk-cotton
tree- कारायणाति कश्चित्.

कराली ii. 12 दन्तपवनकाष्ठम्, a tooth-
brush. [f. Arabic khilāl]

करिआ ii. 14 मद्यपरिवेषणभाण्डम्, a pot for
serving wine [f. करक]

करिहं ii. 10 वंशाङ्कुरः, a bamboo shoot.
[f. करीर].

करेडू ii. 5 रुक्मलासः, a chameleon.

करोडो ii. 3 कीटिकानेदः, a kind of small
worm.

करोडो ii. 54 नालिकेरम्, the cocoanut;
काकः, a crow; वृषभः, a bull.

कलओ ii. 54 अर्जुनवृक्षः, *Terminalia Ar-
juna*; सुवर्णकारः, a goldsmith.

कलंकवई ii. 24 वृत्तिः, an enclosure. [f.
the foll.]

कलंको ii. 8 वंशः, a bamboo.

कलमो ii. 10 चोरः, a thief. [Hc. ts.]

कलंबू ii. 3 नालिकाभिधाना वल्ली, the stalk
of a lotus.

कलवंदी ii. 58 पाटला, the red *Lodhra*,

- प्रसिद्धः, famous. केचित्पाटलायां कणवंदो-
त्पाद्ः.
कलवू ii. 12 तुम्बीपात्रम्, a vessel made
out of gourd. [f. अलावू !]
कलहं ii. 5 प्रत्याकारः । अतिपरिवार इति यावत्,
a scabbard.
कलिआ ii. 56 सखी, a female friend.
कलिओ ii. 56 गर्वितः, proud; नकुलः, a
mongoose.
कलिजं ii. 11 लघुदारु, a small piece of
wood [a variant of किलिचं]
कलिमं ii. 9 नीलोत्पलम्, a blue lotus [f.
क-ली]
कली ii. 2 शत्रुः, an enemy. [ts.]
कलेरो ii. 53 कङ्कालः, a skeleton; करालः,
dreadful. [f. कराल]
कलविअं ii. 18 नीमितम्, made wet. विस्ता-
रितमित्यन्वे, extended [f. Dr. kal.]
कला ii. 2 मद्यम्. liquor, wine. [f. Dr.
kal-la; Hc. f. कल्या]
कलोलो ii. 2 शत्रुः, an enemy. [ts.]
कन्होडी ii. 9 वन्ततरी, heifer.
कन्होडो ii. 9 वन्ततरः, a steer.
कपयं ii. 3 भूमिच्छन्नम् । पट्टपांसु प्रोइति, a
mushroom.
कवातो ii. 5 अर्धजङ्घा । मोचकमित्यर्थः, an
armour for the legs.
कविडं ii. 9 गृहपश्चिमाङ्गणम्, the western
courtyard of a house.
कविलो ii. 6 भ्वा, a dog. [f. कपिल]
कविसं ii. 2 कविसम्, liquor, wine.
[f. कपिस]
कविमा ii. 5 अर्धजङ्घा । मोचकमित्यर्थः, an
armour for the legs.
कवाडो ii. 10 दक्षिणहस्तः, the right hand.
कवार्लं ii. 52 कर्मस्थानम्, a place of busi-
ness. गृहम्, a house.
कसई ii. 6 अरण्यचारीकलम्, a wild fruit.

- कसणसिओ ii. 23 बलमद्रः. Balarāma. [f.
रुष्ण-सित]
कसरो ii. 4 अधमबलीवर्दः, a bull of the
lowest quality.
कसत्वं ii. 53 स्तोकम्, a little. आर्द्रम्, wet.
प्रचुरम्, abundant. वास्यः, a tear.
कसिआ ii. 6 अरण्यचारीकलम्, a wildfruit.
कस्तवं ii. 12 दानम्, a present, gift.
कस्तो ii. 2 पक्का, mud. [f. Dr. kasa,
kasavu]
कहेडो ii. 13 तरुणः, a youth.
काइणी ii. 21 गुञ्जा, the *Guñja* berry.
काउलो ii. 9 चक्रः, a crane.
काओ ii. 26 लक्ष्यम् । वेद्यमित्यर्थः, an aim,
anything aimed at. अन्ये तु लक्ष्य-
शब्देन यो येन गुणेन लक्ष्यते तमुपमानमूतं पदा-
र्थमाहुः, the standard of comparison,
that with which anything is
compared.
काणच्छो ii. 24 काणाक्षिदृष्टम्, looked a-
skance [f. काणक्षि]
काणत्वेवो ii. 29 विरलाम्बुकणवृष्टिः, a shower
of rain.
काणदो ii. 28 परिहासः, joking.
कामकिसरो ii. 30 गर्दभः, an ass. [f. काम-
किशोर]
कामिजुलो ii. 29 कामिजुलाख्यः पक्षी । जल-
पक्षिविशेषः, an aquatic bird.
कायंचुलो ii. 29 कामिजुलाख्यः पक्षी । जलपक्षि-
विशेषः, an aquatic bird.
कायंदो ii. 28 परिहासः, joking.
कायंचुओ ii. 29 कामिजुलाख्यः पक्षी । जलपक्षि-
विशेषः, an aquatic bird.
कायपिउच्छा ii. 30 कोकिला, a cuckoo. (Tr.
कायपिउला) [f. काक-पितृ]
कायो, a variant of कायलो, q. v.
कायलो ii. 58 मियः, dear; काकः, a crow.
केचित्मिये कायरो इत्याहुः, [f. कातर and
काक]

कारं ii. 26 कटुः pungent [f. Dr. kāra
or क्षार Tr. connects with कटु]

कारकडो ii. 30 कटुः, harsh. कप्रत्यये कार-
कडओ [f. कार-कटुः, cf. prec.]

कारा ii. 26 रेखा, a line, streak.

कारायणी a variant of काराणी, q. v.

कारिणं ii. 27 कृत्रिमम्, artificial. [f. कृ]

कालं ii. 26 तमिस्रम्, darkness. [ts.]

कालभी ii. 28 धूर्तः । ठक इत्यर्थः, a rogue.

कालवदं ii. 28 धनुः, a bow. [f. काल-वर्तं]

कारिआ. ii. 58 शरीरम्, the body; कालान्त-
रम्, another time; मेघः, a cloud.
[f. काल]

कालिजणं, a variant of कालिजणी, q. v.

कालिजणी ii. 29 तापिच्छलता, the Tamala;
Xanthochymus pictorius. केचित्का-
लिजणं तापिच्छमित्याहुः । कालेज्जं तापिच्छकु-
सुममित्यग्ये.

कालिचो ii. 59 शरीरम्, the body; मेघः, a
cloud.

कालेज्जं cf. कालिजणी.

कालिजो ii. 28 असहनः, intolerant.

कावी ii. 26 नीलवर्णा, blue. [f. Dr. kāvī]

कासारं ii. 27 मतिपचकम्, lead.

✓ कानिअं ii. 59 सूक्ष्मवस्त्रम्, a fine cloth;
श्वेतवर्णम्, the white colour.

कानिज्जं, ii. 27 काकस्थलानिधानो देशः,
name of a place.

काहलो ii. 58 मुदुः, soft; ठकः, a rogue.

✓ काहली ii. 59 व्यापार्य धान्यादि, grain etc.
for sale; तवणीति प्रसिद्धमूर्पादिपचन-
पाण्डम्, a pan for baking bread.
[f. सलिका]

✓ काहारी ii. 27 परिस्त्रन्धो । जलादिवाही कर्मकरः,
a man who carries water

✓ काहिलो ii. 28 गोपालः, a cowherd.

काहेणू ii. 21 गुआ, the *Guñja* berry,
Abrus precatorius.

किङ्किडी ii. 32 सर्पः, a snake.

किङ्किअं ii. 31 धवलम्, white.

किङ्कलो ii. 31 शिरिषः, *Acacia Sirisa*.

किण्णं ii. 30 भोभमानम्, shining.

✓ किण्ठं ii. 59 सूक्ष्मवस्त्रम्, a fine cloth; श्वेत-
वर्णम्, the white colour.

किंघरो ii. 32 लघुमत्स्यः, a small fish. [a
variant of कुंघरो]

किमिरायं ii. 32 लक्षारकम्, red with lac.
[f. रुमिराय]

✓ किमिहवसनं ii. 33 कोशेयं वस्त्रम्, a silk
cloth. [f. रुमिगृहवसनम्]

किंपओ ii. 31 रुपणः, poor, pitiable.

किबोडो ii. 31 स्खलितः, slipped.

किरो ii. 30 सूकरः, a pig. [f. किर or किरि;
Dr. kīru]

किरिदिरिआ ii. 61 कर्णोपकर्णिका, rumour;
कोतुहलम्, curiosity [onomatopoetic
f. किरिकिरि]

किलणी ii. 31 रथ्या, a road.

किलिचं ii. 11 लघुदारु, a small piece of
wood [a variant of कलिजं.]

किलिम्भिअं ii. 32 कथितम्, told.

किविडं ii. 60 धान्यसलम्, a thrashing
floor; धान्यसले जातम्, grown in a
thrashing floor.

किविडी ii. 60 पार्श्वद्वारम्, a side door; गृह-
पश्चिमाङ्गणम्, the western courtyard
of a house. [a variant of कविडं]

कीरो ii. 21 शुकः, a parrot. [f. कीर, Dr.
kīli].

कोलं ii. 21 क्लृप्तम्, a little.

कीलणिआ ii. 31 रथ्या, a road. [a va-
riant of किलणी]

कीला ii. 33 नवधूः, a bride.

कुडआ ii. 12 तुम्बीपात्रम्, a vessel made
out of a gourd.

कुऊळं ii. 38 नीवी, the knot of the
lower garment. परिहितवस्त्रात् इति

- केचित्, the ends of a garment folded in.
- कुकुला ii. 33 नववधूः, a bride.
- कुक्कुडो ii. 37 मत्तः, intoxicated. [f. कुक्कुट]
- कुक्कुडो ii. 13 निकरः, a heap, collection.
- कुक्कुसो ii. 36 धान्यादिनुषः, the husk of grain.
- कुक्कुसी ii. 34 कुक्षिः, the belly. [f. कुक्षि]
- कुक्कुमई ii. 41 गर्भिणी, a pregnant woman. [f. कुक्षिमई or मती]
- कुक्कुल्लो ii. 24 वृत्तिविवरम्, a hole, an opening in a fence. [f. कुक्षि]
- कुक्कुलो ii. 36 मुकुलम्, a bud. [f. कुक्कु]
- कुक्कुयी ii. 35 चण्डी, an angry woman. [f. कुक्कु]
- कुक्कु ii. 35 चण्डी, an angry woman. [cf. prec.]
- कुक्कुओ ii. 37 चर्मकारः, a shoe-maker, currier.
- कुडयं ii. 37 लतागृहम्, a bower of creepers. [f. कुडः, कुडन्न]
- कुडिआ ii. 24 वृत्तिविवरम्, a hole, an opening in a fence. [f. कुडी]
- कुडिच्छं ii. 64 वृत्तिविवरम्, a hole, an opening in a fence; कुटी, a cottage; वृट्टितम्, broken. [f. कुडः, कुटी]
- कुडिलयं ii. 40 कुटिलम्, crooked. [f. कुटिल]
- कुडीरं ii. 24 वृत्तिविवरम्, a hole, an opening in a fence. [f. कुटी]
- कुडुचिअं ii. 41 मुरतम्, sexual intercourse (कुडुचिअं or कुडुचिअं seems to be the correct reading.) [f. कुडुम्ब]
- कुडु ii. 33 आश्चर्यम्, a wonder. केचित् कोडु इत्याहुः । तच्च उकारओकारविनिमये तिष्ठम्. [f. कुतुक or कोतुक]
- कुडुगिलोई ii. 19 गृहगोधा, a small house-lizard. [f. कुट-गिल]
- कुडुलेवणी ii. 42 सुधा, white-wash [f. कुट-लेवन]
- कुडो ii. 62 हृतानुगमनम्, following up stolen property; हृतत्पानकः, one who abandons stolen property.
- कुणिआ ii. 24 वृत्तिविवरम्, a hole, an opening in a fence.
- कुंढारं ii. 40 म्लानम्, withered.
- कुंटी ii. 34 पोडलम् । वस्त्रनिचद्रं द्रव्यम्, a bundle.
- कुंई ii. 33 वेणुमयं जीर्णमिक्षुपीडनकाण्डम्, an old sugar-cane press made of bamboos.
- कुंडिअपेसणं ii. 43 ब्राह्मणविष्टिः, sending a brahman. [f. the foll + वेपण]
- कुंडिओ ii. 37 ग्रामाधिपतिः, the headman of a village.
- कुंडयं ii. 63 चुली, the fireplace; लघु-भाण्डम्, a small pot. (कुंडयं seems to be the correct reading.) [f. Tel kuṇḍa]
- कुतत्ती ii. 36 मनोरथा, desire.
- कुत्थरं, a variant of कोत्थरं, q. v.
- कुत्थुहवत्थं ii. 38 नीवी, the knot of the lower garment.
- कुट्ट ii. 34 समूतम्, abundant.
- कुट्टणो ii. 38 रासका, a kind of dance (practiced by Kṛṣṇa and the cowherdesses)
- कुंतली ii. 38 करोटिकारूपं परिवेषणोपकरणम्, a serving cup.
- कुंतलो ii. 36 सातवाहनः, King Hala. [ts!]
- कुंती ii. 34 मञ्जरी, a cluster of blossoms. [f. Tel gutti?]
- कुंतीपोटलयं ii. 43 चतुष्कोणम्, a square.
- कुंतो ii. 21 शुक्रः, a parrot.
- कुंदओ ii. 37 रुक्षः, lean, weak.
- कुंदीरं ii. 39 बिम्बयाः फलम्, the fruit of

the bimba plant, *Momordica monadelpha*.

कुंघरो ii. 32 लघुमत्स्यः, a small fish. [a variant of किंघरो]

कुण्डो ii. 36 गृहाचारः, a custom prevailing in a family. समुदाचार इत्यन्ये, proper practice or usage.

कुप्परं ii. 64 कीलाघातः, कीला घुरत उरःपद्मानविशेषः, amorous stroke on the breast; समुदाचारः, proper practice or usage; नर्म, sport.

कुमारी ii. 35 चण्डी, an angry woman. [ts. ?]

कुमुली ii. 39 चुडी, the fireplace.

कुम्भिणी ii. 38 जलगर्तः, a hollow with water, a pond.

कुम्भिलो ii. 62 चोरः, a thief; विशुनः, a backbiter, slanderer, wicked person. [ts.]

कुम्भिर्हं ii. 39 खननीयम्, to be dug.

कुम्भी ii. 34 सीमन्तालकादिः केशरचना, dressing the hair.

कुम्भणं ii. 40 म्लानम्, withered. [Tr. says that कुम्भ is a Pkt. substitute for म्ले.]

कुरी ii. 40 पशुः, an animal. [ts.]

कुरुकुरिअं ii. 42 रणरणकः, Cupid, the god of love.

कुरुचिहं ii. 41 ग्रहणम्, catching, seizing.

कुरुचिहो ii. 41 कुलीरा, a crab. [Dp. Pl. कुरुचिहो]

कुरुचं ii. 39 अनिष्टम्, an unwelcome thing. [f. कु-रोच्य]

कुरुडो ii. 63 निर्दयः, unkind. निपुणः, clever [f. Dr. kuruda]

कुरुमाणं ii. 40 म्लानम्, withered.

कुरुलो ii. 63 निर्दयः, unkind. निपुणः, clever. कुटिलकेशः, curly hair. [f. Dr. kurul, also ts.]

कुलकंसणो ii. 42 कुलकलङ्कः, a disgrace to a family. [f. कुलकांसल]

कुलसंतई ii. 39 चुली, the fireplace.

कुलई ii. 63 चुली, the fireplace. लघु-माण्डव, a small pot.

कुलरिओ ii. 41 कान्दविकः, a confectioner.

कुलो ii. 61 सीवा, the neck. असमर्थः, incompetent. छिन्नपुच्छः, tailless [f. Tel. kullu]

कुल्हो ii. 34 ख्यालः, a jackal.

कुसणं ii. 35 तीमनम्, a sauce.

कुसुमण्णं ii. 41 कुङ्कुमम्, saffron. [f. कुसुम.]

कुसुमालिओ ii. 42 शून्यमनाः, absent-minded.

कुसुमालो ii. 10 चोरः, a thief [ts.]

कुसुम्भिलो ii. 40 विशुनः, a backbiter. wicked person [f. कुसुम्भ]

कुहडो ii. 36 कुब्जः, humpback. [f. कुब्ज]

कुहिअं ii. 35 लिप्तम्, besmeared.

कुहिणी ii. 62 कर्पूरः, camphor. रथ्या, a road.

कुहडो ii. 35 गुरेटकाख्यो हरितकविशेषः, a kind of grass.

कुडो ii. 43 पाशः, a noose. [f. कुट]

कुणिअं ii. 44 ईषन्मुकुलितम्, half-closed. [f. कृणित]

कुलं ii. 43 सेन्यस्य पश्चाद्भागः, the rear part of an army. [f. कुल!]

कुवलं ii. 43 जघनवसनम्, the lower garment.

कुवो ii. 62 हृतानुगमनम्, following up stolen property. हृतान्वानकः, one who abandons stolen property.

कुतारो ii. 44 गर्ताकारः, a pit. [f. कासार]

केशा ii. 44 रज्जुः, a rope. [Dr. kayar]

केजारबाणो ii. 45 पलाशः, the tree *Butea Frondosa*.

- केक ii. 44. कन्दः, a bulbous root.
 केली ii. 44 असती, an unchaste woman.
 [ts.]
 कोइला ii. 49 काष्ठाङ्गारः, charcoal. [f. कोकिल]
 कोउआ ii. 48 करीपाग्निः, fire of dry cowdung.
 कोह्मसिञ्जं ii. 50 विकसितम्, blown, fully opened.
 कोषणे ii. 46 अलीकहितम् false benefit.
 कोज्जणं ii. 46 स्त्रीरहस्यम्, woman's secret.
 कोम्भरिञ्जं ii. 50 आपूरितम्, filled.
 कोटं ii. 45 नगरम्, a town [f. Dr. kōṭa; कोट]
 कोट्टिबो ii. 47 द्रोणी, a wooden tub.
 कोट्टी ii. 64 दौहः, milking. विषमारसलना, slipping.
 कोट्टुं ii. 47 कराहृतं वारि, water stirred with the hand.
 कोडिञ्जं ii. 47 लघुशरावः, a little platter.
 कोडिलो ii. 40 पिशुनः, a backbiter, wicked person [f. कुट्टः, कुटिल]
 कोहुवं ii. 2 कार्यम् work.
 कोहुं a variant of कुहुं q. v.
 कोणू ii. 26 लेखा, a line, streak.
 कोणो ii. 45 कृष्णवर्णः, black. लकुट इत्यन्ये a club [f. कृष्ण and ts.]
 कोइलिआ ii. 50 अकिसंज्ञः प्राणिविशेषः a porcupine. कीट इत्यन्ये, a worm.
 कोइजो ii. 48 भेदेन ग्रामभोक्ता । ऐकमत्वं ग्रामीणानामपानस्य यो मायया यानं भुनक्ति, one who creates disunion among the inhabitants of a village and earns his livelihood thereby. [f. Tel. koṇḍema.]
 कोइल्लू ii. 49 उलूकः, an owl
 कोण्णो ii. 45 गृहकोणः, the corner of a house [f. कोण.]
 कोत्तलका ii. 14 मद्यपरिवेषणभाण्डम्, a pot for serving wine.
 कोत्थरं, ii. 13 विज्ञानम्, knowledge, उदो-
 तोऽर्थस्यैवे कुत्थरं इत्यपि.
 कोत्थलो ii. 48 कुथलः, a granary [f. Tel. kottu]
 कोणो ii. 45 अपराधः, an offence, guilt-
 [f. कोष]
 कोमुदं ii. 48 सर्वा पूर्णिमा, the full moon day [f. कोमुदी]
 कोलंबो ii. 47 पिठरम्, a pot, pan. गृह-
 मित्यन्ये, a house.
 कोलाइलो ii. 50 सगरुतम्, the cry of birds.
 [ts.]
 कोलिजो ii. 65 तन्तुवापः, a weaver. जाल-
 कारलमिः, a spider. [f. कोलिक]
 कोलित्तं ii. 49 उल्लुकम्, a firebrand [f. Dr. kolli]
 कोलीरं ii. 46 कुरुविन्दम् a ruby. [Tr. con-
 nects with कुरुविन्द]
 कोलो ii. 45 घीषा, the neck [f. कोल ?]
 कोळरो ii. 47 पिठरम्, a pot, pan.
 कोल्हाइलं ii. 39 विन्ध्याः फलम्, the fruit of the bimba plant, Momordica monadelpha
 कोन्दुजो ii. 65 इस्तुनिपीडनयन्त्रम्, a sugar-
 cane mill. शृगालः, a jackal. [f. कोन्दु ?]
 कोविआ ii. 49 शृगाली, a she-jackal.
 कोसट्टरिआ ii. 35 चण्डी, an angry woman
 कोसथं ii. 47 लघुशरावः, a little platter.
 [f. कोष]
 कोसलं ii. 38 नीर्व, the knot of the lower garment.
 कोसलियं ii. 12 प्राभृतम्, a present, gift.
 कोसलिआ इत्याकारान्तमित्यन्ये । लकारस्य द्विसवि कोसलिञ्जं इत्यपि.
 कोसलिआ, a variant of the prec.
 कोसलिञ्जं, a variant of कोसलिञ्जं.
 कोत्तो ii. 65 कुसुम्भरक्तवस्त्रम्, a cloth coloured with safflower. जलवि, the ocean.
 कोइली ii. 46 ताविका, a go-between.

स

सगिओ ii. 69 ग्रामेश, the headman of a village.

सबहो ii. 69 अन्धमलः, a bear.

सबोलो ii. 69 व्याघ्रः, a tiger.

सज्जिअं ii. 78 जीर्णम्, worn out. उपाल-
ध्वम्, censured.

सज्जोओ ii. 69 नक्षत्रम्, a star [f. सज्जोत]

संजणो ii. 69 कर्दमः, mud.

संजरो ii. 68 शुष्कद्रुमः, a withered tree.

सटं ii. 67 तीमनम्, a sauce

सटंनं ii. 68 छाया, shade.

✓ सट्टिको ii. 70 सौनिकः, a butcher. [f. सट्टिकः Tel. katika]

सई ii. 67 वृणम्, grass.

सड्डओ ii. 72 संकुचितः, contracted.

सड्डकी ii. 71 लघुद्वारम्, a small door,
window. [f. सड्डकिक्का; Tel. kitiki]

सड्डइइ ii. 72 तरुमर्कटः, a monkey.

सड्डुआ ii. 68 मौक्तिकानि, pearls.

सट्टु ii. 66 रमधु, the beard. [f. Dr. gadda or katta]

सड्डा ii. 66 खानिः, a mine. पर्वतखानमि-
त्यन्ये, an excavation in a moun-
tain. [f. सनः खान]

सड्डिओ ii. 67 मत्तः, intoxicated. सलगं-
डिओ मत्त इत्यन्ये.

सणुसा ii. 68 मनोदुःखम्, mental dis-
tress.

संडं ii. 78 मण्डम्, the head. मद्यमाण्डम्, a
liquor pot.

संडई ii. 67 असती, an unchaste wo-
man.

संडिओ ii. 78 मागधः, a bard. अनिवारः,
unavoidable.

सण्णं ii. 66 खानम्, dug. [cf. Tel. kan-
namu.]

सण्णुओ ii. 68 कीलकः, a wedge.

सत्तं ii. 66 खानम्, dug. [f. खान]

सटं ii. 67 भुक्तम्, eaten. मनुगार्थेऽपि लक्ष्येण
दृश्यते, abundant.

संधागी ii. 70 स्थूलैव्यनादिः, conflagra-
tion. [f. स्कन्वाग्नि]

संधमंतो ii. 71 बाहुः the arm. [f. स्कंधम्
or स्कंध-अंस]

संधवट्टी ii. 71 बाहुः, the arm. [f. स्कंध-
वट्टि]

संधीवारो ii. 72 अनुष्णजलवारा, a stream
of hot water.

सणरो ii. 69 रुक्षः, rough, harsh. सणुरो
इत्यन्ये.

सणुरो, a variant of the prec. q. v.

सम्मसलमो ii. 79 संयामः, a battle. मनोदुःखम-
mental distress. मनोदुःखविशोभोऽ-
यिनः स्वसितमित्यन्ये, the sighing of a
repentant person. [f. कर्म-क्षम!]

सगडिअं ii. 79 रुक्षम्, rough, harsh. ममम्,
broken.

सगडिओ ii. 72 पौत्रः, a grandson.

सरिअं ii. 67 भुक्तम्, eaten. [f. खादित]

सरुहं ii. 78 कटितम्, hard. स्थपुटम्, un-
evenly raised.

सलअं ii. 71 रिक्तम्, devoid of [f. स्थलित!]

सलगंडिओ, a variant of सड्डिओ q. v.

सली ii. 66 तिलपिण्डिका, a (sesamum)
oil-cake.

सलं ii. 77 वृनिधिवारम्, a hole, an open-
ing in a fence. विलासः, sport [f. सल!]

सलइअं ii. 79 संकुचितम्, contracted. महु-
ष्टम्, pleased.

सला ii. 66 चर्म, the skin.

सल्लिरी ii. 70 संकेतः, a sign, gesture.

सवओ ii. 67 स्कन्धः, the shou[lder].

सवडिअं ii. 71 स्थलितम्, stumbling.

सवल्लिओ ii. 72 कुपितः, angry.

- सबो ii. 77 वामकरः, the left hand. रासभः,
a donkey. [a variant of सबो]
सबुद्धं ii. 68 मुखम्, the face.
सबो ii. 77 वामकरः, the left hand.
रासभः, a donkey.
साइआ ii. 73 परिता, a ditch [f. सात]
साइअं ii. 73 प्रतिकलितम्, reflected.
सारकिडी ii. 73 घोषा, an alligator.
सारयं ii. 73 मुकुलम् a bud.
सिक्किंडो ii. 74 रुक्लान्तः, a chameleon.
सिक्किरी ii. 73 दुम्बादीनां स्पर्शपरिहारार्थं चिह्न-
बटिः, a stick in the hand of cha-
dāla, as a sign of untouchability.
सिक्किणी ii. 74 भुगाली, a she-jackal.
सिक्किअं ii. 74 उपालम्भः, censure. [f.
सिद् !]
सित्तयं ii. 79 अनर्थः, evil, misfortune.
दीप्तम् । प्रज्वालनमित्यर्थः, inflaming.
सुंखुणओ ii. 76 घ्राणसिरा, a nostril.
सुंखुणी ii. 76 रथ्या, a road.
सुई ii. 74 चुटितम्, broken.
सुइं ii. 74 लघु, small [f. Tam. kuttai]
सुइअं ii. 75 सुरतम्, sexual intercourse.
सुणुक्खुडिआ ii. 76 घ्राणम्, the nose.
सुइयं ii. 71 स्तलितम्, stumbling.
सुण्णं ii. 75 परिवेदितम्, surrounded.
सुत्तं ii. 74 निमग्नम्, plunged, submerged.
सुपा ii. 75 तृणादिमयं वृष्टिनिवारणम्, a shel-
ter from rain made of grass.
सुसुक्खुडि ii. 76 प्रणयकोपः, amorous
anger.
सुलुहो ii. 75 गुल्फः, the ankle [cogn.
with गुल्फ !]
सुहं ii. 74 कुटी, a hut.
सुहिरी ii. 70 संकेतः, a sign, gesture.
सुवओ ii. 75 मण्डुसंज्ञतृणरुद्रां कष्टकिट्टणम्,
a kind of grass.
सेआलु ii. 77 निःसहः, unable to bear.

असह्य इत्यन्ते, not enduring, jealous.

[f. सेदारु]

- सेलिअं ii. 76 हसितम्, laughter.
सोटी ii. 77 दासी, a female servant.
सोइपज्जाली ii. 70 स्थूलैश्वनाग्निः, conflagration. [f. स्थूलपज्जाली !]
सोडो ii. 80 सीमाकाष्ठम्, a boundary post
धार्मिकः, righteous. सअः, lame [ts.]
सोलो ii. 80 लघुगर्दभः, a small donkey.
वस्त्रकदेशः, a part of a garment
सोसलओ ii. 77 दन्तुरः, having long teeth.

ग

- गमारी ii. 89 गर्गरी, a water pot [Ho. f.
गर्गरी]
गज्जणसद्धो ii. 88 मृगवारणश्वनिः, a cry to
prevent animals [f. गर्जनशब्द]
गज्जो ii. 81 जघः, speed.
गंअओ ii. 84 वरुडः, a man of a low caste.
गंजिहो ii. 83 विधुरः, distressed.
गंजो ii. 81 गल्हः, the cheek.
गंजोहिअं ii. 100 रोमांचितम्, horripilated.
हास्यस्थानेऽङ्गस्पर्शो, यत् गिलिगिलाविअं इति
लोके वृत्तम्, touching the body in a
place where a cry of joy is pro-
duced [cogn. with गर्जित]
गडवडो ii. 85 वज्रनिर्घोषः, thunder.
गहुरी ii. 84 डागी, a she-goat.
गड्डी ii. 81 गन्त्री a car. [prob. f. गन्त्री,
Can gūdi]
गड्डु ii. 81 शय्या, a couch.
गहो ii. 81 दुर्गम्, a fortress.
गणजाइआ ii. 87 चण्डी an angry woman
गणसमो ii. 86 गोष्ठिरतः, addicted to soci-
ety. [f. गणसम]
गणायमहो ii. 86 विवाहगणकः, an astrolo-
ger who fixes the days for ma-
rriages. [f. गण-मह]

- गणेशी ii. 81 अक्षमाला, a string of beads, rosary. [f. गण]
 गंदीरी ii. 82 इत्तुसंडम् a piece of sugar-cane.
 गंदीवं ii. 84 धनुः, a bow [f. गाण्डीव]
 गंडो ii. 99 वनम्, a forest- दण्डपाशिकः, an executioner. लघुमृगः, a small deer. नावितः, a barber
 गत्तं ii. 99 ईषा, the pole or shafts of a carriage. पट्टः, mud [f. Tel. gettamu.]
 गत्ताडी ii. 82 गवादनी, a pasture. गाधिकेति गोपालः, a songstress [f. गात्री]
 गट्टम्बो ii. 82 कटुस्वनिः, disagreeable sound [f. गार्दम्ब]
 गट्टई ii. 83 कुमुदम्, the white lotus [f. गार्दन !]
 गट्टिओ ii. 83 गर्वितः, proud [f. गर्व]
 गंदीणी ii. 83 चतुःस्थगनकीडा, the play of hide-and-seek
 गंधविशामो ii. 87 गान्धिकः, vendor of perfumes [f. गन्धविशाच]
 गंधलया ii. 85 नासा, the nose [f. गन्ध]
 गंधिओ ii. 83 दुर्गन्धः, bad smell [f. गंधिक]
 गंधेडी ii. 100 छाया, shade. मधुमक्षिका, the honey-bee.
 गंधोली ii. 99 इच्छा, desire. रजनी, night.
 गर्प ii. 99 घूर्णितम्, reeled मृतम्- dead [f. गत]
 गयणरई ii. 88 मेघः, a cloud. [f. गगनरति]
 गयसाडलो ii. 87 विरक्तः, disaffected. [f. गतस्वादु]
 गलत्तलिओ ii. 87 ह्रियः, thrown.
 गलिअं ii. 81 स्मृतम्, remembered.
 गल्लफोडो ii. 86 इमरुकः, a sort of small drum.
 गवर्चं ii. 85 घासः, grass. [f. गो-अद्]
 गहकलोलो ii. 86 गहः, Rāhu. [f. गहकलोल]
 गहणं ii. 82 निर्जलस्थानम्, a desert.

- गहणी ii. 84 हट्टता स्त्री, a woman carried off by force. [f. गहण]
 गहरो ii. 84 गृध्रः, a vulture [f. गृध्र]
 गहवई ii. 100 घामोणः, a villager. राशी, the moon. [f. गृहपति ! and गृहपति, though Hc. contradicts it.]
 गहिअं ii. 85 वक्रितम्, bent.
 गहिआ ii. 85 काम्यमाना स्त्री, a woman who is the object of desire. [f. वासा]
 गावेज्जं ii. 88 मथितम्, churned.
 गावेज्जा ii. 88 नवपरिणीता, newly married.
 गाविओ ii. 83 विषुगः, distressed.
 गाणी ii. 82 गवादनी, pasture.
 गामउडो ii. 89 ग्रामप्रधानः, the headman of a village. [f. ग्रामीण]
 गामगोडो ii. 89 ग्रामप्रधानः, the headman of a village. [f. ग्राम + गोडो q. v.]
 गामणिमुओ, cf. foll.
 ग्रामणी ii. 89 ग्रामप्रधानः, the headman of a village. [f. ग्रामणी] ग्रामणिमुअ-शब्दोऽपि ग्रामप्रधानवाचीत्यन्ये.
 ग्रामरोडो ii. 90 छलेन ग्राममोक्षा । अस्तमेदं कृत्वा यो मायया ग्रामं भुनक्ति, one who creates dissension among the inhabitants of village and earns his livelihood thereby. (Tr. ग्रामरोडो)
 ग्रामहणं ii. 90 ग्रामस्थानम्, a village site. [f. ग्रामस्थान]
 ग्रामेणी ii. 84 छापी, a she-goat. [f. ग्राम-एणी]
 ग्रामरी ii. 89 गर्मरी, a water-pot.
 गहली ii. 89 क्रूरजलचरः, a cruel aquatic animal. [f. गह !]
 गूडा ii. 101 बिन्दुः, a drop. अधमः, lowest, vilest उत्तरोष्ठश्च, moustache.
 गुजेलिअं ii. 92 विगडोक्तम्, made into a lump.

गुहदालिअ ii. 92 विण्डीकृतम्, made into a lump.

गुहोलद्विआ ii 91 चुम्बनम्, a kiss.

गुडी ii. 90 नीरङ्गी, a veil.

गुटो ii. 91 अयमहयः, a horse of inferior quality.

गुई ii. 91 मुस्तोद्वं लचकारुवं नृणम्, a kind of grass.

गुत्तण्णं ii. 93 वितृम्भो जलाजलिदानम्, offering libations of water to the manes.

गुत्तो ii. 101 बन्धनम्, bondage. इच्छा, desire. वचनम्, an utterance. लता, a creeper. शिरोमाल्यम्, a garland for the head. [f. Tel. gutti]

गुत्वेडो ii. 92 मासपक्षी, a kind of water-fowl.

गुंदा ii. 101 विन्दुः, a drop. अधमः, lowest, vilest.

गुणंतं ii. 102 शयनीयम्, a couch. संसृष्टं, stupefied, bewildered. गोपितम्, concealed. [f. गुप्]

गुरुगुमिअं ii. 93 सुगन्धि, fragrant. [f. Tel. gumaguma]

गुमिले ii. 102 मुह्य, stupefied, bewildered. गहनम्, deep, dense. प्रस्त्रलितम्, slipped. आपूर्णम्, filled up. [f. the Pkt. root गुम् = मुह्]

गुंदा ii. 101 विन्दुः, a drop अधमः, lowest, vilest.

गुंफा ii. 91 शतपदी, a centipede.

गुंफा ii. 90 गुप्तिः, concealing.

गुम्भइओ ii. 103 संचलितः, moved. स्त्रलितः, slipped. विषदितः, separated. पूरितः, filled. मुहः, stupefied. [f. the Pkt. root गुम् = मुह्, or f. गुल्म]

गुम्भिअं ii. 92 मूलोत्तन्नम्, uprooted.

गुम्मी ii. 90 इच्छा, desire.

गुलं ii. 91 चुम्बनम्, a kiss.

गुलिआ ii. 103 चुस्त्रिका, chaff. विलोडितम्,

stirred. कन्दुकः, a ball. स्तवकः, a cluster. [f. गुटिक !]

गुलुगुलिअं ii. 93 वृत्त्यन्तरितम्, screened by a fence.

गुलुच्छं ii. 92 घमितम्, turned round.

गेज्जं ii. 88 मथितम्, churned.

गेज्जलं ii. 94 घेवेयकम्, a neck-ornament.

गेडुं ii. 104 पङ्कः, mud. यवः, barley.

गेदुअं ii. 93 स्तनयोरुपरि बद्धयन्त्रिः, a knot of cloth over the breasts.

गेदुल्लं ii. 94 कञ्जुकः, a bodice, jacket.

गेदं ii. 93 स्तनयोरुपरि बद्धयन्त्रिः, a knot of cloth over the breasts.

गेदुई ii. 94 क्रीडा, play.

गेण्डिअं ii. 94 डरःशुक्रम, a necklace of pearls hanging over the breast.

गोअगा ii. 96 रज्ज्या, a road.

गोअंटा ii. 98 गोचरणाः, tenders of cows. गोअंटो स्थलशृङ्गद इत्यन्त्रे, a kind of plant.

गोअला ii. 98 दुग्धविक्रियकर्त्री, a milkmaid.

गोआ ii. 89 गङ्गी, a water-pot.

गोआलिआ ii. 98 पावुवि कीटविशेषः, a kind of insect found in the rainy season.

गोबओ ii. 97 प्राजनदण्डः, a whip or its handle.

गोच्छा ii. 95 मञ्जरी, a cluster of blossoms [f. गुच्छ]

गोजी ii. 95 मञ्जरी, a cluster of blossoms. [f. गुंज]

गोणिक्को ii. 97 गोसमूहः, a herd of cows. [f. गोश्लोक]

गोणो ii. 104 साक्षी, a witness वृषभः, an ox. [Hc. f. गो-]

गोटी ii. 95 मञ्जरी, a cluster of flowers.

गोई ii. 94 काननम्, a forest [f. Tel. konda]

गोडो ii. 95 मञ्जरी, a cluster of blossoms. [f. Can. gonpde]

गोदांजलि ii. 97 मयूषवित्तम्, the bile of a peacock.

गोमहा ii. 96 रथ्या, a road

गोरकिडी ii. 98 गीघा, an alligator.

गोरा ii. 104 लाङ्गलपट्टनिः, a ploughshare.
चक्षुः, the eye. शीवा, the neck.

गोला ii. 104 गोः, a cow. गोदावरी, the Godavery. नदी, a river. सखा, a female friend. [f. गो; and ts. Hc. Gr. ii. 174]

गोलो ii. 95 मण्यती, a churning vessel.

गोलो ii. 95 साक्षो, a witness.

गोल्हा ii. 95 बिम्बी, the Bimba fruit, Momordica monodelpha.

गोवरं ii. 96 करिषम्, dry cowdung. [f. गो !]

गोविओ ii. 97 अजल्पाकः, taciturn.

गोविहं ii. 94 कञ्चुकः, a bodice, jacket.

गोवी ii. 96 बाला, a girl. [f. गोपी !]

गोसं ii. 96 प्रभातम्, the dawn, early morning. [ts.; Tr. also f. गोसर्ग]

गोसर्ग ii. 96 प्रभातम्, the dawn, early morning. [Hc. f. गोसर्ग]

गोसण्णो ii. 97 मूर्खः, a fool. [f. गोसंज्ञ]

गोहूरं ii. 96 गोविहः, cowdung. [f. गो !]

गोहो ii. 89 ग्रामप्रधानः, the headman of a village. भट इत्यन्ये, a warrior. पुरुष इत्येके, a man.

घ

घग्घरं ii. 107 जघनस्थवस्त्रभेदः, a sort of lower garment.

घंघो ii. 105 गृहम्, a house.

घंघोरो ii. 106 घमणशीलः, addicted to wandering.

घटो ii. 111 कुसुम्भारकं वस्त्रम्, a cloth dyed with safflower नदीतीर्थम्, the stairs of a landing place in a river वेणुः a bamboo [f. Dr. ghaṭṭa]

घटिअघटा ii. 105 गोष्ठी, an assembly [f. घटितघटा]

घटी ii. 105 गोष्ठी, an assembly [f. घटा]

घणवाही ii. 107 इन्द्रः, Indra, king of the gods. [f. घनवाहन]

घण्णो ii. 105 उरः, the breast. रक्त इत्यन्ये, coloured, red.

घम्मोई ii. 106 गण्डुत्तंजं वृणम्, a kind of grass.

घम्मोडी ii. 112 मध्याह्नः, noon. मशकः, a mosquito, also a cricket cf. note iii. 54. घामणीसंज्ञं वृणम्, a kind of grass.

घरपेटो ii. 107 चटकः, a sparrow.

घरपेटो ii. 107 आदर्शः, mirror [f. गृहचन्द्र]

घरिही ii. 106 पत्नी, a wife. [f. गृह]

घरोलं ii. 106 गृहभोजनभेदः, a dish prepared at home.

घरोली ii. 105 गृहगोलिका, a small ball

घहो ii. 105 अनुरक्तः, devoted, attached.

घावणो ii. 108 गायनः, a singer. [Hc. (Gr. ii. 174) f. गायनः]

घारंतो ii. 108 घृतघूरः, a kind of sweetmeat.

घारी ii. 107 शकुनिकाख्यः पक्षी, a hen-sparrow.

घारो ii. 108 शकारः, a wall, rampart [f. Tel. gōḍa !]

घिअं ii. 108 भसितम्, reproached.

घिटो ii. 108 कुब्जः, a humpback.

घुगुच्छणयं ii. 110 वेदः, sorrow, pain.

घुगुरी ii. 109 मण्डूकः a frog [onomatopoeic]

घुगुस्सुसर्पं ii. 109 साशङ्कमणितम्, doubtful speech.

घुगुहो ii. 109 ऊकरः, a heap.

घुटघुणिअं ii. 110 विरेगंडम् । वृधुशिला, a big stone or boulder.

घुणघुणिआ ii. 110 कर्णोपकर्णिका, rumour [onomatopoeic !]

- धुतिभं ii. 109 गवेयितम्, searched.
 धुरुयुगं ii. 109 मण्डूकः, a frog [onoma-
 topoeitic]
 धुतिभिर्भं ii. 109 गवेयितम्, searched.
 धुसिरसहं ii. 110 अवलानम् : मसुरादीनां विष्टम्
 the flour of a certain pulse.
 धोरी ii. 111 शलमविशेषः, a kind of
 grasshopper.
 धोरो ii. 112 नाशितः, destroyed घृषपक्षी,
 a vulture. [f. धोर]
 धोलिभं ii. 112 शिलातलम्, a stone sur-
 face इतरुतम् done violently.
 धोसाली ii. 111 शरदुद्रवो वह्निभेदः, a kind
 of creeper growing in autumn.

च

- चउकं iii. 2 चतरम्, a courtyard. [He.
 f. चतुष्क and Tr. f. चतुष्य]
 चउकरो iii. 5 कार्तिकेयः, Kārtikeya [f.
 चतुरक्षर !]
 चउरचिवो iii. 7 सातवाहनः, a name of
 King Hāla. [f. चतुरविह !]
 चकपा iii. 3 त्वक्, the skin.
 चकृणभयं iii. 7 नारङ्गफलम्, an orange.
 चकृणाह्वं iii. 6 ऊर्मिः, a wave,
 चकलं iii. 20 कुण्डलम्, an ear-ring. वर्तु-
 लम्, round. दोलाफलकम्, the board
 of a swing. विशालम्, extensive. [f.
 चक-ल]
 चककुलं iii. 5 सर्पविशेषः, a kind of snake
 चक्रीडा iii. 2 अग्निभेदः, fire.
 चकस्तडिभं iii. 6 जीवितव्यम्, the possibility
 of living.
 चकसुहृणं iii. 4 प्रेक्षणीयम्, beautiful to
 look at.
 चकसुरकसर्णी iii. 7 लज्जा, shame [f. चक्षु-
 रक्षय]
 चंगं iii. 1. चार, lovely, beautiful. [ts.]
 चन्ना iii. 19 स्यासकः, perfuming the
 body with fragrant unguents मन्-
 तद्वत्तावानः, a slab with the hand
 [f. चर्चा]
 चचिकं iii. 4 मण्डितम्, adorned. [f. चर्चिका
 cf. He. Gr. ii. 174]
 चचणं iii. 4 असत्यम्, falsehood.
 चट्टं iii. 1 दाहकम्, a wooden spoon.
 चडिआरो iii. 5 आरोपः, pride, arrogance.
 चडुला cf. the foll.
 चडुलानिलयं iii. 8 काञ्चनभृङ्गस्तलालम्बित-
 लकम्, a jewel hanging from a
 gold chain. चडुला रत्ननिलकमिन्त्यम्, a
 jewel.
 चडो iii. 1 शिखा, the top-lock. [f. चट् !]
 चंडिओ iii. 3 रुतः, cut [f. चट्]
 चंडिको iii. 2 रोषः, anger [f. चण्ड]
 चंडिज्जो iii. 20 विद्युतः, a villain. क्रोधः,
 anger [f. चण्ड]
 चंडिलो iii. 3 गीनः, fat.
 चत्तो iii. 1 तर्कः, a spindle.
 चयरी iii. 2 हासः, laugh. [He. f. चस्तुरि]
 चंदइहो iii. 5 मयूरः, a peacock.
 चंददिआ iii. 6 भुजशिरसम्, the shoulder.
 स्तवक इन्त्यम्, a cluster.
 चंदवडाया iii. 7 अर्धववृतदेहा, half cover-
 ed body.
 चंदिलो iii. 2 नाशितः, a barber.
 चंदोज्जं iii. 4 कुमुदम्, the white lily.
 स्वार्थ के चंदोज्जवं [f. चन्द्र-उज्ज-]
 चण्डलं iii. 20 शेलविशेषः, a garland for
 the head. असत्यम्, falsehood.
 चंभो iii. 1 हलम्कादितम्मिरेला, a furrow.
 चरुलेवं iii. 6 नाम, a name.
 चवेडी iii. 3 श्लिष्टं करसमुदम्, a cavity
 formed by joining the hands संयु-
 मित्यम्, a cavity.
 चवेणं iii. 3 वचनीयम्, censure.
 चहुई iii. 2 निमग्नम्, immersed.
 चाउला iii. 8 तण्डुलाः, rice.
 चाडो iii. 8 मायावी, deceitful.

- चारणो iii. 9 कर्णच्छेदकः, a cutpurse, a pickpocket. कर्णव्याभावे चारणो.
 चारणो, a variant of the prec. q. v.
 चारवाओ iii. 9 चर्मामिहः, hot breeze.
 चारो iii. 21 पिपालवृक्षः, a kind of tree.
 बन्धनस्थानम्, a prison. इच्छा, desire.
 [ts]
 चालवाओ iii. 8 शिरोभूषणभेदः, a kind of head ornament.
 चाओ iii. 1 हलस्तादिनूमिरेता, a furrow.
 चिक्का iii. 21 अल्पं वस्तु, a small thing.
 तनुधारा, a small stream [f. Dr. chiru, chikka- or f. चिड् !]
 चिक्कल्लो iii. 11 कर्दमः, mud.
 चिच्चं iii. 10 रमणम्, charming.
 चिच्चरो iii. 9 चिपिटनासः, flat-nosed. [a variant of चिच्चो]
 चिच्चो iii. 10 हुताशनः, fire [f. Dr. kicu, ciccu]
 चिच्चो iii. 9 चिपिटनासः, flat-nosed. [a variant of चिच्चरो]
 चिच्चइओ iii. 13 चलितः, shaken, moved.
 चिच्चणी iii. 10 घट्टिका, a grinding stone.
 ✓ चिच्चो iii. 10 अम्लिका, the tamarind [f. Tel. cinta] cf. चिचिणी.
 चिचिणिचिच्च, cf. the foll.
 ✓ चिचिणी iii. 10 अम्लिका, the tamarind.
 केचित् चिचिणिचिच्चोऽहः समस्त एव अम्लिकावाचकत्वेन प्रोक्तः.
 चिचोहो iii. 12 गुञ्जा, the Gunja berry.
 चित्तिओ iii. 12 परितोषितः, gratified.
 चित्तदाओ iii. 12 मधुपटलम्, a beehive.
 चित्तलं iii. 4 मण्डितम्, adorned. रमणीय-
 मित्यन्त्ये, lovely, charming. [f. चित्र or चित्तं-ला]
 चिद्विओ iii. 13 निर्नाशितः, destroyed.
 चिधालं iii. 22 रम्यम्, agreeable. मुख्यम्, important.

- चिमिणो iii. 11 रोमशः, a ram, a hog.
 चिक्कल्लो iii. 13 स्त्रीणामधोःकवसनम्, a short petticoat, a cloth of females reaching to the middle of the thighs.
 चिरवा iii. 11 कुटी, a hut, cottage.
 चिरिक्का iii. 21 चर्मनयनलमाण्डम्, a leathern bag for water. तनुधारा, a small stream पत्न्युपः, morning.
 चिरिचिरा iii. 13 जलधारा, a stream of water [onomatopoeitic]
 चिरिचिरा iii. 13 जलधारा, a stream of water. [a variant of the prec. q. v.]
 चिरिड्डिल्लं iii. 14 दधि, curdled milk
 चिरिड्डिटी iii. 12 गुञ्जा, the Gunja berry.
 चिलिचिलं iii. 12 आर्द्रम्, wet.
 चिलिचिलं iii. 12 wet [a variant of the prec.]
 चिल्ला iii. 9 शकुनिकारुचः पक्षी, a hen-sparrow [onomatopoeitic]
 चिल्लिरी iii. 11 मरकः, a mosquito; also a cricket cf. note iii. 54.
 चिल्लुं iii. 11 मुत्तलम्, a pestle used for cleaning rice.
 चिल्लो iii. 10 बालः, a boy.
 चौबहो iii. 14 भल्लो, a kind of crescent-shaped arrow.
 चौहो iii. 14 मुम्भोद्वं वृणम्, a kind of grass.
 चुक्कुहो iii. 16 छागः, a goat.
 चुक्को iii. 14 मुष्टिः, the clenched hand.
 चुज्जं iii. 14 आश्चर्यम्, a wonder. ओम्स्त-
 योने इति चौज्जं इत्यपि.
 चुचुओ iii. 16 शेरग, a garland for the head.
 चुचुणिआ iii. 23 च्युतम्, dropped. गतिरव-
 यो, resound of a crowd. रमणम्, charming अम्लिका, the tamarind. मुष्टि-
 युतम्, a kind of game. पूका, a louse.
 केचित् चुचुणिजं चलितेऽवाहुः, shaken.

चुचुमाली iii. 18 अलसः, lazy.
 चुचुलित्रे iii. 23 अवधारितम्, ascertained, known. सत्पूणा, thirst with another.
 चुचुलिपूगे iii. 18 चुलुकः, the hand hollowed to hold water.
 चुचुली iii. 23 चञ्चुः, the beak. चुलुकः, the hand hollowed to hold water.
 चुंछो iii. 15 परिशोषितः, completely dried up.
 चुडुणा iii. 3 चक, the skin. चुडुणं चाम्बिद-
 लनमित्यन्धे, tearing the skin.
 चुडुली iii. 15 उल्का, a firebrand.
 चुमओ iii. 22 चण्डालः, a man of a low caste, a Chandāla. अल्पः, small. बालः a boy. मुक्तः, released. छन्दः, desire. अरोचकः, disgust. स्पतिकरः, mixture. चुणओ विअरओ इति धनपालः । आघ्राताये ऽपीति केचित्, smelt.
 चुणिओ iii. 15 विधारितः, supported. continued to live.
 चुण्णइओ iii. 17 चूर्णाइनः, powdered [f. चूर्णापित]
 चुण्णाआ iii. 16 कला, an art.
 चुण्णात्ती iii. 16 दासी, maid servant [f. the prec. !]
 चुण्णलिअं iii. 17 नवरक्तं वस्त्रम्, a newly coloured cloth.
 चुण्णलो iii. 16 शेषः, a garland for the head.
 चुण्णालओ iii. 17 गवाक्षः, a window.
 चुणो iii. 15 सखेहः, friendly.
 चुमलो iii. 16 शेषः, a garland for the head.
 चुलुणो iii. 16 छागः, a goat.
 चुली iii. 15 शिला, a stone.
 चुली iii. 22 शिशुः, a child. दासः, a servant, slave. [f. चुलक f. शुलक]
 चुल्लोडओ iii. 17 ज्येष्ठः, elder (brother)

चूओ iii. 18 स्तनशिला, a nipple. [f. चुचुक]
 चूओ iii. 18 बलपावली, a bracelet. [f. चुलक]
 चेओ iii. 10 बालः, a boy. [f. चेद]
 चेह्लं iii. 11 मुसलम्, a pestle used for cleaning rice.
 चोज्जे, a variant of चुज्जे, q. v.
 चोहो iii. 1 शिवा, the top-lock.
 चोओ iii. 19 बिलः, a kind of tree, Aegle Marmelos.
 चोत्तं iii. 19 प्रतोटः, a goad.
 चोक्को iii. 15 सखेहः, friendly. [f. Pkt. चुणो I q. v.]
 चोरली iii. 19 श्रावणरुणचतुर्दशी, the fourteenth day of the dark fortnight of the month of Śrāvaṇa (July-August).
 चोलो iii. 18 वामनः, a dwarf.

छ

छहलो iii. 24 विद्वत्, clever.
 छउअं iii. 25 तनु, thin, emaciated.
 छकुई iii. 24 कपिकच्छूः, a kind of plant, forget-me-not.
 छकुई iii. 24 कपिकच्छूः, a kind of plant.
 छडक्खगे iii. 26 स्कन्दः, Kārtikeya.
 छहा iii. 24 बिद्युत्, lightning. [f. छटा]
 छरो iii. 33 जलच्छटा, a quantity of water. शीघ्र, quick, swift. [f. छटा !]
 छदो iii. 24 शय्या, a couch.
 छण्णो iii. 24 विद्वत्, clever. [f. पट्-पण]
 छण्णती iii. 25 नियमविशेषो यत्र पद्मं लिखते, a religious observance in which the picture of a lotus is drawn.
 छमलओ iii. 25 सखच्छदः, a kind of tree.
 छलिओ iii. 24 विद्वत्, clever.
 छली iii. 24 चक, the skin. [f. शय्य !]
 छवडी iii. 25 चर्म, the skin, leather.

- छादो iii. 35 पदीपः, a lamp, light. सदृशः, similar. ऊनः, deficient. मुरूपः, hand-some. [f. छाया]
- छाईओ iii. 26 मातरः, divine mothers
- छाओ iii. 33 बुभुक्षितः, hungry. रुशः, emaciated.
- छाणं iii. 34 धान्यादिमलनम्, grinding corn etc. गोमयम्, cow-dung. वस्त्रम्, a cloth. [f. Dr. cāni, śāni or f. छागन, छादन] छाणीत्यपि केचंचित्पाठः
- छाणी, a variant of the prec. q. v.
- छाया iii. 34 कीर्तिः, fame. धनरी, a female black bee.
- छारयं iii. 34 इक्षुशल्कम्, the bark of sugar-cane. मुकुलम्, a bud.
- छारी iii. 26 अच्छमलः, a kind of plant.
- छासी iii. 26 तक्षम्, buttermilk.
- छाही iii. 26 गगनम्, the sky.
- छिकं iii. 36 स्पृष्टम्, touched छुत्तम्, sneezing.
- छिक्रीमणी iii. 29 असहनः, jealous, envious.
- छिक्रोहली iii. 37 अंहरवः, the sound of feet. पादाभ्यां धान्यमलनम्, grinding corn by the feet. गोमयलण्डम्, cow-dung.
- छिक्रोहिलिर् iii. 25 तनु, thin, emaciated [f. Dr. cikka ?]
- छिडओ iii. 36 देहः, the body जारः, an adulterer. केचिद् छिडयं शलाकुलमाहुः, an unripe fruit. (cf. He Gr. ii. 174) [f. छिड = धिक्छिड्, or अक्षिस्त्र]
- छिडरामणं iii. 30 चतुःस्थगनक्रीडा, the play of hide-and-seek.
- छिडोडी iii. 27 लघुजलरपाहः, a small stream of water.
- छिडे iii. 35 चडा, the hair on the top of the head. छत्रम्, an umbrella. धूरयन्त्रम्, a censor. संयोगे पर इदेतोः कामचार इति छेदे इत्यपि.
- छिण्णच्छोडणं iii. 29 शीघ्रम्, soon.
- छिण्णा cf. छिण्णो below.
- छिण्णाडी cf. the foll.
- छिण्णालो iii. 27 जारः, an adulterer.
- छिण्णाली स्त्रीत्यपि [f. छिन्न-ला]
- छिण्णो iii. 27 जारः, an adulterer. छिण्णा स्त्रीत्यपि. [f. छिन्न]
- छिण्णोच्चम iii. 29 दूर्वा, the dūrva-grass. [f. छिन्नोद्व]
- छित्तं iii. 27 स्पृष्टम्, touched.
- छिदो iii. 26 लघुमत्स्यः, a small fish.
- छिपं iii. 36 भिक्षा, alms. पुच्छम्, the tail. [f. Dr. cippa, and पुच्छ]
- छिपेत्ती iii. 37 व्रतभेदः, a certain religious observance उत्तवभेदः, a festival.
- छिपेदूरं iii. 38 गोमयलण्डम्, cow-dung. विषमम्, unevenness, difficulty.
- छिपालुअं iii. 29 पुच्छम्, the tail.
- छिपालो iii. 28 सरपासको गोः, a ox fond of eating corn.
- छिपिडी iii. 37 व्रतभेदः, a certain religious observance. उत्तवभेदः, a festival. विष्टम्, flour
- छिपीरं iii. 28 पलालम्, straw.
- छिलं iii. 35 छिद्रम्, a hole. कुटी, a hut. दृन्वन्तरमपीति केचिद्, an opening in a fence [f. Tel cilli, छिद्र]
- छिलरं iii. 28 पत्थलम्, a small pond or puddle. [f. prec]
- छिली iii. 27 शिङ्गा, the top-lock.
- छिवजो iii. 36 समूहः, a collection. नीवी, the knot of the lower garment of women.
- छिविर् iii. 27 इक्षुशल्कम्, a piece of sugar-cane.
- छिषं iii. 27 कृत्रिमम्, artificial.
- छिषोहो iii. 28 निन्दार्थं मुखविकृणतम्, pursing the mouth in contempt.

- विकृणितं मुखमेवेत्यर्थे, such a face.
 छिह्दो iii. 29 दधिसरः, cream.
 छिह्दिमिलं iii. 30 दधि, curds.
 छुई iii. 30 चलाका, a crane.
 छुहुमुत्तयं iii. 31 रणरणकः, Cupid, the God of love.
 छुहुईरो iii. 38 शिशुः, a child. शशी, the moon.
 छुंदं iii. 30 बहु, much, abundant.
 छुम्भ्यं, a variant of छोम्भ्यं, q. v.
 ✓ छुमडू iii. 31 सुरहस्तः, having a razor in hand. नापित इति यावत्, a barber. [f. सुरमदं]
 छुरह्यो iii. 31 सुरहस्तः, having a razor in hand. नापित इति यावत्, a barber. [f. सुरहस्त]
 छुरिआ iii. 31 भुत्तिका, earth, clay.
 छुभिन्नं iii. 30 लिप्तम्, smeared.
 छेओ iii. 38 अन्तः, end, limit. देवः, a husband's brother. [f. छेद]
 छेई, a variant of छिई, q. v.
 छेडा iii. 39 शिखः, the top-lock. नवमालिका, a kind of jasmine.
 ✓ छेदी iii. 31 लघुरथ्वा, a small road, a lane.
 छेतरं iii. 32 जीर्णं शूर्पायुषकरणम्, unserviceable or worn out utensils. [f. Tel. cetta]
 छेतसोवण्यं iii. 32 क्षेत्रे जागरणम्, watching in the fields.
 छेओ iii. 39 स्थातकः, perfuming the body with fragrant unguents.
 चोरः, a thief. [f. छेद]
 छेमओ iii. 32 स्थातकः, perfuming the body with fragrant unguents.
 छेलओ iii. 32 छागः, a goat. कल्पयामाये छेलो इत्यपि.
 छेली iii. 31 अल्पपुष्पा माला, a garland of a few flowers.

- छेलो a variant of छेलओ, q. v.
 छोइओ iii. 33 दासः, a slave, servant.
 छोओ iii. 39 समूहः, a collection. विस्फेपः, scattering. [f. क्षेम]
 छोम्भ्यं iii. 33 अपियम्, a disagreeable thing. ह्रस्वः संयोगे इति छुम्भ्यं इत्यपि.
 छोम्भाइत्ती iii. 39 अस्पृशा, an untouchable woman. द्वेष्या, an enemy (f.) [f. the prec + स्त्री]
 छोम्भो iii. 33 विधुनः, a backbiter, a wicked person.

ज

- जक्सरत्ती iii. 43 दीपालिका, the Divali festival. [f. यक्षरात्रि]
 जगडिओ iii. 44 विद्रवितः। कदर्पित इत्यर्थः, tormented [f. Tel. jaga-damu]
 जगलं iii. 41 पक्विला सुण, muddy or impure liquor. पक्विलसरको जगलं इत्यन्वे.
 जंकयसुकओ iii. 45 अल्पमुल्लतपासः, obtainable by small virtue.
 जंगा iii. 40 गौचरभूमिः, pasture land.
 ✓ जंघाछेओ iii. 43 चत्वरम्, a place where many roads meet.
 जंघामओ iii. 42 जंघालः, a courier. [f. जंघामय]
 जंघालुओ iii. 42 जंघालः, a courier [f. जंघालुक]
 जचंदणं iii. 52 अगहः, a kind of perfume, Agallochum, Amyris Agallocha. कुहकुमम्, saffron.
 जचो iii. 40 पुरुषः, a man.
 जच्छंदओ iii. 43 स्वच्छन्दः, one's own will or pleasure. [f. स्वच्छन्द] कल्पयामाये जच्छंदो.
 जच्छंदो a variant of the prec. q. v.
 जडिअं iii. 41 नचिन्तम्, inlaid, set, studded.
 जणउत्ती iii. 52 यामपधानपुरुषः, the head-

- man of a village विटः, a voluptuary [f. जनपुत्रः]
- जण्णोद्दो iii. 43 राक्षसः, a Rākṣasa. [f. वज्रापहन् cf. वज्रहन्] (Tr. जण्णोद्दो f. वज्रहन्)
- जण्हं iii. 51 लघुपिटरम्, a small pot कण्ठम्, black.
- जण्हली iii. 40 नीर्वी, the knot of the wearing garment of women.
- जंणं iii. 51 अक्रीर्णः, infamy. वक्त्रम्, the face.
- जंविच्छओ iii. 44 वधादृष्टमभिलपिता, desiring according to observation. [वत्-वेष्ट्-इच्छ]
- जंविच्छिर्मणिरो iii. 44 यो वयदृष्टं तदेव मृग-यते, one who seeks after whatever is seen [f. वत्-वेष्ट्-मार्ग]
- जंबालं iii. 42 जलनीली । शेवालमित्यर्थः, the duck-weed. [ts.]
- जंबुओ iii. 52 वेतसवृक्षः, the ratan, Calamus rotang. पश्चिमदिक्पालः, the lord of the western quarter, Varuṇa. [f. जंबुक]
- जंबुलं cf. the foll.
- जंबुलो iii. 41 रानीरः, the ratan, Calamus rotang जंबुलं मद्यमाजनुमिति सान-वाहनः, a liquor pot.
- जंमणवो iii. 44 यथेष्टवक्ता, speaking according to ones own pleasure. जंमणमणो इति केचित् [f. वत्-मण.]
- जंमणमणो, a variant of the prec. q. v.
- जंमलो iii. 41 जडः, dull [f. जंभ]
- जंमो iii. 40 नुपः, chaff.
- जयणं iii. 40 इयसंनारः, caparison [f. जयन]
- जरदो, a variant of the foll. q. v.
- जरदो iii. 40 वृद्धः, old. जरदो इयन्ये. [ts.]
- जरलद्विओ iii. 44 ग्रामीणः, a villager.
- जरलविओ iii. 44 ग्रामीणः, a villager,
- जलणीली iii. 42 शेवालम्, duck-weed. [f. जलनीली]
- जवओ iii. 42 यवाङ्कुरः, a sprout of barley [f. यव !]
- जयणं iii. 41 इलशिखा, the handle of a plough
- जवरओ iii. 42 यवाङ्कुरः, a sprout of barley [f. यव !]
- जह्णरोहो iii. 44 ऊरुः, the thigh [f. जयन-रोह.]
- जह्णूसवं iii. 45 अर्धोदकम्, a short petticoat [f. जयनाशुक]
- जहाजाओ iii. 41 जडः, dull. [f. वधाजात]
- जहिमा iii. 42 विदम्बरचिता गाथा, a stanza composed by a clever person
- जाई iii. 45 चुरा, spirituous liquor.
- जाऊरो iii. 45 कपित्थः, the wood-apple tree.
- जाडी iii. 45 गुच्छम्, a cluster of trees.
- जालचदिआ iii. 46 चन्द्रशाला, a room on the top of a house [f. जाल-चदित]
- जिन्विअं iii. 46 घ्रातम्, smelt at [f. जिघ्रित]
- जिण्णोद्धमवा iii. 46 दूर्वा, the Dūrvā grass [f. जीर्णोद्धव !]
- जीवकमई iii. 46 मृगाकर्षणहेतुस्वर्धमृगी, a hunter's deer which attracts other deer.
- जुअलिअं iii. 47 द्विगुणितम्, doubled [f. युगलिन]
- जुअलो iii. 47 तरुणः, a young man [f. युवन्]
- जुनुकडो iii. 47 अपरिग्रहः, non-acceptance
- जुण्णो iii. 47 विद्वन्, a clever person
- जुह्मिलं iii. 47 गहनम्, difficult, grave. जुह्मिलयं इति गोपालः.
- जुअओ iii. 47 चातकः, a bird supposed to live only on rain drops, Cuculus melanoleucus.

- नुरुमिलय, a variant of नुरुमिलं (q. v.)
 नेमणयं iii. 48 दक्षिणमङ्गम् । इरतादि, a right limb.
 नेत्रणं iii. 50 लोचनम्, the eye. [f. योतन]
 नेइओ iii. 50 ज्योतः, a fire-fly [f. योतिन or ज्योतिष्क]
 नेइक्को iii. 49 दीपः, a lamp, light. [f. ज्योतिष्क]
 नेहंगो, iii. 50 इन्द्रगोपः, a kind of insect of red or white colour (found on rainy days) [f. ज्योतिरिङ्गणः]
 नेइरो iii. 49 स्तलितः, slipped.
 नेइसं iii. 49 नक्षत्रम्, a star [f. ज्योतिष]
 नेई iii. 49 विद्युत्, lightning. [f. ज्योति or द्याव]
 नेओ iii. 48 चन्द्रः, the moon [f. योत]
 नेवस् iii. 48 मलिनम्, dirty.
 नेणा iii. 48 चाट, pleasing, agreeable.
 नेइ iii. 49 नक्षत्रम्, a star [f. योत]
 नेडिओ iii. 49 व्याधः, a hunter.
 नेण्णलिओ iii. 50 धान्यम्, corn [f. Tel. jonna]
 ने रं iii. 48 यः किरेत्यर्थः, he who (cf. critical notes.)
 नेवारी iii. 50 धान्यम्, corn.
 नेवो iii. 52 बिन्दुः, a drop. स्ताकम्, a little.
 नेव्वणणीरं iii. 51 वयःपरिणाम, old age.
 नेव्वणवेअं iii. 51 वयःपरिणाम, old age.
 नेव्वणोववं iii. 51 वयःपरिणाम, old age.

झ

- झक्किअं iii. 55 वचनीयम्, censure.
 झंकारिअं iii. 56 अवचयनम्, gathering (flowers, fruits etc.)
 झंखरो iii. 54 शुष्कतरुः, a withered tree.
 झंखरिअं iii. 56 अवचयनम्, gathering (flowers, fruits, etc.) [prob. a variant of झंकारिअं]
 झंखो iii. 53 नुहः, pleased.

- झज्जरी iii. 54 स्वर्शरिहारार्थं चण्डालादीनां इत्य-
 वयि, a stick in the hand of a Chan-
 dāla, as a sign of untouchability
 झडी iii. 53 तिरन्तवृष्टिः, incessant rain,
 [f. Dr. jadi]
 झंढलिओ iii. 55 चलकनणम्, moving about.
 झंढअं iii. 55 महनम्, beating, striking.
 झंटी iii. 53 लघुर्वर्धकेशः, short and erect
 hair.
 झंखो iii. 54 असती an unchaste woman.
 झंहुओ iii. 53 पालुवृक्षः, a kind of tree,
 Careya arborea Roxb.
 झंहुओ iii. 61 असती, an unchaste wo-
 man. क्रीडा, sport, play.
 झन्थं iii. 61 गतम्, gone. नष्टम्, lost.
 झमालं iii. 53 इन्द्रजालम्, magic.
 झंपणी iii. 54 परम्, an eyelash. [f. शम्]
 झंविअं iii. 61 झुटिनम्, broken. धिट्टिनम्,
 shaken.
 झरओ iii. 54 सुवर्णकारः, a goldsmith.
 झरंको iii. 55 नृणमयः पुरुषः, grass shaped
 like a man. झरंतो इति केचित्.
 झरंतो, a variant of the prec. q. v.
 झरुओ iii. 54 मशकः, a mosquito; also a
 cricket, cf note in the book.
 झलखलिओ iii. 56 सोलिका, a little pouch
 containing betel.
 झला iii. 53 मृगवृष्णा, a mirage.
 झलुकिअं iii. 56 दग्धम्, burnt.
 झलुत्तिअं iii. 56 दग्धम्, burnt.
 झसिअं iii. 62 पर्यस्तम्, scattered over-
 आकृष्टम्, censured.
 झसुरं iii. 61 ताम्बूलम्, the betel leaves
 with areca-nut etc अर्थः, object,
 purpose.
 झसो iii. 60 टंकच्छिन्नम्, cut with a chis-
 el. अवशः, infamy. नदः, the bank.
 नदन्धः, situated on the bank, (fig)
 neutral. दीर्घगम्भीरः, very deep.

✓काउले iii. 57 कर्पासफलम्, the cotton fruit.

काई iii. 57 कतागहनम्, a bower of creepers [f. काट]

कामरो iii. 57 प्रवयः, aged, old.

कामिअं iii. 56 दधम्, burnt.

कुरुआ iii. 57 चीरी, a cricket.

किसिअं iii. 55 वचनीयम्, censure. [prob. a variant of सक्किअं]

किरिई iii. 57 जीर्णकूपः, an old well.

किसिरिआ iii. 62 चीहीनृणम्, a kind of grass. मशकः, a mosquito; also a cricket cf. note iii. 54.

कीणं iii. 62 अङ्गम्, a limb. कीटः, a worm, an insect.

कीरा iii. 57 लज्जा, shame.

कुंलो iii. 58 तुणपारुयो वाद्यविशेषः, a kind of musical instrument.

कुंमुंसुसथं iii. 58 मनोदुःखम्, mental distress. हुमुतुमुसथं इत्यन्ये. [onomatopoeic]

कुट्टं iii. 58 अलीकम्, falsehood.

कुंरणं iii. 58 प्रवाहः, a stream.

कुत्ती iii. 58 छेदः, cutting or breaking down.

कुमुकुमुसथं a variant of कुंमुंसुसथं, q. v.

कुन्दुगी iii. 58 गुन्मः, a cluster of trees.

कुरं iii. 59 कुदिलम्, crooked.

कुससिअं iii. 62 अत्यधमं, very much. स्वच्छम्, pure.

कुंदुओ iii. 59 कन्दुकाः, a ball. [f. Dr. candu]

कुंरो iii. 59 जरयण्डः, an old bell.

कुही iii. 59 अर्धमहिषी, a species of she-buffalo.

कुडणो iii. 59 चणकधान्यम्, the chickpea. शुष्कचणकशाकमित्यन्ये, a curry made of dry chickpeas.

कुडिओ iii. 60 व्याधः, a hunter.

कुंडलिआ iii. 60 रासकसदृशी क्रीडा, a play similar to rāsa.

कुलिआ iii. 56 कुलिका, a little pouch containing betel [Hc. f. कुलिका].

ट

टकारी iv. 2 अरणिकुसुमम्, a kind of flower.

टंकिअं iv. 1 प्रसृतम्, spread, diffused.

टंको iv. 4 सङ्गा, a sword. डिन्नम्, cut. सातम्, a pit. नङ्ग, the shank. सानिचम्, a spade. भित्तिः, a wall. नटम्, bank, shore. [ts.]

टट्टा iv. 1 तिरस्कणिणी, a curtain.

टण्णओ iv. 2 करालकर्णः, having large or wide ears.

टमरो iv. 1 केशचयः, a mass or braid of hair.

टंवरओ iv. 2 भारिकः । गुरुत्वर्थः, heavy, large.

टसं iv. 1 विमोटनम्, crushing, rubbing.

टसोई iv. 1 शेषरः, a garland for the head.

टारो iv. 2 अधमनुगङ्ग, a horse of inferior quality.

टिङ्गं iv. 3 निलकम्, a mark on the forehead. शिरसि स्तवक इत्यन्ये, a bunch of flowers on the head.

टिण्णरो iv. 3 स्वविरः, an old man.

टिणी iv. 3 निलकम्, a mark on the forehead.

टिबर iv. 3 तुम्बुरु, the fruit of Diospyros embryopteris.

टुंदो iv. 3 डिन्नकरः, with mutilated hands.

टैकुरं iv. 3 स्थलम्, firm or dry ground.

टेंटा iv. 3 द्यूतस्थानम्, a gambling place. ✓

टोङ्गणं iv. 4 मद्यपरिमाणमाण्डम्, a pot to measure liquor. केचित् टोङ्गणसंदं इत्याहुः ॥ ✓

दोकुणसंडे, a variant of prec. q. v.
 दोलेचो iv. 4 मयूकः, a kind of tree,
Bassia latifolia.
 दोलो iv. 4 शलभः, a grasshopper. पिशाच
 इत्यन्ये, a demon, fiend.

ठ

ठडो iv. 5 उक्षिप्तः, raised. अवकाश इत्यन्ये,
 space room.
 ठरिअं iv. 6 गौरवितम्, honoured. ऊर्ध्व-
 स्थितम्, high.
 ठळो iv. 5 निर्धनः, poor.
 ठविआ iv. 5 प्रतिमा, a figure, statue.
 ठाणिज्जो iv. 5 गौरवितः, honoured. थाणिज्जो
 इत्येके. [f. स्थानीय]
 थाणो iv. 5 मानः, honour.
 ठिअं, a variant of ठिबिअं, q. v.
 ठिक्कं iv. 5 शिशुम्, the penis.
 ठिबिअं iv. 6 ऊर्ध्वम्, above. निकटम्, prox-
 imity. ठिक्क, hiccough. ऊर्ध्वार्थे ठिअं
 इत्यन्ये.

ड

डक्कं iv. 6 दन्तगृहीतम्, caught by the
 teeth.
 डगलो iv. 8 भवनोपरि मुमितलम्, the flat-
 top of a house.
 डडुडी iv. 8 दवमार्गः, the place burnt
 over by conflagration. [f. दम्.]
 डंडं iv. 7 सूच्या संपटितानि वस्त्रसण्डानि,
 pieces of cloth stitched together.
 डंडोत्यन्ये.
 डंडो iv. 8 रस्ता, a road.
 डंडी, a variant of डंडं and डिडी, q. v.
 डक्के iv. 7 संहारुपमायुधम्, a kind of
 weapon.
 डंबरो iv. 8 धर्मः, warmth, heat.
 डंभिजो iv. 8 द्यूतकारः, the keeper of a
 gambling house, a gambler [f.
 दाम्भिक]

डली iv. 7 लोहः, a clod, a lump of
 earth.

डळं iv. 7 पिदिका, a boil.

डव्जो iv. 6 वामकरः, the left hand.

डहरी iv. 7 अलिज्जम्, a water-jar.

डहरो iv. 8 शिशुः, a child. [f. दहर]

डामलं iv. 9 लोचनम्, the eye.

डाऊ iv. 12 कलिहंतकवृक्षः, a kind of
 tree. गणपतिपतिमाविरोधः, an image of
 Ganeśa.

डाली iv. 9 शाखा, a branch. [f. दल]

डिअली iv. 9 स्थूणा, an image.

डिड्डो iv. 9 भेकः, a frog. [f. दडूर]

डिडिडिअं iv. 10 स्तलितचितं वस्त्रम्, a kind
 of cloth. स्तलिते इत्ये इति केचित्, slipp-
 ed hands.

डिडी iv. 7 सूच्या संपटितानि वस्त्रसण्डानि,
 pieces of cloth stitched together.
 डंडोत्यन्ये.

डिडिअं iv. 9 जलपतितम्, fallen in water.

डीणं iv. 10 अवतोरणम्, descended.

डीणोवयं iv. 10 उपरि, above.

डीरं iv. 10 कन्दलः, the plantain tree.

डुंगो iv. 11 शैलः, a mountain.

डुंघो iv. 11 उद्भ्रान्तविशेषो तालिकेरमयः, a
 bucket made out of a cocoanut.

डुडुओ iv. 11 जर्जरपण्टः, an old bell.

डुंवो iv. 11 अपचः, a man of a very
 low caste.

डोअणं iv. 9 लोचनम्, the eye. [Tr. f.
 लोचन]

डोओ iv. 11 दासदण्डः, a wooden spoon.
 [f. Tel doki]

डोंगिली iv. 12 ताम्बूलमाजनविशेषः, a betel-
 box. ताम्बूलिनोन्येके, a maid-servant
 who prepares the tāmṇūla.

डोंगी iv. 13 स्थासकः, perfuming the
 body with fragrant unguents.
 ताम्बूलमाजनविशेषः, a betel-box.

- डोला iv. 11 शिबिका, a palanquin. [f. दोला]
 डोलिओ iv. 12 रुष्णसारः, the spotted antelope.
 डोलो iv. 9 लोचनम्, the eye.

ढ

- ढंस्तयं iv. 14 अवशाः, infamy.
 ढङ्कये iv. 14 तिलकम्, a mark on the forehead.
 ढङ्कणी iv. 14 पिधानिका, a lid, covering.
 ढंकुणो iv. 14 मत्कुणः, a bug.
 ढंको iv. 13 वायसः, a crow.
 ढंस्त्री iv. 14 वीणाभेदः, a kind of Indian lute.
 ढङ्को iv. 13 मेरी, a kettle-drum.
 ढंढणी iv. 13 कपिकच्छूः, a kind of plant, forget-me-not.
 ढंढरिओ iv. 15 कर्दमः, mud.
 ढंढरो iv. 16 पिशाचः, a demon, fiend. ईर्ष्या, jealousy.
 ढंढरिओ iv. 15 ग्रामपक्षः, the spirit of a village. ग्रामवृक्ष इति केचित्, the village tree.
 ढंढो iv. 16 पङ्कः, mud. निर्धक्कः, useless, unmeaning.
 ढमरं iv. 17 पिटरम्, a pot. उष्णजलम्, hot water.
 ढयरो iv. 16 पिशाचः, a demon, fiend. ईर्ष्या, jealousy.
 ढिङ्कयं iv. 15 नित्यम्, daily.
 ढिडयं iv. 15 जलमव्यपतितम्, fallen in water.
 ढेङ्का iv. 17 ईर्षः, joy. कूपतुला, a contrivance for raising water from a well (in which a horizontal beam, from one end of which a bucket hangs, see-saws on a vertical post.)
 ढेङ्की iv. 15 बलाका, a crane.

- ढेङ्कुणो iv. 14 मत्कुणः, a bug [a variant of ढंकुणो; Tr. f. मत्कुण]
 ढेङ्गो iv. 16 निचनः, poor.
 ढोंबरो iv. 16 भ्रमणशीलः, addicted to wandering.
 ढोंडिओ iv. 16 धूपितः, perfumed, incensed.

ण

- णहमाहयं iv. 23 जलोद्भवः फलभेदः, a kind of fruit growing in water.
 णक्को iv. 46 घ्राणम्, the nose. मूकः, a dumb person.
 णकस्तत्तमेमि iv. 22 विष्णुः, the god, Viṣṇu [f. नक्षत्रनेमि]
 णचिरो iv. 18 रमणशीलः, fond of sport. [f. नृवृ]
 णज्जरो iv. 19 मलिनः, dirty.
 णज्जरो iv. 19 विमलः, pure, clear.
 णदिओ iv. 18 बध्दितः, deceived. वेदिन इत्यन्ये, distressed.
 णडुली iv. 20 कच्छपः, a tortoise इत्ये णडुली इत्यपि.
 णडुरी iv. 20 मेकः, a frog.
 णडुलं iv. 47 रतन, sexual intercourse दुर्दिनम्, a cloudy day.
 णडुली, variant of णडुली, q. v
 णणो iv. 46 कूपः, a well. दुर्जनः, a wicked person ज्येष्ठो चाता, an elder brother [f. Dr. anna f. अपजन्व !]
 णथा iv. 17 नासारज्जुः, a nose-string.
 णदिओ iv. 20 दुःखितः, distressed.
 णहंभवयं iv. 47 अधृणा, cruel. निन्दा, censure.
 णहो iv. 18 आरुढः, mounted.
 णिदं iv. 45 इस्तुनिपाडिनकाण्डम्, a stick for squeezing sugar-cane. कुण्डालयो भाण्ड-विशेषः, kind of pot.
 णंदणो iv. 19 नृत्यः, a servant [f. नन्दन !]

गन्दा iv. 18 गौः, a cow [f. नन्द]
 गन्धिं iv. 19 सिंहस्वम्, the roar of a lion
 [f. नन्द !]
 गन्धिवस्त्रो iv. 19 सिंहः, a lion.
 गन्धिणी iv. 18 गौः, a cow [f. नन्दिनी]
 गन्दी iv. 18 गौः, a cow [cf. prec.]
 गन्धिसिं iv. 22 उपयाचितकम्, a present
 promised to a deity for the fulfil-
 ment of a desired object, and
 generally to propitiate her. गन्धिसिं
 इत्यन्ये.
 गन्धय iv. 19 उशीरम्, Andropogon
 Muricatus. [f. नन्द]
 गन्धिं iv. 20 गृहम्, a house [f. निधय]
 गन्धयं iv. 46 कर्दमितम्, made muddy.
 वृत्तिविपरम्, an opening in a fence.
 ययोजनम्, purpose, design. निमित्तम्,
 cause, motive.
 गन्धरिं iv. 22 सहसा, suddenly. [cogn
 with गन्धरि, Hc. Gr. ii. 188]
 गन्धला iv. 21 नियमविशेषः, a religious
 observance, in which a woman
 who does not give out her hus-
 band's name, is beaten by people
 with branches of the palāśa (Bu-
 tea frondosa) tree.
 गन्धसिं, a variant of गन्धिसिं, q. v.
 गन्धोद्गर्णं iv. 23 उच्छिष्टम्, leavings.
 गन्धाउत्तो iv. 22 ईश्वरः, a rich or great
 man. निधोगिमुत इत्यन्ये, son of an
 officer. (Tr. गन्धाउत्तो)
 गन्धो iv. 17 आयुक्तः, an agent or deputy
 गन्धुहो iv. 20 घृकः, an owl.
 गन्धरी iv. 20 क्षुरिका, a knife.
 गन्धवह्नी iv. 22 विद्युत्, lightning. [f. गन्ध-
 -वह्नी]
 गाढो iv. 47 सद्भावः, good nature. अभि-
 मायः, intention. मनोरथ इत्यन्ये, desire.
 गाढो iv. 23 गोमान्, rich in cows

गाढो iv. 23 गर्विष्ठः, proud.
 गामोद्धतिं iv. 25 कार्यम्, work.
 गारोहो iv. 23 बिलम्, a hole, cave. कूतार
 इत्यन्ये, a pit.
 गालंभिं iv. 24 आकन्दितम्, weeping.
 [a variant of लालंभिं, q. v.]
 गालंधी iv. 24 कुन्तलः, the hair of the
 head.
 गाहिदामं iv. 24 उल्लोचमध्यदाम, the cen-
 tral pendant of a canopy. [f. नाभि-
 दाम]
 गाहिविच्छेओ iv. 24 जघनम्, the buttocks.
 गाहीए विच्छेओ इति वाक्यमपि जघनवाचकम्.
 गिअंसर्णं iv. 38 वस्त्रम्, a cloth, garment.
 [f. निवसन]
 गिअहलं iv. 39 वर्तुलम्, round. [f. नि-
 चक-ल]
 गिअही iv. 26 दुष्मः, deceit, feigning.
 [Hc. f. निरुति]
 गिअन्धं iv. 33 परिहितम्, worn.
 गिअंसर्णं iv. 38 वस्त्रम्, a cloth, garment.
 [f. निवन्धन]
 गिअयं iv. 48 रतम्, sexual intercourse.
 रायनीयम्, a bed. आश्वतम्, eternal. पदः,
 a pot [f. निवत]
 गिअरिं iv. 38 निकरेण स्थितम्, heaped
 up, collected. [f. निकरित]
 गिअलं iv. 28 नूपुरम्, an anklet. [f.
 निगह]
 गिआणिआ iv. 35 कुतूषोद्गर्णम्, weeding.
 गिआरं iv. 29 रिपुगृहम्, an enemy's
 house.
 गिउकूपो iv. 51 वायसः, a crow. मूकः,
 dumb.
 गिउहो iv. 27 तूष्णीकः, silent. [f. निमूकः]
 गिउन्धो iv. 33 अनवस्थितः, unsteady,
 fickle.
 गिउहं iv. 29 कठिनम्, hard.
 गिउसथं iv. 32 निहतम्, slain. [f. निहत]

- निक्षत्तरिओ iv. 41 मृषितः, robbed, plundered. अपद्रुतसार इति यावत्, robbed of the essence.
 निक्षुपुडं iv. 28 अकम्पन्, not shaking.
 निक्षुरिअं iv. 40 अदृढम्, weak, feeble.
 निक्षो iv. 47 चोरः, a thief. काश्चनम्, gold. [f. निष्क]
 निगहो iv. 27 घर्मः, heat, warmth.
 निगा iv. 25 इरिद्रा, turmeric.
 निगिण्णं iv. 36 निगंतम्, gone out.
 निगद्दो iv. 34 कुशलः, clever.
 निगोरो iv. 37 निर्दयः, unkind, merciless.
 निगुद्धो iv. 37 निर्दयः, unkind, merciless.
 निग्गो iv. 25 सुप्तः, slept.
 निग्गजाओ iv. 34 उपकारः, help, favour.
 निग्गजोओ iv. 33 पकरः, a heap. पुष्पापकर इत्यम्ये, sweepings of flowers.
 निग्गजोमी iv. 31 रश्मिः । रज्जुरित्थम्, a cord.
 निग्गहं iv. 26 जीर्णम्, old, worn out. निग्गहं इत्यम्ये.
 निग्गहाओ iv. 37 निर्दयः, unkind, merciless.
 निग्गहूरं, a variant of निग्गहं, q. v.
 निग्गकं iv. 50 दङ्कुच्छिन्नम्, cut with a chisel. विषमम्, uneven, difficult.
 निग्गुडिअं iv. 41 धूतम् । निग्गुतमित्थम्, spitting. [cogn. with निग्गुत]
 निग्गुहो iv. 33 स्तब्धः, benumbed, stupefied.
 निग्गो iv. 25 पिशाचः, a demon, fiend.
 निग्गाला iv. 36 चक्रुः, the beak.
 निग्गिदिअं iv. 41 भुत्तितम्, broken.
 निग्गिदिहो iv. 40 निरन्तरम्, incessant.
 निग्गोओ iv. 38 अबिभिन्नगृहः, living in the same house.
 निग्गुधसो iv. 37 निर्दयः, unkind, merciless.
 निग्गुमणं iv. 39 गृहजलमवाहः, sewage of a house.
 निग्गुमाओ iv. 38 अबिभिन्नगृहः, living in the same house. [a variant of foll.]
 निग्गुमो iv. 38 अबिभिन्नगृहः, living in the same house.
 निग्गुम्पो iv. 35 एकमुत्तवायी, going in the same direction.
 निग्गिणी iv. 35 कृत्तुणोद्धरणम्, weeding.
 निग्गहो iv. 31 अधिकः, abundant, great.
 निग्गिच्छं iv. 49 कज्जु, straight; दृढम्, strong.
 निग्गिरिसो iv. 37 निर्दयः, unkind, merciless. [f. निग्गिरि]
 निग्गिसेतो iv. 29 शब्दनिर्गमः, sound going forth.
 निग्गिवागं iv. 34 उद्यानम्, a garden.
 निग्गुगो iv. 32 भग्नः, broken. [f. निग्गुग]
 निग्गिणं iv. 37 म्यानम्, place.
 निग्गिनेलं iv. 30 दन्तमसिन्, the gums. निग्गिनेल इति धनपालः.
 निग्गिमाओ iv. 34 गतः, gone.
 निग्गिमांसा iv. 35 चामुण्डा, the goddess Chāmunda, a terrific form of Durgā.
 निग्गिमेव iv. 32 तरुणः, a youth. [f. निग्गिमेव]
 निग्गिहो iv. 49 चोरः, a thief. स्थितः, stood. पृष्ठम्, the back.
 निग्गिरी iv. 31 शिरोऽवगुण्ठनम्, a veil. [f. निग्गिरी]
 निग्गिरो iv. 49 पृष्ठम्, the back. उद्वेष्टितम्, surrounded, invested.
 निग्गिरो iv. 50 पक्कः, plain. कज्जु, straight. रिपुः, an enemy.
 निग्गिरो iv. 30 नष्टः, lost.
 निग्गिरो iv. 37 निर्दयः, unkind, merciless. (Tr. निग्गिरो and derives it f. नृशंस)

गिरिञ्चं iv. 28 अधिशेषितम्, similar, identical.

गिरिको iv. 30 नतः, bowed, bent.

गिरुत्तं iv. 30 निश्चितम्, decided, settled [f. निरुक्त]

गिरुली iv. 27 मकराकृतिपादः, an alligator.

गिरुवकृत्यं iv. 41 अकृतम्, undone, not performed.

गिरुको iv. 31 पतद्बहः, a spittoon.

गिरुको iv. 31 पतद्बहः, a spittoon. [a variant of the prec.]

गिरुसिञ्चं iv. 36 निर्गतम्, gone out.

गिरुच्छणं iv. 40 अवतारणम्, causing to descend.

गिरुहो iv. 26 समृद्धिः, abundance [f. निवह]

गिरुजो iv. 34 स्वेदः, sweat.

गिरुद्रो iv. 48 सुप्तोद्यितः, awakened from sleep. निराशः, devoid of hope. उद्भूतः, excellent, pre-eminent. क्रूरः, cruel.

गिरुव iv. 48 ककुदम्, the hump. व्याजः, disguise, pretence.

गिरुवो iv. 28 नमः, nude.

गिरुमिञ्चं iv. 39 परिभुक्तम्, enjoyed.

गिरुलिञ्चं iv. 51 जलधौतम्, washed with water. प्रविगणितम्, numbered. विघटितम्, separated.

गिरुवहणं iv. 39 विवाहः, marriage. [Tr. f. उद्बह्न]

गिरुवार्णं iv. 33 दुःखकथनम्, relating sorrow.

गिरुविहं iv. 34 उचितम्, fit.

गिरुवित्तो iv. 32 सुप्तोद्यितः, awakened from sleep. [a variant of गिरुद्रो !]

गिरुवृहं iv. 29 गृहपश्चिमाङ्गणम्, the western courtyard of a house.

गिरुवो iv. 33 स्तब्धः, benumbed, stupefied.

गिरुवो iv. 28 नमः, nude [a variant of गिरुवो]

गिरुविरिञ्चो iv. 37 निर्दयः, unkind, merciless. अत्यर्थं अपि दृश्यते, exceedingly.

गिरुवित्तो iv. 30 सन्तुष्टः, pleased.

गिरुमिञ्चं iv. 27 श्रुतम्, heard [f. निशामित]

गिरुवार्णं iv. 35 सुप्तसुप्तम्, deep sleep [f. निशा !]

गिरुवृहं iv. 27 श्रुतम्, heard [f. निश्रुत]

गिरुवृहं iv. 36 पतितम्, thrown down (He. Gr. iv. 258 निश्रुहो)

गिरुवृहो iv. 32 निर्भरः, violent, vehement

गिरुवृहो iv. 40 सस्तम्, slipped.

गिरुवृहं iv. 27 कूलम्, a bank.

गिरुवृहो iv. 25 बन्धोक्तः, an ant-hill.

गिरुवृहो iv. 49 स्वेदः, sweat. समूहः, a collection, group.

गिरुवृहं iv. 50 निर्व्यापारम्, without employment, free from occupation. तूष्णीकम्, silently. सुरतम्, sexual intercourse. [f. निभृत]

गिरुवृहो iv. 26 कामिता, desired.

गिरुवृहं iv. 26 व्यापारः, business. ✓

गिरुवृहं iv. 26 सुरतम्, sexual intercourse.

गिरुवृहं iv. 51 गृहम्, a house जघनम्, the buttocks. [Tr. f. निलय, cf. He. Gr. ii. 174]

गिरुवृहं iv. 43 बलिघटी, a small jar of offerings.

गिरुवृहो iv. 31 शिरोऽवगुण्ठनम्, a veil. [a variant of गिरुवृहो q. v.]

गिरुवृहो iv. 42 वानवृक्षः, a kind of tree.

गिरुवृहो iv. 43 निःश्रेणी, a ladder. कर्म स्वयम्भावे गतिर्गोचरि.

गिरुवृहो, variant of the prec. q. v.

गिरुवृहो iv. 42 परिश्रान्तजनपदम्, a calmed or exhausted city or country.

गिरुवृहो iv. 41 मण्डपः, an open hall consecrated to a deity.

णीसीमिभो iv. 42 निर्वातितः, expelled, banished.

णीहरिअं iv. 42 शब्दः, a sound.

णुवण्णो iv. 25 सुप्तः, slept.

णूला iv. 43 शाखा, a branch.

णैउड्डो iv. 44 रुद्रावः, good nature.

णैडाली iv. 43 पट्टासिता । शिरोशृणभेदः, a kind of head ornament.

णैडुरिआ iv. 45 भाद्रपदोज्ज्वलदशम्या कश्चिदुत्सवविशेषः, a festival on the tenth day of the first fortnight of Bhādrapada (August-September).

णैलच्छो iv. 44 षण्डः, a eunuch. वृषभ इत्यन्ये, a bull. (He. Gr. ii. 174 = षण्डकः) [f. नैलक्ष or निलक्ष]

णैलिच्छी iv. 44 कूपतुला, a contrivance for raising water from a well in which a horizontal beam, from one end of which a bucket hangs, see-saws on a vertical post.

णैवच्छर्णं iv. 40 अवतरणम्, causing to descend. [a variant of निवच्छर्णं]

णैसत्थी iv. 44 सणित्तचिवः, an adviser to a merchant.

णैसरो iv. 44 रविः, the sun. [f. Can. nēsar, Tam. nāyir]

णोभी iv. 31 शिषः । तञ्जुरित्यर्थः, a cord.

णोलइआ iv. 36 चञ्चुः, the beak.

णोलइआ iv. 36 चञ्चुः, the beak.

णोभो iv. 17 असूकः, an agent, deputy. [a variant of णोभो]

त

तङ्कणा v. 4 इच्छा, desire.

तम्पं v. 1 सूत्रम् । सूत्रमिति सामान्याभिधानेऽपि सूत्रकङ्कणमुच्यते, a bracelet of strings worn in marriages and other religious ceremonies.

तच्छिडं v. 3 करालम्, gaping, formidable.

तट्टो v. 1 वृत्तिः, a hedge fence. [f. Dr. tatti.]

तट्टडिअं v. 9 परितश्चलितम्, moving here and there.

तट्टमट्टो v. 7 तुभिता, agitated. [f. Tel. tatta-badu]

तट्टवडा v. 5 आउलिवृक्षः, a kind of tree.

तण v. 1 उत्पलम्, a blue lotus. [f. तृण !]

तणयमुद्धिआ v. 9 अङ्गुलीयकम्, a finger-ring.

तण्णाली v. 6 प्रसारितम्, extended.

तण्णवरट्टो v. 7 उडुपः, a boat.

तण्णोली v. 6 मलिका, a kind of jasmine [f. तृणशृण्य]

तण्णो v. 3 तृणपकः, a hay-stack [f. तृणराशि]

तण्णं v. 1 पृष्ठम्, the back. [f. Tel. tuṇṇi]

तण्णं v. 19 कविकालालकम्, fondling by the bit of a bridle. शिरोविहीनम्, headless, deprived of the head. स्वराधिकम्, loudly.

तण्णायं v. 2 आर्द्रम्, wet. [f. Tam. taṇṇi; Tr. f. तिम्विनि]

तण्णिहो v. 3 तत्परः, closely intent on, eagerly engaged in. [f. the foll.]

तण्णं v. 20 तत्परता, entire devotion or addiction to a thing. आदेशः, a command, order. [cogn. with तत्]

तण्णुडिहं v. 6 सूरतम्, sexual intercourse.

तण्णिअचयं v. 8 नृत्यम्, dancing.

तण्णिअसं v. 8 अनुदिवसम्, daily. अदूरविषय-कर्षात् तण्णिअसिअं तण्णिअहं इत्यपि. [f. तत्-दिवस]

तण्णिअसिअं, a variant of prec. q. v.

तण्णिअहं, a variant of तण्णिअसं, q. v.

तण्णडो v. 4 कण्ठः, flour mixed with curds.

✓ तंतुक्खोडी v. 7 वायकतन्त्रोपकरणम्, an instrument used in weaving.

तमणं v. 2 कुडिः, a fireplace. [f. तपन]

तमणी v. 20 भुजः, the shoulder. भूर्तम्, a birch tree.

तमो v. 1 शोकः, sorrow. [ts.]

तंवाकिमी v. 6 इन्द्रगोपः, a kind of insect of red or white colour (found on rainy days.) [f. ताम्बरुमि].

तंबकुसुमो v. 9 कुरवकः, a crimson species of amaranth. [f. ताम्बरुसुम]

तंबदकूरी v. 4 शेकालिका, a kind of plant.

तंबरत्ती v. 5 गोधूमेषु कुङ्कुमच्छाया, the saffron colour of wheat. [f ताम्बरक !]

तंवा v. 1 गौः, a cow. [f. ताम्बा]

तंबिरा v. 5 गोधूमेषु कुङ्कुमच्छाया, the saffron colour of wheat.

तंबेडी v. 4 शेकालिका, a kind of plant.

तंबटो v. 5 पपुनादा, a kind of tree, Cassia Pera or Alata.

तमरं v. 4 मांसम्, flesh.

✓ तरिअव्वं v. 7 उडुपः, a boat.

तलं v. 19 ग्रामेशः, the headman of a village. शय्या, a bed [f. तल्प; a variant of तलं q. v.]

तलभागती v. 8 कूपः, a well.

तलकलो v. 7 शालिः, rice.

तलवत्तो v. 21 कर्णभिरणविशेषः, a kind of ear-ornament. वराङ्गम्, an elegant body.

तलसरिअं v. 9 गालिनम् distilled. मृग-मित्रस्ये, simple, innocent, foolish.

✓ तलारी v. 3 नगराक्षकः, a town-watchman, superintendent of a town. [f. तलवार, Dr. taleyāri]

तल्लिमो v. 20 कुट्टिमम्, floor smoothed and plastered. शय्या, a couch. प्लोथ्वं-म्भिः, the flat top of a house. वास-

भवनम्, a dwelling-place, house.

चाष्टः, a frying pan.

तलं v. 19 पल्लम्, a small pond. वरुका-रुपनृणम्, a kind of grass-शय्या, a couch. [f. तल्प]

तल्लइं v. 2 शय्या, a couch. [f. तल्प; a variant of prec.]

तल्लिच्छो v. 3 तत्परः, closely intent on, eagerly engaged in. (Tr. तल्लिच्छो f. तल्लोल) [f. तल्लिप्त or तल्लोल]

तवओ v. 2 व्यावृत्तः, engaged in, busy with.

तवणी v. 1 भक्षणयोग्यम् । कणादि, anything eatable.

तसिअं v. 2 शुष्कम्, dry, withered.

तइती v. 2 चङ्किला सुरा, mnddy or impure liquor.

तल्लिआ v. 8 गोवाटः, a cowpen.

ताडिअव्वं v. 10 रोदनम्, weeping. [f. ताडितक]

तामरं v. 10 रम्यम्, pleasing, agreeable. [f. तामरस]

तामरत्तं v. 10 जलोद्भवपुष्पम्, any flower growing in water [ts.]

तामरत्ते v. 10 मुहुर्तः, a moment.

तालकली v. 11 दासी, a female servant or slave [f. तालकली]

तालडलो v. 7 शालिः, rice. [a variant of तलकलो q. v.]

ताला v. 10 लाजाः, fried grain.

तालुगे v. 21 केतः, foam. कपिल्यतरुः, the wood-apple tree. आपतस्थेति केचिन्, a whirlpool.

निक्खालिअं v. 13 तीक्ष्णकरम्, sharpened. [f. तीक्ष्ण]

निगिआ v. 12 कमलाजः, the pollen of a lotus.

तिङ्गिच्छी v. 12 कमलरजः, the pollen of a lotus. (Hc. Gr. ii. 174 = पौष्प रजः)

तिष्ठितं v. 11 मधुपटलम्, a bee-hive.

तिष्ठिरिञं v. 12 स्नानार्द्रम्, wet with bathing.

तिथी v. 11 तारम्, essence.

तिष्ठुञं v. 12 गुरु, heavy.

तिमिगिलो v. 13 मीनः, a fish. [ts.]

तिमिच्छओ, a variant of the foll. q. v.

✓ तिमिच्छाहो v. 13 पथिकः, a traveller.

तिमिच्छओ इति कश्चित्.

तिमिणं v. 11 अर्द्रदारु, green wood.

तिमिरिच्छो v. 13 करञ्जद्रुमः, a kind of plant, Pongamia glabra Vent.

तिरिडिञं v. 21 तिमिरयुतम्, dark. विचिन्तम्, searched.

तिरिडो v. 11 तिमिरवृक्षः, a kind of tree.

तिरिड्डी v. 12 दृष्णवातः, hot wind.

तिरोवई v. 13 व्युत्पन्नरितः, screened by a fence.

तिविडा cf. the foll.

तिविडी v. 12 पुटिका, a concavity. तिविडा सूचीति केचित्, a needle.

तिष्वं v. 11 दुर्विषयम्, difficult to bear. अत्यर्थमिति तातवाहना, very much. [f. तीव्र]

तुङ्गी v. 14 रात्रिः, the night.

तुच्छं v. 14 अवशुष्यम्, very dry. [ts!]

तुच्छदम्भं v. 15 रजितम्, delighted, moved, excited.

तुच्छपं v. 15 रजितम्, delighted, moved.

तुणओ v. 16 तुंतालयस्त्र्यंविशेषः, a kind of musical instrument.

तुंदीरं v. 14 मधुरविम्बम्, charming fruit of the plant, Momordica monadelphica.

तुंडुओ v. 15 जौणवटः, an old pot.

तुण्डिको v. 15 मृदुनिश्चलः, gentle and unmoved. (Tr. = मृदुनिश्चलयोः, as two meanings) [f. तुण्णीक]

तुण्डी v. 14 सूकरः, a hog.

तुंतुक्कुडिओ v. 16 त्वरयुक्तः, in haste, hasty.

तुप्पो v. 22 कौतुकम्, curiosity. विवाहः, marriage. तर्पणः, mustard. अक्षितः, anointed. निम्बः, attached, affectionate. कुतुपः, a small leathern bottle for oil. [f. Dr. tappa. (f. तनूनप!)]

तुंविहो v. 23 मधुपटलम्, a bee-hive. उद्बलम्, a wooden mortar for cleaning rice etc.

तुरी v. 22 पौनम्, fat, stout. तूलिकानामुपकरणम्, a painter's brush. [ts.]

तुल्यं v. 15 काकतालीयम्, accidentally.

तुलसी v. 14 सुस्तलता, a kind of plant, (Ocimum Sanctum ?) [ts.]

तुसेअजंभं v. 16 दारु, a log of wood.

तूओ v. 16 इक्षुकर्मकरः, a worker at sugar-canes.

तूलिणी v. 17 शास्त्रलिः, the silk-cotton tree. [f. तूल]

तूणो v. 17 पुरुषः, a man.

तेडो v. 23 शलमः, a grasshopper. विशाचः, a demon, fiend.

तेडुअं v. 17 तुंडुरु, a kind of tree, Diospyros embryopteris.

तोअओ v. 18 चातकः, a bird supposed to live only on rain drops, Cuculus melanoleucus.

तौकुओ v. 18 अनिमित्तत्वरः, eagerly engaged in a thing without motive.

तोडणो v. 18 अतद्वन्तः, jealous, envious.

तौतडी v. 4 करम्बः, flour mixed with curds. [a variant of तंतडी]

तौनरिओ v. 18 शस्त्रस्मार्तकः, a weapon-cleaner, armourer. [f. तोमर]

तोमरी v. 17 वल्लो, a creeper.

तोलणो v. 17 पुरुषः, a man.

लोचदो v. 23 चपुष्टिकाख्यः कर्णाभरणमेदः, a kind of ear-ornament. कमलकर्णिका, the pericarp of the lotus.
लोचं v. 17 धनम्, wealth [f. लोच]

थ

थड्डं v. 26 मञ्जातकम्, the marking nut plant, Semicarpus Anacardium.
थङ्गो v. 24 अवसरः, opportunity, the right time.
थगया v. 26 चञ्चुः, the beak.
थग्यो v. 24 गाघः, shallow. (Dp. Pl. 249 = deep.)
थदो v. 24 पशुः, an animal, cattle.
थंडिलं v. 25 मण्डलम्, a circle, circular orb.
थत्तिअं v. 26 विग्रामः, rest.
थमिअं v. 25 विस्मृतम्, forgotten.
थंयं v. 24 विषमम्, uneven, bad.
थरहरिअं v. 27 कम्पितम्, trembling.
थरु v. 24 त्तरुः, the hilt of a sword [f. त्तरु]
थरो v. 24 दधिसरः, cream.
थलओ v. 25 मण्डपः, an open hall consecrated to a deity.
थवड्डो v. 26 प्रसारितोरुद्वयोपविष्टः, sitting down with thighs stretched out.
थवी v. 25 प्रसेविका, a sack.
थवो v. 24 पशुः, an animal, cattle.
थसलो v. 25 विस्तीर्णः, extensive.
थसो v. 25 विस्तीर्णः, extensive.
थडो v. 24 निवसः, a dwelling, house.
थणिज्जो, a variant of ठणिज्जो, q. v.
थामो v. 25 विस्तीर्णः, extensive.
थारो v. 27 घनः, compact, hard, full.
थाडो v. 30 स्थानम्, a place. गम्भीरजलम्, deep water. विस्तीर्णम्, extensive. दीर्घं इत्यन्ये, long.
थिण्णो v. 30 मिःक्षेहृदयः, unkind sympathy. दुःखः, proud. [f. स्तीर्ण]

थिमिअं v. 27 स्थिरम्, firm. [f. स्तिमित]
थिरणामो v. 27 जलचित्रः । सः कञ्चिदपि धृतिं न बध्नाति, fickle-minded. [Tr. थिरणासो f. स्थिर-नास्ते]
थिरसीसो v. 31 निर्भीकः, fearless. निभरः, excessive, violent. वट्टशिरसाणः, with the helmet on. [f. स्थिरशीर्ष]
थुक्किअं v. 28 उन्नतम्, high.
थुहुक्किअं v. 31 दूरकुपितवदनसंकोचनम्, contraction of face due to slight anger. मौनम्, silent.
थुहुदीरं v. 28 चामरम्, a chourie or bushy tail of the Bos Grunniens.
थुण्णो v. 27 दसः, proud.
थुरुणुलणवं v. 28 शय्या, a couch.
थुलमो v. 28 पटकुटी, a tent.
थुल्लो v. 27 परिवर्तितः, revolved, turned round.
थुणो v. 29 अन्वः, a horse.
थुरी v. 28 तन्तुवायोपकरणम्, a weaver's implement [f. तुरी !]
थूलघोणो v. 29 मकरः, a hog. [f. थूलघोण, घोणिन्]
थूडो v. 32 प्रासादशिरसम्, the top of palace or mansion. चानकः, a bird supposed to live only on rain drops, Cuculus melanoleucus. वल्लीकम्, an ant-hill.
थेणिहिअं v. 32 हृतम्, taken away. भीतम्, frightened.
थेरो v. 29 ब्रह्मा, the god Brahmā [f. स्थविर]
थेरासणं v. 29 पद्मम्, a lotus [f. स्थविरासन]
थेवो v. 29 बिन्दुः, a drop [f. स्तेप or स्तोके]
थेवरिअं v. 29 जन्मनि नृत्यम्, instrumental music at birth (of a son).
थोओ v. 32 रजकः, a washerman. मूलकः, a radish, an esculent root.

धोरो v. 30 क्रमवृद्धपरिवर्तुलः, gradually becoming large and round [f. स्फुरल, cf. Hc. Gr. ii. 99]

धोलो v. 30 वस्त्रकदेशः, a part of a garment.

धोहं v. 30 बलम्, strength.

द

दअच्छरो v. 36 ग्रामस्वामी, the headman of a village.

दअरी v. 34 सुग, spirituous liquor.

दअं v. 35 रक्षितम्, protected. [a variant of दयाइअं]

दक्सज्जो v. 34 गृध्रः, a vulture.

दच्छं v. 33 तक्षिणम्, sharp, severe.

दहवहो v. 35 आघातो, assault, attacking.

दंडी v. 33 सुवक्रनकम्, golden threads or strings. दंडीवन्स्त्रीसंघटितवस्त्रयुगलमपीत्यन्ये, a couple of cloths stitched together.

दधरो v. 34 हस्तशार्ङ्गकः, a handkerchief. [Pers. dastār]

दंतिओ v. 34 शरकः, a hare.

दंतो v. 33 पर्वतकदेशः, a part of a mountain.

दमओ v. 34 दरिद्रः, a poor man.

दपं v. 33 जलम्, water. शोकइत्यन्ये, sorrow.

दयाइअं v. 35 रक्षितम्, protected. [f. दया-कृत 1]

दरं v. 33 अर्धम्, half [ts.]

दरंदरो v. 37 उल्लासः, delight.

दमचा v. 37 बलात्कारः, violence, force.

दरवहणिहो व. 37 शून्यगृहम्, a vacant house.

दरवहो v. 37 दयितः, a beloved person. [f. दरवहम्]

दरवहो v. 36 ग्रामस्वामी, a headman of a village.

दरविंदरं v. 52 दीर्घम्, long. विस्मलम्, thin, wide apart.

दरुम्विहं v. 37 घनम्, thick.

दरुलिअं v. 52 निकृणिताक्षम्, with closed eyes. दारु, wood. अङ्गुली, a finger. [f. दलिक]

दवरो v. 35 तन्तुः, a thread.

दवंहुत्तं v. 36 घ्रीष्ममुत्तम्, the beginning of summer.

दवो v. 33 गद्गदः, faltering.

दम् v. 34 शोकः, sorrow.

दसेरो v. 33 सुवक्रनकम्, golden threads or strings.

दहबोहो v. 36 म्याली, a cooking pot.

दहिउल्हं v. 35 नवनीतम्, butter.

दहिदो v. 35 कपित्थः, the wood-apple tree, Feronia elephantum.

दहित्यरो, a variant of the foll. q. v.

दहित्यारो v. 36 दधिसरः, cream. दहित्यरो इत्यन्ये.

दहिमुहो cf. दुम्मुहो.

दाओ v. 38 प्रतिभूः, a surety.

दादलिआ v. 38 अङ्गुलिः, a finger.

दामणी v. 52 प्रसवः, delivery, birth. नयनम्, the eye.

दागदंता v. 38 वेदा, a bag, basket.

दारिआ v. 38 वेश्या, a harlot [f. दारिका]

दागो v. 38 कटिमुचम्, a waist-band. [f. Tel. dāraṃu]

दालिअं v. 38 वस्तुः, the eye.

दिअज्जो v. 39 सुवर्णकारः, a goldsmith.

दिअधुत्तो v. 41 काकः, a crow.

दिअलिओ v. 39 मूर्खः, a fool.

दिअसिअं v. 40 सदाभोजनम्, eating always. अनुदिनमित्यन्ये, daily.

दिअहुत्तं v. 40 पूर्वाह्नभोजनम्, the breakfast.

दिअहमो v. 39 मासपक्षी, a kind of water-fowl.

दिओ v. 39 दिवसः, a day. [f. दिव]
 दिणंतो v. 39 अनर्थः, evil, misfortune.
 दिङ्गिदिलिओ v. 40 बालः, a boy.
 दिव्वासा v. 39 चामुण्डा, the goddess,
 Chāmunda, a terrific form of
 Durgā.
 दीवजो v. 41 रुकलासः, a chameleon,
 दीषिआ v. 53 उपदेहिका, a secondary
 body (which grows on diseased
 parts of the body). मृगकर्षणी व्याध-
 मृगी, a hunter's deer which at-
 tracts other deer.
 दीहजीहो v. 41 शङ्खः, a conch-shell.
 दुअक्खरो v. 47 पण्डः, a eunuch.
 दुक्कं v. 42 माघे रात्रौ चतुर्थान्तरात्, bath-
 ing in early morning in the
 month of Māgha (January-Fe-
 bruary.)
 दुक्कणिआ v. 48 पतङ्गः, a spittoon.
 दुक्कुहो v. 44 अतइनः, jealous, envious.
 अरोचकिम्यपि लक्ष्येण दृश्यते, suffering
 from loss of appetite.
 दुक्खं v. 42 जघनम्, the buttocks.
 दुग्गं v. 53 दुःखम्, sorrow. कटी, the but-
 tocks. [f. दुक्ख]
 दुग्गुहो v. 44 हस्ती, an elephant [f. द्वि-
 युट् q. v. in the list of verbal sub-
 stitutes below]
 दुब्बंदिओ v. 55 दुर्ललितः, ill-bred. दुर्विदग्धाः,
 silly, vainly proud. [f. दुब्बंदिक्]
 दुब्बंवालो v. 54 कलहनिताः, fond of quar-
 relling. दुश्चरितः, ill-behaved. परम-
 वचनाः, speaking harsh.
 दुज्जावे v. 44 अप्रसन्नम्, fault, vice. [f.
 दुज्जाति or दुज्जाति]
 दुग्गिअत्थं v. 53 जघनस्थितवस्त्रम्, a cloth
 on the loins. जघनम्, the buttocks.
 दुग्गिअहो v. 45 दुश्चरितः, ill-behaved.

दुग्गिअित्तो v. 45 दुश्चरितः, ill-behaved
 दुर्दशं इत्यन्धे, difficult to be seen,
 dazzling.
 दुत्ति v. 41 शीघ्रम्, soon.
 दुत्थं v. 42 जघनम्, the buttocks.
 दुत्थुल्लंदा v. 47 कलहणीला सौ, a quarrel-
 some lady. दुत्थुल्लंदा पुरुषोऽपि, a qua-
 rrelsome person.
 दुत्थुल्लंदा, cf. the prec.
 दुत्थोहो v. 43 दुर्भागः, unfortunate.
 दुद्दमो v. 44 देवः, a husband's brother.
 दुद्दोली v. 43 वृक्षपाङ्क्तिः, a row of trees,
 an avenue. [f. दु-दोली]
 दुद्दओ v. 42 समूहः, a collection.
 दुद्दगंधिअमुहो v. 40 बालः, a boy [f. दुग्ध-
 गंधिकमुत्त]
 दुद्दिणिआ v. 54 जेहस्थापनमाण्डम्, an oil
 pot. तुम्बी, a bottle-gourd. कम्पवचा-
 भावे दुद्दिणीत्वपि.
 दुद्दिणी, a variant of the prec. q. v.
 दुद्दोलणी v. 46 वा दुग्धापि दुस्यते, a cow
 which allows to be milked repeat-
 edly. [cogn. with दुग्ध]
 दुंदुमिअं v. 45 गलगर्जितम्, roaring with
 the throat.
 दुंदुमिणी v. 45 रूपवती, a beautiful or
 lovely woman.
 दुप्परिअल्लं v. 55 अशक्यम्, impracticable,
 impossible. द्विगुणम्, double. अनम्भ-
 स्सम्, not practised or learnt. [f.
 दुप्परिकल्ल]
 दुब्बोहो v. 42 उपालम्भः, censure.
 दुमणी v. 44 सुधा, whitewash.
 दुमंतओ v. 47 केशबन्धः, a hair-band.
 दुंबवत्ती v. 48 नदि, a river.
 दुम्मइणी v. 47 कलहणीला सौ, a quarrel-
 some lady [f. दुमंति]
 दुम्मुहो v. 44 मकंटा, a monkey. [f. दुः

- भुवः] दक्षिणद्वारादोऽपि देशः कविवाची केचि-
दुक्तः.
दुःखं v. 46 दुःखोत्तीर्णम्, overcoming
sorrow.
दुःखलोभो v. 46 तिमिरम्, darkness.
दुली v. 42 कूर्मः, a tortoise.
दुल्लं v. 41 वस्त्रम्, a garment [f. दुकूल]
दुष्कर्म v. 43 अपटमानम्, impossible,
cannot be effected.
दुल्लसिआ v. 46 दासी, a female servant
or slave.
दुहओ v. 45 तृणितः, powdered, pounded.
दूणावेदं v. 56 अशक्यम्, impracticable,
impossible. तडागः, a tank.
दूणो v. 44 इस्ती, an elephant. [Tr. f.
द्विपान]
दूसलो v. 43 दुर्मगः, unfortunate. [Tr.
f. दुर्मग]
दूहो v. 48 लज्जादुर्मनाः, sad with shame.
दूहलो v. 43 दुर्मगः, unfortunate. [f.
दुर्मग]
देवउर्णं v. 49 पङ्कपुष्पम्, full-blown flow-
ers. [f. देवपुष्प]
देहणी v. 48 पट्टः, mud.
दोआलो v. 49 वृषभः, a bull.
दोमं v. 49 युग्मम्, a pair, couple. [f.
युग्म or द्विक]
दोणओ v. 50 आयुक्तः, an agent or de-
puty. हलिक इत्यन्ये, a ploughman.
दोणका v. 51 सरपा, a bee.
दोद्रिओ v. 49 चर्मकूपः, a pore of the
skin.
दोरो v. 38 कटिचक्रम्, a waist-band [a
variant of दारो]
दोबेली v. 50 सायंभोजनम्, an evening
meal or supper.
दोसणिजंतो v. 51 चन्द्रः, the moon [f.
ज्योत्स्नापन्थ]
दोसाकरणं v. 51 क्रोधः, anger. [f. दोषा-
करण]

- दोसाणिजं v. 51 निर्मलोरुतम्, made pure
or clean.
दोसिणी v. 50 ज्योत्स्ना, moonlight. [f.
ज्योत्स्ना]
दोसो v. 56 अर्धम्, half. क्रोधः, anger. [f.
दोष]
दोहनहागी v. 56 जलहारिणी, a water carri-
er. पारिहारिणी, a maker of garlands.
[f. दोहन-हृ]
दोहणी v. 48 पट्टः, mud [a variant of
देहणी]
दोहासलं v. 50 कटीतटम्, the loins.
दोहूओ v. 49 शवः, a corpse.

ध

- धओ v. 57 पुरुषः, a man.
धंसादिओ v. 59 व्यपगतः, gone away,
departed. [f. ध्वस् or मुच् Hc. Gr.
iv. 91.]
धंगो v. 57 यमरः, a large black bee. [a
variant of धूमंगो 1 q. v.]
धणिजं v. 58 गाढम्, thick-set, hard. [f.
स्तन 1]
धणिआ v. 58 प्रिया, beloved, wife. [f.
धन्या]
धणी v. 62 भार्या, wife. पर्याप्तिः, sufficien-
cy. चद्रोऽपि निःशङ्कः, fearless though
bound. [f. धन, स्तन]
धण्णाउसो v. 58 कथयमानाशीर्वादः, expre-
ssion of or pronouncing a blessing.
आशीर्वादेति केचित्, a blessing.
धंधा v. 57 लज्जा, shame.
धम्मओ v. 63 चतुरङ्गुली इस्तवणः, a cancer
on the hand. चण्डीपुष्पैपङ्गाः, sacri-
ficing a human being to Chāṇḍī
or Chāmunda.
धरणं v. 57 गृहम्, a house.
धरं v. 57 लूलम्, cotton.
धरंगो v. 58 कापांसः, cotton or a cotton
cloth.

धवलसउणो v. 59 ईंस; a swan, goose.

[f. धवलशकुन]

धवलो v. 57 यो वस्यां जातवुत्तम; the best of a kind. [ts.]

धवो v. 57 वेग; speed.

धसलो v. 58 विस्तीर्ण; broad, extensive.

धाडिओ v. 59 आराम; a garden.

धाडी v. 59 निरस्तम्, thrown away.

[cogn. with धा!]

धाणूरिअं v. 60 फलमेद; a kind of fruit.

धारं v. 59 लघु, small.

धाम v. 59 रणमुत्तम; the front of a battle

धारावातो v. 63 मेघ; a cloud. मेघ; a frog. [ts.]

धुअगाओ v. 57 भमर; a large black bee.

[f. धुवंगावक; Tr. धुअगाओ f. धुवराग]

धुक्कुदुअं v. 60 उलसितम्, shining, brandishing. [a variant of the foll.]

धुक्कुदुगिअं v. 60 उलसितम् shining, brandishing [onomatopoeitic.]

धुतो v. 58 विस्तीर्ण; broad, extensive

धुनुमारा v. 60 इन्द्राणी, the wife of Indra i. e. queen of the Gods. [f. धुनुमार]

धुणो v. 60 गज; an elephant. [f. द्यूण or द्यूल or rt. धू]

धुनंगो v. 57 भमर; a large black bee [f. धुनाङ्ग or धुमाङ्ग]

धुमद्वारं v. 61 गवाक्ष; a window [f. धुमद्वार]

धुमद्वुओ v. 63 तटाकी, a tank. महिष; a buffalo.

धुमद्वुमहिषीओ v. 62 रुसिका, the Pleiades [f. धुमद्वुजमहिषी]

धुममहिषी v. 61 नीहार; fog, mist. [f. धुममहिषी]

धुमरी v. 61 नीहार; fog, mist. [f. धुम]

धुमसिहा v. 61 नीहार; fog, mist. [f. धुमसिहा]

धुमिआ v. 61 नीहार; fog, mist. [f. धुमिका]

धुरिअं v. 62 दीर्घम्, long.

धुरिअवटो, a variant of the foll. q. v.

धूलीवटो v. 61 अश्व; a horse. धुरिअवटो इत्यन्वे. [f. धुरीववर्त]

प

पइअं vi. 64 मस्तिस्म, blame. रथचक्रम्, the wheel of a chariot.

पइद्वानं vi. 29 नगरम्, a city. [f. प्रतिष्ठान]

पइद्वो vi. 66 ज्ञातरस; of known taste.

विरलम्. thin, wide apart. मार्ग; the way.

पइण्णो vi. 7 विपुल; wide, extensive.

पइगिक्कं vi. 71 विशालम्, wide. एकान्तम्, lonely. शून्यम्, empty.

पइहंतो vi. 19 जयन्त; Jayanta, the son of Indra.

पउओ vi. 5 दिनम्, a day.

पउडं vi. 4 गृहम्, a house. पउडो गृहस्य पश्चिमप्रदेश इति केचित्, the western part of a house.

पउडो a variant of prec. q. v.

पउणो vi. 65 व्रणप्ररोह; growth of a wound or boil निवममेद; a religious observance.

पउत्थं vi. 66 गृहम्, a house. पोषितम्, living away from home. [a variant of परिउत्थो q. v.]

पउमलओ vi. 33 वसन्त; the spring.

पऊडं vi. 4 गृहम्, a house.

पएरो vi. 67 वृत्तिविबरम्, an opening in a fence. मार्ग; the way. दुःशील; of bad character. कण्ठदीनाराख्यभूषणमेद; a kind of ornament. कण्ठे विबरम्, a hole in the neck. दीननाद; a pitiable cry or sound.

पएसो vi. 3 पानिबेसिक; a neighbour.

- पंखुलो vi. 66 कोकिलः, a cuckoo. नारः, a man of loose character, a paramour [f. पंखुल]
- पङ्कगाढो vi. 23 मकरः, a crocodile.
- पङ्कणी vi. 65 अतिशयशोभमानः, looking very beautiful. भ्रमः, broken. शिष्यवदः, speaking pleasing words.
- पङ्कणो vi. 69 असहनः, jealous, envious. समर्थः, competent (Hc. Gr. ii. 174 पङ्कलो=समर्थः)
- पङ्कसायओ vi. 73 शम्भः, a fabulous animal with eight legs, stronger than a lion. व्याघ्रः, a tiger.
- पङ्को vi. 64 दृढः, proud. समर्थः, competent. [f. पङ्क]
- पङ्कटिअं vi. 20 प्रकुण्ठितम्, trembling. (f. पङ्कटिअ- in the list of verbal substitutes below)
- पङ्कसरा vi. 10 तुरगसंनाहः, the armour of a horse.
- पङ्गेजो vi. 15 निकरः, a collection.
- पङ्गुडी vi. 8 पत्रम्, a leaf.
- पङ्कतरं vi. 21 चाटु, pleasing, agreeable.
- पङ्कलो vi. 69 असहनः, jealous, envious. समर्थः, competent. (cf. पङ्कणो) [f. पङ्कल]
- पङ्कवरं vi. 15 मुत्तलम्, a wooden pestle used for cleaning rice etc.
- पङ्कबलोद्धो vi. 34 आसक्तचित्तः, having the mind fixed on any object.
- पङ्कपुअं, a variant of पङ्कटिअं, q. v.
- पङ्कपुच्छणी vi. 35 नवमृग, fresh liquor.
- पङ्कपुत्थं vi. 13 पङ्कतम्, sown [f. पङ्कत]
- पङ्कपुद्गो vi. 24 संमुखागमनम्, coming face to face.
- पङ्कपुडिअं vi. 25 पङ्कतम्, oozed, dropped. [cogn. with पङ्कत !]
- पङ्कडो vi. 12 स्थालम् । भोजनमाण्डमिति यावत्, a plate or dish.
- पङ्कडो vi. 5 रविः, the sun. [f. पङ्कड]
- पङ्कडो vi. 15 मुत्तलम्, a wooden pestle for cleaning rice etc.
- पङ्कवणी vi. 24 संमुखागमनम्, coming face to face.
- पङ्कडी vi. 1 पिटिका, a small bowl.
- पङ्कडेणयं vi. 24 पाथेयम्, provisions for a journey. (पङ्कडेणयं seems to be the correct reading) [f. पाथेय]
- पङ्कणं vi. 11 पानम्, drinking.
- पङ्का vi. 1 अधिरोहिणी, a ladder. [f. पर्याय !]
- पङ्कजुणसरं vi. 32 इत्युत्तमं तृणम्, a kind of grass resembling sugar-cane. [f. पङ्कजुणसर]
- पङ्कगुली vi. 17 एण्डवृक्षः, the castor oil plant [f. पङ्कागुल]
- पङ्कापणा vi. 27 पञ्चाधिकपञ्चाशत्, fiftyfive. [f. पञ्चपञ्चाशत् cf. Hc. Gr. ii. 174]
- पङ्कितं vi. 23 ककुदम्, the hump.
- पङ्कमुआ vi. 14 ज्य, bowstring.
- पङ्कलं vi. 5 नीबम्, the edge of the thatch.
- पङ्का vi. 6 परकुटी, a tent. (Tr. पङ्का) [f. पङ्क]
- पङ्काली vi. 9 पङ्क्तिः, a row. [f. पङ्कालि]
- पङ्किअं vi. 12 विषदितम्, separated. [f. पङ्कित]
- पङ्किअग्निअं vi. 74 परिमुक्तम्, eaten, enjoyed. वधोपितम्, caused to grow. पालितम्, protected, guarded.
- पङ्किअज्जमो vi. 31 उपाध्यायः, a teacher. [fr. Dr. paḍi or baḍi and उपाध्याय]
- पङ्किअंतओ vi. 32 कर्मकरः, a hired labourer.
- पङ्किअरो vi. 17 पुष्पीमूलम्, the base of the fire-place.
- पङ्किअलो vi. 28 त्वरितः, quick, speedy.

- पडिपिडिओ vi. 32 कृतार्थः, successful, contented.
- पडिपुओ vi. 19 प्रतिक्रिया, retaliation, requital. [f. प्रतिक्रिया]
- पडिक्सरो vi. 25 क्रूरः, cruel.
- पडिसंघं vi. 28 जलवहनम्, जलमुद्यतेनेनेति जलवहनम् । इत्यादि, anything to carry water with, such as a leathern bag. अन्ये जलवाहमाहुः, a water-bearer.
- पडिसंघी vi. 28 जलवहनम्, anything to carry water with. (cf. the prec.) अन्ये जलवाहमाहुः, a water-bearer.
- पडिच्छओ vi. 16 समयः, time, opportunity.
- पडिच्छंदो vi. 24 मुखम्, the face. [f. पतिच्छन्द]
- पडिच्छिआ vi. 21 प्रतीहारी, a female door-keeper. चिरप्रसूता महिषीत्यन्ये, a she-buffalo which brought forth its young after a long time. [f. पतिच्छिका].
- पडिणिअंसणं vi. 36 रात्रौ परिबेवस्सम्, a cloth to be worn in the night. [f. पतिनिवसन]
- पडिण्थरो vi. 20 सदृशः, similar.
- पडिपिडिअं vi. 34 पवृद्धं, full-grown
- पडिरीजिअ vi. 32 भग्नम्, broken.
- पडिलगले vi. 33 वस्तीकम्, an ant-hill.
- पडिल्ली vi. 65 वृत्तिः, a fence, enclosure. निरस्करिणी, a curtain.
- पडिवेसो vi. 21 विक्षेपः, scattering.
- पडिसंतं vi. 18 प्रतिकूलम्, unfavourable. अस्तमितमिति सातवाहनः, set.
- पडिसाओ vi. 17 वर्षरक्कण्डः, having an indistinct voice. [Tr. f. पतिशब्दवत्]
- पडिसारिअं vi. 33 स्मृतम्, remembered.
- पडिसारी षं. 22 जवनिका, a curtain.
- पडिसारो vi. 16 पटुता, cleverness, skillfulness, पटुस्त्वन्व्ये, clever, skilful. [a variant of पडिसारो]
- पडिमिदं vi. 71 भीतम्, frightened, alarmed. भग्नम्, broken.
- पडिमुत्तं vi. 18 प्रतिकूलम्, unfavourable. [f. प्रतिकूल]
- पडिमुरो vi. 18 प्रतिकूलः, unfavourable. (Tr. पडिच्छरो f. प्रतिकूल)
- पडिहत्थी vi. 19 वृद्धिः, growth, increase.
- पडिहत्थो vi. 19, 28 प्रतिक्रिया, retaliation, requital. पूर्णः, full. वचनमिति (instead of प्रतिक्रिया) सातवाहनः, speech, word. [f. प्रतिकूलम्]
- पडिगे vi. 8 चोरसमूहः, a gang of robbers.
- पडुआलिअं vi. 73 पटुतम्, acting the part of a clever person. नाडितम्, beaten. धारितम्, supported, held.
- पडुजुवई vi. 31 तरुणी, a young woman. [f. Tel. paduchū.]
- पडुळं vi. 68 लघुपिठारम्, a small pot. चिरप्रसूतम्, brought forth after a long time.
- पडुवईअं vi. 14 तीक्ष्णम्, sharp.
- पडुवत्ती vi. 22 जवनिका, curtain.
- पडोओ vi. 9 बालः, a boy.
- पडोहं vi. 22 गृहपश्चिमाङ्गणम्, the western courtyard of a house.
- पडुं vi. 1 ववलम्, white.
- पडुंसो vi. 2 गिरिगुहा, a mountain cave.
- पडुत्थी vi. 70 बहुदुग्धा, a cow which gives plenty of milk. दोहनहारिणी, a cow which avoids milking.
- पडुला vi. 8 चरणघातः, a kick.
- पडुसं vi. 6 सुसंयमितम्, well bound or restrained.
- पडुटी vi. 1 प्रथमप्रसूता, a cow which is delivered for the first time [f. Tel. padū.]
- पडुडुआ vi. 8 चरणघातः, a kick.

पणञ्जितं vi. 30 प्रकटितम्, displayed, manifested.

पणञ्जो vi. 7 पण्डः, mind.

पणवण्णा vi. 27 पञ्चाधिकपञ्चाधत्, fiftyfive [Hc. Gr. ii. 174 f. पञ्चपञ्चाधत्]

पणामणिआ vi. 30 स्त्रीषु पणवः, attachment to women.

पणिअं vi. 7 पकटम्, plain, apparent.

पणिका vi. 3 करोटिका, a wine-serving cup (cf. कुतली supra.)

पंडंगो vi. 23 रुद्रः, Rudra [f. पाण्डराङ्ग]

पंडविअं vi. 20 जलाद्रंम्, wet with water.

पण्डओ vi. 3 स्तनधारा, a stream from the breast. [tr. पस्तुत]

पत्तटो vi. 68 बहुशिक्षितः, well-learned, well-trained. सुन्दरः, handsome.

[f. पात्रार्थ]

पत्तणं vi. 64 वाणस्य कलं, a kind of fruit. पुङ्खः, the feathered part of an arrow.

पत्तपत्ताइआ vi. 2 पुलिन्दशिगसि पणपुटम्, a cup of leaves on the head of a Pulinda [f. पत्ती + पत्ताइआ q. v.]

पत्तपितालसं vi. 2 पुलिन्दशिगसि पणपुटम्, a cup of leaves on the head of a Pulinda [a variant of the prec.]

पत्तलं vi. 14 तीक्ष्णम्, sharp. रुशमित्यन्ये, lean, emaciated.

पत्तिसमिद्धं vi. 14 तीक्ष्णम्, sharp. [f. पत्र-समृद्ध]

पत्ती vi. 2 पुलिन्दशिगसि पणपुटम्, a cup of leaves on the head of a Pulinda.

पत्थरभङ्गिअं vi. 36 कोलाहलकरणम्, making a confused noise.

पत्थरा vi. 8 चरणपातः, a kick [Tr. f. प्रस्तर]

पत्थरिओ vi. 20 पल्लवः, a sprout, tender leaf.

पत्थरारो vi. 69 निक्षारः, a heap, collection. प्रस्तरः, a couch (of leaves or flowers) [f. प्रस्तर]

पत्थिओ vi. 10 शघिः, quick, swift.

पत्थणिं vi. 11 स्थूलवस्त्रम्, a coarse cloth सामान्धेन स्थूलमित्येके, stout, bulky.

पट्टं vi. 1. ग्रामस्थानम्, the site of a village.

पट्टरं vi. 10 कज्जु, straight.

पट्टारो vi. 13 छिन्नलाङ्गुलः, with the tail cut off.

पंती vi. 2 वेणी । केशरचना, a plait of hair [f. पङ्क्ति]

पंधुच्छुहणी vi. 35 श्वशुरकुलात्मथममानीता वधुः, a newly married girl who is brought from her father-in-law's house for the first time.

पण्णीओ vi. 12 चातकः, a bird supposed to live only on rain drops, Cuculus melanoleucus.

पक्काडो vi. 9 अग्निमेदः, a kind of fire.

पक्किडिअं vi. 23 प्रतिफलितम्, reflected.

पक्कुअं vi. 64 दीर्घम्, long. उड्डीयमानम्, flying up.

पक्कोडिअं vi. 27 पक्कोडिअं : निशंरितमित्रवर्धः, disentangled. (but cf. Hc. Gr. iv. 42, 130) [f. प्रकटित]

पक्कारो vi. 66 संघातः, a group or collection. गिरिगुहः, a mountain cave.

पक्कोओ vi. 10 भोगः, enjoyment [f. अभोग]

पंणुअं vi. 12 दीर्घम्, long.

पंणुलिअं vi. 17 गवेषितम्, searched.

पम्हरो vi. 3 अपमृत्युः, sudden or untimely death. [f. अपस्मार]

पम्हलो vi. 13 किञ्जल्का, the filament of a lotus or any other plant. [f. पद्मल]

पम्हरो vi. 3 अपमृत्युः, sudden or untimely death. [a variant of पम्हरो q. v.]

पचट्ठिओ vi. 26 प्रवर्तितः, prompted. [f. प्रवर्तित]

पयङ्गुणी vi. 72 द्वाःस्याः । पत्तोहारी, a female doorkeeper. आकृष्टिः । आकर्षणम्, attraction. मद्दिषी । चिरप्रमृता, a she-buffalo which has brought forth a long time ago.

पयवं vi. 6 अनिशम्, always.

पयला vi. 6 निद्रा, sleep.

पयलाओ vi. 72 झः, the God, Siva. सर्पः, a snake. [f. पदलाय]

पयलायमत्तो vi. 36 मयूरः, a peacock [f. the prec. + मत्ता]

पयलो vi. 7 नीडम्, a nest.

पयवई vi. 16 सेना, an army.

पयामं vi. 9 अनुपूर्वम्, regular, symmetrical.

परकं vi. 8 अल्पं स्रोतः, a small stream, a brook. [f. Pers. parak !]

परदा vi. 5 संपरिधोषः, a kind of snake.

परद्वि vi. 70 पीडितम्, troubled. पतितम्, fallen. मरि, timid. [f. अपराद्वि]

परभाओ vi. 27 मुरतम्, sexual intercourse. [f. परमत]

परमुहत्तो v. 29 वृक्षः, a tree [f. परमुत्तव]

परिअहलिअं vi. 36 परिच्छिन्नम्, limited.

परिअहो vi. 15 रजकः, a washerman.

परिअहो vi. 73 वृत्तः, a fence, enclosure. मूर्खः, a fool.

परिअरो, a variant of परिअलो q. v.

परिअली vi. 12 स्थालम् । भोजनमाण्डामिति वाच्यम्, a plate or dish for eating.

परिउत्तो vi. 13 प्रोषितः, living away from home. [cf. पउत्तं]

परिच्छुहो vi. 25 उक्षिप्तः, raised, thrown up.

परिउमत्तो vi. 72 निषिद्धः, prohibited. मरि, timid. (Tr. परमत्तो f. परमक)

परिलिओ vi. 24 लीनः, adhered, completely absorbed.

परिलिओ vi. 33 अज्ञातगतिः, of unknown movements.

परिवारिओ vi. 30 पटितः, joined, connected.

परिवासो vi. 26 क्षेत्रशयः, lying down in the field. [f. परिपाव]

परिवाहो vi. 23 दुर्विनयः, misconduct, imprudence.

परिहृच्छं vi. 71 पटुः, clever, skilful. मन्युः, anger. [f. परिहृस्त]

परिहृही vi. 21 आकृष्टिः, attraction. (cf. परिहृ in the list of Verbal substitutes below) [f. परिहृ]

परिहृणं vi. 21 परिधानम्, a garment; dress. [f. परिधान]

परिहृलाविओ vi. 29 जलनिर्गमः, water course, flow of water.

परिहृओ vi. 25 क्षीणः, emaciated.

परिहारइत्तिआ vi. 37 कृतमती, a woman during her courses. [f. परिहार-स्त्री]

परिहारिणी vi. 31 चिरप्रमृता मद्दिषी, a she-buffalo which has brought forth a long time ago.

परिहृलो vi. 29 जलनिर्गमः, flow of water, water course [a variant of परिहृलाविओ]

परिहो vi. 7 रोषः, anger.

परोओ vi. 12 पिशाचः, a fiend, demon [f. परेत]

परोववं vi. 18 पादपतनम्, falling at the feet, prostration.

पलं vi. 1 स्वेदः, sweat.

पलत्तं vi. 70 कर्पातफलम्, a cotton fruit. स्वेदः, sweat.

पलम् vi. 3 सेवा, service.

पलह्निअं vi. 15 विषमम्, uneven. अन्ये तु आवृतमहोवास्तुवाचक इत्याहुः, an enclosed site or house.

पलहो vi. 4 कर्पासः, cotton. [He. Gr. ii. 174.]

पलाओ vi. 8 चोरः, a thief. [f. पलायित]

पलासी vi. 14 बली, an arrow with a crescent-shaped head.

पलिहो vi. 20 मूर्खः, a fool. [f. उपलहृदय]

पलिहसं vi. 16 ऊर्ध्वदार, an upright piece of wood or post.

पलिहाओ vi. 16 ऊर्ध्वदार, an upright piece of wood or post.

पलोहो नोहो vi. 35 रहस्यवेदी, a discloser of secrets. (Tr. पलहो नोहो) [f. परस्परनिहो]

पलवायं vi. 26 क्षेत्रम्, a field. बलवायं इति दन्त्योष्ठ्यादिरप्यपमिति गोपालः

✓ पलवित्रं vi. 19 लाक्षारकम्, dyed red with lac. [f. पलवित]

पवहो vi. 11 धनः । लोहकुट्टनोपकरणमित्यर्थः, an iron club.

पवर्गं vi. 28 शिरः, the head [He. f. पवराङ्ग]

पवहाइअं vi. 34 प्रवृत्तम्, gone forward, proceeded.

पविआ vi. 4 पक्षिणां पानपाजनम्, a vessel for watering birds.

पविइओ vi. 28 स्वतिः, quick, speedy.

पविंजिओ vi. 74 सिन्धः, attached, affectionate. कृतनिषेधः, prohibitor.

पव्वइसेहं vi. 31 बालमयकण्डकम्, a kind of flower

पव्वज्जो vi. 69 नखः, a nail. शरः, an arrow. बालमुगः, a young deer.

पव्विइं vi. 11 प्रेरितम्, urged, instigated.

पसओ vi. 4 मृगविशेषः, a kind of animal.

पसंवि vi. 10 कनकम्, gold. (Dp. Pl. 50 पसिडि) [f. Tel. pasidi.]

पसरहो vi. 13 किञ्चलः, the filament of a lotus or any other plant.

पसवडहं vi. 30 विलोकनम्, looking, observation.

पसाइआ vi. 2 पुलिन्दशिरसि पर्णपुटम्, a cup of leaves on the head of a Pulinda.

पसिअं vi. 6 पूगफलम्, the betel-nut, Areca faufel.

पसुहत्तो vi. 29 वृक्षः, a tree [a variant of परसुहत्तो q. v.]

पसुअं vi. 9 कुसुमम्, a flower [f. पसुत]

पसेवओ vi. 22 ब्रह्मा, the God Brahmā.

पहएहो vi. 18 पूरः, a cake.

पहो vi. 9 दमः, proud [f. पवृष्ट]

पहणं vi. 5 कुलम्, family, lineage.

पहणी vi. 5 संशुभागतनिरोधः, obstruction to one coming near.

पहदं vi. 10 सदादृश्यं, seen always.

पहम्मं vi. 11 सुरसातम्, a natural pond.

पहवरो vi. 15 निकरः, a collection, heap

पहिअं vi. 6 मथितम्, churning. [Tr. f. मथित]

पहेणयं vi. 73 भोजनोपासनम्, present of food उत्सवा, a festival.

पहोइअं vi. 26 पचांसम्, adequate, sufficient. पमुत्तमित्यप्ये mastery, ascendancy.

पाइअं vi. 39 वद्विस्तारः, broadening of the face.

पाउअं vi. 38 हिमं frost, snow. Also a variant of पाऊ, q. v.

पाउकं vi. 41 मार्गिकनम्, led, guided.

पाउणिओ vi. 42 समिकः । घृतकारयिता, a gambling-house keeper. सोढ इत्यप्ये, endured, put up with. [a variant of the foll.]

पाउण्यो vi. 41 सम्पः, a gambling-house keeper.

पाउरणी vi. 43 कवचम्, an armour. [He. (Gr. i. 175) f. पावरण]

पाऊ vi. 75 नक्तम्, distributed, allotted इत्तु, the sugar-cane स्वार्थे के पाउअं इत्यपि.

पाओ vi. 37 रथचक्रम्, the wheel of a chariot.

पाइचरो vi. 34 आसक्तचित्तः, having the mind fixed on any object

पाइलसउणो vi. 46 हंसः, a swan, a goose [f. पाइलशकुन cf. the foll.]

पाइलो vi. 76 हंसः, a swan, goose. वृषभः, a bull कमलम्, a lotus [f. पाटल]

पाइवणं vi. 18 पादपतनम्, prostration, falling at the feet. [f. पादपतन]

पाडिअणो vi. 44 विश्रामः, rest.

पाडिअणो vi. 43 यः पितृगृहान्तरि गृहं बधुं नयति one who leads a girl from her father's to her husband's house.

पाडिसारो vi. 16 पटुता, cleverness, skillfulness.

पाडिसिद्धो vi. 77 स्वर्ग, rivalry, jealousy. सदृशः, similar. समुदाचारः, proper practice or usage. [f. प्रतिस्पर्धा]

पाडिनिरा vi. 42 सल्लानपुका, furnished with or having the bit of a bridle

पाडिहच्छो, a variant of पाडिहच्छो, q. v.

पाडुको vi. 76 समालम्बनम्, smearing the body with unguents. पटुः, clever, skilful.

पाडुकी vi. 39 बणिशिविका, a litter for the wounded.

पाडुगोरी vi. 78 विगुणः, worthless. मयासक्तः, fond of liquor. दृढकृतविरचना वृत्तिः, a strong fence.

पाडुची vi. 39 तुरगमण्डनम्, adorning a horse.

पाडुओ vi. 42 प्रतिभूः, a surety.

पाणडो vi. 39 मध्या, a road.

पाणाअओ vi. 38 स्वपचः, a man of a low caste.

पाणाली vi. 40 हस्तद्वयमहारः, beating with both the hands.

पाणो vi. 38 स्वपचः, a man of a low caste.

पांडविअं vi. 20 जलाद्रंम्, wet with water [variant of पांडविअं q. v.]

पामद्दा vi. 40 पादाम्भां पान्चमर्दनम्, crushing grain with feet [f. पादम्द्]

पायडे vi. 40 अङ्गनम्, a courtyard.

पायण्डणो vi. 45 कुक्कुटः, a cock. [f. पाद-भण्डण]

पायलं vi. 38 चक्षुः, the eye.

पारकं vi. 41 मृगमानमाण्डम्, a measuring cup or vessel for liquor.

पारद्दं vi. 77 पूर्वकृतकर्मपरिणामः, result of actions done before. आसैदकः, a hunter. पीडितः, troubled.

पारंपरो vi. 44 राक्षसः, a Rākṣasa, an evil spirit.

पारयं vi. 38 मृगमाण्डम्, a liquor pot.

पारावरो vi. 43 गवाक्षः, a window.

पारिहच्छो vi. 42 माला, a garland of flowers. पाडिहच्छो शिरोमाल्यमित्यन्वे, a garland worn on the head.

पारिहृद्दी vi. 72 दृग्ध्या । प्रनीहारी, a female doorkeeper. आकृष्टिः । आकर्षणम्, attraction. महिषी । चिरप्रसूता, a she-buffalo which has brought forth a long time ago.

पारी vi. 37 दोहनमाण्डम्, a milking vessel [ts.]

पारअणो vi. 44 विश्रामः, rest.

पारुअलो vi. 44 पृथुका, rice parched and flattened.

पारुहलं vi. 45 मालीकृतम्, made into a series or row.

पालणो vi. 76 विप्लुतः, submerged, drowned. प्रतिहारः, repelling, applying remedies to a wound.

पाली vi. 37 दिक्, a direction or point of the compass. [ts !]

- पालीबंदो vi. 45 तराकः, a tank. [ts.]
 पालोहम्मे vi. 45 वृत्तिः, a fence or enclosure.
 पालो vi. 75 शौण्डिकः, a seller of liquor, जीर्णः, old, worn out.
 पावो vi. 38 सर्पः, a snake. [f. Dr. pā-ma or pāvu]
 पासं vi. 75 अक्षि, the eye. विशोभन्, devoid of lustre or brilliance. [f. पश्य]
 पासणिओ vi. 41 साक्षी, a witness. [f. पार्श्वनीत]
 पासहं vi. 76 द्वारम्, a door. तिर्बक्, transverse, horizontal.
 पासाणिओ vi. 41 साक्षी, a witness [a variant of पासणिओ q. v.]
 पासाला vi. 14 भङ्गी, an arrow with a crescent shaped head.
 पासावओ vi. 43 गवाक्षः, a window. [f. पासं q. v. + आपद्]
 पासी vi. 37 चूडा, the hair on the top of the head, the top-lock.
 पाहुणं vi. 40 विक्रेयम्, saleable.
 पाहेज्जं vi. 24 पाथेयम्, provisions for a journey [f. पाथेय]
 पिअणं vi. 48 दुग्धम्, milk. [f. पिब् !]
 पिअमा vi. 49 कलिनी, the Priyangu creeper.
 पिअमाह्वी vi. 51 कौकिला, the female cuckoo. [f. मित्रमाधव]
 पिउली vi. 78 कर्पासः, cotton. तूललतिका । यन्मध्यासूत्रतन्तुर्निसरति, a roll of cotton drawn out in spinning.
 पितुली vi. 47 मुल्लमाकतापूरितवृणवाद्यम्, a wind-instrument made of straw.
 पिमंगो vi. 48 मकंटा, a monkey. [f. पिङ्गक]
 पिच्छिली vi. 47 लज्जा, shame.

- पिच्छी vi. 37 चूडा, the hair on the top of the head, the top-lock. [f. पुच्छ]
 पिच्चू vi. 46 पक्करीम्, the fruit of a thorny plant growing in deserts, Capparis aphylla, Roxb.
 पिळोली vi. 47 मुल्लमाकतापूरितवृणवाद्यम्, a wind-instrument made of straw.
 पिंजळो vi. 50 मेरुण्डः । वदनद्वयोपेतो नाह-
 ष्ठाख्यः पक्षी, a fabulous bird with two heads.
 पिजिअं vi. 49 विधुतम्, shaken पिजिअयं इत्यपि.
 पिजिअयं, a variant of the prec.
 पिहलउरा vi. 50 कलुषा मुरा, muddy liquor.
 पिहुनं vi. 49 गुदः, the anus. [f. शुश्रूण]
 पिहच्छा vi. 49 सखा, a female friend.
 पिणाइं vi. 48 आज्ञा, an order.
 पिणाओ vi. 49 बलात्कारः, violence, force.
 पिंहरं, a variant of पिंहरं q. v.
 पिडलअं, a variant of पेंडलअं q. v.
 पिडी vi. 47 मञ्जरी, a cluster of blossoms.
 पिंटीरं vi. 48 दाहिमम्, the pomegranate fruit. पिंहरं इत्यन्ये.
 पिण्डी vi. 46 क्षमा, thin, lean.
 पिणओ vi. 78 मशका, a mosquito. उन्मत्तः, mad. Also a cricket cf. note, iii. 54
 पिण्डा vi. 48 कर्णापिपिलिका, a spider.
 पिण्डिअं vi. 50 यत्किञ्चित्पठितम्, anything read. [onomatopoeitic f. पिटिपिटि]
 पित्तरी vi. 79 वृषभः, a bull. इंसः, a swan, goose.
 पिडं vi. 46 जलम्, water [f. पिब्]
 पिरिडी vi. 47 शकुनिका, a bird.
 पिलणं vi. 49 पिच्छिली देशः, slimy land.
 पिह्लिरी vi. 79 गण्डुस्तंजं वृणम्, a kind of

- grass- चीरि, a cricket. धर्मः, warmth, heat.
- पिल्ल vi. 46 लघुपक्षिद्वयम्, a young bird. [f. Tel. pilla]
- विह्वलो vi. 79 वाद्यविशेषः, a kind of musical instrument विवर्णः, colourless, pale.
- विह्वलं vi. 47 मुल्लमाकृतापूरितनृणवाद्यम्, a wind instrument made of straw.
- विह्वलजरो vi. 50 तनुः, the body.
- वीर्यं vi. 51 नृगजन्मः, a horse.
- वीर्यदं vi. 51 चोरमार्या, a wife obtained by stealth.
- ✓ वीर्यं vi. 51 इस्तुनिपीडनयन्त्रम्, a sugarcane press.
- वीर्यं vi. 51 चतुर्भुजम्, square. [f. वीर्य]
- विलुप्तं vi. 51 द्रुष्टम्, burnt.
- वृद्धो vi. 53 तरुणः, a youth. [f. वीर्य]
- वृद्धादणी vi. 54 पिशाचगृहीता, possessed by a demon or fiend. उन्मत्ता दुःशीला चेत्यन्ये, mad, reprobate. [f. पिशाचिनो (or वृद्धादिन् !)]
- वृद्धाई vi. 80 तरुणः, a youth. उन्मत्तः, mad. पिशाचः, a fiend, demon. [f. पिशाच]
- वृद्धाई vi. 54 पिण्डीकृतम्, made into a lump. पिण्डलद्वयं इत्यादि.
- वृद्धाई vi. 55 नलिनी, a lotus plant. [He. f. पुटकिनी]
- वृद्धिं vi. 80 वदनम्, the face. बिन्दुः, a drop.
- वृद्धिं vi. 38 स्वपचः, a man of a low caste.
- वृद्धिं vi. 54 पिण्डीकृतम्, made into a lump. पिण्डलद्वयं इत्यादि.
- वृद्धिं vi. 52 गतः, go, depart.
- वृद्धो vi. 52 गर्तः, a hollow, hole. [f. Tam. punḍai]
- पुण्यवत्तं vi. 53 मनोदहृतवस्त्रम्, a cloth taken away as a sign of joy. [f. पुण्यपात्र]
- पुण्यालो vi. 53 अचर्त्ता, an unchaste woman. [Tr. f. पुंभलो]
- पुण्यं vi. 52 मृदु, soft.
- पुण्यं vi. 52 वीर्यम्, fat, stout.
- पुण्या vi. 52 पितृध्वजा, father's sister (Tr. पुण्या f. पितृध्वजा)
- पुण्यं vi. 52 संगमः, union.
- पुण्यदेवो vi. 55 असुरः, an Asura, demon. [f. पुण्यदेव]
- पुण्यपदाणा vi. 56 अहिदंष्ट्रा, the fang of a snake.
- पुण्यो vi. 53 स्वयः excellent or distinguished.
- पुण्युरिआ vi. 55 इच्छन्ता, longing, anxiety. [onomatopoeitic]
- पुण्यो vi. 55 पुकः, an owl.
- पुण्यो vi. 15 विषमम्, uneven. अन्ये तु आवृतमर्द्धावास्तुवाचक इत्यादि, an enclosed site or house. पच्छोक्तदमिति तू सातवाहनः
- पुलासिओ vi. 55 अग्निकणः, a spark of fire.
- पुली vi. 79 व्याघ्रः, a tiger. सिंहः, a lion. [f. Dr. puli]
- पुलासि vi. 52 वीर्यम्, fat, stout.
- पुलं vi. 56 दधि, curds.
- पुला vi. 54 पिशाचगृहीता, possessed by a demon or fiend.
- पुला vi. 56 तूललता । वस्त्रध्याम्युन्नतन्नुर्निःसरति, a roll of cotton drawn out in spinning.
- पुलो vi. 56 इल्ली, an elephant.
- पुल्लिअं vi. 57 कार्यम्, work.
- पुल्लं vi. 56 शूर्पम्, a winnowing basket. [ts.]
- पुलो vi. 56 तन्तुवाद्योपकरणम्, a weaver's implement.

पूरोही vi. 57 अवकरः, sweepings.
 पूसो vi. 80 सातवाहनः, King Hāla. शुक्रः,
 a parrot.
 पेआलं vi. 57 प्रमाणम्, size [f. माय]
 पेच्छओ vi. 58 दृष्टमात्राभिलाषी, one who
 desires a thing as soon as it is
 seen. [f. Pkt. पेच्छ]
 पेज्जलं vi. 57 प्रमाणम्, size. [f. मान्य]
 पेज्जालो vi. 7 विपुलः, wide, extensive.
 पेडइओ vi. 59 कणादिविकेता वणिक्, a mer-
 chant dealing in grains.
 पेड्डा vi. 80 भित्तिः, a wall. द्वारम्, a door.
 महिषी, a she-buffalo. केचित्तेड्डाब्देन
 महिषमाहुः
 पेडालं cf. the foll.
 पेडालो vi. 7 विपुलः, wide, extensive.
 पेडालं वतुलमिति द्रोणः, round.
 पेडं vi. 81 लण्डम्, a piece. वलयः, a ring.
 [f. Dr. peṇḍara]
 पेडओ vi. 53 तरुणः, a youth. पण्ड इत्यन्ये,
 a eunuch.
 पेडधवो vi. 59 खड्गः, a sword.
 पेडपालं vi. 54 पिण्डीकृतम्, made into a
 lump. पिडलइअं इत्यपि.
 पेडलो vi. 58 रसः, juice.
 पेडलइअं vi. 54 पिण्डीकृतम्, made into a
 lump. पिडलइअं इत्यपि.
 पेडागे vi. 58 गोपः, a cowherd. महिषीपाल
 इति देवानः, a buffalo-herd, a keeper
 of she-buffaloes.
 पेडोली vi. 59 क्रीडा, sport, play.
 पेडो vi. 50 कलुषा सुरा, muddy liquor.
 पेरण vi. 59 ऊर्ध्वस्थानम्, an elevated
 place.
 पेय्ज्जं vi. 58 साहाय्यम्, help.
 पेय्ज्जो vi. 54 पिण्डीकृतम्, made into a
 lump. पिडलइअं इत्यपि.
 पेय्ज्जिअं vi. 57 पीडितम्, troubled.
 पेय्ज्जं vi. 57 कार्यम्, work. [f. पेयज]

पेय्ज्जमारी vi. 59 दूती, a female messen-
 ger. [f. पेयजकारी]
 पेहुणं vi. 58 पिच्छम्, a feather of a tail
 पोअइआ vi. 63 निद्राकरीलता, a kind of
 creeper.
 पोअंडो vi. 61 मुक्तमयः, free from fear,
 fearless. पण्ड इत्यन्ये, a eunuch
 पोअंतो vi. 62 शपथः, an oath.
 पोअलओ vi. 81 अश्विनमासोत्सवः, a festi-
 val in Āśvina (September-October)
 in which the husband eats a cake
 received from the hand of his
 wife. अण्डः, a small round cake.
 बालवसन्त इत्यन्ये, the early spring.
 पोआओ vi. 60 ग्रामप्रधानः, the headman
 of a village.
 पोआलो vi. 62 वृषभः, a bull.
 पोइआ vi. 63 निद्राकरी लता, a kind of
 creeper.
 पोइओ vi. 63 कान्दविकः, a baker, con-
 fectioner. सद्योत इत्यन्ये, a firefly.
 पोइजा vi. 61 करीषामिः, the fire of dry
 cowdung.
 पोओ vi. 81 श्ववृक्षः, a kind of tree,
 Grislea tomentosa लघुतर्पः, a small
 snake. [Hc. f. पोत]
 पोचं vi. 60 सूक्ष्मतरुम्, very delicate,
 soft.
 पोटे vi. 60 उदरम्, the belly. [f. Dr.
 potta; (or f. पुट)]
 पोणिआ vi. 61 सूत्रभूतकं, a spindle, with
 thread wound round it.
 पोणिओ vi. 28 पूर्णः, full.
 पौडो vi. 60 द्यूयाधिपतिः, the leader of a
 troop or band.
 पोसओ vi. 62 वृषणः, the testicles.
 पोत्तो vi. 60 काचः, glass.
 पोमं vi. 63 कुसुमरक्तं वस्त्रम्, a cloth dyed
 with safflower.

पोरच्छो vi. 62 दुर्जनः, wicked person, or back-biter. (Tr. पोरच्छो = मत्सरी f. पौरस्य)

पोर्यं vi. 26 क्षेत्रम्, a field.

पोलसा vi. 63 सेदितभूमिः, consumed land.

✓ पोलिओ vi. 62 सौमिकः, a butcher.

पोलिओ vi. 61 दुःस्थः, poor, miserable.

पोइणो vi. 62 लघुमत्स्यः, a small fish.

फ

फंसर्ण vi. 87 युक्तम्, joined, united. मलिनम्, dirty.

फंसुली vi. 82 नवनालिका, a kind of jasmine.

फंसुलो vi. 82 मुक्तः, released, left.

फणू vi. 82 वसंतोत्सवः, the vernal festival.

फटं vi. 86 सर्पस्य सर्वशीर्षम्, the whole body of a snake. फणः, the hood. [f. फट]

फंकसओ vi. 83 लतामेदः, a kind of creeper.

फरओ vi. 82 फलकः, a board, slab [f. फरक prob. a variant of फलक]

✓ फलही vi. 82 कर्पासः, cotton.

फलिजारी vi. 83 दूर्वा, the dūrvā-grass, Panicum dactylon.

फली vi. 86 लिङ्गम्, a sign, mark. वृषभः, a bull.

फसलं vi. 87 सारम्, the essence. रथासकः perfuming the body with fragrant unguents.

फसलाणिओ vi. 83 कृतविभूषः, adorned.

फसलिओ vi. 83 कृतविभूषः, adorned.

फसुलो vi. 82 मुक्तः, released, left.

फिह्री vi. 83 हर्षः, joy.

फिट्टो vi. 84 वामनः, a dwarf [f. Tel. potti !]

फिषं vi. 83 रुचिमम्, adopted, feigned.

फुक्का vi. 84 मिथ्या, false. [onomatopoeic !]

फुकी vi. 84 रजकी, washerwoman.

फुंटा vi. 84 केशबन्धः, a hair-band.

फुंफुआ vi. 84 करीषाभिः, the fire of dry cowdung.

फुरिअं vi. 84 निन्दितम्, censured.

✓ फुलंधुओ vi. 83 अमरः, a black bee. [f. फुलंधय]

फओ vi. 85 लोहकारः, a blacksmith.

फेणबंधो vi. 85 वरुणः, Varuṇa, the god of the ocean. [f. फेनबन्धु]

फेणवडो vi. 85 वरुणः, Varuṇa, the god of the ocean.

फेलाया vi. 85 मातुलानी, the wife of maternal uncle.

फेहो vi. 85 दरिद्रः, poor.

फेन्लुसर्ण vi. 86 पिच्छिलो देशः, slimy land. पतनम्, falling down, a fall.

फेतो vi. 87 चासः, fear. सद्भावः, good disposition or nature.

फोइमयं vi. 87 मुक्तम्, released, left विस्तारितम् extended.

फोओ, a variant of फेतो, q. v

फोडिअयं vi. 88 राजिका, black mustard, Sinapis racemosa. घूमितं । शाकादि, darkened (curry etc). रात्रावटम्भा सिद्धादिरक्षापकारः, protection from lions etc. at night in the forest.

फोंका vi. 86 मोघयितुं शब्दः, a noise for terrifying.

फोसो vi. 86 उद्गमः, going up, rising. फोओ इत्यन्ये.

व

वइहो vi. 91 बलीवर्दः, an ox [Hc. Gr. ii 174 f. बलीवर्दः]

वडहारी, a variant of घोहारी, q. v.

वड्ढरम् vi. 89 परिहासः, joking, jest.

बहुवातो a variant of बहुवातो, q. v.
 बद्धओ vi. 89 ब्रपुष्टाख्यः कर्णभरणविशेषः, a kind of ear-ornament. [f. बद्ध]
 बंधो vi. 88 भूयः, a servant [Pers. bandak f. बन्ध !]
 बंधोहो vi. 89 मेलकः, an assemblage. [f. बंध]
 बण्डोहो vi. 90 चातकः, a bird supposed to live only on rain-drops, Cuculus melanoleucus. दन्त्योष्ठ्यादिः कैश्चिदिष्यते.
 बणो vi. 88 सुभटः, a warrior. पितृव्यन्वे, father. [f. वप]
 बण्काउलं vi. 92 अतिशयोक्त्यम्, very hot-केषांचिद्व्योष्ठ्यादिरवयवम्. [f. बाष्पाकुल though He. contradicts it.]
 बडवरी yi. 90 केशरचना, dressing the hair.
 बडो vi. 88 बन्धः, a leather strap.
 बमालो vi. 90 कलकलः, a confused noise. दन्त्योष्ठ्यादिः कैश्चिदिष्यते.
 बंमणिआ, a variant of the foll. q. v.
 बंमणी vi. 90 झालाहलः, a kind of lizard. स्वार्थे के बंमणिआ.
 बंमहरं vi. 91 कमलम्, a lotus [f. बल्लग्रह] (Tr. बम्हहरं)
 बरुअं vi. 91 इलुसदशमृणम्, a kind of grass resembling sugar-cane दन्त्योष्ठ्यादिः कैश्चिन्निबद्धः.
 बलमड्डा vi. 92 बलात्कारः, violence, force [f. बल-मुद् or- मुद्]
 बलवटी vi. 91 सखी, a female friend व्याचामसङ्ग्यन्वे, exerting. दन्त्योष्ठ्यादिः कैश्चिन्निबद्धः.
 बलामोडो vi. 92 बलात्कारः, violence, force [f. बलामोडा f. बलात्-मुद्]
 बलिओ vi. 88 बलः, fat, stout. [f. बल, Tel. balisina]

बन्वाहो vi. 89 दक्षिणहस्तः, the right hand.
 बहलं vi. 89 पक्कः, mud.
 बहुणो vi. 97 चोरः, a thief. धूर्तः, a rogue. (Tr. बहुजाणो f. बहुज्ञान)
 बहुमुओ vi. 92 दुर्जनः, a wicked person. [f. बहुमूख]
 बहुराणा vi. 91 सङ्गधार, the edge of a sword.
 बहुरावा vi. 91 शिवा, a jackal. [f. बहुरव]
 बाउली vi. 92 पाञ्चालिका, a doll. केषांचिद्व्योष्ठ्यादिः [f. व्यावृ]
 बाणो vi. 97 सुभगः, lovely, fortunate. पनसः, the breadfruit tree, the jack.
 बालओ vi. 92 बणिक्पुत्रः, son of a merchant. [f. बालक]
 बिजाया vi. 93 पुतौ कीटौ, insects which go about closely attached to each other.
 बिगाइआ, a variant of the foll q. v.
 बिगाई vi. 93 पुतौ कीटौ, insects which go about closely attached to each other. स्वार्थे के बिगाइआ.
 बिबोक्कणं vi. 98 शोकः, disturbance, agitation. विकारः, modification, transformation उच्छीर्षकम्, a pillow.
 बीअओ vi. 93 अस्तनवृक्षः, a tree, Terminalia alata tomentosa. बीअणो इत्यन्वे [f. बीअक]
 बीअजमणं vi. 93 बीअमलनसलम्, a threshing floor. दन्त्योष्ठ्यादिः केषांचित्. [f. बीअमलन !]
 बीअणो a variant of बीअओ, q. v.
 बीलओ vi. 93 तण्डकः, an ornament for the ear. दन्त्योष्ठ्यादिः केषांचित्.
 बुहणो vi. 94 काकः, a crow. [f. बुहण !]
 बुफा vi. 94 मुष्टिः, the fist. बीहिमुष्टिरित्यन्वे, a fistful of rice.
 बुकसारा vi. 95 भौकः, a coward.
 बुण्णो, a variant of बुण्णो, q. v.

बुत्ती vi. 94 कृतुमती, a woman during her courses.

बुंदिणी vi. 94 कुमारीसमूहः, a group of maidens.

बुंदी vi. 98 चुम्बनम्, kissing, a kiss सुकरः, a pig.

बुंदीरो vi. 98 महिषः, a buffalo. महान्, great, large. (Tr. बुद्धिरो) [f. बुद्ध]

बुंबुअं vi. 94 वृन्दम्, a multitude, a group.

बुलंबुला vi. 95 बुद्बुद्, a bubble. [onomatopoetic cf. Tel. bulabula]

बोडो vi. 95 नौः, a ship दन्त्योष्ठयादिरवं केपाचित्.

बेड्डा vi. 95 श्मश्रु, the beard.

बेली vi. 95 स्तूपा, a post, pillar.

बेसविसज्जं, a variant of वेसविसज्जं, q. v.

बेसणं, a variant of वेसणं, q. v.

बोक्कडो vi. 96 छागः, a goat. [f. वक्कर]

बोंगिलो vi. 99 भूषितः, adorned, ornamented. आरोपः, pride, arrogance.

बोडो vi. 96 धार्मिकः, righteous, virtuous. तरुण इत्यन्ये, a youth.

बोडुरं vi. 95 श्मश्रु, the beard.

बोंटणं, a variant of the foll. q. v.

बोंडं vi. 96 चूचुकम्, the nipple of a breast. बोंटणं इति शीलाङ्कः.

बोदुरं vi. 96 प्रुय, great, wide, expansive.

बोदुहो, a variant of बोदुहो, q. v.

बोंदं, a variant of the foll. q. v.

बोंदी vi. 99 रूपम्, form. मुखम्, the face. शरीरम्, the body. बोंदं मुखमित्यन्ये. [f. Dr. bondi]

बोलो vi. 90 कलकलः, a confused noise. दन्त्योष्ठयादिः केशिदिष्यते. [prob. a variant of बमालो]

बोव्वं vi. 96 क्षेत्रम्, a field.

बोह्मरो vi. 97 मागजः, a bard.

बोहारी vi. 97 संमार्जनी, a broom. बडहारी इत्यन्ये.

बोहिट्यो vi. 96 प्रवहनम्, a litter or carriage, a conveyance.

भ

भग्नं vi. 99 लिपम्, smeared.

भट्टिजो vi. 100 विष्णुः, the God Viṣṇu. Cf. He. Gr. ii. 174. [f. भर्तृक]

भंडे vi. 100 वृन्नाकम्, the egg-fruit

भंडणं vi. 101 कलहः, a quarrel [f. भग्हन]

भंडी vi. 109 शिरीषवृक्षः, a kind of tree, Acacia sirisa. अटवी, a forest. अस्तती, an unchaste woman. गन्धी, a car drawn by oxen. [f. Dr. vaṇḍi or baṇḍi]

भंडुं vi. 100 मुण्डनम्, tonsure, shaving.

भंडो vi. 109 छिन्नमूर्धः, decapitated. मागजः, a bard. भग्हनम्, adorning. सता, a friend. दोहित्रः, a daughter's son.

भंदं vi. 100 आमलकम्, a fruit of the tree, Emblic Myrobalan.

भदुसिरी vi. 102 श्रितण्डम्, sandal-wood. [f. भद्रथी]

भट्टाकरी vi. 102 पलम्बः hanging down, pendulous.

भममूहो vi. 101 आवर्तः, a whirlpool.

भमते, a variant of the foll. q. v.

भमासो vi. 101 इलुसदशतृणम्, a kind of grass resembling sugar-cane. भमसो इति धनपालः.

भंभलं vi. 110 अविश्वम्, an unfriendly act.

भंभलो vi. 110 मूर्खः, a fool.

भंभा vi. 100 तूर्यविशेषः, a kind of drum

भंभी vi. 99 अस्तती, an unchaste woman.

भयवणामो vi. 102 मेधिरकम्, name of a place.

- भरोच्छयं vi. 102 तालफलम्, the fruit of the palmyra tree, *Borassus flabelliformis*. [f. भम-उच्छय]
- भल्लं vi. 101 भल्लम्, stumbling, staggering.
- भल्लुंकी vi. 101 शिवा, a jackal.
- भल्लू vi. 99 कृशः, a bear [f. भल्लूक, भल्ल]
- भव्यो vi. 100 भागिनेयः, a sister's son. [f. भव्य]
- भसुआ vi. 101 शिवा, a jackal [f. भस्-उक]
- भाइलो vi. 104 हालः, a ploughman, cultivator.
- भाउअं vi. 103 आषाढे गौवां उत्सवविशेषः a festival to Gauri in the month of Āṣāḍha (June-July)
- भाउज्जा vi. 103 भ्रातृजाया, a brother's wife [f. भ्रातृजाया]
- भाओ vi. 102 ज्येष्ठभगिनीपतिः, an elder sister's husband. [f. Dr. bhāva or bhāva; भाव]
- भापलो vi. 104 जात्यतुरंगमः, a horse of good race.
- भावइआ vi. 104 धार्मिकगृहिणी, a virtuous housewife.
- भावित्रं vi. 103 गृहीतम्, taken, caught [f. भावित]
- भासलं vi. 103 दीप्तम्, glowing, illuminated. [f. भास]
- भासिअं vi. 104 दत्तम्, given.
- बाहुंही vi. 103 निःसरणम्, going, departing.
- भिगं vi. 104 कृष्णम्, black. [f. भृङ्ग or भिङ्ग itself.]
- भिगारी vi. 105 चीरी, a cricket मशक इत्यन्ये, a mosquito [f. भृङ्गारी]
- भित्तं vi. 110 द्वारम्, a door गृहम्, a house. [ts.]
- भित्तं vi. 105 द्वारम्, a door.
- भित्तिरुवं vi. 105 रङ्गच्छिन्नम्, cut with a chisel or axe
- भित्तं vi. 105. अनर्थः, evil, misfortune.
- भित्तिआ vi. 105 क्नी a mat or cushion of grass, the seat of an ascetic [f. वृषो !]
- भुअं vi. 106 भूर्जम्, the birch-bark.
- भुङ्गणो vi. 110 खा, a dog. मयादिमानम्, a measuring cup for wine etc. [f. भुङ्ग]
- भुक्ता vi. 106 खुम् hunger. [f. भुमुखा]
- भुंडीरो vi. 106 सुकरः, a pig.
- भुंडो vi. 106 सुकरः, a pig.
- भुत्तणो vi. 106 भृत्यः, a servant. ओत्तंयोगे इति भोत्तणो इत्यपि. [f. भुत् !]
- भुरुकुंडिअं, variant of भुरुंडिअं, q. v.
- भुरुंडिआ vi. 101 शिवा, a jackal
- भुरुंडिअं vi. 106 उद्दालितम्, sprinkled with dust. भुरुकुंडिअं इत्यन्ये.
- भुअण्णो vi. 107 रुष्टे खले यज्ञः, a sacrifice in ploughed field.
- भुओ vi. 107 यन्त्रवाहः, one who bears or controls a machine.
- भुमिपिआओ vi. 107 तालः, a palmyra tree. [f. भुमिपिआय]
- भेज्जलओ vi. 107 भीरु, timid. [f. भी]
- भेज्जो vi. 107 भीरु, timid [f. भी]
- भेहो vi. 107 भीरु, timid.
- भेरुंडो vi. 108 चित्रकः, a tiger.
- भेलओ, a variant of the foll. q. v.
- भेली vi. 110 आज्ञा, an order. बेडा, a boat. बेटी, a female servant. बेडायां भेलओ इत्यपि केचित्.
- भोइओ vi. 108 ग्रामप्रधानम्, the headman of a village. [f. भोगिक or भोगी]
- भोओ vi. 108 मालिः, wages, hire.
- भोत्तणो, a variant of भुत्तणो q. v.
- भोरुडो vi. 108 मारुण्डपक्षी, a fabulous bird with two heads. [f. भेरुड !]

मोहयं vi. 108 प्रवच्यप्रवृत्तं पाथेयम्, provisions for a journey.

म

मआई vi. 115 शिरोमाला, a garland for the head.

मइअं vi. 114 मर्हितम्, reproached, abused.

मइमोहणी vi. 113 क्षुण्ण, liquor. (Tr. मइ-मोहणी) [f. मतिमोहनी]

मइलो vi. 142 कलकलः, a confused noise, गततेजाः, devoid of lustre [f. मलितः, मलिन]

मइहरो vi. 121 ग्रामप्रवरः, the headman of a village. मेहरो इत्यन्वे [f. मनिहर]

मई vi. 113 क्षुण्ण, liquor. [f. मति cf. मइ-मोहणी]

मउअं vi. 114 दीनम्, poor, miserable.

मउडी vi. 117 जूटः, the mass of matted hair. [f. मकुट or मुकुट]

मउरंदो vi. 118 अग्रामार्गः, Achyranthes Aspera; a kind of plant.

मउरो vi. 118 अग्रामार्गः, a kind of plant, Achyranthes Aspera.

मउली vi. 115 हृदयरसोच्छलनम्, disturbance or upsetting of the heart.

मऊ vi. 113 पर्वतः, a mountain.

मकुडचंयं vi. 127 शृङ्खलाकरं पीवाभरणं सन्धाप-सचं प्रज्ञोपवीताकारम्, a chain ornament worn across (like the sacred thread) over the left and under the right shoulder.

मकुडीहा vi. 142 कर्णाविपीलिका, a spider.

मकुडीहो vi. 142 यन्त्रगुम्फनार्थं रशिः, a heap for stringing together by a machine.

मग्गणिरो vi. 124 अनुगमनशीलः, addicted to follow (others).

मगो vi. 111 पश्चात्, afterwards. [f. मार्गतः]

मंझो vi. 112 अण्डः, an egg.

मंगलं vi. 118 सदृशम्, similar, resembling.

मंगलसज्जं vi. 126 बीजवापशेवं क्षेत्रम्, a field ready for sowing seeds.

मंगुलं vi. 145 अनिष्टम्, disliked, unwellcome. पापम्, sin. मंगुलो चोर इत्यन्वे, a thief.

मुंगुलो cf. the prec.

मुंगुतो vi. 118 मुकुलः, a mungoose, an ichneumon. [f. Dr. mungisa]

मणं vi. 111 मलः, dirt, impurity.

मज्जा vi. 113 मर्यादा, boundary, limit. [f. मर्यादा]

मज्जिअं vi. 144 अवलोकितम्, looked at. पीतम्, drunk. [f. मारिज, Tel. mar-jiiga]

मज्जोक्कं vi. 118 पश्यमानम्, fresh, new.

मज्जुआरं vi. 121 मध्यम्, middle [f. मध्य.]

मज्जुओ vi. 115 नाशितः, a barber.

मज्जन्तिअं vi. 124 मध्यंदिनम्, the noon. [f. मध्यंदिन !]

मज्जिमण्डं vi. 125 उदरम्, the belly [f. मध्यमण्ड or कण्ड]

मंचो vi. 111 बन्धः, a bond, fetter. मंडो बन्ध इति केचित्पठन्ति.

मंजिआ a variant of मंजुआ. q. v.

मंजीरं vi. 116 शृङ्खलकम्, a chain, fetter

मंजुआ vi. 116 तुलसी the Tulasi plant, Ocimum Sanctum. मंजिआ इत्यन्वे. [f. मञ्जुक]

महुहिअं vi. 146 परिणीतायाः क्रोधः, the anger of a married woman कलुषम्, muddy, turbid अशु tear.

मटो vi. 112 शृङ्खलीनः, hornless. [f. Tam. mottai]

- मदो vi. 112 अलसः, lazy [f. मज्ज-त, or Dr. maddi]
 मढओ vi. 115 आगमः, a garden [a variant of मयडो]
 महङ्गरो vi. 120 गर्वः, pride [He. Gr. ii. 174 calls it a मायाशब्द] [f. मद्भुर]
 महबोज्जा vi. 122 शिबिका, a palanquin [f. मृत-वह !]
 महहं vi. 117 लघु, small.
 महहरो vi. 120 गर्वः, pride.
 महिआ vi. 114 समाहिता, struck
 महवदने vi. 146 हन्य, killed तीक्ष्णम्, sharp.
 महो vi. 141 कण्ठः, the neck. मृतः, dead. [f. Tel. meda and मृत]
 महुा vi. 140 बलात्कारः, violence, force आज्ञा, an order. [f. मृद्]
 मणिगायहरं vi. 128 समुद्रः, the ocean. [f. मणिनागगृह]
 मणिगइआ vi. 126 कटीमुखम्, a waistband [f. मणिरचित]
 मंओ vi. 111 शठः, a rogue, knave. बन्ध इति केचित्, a bond, fetter
 मंडलो vi. 114 खा, a dog. [ts.]
 मंडिलो vi. 117 अपूपः, a small round cake. [f. मंडिल]
 मंडी vi. 111 विधानिका, a lid, cover. [f. Tel. mandī-ga]
 मत्तबालो vi. 122 मत्तः, intoxicated, mad [f. मत्तबालः]
 मत्तलो vi. 113 बलात्कारः, violence, force.
 मत्तलेवो vi. 123 मत्तवारणः, a wild elephant.
 मंतवसे vi. 141 लज्जा, shame. दुःखम्, sorrow.
 मंती vi. 111 विद्यागणकः, an astrologer who fixes days for marriages [f. मन्त्री !]
 मंतुआ vi. 116 लज्जा, shame.
 मंतेली vi. 119 सारिका, a kind of bird, Turdus Salica and Gracula religiosa.
 मंथरं vi. 145 बहु, much कुसुमम्, safflower. कुटिलम्, crooked.
 मंदीरं vi. 141 शृङ्खलम्, a chain, fetter मन्यनः, a churning-stick
 मंधाओ vi. 119 अढ्यः, wealthy.
 मम्मक्का vi. 143 उत्कण्ठा, longing, anxiety. गर्वः, pride. [f. ममं]
 मम्मणिआ vi. 123 नीलमक्षिका, a blue fly.
 मम्मणो vi. 141 मदनः, Cupid, the god of love. रोषः, anger. [f. मम्मन]
 मम्मी vi. 112 मातुलानी, the wife of the maternal uncle.
 मयडो vi. 115 आगमः, a garden [a variant of मढओ]
 मयणसलाचा vi. 119 सारिका, a kind of bird, Turdus Salica and Gracula religiosa. [f. मदनसलाका]
 मयणिवालो vi. 126 कन्दर्पः, Cupid, the god of love. [f. मदनिवान्त]
 मयरदो vi. 123 कुसुमरजः, the pollen of a flower. [f. मकरन्द !]
 मयलवुत्ती vi. 125 रजस्वला, a woman during her courses. [f. मलिनपुत्री]
 मयाली vi. 116 निद्राकरी लता, a kind of creeper.
 मरहो vi. 120 गर्वः, pride. [f. मद्-वर्त !]
 मराली vi. 142 सारसी, the Indian crane, Ardea sibirica. दूती, a female messenger. सखी, a female friend. [ts.]
 मरालो vi. 112 अलसः, lazy. इंस इति सात-वाइनः, a swan, goose [f. मराल]
 मरुलो vi. 114 मृतम् । पिशाचादि, a demon, fiend.
 मरो vi. 140 मशकः, a mosquito. उलूकः, an owl.

मलओ vi. 144 गिर्वेकदेशः, a part of a hill. उपवनम्, a garden. [f. Tam. malai]

मलंपिओ vi. 121 गर्वी, proud, haughty.

मलवटी vi. 124 तरुणी, a young woman.

मलहरी vi. 120 तुमुलः, a tumult.

मलिअं vi. 144 लघुक्षेत्रम्, a small field. कुण्डम्, a jar, water-pot.

मलो vi. 111 स्वेदः, sweat. [ts.]

मल्लयं vi. 145 अपूपमेदः, a kind of round cake. शरत्तम्, a shallow dish, platter. कुसुम्भरक्तम्, coloured red with safflower. चपकः, a drinking vessel.

मल्लानी vi. 112 मातुलानी, the wife of the maternal uncle. [f. मातुलानी]

मल्लणं vi. 119 लीला, sport, play.

मल्लिणं vi. 118 रम्यम्, beautiful. [f. मसृण]

मल्लओ vi. 123 गह्वरपतिः, the lord of the forest or cave.

मल्लो vi. 117 उष्ट्रः, a camel. [f. महाङ्क]

मल्लणं vi. 114 पितुर्गृहम्, the father's house.

मल्लधारं vi. 125 माण्डम्, a pot. भोजनमिति सातवाहनः, eating food, food.

मल्लो vi. 113 असमर्थः, weak, incompetent.

मल्लो vi. 143 वृद्धः, old, aged. निबद्धः, a multitude, collection. पृथुलः, wide large. मुत्तरः, talkative. जलधिः, the ocean. [f. महत्]

मल्लणो vi. 121 रुद्रः, the god Rudra.

मल्लिखं vi. 121 व्योम, the sky.

मल्लपत्तो vi. 119 आढ्यः, rich, wealthy.

मल्लकसो vi. 121 तरुणः, a youth. [f. महालक्ष्मण !]

मल्लवक्त्रो vi. 127 भाद्रपदे श्राद्धपक्षः, the second or dark fortnight of Bhādrapada (August-September) in

which Śrāddhas are performed to the dead relatives. [f. महालक्ष्मण]

मल्लो vi. 116 जारः, a man of loose character.

मल्लवो vi. 122 नलिनी the lotus plant. [ts.]

मल्लउणो vi. 127 उल्लूकः, an owl. [f. महाशकुन]

मल्लवो vi. 120 शिवा, a jackal.

मल्लिंदो vi. 120 शिषुनरः, a kind of tree, Morunga guilandina.

मल्लिक्कं vi. 124 मल्लिषीतम्भः, a herd of she-buffaloes. [f. मल्लिषी]

मल्लो vi. 144 श्रीवद्वक्त्रः पक्षी । श्रीरिति वदति वाश्यते स श्रीवदः, a kind of bird which cries Sri, Sri मागधः, a bard

मल्लुहो vi. 122 विद्युनः, a back-biter, wicked person. [f. मधुसूत]

मल्लालिअं vi. 125 परिचितम् familiar, acquainted with.

मल्लो vi. 119 पङ्कः, mud.

मल्लिआ vi. 131 मातृध्वजा, mother's sister [f. मातृ !]

मल्लो vi. 129 आमलकी, a kind of tree, Emblic Myrobalan. [f. माहन्दी]

मल्लो vi. 129 मृदुः, soft, delicate.

मल्लो vi. 128 मेमकः, hairy [f. Tam. mayir or maśir !]

मल्लो vi. 147 सखी, a female friend. दुर्गा, the wife of Śiva. [f. मातृका]

मल्लो vi. 129 मृदुः, soft, delicate.

मल्लिअं vi. 128 मल्लम्, a house [f. Can. māḍi, Tam. mādam]

मल्लो vi. 147 मायावी, deceitful. चन्द्रवधुः, the wife of the moon. [f. मनस्वि]

मल्लिअं vi. 130 अनुभूतम्, experienced [f. मानित]

मल्लिआ vi. 131 माता, the mother [f. मातृ !]

- मामाई vi. 129 अभयप्रदानम्, giving a promise of protection. अदूरविक्रपाद् मामीसिञ्जं इत्यपि. [f. मा-मी.]
 मामीसिञ्जं, a variant of the prec. q. v.
 मामा vi. 112 मातुलानी, the maternal uncle's wife. [f. Dr. māmā]
 मामी vi. 112 मातुलानी, maternal uncle's wife. [f. Dr. (am-) māmī]
 मायंदी vi. 128 आश्वः the mango tree [f. माकंद Cf. Hc. Gr. ii. 174 माकन्दशब्दः संस्कृतेषां त्वन्ये]
 मायंदी vi. 129 श्वेतपटा प्रयणिता, a female mendicant wearing white garments.
 मारिलग्ना vi. 131 कुम्भिता, contemptible, mean.
 माला vi. 128 ज्योत्स्ना, moonlight.
 मालाकुंकुमं vi. 132 प्रधानकुङ्कुमम्, the chief saffron paint.
 मालूरो vi. 130 कपित्थः, the woodapple tree *Feronia elephantum* [ts.]
 मालो vi. 146 आरामः, a garden. मञ्जुः, charming. मश्रः, a bedstead, a scaffold.
 मासिञ्जो vi. 122 विद्युतः, a back-biter, wicked person.
 मासुरी vi. 130 शमश्रु, the beard. [f. Tam. masir; Hc. Gr. ii. 86 शमश्रु = मास]
 माई vi. 128 कन्दकुसुमम्, the flower of a kind of Jasmine.
 माहारयणं vi. 132 वस्त्रम्, a garment. वस्त्र-विशेष इत्यन्ये, a particular kind of cloth.
 माहिलो vi. 130 महिषीपालः, a keeper of she-buffaloes.
 माहिमाञ्जो vi. 131 शिशिरवातः, cold wind [f. माघवात]
 माहुरो vi. 130 शाकम्, a vegetable.
 मिणापं vi. 113 बलात्कारः, violence, force.

- मित्तलो vi. 126 कन्दर्पः, Cupid, the god of love.
 मित्तिवञ्जो vi. 132 ज्येष्ठः, an elder.
 मिरिआ vi. 132 कुटी, a cottage
 मिट्टिआ vi. 132 मेघसमूहः, a group of clouds.
 मीञं vi. 133 समकालम्, at the same time
 मुअंगी vi. 134 कीटिका, a small worm
 मुआदणी vi. 135 कुम्भी, a woman of the lowest caste, a charvāṇī. [f. मृगादिनी]
 मुहयं vi. 135 यासौ बोहुं प्रकृता तद्वर्जितानाम-
 न्यासां निमन्त्रितानां वधूनां विवाहः, the marriage of girls invited for the marriage of another girl
 मुकुलं vi. 147 उचितम्, fit, proper स्वैरम् as one likes, self-willed.
 मुक्कुंडी vi. 117 जूटः, the mass of matted hair.
 मुक्कुरडो vi. 136 राशिः, a heap, collection
 मुग्गसो vi. 118 नकुलः, mongoose [cf. मंगुसो]
 मुग्गुस् vi. 118 नकुलः, a mongoose. [a variant of the prec.]
 मुग्गुरडो vi. 136 राशिः, a heap, collection. [a variant of मुक्कुरडो]
 मुट्टिका vi. 134 झिझा, hiccough.
 मुणी vi. 133 अस्तिद्रुमः, a kind of plant, *Sesbana* (or *Æschynomene*) *Grandiflora*.
 मुंडा vi. 133 मृगी, a female deer
 मुंडी vi. 133 नीरङ्गी, a veil.
 मुट्टी vi. 133 चुम्बितम्, a kiss. [f. Tel. muddu.]
 मुट्टमो vi. 133 गृहमध्ये तिर्यग्दारुः, the beam of a house.
 मुम्पुरो vi. 147 करीषम्, dry cowdung करीषाग्निः, fire of dry cowdung.

मुरई vi. 135 अशनी an unchaste woman
 मुरिअं vi. 135 झुटितम्, broken
 मुरुमुंडो vi. 117 जूटः, the mass of matted hair.
 मुरुमुरिअं vi. 136 रणरणकः, Cupid, the god of love.
 मुलासिओ vi. 135 म्हुलिङ्गम्, a spark of fire.
 मुसहं vi. 134 मनस आकुलता, agitation of mind.
 मुस्यही vi. 136 मुसेन पतनम्, falling on the face. [f. मुस-!]
 मुहरोमगाई vi. 136 घृ, the brow [f. मुस-रोमगाजि]
 मुहलं vi. 134 मुसम्, the face [f. मुस]
 मुहिअं vi. 134 एवमेवकरणम्, doing just so. मुहिआ अन्येषाम्.
 मुहिआ, a variant of the prec.
 मूअलो vi. 137 मूकः, a mute. [f. मूक]
 मूअलो vi. 137 मूकः, a mute [a variant of the prec. q. v.]
 मूसरी vi. 137 मसः, broken
 मूसलो vi. 137 उपचितः, collected, gathered. [Tr. f. मूसल]
 मूसा vi. 137 लघुद्वारम्, a small door.
 मूसाअं vi. 137 लघुद्वारम्, a small door [a variant of the prec.]
 मेअज्जं vi. 138 धान्यम्, grain, corn.
 मेअतो vi. 138 असहनाः, jealous, envious.
 मेईओ vi. 139 मृगतन्तुः, a doe-snare [f. मृगदम्भ]
 मेडो vi. 138 उणिकसहायः, one who helps a merchant.
 मेंटी vi. 138 मेंटी, an elephant-keeper's wife.
 मेंडो vi. 138 हरितपकः, an elephant-keeper or driver.
 मेंटी a variant of मेंटी q. v.

मेरा vi. 113 मर्यादा, boundary, limit. [from Tel mēra; (or मर्या; मर्यादा 1)]
 मेली vi. 138 संज्ञितिः, union, meeting. [f. मेल or मोला]
 मेहच्छीरं vi. 139 जलम्, water. [f. मेप-क्षीर]
 मेहरो, a variant of मईहरो, q. v.
 मेहुणओ cf. the foll.
 मेहुणिआ vi. 148 पत्न्या भगिनी, a wife's sister. मातुलात्मजा, a maternal uncle's daughter. मेहुणओ पितृव्यमुसुलइनि लिङ्गनरिणामेन व्याख्येयम्, paternal aunt's son. [f. मेधुन]
 मोओ vi. 148 अधिगतः, obtained, reached. चिर्भिटादीनां बीजकोशः, the seed-vessel of cucumbers.
 मोकणिआ vi. 140 असितं पद्मोदरम्, the pericarp of a coloured lotus.
 मोमरो vi. 139 मुकुलम्, a bud. [f. Dr. mogga and Tel. mogāda]
 मोचं vi. 139 अर्धजङ्घी, a tall-boot.
 मोडो vi. 117 जूटः, the mass of matted hair.
 मोरत्तओ vi. 140 अपचः । चण्डाल इत्यन्ये, a man of a very low caste; a Chanḍāla.
 मोरो vi. 140 अपचः, a man of a very low caste.

र

रद्गेहं vii. 3 अनिलबितम्, desired. रद्गेहो रतिवृण्योनि केचित्, thirst for sexual enjoyment. [f. रति]
 रद्गेहो cf. the prec.
 रलक्कं vii. 13 रतिसंयोगः, sexual intercourse. जघनम्, the buttocks [f. रतिलक्ष्य]
 रगचं vii. 3 कौमुद्वयम्, a cloth dyed with safflower.

- रंगे vii. 1 त्रयु, tin. [ts.]
 रच्छामञ्जो vii. 4 स्वा, a dog. [f. रथ्यामञ्ज]
 रंजणं, a variant of the foll. q. v.
 रंजणो vii. 3 घटः, a pot. रंजणं कुण्डमिति
 केचित्, a basin or bowl.
 रंजुञ्जं vii. 3 रज्जुः a cord.
 रत्नखरं vii. 4 सीध, spirit distilled from
 molasses.
 रत्नच्छो vii. 13 हंसः, a swan, goose.
 व्याघ्रः, a tiger. [f. रक्षाक्ष]
 रत्तयं vii. 3 बन्धूकम्, a flower of the
 Bandhūka tree.
 रत्ती vii. 1 आज्ञा, an order.
 रत्तीञ्जो vii. 2 नापितः, a barber.
 रद्दी vii. 2 प्रधानम्, chief, best. [f. Dr.
 reddi ?]
 रक्कडिआ vii. 4 गौधा, the alligator.
 रक्को vii. 1 वल्मीकः, an anthill
 रंभो vii. 1 अन्दोलनफलकम्, a swinging
 plank or board.
 रथणिद्वयं vii. 4 कुमुदम्, the white water-
 lily [f. रजनीध्वज]
 रथवल्ली vii. 3 शिशुत्वम्, childhood.
 रत्ता vii. 1 त्रिवङ्गवः, a kind of creeper.
 रथञ्जो vii. 3 मन्थानः, a churning stick.
 रत्नद्वं vii. 2 बुद्धिमूलम्, the base of the
 fireplace.
 रत्ताऊ vii. 2 भ्रमरः, the large black bee.
 रत्ताअशब्दोऽयमित्यन्ये [f. रसाद्]
 रत्ताञ्जो, a variant of the prec. q. v.
 रत्ताला vii. 2 मर्जिता, curds with sugar
 and spices.
 राअला vii. 1 त्रिवङ्गवः, a kind of creeper
 राञ्जो vii. 4 चटका, a sparrow.
 राही vii. 4 संग्रामः, a fight. [f. राहि]
 रायगई vii. 5 जलोकाः, a leech.
 रावेयू vii. 14 बेतसद्रुमः the ratan, cane.
 ररमः, a fabulous animal said to

- have eight legs and to be stronger
 than a lion.
 राला vii. 1 त्रिवङ्गवः, a kind of creeper.
 राविञ्जं vii. 5 आस्वादिनम्, tasted, enjoyed.
 राहो vii. 13 दयितः, beloved, dear. निर-
 न्तरः, uninterrupted शोभितः, adorn-
 ed, graced. सनाथः, possessed of a
 protector. पलितः, grey.
 रिक्कं vii. 6 स्तोकम्, little, small.
 रिक्किञ्जं vii. 7 श्रुतिनम्, dejected, weary.
 रिक्कणं vii. 14 उपलम्भः, acquisition. कथ-
 नम्, narration. इत एति रेक्कणं इत्यपि.
 रिक्को vii. 6 वृद्धः, aged, old. वयः परिणाम
 इति केचित्, old age.
 रिग्गो vii. 5 प्रवेशः, entrance.
 रिगिञ्जं vii. 6 अमणम्, turning round.
 रिच्छमञ्जो vii. 7 कक्षः, a bear [f. कक्ष +
 मञ्ज]
 रिच्छो vii. 6 वृद्धः, aged, old.
 रिडोली vii. 7 पङ्क्तिः, a row, line. [f. कक्षालि]
 रिट्टो vii. 6 काकः, a crow. [f. अरिष्ट]
 रिडो vii. 5 कन्धाभाषा, an old or patched
 garment.
 रिट्टुडिञ्जं vii. 8 शानितम्, destroyed.
 रिट्टं vii. 6 पक्कम्, ripe, cooked
 रिट्टी vii. 6 सम्पूः, collection. [f. काट्टि !]
 रिपं vii. 5 पृष्ठम्, the back, hinder part.
 रिमिणो vii. 7 रोदनशीलः, addicted to
 weeping [f. रुद्]
 रिरिञ्जं vii. 7 लीनम्, hid, concealed.
 रीडं vii. 8 अवगणनम्, contempt, censure.
 रुअरुआ vii. 8 उत्कण्ठा, longing, anxi-
 ety. [f. रुद्रहिका]
 रुवणी vii. 8 चरही, a grinding stone.
 रुडिञ्जं vii. 8 सफलम्, fruitful, success-
 ful.
 रुडो vii. 8 आक्षिप्तः। कितव इत्यर्थः, one
 who plays at dice, a gambler.

- रुंदो vii. 14 विपुलः, wide, extensive
मुखरः, talkative.
- रुअं vii. 9 तुलम्, cotton.
- रुमिणी vii. 9 रूपवती, a beautiful woman (Tr. रुमिणी, which appears to be the correct reading) [f. रूप]
- रुषी vii. 9 अकंद्रुतः, a kind of tree, *Calatropis gigantea*.
- रेअविअं vii. 11 क्षणाकृतम्, momentary, transient. [Hc Gr. iv. 91 रेअविअं = मुकम्]
- रेअसणं, a variant of रिसणं, q. v.
- रैकिअं vii. 14 आक्षिप्तम्, thrown down. लीनम्, hid, concealed. मंडितम्, put to shame.
- रेणी vii. 9 पट्टः, mad. [f. रेणुः]
- रेवईओ vii. 10 मातरः, mothers.
- रेवडिअं vii. 10 उपालम्बम्, censured.
- रेवयं vii. 9 प्रणमः, prostration.
- रेवलिआ vii. 10 बालुकावर्तः, a place filled with sand.
- रेसणी vii. 15 अक्षिप्तिकोचः, contraction of the eye. करोटिकारूपे कांस्यमाज्जनम्, a serving cup made of bronze.
- रेसिअं vii. 9 छिन्नम्, broken, cut.
- रेहिअं vii. 10 छिन्नपुच्छम्, with tail cut off.
- रोअणिआ vii. 12 डाकिनी, a kind of female demon.
- रोकणिओ a variant of the foll.
- रोकणी vii. 16 शृङ्गे, horned. क्रूरः, cruel.
- रोयतो vii. 11 रङ्गः, beggar, wretch.
- रोयणो vii. 11 रङ्गः, a beggar, wretch.
- रोयतो vii. 12 करयः, a white-footed antelope.
- रोई vii. 11 तन्दुलपिष्टम्, rice flour. [f. रुच्यः]

- रोई vii. 11 गृहप्रमाणम्, the size of the house, the whole length of the house.
- रोडी vii. 15 इच्छा, desire प्रणिशिविका, a litter for the wounded.
- रोई vii. 15 कृणितक्षम्, with eyes closed मलः, dirt, filth.
- रोमराई vii. 12 जघनम्, the buttocks [f. रोमराजि]
- रोमलपासयं vii. 12 उदरम्, the belly.
- रोमसलं vii. 12 जघनम्, the buttocks. [f. रोम]
- रोरो vii. 11 रङ्गः, a beggar, wretch. [f. रु]
- रोलंबो vii. 2 धमरः, a large black bee [Hc. ts.]
- रोलो vii. 15 कलहः, a quarrel. रवः, noise [f. रु]
- रोडिओ vii. 12 कश्यपः, a white-footed antelope.
- रोडो vii. 16 प्रमाणम्, size, measure. नमनम्, salutation.

ल

- लइअं vii. 18 परिहितम्, worn. अङ्गे विनद्धमित्यन्ये, put on or attached to the body.
- लइअडो vii. 19 वृषभः, a bull.
- लइणी vii. 18 लता, a creeper.
- लक्कुइं vii. 19 लकुटः, a club, cudgel. [f. लकुट]
- लक्कं vii. 17 कायः, the body.
- लगं vii. 17 चिह्नम्, a sign, mark अचरमानमित्यन्ये, impossible, cannot be effected.
- लचयं vii. 17. गण्डुल्लंजं तुणम्, a kind of grass (लचयं appears to be the correct reading cf. Dp. Pl. 256.)

- लंघो vii. 17 कुक्कुटः, a cock.
 लङ्घं vii. 17 कुङ्कुमम्, safflower.
 लङ्घो vii. 26 अन्धासक्तः, attached to another (woman) मनोहरः, lovely, charming. मिथं वदः, speaking sweetly.
 लङ्घं vii. 17 रम्यम्, pleasing, agreeable.
 लङ्घो विद्वद् इत्यन्वे, a wise or learned man. [Tr. f. लङ्]
 लङ्घकस्त्वभिर्जं vii. 20 विपटितम्, separated.
 लङ्घो a variant of लङ्घं q. v.
 लंघिक्त्वो vii. 19 चोरः, a thief.
 लंवा vii. 26 केशः, hair. [f. लम्]
 लंवाली vii. 19 पुष्पभेदः, a kind of flower.
 लंघो vii. 26 गोवाटः, a cowpen.
 लघं vii. 16 नवदंपत्योः परस्परं नामप्रदणोत्सवः, the festivity of the newly married couple giving out the names of each other.
 लघणं vii. 27 तनु, small. नृदु, soft. बल्ली, a creeper. [Tr. f. लता]
 लघापुरितो vii. 20 वज्र पद्मकरा वधुर्लिरुपते, wherein a woman with a lotus in hand is drawn. [f. लतापुरुष]
 लघं vii. 26 तत्पुङ्गवम्, eagerly न्यूनम्, less, in a less degree.
 लङ्घं vii. 18 भीमम्, terrible [Hc. Gr. ii. 174 calls it a भाषाशब्द]
 लङ्घं vii. 18 कामः, love or desire of sensual enjoyments. [f. लम्]
 लङ्घं vii. 18 तरुर्जीरम्, the juice of trees.
 लघुञं vii. 18 तैलम्, oil.
 लघुभण्डो vii. 20 न्यग्रोधः, the Indian fig tree, Ficus indica.
 लङ्घं vii. 27 मृग, an ornament. गृहीतम्, taken, caught hold of चर्मार्धम्, half of a skin.
 लङ्घो vii. 19 वृषभः, a bull [a variant of लङ्घञो]

- लामा vii. 21 डाकिनी, a kind of female demon.
 लालेपिञ्जं vii. 27 प्रवालम्, a sprout, coral.
 ललीतम्, the bit of a bridle. आक्रन्दितम्, weeping [f. लप्]
 लालसं vii. 21 नृदु, soft. इच्छेत्त्वन्वे, a wish or desire. [ts.]
 लालंजं vii. 21 उशीरम्, the root of a fragrant grass, Andropogon muricatum.
 लालय वेदञ्जो vii. 21 मयूरः, a peacock [f. लालकविहग]
 लाङ्घं vii. 21 भोज्यभेदः, a kind of food.
 लिपसं, a variant of the foll. q. v.
 लिक्त्वा vii. 21 तनुस्रोतः, a small stream.
 लिक्त्वं इत्यन्वे.
 लिङ्किञं vii. 28 आक्षिप्तम्, cast or thrown down. लोनम्, concealed.
 लिको vii. 22 बालः, a boy.
 लिङ्किञं vii. 22 वादु, pleasing, agreeable (words).
 लिङ्को vii. 22 सङ्गादानी दोषः, a defect in a sword, etc.
 लिसवं vii. 22 तन्मूलनम्, lessened.
 लिङ्गिञो vii. 28 तनुः, the body. सुप्तः, slept.
 लीलो vii. 23 यज्ञः, a sacrifice.
 लीलो vii. 22 बालः, a boy.
 लुञं vii. 23 लूनम्, cut off. [f. लृ]
 लुङ्गं vii. 23 भग्नम्, broken.
 लुङ्कणीं vii. 24 लपनम्, rest, repose.
 लुङ्को vii. 23 सुप्तः, slept. उत ओलि लोको इति च.
 लुङ्गाञो vii. 23 निर्णयः, decision, settlement.
 लुङ्को vii. 23 नियमः, a rule, law.
 लुङ्को vii. 28 खदकः, a cluster लता, a creeper.

सुरणी vii. 24 वाद्यविशेषः, a kind of musical instrument.

लूआ vii. 24 मृगवृष्ण, mirage.

लेहुओ vii. 24 लोहः, a clod, a lump of earth [f. लेह]

लेहुओ vii. 29 लम्पटः, covetous, greedy. लोहः, a clod, a lump of earth.

लेदिअं vii. 25 स्मरणम्, remembrance.

लेहुओ vii. 24 लोहः, a clod, a lump of earth. [f. लेह]

लेसो vii. 28 लिखितम्, written, drawn. आश्वस्तः, consoled. निद्रा, sleep. निःशब्दः, silence [f. लप् !]

लेहुओ vii. 25 लम्पटः, greedy, covetous.

लेहुओ vii. 24 लोहः, a clod, a lump of earth.

लोको a variant of लुंको, q. v.

लोहिओ vii. 25 उपविष्टः, seated.

लोको vii. 29 स्मृतः, remembered शयितः, sleeping, asleep.

लोलंदिअं vii. 22 चातु, pleasing, agreeable (words)

लोलुंवाविअं vii. 25 रचितवृष्णम्, having a desire for, desirous of.

लोहिलो vii. 25 लम्पटः, greedy, covetous.

व

वडओ vii. 34 पतिः, drunk.

वड्रोअणो vii. 51 बुद्धः, the Buddha [f. वैरोचन]

वड्रोडो vii. 42 जारः, an adulterer [f. पति-रोट]

वड्बलओ vii. 51 दुन्दुभसर्पः, a kind of water-snake.

वडवेला vii. 31 सीमा, boundary. [f. वेला]

वडलिअं vii. 44 भूलभोजं मांसम्, a piece of flesh roasted on a rod.

वऊ vii. 30 लावण्यम्, loveliness, charm.

वओ vii. 29 गृध्रवह्नी, a vulture [f. वृक !]

वओवउअं vii. 50 विपुवत् । समरात्रिदिवः काल इत्यर्थः, the equinox.

वओवअं vii. 50 विपुवत् । समरात्रिदिवः काल इत्यर्थः, the equinox.

वंसणालं vii. 48 वक्रदम्, apparent, undisguised ऋजिवन्धे, straight.

वंसी vii. 30 शिरसि माला, a garland on the head.

वंसो vii. 30 कलङ्कः, a stain, spot.

वकई vii. 55 दुर्दिनम्, a cloudy day. निरन्तरवृष्टिरित्येके, incessant rain.

वकईवंधं vii. 51 कर्णाभरणम्, an ear-ornament.

वकलवंधं vii. 46 पुरस्कृतम्, put in front or at the head.

वक्तारयं vii. 45 रतिगृहम्, a pleasure-house. अन्तःपुरमित्यन्ये, the harem.

वगंसिअं vii. 46 युद्धम्, a war, battle.

वगयं vii. 38 वार्ता, news.

वगोज्जो vii. 38 वचुरः, much, abundant.

वगोओ vii. 40 मङ्गुलः, a mungoose, ichneumon.

वगोरमयं vii. 52 क्लृप्तम्, harsh, cruel.

वग्याओ vii. 86 साहाय्यम्, help. विकसितः, opened, full blown.

वंको vii. 30 कलङ्कः, a stain, spot. [f. वक]

वंगं vii. 29 वृन्ताकम्, the egg-fruit. [f. Dr. vāṅga]

वंगच्छा vii. 39 वसथाः, the attendants on Śiva.

वंगवडू vii. 42 सूकरः, a hog.

वन्छं vii. 30 पार्श्वम्, the side.

वन्छिउडो, a variant of the foll. q. v.

वन्छिमओ vii. 44 गर्भशय्या, the uterus.

वन्छिउडो गर्भाशय इत्यन्ये, the womb. [f. वन्समय]

वच्छीउत्तो vii. 47 नापितः, a barber. [f. वासीपुत्र]

वच्छीरो vii. 41 गोपः, a cowherd [f. वत्सीय]

वज्जरा vii. 37 नदी, a river.

वज्जा vii. 32 अधिकारः, authority.

वज्जिमे vii. 39 अवलोकितम्, seen.

वज्जरं vii. 41 नीवी, the knot of the lower garment.

वट्पाने vii. 87 अङ्गम्, the body, a limb of the body. गन्धद्रव्याधवासभेदः, the scent of fragrant substances.

वट्पथं vii. 31 पन्थाः, a path, road. [f. वृत्]

वट्पिं vii. 34 अतिरिक्तम्, surpassed, excelled.

वट्पिं vii. 40 परकार्यम्, the work of others. [वट्पि seems to be the correct reading] [f. Tel. vetti]

वट्पथं vii. 84 लतागहनम्, a bower of creepers निरन्तरवृष्टिः, incessant rain.

वट्पथे vii. 33 पक्षिभेदः, a kind of bird.

वट्पथी vii. 36 पङ्क्तिः, a row, line.

वट्पिं vii. 48 पुष्पमूलम्, the bottom of the fire-place.

वटो vii. 82 द्वारेकदेशः, a part of a door. क्षेत्रम्, a field.

वट्पथो vii. 47 मेघः, a cloud. केचिदो-
ष्ठ्यादिमेनं पठन्ति,

वट्पुष्पली vii. 42 मालाकारः, a garland-
maker.

वट्पुष्पं vii. 29 महान्, big, great. [f. Tel. oddu]

वट्पुष्पं vii. 44 चर्मकारः, a shoemaker,
currier.

वट्पुष्पमिदं vii. 51 पीनम्, fat, stout [f. वर्धन + मेग !]

वट्पुष्पतालो vii. 49 छिन्नपुच्छः, with the
tail cut off, tailless.

वट्पुष्पं vii. 87 वस्त्राहरणम्, taking a cloth
away. अन्युद्वावेदनम्, informing

of good fortune or prosperity [f. वर्धमान]

वट्पुष्पं vii. 45 समापितम्, completed. [f. prec.]

वट्पुष्पा vii. 36 कूपतुला, a contrivance
for raising water from a well, (in
which a horizontal beam, from
one end of which a bucket hangs,
see-saws on a vertical post).

वट्पुष्पं vii. 38 वृक्षपङ्क्तिः, a row of trees
[Tr. f. वनराजि]

वट्पुष्पी vii. 38 गोवृन्दम्, a drove of cattle
वणपङ्क्तावजो vii. 52 शरमः, a fabulous
animal, said to have eight legs
and to be stronger than a lion.
[f. वन + पङ्क्तावजो q. v.]

वणयो vii. 37 द्वाग्निः, a forest conflagra-
tion. [f. वन - प ?]

वणसर्वा vii. 52 कलकण्ठी, the female
cuckoo. [f. वन-व्याची]

वणार्यं vii. 35 व्याधाकुलम्, agitated by
a hunter.

वणारो vii. 37 दम्बो वल्लः, a young bull-
ock requiring training.

वंदो vii. 83 अकृतविवाहः, unmarried.
निःस्नेहः, unkind. सण्डः, a piece. गण्डः,
the cheek. मृत्युः, a servant.

वंदुअं vii. 36 राज्यम्, a kingdom.

वंदो vii. 29 बन्धः, a bond, fetter.

वण्यं vii. 83 अच्छलम्, pure, clear. रक्तम्,
red, blood.

वण्यं vii. 37 श्रीसण्डम्, sandal-wood.
विष्ठातकचूर्णमिन्धन्ये, scented powder.

वनं vii. 32 निबन्धः, a heap, collection.

वत्तदो vii. 85 सुन्दरः, handsome, lovely.
बहुशिक्षितः, well-trained.

वत्तारी vii. 41 गर्वितः, proud.

वत्ती vii. 31 सीमा, boundary, limit.

- वधउडो vii. 45 वस्त्राश्रयः, a shelter made of cloth, a tent [f. वस्त्र-उडज]
 वधी vii. 31 तापसानामुदजम्, a hermitage
 वदिकलिअं vii. 50 बलितम्, moving or turning round.
 वदुलं vii. 35 दुर्दिनम्, a cloudy day.
 वदुयं vii. 36 प्रधानम्, chief, important.
 वद्विओ vii. 37 वपङ्गः, a eunuch.
 वद्वी vii. 30 अवश्यवस्तुम्, to be necessarily done.
 वधिणी vii. 85 क्षेत्रम्, a field उदितः dwelt [f. वध, वधि]
 वधीओ vii. 33 चातकः, a bird supposed to live only on rain drops, Cuculus melanoleucus [a variant of वधीओ q. v.]
 वधीडिअं vii. 48 क्षेत्रम्, a field.
 वधीहो vii. 40 रूपः । मुदादिकूट इत्यर्थः, a mound or heap of earth. Also a variant of वधीहो, q. v.
 वधी vii. 83 तनुः, the body बलवान्, a strong person मूनगृहीतः, possessed by a devil.
 वण्काउलं, a variant of वण्काउलं, q. v.
 वडमवं vii. 38 कमलोद्गमः, the interior of a lotus.
 वमालो, a variant of वमालो, q. v.
 वंकिअं vii. 35 मुक्तम्, eaten [f. वप्तिन]
 वम्मीसरो vii. 42 कामः, Cupid, the god of love.
 वन्हं vii. 31 बलनीकम्, an ant-bill.
 वन्हलं vii. 33 केसरम्, the filament of a lotus or any other plant. [prob. a variant of वन्हलो, q. v.]
 वयडो vii. 35 वाटिका, a garden.
 वयणं vii. 85 मन्दिरम्, an abode or dwelling. शय्या, a couch

- वयं vii. 34 चूर्णितम्, powdered.
 वयली vii. 34 निद्राहरी लता, a kind of creeper.
 वयलो vii. 84 विकतम्, opening. कलकलः, a confused noise.
 वडओ vii. 49 धान्यविशेषः, a kind of grain.
 वडुओ vii. 44 अभिनववरः, a bridegroom. [f. वडु-क]
 वडुओ vii. 47 मृतः, dead.
 वरओ vii. 36 शालिमेदः । योःतावन्गिति प्रतिद्वः, a kind of grain.
 वरहो vii. 84 तैलाटी, a wasp. दंशधमः, a stinging bee.
 वरडो vii. 86 प्राकारः, a surrounding wall, rampart. कपोतपाली, an aviary. [ts.]
 वरअं, a variant of वरअं, q. v.
 वरेइयं vii. 47 फलम्, use, profit, good.
 वलअंगी vii. 43 वृत्तिमती, having a fence or enclosure.
 वलगंगणी vii. 43 वृत्तिः, a fence or enclosure.
 वलगणिआ vii. 43 वृत्तिमती, having a fence or enclosure.
 वलमयं vii. 48 शीघ्रम्, soon.
 वलयं vii. 85 क्षेत्रम्, a field. गृहम्, a house.
 वलयणी vii. 43 वृत्तिः, a fence or enclosure.
 वलयचाहू vii. 52 चूडकारुवं मुजामरणम्, a bracelet [f. चाहुवलय]
 वलवटी, a variant of वलवटी, q. v.
 वलवाडो vii. 43 वृत्तिः, a fence, enclosure.
 वलविअं vii. 48 शीघ्रम्, soon.
 वलही vii. 32 कपातः, cotton.
 वलिअं vii. 35 मुक्तम्, eaten.
 वडिआ vii. 34 व्या, the bow-string.
 वलई vii. 36 गौः, a cow.

बहुरं vii. 86 अरण्यम्, a forest. महिषः, a buffalo क्षेत्रम्, a field. युवा, a youth. समीरः wind. निर्जलदेशः, a desert. वनम्, a wood.

बहुरी vii. 32 केशः, the hair [ts.]

बलवार्यं, a variant of बलवार्यं, q. v.

बलाओ vii. 84 श्येनः, a hawk. नकुलः, a mongoose, ichneumon.

बलदपं vii. 45 आच्छादनम्, a covering.

बली vii. 32 केशः, the hair. [f. बली.]

बल्लो vii. 31 शिशुः, a child.

बवणी vii. 32 कपासः, cotton.

बवर्धनो vii. 49 बलम्, strength.

बवसिर्जं vii. 42 बलात्कारः, violence, force.

बवदिओ vii. 41 मत्तः, intoxicated, mad.

बव्वाडो vii. 39 अर्थः, purpose, object.

बसुमुद्रो vii. 49 काकः, a crow.

बसलं vii. 33 दीर्घम्, long.

बहडो vii. 37 दम्बो वस्त्रः, a young bull-ock requiring training.

बहडोलो vii. 42 बाताली, a whirl-wind. वात्येनि वावत्, a storm.

बहुषारिणी vii. 50 नववधूः, a bride. [f. वधू]

बहुष्णी vii. 41 ज्येष्ठभार्या, the elder brother's wife. [f. Dr. vadina, mardini or वधू, वधुनी]

बहुमासो vii. 46 वच्च पत्नी रममाणो नवोदवधू-गृहाद्वर्तिनं पति, the period of honey-moon (when the lover does not leave the bride's house) [f. वधू-मास]

बहुग vii. 40. शिवा, a jackal.

बहुष्वा vii. 40 कनिष्ठस्वश्रूः, the youngest mother-in-law, i. e. the wife of the youngest brother of the father-in-law. [Tr. f. वधू]

बहुव्यादिणी vii. 50 बन्धा उपरि वा परिणीयते, a second wife. [f. वधू.]

बहु vii. 31 चिबिडा । गन्धद्रव्यविशेषः, a kind of fragrant substance.

बहो vii. 31 स्कन्धव्रणः, a wound on the shoulder. सामान्येन व्रण इत्यन्ये, a wound.

बहोलो vii. 39 लघुजलप्रवाहः, a small stream of water.

बाउत्तो vii. 88 विटः, a voluptuary. जागः, an adulterer. बायउत्तो इत्यन्ये.

बाउल्ली, a variant of बाउल्ली, q. v.

बाउल्लो vii. 56 चलनशीलः, talkative. [f. बाच्]

बाऊ vii. 53 इक्षुः, sugar-cane.

बाइतरा vii. 58 कुटीरम्, a hut, cottage.

बाडिमो vii. 57 गण्डकमुखा, a rhinoceros.

बाडिलो vii. 56 रुमिः, a worm

बाडी vii. 43 वृत्तिः, a fence, enclosure. [f. वृत्ति]

बाडी vii. 53 वणिक्प्रहायः, one who helps a merchant.

बाणओ vii. 54 बलप्रकारः, a maker of bracelets.

बाणबालो vii. 60 इन्द्रः, Indra, king of the gods.

बाणोगो vii. 56 जम्बूवृक्षः, the rose-apple tree, Eugenia jambu.

बामट्टीओ, a compound formed by adding अस्थि to बाम. cf. बामो.

बामणिआ vii. 58 दीर्घकाष्ठवृत्तिः, a fence made of long poles.

बामणिओ vii. 59 नष्टप्रयादाता, one who receives what is lost.

बामरी vii. 54 सिंहः, a lion.

बामी vii. 53 स्त्री, a woman. [f. वामा or ts.]

बामो vii. 47 मृतः, dead. Hence बामट्टीओ मृतास्थिनि, the bones of a dead person.

बायं vii. 58 गन्धः, smell. [f. वान १]

बायउत्तो, a variant of बाउत्तो, q. v.

वायव्यदो vii. 61 दर्दुरकास्त्रो वायविशोपो
मरते प्रसिद्धः, a kind of musical in-
strument.
वायव्यं vii. 57 भोज्योपायनम्, present of
food. [उपायन]
वायव्यो vii. 56 शुक्रः, a parrot. [f. वायव्य]
वायव्यो vii. 56 शिशिरवातः, a cold wind.
वायव्यो vii. 60 मालिका, a kind of jas-
mine.
वारिभो vii. 47 नापितः, a barber.
वारिजो vii. 55 विवाहः, marriage. [f.
वार्य or वृ]
वार्यो vii. 48 शीघ्रम्, soon.
वारी vii. 54 चपकः, a drinking vessel.
वाल्यं vii. 57 पुच्छम्, a tail. [f. बाल]
वाल्यो vii. 60 कनकम्, gold.
वाल्यो vii. 59 शिरआभरणम्, an orna-
ment for the head.
वाल्यो vii. 60 कनकम्, gold.
वाली vii. 53 मृत्माकृतापरितनूणवायम्, a wind
instrument made of straw.
वायव्यो vii. 55 आपुक्रः, an agent or
deputy.
वायव्यं vii. 58 विपरीतरतम्, inverted sex-
ual intercourse. केचियुगपत्परिवर्तित-
मुखयोः स्त्रीपुरुषोर्मुसेनयनक्रमाद्, man and
woman lying in opposite direc-
tions. [f. व्यावृत्त]
वायव्यो vii. 54 कुटुम्बी, a householder.
[f. व्यावृत्तः although He. denies it]
वायव्यो vii. 55 छिद्रम्, a hole
वायव्यं vii. 57 विस्तारितम्, amplified,
extended. [f. व्यापित]
वायव्यं vii. 59 विकीर्णम्, scattered, dis-
persed.
वासव्यो vii. 55 कुन्दः, a kind of jasmine.
[f. वासव्य]
वासव्यो vii. 59 नरः, a horse.

वासव्यो vii. 60 श्वः, a dog
वासव्यो vii. 55 रथः, a road.
वासव्यो vii. 55 कुन्दः, a kind of jasmine.
वायव्यो, a variant of the foll.
वायव्यो vii. 61 मन्त्री, a minister. कर्मण्ये
वायव्यो.
वायव्यो vii. 54 घोषः, the neck.
वायव्यो vii. 39 लघुजलप्रवाहः, a small
stream of water.
वायव्यो vii. 54 बालका, sand.
वायव्यो vii. 72 मलिनम्, dirty.
वायव्यो vii. 72 व्याधः, a hunter.
वायव्यो vii. 69 निन्दितम्, censured.
वायव्यो vii. 33 दीर्घम्, long.
वायव्यो vii. 71 पूर्वाह्नभोजनम्, morning
meal, breakfast.
वायव्यो vii. 68 अशहः, jealous, en-
vious.
वायव्यो vii. 90 संध्या, twilight. चोरः, a
thief.
वायव्यो, a variant of उवाच q. v.
वायव्यो vii. 72 नष्टम्, lost.
वायव्यो vii. 63 आविष्टः, distressed.
वायव्यो vii. 67 चतुर्गतिस्तुङ्गः, a swift-
running horse.
वायव्यो vii. 69 विक्रयम्, saleable. [f.
विक्री]
वायव्यो vii. 64 कार्यम्, work.
वायव्यो vii. 88 स्थानम्, place. अन्तरालम्,
interval. [f. विश्रम्भ]
वायव्यो vii. 63 विकृष्टः, ugly, deformed.
वायव्यो vii. 88 आशयम्, long. जघनम्,
the buttocks. अवतीर्णमित्यप्येवम्, des-
cended.
वायव्यो vii. 64 व्याकुलभावः, agitation,
distracted.
वायव्यो vii. 68 उपधानम्, a pillow.

विच्छेदो vii. 32 निवहः a heap, collection.

[f. विच्छेद]

विच्छिन्नं vii. 91 पाटितम्, broken, torn

विचिन्तम्, searched. विरलम्, thin, rare.

विच्छेदो vii. 90 विलासः, sport, play.

जघनम्, the buttocks.

विच्छेदो vii. 62 विहङ्गः, separation.

विचिन्तम् vii. 93 पाटितम्, broken, torn

धारा, a stream.

विहङ्गो vii. 65 राहुः, the demon Rāhu.

विहङ्गिका vii. 67 वेदिका, a sacrificial altar.

विहङ्गो vii. 65 राहुः, the demon Rāhu.

विहङ्गिकं vii. 69 विकरालम्, very dreadful or frightful. विहङ्गिकं इत्यन्य.

विहङ्गिकं, a variant of prec q. v.

विहङ्गो vii. 89 बालमृगः, a doe. गण्डकः, a rhinoceros.

विहङ्गो vii. 57 गण्डकमृगः, a rhinoceros.

विहङ्गो vii. 33 दीर्घम्, long. विहङ्ग्याने वित्तं अन्ये पठन्ति.

विहङ्गो vii. 90 आभोगः, expanse, extension. रोद्धम्, terrible. (Hc. Gr. ii. 174 calls it a भागवद्) [Tr. f. विस्तार]

विहङ्गिका vii. 67 रात्रिः, night.

विहङ्गा vii. 62 पाणिः, the heel.

विहङ्गिकं vii. 68 पश्चात्तापः, repentance.

वित्तं vii. 64 कार्यम् work

वित्तं, a variant of विहङ्गो, q. v.

वित्तं vii. 91 गर्वितः, proud विलसितम्, appearance, manifestation गर्व इत्यन्ये, pride.

विहङ्गिकं vii. 70 नाशितम्, destroyed.

विहङ्गा vii. 65 लज्जा, shame.

विपित्तं vii. 61 विकसितम्, full blown, opened.

विषं vii. 57 पुच्छम्, the tail.

विषयं vii. 89 सलभिषा, alms given in the thrashing floor. वैद्यः, a doctor.

वापितम्, sown. दानम्, gift.

विषयं vii. 66 भङ्गातकम्, the marking-nut plant, Semicarpus Anacardium.

विपिडिञ्जं vii. 70 नाशितम्, destroyed.

विष्कादिञ्जं vii. 70 नाशितम्, destroyed.

विष्मवणं vii. 68 उपधानम्, a pillow विष्मवणं इत्यन्ये.

विष्मेड्जं vii. 67 सूच्या विद्धम्, pierced with a needle.

विष्मवणं, a variant of विष्मवणं, q. v.

विमदञ्जं vii. 71 मस्तिनम्, threatened.

विमलङ्गो vii. 72 कलकलः, a confused noise [ts.]

विमलिञ्जं vii. 92 मन्सरमणितम्, spoken with jealousy सभाब्दम्, with a loud noise.

विरजो vii. 39 लघुजलप्रवाहः, a small stream of water. [f. विरज]

विरलिञ्जं vii. 71 जलाद्रा, wet with water

विरसं vii. 62 वर्षम्, rain. [f. वर्ष ?]

विरसमुहो vii. 49 काकः, a crow.

विरहालं vii. 68 कुतुम्भकं वस्त्रम्, a cloth dyed with safflower.

विरहो vii. 91 एकान्तम्, alone कुतुम्भकवस्त्रम् a cloth dyed with safflower. [ts.]

विरिक्कं vii. 64 पाटितम्, broken, torn.

विरिज्जो vii. 66 अनुचरः, a follower.

विरिचिञ्जो vii. 93 विमलः, pure. विरक्तः, free from passion, indifferent.

विरिचिरा, cf the foll.

विरिचिरो vii. 93 अन्यः, a horse. विरलम्, thin, rare विरिचिरा धारति केचित्, a stream. [cogn with विरेचित]

- विरुओ vii. 63 विरूपः, ugly, deformed.
 विलङ्घनं vii. 92 अधिज्यम्, strung (as a bow) दीनम्, wretched, pitiable.
 विलओ vii. 63 सूर्यास्तमयः, sunset [f. विलय]
 विलमा vii. 34 ज्या, the bow-string.
 विलिभं vii. 65 लज्जा, shame. केचित् वेलणवं लज्जेत्याहुः [f. व्रीडित !]
 विलिजरा vii. 69 धानाः, fried grain.
 विलिखिली vii. 70 कोमलनिःस्वामतनुः, a tender and weak body.
 विलुत्ताहिभओ vii. 73 यः काले कार्यं कर्तुं न जानाति, one who does not know to do a thing at the proper time [f. विलुप्तहृदय]
 विलुपओ vii. 67 कीटः, an insect.
 विलुपिअं vii. 66 अभिलषितम्, desired.
 विल्लं vii. 88 अचलम्, clear, pure विलसितम्, appearance, manifestation [f. Dr. vella]
 विल्लरी vii. 32 केशः, the hair [a variant of वल्लरी, q. v.]
 विल्लं vii. 61 धवलम्, white [a variant of विल्लं q. v.]
 विव्वाओ vii. 89 अवलोकितः, seen विश्रान्तः, rested.
 विसंवायं vii. 72 मलिनम्, dirty.
 विसवो vii. 62 नीरोगः, devoid of love. नीरोग इत्यग्ये, free from sickness.
 विसमयं vii. 66 मल्लानकम्, the marking-nut plant, Semicarpus Anacardium.
 विसमिअ vii. 92 विमलम्, pure, clear उद्धितम्, risen.
 विसरी vii. 62 सैन्यम्, an army. [ts.]
 विसारओ vii. 66 धृष्टः, impudent or faithless husband.

- विसारी vii. 62 कमलासनः, the God Brahma.
 विसालओ vii. 71 जलधिः, the ocean.
 विसिणो vii. 64 रोमराः, hairy.
 विसी vii. 61 करिभारिः, an elephant's housings.
 विहई vii. 63 वृन्ताकी, the egg-plant.
 विहण्णं vii. 63 पिञ्जनम्, a bow-shaped instrument used for cleaning cotton.
 विहयं vii. 64 पिञ्जितम्, dyed or coloured.
 विहरिअं vii. 70 मुरतम्, sexual intercourse.
 विहिसिखिअं vii. 61 विकसितम्, full-blown, opened.
 विहादणं vii. 71 अनर्थः, evil, misfortune.
 विहाणो vii. 90 विधिः, command, injunction वमातम्, dawn.
 विह्हुओ vii. 65 राहुः, the demon Rāhu.
 वीअं vii. 93 विभुरम्, separation (from a wife or husband) तत्कालम् immediately.
 वीअजमणं, a variant of वीअजमणे q. v.
 वीची vii. 73 लघुरग्या, a narrow lane.
 वीलओ, a variant of वीलओ q. v.
 वीलणं vii. 73 पिन्डिलम्, slimy, slippery.
 वीली vii. 73 तरङ्गः, a wave [f. वीचि]
 वीसुं vii. 73 युतकम् । पृथगित्यर्थः, each of a pair,
 वुण्णो vii. 94 भीतः, frightened, afraid. उद्धिप्तः, afflicted. ओषुद्यादिर्यं पायेण.
 वुण्क vii. 74 शेरारः, a garland for the head.
 वेअडिअं vii. 77 पल्लुसम्, inlaid, studded. (cf. list of Verbal Substitutes below.)
 वेअडुं vii. 66 मल्लानकम्, the marking-nut plant, Semicarpus Anacardium.

वेअल्लं vii. 75 मृदु, soft, delicate. असामर्थ्य-
मित्यन्वे, inability, feebleness. [f.
वेकल्य]

वेआरिअं vii. 95 अतारित्, cheated, de-
ceived.

वेआरिआ vii. 95 केशाः, hair.

वेआलो vii. 95 अन्धः, blind अन्धकारः,
darkness.

वेइआ vii. 76 जलहारिणी, a female water
carrier.

वेइदो vii. 95 ऊर्ध्वीकृतः, raised. विसंस्थुलः,
unsteady, agitated. अविद्रः, pierced
शिथिलता गतः, enfeebled, weak.

वेणी vii. 43 वृत्तिमती, having a fence or
enclosure.

वेइओ vii. 78 वाणिजकः, a merchant.

वेडिओ vii. 77 मणिकारः, a jeweller.

वेडिकिळं vii. 78 संकटम्, difficulty.

वेहुलो vii. 41 गर्वितः, proud.

वेडो, a variant of वेडो q. v.

वेणिअं vii. 75 वचनीयम्, censure. [f. वच्]

वेणुणातो vii. 78 अमरः, a large black
bee. [Tr. वेणुसाओ f. वेणुशब्द]

वेणो vii. 74 विषमः सरिद्वतारः, a danger-
ous landing place in a river.

वेकमुरा vii. 78 कलुषा मुरा, muddy liquor.

वेडिअं vii. 76 वेष्टितम्, surrounded, en-
closed. [f. वेष्टित]

वेडी vii. 74 पशुः, an animal.

वेत्तं vii. 75 अच्छवस्सम्, a clean cloth.

वेदूणा vii. 65 लज्जा, shame. [a variant
of विदूणा] वेलणयं इत्यन्वे.

वेणुअं vii. 76 शिशुत्वम्, childhood. भूत-
गृहीतमित्यन्वे, possessed by a devil.

वेणो vii. 74 भूतादिगृहीतः, possessed by
a devil. [a variant of वेणो]

वेरिज्जं cf. the foll.

वेरिज्जो vii. 76 असहायः, एकाकीत्यर्थः, alone.

वेरिज्जं साहायकमित्यन्वे, help, assistance.

वेले vii. 74 दन्तमांसम्, the gums. वेले-
त्यन्वे.

वेलणयं, a variant of वेदूण or वेदूणा, q. v.

वेलेचो vii. 75 विडम्बना, deception, im-
posture.

वेला, a variant of वेले, q. v.

वेलाइअं vii. 96 मृदु, soft, tender. दीनम्,
wretched, pitiable.

वेली vii. 34 निद्राकरी लता, a kind of
creeper [a variant of वयलो]

वेलुको vii. 63 विरूपः, ugly, deformed.

वेलुलिअं vii. 77 वैदूर्यम्, Lapis Lazuli.
[f. वैदूर्य]

वेलू vii. 94 चोरः, a thief. मुसलम्, a
wooden pestle used for cleaning
rice.

वेदूणा vii. 65 लज्जा, shame वेलणयं इति
केचित्.

वेल्लरो vii. 76 वेश्या, a harlot. [Tr. f. वैश्र]

वेल्लहलो vii. 96 कोमलः, tender. विलासी,
sportive, wanton woman. [f. वल्लम्]

वेला vii. 94 केशाः, hair. वल्लो, a creeper.
[prob. a variant of वल्ली q. v.]

वेलाइअं vii. 79 संकुचितम्, contracted.

वेल्लो vii. 94 पल्लवः, a sprout. विलासः,
sport, pastime. [the same word
as वेला above]

वेवाइअं vii. 79 उल्लसितम्, delighted.

वेसविसज्जं vii. 79 द्वेष्यत्वम्, enmity. अयमो-
ग्रहादिः प्रायेण

वेसणे vii. 75 वचनीयम्, censurable. ओग्र्या-
दिकं केचित्तदन्ति.

वेसंमरा vii. 77 गृहगोषा, a small house
lizard.

वेद्विओ vii. 96 अनादरः, disrespect, contempt. रोषाविष्टः, filled with anger. (cf. list of Verbal Substitutes below.)

वोकिष्ठिअं vii. 82 गेमन्वः, chewing.

वोकिहो vii. 80 अलीकशूरः, a false or pretended hero.

वोच्चस्यं vii. 58 विपरीतरतम्, inverted sexual intercourse. केचियुगपत्परिवर्तितमुखयोः स्त्रीपुंसयोर्मुखे जपनकमाहुः, man and woman lying in opposite directions.

वोच्चओ vii. 80 भारः, burden.

वोच्चमहो vii. 80 भारः, burden.

वोच्चरं vii. 96 अतीतम्, past. नीतम्, terrified, afraid.

वोद्धो vii. 80 तरुणः, a young man ओष्ठादिः प्रायेण. (Hc. Gr. ii. 80)

वोर्मसणो vii. 82 वरकः, wretched or vile.

वोमजिष्ठं cfr. the foll.

वोमज्जो vii. 80 अनुचितो वेषः, improper dress. वोमजिष्ठं अनुचितवेषग्रहणमिति तु अरथैव निगन्तस्य सिद्धम्.

वोरच्छो vii. 80 तरुणः, a young man.

वोरहो vii. 81 श्रावणयुक्पक्षचतुर्दशीमिव उत्सव-विशेषः, the festival on the fourteenth day of the first fortnight of Śrāvaṇa (July-August) केचिदि-मामपि वोरहोमाहुः the fourteenth day itself.

वोलो, a variant of बोलो, q. v. [f. वमालो]

वोवालो vii. 79 वृषभः, a bull.

वोसई vii. 81 भृतोन्मुदितम्, supported and rolling. (Hc. Gr. iv. 258 = विकसितम्)

वोसेअं vii. 81 उद्यमुआणं। उद्यमुगतमित्यर्थः, going eagerly, eager.

वोहारं vii. 81 जलस्य वहनम्, carrying water.

स

सजअं viii. 46 शिला, a stone घूर्णितम्, reeled.

सज्जिअं cf. the foll.

सज्जो viii. 10 प्रातिवेशिकः, a neighbour

सज्जिअं तु प्रातिवेश्यम्, neighbourhood.

सदंसणं viii. 19 चित्तावलोकितम्, seen with the mind or imagined [f. स्मृतिदर्शन]

सइदिहुं viii. 19 चित्तावलोकितम्, seen with the mind or imagined. [f. स्मृतिदृष्ट]

सइवसहो viii. 21 धर्माय स्वको वृषभः, a bull allowed to roam freely [f. स्वैरवृषभ]

सइलंमं viii. 19 चित्तावलोकितम्, seen with the mind or imagined. [f. स्मृतिलम्भ]

सइलासओ viii. 20 मयूरः, a peacock [f. सइलासक]

सइसिर्लिओ viii. 20 स्कन्दः, name of Kārtikeya.

सइसुई viii. 19 चित्तावलोकितम्, seen with the mind or imagined. [f. स्मृति-सुप्त !]

सउणं viii. 3 रुद्धम्, grown up, developed.

सउलिअं viii. 12 प्रेरितम्, urged, instigated.

सउली viii. 8 शकुनिका, a kind of bird. [f. शकुनि]

संवटिअं viii. 12 संवृतम्, covered [f. संवृत]

संवाअओ viii. 48 गकुलः, a mongoose. ichneumon, श्येनः, a hawk.

संवेडिअं viii. 12 संवृतम्, covered. [cf. list of Verbal Substitutes below.]

संसपिअं viii. 15 मङ्कितम्। उत्प्लुत्य गतमित्यर्थः, bound away.

संसाहणं viii. 16 अनुगमनम्, following or going after. [f. सम-साधन]

सगर्वं viii. 3 अद्वा strong desire. [f. सद्]
 सगेदं viii. 6 निकटम्, proximity.
 संकटिलं viii. 15 निश्चिद्रम्, uninterrupted.
 संकरो viii. 6 रथा, a road. [ts.]
 संसद्रहो viii. 14 गोदावरीहृदः, a pool in
 the Godāvery. [f. शङ्खहृदः]
 संसवद्वलो viii. 19 ह्यलिकच्छन्दोत्थायी बलीवर्दः,
 a ploughing ox which gets up at
 will.
 संसलथं viii. 16 शम्बुकः । शुक्याकारो जलजः
 प्राणिविशेषः, a kind of shell-fish.
 संसली viii. 7 शङ्खपत्रताडकः, a kind of
 ear ornament. [f. शङ्खः]
 संतालो viii. 6 शम्बराख्यो मृगविशेषः, a kind
 of deer.
 संतो viii. 2 मागधः, a bard.
 सग्नहो, a variant of संगहो, q. v.
 संगर्वं viii. 7 मृणम्, soft, mild.
 संगहो viii. 4 गृहोपरि तिर्वन्दारः, a beam.
 केचित्तु सग्नहो मुक्तः इत्याचक्षते, released.
 संगा viii. 2 वन्गा, a bridle.
 संगेहो viii. 4 समूहः, a group, collection
 संगोदणो viii. 17 व्रणितः, wounded.
 संगोहो viii. 4 समूहः, a group, collection.
 [prob. a variant of संगेहो f. संघात]
 संघवर्णं viii. 14 शरीरम्, the body. [f.
 संघटन or better still संहनन]
 संघाडी viii. 7 युगलम्, a pair.
 संघासत्रो viii. 13 स्पर्धा, rivalry, jea-
 lousy.
 संघोडी viii. 8 अतिकरः, intermixture.
 सञ्चवित्रं viii. 17 अभिप्रेतम्, intended. (cf.
 list of Verbal Substitutes below).
 सचिद्रं viii. 14 सत्यम्, true. [f. सत्य]
 सचेवित्रं viii. 18 रचितम्, arranged,
 strung together.

सच्छहो viii. 9 सदृशः, similar. [f. साक्षक]
 सज्जिओ viii. 47 नापितः, a barber. रजकः,
 a washerman. पुरस्कृतः, placed in
 front. दीप्तः, bright, shining.
 सज्जोक्ते viii. 3 पत्यप्रम्, new, fresh.
 संजत्थो viii. 10 कुपितः, angry. कोप इत्यन्ये,
 anger.
 संजमित्रं viii. 15 संगोपितम्, well conceal-
 ed or protected. [f. संवमित]
 संजुदं viii. 9 सस्पन्दम्, throbbing, trem-
 bling.
 सवे viii. 46 विषमम्, difficulty.
 सदर्वं viii. 3 कुसुमम्, a flower. [Tr. =
 कुमुदम्, along with गद्गदं and संकं q. v.]
 सदा viii. 46 केशाः, the hair. [f. सदा]
 सदी viii. 1 सिंहः, a lion. [f. सदा]
 सदी viii. 46 सतम्बः, a clump of grass.
 सणिओ viii. 47 साक्षी, a witness, observ-
 er. ग्राम्यः, relating to a village.
 संडी viii. 2 वन्गा, a bridle.
 संडोलिओ viii. 17 अनुगतः, followed.
 सण्णत्तिअं viii. 18 परितापितम्, heated,
 pained.
 सण्णविअं viii. 50 चिन्तितम्, thought.
 सानिध्वम्, proximity.
 सणिअं viii. 5 आर्द्रम्, wet.
 सण्णुविअं viii. 48 संनिहितम्, placed or
 lying near. मपितम्, caused to be
 measured. अनुनीतम्, conciliated.
 सण्णोज्जो viii. 6 यक्षः, Yaksha, an attend-
 ant on Kubera.
 सण्णई viii. 9 दुती, a female messenger
 सत्तत्थो viii. 10 अभिजातः, of noble de-
 scent.
 सत्ताडी viii. 4 शेकालिका, a kind of plant
 सत्तावीसजोअणो viii. 22 इन्दुः, the moon.
 [f. सत्तविशति-युज्.]

सत्तिअणा viii. 16 अभिजात्यम्, nobility of birth.

सत्ती viii. 1 वक्रपादत्रयं वृत्तं दाह, a tripod stand.

सत्थइअं viii. 13 उत्तेजितम्, excited.

सत्थरो viii. 4 समूहः, a group, collection.
[Tr. f. संस्तर]

सत्थो viii. 1 गतः, gone, resting on.

सदुम्मणिआ, a variant of सुदुम्मणिआ q. v.

सद्दालं viii. 10 नूपुरम्, an anklet. [f. शब्दाल]

संदटं, a variant of the foll. q. v.

संदटयं viii. 18 संलग्नम्, adhered. कप्रत्य-
यामावे संदटं इत्यपि । संदटं संघट इत्यन्ये,
clashing together.

संदेवो viii. 7 सीमा, boundary. नदीमेलक
इत्येके, the confluence of two rivers.

संधारिओ viii. 1 योग्यः, fit, suitable.

संधिअं viii. 8 दुर्गन्धम्, bad smell.

समरो viii. 3 गृध्रः, a vulture.

समइच्छिअं viii. 20 अतिक्रान्तम्, past, gone
beyond.

समरसद्दइओ viii. 22 समानवयः, of equal
age.

समसीसं viii. 50 सदृशम्, similar निर्भरम्,
excessively, intensely. [f. समशीर्ष]

समसीसी viii. 13 स्वर्धा, rivalry, jealousy.
[as prec.]

समुग्गिअं viii. 13 प्रतीक्षितम्, expected.

समुच्छणी viii. 17 संमार्जनी, a broom.

समुच्छिअं viii. 49 तोषितम्, pleased. समर-
चितम्, arranged. अञ्जलिकरणम्, putt-
ing the hands together.

समुद्गवणीअं viii. 50 अमृतम् nectar, the
beverage of the gods. चन्द्रः, the
moon. [f. समुद्गवनीत]

समुद्गहं viii. 21 धानीयगृहम्, a place where
water is distributed [f. समुद्गह]

समुष्णिजलं viii. 50 अप्रसः, infamy रजः,
dust, pollen of flowers.

समोसिओ viii. 49 प्रानिवेशिकः, a neigh-
bour. प्रदोषः, evening. वधः, to be
killed. [f. समुषित]

संपडिअं viii. 14 लब्धम्, obtained.

संपणा viii. 8 घृतपूरार्धगोधूमपिष्टम्, wheat
flour for preparing sweet-meats.

संपण्णा viii. 8 घृतपूरार्धगोधूमपिष्टम्, wheat
flour for preparing sweet-meats.

संपत्तिआ viii. 18 बाला, a girl विण्णलीपन्न-
वाचकोऽपि संपत्तिआशब्दो लस्येषु दृश्यते the
leaf of long pepper.

संपत्थिअं viii. 11 शीघ्रम्, soon.

संपा viii. 2 काश्चा, a waist band.

संपासंगं viii. 11 दीर्घम्, long.

संफं viii. 1 कुमुदम्, the white lily.

संफाली viii. 5 पाङ्क्तिः, a row.

संमली viii. 9 दूती, a female messen-
ger.

संमवो viii. 4 प्रसवजरा, the after-birth.
[ts]

संमुहो viii. 7 दुर्जनः, a wicked person.

संयससगत्तो viii. 21 कितवः, a rogue.

सयणी viii. 5 पराङ्गी, a kind of weapon.
[f. शतप्री]

सयहा viii. 11 लम्बकेशाः, with pendent
hair. [f. स-जट]

सयत्तो viii. 5 मुदितः, pleased.

सवराहं viii. 11 शीघ्रम्, soon.

सरत्ति viii. 2 सहसा, suddenly.

सरभेअं viii. 13 स्मृतम्, remembered.

सरली viii. 2 चौरिका, a cricket.

सरलीआ viii. 15 श्राविस्संज्ञः शार्णी, a porcupine. कौटभेद इत्यन्ये, a kind of insect.

सरहो viii. 47 रेतसवृक्षः, the ratan tree-sिंहः, a lion. [f. शरभ !]

सरा viii. 2 माला, a garland. [f. सरः Tel. saramu]

सराइओ viii. 12 सर्पः, a snake.

सराहो viii. 5 दर्पोद्गरः, puffed up.

सरिआओ viii. 12 आसारः, a sharp-driving shower.

सरिसाहलो viii. 9 सदृशः, similar. [f. सदृश]

सरेवओ viii. 48 ईंसः, a swan. गृहजलप्रवाहः, sewage of a house.

सलली viii. 3 सेवा, servitude.

सलह्यो viii. 11 दूर्वादीनां हस्तकः, the handle of ladles etc.

सवईनुहो viii. 21 अभिमुखः, facing, turned towards.

सबाओ viii. 7 श्येनः, a hawk.

सबासो viii. 5 ब्राह्मणः, a Brahman, a man of the highest caste.

सविसं viii. 4 सुरा, liquor.

सव्वला viii. 6 कुशी, a sort of ladle.

ससराइअं viii. 20 निषिष्टम्, oppressed.

सहउल्लिआ viii. 9 दूती, a female messenger [f. सहोल्लिता]

सहगुहो viii. 16 घृकः, an owl.

सहरला viii. 14 महिषी, a she-buffalo.

सहो viii. 1 योग्यः, fit, suitable.

साइअं viii. 25 संस्कारः, training, education.

सावज्जिअं viii. 26 अवलम्बितम्, depending upon, trusting to.

साई viii. 22 केसरम्, the filament of a lotus or any other plant.

साउलो viii. 24 अनुरागः, attachment-love. [f. स्वादु]

साणइअं viii. 13 उत्तेजितम्, excited.

साणूरं viii. 24 देवगृहम्, a temple.

सामिगिअं viii. 53 चलितम्, moved. अवलम्बितम्, supported. पालितम्, protected. (cf. the list of Verbal Substitutes below.)

सामंती viii. 23 सममूनिः, level ground.

सामरा viii. 23 शाल्मलिः, the silk-cotton tree [f. शाल्मलि]

सामिअं viii. 23 दग्धम्, burnt.

समुद्दो viii. 23 इत्तुसदशवृणम्, a kind of grass resembling sugar-cane.

सायं viii. 51 महाराष्ट्रदेशे पत्तनविशेषः, a town in Mahārāstra country. दूरम्, distance. केचित्तु सायंदूरं इति चतुर्गुणं नाम पत्तनमेदवाचकमाहुः.

सायंदूरं, a variant of the prec. q. v.

सायंदूला viii. 25 केनकी, a kind of tree, Pandanus odoratissimus.

सामिअं viii. 25 स्मरितम्, reminded.

साराही viii. 24 आदिः, a kind of bird. [f. शरादि]

सारिच्छिआ viii. 27 दूर्वा, the dūrva-grass, Panicum dactylon.

सारी viii. 22 वृत्ती । ऊषणीयामासनमित्यर्थः, a mat of kusa grass. मृत्तिकेत्यन्ये, earth.

सालंकी viii. 24 सारिका, a kind of bird. [f. शारिका or सारिका]

सालंगणी viii. 26 अधिरोद्धिणी, a ladder.

सालही viii. 24 सारिका, a kind of bird. [cf. सालंकी]

साला viii. 22 शाखा, a branch.

सालाणओ viii. 27 स्तुतः, praised. स्तुत्य इत्यन्ये, praiseworthy.

सालुअं viii. 52 शम्बुका, a small shell. शुष्कयवादिरावम्, corn-cob, husk.

सावओ viii. 23 शम्भः, a fabulous animal said to have eight legs and to be stronger than a lion.

सासवुलो viii. 25 कपिकच्छूः, a kind of plant, forget-me-not

साहजओ viii. 27 गोक्षुरः, a cow's hoof.

साहजणो viii. 27 गोक्षुरः, a cow's hoof.

साहरओ viii. 26 गतमोहः, free from confusion or delusion.

साहिलये viii. 27 मधु, honey.

साही viii. 6 रथ्य, a road.

साहूली viii. 52 वस्त्रम्, a cloth. शूः, the eye-brow. भुजः, the arm. शाखा, a branch. विकी, a female cuckoo. सदृशः, similar सखी, a female friend. [Hc. Gr. ii. 174 f. शाखा]

साहेजओ viii. 26 अनुगृहीतः, favoured.

साहो viii. 51 बालुका, sand. उलूकः, an owl. दधितः । दध्र उपरि सारम्, cream.

सिअंगो viii. 31 वरुणः, Varuṇa, the god of the ocean and the western quarter.

सिआलौ viii. 32 इमरः, a riot, tumult.

सिगो viii. 28 श्रान्तः, tired, fatigued.

सिंसलं viii. 10 नूपुरम्, an anklet.

सिंगे viii. 28 रुशम्, lean, emaciated.

सिंगओ viii. 31 तरुणः a youth.

सिगिणी viii. 31 गौः, a cow.

सिगेरिक्कम् viii. 33 वल्मीकः, an anthill.

सिपुओ viii. 31 राहुः, Rāhu, a demon.

सिज्जूरं viii. 30 राज्यम्, a kingdom, sovereignty.

सिई viii. 29 मोदितम्, crushed.

सिडा viii. 29 नासिकानादः, a sound by the nose.

सिडो viii. 20 मयूरः, a peacock. [f. शिलण्ड or शिलण्डम्]

सिण्हा viii. 53 हिमम्, frost, snow. अव-
श्यायः, hoar-frost, dew.

सित्था viii. 53 लाला, saliva. जौवा, a
bow-string.

सित्थी viii. 28 मत्स्यः, a fish.

सिट्ठं viii. 30 परिपाटितम्, split or broken.

सिट्ठये viii. 31 रुद्रः, Rudra, a form of
Śiva.

सिदी viii. 29 सज्जरी, the date-palm.

सिदीरं viii. 10 नूपुरम्, an anklet.

सिदुग्गं viii. 54 रज्जुः, a rope राज्यम्, a
kingdom, sovereignty.

सिदुवणो viii. 32 अग्निः, the fire.

सिदू viii. 28 रज्जुः, a rope.

सिदूरं viii. 30 राज्यम्, a kingdom, sove-
reignty.

सिदोला viii. 29 सज्जरी, the date-palm.

सिणं viii. 28 पलालम्, straw, husk [f.
Can. sippe]

सिपुअं viii. 30 मूनगृहीतम्, possessed by
a devil.

सिबाही viii. 29 नासिकानादः, a sound by
the nose.

सिबीरं viii. 28 पलालम्, straw, husk. [f.
Can. sippe]

सिरिगो viii. 32 बिटः, a voluptuary.

सिरिद्धही viii. 32 लग्गणभाजनम्, a basin
for watering birds.

सिरिमुहो viii. 32 मदमुग्गः, an intoxicated
face.

सिरिबओ viii. 32 ईंसः, a swan.

सिरिबच्छीओ viii. 33 गोपालः, a cowherd.

सिलओ viii. 30 उच्छः, gleaned grains.

सिलिबो viii. 30 शिशुः, a child.

सिलिणी viii. 29 सूची, a needle. [a
variant of the foll q. v.]

सिन्वी viii. 29 सूची, a needle [Tr. सिणी
f. सूची]

सिसिरं viii. 31 दधि, curds. [f. शिसिर]
 सिहङ्गो viii. 54 बालः, a boy. दधिसरः,
 cream. मयूरः, a peacock [f. शिसण्ड]
 सिहरिणी viii. 33 मार्जिता, curds with
 sugar and spices.
 सिहरिहा viii. 33 मार्जिता, curds with
 sugar and spices.
 सिहिणा viii. 31 स्तनाः, female breasts.
 [f. शिसिन्]
 सिही viii. 28 कूकटः, a cock. [f. शिसिन्]
 सीअं viii. 33 सिक्यकम्, bee's wax.
 सीअणअं viii. 55 दुग्धपाटी, a milk-pail.
 श्मशानम्, a cremation ground.
 सीअही viii. 55 हिमकालदुर्दिनम्, a cloudy
 day in winter. साटविशेषः, a kind
 of bower. [f. शीत]
 सीइआ viii. 34 सड़ी । निरन्तरवृष्टिरेवार्थः,
 incessant rain.
 सीउण्यं viii. 34 सुजातम्, of high birth,
 beautiful.
 सीमंतयं viii. 35 सीमन्ते मूषणभेदः, an orna-
 ment for the fore part of the
 head. [f. सीमन्त]
 सीरोवहासिआ viii. 36 लज्जा, shame.
 सीलुटं, a variant of the foll q. v.
 सीलुटवं viii. 35 अणुसम्, cucumber.
 कप्तव्याभावे सीलुटं इत्यपि.
 सीसङ्गं viii. 34 शिरस्कम् । शिरस्त्राणमित्यर्थः,
 a helmet. [f. शीषकं or शीषत्र]
 सीसयं viii. 34 श्रेष्ठम्, excellent, best.
 सीहणही viii. 35 करमन्दिता, a kind of
 tree. लङ्कुसुमित्यन्वे, its flower.
 सीहङ्गो viii. 28 मत्स्यः, a fish.
 सीहरओ viii. 12 आसाराः, a sharp driv-
 ing shower.
 सीहल्यं viii. 34 वस्त्रादिधूपवन्त्रम्, a con-
 trivance for perfuming cloths etc.

सीहलिआ viii. 55 शिखा, the top-lock.
 नवमालिका, a kind of jasmine.
 सुअणा viii. 38 अतिमुक्तः, a kind of
 creeper, Gaertnera racemosa.
 सुई viii. 36 बुद्धिः, understanding,
 mind.
 सुकुमालिअं viii. 40 सुघटितम्, well made.
 सुगं viii. 56 आत्मकुशलम्, one's own wel-
 fare. निर्धिग्रम्, absence of imped-
 iment. वितर्जितम्, abandoned. [f.
 सुस !]
 सुंकअं viii. 38 किंशारः, a beard of corn,
 an arrow. सुंकलं इत्यन्वे.
 सुंकलं, a variant of the prec. q. v.
 सुंषिअं viii. 37 घ्रातम्, smelled.
 सुज्जओ viii. 56 रजकः, a washerman.
 [prob. a variant of सुज्जओ]
 सुज्जयं viii. 56 रौप्यम्, silver.
 सुज्जओ viii. 39 रजकः, a washerman.
 सुडिओ viii. 36 आन्तः, tired.
 सुण्हसिओ viii. 39 स्वप्नशीलः, addicted
 to sleeping. [Tr. f. स्वप्न or साक्षा]
 सुदारुणो viii. 39 चण्डालः, a man of a
 low caste, a Chāṇḍāla.
 सुदुग्मणिआ viii. 40 रूपवती, a beautiful
 woman. सदुग्मणिर्एति शीलाङ्कः.
 सुद्वालो viii. 38 शुद्धपूतः, clean and
 purified. [f. शुद्धवाल]
 सुइो viii. 33 गोपालः, a cowherd.
 सुंगी viii. 37 शिपुतकः, a kind of tree,
 Morunga guilandina.
 सुरनेट्टो viii. 31 वरुणः, Varuṇa, the god
 of the ocean and the western
 quarter. [f. सुरन्येष्ट]
 सुलसं viii. 37 कुसुमार्कं वस्त्रम्, a cloth
 dyed with safflower.

सुलसंजरी viii. 40 सुलसी, the holy basil, Ocimum Sanctum.

सुली viii. 36 उन्का, a firebrand.

सुवण्णविद् viii. 40 विष्णु, Viṣṇu.

सुवण्णो viii. 37 अर्जुनतरु, Terminalia Arjuna.

सुवुण्णा viii. 37 सङ्केतः, a place of meeting.

सुखिआ viii. 38 अम्मा, mother.

सुसंदिआ viii. 39 शुलघोने मांसम्, a piece of flesh roasted on a rod.

सुहउत्थिआ viii. 9 दूती, a female messenger [a variant of सहउत्थिआ q. v.]

सुइरा viii. 36 चटकाभेदः । यस्या अघोमुक्षे नीदं भवति, a hen-sparrow.

सुइराओ viii. 56 वेश्यागृहम्, the house of a harlot. चटकः, a sparrow. [Tr. सुइराओ f. सुलत]

सुइली, variant of the foll. q. v.

सुइलो viii. 36 सुखम्, happiness. सुइली-त्थन्ने. [f. सुत्]

सुअरी viii. 41 यन्त्रप्रीडनम्, pressing by a machine.

सुअले viii. 38 किंशारः, a beard of cotton, an arrow.

सुइओ viii. 39 चण्डालः, a man of a low caste, Candāla.

सुई viii. 41 मञ्जरी, a cluster of blossoms.

सुईओ viii. 41 पदीपः, a light. [f. सुइङ्ग]

सुईओ viii. 41 कन्दः, an esculent root. [ts.]

सुइओओ viii. 42 दिनः, a day. [f. सुइवज]

सुइली viii. 57 मध्याह्नः, noon. यामणितृणम्, a kind of grass. मशकाकालिकीटः, a kind of insect resembling the mosquito.

[f. सुट]

सुलच्छे viii. 42 पन्वलम्, a small pond, puddle.

सुलधारी viii. 42 चण्डी, Durgā. [f. सुल-धारिणी]

सुला viii. 41 वेश्या, a harlot. [f. Can. sūle]

सेअली viii. 27 दूर्वा, the Dūrva grass, Panicum dactylon.

सेआलुओ viii. 44 उपवाचितसिद्धिर्धं वृषभः । उपवाचितं केनापि कामेन देवतापूजनम्, a bull dedicated to a God for the attainment of an object.

सेआलो viii. 58 ग्रामप्रधानम्, the chief of a village, सनिष्पकर्ता यक्षादिः, a Yakṣa etc. who is in attendance.

सेओ viii. 42 गणपतिः, Gaṇeśa.

सेवाओ viii. 43 चण्डिकावादः, the sound produced by snapping the thumb and the middle finger.

सेज्जारिअं viii. 43 आन्दोलनम्, swinging.

सेट्टी viii. 42 यमेशः, the headman of a village. [prob. f. थेट्टिन्; Dr. ſetti]

सेरिभओ viii. 44 धर्मवृषभः, a carriage ox. कर्मवृषभमात्रे सेरिभो । सेरिभो महिषेऽपीत्यन्ते, a buffalo.

सेरी viii. 57 दीर्घा, long. मद्गलतिः, good features.

सेलुओ viii. 21 किनवः, a rogue. [f. गेलुप]

सेलो viii. 57 मृगशियुः, a fawn. शरः, an arrow. [f. शर्य]

सेवाओ viii. 43 पट्टः, mud. [Tr. f. जन्वाळ]

सेइओ viii. 43 चकवाकः, the ruddy goose, Anas casarca.

सेइओ viii. 1 गतः, gone, resting on.

सोअं viii. 44 स्वप्नम्, sleeping, sleep.

सोली viii. 44 नदी, a river. [f. स्रोतम्]

सोमओ viii. 39 स्वपनालिः, addicted to sleeping. [f. Tel. somari ?]

- सोमहिदो viii. 43 पङ्कः, mud.
 सोमहिदं viii. 45 उदरम्, the belly.
 सोमार्णं viii. 45 श्मशानम्, a cremation
 ground [f. श्मशान]
 सोमालं viii. 44 मांसम्, flesh.
 सोलहावत्तओ viii. 46 शङ्खः, the conch-
 shell.
 सोलं viii. 44 मांसम्, flesh.
 सोवर्णं viii. 58 वासगृहम्, the inner apart-
 ments of a house, such as the
 bed-chamber.
 सोवणो viii. 58 स्वप्नः, sleep, a dream-
 मङ्गः, a strong man, wrestler.
 सोवणमक्षिजा viii. 46 मधुमक्षिकापेदः, a
 kind of bee. [f. मधुवर्णमक्षिका]
 सोवत्यं viii. 45 उपकारः, help, favour.
 उपभोग्यमित्यन्ये, an object of enjoy-
 ment.
 सोव्यओ viii. 45 पतितदन्तः, with fallen
 teeth, teethless.
 सोत्तणी viii. 45 कटी, the buttocks.
 सोत्तणो viii. 45 पवनः, wind. [f. स्वसन]
 सोईलणो viii. 37 शिबुतरुः, a kind of
 tree, Morunga Guilandina.
 सोहणी viii. 17 संमार्जनी, a broom.
 सोही viii. 58 भूले भाविनि च काले प्रयुज्यते ।
 सामर्थ्यात्तदर्थं भवति, indicates past or
 future time according to the con-
 text.

ह

- हङ्गोई viii. 60 अमिलयितम्, desired.
 हक्कन्तं viii. 60. उत्पलितम्, pulled out. [f
 उत्लितम्, cf. the list of Verbal Substi-
 tutes below.]
 हजओ viii. 61 साङ्गव्यहः शपथः, an oath
 on the whole body.

- हट्टमहट्टो viii. 65 कल्पः, । कल्पो नीरोगदेक्षयोः,
 healthy, clever.
 हडं viii. 59 हृतम्, taken away.
 हडहडो viii. 74 अनुरागः, attachment, love.
 तापः, heat [onomatopoeitic]
 हड्डं viii. 59 अस्थि, a bone
 इणं viii. 59 दूरम्, distance.
 इणु viii. 59 सावशेषम्, incomplete, unfi-
 nished.
 इत्यं viii. 59 शीघ्रम्, soon.
 इत्यच्छुहणी viii. 65 नववधूः, a bride.
 इत्यलो viii. 73 इस्ते कीडार्थं गृहीतः पदार्थः,
 a toy in hand इस्तलोलः, with an
 eager hand. [f. इस्तल]
 इत्यलं viii. 60 कीडया इस्ते गृहीतम्, taken
 hold of for play. (cf. the prec.)
 इत्यल्लिअं viii. 64 इस्तापसारितम्, removed
 by the hand.
 इत्यल्ली viii. 61 इस्तचुओ an ascetic's staff
 to support his hand.
 इत्यारं viii. 60 साहाय्यम्, help.
 इत्थिअचक्कुं viii. 65 वक्रावलोकनम्, an ob-
 lique glance.
 इत्थिमल्लो viii. 63 इन्द्रगजः, the elephant
 of Indra.
 इत्थिवओ viii. 63 यद्वेषदः, change of pla-
 net.
 इत्थिहहिल्लो viii. 64 वेषः, dress. (हच्छिहहिल्लो
 seems to be the correct reading,
 cf. अच्छिहहिल्लो)
 इत्थोई viii. 73 इस्ताभरणम्, a wrist orna-
 ment इस्तवामृतम्, a present, gift.
 हडओ viii. 62 हासः, laughter.
 इम्मिअं viii. 62 गृहम्, a house [f. इम्मं]
 हरपचुअं viii. 74 स्मृतम्, recollected.
 नामोद्देशेन दत्तम्, given by specifying
 the name.

हॉआली viii. 64 दूर्वा, the durva grass,
Panicum dactylon. [f. हरिनाली]

हरिचंदणं viii. 65 कुङ्कुमम्, saffron.

हरिमिणो viii. 63 लगुडः, a club.

हरी viii. 59 शुकः, a parrot [f. हरि]

हलणो viii. 61 बहुभाषी, a talkative person

हलबोलो viii. 64 कलकलः, confused noise
[onomatopoetic.]

हलहलं viii. 74 तुमुलः, a tumult. कौतुकम्,
curiosity.

हलाहला viii. 63 चंभणिका, a kind of lizard.

हलुगे viii. 62 सन्तृणः, thirsty.

हलणकलिञं viii. 59 शीघ्रम्, soon. आकुलत्व-
मित्यन्वयः, agitation. (Hc. Gr. ii. 174
calls it a भाषाशब्दः)

हल्लिञं viii. 62 चलितम्, shaken, moved.

हल्लीनो viii. 61 रासकः । मण्डलेन स्त्रीणां नृत्यम्,
a kind of circular dance by women. [f. हल्लीनि]

हल्लिञं viii. 62 म्रक्षितम्, smeared.

हल्लिरिआ viii. 62 हासः, laughter

हल्लो viii. 66 लिङ्गा, a nit, a young louse

हल्लुओ viii. 66 क्षीबः, intoxicated.

हल्लाहला viii. 75 चंभणिका a kind of
lizard.

हल्लाहलो viii. 75 मालिकः, a flower gather-
er, a florist.

हल्लो viii. 66 सातवाहनः, King Hāla.

हल्लिगे viii. 75 जङ्घालः, a courier दीर्घः,
long मन्थरः, slow विरतः, ceased.

हल्लिञं viii. 62 हासः, laughter. [f. हास]

हल्लिआ viii. 66 रजकी, a washerwoman.

हल्लिआसो viii. 69 पट्टः, mud.

हल्लिञं viii. 68 हेमारवः, neighing [f. हल्लिआ]

हल्लिओ viii. 67 कल्यम् । भविष्यदतिक्रान्तं च
दिनम्, yesterday, tomorrow [f. ह]

हल्लिञं viii. 68 एकपद्गमनक्रीडा, a play
of walking with one leg.

हल्लिहो viii. 67 अकुलः, agitated.

हल्लो viii. 67 अकुलः, agitated.

हल्लोलणवं viii. 76 गलावली, a necklace
of jewels. क्षेत्रक्षयनादः, a noise
made to scare away birds etc.
from fields.

हल्लो viii. 67 वामनः, a dwarf [Tel.
pottī]

हल्लोलं, cf. हल्लोलं

हल्लोलणे viii. 76 गलावली, a necklace of
jewels क्षेत्रक्षयनादः, a noise made
to scare away birds etc. from
fields. [a variant of हल्लोलणवं]

हल्लोलयं viii. 69 क्षेत्रे मृगनिवेशवः, a noise
in a field to scare away animals.
हल्लोलं क्षेत्रक्षयवन्नमिति केचित्, a con-
trivance to scare away birds etc.
from fields.

हल्ल्या viii. 67 लज्जा, shame. हल्ल्यो लज्जिन
इत्यन्वये, ashamed.

हल्ल्यो cf. the prec.

हल्लिञं viii. 68 एकपद्गमनक्रीडा, a play of
walking with one leg.

हल्लिडी viii. 68 शकुनिका, a vulture

हल्लिमेया viii. 70 चणका, chick-peas.

हल्लिचं viii. 69 पल्लवम्, a small pond,
puddle.

हल्लिचो viii. 63 लगुडः, a club [a vari-
ant of हरिमिणो]

हल्लिआ viii. 66 बालुकाः, sand.

हल्लिआ viii. 66 बालुकाः, sand [a variant
of the prec.]

हल्लिहरी viii. 67 लहरी, a wave.

हल्लोडणं viii. 69 क्षेत्रे मृगनिवेशवः, a noise

- in a field to scare away animals.
[a variant of हिडोलव]
- हिडोहिडा viii. 69 स्वर्षा, rivalry, jealousy.
- हीरणा viii. 67 लज्जा, shame. [f. ह्री]
- हीरो viii. 70 सूचिमुक्तामं दावादिवस्तु, anything sharpened into a point, such as a piece of wood. केचित् हीर-शब्दं मस्मन्पि पशुञ्जने, ashes.
- हीसनणे viii. 68 हेवारवा, neighing.
- हुंकओ viii. 71 अञ्जलिः, the cavity formed by putting the hands together and hollowing the palms.
- हुंकुवो viii. 71 अञ्जलिः, the cavity formed by putting the hands together and hollowing the palms.
- हुडुओ viii. 70 मवाहः, a stream.
- हुडुमो viii. 70 पताका, a banner.
- हुडो viii. 70 भेषः, a ram.
- हुड्वा viii. 70 पणः, a stake.
- हुत्तो viii. 70 अभिमुखः, facing, turned towards.
- हुत्तई viii. 71 विषादिका, a sore or tumour on the foot.
- हुलिअं viii. 59 शीघ्रम्, soon. [f. लघु !]
- हुलुम्बी viii. 71 प्रसवपरा, occupied in begetting.
- हुमो viii. 71 लोहकारः, a blacksmith.
- हुआलं viii. 72 सर्पशिखःसंज्ञेन हस्तेन निषेधः, prohibition with a gesture of the hand. सर्पशिखा नाम हस्तकविशेषः, a particular position of the hand (resembling the hood of a snake.)
- हुँचो viii. 76 महिषः, a buffalo. डिडिमः, a kind of drum. [ts.]
- हुँचिओ viii. 72 विनायकः, Gaṇeśa.
[f. हेगम्ब]
- हुँला viii. 71 वेगः, speed.
- हुँलुअं viii. 72 स्तुनम्, sneezing.
- हुँलुका viii. 72 छिह्वा, hiccough.
- हुँरणं viii. 72 वस्त्रम्, a cloth.

APPENDICES

RECEIVED

Appendix I.

Words considered as *deśyas* by others but
as *tadbhavas* by Hemacandra.

अ

- अइराहा i. 34 विद्युत्, lightning [f. अचि-
राभा]
अङ्गा i. 6 अम्बा, the mother. [ts.]
अच्छमलो i. 37 कश्म, a bear [ts.]
अच्छले i. 20 अनपराधः, innocence [ts.]
अच्छोदणं i. 37 मृगया, hunting. [f. आच्छो-
दन]
अजुअलवण्णो i. 48 समच्छदः, a kind of
tree [f. अयुगलपर्ण]
अज्जा i. 5 गौरी, the Goddess Gāuri. [f.
आर्पा]
अज्जो i. 5 अर्थः, master, lord. [f. अर्थ]
अडो i. 6 कूपः, a well. [f. अवट]
अणं i. 6 ऋणम्, debt. [f. ऋण]
अण्णणं i. 7 मोर्ख्यम्, stupidity [f. अज्ञान]
अमिलायं i. 37 कुरण्टककुसुमम्, the yellow
amaranth.
अंबोच्ची i. 9 आम्बुष्णलावी, mango flower
gatherer [f. आम्बोच्ची]
अलवं i. 16 कुटिलकेशः, curly hair. [f.
अलक]
अलसी i. 20 लुमा, linseed. [f. अनसी]
अलिजं i. 37 कुण्डम्, a bowl. [ts.]
अवज्झाओ i. 37 उपाध्यायः, a teacher [f.
उपाध्याय]
अवरिल्लं i. 25 उत्तरीयम्, an upper cloth.
[f. उपरि]
अह = असो, i. 6 that (m.) [f. अदत्त.
He. Gr. iii. 87]

आ

- आमेली i. 62 ओसरः, an ornament for
the head. [f. आर्पाड]

- आमोओ i. 64 परिमलः, fragrance. [f.
आमोद्]
आणालं i. 67 काश्चिकम्, sour gruel. [f.
आरनाल]
आरालिओ i. 71 मृपकारः, a cook [f.
आरालिक]
आरोओ i. 63 नितम्बः, the buttocks [ts.]
आलिओ i. 66 आल्लिष्टः, embraced. [f.
आल्लिष्ट]
आत्तेअणवं i. 72 अचित्तुमदर्शनम्, charming
appearance [f. आत्तेचनक]
आहम्मिअं i. 71 आगतम्, come. [f. आह-
मित]

इ

- इणं i. 79 एतत्, this [f. एतत्, He. Gr.
iii. 85]
इणमो i. 79 एतत्, this [f. एतत्, He. Gr.
iii. 85]
इण्णि i. 79 इदानीम्, now. [f. इदानीम् He.
Gr. ii. 134]
इदिदिरो i. 79 धनः, a large black bee.
[ts.]

उ

- उक्केरो i. 96 समूहः, a collection. [f. उक्कर]
उच्चवं i. 102 नीवी, the knot of the
lower garment [ts.]
उच्छुण्णं i. 102 विमर्दितम्, crushed [f.
उच्छुण्ण]
उच्छु i. 85 इत्तु, the sugar-cane. [f. इत्तु]
उप्पोद्दवमंडो i. 120 विदारम्, a pot [f. उप्पो-
द्दवमाण्ड]

- उत्तालो i. 101 उद्धतः, raised [ts.]
 उत्साहो i. 102 उत्साहः, strenuous effort.
 [f. उत्साह]
 उद्भुतिर्भ i. 115 पुलकितम्, thrilled. [f. उद्भु-
 तिन]
 उद्दुगे i. 102 आसुः, a rat [ts.]
 ऊर्ध्व i. 86 ऊर्ध्वम्, above [f. ऊर्ध्व, He.
 Gr. ii. 59]
 उन्मे i. 86 त्वम्, you [He. Gr. iii. 91]
 डैपर i. 90 देशली, the threshold. [f.
 डडुन्पर]
 उरला i. 86 भेनुः, a cow [f. उरला]

ऊ

- ऊहसिर्भ i. 140 उपहसितम्, laughed. [f.
 उपहसित]

ए

- एकपदी i. 145 रज्या, a road [f. एकपदी]
 एकाहो i. 144 अवस्कारः, a blacksmith.
 [f. अवस्कार He. Gr. i. 166]
 एताहे i. 144 इदानीम्, now. [f. इदानीम्, He.
 Gr. ii. 134]
 एदहं i. 144 इयत्, this much. [f. इयत्,
 He. Gr. ii. 157]

ओ

- ओम्हरो i. 160 निर्धरः, a mountain tor-
 rent [f. निर्धर]
 ओमालं i. 160 निर्मान्यम्, remains [f.
 निर्मान्य]
 ओली i. 148 पङ्क्तिः, a row [f. आली]
 ओसतो i. 160 अवसक्तः, suspended from.
 [f. अवसक्त]

क

- कवसडो ii. 11 कर्कशः, harsh, hard [f.
 कर्कश]
 कणिसे ii. 6 कान्यशीर्षम्, an ear of corn.
 [f. कणिस]

- कमदो ii. 55 कच्छपः, a tortoise, भिक्षुभोज-
 नम्, an ascetic's bowl. देत्यः, an
 Asura [f. कमद]

- कम्पणं ii. 15 वश्यादि, a dependent etc.
 [f. कर्मण]

- करडो ii. 55 काकादिः, a crow etc.
 [f. करट]

- कलाशो ii. 15 तूणः, a quiver. [f. कलाप]

- कलिओ ii. 56 ज्ञातः, known [f. कलित]

- कत्वाओ ii. 15 राक्षसः, a demon [f.
 कल्याद्]

- काह्लो ii. 58 कान्तः, confused, afraid.
 [f. कान्त]

- काही ii. 58 अतीते भविष्यति च, past and
 future [f. क]

- किडी ii. 31 त्करः, a boar [f. किरि]

- किमिरायं ii. 32 रुचिरोद्वकीटमुसोद्गन्ततन्तुनि-
 पन्ने रक्तम्, red colour got from the
 thread issuing from the month of
 a kind of worm. [f. रुमिराग]

- कुडो ii. 35 पटः, a pot [f. कुट]

- कुपिस्तो ii. 40 कञ्चुकाः, a bodice. [f.
 कूर्पान]

- कुपलं ii. 36 मुकुलम् a bud [f. कुहमल]

- कूरं ii. 43 भक्तम्, boiled rice [ts.]

- केदुहं ii. 44 कियत्, how much [f. कियत्
 He. Gr. ii. 157]

- कोओ ii. 45 चक्रवाकः, the ruddy goose.
 [f. कोक]

- कोहंडी ii. 50 कूष्माण्डी, a kind of pump-
 kin [f. कूष्माण्डी]

- कोहली ii. 50 कूष्माण्डी, a kind of pump-
 kin [f. कूष्माण्डी]

ख

- खंजणो ii. 69 खजरीतः, the wagtail [f.
 खजन]

ससिओ ii. 71 साचितः, set, studded. [f. साचित]

सुडितं ii. 71 सण्डितम्, cut. [f. सण्डित]

ग

गगरो ii. 85 गद्गद्, faltering [f. गद्गद्]

गतिओ ii. 85 कल्पपालः, a distiller [f. गतिज]

गटिच्छेओ ii. 86 गन्धिच्छेदकः, cutpurse [f. गन्धिच्छेदक]

गन्धुत्तमा ii. 86 सुग, liquor. [f. गन्धोत्तमा]

गयसाउल्लो ii. 87 विरक्तः, free from passion [f. गत + साउल्ल q. v. in G.]

गदिलो ii. 85 घटिलः, obstinate [f. घटिल]

गुच्छहरो ii. 93 रहस्यभेदी, one who discloses secrets. [f. गुह्यहर]

गुल्लुओ ii. 92 गुच्छः, a cluster [ts.]

गोदलो ii. 98 गोमान् possessing cows [गोमान्, He. Gr. ii. 159]

गोमुहं ii. 98 उपलेपनम्, smearing [f. गोमुख]

घ

घुमिणं ii. 109 कुङ्कुमम्, saffron. [f. घुमण]

घूओ ii. 110 उलूकः, an owl. [f. घूक]

घोडो ii. 111 अश्वः, a horse [f. घोट]

च

चंचरीओ iii. 6 भ्रमरः, a large black bee [f. चंचरीक]

चंदसाला iii. 6 जालकृता गृहोपरि कुटिका, an upstairs room of lattice work. [f. चन्द्रशाला]

चंद्रिमा iii. 4 चन्द्रिका, the moonshine. [f. चन्द्रिका]

चलणाउडो iii. 7 कुक्कुटः, a cock [f. च-णाउड]

चपला iii. 4 बिजुल, lightning [f. चपला]

चुच्छे iii. 15 चुच्छम्, worthless, mean. [f. चुच्छ]

चुष्णिओ iii. 17 रेणुविच्युतिः, coated with powder [f. चुर्णित]

छ

छणो iii. 24 उत्सवः, a festival [f. क्षण]

छाही iii. 26 छाया, shade [f. छाया]

ज

जगरो iii. 41 जनाहः, an armour [ts.]

ड

डक्के iv. 6 दृष्टम्, bitten [f. दृष्ट]

डोणं iv. 10 उड्डीनम्, flown [f. डीन]

डोला iv. 11 आन्दोलनम्, a swing [f. दोला]

ण

णक्को iv. 46 घाहः, a crocodile [f. नक]

णक्का iv. 18 नखाः, the finger nails [f. नख He. Gr. ii. 99]

णिक्वं iv. 48 पटलान्तम्, the edge of the thatch or roof. [f. नीज]

णिब्विट्ठं iv. 34 उपभुक्तम्, enjoyed [f. निर्विष्ट]

णितापो iv. 35 चण्डालः, a man of a low caste, a Candāla. [f. निपाद]

णीहम्मिओ iv. 43 निर्गतम्, gone, departed. [f. निहमित]

णेहं iv. 44 नीडम्, a nest [f. नीड]

त

तलिणं v. 5 मृदमम्, small [f. तलिन]

तामरसे v. 10 पद्मम्, a lotus [ts.]

तिसिगिलो v. 13 मत्स्यविशेषः, a whale [ts.]

तुहं v. 14 आस्पम्, the face, mouth. [ts.]

तुहं v. 14 उदरम्, the belly [ts.]

तुंबी v. 14 अलाकु, the bottle-gourd [ts.]

तुषगे v. 16 रसविशेषः, astringent taste [ts.]

तूङ्गो v. 16 सरिदवनारः, a landing place in a river [f. तीर्थ]

थ

थानयं v. 27 आलवालः, a trench for water round a tree [f. स्थानक]

थुङ्गिर्न v. 28 अम्बुकृतम्, sputtering. [f. ध्वलन]

थूगो v. 29 चोरः, a thief. [f. स्तेन]

थेगो v. 29 चोरः, a thief. [f. स्तेन]

थेवो v. 29 स्तोत्रः, a little. [f. स्तोत्र]

थोरो v. 30 स्थूलः, stout. [f. स्थूल]

दृ

दृरिओ v. 35 दृप्तः, proud. [f. दृप्त]

द्वो v. 33 परिहासः, joking [f. द्वय] वन-
वह्निः, a forest conflagration. [ts.]

दृष्वीभरो v. 37 सर्पः, a snake. [f. दर्शक]

दिताइसी v. 41 चाण्डालः, a man of a low caste, a Candāla [f. दिवाक्रीति]

दुहं v. 42 अशुक्तम्, unhappiness [f. दुःख]

दृहवो v. 43 दुर्भागः, unfortunate. [f. दुर्भाग]

ध

धजा v. 60 दुहिता, a daughter [f. दुहितृ]

प

पंगुरणे vi. 29 प्रावरणम्, an upper garment [f. प्रावरण]

पण्डा vi. 1 अधिकारः, a topic, a section [f. पयाँय] मार्गः, a way, road. [f. पया]

पदंभुजा vi. 14 प्रतिभुतिः, a promise, an echo [f. प्रतिभुत्]

पांड्रअग्निअं v. 35 समिद्धम्, adorned [f. पानिकर्षित]

पणिअं vi. 7 विक्रेतव्यम्, saleable [f. पणिन]

पत्तलं vi. 14 पत्रपट्टलम्, full of leaves [f. पत्रल]

पयरो vi. 14 शरः, an arrow. [f. प्रदर]

पल्लटो vi. 14 पर्यस्तः, scattered about. [f. पर्यस्त]

पल्लट्यो vi. 14 पर्यस्तः, scattered about. [f. पर्यस्त]

पल्लविअं vi. 19 पल्लवाकारम्, resembling a flower. [f. पल्लविन]

पवित्तो vi. 14 दुर्मः, kuśa grass. [f. पवित्र]

पाडचरो vi. 34 चोरः, a thief. [f. पाडचर]

पाडिक्कं vi. 41 प्रत्येकम्, singly [f. प्रत्येक]

पाडिक्कं vi. 41 प्रत्येकम्, singly [f. प्रत्येक]

पामरो vi. 41 कुटुम्बी, a man of large family [ts.]

पाहुई vi. 41 प्राभृतम्, a present, an offering. [f. प्राभृत]

पितच्छा vi. 49 पितृश्वसा, a father's sister [f. पितृश्वसा]

पिहडो vi. 49 पिटरः, a pot [f. पिटर]

पिट्टरोमो vi. 50 मीनः, a fish [f. पृथुरोम]

पीवलं vi. 51 पीनम्, drunk [f. पीत]

पुक्करो vi. 53 सारसः, a crane [f. पुक्कर]

पोओ vi. 81 बालः, a youth [f. पीन]

फ

फुरिअं vi. 84 चलितम्, moved दीप्तम्, bright, brilliant. [f. स्फुरित]

ब

बाहिं vi. 92 बाहिः, outside [f. बाहिः]

बिसकण्टो vi. 93 बटाका, a crane [ts.]

भ

भमळो vi. 101 भमरः, a large black bee [f. भमर]

भामरो vi. 104 भीकः, a coward [f. भीमभूत]

म

- मकड़ो vi. 119 जालकारकृमिः, a spider [f. मकड़]
 महुलो vi. 119 मुरजः, a drum [f. महुल]
 मेधरं vi. 145 मन्दम्, slowly [ts.]
 मम्मणो vi. 141 अव्यक्तवचनम्, indistinct speech [f. मम्मन]
 मयगलो vi. 125 हस्ती, an elephant [f. मयकल]
 मयधुत्तो vi. 125 क्रोष्ट, a jackal. [f. मयधुत्त]
 मयर्दो vi. 123 पुष्परसः, the juice of flowers [f. मकरन्द]
 माउआ vi. 147 माता, the mother [f. मातृका]
 माउकं vi. 129 मृदु, soft [f. मृदुक]
 माडी vi. 128 संताहः, an armour [f. माठी]
 माणंसी vi. 147 मनस्वी, high-minded [f. मनस्विन्]
 माळुरो vi. 130 बिल्वः, the wood-apple tree [ts.]
 मीमालिअं vi. 133 मिश्रम्, mixture [f. मिश्र]
 मुंदी vi. 133 अलम्बुषा, a kind of fruit. [ts.]

र

- रत्तच्छो vii. 13 द्विषः, a buffalo [f. रत्ताक्ष]
 रिक्खो vii. 6 कक्षः, a bear [f. कक्ष]
 रिच्छो vii. 6 कक्षः, a bear [f. कक्ष]
 रिट्ठी vii. 6 खड्गः, a sword [f. रिटि]
 रोहो vii. 16 प्रतिरोधः, obstruction [f. रोध]

ल

- लेचो vii. 17 उत्कीचः, a bribe [ts.]
 लेसो vii. 28 अल्पम्, a little [f. लेष]

व

- वडरं vii. 41 वज्रम्, a diamond [f. वज्र]
 वड्डुओ vii. 44 रथकारः a carpenter [f. रथकि]
 वड्डणी vii. 41 संमार्जनी, a broom [f. वर्धनी]
 वट्ठं vii. 32 वृन्दम्, a group. [f. वट्ठ]
 वणो vii. 83 क्षेत्रम्, a field. [f. वण]
 वलवा vii. 41 वाम्बी, a mare [f. वडवा]
 वड्डं vii. 36 चीणा, the Indian lute [f. वड्डी] गोपी, a cowherdess [f. वड्डी]
 वड्डं vii. 41 रात्रिः, the night [f. वड्डि]
 वामट्ठीओ vii. 47 मृतार्थानि, the bones of the dead. [f. वामास्थि]
 वावडो vii. 54 व्याकुलः, engaged in [f. व्यावृत्त]
 वासाहू vii. 57 मेकः, a frog. [f. वर्षाभू]
 विक्खंमो vii. 88 विस्तारः, expanse [f. विष्कम्भ]
 विच्छट्ठी vii. 32 कट्टिः, increase [f. विच्छट्ठ]
 विज्जुला vii. 65 वियुत्त, lightning [f. वियुत्त]
 विट्ठा vi. 61 लज्जा, shame [f. व्रीडा]
 विलया vii. 65 वनिता, a woman [f. वनिता]
 विलिअं vii. 65 विमियं, a disagreeable act [f. व्यर्त्ताक]
 वित्ठो vii. 62 विषमः, uneven, difficult. [f. विषम]
 वित्तो vii. 61 आरुः, a rat [f. वृष]
 वीरुं vii. 73 सामन्त्यम्, totality [f. विश्वक]
 वेइजा vii. 76 अङ्गुलिमुद्रा, a seal ring. [f. वेदिका]
 वेरुलिअं vii. 79 वेइरुपं, lapis lazuli. [f. वेइरुपं]

स

- सन्धरो viii. 4 शय्या, a couch [f. सन्तर]
 सपत्नी viii. 11 मीनः, a fish [f. शकलिन]
 सरडो viii. 11 रुक्मलसः, a chameleon.
 [f. सरट]
 सामर्थ्यं viii. 24 सामर्थ्यम्, ability, capacity.
 [f. सामर्थ्य]
 सिरिवओ viii. 32 शीवदः, a kind of bird
 [f. शीवद]
 सुगिम्हओ viii. 39 फाल्गुनोत्सवः, a festival
 in Phālguna (February–March)
 [f. सुपीपक]

- सुहवो viii. 42 सुभगः, fortunate [f. सुभग]
 सोभमलं viii. 45 सौकुमार्यम्, tenderness.
 [f. सौकुमार्य]
 सोमालं viii. 45 सुकुमारम्, tender [f.
 सुकुमार]

ह

- हलिआरो viii. 64 हरितालः, a kind of
 yellow coloured pigeon. [f. हरिताल]
 इदो viii. 67 अधः, below [f. अधः]
 इत्थो viii. 67 चस्तः, terrified [f. चस्त]
 इरो viii. 70 वज्रः, a diamond [ts] इरो,
 the God Siva [f. इर]

Appendix II.

Alphabetical list of Verbal Substitutes
taught by Hemacandra in his Grammar and in this work.

The numbers in brackets refer to the Grammar.

अ

अइच्छ = गम्, 'go' i. 37 (iv. 162) अइ-
च्छइ = गच्छति.

अई = गम्, 'go' i. 20 (iv. 162) अईइ =
गच्छति.

अककुस = गम्, 'go' i. 37 (iv. 162)
अककुसइ = गच्छति.

अकसोड = रुप् (असिबिषयस्य), 'draw (a
sword)' i. 37 (iv. 188) अकसोडइ
(Hc. Gr. °डइ) = अस्मि कोशाकर्षति.

अग्व = राज् 'shine' i. 20 (iv. 100)
अग्वइ = राजते.

अग्वव = पू 'fill' i. 37 (iv. 169) अग्व-
वइ = पूरयति.

अग्वाइ = पू 'fill' i. 37 (iv. 169) अग्व-
इइ = पूरयति.

अंगुम = पू 'fill' i. 37 (iv. 169) अंगुमइ =
पूरयति.

अच्छ = आस् 'sit' (iv. 215) अच्छइ =
आस्ते.

अज्जस्त = आ-कुष् 'cry' i. 13 अज्जस्तइ =
आकोशति.

अंच = रुप् 'draw' i. 20 (iv. 187)
अंचइ = कर्षति cf. अञ्चिअं in the gloss-
ary.

अइ = कथ् 'boil' i. 20 (iv. 119) अइ
'wander' (iv. 230) अइइ = कथति;
परिअइइ = पर्यटति.

अडुकस = क्षिप् 'throw' i. 37 (iv. 143)
अडुकसइ = क्षिपति.

अणच्छ = रुप्, 'draw' i. 37 (iv. 187)
अणच्छइ = कर्षति.

अणुरुज्ज = अनुरुप् 'obstruct' (कर्मणि
भावे च) (iv. 248) अणुरुज्जइ = अनुरु-
ध्यते.

अणुक्ज्ज = गम् 'go' i. 41 (iv. 162)
अणुक्ज्जिअं = गतम्, अणुक्ज्जइ = गच्छति.

अण्ण = भुज् 'eat' i. 20 (iv. 110) अण्णइ
= मुह्यते.

अण्णइ = संदिश् 'send a message' i. 37
(iv. 180) अण्णइइ = संदिशति.

अण्णुण्ण = आ-कम् 'seize' i. 20 (iv. 258)
अण्णुण्णो = आक्रान्तः.

अदिमइ = सं-गम् 'meet' i. 37, 78 (iv.
164) अदिमइइ = संगच्छते.

अध्मुत्त = स्ना, 'bathe' म-दीप् 'blaze'
i. 58 (iv. 14, 152) अध्मुत्तइ = स्नाति,
मदीप्यते.

अयंछ = रुप् 'draw' i. 37 (iv. 187)
अयंछइ = कर्षति.

अज्जथ = उत्-क्षिप् 'throw up' i. 37 (iv.
144) अज्जथइ = उत्क्षिपति.

अल्लिअ = उप-सृप् 'approach' आ-ली
'settle down upon' i. 58 (iv.
139, 54) अल्लिअइ = उपसर्पति, आलीयते
(Hc. Gr. अल्लीअइ = आलीयते)

अल्लिव = अर्प 'offer' (iv. 39) अल्लिवइ =
अर्पयति.

अवअक्क = दृप् 'see' i. 48 (iv. 181)
अवअक्कइ = पश्यति.

अवअच्छ = ह्राद् 'rejoice' (ष्यन्तस्याण्यन्तर्य च), दृश् 'see' i. 59 (iv. 122, 181)

अवअच्छद् = ह्रादन्ते, ह्रादयति, पश्यति.

अवअप्स = दृश् 'see' i. 48 (iv. 181)

अवअप्सद् = पश्यति.

अवआस = दृश् 'see,' ढिलप् 'embrace.' i. 59 (iv. 181, 190. cf. ii. 174)

अवआसद् = पश्यति, ढिलष्यति.

अवक्ल = दृश् 'see' i. 37 (iv. 181)

अवक्लद् = पश्यति.

अवज्जस = गम् 'go' i. 48 (iv. 162)

अवज्जसद् = गच्छति.

अवसंइ = परि-रम् 'embrace' i. 11 अवसं-

इद् = परिमते, अवसंइज्जद् = परिम्यते, अव-

संइऊण = परिम्य.

अवसेइ = गम् 'go,' नश् 'perish' i. 59

(iv. 162, 178) अवसेइद् = गच्छति,

नश्यति.

अवइ = रच् 'arrange' i. 37 (iv. 94)

अवइद् (Hc. Gr. ईद्) = रचयति.

अवहर = गम् 'go,' नश् 'perish,' i. 59

(iv. 162, 178) अवहरद् = गच्छति, नश्यति

अवहाव = कृप् 'pity' i. 48 (iv. 151)

अवहावद् = कपते (कृपां करोतीत्यर्थः)

अवहेइ = मुच् 'release' i. 48 (iv. 91)

अवहेइद् = मुञ्चति.

अवुक्क = वि-ज्ञा (ष्यन्तस्य) 'tell respect-

fully' i. 37 (iv. 38) अवुक्कद् = विज्ञ-

पयति.

अहिऊल = दद् 'burn' i. 48 (iv. 208)

अहिऊलद् = दहति.

अहिरच्यअ = ग्रह् 'take' आ-गम् 'come'

i. 60 (iv. 209, 163) अहिरच्यअद् =

गृह्णाति, आगच्छति.

अहिरेम = पू 'fill' i. 48 (iv. 169) अहि-

रेमद् = पूरयति.

अहिलंस = काङ्क्ष् 'desire' i. 48 (iv. 192)

अहिलंसद् = काङ्क्षति.

अहिलंस = काङ्क्ष् 'desire' i. 48 (iv. 192)

अहिलंसद् = काङ्क्षति.

अहेति = आसीत् 'was' i. 20.

आ

आअडु = व्या-पृ 'be engaged' i. 71, 68

(iv. 81) आअडुद् (Hc. Gr. ईद्)

= व्यापियते.

आइग्ग = आ-ग्रा 'smell' i. 71 (iv. 13)

आइग्गद् = आनिघ्नति.

आईछ = रुप् 'draw' i. 71 (iv. 187)

आईछद् = कर्षति.

आउडु = मरज् 'plunge' i. 71 (iv. 101)

आउडुद् = मज्जति.

आइव = आ-रम् 'begin' i. 71 (iv. 155)

आइवद् = आरभते.

आइण = आ-रम् 'begin' (कर्मणि मावे च)

i. 71 (iv. 254) आइणद् = आरभ्यते.

आयज्ज = वेप् 'tremble' i. 71 (iv. 147)

आयज्जद् = वेपते.

आयेंच = वेप् 'tremble' i. 71 (iv. 147)

आयेंचद् = वेपते.

आरंम = आ-रम् 'begin' (iv. 155) आरं-

मद् = आरभते.

आरोअ = उल्लस् 'sport' i. 71 (iv. 202)

आरोअद् = उल्लसति

आरोल = पुञ्च् 'heap' i. 71 (iv. 102)

आरोलद् = पुञ्चयति.

आलिइ = स्पृश् 'touch' i. 71 (iv. 182)

आलिइद् = स्पृशति.

आलुंस = दद् 'burn' स्पृश् 'touch' i. 78

(iv. 208, 182) आलुंसद् = दहति, स्पृशति.

आविलुंस = काङ्क्ष् 'desire' i. 72 आविलुंसिअं

= अभिलषितम्.

आसंघ = सं- 'conjecture' i. 71 (iv. 35) आसंघइ = सम्भावयति.

आइ = काइष् 'desire' i. 66 (iv. 192) आइइ = काइक्षति.

आहोइ = तइ 'beat' i. 71 (iv. 27) आहोइइ = ताइयति.

इ

इच्छ = इष् 'wish' (iv. 215) इच्छइ = इच्छति.

उ

उक्कुइ = उत्-स्था 'get up' (iv. 17) उक्कुइइ = उत्तिष्ठति.

उकुल = गम् 'go' i. 117 (iv. 162) उकुलइ = गच्छति.

उकुलसं = उत्कृष्टम्, 'drawn out' (iv. 258) उक्कुइ = तुइ 'break' (iv. 116) उक्कुइइ = तुडति.

उग = उद्गृ 'open' (ष्वन्तस्य) i. 102 (iv. 33) उगइ = उद्गारयति.

उगइ = रच् 'arrange' i. 104 (iv. 94) उगइइ = रचयति.

उगुस = मृज् 'wipe off' i. 117 (iv. 105) उगुसइ = मार्षति.

उंघ = निद्रा 'sleep' i. 102 (iv. 12) उंघइ = निद्राति.

उड्डे = उड्डी 'fly up' (iv. 237) उड्डेइ = उड्डयते, उड्डेति = उड्डीयन्ते.

उड्डे = उत्-स्था 'get up' (iv. 17) उड्डेइ = उत्तिष्ठति.

उत्थंघ = उत्-क्षिप् 'throw up' रुष् 'obstruct' i. 137 (iv. 144, 133) उत्-नम् 'raise' (iv. 36) उत्थंघइ = उत्क्षिपति, रुणद्धि, उत्न्नमयति.

उत्थल = उच्छल् 'fly upwards' (iv. 174) उत्थलइ = उच्छलति.

उत्थार = आ-कृष् 'occupy, seize' i. 117 (iv. 160) उत्थारइ = आकामति.

उद्दाल, a variant of ओद्दाल, q. v.

उद्दुमा = पू 'fill' i. 117 (iv. 169) उद्दुम्मा 'blow' (iv. 8) उद्दुमाइ = पूयति (Hc. Gr. पूरयति), उद्दुमति.

उप्पेल = उत्-नम् 'raise' i. 117 (iv. 36) उप्पेलइ = उत्न्नमयति.

उप्पाल = कथु 'tell' i. 117 (iv. 2) उप्पाल but in ii. 174 उप्पाल) उप्पालइ = कथयति.

उप्पमाव = रम् 'rejoice' i. 117 (iv. 168) उप्पमावइ = रमते, उप्पमाविअं = मुरतम्.

उप्पुत्त = उत्-क्षिप्, 'throw up' i. 117 (iv. 144) उप्पुत्तइ = उत्क्षिपति.

उप्पच्छ = वञ्च्, 'sneak' i. 117 (iv. 93) उप्पच्छइ (Hc. Gr. उप्प) = वञ्चति.

उप्पत्थ = अभ्या-गम्, 'come face to face' i. 117 (iv. 165) उप्पत्थइ = अभ्यागच्छति.

उलाल = उत्-नम् 'raise' i. 117 (iv. 36) उलालइ = उत्न्नमयति.

उल्लुक्क = तुइ 'break' i. 92 (iv. 116) उल्लुक्कइ = तुडति; उल्लुक्क = तुडितम्.

उल्लुड = वि-रिच् 'purge' i. 117 (iv. 26) उल्लुडइ = विरेचयति. cf. ओल्लुड.

उल्लूर = तुइ 'break' i. 117 (iv. 116) उल्लूरइ = तुडति.

उवरुत्त = उप-रुष् 'obstruct' (कर्मणि भावे च) (iv. 248) उवरुत्तइ = उपरुचयते.

उवत्तम = उप-शम् 'cease' (iv. 239) उवत्तमइ = उपशामयति.

उवइत्थ = समा-रच्, 'arrange' i. 119 (iv. 95) उवइत्थिअं = सञ्चितम्, उवइत्थइ = समारचयति.

उव्वाअ = उत्-वा 'blow' (iv. 240) उव्वाअइ = उद्दति.

उन्निव = उन्-विन् 'be grieved' (iv. 227) उन्निवइ = उन्निनते.

उन्वेइ = उन्-वेइ 'surround' (iv. 223) उन्वेइइ = उन्वेइते.

उन्वेइ = उन्-वृ 'follow forth' i. 117 (iv. 77) उन्-वेइ 'surround' (iv. 223) उन्वेइइ = उन्वरति (in this sense Hc. Gr. उन्वेइइ), उन्वेइते.

उन्निक्क = मुच् 'release' उन्-क्षिप् 'throw up' i. 137 (iv. 91, 144) उन्निक्कइ = मुञ्चति, उन्निक्षिपति.

ऊ

ऊसल = उन्-लस् 'sport' i. 141 (iv. 202) ऊसल्लिजे = उल्लसितम्; ऊसलइ = उल्लसति.

ऊसुंभ = उन्-लस् 'sport' i. 142 (iv. 202) ऊसुंभिजे = उल्लसितम्; ऊसुंभइ = उल्लसति.

ओ

ओअक्क = दृश् 'see' i. 163 (iv. 181) ओअक्कइ = दृश्यति.

ओअग्ग = वि-आप् 'pervade' i. 163 (iv. 141) ओअग्गइ = व्याप्नोति.

ओअंइ = आ-छिद् 'cut off' i. 163 (iv. 125) ओअंइइ = आच्छिनत्ति.

ओग्गाल = रोमन्थ 'chew' (प्यन्तस्य) i. 163 (iv. 43) ओग्गालइ = रोमन्थयति.

ओद्दाल = आ-छिद् 'cut off' i. 163 (iv. 125) ओद्दालइ (Hc. Gr. उद्दाल्) = आच्छिनत्ति.

ओंवाल = लद् 'cover' (प्यन्तस्य) प्लु 'float' (प्यन्तस्य) i. 174 (iv. 21, 41) ओंवालइ = छादयति, प्रावयति.

ओरस = अव-तृ 'descend' i. 163 (iv. 85) ओरसइ = अवतरति.

ओरुम्मा = उन्-वा 'vomit' i. 163 (iv. 11) ओरुम्माइ = उद्वाति.

ओलुंइ = वि-रिच् 'purge' i. 163 (iv. 26) ओलुंइइ = विरिचयति. [prob. a variant of उल्लुंइ]

ओवास = अव-कास् 'be visible' i. 163 (iv. 179) ओवासइ = अवकाशते.

ओवाइ = अव-गाह् 'plunge into' i. 163 (iv. 205) ओवाइइ = अवगाहते.

ओसुक्क = तिच् 'sharpen' i. 163 (iv. 104) ओसुक्कइ = तेजयति.

ओह = अव-तृ 'descend' i. 160 (iv. 85) ओहइ = अवतरति.

ओहाम = तुल् 'weigh' i. 163 (iv. 25) ओहामइ = तोलयति.

ओहाव = आ-कम् 'occupy, seize' i. 163 (iv. 160) ओहावइ = आक्रामति.

ओहीर = नि-द्रा 'sleep' i. 163 (iv. 12) ओहीरिजे = निद्रा; ओहीरइ = निद्राति.

क

कड = कच् 'boil' (iv. 220) कडइ = कथति कड् = रुप्, 'draw, pull' (iv. 187) कड्इइ = कर्षति.

कथ = कच् 'tell' (कर्मणि भावे च) (iv. 249) कथइ = कथ्यते.

कमवस = स्वप् 'sleep' ii. 23 (iv. 146) कमवसइ = स्वपिति.

कम्म = सुं-रु 'shave' मुञ् 'eat' ii. 56 (iv. 72, 110) कम्मइ = सुं करोति, मुहके (in this sense Hc. Gr. कम्मइ)

कम्मव = उप-भुञ् 'enjoy' ii. 23 (iv. 111) कम्मवइ = उपभुङ्क्ते.

कर = रु 'do' (iv. 234, 239) करइ = करोति.

करंज = मच् 'break' ii. 23 (iv. 106) करंजइ = मनक्ति.

करित = रुप् 'draw, pull' (iv. 235) करितइ = कर्षति.

कव = कु 'hum' (iv. 233) कवइ = कोनि.
का = रु 'do' (भूतमविश्वकालयोः; क्कातुम्-
तन्वेपु च) (iv. 214) काहीअ = अकार्षति,
अकरोत्, चकार; काहिइ = करिष्यति, कर्ता;
काकण = रुक्ता; काउं = कर्तुम्; कायव्वं =
कर्तव्यम्.

किण = क्री 'buy' (iv. 52) किणइ =
कीणाति.

किलिक्किच = रम् 'rejoice' ii. 32 (iv.
168) किलिक्किचइ = रमते.

कीर = रु 'do' (कर्मणि भावे च) (iv. 250)
कीरइ = क्रियते.

कुक्क, a variant of कोक्क q. v.

कुज्ज = कुप् 'be angry' (iv. 217)
कुज्जइ = कुप्यति.

कुण = रु 'do' (iv. 65, 239) कुणइ =
करोति.

कुप्प = कुप् 'be angry' (iv. 230)
कुप्पइ = कुप्यति.

केलाय = समा-रच् 'arrange' ii. 44 (iv.
95) केलायइ = समारचयति.

कीआस = वि-कस् 'open' ii. 50 (iv. 195)
कीआसइ = विकसति.

कोक्क (ह्रस्वत्वे कुक्क) = व्या-ह् 'speak' ii. 50
(iv. 76) कोक्कइ (कुक्कइ) = व्याहरति.

कोट्टम = रम् 'rejoice' ii. 50 (iv. 168)
कोट्टमइ = रमते.

ख

खउर = खुम् 'be agitated' ii. 72 (iv.
154) खउरइ = खुभ्यति.

खड्डु = खद् 'press' ii. 71 (iv. 126)
खड्डुइ = खदाति.

खम्म = खन् 'dig' (कर्मणि भावे च) (iv.
244) खम्मइ = खन्यते

खा = खाद् 'eat' (वर्तमानभविष्यद्विष्णोश्चकचन
एव) (iv. 228) खाइ = खादति; खाहिइ =
खादिष्यति; खाउ = खादतु.

खिज्ज = खिद् 'be afflicted' (iv. 224)
खिज्जइ = खियते

खिर = खर् 'flow' ii. 74 (iv. 173)
खिरइ = खरति

खुट्ट = खुद् 'break' ii. 75 (iv. 116)
खुट्टइ = खुडति

खुड = खुद् 'break' ii. 75 (iv. 116)
खुडइ = खुडति.

खुप्प = मख्ज् 'plunge' ii. 75 (iv. 101)
खुप्पइ = मख्जति.

खेड्डु = रम् 'rejoice' ii. 77 (iv. 168)
खेड्डुइ = रमते.

ग

गच्छ = गम् 'go' (iv. 215) गच्छइ = गच्छति
गट = घट् 'happen' (iv. 112) गटइ =
घटते

गंठ = गन्ध् 'tie' (iv. 120) गंठइ = यन्नाति
गमेस = गवेष् 'search for' (iv. 189)
गमेसइ = गवेषयति.

गम्म = गम् 'go' (कर्मणि भावे च) (iv. 249)
गम्मइ = गम्यते.

गलत्थ = क्षिप् 'throw' ii. 87 (iv. 143)
गलत्थिअं = क्षिप्तम्; गलत्थइ = क्षिपति.

गा = गै 'sing' (iv. 6) गाइ = गायति.

गिज्ज = गृष् 'covet' (iv. 217) गिज्जइ =
गृष्यति.

गुंज = हस् 'laugh' ii. 92 (iv. 196)
गुंजइ = हसति.

गुंजुल (Hc. Gr. गुंजोल, ह्रस्वत्वे तु गुंजुल)
= उत्-लम् 'sport' ii. 93 (iv. 202)
गुंजुलइ = उल्लसति.

गुंठ = उट्ठलि 'sprinkle with powder'
ii. 92 (iv. 29) गुंठइ = उट्ठलयति.

गुम = घम् 'turn round' ii. 92 (iv.
161) गुमइ = घमति.

गुम्म = मुह् 'faint' ii. 92 (iv. 207)
गुम्मइ = मुखति.

गुम्भइ = मुह् 'faint' ii. 93 (iv. 207)
गुम्भइइ = मुहति.

गुलल = रु 'do' (चातुर्विधस्य) ii. 93 (iv. 73) गुललइ = चातु करोति.

गुलुगुंछ = उन्-नम् 'rise' (पयन्तस्य) उत्क्षिप्
'throw up.' ii. 93 (iv. 36, 144)
गुलुगुंछअं = उन्नमितम्; गुलुगुंछइ = उन्नमयति
उत्क्षिपति.

गेण्ह = ग्रह् 'take, seize' (iv. 209) गेण्हइ
= गृह्णाति.

घ

घत्त = क्षिप् 'throw' गवेप् 'search for'
ii. 112 (iv. 143, 189) घत्तइ = क्षिपति,
गवेपयति.

घित = यस् 'swallow' ii. 108 (iv. 204)
घितइ = यस्ते.

घुट (Hc. Gr. घोट of which घुट is the
shortened form) = पा 'drink' ii.
109 (iv. 10) घुटइ = पिबति.

घुम्म = पूर्ण 'reel' ii. 109 (iv. 117)
घुम्मइ = पूर्णते.

घुल = पूर्ण 'reel' ii. 109 (iv. 117)
घुलइ = पूर्णते [a variant of घोल q. v.]

घुसल = मन्थ 'churn' ii. 109 (iv. 121)
घुसलइ = मथ्नाति

घेत् = ग्रह् 'take, seize' (क्कातुमन्त्येषु)
(iv. 210) घेतुण = गृहीत्वा; घेतुआण =
गृहीत्वा; घेतुं = गृहीत्वा, ग्रहीतुम्; घेतुअं =
ग्रहीतव्यम्.

घेण् = ग्रह् 'take, seize' (कर्मणि भावे च)
(iv. 256) घेण्णइ = गृह्णाते.

घोल = पूर्ण 'reel' ii. 111 (iv. 117)
घोलइ = पूर्णते [from this घुल q. v.
is formed by shortening.]

च

चक्कम = भ्रम् 'turn round' iii. 6 (iv.
161) चक्कमइ (Hc. Gr. च्चमइ) = भ्रमति.

चक्क = आ-स्वद् 'taste' (iv. 258)
चक्कम्मिअं = आस्वादितम्.

चच्चुण्ण = क 'go' (पयन्तस्य) iii. 6 (iv.
39) चच्चुण्णइ = अप्रयति.

चच्छ = तम् 'chop' iii. 4 (iv. 194)
चच्छइ = तक्ष्णाति.

चच्च = दृश् 'see' iii. 4 चच्चइ = पश्यति.

चड = आ-रूढ 'ascend' (iv. 206)

चडइ = आरोहति.

चड्ड = मुद् 'press' मुञ् 'eat' णप् 'grind'
iii. 20 (iv. 126, 110, 185) चड्डइ =
सृद्राति, मुह्यते, पिनष्टि.

चमइ = मुञ् 'eat' iii. 6 (iv. 110) चम-
इइ = मुह्यते.

चय = शक् 'be able' iii. 4 (iv. 86)
चयइ = शक्नोति.

चल = चल् 'move' (iv. 231) चलइ =
चलति.

चव = कथ 'tell' iii. 4 (iv. 2) च्चु
'fall down' (iv. 233) चवइ = कथ-
यति, चयवते.

चिच्च = मण्ड 'adorn' iii. 11 (iv. 115)
चिच्चइ = मण्डयति.

चिच्चअ = मण्ड 'adorn' iii. 13 (iv. 115)
चिच्चअओ = मण्डितः; चिच्चअइ = मण्डयति.

चिच्चिल्ल = मण्ड 'adorn' iii. 13 (iv. 115)
चिच्चिल्लइ = मण्डयति.

चिट्ठ = स्था 'stand' (iv. 16) चिट्ठइ =
तिष्ठति.

चिण्ण = चि 'collect' (iv. 241) चिण्णइ =
चिनोति.

चिम्म = चि 'collect' (कर्मणि भावे च) (iv.
243) चिम्मइ = चीयते.

चिच्च = चि 'collect' (कर्मणि भावे च) (iv.
243) चिच्चइ = चीयते.

चुक्क = संग 'be lost' (iv. 177) चुक्कइ =
वशयति.

चुण = चि 'collect' (iv. 238) चुणइ =
चिनोति.

चुंब = चुम्ब 'kiss' (iv. 239) चुंबइ =
चुम्बति.

चुलुचल = स्पन्द 'throb' iii. 18 (iv. 127)
चुलुचलइ = स्पन्दते.

चोषइ = चक्ष् 'rub' iii. 19 (iv. 191)
चोषइइ = चक्षति.

छ

छज्ज = शान् 'shine' iii. 25 (iv. 100)
छज्जइ = शानति.

छट्टु = मुच् 'release' iii. 25 (iv. 91)
छट्टइ = मुञ्चति.

छित्तं = स्पृष्ट 'touched' (iv. 258)

छिन्द = छिद् 'cut' (iv. 216) छिन्दइ =
छिनति.

छिप्प = स्पृग् 'touch' (iv. 257) (कर्मणि
भावे च) छिप्पइ = स्पृश्यते.

छिव = स्पृश् 'touch' iii. 28 (iv. 182)
छिवइ = स्पृशति.

छिह = स्पृग् 'touch' iii. 28 (iv. 182)
छिहइ = स्पृशति.

छुंद = आ-कृप् 'occupy' (iv. 160) छुंदइ =
आक्रामति.

छुण्ण = छुप् 'touch' (कर्मणि भावे च) (iv.
249) छुण्णइ = छुप्यते.

छुड = क्षिप् 'throw' (iv. 143) छुडइ =
क्षिपति.

ज

जअइ = त्वृ 'make haste' iii. 44 (iv.
170) जअइइ = त्वरते, जअइन्तो = त्वरमाणः

जग्ग = जागृ 'be awake' (iv. 80) जग्गइ
= जागर्ति.

जच्छइ = यम् 'restrain' (iv. 215) जच्छइ
= यच्छति

जई = त्यक्तम् 'abandoned' (iv. 258)
जप = कथ् 'tell' iii. 41 (iv. 2) जपइ =
कथयति.

जंमा = जृम् 'yawn' (iv. 157) जंमाइ =
जृम्भते.

जंमाअ = जृम् 'yawn' (iv. 240) जंमाअइ
= जृम्भते.

जम्म = जन् 'be born' (iv. 136) जम्मइ
= जायते.

जर = जृ 'humiliate' (iv. 234) जरइ =
जरति.

जव = या 'go' (व्यत्यस्य) iii. 41 (iv.
40) जवइ = यापयति.

जा = जन् 'be born' (iv. 136) जाइ = जायते
जाअ = जन् 'be born' (iv. 240) जाअइ
= जायते.

जाण = ज्ञा 'know' (iv. 7) जाणइ =
जानाति.

जिण = जि 'conquer' (iv. 241) जिणइ
= जयति.

जिम = मुज् 'eat' iii. 46 (iv. 110)
जिमइ = मुहुके [the shortened form
of जेम]

जिम्म = जिम् 'eat' (iv. 230) जिम्मइ =
जेमति.

जिज्ज = जि 'conquer' (कर्मणि भावे च) (iv.
242) जिज्जइ = जीयते.

जीर = जृ 'humiliate' (कर्मणि भावे च)
(iv. 250) जीरइ = जीर्यते.

जीह = लज्ज् 'be ashamed' iii. 46 (iv.
103) जीहइ = लज्जते

जुज्ज = युज् 'yoke' (iv. 109) जुज्जइ =
युनक्ति.

जुज्ज = युध् 'fight' (iv. 217) जुज्जइ =
युध्यते.

जुंज = युज् 'yoke' (iv. 109) जुंजइ =
युनक्ति.

जुष = युष् 'yoke' (iv. 109) जुषइ = युनक्ति.

जूर = सिद् 'be afflicted' कुष 'be angry' iii. 52 (iv. 132, 135) जूरइ = सिचते, कुषयति.

जूरव = वञ्च् 'sneak' iii. 47 (iv. 93) जूरवइ = वञ्चति.

जे = जि 'conquer' (iv. 237) जेरुण = जित्वा.

जेम = भुज् 'eat' (iv. 110) जेमइ = भुङ्क्ते.

झ

संस = सप्-तप् 'be distressed, 'विलप्, 'lament, 'उपा-लम् 'censure' निः-व्यस् 'sigh' iii. 62 (iv. 140, 148, 156, 201) संसइ = संतप्यते, विलपति, उपात्मते, निःव्यसिति.

सड = शद् 'perish' iii. 55 (iv. 130) सडइ = शयिते.

संड = अम् 'turn round' (iv. 161) संडइ = भ्रमति.

संप = भ्रम् 'turn round' iii. 55 (iv. 161) संपइ = भ्रमति.

सर = स्मृ 'remember' स्वर 'flow' iii. 62 (iv. 74, 173) सरइ = स्मरति, स्वरति.

सा = ध्वे 'contemplate' (iv. 6) साइ = ध्यायति.

साअ = ध्वे 'contemplate' (iv. 240) साअइ = ध्यायति.

सुण = जुगुप्स् 'despise' iii. 38 (iv. 4) सुणइ = जुगुप्सते

सर = स्मृ 'remember' iii. 59 (iv. 74) सरइ = स्मरति.

सोस = क्षिप् 'throw' (iv. 258) सोसिअं = क्षिमन्.

ट

टिरिटिल्ल = भ्रम् 'turn round' iv. 3 (iv. 161) टिरिटिल्लइ = भ्राम्यति.

टिविटिकइ = मण्ड 'adorn' iv. 3 (iv. 115) टिविटिकइ = मण्डयति.

ठ

ठा = स्था 'stand' (iv. 16) ठाइ = तिष्ठति. Also ठाअ.

ड

डज्ज = दह् 'burn' (कर्मणि भावे च) (iv. 246) डज्जइ = दहते.

डर = अस् 'fear' iv. 8 (iv. 198) डरइ = अस्वयति

डल्ल = पा 'drink' iv. 8 (iv. 10) डल्लइ = पिबति.

डिभ = संस् 'slip down' iv. 9 (iv. 197) डिभइ = संसते.

ढ

डंस = वि-वृत् 'turn round' iv. 14 (iv. 118) डंसइ = विवर्तते.

डक्क = छद् 'cover' iv. 14 (iv. 21) डक्कइ = छादयति.

डंडल्ल = भ्रम् 'turn round' iv. 15 (iv. 161) डंडल्लइ = भ्रमति.

डंडोल = गवेप् 'search for' iv. 15 (iv. 189) डंडोलइ = गवेययति.

डिक्क = गर्ज् 'bellow' (वृषभकर्तृकस्य) iv. 15 (iv. 99) डिक्कइ = वृषभो गर्जति.

डुंडुल्ल = भ्रम् 'turn round' गवेप् 'search for' iv. 17 (iv. 161, 189) डुंडुल्लइ = भ्रमति, गवेययति.

डुम = भ्रम् 'turn round' iv. 15 (iv. 161) डुमइ = भ्रमति.

डुस = भ्रम् 'turn round' iv. 15 (iv. 161) डुसइ = भ्रमति

ण

णज्ज = ज्ञा 'know' (कर्मणि भावे च) iv. 20 (iv. 252) णज्जइ = ज्ञायते.

णइ = गुप् 'hide' iv. 20 (iv. 150) णइइ
= गुप्यति.

णव = नम् 'salute, ' (iv. 226) 'bend'
(भाराक्रान्ते कर्तरि) (iv. 158) णवइ = नमति,
भाराक्रान्तो नमति.

णव्व = ज्ञा 'know' (कर्मणि भावे च) iv.
20 (iv. 252) णव्वइ = ज्ञायते.

णिअ = दृश् 'see' iv. 38 (iv. 181)
निअइ = पश्यति (Hc. Gr. निअ)

णिअच्छ = दृश् 'see' iv. 40 (iv. 181)
णिअच्छइ = पश्यति, (Hc. Gr. निअच्छ)

णिआर = कृ 'do' (काणेक्षितविषयस्य) iv.
40 (iv. 66) णिआरइ = काणेक्षितं करोति.

णिउड्ड = मस्त् 'plunge' iv. 40 (iv. 101)
णिउड्डइ = मज्जति.

णिच्छल्ल = छिद् 'cut' iv. 40 (iv. 124)
णिच्छल्लइ = छिनत्ति.

णिज्झ = क्षि 'decay' destroy' iv. 40
(iv. 20) णिज्झइ = क्षीयते (Hc. Gr.
क्षयति)

णिज्झोइ = छिद् 'cut' iv. 40 (iv. 124)
णिज्झोइइ = छिनत्ति.

णिट्ठइ = वि-गल् 'get loose' iv. 40 (iv.
175) णिट्ठइइ = विगलति.

णिट्ठइ = कृ 'do' (निश्चयविषयस्य) iv. 40.
(iv. 67) णिट्ठइइ = निश्चयं करोति.

णिट्ठुअ = क्षर् 'flow' iv. 40 (iv. 173)
णिट्ठुअइ = क्षरति (Hc. Gr. णिट्ठुअ)

णिम = नि-अस् 'place' iv. 38 (iv. 199)
णिमइ = न्यस्यति.

णिम्मव = निर्-मा 'create' iv. 40 (iv.
19) णिम्मवइ = निर्मिति (Hc. Gr. निम्मव)

णिम्मइ = गम् 'go' iv. 40 (iv. 162)
णिम्मइइ = गच्छति.

णिम्माण = निर्-मा 'create' iv. 40 (iv.

19) णिम्माण = निर्मिति (Hc. Gr.)
निम्माण)

णिरप्प = स्था 'stand' iv. 40 (iv. 16)
णिरप्पइ = तिष्ठति (Hc. Gr. निरप्प)

णिग्गिम्प = नि-ल्ली 'hide' iv. 40 (iv. 55)
णिग्गिम्पइ = निलीयते.

णिरिणज्ज = पिप् 'grind' iv. 41 (iv. 185)
णिरिणज्जइ = पिनष्टि.

णिरिणास = गम् 'go' पिप् 'grind' नश्
'perish' iv. 51 (iv. 162, 185,
178) णिरिणासइ = गच्छति, पिनष्टि, नश्यति.

णिरुवार = ग्रह् 'take, seize' iv. 41 (iv.
209) णिरुवारइ = गृह्णाति (Hc. Gr.
निरुवार)

णिलीअ = नि-ल्ली 'hide' (iv. 55) णिलीअइ
= निलीयते.

णिलुक्क = तुइ 'break' नि-ल्ली 'hide' iv.
51 (iv. 116, 55) णिलुक्कइ = तुहति,
निलीयते.

णिलस = उत्-लस् 'sport' iv. 40 (iv.
202) णिलसइ = उलसति.

णिल्लुण्ड = मुच् 'release' iv. 40 (iv. 91)
णिल्लुण्डइ = मुञ्चति.

णिल्लूर = छिद् 'cut' iv. 40 (iv. 124)
णिल्लूरइ = छिनत्ति.

णिवह = गम् 'go' पिप् 'grind' नश् 'pe-
rish' iv. 51 (iv. 162, 185, 178)
णिवहइ = गच्छति, पिनष्टि, नश्यति.

णिब्बइ = भू 'become' (पृथक्भूते स्वप्ने च
कर्तरि) iv. 40 (iv. 62) णिब्बइइ = पृथक्
स्वप्ने वा भवति.

णिब्बर = कम् 'tell' (दुःखविषयस्य) छिद्
'cut' iv. 51 (iv. 3, 124) णिब्बरइ =
दुःखं कथयति, छिनत्ति.

णिब्बल = मुच् 'release' (दुःखविषयस्य)
निप्-पद् 'be produced' क्षर् 'flow'
iv. 51 (iv. 92, 128, 173) णिब्बलेइ =

दुःखं मुञ्चति, निष्पद्यते, क्षरति (Hc. Gr. निष्कलद in the latter two senses)
 निष्वा = वि-श्वा 'rest' iv. 38 (iv. 159)
 निष्वाइ = विश्राम्यति.
 निष्काल = कृ 'do' (मन्युना करणेन पदोद्-
 मालिन्यं तद्विषयस्य) iv. 40 (iv. 69)
 निष्कालइ = मन्युनोऽयं मलिनं करोति.
 निम्बुड = नम् 'bend' (भाराकान्ते कर्नरि) iv.
 40 (iv. 158) निम्बुडइ = भाराकान्तो
 नमति.
 निहव = कम् 'desire' iv. 40 (iv. 44)
 निहवइ = कामयते.
 निहोड = नि-हृ 'surround' पत् 'fall'
 (ष्वन्तयोः) iv. 51 (iv. 22) निहोडइ =
 निवारयति, पातयति.
 नी = गम् 'go' iv. 43 (iv. 162) निइ =
 गच्छति.
 नीण = गम् 'go' iv. 43 (iv. 162) नीणइ =
 गच्छति.
 नीरिज = मञ्ज् 'break' iv. 43 (iv. 106)
 नीरिजइ = मनकि (Hc. Gr. नीरिज)
 नीरव = भुज् 'eat' (आचारकिष्वन्तस्य) आ-
 क्षिप् 'throw down' iv. 51 (iv. 5,
 145) नीरवइ = बुभुक्षते, आक्षिपति.
 नीलुक्क = गम् 'go' iv. 43 (iv. 162)
 नीलुक्कइ = गच्छति.
 नीलुंछ = निष्-पत् 'come out' आ-कुञ्ज
 'crack the fingers' iv. 51 (iv. 71)
 नीलुंछइ = निष्पतति, आच्छेदयति.
 नीसर = रम् 'rejoice' (iv. 168) नीसरइ =
 रमते.
 नीइर = निस्-रृ 'issue' आ-रन्द् 'lament'
 iv. 51 (iv. 79, 131) नीइरइ = निः-
 सरति, आरन्द्यति.
 गुम = नि-अस् 'place', छद् 'cover'
 (ष्वन्तस्य) iv. 51 (iv. 199, 21) गुमइ =
 न्यस्यति, छादयति.

गुमज्ज = नि-सद् 'sit down' (iv. 123)
 गुमज्जइ = निषादति.
 गुल, a shortened form of गोल q. v.
 गुम्ब = म-काश् 'shine' (ष्वन्तस्य) iv. 43
 (iv. 45) गुम्बइ = मकाशयति.
 गुम = छद् 'cover' (ष्वन्तस्य) iv. 43
 (iv. 21) गुमइ = छादयति (a variant
 of तूम, q. v.)
 गोल = क्षिप् 'throw' iv. 45 (iv. 143)
 गोलइ = क्षिपति (ह्रस्वत्वे तु गुल).

त

तच्छ = तक्ष् 'chop' v. 5 (iv. 194) तच्छइ =
 तक्ष्णोति.
 तइ = तन् 'stretch' v. 5 (iv. 137)
 तइइ = तनोति.
 तडु = तन् 'stretch' v. 5 (iv. 137)
 तडुइ = तनोति.
 तडुव = तन् 'stretch' v. 5 (iv. 137)
 तडुवइ = तनोति.
 तमाइ = अम् 'turn round' (ष्वन्तस्य)
 (iv. 30) तमाइइ = अमयति.
 तर = शक् 'be able' v. 5 (iv. 86) तृ
 'cross' (iv. 234) तरइ = शक्नोति,
 तरति.
 तलअं = अम् 'turn round' v. 9 (iv.
 161) तलअंइ = अमति.
 तलिअं = अम् 'turn round' (ष्वन्तस्य)
 v. 11 (iv. 30) तलिअंइ = अमयति.
 (अमति in the text seems to be a
 mistake cf. the reading of BF in
 the critical notes)
 तीर = शक् 'be able' (iv. 86) तृ 'cross'
 (कर्मणि भावे च) (iv. 250) तीरइ =
 शक्नोति, तीर्यते.
 तुड = तुड्, बुड 'break' (iv. 116, 230)
 तुडइ = तुडति, बुडति.

तुर = त्वर् 'make haste' (जत्पादौ) (iv. 172) तुरिओ = त्वरितः; तुरन्तो = त्वरमाणः.

तुवर = त्वर् 'make haste' (iv. 170) तुवरइ = त्वरते.

तूर = त्वर् 'make haste' (त्यादौ शतरि च) (iv. 171) तूरइ = त्वरते; तूरन्तो = त्वरमाणः.

तूस = तृप् 'be pleased' (iv. 236) तूसइ = तृष्यति.

तेअव = प्र-दीप् 'blaze forth' v. 17 (iv. 152) तेअवइ = प्रदीप्यते.

तोड = तुह् 'break' (iv. 116) तोडइ = तुडति.

थ

थक्क = स्था 'stand' कक्क 'creep' v. 30 (iv. 16, 87) थक्कइ = तिष्ठति, कक्कति.

थिण्ण = वि-गल् 'drop down' तृप् 'be satisfied' v. 30 (iv. 175, 138) थिण्णइ = विगलति, तृष्यति.

थुण = स्तु 'praise' (iv. 241) थुणइ = स्तौति.

थुण्व = स्तु 'praise' (कर्मणि भावे च) (iv. 242) थुण्वइ = स्तूपते.

द

दंस = दृश् 'see' (ण्यन्तस्य) v. 35 (iv. 32) दंसइ = दर्शयति.

दक्खव = दृश् 'see' (ण्यन्तस्य) v. 37 (iv. 32) दक्खवइ = दर्शयति.

दह्म = दृश् 'see' (क्तानुप्तब्धेषु) (iv. 213) दह्मण = दह्मा; दह्मु = द्रष्टुम्; दह्म्व = द्रष्टव्यम्.

दाव = दृश् 'see' (ण्यन्तस्य) v. 38 (iv. 32) दावइ = दर्शयति.

दुउच्छ = गुप् (desid.) 'despise' (iv. 4) दुउच्छइ = जुगुप्सते [a variant of दुगुच्छ, q. v.]

दुउंछ = गुप् (desid.) 'despise' (iv. 4) दुउंछइ = जुगुप्सते [a variant of दुगुंछ, q. v.]

दुगुच्छ = गुप् (desid.) 'despise' v. 47 (iv. 4) दुगुच्छइ = जुगुप्सते.

दुगुंछ = गुप् (desid.) 'despise' v. 47 (iv. 4) दुगुंछइ = जुगुप्सते.

दुग्म = दुह् 'milk' (कर्मणि भावे च) (iv. 245) दुग्मइ = दुह्यते.

दुम = धवल 'make white' (ण्यन्तस्य) v. 44 (iv. 24) दुमइ = धवलयति.

दुहाव = छिद् 'cut' v. 47 (iv. 124) दुहावइ = छिनत्ति.

दूम = परि-तम् (=द्) 'burn, suffer pain' v. 48 दू 'suffer pain' (ण्यन्तस्य) (iv. 23) धवल 'make white' (iv. 24) दूमइ = परिनापयति, दाहयति; दूमिअं = वषलितम्.

दून = दुप् 'be corrupted' (iv. 236) दूनइ = दुष्यति.

दे = दा 'give' (iv. 238) देइ = ददाति.

देक्ख = दृश् 'see' v. 48 (iv. 181) देक्खइ = पश्यति.

ध

धंसाइ = मुच् 'release' v. 59 (iv. 91) धंसाइइ = मुञ्चति.

धर = धृ 'bear' (iv. 234) धरइ = धरति.

धा = धावु 'run' (वर्तमानभावविध्यद्विष्याद्येकवचन एव) (iv. 228) धाइ = धावति; धाहिइ = धाविष्यति; धाउ = धावतु.

धाअ = धा 'place' (iv. 240) धाअइ = दधाति.

धाइ = निः-स् 'issue' v. 59 (iv. 79) धाइइ = निःसरति.

धुण = धृ 'shake' (iv. 241) धुणइ = धुनोति.

धुव = धृ 'shake' धावु 'run' (iv. 59, 238) धुवइ = धुनोति, धावति.

धुण्व = धृ 'shake' (कर्मणि भावे च) (iv. 242) धुण्वइ = धूपते.

न

नच = नृत् 'dance' (iv. 225) नचइ = नृत्यति.
नट = नट् 'dance' (iv. 230) नटइ = नटति.
नस्त = नश् 'perish' (iv. 230) नस्तइ = नश्यति.

नास = नश् 'perish' (iv. 238) नासइ = नश्यति [a variant of the prec.]

नासव = नश् 'perish' (अन्त्यस्य) (iv. 31)
नासवइ = नाशयति.

निच्छई = उद्धृतम्, 'raised up' (iv. 258)
निण्व = नि-ह् 'hide' (iv. 233) निण्वइ = निह्वते.

निमिर्भ = स्थापितम् 'placed' (iv. 258)
निमुद्धो = निपातितः, 'thrown down' (iv. 258)

निह्व = नि-ह् 'hide' (iv. 233) निह्वइ = निह्वते.

नील = निः-सृ 'issue' (iv. 79) नीलइ = निःसरति.

नूम = छद् 'cover' (अन्त्यस्य) (iv. 21)
नूमइ = छादयति [cf. णूम]

ने = नी 'lead, carry' (iv. 237) नेइ = नयति; नेन्ति = नयन्ति, नेऊण = नीत्वा.

प

पउल = पञ् 'cook' vi. 29 (iv. 90)
पउलइ = पचति.

पक्खोइ = वि-कोश 'uncovered,' (अन्त्यस्य)
शद्, 'perish' vi. 73 (iv. 42, 130)
पक्खोइइ = विकोशयति, शयिते.

पंग = ग्रह् 'take, seize' vi. 14 (iv. 209) पंगइ = गृह्णाति.

पञ्जइ = क्षर् 'flow' vi. 29 (iv. 173)
पञ्जइइ = क्षरति.

पञ्जहु = गम् 'go' vi. 29 (iv. 162)
पञ्जहुइ = गच्छति.

पचार = उपा-लम् 'censure' vi. 29 (iv. 156) पचारइ = उपालभते.

पच्छंद = गम् 'go' vi. 29 (iv. 162)
पच्छंदइ = गच्छति.

पज्ज = पद् 'attain' (iv. 224) संपज्जइ = संपद्यते.

पज्जर = कथ् 'tell' vi. 29 (iv. 2) पज्जरइ = कथयति.

पज्जर = क्षर् 'flow' vi. 29 (iv. 173)
पज्जरइ = क्षरति.

पट् = पा 'drink' vi. 14 (iv. 10) पटइ = पिबति.

पट्टव = प्रस्था 'start' (अन्त्यस्य) (iv. 37)
पट्टवइ = प्रस्थापयति.

पड = पत् 'fall' (iv. 219) पडइ = पतति.

पडिअग्ग = अनु-वज् 'follow' vi. 74 (iv. 107) पडिअग्गइ = अनुवजति.

पडिप्पा = शम् 'be calm, cease' नश् 'perish' vi. 73 (iv. 167, 178) पडिप्पाइ = शाम्भवति, नश्यति.

पडुहु = सुम् 'be agitated' vi. 29 (iv. 154) पडुहुइ = सुम्भवति.

पणाम = क 'go' (अन्त्यस्य) vi. 29 (iv. 39) पणामइ = अपयति.

पण्णाइ = मृद् 'press' vi. 29 (iv. 126)
पण्णाइइ (He. Gr. पन्नाइइ) = मृद्राति.

पद्अ = गम् 'go' vi. 29 (iv. 162)
पद्अइ = गच्छति.

पक्खाल = हु 'float' छद् 'cover' (अन्त्यस्य)
vi. 73 (iv. 41, 21) पक्खालइ = प्रावयति, छादयति

पम्हुट्ठो = प्रमृष्टः, 'rubbed' प्रमुदितः, 'stolen' (iv. 258)

पम्हुत्त = वि-स्मृ 'forget' प्र-मृश् 'rub' प्र-मृप् 'steal' vi. 73 (iv. 75, 184)

पम्हुत्तइ = विस्मरति, प्रमृशति, प्रमुष्णाति.

पम्हुहु = स्मृ 'remember' vi. 29 (iv. 74) पम्हुहुइ = स्मरति.

पयस् = स्मृ 'remember' vi. 29 (iv. 74)
पयस् = स्मरति.

पयल्ल = प-सृ 'flow forth' शिथिलीम् 'become loose' लम्ब 'hang down'
vi. 29, 73 (iv. 77, 70) पयल्लइ = पसरति,
शिथिलीभवति, लम्बते.

पर = घम् 'turn round' vi. 14 (iv. 161) परइ = घमति.

परिअंत = श्लिप् 'embrace' vi. 35 (iv. 190) परिअंतइ = श्लिष्यति.

परिअल्ल = गम् 'go' vi. 35 (iv. 162)
परिअल्लइ = गच्छति.

परिअल्ल = गम् 'go' vi. 35 (iv. 162)
परिअल्लइ = गच्छति.

परिवाड = घट् 'join' (घवन्तस्व) vi. 35
(iv. 50) परिवाडइ (Hc. Gr. परिवाडेइ)
= घटयति.

परिवाल = वेष्ट् 'surround' (घवन्तस्व) vi.
35 (iv. 51) परिवालइ (Hc. Gr. परि-
आलेइ) = वेष्टयति.

परिसाम = शम् 'be calm' vi. 35 (iv. 167) परिसामइ = शाम्यति.

परिहट्ट = मृट् 'press' vi. 35 (iv. 126)
परिहट्टइ = मृद्राति.

परी = घम् 'turn round' क्षिप् 'throw'
vi. 70 (iv. 161, 143) परीइ = घमति,
क्षिपति.

पलाव = नश्च 'perish' (घवन्तस्व) vi. 29
(iv. 31) पलावइ = नाशयति.

पलोट्ट = पस्वा-गम् 'return' परि-अस्
'throw round' vi. 73 (iv. 166,
200, 258) पलोट्टइ = पस्वागच्छति, पर्य-
स्यति, पलोट्टं = पर्यस्तम्.

पल्लट्ट = परि-अस् 'throw round' vi. 29
(iv. 200) पल्लट्टइ = पर्यस्यति.

पल्लन्ध = वि-रिच् 'purge' परि-अस् 'throw
round' vi. 29 (iv. 26, 200, 258)

पल्लन्धइ = विरेचयति, पर्यस्यति, पल्लन्धं =
पर्यस्तम्.

पविरेज = भञ्ज् 'break' vi. 74 (iv. 106)
पविरेजइ = भनक्ति.

पव्वाय = स्ले 'fade' vi. 29 (iv. 18)
पव्वायइ = म्लायति.

पहल्ल = घूर्ण् 'reel' vi. 29 (iv. 117)
पहल्लइ = घूर्णति.

पहुण्ण = प-सृ 'arise' (iv. 63) पहुण्णइ =
प्रभवति.

पाअ = पा 'protect' (iv. 240) पाअइ =
पाति.

पार = शक् 'be able' vi. 41 (iv. 86)
पारइ = शक्नोति.

पाव = प-आप् 'obtain' (iv. 239) पावइ =
प्राप्नोति.

पास = दृश् 'see' vi. 41 (iv. 181)
पासइ = पश्यति.

पिज्ज = पा 'drink' vi. 49 (vi. 10)
पिज्जइ = पिबति.

पिसुण्ण = कथ् 'tell' vi. 50 (iv. 2)
पिसुण्णइ = कथयति.

पुंस = मृज् 'wipe' vi. 53 (iv. 105)
पुंसइ = मार्षि.

पुच्छ = पच्छ् 'ask' (iv. 97) पुच्छइ =
पृच्छति.

पुंछ = मृज् 'wipe' vi. 53 (iv. 105)
पुंछइ = मार्षि.

पुण्ण = पू 'purify' (iv. 241) पुण्णइ =
पुनानि.

पुलअ = दृश् 'see' vi. 55 (iv. 181)
पुलअइ (Hc. Gr. पुलएइ) = पश्यति.

पुलआअ = उत्-लस् 'sport' (iv. 202)
पुलआअइ = उल्लसति.

पुलो = दृश् 'see' vi. 53 (iv. 181) पुलोइ
(Hc. Gr. पुलोएइ) = पश्यति.

पुष्प = पू 'purify' (कर्मणि भावे च) (iv. 242) पुष्पइ = पूयते.

पुस = मृज् 'wipe' vi. 53 (iv. 105)
पुसइ = मर्षि.

पुस = पुष् 'nourish' (iv. 236) पुसइ = पुष्यति.

पेच्छ = दृश् 'see' vi. 59 (iv. 181)
पेच्छइ = पश्यति.

पेडव = म-स्था 'start' (ण्यन्तम्भ) vi. 59
(iv. 37) पेडवइ = मस्थापयति.

पेल = क्षिप् 'throw' vi. 59 (iv. 143)
पेलइ = क्षिपति.

पोक्क = व्या-ह् 'speak' vi. 63 (iv. 76)
पोक्कइ = व्याहरति.

फ

फंस = विसं-वद् 'differ' स्पर्श 'touch' vi. 87 (iv. 129, 182) फंसइ = विसंवदति,
स्पर्शति.

फरिस = स्पर्श 'touch' (iv. 182) फरिसइ
= स्पर्शति.

फास = स्पर्श 'touch' (iv. 182) फासइ
= स्पर्शति.

फिट् = घंश् 'fall from' vi. 84 (iv. 177)
फिट्इ = घश्चति.

फिट् = घंश् 'fall from' vi. 84 (iv. 177)
फिट्इ = घश्चति.

फुट् = घंश् 'fall from' vi. 84 (iv. 177)
फुट्इ = घश्चति,
स्फुटति.

फुड् = घंश् 'fall from' vi. 84 (iv. 177)
फुड्इ = घश्चति.

फुड् = स्पष्टम् 'perceived clearly' (iv. 258)

कुम = घम् 'turn round' (iv. 161)
कुमइ = घमति.

कुस = मृज् 'wipe' घम् 'turn round'

vi. 87 (iv. 105, 161) कुसइ = मर्षि
घमति.

केल्लुस = पत् 'fall' vi. 86 केल्लुसइ = पतति,
केल्लुसिकण = पतिस्वा.

ब

बज्जर = कथ् 'tell' vi. 92 (iv. 2 but
बज्जर) बज्जरइ = कथयति.

बज्जस = बन्ध् 'bind' (कर्मणि भावे च) (iv. 247) बज्जसइ = बध्यते, बज्जसिहिइ = बन्धित्वयते

बडवड = वि-लप् 'bewail' vi. 92 (iv. 148 but बडवड) बडवडइ = विलपति.

बीह = भी 'fear' vi. 93 (iv. 53) बीहइ
= बिभेति.

बुक्क = गर्ज् 'roar' vi. 94 (iv. 98)
बुक्कइ = गर्जति.

बुज्ज = बुध् 'know' (iv. 217) बुज्जइ =
बुध्यते.

बुड्ड = मरज् 'plunge' vi. 94 (iv. 101)
बुड्डइ = मज्जति.

बोल्ल = कथ् 'tell' vi. 97 (iv. 2) बोल्लइ
= कथयति.

भ

भण = भण् 'speak' (iv. 239) भणइ =
भणति.

भण्ण = भण् 'speak' (कर्मणि भावे च) (iv. 249) भण्णइ = भणयते.

भम = घम् 'turn round' (iv. 239)
भमइ = घमति

भमड = घम् 'turn round' iv. 102 (iv. 161) भमडइ = घमति.

भमड = घम् 'turn round' vi. 102 (iv. 161) भमडइ = घमति.

भम्मड = घम् 'turn round' vi. 102 (iv. 161) भम्मडइ = घमति.

भर = स्मृ 'remember' vi. 101 (iv. 74)
भरइ = स्मरति.

मल = स्मृ 'remember' vi. 101 (iv. 74) मलइ = स्मरति.

मा = भी 'fear' vi. 102, 104 (iv. 53)
माइ = विभेति; माइरो = भीरु.

भिन्द = भिद् 'break' (iv. 216) भिन्दइ = भित्ति.

भिस = माम् 'shine' vi. 105 (iv. 203)
भिसइ = भासते.

मुक्क = मष् 'bark' vi. 106 (iv. 186)
मुक्कइ = मषति.

मुञ्ज = मुञ् 'eat' (कर्माणि भावे च) (iv. 249) मुञ्जइ = मुञ्जते.

मुंज = मुञ् 'eat' (iv. 110) मुंजइ = भुङ्क्ते.

मुम = घम् 'turn round' vi. 106 (iv. 161) मुमइ = घमति.

मुल्ल = घर् 'fall from' vi. 106 (iv. 177) मुल्लइ = घश्यति.

मोत् = मुञ् 'eat' (क्तानुसृत्येषु) (iv. 212) मोत्तूण = मुक्त्वा; मोत्तुं = भोक्तुम्;
मोत्तत्वं = भोक्तव्यम्.

म

मड्ड = मृद् 'press' vi. 119 (iv. 126)
मड्डइ = मृद्राति.

मड = मृद् 'press' vi. 119 (iv. 126)
मडइ = मृद्राति.

मण = मन् 'think' (iv. 7) मणइ = मन्वते.

मर = मृ 'die' (iv. 234) मरइ = म्रियते.

मरिस = मृ 'bear, suffer' (iv. 235)
मरिसइ = मृश्यति.

मल = मृद् 'press' vi. 119 (iv. 126)
मलइ = मृद्राति.

मह = काङ्क्ष् 'desire' vi. 119 (iv. 192)
महइ = काङ्क्षति.

महमह = म-मृ 'spread' (गन्धविषये) vi. 127 (iv. 78) महमहइ = गन्धः प्रसरति.

मिलाज = म्लै 'fade' (iv. 240) मिलाजइ = म्लायति.

मिल्ल = मील 'close' (पादेः परस्य) (iv. 232) वमिल्लइ = वमीलति; निमिल्लइ = निमीलति; संमिल्लइ = संमीलति; उम्मिल्लइ = उन्मीलति.

मुच्छ = मुह् 'faint' (iv. 217) मुच्छइ = मुह्यति.

मुण = ज्ञा 'know' vi. 135 (iv. 7)
मुणइ = जानाति.

मुर = स्फुट् 'split, burst' (हासकरणस्य)
vi. 135 (iv. 114) मुरइ = हासेन स्फुटति.

मुस = मुष् 'steal' (iv. 239) मुसइ = मुष्णाति.

मुसुमुर = मञ् 'break' vi. 136 (iv. 106)
मुसुमुरइ = मर्नाकि.

मूर = मञ् 'break' vi. 137 (iv. 106)
मूरइ = मनकि.

मेलव = मिश्र 'mix' (उपन्तस्य) (iv. 28)
मेलवइ = मिश्रयति.

मेल्ह = मुच् 'release' vi. 139 (iv. 91)
मेल्हइ = मुञ्चति.

मोहाव = रम् 'rejoice' vi. 140 (iv. 168)
मोहावइ = रमते.

मोत् = मुच् 'release' (क्तानुसृत्येषु)
(iv. 212, 237) मोत्तूण = मुक्त्वा; मोत्तुं = भोक्तुम्; मोत्तत्वं = भोक्तव्यम्.

र

रंखोल = दुल् 'swing' (उपन्तस्य) vii. 4
(iv. 48) रंखोलइ = दौलपति.

रंख = तक्ष् 'chop' vii. 3 (iv. 194)
रंखइ = तक्ष्णोति.

रंख = तक्ष् 'chop' vii. 3 (iv. 194)
रंखइ = तक्ष्णोति.

रंज = गम् 'go' vii. 3 (iv. 162) रंजइ = गच्छति.

रव = रु 'cry' (iv. 233) रवइ = रीति.

राव = रञ्ज् 'dye' vii. 5 (iv. 49)
 (ण्यन्तस्य) राविञ् = रञ्जितम्; रावेइ = रञ्ज-
 यति.
 रिअ = प्रविश् 'enter' vii. 7 (iv. 183)
 रिअइ = प्रविशति.
 रीड = मण्ड् 'adorn' (iv. 115) रीडइ =
 मण्डयति.
 रीर = राज् 'shine' vii. 8 (iv. 100)
 रीरइ = राजति.
 रुञ्ज = रुञ् 'obstruct' (iv. 218) रुञ्जइ
 = रुञ्जति.
 रुंज = रु 'cry' vii. 8 (iv. 57) रुंजइ = रौति
 रुं = चम् 'turn round' रु 'cry' vii.
 14 (iv. 57) रुंइ = चमति, रौति
 रुंथ = रुञ् 'obstruct' (iv. 218, 239)
 रुंथइ = रुञ्जति.
 रुढ = रुञ् 'obstruct' (कर्मणि भावे च)
 (iv. 245) रुढइ = रुञ्जते.
 रुम् = रुञ् 'obstruct' (iv. 218) रुम्इ =
 रुञ्जति.
 रुव = रुद् 'cry' (iv. 226) रुवइ = रोदिति
 रुव = रुद् 'cry' (कर्मणि भावे च) (iv.
 249) रुवइ = रुयते.
 रुस = रुप् 'be angry' (iv. 236) रुसइ
 = रुष्यति.
 रेअव = मुच् 'release' vii. 11 (iv. 91)
 रेअविञ् = मुक्तम्; रेअवइ = मुञ्चति.
 रेह = राज् 'shine' vii. 10 (iv. 100)
 रेहइ = राजति.
 रौच = विद् 'grind' vii. 12 (iv. 185)
 रौचइ = विनाश.
 रौत् = रुद् 'cry' (क्वातुमन्त्येषु (iv. 212)
 रौत्तुण = रुदिवा; रौत्तु = रोदितुम्; रौत्तव्व =
 रोदितव्यम्.
 रोव = रुद् 'cry' (iv. 238) रोवइ = रोदिति.
 रोसाण = मृज् 'wipe' vii. 12 (iv. 105)
 रोसाणइ = मारि.

ल

लग्ग = लग् 'adhere' (iv. 230) लग्गइ
 = लगति.
 लइ = स्मृ 'remember' vii. 19 (iv.
 74) लइइ = स्मरति.
 लब्ध = लभ् 'obtain' (कर्मणि भावे च) (iv.
 249) लब्धइ = लभ्यते.
 लिक्क = नि-ली 'hide' vii. 22 (iv. 55)
 लिक्कइ = निलीयते.
 लिक्क = लिह् 'lick' (कर्मणि भावे च) (iv.
 245) लिक्कइ = लिखते.
 लिप्प = लिप् 'smear' (iv. 149) लिप्पइ =
 लिप्पति.
 लिस = स्वप् 'sleep' vii. 22 (iv. 146)
 लिसइ = स्वपिति.
 लुअ = लूनम् 'cut' (iv. 258)
 लुक्क = नि-ली 'hide' तुइ 'break' (iv.
 55, 116) लुक्कइ = निलीयते, तुडति.
 लुणो = रुग् 'afflicted' (iv. 258)
 लुंछ = मृज् 'wipe' vii. 24 (iv. 105)
 लुंछइ = मारि.
 लुण = ल् 'cut' (iv. 241) लुणइ = लुणति
 लुव्व = ल् 'cut' (कर्मणि भावे च) (iv. 242)
 लुव्वइ = लूयते.
 लुह = मृज् 'wipe' vii. 24 (iv. 105)
 लुहइ = मारि.
 लूर = छिद् 'cut' vii. 24 (iv. 124)
 लूरइ = छिनति.
 ले = ला 'take' (iv. 238) लेइ = लाति.
 लोइ = स्वप् 'sleep' vii. 25 (iv. 146)
 लुद् = wallow' (iv. 230) लोइइ =
 स्वपिति, पलोइइ = प्रलोडति.
 ल्हस = संस् 'drop or slip down' vii.
 19 (iv. 197) ल्हसइ = संसते.
 लिक्क = नि-ली 'hide' vii. 22 (iv. 55)
 नग् 'perish' (iv. 258) लिक्कइ =
 निलीयते, लिक्को = नष्टः.

व

वगोल = रोमन्थ 'chewing' (ण्यन्तस्य) vii. 49 (iv. 43) वगोलइ = रोमन्थयति.

वच = काङ्क्ष् 'desire' vii. 41 (iv. 192)

वज् 'depart' (iv. 225) वचइ = काङ्क्षति, व्रजति.

वज्ज = अस् 'fear' vii. 41 (iv. 198)

दृश् 'see' (iv. 181) वज्जइ = अस्वति, पश्यति.

वज्जर, a variant of वज्जर, q. v.

वडवड, a variant of वडवड, q. v.

वडु = वृष् 'grow' (iv. 220) वडुइ = वधति
परिभ्रष्टइ = परिबध्ति

वमाल = पुञ्ज 'heap' vii. 49 (iv. 102)

वमालइ = पुञ्जयति.

वंक = वल् 'approach' काङ्क्ष् 'desire' vii. 86 (iv. 176, 192) वंकइ = वलति,

काङ्क्षति.

वर = वृ 'choose' (iv. 234) वरइ = वृणोति.

वरहाइ = निः-स् 'issue' vii. 87 (iv. 79)

(नि-सिध् 'prevent' vii. 87) वरहाइइ = निःसरति, (निषेधति)

वरिस = वृष् 'rain' (iv. 235) वरिसइ = वर्षति.

वल = आ-रुह् 'ascend' (ण्यन्तस्य) ग्रह् 'take,

seize' vii. 86 (iv. 47, 209) वलइ

= आरोपयति, गृह्णाति.

वलग्ग = आ-रुह् 'ascend' vii. 49 (iv. 206)

वलग्गइ = आरोहति.

वमुआ = उत्-वा 'blow' vii. 49 (iv. 11)

वमुआइ = उद्वाति

वा = स्ले 'fade' vii. 54 (iv. 18) वाइ =

म्लायति.

वावंक = रु 'do' (श्रमविषयस्य) vii. 60

(iv. 68) वावंकइ = श्रमं करोति

वाह्णिप = व्या-ह् 'speak' (कर्मणि भावे च)

vii. 60 (iv. 253) वाह्णिपइ = व्याह्वियते.

विअट् = विस-वद् 'differ' vii. 72 (iv. 129) विअट्इ = विसर्पेदति.

विउड = नश् 'perish' (ण्यन्तस्य) vii. 72

(iv. 31) विउडइ = नाशयति.

विक्रिण = वि-क्री 'sell' (iv. 52) विक्रिणइ

= विक्रीणीते.

विक्रे = वि-क्री 'sell' (iv. 52) विक्रेइ =

विक्रीणीते.

विक्रेअ = वि-क्री 'sell' (iv. 240) विक्रेअइ

= विक्रीणीते

विच्छोल = कम्प् 'shake' (ण्यन्तस्य) vii. 72 (iv. 46)

विच्छोलइ = कम्पयति,

विडविडु = रच् 'arrange' vii. 72 (iv. 94)

विडविडुइ = रचयति.

विडत्तं = अर्जितम् 'earned.' (iv. 258)

विडण्ण = अर्ज् 'earn' (कर्मणि भावे च) (iv. 251)

विडण्णइ = अर्जयते.

विडव = अर्ज् 'earn' vii. 72 (iv. 108)

विडवइ = अर्जति.

विषगाल = नश् 'perish' (ण्यन्तस्य) vii. 72

(iv. 31) विषगालइ = नाशयति.

विम्हर = स्मृ 'remember' वि-स्मृ 'forget' vii. 93 (iv. 74, 75)

विम्हरइ = स्मरति,

विस्मरति.

विर = भञ्ज् 'break' गुप् 'hide' (iv. 106, 150)

विरइ = भनक्ति, गुपयति.

विरमाल = पति-ईक्ष् 'expect' vii. 72 (iv. 193)

विरमालइ = प्रतीक्षते.

विरल्ल = तन् 'stretch' vii. 71 (iv. 137)

विरल्लइ = तनोति, विरल्लिअं = विस्तारितम्.

विरा = वि-ली 'adhere' vii. 65 (iv. 56)

विराइ = विलीयते.

विरोल = मन्ध् 'churn' vii. 72 (iv. 121)

विरोलइ = मग्नति.

विलुप्प = काङ्क्ष् 'desire' (iv. 192) विलुप्पइ

= काङ्क्षति

विलोट् = विसं-वद् 'differ' vii. 72 (iv. 129) विलोट् = विसंवदति.

विसट् = दल् 'split' vii. 72 (iv. 176) विसट् = दलति.

विसृ = सिद् 'be afflicted' vii. 72 (iv. 132) विसृ = सिद्यते.

विद्गिर = प्रति-ईध् 'expect' vii. 72 (iv. 193) विद्गिर = प्रतीक्षते.

विद्गि = वि-भा 'shine' (iv. 238) विद्गि = विभाति.

विद्गि = तद् 'beat' (व्यन्तस्य) vii. 72 (iv. 27) विद्गि = ताडयति.

वीसर = वि-स्मृ 'forget' vii. 73 (iv. 75) वीसर = विस्मरति.

वीसाल = मिथ् 'mix' (व्यन्तस्य) vii. 73 (iv. 28) वीसाल = मिश्रयति.

वुचम = वह् 'bear' (कर्माणि भावे च) (iv. 245) वुचम = उद्यते.

वेअड = लच् 'appear' vii. 79 (iv. 89) वेअड = लचति.

वेड = वेष्ट् 'surround' (iv. 221) वेड = वेष्टते.

वेमय = भञ्च् 'break' vii. 79 (iv. 106) वेमय = भनक्ति.

वेलष = उपा-लम् 'censure' वञ्च् 'sneak' vii. 96 (iv. 156, 93) वेलष = उपा-लमते, वञ्चति.

वेळ = रम् 'rejoice' vii. 76 (iv. 168) वेळ = रमते.

वेडव = वञ्च् 'sneak' vii. 79, 96 (iv. 93) वेडव = वञ्चति, वेडविभो = वञ्चितः.

वोह् = वि-ज्ञा 'tell respectfully' (व्यन्तस्य) vii. 81 (iv. 38) वोह् = विज्ञापयति.

वोज्ज = वन् 'fear' वीज् 'fan' vii. 96 (iv. 198, 5) वोज्ज = व्रजयति, वीज-यति.

वोत् = वच् 'speak' (क्यातुमृतव्येषु) (iv. 211) वोत्तुण = उक्त्वा, वोत्तु = वक्तुम्; वोत्तव्यं = वक्तव्यम्.

वोल = गम् 'go' vii. 81 (iv. 162) वोल् = गच्छति.

वोलीणो = अनिक्रान्तः, 'passed beyond' (iv. 258)

वोत्तद् = वि-कृत् 'open' (iv. 195, 258) वोत्तद् = विकसति, वोत्तद् = विकसितः.

स

संरुज्ज = संरुध् 'obstruct' (कर्माणि भावे च) (iv. 248) संरुज्ज = संरुधते.

संवेळ = सं-वेष्ट् 'surround' (iv. 222) संवेळ = संवेष्टते.

सक्क = शक् 'be able' (iv. 230) सक्क = शक्नोति.

संत्ता = सं-स्ये 'be collected' viii. 11 (iv. 15) संत्ता = संस्रवायते, संत्तायं = संस्रवायितम्.

संसुहु = रम् 'rejoice' viii. 19 (iv. 168) संसुहु = रमते.

संगल = सं-पट् 'meet' viii. 19 (iv. 113) संगल = संघटते.

संघ = कथ् 'tell' (iv. 2) संघ = कथयति.

सच्चव = दृश् 'see' viii. 17 (iv. 181) सच्चविभे = दृष्टम्; सच्चव = पश्यति.

सड = सट् 'sit' (iv. 219) सड = सीदति. सण्णाम = आ-दृ 'respect' viii. 19 (iv. 83 but सञ्चम) सण्णाम = आद्रियते.

सण्णुम = छद् 'cover' (व्यन्तस्य) viii. 48 (iv. 21 but सन्नुम) सण्णुमिभे = छादितम्; सण्णुम = छादयति.

सट्ठ = अद्-धा 'believe' (iv. 9) सट्ठ = श्रद्धयति; सट्ठमाणो = श्रद्धयानः.

सद्गता = श्रद्धा 'believe' (iv. 238)

सद्गताणं = श्रद्धवानम्.

संदाण = कृ 'do' (अवष्टम्भविषयस्य) viii.

19 (iv. 67) संदाणइ = अवष्टम्भं करोति.

संदुम = प्रदीप् 'blaze' viii. 19 (iv. 152)

संदुमइ = प्रदीप्यते.

संधुक्क = प्रदीप् 'blaze' viii. 19 (iv. 152)

संधुक्कइ = प्रदीप्यते.

समाण = भुज् 'eat' सम्-आप् 'obtain'

viii. 50 (iv. 110, 142) समाणइ =

भुङ्क्ते, समाप्नोति.

समार = समा-रच् 'arrange' (iv. 95)

समारइ = समारचयति.

संभाव = लुन् 'covet' viii. 19 (iv. 153)

संभावइ = लुम्बति.

सर = सृ 'move' (iv. 234) सरइ = सरति

सलह = श्लाप् 'praise' (iv. 88) सलहइ =

श्लापते.

सव = सृ 'bring forth' (iv. 233) सवइ

= सृते; पसवइ = पसृते.

सह = राज् 'shine' viii. 11 (iv. 100)

सहइ = राजते.

साभकु = हृप् 'draw' (iv. 187) साभकुइ

= कर्षति.

सामग्ग = श्लिप् 'embrace' viii. 27, 53

(iv. 190) सामग्गइ = श्लिष्यति; सामग्गिअं

= आलिङ्गितम्.

सामय = प्रति-ईश् 'expect' viii. 27 (iv.

193) सामयइ = प्रतीक्षते.

सार = प्रहृ 'beat' viii. 24 (iv. 84)

सारइ = प्रहरति.

सारव = समार-रच् 'arrange' viii. 27 (iv.

95) सारवइ = समारचयति.

साह = कथ 'tell' viii. 24 (iv. 2) साहइ =

कथयति.

साहट = सं-वृ 'conceal' viii. 27 (iv. 82)

साहटइ = संवृणोति.

साहट = सं-वृ 'conceal' viii. 27 (iv. 82)

साहटइ = संवृणोति.

सिज्ज = सिव् 'perspire' (iv. 224)

सिज्जिरोए = सिन्नाया;

सिज्ज = सिव् 'be accomplished' (iv.

217) सिज्जइ = सिध्यति.

सिच = सिच् 'sprinkle' (iv. 96, 239)

सिचइ = सिञ्चति.

सिण = सिह् 'love' सिच् 'sprinkle' (कर्माणे

भावे च) (iv. 255) सिणइ = सिह्यते,

सिच्यते.

सिप = सिच् 'sprinkle' viii. 32 (iv.

96) सिपइ = सिञ्चति.

सिर = सृज् 'create' (iv. 229) निसिरइ =

निसृजति; बोसिरइ = अवसृजति; बोसिरामि =

अवसृजामि.

सिब्ब = सिव् 'sew' (iv. 230) सिब्बइ =

संध्यति.

सिह = स्पृह् 'desire' (उपनन्दस्य) काङ्क्ष

'desire' viii. 32 (iv. 34, 192)

सिहइ = स्पृहयति, काङ्क्षति.

सीन = कथ् 'tell' viii. 34 (iv. 2) शिप्

'leave' (iv. 236) सीनइ = कथयति,

शिनाष्टि.

सुण = श्रु 'hear' (iv. 241) सुणइ =

शृणोति.

सुमर = स्मृ 'remember' (iv. 74) सुम-

रइ = स्मरति.

सुव्व = श्रु 'hear' (कर्माणे भावे च) (iv.

242) सुव्वइ = श्रूयते.

सुड = भञ्ज् 'break' viii. 42 (iv. 106)

सुडइ = भनक्ति.

सुर = भञ्ज् 'break' viii. 42 (iv. 106)

सुरइ = भनक्ति.

सूस = शुप् 'become dry' (iv. 236)

सूसइ = शुष्यति.

सेह = नश् 'perish' viii. 42 (iv. 178)
सेहइ = नश्यति.

सौ = श्रु 'hear' (iv. 237, 241) सोऊण= श्रुत्वा.

सोह = पच 'cook' (iv. 90) क्षिप्
'throw' (iv. 143) सोहइ = पचति,
क्षिपति.

ह

हक्क = नि-षिप् 'prevent' viii. 62 (iv.
134) हक्कइ = निषेधति.

हक्कणुप्प = उत्-क्षिप् 'raise' viii. 64 (iv.
144) हक्कणुप्पइ = उत्क्षिपति.

हण = श्रु 'hear' viii. 62 (iv. 58)
हणइ = शृणोति.

हम्म = हन् 'kill' (कर्तरि, कर्मणि, भावे च)
(iv. 244) हम्मइ = हन्ति, हन्वते; हन्मि-
हिइ = हनिष्यते.

हर = ग्रह 'take, seize' viii. 62 (iv.
209) हइ 'take away' (iv. 234,
239) हरइ = गृह्णाति, हरति.

हरिस = हृप् 'rejoice' (iv. 235) हरिसइ
= हर्षति.

हव = भू 'be, become' (iv. 60) हवइ
= भवति.

हस = हस् 'laugh' (iv. 239) हसइ = हसति

हस्स = हस् 'laugh' (कर्मणि भावे च) (iv.
249) हस्सइ = हस्यते.

हारव = नश् 'perish' (व्यन्तस्य) (iv. 31)
हारवइ = नाशयति.

हिव = भू 'be, become' (iv. 238) हिवइ
= भवति.

हीर = ह 'take away' (कर्मणि भावे च)
(iv. 250) हीरइ = ह्रियते.

हीसमणं = हेषितम् 'neighed, neighing'
(iv. 258)

हु = भू 'be, become' (विद्वर्जे प्रात्यये) (iv.
61) हुंति = भवन्; हुंतो = भवन्तः

हुण = ह 'sacrifice' (iv. 241) हुणइ =
जुहोति

हुल = मृन् 'wipe' (iv. 105) क्षिप् 'throw'
(iv. 143) हुलइ = मार्ष्टि, क्षिपति.

हुव = भू 'be, become' (iv. 60) हुवइ =
भवति.

हुव्व = ह 'sacrifice' (कर्मणि भावे च) (iv.
242) हुव्वइ = हूयते

हू = भू 'be, become' (कं) (iv. 64)
हूअं = भूतम्; अणुहूअं = अनुभूतम्; पहूअं =
पभूतम्.

हो = भू 'be, become' (iv. 60) होइ =
भवति.

होअ = भू 'be, become' (iv. 240) होअ-
ऊण = भूत्वा.

Appendix III.

Alphabetical list of particles

taught by Hemacandra in his Grammar and in this work.

The numbers in brackets refer to the Grammar.

- अइ i. 6 (ii. 205) सम्भावने, supposition.
 अण i. 6 (ii. 190) नञर्थे, negation.
 अप्यणो (ii. 209) स्वयमित्यस्यार्थे, self.
 अम्मो (ii. 208) आश्चर्ये, wonder.
 अरे (ii. 201) रतिकलहे, love-quarrel.
 अलाहि i. 20 (ii. 189) निवारणे, prevention.
 अब्बो i. 51 (ii. 204) सूचनादुःखसम्भाषण-
 पराधविस्मयानन्दादभयखेदविषादपश्चात्तापेषु,
 signification, sorrow, conversation,
 offence, wonder, joy, respect,
 fear, pain, dejection, repentance.
 आम (ii. 177) अभ्युपगमे, admission.
 इ (ii. 217) पादपूरणे, filling up a verse.
 इर i. 79 (ii. 186) किलार्थे, indeed.
 इहरा (ii. 212) इतरथार्थे, in another
 manner.
 उअ i. 86 (ii. 211) पश्येत्त्वस्यार्थे, look !
 ऊ (ii. 199) गद्गदस्मिन्मयसूचनेषु censure,
 attraction, wonder, signification.
 एकस्तरिअं i. 147 (ii. 213) समिति, संपत्ति,
 quick, now.
 ओ (ii. 203) सूचनापश्चात्तापयोः, significa-
 tion, repentance.
 किणो ii. 31 (ii. 216) प्रश्ने, questioning.
 किर ii. 31 (ii. 186) किलार्थे, indeed.
 कीत ii. 31 प्रश्ने, questioning.
 खु (ii. 198) निश्चयवितर्कसम्भावनविस्मयेषु
 certainty, doubt, supposition, as-
 tonishment.
 चिअ (ii. 184) अवधारणे, determination.
 चेअ (ii. 184) अवधारणे, determination.
 च (ii. 184) अवधारणे, determination.
 जे (ii. 217) पादपूरणे, filling up a verse.
 जेण (ii. 183) लक्षणे, indication.
 णइ iv. 18 (ii. 184) अवधारणे, deter-
 mination.
 णवर iv. 20 (ii. 187) केवले, only. आन
 न्तयेपीति केचित्, immediately after.
 णवरि iv. 20 (ii. 188) आनन्तर्ये, imme-
 diately after. केवलेपीति केचित्, only.
 णवि iv. 18 (ii. 178) वैपरीत्ये, contra-
 riety.
 णाई (ii. 190) नञर्थे, negation.
 ने (ii. 176) वाक्योपस्थाप्ते, to introduce
 a sentence.
 नेण (ii. 183) लक्षणे, indication.
 भू (ii. 200) कुत्सायाम्, reproach.
 दर (ii. 215) अर्धार्थे ईपदर्थे च, half, a
 little.
 दे (ii. 195, 196) संमुखीकरणे, सख्या आम-
 न्त्रणे च, to make another favoura-
 bly disposed to oneself, addressing
 a female friend.
 पाहिण्णं (ii. 210) प्रत्येकमित्यस्यार्थे, single.
 पाहिण्ण (ii. 210) प्रत्येकमित्यस्यार्थे, single.
 पि (ii. 218) अप्यर्थे, also.
 पिअ (ii. 182) इवार्थे like, as.
 पुणरुत्तं (ii. 179) रतकरणे, doing what
 was already done.

- मणे (ii. 207) विमर्शे, consideration. अन्ये
मन्ये इत्यर्थमपीच्छन्ति, methinks.
- माहं vi. 128 (ii. 191) माथे, don't.
- मामि vi. 128 (ii. 195) सख्या आमन्त्रणे,
addressing a female friend.
- मिव (ii. 182) इवार्थे, like, as.
- मोरउल्ला vi. 140 (ii. 214) मुधार्थे, in
vain.
- र (ii. 217) पादपूरणे, filling up a verse
- रे (ii. 201) सम्भाषणे रतिकलहे च conver-
sation, love-quarrel.
- व (ii. 182) इवार्थे, like, as.
- वणे vii. 83 (ii. 206, 205) निश्चयविकल्पा-
नुकम्प्यसम्भाषनेषु, certainty, doubt,
pity, supposition.
- वले vii. 83 (ii. 185) निर्धारणनिश्चयोः,
determining, certainty.
- वि (ii. 218) अप्यर्थे, also.
- विज (ii. 182) इवार्थे, like, as.
- विव (ii. 182) इवार्थे, like, as.
- वेव (ii. 194) आमन्त्रणे, addressing.
- वेवे vii. 94 (ii. 193, 194) भयवारण-

विषादामन्त्रणार्थेषु, fear, prevention, de-
jection, addressing.

व्व (ii. 182) इवार्थे, like, as.

हृद् viii. 59 (ii. 192) निर्वेदे, despair.

इंद viii. 59 (ii. 181) गृह्णार्थे, take.

इंदि viii. 72 (ii. 180, 181) विषादविकल्प-
श्चात्तापनिश्चयसत्यगृह्णार्थेषु, dejection,
doubt, repentance, certainty,
truth, take.

इरे viii. 72 (ii. 202, 201) क्षेपसम्भाषण-
रतिकलहेषु, contempt, conversation,
love-quarrel.

हला (ii. 195) सख्या आमन्त्रणे, address-
ing a female friend.

हले (ii. 195) सख्या आमन्त्रणे, addressing
a female friend

हिर (ii. 186) क्लिार्थे, indeed.

हु (ii. 198) निश्चयवितर्कसम्भाषणविस्मयेषु
(नानुस्वाराद्) certainty, doubt, sup-
position, astonishment.

हुं (ii. 197) दानपृच्छनिवारणेषु, gift, ask-
ing, prevention.

CORRECTIONS.

Page 230, l. 16. Read धणि भट्टो instead of धणिमट्टो.

Page 279, l. 21-23 The following is Prof. R. Pischel's emendation of the stanza.

दोसस्वयलम्गलक्खय लट्टअलइहअहाय तुह जयाणं ।
लचउडपटिअमुणिणमिअजिणो ण लंचाइजोणिसंपत्ती ॥

Kosā

Prākṛit - Dictionary
Dictionary - Prākṛit

D.G.A. 80.
CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY
NEW DELHI
Borrowers record.

Call No. — R JFr4K/Hem/P.R-873

schand

891/30503

~~R. JFr4K/Hem/P.R-873~~ — Dictionary
of the